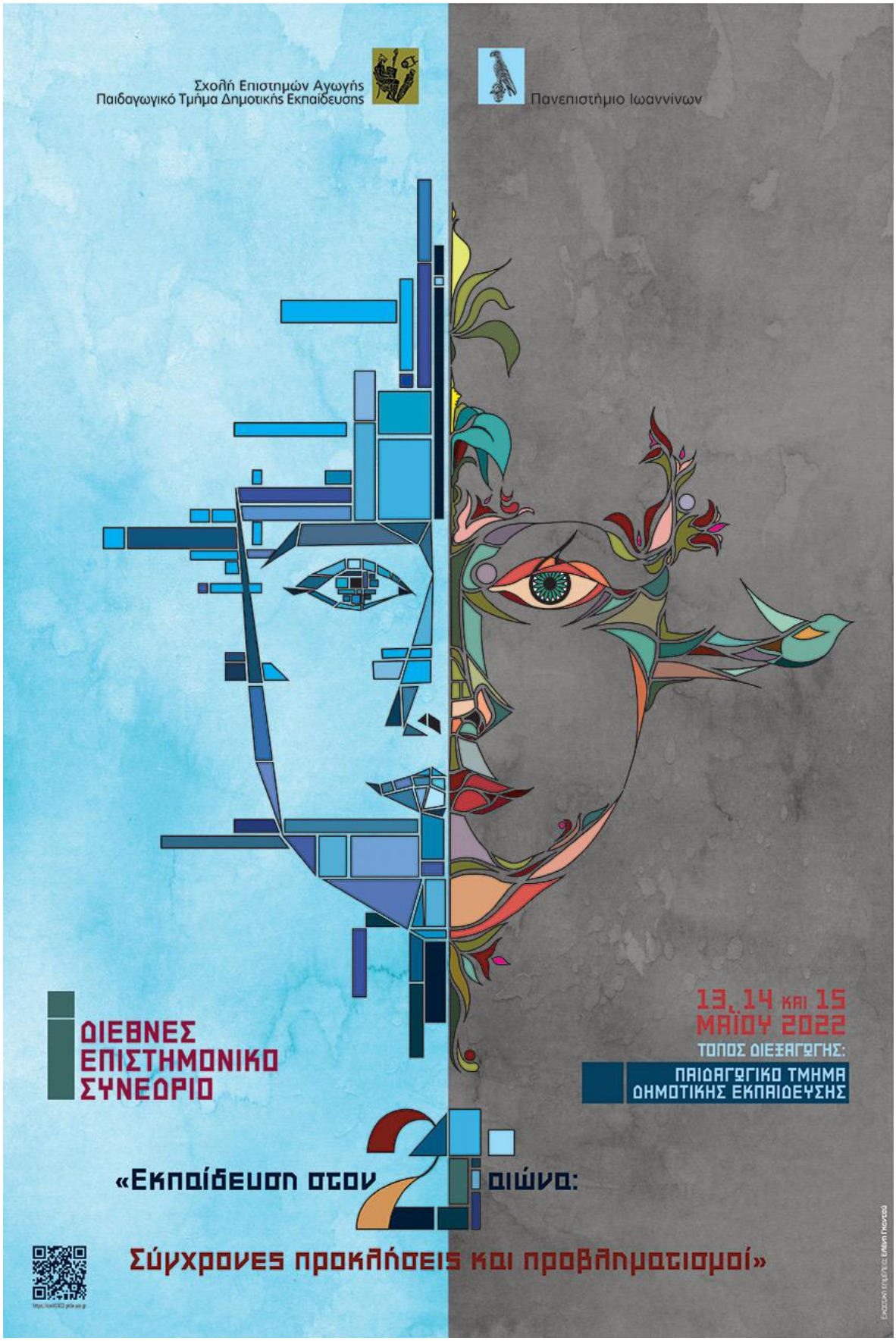
Σχολή Επιστημών Αγωγής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
13, 14 ΚΑΙ 15 ΜΑΪΟΥ 2022
ΤΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ:
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
«Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα:
Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί»

Τιμητική Επιστημονική Επιτροπή Ομοτίμων Καθηγητών

Αναγνωστόπουλος Βασίλειος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Βεργίδης Δημήτριος, Πανεπιστήμιο Πατρών
Βοσνιάδου Στέλλα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βούρη Σοφία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γκασούκα Μαρία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Γραμματάς Θεόδωρος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δήμου Γεώργιος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ζιώγου – Καραστεργίου Σιδηρούλα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ζώνιου Σιδέρη Αθηνά, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καλκάνης Γεώργιος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καραφύλλης Γρηγόριος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Καριώτογλου Πέτρος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Κατή Δήμητρα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Κατσίκης Απόστολος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Καψάλης Δ. Γεώργιος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κιτσαράς Γεώργιος, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Κωνσταντίνου Χαράλαμπος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λεονταρή Αγγελική, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Λοΐζου – Μαλικιώση Μάρω, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ματθαίου Δημήτρης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαυροσκούφης Δημήτρης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μητακίδου Χριστοδούλα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπουζάκης Ιωσήφ, Πανεπιστήμιο Πατρών
Μυλωνάς Θεόδωρος, Πανεπιστήμιο Πατρών
Ξωχέλλης Παναγιώτης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παπαναούμ Ζωή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παπούλια – Τζελέπη Παναγιώτα, Πανεπιστήμιο Πατρών
Πολεμικός Νικήτας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Πόρποδας Κωνσταντίνος, Πανεπιστήμιο Πατρών
Τάφα Ευφημία, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Τερζής Νικόλαος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τζάνη Μαρία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τρέσσου Ευαγγελία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τριλιανός Αθανάσιος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τσελφές Βασίλης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τσιάκαλος Γεώργιος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τσολακίδης Κωνσταντίνος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Φασούλης Κώστας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φλογαΐτη Ευγενία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φυριππής Εμμανουήλ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Χασάπης Δημήτρης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Χατζηδήμου Δημήτριος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιστημονική Επιτροπή

Αγαλιώτης Ιωάννης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Αλευριάδου Αναστασία, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αντωνίου Αλέξανδρος- Σταμάτιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αποστολίδου Ελένη, Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ασημάκη-Δημακοπούλου Άννυ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών

Αυγητίδου Σοφία, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Βαβουγυιός Διονύσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Βαλκάνος Ευθύμιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Βαμβακούση Ξανθή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Βρυωνίδης Μάριος,Καθηγητής, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γαβριλάκης Κώστας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γιαβρίμης Παναγιώτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γιώτσα Άρτεμις, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γκόγκας Θεμιστοκλής, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γκότοβου Αναστασία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γρόλλιος Γεώργιος, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γώγου Λέλα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Δασκολιά Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δημητρίου Αναστασία, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ελευθεράκης Θεόδωρος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εμβαλωτής Αναστάσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζάγκος Χρήστος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζάραγκας Χαρίλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζάχος Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ιορδανίδης Γιώργος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Κακάμπουρα Ρέα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Καλδή Σταυρούλα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Καλδρυμίδου Μαρία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Καλεράντε Ευαγγελία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Καμαριανός Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Καντζάρα Βασιλική, Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Καραλής Θανάσης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Καρτασίδου Λευκοθέα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κατσαδώρος Γιώργος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κατσαρού Ελένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κουλαουζίδης Γιώργος, Επίκουρος Καθηγητής. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Κουμάκης Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής

Κουρκούτας Ηλίας, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κουστουράκης Γεράσιμος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πάτρας

Κουτούζης Μανώλης, Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κυπριωτάκη Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Κυρίδης Αργύρης, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κώτσης Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λεοντοπούλου Σοφία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων
Λιακοπούλου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων
Λιαράκου Γεωργία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαλαφάντης Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαραγκουδάκης Μάνος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Μαυρίδης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μικρόπουλος Αναστάσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων
Μισαηλίδη Πλουσία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μορφίδη Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπέτσας Ιωάννης, Επίκουρος Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπίκος Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπονίδης Κυριάκος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπρούζος Ανδρέας, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Νικολάου Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Νικολάου Σουζάννα-Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Οκαλίδου Αρετή, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Παγγέ Πολυξένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πανταζής Βασίλειος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παπαδόπουλος Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Παπαδοπούλου Βασιλική, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παπαδοπούλου Σμαράγδα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπακώστας Χρήστος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπαντωνίου Γεωργία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παυλή Κορρέ Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Πλακίτση Αικατερίνη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πλιόγκου Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Πνευματικός Δημήτρης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Πουρνάρη Μαρία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ράπτης Θεοχάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σακελλαρίου Μαρία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σαρρής Δημήτριος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σοφού Ευστρατία, Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σούλης Σπυρίδων-Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων **(Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής)**
Σταμοβλάσης Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Στεργίου Αμαρυλλίς, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Συμεού Λοΐζος, Καθηγητής, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Συριοπούλου- Δελλή Χριστίνα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Τάτσης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τσάφος Βασίλης, Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τσιούμης Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τσιτσανούδη Νικολέττα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τσιχουρίδης Χαρίλαος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Φτιάκα Ελένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Χοντολίδου Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χρηστάκης Γιάννης, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οργανωτική Επιτροπή

Βρέλλης Ιωάννης, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γαλάνη Αλεξάνδρα, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γκάτσα Τατιάνα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γκότοβου Αναστασία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Καρασσαβίδου Ελένη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κυριακοπούλου Σταυρούλα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κωστούλα Αναστασία, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κώτση Σοφία, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Λιακοπούλου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων **(Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής)**

Μανικάρου Μεταξούλα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μιχέλη Ειρήνη, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Νικολάου Ειρήνη, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Νικολάου Σουζάννα - Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Παπακώστας Χρήστος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Παππά Ευγενία, Νηπιαγωγός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Σούλης Σπυρίδων - Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ταμίσογλου Χρύσα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Φυλακτακίδου Αναστασία, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ομάδα εθελοντών

Αγοραστός Ευθύμιος

Αναγνωστοπούλου Ανδρεανή

Αποστολοπούλου Ιωάννα

Βασιλοπούλου Ελευθερία

Βλάχου Μαριάννα

Γιαννοπούλου Παναγιώτα

Γιαπουτζή Μαρία

Γκαλαφάγκα Ελένη

Γκάνης Ιωάννης

Γκίζα Αλεξάνδρα

Δασούλα Μαρία-Ελένη

Δημάκη Διονυσία

Δήμου Αντιγόνη

Διαμάντη Κωνσταντίνα

Θωμά Διονυσία

Καραμεταξάς Χρήστος

Καψάλης Χρίστος

Κεχαγιά Χριστίνα

Κουτσώνας Ναούμ

Κωστοπούλου Αγγελική
Λώλη Μαρία
Μουμούρη Χαρίκλεια
Μπαρμπαρούσης Χαράλαμπος
Μπουκουβάλα Χριστιάννα
Μπρέγκου Αθανασία
Νίκα Ευαγγελία
Ντάφλος Κωνσταντίνος
Παπαγεωργίου Ναπολέων
Πουλαστίδη Μελία-Άννα
Ράλλη Ευαγγελία
Τσεμεντζής Θεοδόσης
Τερζή Βασιλική
Φαρμάκη Νικολέτα
Φώτη Αλεξάνδρα
Χούσου Πηνελόπη

Γραμματεία

Διαμάντη Κωνσταντίνα
Μπαρμπαρούσης Χαράλαμπος
Παπαγεωργίου Ναπολέων
Ράπτη Δανάη

Συμμετέχοντες

Αβραμίδης Ηλίας, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αγαλιανού Ολυμπία, Ε.Ε.Π., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αγγελάκη Άννα, Εκπαιδευτικός
Αγγελάκη Ρόζη-Τριανταφυλλιά, Διδάσκουσα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αγιοπετρίτου Σοφία, Μουσικολόγος
Αγγελάρα Δροσίς, Εκπαιδευτικός
Αγγέλη Ευαγγελία, Εκπαιδευτικός, Κουκλοπαίχτρια
Αγγελόπουλος Φάνης, Εκπαιδευτικός
Αθανασιάδου Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αθανασοπούλου Αλεξία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ακριβούση Ευαγγελία, Εκπαιδευτικός,
Αλεξάκης Δημήτρης, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Κρήτης
Αλεξίδη Πηνελόπη, Εκπαιδευτικός
Αλεξίου Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Αλεξίου Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αλευριάδου Αναστασία, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αμαραντίδου Κυριακή, Εκπαιδευτικός
Αναγνωστοπούλου Ροδόκλεια, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αναγνώστου Μαρία, Υποψήφια Διδάκτωρ
Ανδρεαδάκης Νικόλαος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Ανδρέου Αντρέας Π., Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Ανδρέου Γεωργία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ανδρέου Γιαννούλα,Βοηθός Διευθύντρια στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Κύπρος
Ανδρέου Ελένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ανδρέου Ελένη, μέλος του ΕΠΕΣ του 3ου Προτύπου Λυκείου Ιλίου Αττικής
Ανδρέου Μόνικα, ProjectOfficer, CMMI
Ανδρίκου Ασημίνα, Εκπαιδευτικός
Ανδρούσου Αλεξάνδρα, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ανδριοπούλου Δέσποινα, Εκπαιδευτικός
Αντζουλάτου Ελένη, Εκπαιδευτικός
Αντωνιάδης Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αντωνίου Κωνσταντίνος, Εκπαιδευτικός
Αντωνίου Φ., Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αντωνοπούλου Αικατερίνη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Antonopoulou Sotiria-Hera, Professor, University of Patras
Αποστολάκης Εμμανουήλ, Εκπαιδευτικός
Αποστολίδου Άννα, Καθηγήτρια Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Αποστολίδου Ελένη, Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Αρβανιτάκης Γιάννης, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Αργιανάς Κωνσταντίνος, Ειδικός επιστήμονας, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Αργύρη Ελένη, Εκπαιδευτικός
Αργύρη Καλλιόπη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Αργυρίου Μαρία, Ε.ΔΙ. Π., Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Αρκουλή Ανθή, Εκπαιδευτικός
Αρμακόλας Στέφανος
Ασαρβέλης Αναστάσιος, Εκπαιδευτικός
Ασλάνογλου Βασιλική, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Ασπρίδης Μ. Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Αστέρη Ντορέττα,Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Αυγητίδου Σοφία, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Αχή Αλεξάνδρα-Μαρία, Ψυχολόγος
Βαβαρούτα Κωνσταντίνα, Εκπαιδευτικός
Βαβουγυιός Διονύσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Βαβουλιώτη Αντωνία Ραφαηλία, Εκπαιδευτικός
Βαγγελάτος Αριστείδης, Συντονιστής ΙΤΥΕ Διόφαντος
Βαγενά Δήμητρα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βαγιάνος Δημήτριος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Βαϊοπούλου Γιούλη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Βαλασιάδης Ευάγγελος, Εκπαιδευτικός
Βαλκάνος Ευθύμιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Βαμβακούση Ξένια, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Βαρουχάκη Ιωάννα, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Βασιλάκη Αναστασία, Εκπαιδευτικός
Βασιλειάδης Ηλίας, Ακαδημαϊκός Υπότροφος
Βασιλειάδου Πολύμνια, Αναπλ. Προϊσταμένη Δ/νσης Αποτελεσματικότητας, Διαφάνειας, Οργάνωσης και Πληροφορικής, Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου
Βασιλικού Κατερίνα, Καθηγήτρια Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Βασιλόπουλος Ανδρέας, Καθηγητής Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Βασιλόπουλος Φ. Στέφανος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Βάσιου Αικατερίνη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Βάσση Παναγιώτα, Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βε Μαρία, Εκπαιδευτικός
Βέλκου Κυριακή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Βελώνη Μαλαματή, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Βενετσάνου Φωτεινή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βεντίστα Ουρανία Μαρία, Εκπαιδευτικός
Βέρδης Αθανάσιος, Επίκουρος Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βίγκου Κατερίνα, Εκπαιδευτικός
Βλάχος Ιωάννης, Εκπαιδευτικός
Βλάχου Όλγα, Εκπαιδευτικός

Βογιατζή Χριστίνα Αιμιλία, Εκπαιδευτικός
Βορβή Π. Ιωάννα, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου
Βούλγαρης Σπυρίδων, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Basilio Monteiro, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο St. John (Νέα Υόρκη).
BaumgartenDominik, TechnischeUniversitätBraunschweig
Βρακάς Γεώργιος, Εκπαιδευτικός
Βρέλλης Ιωάννης, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Βρετουδάκη Ελένη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Κρήτης
Γαβριηλίδου Μόνικα, ΙΤΥΕ – Διόφαντος
Γαβριλάκης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γαλανάκη Μαρία – Άννα, Υποψήφια Διδάκτορας
Γαλάνη Αλεξάνδρα, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γαλάνη Μαρία-Μάρω, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Πατρών
Γαλάνης Πέτρος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Γαλαρινιώτης Νίκος, Εκπαιδευτικός
Γελάτσορα Κωνσταντίνα- Ολυμπία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γενά Αγγελική, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΓέπηςΚλεάνθης, Εκπαιδευτικός
Γεροδήμου Νικολίνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γεωργακοπούλου Φωτεινή, Ψυχολόγος
Γεωργιάδη Μαρία, Ε.ΔΙ,Π., Πανεπιστήμιο Κρήτης
Γεωργίου Ζωή, Εκπαιδευτικός
Γεωργίου Μαρία, Εκπαιδευτικός
Γεωργόπουλος Αλέξανδρος, Ομότιμος Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γεωργόπουλος Κωνσταντίνος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γιαννακοπούλου Ελένη, Καθηγήτρια Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Γιαννακού Αρετούσα, Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
Γιαννακού Μαρία, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕΚΕΣ Ηπείρου
Γιαννίκος Γιώργος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Γιαννούλη Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Γιουμούκη Μαρία, Εκπαιδευτικός
Γιωτάκου Αγγελική, Πανεπιστήμιο Πατρών
Γιώτη Ουρανία, Εκπαιδευτικός
Γιωτοπούλου Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός
Γκαβανούδη Γεωργία, Μουσειοπαιδαγωγός – Παιδαγωγός Αισθητικής Αγωγής
Γκανά Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Γκαντόλιας Βασίλειος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γκαρτζονίκα Ελευθερία, π. Σχολική Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής
Γκάτσα Τατιάνα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γκέβρου Μαρία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Γκιαούρη Στεργιανή, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Γκικοπούλου Ουρανία, Διδάκτωρ Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γκόβαρης Χρήστος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γκόγκας Θεμιστοκλής, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γκολφινοπούλου Βασιλική, Εκπαιδευτικός

Γκοντέλος Άγγελος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σταμοβλάσης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γκότζος Δημήτριος, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Γκότοβου Αναστασία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γκουζούνη Σοφία, Εκπαιδευτικός

Γκουντρουμπής Ευάγγελος, Προπτυχιακός Φοιτητής

Γόγολου Νίκη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Γουβιάς Διονύσης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Γούγα Γεωργία, Διδάσκουσα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Γούκου Μαργαρίτα-Ευθυμία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Γουργουρίνη Αικατερίνη, Κοινωνική Λειτουργός

Γραμματικόπουλος Βασίλης, Καθηγητής, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας

Γρίβα Ελένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Γρίδος Παναγιώτης, Εκπαιδευτικός, Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σχολείο

Chaidas Alexandros, MA, cPhd University of Patras

Γώγου Αλκμήνη, Εκπαιδευτικός

Δαλάρη Αιμιλία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δανιηλίδου Α. Ευγενία, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου

Δαρδιώτη Αντωνία, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΔΔΕ Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Δάρρα Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Δασκαλάκη Αλεξάνδρα

Δασκαλάκη Ζαχαρένια, Εκπαιδευτικός

Δασκολιά Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δαφιώτης Παναγιώτης, Ε.ΔΙ.Π., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

DeJagerLizette, Assistant. Professor, University of Pretoria

Δέδες Παναγιώτης, MA Φιλοσοφίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δεληγιάννης Χρήστος, Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δελημήτρος Μιχάλης, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Δέλλας Χρήστος, Εκπαιδευτικός

Δεμίρη Κυριακή Αν., Εκπαιδευτικός

Δέρρη Βασιλική, Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Δεσλή Δέσποινα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Degteva Alina, Laboratory of New Technologies and Distance Learning, University of Ioannina

Δημάση Μαρία, Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Δημητριάδη Κυριακή, Διδάκτωρ

Δημητριάδου Ιωάννα, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Δημητρίου Αναστασία, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Δημητσάντου Ανδρονίκη, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δημόπουλος Κωνσταντίνος, Εκπαιδευτικός

Δημουλέα Μαρία

Διαλεκτόπουλος Θανάσης, Διδάκτωρ Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής

Διαμάντη Κωνσταντίνα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Διαμαντή Παναγιώτα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Δικαίου Γιαννούλα, Εκπαιδευτικός

Δουίτση Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Δουλγέρης Γρηγόριος, Εκπαιδευτικός

Δουληγέρης Χρήστος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Δουργκούνας Γιώργος, Καθηγητής Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Δραγούνη Κωνσταντία-Ελπινίκη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Δρακουλάκη Ελευθερία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Δρενοβιάδου Ελένη, Εκπαιδευτικός

Ελένη Κατερίνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ελευθεριάδου Σάσα, Αρχαιολόγος

Εμβαλωτής Αναστάσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Εξάρχου Λαμπρινή, Ε.ΔΙ.Π., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Evangelou Evangelos, Laboratory of Electronics, Telecommunications and Applications, University of Ioannina

Ευθυμιάδη Χριστίνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Ευθυμίου Γεώργιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ευθυμίου Χριστίνα-Μαρία, Εκπαιδευτικός

Ευσταθιάδου Δέσποινα-Μαρία, Εκπαιδευτικός

Giannoulis Athanasios, cPhd University of Patras

Ζάγκος Χρήστος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζαζά Νεκταρία, Ειδική Παιδαγωγός

Ζάραγκας Χαρίλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζαρκογιάννη Ευανθία, Εκπαιδευτικός

Ζάρρα Παναγιώτα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ζάχος Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ζέρβας Ανδρέας, Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας

ZervaEleni, Teacher

Ζερμιώτη Νικολέτα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ζήσης Ζίκος, Εκπαιδευτικός

Ζυγούρη Βαρβάρα, Εκπαιδευτικός

Ζυγούρης Φώτιος Επ., Οικονομολόγος, Εκπαιδευτής Ενηλίκων

Ζώη Αναστασία, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Zoe Karanikola, Hellenic Open University

Zoto Aida, Εκπαιδευτικός

Ηρακλέους Μαρία, Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου **Θάνος Θεόδωρος**, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,

Θεοδοσάκη Ζωή, Εκπαιδευτικός

Θεοδοσίου Αθηνά, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Θεοδοσίου Σεβαστή, Εκπαιδευτικός

Θεοδωράκη Χαρίκλεια

Θεοδωρακόπουλος Δημήτρης, Εκπαιδευτικός

Θεοδωρίδης Αλέξανδρος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Θεοδωροπούλου Μαρία, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Πατρών

Θεοδώρου Α. Ιωάννης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Θεοδώρου Ευάγγελος Μ., Υποψήφιος Διδάκτωρ, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Θεοδώρου Θανάσης, Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Θωίδης Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ιακώβου Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ιατράκη Γεωργία

Ιορδανίδης Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Ιωακειμίδης Παντελής, Εκπαιδευτικός

Ιωάννου Μιχάλης,

Καβασακάλης Άγγελος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος, Καθηγητής Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Καζούλη-Πλαϊτάκη Ευγενία, Ψυχοπαιδαγωγός, Διδάσκουσα, MediterraneanCollegeofAthens

Καθάριου Κλεοπάτρα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Καϊμάκη Ειρήνη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Καϊσέρογλου Νικόλαος, Εκπαιδευτικός

Κακάμπουρα Ρέα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κακανά Δόμνα, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Κακκέ Χριστίνα, Εκπαιδευτικός

ΚακουλίδηLuciaKessler, Μουσικός

Kanellia Eleni,PhD candidate, Aristotle University of Thessaloniki

Karamitrou Katerina, Associate Professor, University of Ioannina

Karpava Sviatlana, Lecturer, University of Cyprus

Καλούρη Ράνυ, Καθηγήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογίας

Κουφού Ανδρεάννα

Καλαθά Στεφανία, Εκπαιδευτικός

Καλαφάτη Μαριάνθη, Μεταδιδάκτορας Ερευνήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Καλδή Σταυρούλα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Καλδρυμίδου Μαρία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Καλεράντε Ευαγγελία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Καλκάνης Γεώργιος Θεοφ., Ομότιμος Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Καλλές Δημήτριος, Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Καλογερογιάννη Φωτεινή, Μεταδιδάκτορας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Καλογιαννάκης Μιχάλης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Καμαριανός Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Κάμτσιος Σπυρίδων, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κανέλλας Γιώργος, Μεταδιδακτορικός ερευνητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κανελλιά Ελένη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κανελλοπούλου Ευρυδίκη – Μαρία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κανιτσάκη Μαρίνα – Μαρία, Εκπαιδευτικός
Καντή Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Καπελώνης Νίκος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Καπετανίδου Δέσποινα, Τελειόφοιτος Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας
Καπότης Ευστράτιος, Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Καραγεώργου Ζωή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Καραγιάννη Παναγιώτα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Καραγιάννη Σοφία, Σύμβουλος Β΄, ΙΕΠ
Καραγιάννη Χριστίνα, Εκπαιδευτικός, Διευθύντρια Γυμνασίου Λαιμού Πρεσπών
Καραδουλαμά Ευδοξία, Εκπαιδευτικός
Καρακάση Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Καρακατσάνη Βασιλεία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Κάραλη Μαρία – Γερασιμούλα
Καραμανώλη Ελένη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Καραμούζης Πολύκαρπος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Καραμπάση Ειρήνη, Εκπαιδευτικός
Καραμπατζάκη Ελένη, τ. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια , Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Καραπά Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Καρασαββίδου Ελένη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Καραστεργίου Ελένη, Εκπαιδευτικός
Καρατζένη Ισμήνη-Χαρίκλεια, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Καραχάλιου Ράνια, Διδάκτωρ Γλωσσολογίας
Καργιωτάκης Γιώργος, Εκπαιδευτικός
Καρμπά Άρτεμις, Εκπαιδευτικός
Καρούμπαλη Ευγενία, Εκπαιδευτικός
Καρράς Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Κασιούμη Κωνσταντίνα, Εκπαιδευτικός
Καταπόδη Άννα-Μαρία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πατρών
Κατέρης Κωνσταντίνος, Εκπαιδευτικός
Κατσαδώρος Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κάτσαρης Μιχάλης, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κατσαρού Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Κατσαρού Ελένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κατσομήτρος Σωτήριος, Υποψήφιος Διδάκτωρ
Καφαντάρη Ευαγγελία, Εκπαιδευτικός
Καψάλης Γεώργιος Δ., Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κενδριστάκη Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Κεραμάς Νικόλαος, Προπτυχιακός Φοιτητής
Κερίμι Ναγιάντα, Φοιτήτρια
Κεσίδου Αναστασία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Κεχράκου Αναστασία, Εκπαιδευτικός
Κική Μαγδαληνή, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Κιτσάκη Φωτεινή, Εκπαιδευτικός
Κιτσάκης Βασίλειος, Εκπαιδευτικός
Κλειούση Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Κόκκαλη Βασιλική, Υποψήφια Διδάκτωρ
Κοκκινάκη Κατερίνα, Υποψήφια Διδάκτωρ
Κοκκινέλη Κυριακή, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
Κοκκίνη Θεοδούλη, Εκπαιδευτικός
Κοκολάκη Αθανασία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Κολοκούρη Ελένη, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κολοκυθά Μαγδαληνή, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Κολοσίδου Σοφία, Εκπαιδευτικός
Κολύδας Γρηγόριος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κολυμπάρη Τάνια, Διδάσκουσα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κονάκη Κατερίνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Κόνσολας Εμμανουήλ, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κόπτση Ιωάννα, Δημοτικό σχολείο Λακκίου Λέρου
Κόρακας Δημήτρης, Συντονιστής Εκπαιδευτικού έργου
Κοραντζή Ευαγγελία, Εκπαιδευτικός
Κορνελάκη Αθηνά-Χριστίνα, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κοροσίδου Ελένη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Κοσκοσίδου Αγάπη, Εκπαιδευτικός
Κοτρώτσιου Σταυρούλα, Πτυχιούχος Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης
Κοτσιφάκος Δημήτριος, Εκπαιδευτικός
Κουβαβά Σοφία, Ειδική Παιδαγωγός
Κούκου Μήνα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουκούλης Γεώργιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ
Κούλα Θεώνη, Κοινωνική Ανθρωπολόγος-Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων
Κουλαουζίδης Γιώργος, Επίκουρος Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κούλη Διονυσία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Κουσκουλής Διονύσιος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Κουτούζης Εμμανουήλ, Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κούτρας Βασίλειος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτρούκης Θεόδωρος Α., Αναπληρωτής Καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Κουτσιουρούμπα Ουρανία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσοκλένης Αθανάσιος, Επίκουρος Καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
Κουτσομήτρος Σωτήριος, Υποψήφιος Διδάκτωρ. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσουκτώνη Αθηνά- Κυριακή, Εκπαιδευτικός
Κριμιτζάς Αντώνιος, Εκπαιδευτικός
Κρόκου Ζωή, Καθηγήτρια Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κυβελίδου Μαρία
Κυνδελέρου Δάφνη, Εκπαιδευτικός
Κυπριωτάκη Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Κυριαζάκος Χ. Εμμανουήλ, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Κυριαζή Βιλελμίνη, Εκπαιδευτικός
Κυριακοπούλου Άννα, Εκπαιδευτικός
Κυριακοπούλου Σταυρούλα, Εκπαιδευτικός
Κυριακούλη Μαρία
Κύρου Άρτεμις, Εκπαιδευτικός.
Κωνσταντίνου Ιωάννης, Εκπαιδευτικός
Κωνσταντογιάννη Σμαράγδα, Εκπαιδευτικός, Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων
Κωνσταντόπουλος Κωνσταντίνος Α., Εργαστηριακός συνεργάτης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κωστάκη Παναγιώτα, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κωστανάσιος Λάζαρος, Προϊστάμενος Τμήματος Εκπαιδευτικών Θεμάτων Δ.Π.Ε. Ιωαννίνων
Κωσταρά Ν. Ευφροσύνη, Εκπαιδευτικός
Κωστή Κ., μέλος του ΕΠΕΣ του 3ου Προτύπου Λυκείου Ιλίου Αττικής
Κωστίκα Χριστίνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Κωστίκας Ιωάννης, Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Κώτσης Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λάγιος Δημήτρης, Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Λαζαρίδου Αγγελική, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Λάζου Άννα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Λάζου Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λαμπρίδη Δωροθέα, Εκπαιδευτικός
Λάμπρος Ιωάννης, Εκπαιδευτικός
Λάμπρου Αθηνά- Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λασκαράτος Κώστας, Δημοσιογράφος
Λεμονίδης Χαράλαμπος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Λεονταρή Αγγελική, Ομότιμη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Λεοντής Χρ. Δημήτριος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Λεοντοπούλου Σόφη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λιακοπούλου Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Λιαράκου Γεωργία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθήνας
Λιασκοπούλου Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός

Λιθοξοϊδου Αγγελική, Εξωτερική Συνεργάτης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Λιναρδάκης Μιχάλης, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Λίτος Ιωάννης, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λογιώτης Γεώργιος, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Λογοθέτη Σταματούλα, Εκπαιδευτικός
Λοϊζίδου – Ιερείδου Νάταλη
Λουάρη Μαρίνα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Λούμπας Δημήτριος, Προσωρινός Υπεύθυνος ΠΛΗΝΕΤ ΔΔΕ Κορινθίας
Λυκομήτρου Σόνια, Εκπαιδευτικός
Λυμπεροπούλου Βασιλική, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Λύρα Όλγα
Μαγγλάρα Βασιλική, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μάγγου Αγγελική, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
Μαγίδου Αναστασία, Υποψήφια Διδάκτωρ
Μαγιώνα Ιωάννα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Μαγουλά Ευγενία, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαΐδου Ανθούλα, Αρχιτέκτονας Μηχανικός
Μακαρώνα Ανατολή, Εκπαιδευτικός
Μακρή Ελένη Ε., Διδάσκουσα, Πανεπιστήμιο Πατρών
Μακρογιάννη Τσαμπίκα, Εκπαιδευτικός
Μάλαμα Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Μαλέτσκος Αθανάσιος, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου ΠΕΚΕΣ Δυτικής Μακεδονίας
Μαλιγκούδη Χριστίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Μαμουζέλου Ελευθερία, Εκπαιδευτικός
Μαμούρα Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μάνεσης Νικόλαος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Πατρών
Μανικάρου Μεταξούλα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μάνου Αγάπη, Εκπαιδευτικός
Μανουσάκη Δήμητρα, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Μάντζαρη Ελένη, ΙΤΥΕΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
Μάντζιου Μαρία, Εκπαιδευτικός
Μανωλίτσης Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μαρκοδημητράκη Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μαστοροδήμου Σταυρούλα, Εκπαιδευτικός
Μαστρογιάννης Αλέξιος, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου
Ματζάνος Δημήτριος, Εκπαιδευτικός
Ματθαίου Νικόλαος, Μουσικολόγος
Ματθαιουδάκη Μαρίνα, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μαυρίδης Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μαυρίδου Λήδα Μαρία, Εκπαιδευτικός
Μαυρομμάτη Μαρία
Μαυροπαλιάς Τρύφων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Μαύρος Ευάγγελος, Απόφοιτος Τμήματος Τεχνών Ήχου και Εικόνας
Μεταλληνού Αγγελική, Εκπαιδευτικός
Μεταξάς Ιωάννης, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μέτσιου Αναστασία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Μηζύθρα Δήμητρα, Καθηγήτρια Αγγλικών
Μηλίτση Χρυσάνθη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μηλιτσόπουλος Χρήστος, Εκπαιδευτικός
Μήτρακας Νικόλαος, Εκπαιδευτικός
Μήτση Πολυξένη, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μητσιάλη Αλεξάνδρα, Εκπαιδευτικός
Μικρόπουλος Αναστασάσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μισαηλίδη Πλουσία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μιτζήθρας Κωνσταντίνος, Εκπαιδευτικός
Μιχαηλίδη Αιμιλία, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μιχαηλίδη Αιμιλία, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μιχάλης Αθανάσιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μιχάλης Γιάννης, Ε.ΔΙ.Π., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μιχαλοπούλου Αικατερίνη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μιχαλοπούλου Κατερίνα, Εκπαιδευτικός
Μόκιας Αλέξανδρος, Εκπαιδευτικός
Μονοχάρη Άννα, Εκπαιδευτικός
Μορφίδη Ελένη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μοσχοβάκου Αναστασία-Μαρία, Καθηγήτρια Πληροφορικής
Μόσχου Δ. Καλλιόπη, Εκπαιδευτική σύμβουλος
Μόσχου Δήμητρα, Εκπαιδευτικός
Μουμούρη Αθηνά, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μουσουλή Κωνσταντίνα-Ευθυμία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μουταβελής Αδριανός, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου
Μπαζίνη Έλενα, ΠΕ Λαογράφων/Κοινωνικών Ανθρωπολόγων/Εθνολόγων, Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού
Μπάκα Βασιλική, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μπαλάση Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός, Διδάσκουσα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Μπαλτά Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Μπάμπας Λεωνίδας, Συγκριτικός της Εκπαίδευσης
Μπαμπέτσος Ευάγγελος, Καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Μπαμπίτσα Ευτέρπη, Εκπαιδευτικός
Μπάνου Ηλιάνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Μπάνου Μαρία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπάρδα Δήμητρα, Εκπαιδευτικός
Μπάρκα Ειρήνη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπαρμπαρούσης Γεώργιος Σπ., Ε.ΔΙ.Π., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μπαρμπαρούσης Χαράλαμπος, Διδακτικό προσωπικό, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπασούκου Λίνα, Εκπαιδευτικός
Μπασούνας Αθανάσιος, Εκπαιδευτικός
Μπατσίλα Μαριάνθη, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπελίτσου Αναστασία, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
Μπέλλου Βερόνικα, Εκπαιδευτικός
Μπέλλου Ιωάννα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπελογιάννη Μαρία, Εκπαιδευτικός
Μπεμπέτσος Ευάγγελος, Καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Μπενετάτου Ελένη, Εκπαιδευτικός
Μπέση Μαρίνα, Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Μπέτσιου Μυρτώ, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπίκα Μαρία – Ιφιγένεια
Μπίκα Χαρούλα, Κοινωνική Λειτουργός
Μπιρμπίλη Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Μπίστα Λαμπρινή, Εκπαιδευτικός
Μπιτσάκη Χαρά, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μποζατζής Νίκος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μποτζάκη Ελένη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Μπότσογλου Καφένια, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπούζιου Αγγελική, Εκπαιδευτικός
Μπουκουβάλα Ι.Μ
Μπουκουβάλα Παρασκευή, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπουμπλέκα Μαρία, Εκπαιδευτικός
Μπούρα Ευθυμία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπράτιτσης Θαρρενός, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Μπρέντας Φίλιππος, Εκπαιδευτικός
Μπρούζος Ανδρέας, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Μπρώνη Γεωργία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Μυλωνά Χρυσούλα, Msc στην Εκπαίδευση Ενηλίκων
Μυλωνάς Κωνσταντίνος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πατρών
Νάστου Μαριάνθη, Εκπαιδευτικός
Νάτσια Ελευθερία, Εκπαιδευτικός
Νικήτα Δήμητρα Παυλίνα, Lecturer, NottinghamTrentUniversity
Νικολαϊδου Αθηνά, Εκπαιδευτικός
Νικολακόπουλος Σταύρος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Νικολάου Γιώργος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Νικολάου Ειρήνη, Μουσικολόγος Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Νικολάου Ελένη, Νομικός
Νικολάου Σουζάννα-Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Νικολαραϊζη Μάγδα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Νικολοπούλου Χρυσόθεμης, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Νικολουδάκη Ελένη, Εκπαιδευτικός
Νίκου Αντωνία, Ειδική Παιδαγωγός
Νίνη Ευθαλία, Παιδαγωγός Προσχολικής Αγωγής
Νιπυράκης Αργύρης, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Νούτσος Γεώργιος, Χειρουργός Οδοντίατρος, Εκπαιδευτικός
Ντάγκα Χριστίνα, Εκπαιδευτικός
Νταλαγιάννη Φωτεινή, Εκπαιδευτικός
Ντανόπουλος Δημήτριος, Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ντέρη Ιωάννα, Εκπαιδευτικός, Ψυχολόγος
Ντέτσικα Ελένη, Ακουστικο-ψυχοπαιδαγωγός, Σύμβουλος Προγεννητικής & Οικογενειακής Αγωγής
Ντίνας Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Ντούρλιας Νικόλαος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ντούτσης Δημήτριος, Εκπαιδευτικός
Ντρίτσος Γεώργιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ξανθοπούλου Μαρία, Εκπαιδευτικός
Ξυνοπούλου Παρασκευή, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Οικονομίδη Δανάη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Οικονόμου Αναστασία, Διδάκτωρ
Ορφανίδης Γεώργιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ορφανός Ευθύμιος, Εκπαιδευτικός
Ουζούνης Δημήτριος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Παγώνη Ελένη, MSc Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παλαιγεωργίου Γιώργος
Παλαιολόγου Νεκταρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Παναγιωτίδου Θεοδώρα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παναγιωτίδου Χαρίκλεια, Εκπαιδευτικός
Παναγόπουλος Επαμεινώνδας, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πατρών
Παναγόπουλος Επαμεινώνδας, Υποψήφιος Διδάκτωρ
Παναγοπούλου Αλεξάνδρα, Υποψήφια Διδάκτωρ
Πανάγου Δημήτρης, Υποψήφιος Διδάκτωρ
Πάνου Γεωργία, Εκπαιδευτικός
Πανταζής Θάνος, Φοιτητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Πανταζόπουλος Δημοσθένης, Νομικός, Εκπαιδευτικός
Παντούλη Όλγα, Ε.ΔΙ.Π., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παξινού Ευγενία, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια
Παπαγεωργίου Δανάη, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπαγεωργίου Θεοδώρα, Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ
Παπαγεωργίου Ναπολέων, Κοινωνιολόγος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπαγιαννοπούλου Θεανώ, Εκπαιδευτικός
Παπαδήμας Λάμπρος, Διδάκτωρ

Παπαδημητρίου Βασίλειος, Καθηγητής Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Παπαδημητρίου Μαρία, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Παπαδημητροπούλου Παναγούλα, Διδάσκουσα, Πανεπιστήμιο Πατρών
Παπαδόγιαννης Ηλίας, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Παπαδογιώργος Νίκος, Εκπαιδευτικός,
Παπαδομιχελάκη Χρυσή, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
Παπαδόπουλος Δημήτρης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπαδόπουλος Ιωάννης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παπαδόπουλος Σπύρος, ΙΤΥΕ Διόφαντος
Παπαδοπούλου Βασιλική, Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Συμεωνίδης Βασίλειος, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής , Πανεπιστήμιο Γκράτς Αυστρίας
Θωίδης Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδοπούλου Γεωργία, Εκπαιδευτικός
Παπαδοπούλου Ελένη, ΣΕΕ Νοτίου Αιγαίου
Παπαδοπούλου Μαρία
Παπαδοπούλου Σμαράγδα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπαδοπούλου Σουσάνα, Εκπαιδευτικός
Παπαευθυμίου Ευανθία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Παπαζαφείρη Μαρία, Επιστημονικό προσωπικό της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ
Παπάζογλου Θεοδώρα, Επιστημονικό Προσωπικό
Παπάζογλου Μαγδαληνή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παπαϊωάννου Γ., μέλος του ΕΠΕΣ του 3ου Προτύπου Λυκείου Ιλίου Αττικής
Παπαϊωάννου Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Παπακωνσταντίνου Αντιγόνη-Άλμπα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Παπακωνσταντίνου Παναγιώτης, τ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπακώστας Χρήστος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παπαναστασάτου Ειρήνη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Παπάνης Ευστράτιος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπανθύμου Αναστασία, Εκπαιδευτικός
Παπανικολάου Αναστάσιος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαριστοδήμου Έφη, Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
Παπαρούση Μαρίτα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Παπαχατζίδου Σταυρούλα, Εκπαιδευτικός
Παπαχρήστου Ε., Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπουτσή Αικατερίνη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παππά Ευγενία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Παππά Ματρώνα, Εκπαιδευτικός
Πασπαράκη Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Πάσχου Σοφία, Διδάσκουσα, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Πατραμάνη Μαρία,
Πατρινόπουλος Ματθαίος, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου

Πατσατζάκη Ελένη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Παυλίδης Γεώργιος, Καθηγητής Ψυχολογίας και Μαθησιακών Δυσκολιών

Παυλίδου Δάφνη, Εκπαιδευτικός,

Παυλίδου Κατερίνα, Εκπαιδευτικός

Παυλίδου Όλγα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Pange Jenny, Professor, University of Ioannina

Papadaniil Katerina, Educator

Papadopoulou Konstantina

ΠέγκαΣοφία, Ε.ΔΙ.Π., ΠανεπιστήμιοΙωάννινων

Pitsou Charikleia, Laboratory Teaching Staff University of Patras - Adjunct Lecturer, Hellenic Open University

Πελέκη Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός

Πεντέρη Ευθυμία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Πετρίδης Σ., μέλος του ΕΠΕΣ του 3ου Προτύπου Λυκείου Ιλίου Αττικής

Πετροπούλου Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός

Πετροπούλου Άννα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Πετροπούλου Βασιλική, Εκπαιδευτικός

Πήχας Αλέξανδρος, Εκπαιδευτικός

Πιερράτος Θεόδωρος, Πανεπιστημιακός Υπότροφος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πιταροκοίλης Γεώργιος, Εκπαιδευτικός

Πιτζιολή Μαρία, Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Πιτρόπου Αικατερίνη, μέλος του ΕΠΕΣ του 3ου Προτύπου Λυκείου Ιλίου Αττικής

Πίτσου Χαρίκλεια, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Πατρών

Πλακίτση Αικατερίνη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Πλεξουσάκης Στέφανος, Διδάκτωρ Κλινικής Ψυχολογίας

Πλιόγκου Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Πνευματικός Δημήτριος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,

Ποδάρα Αποστολία, Εκπαιδευτικός

Ποζαρίτη Γεωργία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πολάτογλου Χαρίτων, Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πολίτης Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Πολίτης Ν, Γιώργος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πολύδωρος Γεώργιος, Ακαδημαϊκός Υπότροφος, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Πολύζου Μαρία-Ευαγγελία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πολυμεροπούλου Βασιλική, Διδάκτωρ Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης

Πολυχρόνη Φωτεινή

Πορίκη Κωσταντίνα, Εκπαιδευτικός

Ποτσίκας Μιχαήλ, Υποψήφιος Διδάκτωρ

Πούλιου Αφροδίτη, Εκπαιδευτικός

Πουλογιανοπούλου Παρασκευή, Εκπαιδευτικός

Πούλος Χαράλαμπος, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Πουρκός Μάριος Α., Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Πουρνάρη Μαρία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πουταχίδης Γιάννης, Θεατροπαιδαγωγός /Εκπαιδευτικός θεατρικής αγωγής
Πρεβέντας Ευθύμιος, Εκπαιδευτικός
PriovolouKonstantina, Teacher
Proios Stergios,University of Thessaloniki
ΠροκοπίδουΜαρία, Εκπαιδευτικός
Προύσκα Κωνσταντίνα, Υποψήφια Διδάκτωρ
Ράλλη Α.Μ., Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ράντης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ράπτη Δανάη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ράπτη Ειρήνη Αγλαΐα, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
Ράπτης Θεοχάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων
Ραχανιώτη Ελένη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Ρετάλη Καρολίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Ρογκότη Αγγελική, Εκπαιδευτικός
Ρόζου Βαρβάρα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ρόθου Κυριακούλα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ρούσκας Νικόλαος, Κοινωνιολόγος, Εκπαιδευτικός
Ρούσσος Πέτρος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σακαρέλη Ελπινίκη, Εκπαιδευτικός
Σακαρέλου Δήμητρα, Προπτυχιακή Φοιτήτρια
Σακελλάρη Ναταλία, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σακελλαρίου Μαρία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σάκκου Ελένη, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Σαλαμούρας Γεώργιος Δ., Εκπαιδευτικός
Σαμπροβαλάκη Έλλη, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Σαμσάρη Ελένη, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
Σαπουνά Παναγιώτα, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Σαπουντζή Σταματία, Ψυχολόγος, MSc Σχολική Ψυχολογία
ΣαράμπαληΚασιαλμάΡόζα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σαρρής Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σγούρου Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός
Σέβη Αθηνά, Εκπαιδευτικός
Σεϊτιδης Γεώργιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Sevi Athina, Teacher
Souliotou Anastasia Zoi, Visual Artist, Adjunct Lecturer, University of Thessaly
Spinthourakis J. – A., Professor, University of Patras
Stamovlasis Dimitrios, Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
Steyn Raita, Senior Lecturer, University of Pretoria

Σιατήρα Ευαγγελία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Σιάτρας Αναστάσιος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σιδηροπούλου Ζωή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σιδηροπούλου Μαρέττα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Σιδηροπούλου Τρυφαίνη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σιδηροπούλου Χρηστίνα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
Σκαρμούτσου Ιωάννα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Σκουτελάκη Β.Π., Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σκυθιώτης Πέτρος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Σμυρναίος Αντώνης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σούλης Σπυρίδων- Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σουλίδου Αικατερίνη
Σούνογλου Μαρίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σπανάκη Μαριάνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σπινθηρόπουλος Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Σταθοπούλου Χαρούλα,
Σταμοβλάσης Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σταμούλης Ευθύμιος
Σταμπολτζή Αγλαΐα, Ε.ΔΙ.Π., Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Σταυριανουδάκη Αλεξάνδρα, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Σταυρογιαννοπούλου Μαρία
Σταυρόπουλος Βασίλειος, Εκπαιδευτικός, ΣΕΕ, ΠΕΚΕΣ Στερεάς Ελλάδας
Σταυροπούλου Γεωργία, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Σταύρου Αικατερίνη, Διδάκτωρ Ειδικής Αγωγής
Σταύρου Βαΐα, Εκπαιδευτικός
Σταύρου Δημήτρης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σταύρου Χριστίνα, Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
Στεργίου Αμαρυλλίς, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Στεργιούλη Αικατερίνη
Στεφάνου Ευθαλία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Στογιάντση Χριστίνα, Εκπαιδευτικός
Στούμπου Κατερίνα, Εκπαιδευτικός
Στράτη Παναγιώτα, Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Στύλος Γεώργιος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Στύλου Γεωργία, Εκπαιδευτικός
Συργιάννης Χαράλαμπος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Συριανού Μαρία, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Συρίου Ιωάννα, Διευθύντρια Γυμνασίου Ν. Χαλκηδόνας, Αττικής
Σωτήρης Γεωργίου, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Σωτηρίου Χριστίνα, Μουσικολόγος, Ε.Δ.Ι.Π.

Ταμίσογλου Χρύσα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τασιός Αθανάσιος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τάσση Χριστίνα, Εκπαιδευτικός
Τάτσης Κωνσταντίνος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τατσοπούλου Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός
Τατσοπούλου Ελένη, Εκπαιδευτικός
Τέκος Γιώργος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τεχλικίδου Ελένη, Γυμνάστρια Ειδικής Αγωγής, Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κιλκίς
Τζαβάρα Κατερίνα, Εκπαιδευτικός
Τζιβινίκου Σωτηρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τζίκα Βασιλική, Εκπαιδευτικός
Τζίμα Σταυρούλα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ΤζίμαςΠέτρος
Τζίνα Θεοδοσία-Χρυσούλα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τζιοβάρα Χάρις, Εκπαιδευτικός
Τζιώρα Ελένη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Τίγκας Ιωάννης, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τόμπρου Δήμητρα Μαρία, Διδάκτωρ Ειδικής Αγωγής
Τονίδης Δημήτριος, Εκπαιδευτικός
Τοπάτση Αναστασία, Εκπαιδευτικός,
Τοπολιάτη Μαρία, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τουλιά Αναστασία, Καθηγήτρια Σύμβουλος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Τρέχα Στεργούλα, Υποψήφια Διδάκτωρ
Τριανταφύλλη Χριστίνα
Τριάντου Ιωάννα, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τρίγκατζη Άννα, Εκπαιδευτικός
Τρίκα Παναγιώτα, Εκπαιδευτικός
Tröhler Daniel, Professor of Foundations of Education, University of Vienna
Τρούλη Καλλιόπη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Τσαγκάρη Κωνσταντίνα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Τσάγκας Θεοχάρης, Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τσακίρη Δέσποινα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Τσακνάκης Μιχαήλ, Γυμναστής, Δάσκαλος ελληνικών χορών
Τσανίδης Χαράλαμπος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Τσάντας Τηλέμαχος, Μεταπτυχιακός φοιτητής, Neapolis University Pafos
Tsardoulias Christina, Director, Samos School of Dance
Τσαούση Δέσποινα, Υποψήφια Διδάκτωρ
Τσαπάρα Μαρία, Νηπιαγωγός, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσατσούλη Αγγελική, Εκπαιδευτικός
Τσε Ελεάνα, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τσελεντάκη Ιωάννα, Υποψήφια Διδάκτωρ

Τσέλιος Δημήτριος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
ΤσεσμελήΝ.Στυλιανή, Λέκτορας, Πανεπιστήμιο Πατρών
Τσιαγκάνη Θεοδώρα
Τσιάρας Ηλίας
Τσιβγινίδη Αθανασία, Εκπαιδευτικός
Τσιμπιδάκη Ασημίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τσιντζιλώνη Στεριανή, Θεωρητικός του Χορού
Τσιουπλή Ευγενία, Εκπαιδευτικός
Τσιούρη Ελευθερία, Εκπαιδευτικός
Τσιπλακίδης Ιάκωβος, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τσιρέβελος Νικόλαος, Εκπαιδευτικός
Τσιρέβελος Νικόλαος, Εκπαιδευτικός
Τσιρόγκα Ελίνα, Εκπαιδευτικός, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τσιχουρίδης Χαρίλαος, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
Τσουλφά Αικατερίνη, Εκπαιδευτικός
Τσώλης Αθανάσιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ
Τσώλης Θεόδωρος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Τύρου Ιωάννα Θ., Ε.ΔΙ.Π., Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Vaiopoulou Julie, Post-doctoral researcher, Democritus University of Thrace
Vavitsas T.,Adjunct Lecturer & Postdoctoral Researcher University of Ioannina
Visiting Researcher, Maritime Human Element Centre, CMMI,
Voulagka Aggeliki, Educator-Director of the 1st Kindergarten of Volos
Υφαντή Αμαλία Α., Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
Υφαντής Διονύσης, Εκπαιδευτικός
Υφαντής Ηλίας, Phd – SeniorScientist
Φιλάου Ζωή, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Φιλιππακοπούλου Θεώνη, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φιλίππου Φίλιππος, Καθηγητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Φιοράκης Γεώργιος – Νικόλαος, Φοιτητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Φιορέντζη Κρυσταλλένια, Υποψήφια Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φουντάνα Μαρία
Φραγκουλάκη Σαβίνα Μαρία, Φοιτήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Φραγκούλης Ιωσήφ, Καθηγητής, ΑΣΠΑΙΤΕ
Φρυδάκη Ευαγγελία, Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φτάκα Ιωάννα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
Φυλακτακίδου Αναστασία, Ε.Ε.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φώτη Αλεξάνδρα, Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
Φωτιάδου Γεωργία, Ε.ΔΙ.Π., Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Φωτόπουλος Νίκος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Χάιδας Αλέξανδρος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Χαλιάσος Ευάγγελος, Μεταπτυχιακός Φοιτητής

Χαναγκιάν Κάρεν, Φοιτητής

Χανιωτάκης Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Χαρίση Αθηνά, Εκπαιδευτικός, Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων

ΧαρισίδουΧριστίνα-Ανθή, Εκπαιδευτικός

Χαριτάκη Γαρυφαλιά, Διδάσκουσα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χαρμπάτσης Χρήστος

Χαροκοπάκη Αργυρώ, Σύμβουλος Ι.Ε.Π.- Υ.ΠΑΙ.Θ.

Χατζή Μαρία, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Χατζηγιαννίδου Ιωάννα, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου Παυλίνα, Προϊσταμένη Τομέα Επιμόρφωσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Χατζησταυρίδης Μιχαήλ, Εκπαιδευτικός

Χειμαριού Ελένη, Διδάκτωρ Παιδαγωγικής, Φιλόλογος

Χήρα Αγορίτσα, Εκπαιδευτικός

Χοντολίδου Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΧουλιαράΚατερίνα, Εκπαιδευτικός

Χούσου Βασιλική, Απόφοιτη Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων-Γεωπόνος

Χούσου Πηνελόπη, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χρηστάκος Γιάννης, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χρηστίδη Μ., Φοιτήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Χρήστου Κωνσταντίνος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,

Χριστοδούλου Μιχαήλ, Επίκουρος Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Χριστοδούλου Παναγιώτα, Υποψήφια Διδάκτωρ

Χριστοδούλου Πηνειώ, Διδάκτωρ Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

Χριστονάσης Αντώνιος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Χριστόπουλος Ιωάννης, Μα Ηθικής Φιλοσοφίας

Χριστοπούλου Φωτεινή, Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ερευνήτρια Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α),

Χρυσικού Βασιλική, Εκπαιδευτικός

Χωλίδη Σοφία, Εκπαιδευτικός

Χορηγοί:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ GUTENBERG

Ελληνικά γράμματα

συμμετρία εκδόσεις

πεδίο ΕΚΔΟΤΙΚΗ

εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

ΔΙΣΙΓΜΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ | ΠΑΠΑΖΗΣΗ

ΔΩΔΩΝΗ

fix4u

MONTANA LAKE VIEW

HOTEL ALEXIOS & INN

SAZ CITY LIFE HOTEL

Υπό την αιγίδα του ΔΗΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ

Συνοπτικό πρόγραμμα εργασιών του Συνεδρίου

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13 ΜΑΙΟΥ 2022	
Παράλληλες Συνεδρίες 9.00- 14.00	• Εκπαίδευση & πανδημία • Φυσικές Επιστήμες στην εκπαίδευση • Σχολείο & σύγχρονες προκλήσεις • Συμπεριληπτική εκπαίδευση • Διδασκαλία & μάθηση • Λαϊκός πολιτισμός & εκπαίδευση/ Τέχνη, πολιτισμός & εκπαίδευση
Παρουσίαση αναρτημένων εργασιών 15.00-16.00	
Βιωματικά εργαστήρια 16.00-18.00	
Παράλληλες Συνεδρίες 16.00-18.00	• Ιστορία της Εκπαίδευσης και Ιστορία στην Εκπαίδευση • Εκπαίδευση εκπαιδευτικών • Φιλοσοφικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση • Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών • Εκπαίδευση & φύλο • Νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση • Εκπαίδευση για το Περιβάλλον & την Αειφορία
Εναρκτήρια Συνεδρία 18.30-21.00	
ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΜΑΙΟΥ 2022	
Παράλληλες Συνεδρίες 9.30-13.00	• Θεωρία και πράξη στη διδασκαλία και στη μάθηση • Ψηφιακή τεχνολογία & εκπαίδευση • Διοίκηση εκπαίδευσης • Συμπεριληπτική εκπαίδευση • Λογοτεχνία στην εκπαίδευση & διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας • Κοινωνιολογία στη Εκπαίδευση • Διαπολιτισμική εκπαίδευση
1η Ολομέλεια 13.00-14.00	
Παρουσίαση αναρτημένων εργασιών 14.30-15.30	
Βιωματικά Εργαστήρια 15.30-17.30	
Συμπόσια 15.30-17.30	
2η Ολομέλεια 17.30-18.30	
Παράλληλες Συνεδρίες 18.45-20.30	• Αξιολόγηση στην εκπαίδευση • Η έρευνα στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες • Εκπαίδευση για το περιβάλλον & την Αειφορία • Εκπαίδευση ενηλίκων • Εκπαίδευση προσφύγων • Εκπαιδευτική, Σχολική & Αναπτυξιακή Ψυχολογία • Επιστημολογικές και φιλοσοφικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση
ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΜΑΙΟΥ 2022	
Βιωματικά Εργαστήρια 9.30-11.30	
Παράλληλες Συνεδρίες 9.30-14.15	Καλές πρακτικές στην εκπαίδευση
3η Ολομέλεια 14.15-15.00	

Παρασκευή 13 Μάϊου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Εκπαίδευση & πανδημία
Αμφιθέατρο Ισογείου

Απολογισμός της πανδημίας Covid-19 για παιδιά, εφήβους, εκπαίδευση και παρεμβάσεις αντιμετώπισης

Τατιανή Γκάτσα
ΕΔΙΠ Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Παν/μιο Ιωαννίνων
tgkatsa@uoi.gr

Η παγκόσμια κρίση της πανδημίας Covid-19 έπληξε αλλεπάλληλα και πολλαπλά τα παιδιά, και τους εφήβους, που διέκοπταν περιοδικά τη φοίτηση τους στο σχολείο. Ο απολογισμός της πανδημικής εμπειρίας στη σύγχρονη εποχή άφησε χρήσιμα διδάγματα για την αξιοποίηση σχεδιασμού αντιμετώπισης μελλοντικών πανδημιών. Οι επιπτώσεις για παιδιά και εφήβους αναφέρονται σε ψυχικό, κοινωνικό και εκπαιδευτικό-ακαδημαϊκό επίπεδο. Η αντιμετώπιση αυτών εστιάζει σε διαφορετικές ανάγκες διαφορετικών περιόδων: a) στην "incovid" κρίση, το "longdown", τη νόσηση, την καραντίνα, β) στην ενδιάμεση επιστροφή στο σχολείο και γ) στη μετά-covid περίοδο. Η εμπειρία ανέδειξε ζημίες, οφέλη και τη χρησιμότητα πολλών γνωστών παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης, του πένθους, του τραύματος, την ανθεκτικότητα, αλλά και νέων μεθόδων. Αναδείχτηκαν νέες ψηφιακές μέθοδοι η Tele-therapy (e-Cope) και e-learning. Επισημάνθηκε η ανάγκη τήρησης της κοινωνικής δικαιοσύνης. Στην after-covid περίοδο, κρίνεται σημαντική η αξιολόγηση ανάκαμψης και η αντιμετώπιση μακροπρόθεσμων επιβαρυντικών επιπτώσεων για την υγιή ψυχοκοινωνική και ακαδημαϊκή τους ανάπτυξη. Επίσης, προτείνεται ευρύτερη, αναβαθμισμένη πολιτική και στρατηγική αντιμετώπισης της πανδημικής περιόδου για παιδιά και εφήβους, στην οποία θα αξιοποιούνται σύγχρονες, καλές πρακτικές και χρήσιμα συμπεράσματα.

Λέξεις -Κλειδιά: Απολογισμός, πανδημία covid-19, παιδιά, έφηβοι, παρεμβάσεις αντιμετώπισης

Covid-19 pandemic report on children, adolescents, education and treatment interventions

Tatiani Gkatsa
Teaching and laboratory staffPedagogical Department of Primary Education, University of Ioannina
tgkatsa@uoi.gr

The global crisis of the Covid-19 pandemic has repeatedly affected children and adolescents, who periodically interrupted their schooling. The account of the pandemic experience in modern times has left useful lessons for utilizing planning for dealing with future pandemics. The effects on children and adolescents are reported on a psychological, social and educational-academic level. Dealing with these focuses on different needs of different periods: a) the "in covid" crisis, the "long down", the disease, the quarantine, b) the intermediate return to school and c) the post-covid period. Experience has shown the harms, benefits and usefulness of many well-known interventions to deal with crisis, mourning, trauma, resilience, but also new methods. New digital methods, Tele-therapy (e-Cope) and e-learning, emerged. The need to uphold social justice was highlighted. In the after-covid period, it is considered important to assess recovery

and address the long-term aggravating effects on their healthy psychosocial and academic development. Also, a broader, upgraded policy and strategy for dealing with the pandemic period for children and adolescents is proposed, in which modern, good practices and useful conclusions will be utilized.

Key words: Report, covid-19 pandemic, children, adolescents, coping interventions

Ανταπόκριση των νηπιαγωγών στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστήμων με τηλεκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Κασιούμη Κωνσταντίνα
M.Ed., Εκπαιδευτικός ΠΕ60
konnakas@yahoo.gr
Κώτσης Κωνσταντίνος, Καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών εξ αποστάσεως έγινε αναγκαία στην εκπαιδευτική διαδικασία κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Το ερώτημα για το πως ανταποκρίθηκαν με την τηλεκπαίδευση οι νηπιαγωγοί στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στο νηπιαγωγείο, μελετά η παρούσα εργασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διδάσκουν τις Φυσικές Επιστήμες ήδη από την προσχολική βαθμίδα, διότι μέσω αυτών προωθείται η μαθησιακή διαδικασία και η γνώση του φυσικού περιβάλλοντος στους μαθητές του νηπιαγωγείου. Επίσης, έτσι ενισχύεται από την προσχολική ηλικία ο επιστημονικός εγγραμματισμός. Πραγματοποιήθηκε έρευνα σε 100 νηπιαγωγούς από όλη την Ελλάδα, σχετικά με το πως έκαναν την τηλεκπαίδευση στα νηπιαγωγεία. Διαπιστώνεται ότι οι νηπιαγωγοί αντιμετώπισαν αρκετές δυσκολίες στην διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών κατά τη διάρκεια της τηλεκπαίδευσης. Ωστόσο κατάφεραν να εφαρμόσουν πειράματα με καθημερινά υλικά στις εξ αποστάσεως τάξεις που χρησιμοποίησαν. Επιπλέον, από την έρευνα προέκυψε ότι οι μαθητές αντιμετώπιζαν δυσκολία στην συγκέντρωση κατά την εξ αποστάσεως διδασκαλία σε σύγκριση με την δια ζώσης και ότι η τηλεκπαίδευση δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη δια ζώσης εκπαίδευση. Τέλος, όσο περισσότερο ήταν προετοιμασμένοι οι νηπιαγωγοί για τα μαθήματα μέσω της τηλεκπαίδευσης, τόσο αντιμετώπιζαν λιγότερες δυσκολίες κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: Φυσικές Επιστήμες, νηπιαγωγείο, τηλεκπαίδευση, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Kindergarten teacher's response toteaching of Natural Sciences with tele-education during the pandemic

Kasioumi Konstadina
M.Ed., Teacher PE60
konnakas@yahoo.gr
Kotsis T. Konstadinos
Professor PTDE, University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr

The teaching of Natural Sciences at a distance became necessary in the educational process during the pandemic period. The question of how kindergarten teachers responded to tele-education in the teaching of Natural Science in kindergarten, is studied in the present work during the pandemic. Teachers must teach the Natural Sciences from the pre-school level,

because through them the learning process and the knowledge of the natural environment are promoted to the students of the kindergarten. It also reinforces scientific literacy from pre-school age. A survey was conducted on 100 kindergarten teachers from all over Greece, on how they did tele-education in kindergartens. It is found that kindergarten teachers encountered several difficulties in teaching Natural Science during ele-education. However, they managed to apply experiments with everyday materials to the distance classes they used. In addition, the research showed that students had difficulty concentrating distance learning compared to traditional learning and that tele-education could not replace traditional learning. Finally, the more kindergarten teachers were prepared for the lessons through tele-education, the less difficulties they encountered during this process.

Key words: Natural Sciences, kindergarten, tele-education, distance education

Οι κατ' οίκον εργασίες κατά την περίοδο της πανδημίας

Παπάζογλου Μαγδαληνή
Υποψήφια διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
mapapazo@uth.gr
Χανιωτάκης Νικόλαος
Αναπληρωτής καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
chaniot@uth.gr
Θωίδης Ιωάννης
Αναπληρωτής καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
ithoidis@uowm.gr

Η πανδημία covid-19 οδήγησε στην αντικατάσταση της διά ζώσης διδασκαλίας με την εξ αποστάσεως. Σχετικά με την τηλεκπαίδευση και τις συνέπειές της έχουν διεξαχθεί δεκάδες έρευνες τόσο στον διεθνή χώρο όσο και στην Ελλάδα. Στην παρούσα έρευνα επικεντρωθήκαμε σε ένα επιμέρους ζήτημα της εκπαιδευτικής πράξης, τις κατ' οίκον εργασίες στο δημοτικό σχολείο. Μέσα από συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς επιδιώξαμε να διερευνήσουμε τις αντιλήψεις και τις πρακτικές τους στο ζήτημα των κατ' οίκον εργασιών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν στο καινούριο πλαίσιο της τηλεκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί διαπιστώθηκε ότι αναπροσάρμοσαν τις πρακτικές τους τόσο στη φάση του σχεδιασμού, όσο και κατά τη διαδικασία ανάθεσης και αξιολόγησης των κατ' οίκον εργασιών. Βασικά ζητήματα που αναδείχθηκαν από τους εκπαιδευτικούς ήταν η αύξηση του χρόνου για την επιλογή και τον σχεδιασμό των κατ' οίκον εργασιών, η προφορική κυρίως ανάθεση και η απουσία ελέγχου και αξιολόγησης των εργασιών. Οι μαθητές επικεντρώθηκαν στις δυσκολίες κατανόησης του περιεχομένου της διδασκαλίας και συνακόλουθα στην αδυναμία τους να ολοκληρώσουν επιτυχώς τις σχολικές τους εργασίες στο σπίτι. Η τηλεκπαίδευση, σύμφωνα με τους γονείς, τους ανάγκασε να εμπλέκονται πιο ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία κατά την ενασχόληση των παιδιών τους με τις κατ' εργασίες τους αλλά και κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Λέξεις κλειδιά: τηλεκπαίδευση, κατ' οίκον εργασίες, εκπαιδευτικός, μαθητές, γονείς.

Περιβαλλοντική Προφορική Ιστορία: μια νέα προσέγγιση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία

Άννα Τρίγκατζη
Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης - Υποψήφια Διδάκτωρ Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
anna.trigatzi10@gmail.com

Μαρία Δασκολια
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
mdaskol@eds.uoa.gr

Η παρούσα εργασία επεξεργάζεται και προτείνει μια νέα προσέγγιση για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία, η οποία αντλεί από και συμβάλλει στο σύγχρονο διεπιστημονικό πεδίο των Περιβαλλοντικών Ανθρωπιστικών Επιστημών. Η πρόταση αφορά στην αξιοποίηση της 'Περιβαλλοντικής Προφορικής Ιστορίας', η οποία προκύπτει από τη σύζευξη ανάμεσα στην Περιβαλλοντική Ιστορία και την Προφορική Ιστορία, την οποία εξετάζει ως επιστημονική προσέγγιση, παιδαγωγική μέθοδο και εκπαιδευτική πρακτική. Η προσέγγιση εστιάζεται στην κατανόηση των τρόπων με τους οποίους η πολιτισμική και ατομική μνήμη και η περιβαλλοντική εμπειρία διαμορφώνουν τις ανθρώπινες αλληλεπιδράσεις μας με τον τόπο. Και αντίστροφα, εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους η ανθρώπινη μνήμη, ταυτότητα και εμπειρία διαμορφώνονται από τους τόπους και τα περιβάλλοντα στα οποία τοποθετείται η ανθρώπινη ζωή και δραστηριότητα. Παρουσιάζεται η διαδρομή των τριών επιστημονικών πεδίων (Περιβαλλοντικής Ιστορίας, Προφορικής Ιστορίας και Περιβαλλοντικής Προφορικής Ιστορίας), το αντικείμενο, η μεθοδολογία τους και η μέχρι τώρα εμπλοκή τους στην πρακτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Τέλος, συζητείται η πρόσθετη διδακτική και μαθησιακή αξία της προσέγγισης αυτής για την σχολική πρακτική της ΠΕΑ, χρησιμοποιώντας θεωρητικές έννοιες και παραδείγματα από σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Λέξεις Κλειδιά: περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφορία, περιβαλλοντική προφορική ιστορία, μνήμη του τόπου, περιβαλλοντική εμπειρία

Environmental Oral History: a new approach to Environmental Education for Sustainability

Anna Trigatzi
Secondary Education Teacher - PhD researcher, Environmental Education Lab Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
anna.trigatzi10@gmail.com
Maria Daskolia
Associate Professor, Environmental Education Lab Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
mdaskol@eds.uoa.gr

This paper elaborates and proposes a new approach to Environmental Education for Sustainability, which draws from and contributes to the emerging interdisciplinary field of Environmental Humanities. The concept proposal focuses on the integration of 'Environmental Oral History', as arising from the convergence between Environmental History and Oral History, and addresses it as a scientific approach, pedagogical method and educational practice. The

emphasis of the approach is on understanding the ways in which cultural and individual memory and environmental experience shape our human interactions with place. And vice versa, it considers the ways in which human memory, identity and experience are shaped by the places and environments in which human life and activity are situated. The course of the three disciplines (Environmental History, Oral History and Environmental Oral History) is outlined, their scope and methodologies are explained and their integration so far in the practice of Environmental Education is reviewed. Finally, the added pedagogical and learning value of this approach for school-based practice is discussed drawing on theoretical concepts and examples from relevant educational projects.

Key words: environmental education for sustainability, environmental oral history, memory of place, environmental experience

Η συστηματική εφαρμογή της μεθόδου CLIL σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού τον καιρό της πανδημίας και των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών

Αγγελάρα Δροσίς
c. Ph. D, Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Σχολείο Ευρωπαϊκό Πρότυπο, Αθήνα, Ελλάδα
d.aggelara@eps.edu.gr
Μπελίτσου Αναστασία
Ph. D, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Σχολείο Ευρωπαϊκό Πρότυπο, Αθήνα, Ελλάδα
natasa.belitsou@gmail.com
Αλεξίδη Πηνελόπη
M. A, Καθηγήτρια Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Σχολείο Ευρωπαϊκό Πρότυπο, Αθήνα, Ελλάδα
p.alexidi@eps.edu.gr

Η διδακτική μέθοδος CLIL είναι μια βιωματική προσέγγιση διδασκαλίας, η οποία απαντάται στα σύγχρονα μοντέλα εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλέον επίπεδο. Η εφαρμογή της συγκεκριμένης μεθόδου αποτελεί μια πρόκληση και ταυτόχρονα μια ευκαιρία για τους εκπαιδευτικούς που καλούνται να προσαρμόσουν τη δουλειά τους στα νέα δεδομένα της ταχύτατα μεταβαλλόμενης εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Η νέα εκπαιδευτική συνθήκη που διαμορφώθηκε τα τελευταία δύο έτη λόγω της πανδημίας, ανέδειξε περισσότερο από ποτέ την ανάγκη της κινητοποίησης και συμμετοχής όλων των μαθητών στη φυσική ή ηλεκτρονική τάξη. Η συγκεκριμένη εισήγηση αφορά τη διδασκαλία των Δικαιωμάτων του Παιδιού σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού. Η βιωματική προσέγγιση της μεθόδου CLIL και η επιλογή διδασκαλίας για τον φυσικό κόσμο και τα ανθρώπινα δικαιώματα/δικαιώματα του παιδιού, αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε λόγω των προκλήσεων που δημιούργησε η πανδημία στη διδασκαλία και τη συμμετοχή των μαθητών, ενώ παράλληλα ανέδειξε τις ανισότητες στην εκπαιδευτική διαδικασία, λόγω τηλεκπαίδευσης. Η διδακτική προσέγγιση CLIL περιλαμβάνει συγκεκριμένη στοχοθεσία, μεθοδολογία και είναι ευέλικτη στη διά ζώσης και μη εκπαίδευση, με αναλυτικά σχέδια μαθήματος και διαφοροποιημένο εκπαιδευτικό υλικό. Η βιωματική προσέγγιση και η επιλογή των θεματικών προς διδασκαλία γίνεται για κάθε τάξη ξεχωριστά, βάσει των ενδιαφερόντων των μαθητών, σε διαφοροποιημένο πλαίσιο τόσο ως προς τη μάθηση όσο και ως προς την αξιολόγηση. Σκοπός της παρούσας πρότασης είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να εφαρμόσουν τη συγκεκριμένη διδακτική μέθοδο του CLIL σε μικρές και μεγάλες τάξεις με την αγγλική ή την ελληνική ως δεύτερη ξένη γλώσσα, καθώς δημιουργεί κίνητρα μάθησης, προσαρμόζεται εύκολα στις ανάγκες των μαθητών και στηρίζεται άμεσα στις

αλλαγές που αφορούν τα νέα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, τα εργαστήρια δεξιοτήτων και παράλληλα εστιάζει στη συμπερίληψη και τη διαθεματική προσέγγιση.

Λέξεις κλειδιά: CLIL, διαθεματικότητα, βιωματική μάθηση, τηλεκπαίδευση, διαφοροποίηση

Η διδασκαλία σύγχρονων δημοφιλών τραγουδιών εν καιρώ Covid-19 στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο μάθημα της μουσικής. Το παράδειγμα του τραγουδιού Soldi.

Ευγενία Καρούμπαλη,
Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ79.01, Μ. Ed., Πρότυπο Γυμνάσιο Πατρών
jennykaroumpali@sch.gr

Η πανδημία της Covid-19 έχει αλλάξει τα δεδομένα της διδασκαλίας και της μάθησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Στα πλαίσια των απαραίτητων αναπροσαρμογών που θα έπρεπε να γίνουν στη διδασκαλία τραγουδιών, λόγω των συγκεκριμένων, πρωτόγνωρων, συνθηκών σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ακούνε εκτός σχολείου κατά κύριο λόγο σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια, κρίθηκε απαραίτητο ότι η διδασκαλία τραγουδιού κατά τη σχολική χρονιά 2020 – 2021 θα περιοριζόταν στην ενεργητική ακρόαση σύγχρονων δημοφιλών τραγουδιών. Με δεδομένο ότι κατά τη διδασκαλία τραγουδιού κομβικής σημασίας είναι η χρήση υποστηρικτικού υλικού, στο συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο χρησιμοποιήθηκαν ως διδακτικό / μαθησιακό εργαλείο τα μουσικά βίντεο του τραγουδιού Soldi και συνεντεύξεις που αφορούν το τραγούδι αυτό ως γνώση αναφοράς για το σχεδιασμό του μαθησιακού περιβάλλοντος. Χρησιμοποιήθηκε ο συνδυασμός των ακόλουθων μεθοδολογικών εργαλείων: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία / μάθηση, ανακαλυπτική διδασκαλία / μάθηση, συζήτηση, εμπειρική μάθηση και δημιουργική και κριτική επίλυση προβλημάτων. Το διδακτικό αυτό σενάριο πραγματοποιήθηκε σε τμήματα του Προτύπου Γυμνασίου Πατρών το Φεβρουάριο του 2021. Οιστόχοιτουδιδακτικούσεναρίουσεγενικέςγραμμέςπραγματοποιήθηκαν.

Λέξεις κλειδιά: δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σύγχρονα δημοφιλή τραγούδια, covid-19, εκπαίδευση από απόσταση, Soldi.

Teaching contemporary popular songs during the Covid-19 pandemic in music subject in secondary education. The example of the song Soldi.

Evgenia Karoumpali
Music Teacher, M. Ed, Model Junior High School of Patras
jennykaroumpali@sch.gr

The Covid-19 pandemic has changed the context of both teaching and learning. The necessary adjustments that should be made to the teaching of songs, due to the specific, unprecedented, conditions coupled with the fact that secondary school pupils listen to mainly popular songs outside school, lead to the fact that teaching would be limited to the listening to contemporary popular songs durind the school year 2020 - 2021. As the use of support material is crucial to the teaching a song, in this teaching scenario the music videos of the song Soldi and interviews related to this song were used as a teaching / learning tool as a reference knowledge for the design of the learning environment.
The combination of the following methodological tools was used: collaborative teaching / learning, exploratory teaching / learning, discussion, experiential learning and creative and critical problem solving.This teaching scenario took place in parts of the Model Junior High

School of Patras in February 2021. The objectives of the teaching scenario in general were realized.

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση υπό τη σκιά της πανδημίας: Εμπειρίες των εκπαιδευτικών Β/μιας εκπαίδευσης. Μελέτη περίπτωσης

Χαράλαμπος Μπαρμπαρούσης
Κοινωνιολόγος, Διδακτικό προσωπικό, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
chbarmparousis@gmail.com
Κωνσταντίνα Διαμάντη
Φιλόλογος, Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
konstantina.diamadi@gmail.com
Σουζάννα-Μαρία Νικολάου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
snikola@uoi.gr

Ο νέος κορονοϊός (COVID-19) αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά στην κινεζική επαρχία Γιουχάν ως ιδιαίτερα απειλητικός για την υγεία του ανθρώπου και προκάλεσε τον κοινωνικό περιορισμό όλων των ανθρώπων σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε μια προσπάθεια να μειωθεί ο αριθμός των κρουσμάτων και σύμφωνα με τις συστάσεις του ΠΟΥ (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) αποφασίστηκε προσωρινή αναστολή της λειτουργίας της εκπαίδευσης για σημαντικά χρονικά διαστήματα στα σχολεία και στα Πανεπιστήμια. Η νέα κατάσταση δημιούργησε νέες προκλήσεις και πρωτόγνωρες εμπειρίες για εκπαιδευτικούς και μαθητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων σε σχέση με τη διαδικασία προσαρμογής στη διαδικτυακή διδασκαλία και μάθηση. Η παρούσα μελέτη περίπτωσης (case study) εστιάζεται στις εμπειρίες εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενός επαρχιακού-περιφερειακού γυμνασίου στο Ν. Καρδίτσας αναφορικά με τον τρόπο που βίωσαν την εξ' αποστάσεως διδασκαλία κατά τη διάρκεια της πανδημίας (ειδικά στην πρώτη φάση της). Η μέθοδος που εφαρμόστηκε ήταν η τεχνική της ημι-δομημένης συνέντευξης και για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η θεματική ανάλυση περιεχομένου. Η συζήτηση που αναπτύχθηκε αποσκοπεί στην ανάλυση των βασικών θεματικών κατηγοριών που προέκυψαν και αφορά στις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με: α) τα προβλήματα, τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της τηλεκπαίδευσης, β) την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως μαθησιακής διαδικασίας, γ) τις νέες διδακτικές προσεγγίσεις, δ) τις ψυχο-συναισθηματικές επιπτώσεις της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και μάθησης και ε) θέματα κοινωνικοποίησης, αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19 pandemic, online teaching and learning, consequences, views of teachers.

Distance education in the shadow of the covid-19 pandemic: Experiences of teachers of secondary education. A Case Study

Dr. Charalampos Barmparousis
Sociologist, Teaching staff, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece
chbarmparousis@gmail.com
konstantina Diamadi
Philologist, PhD Candidate, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece

konstantina.diamadi@gmail.com
Nikolaou Sousanna Maria
Associate Professor, Sociology of Education, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece
snikola@uoi.gr

The novel coronavirus (COVID-19) was first identified in the Chinese province of Wuhan as particularly threatening to human health and caused the social constraint of all people worldwide. In an effort to reduce the number of cases and in accordance with the recommendations of the WHO (World Health Organization) it was decided to temporarily suspend the operation of face-to-face education in schools and universities for significant periods of time.The new situation has created new challenges and unprecedented experiences for teachers and students at all levels of education in relation to the process of adaptation to online teaching and learning. The present case study focuses on the experiences of secondary school teachers at a provincial-regional high school in the Prefecture ofKarditsa, Greece, regarding the way they experienced distance learning during the covid-19 pandemic (especially in its first phase).The method used was the semi-structured interview technique and thematic content analysis was used for data analysis. The discussion which developed aims to analyse the main thematic categories that emerged and concerns the views of teachers on: a) the problems, the positive and negative elements of distance learning, b) the effectiveness of the distance learning process, c) the new teaching approaches, d) the emotional effects of distance teaching and learning and e) issues of socialisation, interaction and communication.

Key words: COVID-19 pandemic, online teaching and learning, consequences, views of teachers.

Διδασκαλία μαθητών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19: Προκλήσεις εκπαιδευτικών στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ελένη Σαμσάρη
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, MEd., Διδάκτωρ του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Παν/μίου Πατρών
elenisams@gmail.com

Τα τελευταία έτη οι εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν σοβαρές προκλήσεις στην προσπάθειά τους να προσαρμόσουν την εκπαιδευτική διαδικασία στα νέα δεδομένα της ψηφιακής εκπαίδευσης ειδικά για τους μαθητές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνήσει τις πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών γενικής αγωγής αναφορικά με την παροχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στους μαθητές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19. Στην έρευνα συμμετείχαν 17 εκπαιδευτικοί (n=17) που εργάζονταν σε γενικά σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην τάξη των οποίων φοιτούσε τουλάχιστον ένας μαθητής με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο κατά το σχολικό έτος 2020-2021. Με βάση το σκοπό της έρευνας δημιουργήθηκε οδηγός συνέντευξης και διεξήχθησαν ατομικές ημι-συνεντεύξεις διάρκειας 50 λεπτών. Τα αποτελέσματα τη έρευνας έδειξαν ότι οι προκλήσεις των εκπαιδευτικών κατά τη διδασκαλία των μαθητών με πολιτισμικό υπόβαθρο το διάστημα της τηλεκπαίδευσης συνοψίζονται στην αδυναμία να εφαρμόσουν αρχές διαφοροποιημένης διδασκαλίας, τη δυσκολία να εστιάσουν στην καλλιέργεια κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων από τους μαθητές, την έλλειψη συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς για την αντιμετώπιση τεχνικών ζητημάτων πρόσβασης και την υποστήριξη των παιδιών στο σπίτι, καθώς και το

αυξημένο άγχος τους να ανταποκριθούν επαρκώς στις γλωσσικές δυσκολίες των μαθητών αυτών λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της ψηφιακής εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: μαθητές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, εκπαιδευτικοί, δυσκολίες, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, COVID-19.

Teaching students from different cultural backgrounds during the COVID-19 pandemic: Challenges for teachers in online distance education

Eleni Samsari
Special Education Teacher, MEd., PhD, Department of Sciences of Education and Social Work of University of Patras
elenisams@gmail.com

Over the last years, teachers have faced serious challenges making attempts to adapt the educational process to the new features of distance learning especially for students from different cultural backgrounds. The aim of the present study is to investigate the attitudes of mainstream teachers towards online distance education provided to culturally diverse students during the COVID-19 pandemic. The sample of the study consisted of 17 teachers (n=17) working in mainstream secondary schools having at least one student from different cultural background attending their class during the school year 2020-2021. Based on the purpose of the study, an interview guide was created and individual semi-interviews lasting 50 minutes were conducted. The results of the study showed that the teachers' challenges in teaching students from different cultural backgrounds during online distance education are summarized in their weakness to apply the principles of differentiated instruction, the difficulty to focus on the development of social and emotional skills, the assessment of students' learning outcomes, the lack of collaboration between teachers and parents to address technical access issues and support their children at home as well as their increased anxiety to adequately respond to the language difficulties of these students taking into account the conditions of distance learning.

Key words: students from diverse cultural backgrounds, teachers, difficulties, online distance education, COVID-19.

Απόψεις δυνάμει εκπαιδευτικών για τη συνεργασία στην ομάδα και οι επιπτώσεις λόγω COVID-19

Σούνογλου Μαρίνα
Επ. Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
masounoglou@uth.gr

Η συνεργασία μεταξύ των μελών μιας ομάδας διαδραματίζει κομβικό ρόλο στη λειτουργία και στην αποτελεσματικότητά της. Οι φοιτήτριες/τές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους καλλιεργούν δεξιότητες που διευκολύνουν τη συμμετοχή τους στην ομάδα και ταυτόχρονα αποτελούν εχέγγυο για την μελλοντική επαγγελματική τους ανάπτυξη.Στη συγκεκριμένη έρευνα μελετώνται οι απόψεις των φοιτητριών/τών για την ποιότητα της συνεργασίας στην ομάδα στο πλαίσιο των μαθημάτων και κατά πόσο έχει επηρεαστεί λόγω της πανδημίας. Στην έρευνα συμμετείχαν 78 φοιτήτριες/τές με χρήση διαδικτυακού ερωτηματολογίου κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2019-2021.Η ανάλυση των δεδομένων από τις απαντήσεις των ερωτώμενων έγινε με τη θεματική μέθοδο ανάλυσης. Αρχικά έγινε η καταγραφή, έπειτα η κωδικοποίηση, ακολούθως ομαδοποιήθηκαν οι απαντήσεις με βάση τη συχνότητα και τέλος έγινε η ταξινόμηση του περιεχομένου σε θέματα.Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και αναλύονται βάσει των τριών

θεμάτων που αναδείχθηκαν: επικοινωνία, εμπιστοσύνη και δημιουργικότητα. Η τεχνολογία και η χρήση ψηφιακών μέσων αποτέλεσε το βασικό μέσο για τη συνεργασία των μελών δίνοντας εύκολη πρόσβαση όλων των συμμετεχόντων από οποιαδήποτε σημείο, ωστόσο ενίοτε αποτέλεσε τροχοπέδη για την ποιότητα της συνεργασίας.Στα συμπεράσματα διαφαίνονται οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στη συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας και προτείνονται ευέλικτα μοντέλα εργασίας στην ομάδα.

Λέξεις κλειδιά: συνεργασία ομάδας, επιπτώσεις πανδημίας, απόψεις φοιτητών, δυνάμει εκπαιδευτικοί

Απόψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως διδασκαλία του μαθήματος της Πρακτικής Άσκησης στην περίοδο της υγειονομικής κρίσης (COVID-19)

Στογιάντση Χριστίνα
Νηπιαγωγός
christinast1512@gmail.com
Σιδηροπούλου Χρηστίνα
ΕΔΙΠ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
chsidiropoulou@uowm.gr
Ντίνας Κωνσταντίνος
Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
kdinas@uowm.gr

Στην παρούσα ποιοτική έρευνα εξετάζονται οι απόψεις 25 δευτεροετών φοιτητριών/τών από το τμήμα Νηπιαγωγών του ΠΔΜ σχετικά με την εξ αποστάσεως διδασκαλία του μαθήματος της Πρακτικής Άσκησης (ΠΑ), κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας της COVID-19. Αναλυτικότερα, εξετάζεται εάν οι φοιτήτριες/τές εκτιμούν ότι η εξ αποστάσεως διδασκαλία συνέβαλε αφενός στην επίτευξη των στόχων του μαθήματος και ανταποκρίθηκε αφετέρου στις εκπαιδευτικές ανάγκες τους. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με ερωτηματολόγιο ανοιχτού τύπου και αναλύθηκαν με βάση την Εμπειρικά Θεμελιωμένη Θεωρία. Οι φοιτήτριες/τες αξιολόγησαν θετικά την εμπειρία τους στο διαδικτυακό μάθημα, το οποίο εκτιμούν ότι συνέβαλε στη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της φοίτησής τους αντίστοιχα, παρά την αναστολή της εκ του σύνεγγυς λειτουργίας του πανεπιστημίου. Ωστόσο, προτιμούν η εκπαιδευτική διαδικασία να γίνεται με φυσική παρουσία. Αν και αναγνωρίζουν από τη μια τις προσπάθειες προσαρμογής του μαθήματος στις νέες έκτακτες συνθήκες και εντοπίζουν από την άλλη τις δυνατότητες που παρέχει η εξ αποστάσεως διδασκαλία χάρη στην ψηφιακή τεχνολογία, οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι το εφαρμοσμένο μέρος του μαθήματος, όπως οι παρατηρήσεις σε τάξεις νηπιαγωγείων και οι αλληλεπιδράσεις/επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών, δύσκολα μπορούν να αντικατασταθούν μέσω της ΕξΑΕ. Τέλος, οι περισσότεροι εκτιμούν ότι η ΕξΑΕ μπορεί να αποτελέσει ένα συμπληρωματικό μέσο στη διά ζώσης εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: Πρακτική άσκηση, απόψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών, υγειονομική κρίση Covid-19, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Student teachers' beliefs concerning their involvement in online teaching practice course during the Covid-19 pandemic

Christina Stogiantsi
Preschool teacher
christinast1512@gmail.com
Christina Sidiropoulou
Laboratory teaching staff, University of Western Macedonia
chsidiropoulou@uowm.gr
Kostas Dinas
Professor, University of Western Macedonia
kdinas@uowm.gr

Distance Learning (DL) has emerged as a basic educational means during the Covid-19 pandemic. In Greece DL was implemented in all educational levels, from preschool to tertiary education. In this qualitative research 25 student teachers' beliefs about DL version of the teaching practice course during class suspension in the Covid-19 pandemic in Greece are being examined. Specifically, the study explores if DL a) contributed to the achievement of educational objectives of the teaching practice course and b) responded to the educational needs of student teachers. Data were collected through open questionnaires and have been analysed using Grounded Theory. According to the findings, student teachers regarded their involvement in online teaching practice course as a positive experience, which provided them educational continuity during class suspension. Nonetheless, they favored face-to-face education. Although they acknowledged any attempt to successfully modify the teaching practice course in online conditions, they also stated that the practical part of the course, such as field observations in preschool classes can hardly be replaced and they mainly considered DL as an additional and supplemental element to face-to-face education.

Key words: teaching practice, student teachers' beliefs, Covid-19 pandemic, distance learning

Η ικανοποίηση από την επικοινωνία την εποχή της πανδημίας. Ουτοπία ή δυστοπία. Μελέτη περίπτωσης στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Λεοντής Χρ. Δημήτριος
PhDc, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
dleontis@uth.gr
Ασπρίδης Μ. Γεώργιος
Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ
aspridis@uth.gr
Τσέλιος Δημήτριος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ
dtselios@uth.gr

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αναφέρεται στον εκσυγχρονισμό τόσο της δημόσιας διοίκησης όσο και του ιδιωτικού τομέα και στηρίζεται στις ΤΠΕ. Αποσκοπεί στον ριζικό μετασχηματισμό των διαδικασιών και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και στοχεύει στη διαμόρφωση μιας αποτελεσματικής και παραγωγικής δημόσιας διοίκησης, με τη λιγότερη δυνατή γραφειοκρατία. Η εισήγηση θα παρουσιάσει τη θεωρητική προσέγγιση της σύγχρονης

ψηφιακής επιχειρησιακής επικοινωνίας και την πρακτική εφαρμογή της σε περιόδους κρίσης, με μελέτη περίπτωσης το Παν. Θεσσαλίας (ΠΘ). Χρησιμοποιήθηκε –προσαρμοσμένο- το ερωτηματολόγιο ικανοποίησης μέσω της επικοινωνίας των Downs&Hazen (1977). Η έρευνα αφενός εστίασε στην προσέγγιση της επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και αφετέρου στο πλαίσιο του Τμήματος, στο οποίο ανήκει το μέλος ΔΕΠ που συμμετείχε στην έρευνα. Επιχειρήθηκε μια πρώτη διερεύνηση της μέτρησης της ικανοποίησης των μελών ΔΕΠ του ΠΘ σε σχέση με την επικοινωνία καθώς και την επίδραση της πανδημίας σε αυτή. Διαπιστώνεται ότι το ΠΘ άσκησε θετική επικοινωνιακή πολιτική ώστε τα μέλη ΔΕΠ να είναι ικανοποιημένα με την επικοινωνιακή πολιτική μετά την έξαρση της πανδημίας και την καθιέρωση της εξ αποστάσεως εργασίας.Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντικά και αποδεικνύουν την ύπαρξη υψηλού επιπέδου οργανωσιακής επικοινωνίας εντός του ΠΘ, σε συνδυασμό με τη διατήρηση της θετικής επικοινωνιακής πολιτικής, ακόμη και σε περιόδους παρατεταμένης κρίσης όπως αυτή της πανδημίας του Covid-19.

Λέξεις κλειδιά:Εκπαίδευση,Επικοινωνιακή Πολιτική, Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Καινοτομία, Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Satisfaction from communication at the pandemic era. Utopia or dystopia.
Case study at University of Thessaly.

Leontis Ch. Dimitrios
PhDc, Department of Forestry, Wood Sciences and Design, University of Thessaly
dleontis@uth.gr
Aspridis M. George
Professor, Department of Forestry, Wood Sciences and Design, University of Thessaly
Adjunct Lecturer HOU
aspridis@uth.gr
Tselios Dimitrios
Associate Professor, Department of Business Administration, University of Thessaly
Adjunct Lecturer HOU
dtselios@uth.gr

E-Government refers to the modernization of both the public administration and the private sector and is based on Information and Communication Technologies. It aims at the radical transformation of procedures and the upgrading of services provided. It also aims at the formation of an efficient and productive public administration, with the least possible bureaucracy. Digital transformation refers to changes that management can adopt to make the most of competitive advantages offered by the internet and modern digital media. The main digital technologies that can be applied in management are social media, cloud technologies, artificial intelligence, cyber security and more. The paper aims to present both the theoretical approach of business communication and the practical application of communication in times of crisis, including the concepts of e-government and digital transformation. The Communication Satisfaction Questionnaire by Downs & Hazen (1977) will be used. It will also rely on the study of secondary sources, institutional texts, reports and more. The research focused on the communication approach at the University of Thessaly, while the second goal aims within the Department. The results of the research are particularly important as they prove the existence of a high level of business communication within the University of Thessaly, in combination with maintaining a positive communication policy, even in the time of Covid-19 pandemic.

Key words : Education,Communication, E-government, Innovation, Digital Transformation

Απόψεις ενηλίκων σπουδαστών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευσή τους

Μαρίνα Λουάρη
ΕΔΙΠ ΠΤΕΑ, Π.Θ
mlouari@uth.gr

Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 είναι πολυεπίπεδες και έχουν επηρεάσει όλες τις χώρες. Όσον αφορά τον χώρο της εκπαίδευσης μια νέα πραγματικότητα αναπτύχθηκε καθώς τα δια ζώσης μαθήματα ήταν απαγορευτικό να διεξαχθούν. Με την συμβολή του διαδικτύου και της τεχνογνωσίας δημιουργήθηκαν ή αξιοποιήθηκαν ήδη υπάρχουσες πλατφόρμες τηλεκπαίδευσης. Οι δυσκολίες πολλές, ξεκινώντας από την απουσία εξοπλισμού εκπαιδευόμενων αλλά και εκπαιδευτικών, ελλιπή ενημέρωση χρήσης αυτών και πολλές άλλες δυσκολίες, οι οποίες με την συνεργασία και την συμβολή των ειδικών ως ένα σημείο σταδιακά προσπελάστηκαν. Καθότι η μετάβαση έγινε κάτω από την πίεση των ειδικών συνθηκών αποφασίστηκε η διερεύνηση των απόψεων ενηλίκων σπουδαστών για την νέα μορφή διεξαγωγής των μαθημάτων. Πήραν μέρος 154 άτομα (77,9% γυναίκες) τα οποία συμμετείχαν σε πρόγραμμα απόκτησης παιδαγωγικής επάρκειας της ΑΣΠΑΙΤΕ. Τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούσαν την ποιότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε σύγκριση με την δια ζώσης και πώς αυτή μπορεί να επηρεάσει τις σχέσεις μεταξύ των σπουδαστών, τις σχέσεις σπουδαστών και διδασκόντων και πώς τελικά διαμορφώθηκε η καθημερινότητα των σπουδαστών. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι γενικά οι σπουδαστές έχουν μία θετική στάση προς τα εξ αποστάσεως μαθήματα, θεωρούν ότι ο χρόνος διδασκαλίας και η θεματολογία δεν επηρεάζονται ωστόσο διατυπώθηκε μία αμφιβολία ως προς την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: ενήλικοι, σπουδαστές, εξ αποστάσεως, παιδαγωγική επάρκεια

Στάσεις Προπτυχιακών φοιτητών απέναντι στη Διαδικτυακή Μουσική Εκπαίδευση κατά την περίοδο του COVID 19 Lockdown για την πρακτική προετοιμασία τους

Μαρία Αργυρίου
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό
m.argyriou@aegean.gr

Λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα που τέθηκαν κατά την περίοδο της πανδημίας του COVID 19, τα οποία επέβαλλαν το κλείσιμο των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (για λόγους προστασίας και ασφάλειας, αφενός, των φοιτητών/-τριών, αφετέρου, του προσωπικού τους), σημαντικές αλλαγές σημειώθηκαν στον τρόπο υποστήριξης των Πρακτικών των φοιτητών για τη μουσική εκπαίδευση, επηρεάζοντας τις ιδιαιτερότητες της θεωρητικής μάθησης και της πρακτικής διδασκαλίας για το αντικείμενο της Εφαρμοσμένης Μουσικής Παιδαγωγικής για νηπιαγωγούς το οποίο απευθύνεται σε μεγάλο πληθυσμιακό κοινό τελειοφοίτων φοιτητών/-τριών. Σε αυτό το διάστημα, απαιτήθηκαν -μεταξύ άλλων- ιδιαίτερες δεξιότητες εκ μέρους των φοιτητών/-τριών, σε τεχνολογικό, επικοινωνιακό και ψυχολογικό επίπεδο. Η έρευνά μας εξετάζει τη στάση των προπτυχιακών φοιτητών/-τριών απέναντι στη διαδικτυακή εκπαίδευση τους, παρουσιάζοντας επίσης προτάσεις βελτιστοποίησης και αποτελεσματικότητας της συγκεκριμένης εκπαίδευσης, όπως αυτές μπορούν να προκύψουν από τα οφέλη της αξιοποίησης των Ηλεκτρονικών κοινοτήτων Μάθησης (Η.Κ.Μ.) για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο χρονικό πλαίσιο του χειμερινού πανεπιστημιακού εξαμήνου (Δεκέμβριος 2020) σε πλαίσιο lockdown, σε 148 προπτυχιακούς φοιτητές/-τριες τμήματος προσχολικής αγωγής του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τα ερευνητικά

ευρήματα αφορούν στον μεσολαβητικό ρόλο της χρησιμότητας και της αξιοποίησης των εργαλείων της ηλεκτρονικής μάθησης σε συγκεκριμένο e περιβάλλον, η διαμόρφωση της προσωπικής εμπειρίας των συμμετεχόντων/ουσών, ο βαθμός της χειραφέτησης τους σε ζητήματα μουσικών πρακτικών, οι συσχετίσεις της παραμετροποίησης μεταξύ της συμβατότητας των διαδικτυακών μεθόδων και της ικανοποίησης που προέρχεται από τη χρήση των μεθόδων ηλεκτρονικής μάθησης. Συμπερασματικά, οι μέθοδοι ηλεκτρονικής μάθησης για τη διαδικτυακή μουσική εκπαίδευση οδήγησαν σε υψηλότερη αντιληπτικότητα εκ μέρους των συμμετεχόντων/ουσών με αποτέλεσμα και την υψηλότερη ικανοποίηση τους προς την ηλεκτρονική μάθηση, παρόλο που στα κριτήρια αξιολόγησης περιλαμβάνονταν η συμμετοχικότητα σε πρακτικές δραστηριότητες, η αλληλεπίδραση και η εργασία σε ομάδες. Η έρευνα κατέδειξε την αναγκαιότητα λήψης περισσότερων πρωτοβουλιών για την προώθηση μεθόδων εξ αποστάσεως διδασκαλίας στη ανώτατη μουσική εκπαίδευση. Ελλείψει ανάλογης έρευνας στη χώρα μας, θεωρήσαμε ότι απαιτείται μελλοντική έρευνα για αυτό το θέμα.

Λέξεις κλειδιά: Εξ αποστάσεως διδασκαλία, ικανοποίηση από τη διαδικτυακή μάθηση και διδασκαλία, χειραφετική μουσική πρακτική, ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης.

Attitudes of Undergraduate students towards Online Music Education during the COVID 19 Lockdown period for their practical preparation

Maria Argyriou
Laboratory Teaching Staff
m.argyriou@aegean.gr

Taking into account the new data presented during the period of the COVID 19 pandemic, which forced the closure of higher education institutions for a certain period of time (for reasons of protection and security, on the one hand, of the students, on the other hand, of their staff) , significant changes took place in the way of supporting the Student Internships for music education, influencing the peculiarities of the theoretical learning and the practical teaching for the subject of Applied Music Pedagogy for kindergarten teachers which is addressed to a large population of graduate students. During this period, special skills were required from the students in technological, communication and psychological level. Our research examines the attitude of undergraduate students towards their online education, also presenting suggestions for optimization and effectiveness of this education, as they may arise from the benefits of using e-learning communities for Higher Education. The research was carried out during the winter university semester (December 2020) in a lockdown, on 148 undergraduate students of the Department of Pre School Education & Educational Design, School of Humanities, University of The Aegean. The research findings concern the mediating role of the usefulness and utilization of e-learning tools in a specific e environment, the shaping of the personal experience of the participants / subjects, the degree of their emancipation in matters of musical practices, the correlations of the configuration between the compatibility of online methods and the satisfaction that comes from using e-learning methods. In conclusion, the e-learning methods for online music education led to a higher perception by the participants / subjects resulting in their higher satisfaction with e-learning, although the evaluation criteria included participation in practical activities and work. in teams. The research showed the need to take more initiatives to promote distance learning methods in higher music education. In the absence of such research in our country, we considered that future research is needed on this issue.

Key words: Distance learning, satisfaction from online learning and teaching, emancipatory music practice, e-learning communities.

Η επίδραση της τηλεκπαίδευσης στην ψυχική υγεία και ευζωία των φοιτητών κατά τη διάρκεια της πανδημίας λόγω του COVID-19

Σόφη Λεοντοπούλου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
sleon@uoi.gr

Η πανδημία λόγω του COVID-19 σάρωσε την υφήλιο από τις αρχές του 2020. Επέφερε σημαντικές αλλαγές σε όλες της όψεις της ζωής, συμπεριλαμβανομένων της εκπαίδευσης, της εργασίας, των προσωπικών και κοινωνικών σχέσεων, της ψυχαγωγίας, των λατρευτικών εκδηλώσεων, της παροχής υγείας και των οικονομικών συναλλαγών. Το κλείσιμο των σχολείων και των Πανεπιστημίων και η επακόλουθη άμεση εφαρμογή της τηλεκπαίδευσης σε μαζική κλίμακα υπήρξε πρωτόγνωρη και δοκίμασε κυρίως τις αντοχές και τα αντανακλαστικά εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων. Η εργασία αυτή μελετά τις επιπτώσεις της τηλεκπαίδευσης στην ψυχική υγεία και ευζωία των φοιτητών στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Χρησιμοποιεί ένα πολυδιάστατο θεωρητικό πλαίσιο για να εξετάσει επιμέρους διαστάσεις των σχετικών φαινομένων (ενδοψυχικές, διαπροσωπικές, κοινωνικές, τεχνολογικές και οικονομικές), όπως και τις μεταξύ τους σχέσεις. Επιπλέον, επιχειρεί να αναδείξει τα ψυχοκοινωνικά εφόδια των φοιτητών, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων που παρουσιάζει η τηλεκπαίδευση. Προτείνει, τέλος, τρόπους, ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις και προγράμματα για τη διατήρηση και βελτίωση της ψυχικής υγείας και ευζωίας των φοιτητών σε περιόδους υγειονομικών και άλλων κρίσεων.

Λέξεις κλειδιά:Πανδημία COVID-19, τηλεκπαίδευση, ψυχική υγεία, ευζωία, φοιτητές.

The impact of online learning on the mental health and well-being of University students during the COVID-19 pandemic

Sophie Leontopoulou
Associate Professor, University of Ioannina
sleon@uoi.gr

The COVID-19 pandemic swept the world since the beginning of 2020. It instigated significant changes in all aspects of life, including education, work, personal and social relationships, entertainment, religious worship, health provision and economic transactions. The closure of schools and Universities and the subsequent immediate implementation of online learning in a massive scale was unprecedented and tried mainly the resilience and reflexes of educators and students. The current essay studies the impact of online learning on the mental health and well-being of students in Greece and abroad. It utilizes a multidimensional theoretical framework to examine specific dimensions of the relevant phenomena (intraindividual, interpersonal, social, technological and economic), as well as the relationships between them. Moreover, it tries to highlight the psychosocial resources of students, which may help them to effectively handle the challenges posed by online learning. Lastly, it suggests ways, psychoeducational interventions and programs to maintain and ameliorate student mental health and well-being in times of hygiene and other crises.

Key words: COVID-19 pandemic, online learning, mental health, well-being, University students.

Διερεύνηση των κριτηρίων πρόσληψης ψηφιακών πολιτιστικών προϊόντων κατά τη διάρκεια της καραντίνας λόγω της πανδημίας Covid-19 και αξιολόγηση της ψηφιακής εμπειρίας

Ανδρεάννα Κουφού
ΕΔΙΠ, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία,
Πανεπιστήμιο Πατρών
koufou@upatras.gr

Κατά τη διάρκεια της δεύτερης καραντίνας σε Ελλάδα και Ευρώπη, το χειμώνα του 2021,λόγω της πανδημίας Covid-19 εντατικοποιήθηκε η πρόσληψη ψηφιακών πολιτιστικών προϊόντων. Η συνθήκη αυτή έθεσε τον προβληματισμό για το ποια κριτήρια υπαγορεύουν τις ψηφιακές επιλογές, πώς αυτές αξιολογούνται σε σχέση με την αναλογική εμπειρία και πώς τα συμπεράσματα της μελέτης αυτών των δύο παραμέτρων θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων τόσο εξ αποστάσεως όσο και δια ζώσης για φοιτητικό και άλλο ενήλικο κοινό. Για το λόγο αυτό σχεδιάστηκε μια έρευνα με τη χρήση ψηφιακού ερωτηματολογίου, με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Στην προσπάθειά μας να εμβαθύνουμε περισσότερο στους πιθανούς παράγοντες που επηρεάζουν τα κριτήρια επιλογής ψηφιακών πολιτιστικών προϊόντων, η σχετική φόρμα στάλθηκε παράλληλα με την Ελλάδα σε Αγγλία και Ιταλία. Η αποδελτίωση των ερωτηματολογίων υπογράμμισε την αυτονόητη υπεροχή της αναλογικής πολιτιστικής εμπειρίας, ανάδειξε τεχνικά και άλλα χαρακτηριστικά που καθορίζουν τις ψηφιακές επιλογές και παρόλο το μικρό δείγμα που ανταποκρίθηκε από την Αγγλία και την Ιταλία, κατέδειξε σχετικά κοινά κριτήρια και αξιολογήσεις. Τα αποτελέσματα της έρευνας, θεωρούμε ότι είναι αξιοποιήσιμα για το σχεδιασμό πολιτιστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων τόσο δια ζώσης όσο και εξ αποστάσεως τα οποία θα λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των υποκειμένων της μάθησης σχετικά με τον ψηφιακό πολιτισμό, όπως αυτές αναδείχθηκαν από την έρευνα. Επίσης, θεωρούμε ότι θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην επικαιροποίηση του τρόπου που εντάσσουμε τα ψηφιακά πολιτιστικά προϊόντα στην εκπαίδευση γενικότερα. Αυτή η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη και θα αποτελέσει το επόμενο στάδιο εκπαιδευτικού σχεδιασμού και ερευνητικής εφαρμογής.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακά πολιτιστικά προϊόντα, καραντίνα, εκπαιδευτικός σχεδιασμός

Όψεις, διαστάσεις και χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης στην εποχή της πανδημικής κρίσης:μια κριτική προσέγγιση της ελληνικής και διεθνούς εμπειρίας υπό το πρίσμα της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης

Αλεξάνδρα Παναγοπούλου
Υποψήφια Διδάκτορας του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
adapanagop@hotmail.com
Νίκος Φωτόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
nikfot@otenet.gr

Η δραματική και ταχεία εξάπλωση του κορωνοϊού (Covid-19) στις αρχές του 2020 αποτέλεσε ένα απρόσμενο γεγονός, που επέδρασσε εξαιρετικά έντονα σε όλους τους τομείς και δραστηριότητες της κοινωνικής μας ζωής. Η αρχική αναστολή λειτουργίας όλων των

εκπαιδευτικών ιδρυμάτων επιβλήθηκε σχεδόν ταυτόχρονα σε 61 χώρες, ενώ μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα ξεκίνησε η «επείγουσα εξ' αποστάσεως εκπαίδευση», για τη διαχείριση μιας ιδιαίτερα περίπλοκης κατάστασης με όρους «επείγουσας απομακρυσμένης διδασκαλίας» ("Emergency Remote Teaching"). Η παρούσα αναφορά επιχειρεί, με κοινωνιολογικούς όρους, μια κριτική προσέγγιση αυτής της «βίαιης μετάβασης», με σκοπό να αναδειχθούν βασικά διακυβεύματα και εμφανείς προκλήσεις για το παρόν και κυρίως για το μέλλον της εκπαίδευσης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Συγκεκριμένα εστιάζει σε μια αρχική καταγραφή/ταξινόμηση βασικών όψεων, διαστάσεων και χαρακτηριστικών των μορφών διδασκαλίας που επικράτησαν σε όλο το φάσμα της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης, διαμορφώνοντας τους όρους ενός κριτικού ερμηνευτικού πλαισίου ανάλυσης για θέματα όπως οι ανισότητες στην πρόσβαση, η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, οι διαφαινόμενες «απειλές», οι νέες τάσεις, τα όρια και οι προοπτικές από την παγκόσμια εξάπλωση μιας πανδημικής κρίσης, με ασύμμετρες συνέπειες.

Λέξεις κλειδιά: πανδημική κρίση, επείγουσα εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, εκπαιδευτικός μετασχηματισμός, ποιότητα της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικές ανισότητες

Facets, dimensions and characteristics of education in the era of the pandemic crisis: a critical approach to the Greek and international experience in the light of the sociology of education

Alexandra Panagopoulou
PhD Candidate of the Department of Social and Educational Policy of the University of Peloponnese
adapanagop@hotmail.com
Nikos Fotopoulos
Associate Professor of the Department of Social and Educational Policy of the University of Peloponnese
nikfot@otenet.gr

The dramatic and rapid spread of the coronavirus (Covid-19) in early 2020 was an unexpected event, which had an extremely strong impact on all areas and activities of our social life. The initial suspension of all educational institutions was imposed almost simultaneously in 61 countries, while within a short period of time "distance education" was launched, to manage a very complex situation in terms of "Emergency Remote Teaching". The present report attempts, in sociological terms, a critical approach to this "violent transition", in order to highlight key challenges and obvious challenges for the present and especially for the future of education in the age of globalization. Specifically, it focuses on an initial recording / classification of key aspects, dimensions and characteristics of the forms of teaching that prevailed throughout the range of formal and non-formal education, shaping the terms of a critical interpretive framework for issues such as inequalities in access, quality of education, emerging "threats", new trends, limits and prospects from the global spread of a pandemic crisis, with asymmetric consequences.

Key words: pandemic crisis, emergency distance education, educational transformation, quality of education, educational inequalities

Η διδασκαλία της εξέλιξης του ιού SARS-COVID19 με εννοιολογικά μοντέλα κατασκευής

Κριμιτζάς Αντώνιος
Δρ. Βιολόγος Εκπαιδευτικός, Ιδιωτικό Γυμνάσιο-Λύκειο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
akrimitzas@teacher.anagennisi.edu.gr

Η διδασκαλία των μεταλλάξεων και του μηχανισμού της εξέλιξης στο Γυμνάσιο αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες τόσο στην κατανόηση από τους μαθητές, όσο και στην μεθοδολογική προσέγγιση από τους καθηγητές. Απαιτείται πολλαπλή εννοιολογική συγκρότηση από τους μαθητές, αλλά και άρση της εσφαλμένης παρουσίασης της Εξέλιξης στο δημόσιο πεδίο. Η επέλαση του κορωνοϊού SARS-COVID19 τα τελευταία χρόνια και η είσοδος στην καθημερινότητα επιστημονικών όρων που συσχετίζονται με την εξέλιξη του ιού και της πανδημίας μέσα από τις μεταλλάξεις του ιού, οδήγησε στο σχεδιασμό μιας διδασκαλίας που περιλαμβάνει την εξέλιξη του ιού μέσα από εννοιολογικά μοντέλα κατασκευής. Συνδυάζοντας τα σχετικά με τις Μεταλλάξεις και την Εξέλιξη κεφάλαια Βιολογίας της Γ Γυμνασίου, οι μαθητές κατασκεύασαν με σφαιρικό φελιζόλ και διαφορετικού σχήματος πινέζες, διαφορετικά μοντέλα του ιού, τα οποία διέφεραν ως προς την «ακίδα» (τύπος πινέζας). Στη συνέχεια, δοκίμασαν τη «μολυσματικότητα» των ιικών τους μοντέλων πετώντας τα σε ειδικό δίχτυ και κατασκεύασαν φυλογενετικό δέντρο εξέλιξης του ιού. Για το φυλογενετικό δέντρο χρησιμοποίησαν μικρά κομμάτια χρωματιστών μοτίβων για να απεικονίσουν την εξελικτική διαδικασία (treeTOPS). Στη συνέχεια, ήρθαν σε επαφή τόσο με την νουκλεοτιδική αλληλουχία του ιού, όσο και με τις πρωτεΐνες που αυτός εκφράζει, μελετώντας τον ιστότοπο του N.C.B.I. Τέλος, κατασκεύασαν με χρήση online λογισμικού το πραγματικό φυλογενετικό δέντρο εξέλιξης των μεταλλάξεων του ιού.

Λέξεις κλειδιά: Covid19, εξέλιξη, Μεταλλάξεις, εννοιολογικά μοντέλα

Teaching the evolution of the SARS-COVID19 virus with conceptual construction models

Krimitzas Antonios
Phd.Biology Teacher, Private Gymnasium-Lyceum EKPAIDEFTIKI ANAGENNISI
akrimitzas@teacher.anagennisi.edu.gr

The teaching of mutations and the mechanism of evolution in the High School faces many difficulties both in the understanding by the students and in the methodological approach by the teachers. Multiple conceptual construction by students is required, as well as the removal of misrepresentation of Evolution in the public sphere. The spread of the SARS-COVID19 coronavirus in recent years and the entry into everyday life of scientific terms related to the evolution of the virus and the pandemic through virus mutations, led to the design of a teaching that includes the evolution of the virus through conceptual construction models. Combining the mutation and evolution chapters of Biology of the 9thgrade, the students made different models of the virus with spherical styrofoam and different shaped pins, which differed in the "pin" (type of pin), tested the "infectivity" of their viral models by throwing them in a special net and constructing a phylogenetic virus evolution tree. For the phylogenetic tree they used small pieces of colored motifs to illustrate the evolutionary process (treeTOPS). They then came in contact with both the nucleotide sequence of the virus and the proteins it expresses by studying the N.C.B.I. web site. Finally, they used online software to construct the true phylogenetic tree for the evolution of virus mutations.

Key words: Covid19, Evolution, Mutations, Conceptual models

Παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοχή της πυρηνικής ενέργειας από φοιτητές του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Αντωνία Ραφαηλία Βαβουλιώτη
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής ΕκπαίδευσηςΠανεπιστήμιο Ιωαννίνων
antoniarafailiavav@gmail.com
Στύλος Γεώργιος, ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
stylos@uoi.gr

Η πυρηνική ενέργεια έχει τις προδιαγραφές να αποτελέσει μια αξιόπιστη, βιώσιμη και φιλική προς το περιβάλλον πηγή ενέργειας. Η χρήση της όμως, δέχεται ελάχιστη δημόσια υποστήριξη, κυρίως εξαιτίας των πυρηνικών καταστροφών που έχουν υπάρξει στο παρελθόν. Οι άνθρωποι την αντιλαμβάνονται ως περισσότερο επικίνδυνη από ότι είναι στην πραγματικότητα και δεν αναλογίζονται τα πολλαπλά οφέλη της. Εκτός από τις ανησυχίες τους σχετικά με τις συνέπειες μίας πυρηνικής έκρηξης, υπάρχουν πολλοί ακόμα παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοχή ή μη της πυρηνικής ενέργειας. Στην παρούσα εργασία εξετάζονται οι αντιλήψεις φοιτητών του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για παράγοντες όπως η εγγύτητα σε πυρηνικά εργοστάσια (proximity of nuclear power plants), η κοινωνική εμπιστοσύνη (social trust), το αίσθημα ασφάλειας (safety perception), τα οφέλη (perceived benefits), η περιβαλλοντική ευαισθησία (environmental awareness) και η γνώση για την πυρηνική ενέργεια (perceived nuclear knowledge), που επηρεάζουν την αποδοχή της. Το δείγμα αποτέλεσαν 500 φοιτητές/τριες και για τη συλλογή των δεδομένων διανεμήθηκε ένα ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα και 29 ερωτήσεις σχετικές με τη αποδοχή της πυρηνικής ενέργειας. Η κατανόηση των αντιλήψεων του κοινού και ο εντοπισμός των καθοριστικών παραγόντων αποδοχής από αυτούς, όπως αυτοί μελετήθηκαν, είναι ζωτικής σημασίας για την καθιέρωση της πυρηνικής ενέργειας.

Λέξεις κλειδιά: πυρηνική ενέργεια, εκπαίδευση, κοινωνική εμπιστοσύνη, αποδοχή, παράγοντες

Factors affecting the acceptance of nuclear energy by preservice students

Antonia Rafailia Vavoulioti
Primary School Teacher, Department of Primary Education, University of Ioannina
antoniarafailiavav@gmail.com
Georgios Stylos
Teaching Staff, Department of Primary Education, University of Ioannina
gstylos@uoi.gr

Nuclear energy has the requirements to provide a reliable, sustainable and environmentally friendly energy source. Its use, however, receives limited public support, mainly because of the nuclear disasters that have occurred in the past. People perceive it as more dangerous than it really is and do not consider its multiple benefits. In addition to their concerns about the consequences of a nuclear explosion, there are many other factors that affect their acceptance or non-acceptance of nuclear energy. In this research the perceptions of students of the Department of Primary Education of the University of Ioannina about factors such as the proximity of nuclear power plants, social trust, safety perception, perceived benefits,

environmental awareness and perceived nuclear knowledge are being examined. The sample is consisted of 500 students and a questionnaire was distributed for the purpose of data collection which included demographic questions and 29 questions related to the acceptance of nuclear energy. Understanding the public perceptions and identifying the determinants of their acceptance is vital to the establishment of nuclear energy.

Key words: nuclear energy, education, social trust, acceptance, factors

Πειράματα για τη διδασκαλία εννοιών της θερμοκρασίας και της θερμότητας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στύλος Γεώργιος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gstylos@uoi.gr
Γεωργόπουλος Κωνσταντίνος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kgeorgop@uoi.gr
Κώτσης Θ. Κωνσταντίνος
Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Το συγκεκριμένη εργαστήριο περιλαμβάνει την παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της θεματικής ενότητας «Θερμότητα και Θερμοκρασία, Θερμοδυναμική» με γνώμονα το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Φυσικών στις Ε΄ και Στ΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Το εργαστήριο έχει ως κύριο σκοπό την πειραματική προσέγγιση των παραπάνω βασικών εννοιών με την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με απώτερο σκοπό την επίτευξη των διδακτικών στόχων και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι πειραματικές διατάξεις περιλαμβάνουν τη χρήση απλών και καθημερινών υλικών (χαμηλό κόστος, εύκολη εύρεση), τα οποία συμβάλλουν στη σύνδεση των διδασκόμενων εννοιών με την καθημερινή ζωή των μαθητών και στη δημιουργία θετικών στάσεων των τελευταίων για το μάθημα των Φυσικών. Επιπλέον, η χρήση των συγκεκριμένων υλικών οδηγεί στην απομυθοποίηση της επιστήμης, κάνοντάς την καθημερινή δραστηριότητα αναζήτησης και απάντησης ερωτημάτων.

Λέξεις κλειδιά: πείραμα, εκπαιδευτικοί, θερμότητα, θερμοκρασία

Experiments for teaching concepts of temperature and heatin Primary Education

Georgios Stylos
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
gstylos@uoi.gr
Konstantinos Georgopoulos
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
kgeorgop@uoi.gr
Konstantinos T. Kotsis
Professor, Department of Primary Education University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr

The specific laboratory includes the presentation of educational material for the teaching of the field "Heat and Temperature, Thermodynamics" based on the new Curriculum for the subject of

Physics in the last two grades of primary school.The main purpose of the workshop is the experimental approach of the above basic concepts with the active participation of Primary Education teachers in order to achieve the teaching objectives and improve the educational process. The experimental devices include the use of simple and everyday materials (low cost, easy to find), which contribute to the connection of the taught concepts with students' daily life and the creation of positive attitudes of the latter for the lesson of Physics. In addition, the use of these materials leads to the demystification of science, making it a daily activity of searching and answering questions.

Key words: experiment, teachers, heat, temperature

Η διδασκαλία Φυσικών Επιστημών μέσα από πειράματα με απλά-καθημερινά υλικά: Οδηγός πειραμάτων για εκπαιδευτικούς στη συμπεριληπτική εκπαίδευση

Παναγιωτίδου Θεοδώρα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100032@uoi.gr
Στύλος Γεώργιος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gstylos@uoi.gr

Το πείραμα είναι αναντικατάστατο κατά τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, καθώς συμβάλει σημαντικά στην νοηματοδότηση της διδασκαλίας. Ανεξαρτήτως από τις δυνατότητες και τις δυσχέρειες των μαθητών, η εξοικείωση με την επιστημονική μεθοδολογία και η σύνδεση διαφόρων φαινομένων με την καθημερινότητα, αποτελούν βασικούς στόχους της διδασκαλίας. Ιδιαίτερα για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι οποίοι αντιμετωπίζουν πληθώρα δυσκολιών στον ακαδημαϊκό τομέα, η χρήση των πειραμάτων είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη. Με τη χρήση κατάλληλωνμεθόδων και τεχνικών διδασκαλίας τα πειράματα συμβάλουν στην ανάδειξη τωνπρωταρχικών αντιλήψεών των μαθητών, προκαλώντας γνωστική σύγκρουση και επιφέρονταςτελικά γνώση. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι ενώ οι εκπαιδευτικοί γενικά έχουνμια θετική στάση απέναντι στην αξία και τη χρήση πειραμάτων, ορισμένοι παράγοντες, όπως η έλλειψη υλικών καιοργάνων και η απουσία γνώσεων στη διεξαγωγή των πειραμάτων, οδηγούν στη μη χρήση τους κατά τη διδασκαλία. Στόχος της παρούσαςεργασίας αποτελεί η δημιουργία ενός οδηγού πειραμάτων με απλά καθημερινά υλικά,σε φαινόμενα σχετικά με το νερό και τον αέρα και η σύνδεση των φαινομένων μεκαταστάσεις και εφαρμογές στην καθημερινότητα. Ο συγκεκριμένος οδηγός μπορείνα λειτουργήσει ως πολύτιμο εργαλείο για δασκάλους και καθηγητές, τόσο τηςγενικής όσο και της ειδικής αγωγής, συμβάλλοντας στην εξοικείωσή τους με τιςπειραματικές διαδικασίες και παρέχοντας ιδέες σχετικά με την διδακτική αξιοποίησή τους.

Λέξεις κλειδιά: Φυσικές επιστήμες, πείραμα, απλά- καθημερινά υλικά, εφαρμογές στην καθημερινότητα

Teaching Science through simple everyday materials: Experimental guide for teachers in inclusive education

Panagiotidou Theodora
Postgraduate Student of Special Education, Department of Primary Education, University of Ioannina

pel100032@uoi.gr
Stylos Georgios
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
gstylos@uoi.gr

In Science teaching, experiments are indispensable, as it contributes significantly to the meaningfulness of the teaching. Regardless of the students' abilities and difficulties, familiarising them with scientific methodology and linking various phenomena to everyday life events, are the main objectives of teaching. Particularly for pupils with special educational needs who face a variety of difficulties in the academic field, the use of experiments is particularly beneficial. By using appropriate teaching methods and techniques, experiments help to bring out students' primary perceptions, provoking cognitive conflict and ultimately bringing about knowledge. However, it has been observed that while teachers generally have a positive attitude towards the value and usage of experiments in teaching, some factors, such as lack of materials and instruments and lack of knowledge about conducting experiments, lead to their non-use in Science teaching. The aim of this paper is to create a guide for experiments with simple everyday materials on phenomena related to water and air and to connect these phenomena to situations and applications in everyday life. This guide can serve as a valuable tool for teachers, both in general and special education, contributing to their familiarity with experimental procedures and providing ideas on their didactic use.
Key words: Science, experiment, simple- everyday materials, applications in everyday life

Περαιτέρω ανάπτυξη και αξιολόγηση ενός εργαλείου μέτρησης των στάσεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την αξιοποίηση των πειραμάτων στη διδασκαλία της Φυσικής

Ιωάννης Βλάχος
Εκπαιδευτικός Π.Ε., MSc
g7vlahos@gmail.com
Γεώργιος Στύλος
Μέλος ΕΔΙΠ, ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
gstylos@gmail.com
Κωνσταντίνος Κώτσης
Καθηγητής, ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Η εκτέλεση πειραμάτων κατά τη διδασκαλία της Φυσικής έχει πολύ μεγάλη σημασία, γιατί από την αξιοποίησή τους προκύπτουν πολλά πλεονεκτήματα όχι μόνο για τον γνωστικό, αλλά και για τον συναισθηματικό, κοινωνικό και ψυχοκινητικό τομέα των μαθητών. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η περαιτέρω ανάπτυξη και αξιολόγηση ενός εργαλείου μέτρησης των στάσεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την αξιοποίηση των πειραμάτων στη διδασκαλία της Φυσικής. Το αρχικό ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από τέσσερις κλίμακες και είχε απαντηθεί από τριτοετείς φοιτητές Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης. Στο ερωτηματολόγιο της έρευνάς μας προστέθηκε μία ακόμη κλίμακα, βασισμένη και αυτή στο ίδιο εργαλείο μέτρησης στάσεων των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών και απαντήθηκε από εκπαιδευτικούς Π.Ε. που έχουν διδάξει το μάθημα της Φυσικής. Σκοπός του είναι η χρήση του στην ενίσχυση των διδακτικών παρεμβάσεων που λαμβάνουν χώρα σε επιμορφώσεις εν ενεργεία εκπαιδευτικών για τα πειράματα Φυσικής.

Λέξεις κλειδιά: Φυσική, πείραμα, διδασκαλία, στάσεις

Further development and evaluation of a tool for measuring Primary School teachers' attitudes for the use of experiments in the teaching of Physics

Ioannis Vlahos
Primary School Teacher, MSc
g7vlahos@gmail.com
Georgios Stylos
Member of Laboratory Teaching Staff, Department of Primary Education, University of Ioannina)
gstylos@gmail.com
Konstantinos Kotsis
Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr

The use of experiments in the teaching of Physics is of great importance, because their utilization results in many advantages, not only for the cognitive, but also for the emotional, social and psychomotor field of the students. The purpose of this research is the further development and evaluation of a tool for measuring Primary School teachers' attitudes for the use of experiments in the teaching of Physics. The original questionnaire consisted of four scales and had been answered by third-year students of the Department of Primary Education. Another scale was added to the questionnaire of our research, based also on the same tool for measuring teachers' attitudes in the teaching of Natural Sciences and was answered by Primary School teachers who have taught the subject of Physics. Its purpose is to be used in the enhancement of teaching interventions that take place in trainings of active teachers for physics experiments.

Key words: Physics, experiment, teaching, attitudes

Οι Προκλήσεις για σύγχρονα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Φυσικών Επιστημών στο Δημοτικό Σχολείο

Κωνσταντίνος Κώτσης
Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr
Ματθαίος Πατρινόπουλος
Διδάκτωρ ΕΚΠΑ, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου
mpatrinopoulos@hotmail.gr
Ουρανία Γκικοπούλου
Μετα-Διδάκτωρ ΕΚΠΑ-Εκπαιδευτικός
gikopoulou@gmail.com
Κωνσταντίνος Μιτζήθρας
Διδάκτωρ ΕΚΠΑ, Εκπαιδευτικός
Kostasam3@hotmail.com
Εμμανουήλ Αποστολάκης
Διδάκτωρ ΕΚΠΑ, Εκπαιδευτικός
mapost50@yahoo.com
Γεώργιος Θεοφ. Καλκάνης
ομ Καθηγητής ΕΚΠΑ
kalkanis@primedu.uoa.gr

Βασικός σκοπός των Προγραμμάτων Σπουδών των Φυσικών Επιστημών στο Δημοτικό Σχολείο είναι η μεταφορά των επιστημονικών θεωριών, των διαδικασιών που προβλέπουν και των

εφαρμογών τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, σύμφωνα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες των μαθητών, ώστε να ερμηνεύουν τα φαινόμενα και τις τεχνολογικές εφαρμογές υιοθετώντας την επιστημονική μεθοδολογία. Ένα σύγχρονο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Φυσικών Επιστημών (και) για το Δημοτικό Σχολείο παρέχει στους μαθητές κίνητρα αλλά και τη δυνατότητα να αποκτούν, εκτός από γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις απαραίτητες για τους πολίτες του 21ου αιώνα (όπως για παράδειγμα η παρατηρητικότητα, η συνεργατικότητα, η ανάληψη πρωτοβουλιών, ο έλεγχος μεταβλητών, η λήψη αποφάσεων, η αναλυτική και συνδυαστική σκέψη, η αξιοποίηση μοντέλων, η επίλυση προβλημάτων, η διατύπωση συμπερασμάτων, ο αναστοχασμός κά.) με βασική επιδίωξη να ασκηθούν στον ορθολογισμό και την κριτική σκέψη ώστε να μπορούν να τα εφαρμόζουν σε προβλήματα που συναντούν στην καθημερινότητά τους σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ως συνειδητοί πολίτες και δημιουργικοί άνθρωποι. Επίσης, η μάθηση αφορά σε όλους τους μαθητές ανεξάρτητα από φύλο, κοινωνικοοικονομικό, πολιτιστικό ή εθνικό υπόβαθρο, αναπηρία, (...), αμβλύνοντας τις ανισότητες.
Όσον αφορά στη διάρθρωσή τους, περιλαμβάνουν μερικές «βασικές» θεματικές ενότητες, που διατρέχουν όλες τις βαθμίδες, εμπλουτιζόμενες σε κάθε βαθμίδα και τάξη και με άλλες θεματικές, λαμβάνοντας υπόψη και τα νεότερα πορίσματα της επιστήμης. Βασικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, σύμφωνα και με τη διερευνητική επιστημονική-εκπαιδευτική μεθοδολογία, έχει ο αποδεικτικός πειραματισμός και η μάθηση αλλά και η επιστημονική γνώση αντιμετωπίζεται ολιστικά και όχι αποσπασματικά με την αξιοποίηση διαθεματικών / διεπιστημονικών πληροφοριών και τη χρήση ένθετων κειμένων και πρόσθετου ψηφιακού υλικού που ενημερώνουν τους μαθητές για τεχνολογικά επιτεύγματα, διευρύνουν τους ορίζοντες τους, τους παρακινούν για περαιτέρω μελέτη και προβληματισμούς και εξασκούν την κριτική ικανότητα και τον ορθολογικό τρόπο σκέψης.

Λέξεις κλειδιά: Προγράμματα Σπουδών, Φυσικές Επιστήμες, δημοτικό, δεξιότητες, ορθολογισμός

Challenges for modern Curricula of Science at Primary School

Konstantinos Kotsis
Professor at University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr
Mattheos Patrinopoulos,
Dr of National and Kapodistrian University of Athens, Educational Coordinator
mpatrinopoulos@hotmail.gr
Ourania Gikopoulou
Post-Doctorial Researcher of National and Kapodistrian University of Athens, Teacher
gikopoulou@gmail.com
Konstantinos Mitzithras
Dr of National and Kapodistrian University of Athens, Teacher
Kostasam3@hotmail.com
Emmanouil Apostolakis
Dr of National and Kapodistrian University of Athens, Teacher
mapost50@yahoo.com
George Kalkanis
em. Professor of National and Kapodistrian University of Athens
kalkanis@primedu.uoa.gr

The main purpose of the Science Curricula at the Primary School is to transfer the scientific theories, their procedures and their applications into the educational process, according to the

abilities and needs of the students, in order to interpret the phenomena and the technological applications by adopting the scientific methodology.A modern Curriculum of Science for Primary School provides students with motivation but also provides them with the opportunity to acquire, apart from knowledge, also skills and attitudes necessary for the citizens of the 21st century (such as observation, collaboration, taking initiatives, variables control, decision making, analytical thinking, model utilization, problem solving, drawing conclusions, reflection, etc.), Its basic aim for students is to adopt rationalism and critical thinking in order to apply them to problems they encounter in their everyday lives, as conscious citizens and creative people. Moreover, the educational procedure concerns all students regardless of their gender, socio-economic, cultural or ethnic background, disability, (...), alleviating inequalities.Regarding their structure, these curricula include some "basic" thematics, which run through all the grades, enriched in each grade and class with more topics, taking into account the latest findings of Science. A key role in the educational process, according to the scientific-educational methodology by inquiry, has the experimentation. Learning as well as the scientific knowledge is treated holistically and not in fragments by interdisciplinary information and the use of supplement texts with additional digital material. This material informs students about technological achievements, broadens their horizons, motivates them for further study and reflection, and directs them towards critical thinking and rationalism.

Key words: Curricula, Science, primary school, skills, rationalism

«Γεωμετρία & Ζωγραφική»,
μια καλή πρακτική στα πλαίσια υλοποίησης των Ομίλων των Πειραματικών Σχολείων

Τσιούρη Ελευθερία
Εκπαιδευτικός ΠΕ70, MSc, MBA
riatsiouri1@gmail.com

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ο εκπαιδευτικός όμιλος «Γεωμετρία & Ζωγραφική», όπως αυτός υλοποιήθηκε για τέσσερις συνεχείς σχολικές χρονιές στο 1ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων. Σκοπός του εκπαιδευτικού ομίλου ήταν η ανάπτυξη των ιδιαίτερων ικανοτήτων και κλίσεων των μαθητών, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να αναπτύξουν μαθηματικές δεξιότητες μέσα από τη ζωγραφική. Αφορμή στάθηκε η έκθεση ζωγραφικής του Eugen Jost και ένα ημερολόγιο για το έτος 2008 που συνδύαζε τα μαθηματικά και τις τέχνες. Οι πίνακες του Eugen Jost αφηγούνται ιστορίες, έχουν διαφορετικό στυλ με κοινό άξονα τα μαθηματικά, περιέχουν στοιχειώδη και πιο σύνθετα προβλήματα και κυρίως δεν χρειάζονται μαθηματικό υπόβαθρο. Η λειτουργεία του ομίλου ήταν δύο διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως από το σχολικό έτος 2016-2017 έως και το σχολικό έτος 2019-2020 και ο αριθμός των μαθητών ήταν είκοσι πέντε. Κάποιες σχολικές χρονιές όμως, λόγω αυξημένης ζήτησης, ο αριθμός των μαθητών έφτανε και τους τριάντα πέντε μαθητές, όπου οι μεγαλύτεροι ήταν βοηθοί στους μικρότερους. Συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός όμιλος απευθυνόταν σε μαθητές της Γ΄ ή της Δ΄ Τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Τέλος, μεθοδολογικά χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος project (Frey, 1986), η οποία είναι ένας τρόπος ομαδικής διδασκαλίας με ταυτόχρονη συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών που εκπορεύεται από την αποφασιστικότητα, ενώ η ίδια η διδασκαλία σχεδιάζεται, διαμορφώνεται και διεξάγεται με τη συνεισφορά όλων των συμμετεχόντων.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικός όμιλος,γεωμετρία, ζωγραφική

"Geometry &Art",
a good practice in the context of implementation of the Experimental School Groups

Tsiouri Eleftheria
Primary Teacher, MSc, MBA
riatsiouri1@gmail.com

In this paper is presented the educational group "Geometry & Painting", as it was implemented for four consecutive school years in the 1st Experimental Primary School of Ioannina. The purpose of the educational group was to develop the special abilities and inclinations of the students, which will help them to develop mathematical skills through painting. The occasion was Eugen Jost's painting exhibition and a diary for the year 2008 that combined mathematics and art. Eugen Jost's paintings tell stories, have a different style with a common math axis, contain elementary and more complex problems and mostly do not need a mathematical background. The operation of the group was two teaching hours per week from the school year 2016-2017 until the school year 2019-2020 and the number of students was twenty-five. In some school years, however, due to increased demand, the number of students reached thirty-five students, where the older students were assistants to the younger ones. Specifically, the educational group addressed students of the C or D Class of the Primary School. Finally, the project methodology was used methodologically (Frey, 1986), which is a way of group teaching with simultaneous participation of teachers and students that emerges from the determination, while the teaching itself is designed, shaped and conducted with the contribution of all participants.

Key words: educational group, geometry, painting

Εναλλακτικές ιδέες των φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης για τη θερμότητα και τα θερμικά φαινόμενα

Σαράμπαλη Κασιαλμά Ρόζα
M.Ed., Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
rosarab@hotmail.com
Στύλος Γεώργιος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gstylos@uoi.gr
Κώτσης Θ. Κωνσταντίνος
Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Οι εναλλακτικές ιδέες των μαθητών/τριων, έχουν απασχολήσει κατ' επανάληψη την επιστημονική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς αποτελούν μεγάλο εμπόδιο στη μάθηση. Ωστόσο, παρατηρείται ότι αυτές οι προϋπάρχουσες αντιλήψεις μπορούν να υπάρχουν και στην ενήλικη ζωή. Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τις αντιλήψεις των μαθητών/τριων και φοιτητών/τριων σε έννοιες και φαινόμενα της θερμότητας προέκυψε ότι υπάρχει η τάση να οικοδομούν ένα σύστημα πεποιθήσεων που πολύ συχνά αντιτίθεται στις επιστημονικές θεωρίες. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη των αντιλήψεων 95 φοιτητών/τριων του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για την εννοιολογική περιοχή της θερμότητας και των θερμικών φαινομένων. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι το ερωτηματολόγιο ανοιχτού τύπου, ώστε οι φοιτητές/τριες, να δώσουν λεπτομερείς απαντήσεις και να αναπτύξουν αναλυτικά την

επιχειρηματολογία τους. Αποτελείται από έξι ερωτήσεις, οι οποίες αναφέρονται στη σχέση της θερμοκρασίας και της θερμικής αίσθησης, στη θερμοκρασία που αποκτά ένα σώμα όταν βρίσκεται για αρκετό χρόνο σε ένα περιβάλλον, στη σχέση της θερμότητας και της θερμοκρασίας και στη διάδοση θερμότητας με ακτινοβολία.Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι οι παρανοήσεις των φοιτητών/τριών σε βασικές έννοιες της θερμότητας, όπως είναι το σημείο βρασμού και η θερμική ισορροπία, επηρεάζουν πολύ την κρίση τους, οδηγώντας τους σε λανθασμένες ερμηνείες.

Λέξεις κλειδιά: εναλλακτικές ιδέες, θερμότητα, θερμικά φαινόμενα

Pre-service primary school teachers' misconceptions in heat and thermal phenomena

Sarampali Kasialma Roza
M.Ed., Department of Primary Education, University of Ioannina
rosarab@hotmail.com
Georgios Stylos
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
gstylos@uoi.gr
Konstantinos T. Kotsis
Professor, Department of Primary Education University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr

Students' misconceptions have repeatedly occupied the scientific community in recent decades, as they are a major barrier to learning. However, it is observed that these misconceptions may also exist in adulthood. The literature review of students' alternative concepts about heat and thermal phenomena has shown that there is a tendency to make a belief system that is often at odds with scientific theories. The aim of this paper is to study the misconceptions of 95 students of the Pedagogical Department of Primary Education of the University of Ioannina about heat and thermal phenomena. The research tool was an open-ended questionnaire, so that students could give detailed answers and develop their argument in detail. It consists of six questions, which refer to the relationship between temperature and thermal sensation, the temperature that a body acquires when it is in a place for a long time, the relationship between heat and the heat transfer by heat radiation. The results showed that students' misconceptions about the heat, such as boiling point and thermal equilibrium, affect their interpretations.

Key words:misconceptions, heat, thermal phenomena, university students

Επιστημονικός γραμματισμός των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου σε έννοιες της Μηχανικής

ΠανάγουΔημήτρης
ΥποψήφιοςΔιδάκτωρ
dimitrispanagou@yahoo.com
ΚωνσταντίνοςΘ. Κώτσης
Καθηγητής
kkotsis@uoi.gr

Πολλές συστηματικές έρευνες πραγματοποιούνται στο χώρο των Φυσικών Επιστημών, έχοντας επικεντρωθεί σε μεγάλο βαθμό στην ανίχνευση του επιστημονικού γραμματισμού που έχουν μαθητές και εκπαιδευτικοί για σημαντικές έννοιες και φαινόμενα. Η παρουσα εργασία

επικεντρώνεται στον επιστημονικό γραμματισμό των εν ενεργεία εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαιδευσης της Κύπρου σε έννοιες της Μηχανικής, η οποία θα συμβάλλει στην ευρύτερη έρευνα που πραγματοποιείται στο χώρο της διδακτικής των Φ.Ε. σχετικά με τον σχεδιασμό των Αναλυτικών Προγραμμάτων, των Προγραμμάτων Σπουδών και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι εκπαιδευτικοί (N=203) δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατά τη σχολική χρονιά 2018-2019. Χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο πολλαπλών επιλογών κλειστού τύπου, συμπεριλαμβάνοντας βασικές έννοιες όπως το βάρος, η ενέργεια, η δύναμη, η δράση/αντίδραση, η τριβή και το έργο. Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε με την χρήση του στατιστικού κριτηρίου χ^2 τεστ (chi-squared test).Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι σε γενικές γραμμές οι εκπαιδευτικοί δευτεροβαθμιας εκπαιδευσης είναι επιστημονικά καταρτισμένοι στις έννοιες της Μηχανικής. Εντούτοις, εντοπίστηκαν μικρές αδυναμίες στην έννοια του βάρους και πιο συγκεκριμένα στη δύναμη της άνωσης, όπως επίσης και στον διαχωρισμό των έννοιων της ενέργειας και ισχύος. Τα πορίσματα που εξάγονται από την έρευνα θα μπορούσαν ενδεχομένως να βοηθησουν την ποιοτική βελτίωση του επιστημονικού γραμματισμού των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά: Επιστημονικός γραμματισμός, Φυσικές Επιστήμες, Μηχανική, Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών.

Scientific literacy of secondary education teachers of Cyprus in Mechanics concepts

Dimitris Panagou
Ph.D. candidate
dimitrispanagou@yahoo.com
KonstantinosT. Kotsis
Professor
kkotsis@uoi.gr

In recent years many systematic kinds of research have been carried out in the field of Natural Sciences, with the majority of these studies focusing on detecting scientific literacy that students and teachers have for important concepts and phenomena.The present work focuses on the scientific literacy of the in-service teachers of the secondary education of Cyprus in concepts of Mechanics, which will contribute to the broader research carried out in the field of teaching of the Faculty on the design of Curricula, Curricula and the professional development of teachers.The research sample was the teachers (N = 203) of secondary education during the school year 2018-2019. A closed-ended multiple-choice questionnaire was used, including key concepts such as weight, energy, force, action/reaction, friction, and work. The analysis was performed using the statistical criterion χ^2 test (chi-squared test).The results showed that, in general, secondary school teachers are scientifically trained in the concepts of Mechanics. However, minor weaknesses were identified in the concept of weight and, more specifically, in the buoyancy force and the separation of the concepts of energy and power.The findings of the research could potentially help improve the quality of teachers' scientific literacy.

Key words: Scientific literacy, Natural Sciences, Mechanics, Teacher Professional Development.

«Φυσικές επιστήμες και τεχνολογία», μια καλή πρακτική στα πλαίσια υλοποίησης των Ομίλων των Πειραματικών Σχολείων

Τσιούρη Ελευθερία
Εκπαιδευτικός ΠΕ70, MSc, MBA
riatsiouri1@gmail.com
Κώτσης Θ. Κωνσταντίνος
Καθηγητής Παν. Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται ο εκπαιδευτικός όμιλος «Φυσικές επιστήμες και τεχνολογία», που υλοποιήθηκε τη σχολική χρονιά 2021-2022 στο 1ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων. Σκοπός του εκπαιδευτικού ομίλου ήταν η ανάπτυξη των ιδιαίτερων κλίσεων των μαθητών για να γίνουν επιστημονικά εγγράμματοι. Έχει καταστεί σαφές ότι τα παιδιά συσσωρεύουν σημαντικές γνώσεις σχετικά με τον φυσικό και τεχνολογικό κόσμο πριν από την επίσημη διδασκαλία επιστημονικών εννοιών. Από νεαρή ηλικία, ενεργούν ως «ψευδοεπιστήμονες», καθώς προσπαθούν να κατανοήσουν τον κόσμο. Αυτές οι προκαταρκτικές πεποιθήσεις τυπικά περιέχουν εναλλακτικές ιδέες, οι οποίες θεωρούνται εσφαλμένες αντιλήψεις σε σύγκριση με τις επί του παρόντος αποδεκτές επιστημονικές απόψεις. Οι προοργανωτικές πεποιθήσεις τείνουν να επιμένουν, αντισταθμίζοντας την αλλαγή ακόμα και μετά την επιστημονική διδασκαλία (Ross&Shuell, 1993). Τα ευρήματα δείχνουν ότι τα παιδιά αποκτούν γνώσεις σχετικά με τον κόσμο πριν από την είσοδό τους στις τάξεις των σχολείων. Μέσα από δίωρα εργαστήρια έγινε προσπάθεια οικοδόμησης της γνώσης των φυσικών επιστημών. Η λειτουργία του ομίλου ήταν δύο διδακτικές ώρες εβδομαδιαίως και οι μαθητές ήταν οι είκοσι πέντε μαθητές της Δ΄ Τάξης του Σχολείου. Οι μαθητές εργάστηκαν με τη μέθοδο της καθοδηγούμενης ανακάλυψης και μέσω της επιστημονικής/εκπαιδευτικής μεθόδου μεδιερεύνηση επιδιώχθηκε να διδαχθούν ποιοτικά ζητήματα από τον κόσμο γύρω τους, με τη χρήση iPadonetoone.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικός όμιλος,φυσικές επιστήμες, τεχνολογία, iPadonetoone

"Science and Technology",
a good practice in the context of implementation of the Experimental School Groups

Tsiouri Eleftheria
Primary Teacher, MSc, MBA
riatsiouri1@gmail.com
KotsisT. Konstantinos
Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr

In this paper is presented the educational group "Natural sciences and technology", which was implemented in the school year 2021-2022 at the 1st Experimental Primary School of Ioannina. The purpose of the educational group was to develop the special inclinations of students to become scientifically literate. It has become clear that children accumulate important knowledge about the natural and technological world before the formal teaching of scientific concepts. From an early age, they act as "pseudo-scientists" as they try to understand the world. These preconceived notions typically contain alternative ideas, which are considered to be misconceptions compared to currently accepted scientific views. Pre-organizational beliefs tend to persist, offsetting change even after scientific teaching (Ross & Shuell, 1993). The findings show that children acquire knowledge about the world before entering school classrooms. An

attempt was made to build the knowledge of the natural sciences through two-hour workshops. The operation of the group was two teaching hours per week and the students were the twenty-five students of the 4th Grade of the School. The students worked with the method of guided discovery and through the scientific/educational method with exploration sought to learn quality issues from the world around them, using iPad one to one.

Key words: educational group, science, technology, iPad one to one

Προσχεδιασμένες κιναισθητικές δραστηριότητες για την προσέγγιση εννοιών της Μηχανική

Χριστονάσης Αντώνιος
Υποψήφιος Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΠΤΔΕ
achrisonasis@uoi.gr
Κώτσης Θ. Κωνσταντίνος
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΠΤΔΕ
kkotsis@uoi.gr

Πρωτοπόροι της εκπαιδευτικής θεωρίας και πράξης υπερασπίζονταν την ανάγκη εστίασης στην κιναισθητική μάθηση· ισχυρισμός που υποστηρίζεται πλέον έντονα από διεπιστημονική έρευνα για το πως μαθαίνει ο άνθρωπος. Τριάντα μαθητές/τριες της 6ης τάξης Δημοτικού Σχολείο έλαβαν μέρος σε στοχοθετημένες δραστηριότητες, προσχεδιασμένες για την δημιουργία συνδέσεων μεταξύ σωματικής δράσης και επιστημονικής σημειολογίας από το πεδίο της Μηχανικής. Μέσα από πολυτροπική ανάλυση (εστίαση σε προφορικό λόγο, χειρονομίες, στάση σώματος, βλέμμα) των ατομικών βιντεοσκοπημένων απαντήσεων σε ερωτήσεις κατανόησης, εντοπίσαμε τις διαφοροποιήσεις που προέκυψαν στις εννοιολογήσεις των συμμετεχόντων/ουσών. Χαρτογραφώντας τις απαντήσεις πριν, αμέσως μετά και τέσσερις μήνες έπειτα από την παρέμβαση, διαπιστώθηκε στατιστικά σημαντική αύξηση της επίδοσης, που παρότι σημείωσε μείωση μακροπρόθεσμα, παρέμεινε σε αρκετά υψηλότερα επίπεδα από τον προ-έλεγχο. Τέτοιου είδους δραστηριότητες μπορεί να ειδωθούν ως ικριώματα για την μετέπειτα οικοδόμηση της γνώσης λειτουργώντας ως ένα σημείο εισόδου για την απόκτηση βασικών αντιλήψεων, τρόπος γεφύρωσης του χάσματος ανάμεσα στη βιωματική και στην εννοιολογική κατανόηση αλλά και ως μέθοδος ενεργοποίησης των μαθητών/τριών. Η ανάγκη για δραστηριότητες ανέξοδες, οι οποίες απαιτούν ελάχιστο χρόνο για την πραγμάτωσή τους, και φέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα αποτελεί μια καίρια επιλογή για τους/τις σύγχρονους εκπαιδευτικούς, που είναι πρόθυμοι/ες να απομακρυνθούν από τις παραδοσιακές πρακτικές διδασκαλίας.

Λέξεις Κλειδιά: Ενσώματη Μάθηση, Πολυτροπικότητα, Φυσική, Δημοτικό Σχολείο

Prearranged kinesthetic activities to approach concepts of Mechanics

Christonasis Antonios
Phd Candidate, University of Ioannina, Department of Primary Education
achrisonasis@uoi.gr
Kotsis T. Konstantinos
Professor, University of Ioannina, Department of Primary Education
kkotsis@uoi.gr

Pioneers of educational theory and practice advocated the need to focus on kinesthetic learning; a claim which is now strongly supported by interdisciplinary research into how humans learn.

Thirty 6th grade students took part in purposeful activities, designed to form connections between physical activity and scientific semiology from the field of Mechanics. Through multimodal analysis (focus on spoken language, gestures, posture, gaze) of the individual videotaped answers to comprehension questions, we identified the differences that emerged in the participants' perceptions. By mapping the responses before, immediately after and four months after the intervention, a statistically significant increase in their performance was found, which despite a wane in the long run, remained at much higher levels than the pre-test. Such activities can be seen as scaffolds for the subsequent construction of knowledge, acting as an entry point for the acquisition of basic concepts, a way of bridging the gap between experiential and conceptual understanding, but also as a method of activating students. The need for inexpensive activities, which require minimal time to carry out, and bring profound results is a key choice for modern teachers, who are willing to move away from traditional teaching practices.

Key words: Embodied Learning, Multimodality, Physics, Primary Education

Διδασκαλία βασικών εννοιών Αστρονομίας στο Δημοτικό Σχολείο: διερεύνηση των απόψεων και του γνωστικού υπόβαθρου εκπαιδευτικών

Γεωργία Ποζαρίτη
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΠΤΔΕ ΑΠΘ
gpozariti@gmail.com
Θεόδωρος Πιερράτος
Πανεπιστημιακός Υπότροφος ΠΤΔΕ ΑΠΘ
pierrat@eled.auth.gr
Χαρίτων Πολάτογλου
Καθηγητής Τμήματος Φυσικής ΑΠΘ
hariton@auth.gr

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας σχεδιάστηκε μία Διδακτική Μαθησιακή Ακολουθία (ΔΜΑ) διάρκειας 10-12 διδακτικών ωρών, με σκοπό τη διδασκαλία ορισμένων βασικών εννοιών της Αστρονομίας στο Δημοτικό Σχολείο. Εδώ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε 53 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με σκοπό την καταγραφή των απόψεών τους γύρω από τρεις άξονες: α. την καταλληλόλητα της θεματολογίας της ΔΜΑ ώστε να προκαλέσει το ενδιαφέρον των παιδιών των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων, β. τη δυνατότητα της εκ μέρους τους υλοποίησης της ΔΜΑ με βάση τις τεχνολογικές και παιδαγωγικές δεξιότητές τους και γ. το γνωστικό τους υπόβαθρο σχετικά με τις έννοιες της Αστρονομίας τις οποίες θα κληθούν να διδάξουν σε αυτή τη ΔΜΑ. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας: α. η πλειονότητα των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι το αντικείμενο της Αστρονομίας θα διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών, ενώ οι προτεινόμενες θεματικές ενότητες της ΔΜΑ αξιολογήθηκαν ως κατάλληλες για τα παιδιά των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων, β. η πλειονότητα των εκπαιδευτικών αισθάνεται ότι διαθέτει γενικά τις κατάλληλες δεξιότητες για να διδάξει την ΔΜΑ διατυπώνει, ωστόσο, κάποιες επιφυλάξεις σε ό,τι αφορά το γεγονός ότι δεν έχει διδάξει ποτέ ξανά τις συγκεκριμένες έννοιες και δηλώνει ότι θα επιθυμούσε να επιμορφωθεί σχετικά, και γ. η πλειονότητα των εκπαιδευτικών εμφανίζει παρανοήσεις για βασικές έννοιες της Αστρονομίας, παρόμοιες με αυτές των μαθητών τους.

Λέξεις κλειδιά: Αστρονομία, έρευνα σε εκπαιδευτικούς, μαθησιακή διδακτική ακολουθία.

Teaching basic concepts of astronomy in primary school: surveying the attitudes and cognitive background of teachers

Georgia Pozariti
Post Graduate student at ELED, AUTh
gpozariti@gmail.com
Theodoros Pierratos
Scholar at ELED, AUTh
pierrat@eled.auth.gr
Hariton Polatoglou
Professor of Physics Department, AUTh
hariton@auth.gr

Within the framework of this paper, a 10-12 teaching hours Teaching Learning Sequence (TLS) was designed, in order to teach basic concepts of Astronomy in primary school. Here are presented the results of the quantitative and qualitative research carried out in 53 in-service primary teachers to record their points of view on three axes: a. the appropriateness of the subjects of the TLS in order to arouse the interest of the children of grades 5 and 6, b. the possibility of implementing the TLS according to the technological and pedagogical skills required, and c. their cognitive background regarding the concepts of astronomy that they will be called to teach in this TLS. According to the results of the survey: a. the majority of teachers consider that the subject of Astronomy will stimulate the interest of students, while the proposed subunits of the TLS were evaluated as suitable for children of grades 5 and 6, b. the majority of teachers feel that they generally have the appropriate skills to teach the TLS, however, they have some reservations about the fact that they have never been taught these concepts and state that they would like to be trained, and c. the majority of teachers have misconceptions about basic concepts of Astronomy, similar to those of their students.

Key words: Astronomy, educational research, learning teaching sequence.

Ανάπτυξη Ψηφιακού Διδακτικού Υλικού για Εκπαίδευση Φοιτητών σε έννοιες της Κλιματικής Αλλαγής

Μποτζάκη Ελένη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
lenibotzaki@gmail.com
Μπιτσάκη Χαρά
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
ptdep359@edc.uoc.gr
Καπελώνης Νίκος
Υποψήφιος Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
kapelonis@uoc.gr
Κενδριστάκη Μαρία
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
kendristaki.maria@gmail.com
Δρακουλάκη Ελευθερία
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
eledrakoulaki@hotmail.com
Σαμπροβαλάκη Έλλη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,

ellisabro@gmail.com
Μεταξάς Ιωάννης
Υποψήφιος Διδάκτορας Τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Κρήτης,
chemp1033@edu.chemistry.uoc.gr
Κοκολάκη Αθανασία
Υποψήφια Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
akokolaki@edc.uoc.gr
Μιχαηλίδη Αιμιλία
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
em.michailidi@edc.uoc.gr
Σταύρου Δημήτρης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Κρήτης
dstavrou@uoc.gr

Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται το ψηφιακό διδακτικό σενάριο για την Κλιματική Αλλαγή που έχει αναπτυχθεί από το Εργαστήριο Διδακτικής Θετικών Επιστημών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος ERASMUS+ "STEM – DIGITALIS", το οποίο αποτελεί μια συνεργασία πέντε ακαδημαϊκών ιδρυμάτων από ισάριθμες χώρες (Ελλάδα, Γερμανία, Εσθονία, Ολλανδία και Ιρλανδία). Σκοπός του προγράμματος είναι η ψηφιοποίηση STEM δραστηριοτήτων καθώς και η ανάπτυξη μικτών και εξ αποστάσεως περιβαλλόντων μάθησης για την εκπαίδευση μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε σύγχρονα STEM αντικείμενα.
Το ψηφιακό διδακτικό σενάριο διαπραγματεύεται την αύξηση της συγκέντρωσης του διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα και την αύξηση της θερμοκρασίας στο πλανήτη με επικέντρωση στις αιτίες που τα προκαλούν. Επίσης συζητιούνται κοινωνικοεπιστημονικά ζητήματα που εγείρονται από την κλιματικής αλλαγής. Για την ψηφιοποίηση των STEM δραστηριοτήτων και των πειραματικών διαδικασιών χρησιμοποιήθηκαν διαδραστικά βίντεο, δεδομένα πραγματικού χρόνου, εκπαιδευτικό παιχνίδι κ.ά..Μια πρώτη εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου υλοποιείται την τρέχουσα περίοδο με φοιτητές της Σχολής Θετικών Επιστημών και με φοιτητές του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο συνέδριο θα παρουσιαστούν αναλυτικά το περιεχόμενο του διδακτικού σεναρίου, τα ψηφιακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται, ο τρόπος διδακτικής αξιοποίησής τους καθώς και πρώτα αποτελέσματα από την εφαρμογή σε φοιτητές.

Λέξεις Κλειδιά: Μικτή Μάθηση, Εξ αποστάσεως Μάθηση, Εκπαίδευση STEM, Ψηφιακά Περιβάλλοντα Μάθησης, Κλιματική Αλλαγή

Development of Digital Teaching Material for Student Education in concepts of Climate Change

Botzaki Eleni, Master Student in Department of Primary Education University of Crete
enibotzaki@gmail.com
Bitsaki Chara, Master Student in Department of Primary Education University of Crete
ptdep359@edc.uoc.gr
Kapelonis Nikos, PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
kapelonis@uoc.gr
Kendristaki Maria, Master Student in Department of Primary Education University of Crete
kendristaki.maria@gmail.com
Drakoulaki Eleftheria
Master Student in Department of Primary Education University of Crete
eledrakoulaki@hotmail.com

Sabrovalaki Elli, Master Student in Department of Primary Education University of Crete
ellisabro@gmail.com
Metaxas Ioannis, PhD Student in Department of Chemistry University of Crete
emp1033@edu.chemistry.uoc.gr
Kokolaki Athanasia, PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
akokolaki@edc.uoc.gr
Michailidi Emily, Post-Doc Researcher in Department of Primary Education University of Crete
m.michailidi@edc.uoc.gr
Stavrou Dimitris, Professor in Department of Primary Education University of Crete
stavrou@uoc.gr

In the present project, the digital teaching scenario for Climate Change will be presented, which has been developed by the Science Teaching Laboratory of the Department of Primary Education of the University of Crete, in the framework of the European program ERASMUS + "STEM - DIGITALIS", with participants from five academic institutions (Greece, Germany, Estonia, the Netherlands and Ireland). Theaim is the digitization of STEM activities as well as the development of mixed and distance learning environments to train prospective primary and secondary school teachers in modern STEM topics.The digital teaching scenario deals with the increase in the concentration of carbon dioxide in the atmosphere and the increase of the temperature on the planet. Possible socioscientific issues raised by climate change problems are also discussed. Interactive videos, real-time data, educational game, etc. were used to digitize STEM activities and experimental procedures.The teaching scenario has been applied with students of the School of Sciences and with students of the Pedagogical Department of the University of Crete. In the conference will present in detail the content of the teaching scenario, the digital tools used and how they are used as well as the first results from the application to students.

Key words: Blended Learning, Distance Learning, STEM Education, Digital Learning Environments, Climate Change

Οι Φυσικές Επιστήμες και η πειραματική διδασκαλία στη λυκειακή βαθμίδα. Κριτικήαποτίμησητωνπρογραμμάτωνσπουδώνμετάτημεταπολίτευση

Τσιχουρίδης Χαρίλαος
ΕπίκουροςΚαθηγητής, Τ.Επ.Ε.Κ.Ε., ΠανεπιστήμιοΠατρών
hatsihour@upatras.gr
Μήτρακας Νικόλαος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Τ.Επ.Ε.Κ.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών
nmitrakas@upatras.gr
Μπατσίλα Μαριάνθη
ΕΕΠ, ΠανεπιστήμιοΘεσσαλίας
marbatsila@uth.gr
Βαβουγυιός Διονύσιος
Καθηγητής, ΤμήμαΦυσικής, ΠανεπιστήμιοΘεσσαλίας
dvavou@uth.gr

Η διδασκαλία των Φ.Ε. στοχεύει στην διερεύνηση, τη μελέτη και την κατανόηση των φυσικών φαινομένων από τους μαθητές. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η δημιουργία Α.Π.Σ με κατάλληλο περιεχόμενο αποτελεί κομβικό παράγοντα επιτυχίας. Στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται κριτική αποτίμηση των νομοθετημάτων που σχετίζονται με τα αναλυτικά

προγράμματα σπουδών (Α.Π.Σ.) των Φυσικών Επιστημών (Φ.Ε.) των Γενικών και Επαγγελματικών Λυκείων της χώρας από την μεταπολίτευση μέχρι τις μέρες μας. Δίνεται έμφαση στους στόχους των Α.Π.Σ. και την εξέλιξή τους στο χρόνο, σε δυο βασικές περιόδους: Από την μεταπολίτευση μέχρι το 1997 και από το 1997 μέχρι σήμερα. Η βιβλιογραφική επισκόπηση έδειξε ότι τα Α.Π.Σ. της 1ης περιόδου ήταν κυρίως παραδοσιακά και κλειστά χωρίς καινοτομίες, ανακυκλώνοντας την ύλη διδασκαλίας και χωρίς να λαμβάνουν υπόψη το γνωστικό μαθησιακό επίπεδο. Κατά τη δεύτερη περίοδο που φτάνει μέχρι και σήμερα, τα Α.Π.Σ. στοχεύουν σε μια σταδιακή ενεργητική μαθησιακή διαδικασία μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες, λαμβάνοντας υπόψη τα σύγχρονα ευρήματα της γνωστικής ψυχολογίας και της παιδαγωγικής. Με βάση τα παραπάνω φαίνεται ότι τα Α.Π.Σ. αυτής της περιόδου, σταδιακά αλλά σταθερά, αποκτούν έναν ευέλικτο χαρακτήρα που στοχεύει στην ενίσχυση της μάθησης μέσα από βιωματικές, επιστημονικές, διαθεματικές και δημιουργικές διδακτικές και μαθησιακές διαδικασίες.

Λέξεις κλειδιά: Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, Φυσικές Επιστήμες, Πειραματική διδασκαλία, Λυκειακή βαθμίδα

Αναδόμηση των απόψεων των μαθητών Ε΄ Δημοτικού, σχετικά με το ηλεκτρικό ρεύμα και το ηλεκτρικό κύκλωμα

Δασκαλάκη Αλεξάνδρα
Πτυχιούχος Τμήματος Επιστημών Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
alexandra.ad55@gmail.com
Θεοδωροπούλου Μαρία
MSc, PhDE.Δ.Ι.Π., Τμήμα Επιστημών Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
mtheodo@upatras.gr
Χιωτέλης Ιωάννης
Διδάκτωρ Φυσικής, Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών
johnchiotelis@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία εστιάζει στη διδασκαλία εννοιών του Ηλεκτρισμού σε μαθητές που φοιτούν στην Ε' τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Συγκεκριμένα έχει δημιουργηθεί εκπαιδευτικό σενάριο, το οποίο εστιάζει στη διδασκαλία των εννοιών του ηλεκτρικού κυκλώματος και του ηλεκτρικού ρεύματος. Το προτεινόμενο σενάριο διδασκαλίας βασίζεται στο Ερευνητικά Εξελισσόμενο Διδακτικό Μοντέλο και η διδασκαλία γίνεται με τη χρήση φύλλων εργασίας. Ένα μοντέλο αποκαλυπτικής μάθησης που παρέχει τη δυνατότητα για συμμετοχική διερεύνηση και ανακάλυψη. Οι μαθητές προβληματίζονται μέσα από τις καθημερινές παρατηρήσεις τους, διατυπώνουν υποθέσεις, τις ελέγχουν με απλά πειράματα, καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους και καταλήγουν σε συμπεράσματα. Επιπλέον, με τη χρήση ενός παιχνιδιού ρόλων βοηθάμε τους μαθητές να κατανοήσουν την έννοια του ηλεκτρικού ρεύματος, ζητώντας τους να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές με ένα κλειστό ηλεκτρικό κύκλωμα. Τέλος, η συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας έλαβε χώρα εντός της σχολικής τάξης και συγκεκριμένα στη Ε΄ τάξη Δημοτικού σχολείου στην ευρύτερη περιοχή της Πάτρας.

Λέξεις κλειδιά: ηλεκτρικό ρεύμα, ηλεκτρικό κύκλωμα, εκπαιδευτικό σενάριο, παιχνίδι ρόλων

Η ιστορία των επιστημών στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών: Περίπτωση μελέτης εμπνευσμένη από την ιστορία της Χημείας

Μάντζιου Μαρία
Εκπαιδευτικός χημικός στο Πρότυπο ΓΕΛ Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων
mmantziou@sch.gr

Αν η επιστημονική παιδεία είναι ο στόχος των μαθημάτων των φυσικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και η αποτελεσματική διδασκαλία είναι ο σχεδιασμένος στόχος, τότε η διδασκαλία των φυσικών επιστημών μπορεί να γίνει με βάση την ιστορική ανάλυση και την ανάπτυξη αποδεικτικών στοιχείων από την ιστορία και τη φιλοσοφία των επιστημών. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η θετική στάση των μαθητών για την επιστήμη, ενισχύεται η διερεύνηση. Η ιστορική διαδρομή των ευρημάτων και των ανακαλύψεων ενταγμένων σε μια διδακτική προσέγγιση, κινητοποιεί τους μαθητές και δίνει ώθηση για μάθηση. Εξετάζοντας οι μαθητές την εξέλιξη των επιστημονικών μοντέλων, πειραμάτων, επιστημονικών εννοιών, διαμορφώνουν επιστημονικές γνώσεις, συνειδητοποιούν το πολιτιστικό, πολιτικό και πνευματικό πλαίσιο εξέλιξης της επιστήμης.Η ανακάλυψη του οξυγόνου, η τροποποίηση ενός παραδείγματος, η πεποίθηση του Lavoisier ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με τη φλογιστική θεωρία ως προοίμιο της ανακάλυψης και ότι τα σώματα καίγονται απορροφώντας κάτι από την ατμόσφαιρα, το γεγονός ότι τρεις επιστήμονες διεκδικούν την ανακάλυψή του, δείχνει τη σύνδεση της επιστήμης με τα γεγονότα και τις προτεραιότητες της εποχής, τη μετατόπιση παραδείγματος. Μια τέτοια διδακτική προσέγγιση επιχειρείται. Πιο συγκεκριμένα οργανώνεται και σχεδιάζεται μάθημα Χημείας της Α΄ Λυκείου και ειδικότερα στις χημικές αντιδράσεις, με βάση ιστορικά στοιχεία από την ανακάλυψη των αερίων της ύστατης περιόδου της χημείας και την κατάρριψη της θεωρίας του φλογιστού.

Λέξεις κλειδιά: Χημεία, χημικές αντιδράσεις, οξυγόνο, οξείδια, ιστορία της επιστήμης

Διδακτική προσέγγιση για την κατανόηση του φυσικού και ενισχυμένου φαινομένου του θερμοκηπίου και της κλιματικής αλλαγής

Αντωνίου Κωνσταντίνος
Εκπαιδευτικός χημικός στο Πρότυπο ΓΕΛ Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων
kantoniou@sch.gr
ΜάντζιουΜαρία
Εκπαιδευτικός χημικός στο Πρότυπο ΓΕΛ Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων
mmantziou@sch.gr

Η επιστήμη και η τεχνολογία παίζουν σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου, αφού οι εφαρμογές τους σχετίζονται και με μια σειρά κινδύνων που απειλούν ακόμα και το μέλλον του πλανήτη μας, όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η τρύπα του όζοντος, η αλλαγή κλίματος και η υπερθέρμανση του πλανήτη. Ως απόρροια αυτών είναι αναγκαίο ο γενικός πληθυσμός και μετά την αποφοίτηση του να διατηρεί ένα επίπεδο επιστημονικού εγγραμματισμού για να λειτουργεί με επάρκεια στις σύγχρονες συνθήκες. Να μπορεί να κατανοεί τα προβλήματα αυτά και να αναγνωρίζει τις σχέσεις αλληλεξάρτησης και αλληλοσυσχέτισης των ανθρωπογενών και φυσικών περιβαλλοντικών παραμέτρων. Οι σημερινοί μαθητές και αυριανοί πολίτες για να κατανοήσουν τα φαινόμενα αυτά πρέπει να αποκτήσουν σαφή γνώση των μηχανισμών τους. Παρά τη σημαντικότητα της κατανόησης έχει βρεθεί ότι μαθητές και ενήλικοι έχουν αντιλήψεις που δεν είναι συμβατές με τις επιστημονικές. Οι ερευνητές προτείνουν ότι χρειάζονται προσπάθειες για να ξεκαθαριστούν τα σημαντικά

αυτά προβλήματα στη σκέψη των μαθητών και είναι σημαντικό να κατανοήσουν οι μαθητές τη διαφορά ανάμεσα στο φυσικό φαινόμενο του θερμοκηπίου που διατηρεί τον πλανήτη σε σχετικά ομοιόμορφη θερμοκρασία και το ενισχυμένο φαινόμενο του θερμοκηπίου, αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάζεται και υλοποιείται διδακτική πρόταση στην ενότητα κλιματική αλλαγή και φαινόμενο του θερμοκηπίου, της χημείας της Β΄ Λυκείου.

Λέξεις κλειδιά: Χημεία Β΄ Λυκείου, φαινόμενο θερμοκηπίου, κλιματική αλλαγή

Διερεύνηση της κατανόησης της έννοιας της ενέργειας από μαθητές/τριες Δημοτικού

Τσιχουρίδης Χαρίλαος
Επίκουρος Καθηγητής, Τ.Επ.Ε.Κ.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών
hatsihour@upatras.gr
Μήτρακας Νικόλαος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Τ.Επ.Ε.Κ.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών
nmitrakas@upatras.gr
Βαβουγυιός Διονύσιος
Καθηγητής, ΠανεπιστήμιοΘεσσαλίας
dvavou@uth.gr

Η αφηρημένη έννοια της ενέργειας θεωρείται από τις βασικότερες έννοιες των Φυσικών Επιστημών (Φ.Ε.) η οποία μπορεί να επεξηγήσει μια ολόκληρη σειρά φαινομένων σε όλους τους κλάδους της φυσικής. Η δυσκολία ορισμού της, ακόμη και σήμερα δημιουργεί πολλές φορές ασαφείς ή και άστοχες διατυπώσεις, που ενδεχομένως οδηγούν σε νέες παρερμηνείες των φαινομένων ή ενισχύουν υπάρχοντες. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η καταγραφή αφενός μεν, των τυχόν εναλλακτικών ιδεών των μαθητών της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου, και αφετέρου η συσχέτισή τους με εννοιολογικές συγχύσεις της έννοιας της ενέργειας. Στην έρευνα συμμετείχαν 127 μαθητές/τριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης τεσσάρων δημοτικών σχολείων και διεξήχθη στο παρόν σχολικό έτος 2021-2022. Για την ανίχνευση και καταγραφή των ιδεών των μαθητών χρησιμοποιήθηκε κατάλληλο ως προς τις ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων και ως προς το γνωστικό αντικείμενο εργαλείο αξιολόγησης, το οποίο και ελέγχθηκε ως προς την εγκυρότητα και αξιοπιστία μέσω πιλοτικής εφαρμογής με μικρό αριθμό μαθητών, τυχαία επιλεγμένων. Τα αποτελέσματα της έρευνας, αναδεικνύουν αφενός μεν, τη διαχρονικότητα ισχύος των εναλλακτικών ιδεών των μαθητών και αφετέρου καταδεικνύουν προβλήματα ταύτισης της έννοιας της ενέργειας με άλλες έννοιες της φυσικής, συμπορευόμενα με τα αποτελέσματα παλιότερων ερευνών.

Λέξεις κλειδιά: Ενέργεια, Εναλλακτικές ιδέες, Φυσικές Επιστήμες

Η συνεργασία σχολείου-κοινότητας μέσα από το πρίσμα εκπαιδευτικών της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία

Χριστίνα Τριανταφύλλη
Δασκάλα, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στη «Διδακτική και Τεχνολογίες Μάθησης των Φυσικών Επιστημών»
christinaki.roses@gmail.com
Κώστας Γαβριλάκη

Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110 Ιωάννινα
cgav@uoi.gr

Η συνεργασία του σχολείου με την ευρύτερη κοινότητα αποτελεί βασικό πυλώνα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΕΠΑ). Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν η διερεύνηση του βαθμού εμπλοκής εκπαιδευτικών της ΕΠΑ σε συνεργασίες με την κοινότητα. Ειδικότερα, διερευνήθηκε αν εκπαιδευτικοί που υλοποιούν προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων αναπτύσσουν τέτοιες συνεργασίες και τι είδους, ποιες αξίες αποδίδουν σε αυτές, ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν και ποια στοιχεία θεωρούν ότι οδηγούν στην επιτυχία τους. Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα με ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις σε έντεκα στελέχη εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών της ΕΠΑ. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι αυτοί οι έμπειροι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν αρκετές συνεργασίες με φορείς και πρόσωπα της κοινότητας, που αφορούν περιβαλλοντικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις, κατασκευές κ.ά. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν πολλαπλά οφέλη μιας συνεργασίας, για τους μαθητές, το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και την κοινότητα. Αναφέρθηκαν επίσης σε πολλούς παράγοντες που ευνοούν τη συνεργασία, όπως η ποιότητα των σχέσεων των συμμετεχόντων, η χρηματοδότηση κ.ά. Από την άλλη, αναδείχθηκαν αρκετές δυσκολίες που αφορούν τον ρόλο των γονέων, των υπόλοιπων εκπαιδευτικών, τη λειτουργία του σχολείου, την κινητοποίηση μαθητών και φορέων της κοινότητας. Οι πρακτικές έμπειρων εκπαιδευτικών εκτιμάται ότι μπορούν να εμπνεύσουν την ανάπτυξη συνεργασιών και είναι χρήσιμο να αξιοποιηθούν από τους φορείς της ΕΠΑ και τα παιδαγωγικά τμήματα.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία, συνεργασία σχολείου-κοινότητας, εκπαιδευτικοί

School-community collaboration through the prism of teachers of Environmental and Sustainability Education

Christina Triantafylli
Teacher, Graduate of the Postgraduate Program "Science Education and Learning Technologies", Department of Primary Education, University of Ioannina, 45110 Ioannina
christinaki.roses@gmail.com
Costas Gavrilakis
Associate Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina, 45110 Ioannina
cgav@uoi.gr

School-community collaboration is a key pillar of Environmental and Sustainability Education (ESE). The purpose of this research was to investigate the degree of involvement of ESE teachers in collaborations with the community. In particular, it was investigated whether teachers who implement extracurricular school programs (i.e., environmental, health and cultural education) develop such collaborations and what kind, what values they attach to them, what difficulties they face and what elements they consider to lead to their success. This is a qualitative research with individual semi-structured interviews of eleven ESE coordinators and teachers. The data were analyzed with thematic analysis. The results show that these experienced teachers develop several collaborations with organizations and individuals in the community, concerning environmental, social and cultural activities, constructions, etc. Participants reported a lot of benefits of a collaboration for the students, school, teachers, and community. They also referred to many factors that favor collaboration, such as the quality of the participants' relationships, funding, etc. On the other hand, several difficulties emerged regarding the role of parents and other teachers, the operation of the school, students and community organizations' motivation.

The practices of experienced teachers are estimated to be able to inspire the development of collaborations and it is useful for ESE organizations and departments of education to take these practices into consideration.

Key words: environmental and sustainability education, school-community collaboration, teachers

Δασοτουρισμός περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και εθελοντισμός.
Η περίπτωση της Β. Εύβοιας μετά από τις καταστροφικές πυρκαγιές

Παπαδόπουλος Ιωάννης
Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
papadio@uth.gr
Λιασκοπούλου Αικατερίνη
Εκπαιδευτικός
kliaskou3est@gmail.com
Μπελογιάννη Μαρία
Φιλόλογος, Δρ. Αρχαιολόγος
margofiv@otenet.gr

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση και ο δασοτουρισμός στοχεύουν από κοινού στην ανάδειξη και σεβασμό των φυσικών πόρων, της πλούσιας βιοποικιλότητας του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και την ιστορία της χώρας μέσα από την αλλαγή της κουλτούρας και της νοοτροπίας των πολιτών της. Η προσπάθεια αυτή αποτελεί «επένδυση» όλων των εμπλεκόμενων κρατικών και ιδιωτικών φορέων και οφείλει να είναι αειφορική για την ευαισθητοποίηση και παροχή βιωματικών εμπειριών ιδιαίτερα στη νέα γενιά.Η παρούσα έρευνα επιδιώκει να εξετάσει τις απόψεις μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις δεξιότητες που αυτοί μπορούν να προσλάβουν μέσα από ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα και εργαστήρια δεξιοτήτων που πραγματοποιούνται σε δασικές περιοχές. Ιδιαίτερη αναφορά δίνεται σε προγράμματα κοινωνικής συναίσθησης και ευθύνης για μια περιοχή που βίωσε τις τραγικές συνέπειες της καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος, αυτού της Β. Εύβοιας τον Αύγουστο του 2021. Βασικός στόχος είναι η συνειδητοποίηση από τη νέα γενιά της αξίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και της αξίας του εθελοντισμού για την επίτευξη της αειφορίας. Τέλος, διερευνάται η συμβολή της κοινωνικής ευθύνης Τμημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε τέτοιου είδους δράσεις μέσα από τη διοργάνωση ειδικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων.

Λέξεις κλειδιά: Δασοτουρισμός, περιβαλλοντική εκπαίδευση, εθελοντισμός, κοινωνική ευθύνη, εργαστήρια δεξιοτήτων.

Forest tourism environment education and volunteerism. The case of Northern Evia Greece after megafires

Papadopoulos Ioannis
Professor
Department of Forestry, Wood Sciences and Design – University of Thessaly
papadio@uth.gr
Liaskopoulou Aikaterini
Teacher
kliaskou3est@gmail.com
Belogianni Maria
Philologist, Dr. Archeologist
margofiv@otenet.gr

Environmental education and forest tourism are aiming together to highlight and respect of natural resources, of rich biodiversity, of the natural beauty and of the country's history through the alteration in its citizens' culture and attitude. This effort constitutes an "investment" for all of the public and private the stakeholders and should be sustainable for the awareness and provision of experiential activities, especially for young generations.The present research is aiming to investigate the views of elementary and high school students, regarding the skills that they could gain, through specially designed educational programs and skills' building laboratories, which are implemented in forest areas. Special attention is given to programs of social empathy and responsibility for a region that has experienced the tragic consequences of the disaster of natural environment, this of Northern Evia – Greece during August 2021. The main target is to raise the awareness of the young generation for the natural and cultural environment's value and the value of volunteerism for achieving sustainability. Finally, the contribution of social responsibility of Higher education Institutes is also investigated, regarding similar activities, through the implementation of special programs and events..

Key words: Forest tourism, environmental education, volunteerism, social responsibility, Skills Laboratories

Η ανάδειξη των περιβαλλοντικών θεμάτων μέσω της διαδικτυακής επικοινωνίας των μουσικών κοινοτήτων:
«Ο εφιάλτης της Περσεφόνης» στο YouTube, ως μορφή άτυπης εκπαίδευσης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των διαδικτυακών ακροατών και αναγνωστών

Κυριαζάκος Χ. Εμμανουήλ
Υποψήφιος Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αιγαίου
pred19007@aegean.gr
Κατσαδώρος Γεώργιος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου
katsadoros@aegean.gr

Το τραγούδι «Ο εφιάλτης της Περσεφόνης» (1976) υπήρξε από τα χαρακτηριστικότερα τραγούδια με θέμα την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και την σταδιακή υποβάθμιση του οικοσυστήματος της ευρύτερης περιοχής της Ελευσίνας, που, εδώ και αρκετές δεκαετίες, θυσιάζεται στο βωμό του οικονομικού κέρδους.Στο YouTube συναντάμε βίντεο τραγουδιών με περιβαλλοντικό περιεχόμενο, όπου οι χρήστες/τριες πλαισιώνουν τις αναρτήσεις τους με εικόνες που αναδεικνύουν το μήνυμα των στίχων. Το συγκεκριμένο τραγούδι συνεχίζει να συγκινεί ακόμη και τόσα χρόνια μετά, κάτι που το καθιστά γνωστό σε ένα ευρύ και εν δυνάμει διαδικτυακά ενεργό κοινό, όπως αποδεικνύεται από τις συνολικές θεάσεις, το πλήθος και το περιεχόμενο των σχολίων. Η ψηφιακή επικοινωνία των χρηστών του διαδικτύου συν-διαμορφώνει έναν ήδη αναδυόμενο νέο λαϊκό πολιτισμό του διαδικτύου και αποκαλύπτει πτυχές της διαδικτυακής κουλτούρας των ομάδων αυτών, όπως τον προσεγγίζει η σύγχρονη λαογραφία.Στόχος της έρευνας είναι η ανάδειξη αφενός του κομβικού ρόλου των τραγουδιών που σχετίζονται με την ολοένα αυξανόμενη αγωνία των ανθρώπων για την οικολογική καταστροφή αφετέρου της συμβολής του διαδικτύου, ως παράγοντα ενίσχυσης της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του διαδικτυακού κοινού, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη και ως μορφή άτυπης περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μέσα από τη διαδικτυακή επικοινωνία που αναπτύσσεται ανάμεσα στα μέλη.

Λέξεις κλειδιά:ψηφιακή λαογραφία, διαδίκτυο, εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, τραγούδια, YouTube.

Highlighting the environmental issues through the online communication of music communities:
"The Nightmare of Persephone" on YouTube, as a form of informal education and environmental awareness of online listeners and readers

Kyriazakos C. Emmanouil
PhDStudent, University of Aegean, Rhodes
pred19007@aegean.gr
Katsadoros George
Associate Professor, University of Aegean, Rhodes
katsadoros@aegean.gr

The song "The Nightmare of Persephone" (1976) has become one of the most indicative in regard to the destruction of physical environment and the gradual degradation of the ecosystem in the area of Eleusina in Attica, which, for many decades now, is sacrificed for economic exploitation.In YouTube one can find videos of songs with an environmental content, where users accompany their posts with pictures aiming to further highlight the lyrics' meaning. The specific song still manages to stir strong emotions, even so many years after its creation, becoming known to a wide and digitally 'active' audience, as shown by its many views and comments. This form of digital communication between users co-forms an already emerging new popular culture of the internet and highlights aspects of the users' own digital one, as examined by modern Folklore.In our present study, we aim on the one hand to demonstrate the critical role songs may assume in expressing people's anxiety towards environmental destruction and on the other hand the effect the internet can have on public awareness towards related issues, in the context of sustainability education and informal ecological education.

Key words: Digital Culture, Internet, Sustainability Education, Songs, YouTube.

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών μονάδων, εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικού έργου υπό το πρίσμα του νομοθετικού πλαισίου

Τονίδης Δημήτριος
Εκπαιδευτικός ΠΕ60
jimpre1970@yahoo.gr

Το φλέγον θέμα της Αξιολόγησης στην Δημόσια εκπαίδευση αποτελεί αντικείμενο ποικίλων και αναρίθμητων συζητήσεων και διαβουλεύσεων εδώ και σχεδόν τέσσερις (4) δεκαετίες. Πληθώρα νόμων και διαταγμάτων έχουν ψηφιστεί για την Αξιολόγηση και τον τρόπο που θα υλοποιηθεί στο χώρο του Δημόσιου σχολείου.Η Αξιολόγηση ανατροφοδοτεί κάθε σύστημα προκειμένου να έχει ολοένα καλύτερες και μεγαλύτερες αποδόσεις τονώνοντας και ενισχύοντας το Σχολείο . Αν προσεγγίζουμε το χώρο της εκπαίδευσης ως σύστημα που λειτουργεί όπως ο ανθρώπινος οργανισμός θα γίνει αντιληπτή η μεγάλη σπουδαιότητα της Αξιολόγησης και κατ' επέκταση κάθε σταδίου της, προκειμένου φτάσουμε στο μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα. Αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας πρέπει κατά γενική ομολογία ν' αποτελεί και η Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, οι οποίοι αποτελούν το ζωτικό παράγοντα που τροφοδοτεί με οξυγόνο την επίτευξη της μάθησης. Η μόρφωση και η κατάρτισή των εκπαιδευτικών παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στην επιτυχημένη πραγματοποίηση της διδασκαλίας, στην πρό(σ)κληση και διατήρηση του ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών στην διαρκή αναζήτηση και στο αδιάκοπο ταξίδι της γνώσης και της μάθησης. Είναι αναγκαία συνθήκη να επιτυγχάνεται η συμμετοχή και η

αλληλεπίδραση ικανών και άξιων εκπαιδευτικών στην διαδικασία της μάθησης προκειμένου να υπάρχει το βέλτιστο παιδαγωγικό αποτέλεσμα.

Λέξεις κλειδιά: Αξιολόγηση, εκπαιδευτικός, σχολική μονάδα, εκπαιδευτικό έργο, νομοσχέδια Αξιολόγησης

Evaluation of educational units and educational project in the light of the legislative framework

Tonidis Dimitrios
Teacher of pre school education
jimpre1970@yahoo.gr

The burning issue of Assessment in Public Education has been the subject of varied and innumerable discussions and consultations for almost four (4) decades. Numerous laws and decrees as evaluation bills, have been passed about the Evaluation and the way it will be implemented in the Public school area. The purpose of Assessment in Public Education is to give feedback so as better performances are achieved, stimulating and strengthening the School. If we approach the field of education as a system that functions like the human body, we will realize the great importance of evaluation and consequently of each of its stages, in order to achieve the maximum possible result. An integral part of the educational process should generally be the Evaluation of teachers, who are the vital factor that supplies oxygen to the process of learning. The education and training of teachers play a key role in the successful realization of teaching, in challenging and maintaining the students' interest in the constant search and in the uninterrupted journey of knowledge and learning. It is a necessary condition to achieve the participation and interaction of competent and worthy teachers in the learning process in order to have the best pedagogical result.

Key words: Evaluation, teacher, school unit, educational work, training, evaluation bills.

Αριθμητικός γραμματισμός ενηλίκων, παλιά προβλήματα και νέες προκλήσεις: Η κατανόηση λεκτικά και αριθμητικά διατυπωμένων ποσοτικών εκφράσεων στις ανακοινώσεις και ειδήσεις για τον COVID-19

Ελένη Γιαννακοπούλου
ΣΕΠ, Ελληνικό ΑνοικτόΠανεπιστήμιο
egian8@gmail.com

Πλήθος αριθμητικών εννοιών και σχέσεων, οι οποίες παρουσιάζονται με διαφορετικές μορφές και σε διάφορα πλαίσια, περιέχονται στις καθημερινές ανακοινώσεις των αρχών και στις ειδήσεις των ΜΜΕ για την εξέλιξητης πανδημίαςCOVID-19.Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται ευρήματα μιας έρευνας, η οποία – μεταξύ άλλων - στόχευε στην αποτύπωση των υποκειμενικών εκτιμήσεων ενηλίκων, για την ευχέρεια τους στην κατανόηση λεκτικά και αριθμητικά διατυπωμένων ποσοτικών εκφράσεων για δύο σημαντικές όψεις της πανδημίας: τη μεταδοτικότητα του COVID-19και τη διασπορά του στον πληθυσμό. Το δείγμα της έρευνας, που διενεργήθηκε διαδικτυακά στο τέλος του 2021, συγκρότησαν 310 ενήλικες. Από τα ευρήματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι σημαντικό ποσοστό των ενηλίκων (77%) θεωρεί πιο κατανοητές τις λεκτικά διατυπωμένες ποσοτικές εκφράσεις για τη μεταδοτικότητα του COVID-19, ενώ ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό (42%) εκφράζει την ίδια προτίμηση για τις ποσοτικές εκφράσεις που

αφορούν στη διασπορά του κορονοϊού. Με δεδομένο ότι, στις κοινωνικές καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί από την πανδημία, τα αριθμητικά δεδομένα προσφέρουν μια πληρέστερη αποτύπωση της πραγματικότητας και μια δυνατότητα σύγκρισης και εκτίμησης της κατάστασης, σε ατομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο,οι προαναφερθείσες προτιμήσεις των ενηλίκων αναδεικνύουν την αναγκαιότητα εισαγωγής του αριθμητικού γραμματισμούστο περιεχόμενο των προγραμμάτων τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης ενηλίκων, με ιδιαίτερη μάλιστα αναφορά σε ζητήματα υγείας

Λέξεις κλειδιά: αριθμητικός γραμματισμός, εκπαίδευση ενηλίκων, πανδημία COVID-19

Adult numeracy, old problems and new challenges: Understanding verbal and numerical quantitative expressions in COVID-19 announcements and news

Eleni Giannakopoulou
Tutor, Hellenic Adult University
egian8@gmail.com

Official communications and media news in Greece during COVID-19 pandemic involve a multitude of numerical concepts and mathematical relationships, which are presented in different forms and in various contexts. This paper presents the findings of a study aimed at depicting adults' subjective assessments of their easiness to understanding verbal and numerical quantitative expressions concerning two important aspects of the pandemic: the transmissibility and dispersion of COVID-19 in the population. The sample of the survey, which was conducted online by the end of 2021, consisted of 310 adults.The research findings showed that a significant percentage of adults (77%) considered the verbal quantitative expressions about the transmissibility of COVID-19 to be more comprehensible, while an equally significant percentage (42%) express the same preference for quantitative expressions related to its dispersion on the population. Given that, in the social situations created by the pandemic, the numerical data provide a more accurate picture of reality and offer opportunities to compare and appraise the situation, both individually and socially, the mentioned preferences of adults highlight the need to introduce numeracy in the context of formal and non-formal adult education programs, with particular reference to health issues

Key words: numeracy, adult education, COVID-19 pandemic

Προφίλ συμμετεχόντων και κοινωνική αξιοποίηση των Μαζικών Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων (MOOCs) στην Ελλάδα

Ναπολέων Παπαγεωργίου
Κοινωνιολόγος, Υποψήφιος Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης,
ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
papageorgiou31@hotmail.com

Τα Μαζικά Ανοιχτά Διαδικτυακά Μαθήματα (MOOCs) είναι κυρίως ακαδημαϊκά μαθήματα που πραγματοποιούνται στα αντίστοιχα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή δημιουργούνται από εκπαιδευτικούς οργανισμούς και έπειτα καταχωρούνται στο Διαδίκτυο, όπου είναι ελεύθερα προσβάσιμα σε όλους όσοι επιθυμούν να τα παρακολουθήσουν, στο πλαίσιο της ανοιχτής εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Η παρούσα έρευνα εστιάζει στην Ελλάδα και το κεντρικό ερώτημα που διερευνάται αφορά το κατά πόσο και με ποιους τρόπους τα MOOCs (Massive Open Online Courses) αξιοποιούνται από συμμετέχοντες με διαφορετικό εκπαιδευτικό και κοινωνικο-

οικονομικό υπόβαθρο. Παράλληλα, εξετάστηκαν τα κίνητρα συμμετοχής και η αξιολόγηση των MOOCs. Για την υλοποίηση της μελέτης επιλέχτηκε η μεικτή μεθοδολογία και πιο συγκεκριμένα, το μοντέλο του Διερευνητικού Ακολουθιακού Σχεδιασμού (ExploratorySequentialDesign). Αρχικά, υλοποιήθηκε η ποιοτική μελέτη και αναλύθηκαν τα ποιοτικά δεδομένα που παρήχθησαν από 20 ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Έπειτα, σχεδιάστηκε και διεξήχθη η ποσοτική μελέτη με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου σε δείγμα 513 συμμετεχόντων σε MOOCs στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της έρευνας συμβάλλουν στην κατανόηση του κοινωνικο-οικονομικού προφίλ των συμμετεχόντων σε MOOCs στην Ελλάδα αναδεικνύοντας την αξιοποίηση των MOOCs από άτομα που κατέχουν ήδη ένα ικανοποιητικό μορφωτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν, επίσης, την ικανότητα των MOOCs να ενισχύσουν την κοινωνική κινητικότητα και να λειτουργήσουν ως εργαλεία άμβλυνσης των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Λέξεις κλειδιά: Κοινωνιολογία των MOOCs, Εκπαιδευτικές ανισότητες, Κοινωνική κινητικότητα, Μεικτές μέθοδοι έρευνας

The profile of participants and social utilization of Massive Open Online Courses MOOCs in Greece

Napoleon Papageorgiou
Sociologist, PhD Candidate in Sociology of Education, Department of Primary Education, University of Ioannina
papageorgiou31@hotmail.com

Massive Open Online Courses (MOOCs) are mainly academic courses offered at the respective educational institutions or created by educational organizations and then registered on the Internet, where they are freely accessible to all who wish to attend them, in the context of open distance education. The present research focuses on Greece and the main research question that is investigated concerns whether and in what ways MOOCs are utilized by participants with different educational and socio-economic background. At the same time, the motivations for participation and the evaluation of the MOOCs were examined. For the implementation of the study, the mixed methodology was chosen and more specifically, the model of Exploratory Sequential Design. Initially, the qualitative study was implemented and the qualitative data produced from 20 semi-structured interviews were analyzed. Afterwards, the quantitative study was designed and conducted using a structured questionnaire on a sample of 513 participants in MOOCs in Greece. The results of the research contribute to the understanding of the socio-economic profile of the participants in MOOCs in Greece, highlighting the utilization of MOOCs by people who already have a satisfactory educational level. The results also indicate the ability of MOOCs to enhance social mobility and to act as tools to alleviate educational and social inequalities.

Key words: Sociology of MOOCs, Educational inequalities, Social mobility, Mixed Methods Research

Εφαρμογές και Ψηφιακά παιχνίδια ως εργαλεία μάθησης για την εκπαίδευση κωφών μαθητών

Δημήτριος Λούμπας
Καθηγητής ΠΕ86. Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ Πελ/σου
Διδάσκων το αντικείμενο της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας

d.loumpas@gmail.com
Μαρία Βασιλείου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΠΕ86 στην Πρωτοβάθμια Εκπ/ση
ΔΣ Βραχατίου Κορινθίας
Markia83@yahoo.gr
Γεώργιος Γεωργόπουλος
Απόφοιτος ΕΠΠΑΙΚ Ασπαιτε Πελοποννήσου
ASPAITE, Argos Greece Graduate
Dimitriosl1@hotmail.com

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την λειτουργία αλλά και την βοήθεια των εφαρμογών της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών στην επιστήμη της Ειδικής Αγωγής. Μέσω ειδικών προγραμμάτων της πληροφορικής οι μαθητές που χρήζουν ειδικής αγωγής μπορούν να διδαχθούν και να αποκτήσουν δεξιότητες τις οποίες δεν θα ήταν δυνατό να αποκτήσουν με τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας. Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την συγκεκριμένη έρευνα είναι πως η προσβασιμότητα του Παγκόσμιου Ιστού και η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη της πληροφορικής είναι ένας συνδυασμός οποίος άλλαξε ριζικά την εκπαιδευτική διαδικασία. Οι παλιές μέθοδοι σιγά σιγά αντικαθίστανται από την ψηφιακή τάξη και το ψηφιακό σχολείο. Μαζί με την γραφή και την ανάγνωση οι μαθητές διδάσκονται πως να χειρίζονται τα ηλεκτρονικά μέσα και πως να συμμετέχουν στην ψηφιακή τάξη, Οι νέες τεχνολογίες που αναδύθηκαν μέσα από αυτήν την ψηφιακή επανάσταση και η ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών λογισμικών έφεραν την εκπαίδευση πιο κοντά στα άτομα με αναπηρία και ανάγκη για ειδική αγωγή, ενώ παράλληλα έδωσαν πολύτιμα « όπλα» στους εκπαιδευτικούς - ειδικής αγωγής στο να κάνουν κτήμα αυτών των παιδιών την εκπαίδευση και να κερδίσουν εκπαιδευτικές δεξιότητες. Με τους παραδοσιακούς τρόπους εκπαίδευσης αυτό θα ήταν δύσκολο και επίπονο αλλά και ίσως αδύνατο. Τα κράτη θεσμοθέτησαν τις συγκεκριμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες και τις ενέκριναν. Στην σημερινή Κοινωνία της πληροφορίας όλοι οι πολίτες ανεξαιρέτου φύλου , ηλικίας και εθνικότητας αλλά ιδιαιτερότητας ή ελλείμματος πρέπει να συμμετάσχουν. Οι ΤΠΕ φροντίζουν ακριβώς αυτό . Να γίνονται δηλαδή μία « γέφυρα» ανάμεσα στις πληροφορίες και στον κόσμο . Οι ΤΠΕ λοιπόν παράγουν ένα πολυδιάστατο έργο. Μεγάλος αριθμός όμως αυτών δεν παρέχεται στην χώρα μας στον μαθητικό και φοιτητικό πληθυσμό. Αυτό ίσως γίνεται διότι μεγάλος αριθμός ΤΠΕ παράγεται στο εξωτερικό και αυτό συνεπάγεται υψηλό κόστος αγοράς αλλά και απόκτησης αδειών για την διανομή τους σε σχολικές μονάδες και πανεπιστήμια . Θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες να ενταχθούν οι ΤΠΕ όλο και πιο πολύ στο εκπαιδευτικό σύστημα όπου αποδεδειγμένα έγινε αυτό γλύτωσαν χρόνο και χρήμα . Εναλλακτικά το κράτος θα ήταν καλό να περιελάμβανε στα προγράμματα των επενδύσεων του και την χρηματοδότηση έρευνας , για την δημιουργία τέτοιων λογισμικών τα οποία θα βοηθήσουν και θα εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες των ηλεκτρονικών μέσων και να γίνουν κτήμα όλων.
Λέξεις Κλειδιά: ΤΠΕ, Κωφοί μαθητές, Ειδικό Δημοτικό Σχολείο, Ειδική Αγωγή

Γονική υποστήριξη της μάθησης και των σχολικών εργασιών για το σπίτι. Απόψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την επίδρασή της στη σχολική επίδοση των μαθητών.

Πετροπούλου Βασιλική, M.Ed.
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας
vickypetr72@gmail.com
ΠαπακωνσταντίνουΑντιγόνη-Άλμπα

Επικ. Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
apapakonst@eds.uoa.gr

Υπάρχουσες μελέτες (Gonzales-Dehass,Willems,&Holbein,2005) έχουν διαπιστώσει ότι η επίδραση της υποστήριξης/βοήθειας των γονέων λειτουργεί ενισχυτικά προς τη σχολική επίδοση των μαθητών του δημοτικού σχολείου, ενώ παράλληλα η επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών φαίνεται να υποβοηθά την παρεχόμενη γονική υποστήριξη, επίσης προς όφελος του μαθητή (Dettmers,Yotyodying&.Jonkmann,2019). Εφορμώντας από την παραδοχή αυτή, η παρούσα μελέτη επιδίωξε να διερευνήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη γονική υποστήριξη της μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, επιχειρήσαμε: α. να καταγράψουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τον βαθμό στον οποίο θεωρούν ότι εμπλέκονται οι γονείς των μαθητών τους με τις εργασίες στο σπίτι, β. να αναδείξουμε τις απόψεις τους σχετικά με το πώς η γονική υποστήριξη της μάθησης και η βοήθεια των μαθητών στο σπίτι επιδρούν και επηρεάζουν τη σχολική επίδοση των μαθητών και γ. να εντοπίσουμε τους τρόπους που, σύμφωνα πάντα με τους εκπαιδευτικούς, οι γονείς μπορούν πιο εποικοδομητικά και στοχευμένα να υποστηρίξουν/βοηθήσουν τα παιδιά τους με τα μαθήματα στο σπίτι. Για την πραγματοποίηση της έρευνας αξιοποιήθηκε η ποσοτική στρατηγική (Creswell, 2016) και μέσω ερωτηματολογίου, διερευνήθηκαν οι απόψεις 173 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, με βάση τις απόψεις των συμμετεχόντων, οι γονείς είναι σκόπιμο να υποστηρίζουν τα παιδιά τους ψυχολογικά και να έχουν τη γενική εποπτεία της διαδικασίας εκπόνησης σχολικών εργασιών στο σπίτι. Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι τα οφέλη από την εμπλοκή των γονέων στις εργασίες στο σπίτι είναι η αύξηση της συνέπειας του μαθητή και η βελτίωση της σχολικής επίδοσης του παιδιού.

Λέξεις κλειδιά: γονική υποστήριξη/βοήθεια, σχολική επίδοση, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, επικοινωνία γονέων-εκπαιδευτικών, σχέσεις οικογένειας-σχολείου.

Χειραφετική διδασκαλία στο έργο του Ζακ Ρανσιέρ: Η διδασκαλία των αδαών

Ειρήνη Αγλαΐα Ράπτη
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
eiriniaglaia@gmail.com

Η παρούσα ανακοίνωση πραγματεύεται το χειραφετικό αίτημα υπό τη συνθήκη της διδασκαλίας, όπως αυτό προτάσσεται από τον σύγχρονο φιλόσοφο Ζακ Ρανσιέρ. Το θεσμοθετημένο εκπαιδευτικό σύστημα συνιστά για τον Ρανσιέρ έναν χώρο εξασφάλισης μιας ελάχιστης κοινωνικής κινητικότητας όπου οι κοινές πεποιθήσεις των εξουσιών αναπαράγονται στο πλαίσιο μιας φαινομενικής συναίνεσης, ενώ ταυτόχρονα οι διαφορετικές αφετηρίες των μαθητών παρακάμπτονται, θέτοντας την ανισότητα ως σημείο αφετηρίας. Υποστηρίζοντας πως για την επίτευξη της ισότητας η ανισότητα δεν μπορεί να τίθεται ως αφετηρία, ο Ρανσιέρ αντιτίθεται έντονα στην έννοια του δασκάλου αυθεντίας και στην αρνητική έκβαση της παιδαγωγικοποίησης της κοινωνίας. Η αξιοποίηση της εξήγησης ως μέσο μείωσης της ανισότητας φέρει την πεποίθηση ότι ο μαθητής είναι ανίκανος να μάθει κάτι μόνος του, ενώ η ρανσεριανή απόρριψή της συνιστά την προσπάθεια εναντίωσης στην παιδαγωγική διαδικασία η οποία οδηγεί σε μια διά βίου εκπαίδευση που απομακρύνει τους αποδέκτες της από την κοινωνικότητα των γνώσεων. Η συνεχιζόμενη παιδαγωγικοποίηση της κοινωνίας σε συνδυασμό με την αυξανόμενη εξειδίκευση αναθέτουν σε κάθε άτομο την εκπλήρωση ενός μόνο ρόλου. Η επίτευξη του χειραφετικού προτάγματος υπό αυτές τις συνθήκες στηρίζεται στην

αποφασιστικότητα των εκπαιδευτικών να διδάξουν ως αδαείς, βάζοντας τους μαθητές σε ένα κλειστό πλαίσιο από το οποίο θα πρέπει μόνοι τους να βγουν.
Λέξεις – κλειδιά: Ζακ Ρανσιέρ, χειραφέτηση, εκπαιδευτικό σύστημα, αδαής, ισότητα

Emancipative teaching in Jacques Ranciere's work: Teaching the ignorant

Eirini Aglaia Rapti
SpecialEducationTeacher
eiriniaglaia@gmail.com

The current announcement examines the emancipative request in teaching, as expressed by the contemporary philosopher Jacques Ranciere. The legislated educational system consists, according to Ranciere, a place which ensures a minimum social mobility where the authority's common beliefs are duplicated in the context of an ostensible consent, while students' different beginnings are omitted, turning inequality into the beginning point. Ranciere claims that inequality can not be posed as a beginning point in order to achieve equality and he strongly opposes to the meaning of the teacher as a master, as well as to the pedagogisation of society. Explanation as a means of reducing inequality carries the belief that the student is unable to learn something on his own, while the rancerian rejection of explanation suggests an effort of opposition to the pedagogical procedure which leads to a continuing education that alienates the recipients from the sociability of knowledge. The continuing pedagogisation of society and the increasing expertise assign to every person only one role. The accomplishment of the emancipative request under these circumstances depends on the teachers' decisiveness to teach as ignorant, putting their students in an enclosed context from which they should get out alone.

Key words: Jacques Ranciere, emancipation, educational system, ignorant, equality

Συνεργασία Σχολείου - Γονέων Μεταναστών και Προσφύγων Μαθητών: Απόψεις και Εκτιμήσεις Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Παππά Ευγενία
Νηπιαγωγός, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
papevgenia@gmail.com

Η καλή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων αποτελεί βασικό παράγοντα για την επίτευξη των στόχων του σχολείου. Αναγκαία, καθίσταται αυτή η συνεργασία στην περίπτωση μαθητών μεταναστών. Τις τελευταίες δεκαετίες καταγράφεται αύξηση των μεταναστευτικών ροών στην Ελλάδα με αποτέλεσμα να ανακύπτουν ζητήματα για την εκπαίδευση τους. Αφετηρία της έρευνας είναι ο προβληματισμός για την εκπαίδευση των μεταναστών μαθητών στο ελληνικό σχολείο και σκοπός είναι η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την γονική εμπλοκή και την συνεργασία τους με γονείς μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Για τον σκοπό της μελέτης χορηγήθηκαν ερωτηματολόγια, τα οποία διερεύνησαν τον βαθμό της συνεργασίας των γονέων και των εκπαιδευτικών, των δυσκολιών που προκύπτουν και της γονικής εμπλοκής στα σχολικά δρώμενα. Δευτερευόντως, διερευνήθηκε κατά πόσο η γονική εμπλοκή επιδρά στην ακαδημαϊκή εξέλιξη του παιδιού. Πρόκειται για ποσοτική έρευνα επισκόπησης, όπου πληθυσμός της έρευνας είναι οι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και το δείγμα συγκροτήθηκε με σκόπιμη και τυχαία δειγματοληψία. Παρουσιάζονται τα πρώτα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με: την αναγκαιότητα της συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας προσφύγων, τους παράγοντες

που επηρεάζουν αυτή τη συνεργασία, τον βαθμό εμπλοκής και συμμετοχής των γονέων μεταναστών μαθητών στις σχολικές διεργασίες και με τους παράγοντες που δεν ευνοούν την γονική εμπλοκή.

Λέξεις κλειδιά: γονική εμπλοκή, συνεργασία σχολείου – οικογένειας, εκπαίδευση προσφύγων μαθητών, διαπολιτισμική εκπαίδευση

The Collaboration between School and Parents of Immigrants and Refugees Students: Opinions and Estimations of Primary Education Teachers

Evgenia Pappa
Preschool Teacher, Postgraduate Student, Department of Primary Education University of Ioannina
papevgenia@gmail.com

Collaboration between teachers and parents constitutes an important factor to achieve the pedagogical targets of the school, while it is more significant in case where the students are refugees. In recent decades, there has been an increase in migration flows in Greece, resulting in their emergence for education. The basis of the research are the educational issues of immigrant students in the Greek school, and the purpose is to investigate the views of teachers regarding parental involvement and their cooperation with parents of students with immigrant background. In this study, questionnaires were administered to investigate the level of cooperation between parents and teachers, the difficulties arising, and the parental involvement during the educational procedures. Secondly, it was investigated whether parental involvement affects the child's academic development. In this quantitative review survey, the population consists of the primary school teachers, and the sample was formed by particular and random selection. Preliminary results from this study are presented considering the necessity of the collaboration among school and family with immigrant background, the factors affecting the cooperation, the level of involvement and the engagement of parents of immigrant students over the educational procedures and factors that do not strengthen the parental involvement.

Key words: parental involvement, school-family cooperation, refugee student education, intercultural education

Προβλήματα και δυσκολίες στην εκπαίδευση των προσφύγων. Μελέτη περίπτωσης οι σχολικές μονάδες της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος
Δρ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Σ.Ε.Π Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου,
gkadig@yahoo.gr

Τα τελευταία χρόνια ο ελλαδικός χώρος έχει υποδεχθεί σημαντικό αριθμό προσφύγων, οι οποίοι συναθροίστηκαν στο διαρκές μεταναστευτικό ρεύμα προς τη χώρα. Από αυτό το γεγονός αναδεικνύονται συγκεκριμένες ανάγκες σε εκπαιδευτικό επίπεδο, καθώς οι προσφυγοπαίδες διατηρούν το δικαίωμα της φοίτησης στο σχολείο από τη χάρτα των δικαιωμάτων του παιδιού.
Η εργασία αποσκοπεί, έχοντας ως μελέτη περίπτωσης τις σχολικές μονάδες της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας, να παρουσιάσει τα προβλήματα και τις δυσκολίες, οι οποίες ανακύπτουν στην προσπάθεια τα προσφυγόπουλα να εγγραφούν και να φοιτήσουν επιτυχώς στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και να προτείνει συγκεκριμένα και εφικτά μέτρα για την επίλυση ή άμβλυνσή τους.Η εργασία κατέληξε σε ορισμένα χρήσιμα

συμπεράσματα. Ως πρώτο συμπέρασμα αναδεικνύονται οι περιορισμοί που εμπεριέχει το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο, οι οποίοι δυσχεραίνουν την ένταξη των προσφυγοπαίδων στην εκπαίδευση. Ακολούθως, σημειώνεται ότι η ίδρυση δομών υποδοχής και εκπαίδευσης προσφύγων και τάξεων υποδοχής πραγματοποιείται κατά τεκμήριο με σημαντική χρονική καθυστέρηση, ενώ και ο τρόπος στελέχωσής τους προκαλεί περαιτέρω δυσκολίες και αστοχίες. Επιπροσθέτως, προέκυψε ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι σχολικές μονάδες και οι τοπικές κοινωνίες αντιδρούν στην ένταξη των προσφυγοπαίδων στο σχολείο γεγονός που δυσχεραίνει και καθυστερεί την εκπαίδευσή τους.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, Πρόσφυγες, Δυτική Μακεδονία

Problems and difficulties in the education of refugees: a case study on schools of the Regional School District of Western Macedonia

Kadigiannopoulos Georgios
PhD University of Ioannina, Cooperating Teaching Staff Hellenic Open University
gkadig@yahoo.gr

In recent years, Greece has received a considerable number of refugees, who have joined the continuing refugee influx to the country. This development has created certain educational needs, since refugee children retain the right to attend school, according to the Charter of Children's Rights.Using a case study on the schools of the Regional School District of Western Macedonia, the present paper aims to present the problems and difficulties that arise in the effort to accommodate the enrollment and successful attendance of refugee children in Greek schools. Furthermore, it intends to suggest specific, feasible measures for the solution or mitigation of the aforementioned issues.The research led to a number of useful conclusions. Firstly, it highlights the existence of limitations within the current legislative framework that impede the inclusion of refugee children in education. Secondly, it indicates the substantial delay in the establishment of education reception structures and reception classes for refugees, the stuffing of which causes additional complications and failures. Finally, it points out that, in various cases, schools and local communities have reacted against the inclusion of refugee children in the educational system, a fact that obstructs and delays their access to education.

Key words: Education, Refugees, WesternMacedonia

Προκλήσεις και Πρακτικές της Συμπερίληψης στο Συγκείμενο της Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Αγγελική Γενά και Πέτρος Γαλάνης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
agena@otenet.gr

Διανύοντας ήδη την τρίτη δεκαετία του 21ου αιώνα, ασπαζόμενοι την πολιτική της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και αναστοχαζόμενοι κατά πόσο η εκπαίδευση αντιμετωπίζεται ως αγαθό, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το πλήθος των ερωτήσεων που ανακύπτουν στο συγκείμενο της παγκοσμιοποίησης και της τεχνολογικής επανάστασης. Διαθέτουμε, όμως και κάποιες απαντήσεις μέσα από τον πλούτο της σύγχρονης διεθνούς εκπαιδευτικής έρευνας! Απαντήσεις για την συμπερίληψη, απαντήσεις για την εκπαίδευση και κυρίως απαντήσεις για βέλτιστες πρακτικές προς αξιοποίηση του επιστήμονα-εκπαιδευτικού, του εκπαιδευτικού που

χαρακτηρίζεται από ενδιαφέρον για δια βίου μάθηση, διαθέτει επιστημονική σκέψη και περιέργεια και κυρίως αυτενεργεί στο σχολικό πλαίσιο που θα μπορούσε ως πολύτιμη συλλογικότητα να λειτουργεί αντισταθμιστικά στις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες, αποτελώντας όχημα για μια πιο δίκαιη κοινωνία. Με την παρούσα εισήγηση αποπειράται μια αναστοχαστική προσέγγιση στην έννοια της συμπερίληψης στο συγκείμενο της εκπαίδευσης στην Ελλάδα αξιοποιώντας, όχι μόνο θεωρητικές και πολιτικές παραδοχές, αλλά και ερευνητικά δάνεια μέσα από την συμπεριληπτική εκπαίδευση της χώρας που μπορούν να αξιοποιηθούν όχι μόνο στο πλαίσιο της αναπηρίας, αλλά και ενός ευρύτερου ορισμού της εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Συμπερίληψη, εκπαιδευτικός-επιστήμονας

Challenges and Practices pertaining to Inclusion in the Context of Greek Educational Practices

Angeliki Gena & Petros Galanis
Department of Educational Studies, School of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens
agena@otenet.gr

As we have already entered the third decade of the 21st century, taking into consideration the inclusive education politics, while re-visiting the question of whether education is a commodity or a public good for the common welfare, we may not but address the innumerous questions that arise in the context of internationalization and technological revolution. Other than crucial questions, however, as scientists we have answers to offer, as well, within the context of world-wide educational research. Answers pertaining to inclusion, to educational research, and foremost to educational practices that may lead to optimal outcomes for the benefit of the educator who views him/herelf as a scientist practitioner – the educator who aspires by the principles of life-long learning, of science, and of self-determination in his/her professional role. The educator who continues to view education as a means for surpassing social and economic injustice and may lead to social justice as opposed to social inequalities. This presentation aims to introduce the idea of inclusion in the context of the Greek educational practices offering examples of research findings that may be of value not only in the context of disability but also within the context of a broader definition of what education is all about.

Key words: Inclusion, scientist practitioner.

Η εκπαίδευση της ιδιότητας του πολίτη στα Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Συστήματα

Ευδοξία Καραδουλαμά
Κοινωνιολόγος
evdoxiakaradoulama@gmail.com
Βασιλική Πλιόγκου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
vpliogou@uowm.gr

Η εκπαίδευση της ιδιότητας του πολίτη (citizenship) είναι ένα αντικείμενο σπουδών που συναντάται σε όλα τα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα στη σχολική εκπαίδευση. Σκοπός της είναι οι μαθητές/μαθήτριες να αποκτήσουν γνώσεις και να καλλιεργήσουν δημοκρατικές δεξιότητες και στάσεις, ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες με αυξημένη την κριτική τους ικανότητα και την επιθυμία για κοινωνική δράση. Η παρούσα έρευνα είναι συγκριτική και είχε ως στόχο να

συγκρίνει τις διαφορετικές έρευνες για την εκπαίδευση της ιδιότητας του πολίτη από το Δίκτυο Ευρυδίκη, που έχουν υιοθετηθεί από Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα 11 χωρών από το 2012 έως το 2017. Από τα συμπεράσματα της έρευνας προκύπτει ότι η εκπαίδευση της ιδιότητας του πολίτη υποστηρίζεται όλο και περισσότερο ως διδακτικό αντικείμενο από τα εκπαιδευτικά συστήματα, αξιοποιώντας πολλές προσεγγίσεις. Οι περισσότερες χώρες το 2012 συνδυάζουν κυρίως δύο προσεγγίσεις. Διδάσκεται ως διακριτό μάθημα ή ως μέρος ενός άλλου μαθήματος, ενώ σε κάποιες διδάσκεται διαθεματικά. Οι περισσότερες χώρες το 2017 συνδυάζουν περισσότερες προσεγγίσεις. Οι μεγαλύτερες αλλαγές εντοπίζονται στα εκπαιδευτικά συστήματα της Ελλάδας, της Κύπρου, της Τουρκίας και της Εσθονίας. Η Γαλλία κατέχει την πρώτη θέση τόσο το 2012, όσο και το 2017, με την αξιοποίηση όλων των προσεγγίσεων σε όλες τις τάξεις της σχολικής εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση της ιδιότητας του πολίτη, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, εκπαιδευτικές προσεγγίσεις

Citizenship education in European Education Systems

Evdoxia Karadoulama,
M.EdSociologist, Med.
evdoxiakaradoulama@gmail.com
Vassiliki Pliogou,
Assistant Professor, Department of Early Childhood Education, University of Western Macedonia
vpliogou@uowm.gr

Citizenship education is a subject found in all European education systems in school education. Its purpose is for students to acquire knowledge and develop democratic skills and attitudes to become active citizens with increased critical capacity and desire for social action. The present study is comparative and intends to compare the different surveys on citizenship education by Eurydice Network, which have been adopted by European education systems in 11 countries from 2012 to 2017. The findings of the research show that citizenship education is increasingly supported as a didactic object by educational systems, utilizing many approaches. Most countries in 2012 combined mainly two approaches, as a separate course or as a part of another course, while few use the interdisciplinary approach. Most countries in 2017 combine more approaches. The biggest changes are found in the education systems of Greece, Cyprus, Turkey and Estonia. France holds first place in both 2012 and 2017 utilizing all approaches in all levels of school education.

Key words: Citizenship education, Primary Education, Secondary Education, Educational Approaches

Η εκπαίδευση των κρατουμένων ως μέσο πρόληψης της υποτροπής μετά την αποφυλάκιση

Γουργουρίνη Αικατερίνη
MSc Κοινωνική Λειτουργός, Κατάστημα Κράτησης Πάτρας, Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πατρών
kat.gourgourini@gmail.com

Στον αντίποδα των προκλήσεων και των εμποδίων που συχνά συναντώνται κατά την έξοδο από τη φυλακή (απουσία εργασιακής εμπειρίας, χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κοινωνικό στίγμα,

υποαπασχόληση, περιορισμένες ευκαιρίες εξέλιξης) και που αυξάνουν την πιθανότητα τέλεσης νέων αδικημάτων, προωθείται η πρόσβαση και η συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης εντός των καταστημάτων κράτησης. Το δικαίωμα πρόσβασης των κρατουμένων σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, στη δια βίου εκπαίδευση και στην επαγγελματική τους εξειδίκευση, έχει βρεθεί στο επίκεντρο της ποινικής δικαιοσύνης παγκοσμίως, με σκοπό τη μείωση του εγκλήματος και της υποτροπής των δραστών. Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζεται ότι η εκπαιδευτική εμπειρία κινητοποιεί θετικές ευκαιρίες και ενισχύει την επιδίωξη των αποφυλακισθέντων για ενεργό συμμετοχή και συνεισφορά στην κοινότητα.Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναδείξει το ρόλο και τα οφέλη της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην πορεία της επανένταξης των αποφυλακισθέντων αλλά και στην ευρύτερη προώθηση της κοινωνικής συνοχής, δικαιοσύνης και ευημερίας. Η μελέτη επικεντρώνεται στους ενήλικες κρατούμενους ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμβολή της ανώτατης εκπαίδευσης στο χώρο της φυλακής. Η παροχή εκπαιδευτικών δυνατοτήτων στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, θεωρείται ως «επένδυση» και «στρατηγική κοινής λογικής» για την άμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων του εγκλεισμού, τη μείωση των ποσοστών υποτροπής και εγκληματικότητας καθώς την εξοικονόμηση πόρων σε επίπεδο σωφρονιστικής πολιτικής.

Λέξεις Κλειδιά: Εκπαίδευση, Φυλακή, Επανένταξη, Υποτροπή

The education of prisoners as a means of preventing recidivism after release

Gourgourini Aikaterini
MSc Social Worker, Correctional Institution of Patras, PhD student, University of Patras
kat.gourgourini@gmail.com

In the face of the challenges and obstacles that are often encountered when leaving prison (lack of work experience, low level of education, social stigma, underemployment, limited development opportunities) which increase the likelihood of new offenses being committed, access to and participation in education and training programs within detention facilities is being promoted. The right of detainees to access all levels of education, lifelong learning and vocational training has been in the spotlight of criminal justice worldwide, with the aim of reducing crime and recidivism. In this context, it is argued that educational experience mobilizes positive opportunities and enhances the pursuit of released prisoners for active participation and contribution to the community. The purpose of this study is to highlight the role and benefits of the educational process, in the process of prisoners' reintegration but also in regard to the wider promotion of social cohesion, justice and prosperity. The study focuses on adult prisoners while special emphasis is placed on the contribution of higher education within the prison. The provision of educational opportunities to this population group is considered as an "investment" and a "common sense strategy" to mitigate the negative effects of incarceration, to reduce recurrence and crime rates and to save resources at the level of penitentiary policy.

Key words: Education, Prison, Reintegration, Recidivism

Η εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στις πρώτες βοήθειες: Μια συστηματική μελέτη

Ελεάνα Τσε
Υποψήφια διδάκτωρ Ιατρικής σχολής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
e.tse@uoi.gr
Αικατερίνη Πλακίτση

Καθηγήτρια Διδακτικής Φυσικών Επιστημών, Παιδαγωγικού τμήματος Νηπιαγωγών, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kplakits@uoi.gr
Σπυρίδων Βούλγαρης
Καθηγητής Νευροχειρουργικής, Σχολή Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
svoulg@otenet.gr
Γεώργιος Αλεξίου
Επίκουρος Καθηγητής Νευροχειρουργικής, Σχολή Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
alexiou@uoi.gr

Η εκπαίδευση των παιδιών στις πρώτες βοήθειες αποτελεί αντικείμενο επιστημονικής έρευνας. Η παρούσα συστηματική μελέτη εξέτασε τις δημοσιευμένες μελέτες σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στις πρώτες βοήθειες, επιχειρώντας να διευκρινίσει τα εξής: α) τις διαθέσιμες ερευνητικές μελέτες για την εκπαίδευση παιδιών προσχολικής ηλικίας στις πρώτες βοήθειες, β) την ικανότητα των παιδιών προσχολικής ηλικίας να μαθαίνουν πρώτες βοήθειες, γ) για πόσο καιρό τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μπορούν να διατηρήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες και δ) τα είδη των εκπαιδευτών που πραγματοποιούν την παρέμβαση. Υλικό και μέθοδος: Πραγματοποιήθηκε συστηματική ανασκόπηση, χρησιμοποιώντας τη βάση δεδομένων MEDLINE. Αποτελέσματα: Συνολικά εντοπίστηκαν 912 άρθρα και 3 από αυτά πληρούσαν τα προκαθορισμένα κριτήρια. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι παρεμβάσεις βελτίωσαν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τη στάση των μαθητών στις πρώτες βοήθειες. Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας είναι ικανά να καλούν ασθενοφόρο αλλά κανένα παιδί αυτής της ηλικίας δεν μπορεί να εφαρμόσει σωστά την καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση. Οι εκπαιδευτές του προγράμματος παρέμβασης ήταν οι ίδιοι εκπαιδευτικοί της τάξης ή εξειδικευμένο προσωπικό στις πρώτες βοήθειες. Συμπεράσματα: Η παρούσα μελέτη δείχνει ότι υπάρχουν λίγες μελέτες σχετικά με προγράμματα πρώτων βοηθειών στην προσχολική ηλικία. Χρειάζεται περαιτέρω έρευνα για την εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στις πρώτες βοήθειες.
Λέξεις κλειδιά: πρόγραμμα πρώτων βοηθειών, προσχολική εκπαίδευση, συστηματική ανασκόπηση, παιδια

First aid training of early childhood children at school: A Systematic Review

Eleana Tse
Phd candidate of Faculty of Medicine, School of Health Sciences, University of Ioannina
e.tse@uoi.gr
Katerina Plakitsi
Professor of Science Education, Department of Early Childhood Education, School of Education, University of Ioannina
kplakits@uoi.gr
Spyridon Voulgaris
Professor of Neurosurgery, Faculty of Medicine, School of Health Sciences, University of Ioannina
svoulg@otenet.gr
George A Alexiou
Assistant Professor of Neurosurgery, Faculty of Medicine, School of Health Sciences, University of Ioannina
galexiou@uoi.gr

Introduction: The education of children in first aid is the subject of research in the International Scientific Community. The systematic review examines the published studies in order to provide information on the four focused areas: a) the available research studies for first aid training in

children at preschool, b) preschool children's ability to learn first aid, c) how long the preschool children can retain the first aid knowledge and skills and d) the type of facilitators that perform the training and a comparison of effectiveness between the types. Method: A qualitative systematic review was conducted using the online database MEDLINE. Results: A total of 912 papers were identified and 3 articles met the inclusion criteria and included in the review.Results showed that the interventions improved students' first aid knowledge, skills and attitude.Kindergarten children are able to call an ambulance but can not perform CPR properly. The trainers of the intervention program were the classroom teachers or specialised instructors.Conclusion: We systematically reviewed the literature and found a small number of studies of first aid programs being delivered to children at preschool. There is a need for further research for the role of first aid education in preschool.

Key words: first aid program, early childhood education, systematic review, children

Συνεκπαίδευση Παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος: Αντιλήψεις και Εμπειρίες Εκπαιδευτικών

Τόμπρου Δήμητρα-Μαρία
Δρ. Ειδικής Αγωγής, Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό Πανεπιστήμιο Frederick
ledu.td@frederick.ac.cy
Γεωργιάδη Μαρία
Δρ. Ειδικής Αγωγής, Ε.ΔΙ.Π Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
m.georgiadi@uoc.gr
Πλεξουσάκης Στέφανος
Δρ. Κλινικής Ψυχολογίας, Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό Πανεπιστήμιο Frederick
dledu.ps@frederick.ac.cy
Λύρα Όλγα,
Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής και Ενιαίας Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Frederick
dledu.lo@frederick.ac.cy
Πατραμάνη Μαρία,
M.Sc. Ειδική Αγωγή
st018319@stud.frederick.ac.cy

Η επιτυχής εφαρμογή οποιασδήποτε πολιτικής συνεκπαίδευσης μαθητών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) εξαρτάται από τις αντιλήψεις, τις γνώσεις και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών. Υπό το πρίσμα αυτό, σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών σε σχέση με τη συνεκπαίδευση μαθητών με ΔΑΦ. Στην έρευνα συμμετείχαν 20 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι είχαν προηγούμενη διδακτική εμπειρία στη γενική τάξη με μαθητή με ΔΑΦ. Η μέθοδος συλλογής των δεδομένων έγινε με βάση ένα πρωτόκολλο συνέντευξης που περιελάμβανε: (α) κοινωνικοδημογραφικές πληροφορίες, (β) ερωτήσεις για τη διδακτική εμπειρία των εκπαιδευτικών από τη συνεκπαίδευση παιδιών με ΔΑΦ στο γενικό σχολείο, και (γ) ερωτήσεις για τις αντιλήψεις τους για τη συνεκπαίδευση. Η θεματική ανάλυση κατέδειξε θετικές αντιλήψεις και εμπειρίες από τη συνεκπαίδευση των μαθητών με ΔΑΦ παρόλο που οι περισσότεροι/ες συμμετέχοντες/ουσες τόνισαν τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που συνάντησαν. Από την ανάλυση επισημάνθηκε, επίσης, η σημασία της ουσιαστικής κατάρτισης και της ανάπτυξης δράσεων ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών σε σχέση με τη ΔΑΦ, καθώς και η ανάγκη διεπιστημονικής συνεργασίας. Συζητούνται οι εκπαιδευτικές

προεκτάσεις των ευρημάτων της παρούσας έρευνας, καθώς και ενδεχόμενες μελλοντικές εκπαιδευτικές πρακτικές και ερευνητικές κατευθύνσεις.

Λέξεις κλειδιά: ΔΑΦ, συνεκπαίδευση, αντιλήψεις εκπαιδευτικών, εμπειρίες εκπαιδευτικών

Inclusion of Children with Autism Spectrum Disorder: Teachers' Perceptions and Experiences

Tomprou Dimitra-Maria
Ph.D. Special Education, Adjunct Lecturer, Frederick University
dledu.td@frederick.ac.cy
Georgiadi Maria
Ph.D. Special Education, Laboratory Teaching Staff, Department of Psychology, Applied Psychology Laboratory, University of Crete
m.georgiadi@uoc.gr
Plexousakis Stefanos
Ph.D. Clinical Psychology, Adjunct Lecturer, Frederick University
dledu.ps@frederick.ac.cy
Lyra Olga
Assistant Professor of Special Education, Frederick University
dledu.lo@frederick.ac.cy
Patramani Maria
M.Sc. Special Education
st018319@stud.frederick.ac.cy

Successful implementation of inclusive education for students with Autism Spectrum Disorder (ASD) depends on the perceptions, knowledge and experiences of teachers. From that perspective, the purpose of this study was to investigate the experiences and perceptions of teachers in relation to inclusion of students with ASD in general schools of primary and secondary education. Twenty primary and secondary school teachers, who had previous teaching experience with ASD students in the general classroom, were interviewed. The interview protocol included: (a) socio-demographic information, (b) questions regarding teachers' experience from inclusion of children with ASD in the general school and (c) questions about their perceptions of inclusive education. Thematic analysis demonstrated positive perceptions and experiences from the inclusion of students with ASD, although the majority of the participants highlighted the difficulties and challenges they encountered. The importance of substantial teacher training, the development of activities for raising awareness for teachers, parents and students regarding ASD, as well as the need for interdisciplinary cooperation were highlighted from the participants. Educational implications of the findings of the present study are discussed, as well as suggested future educational practices and research directions.

Key words: ASD, inclusion, teachers' perceptions, teachers' experiences.

Κέντρα Μελέτης: κοινωνιολογική προσέγγιση μιας νέας εκδοχής της σκιώδους εκπαίδευσης

Γιώργος Γιαννίκος
Υποψήφιος Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής
ggpir@windowslive.com

Νίκος Φωτόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής
nfotop@uop.gr, nikfot@otenet.gr

Τις τελευταίες δεκαετίες ολοένα και περισσότεροι μαθητές καταφεύγουν στη λύση της «σκιώδους εκπαίδευσης» (shadoweducation) προκειμένου να ενισχύσουν τις σχολικές τους επιδόσεις ή να καλύψουν πιθανά διδακτικά κενά. Η «σκιώδης εκπαίδευση» αποτελεί ένα παγκόσμιο εκπαιδευτικό και κοινωνικό φαινόμενο που αφορά στην παροχή πρόσθετων εξωσχολικών εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε μαθητές όλων των βαθμίδων. Συνήθως λαμβάνει τη μορφή οργανωμένων μαθημάτων σε δομές μη τυπικής εκπαίδευσης (π.χ. φροντιστήρια) ή εκείνη της κατ' οίκον διδασκαλίας (ιδιαίτερα μαθήματα). Στην Ελλάδα διαχρονικά το φαινόμενο αυτό είναι αρκετά διαδεδομένο σε επίπεδο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ωστόσο την τελευταία δεκαετία παρατηρείται μία αξιοσημείωτη αύξηση και σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας και συγκεκριμένα στο Δημοτικό σχολείο μέσω της λειτουργίας των Κέντρων Μελέτης. Η παρούσα μελέτη εκκινεί τη συλλογιστική της από την εμφανή τάση έντασης της ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης και αποσκοπεί στην αναψηλάφηση όψεων και διαστάσεων του φαινομένου, εστιάζοντας στη φύση, στα χαρακτηριστικά αλλά και στη φιλοσοφία λειτουργίας των Κέντρων Μελέτης μαθητών Δημοτικού στην Ελλάδα. Ειδικότερα διερευνά τον τρόπο με το οποίο αυτά προβάλλονται και αναλύει 30 διαφημιστικές καταχωρήσεις στο διαδίκτυο καθώς και 5 προωθητικά βίντεο από Κέντρα Μελέτης αστικών περιοχών. Η επεξεργασία του ερευνητικού υλικού στηρίζεται στην ποιοτική μέθοδο της Θεματικής Ανάλυσης, ενώ επικουρικά τα δεδομένα προσεγγίζονται και μέσα από το πρίσμα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου.

Λέξεις κλειδιά: σκιώδης εκπαίδευση, κέντρα μελέτης, ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης, διαφημιστικές καταχωρήσεις, θεματική ανάλυση.

Tutoring Centers: a sociological approach of a new version of shadow education

GiorgosGiannikos
PhD Candidate, University of Peloponnese, Department of Social and Education Policy
ggpir@windowslive.com
Nikos Fotopoulos
Associate Professor, University of Peloponnese, Department of Social and Education Policy
nfotop@uop.gr, nikfot@otenet.gr

In the last decades, more and more students resort to the solution of shadow education in order to enhance their school performance or to fill possible teaching gaps. Shadow education is a global educational phenomenon that has to do with the provision of extra curricular educational services to students of all levels. It usually takes the form of organised courses in non-formal educational structures (e.g frontistiria) or that of private home courses (idiaitera mathimata). In Greece, this phenomenon is very popular especially in Secondary Education, however in the last decade there has been a significant increase at the level of Primary too and specifically in Primary School students via Tutoring Centers. The reasoning behind this paper is the obvious increase in the privatization of education and aims at exploring and analysing all the aspects of the phenomenon, focusing on its nature, characteristics and the philosophy of operation of the Tutoring Centers for Primary School students in Greece. In particular, it investigates the way in which they are advertised and analyzes 30 advertisements on the internet as well as 5 promotional videos from urban Tutoring Centers. The analysis of the research material is based on the qualitative method of Thematic Analysis and are also approached under the prism of Critical Discourse Analysis.

Key words: shadow education, tutoring centers, privatization of education, advertisements, thematic analysis

Η απεικόνιση της αναπηρίας στα σχολικά εγχειρίδια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Γκαντόλιας Βασίλειος
Μεταπτυχιακός φοιτητής του ΠΜΣ Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση του Π.Τ.Δ.Ε, Παν. Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
pel100039@uoi.gr
Μπέτσιου Μυρτώ
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση του Π.Τ.Δ.Ε, Παν. Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
pel100044@uoi.gr
Στεφάνου Ευθαλία
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση του Π.Τ.Δ.Ε Παν. Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
pel100049@uoi.gr

Ο ρόλος των σχολικών εγχειριδίων στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι ιδιαίτερα σημαντικός, καθώς μέσω αυτών οι μαθητές μπορούν, μεταξύ άλλων, να κατακτήσουν ευκολότερα τη γνώση και να διαμορφώσουν άποψη για θέματα που συνδέονται με την κοινωνική πραγματικότητα. Τα σχολικά εγχειρίδια που διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση περιέχουν κείμενα και εικόνες που αναφέρονται στην αναπηρία. Η παρουσίαση των ατόμων με αναπηρία στα σχολικά εγχειρίδια συμβάλλει στη συμπερίληψή τους τόσο στο εκπαιδευτικό πλαίσιο όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Σκοπός της παρούσας μελέτης αποτελεί η διερεύνηση των αναφορών για την αναπηρία στα ελληνόγλωσσα σχολικά εγχειρίδια, που χρησιμοποιούνται κατά τη διδασκαλία των διάφορων γνωστικών αντικειμένων στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ειδικότερα, με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου επιχειρήθηκε να μελετηθεί ο τρόπος με τον οποίο τα σχολικά εγχειρίδια προσεγγίζουν θέματα σχετικά με την αναπηρία. Συνολικά, αξιολογήθηκαν επτά σχολικά εγχειρίδια που συνδέονται με τη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων, σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού, όπως της Νεοελληνικής Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Γεωγραφίας, των Φυσικών, των Θρησκευτικών και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής. Τα ευρήματα της έρευνας κατέδειξαν την περιορισμένη έκταση αναφορών στα άτομα με αναπηρία. Συγκεκριμένα, η επαφή των μαθητών με την αναπηρία μέσω των σχολικών εγχειριδίων είναι ελλιπής, ενώ επικεντρώνεται στην κινητική αναπηρία. Συνεπώς, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα εμπλουτισμού τους με κείμενα και εικόνες που θα αναφέρονται σε όλες τις εκδοχές της αναπηρίας.

Λέξεις Κλειδιά: Σχολικά εγχειρίδια, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Άτομα με αναπηρία, Ανάλυση περιεχομένου.

The portrayal of disability in primary school textbooks

Gkantolias Vasilios:
Postgraduate student of the MSc Special Education of the University of Ioannina, Laboratory of Special Education
pel100039@uoi.gr
Betsiou Myrto
Postgraduate student of the MSc Special Education of the University of Ioannina, Laboratory of Special Education

pel100044@uoi.gr
Stephanou Efthalia
Postgraduate student of the MSc Special Education of the University of Ioannina, Laboratory of Special Education
pel100049@uoi.gr

The role of school textbooks in educational process is particularly important, as through them students can, among other things, more easily acquire knowledge and form opinion on issues related to social reality. Textbooks taught in Primary Education contain texts and images relating to disability. The presentation of people with disabilities in school textbooks contributes to their inclusion both in educational context and in the wider society. The aim of this study is to investigate the references on disability in Greek language school textbooks, which are used in the teaching of various subjects in Primary Education. In particular, the method of content analysis attempted to study the way in which school textbooks approach issues related to disability. In total, seven textbooks related to the teaching of cognitive subjects were evaluated, in all grades of Primary School, such as Modern Greek Language, Mathematics, Environmental Studies, Geography, Physics, Religion and Social and Political Education. The research findings showed limited range of references in people with disabilities. More specifically, students contact with disability through school textbooks is incomplete, while focusing on motor disability. Therefore, it is necessary to enrich them with texts and images referring to all kinds of disability.

Key words: Textbooks, Primary education, People with disabilities, Content analysis.

Ποια η γνώμη σας για τα άτομα με αναπηρία;

Δανάη Οικονομίδη
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Π.Μ.Σ Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
pel100047@uoi.gr

Ο όρος "στάση" αντικατοπτρίζει τις κρίσεις, τις απόψεις και τις ιδέες των ατόμων, ανεξαρτήτως αν έχουν αρνητικό ή θετικό πρόσημο, απέναντι σε καταστάσεις, σε μεμονωμένους ανθρώπους ή σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να ανιχνεύσει και να αναδείξει τις στάσεις ατόμων απέναντι σε κοινωνικά ευπαθείς ομάδες κοινωνικής μειονότητας, όπως είναι τα άτομα με αναπηρία. Ειδικότερα, επικεντρώνεται στην διερεύνηση των παραγόντων οι οποίοι φαίνεται να επηρεάζουν τη διαμόρφωση στάσεων απέναντι στα άτομα αυτά. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν μόνο ενήλικα άτομα. Το ερευνητικό εργαλείο που αξιοποιήθηκε ήταν ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς, το οποίο απαρτιζόταν από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλάμβανε ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα, που διερευνούσαν το προφίλ των συμμετεχόντων, όπως το εκπαιδευτικό επίπεδο, το φύλο, το εισόδημα, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η γονεϊκότητα, το επάγγελμα, η θρησκευτικότητα, η περιοχή διαμονής καθώς και την πιθανή επαφή τους με άτομα που παρουσιάζουν αναπηρία. Στο δεύτερο μέρος περιλάμβανε την κλίμακα μέτρησης στάσεων απέναντι σε άτομα με αναπηρία ΄΄AttitudesTowardsDisabledPeople΄΄ του Yuker (1970). Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν από την εκπαιδευτική κοινότητα στο πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής προγραμμάτων διαμόρφωσης θετικότερης στάσης των μαθητών απέναντι στην αναπηρία, ώστε αυτοί ως ενήλικοι να συμβάλουν στη δόμηση μιας κοινωνίας συμπερίληψης.

Λέξεις κλειδιά: Στάσεις, Αναπηρία, Κοινωνική μειονότητα, Παράγοντες επιρροής

What do you think about people with disabilities?

Danai Oikonomidi
Postgraduate student in MSc of Special Education, University of Ioannina, Laboratory of Special Education
pel100047@uoi.gr

The term ''attitude'' reflects the judgments, opinions and ideas of individuals, whether negative or positive, towards situations, individuals or specific social groups. The present paper attempts to trace and highlight the attitudes of individuals towards socially vulnerable social minority groups, such as people with disabilities. In particular, it focuses on exploring the factors that appear to influence the formation of attitudes towards these individuals. The research sample consists only of adult individuals. The research instrument used was a self-report questionnaire, which consisted of two parts. The first part included questions of a demographic nature that explored the profile of the participants, such as educational level, gender, income, age, marital status, parental status occupation, religious affiliation, region of residence, as well as their possible contact with people with disabilities. The second part included Yuker's (1970) "Attitudes Towards Disabled People" scale. The results of the research can be used by the educational community in the context of designing and implementing programs to develop more positive attitudes towards disability among students, so that they, as adults can contribute to building an inclusive society.

Key words: Attitudes, Disability, Social minority, Influencing factors

Συμπερίληψη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Αντιλήψεις εκπαιδευτικών σε σχέση με την αυτοαποτελεσματικότητά τους.

Μπούρα Ευθυμία,
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
pel100046@uoi.gr

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 καταγράφεται η μετάβαση από τη σχολική ένταξη των μαθητών με αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη συμπερίληψη. Ο όρος «συμπερίληψη», ο οποίος αποτελεί μετεξέλιξη της έννοιας «ένταξη», αποτυπώνει αφενός την ισότιμη συμμετοχή όλων των παιδιών και νέων, ανεξαρτήτως της όποιας νοητικής, σωματικής, ψυχικής ή κοινωνικής κατάστασής τους, σε όλες τις δραστηριότητες του Σχολείου, μέσα και έξω από τη σχολική αίθουσα, και αφετέρου την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων τους στο μέγιστο βαθμό. Με άλλα λόγια η συμπεριληπτική ή ολική εκπαίδευση «τοποθετεί» όλα τα παιδιά και τους νέους, ανεξαρτήτως αδυναμιών και ικανοτήτων, στο σχολείο της γειτονιάς τους. Η παρούσα εμπειρική μελέτη έχει διττό στόχο: α) τη διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο, και β) τη διερεύνηση της επίδρασης της αυτοαποτελεσματικότητάς τους στη διαμόρφωση αυτών των αντιλήψεων. Ως εργαλεία αξιοποιήθηκαν: α) η κλίμακα «Αντιλήψεις για τη συμπεριληπτική εκπαίδευση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» («AttitudesTowardInclusiveEducationalScale»), και β) η υποκλίμακα «Αντιληπτή αυτοαποτελεσματικότητα» από το ερωτηματολόγιο «Ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από την εργασία: Αντιληπτή αυτοαποτελεσματικότητα και συλλογική αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών στο σχολικό πλαίσιο» («Self – efficacy, PerceivedSchoolCollective – efficacy, JobSatisfaction»). Τα αποτελέσματα κατέδειξαν τη θετική

αντίληψη των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη συμπερίληψη, η οποία επηρεάζεται από τις πεποιθήσεις τους αναφορικά με το βαθμό της αυτοαποτελεσματικότητάς τους. Παράλληλα καταγράφεται η αναγκαιότητα συνεργασίας των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας, καθώς και η σύμπραξη του σχολείου με τους κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να εφαρμόζονται αποτελεσματικά πρακτικές συμπερίληψης.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικός, συμπερίληψη, αντίληψη, αυτοαποτελεσματικότητα, μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, σχολείο

Inclusion of pupils with special educational needs: Teachers' perceptions of their self-efficacy.

Boura Efthymia
Graduate student at the Laboratory of Special Education and Education, PTE, University of Ioannina
pel100046@uoi.gr

Since the early 1990s, the transition from school inclusion of pupils with disabilities/special educational needs to inclusion has been recorded. The term 'inclusion', which is a development of the term 'integration', reflects both the equal participation of all children and young people, irrespective of their mental, physical, psychological or social condition, in all school activities, inside and outside the classroom, and the use of all their potential to the maximum extent. In other words, inclusive or total education 'places' all children and young people, regardless of their weaknesses and abilities, in their local school. This empirical study has a twofold aim: a) to investigate primary and secondary school teachers' perceptions of the inclusion of students with disabilities/special educational needs in school, and b) to explore the impact of their self-efficacy in shaping these perceptions. The instruments used were: a) the "Perceptions Toward Inclusive Education of Students with Special Educational Needs" scale ("Attitudes Toward Inclusive Educational Scale"), and b) the subscale "Perceived Self-Efficacy" from the questionnaire "Teachers' Job Satisfaction: Perceived Self - Efficacy, Perceived School Collective - Efficacy, Job Satisfaction". The results showed teachers' positive perception regarding inclusion, which was influenced by their beliefs regarding their degree of self-efficacy. At the same time, the necessity of cooperation between members of the educational community, as well as the school's partnership with the social partners, was recorded in order to effectively implement inclusion practices.
Key words: teacher, inclusion, perception, self-efficacy, students with special educational needs, school

Η εσωτερική συγκρότηση και ο τρόπος διαχείρισης αγχογόνων καταστάσεων ως συνέπεια της επαγγελματικής εξουθένωσης των ειδικών Παιδαγωγών

Ζερμιώτη Νικολέτα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
Pel100025@uoi.gr

Η συνεχής εξέλιξη του επιστημονικού πεδίου της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης επιτάσσει την συστηματική παρακολούθηση αφενός των μεταβολών της ανάλογης νομοθεσίας και αφετέρου των νέων δυνατοτήτων, μεθόδων και διδακτικών τεχνικών της ειδικής εκπαίδευσης, από όλους τους εμπλεκομένους. Οι ειδικοί Παιδαγωγοί φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα της ειδικής εκπαίδευσης, οι οποίοι καλούνται καθημερινά να

διαχειρίζονται δύσκολες καταστάσεις και σύνθετα προβλήματα. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εμπειρική μελέτη επιχειρεί να απαντήσει σε ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με την επαγγελματική εξουθένωση των ειδικών Παιδαγωγών και την πιθανή συσχέτισή της με τα επίπεδα εσωτερικής συγκρότησης και διαχείρισης αγχογόνων καταστάσεων. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 250 ειδικοί Παιδαγωγοί που υπηρετούν σε σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι συμπλήρωσαν ανάλογο ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε σημαντικά αποτελέσματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων υποστήριξης των ειδικών Παιδαγωγών με στόχο τον περιορισμό της επαγγελματικής εξουθένωσης, τη βελτίωση του τρόπου διαχείρισης αγχογόνων καταστάσεων και την ενδυνάμωση της εσωτερικής συγκρότησης τους. Επιπλέον, χρήσιμα θα ήταν τα συμπεράσματα από τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας και της διδακτικής αποτελεσματικότητας των ειδικών Παιδαγωγών.

Λέξεις κλειδιά: ειδικοί Παιδαγωγοί, εσωτερική συγκρότηση, στρες, άγχος, επαγγελματική εξουθένωση

The sense of coherence and the way of managing stressful situations as a consequence of the burnout of the special Educators

Zermioti Nikoleta
Postgraduate student of Special Education
Pel100025@uoi.gr

The continuous development of the scientific field of Special Education and Training requires the systematic monitoring on the one hand of the changes of the respective legislation and on the other hand of the possibilities, methods and teaching techniques of the special education, by all involved. Special educators seem to play an important role in the effectiveness of Special Education, who are called upon daily to manage difficult situations and complex problems. In this context, the present empirical study attempts to answer research questions regarding the burnout of special educators and its possible correlation with the levels of sense of coherence and management of stressful situations. The sample of the research consisted of 250 Special Educators serving in Primary and Secondary Education schools, who completed a similar self-report questionnaire. The statistical analysis of the data showed significant results, which can be used in the design and implementation of support programs for Special Educators in order to reduce burnout, improve the management of stressful situations and strengthen their sense of coherence. In addition, the conclusions from the investigation of the relationship between the results of the present research and the didactic effectiveness of the Special Educators would be useful.

Key words: Special Educators, sense of coherence, stress, anxiety, burnout

Έρευνα για την εποικοδομητική σκέψη των ειδικών παιδαγωγών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Χούσου Πηνελόπη,
Κάτοχος μεταπτυχιακού Ειδικής Αγωγής,
el09159@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης,
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Ιωαννίνων,
ssoulis@uoi.gr

Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εκδηλώνουν στην τάξη συμπεριφορές οι οποίες είναι δυνατόν να παρεμποδίσουν το έργο των εκπαιδευτικών κατά την εκτέλεση καθημερινών διεργασιών. Αντικείμενο της έρευνας αποτελεί η διερεύνηση του τρόπου σκέψης των ειδικών παιδαγωγών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και της ικανότητά τους να σκέφτονται με εποικοδομητικό τρόπο. Παρουσιάζεται μελέτη η οποία καταγράφει τις συνιστώσες της εποικοδομητικής σκέψης ειδικών παιδαγωγών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών γενικών σχολείων. Στην έρευνα συμμετείχαν ειδικοί παιδαγωγοί και εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης από γυμνάσια και λύκεια της χώρας. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σε ένα σταθμισμένο, για τον ελληνικό πληθυσμό, ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς, το οποίο εξέταζε το παραπάνω ζήτημα. Προέκυψαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των ειδικών παιδαγωγών και των εκπαιδευτικών γενικής αγωγής συγκεκριμένων συνιστωσών της εποικοδομητικής σκέψης ενώ διαπιστώθηκε ότι αμφότερες οι κατηγορίες εκπαιδευτικών θεωρούν ότι διαθέτουν υψηλή εποικοδομητική σκέψη. Βρέθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής σκέφτονται περισσότερο εποικοδομητικά από τους ειδικούς παιδαγωγούς. Συμπερασματικά η καταγραφή ως «υψηλής» της εποικοδομητικής σκέψης των εκπαιδευτικών συνοδεύεται από την ικανότητα διαχείρισης της τάξης, αντιμετώπισης των ρευστών καταστάσεων και ορθολογικής προσέγγισης των ετερογενών ομάδων μαθητών. Η σπουδαιότητα της έρευνας, τέλος, έγκειται στην προσπάθεια προσδιορισμού του τρόπου σκέψης των εκπαιδευτικών, μέσω της εξέτασης πτυχών της προσωπικότητάς τους όπως η διαίσθηση, το συναίσθημα και η φαντασία.

Λέξεις κλειδιά: εποικοδομητική σκέψη, ειδικοί παιδαγωγοί, εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής, δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Research on the constructive thinking of special secondary education teachers

Chousou Pinelopi,
Master of Education in Special Education,
el09159@uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis,
Associate Professor, Department of Primary Education of University of Ioannina,
ssoulis@uoi.gr

Students with special educational needs display behaviors in the classroom that may interfere with teachers' work during the execution of daily processes. The main aim of our research is to investigate the way of thinking of special educators of secondary education, and their ability to think in a constructive way. In our study participated special educators and general education teachers from high schools across the country. In order to record the components of the constructive thinking of special educators and teachers at general schools we utilized a self-report questionnaire weighted for the Greek population. Statistical analysis revealed that there were significant differences between the special educators and the general education teachers in specific components of constructive thinking. Furthermore, it was found that both categories of teachers have high constructive thinking meaning that both have the ability to manage the classroom, deal with fluid situations and rational approach of heterogeneous groups of students. Finally general education teachers think more constructively than special educators. In conclusion, our research is an effort to determine the way of thinking of teachers, by examining aspects of their personality such as intuition, emotion, and imagination.

Key words: constructive thinking, special educators, general education teachers, secondary education.

Augmented reality as an instructional tool for teaching English as a Foreign Language to students with intellectual disability.

Danai Rapti, PhDcandidate,
Department of Primary Education, University of Ioannina.
Spyridon-Georgios Soulis,
Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina.

Research regarding effective methods and techniques for teaching English as a Foreign Language (EFL) to students with Intellectual Disability (ID) is scarce. Taking into account the cognitive benefits that derive from bilingualism and the importance of the English language as a lingua franca in a globalized era, the study of effective teaching models that cater for the needs of students with ID and can have a measurable effect on their learning of English, is deemed necessary. Augmented Reality is an emergent technology which can prove to be a valuable tool in the EFL classroom in general education as well as in special education. The aim of the present research is to evaluate the effectiveness of the use of AR for teaching EFL to students with ID and typically developing students in terms of their vocabulary performance and vocabulary retention. To that end, an intervention was implemented to the control and experimental groups with a pre-/posttest and delayed posttest design. The results showed that AR technology is effective for EFL vocabulary teaching both for students with ID and for typically developing students.

Key words: Augmented Reality (AR),English as a Foreign Language (EFL), Intellectual Disability (ID)

Πώς διευκολύνεται η φοίτηση των Φοιτητών με αναπηρία στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας;

Κωστίκα Χριστίνα
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης
pel100026@uoi.gr

Η παγκοσμιοποιημένη κοινωνία χαρακτηρίζεται από συνθετότητα και ετερογένεια δημιουργώντας διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες και απαιτήσεις σε όλους τους τομείς του δημόσιου βίου, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η εκπαιδευτική διαδικασία. Όλες οι βαθμίδες της εκπαίδευσης χρειάζεται να επιδεικνύουν ετοιμότητα, ώστε να προσαρμόζονται στις ταχύτατες μεταβολές του κοινωνικού γίγνεσθαι. Στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζεται στην εκπαίδευση, τα τελευταία χρόνια, η διαφοροποιημένη διδασκαλία και επιδιώκεται η παροχή ισότιμων εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλους τους συμμετέχοντες ανεξαρτήτως της όποιας νοητικής, σωματικής, ψυχικής κατάστασης τους. Η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας με στόχο την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά την εκπαίδευση των φοιτητών με αναπηρία. Στο δείγμα της έρευνας συμπεριλήφθησαν δέκα από τα μεγαλύτερα Πανεπιστήμια της χώρας, τα οποία επιλέχθηκαν με βάση τον αριθμό των εισακτέων και την γεωγραφική θέση τους. Κάθε Ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα αξιολογήθηκε με βάση προκαθορισμένα κριτήρια όπως: α) σίτιση, στέγαση, ιατροφαρμακευτικές παροχές, β) τη λειτουργία μονάδα προσβασιμότητας που διασφαλίζει την κοινωνική, ψυχολογική και οικονομική υποστήριξη, γ) τη θέσπιση επιτροπής ισότητας των φύλων, συνηγόρου του φοιτητή, του θεσμού ακαδημαϊκού συμβούλου, δ) μετακίνηση φοιτητών με αναπηρία, ε) στήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασία, τη καταλληλόλητα του παρεχόμενου εκπαιδευτικού υλικού, τη λειτουργία βιβλιοθήκης και κέντρο πληροφόρησης, ζ) τη λειτουργία

οργανωμένου δικτύου εθελοντών φοιτητών, και στ) μέριμνα για αθλητικές δραστηριότητες φοιτητών με αναπηρία. Η ανάλυση των δεδομένων παρείχε σημαντικά αποτελέσματα ως προς την καταγραφή της εικόνας των ακαδημαϊκών παροχών στους φοιτητές με αναπηρία στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα, με βάση εσωτερικές και εξωτερικές συγκρίσεις αναδείχθηκε το προφίλ των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων αναφορικά με την υποστήριξη των φοιτητών με αναπηρία. Τα αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών καθώς και στη λειτουργία δομών που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική φοίτηση των ατόμων με αναπηρία στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: Μέριμνα, Προσβασιμότητα, Πανεπιστήμια, Φοιτητές με αναπηρία, Παροχές.

How is it facilitated for students with disabilities to study at the Higher Education Institutions of our country?

Kostika Christina
Postgraduate Student of Special Education & Training
pel100026@uoi.gr

Today's globalized society is characterized by complexity and heterogeneity, creating ever-increasing needs and requirements in all areas of public life, including the educational process. All levels of education need to be prepared to adapt to the rapidly changing social situation. In this context, in recent years, the differentiated teaching is applied in education and the aim is to provide equal educational opportunities to all participants, regardless of their mental, physical, and phycological condition.The present research focuses on the Higher Education Institutions of Greece with the aim of recording the current situation regarding the education of students with disabilities. The sample of the research included ten of the largest universities in the country, which were selected based on the number of admissions and their geographical location. Each Higher Education Institution was evaluated based on pre-defined criteria such as: a) food, housing, medical facilities, b) the operation of an accessibility unit that ensures social, psychological and financial support,c) the establishment of a gender equality committee, the student ombudsman, the institution of an academic advisor, d) the transport of students with disabilities, e) the support of the educational process, the adequacy of the educational material provided, the operation of a library and information center, g) the operation organized network of volunteer students, and f) care for sports activities of students with disabilities.The analysis of the data provided significant results in terms of recording the image of academic benefits to students with disabilities in Greece. In addition, based on internal and external comparisons, the profile of the Higher Education Institutions regarding the support of students with disabilities was highlighted. The results can be used in the design and implementation of curricula as well as in the operation of structures that will ensure the effective education of people with disabilities in higher education.

Key words: Care, Accessibility, Universities, Students with disabilities, Facilities.

Φοιτητές με αναπηρία στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση/Ειδική Αγωγή.

Μπίκα Μαρία-Ιφιγένεια
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του προγράμματος «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης.

pel100045@uoi.gr
Γόγολου Νίκη
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του προγράμματος «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης.
pel100040@uoi.gr
Κολύδας Γρηγόριος
Μεταπτυχιακός φοιτητής του προγράμματος «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης.
pel100041@uoi.gr

Κάθε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα απαιτείται να παρέχει στους φοιτητές με αναπηρία υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικές ευκαιρίες και να διασφαλίζει τη δημιουργία ισότιμων κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα στους φοιτητές με ή δίχως αναπηρία. Η κατανόηση του προφίλ κάθε αναπηρίας, η αναγνώριση των δυσκολιών αλλά και των δυνατοτήτων των φοιτητών με αναπηρία και η ετοιμότητα του Πανεπιστημίου να ανταποκρίνεται με αποτελεσματικότητα στις εκπαιδευτικές ανάγκες τους αποτελούν προϋποθέσεις επιτυχούς συμπερίληψης. Χρέος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι η παροχή υποστήριξης και η δημιουργία κέντρων για τους φοιτητές με αναπηρία στο πλαίσιο της λειτουργίας τους, με σκοπό να συμβάλλουν στην απρόσκοπτη επίτευξη των ακαδημαϊκών στόχων και από την συγκεκριμένη ομάδα φοιτητών. Η παρούσα μελέτη καταπιάνεται με την επίδραση των υπηρεσιών οι οποίες παρέχονται στους φοιτητές με αναπηρία κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, σταπλαίσια της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Επιπλέον, συζητούνται οι προοπτικές για την μελλοντική βελτίωση των υφισταμένων δομών με στόχο την προώθηση των δικαιωμάτων των φοιτητών με αναπηρία ως προς την πρόσβαση και γενικότερα την ισότιμη συμμετοχή στα εν Ελλάδι πανεπιστήμια. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν δέκα φοιτητές με αναπηρία, οι οποίοι συμμετείχαν σε ημιδομημένη συνέντευξη. Από την ανάλυση του περιεχομένου προέκυψαν ενδιαφέροντα ευρήματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό προγραμμάτων ψυχικής ενδυνάμωσης των φοιτητών με αναπηρία με στόχο την επιτυχή ολοκλήρωση των ακαδημαϊκών σπουδών τους αλλά και την ενημέρωση των υπόλοιπων φοιτητών σχετικά με την αναπηρία, στο πλαίσιο δόμησης μιας κοινωνίας αλληλεγγύης.

Λέξεις κλειδιά: ειδική αγωγή, τριτοβάθμια εκπαίδευση, φοιτητές με αναπηρία.

Disable students in Higher Education/Special Education

Bika Maria Ifigeneia
Postgraduate student of the MSc Special Education of the University of Ioannina, Laboratory of Special Education
pel100045@uoi.gr
Gogolou Niki
Postgraduate student of the MSc Special Education of the University of Ioannina, Laboratory of Special Education
pel100040@uoi.gr
Kolydas Grigorios
Postgraduate student of the MSc Special Education of the University of Ioannina, Laboratory of Special Education,
pel100041@uoi.gr

Every Higher Educational Institution should provide at its disable student high quality of educational opportunities and ensure the creation of social relationships between students with or without disability. Understanding the profile of each disability, recognizing the difficulties and the abilities of disable students, and the readiness of the University to respond with effectiveness as well at their educational needs, are preconditions of successful inclusion. Higher education should provide support and create centers for students with disabilities, aiming to contribute to them fulfilling their academic goals without any disturbances. The current study focuses on analyzing the effects of support services targeted to students with disabilities during their studies in higher education institutions, as part of special education and training. In addition, the prospects for the future improvement of the existing structures are underlined in order to promote the rights of students with disabilities in terms of access and generally in terms of their equal participation in Greek universities. The research sample consisted of ten students with disabilities, who participated in a semi-structured interview. The content analysis revealed interesting findings, which can be used in order to organize mental empowerment programs for students with disabilities so as to achieve the completion of their academic studies and inform other students about disability, in the context of building a society of solidarity.

Key words: special education, higher education, students with disabilities.

Η φιλία ατόμων με αναπηρία και το προφίλ στάσης τους απέναντι στην ζωή

Χατζηγιαννίδου Ιωάννα
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100023@uoi.gr
Σούλης Σπυρίδων–Γεώργιος,
Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ssoulis@uoi.gr

Οι προσωπικές σχέσεις που αναπτύσσει το άτομο από το ξεκίνημα της ζωής του θεωρούνται καθοριστικής σημασίας για την μετέπειτα κοινωνική και συναισθηματική του εξέλιξη. Στο πλαίσιο της κοινωνικής ανάγκης για φιλία από τα άτομα με αναπηρία, θα πρέπει οι συνομήλικοί τους να αναπτύσσουν μαζί τους φιλίες και κοινωνικές σχέσεις που δεν θα χαρακτηρίζονται από οίκτο.Αν και σε αρκετές μελέτες έχουν αναλυθεί οι σχέσεις και οι φιλίες παιδιών και ενηλίκων δίχως αναπηρία, το προφίλ των κοινωνικών σχέσεων των ατόμων με αναπηρία δεν έχει ερευνηθεί επαρκώς. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να κατανοήσει τη δημιουργία φιλικών σχέσεων από τα άτομα με αναπηρία και να διερευνήσει εάν η "αισιοδοξία" και η "στάση απέναντι στη ζωή" αποτελούν παράγοντες επίδρασης. Το δείγμα αποτέλεσαν άτομα με αναπηρία, τα οποία κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι η δημιουργία φιλικών σχέσεων είναι ιδιαιτέρως σημαντική για τα άτομα με αναπηρία, η οποία φαίνεται να εξαρτάται από το επίπεδο αισιοδοξίας καθώς και από τη στάση τους απέναντι στη ζωή. Τα ευρήματα μπορούν να αξιοποιηθούν, ώστε να οργανωθούν εκπαιδευτικές ενημερώσεις και προγράμματα για την αποδοχή των ατόμων με αναπηρία από τους κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να αναπτύσσονται ισότιμες φιλικές σχέσεις ανάμεσα τους.

Λέξεις κλειδιά: φιλία, αναπηρία, αισιοδοξία, στάσεις

The friendship of people with disabilities and their attitude profile towards life

Chatzigiannidou Ioanna
Postgraduate student of Special Education, Department of Primary Education, Laboratory of Special Education, University of Ioannina
pel100023@uoi.gr
Soulis Spyridon – Georgios
Professor of Primary Education ,University of Ioannina
ssoulis@uoi.gr

The personal relationships that a person develops from the beginning of his life are considered crucial for his subsequent social and emotional development. In the context of the social need for friendship from people with disabilities, their peers should develop with them friendships and social relationships that will not be characterized by compassion.While many studieshave analyzed the relationships and friendships of children and adults without disabilities, the social relations profile of people with disabilities has not been adequately researched. The present work attempts to understand the creation of friendships by people with disabilities and to investigate whether "optimism" and "attitude towards life" are factors of influence. The sample consisted of people with disabilities, who were asked to answer a self-report questionnaire. The results highlighted that building friendships is especially important for people with disabilities, which seems to depend on their level of optimism as well as their attitude towards life. The findings can be used to organize educational updates and programs for the acceptance of people with disabilities by the social partners, in order to develop equal friendships between them.

Key words: friendship, disability, optimism, attitudes

Πώς αντιλαμβάνονται οι φοιτητές/τριες τα άτομα με αναπηρίες/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Αθανασοπούλου Αλεξία
Μουσουλή Κωνσταντίνα-Ευθυμία
Μεταπτυχιακές φοιτήτριες στο πρόγραμμα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
pel100037@uoi.gr, pel100042@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης

Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς τα επίπεδα αποδοχής της διαφορετικότητας και του αλληλοσεβασμού, εξακολουθούν να καταγράφονται διαφωνίες αναφορικά με τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρίες/ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ) στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχειρεί να διερευνήσει τις απόψεις φοιτητών/τριών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων απέναντι στα άτομα με αναπηρίες/ΕΕΑ. Συγκεκριμένα, διεξήχθη έρευνα που περιλάμβανε δύο στάδια: Στο πρώτο στάδιο, συλλέχθηκαν δεδομένα για τις απόψεις των φοιτητών/τριών ως προς τις δυνατότητες, τη “συμπεριφορά” και τη σύναψη σχέσεων με άτομα που παρουσιάζουν αναπηρίες/ΕΕΑ. Οι απόψεις των φοιτητών/τριών συσχετίστηκαν με τους στόχους που θα πρέπει να εξυπηρετεί η παρεχόμενη εκπαίδευση, αλλά και για τη θέση τους όσο αφορά στη συμπεριληπτική εκπαίδευση μαθητών με και δίχως αναπηρία/ΕΕΑ. Στο δεύτερο στάδιο, διερευνήθηκε το επίπεδο συμφωνία των φοιτητών/τριών με τις παρεχόμενες υπηρεσίες της πολιτείας απέναντι στα άτομα με αναπηρίες/ΕΕΑ, και με τις δυνατότητες πρόσβασης των ατόμων αυτών στο ευρύτερο περιβάλλον. Ως εργαλείο έρευνας

αξιοποιήθηκαν ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς. Από την στατιστική ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι η πλειοψηφία των φοιτητών/τριών παρουσιάζει θετική στάση απέναντι στα άτομα με αναπηρίες/ΕΕΑ. Μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να εξετάσει την υλοποίηση δράσεων συμπερίληψης κατά τη λειτουργία του Πανεπιστημίου στην ενδυνάμωση των θετικών στάσεων των φοιτητών/τριων απέναντι στα άτομα με αναπηρίες/ΕΕΑ.

Λέξεις κλειδιά: αναπηρία, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στάσεις, αντιλήψεις

How do students perceive people with disabilities/special educational needs?

Athanasopoulou Alexia
Mousouli Konstantina-Efthymia
Postgraduate students in the Special Education program of the Department of Primary Education, University of Ioannina
pel100037@uoi.gr, pel100042@uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis

Although progress has been made in terms of levels of acceptance of diversity and mutual respect, there are still disagreements about the inclusion of people with disabilities/special educational needs (SEN) in society. In this context, this paper attempts to investigate the views of students at the University of Ioannina towards people with disabilities/SEEs. Specifically, a survey was conducted which included two stages: In the first stage, data were collected on students' views on the possibilities, "behavior" and relationship with persons with disabilities/ disabilities. The students' views were correlated with the goals that the education provided should serve, and their position regarding the inclusive education of students with and without disabilities/DD. In the second stage, the level of agreement of the students with the services provided by the state towards people with disabilities/DD, and with the possibilities of access of these people to the wider environment was investigated. Self-report questionnaires were used as a research tool. The statistical analysis of the data showed that the majority of students have a positive attitude towards people with disabilities/PEI. Future research could examine the implementation of inclusion actions during the operation of the University in strengthening the positive attitudes of students towards people with disabilities/DIS.

Key words: disability, special educational needs, attitudes, perceptions

Η σεξουαλικότητα των ατόμων με νοητική αναπηρία: Αποτύπωση μιας πραγματικότητας Σχολείο και κοινωνία

Ειρήνη Μπάρκα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση» του Π.Τ.Δ.Ε
pel100043@uoi.gr
Σπυρίδων - Γεώργιος Σούλης
Καθηγητής, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ssoulis@uoi.gr

Η μετάβαση από την παιδική στην εφηβική και ενήλικη ζωή συνδέεται και με τη σεξουαλική ανάπτυξη του ατόμου. Στη διαδικασία αυτή αντικατοπτρίζεται, εκτός των άλλων, η αλληλεπίδραση σωματικών, νοητικών, κοινωνικών, ψυχικών, ηθικών, θρησκευτικών, σχεσιακών και πολιτιστικών παραγόντων. Καθώς η σεξουαλικότητα είναι συνυφασμένη με την ανθρώπινη ύπαρξη και προσδιορίζει την ποιότητα ζωής του ανθρώπου το αίτημα για σεξουαλική

διαπαιδαγώγηση των παιδιών και εφήβων προβάλλει σήμερα επιτακτικότερα. Η συνθήκη αυτή ισχύει και για τα άτομα με αναπηρία. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχειρεί να καταγράψει τις απόψεις των γονέων σχετικά με την αναγκαιότητα και το περιεχόμενο της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης παιδιών με νοητική αναπηρία. Ειδικότερα, διερευνάται εάν οι γονείς θεωρούν ως αναγκαιότητα την ένταξη μαθημάτων σεξουαλικής αγωγής στα προγράμματα ειδικής εκπαίδευσης, ποιο πρέπει να είναι το προφίλ εκείνου που θα παρέχει αυτά τα μαθήματα και ποια θεωρούν ως την καταλληλότερη ηλικία για την έναρξη παροχής τους σχετική ενημέρωση των παιδιών τους. Ως εργαλείο έρευνας αξιοποιήθηκε ανάλογο ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπληρώθηκε από γονείς παιδιών με νοητική αναπηρία. Την ομάδα σύγκρισης αποτέλεσαν γονείς παιδιών δίχως αναπηρία. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν σημαντικά ευρήματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής και υγείας που θα συμβάλλουν στην ποιοτικότερη ενηλικίωση των παιδιών με νοητική αναπηρία.

Λέξεις κλειδιά: νοητική αναπηρία, σεξουαλική εκπαίδευση, απόψεις γονέων

The sexuality of people with intellectual disabilities: Capturing a reality
School and society

Eirini Barka,
Postgraduate student of the MSc "Special Education and Education", University of Ioannina,
Laboratory of Special Education and Training, , Ioannina, 45110
pel100043@uoi.gr
Spyridon - Georgios Soulis,
Professor, University of Ioannina
ssoulis@uoi.gr

The transition from childhood to adolescence and adulthood is also combined with the sexual development of the individual. This process reflects, among other things, the interaction of physical, mental, social, social, psychological, moral, religious, relational and cultural factors. As sexuality is an integral part of human existence and determines the quality of human life, the demand for sexual education for children and adolescents is nowadays more urgent. This condition also applies to people with disabilities. In this context, this paper attempts to record parents' views on the necessity and the content of sexual education of children with intellectual disabilities. In particular, it explores whether parents consider the inclusion of sex education courses in special education programs as a necessity, what the profile of the person providing these courses should be, and what they consider to be the most appropriate age to start providing them to their children. A similar questionnaire was used as a research tool, completed by parents of children with intellectual disabilities. The comparison group consisted of parents of children without disabilities. The data analysis resulted in important findings, which can be used in the design of sexual education and sexual health programs that will contribute to a higher quality of adulthood for children with intellectual disabilities.

Key words: intellectual disability, sex education, parents' views

Γονείς Παιδιών με ΔΑΦ και Εμφάνιση Καταθλιπτικών Συμπτωμάτων: Ο Ρόλος των Συστημάτων Συμπεριφορικής Αναστολής/Ενεργοποίησης (BIS/BAS)

Ισμήνη-Χαρίκλεια Καρατζένη
Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
iskaratzeni@yahoo.gr
ΒασίλειοςΚούτρας
Καθηγητής Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
vkoutras@cc.uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ssoulis@cc.uoi.gr

Η παρούσα έρευνα μελετά την εμφάνιση καταθλιπτικών συμπτωμάτων των γονέων παιδιών με διαταραχές αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ) και τη λειτουργία των συστημάτων συμπεριφορικής αναστολής/ενεργοποίησης της "Θεωρία Ευαισθησίας στην Ενίσχυση" του Gray (1982). Το Σύστημα Ενεργοποίησης της Συμπεριφοράς (BAS) σχετίζεται με παρορμητικές συμπεριφορές, αναζήτηση ανταμοιβών και αισθητηριακών ερεθισμάτων, ενώ το Σύστημα Αναστολής της Συμπεριφοράς (BIS) σχετίζεται με εξαρτημένα αρνητικά συναισθήματα (τιμωρία, απειλή, μη ενίσχυση). Σκοπό της παρούσας έρευνας αποτελεί η καταγραφή των επιπέδων γονεϊκής κατάθλιψης και της λειτουργίας των BIS/BAS των γονέων, καθώς και η διερεύνηση της επίδρασης των BIS/BAS στη συχνότητα εμφάνισης καταθλιπτικών συμπτωμάτων των γονέων. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 191 γονείς παιδιών με ΔΑΦ και 191 γονείς παιδιών τυπικής ανάπυξης, ως ομάδα ελέγχου. Για τη διεξαγωγή της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν τρία ερευνητικά εργαλεία: α) το Ερωτηματολόγιο Υγείας του Ασθενούς-9 (PHQ-9), β) η Κλίμακα Μέτρησης Αναστολής και Ενεργοποίησης της Συμπεριφοράς (BIS/BASScale) και γ) η Κλίμακα Αξιολόγησης του Αυτισμού της Παιδικής Ηλικίας (CARS). Τα αποτελέσματα αποδεικνύουν στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου κατάθλιψης των γονέων παιδιών με ΔΑΦ και του επιπέδου λειτουργίας του BIS ($r=.313$, $p<.001$) και αρνητική συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου κατάθλιψης των γονέων της ομάδας ελέγχου και του BAS ($r= -.206$, $p=0.006$). Εξετάζοντας την παλινδρόμηση του BAS και της ύπαρξης παιδιού με ΔΑΦ στο επίπεδο καταθλιπτικών συμπτωμάτων, προκύπτει ότι οι δύο μεταβλητές παρουσιάζουν σημαντική αλληλεπίδραση ($t(409)=-2.241$, $p=.25$, $\beta=-0.194$). Εφαρμόζοντας simpleslopeanalysis (Aiken&West, 1991) και εξετάζοντας την τυπική απόκλιση, διαπιστώθηκε σύνδεση μεταξύ της ύπαρξης παιδιού με ΔΑΦ και του επιπέδου γονεϊκής κατάθλιψης για χαμηλό επίπεδο λειτουργίας BAS ($t(409)=4.393$ 1, $p<0.001$, $\beta=3.064$), ενώ για υψηλό επίπεδο λειτουργίας BAS η σχέση είναι αμελητέα ($t(409)=.727$ $p=0.204$, $\beta=.9255$). Συνεπώς η αξιολόγηση των BIS/BAS μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη στους επαγγελματίες ψυχικής υγείας για την κατανόηση της καταθλιπτικής συμπτωματολογίας των γονέων και το σχεδιασμό ψυχοθεραπευτικών παρεμβάσεων.

Λέξεις κλειδιά: γονείς, ΔΑΦ, κατάθλιψη, PHQ-9, BIS/BAS

Parents of an offspring with autism spectrum disorder (ASD) and depressive symptomatology: The role of Behavioural Inhibition System/ Behavioural Activation System (BIS/BAS)

Ismini-CharikleiaKaratzeni
PhD student, Department of Early Childhood Education (E.C.E.D.U.), University of Ioannina, Greece.
iskaratzeni@yahoo.gr
Vasilios Koutras

Professor, Early Childhood Education (E.C.E.D.U.), University of Ioannina, Ioannina, Greece.
vkoutras@cc.uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis
Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina, Ioannina, Greece.
ssoulis@cc.uoi.gr

The current research investigates the levels of depressive symptomatology of parents of an offspring with autism spectrum disorder (ASD) and the functioning of Behavioural Inhibition System/ Behavioural Activation System (BIS/BAS), which are at the core of the classic form of Gray's (1982) Reinforcement Sensitivity Theory (RST) of personality. BAS activity is associated with impulsivity and the anticipation of pleasure, while BIS is activated by cues of potential threat, punishment, or non-reward. The current study aims to examine the levels of parental depressive symptoms and the functioning of BIS/BAS personality tendencies, as well as to investigate the effect of BIS/BAS on parental depression. A total of 191 parents having ASD offsprings and 191 parents of typically developping offsprings were recruited for the study and completed three self-reported questionnaires: a)Patient Health Questionnaire-9 (PHQ-9), b) BIS/BAS Scales, c) Childhood Autism Rating Scale (CARS). We analyzed the bivariate correlation (Pearson's r) between the three focal variables (BAS, BIS and PHQ-9) for both of groups of parents. Concerning the experimental group, PHQ-9 was significantly correlated with BIS ($r=.313$, $p<.001$), while concerning the control group, we found a negative significant correlation between PHQ and BAS ($r=-.206$, $p=0.006$). Then we regressed BAS, the group variable and their interaction against PHQ. The interaction of the two independent variables was significant ($t(409)=-2.241$, $p=.25$, $\beta=-0.194$). We conducted a simple slopes analysis (Aiken & West, 1991) one standard deviation below and above the mean of the sense-of-control item. The results showed that for low levels of BAS the association of the group variable with PHQ-9 was significant ($t(409)=4.393\ 1$, $p<0.001$, $\beta=3.064$), while for high BAS the link was negligible and not significant ($t(409)=.727$ $p=0.204$, $\beta=.9255$). Thus the assessment of BIS/BAS personality tendencies may be a determinant variable for the evaluation of parental depression and intervention planning that needs to be considered by health care professionals working with families of children with ASD.

Key words: parents, ASD, depression, PHQ-9, BIS/BAS

Η οικογενειακή επιβάρυνση των γονέων παιδιών με αναπηρία

Τσαγκάρη Κωνσταντίνα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
Pel100034@uoi.gr

Η οικογένεια, αδιαμφισβήτητα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κοινωνικούς θεσμούς. Στόχος της είναι η ανάπτυξη και η κοινωνικοποίηση του ατόμου, το οποίο στο πλαίσιο του οικογενειακού περιβάλλοντος θα διαμορφώσει την προσωπικότητα του και θα μάθει τους ρόλους του. Βασική προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργεία της οικογένειας αποτελεί η εσωτερική της συνοχή και οι αρμονικές σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της. Ωστόσο, η απόκτηση ενός παιδιού με αναπηρία ενδέχεται να κλονίσει τη συνοχή της οικογένειας, αλλά και να διαταράξει την ισορροπία των σχέσεων των μελών της. Στο πλαίσιο των προαναφερόμενων, η παρούσα εργασία επιδιώκει να διερευνήσει την πιθανή επιβάρυνση των γονέων παιδιού με αναπηρία καθώς και τη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ τους. Στην έρευνα συμμετείχαν 155 γονείς παιδιών με αναπηρία, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα σταθμισμένο, σχετικό για τον ελληνικό πληθυσμό, ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε σημαντικά αποτελέσματα, τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν στον

σχεδιασμό και την ανάπτυξη δράσεων για την κοινωνική ενδυνάμωση των οικογενειών παιδιών με αναπηρία. Επιπροσθέτως, τα ευρήματα μπορούν να συμβάλλουν στην μελέτη και εφαρμογή προγραμμάτων συμβουλευτικής υποστήριξης των οικογενειών αυτών με στόχο την διαχείριση της επιβάρυνσης και των αρνητικών συναισθημάτων των γονέων.

Λέξεις κλειδιά: Λέξεις κλειδιά: οικογενειακή ατμόσφαιρα, οικογενειακή επιβάρυνση, σχέση γονέα – παιδιού

The family burden of parents of children with disabilities

Tsagkari Konstantina
Postgraduate student of Special Education
Pel100034@uoi.gr

The family is undoubtedly one of the most important social institutions. Its purpose is the development and socialization of the individual, who in the context of the family environment will shape his personality and learn his roles. A basic requiremen for the smooth functioning of the family is its internal cohesion and harmonious relations between its members. However, having a child with a disability can disrupt the cohesion of the family, but also upset the balance of relationships between its members. In the context of the above, the present study seeks to investigate the possible burden on the parents of a child with a disability as well as the relationship that develops between them. The research involved 155 parents of children with disabilities, who were asked to answer a calculated, relevant for the Greek population, self-report questionnaire. The statistical analysis of the data showed significant results, which can be used in the planning and development of actions for the social reinforcement of families of children with disabilities. In addition, the findings may contribute to the study and implementation of counseling programs for these families in order to manage the burden and negative emotions of parents.

Key words: FamilyAtmosphere, FamilyBurden, Child – ParentRelationship

Διερεύνηση της ψυχικής υγείας των πατέρων παιδιών με αναπηρία ως προς το γονεϊκό άγχος, τη κατάθλιψη και τη συζυγική τους ικανοποίηση

Αθηνά- Μαρία Λάμπρου
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100028@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλη
Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνω,
ssoulis@uoi.gr

Πλέον θεωρείται αναμφισβήτητη η σημαντικότητα του ρόλου των γονέων στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για παιδί με αναπηρία. Καθώς, οι γονείς καλούνται να διαχειρίζονται τα καθημερινά προβλήματα και την αγωνία για το αβέβαιο μέλλον του παιδιού τους, λόγω της αναπηρίας, εξαντλούνται ψυχικά και σωματικά. Δημιουργείται ή και εντείνεται το γονεϊκό άγχος, ενώ συχνά οδηγούνται σε κατάθλιψη και σε συζυγική δυσαρέσκεια. Ταυτόχρονα, δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος όπου το παιδί με αναπηρία βιώνει ανάλογα αρνητικά συναισθήματα παρατηρώντας τους γονείς του και επιβαρύνεται περαιτέρω η ψυχική του κατάσταση. Γι' αυτό τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξημένο επιστημονικό ενδιαφέρον για τη μελέτη της ψυχοσύνθεσης των οικογενειών ατόμων

με αναπηρία. Ωστόσο, παρά την σημαντικότητα του πατρικού ρόλου, οι πατέρες δεν αποτελούν πόλο έλξης των ερευνητών και διαπιστώνεται βιβλιογραφικό κενό. Στο πλαίσιο των προαναφερομένων, διεξήχθη έρευνα για τη διερεύνηση του γονεϊκού άγχους, της κατάθλιψης και της συζυγικής ικανοποίησης 235 πατέρων εκ των οποίων οι 118 είναι πατέρες παιδιών με αναπηρία. Ως εργαλείο έρευνας αξιοποιήθηκε ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν διαφορά στους πατέρες των δύο ομάδων ως προς το γονεϊκό άγχος και την κατάθλιψη (όχι τη μορφή κατάθλιψης) και παρόμοια συζυγική ικανοποίηση, ενώ φάνηκε πως οι ερευνητικές μεταβλητές επηρεάζονται από ορισμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά.

Λέξεις κλειδιά: πατέρες παιδιών με αναπηρία, γονεϊκό άγχος, κατάθλιψη, συζυγική ικανοποίηση

Investigating fathers' mental health of children with disabilities in terms of parental stress, depressionand marital satisfaction

Athina- Maria Lamprou
Postgraduate student of Special Education, Department of Primary Education, University of Ioannina
pel100028@uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis
Professor of the Department of Primary Education, University of Ioannina
ssoulis@uoi.gr

Nowadays, the importance of the parents' role in children's personality development is undisputable fact and enhanced in case of a disabled child. As parents have to cope with daily life's obligations and thoughts of an unsafe future due to that disability deplete parents psychologically and physically. It creates or intensifies parental stress and leads them to depression or marital frustration. Also, there is a situation in while the disabled child experience accordingly negative feelings, observing their parents and the child's psychological state gets even worse. That is the reason why, there has been an increase in the scientific interest in researching the disabled child's families. However, despite the significance of the paternal role, fathers do not draw the researchers' attention so there is bibliographical gap. Keeping that in mind, there has been an attempt to research the parents' stress, depression, and marital satisfaction of fathers of disabled children. Specifically, 235 fathers were studied and 118 of them have disabled child. Questionnaire was used as tool research. Results depicted difference between the fathers of the two groups in terms of parental anxiety and depression (not the form) and similar marital satisfaction, while the research variables were influenced by certain demographic characteristics.

Key words: fathers of children with disabilities, parental stress, depression, marital satisfaction

Η συντροφική βία σε οικογένειες ατόμων με αναπηρία

Φιλάου Ζωή
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100035@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης
Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ssoulis@uoi.gr

Η ψυχολογική διάθεση αναμφισβήτητα αποτελεί βασικό κίνητρο για τις επιλογές και τις δράσεις του ανθρώπου. Μαζί με τη συζυγική ικανοποίηση φαίνεται να καθορίζουν σημαντικά την ποιότητα ζωής της οικογένειας. Ωστόσο, η παρουσία της αναπηρίας στο πλαίσιο της οικογένειας ενδέχεται να διαταράξει σημαντικά τη σχέση ανάμεσα στο ζευγάρι αλλά και να επηρεάσει αρνητικά τη λειτουργία της. Απόρροια της διάρρηξης της συντροφικής σχέσης είναι, μεταξύ άλλων, το φαινόμενο της συντροφικής βίας, που δυστυχώς τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μια αυξητική πορεία. Στο πλαίσιο των προαναφερομένων, επιχειρείται στην παρούσα εργασία να απαντηθεί το ερώτημα: Η εμφάνιση της αναπηρίας στην οικογένεια αυξάνει τα επίπεδα συντροφικής βίας; Ειδικότερα, διερευνάται η συντροφική βία σε σχέση με τη ψυχολογική διάθεση και τη συζυγική ικανοποίηση γονέων ατόμων με ή δίχως αναπηρία. Συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκε ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς, το οποίο επικεντρωνόταν στις προαναφερόμενες μεταβλητές. Από την ανάλυση των δεδομένων αναδείχθηκαν οι δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν τα ζευγάρια κατά την εμφάνιση της αναπηρίας στο οικογενειακό πλαίσιο. Παράλληλα, επισημαίνεται η αναγκαιότητα ανίχνευσης κάθε περιστατικού συντροφικής βίας, η σημασία της δημοσίας παροχής υποστήριξης προς τα θύματα, αλλά και η εφαρμογή μέτρων και δράσεων από την Πολιτεία που θα αποσκοπούν στην πρόληψη και την εξάλειψη του φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: ψυχολογική διάθεση, συζυγική ικανοποίηση, συντροφική βία, οικογένεια, αναπηρία

Intimate Partner Violence in Families of People with Disabilities

Filaou Zoi,
Postgraduate student of Special Education, Department of Primary Education, Laboratory of Special Education, University of Ioannina
pel100035@uoi.gr
Spyridon- Georgios Soulis
Professor of the Department of Primary Education, University of Ioannina
ssoulis@uoi.gr

Psychological mood is undoubtedly a basic motivation for people's choices and actions. Along with marital satisfaction seems to significantly determine the quality of family life. However, the presence of disability in the family can significantly disrupt the relationship between intimate partners and negatively affect its functioning. As a result of the rupture of the relationship, among others, is the phenomenon of intimate partner violence, which, unfortunately, has shown an upgrowing tendency nowadays. In this context, this dissertation attempts to answer the question: Does the presence of disability in the family increase the levels of intimate partner violence? In particular, the intimate partner violence in relation to the psychological mood and marital satisfaction of parents in families of people with or without disability, is investigated. Specifically, a self-report questionnaire focused on abovementioned variables was used. Statistical analysis revealed the difficulties that couples may face in the occurrence of disability in the family context. At the same time, this research highlights the necessity of detecting any incident of intimate partner violence, the importance of public provision of support to victims and the implementation of measures by the Government that will aim at preventing and eliminating this phenomenon.

Key words: psychological mood, marital satisfaction, intimate partner violence, family, disability

Αδέλφια ατόμων με αναπηρία: Η ποιότητας της αδελφικής σχέσης

Παναγιωτίδου Θεοδώρα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ειδικής Αγωγής και εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100032@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης
Καθηγητής Ειδικής Αγωγής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ssoulis@uoi.gr

Η αδελφική σχέση είναι μια από τις σημαντικότερες σχέσεις στη ζωή ενός ατόμου. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που επιδρούν στην ποιότητα αυτής της σχέσης, η οποία μπορεί να χαρακτηρίζεται από συναισθήματα που αλληλομεταβάλλονται μεταξύ στοργής, ζεστασιάς, εχθρότητας και σύγκρουσης. Ιδιαίτερα για τα αδέλφια ατόμων με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, υποστηρίζεται από ορισμένους ερευνητές πως διακρίνονται από στενότερες σχέσεις με τα αδέλφια τους, ενώ εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά συναισθηματικής υποστήριξης σε σχέση με τα αδέλφια ατόμων χωρίς αναπηρία. Αντίθετα, άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η σχέση αυτή διακρίνεται από συγκρούσεις και ανταγωνισμό. Σκοπός της παρούσας μελέτης αποτελεί η διερεύνηση της ποιότητας της αδελφικής σχέσης σε συνάρτηση με τις παραμέτρους ψυχολογικό ευ ζην και κοινωνική υποστήριξη. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν αδέλφια ατόμων με αναπηρία που βρίσκονται στην εφηβεία και τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν: α) η Κλίμακα Μέτρησης του Ψυχολογικού Ευ Ζην (PWBS - 42 itemsversion), β) η Κλίμακα Κοινωνικής Υποστήριξης –σύντομη μορφή (SSQ-Short Form) και γ) το Ερωτηματολόγιο αδελφικής σχέσης (SRQ). Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης μπορούν να αξιοποιηθούν προκειμένου να κατανοηθεί πληρέστερα η ποιότητα της αδελφικής σχέσης και το ψυχολογικό ευ ζην των αδελφιών ατόμων με αναπηρία, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη προγραμμάτων παρέμβασης -ενίσχυσης των αδελφιών ατόμων με αναπηρία με σκοπό την βελτίωση της μεταξύ τους σχέσης.

Λέξεις κλειδιά: αδέλφια, ποιότητα σχέσης, ψυχολογικό ευ ζην, υποστήριξη

Siblings of people with disabilities: The quality of the sibling relationship

Panagiotidou Theodora,
Postgraduate Student of Special Education, Department of Primary Education, Laboratory of Special Education, University of Ioannina
pel100032@uoi.gr
Soulis Spyridon-Georgios
Professor of Department of Primary Education, University of Ioannina
ssoulis@uoi.gr

Sibling relationship is one of the most important relationships in a person's life. Several factors affect the quality of this relationship, which can be characterized by emotions that alternate between affection and warmth to hostility and conflict. Particularly for siblings of people with disabilities and/or special educational needs, it is argued by some researchers that they experienced closer relationships with their siblings and show higher rates of emotional support than siblings of people without disabilities. Conversely, other researchers argue that this relationship is characterised by conflict and rivalry. The purpose of this study is to investigate the quality of the sibling relationship in relation to the parameters of psychological well-being and social support. The sample consisted of adolescent siblings of persons with disabilities and the

research materials used were a) the Psychological Well-Being Scale (42 items version), b) the Social Support Scale -Short Form and c) the Sibling Relationship Questionnaire. The results of this study can be used to understand more fully the quality of the sibling relationship and the psychological well-being of siblings of persons with disabilities, contributing to the development of intervention programs for siblings in order to improve their relationship.

Key words: siblings, relationship quality, psychological well-being, support

Υπηρεσίες προσβασιμότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: η περίπτωση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Νικολαραΐζη Μάγδα
Επιστημονική υπεύθυνη της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
mnikolar@uth.gr
Παπαζαφείρη Μαρία
Επιστημονικό προσωπικό της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
mapapaza@uth.gr
Παπάζογλου Θεοδώρα
Επιστημονικό προσωπικό της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
thpapazo@uth.gr

Σήμερα, στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση παρατηρείται αύξηση του αριθμού των φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρίες και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΦμεΑ) (Sarid, Meltzer, &Raveh, 2020). Οι ανάγκες των ΦμεΑ αναφορικά με την πρόσβαση και τη συμμετοχή τους στις ακαδημαϊκές απαιτήσεις και στην κοινωνική ζωή των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι σύνθετες και χαρακτηρίζονται από έντονη ανομοιογένεια.
Προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις και τις ανάγκες των ΦμεΑ, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα καλούνται να αναπτύξουν υπηρεσίες με στόχο την υποστήριξη των ΦμεΑ καθώς και του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού.Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ είναι η δομή υποστήριξης φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας που λειτουργεί εδώ και 13 χρόνια με στόχο την ενίσχυση της πρόσβασης τους. Οι υπηρεσίες της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ είναι πολυδιάστατες έχοντας ως τελικό αποδέκτη τους/ις ΦμεΑ και ποικιλία έμμεσων αποδεκτών, όπως διδάσκοντες/ουσες, διοικητικό προσωπικό, εθελοντές/ντριες φοιτητές/τριες και γονείς/κηδεμόνες. Στόχος της εισήγησης είναι η παρουσίαση της λειτουργίας της ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, των υπηρεσιών της και των προκλήσεων και η ανάδειξη της αναγκαιότητας των δομών προσβασιμότητας στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Η αποτελεσματική λειτουργία μίας τέτοιας δομής αποτελεί απαιτητικό στόχο που χρειάζεται προγραμματισμό, κατάλληλη οργάνωση, ανθρώπινο δυναμικό με εμπειρία και κατάρτιση σε ζητήματα αναπηρίας και διαφόρων ειδικοτήτων, τεχνολογική υποστήριξη, εξοπλισμό καθώς και συνεχή ανατροφοδότηση για τις υπηρεσίες που παρέχει (Walker, 2016).

Λέξεις κλειδιά: φοιτητές/τριες με αναπηρίες, πρόσβαση, τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Προοπτικές υιοθέτησης της ομαδοσυνεργατικής διερεύνησης στο μάθημα της Ιστορίας. Μια έρευνα δράσης με υποψήφιους εκπαιδευτικούς

Σταυριανουδάκη Αλεξάνδρα
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Δρ. και συμβασιούχος διδάσκουσα ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
stavrian@uth.gr
Παπαδήμας Λάμπρος
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
lampapad@uth.gr
Σμυρναίος Αντώνης
Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
smirnaios@uth.gr

Η ομαδοσυνεργατική διερεύνηση είναι μία στρατηγική που προάγει την αυτενέργεια των μαθητών και προσφέρει την ευκαιρία για διαμόρφωση αναπαραστάσεων μέσα από ομαδοσυνεργατικές διερευνήσεις. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να εξετάσει το μετασχηματισμό στις απόψεις υποψήφιων εκπαιδευτικών αναφορικά με την προοπτική υιοθέτησης της ομαδοσυνεργατικής διερεύνησης για την διδασκαλία της Ιστορίας. Οι απόψεις των συμμετεχόντων διερευνώνται μέσα από αρχικές και τελικές συνεντεύξεις που υλοποιήθηκαν πριν και μετά τη συμμετοχή τους σε ένα σεμιναριακό/επιμορφωτικό πρόγραμμα 6μηνης διάρκειας πάνω σε ζητήματα διδακτικής μεθοδολογίας.
Η έρευνα αποσκοπεί στην παραγωγή χρήσιμης γνώσης σχετικά με την αξία υιοθέτησης σύγχρονων ομαδοσυνεργατικών πρακτικών στη διδακτική της Ιστορίας. Συγκεκριμένα, αναγνωρίζονται οφέλη που αφορούν στην αντιλαμβανόμενη εξέλιξη των συμμετεχόντων, οι οποίοι φαίνεται να διαμόρφωσαν μια θετική άποψη για την ομαδοσυνεργατική προσέγγιση στην Ιστορία, ενώ αναγνώρισαν και ορισμένες σημαντικές δυσκολίες στο ενδεχόμενο υιοθέτησης της. Γενικότερα, από την έρευνα προκύπτει ότι η εμπειρία συμμετοχής στο σεμιναριακό/επιμορφωτικό πρόγραμμα και συγκεκριμένα στο σχεδιασμό πρότζεκτ για το μάθημα της Ιστορίας λειτούργησε μετασχηματιστικά στο υπό διαμόρφωση εκπαιδευτικό προφίλ των υποψηφίων εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, φαίνεται να αναμένουν περισσότερο σύνθετα μαθησιακά οφέλη από την διδασκαλία του μαθήματος και ειδικότερα αναμένουν από τους μαθητές τους να πραγματοποιούν συνδέσεις, να εξάγουν συμπεράσματα για το παρελθόν και να παράγουν δικές τους εμπλουτισμένες αφηγήσεις αξιοποιώντας υποστηρικτικά εργαλεία όπως τα νοητικά στηρίγματα.

Λέξεις Κλειδιά: ομαδοσυνεργατική διερεύνηση, Ιστορία, υποψήφιοι εκπαιδευτικοί, πρότζεκτ στο μάθημα της Ιστορίας, μετασχηματισμός εκπαιδευτικού προφίλ.

Prospects for using collaborative inquiry in teaching History. An action survey with pre-service teachers

Stavrianoudaki Alexandra
Primary School Teacher, PhD & adjunct lecturer, Department of Primary Education (University of Thessaly),
stavrian@uth.gr
Papadimas Lambros
PhD Candidate, Department of Primary Education, University of Thessaly

lampapad@uth.gr
Smyrnaios Antonis,
Associate Professor, University of Thessaly
smirnaios@uth.gr

Collaborative inquiry is a strategy that promotes students' self-motivation and offers the opportunity to form representations about the past on the results of an inquiry-based learning, which is no longer based only on school textbooks. The current research examines the change of pre-service teachers' perspective regarding using collaborative inquiry methods in teaching History. We explore the views of pre-service teachers before and after their participation in a six-month seminar/training program focused on history teaching methods. The research draws data from initial and final semi-structured interviews with participants and from observational data collected from their microteachings. Our aim was to produce useful knowledge about the value of adopting collaborative practices in the didactics of History. Participants have highlighted the benefits of using collaborative inquiry methods in their future classrooms. However, they acknowledged some difficulties, such as the need for content knowledge support, to understand the historical past and draw conclusions. The research shows that their experience of participating in the seminar/training program, and specifically in the design of History lesson projects, transformed their educational profile, which was under construction. They seem to have high expectations about their future teaching achievements, especially concerning learning outcomes, while they expect their students to produce their own enriched narratives.

Key words: collaborative inquiry, history, pre-service teachers, history lesson projects, transforming teaching profile

Η «Ομάδα Συνάντησης» ως εργαλείο Βιωματικής μάθησης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφορία: Χτίζοντας ένα εναλλακτικό μοντέλο μάθησης

Πετροπούλου Αικατερίνη
Νηπιαγωγός, ΜΑ "Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική εκπαίδευση"
petropouloukat@hotmail.gr

Στο πλαίσιο του ΔΠΜΣ «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» (2013-2015) η υλοποίηση του μαθήματος «Βασικές αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης» έγινε με τη δημιουργία μιας «Ομάδας Συνάντησης» διετούς διάρκειας ακολουθώντας τις αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης και της Παρεμβαίνουσας Μη Κατευθυντικότητας των K. Lewin, C. Rogers, M. Lobrot. Στην ομάδα συμμετείχαν 11 φοιτητές/τριες του προγράμματος. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να διερευνήσει πως βιώνουν οι συμμετέχοντες/ουσες τις μαθησιακές ευκαιρίες που διαμορφώνονται στην «Ομάδα Συνάντησης». Τα δεδομένα αντλήθηκαν από τις αναστοχαστικές γραπτές αναφορές των φοιτητών/τριών μετά την ολοκλήρωση των συναντήσεων της ομάδας. Η μέθοδος συλλογής κι ανάλυσης των δεδομένων είναι η Grounded Theory. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας οι φοιτητές/τριες του δείγματος χαρακτηρίζουν το συγκεκριμένο πλαίσιο, στο οποίο βιώνουν ένα πλήθος μαθησιακών ευκαιριών, ως ένα Εναλλακτικό Βιωματικό Μοντέλο Διδασκαλίας και Μάθησης με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Οι συμμετέχοντες/ουσες αποδίδουν στο συγκεκριμένο μοντέλο μαθησιακά αποτελέσματα που συμβάλλουν στη γνωστική, κοινωνική, προσωπική κι επαγγελματική τους ανάπτυξη. Το παραπάνω μοντέλο φαίνεται να παράγει μαθησιακά οφέλη συμβατά των προτάσεων της UNECE σχετικά με τους τέσσερις πυλώνες στους οποίους οφείλει να στηρίζεται η ποιοτική εκπαίδευση και να δομούνται οι ικανότητες των εκπαιδευτικών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/Εκπαίδευση για την Αειφορία και μπορεί να αποτελέσει μια πολλά υποσχόμενη εναλλακτική πρόταση στην επιμόρφωσή τους.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, Ομάδα Συνάντησης, Βιωματική Μάθηση, Παρεμβαίνουσα Μη Κατευθυντικότητα NDI

Απόψεις εκπαιδευτικών για τις δυσκολίες κατά την ανάπτυξη δεξιοτήτων γραφής των μαθητών και μαθητριών

Αμαραντίδου Κυριακή
Δασκάλα, Δρ. Ιστορίας
kikiamarantidou@yahoo.gr
Δουίτση Μαρία
Φιλόλογος, μεταπτυχιακή φοιτήτρια
m.douitsi@gmail.com

Στο παρόν άρθρο διερευνώνται οι απόψεις 251 εκπαιδευτικών, εν ενεργεία και υποψηφίων, σχετικά με τις δυσκολίες και τα προβλήματα που εντοπίζουν κατά την ανάπτυξη δεξιοτήτων γραφής των μαθητών/τριών τους. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το διάστημα Μάιος-Ιούλιος 2021, με εργαλείο συλλογής δεδομένων ένα δομημένο ερωτηματολόγιο ατομικής συμπλήρωσης. Η επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων έγινε με το λογισμικό πακέτο IBMSPSSStatistics 26. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα θεωρούν ότι περισσότερο από το ένα τρίτο των μαθητών/τριών αντιμετωπίζουν προβλήματα στην ανάπτυξη ευχερούς και ευανάγνωστης γραφής, με τους εκπαιδευτικούς της Α/θμιας να εμφανίζονται περισσότερο ικανοποιημένοι από την ανάπτυξη της γραφής των μαθητών/τριών τους σε σχέση με αυτούς της Β/θμιας. Τα προβλήματα παρουσιάζονται κυρίως με δυσανάγνωστο γραφικό χαρακτήρα, κατά την υπαγόρευση από τον εκπαιδευτικό και κατά τη λήψη σημειώσεων. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί συνδέουν τα προβλήματα αυτά με μαθησιακές δυσκολίες και διαταραχές, όπως αυτισμό και ΔΕΠ-Υ, και τα αποδίδουν κυρίως στην αυξημένη ψηφιακή επικοινωνία και την υπερβολική έκθεση στα μέσα επικοινωνίας, τη λίγη εξάσκηση στο σπίτι και την έλλειψη ενδιαφέροντος των μαθητών για τη γραφή. Ως πιο αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών προτείνουν περισσότερο χρόνο για βοήθεια στην τάξη, αλλά και περισσότερη εξάσκηση στο σπίτι, ενώ δεν συμφωνούν ότι οι λιγότερες ασκήσεις γραφής και η πληκτρολόγηση αντί του χειρόγραφου θα προσέφεραν μια καλή λύση.

Λέξεις κλειδιά: Δεξιότητες γραφής, δυσκολίες γραφής, δυσγραφία, χειρόγραφο, ευχερής γραφή

Teachers' views on difficulties in developing students' writing skills

Amarantidou Kyriaki
Teacher, PhD
kikiamarantidou@yahoo.gr
Douitsi Maria
Philologist, postgraduate student
m.douitsi@gmail.com

This paper attempts to explore the views of 251 teachers, both current and prospective, on the difficulties and problems they identify in developing their students' writing skills. The survey was conducted during the months of May-July 2021, using a structured questionnaire with individual completion as a data collection tool. Data were processed and analyzed using the IBM SPSS Statistics 26 data analysis software package. The teachers who participated in the study felt that

more than a third of the students were currently experiencing problems in developing fluent and legible writing, with the teachers in the primary education appearing more satisfied with their students' writing development than those in the secondary education. Problems are mainly presented with illegible handwriting, when dictating from the teacher and when taking notes. Most teachers associate the problems in students' writing development with learning difficulties and disorders, such as autism and ADHD, and attribute them mainly to increased digital communication and over-exposure to media, little practice at home, and students' lack of interest in writing. They suggest that more time for help in class and more practice at home are the most effective ways to address these problems, and do not agree that fewer writing exercises and typing instead of handwriting would provide a good solution.

Key words: Writing skills, writing difficulties, dysgraphia, handwriting, handwriting fluency

Ο ρόλος της δυναμικής και στατικής αξιολόγησης στην αξιολόγηση της μορφολογικής επίγνωσης και ορθογραφίας των μαθητών του δημοτικού σχολείου

Κατερίνα Στούμπου
Αναπληρώτρια Δασκάλα, M.Ed.
Στυλιανή Ν. Τσεσμελή
Μόνιμη Λέκτορας
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας
ΠανεπιστήμιοΠατρών, Ρίο

Σκοπός της μελέτης ήταν να εξετάσει το ρόλο της δυναμικής και στατικής αξιολόγησης στην ανάπτυξη της μορφολογικής επίγνωσης και ορθογραφίας 40 μαθητών της Β΄ δημοτικού (πειραματική/ομάδα ελέγχου). Η δυναμική αξιολόγηση εξετάζει τη δυνατότητα κατάκτησης δεξιοτήτων μέσα από δοκιμασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν κατάλληλα καθοδηγητικά στοιχεία σε αντίθεση με τη στατική αξιολόγηση η οποία δε συνοδεύεται από βοηθητικά στοιχεία. Σε όλους τους μαθητές χορηγήθηκαν κριτήρια ανάγνωσης συλλαβών/ λέξεων, ορθογραφίας, λεξιλογίου και μορφολογικής επίγνωσης, καθώς και τρία κριτήρια στατικής αξιολόγησης ορθογραφίας και σχηματισμού τύπου/σημασίας λέξεων για την κλίση, σύνθεση και παραγωγή, ενώ στην πειραματική ομάδα δόθηκαν επιπλέον τρία κριτήρια δυναμικής αξιολόγησης αντίστοιχα ως προς την στατική αξιολόγηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η δυναμική αξιολόγηση εξασφάλισε στατιστικά υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τη στατική αξιολόγηση στα κριτήρια ορθογραφίας και σχηματισμού τύπου/ σημασίας και για τις τρεις λεξικές κατηγορίες. Επιπλέον, στα κριτήρια της δυναμικής αξιολόγησης, οι μαθητές σημείωσαν την υψηλότερη ορθογραφική επίδοση στην κλίση και χαμηλότερη επίδοση στην παραγωγή, ενώ στο κριτήριο σχηματισμού τύπου/σημασίας λέξεων σημείωσαν την υψηλότερη επίδοση στην κλίση και την χαμηλότερη επίδοση στη σύνθεση. Η παρούσα μελέτη συνεισφέρει στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της δυναμικής αξιολόγησης σε σχέση με τη στατική ως αξιολογικής και παρεμβατικής διαδικασίας αναφορικά με την ανάπτυξη των μορφολογικών ικανοτήτων των μαθητών, ενώ τα δεδομένα της είναι συμβατά με τη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία.

Λέξεις κλειδιά: Δυναμική/Στατική αξιολόγηση, Ορθογραφία, Σημασία, Μορφολογική επίγνωση.

Διαίρεση κλασμάτων: Μια κριτική ματιά στην οργάνωση του περιεχομένου στα σχολικά εγχειρίδια

Ξένια Βαμβακούση
Αν. Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Παν/μιο Ιωαννίνων
xvamvak@uoi.gr
Ιωάννα Κόπτση
Εκπαιδευτικός, Δημοτικό Σχολείο Λακκίου Λέρου,
MSc Διδακτικής Μαθηματικών
joannakop@sch.gr
Κωνσταντίνος Π. Χρήστου
Αν. Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Παν/μιο Δυτικής Μακεδονίας
kchristou@uowm.gr
Χαράλαμπος Λεμονίδης
Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
xlemon@uowm.gr

Εν όψει της επικείμενης συγγραφής νέων σχολικών εγχειριδίων, εξετάσαμε κριτικά τα εγχειρίδια της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού ως το περιεχόμενο που είναι σημαντικό για τη νοηματοδότηση της διαίρεσης κλασμάτων. Κεντρικά προς την κατεύθυνση αυτή είναι αφενός το νόημα της διαίρεσης ως μέτρηση και, αφετέρου, η αντίστροφη σχέση του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης που εκφράζεται με δύο τρόπους: α) x.y:y=x, y≠0, β) αν x.y= w, τότε x=w:y και y=w:x, x,y≠0. Και οι δύο εκφάνσεις της σχέσης βασίζονται στο γεγονός ότι x:x =1, που μετεξελίσσεται σε $x.x^{-1}=1$ μετά την εισαγωγή του αντίστροφου αριθμού, με συνέπεια ότι η διαίρεση μπορεί να αντικατασταθεί από την αντίστροφη πράξη, αλλά με τον αντίστροφο του διαιρέτη. Αυτήν τη «διπλή αντιστροφή» αντανακλά ο αλγόριθμος γνωστός ως «αντιστρέφω και πολλαπλασιάζω» (Α&Π). Εξετάζοντας τα εγχειρίδια της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού διαπιστώσαμε ότι: α) δεν γίνεται ρητή διάκριση ανάμεσα στο νόημα της μέτρησης και αυτό του μερισμού, ενώ εντοπίστηκαν και παραπλανητικές οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς όπου τα δύο νοήματα συγχέονται, β) ο όρος «αντίστροφες πράξεις» αναφέρεται αδιαφοροποίητα σε διαφορετικές εκφάνσεις της σχέσης που δε διασυνδέονται, γ) οι «αντίστροφοι αριθμοί» εισάγονται στην Ε΄ Δημοτικού, αλλά δεν αξιοποιούνται για την αναπλαισίωση της σχέσης μεταξύ των δύο πράξεων, ούτε για τη διατύπωση του Α&Π.

Λέξεις κλειδιά: διαίρεση κλασμάτων, αντίστροφες πράξεις, σχολικά εγχειρίδια

Fraction Division: A critical examination of the Greek mathematics textbooks

Xenia Vamvakoussi
Associate Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina
xvamvak@uoi.gr
Ioanna Koptsi
Educator, Elementary School of Lakki (Leros), Msc Didactics of Mathematics
joannakop@sch.gr
Konstantinos P. Christou
Associate Professor, Department of Early Childhood Education, University of Western Macedonia
kchristou@uowm.gr
Charalambos Lemonidis
Professor, Department of Primary Education, University of Western Macedonia
xlemon@uowm.gr

In view of the forthcoming change of mathematics textbooks, we examined critically the current Grade 5 and 6 textbooks regarding the content necessary for assigning meaning to fraction division. Two issues are important in this respect: a) the measurement meaning of division and b) the fact that multiplication and division are inverse operations. The latter is expressed in two ways: a) x.y:y=x, y≠0, b) if x.y= w, then x=w:yκαιy=w:x, x,y≠0. Both aspects of this relationship are based on the fact that x:x =1 that is transformed into $x.x^{-1}=1$ after the "multiplicative inverse" is introduced. This implies that division can be replaced by multiplication, albeit by the inverse of the divisor. This "double inversion" underlies the algorithm known as "flip and multiply" (F&M). We found that in these textbooks a) the measurement and the partitive model of division are not explicitly differentiated, and there are cases where they are confounded; b) the term "inverse operations" is used for both aspects of this relationship without adequate explanation; and c) the notion of the "multiplicative inverse numbers" is introduced in Grade 5, but is not employed for revisiting the relationship between multiplication and division nor for the formulation of F&M.

Key words: fraction division, inverse operations, mathematics textbooks

Παραγωγή αφηγηματικού λόγου και επιτελικές λειτουργίες σε παιδιά με ΔΑΦ, ΔΕΠ-Υ και μαθησιακές δυσκολίες

Φιορέντζη Κρυσταλλένια
Υποψήφια Διδάκτωρ ΕΚΠΑ
kristalliafiore@gmail.com
Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος
Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΚΠΑ
as_antoniou@primedu.uoa.gr

Ο αφηγηματικός λόγος αποτελεί πλούσια πηγή πληροφοριών και προβλεπτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του προφορικού λόγου και τη μελλοντική ακαδημαϊκή επίδοση των παιδιών. Τα δείγματα λόγου, όπως οι αφηγήσεις, είναι ιδιαίτερα χρήσιμα στην περίπτωση των αναπτυξιακών διαταραχών, καθώς δείχνουν τις κοινωνικές-επικοινωνιακές δεξιότητες των παιδιών και τον τρόπο χρήσης διάφορων γλωσσικών δομών σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Τα ευρήματα για τη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ) και τις μαθησιακές δυσκολίες είναι μεικτά. Δεδομένα δείχνουν ελλείμματα στην αφήγηση, ενώ άλλα δεδομένα δείχνουν μικρές ή καθόλου διαφορές ανάμεσα στα τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά και τους συνομηλίκους τους με ΔΑΦ, ΔΕΠ-Υ και μαθησιακές δυσκολίες. Η αφήγηση ιστοριών επιτρέπει την εξέταση της σκέψης που καθοδηγείται από τις προθέσεις, τους στόχους και τα σχέδια του αφηγητή, ενώ τα έργα επιτελικών λειτουργιών έχουν ξεκάθαρα ορισμένα προβλήματα και εξετάζουν συγκεκριμένες γνωστικές διεργασίες. Στην πρώιμη παιδική ηλικία οι επιτελικές λειτουργίες και η γλώσσα αλλάζουν σημαντικά, πυροδοτώντας μια συζήτηση για πιθανές αμοιβαίες σχέσεις ανάμεσα στην ανάπτυξή τους. Η παρούσα μελέτη προσδοκεί να εξετάσει τη σχέση ανάμεσα στη γλωσσική ικανότητα και τις γνωστικές διεργασίες τόσο μέσω του αφηγηματικού λόγου όσο και μέσω έργων επιτελικών λειτουργιών.

Λέξεις κλειδιά: αφηγηματικός λόγος, επιτελικές λειτουργίες, αυτισμός, ΔΕΠ-Υ, μαθησιακές δυσκολίες

Narrative production and executive functions in children with ASD, ADHD and learning difficulties

Fiorentzi Krystallenia
PhD candidate UoA
kristalliafiore@gmail.com
Antoniou Alexandros-Stamatios
Associate Professor UoA
as_antoniou@primedu.uoa.gr

Narratives are a rich source of information and predict oral language development and later academic achievement. Conversational samples, such as narratives, are of particular use in the case of developmental disorders since they indicate children's social-communicative skills and the way children use various language forms in various contexts. Findings for Autism Spectrum Disorder (ASD), Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) and learning difficulties are mixed. Some data show deficits in narrative production, while other data suggest no major or no differences between typically developing children and their peers with ASD, ADHD and learning difficulties. Storytelling enables the examination of thought directed by the narrator's intentions, goals and plans, while executive function tasks have clearly-defined problems and examine specific cognitive processes. During early childhood both executive functions and language skills undergo significant changes, triggering a discussion of possible reciprocal relations between their development. The present study aims at examining the relation between linguistic ability and cognitive processes via both storytelling and executive function tasks.

Key words: narratives, executive functions, autism, ADHD, learning difficulties

Διερεύνηση των σχέσεων των αντιλαμβανόμενων διδακτικών πρακτικών με τους προσανατολισμούς στόχων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στην α' γυμνασίου

Γεωργία Σταυροπούλου
Δρ.,Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Α.Π.Θ., ΑΠΘ, ΤΚ: 54124, Θεσσαλονίκη
georginastavropoulou@yahoo.com
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Α.Π.Θ., ΑΠΘ, ΤΚ: 54124, Θεσσαλονίκη,
stadi@edlit.auth.gr

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια διεπιστημονική μελέτη στα πεδία της διδακτικής και της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, όπου διερευνάται ένας αριθμός ατομικών διαφορών, οι οποίες διαμορφώνουν τα μαθησιακά αποτελέσματα στο σχολικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, εξετάζεται στο πλαίσιο της Θεωρίας Προσανατολισμού Στόχων, ο ρόλος και η αλληλεπίδραση των εμπλεκομένων μεταβλητών που αφορούν την ακαδημαϊκή συμπεριφορά των μαθητών στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας. Οι συμμετέχοντες που φοιτούσαν στην α' γυμνασίου, συμπλήρωσαν πέντε ερωτηματολόγια αυτο-αναφοράς, τα οποία μετρούσαν τις αντιλαμβανόμενες διδακτικές πρακτικές, τους προσανατολισμούς στόχων των μαθητών, τους αντιλαμβανόμενες στόχους που προωθούν οι εκπαιδευτικοί στην τάξη, τις πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας και το ενδιαφέρον. Στην ανάλυση των εμπειρικών δεδομένων αξιοποιήθηκαν πολυμεταβλητές στατιστικές αναλύσεις, όπως πολλαπλή παλινδρόμηση, ανάλυση διαδρομών και μοντέλα δομικών εξισώσεων. Οι αναλύσεις έδειξαν ότι οι προσανατολισμοί στόχων των μαθητών έχουν ρόλο διαμεσολαβητήκαι προβλέπουν τις

αντιλαμβανόμενες διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών, ενώ προβλέπονται από τους αντιλαμβανόμενους στόχους που προωθούν οι εκπαιδευτικοί στην τάξη. Το κυριότερο εύρημα είναι ο κρίσιμος ρόλος του προσανατολισμού μάθησης-προσέγγισης που προωθούν οι εκπαιδευτικοί στην τάξη, ο οποίος διαμορφώνει τους ατομικούς προσανατολισμούς μάθησης-προσέγγισης των μαθητών και ρυθμίζει τις πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας, το ενδιαφέρον, όπως και τις αντιλήψεις των μαθητών για την κονστρουκτιβιστική διδακτική προσέγγιση. Τα αποτελέσματα συμβάλλουν στην ενίσχυση τους και τροφοδοτούν τη σχολική πρακτική.

Λέξεις κλειδιά: Διδακτικές Πρακτικές, Προσανατολισμοί Στόχων, Αντιλαμβανόμενοι Στόχοι, Πεποιθήσεις Αυτο-αποτελεσματικότητας, Ενδιαφέρον

Exploring the relationship between goal orientations of Junior Secondary School students and their perceived teaching practices in Modern Greek Language

Georgia Stavropoulou,
PhD, Post-doc Researcher
School of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Postal Code: 54124,
georginastavropoulou@yahoo.com
Dimitrios Stamovlasis,
Associate Professor
School of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Postal Code: 54124,
stadi@edlit.auth.gr

The present work is an interdisciplinary study in the fields of didactic and educational psychology, which explores a number of individual differences that shape learning outcomes in the school environment. Specifically, in the context of Achievement Goal Orientation Theory, the role and interaction of the involved variables concerning the academic behavior of students in the Modern Greek Language course is examined. Participants in the first grade completed five self-report questionnaires, which measured perceived teaching practices, student goal orientations, perceived teachers' goals, self-efficacy, and interest. For the data analysis multivariate statistical analyses were used, such as multiple regression, path analysis and structural equation model. The analyses showed that the students' goal orientations have a mediating role and predict the perceived teaching practices of the teachers, while they are predicted by the perceived goals promoted by the teachers in the classroom. The main finding is the crucial role of mastery-goals promoted by teachers in the classroom, which shapes students mastery goals and regulates students' self-efficacy, interest, and students' perceptions of constructive didactic approach.

Key words: Didactic Practices, Achievement Goal Orientations, Perceived Teachers' Goals, Self-efficacy, Interest

Πώς καταγράφηκε η ΕΣΣΔ του μεσοπολέμου στα ελληνικά σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας από την χούντα (1967) μέχρι σήμερα (2022): ερμηνευτικά σχήματα, ιδεολογικές κατευθύνσεις και ο μετασχηματισμός τους

Πέτρος Σκυθιώτης
Υποψ. Διδάκτορας, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας,
pskythiotis@uowm.gr
Αντρέας Π. Ανδρέου

Καθηγητής Ιστορίας και Πολιτισμού στην Εκπαίδευση, ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
aandreou@uowm.gr

Το σχολικό εγχειρίδιο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του μαθήματος της Ιστορίας στην σχολική εκπαίδευση. Ως «οδηγός» του ιστορικού μαθήματος διαμορφώνει κυρίαρχα τα ερμηνευτικά σχήματα με τα οποία επενδύουν οι μαθητές την γνώση τους για το ιστορικό παρελθόν, ενώ παράλληλα συμπυκνώνει και την πιο επίσημη θεσμική ιστορική αφήγηση που εκπορεύεται από την Εκπαίδευση στην λειτουργία της ως ιδεολογικού μηχανισμού. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην διερεύνηση και ανάδειξη των ερμηνευτικών σχημάτων, των ιδεολογικών κατευθύνσεων, των εμφάσεων και των αποσιωπήσεων στις αφηγήσεις με τις οποίες τα ελληνικά σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας από την χούντα (1967) μέχρι σήμερα (2022) κατέγραψαν την ΕΣΣΔ κατά την μεσοπολεμική περίοδο (1922-1939). Με την Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου αναλύονται και συγκρίνονται τα σχετικά περιεχόμενα 24 σχολικών εγχεριδίων Ιστορίας που χρησιμοποιήθηκαν σε Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο και σε μαθήματα επιλογής την περίοδο 1967-2022, ώστε να προκύψουν οι μετασχηματισμοί των ερμηνευτικών σχημάτων. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την θεωρητική υπόθεση της συνάρτησης της σχολικής ιστορίας με το κοινωνικό πλαίσιο και τις ιδεολογικοπολιτικές εξελίξεις-αλλαγές της περιόδου χρήσης των εγχειριδίων, συνιστώντας, έτσι, μια εφαρμοσμένη ανίχνευση της πάντα εν εξελίξει διαλεκτικής ιστορικού παρελθόντος και παρόντος, η οποία αποτυπώνεται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, στην διαφορετική κάθε φορά ιστορικοποίηση του πρώτου από το δεύτερο μέσα στα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας και του μετασχηματισμού της.

Λέξεις κλειδιά:ελληνικάσχολικά εγχειρίδια Ιστορίας, ΕΣΣΔ μεσοπολέμου, Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου, ερμηνευτικά σχήματα, κυρίαρχη ιδεολογία

How the USSR of the interwar period was recorded in the Greek history textbooks from the junta (1967) until today (2022): interpretive schemes, ideological directions and their transformation

Petros Skythiotis
PhD Candidate, Pedagogical Department of Primary Education, University of Western Macedonia
Andreas Andreou
Professor of History and Culture in Education, Pedagogical Department of Primary Education, University of Western Macedonia

The textbook is an integral part of the History lesson in school education. As a “guide” of the History lesson, the textbook forms the interpretive schemes with which the students learn about the historical past, while at the same time it condenses the most official institutional historical narrative emanating from Education in its function as an Ideological Mechanism.Our research focuses on the investigation and detection of the interpretive schemes, the ideological directions, the emphases and the concealments in the narratives with which the Greek history textbooks recorded the USSR during the interwar period (1922-1939) from the junta (1967) until today (2022).Using the Qualitative Content Analysis we analyze and compare the relevant contents of 24 history textbooks used in Primary and Secondary education and elective courses in the period 1967-2022, in order to result in the transformations of the interpretive schemes. The results confirm the theoretical hypothesis of the relation of school History with the social context and the ideological-political developments-changes of the period of use of the textbooks. This constitutes an applied detection of the perpetual dialectic of historical past and present, which is reflected, in this case, in the different historicization of the first from the second and its transformations in the Greek History textbooks.

Key words: Greek history textbooks, interwar period of USSR, Qualitative Content Analysis, interpretive schemes, Dominant Ideology

Ο προσανατολισμός στόχων επίτευξης των μαθητών και η σχέση τους με τη συμμετοχή και την επίδοση στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών: Μια εμπειρική έρευνα

Ελένη Καραστεργίου
Εκπαιδευτικός/υπ. Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, ΑΠΘ
ekaraste@edlit.auth.gr
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, ΑΠΘ
stadi@edlit.auth.gr

Στην παρούσα έρευνα εξετάσθηκε ο βαθμός συμμετοχής και η συνολική επίδοση των μαθητών Α΄ Λυκείου στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών (ΑΕ) σε συνάρτηση με τον προσανατολισμό στόχων επίτευξης. Συγκεκριμένα, διερευνήθηκε ο ρόλος των μεταβλητών: στόχοι μάθησης, στόχοι επίδοσης-προσέγγισης, στόχοι επίδοσης-αποφυγής, η αυτο-αποτελεσματικότητα και το ενδιαφέρον σε σχέση με τη συμμετοχή και την επίδοση των μαθητών. Ακολουθήθηκε σχεδιασμός διαχρονικής έρευνας, κατά τον οποίο οι εξαρτημένες μεταβλητές, δηλαδή οι επιδόσεις τους στη μετάφραση, στις ερωτήσεις κατανόησης, στις ασκήσεις γραμματικής, συντακτικού και λεξιλογίου, μετρήθηκαν κάθε βδομάδα και καταγράφηκαν ως χρονοσειρές. Εφαρμόστηκε η Ανάλυση Λανθανουσών Τάξεων (LCA), η οποία υπέδειξε δύο ξεχωριστές ομάδες/προφίλ. Η ομάδα 1 αποτελούνταν από άτομα με συστηματικά μικρότερη διαχρονική επίδοση στο μάθημα των Αρχαίων, παρουσιάζοντας ιδιαίτερη δυσκολία να ανταποκριθούν στις ασκήσεις γραμματικής και συντακτικού. Αυτοί οι μαθητές εμφάνισαν χαμηλότερους στόχους μάθησης, υψηλότερους στόχους επίδοσης/αποφυγής, μικρότερο ενδιαφέρον, χαμηλά επίπεδα αυτο-αποτελεσματικότητας και αναλόγως μικρή συμμετοχή στο μάθημα. Οι μαθητές της ομάδας 2 επέδειξαν υψηλότερους στόχους μάθησης και χαμηλότερους στόχους επίδοσης/αποφυγής, εμφάνισαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον, υψηλότερη αυτο-αποτελεσματικότητα και μεγαλύτερη συμμετοχή στην τάξη. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας μπορεί πρακτικά να αξιοποιηθούν συνεισφέροντας στον σχεδιασμό κατάλληλων προγραμμάτων παρέμβασης με στόχο αφενός την καλλιέργεια των επιθυμητών κινήτρων στους μαθητές και αφετέρου τον εκσυγχρονισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: προσανατολισμός στόχων επίτευξης, συμμετοχή, επίδοση, Ανάλυση Λανθανουσών Τάξεων.

Students' goal orientations and their association with participation and performance in Ancient Greek classes: an empirical research

Eleni Karastergiou,
Teacher/assistant Doctor
Department of Philosophy and Pedagogy, AUTh, AUTh, PC: 54124, Thessaloniki,
ekaraste@edlit.auth.gr
Dimitrios Stamovlasis,
Associate Professor
Department of Philosophy and Pedagogy, AUTh, AUTh, PC: 54124, Thessaloniki,
stadi@edlit.auth.gr

This research investigated the level of participation and the overall performance of the first- year senior high school students in the subject of Ancient Greek and in relation to achievement goal orientations. Specifically, we investigated the role of variables: Mastery approach goals, performance-approach goals, performance-avoidance goals, self-efficacy, and interest in relation to participation and achievement. The research followed a longitudinal design, during which, the dependent variables, that is, performance in translation, comprehension questions, grammar exercises, syntax and vocabulary exercises, were measured every week and recorded as time-series. Latent Class Analysis (LCA) was applied, which revealed two distinct students' groups/profiles. Group 1 consisted of people with systematically lower longitudinal performance in the subject of Ancient Greek, which showed particular difficulty in grammar exercises and syntax; these students showed low learning goals, higher performance-avoidance goals, low interest, low self-efficacy and accordingly low participation in the class. Students in Group 2 demonstrated higher mastery goal orientations and lower performance-avoidance goals, while they had higher interest, higher self-efficacy and high participation in the class. The findings inform educators who design intervention programs for enhancing students' effective motivation and attitude, and furthermore the learning outcomes.

Key words: goal orientation, participation, performance, latent class analysis.

Τα Παιχνίδια Ρόλων στην Εκπαίδευση - Η Περίπτωση των Edu-Larps

Ηλίας Τσιάρας
Φυσικός, Med Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
ilitsiaras@gmail.com

Ήδη από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα παρατηρείται μια γενικευμένη στροφή στις παιδαγωγικές επιστήμες και τον ρόλο του σχολείου, το οποίο πια επιχειρεί να αποποιηθεί το δασκαλοκεντρικό του παρελθόν και να επενδύσει σε πιο συμμετοχικές εκπαιδευτικές μεθόδους. Ταυτόχρονα, η παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα φαίνεται να αφήνει σε δεύτερη μοίρα την απόκτηση στείρων γνώσεων και να επικεντρώνεται στην ανάπτυξη μιας σειράς κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η δημιουργική σκέψη, η ενσυναίσθηση, η επικοινωνία και η επίλυση προβλημάτων (problemsolving). Μια τέτοια μέθοδος που προάγει όλες αυτές τις δεξιότητες αλλά παράλληλα εμβαθύνει και στη γνωστική διάσταση της διδασκαλίας είναι τα εκπαιδευτικά ζωντανά παιχνίδια ρόλων, περισσότερο γνωστά ως edu-larps (educationallive-actionroleplayinggames). Η πρακτική των edu-larps έχει αποκτήσει πολλούς υποστηρικτές στους κόλπους της εκπαίδευσης των ανεπτυγμένων χωρών, με προεξέχουσες τις σκανδιναβικές. Παρόλο που πολλοί μελετητές έχουν αναδείξει επανειλημμένως τα οφέλη που αποκομίζουν οι μαθητές όταν εμπλέκονται ενεργά στη μαθησιακή διεργασία, στη χώρα μας τα παιχνίδια ρόλων εξακολουθούν να παραμένουν μια θεωρητικά γνωστή προσέγγιση, που όμως δεν τυγχάνει της προσοχής και της χρήσης που της αρμόζει. Η παρούσα εργασία, που πραγματοποιήθηκε μέσω κριτικής ανασκόπησης της σύγχρονης βιβλιογραφίας, σκοπό έχει να εστιάσει στα edu-larps, ώστε να γίνουν περισσότερο γνωστά στον ελλαδικό χώρο και να αξιοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς προκειμένου να εμπλουτιστεί περαιτέρω το διδακτικό τους έργο.

Λέξεις κλειδιά: ενσυναίσθηση, συνεργατική μάθηση, επίλυση προβλημάτων, κονστρουκτιβισμός

Role Playing Games in Education – The Case of Edu-Larps

Ilias Tsiaras
Physicist, MEdSpecialEducation
ilitsiaras@gmail.com

The last few decades has given rise to new pedagogical practices, modern educational methods that focus on the cultivation of various social skills, such as creative thinking, empathy, communication and problem solving, rather than the insertion of sterile knowledge. At the same time, the majority of the typical educational systems worldwide try to dispose of their teacher-centered past and to invest in more collaborative teaching techniques. One such technique that not only promotes the aforementioned skills but simultaneously contributes to the cognitive aspect of teaching is the educational live-action role playing games, widely known as edu-larps. The practice of edu-larps has given rise to a great number of supporters among the educational field of the so called advanced countries, most notably those from the Scandinavian Peninsula. Despite the fact that time and again many researchers have given prominence to the positive outcomes that accompanies the process of active learning, in Greece role playing games are still considered a theoretically known teaching practice that does not get the attention it deserves. The purpose of this paper that was conducted through critical review of the associated bibliography is to focus on the benefits of edu-larps in an effort to make the Greek educational community aware of its benefits so that teachers can use them to enrich their arsenal of pedagogical methods.
Key words: empathy, collaborative learning, problem solving, constructivism

Η έρευνα των σχολικών εγχειριδίων στην Ελλάδα: Μια πρώτη απόπειρα χαρτογράφησης του πεδίου

Γιώργος Κανέλλας
Μεταδιδακτορικός ερευνητής ΠΤΔΕ ΑΠΘ
georgekanellas@gmail.com

Επίκεντρο της παρούσας εισήγησης –η οποία συνιστά μέρος μιας μεταδιδακτορικής έρευνας που βρίσκεται σε εξέλιξη– αποτελεί το πεδίο της έρευνας των σχολικών εγχειριδίων perse και σκοπός της είναι να προσφέρει ερευνητική τεκμηρίωση για τη φάση, την οποία διέρχεται το τελευταίο στην Ελλάδα μέσω της καταγραφής και ανάλυσης των σχετικών ερευνητικών προσπαθειών που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ 1975 και 2020. Το υλικό της έρευνας –για τις ανάγκες της παρούσας εισήγησης– θα αποτελέσουν όσες μελέτες (είτε κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους είτε μονογραφίες) εντοπιστούν, οι οποίες έχουν δημοσιευτεί εντός της παραπάνω περιόδου. Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί είναι η εξής: Αρχικά, θα συγκεντρωθούν και θα καταγραφούν οι προαναφερόμενες ερευνητικές προσπάθειες βάσει ορισμένων κριτηρίων. Αφού ολοκληρωθεί η συλλογή του υλικού της έρευνας, θα κατηγοριοποιηθούν τα τεκμήρια βάσει προεπιλεγμένων αξόνων (φύλο των συγγραφέων, σχολική βαθμίδα και σχολικό μάθημα/γνωστικό αντικείμενο που απευθύνονται, χρονικό εύρος και εθνική προέλευση των βιβλίων που ερευνώνται στις μελέτες που θα ενταχθούν, διαστάσεις/θεματικές του πεδίου που αντιπροσωπεύονται). Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η ποσοτική αποτύπωση, μέσω της χρήσης του προγράμματος SPSS και της Περιγραφικής Στατιστικής, της σχετικής ερευνητικής παραγωγής και θα επιχειρηθεί μια πρώτη προσπάθεια ένταξης των αποτελεσμάτων της έρευνας στο ευρύτερο –ελληνικό και ευρωπαϊκό– πλαίσιο.

Λέξεις κλειδιά: έρευνα σχολικών εγχειριδίων, διαστάσεις του πεδίου

Απόψεις των φοιτητών/τριών για την χρήση του χιούμορ των καθηγητών/τριών τους: ευρήματα από ποσοτική έρευνα

Καρακάση Μαρία
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
mkarakas@eled.auth.gr
Χριστοδούλου Μιχαήλ
Επίκουρος Καθηγητής
Τομέας Παιδαγωγικής και Κοινωνικού Αποκλεισμού Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας
mchristodoulou@eled.auth.gr

Η εργασία που πρόκειται να υποβάλλω μελετά τις απόψεις των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών σχετικά με την χρήση του χιούμορ των καθηγητών/τριών τους. Η διεθνής βιβλιογραφία έχει μελετήσει σε βάθος το χιούμορ στην εκπαίδευση με έρευνες που το συσχετίζουν με το φύλο, την αμεσότητα, το είδος του χιούμορ και την μάθηση, ωστόσο η χρήση του δεν έχει μελετηθεί αρκετά στον Ελλαδικό χώρο ενώ δεν υπάρχει κάποια αντίστοιχη ελληνική έρευνα που να παρέχει δεδομένα από την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί η γενική εικόνα των φοιτητών/τριών όσον αφορά την χρήση του χιούμορ στην ακαδημαϊκή εκπαίδευση, η πιθανή επίδρασή του στην σχέση μεταξύ φοιτητή/τριας και καθηγητή/τριας και η συσχέτισή του με τη μάθηση. Ταυτόχρονα, σχηματίζεται μια πρώτη εικόνα για την συχνότητα και το είδος του χιούμορ που εντάσσουν οι ακαδημαϊκοί καθηγητές στις διαλέξεις τους. Το σχετικό ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά σε 190 φοιτητές και φοιτήτριες που παρακολουθούσαν προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022 στα πλαίσια έρευνας από την Παιδαγωγική Σχολή, του τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΑΠΘ. Τα αποτελέσματα διεγείρουν τον προβληματισμό για την αξιοποίηση του χιούμορ στα πλαίσια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δρομολογούν μία σειρά προτάσεων για μελλοντική έρευνα με δέουσα παιδαγωγική σημασία.

Λέξεις κλειδιά: Χιούμορ, Εκπαιδευτικοί, Τριτοβάθμια εκπαίδευση,

Η εφαρμογή της μικτής μάθησης -blendedlearning- σε πανεπιστημιακά μαθήματα: Μια εμπειρική διερεύνηση της επίδρασης των στόχων επίτευξης

Χαράλαμπος Χρ. Τσανίδης
Υπ. Διδάκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
tsanidis@ad.auth.gr
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
stadi@edlit.auth.gr

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται μια διεπιστημονική έρευνα που αφορά την εφαρμογή της μικτής μάθησης (blendedlearning). Η εκπαιδευτική διαδικασία αναφέρεται σε μάθημα στατιστικής εφαρμοσμένης στις κοινωνικές επιστήμες. Συνδυάζοντας την εκπαίδευση δια ζώσης με την εξ αποστάσεως, αξιοποιείται ένα ολοκληρωμένο σύστημα εκπαίδευσης, στο πλαίσιο του οποίου δημιουργήθηκε μια σελίδα στο ιντερνέτ με το λογισμικό Moodle, το οποίο περιέχει κείμενα, βίντεο τεστ και διαφάνειες. Η διαδραστική πλατφόρμα είναι ιδιαίτερα εύκολη

στην πλοήγηση για τους χρήστες και ευνοεί την μελέτη και μάθηση από το σπίτι. Το ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας αφορά την αλληλεπίδραση των φοιτητών με το εν λόγο Moodle σε σχέση με κάποιες ατομικές διαφορές. Από τον χώρο της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, υιοθετείται η Θεωρία Στόχων Επίτευξης (AchievementgoalTheory, AGT), σύμφωνα με την οποία τα άτομα εμπλέκονται σε μια ακαδημαϊκή δραστηριότητα έχοντας διαφορετικά κίνητρα και στόχους. Οι στόχοι οριοθετούνται από τα ίδια τα άτομα και ονομάζονται προσωπικοί προσανατολισμοί στόχων, για τους οποίου η έρευνα στο πεδίο έχει δείξει ότι αποτελούν προβλεπτικές μεταβλητές για την ακαδημαϊκή συμπεριφορά των φοιτητών. Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα έρευνα διερευνά την επίδραση των προσανατολισμών στόχων στην εμπλοκή και αποτελεσματικότητα των φοιτητών με το εν λόγο Moodle. Τα εμπειρικά δεδομένα συλλέχθηκαν με ερωτηματολόγια και αναλύθηκαν με ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους. Στην επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση δικτύων (NetworkAnalysis, SNA) για την ανάδειξη των σχέσεων μεταξύ των λανθανουσών μεταβλητών (στόχων) και των μεταβλητών της συμπεριφοράς (εμπλοκή, επίδοση). Τα αποτελέσματα και οι συνέπειες για την εκπαίδευση συζητούνται στο πλαίσιο συγχρόνων θεωριών.

Λέξεις κλειδιά: μικτής μάθησης, Moodle, θεωρία στόχων επίτευξης, ανάλυση δικτύων

Applications of blended learning in university courses: An empirical research on the impact of students' achievement goals

Charalampos Chr. Tsanidis,
PhD Candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124,
tsanidis@ad.auth.gr
Dimitrios Stamovlasis,
Associate Professor, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124,
stadi@edlit.auth.gr

This paper presents an interdisciplinary research on the application of blended learning in university education and particularly in a statistics for social science course, which utilizes an integrated education system formed by combining lifelong learning with distance learning elements. A web page has been created with Moodle software that contains text, video tests, and slides, which is particularly easy to navigate for users and facilitates home learning. The research part of this paper concerns the interaction of students with this Moodle and it is driven by theories of educational psychology. Achievement goal Theory (AGT) is adopted, according to which individuals are engaged in an academic activity with different motivations and goals. The latter are called personal goal orientations, and they have been proved main predictive variables for students' academic behavior. In this context, the present study investigates the effect of goal orientations on student engagement and performance within this Moodle. Empirical data were collected through questionnaires and analyzed by qualitative and quantitative methods. In the data processing, Network Analysis (SNA) was used to highlight the relationships between latent variables (goals) and behavioral variables (engagement, performance). The results showed that specific goal orientations play significant role in shaping students' academic behavior. The finding and their implications are discussed within the current theories.

Key words: blended learning, Moodle, achievement goal theory, network analysis

Σχολική Πρακτική Άσκηση σε Παιδαγωγικά Τμήματα της Ελλάδας και της Ισπανίας: δυνατότητες αξιοποίησης της εξ αποστάσεως μεντορικής σχέσης με ψηφιακά μέσα και διαδικασίες

Σταυρούλα Καλδή
Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ Παν/μιο Θεσσαλίας
kaldi@uth.gr
Μαρία Χατζή
μέλος ΕΔΙΠ, ΠΤΔΕ Παν/μιο Θεσσαλίας
mxatzi02@uth.gr
Juan Jose Mena Marcos
Professor, Department of Education, University of Salamanca, Spain, juanjo_mena@usal.es
Maria Assunção Flores
Professor, University of Minho, Portugal, Maria Assunção Flores
aflores@ie.uminho.pt
Paul Hennissen
Professor, Zuyd University, The Netherlands
paul.hennissen@zuyd.nl
Marit Ulvik,
Professor, University of Bergen, Norway
marit.ulvik@uib.no

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση απόψεων φοιτητών/τριών υποψήφιων εκπαιδευτικών για τον εμπλουτισμό μιας εξ αποστάσεως μεντορικής σχέσης στο πλαίσιο της σχολικής πρακτικής άσκησης με ψηφιακά μέσα και διαδικασίες. Τα εξ αποστάσεως προγράμματα μεντορικής σχέσης προέκυψαν διεθνώς από την αναγκαιότητα ανταπόκρισης στην παροχή εκπαιδευτικών και επαγγελματικών ευκαιριών σε μη προνομιούχους ή υποεκπροσωπούμενους πληθυσμούς. Η εξ αποστάσεως ψηφιοποιημένη μεντορική σχέση έχει παρουσιαστεί στη διεθνή βιβλιογραφία ως διαδικασία, ως μέθοδος/στρατηγική, ως σχέση και ως οργανωσιακή αξία ενώ τα χαρακτηριστικά της διαφοροποιούνται συγκριτικά με τη παραδοσιακή μεντορική σχέση στη δια ζώσης επικοινωνία και συνεργασία μέντορα και αρχάριων επαγγελματιών. Ειδικότερα στον χώρο της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών η εξ αποστάσεως μεντορική σχέση με ψηφιακά μέσα και διαδικασίες έχει αξιοποιηθεί διεθνώς και προηγούμενες έρευνες έχουν αναδείξει τα βασικά χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματά της. Στο ελληνικό συγκείμενο αντίστοιχα, ερευνητικές μελέτες για εξ αποστάσεως προγράμματα μεντορικής σχέσης και την ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων στη σχολική πρακτική άσκηση δεν έχουν εντοπιστεί, ενώ δεν έχει προκύψει συγκριτική μελέτη ανάμεσα σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια.

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελείται από φοιτητές/τριες υποψήφιους/ες εκπαιδευτικούς σε δύο διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια, ήτοι σε ένα Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ελληνικού πανεπιστημίου (N = 100) και σε ένα Τμήμα Εκπαίδευσης ισπανικού πανεπιστημίου (N = 60). Για την συλλογή των δεδομένων αξιοποιείται το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο σε πεντάβαθμη κλίμακα Likert, το οποίο αποτελείται από πέντε ενότητες που κυρίως διερευνούν τις απόψεις φοιτητών/τριών για την εφαρμογή ψηφιοποιημένης μεντορικής σχέσης καθώς και την ενσωμάτωση ψηφιακών μέσων σε μελλοντικά προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών: (α) δημογραφικά στοιχεία, (β) η ηλεκτρονική μάθηση ως ένα αποτελεσματικό μαθησιακό περιβάλλον στην πρακτική άσκηση και τη μεντορική σχέση, (γ) η ηλεκτρονική μάθηση ως περιβάλλον μάθησης που προάγει την αυτορρύθμιση στην πρακτική άσκηση και τη μεντορική σχέση, (δ) στάσεις σχετικά με την ψηφιοποίηση της μεντορικής σχέσης και (ε) απόψεις σχετικά με την ενδεχόμενη αποτελεσματικότητα της ψηφιοποιημένης μεντορικής σχέσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας

δείχνουν ότι οι υποψήφιοι/ες εκπαιδευτικοί είναι δεκτικοί στην αξιοποίηση ψηφιακών μέσων και διαδικασιών στη σχολική πρακτική και σε μια εξ αποστάσεως μεντορική σχέση ώστε να καλύψουν την έλλειψη χρόνου και γεωγραφικών αποστάσεων που προκύπτει σε μια παραδοσιακή δια ζώσης επικοινωνία και συνεργασία με τον μέντορα αλλά και για να αξιοποιήσουν στη διδασκαλία τους ψηφιακά μέσα τα οποία διευκολύνει η ψηφιοποιημένη εξ αποστάσεως μεντορεία και για να αποκτήσουν τις αντίστοιχες ψηφιακές δεξιότητες.

Λέξεις – κλειδιά: εξ αποστάσεως ψηφιοποιημένη μεντορική σχέση, πρακτική άσκηση, φοιτητές/τριες υποψήφιοι/ες εκπαιδευτικοί, Ελλάδα, Ισπανία

School Practicum in Pedagogical Departments of Greece and Spain: possibilities of utilizing the distance mentoring relationship with digital media and procedures

Stavroula Kaldi
Professor, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
kaldi@uth.gr
Maria Chatzi
Member of the Laboratory Teaching Staff (L.T.S.) in the
Department of Primary Education, University of Thessaly, Greece
mxatzi02@uth.gr
Juan Jose Mena Marcos
Professor, Department of Education, University of Salamanca, Spain
juanjo_mena@usal.es
Maria Assunção Flores
Professor, University of Minho, Portugal, Maria Assunção Flores
aflores@ie.uminho.pt
Paul Hennissen
Professor, Zuyd University, The Netherlands
paul.hennissen@zuyd.nl
Marit Ulvik
Professor, University of Bergen, Norway
marit.ulvik@uib.no

This study aims to investigate prospective student teachers' views about the enrichment of a distance mentoring relationship in the context of school practicum with digital media and procedures. Distance mentoring programs have emerged internationally from the need to respond to the provision of educational and professional opportunities to disadvantaged or underrepresented populations. The remotely digitized mentoring relationship has been presented in the international literature as a process, as a method / strategy, as a relationship and as an organizational value while its characteristics differ compared to the traditional mentoring relationship in lifelong communication and collaboration between mentors and novice professionals. In the field of teacher education in particular, the distance mentoring relationship with digital media and processes has been utilized internationally and previous research has highlighted its key features and benefits. In the Greek context, respectively, research studies for distance mentoring programs and the incorporation of digital means in school practicum have not been identified, whilst no comparative study has emerged between different educational contexts internationally.
The sample of the present research consists of students teachers in two different educational contexts, namely in a Pedagogical Department of Primary Education of a Greek university (N = 100) and in a Department of Education of a Spanish university (N = 60). For the data collection, the electronic questionnaire via google forms on a five-point Likert scale is used and it consists of

five sections that mainly explore the views of students teachers on the application of a digitized mentoring relationship in future teacher education programs as well as the incorporation of digital means in the school practicum: (a) demographics, (b) e-learning as an effective learning environment in practicum and mentoring, (c) e-learning as a learning environment that promotes self-regulation in practicum and mentoring, (d) attitudes on the digitization of the mentoring relationship and (e) views on the possible effectiveness of the digitized mentoring relationship. The results of the research show that the prospective student teachers are receptive to the use of digital media and processes in the school practicum and the remote mentoring relationship as long as this covers the lack of time and geographical distances that arise in a traditional school practicum and the communication and cooperation with the mentor but also for them to acquire the corresponding digital skills use.

Key words: remotely digitized mentoring relationship, digital practicum, student teachers, Greece, Spain.

Μέθοδοι-παρεμβάσεις ανάγνωσης για μαθητές με νοητική αναπηρία

Ντούρλιας Νικόλαος
μεταπτυχιακός φοιτητής Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Εργαστήριο Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
pel100031@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης,
Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
ssoulis@cc.uoi.gr

Οι μαθητές με νοητική αναπηρία εμφανίζουν περιορισμούς και δυσκολίες στην απόκτηση δεξιοτήτων ανάγνωσης και κατανόησης κειμένου. Καθώς η κατάκτηση των δεξιοτήτων αυτών μπορεί να βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα ζωής τους όπως και την κοινωνική συμπερίληψή τους, σχεδιάζονται και αναπτύσσονται διδακτικές μέθοδοι και τεχνικές προς την κατεύθυνσή αυτή. Η παρούσα εργασία καταγράφει και διερευνά εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την διδασκαλία της ανάγνωσης σε μαθητές με νοητική αναπηρία. Για τον εντοπισμό των παρεμβάσεων πραγματοποιήθηκε συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων για τα έτη από το 2013 έως το 2021, όπου αναγνωρίστηκαν συνολικά 749 εγγραφές. Εφαρμόζοντας συγκεκριμένα κριτήρια εισδοχής και αποκλεισμού, εξετάστηκαν συνολικά 11 πρωτογενείς μελέτες δημοσιευμένες σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά. Η περιγραφή των μελετών οδηγεί σε σημαντικά αποτελέσματα ως προς την κωδικοποίηση, τη φωνολογική επίγνωση, την αναγνωστική ευχέρεια και την αναγνωστική κατανόηση των μαθητών με νοητική αναπηρία. Επιπλέον, συζητείται η συμβολή της ανασκόπησης με βάση τις διαφορετικές εκδοχές της νοητικής αναπηρίας και αναδεικνύεται η αναγκαιότητα για συνεχιζόμενη έρευνα στον τομέα του αλφαβητισμού.

Λέξεις κλειδιά: διδασκαλία, ανάγνωση, νοητική αναπηρία, ανασκόπηση

Methods-interventions in reading for students with intellectual disability

Ntourlias Nikolaos,
Postgraduate student of Special Education, Department of Primary Education, Laboratory of Special Education, University of Ioannina,
pel100031@uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis,
Professor of Primary Education, University of Ioannina
ssoulis@cc.uoi.gr

Students with intellectual disabilities have limitations and difficulties in acquiring text reading and comprehension skills. As the acquisition of these skills can significantly improve their quality of life as well as their social inclusion, teaching methods and techniques are designed and developed in this direction. This paper records and investigates educational interventions for teaching reading to students with intellectual disabilities. In order to identify the interventions, a systematic review of the literature was carried out in electronic databases for the years from 2013 to 2021, where a total of 749 entries were identified. Applying specific admission and exclusion criteria, a total of 11 primary studies published in reputable scientific journals were reviewed. The description of the studies leads to important results in terms of coding,

phonological awareness, reading fluency and reading comprehension of students with intellectual disabilities. In addition, the contribution of the review based on the different versions of mental disability is discussed and the need for ongoing research in the field of literacy is highlighted.

Key words: teaching, reading, intellectual disability, review

Δικαίωμα ψήφου και νοητική αναπηρία

Δημήτρης Λάγιος
Μεταπτυχιακός φοιτητής του ΠΜΣ "Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση" του Παν/μίου Ιωαννίνων
pel100027@uoi.gr

Οι διεθνείς διατάξεις υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα για ισότιμη κοινωνική συμμετοχή και ατομική πρόοδο όλων των πολιτών με ή δίχως αναπηρία. Σε ευθυγράμμιση με την υφιστάμενη διεθνή νομολογία, οι δυνατότητες έκφρασης της βούλησης των ατόμων με αναπηρία ενισχύονται μέσα από το πρίσμα του κοινωνικού μοντέλου κατανόησης της αναπηρίας. Η επίκαιρη επισκόπηση του νομικού πλαισίου ως προς την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα διαπιστώνει σημαντικές προκλήσεις ως προς την ισοτιμία των υποκειμένων δικαίου. Με βάση αυτές τις επισημάνσεις, η παρούσα εργασία επιχειρεί να διερευνήσει τις απόψεις των γονέων παιδιών με ή δίχως αναπηρία ως προς το δικαίωμα των ατόμων με νοητική αναπηρία στην άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν εκατόν δεκαεννιά (119) γονείς, εκ των οποίων εξήντα τρεις (63) γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης και πενήντα έξι (56) γονείς παιδιών με αναπηρία, οι οποίοι συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν διαστάσεις που αφορούν στο βαθμό αυτονομίας των ατόμων με νοητική αναπηρία, τις αντιλήψεις των γονέων αναφορικά με το ζήτημα της πολιτικής συμμετοχής και την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τα άτομα αυτά. Η ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε παραμέτρους που επηρεάζουν σημαντικά τις απόψεις των γονέων αναφορικά με το εκλογικό δικαίωμα. Προτείνεται η αξιοποίηση των ευρημάτων από φορείς που δραστηριοποιούνται στο ζήτημα της αναπηρίας, ενθαρρύνεται η διεκδίκηση διεύρυνσης της δυνατότητας πολιτικής συμμετοχής από κρατικούς φορείς, όπως το Υπουργείο Εσωτερικών και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, ως απτή έκφραση της πολιτικής της συμπερίληψης.

Λέξεις κλειδία: «νοητική αναπηρία», «δικαστική συμπαράσταση», «εκλογικό δικαίωμα»

Suffrage and mental disability

Dimitris Lagios
Postgraduate student on Special Education and Training, University of Ioannina
pel100027@uoi.gr

International provisions underline the need for equal social participation and individual progress for all citizens with or without disabilities. In line with existing international case law, the possibilities of expressing the will of persons with disabilities are enhanced through the prism of the social model of understanding disability. The current review of the legal framework regarding the exercise of the suffrage of persons with disabilities in Greece identifies significant challenges in terms of the equality of legal entities. Based on these findings, the present study attempts to investigate the views of parents of children with and without disabilities regarding the right of persons with intellectual disabilities to exercise their right to vote. The research sample consisted of one hundred and nineteen (119) parents, of which sixty three (63) parents of

children with normal development and fifty six (56) parents of children with disabilities, who completed a self-report questionnaire. Specifically, dimensions were studied regarding the degree of autonomy of people with intellectual disabilities, parents' perceptions regarding the issue of political participation and the exercise of the right to vote by these people. The analysis of the data highlighted parameters that significantly affect the views of parents regarding the "right to vote". It is suggested that the findings be used by bodies active in the issue of disability. In addition, the claim of expanding the possibility of political participation by state bodies, such as the Ministry of the Interior and the Ministry of Education and Religions, is encouraged, as a tangible expression of the policy of inclusion.

Key words: “mental disability”, “ward of court”, suffrage, “the right to vote”

Απόψεις εκπαιδευτικών ως προς την αυτοεκτίμηση των μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες

Μαρία Συριανού
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110
pel100033@uoi.gr
Ελένη Μορφίδη
Επίκουρη καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110
emorfidi@uoi.gr

Οι μαθησιακές δυσκολίες εντοπίζονται κατά τη διάρκεια της σχολικής φοίτησης των μαθητών, δεν συνδέονται όμως μόνο με την ακαδημαϊκή τους επίδοση, αλλά επιδρούν στη συνολική τους ζωή, επηρεάζοντας πολλές φορές την αυτοεκτίμησή τους και την ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη. Οι εκπαιδευτικοί φαίνεται ότι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών αλλά και στην ανάπτυξη των καταλληλότερων στρατηγικών ώστε να μπορέσουν οι τελευταίοι να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες τους. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχειρεί να ερευνήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την αυτοεκτίμηση και τις ψυχοκοινωνικές δυνατότητες και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες που φοιτούν σε τμήματα ένταξης. Ειδικότερα, στόχος είναι η σύγκριση των απόψεων εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 204 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από δημόσια σχολεία της χώρας, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτηματολόγιο επικεντρωμένο στις παραπάνω μεταβλητές. Απόρροια της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων και των αποτελεσμάτων αποτελεί η ανάδειξη σημείων σύγκλισης ή απόκλισης στις απόψεις των εκπαιδευτικών, τα οποία αποτελούν αντικείμενο προσοχής για μια ομαλότερη συνεργασία μεταξύ τους, με κριτήριο την αποτελεσματικότερη παρέμβαση και την συναισθηματική και κοινωνική ενίσχυση των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες σε όλη τη σχολική τους πορεία.

Λέξεις κλειδιά: Μαθησιακές Δυσκολίες, εκπαιδευτικοί, αυτοεκτίμηση, ψυχοκοινωνικές δυσκολίες/δυνατότητες

Educators' views on the self-esteem of students with learning difficulties

Syrianou Maria
Postgraduate student, Department of Primary Education
pel100033@uoi.gr
Morfidi Eleni
Assistant Professor, Department of Primary Education
emorfidi@uoi.gr

The learning difficulties identified during elementary schooling do not only relate to academic performance, but also impact students' school lives affecting their self-esteem and psychosocial development. Educators have a major role in reinforcing students' self-esteem and in developing the most appropriate strategies to support students with learning difficulties. The current study examined educators' views related to students' self-esteem, psychosocial abilities and challenges, that the students with learning difficulties in inclusive education face. More specifically, the aim has been to compare the views between educators serving students with special needs and their mainstream counterparts. The sample comprised 204 primary school educators from public schools in Greece. They were asked to respond to a questionnaire based on the above-mentioned variables. The results from the statistical analysis of the data collected, indicate points of convergence and deviation between the educators' perspectives. These emphasize the need for an advanced collaboration between educators focusing on effective interventions regarding the emotional and social enhancement of students with learning difficulties throughout their school career.

Key words: Learning Difficulties, educators, self-esteem, psychosocial difficulties/abilities

Ανίχνευση και πρώιμη παρέμβαση στις δυσκολίες λόγου και ομιλίας σε νήπια: Απόψεις Νηπιαγωγών

Τζίνα-Θεοδοσία Χρυσούλα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα
pel100050@uoi.gr
Γαρυφαλιά Χαριτάκη
Διδάσκουσα Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα
g.charitaki@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα επιχειρείναδιερευνήσει την ενημερότητα των νηπιαγωγών σχετικά με την ανάπτυξη του λόγου και της ομιλίας σενήπια έως 6 ετών.Για τη διερεύνηση του προαναφερθέντος σκοπού, υιοθετήθηκε ηποσοτική μεθοδολογική προσέγγιση, με την επίδοση ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς σε νηπιαγωγούς. Η επιλογή του δείγματος έγινε μέσω συμπτωματικήςδειγματοληψίας.Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα αποτέλεσαν N=88 νηπιαγωγοί ιδιωτικήςκαιδημόσιαςεκπαίδευσης. Μέσω της διερευνητικής ανάλυσης παραγόντων των κυρίων συνιστωσών διερευνήθηκαν οι γνώσεις των νηπιαγωγών ως προς τη λογοθεραπευτική παρέμβαση. Η στατιστική ανάλυση κατέδειξε ότι δημιουργούνται τρεις παράγοντες, οι οποίοι ερμηνεύουν το 63.029% της συνολικής διακύμανσης. Έτσι, η ενημερότητα των εκπαιδευτικών ως προς τη λογοθεραπευτική παρέμβαση σχετίζεται με κοινές δυσκολίες της ομιλίας (36.651%), την ηλικιακή ομάδα αναφοράς (15.423%), καθώς και γενικότερες δυσκολίες που σχετίζονται με τις διαταραχές λόγου και ομιλίας (10.955%). Ιδιαίτερα ελλείμματα ως προς τις γνώσεις των νηπιαγωγών στο πεδίο, σημειώνονται όσον αφορά στον τρίτο παράγοντα.

Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι η πλειονότητα των νηπιαγωγών δεν ήταν σε θέση να αναγνωρίσει τις περιπτώσεις στις ένα νήπιο έπρεπε να παραπεμφθεί για λογοθεραπευτική αξιολόγηση. Ησυζήτηση των ευρημάτων γίνεται με άξονα την πρακτική εφαρμογή των ευρημάτων. Πιο συγκεκριμένα, συζητώνται οι επιμορφωτικές ανάγκες των νηπιαγωγών σε ζητήματα που αφορούν στην ανάπτυξη λόγου κι ομιλίας των νηπίων προσχολικής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά: προσχολική εκπαίδευση,διαταραχέςλόγου,απόψεις νηπιαγωγών

Kindergarten Teachers' Perceptions regarding Language, Literacy and Speech difficulties in toddlers

Theodosia-Chrysoula Tzina
Postgraduate student Department of Primary Education, University of Ioannina, Ioannina
pel100050@uoi.gr
Garyfalia Charitaki
Teaching Fellow, Department of Primary Education, University of Ioannina, Ioannina
g.charitaki@uoi.gr

The present study attempts to investigate the awareness of kindergarten teachers about the development of speech and language in toddlers up to 6 years old. To investigate the aforementioned purpose, the quantitative methodological approach was adopted, by delivering self-report questionnaires to kindergarten teachers. The sample was selected by random sampling. More specifically, the sample consisted of N = 88 private and public education kindergarten teachers. Through the exploratory analysis of the factors of the main components, the knowledge of the kindergarten teachers regarding the speech therapy intervention was investigated. The statistical analysis showed that three factors are created, which explain 63.029% of the total variance. Thus, teachers' awareness of speech therapy intervention is related to common speech difficulties (36.651%), the reference age group (15.423%), as well as general difficulties related to speech and language disorders (10.955%). Particular deficits in the knowledge of kindergarten teachers in the field are noted with regard to the third factor. In addition, it was observed that the majority of kindergarten teachers were not able to identify the cases in which a toddler should be referred, evaluated, and determined eligible, early intervention services. The findings are discussed regarding their practical applications. More specifically, the training needs of kindergarten teachers are discussed in issues related to the development of speech and language of preschool toddlers.

Key words: pre-school education, speech disorders, speech therapy intervention, views of kindergarten teachers

Προβλήματα λόγου και ομιλίας σε παιδιά με αναγνωστικές δυσκολίες

Μαγιώνα Ιωάννα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΠΤΔΕ
pel100029@uoi.gr
Μορφίδη Ελένη
Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΔΕ
emorfidi@uoi.gr

Τα προβλήματα λόγου και ομιλίας των παιδιών στην προσχολική ηλικία φαίνεται ότι αποτελούν προγνωστικούς δείκτες για την εμφάνιση μαθησιακών δυσκολιών στο δημοτικό (Foy & Mann, 2012 Krishnan, Watkins & Bishop, 2016). Επίσης, η μη έγκαιρη αντιμετώπισή τους έχει

σαν αποτέλεσμα τα προβλήματα να οξύνονται και να παρατείνονται στο δημοτικό, ώστε να επηρεάζουν την εκμάθηση του αλφαβητισμού (Snowling & Hulme, 2021). Στην παρούσα εργασία στόχος είναι να ερευνηθούν τα φωνολογικά προβλήματα στην παραγωγή λόγου παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στην ανάγνωση. Το δείγμα περιλάμβανε 12 μαθητές Β'-Στ' Δημοτικού (9 αγόρια και 3 κορίτσια, 8-12 ετών). Ο προφορικός τους λόγος ηχογραφήθηκε και αναλύθηκε για τους σκοπούς της έρευνας. Τα αποτελέσματα έδειξαν φωνολογικά λάθη με τα πιο συνηθισμένα να είναι η αλλαγή συμφώνων σε ποσοστό 32,8% και η διαγραφή συμφώνων σε ποσοστό 21%. Μεταξύ των λαθών εντοπίστηκαν αλλαγές συμπλεγμάτων (15,1%), απλοποιήσεις συμπλεγμάτων (13,6%), διαγραφές φωνηέντων (5,3%), ηχηροποιήσεις (4,7%), μειώσεις συλλαβών τετρασύλλαβων (2,4%) και τρισύλλαβων λέξεων (2,5%), αλλαγές φωνηέντων (3,4%), επενθέσεις (3,6%), μειώσεις συλλαβών σε λέξεις με πέντε και έξι συλλαβές (0,5%), και αηχοποιήσεις (1,1%). Ακόμα και σε μεγαλύτερους μαθητές βρέθηκαν σημαντικά φωνολογικά λάθη. Τα αποτελέσματα συγκλίνουν με τη θεωρία του φωνολογικού ελλείμματος και υπαγορεύουν την άμεση ανίχνευση και αντιμετώπιση των προβλημάτων λόγου και ομιλίας.

Λέξεις κλειδιά: μαθησιακές δυσκολίες, προβλήματα λόγου, φωνολογικά λάθη, ανάγνωση

Speech and language deficits of children with reading difficulties

Magiona Ioanna
Postgraduate student
Department of Primary Education
pel100029@uoi.gr
Morfidi Eleni
Assistant Professor
Department of Primary Education
emorfidi@uoi.gr

It has been shown that speech and language problems at pre-school age are predictors of children's learning difficulties at primary school (Foy & Mann, 2012 Krishnan, Watkins & Bishop, 2016). Besides, their untimely treatment is causing severe and prolonged deficits during elementary schooling affecting literacy learning (Snowling & Hulme, 2021). The aim of the present study is to investigate the phonological deficits in speech production of children with reading difficulties. The sample included 12 students from primary school grades two to six (9 boys and 3 girls, 8-12 years old). Speech samples have been recorded and analyzed for the purpose of the study. The results showed that the most common phonological errors they produce are change of consonants (32.8%) and deletion of consonants (21%). The errors also included change of consonant clusters (15.1%), cluster reduction (13.6%), deletion of vowels (5.3%), voicing (4.7%), reduction of syllables in four-syllable words (2.4%), reduction of syllables in three-syllable words (2.5%), change of vowels (3.4%), epenthesis (3.6%), reduction of syllables in five-syllable and six-syllable words (0.5%), and devoicing (1.1%). Significant phonological errors were found even in older students. The results converge with the theory of phonological deficits and point to the early identification and treatment of speech and language problems.

Key words: learning difficulties, speech deficits, phonological errors, reading

Οι γλωσσικές ικανότητες των ατόμων με Νοητική Αναπηρία

Φτάκα Ιωάννα
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΠΤΔΕ

pel100036@uoi.gr
Μορφίδη Ελένη
Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΔΕ
emorfidi@uoi.gr

Τα άτομα με νοητική αναπηρία φαίνεται να παρουσιάζουν ελλιπείς γλωσσικές δεξιότητες σε σχέση με τα τυπικώς αναπτυσσόμενα άτομα (Eggers & Van Eerdenbrugh, 2018·Hoff, 2020). Η καθυστερημένη ανάπτυξη της γλώσσας αυτών των ατόμων είναι πιθανό, μεταξύ και άλλων παραγόντων, να οφείλεται στην χαμηλή νοητική λειτουργικότητα. Ωστόσο, η σχέση μεταξύ των γλωσσικών δεξιοτήτων και των γνωστικών λειτουργιών ποικίλλει (Owens, 2014). Η παρούσα έρευνα είναι μία μελέτη περίπτωσης και στόχος της είναι η διερεύνηση των προβλημάτων προφορικού και γραπτού λόγου ενηλίκων ατόμων με νοητική αναπηρία. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 5 ενήλικα άτομα ήπιας ωςμέτριας νοητικής αναπηρίας, από 20 έως 26 ετών, εκ των οποίων τα τέσσερα ήταν κορίτσια και το ένα αγόρι. Στα πλαίσια της έρευνας ελέγχθηκαν οι αναγνωστικές τους δεξιότητες, τα προβλήματα λόγου και η μη λεκτική τους ικανότητα. Ο προφορικός λόγος και η ανάγνωσή τους ηχογραφήθηκαν και στη συνέχεια αναλύθηκαν για τους σκοπούς της έρευνας. Βρέθηκε ότι ο λόγος τους διακρίνεται από σημαντικά φωνολογικά λάθη και η αναγνωστική τους ικανότητα από πολλές ελλείψεις. Συμπερασματικά, κρίνεται σημαντική η έγκαιρη παρέμβαση των προβλημάτων στον προφορικό λόγο των ατόμων με νοητική αναπηρία, καθώς οι γλωσσικές δεξιότητες έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην επικοινωνία και στις αναγνωστικές δεξιότητες.

Λέξεις κλειδιά: νοητική αναπηρία, προβλήματα λόγου και ομιλίας, ανάγνωση

Linguistic abilities of individuals with Intellectual Disability

Ftaka Ioanna
Postgraduate student
Department of Primary Education
pel100036@uoi.gr
MorfidiEleni
Assistant Professor, Department of Primary Education
emorfidi@uoi.gr

Individuals with intellectual disabilities have deficient language skills compared to typically developing individuals (Eggers & Van Eerdenbrugh, 2018 · Hoff, 2020). The delayed language development of these individuals may be due, among other factors, to poor mental function. However, the relationship between language skills and cognitive functions varies (Owens, 2014). The present study has employed case studies and its aim is to investigate the oral and written language problems of adults with intellectual disabilities. The sample of the research consists of 5 adults with mild to moderate intellectual disability from 20 to 26 years old. Four were girls and one was a boy. The research tested their reading skills, speech problems and non-verbal ability. Their speech and reading were recorded and then analyzed for research purposes. It was found that their speech has significant phonological errors and their reading ability presents many weakness. In conclusion, the timely intervention of speech and language problems of people with intellectual disabilities is considered important, as language skills have a great impact on communication and reading skills.

Key words: intellectual disability, speech and language problems, reading

Εκπαιδευτική αξιολόγηση για παιδιά με Μαθησιακές Δυσκολίες και ΔΕΠ-Υ

Μπάνου Ηλιάνα,
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια ΠΤΔΕ,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110 Ιωάννινα
pel100030@uoi.gr
Μορφίδη Ελένη
Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΔΕ
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110 Ιωάννινα
emorfidi@uoi.gr

Οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και διαταραχή ελλειμματικής προσοχής-υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ) παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις στις βασικές διαδικασίες μάθησης και οι εκπαιδευτικοί με τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τη συνεργατικότητά τους μπορούν να τα βοηθήσουν στο μέγιστο.Σκοπός της παρούσας εργασίας, αποτελεί η ανίχνευση των μαθησιακών δυσκολιών και της διαταραχής ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας των παιδιών από εκπαιδευτικούς. Αξιοποιείται η εκπαιδευτική αξιολόγηση από εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής για τον σκοπό της καλύτερης αντιμετώπισης των μαθησιακών δυσκολιών και της ΔΕΠ-Υ.Το δείγμα, αποτέλεσαν 35 παιδιά και 70 εκπαιδευτικοί, εκ των οποίων 35 ήταν δάσκαλοι γενικής εκπαίδευσης και 35 ήταν δάσκαλοι ειδικής αγωγής από δημοτικά σχολεία των Ιωαννίνων. Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν σε σταθμισμένα ερωτηματολόγια, που αφορούσαν τις μαθησιακές δυσκολίες και τη ΔΕΠ-Υ. Διακρίνεται πως οι ειδικοί παιδαγωγοί, οι οποίοι έχουν περαιτέρω εκπαίδευση και γνώσεις στον τομέα της ειδικής αγωγής, κατανοούν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους εκπαιδευτικούς γενικής εκπαίδευσης τις μαθησιακές δυσκολίες που βιώνουν οι μαθητές, καθώς και τα χαρακτηριστικά της ΔΕΠ-Υ.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτική αξιολόγηση, Μαθησιακές Δυσκολίες, ΔΕΠ-Υ, Εκπαιδευτικοί

Educational assessment for children with Learning Disabilities and ADHD

Banou Iliana
Postgraduate student PTDE,
University of Ioannina, 45110, Ioannina
pel100030@uoi.gr
Morfidi Eleni
Assistant Professor of PTE
University of Ioannina, 45110, Ioannina
emorfidi@uoi.gr

Students with learning difficulties and attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) have significant deficiencies in basic learning processes and teachers with their knowledge, experience and collaboration can help them to the maximum.The purpose of this study is to examine whether detection of children's learning difficulties and attention deficit and hyperactivity disorder can be conducted by school teachers. An educational assessment by general and special education teachers has been utilized assuming that it relates to good ways of dealing with learning difficulties and ADHD.The sample consisted of 35 children and 70 teachers (35 were general education teachers and 35 were special education teachers) from primary schools in the area of Ioannina. Teachers were asked to answer adequate questionnaires regarding learning difficulties and ADHD.It is evident that the special educators, who have further education and knowledge in the field of special education, understand to a greater

extent than the general education teachers the learning difficulties that the students experience, as well as the characteristics of ADHD.

Key words: Educational assessment, Learning Disabilities, ADHD, Teachers

Μεθοδολογικά ζητήματα για την επιλογή των κατάλληλων κειμένων στο πλαίσιο του σχεδιασμού παρεμβάσεων για την ανάγνωση για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες

Σωτηρία Τζιβινίκου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
sotitzivi@uth.gr
Αθανάσιος Τσώλης
Υποψήφιος Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
tsolis@uth.gr

Το επίπεδο δυσκολίας των κείμενων και ο δείκτης αναγνωσιμότητας αποτελούν βασικό παράγοντα προσδιορισμού της καταλληλόλητας των κειμένων που επιλέγονται για την εκπαιδευτική αξιολόγηση, τη διδασκαλία ή/και την παρέμβαση για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες στην ανάγνωση. Η έλλειψη εργαλείων για τη μέτρηση της αναγνωσιμότητας για την ελληνική γλώσσα μπορεί να δυσχεράνει τη διαδικασία του σχεδιασμού της παρέμβασης και να οδηγήσει στην επιλογή μη κατάλληλων κειμένων. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να συμβάλει στην κάλυψη του ελλείμματος αυτού, με τη δημιουργία μίας συλλογής κειμένων προσδιορισμένου επιπέδου δυσκολίας. Απώτερος στόχος, είναι η διαδικασία ανάπτυξης των πειραματικών κειμένων, να μοντελοποιηθεί και να οδηγήσει στη δημιουργία ενός εργαλείου για την επιλογή κειμένων κατάλληλου επίπεδου αναγνωσιμότητας για μαθητές/-τριες που φοιτούν μέχρι και τις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου. Για τη δημιουργία της συλλογής ακολουθήθηκαν προσεγγίσεις για την εκτίμηση της αναγνωσιμότητας από εκπαιδευτικούς. Τα κείμενα που κατασκευάστηκαν τέθηκαν στην κρίση 15 ειδικών για να υπάρξει μία αρχική τεκμηρίωση της καταλληλόλητας τους για ανεξάρτητη ανάγνωση από μαθητές/-τριες στα τέλη της τάξης φοίτησης. Από τα αποτελέσματα φάνηκε ότι τα κείμενα μπορούν να παρέχουν ένα παράδειγμα ενδεικτικής δυσκολίας και να συνεισφέρουν στην επιλογή των κατάλληλων κειμένων για διδασκαλία ή παρέμβαση. Τέλος, περιγράφονται ενδεδειγμένοι τρόποι χρησιμοποίησης των κειμένων που αναπτύχθηκαν, με βάση αντίστοιχες μεθόδους που προτείνονται στη διεθνή βιβλιογραφία.

Λέξεις κλειδιά: μαθησιακές δυσκολίες, σχεδιασμός παρεμβάσεων, αξιολόγηση, ανάγνωση, αναγνωσιμότητα

Methodological issues for selecting appropriate texts in the context of planning reading interventions for students with learning disabilities

Sotiria Tzivinikou
Assistant Professor, University of Thessaly,
sotitzivi@uth.gr
Athanasios Tsolis
PhD student, University of Thessaly,
tsolis@uth.gr

Text difficulty and readability level are critical factors in determining the suitability of texts selected for educational assessment and in the context of instruction and/or intervention for

students with reading disabilities. The lack of readability formulas for the Greek language can confound the intervention planning process and lead to the selection of inappropriate texts. This research aimed to develop a set of texts with a specific readability level. The goal is to reproduce the development process of the experimental texts to create a scale for selecting texts with the appropriate readability level for students attending through the first grades of secondary school. We followed judgment-qualitative approaches for readability estimates by teachers. 15 experts examined the experimental texts to provide initial documentation of their suitability and found them appropriate for independent reading at the end of the attended grades. The results implied that the texts could provide an example of indicative difficulty and contribute to selecting appropriate texts for instruction or intervention within a data-based decision-making process. Appropriate ways of using the experimental texts are described based on corresponding methods proposed in the literature.

Key words: learning disabilities, intervention planning, assessment, reading, readability

Ένα εργαλείο αξιολόγησης ψηφιακών μαθησιακών αντικειμένων για μαθητές με ήπια νοητική αναπηρία

Μαρία Αθανασιάδου
pel100024@uoi.gr
Αθηνά- Μαρία Λάμπρου
pel100028@uoi.gr
Νικόλαος Ντούρλιας
pel100031@uoi.gr
Θεοδώρα Παναγιωτίδου
pel100032@uoi.gr
Ζωή Φιλάου
pel100035@uoi.gr
Ιωάννα Χατζηγιαννίδου
pel100023@uoi.gr
Μεταπτυχιακοί φοιτητές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές με νοητική αναπηρία να ενισχύσουν τις γνώσεις τους στον τομέα των Φυσικών Επιστημών, διευκολύνοντάς τους να κατανοήσουν και να ανταπεξέλθουν σε καταστάσεις καθημερινότητας. Τα Ψηφιακά Μαθησιακά Αντικείμενα (ΨΜΑ), ως αυτοδύναμοι στοχοθετημένοι εκπαιδευτικοί πόροι, αποτελούν χρήσιμο εργαλείο στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση, ωστόσο παρατηρούνται σοβαρές ελλείψεις στη σχεδίαση τέτοιων αντικειμένων για μαθητές με ήπια/ελαφρά νοητική αναπηρία. Η παρούσα εργασία προτείνει ένα εργαλείο αξιολόγησης ΨΜΑ για την παιδαγωγική αξιοποίηση τους σε μαθητές με ήπια/ελαφρά νοητική αναπηρία. Το εργαλείο αναπτύχθηκε μετά από βιβλιογραφική ανασκόπηση σε συνδυασμό με τις αρχές καθολικής σχεδίασης (UniversalDesignforLearning, UDL). Το εργαλείο αξιολόγησης που δημιουργήθηκε περιλαμβάνει εννέα κριτήρια και χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση 136 ΨΜΑ του Εθνικού Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου «Φωτόδεντρο» για τη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών (Φυσική, Χημεία, Βιολογία), που απευθύνονται σε παιδιά δημοτικού γενικής εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ως κατάλληλα για την εφαρμογή τους στην εκπαίδευση μαθητών με ήπια/ελαφρά νοητική αναπηρία, 43 ΨΜΑ, ενώ 93 ΨΜΑ αξιολογήθηκαν ως ακατάλληλα. Τέλος, ενώ ορισμένα ΨΜΑ του Εθνικού Συσσωρευτή «Φωτόδεντρο» μπορούν να αξιοποιηθούν για την εκπαίδευση των μαθητών με ήπια/ελαφρά νοητική αναπηρία,

εντούτοις κρίνεται απαραίτητη η προσαρμογή τους δημιουργώντας έτσι, ένα αποδοτικότερο εργαλείο για εκπαιδευτικούς και μαθητές με ήπια/ελαφρά νοητική αναπηρία.

Λέξεις κλειδιά: Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών, ήπια νοητική αναπηρία, φυσικές επιστήμες, ψηφιακά μαθησιακά αντικείμενα, εργαλείο αξιολόγησης

An assessment tool to evaluate Digital Learning Objects for students with mild intellectual disabilities

Maria Athanasiadou,
pel100024@uoi.gr
Athina- Maria Lamprou,
pel100028@uoi.gr
Nikolaos Ntourlias,
pel100031@uoi.gr
Theodora Panagiotidou,
pel100032@uoi.gr
Zoi Filaou,
pel100035@uoi.gr
Ioanna Chatzigiannidou,
pel100023@uoi.gr
Postgraduate students of Special Education, Department of Primary Education, University of Ioannina

Information and Communication Technologies (ICT) enable students with intellectual disabilities to enhance their knowledge in Science, making it easier for them to understand and cope with everyday situations. Digital Learning Objects (DLOs), as stand-alone targeted educational resources, are a useful in special education, although there are serious deficiencies in the design of such objects for students with mild/moderate intellectual disabilities. This paper proposes an assessment tool for DLOs for their pedagogical use with students with mild/moderate intellectual disability. The tool was developed after a literature review in conjunction with Universal Design for Learning (UDL) principles. The developed assessment tool includes nine criteria and was used to evaluate 136 DLOs of the National Educational Content Aggregator "Photodentro" for the teaching of Science (Physics, Chemistry, Biology), aimed at primary school children of general education. The results identified 43 DLOs as suitable for implementation in the education of students with mild/moderate intellectual disabilities, while 93 DLOs were assessed as unsuitable. Finally, while some of the DLOs of the "Photodentro" can be used for the education of pupils with mild/moderate intellectual disability, it is nevertheless necessary to adapt them, thus creating a more efficient tool for teachers and pupils with mild/moderate intellectual disability.

Key words: Information and communication technologies, mild intellectual disability, science, digital learning objects, assessment tool

Αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες

Παπανθύμου Αναστασία
Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70, Υποψήφια Διδάκτωρ,Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευση
pred17005@aegean.gr
Δάρρα Μαρία
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (Ph.D), Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
darra@aegean.gr

Βασικός σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τις αντιλήψειςεκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ν. Δωδεκανήσου αναφορικά με την εφαρμογή πρακτικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες στη τάξη τους. Η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο της ποσοτικής ερευνητικής προσέγγισης με τη χρήση ανώνυμου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου σε δείγμα 174 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης όλων των ειδικοτήτων του Ν. Δωδεκανήσου, κατά το χρονικό διάστημα από 13 Φεβρουαρίου του 2021 έως και 28 Απριλίου του 2021. Αναφορικά με τη διαφοροποίηση του περιεχομένου, η πρακτική που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί πιο συχνά αφορά στην επιλογή των πιο σημαντικών εργασιών για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και πολύ χαμηλή επίδοση. Ως προς τη διαφοροποίηση της διαδικασίας, η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη πρακτική αφορά στην αλλαγή του ρυθμού της διδασκαλίας με βάση τις ανάγκες του κάθε μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες. Σχετικά με τη διαφοροποίηση του «προϊόντος» μάθησης, η πρακτική που επιλέγουν να χρησιμοποιούν περισσότερο συχνά οι εκπαιδευτικοί αφορά στην παροχή συμπληρωματικής υποστήριξης σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, οι οποίοι δυσκολεύονται να ολοκληρώσουν δραστηριότητες. Σε σχέση με τη διαφοροποίηση της αξιολόγησης, υπερισχύει η πρακτική που αφορά στην παροχή επιπλέον χρόνου στους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες για να ολοκληρώσουν εργασίες/δοκίμια αξιολόγησης, ενώ τέλος, αναφορικά με το μαθησιακό περιβάλλον, η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη πρακτική αφορά στη συνειδητή προσπάθεια των εκπαιδευτικών να διασφαλίσουν ότι οι μαθητές συμμετέχουν ισότιμα και με συνέπεια στην τάξη και αυτή είναι η πρακτική που χρησιμοποιείται περισσότερο συχνά από όλες τις υπόλοιπες.

Λέξεις κλειδιά: διαφοροποιημένη διδασκαλία, εφαρμογή διαφοροποιημένης διδασκαλίας, μαθησιακές δυσκολίες, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Perceptions of primary education teachers regarding the implementation of differentiated instruction to students with learning difficulties

Papanthymou Anastasi
Teacher P.E.70, Ph.D Candidate, University of the Aegean, Department of Primary Education,
pred17005@aegean.gr
Darra Maria
Associate Professor (Ph.D.), University of the Aegean, Department of Primary Education,
darra@aegen.gr

The main purpose of the present study is to explore the perceptions of primary education teachers of all specializations in the Dodecanese regarding the implementation of differentiated instruction strategies to support students with learning difficulties in the classroom. The research was conducted in the context of the quantitative approach using an anonymous

electronic questionnaire on a sample of 174 primary education teachers of all specializations of the Dodecanese, in the period from February 13, 2021 to April 28, 2021. In terms of content differentiation, the practice most often used by teachers is the selection of the most important tasks for very low-achieving students with learning difficulties. In terms of process differentiation, the most commonly used practice is to vary the pace of the instruction based on the needs of individual student with learning difficulties. Regarding the differentiation of the product, the practice that teachers choose to use more often is to provide supplemental support to students with learning difficulties, who have difficulty completing activities. In relation to the differentiation of assessment, the practice that teachers use the most is the provision of extra time for students with learning difficulties to complete tasks/exams, while, regarding the learning environment, the most commonly used practice concerns the conscious effort of teachers to ensure that students participate equitably and consistently during class.

Key words: differentiated instruction, implementation of differentiated instruction, leaning difficulties, primary education

Απόψεις εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης και ειδικών βοηθών για το ρόλο τους και την ένταξη των ανάπηρων μαθητών

Λαμπρινή Μπίστα
Εκπαιδευτικός ΕΑΕ
mpista1995@gmail.com
Γιώτα Καραγιάννη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
pkaragi@eled.auth.gr
Αθανάσιος Κουτσοκλένης
Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
akoutsok@eled.duth.gr

Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης και ειδικών βοηθών ως προς τον ρόλο τους στην γενική τάξη, τις πρακτικές που ακολουθούν και την ένταξη των ανάπηρων παιδιών στο γενικό σχολείο. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν ποιοτική. Για την συλλογή των δεδομένων διεξήχθησαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με εννιά εκπαιδευτικούς παράλληλης στήριξης και τέσσερις ειδικούς βοηθούς. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης και οι ειδικοί βοηθοί αναλαμβάνουν έναν βοηθητικό ρόλο στην γενική τάξη. Φάνηκε, επίσης, ότι οι μη ανάπηροι μαθητές τις αντιλαμβάνονται ως δασκάλες αποκλειστικά του ανάπηρου παιδιού. Από τις ειδικούς βοηθούς αναφέρθηκε ότι ακολουθούν τον μαθητή που υποστηρίζουν και στο τμήμα ένταξης, καθώς επίσης και ότι αναπτύσσουν στενότερη σχέση με την οικογένεια του ανάπηρου παιδιού. Ενδέχεται, συνεπώς, ο ρόλος τους να διαφοροποιείται από τον ρόλο των εκπαιδευτικών παράλληλης στήριξης. Τόσο οι εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης όσο και οι ειδικοί βοηθοί υποστήριξαν ότι η φοίτηση στο γενικό σχολείο δεν είναι ωφέλιμη για όλους τους ανάπηρους μαθητές. Παρ' όλο που αναφέρθηκαν σε πρόοδο των παιδιών που υποστηρίζουν, τάχθηκαν υπέρ της φοίτησης των «βαριών περιπτώσεων» σε ειδικά σχολεία. Τα αποτελέσματα της έρευνας συζητούνται σε συνάρτηση με τις γενικότερες εκπαιδευτικές πολιτικές για την ένταξη στην Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: αναπηρία, ένταξη, παράλληλη στήριξη, ειδικοί βοηθοί

Parallel support teachers' and special assistants' views regarding their role and the inclusion of disabled students

Lamprini Bista
Special education teacher
mpista1995@gmail.com
Yiota Karagianni,
Associate professor, School of Primary Education, Aristotle University of Thessaloniki.
pkaragi@eled.auth.gr
Athanasios Koutsoklenis,
Assistant professor, Department of Primary Level Education, Democritus University of Thrace.
akoutsok@eled.duth.gr

This qualitative study investigated the views of parallel support teachers and special assistants as regards their role in general education classrooms and the inclusion of disabled children. Data were collected through semi-structured interviews with nine parallel support teachers and four special assistants. Data were analyzed with the thematic analysis method. Findings reveal that parallel support teachers and special assistants assume on an assistive role in general education classrooms. It was also revealed that non-disabled students perceive them as teachers for the disabled student exclusively. Special assistants mentioned that they follow the disabled student in resource classrooms and, moreover, that they have a closer relationship with the disabled child's family. This indicates that their role may be different from the role of parallel support teachers. Both parallel support teachers and special assistants claimed that attending mainstream schools is not beneficial for all disabled students. Although the participants referred to increasing achievement of the disabled students they support, they stood up for severely impaired children to attend special schools. Findings of the study are discussed in relation to educational policies for inclusion in Greece.

Key words: disability, inclusion, parallel support, special assistants

Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της Γενικής Εκπαίδευσης για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες: μια ποιοτική προσέγγιση

Αγγελική Λιθοξοΐδου
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
alithoxoidou@uowm.gr
Τρύφων Μαυροπαλιάς
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
tmavropalias@uowm.gr

Οι μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες (Μ.Δ.) αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα, τα οποία σχετίζονται με τη μαθησιακή διαδικασία και την κοινωνικοποίησή τους στο σχολικό περιβάλλον. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να υποστηρίξουν τους μαθητές με Μ.Δ. στο ακαδημαϊκό και κοινωνικοσυναισθηματικό σκέλος. Η παρούσα, ποιοτική έρευνα επικεντρώνεται στη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών που έχουν μαθητές με Μ.Δ. σε τάξεις Γενικής Εκπαίδευσης. Ειδικότερα, εξετάζεται το επίπεδο κατανόησης των εκπαιδευτικών για τα θεωρητικά ζητήματα των Μ.Δ., τις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που αξιοποιούν για την αντιμετώπιση των Μ.Δ., τον τρόπο με τον οποίο τις αξιολογούν, καθώς τις σημαντικότερες ανάγκες των εκπαιδευτικών για την αρτιότερη υποστήριξη των μαθητών τους. Το δείγμα της έρευνας αποτελούνταν από 21 εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας

εκπαίδευσης, οι οποίοι απάντησαν σε ερωτήσεις ημιδομημένης συνέντευξης. Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να γνωρίζουν σε σημαντικό βαθμό το θεωρητικό πλαίσιο των Μ.Δ. Επίσης, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι εφαρμόζουν υποστηρικτικές μορφές διδασκαλίας με έμφαση στην εξατομικευμένη ή διαφοροποιημένη διδασκαλία αλλά αρκετές φορές ο τρόπος υλοποίησής τους δεν συνάδει με τη σχετική βιβλιογραφία. Τέλος, αναδύθηκε η ανάγκη για υποστήριξη των εκπαιδευτικών με στοχευμένη επιμόρφωση, ευέλικτα αναλυτικά προγράμματα, υλικά και μέσα καθώς και με την καλλιέργεια συνθηκών για την καλύτερη επικοινωνία με όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτικοί Γενικής Εκπαίδευσης, μαθησιακές δυσκολίες, ποιοτική έρευνα, διαφοροποιημένη διδασκαλία, επιμόρφωση εκπαιδευτικών.

Pupils with Learning Disabilities in general classes: teachers' perceptions through a qualitative approach

Angeliki Lithoxoidou
University of Western Macedonia
alithoxoidou@uowm.gr
Tryfon Mavropalias
University of Western Macedonia
tmavropalias@uowm.gr

Pupils with Learning Disabilities (LD) face significant problems related to the teaching process and their socialization in school settings. Teachers are asked to support these pupils both in the academic and socio-emotional domain. The qualitative research presented in this paper focuses on exploring teachers' perceptions regarding pupils with LD in general classes. In detail, it examines teachers' understanding regarding LD theoretical background, the educational interventions they commonly design in order to face LD and the way these interventions are assessed. Additionally, teachers' needs in terms of supporting their pupils are explored. Twenty-one teachers of primary education participated in the research through a semi-structured interview. According to research data, teachers seem to be significantly aware of LD theoretical background. Furthermore, the majority of them claimed that they employ supportive teaching strategies with emphasis on individualized or differentiated instruction; however, these applications are sometimes not aligned with contemporary literature. Finally, teachers' need of support through life-long learning programs, flexible curricula, material and means as well as through communication with members of the school community was highlighted.

Key words: General Education teachers, learning disabilities, qualitative approach, differentiated instruction, teachers' life-long learning

Τα οφέλη της αξιοποίησης της Ρομποτικής στην Ειδική Αγωγή

Χρυσικού Βασιλική
Εκπαιδευτικός Πληροφορικής ΠΕ86 και Δασκάλα ΠΕ70
vahrysik@gmail.com
Ποδάρα Αποστολία
ΔασκάλαΠΕ70
apostoliapodara@hotmail.com

Η εκπαιδευτική ρομποτική θεωρείται ένα καινοτόμο διδακτικό εργαλείο που έχει ως στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων αλλά και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων. Η είσοδός της στην ειδική εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια έχει συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης ατόμων με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Προσφέρει τη δυνατότητα στα άτομα αυτά να αποκτήσουν έντονα το στοιχείο της βιωματικότητας, μέσα από την προσωπική συμμετοχή, ενώ την ίδια στιγμή αναδύεται ένα περιβάλλον πιο άνετο μέσω του οποίου τους προσφέρεται ένα πλαίσιο γνώσεων. Τα παιδιά επωφελούνται καθώς ενισχύεται η αυτοπεποίθηση, η ενσυναίσθηση αλλά και η καλλιέργεια δεξιοτήτων. Η παρούσα έρευνα αποτελεί μία ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας της τελευταίας δεκαετίας που έχει ως σκοπό να μελετήσει τα οφέλη της διδασκαλίας της ρομποτικής στην ειδική αγωγή και ιδίως στους μαθητές που παρουσιάζουν νοητική αναπηρία, αισθητηριακές διαταραχές όρασης, αισθητηριακές διαταραχές ακοής, κινητικές αναπηρίες, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (φάσμα αυτισμού), σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής με ή χωρίς υπερκινητικότητα και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Τα αποτελέσματα της μελέτης κατέδειξαν τη θετική επίδραση της χρήσης της ρομποτικής στη διδασκαλία των μαθητών αυτών, καθώς και το πως μπορεί αυτή η νέα τεχνολογία να συμβάλλει στη βελτίωση της ζωής αυτών των ατόμων.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτική ρομποτική, Ειδική Αγωγή, Εκπαίδευση

Η ΔΕΠ-Υ στην προσχολική ηλικία: Διερεύνηση γνώσεων, στάσεων και αντιλήψεων νηπιαγωγών

Αγλαΐα Σταμπολτζή, Ε.ΔΙ.Π,
Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο,
lstamp@hua.gr
Αικατερίνη Αντωνοπούλου,
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο,
kantonop@hua.gr
Σοφία Κουβαβά,
Υποψ. Διδάκτωρ, Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
skouvava@hua.gr

Η Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) αποτελεί μια σοβαρή αναπτυξιακή διαταραχή που εμφανίζεται ήδη από την προσχολική ηλικία. Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή γνώσεων, στάσεων και αντιλήψεων νηπιαγωγών σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ. Για την πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας, αρχικά συλλέχθηκαν δεδομένα με την «Κλίμακα Μέτρησης Γνώσεων σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ» (KADDS). Το δείγμα αποτέλεσαν 100 νηπιαγωγοί (2% άντρες και 98% γυναίκες, με το 49% αυτών να είναι ηλικίας 30-39). Στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ημι-δομημένης συνέντευξης, σε δείγμα 13 νηπιαγωγών. Τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας έδειξαν ότι οι νηπιαγωγοί γνωρίζουν περισσότερα για τη συμπτωματολογία και τη διάγνωση της ΔΕΠ-Υ, παρά για την αιτιολογία και την αντιμετώπιση. Επιπροσθέτως, οι νηπιαγωγοί ανεξάρτητα από τα χρόνια προϋπηρεσίας τους έχουν ισοδύναμες γνώσεις σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ. Η επιμόρφωση στη ΔΕΠ/Υ επηρεάζει τις γνώσεις των νηπιαγωγών στα γενικά χαρακτηριστικά, τα συμπτώματα, τη διάγνωση και το ποσοστό σωστών απαντήσεων σε όλες τις κατηγορίες μαζί. Από τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας φάνηκε ότι, σχεδόν το σύνολο των νηπιαγωγών ασπάζεται την άποψη ότι τα παιδιά με ΔΕΠ/Υ πρέπει να φοιτούν στο γενικό νηπιαγωγείο της γειτονιάς τους. Δεν υπήρξε ωστόσο τοποθέτηση αναφορικά με το πόσο εφικτή είναι η διάγνωση της διαταραχής στην προσχολική ηλικία. Τέλος, οι νηπιαγωγοί

θεωρούν ότι είναι σε θέση να παρέχουν διαφοροποιημένη διδασκαλία προσαρμοσμένη στις ανάγκες των παιδιών με ΔΕΠ/Υ.

Λέξεις κλειδιά: ΔΕΠ/Υ, νηπιαγωγοί, γνώσεις, στάσεις, αντιλήψεις.

ADHD in preschool age: Exploring the knowledge, attitudes, and perceptions of kindergarten teachers

Aglaia Stampoltzis,
Laboratory Teaching Staff, Department of Economics and Sustainable Development, Harokopio University
lstamp@hua.gr
Katerina Antonopoulou,
Assistant Professor, Department of Economics and Sustainable Development, Harokopio University,
kantonop@hua.gr
Sophia Kouvava,
PhD Candidate, Department of Economics and Sustainable Development, Harokopio University
skouvava@hua.gr

Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) is a developmental disorder with first signs as early as preschool age. The aim of the research is to examine the knowledge, attitudes and perceptions of kindergarten teachers about ADHD. Data were initially collected with the Knowledge of Attention Deficit Disorders Scale-KADDS. The sample consisted of 100 kindergarten teachers (2% men and 98% women, with 49% of them being aged 30-39 years old). Semi-structured interviews were then conducted with a sample of 13 kindergarten teachers. The results of the quantitative research showed that kindergarten teachers know more about the symptoms and diagnosis of ADHD rather than the etiology and treatment. In addition, kindergarten teachers, regardless of their years of service, have equivalent knowledge about ADHD. Training in the ADHD affects the knowledge of the teachers in many aspects. The findings of the qualitative research showed that almost all kindergarten teachers embrace the view that children with ADHD should attend the general kindergarten in their neighborhood. However, there was no consistent view on how feasible it is to diagnose the disorder in the preschool years. Finally, kindergarten teachers consider that they are able to provide differentiated teaching tailored to the needs of children with ADHD.
Key words: ADHD, preschool teachers, knowledge, attitudes, perceptions

Οι εκτελεστικές λειτουργίες ως προβλεπτικός παράγοντας της φωνολογικής επίγνωσης και της πρώιμης μαθηματικής επάρκειας σε παιδιά προσχολικής ηλικίαςμε υψηλές ικανότητες μάθησης

Ελένη Ραχανιώτη
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Παν/μιο Δυτικής Μακεδονίας
erachanioti@uowm.gr
Γαρυφαλιά Χαριτάκη
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Παν/μιο Ιωαννίνων
g.charitaki@uoi.gr
Αναστασία Αλευριάδου,
Τομέας Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης
alevriadou@psy.auth.gr

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της συσχέτισης των εκτελεστικών λειτουργιών με την φωνολογική επίγνωση και την πρώιμη μαθηματική επάρκεια σε 50 παιδιά προσχολικής ηλικίας με υψηλές ικανότητες μάθησης, ηλικίας από 58 έως 68 μηνών(M = 62.5, SD = 2.7). Μη λεκτικές και λεκτικές μετρήσεις της γενικής νοητικής ικανότητας, δοκιμασίες της λεκτικής εργαζόμενης και οπτοκοχωρικής μνήμης, δοκιμασίες ανασταλτικού ελέγχου, γνωστικής ευελιξίας, φωνολογικής επίγνωσης και βραχύχρονης μνήμης καθώς και δοκιμασίες πρώιμων μαθηματικών δεξιοτήτων χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή των δεδομένων. Μέσω μιας σειράς αναλύσεων κανονικοποιημένης συσχέτισης (Canonical Correlation Analysis, CCA) σε 8 διαφορετικά σύνολα μεταβλητών, μελετήθηκε διεξοδικά ο τρόπος με τον οποίο αυτές σχετίζονται. Επιπλέον, η αξιοποίηση ιεραρχικών γραμμικών παλινδρομίσεων κατέδειξε ότι στατιστικώς σημαντικές προβλεπτικές μεταβλητές για την κατάτμηση ψευδολέξεων σε φωνήματα και την απαλοιφή φωνημάτων είναι η λεκτική εργαζόμενη μνήμη και ηγνωστική ευελιξία. Επιπλέον, η βραχύχρονη μνήμη προβλέπει την διάκριση φωνημάτων, ενώ η λεκτική εργαζόμενη μνήμη και η λεκτική νοητική ικανότητα προβλέπουν τις πρώιμες μαθηματικές δεξιότητες. Η συζήτηση των ευρημάτων γίνεται με άξονα την αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση των παιδιών με υψηλές ικανότητες μάθησης και την εφαρμογή προγραμμάτων γνωστικού και γλωσσικού εμπλουτισμού για την ικανοποίηση των ποικίλων αναγκών τους.

Λέξεις κλειδιά: Υψηλές ικανότητες μάθησης, προσχολική ηλικία, εκτελεστικές λειτουργίες, φωνολογική επίγνωση, πρώιμη μαθηματική επάρκεια

Executive functions as predictors of phonological awareness and early mathematical competence in high ability preschool children

Eleni Rachanioti,
Department of Early Childhood Education, University of Western Macedonia,
erachanioti@uowm.gr
Garyfalia Charitaki,
Department of Primary Education, University of Ioannina,
g.charitaki@uoi.gr
Anastasia Alevriadou
Department of Psychology, Aristotle University of Thessaloniki,
alevriadou@psy.auth.gr

The purpose of this study was to examine the associations of executive functions with phonological awareness and early mathematical competence in 50 high ability preschool children, aged 58 to 68 months (M = 62.5, SD = 2.7). Non-verbal and verbal measures of general intellectual ability, measures of verbal and visuospatial working memory, inhibitory control and cognitive flexibility tests, screening tests of phonological awareness, short-term memory as well as early numeracy skills were administered for data collection.Canonical Correlation Analysis (CCA) was conducted in 8 different sets of variables in order to thoroughly examine their relations. Additionally, hierarchical linear regressions were applied to investigate the possible predictor variables (if any) for phonological awareness and early mathematical competence skills. The analysis revealed that verbal working memory and cognitive flexibility are statistically significant predictor variables for phoneme segmentation and phoneme deletion. Additionally, short-term memory predicts phoneme discrimination, while verbal working memory and verbal ability predict early numeracy skills. Findings are discussed with reference to their implications in the education of high ability preschool childrenand the implementation of cognitive and language enrichment programs that will contribute to the fulfilment of their diverse needs.

Key words: High abilities, preschool age, executive functions, phonological awareness, early mathematical competence

Η διδασκαλία ομηλίκων ως μέσο συμπερίληψης παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες στη γενική τάξη: Μία έρευνα δράσης

Αναστασία Τουλιά
ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο & Ακαδημαϊκός Υπότροφος Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
atoulia@uth.gr
Ηλίας Αβραμίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
avramidis@uth.gr

Στην παρούσα έρευνα δράσης έξι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχεδίασαν και εφάρμοσαν ένα πρόγραμμα διδασκαλίας ομηλίκων για 130 μαθητές, εκ των οποίων οι 11 είχαν διαγνωστεί με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες (ΕΕΑ). Σκοπός της έρευνας ήταν να ενισχύσει τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών προκειμένου να εφαρμόζουν συμπεριληπτικές πρακτικές στην τάξη τους και ταυτόχρονα, να βελτιώσει την ακαδημαϊκή επίδοση και τις κοινωνικές δεξιότητες των συμμετεχόντων μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί και οι ερευνητές συνεργάστηκαν σε όλες τις φάσεις της έρευνας, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού, της οργάνωσης και εφαρμογής του προγράμματος και της συλλογής και ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων. Τα δεδομένα προέκυψαν μέσα από συνεντεύξεις ομάδων εστίασης με τους εκπαιδευτικούς, ατομικές συνεντεύξεις με τους συμμετέχοντες μαθητές και εκπαιδευτικούς, παρατηρήσεις και ημερολόγια. Μέσα από την εμπλοκή τους στην παρούσα έρευνα οι εκπαιδευτικοί και οι ερευνητές έμαθαν να συνεργάζονται προκειμένου να δημιουργούν για όλους τους μαθητές ένα συμπεριληπτικό πλαίσιο εκπαίδευσης. Ο τύπος της διδασκαλίας ομηλίκων που χρησιμοποιήθηκε ήταν ίδιας ηλικίας και προκαθορισμένων ρόλων ανάμεσα στις δυάδες των μαθητών που συμμετείχαν. Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι συμμετέχοντες μαθητές ανέφεραν ότι η διδασκαλία ομηλίκων επέφερε σημαντικά ακαδημαϊκά και κοινωνικά οφέλη στους μαθητές με ΕΕΑ, αλλά όχι στους μαθητές χωρίς ΕΕΑ. Πιθανές ερμηνείες αλλά και παραδείγματα αυτών των αποτελεσμάτων συζητούνται.

Λέξεις κλειδιά: συμπεριληπτική εκπαίδευση, διδασκαλία ομηλίκων, έρευνα δράσης, παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες

Διαπραγματεύσεις υλικού πολιτισμού. Ο συμβολισμός του παραδοσιακού γυναικείου ενδύματος της Θράκης μέσα από εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε μουσεία

ΠαπαχατζίδουΣταυρούλα
stavrina.papa@gmail.com
ΚαπετανίδουΔέσποινα
Ιστορικός – τελειόφοιτος τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας
despoinakape@gmail.com

Ο υλικός πολιτισμός σχετίζεται με το υλικό αλλά και το άυλο και εμπεριέχεται στα μουσεία, την πολιτισμική κληρονομιά, τη σύγχρονη τέχνη, το τοπίο, την κατανάλωση, την τροφή και το ένδυμα. Τα μουσεία είναι ζωντανοί οργανισμοί και καλούνται να επαναπροσδιορίζουν τους ρόλους και τους στόχους τους σε μία κοινωνία, η οποία συνεχώς μεταβάλλεται, να καλλιεργούν τις σχέσεις των επισκεπτών με τις παλιότερες γενιές και πολιτισμούς, να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή και τον διάλογο του κοινού με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον και να αναπτύσσουν καινούριες πρακτικές προσέγγισης των πολιτών. Με αφορμή τους χώρους λαογραφικών-εθνογραφικών μουσείων, όπου εκτίθενται τα τοπικά ενδύματα, η παρούσα εργασία προσεγγίζει σημειολογικά τα γυναικεία ενδύματα της Θράκης και εξετάζει τον αντικατοπτρισμό της θέσης της γυναίκας οικογενειακά, οικονομικά και κοινωνικά στη θρακιώτικη κοινωνία. Η ενδυμασία είναι μία μη λεκτική γλώσσα και στην εργασία επιχειρείται η αποκωδικοποίηση αυτής της γλώσσας μέσα από την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων. Ο υλικός πολιτισμός μελετάται εθνογραφικά και ανθρωποκεντρικά, με αποτέλεσμα οι μουσειακές διαπραγματεύσεις του υλικού πολιτισμού να αποτελούν πηγή γνώσης για την τοπική ιστορία και την εθνογραφική έρευνα. Στόχος μας αποτελεί η μελέτη την παράδοσης με μία φρέσκια ανθρωπολογική ματιά που να ανταποκρίνεται στις παιδικές ηλικίες.

Λέξεις κλειδιά: υλικός πολιτισμός, μουσεία, ενδύματα, εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων

Material culture negotiations. The symbolism of the traditional women's clothing of Thrace through educational activities in museums

Papachatzidou Stavroula
stavrina.papa@gmail.com
Kapetanidou Despina
Graduate student of the Department of History-Archeology
despoinakape@gmail.com

Material culture is related to the material as well as the intangibleand contained in museums, cultural heritage, contemporary art, landscape, consumption, food and clothing. Museums are living organismsand are called upon to redefine their roles and goals in a society, which is constantly changing, to cultivate visitors' relationships with older generations and cultures, to encourage public participation and dialogue with the past, present and future and to develop new practices of approaching citizens. On the occasion of the spaces of folklore-ethnographic museums, where local clothes are exhibited, the present work semantically approaches the women's clothes of Thrace and examines the reflection of the position of women in the family,

economically and socially in the Thracian society.Clothing is a non-verbal language and at work attempts are made to decode this language through the implementation of educational programs and activities.Material culture is studied ethnographically and anthropocentrically, with the result that museum negotiations of material culture are a source of knowledge about local history and ethnographic research.Our goal is to study the tradition with a fresh anthropological look that corresponds to childhood.

Key words: material culture, museums, clothes, implementation of educational activities

Η διεπιστημονική σύμπραξη Λαογραφίας και Λογοτεχνίας: Διαπαιδαγώγηση και πολιτισμική γεφύρωση μέσα από μυθιστορήματα για παιδιά και νέους.

Ρόζη- Τριανταφυλλιά Αγγελάκη
Διδάσκουσα ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ/ Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Καθηγήτρια –Σύμβουλος ΕΑΠ, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ
aggelaki.rosy@gmail.com , angelaki@nured.auth.gr, angelaki.rozi@ac.eap.gr

Οι παιδαγωγικές διαστάσεις της Λαογραφίας είναι αδιαμφισβήτητες και η σχέση της διδακτικής πρακτικής με τις λαογραφικές σπουδές αναγνωρισμένη. Η δε συνάφεια της λαογραφικής επιστήμης με εκείνη της Λογοτεχνίας, σύμφωνα με τον Μ. Γ. Μερακλή, είναι θεμελιωμένη στην ποιητικότητα του λαϊκού πολιτισμού, που φαινόμενά του είναι διάχυτα σε όλες τις πλευρές της ζωής μας. Είναι ενδιαφέρον το ότι συγγραφείς για παιδιά και νέους, ως καταγραφείς της ιστορικής μνήμης, αποθησαυρίζουν εκφάνσεις του ενιαίου κόσμου της λαϊκής παράδοσης- εκφάνσεις που, ωστόσο, βρίσκουν εφαρμογή και στη μοντέρνα αστική κοινωνία. Θα αναφερθούμε, λοιπόν, στον τρόπο με τον οποίο αναγνωρισμένες, σύγχρονες Ελληνίδες λογοτέχνιδες ενσταλάζουν στα βιβλία τους πληροφορίες του λαϊκού βίου και πολιτισμού, συμβουλευόμενες ιστορικές πηγές και σωζόμενα ιατροσοφικά κείμενα. Θα καταδειχθεί πώς παρουσιάζουν στους αναγνώστες τους τη σύνδεση της λαϊκής ιατρικής με τη θρησκεία, αναδεικνύοντας τα γιατροσόφια ως αξιόλογο μέρος της λαογραφικής παράδοσης ενός τόπου. Θα σχολιάσουμε, επίσης, το πώς η αναφορά στους λαϊκούς θεραπευτές και τις φαρμακοφυτικές τους πρακτικές σε λογοτεχνικά κείμενα για παιδιά και εφήβους επισπεύδει την εξοικείωσή τους με διαχρονικά και διαπολιτισμικά ζητήματα μέσα από κοινωνικο- ιστορικές προσεγγίσεις, καθιστώντας τα μυθιστορήματα φορείς συλλογικής μνήμης και παράδοσης.

Λέξεις κλειδιά: Λαογραφία, Λογοτεχνία, μυθιστόρημα για παιδιά και νέους, λαϊκή ιατρική

The interdisciplinary synergy of Folklore and Literary Studies: Education and cultural connections through novelsfor children and adolescents.

Rosy- Triantafyllia Angelaki
Adjunct lecturer at Aristotle University of Thessaloniki/ University of Nicosia/ Hellenic Open University, Post-doctoral researcher NURED AUTH
aggelaki.rosy@gmail.com , angelaki@nured.auth.gr , angelaki.rozi@ac.eap.gr

The connection between Folk pedagogy and cultural education is undisputable. According to M. G. Meraklis, Folklore Studies' link to Literature is embedded in the several dimensions of the concept of cultural and social identity. What is quite interesting is that contemporary writers record historical memory and guide their readers to find knowledge through tradition, which involves both the cultural heritage of centuries and modern societies' way of living. We will focus on the way well-known Greek modern novelists studied historical archives about medicine herbs

and treatments and wrote folk tales for young adults. More specifically, we will examine how they pointed out that religion and spirituality not only have been linked to popular medicine for centuries, but also characterized several regions' cultural identity. Last but not least, by analyzing the writers' efforts to introduce some important historiographical perspectives concerning nature, religious practices and the medical art to their audience, we will point how Folk tales as a narrative genre of folk literature, can preserve the historical continuity and form young readers' personal historical consciousness as well as their cultural identity· a notion that refers to the coexistence of tradition and values of several cultural groups.

Key- words: Folklore Studies, Literature, children's and adolescent novels, popular medicine

Απόδραση στον Πολιτισμό: Αξιοποιώντας κείμενα της ελληνικής λογοτεχνίας για την ανάπτυξη ψηφιακών παιχνιδιών απόδρασης (escape games)

Γαβριηλίδου Μόνικα
ΜΑ, Υπ. Διδάκτορας, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
Monica.Gavrielidou@cti.gr
Βαγγελάτος Αριστείδης
Δρ. Μηχ. Πληροφορικής, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
vagelat@cti.gr
Φουντάνα Μαρία
ΜΑ, ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
fountana@cti.gr
Παπαδόπουλος Σπύρος
Δρ. Αρχιτεκτονικής, Καθηγητής, Παν. Θεσσαλίας
spap@uth.gr
Μάντζαρη Ελένη
Δρ. Γλωσσολογίας, Παν. Θεσσαλίας
mantzari67@gmail.com

Τις τελευταίες δεκαετίες, τα ψηφιακά παιχνίδια καθιερώνονται ως μία από τις πιο δημοφιλείς ψυχαγωγικές δραστηριότητες, ειδικότερα στις νεότερες γενιές. Παράλληλα, η χώρα μας έχει να επιδείξει ένα μεγάλο εύρος πολιτιστικής παρακαταθήκης με δυνατότητες αξιοποίησης στον τουρισμό, στην εκπαίδευση και στην ψυχαγωγία. Με βάση τις παραπάνω επισημάνσεις, το έργο 'ΑΠΟΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ' (http://escape.cti.gr/) έχει ως στόχο την ανάπτυξη μιας καινοτόμου υποδομής για τη δημιουργία ψηφιακών εκπαιδευτικών παιγνίων απόδρασης και την ενίσχυση της προβολής της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα και το εξωτερικό, με την ταυτόχρονη αξιοποίηση κειμένων της ελληνικής λογοτεχνίας. Το έργο επιχειρεί να συγκεράσει τις νέες τάσεις στην ανάπτυξη ψηφιακών παιγνίων με τον ανεξάντλητο πολιτιστικό πλούτο της χώρας μας, με απώτερο σκοπό να διερευνήσει αν αξιοποιώντας τα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα, ο σχεδιασμός παιγνιωδών δραστηριοτήτων που αξιοποιούν λογοτεχνικά κείμενα μπορεί να ενισχύσει και να καταστήσει αποτελεσματικότερη την πολιτιστική εμπειρία του επισκέπτη ενός τόπου. Στο πλαίσιο αυτό, παράγεται σειρά εύχρηστων και ευέλικτων εργαλείων με τη μορφή παιχνιδιών–δραστηριοτήτων δωματίων απόδρασης. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται η στοχοθεσία του έργου και ο βασικός σχεδιασμός, τόσο σε σχέση με την αξιοποίηση της λογοτεχνίας ως όχημα γνωριμίας με το πολιτισμικό τοπίο, όσο και σε σχέση με την αξιοποίηση της παιχνιδοποίησης προς την κατεύθυνση αυτή.

Λέξεις κλειδιά: Ψηφιακά παιχνίδια, Λογοτεχνία, Πολιτισμικό τοπίο, Επαυξημένη πραγματικότητα, Παιχνίδια απόδρασης

Escape Through Culture: Utilizing Greek Literary texts for the development of digital escape games

Gavrielidou Monica
MA, PhD (cand), CTI Diophantus
Monica.Gavrielidou@cti.gr
Vagelatos Aristides
PhD, Computer Engineer, CTI Diophantus
vagelat@cti.gr
Fountana Maria
MA, ICT in Education, CTI Diophantus
fountana@cti.gr
Papadopoulos Spiros
Professor, Dep. of Architecture, UTH
spap@uth.gr
Mantzari Eleni
PhD in Applied Linguistics, UTH
mantzari67@gmail.com

In recent decades, digital games have been established as one of the most popular leisure activities, especially among younger generations. At the same time, Greece possesses an extended cultural heritage which could have a great potential for use in tourism, education and entertainment. Based on the above, the project 'ESCAPE THROUGH CULTURE' (http://escape.cti.gr/) aims to develop an innovative infrastructure for the creation of digital, educational escape games and enhance the promotion of Greek cultural heritage in Greece and abroad, with the parallel use of texts of Greek literature. The project attempts to combine new trends in the development of digital games with the inexhaustible cultural wealth of our country. Its ultimate goal is to explore whether utilizing modern technological achievements and designing playful activities inspired by literary texts, can improve a visitor's cultural experience. In this context, a series of easy-to-use flexible digital tools is being developed in the form of games - escape room activities. This paper presents the project objectives and its basic design in regard to the use of literature as a vehicle for communication with cultural landscapes through the use of digital games.

Key words: Digital Games, Literature, Cultural Landscape. Augmented Reality, Escape Games

Ρίξε μια ζαριά καλή ....με Wolfgang Amadeus Mozart

Ευγενία Καρούμπαλη,
Εκπαιδευτικός Μουσικής ΠΕ79.01, M. Ed., Πρότυπο Γυμνάσιο Πατρών
jennykaroumpali@sch.gr

Μια πρόκληση του μαθήματος της μουσικής (ειδικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση) είναι να προσφέρει θετικές μουσικές εμπειρίες έντεχνης ευρωπαϊκής μουσικής σε μαθητές και μαθήτριες ούτως ώστε να ανατραπούν στερεότυπα και προκαταλήψεις που εκείνες και εκείνοι έχουν για το συγκεκριμένο μουσικό είδος. Για τους λόγους αυτούς επιλέχτηκε το έργο *Ein musikalisches Würfelspiel* του Wolfgang Amadeus Mozart για την πραγματοποίηση διδακτικού σεναρίου. Το έργο αυτό έχει την ιδιαιτερότητα ότι μπορεί το κάθε άτομο να δημιουργήσει το δικό του έργο με τη βοήθεια δύο ζαριών, ακολουθώντας, βεβαίως, συγκεκριμένους κανόνες που

το ίδιο το έργο ορίζει. Σύμφωνα με τους μαθησιακούς / διδακτικούς στόχοι του διδακτικού αυτού σεναρίου μαθητές/τριες θα πρέπει να:

- καλλιεργήσουν και να ενισχύσουν θετικές στάσεις για την έντεχνη ευρωπαϊκή μουσική.
- δημιουργήσουν ένα μουσικό έργο ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες (ρίξιμο ζαριού, αναζήτηση και εύρεση μουσικού τμήματος σε πίνακα διπλής εισόδου)
- εξασκηθούν στην παρατήρηση δεδομένων σε πίνακα διπλής εισόδου
- εξάγουν συμπεράσματα από δεδομένα σε πίνακα διπλής εισόδου.

Χρησιμοποιήθηκε η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία / μάθηση όπου ο χωρισμός των ομάδων ήταν τυχαίος. Το διδακτικό αυτό σενάριο πραγματοποιήθηκε σε τμήματα του Προτύπου Γυμνασίου Πατρών τον Ιανουάριο του 2022. Οι στόχοι του διδακτικού σεναρίου σε γενικές γραμμές όχι μόνο πραγματοποιήθηκαν αλλά προέκυψαν και αναδυόμενοι στόχοι.

Cast the dice…with Wolfgang Amadeus Mozart

Evgenia Karoumpali
Music Teacher, M. Ed, Model Junior High School of Patras
jennykaroumpali@sch.gr

One of the challenges of the music lesson (especially in secondary education) is to offer positive musical experiences of classical music to students in order to overturn the stereotypes and prejudices that they and they have about the specific musical genre. Therefore the work *Ein musikalisches Würfelspiel* by Wolfgang Amadeus Mozart was chosen for the realization of a teaching scenario. This work has the peculiarity that each person can create his own work with the help of two dice, following, of course, specific rules set by the work itself. According to the learning / teaching objectives of this teaching scenario, students should:

• cultivate and reinforce positive attitudes about classical music.
• create a musical work following specific rules (roll the dice, search and find a music section on a dual input panel)
• practice data observation in a dual input panel
• draw conclusions from data in a dual input table.

Collaborative teaching / learning was used where the division of the groups was random. This teaching scenario took place in Model Junior High School of Patras in January 2022. Not only were the learning objectives of the teaching scenario in general realized but also emerging objectives took place as well.

Λέξεις κλειδιά: δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Wolfgang Amadeus Mozart, έντεχνη ευρωπαϊκή μουσική, *Ein musikalisches Würfelspiel*.

Δ. Χατζή, «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα»: Μια πρόταση διδασκαλίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Κωνσταντίνος Δημόπουλος
Εκπαιδευτικός, Φιλόλογος
konstantinos.dimopoulos.ml94@gmail.com

Διανύουμε εποχές δύσκολες, με την πανδημία να δοκιμάζει την ανθρωπότητα, εποχές κρίσης, όπου τα πάντα υποβάλλονται σε διαρκή έλεγχο, η ζωή, οι αξίες, οι άνθρωποι ,οι ιδεολογίες. *Διαπιστώνουμε* συχνά οι έφηβοι να παρεκτρέπονται σε ακραίες ιδεολογίες ρατσιστικού τύπου , γι αυτό αναζητούσα έναν τρόπο για να να προβληματιστούν, *να* σκεφτούν πάνω στο θέμα του οικονομικού μετανάστη που έρχεται στη χώρα της για να αναζητήσει μια καλύτερη ζωή. Έτσι

μέσα από τη μελέτη λογοτεχνικών κειμένων οι μαθητές της θα μπορούσαν να συναισθανθούν τον τραυματικό χαρακτήρα της εμπειρίας του ξενιτεμού και της δυσκολίες των ανθρώπων που ζουν μακριά από της πατρίδες της. Στο «Διπλό Βιβλίο» (1976),του Δ. Χατζή- και πιο συγκεκριμένα στο τρίτο από τα εννέα κεφάλαια του μυθιστορήματος «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα-το αίτημα της καλύτερης ζωής οδήγησε της ανθρώπους στα εργοστάσια της Κεντρικής Ευρώπης. Με αφορμή αυτό το κείμενο οι μαθητές της μπορούν να συνειδητοποιήσουν της μεταβολές που συντελέστηκαν στον κοινωνικό χώρο της πατρίδας της. Να συνειδητοποιήσουν την κοινωνική αποξένωση, καθώς και την απώλεια της προσωπικής ταυτότητας του ήρωα του αποσπάσματος και να συγκρίνουν την κατάστασή του με αυτή του Κάσπαρ Χάουζερ και να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στον *Άλλο,* στον πρόσφυγα, στο μετανάστη.

Λέξεις κλειδιά: προβληματισμός,πρόσφυγας,μετανάστης,αλλαγές,στάση

D. Hatzis, «Caspar Hauser in the desert country»: A teaching proposal for the course of Modern Greek Literature

Constantinos Dimopoulos
Teacher, Philologist
konstantinos.dimopoulos.ml94@gmail.com

We are living in difficult times, with the pandemic testing the human race, times of crisis, where everything is under constant scrutiny, life, values, people, ideologies... We often find our children deviating to extreme ideologies of racial type, so I was looking for a way for them to reflect, to think about the issue of the migrant who comes to our country to seek a better life. Through the study of literary texts, our students could feel the traumatic nature of the experience of expatriation and the difficulties of people living away from their homelands. In the"Double Book" (1976), by D. Hatzis, more specifically in the third of the nine chapters of the novel "Caspar Hauser in the desert country" the demand for a better life led people to the factories of Central Europe. On the basis of this text, our students can become aware of the changes that have taken place in the social space of our homeland.To realize the social alienation, as well as the loss of personal identity of the hero of the extract and to compare his situation with that of Caspar Hauser and to develop a positive attitude towards the Other, the refugee, the migrant.

Key- words: reflect,migrant,refugee,changes,attitude

«Μύθος και Θέατρο στην Εκπαίδευση: Η Ανυπέρβλητη Σπουδαιότητα των *Αρχέτυπων* ως το Ευεργετικό Όχημα προς τη Γνώση, την Ταυτότητα και τη Θέωση- Καινοτόμες προσεγγίσεις Πολιτισμικών Αντανακλάσεων Ιδεολογίας και Αισθητικής»

Κατερίνα Καραμήτρου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλασικού Πολιτισμού & Αρχαίου Δράματος/ Τραγωδός, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
akaramit@uoi.gr
Κωνσταντίνος Γεροδήμος
Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kostasLger67@gmail.com

Το Θέατρο , το οποίο απορρέει από τον Μύθο, που είναι η οργανική μήτρα του κόσμου, από τα θέσμια και τις Ιεροπραξίες, σηματοδοτεί την υπεροχή του ατόμου και προπάντων τον θρίαμβο

της Ανθρώπινης διάνοιας και Υψιπέτειας. Η Τραγωδία, η αΐδια γλώσσα και δομή της είναι η αποθέωση της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, το πολυτίμητο 'τρόπαιό' της, μία 'κληρενομημένη ανάμνησις' αναζωπυρωμένη στον έστω και, εις μάτην 'αγώνα' του ανθρώπου για την εκπόρθηση της Αρχέγονης εικόνας της Άφθαρτης ζωής. Οι τραγικοί ήρωες, εκείνα τα γοητευτικά, βακχικά πλάσματα που δρουν πέραν της σύμβασης και της ηλικίας της Σύνεσης, κουβαλώντας τη θεσπέσια ευθραυστότητα της καλωσύνης, είναι 'ευγενείς αμαρτωλοί'. Η υπέρτατη Τέχνη του Διονύσου, η αρχετυπική Τέχνη του 'νόστου'προσβλέπει με εξαίσια ρώμη, ενδελέχεια και χάρη στην εγγύτητα προς τη 'Θέωση', μέσα από τον σπαραγμό και τις Αριστοτελικές ' περιωδυνίες». Η 'απόσχιση' του Εξάρχοντος από τον Χορό, θεμελιώνει την πιο ουσιαστική, πάμφωτη Πολιτική και Πολιτισμική πράξη. Η πανίερη, ανατρεπτική, υπερβατική 'θέαση' της Τραγωδίας προς τα Ανθρώπινα, αποκαλύπτει την απαράμιλλη, καταλυτική δύναμη των 'Αρχέτυπων'. Το κυρίαρχο διακύβευμα της Δραματικής Τέχνης είναι ο μαγικός 'πλους προς την αυτοσυνειδησία' και τη 'Θέωση', μέσα από την 'αποδόμηση' και την 'οδύνη', σηματοδοτώντας την άρση του διάκενου, ανάμεσα στο Ανθρώπινο και στο Ένθεον. Στη σύγχρονη κοινωνία της στείρας παραδοξότητας, της αδυσώπητης αλλοτρίωσης, μια κοινωνία άτεγκτη, έντρομη απέναντι στην άψυχη, επιβεβλημένη ερημιά του Ανθρώπου, η επισήμανση της Πολιτισμικής σπουδαιότητας του θεάτρου ως το υπέρτατο Μορφοποιητικό αγαθό, είναι εξόχως επιτακτική και προκλητική. Αναμφίβολα, το Θέατρο είναι μια 'θελξίπικρη' Τέχνη, μια Τέχνη άκρατης ευσπλαχνίας και επιείκειας προς την Ανθρώπινη Φύση, το 'λίκνο' της αναπόφευκτης ανθηρότητας των αιώνιων, απαρασάλευτων αξιών. Η συναρπαστική Τέχνη του Διονύσου θεσπεσίως εξυμνεί τα 'αρχέτυπα', τα ανέγγιχτα στη φθορά, που ενοικούν στην ανόθευτη ετερότητά τους, σαν εκείνα της ανυπόταχτης Αντιγόνης, της ολοφυρόμενης Γνώσης του Οιδίποδος 'η ευλογημένη αρά' των Λαβδακιδών, της αυταπάρνησης της Αλκήστιδος, της υπερβατικής σιωπής του Ορφέως, του αέναου θρήνου της Νιόβης, του 'απ-ανθρωπισμού' της Εκάβης, της τυραννικής αγωνίας των Ικέτιδων, των παντοτινά 'ξένων'. Η εξαίσια συμπαντική Τέχνη της Αναπαράστασης, μέσα από τις ανεξοικείωτες όψεις της, όπως η 'οντολογική θλίψη', η επαλληλία των στρωμάτων, η συνειδητοποίηση του γνωστικού σχήματος του Σώματος, ο 'τελετουργικός καλλωπισμός', η οριακότητα των Συγκινήσεων, επιτυγχάνει τη σπάνια εξοικείωση των μαθητών- κοινωνών με τις αφηρημένες έννοιες και την Αισθητική ανάταση. Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στη σπουδή καινοτόμων 'αναγνώσεων' πάνω στις θεατρικές διαδικασίες στην Εκπαίδευση όπως η Δραματική 'ειρωνεία' της απόκλισης, η Αισθητική της 'πενιχρότητας', η 'έκθλιψη' της περιστροφής, η καταλυτική δύναμη της μεταμόρφωσης, η Δραματοποίηση των Ιστορικών κειμένων, το 'μέγεθος' του Δραματικού προσώπου. Το Θέατρο εν τέλει, είναι εκείνη η ασύγκριτη, παλλόμενη, γαιώδης, ένθεη Τέχνη που επιστρέφει τον άνθρωπο στην ευγενική του καταγωγή, είναι το πολυτίμητο 'όχημα' προς τη Γνώση, τη Μνήμη, την Αισθηματική και Διανοητική Αφύπνιση, το ανυπέρβλητο σύμβολο της 'εντροπίας', το καθολικό αντιφάρμακον ενάντια στη δημαγωγία της Ταυτότητας και στην 'Πολιτισμική λήθη'. Η Θεατρική Παιδεία, μέσα από τις υψιπετείς, ανυπόκριτες ποιότητές της, μέσα από την πλημμύρα των Αισθήσεων, μέσα από εκείνη την πένθιμη φιληδονία, του να 'παίζεις τον Άλλον', συγκολλά αριστουργηματικά τις σπασμένες εικόνες του Συγκινησιακού Κόσμου του 'μαθητή- κοινωνού'.

Λέξεις Κλειδιά: Αρχετυπική Τέχνη, Θεατρική Παιδεία, Οντολογική Θλίψη, Τελετουργικός Καλλωπισμός, Θέωση

«Myth and Theatre in Education: The Insuperable Significance of the Archetypes aw the Beneficial Vehicle towards Knowledge, Identity and Divinity-Innovative Approaches on the Cultural Reflections of Ideology and Aesthetics»

Katerina Karamitrou
Associate Professor of Classical Civilization and Drama/Performer, University of Ioannina.
akaramit@uoi.gr

Konstantinos Gerodimos
Ph.D, University of Ioannina
kostasLger67@gmail.com

Theatre, emanating from Myth which is the organic womb of the Univerce, from Rituals and Customs- θέσμιακαιΙεροπραξίες, signifies profoundly the supremacy of individuation and above all, the triumph of Human intellect and high – mindedness. Tragedy, its unequalled language and structure is the glorification of Athenian Democracy, its inestimable trophy, an inherited recollection probing into Man's struggle for accomplishing the primordial image of imperishable Life. The tragic heroes, those alluring, exuberant creatures acting beyond convention and the age of Prudence, bearing that exquisite fragility of goodness are noble sinners. The superlative Art of Dionysus, the archetypal Art of nostos aims with outstanding vigour, profundity and grace at the proximity towards divinity through the Aristotelian excessive pains – περιωδυνίεςand laceration. The secession of the Exarchon from the Chorus establishes the most resplendent and substantial Political and Cultural Act, Tragedy's sacred, rebellious transcendental spectrum towards Human affairs divulges the incomparable importance of the archetypes. The superlative object of Dramatic Art is the enchanting voyage – πλους towards self – awareness and divinity through de-construction and affliction, performing the abolition of the interval between Human and Divine – ένθεον. In the Contemporary Society of sterile absurdity and inexorable alienation, a Society standing stern, terrified by a pervading wilderness, the detection of the Cultural significance of the theatre aw the utmost Educational prerogative is exceptionally imperative and challenging. Theatre is undoubtedly a deliciously bitter – θελξίπικρη Art, an Art of unalloyed commiseration and clemency towards Human Nature, an inescapably flourishing cradle of eternal, unfaltering values. The ravishing Art of Dionysus praises lavishly archetypes impervious by corruption like those of the insubordination of Antigone, the bewailing sumptuousness of Oedipus – the blessed curse – αρά in the Lavdakides's Myth, the self abnegation of Alkestis, the exceeding silence of Orpheus, the perpetual lamentation of Niobe, the dehumanized transubstantiation of Hekuba, the beseeching anguish of the Supplices – the everlasting fugitives. The exquisite Art of Re-presentation, through its unaccustomed countenances like the ontology of grief, the succession of levels, the consciousness of the cognitive from the body, the ritual embellishing, the liminality of Emotion's, accomplishes the rare intimacy with abstract notions and Aesthetic elevation for students – participants. The present introduction aims at the investigation of innovative readings, unprecedented approaches on theatre procedures in Education such as Dramatic Irony of divergence, the Aesthetics of scantiness, the elision of rotation, the catalytic stoutness of divesting, the Dramatization of the Historical texts, the grandeur of the Dramatis persona. After all, theatre is the unrivalled Art which returns Human Beings back to their noble descent, it is the precious vehicle towards Knowledge, Memory, Awakening, the insurmountable symbol of entopry – εντροπία, the all – embracing remedy against the demagogy of Identity and Cultural oblivion –Λήθη. Theatre Education, through its lofty, animating, unfeigned qualities, through the flood of Senses, that grievous voluptuousness of playing the other pieces together the fragmented images of the student's Emotional World.

Key words: Archetypal Art – Theatre Education – Ontological Grief – Ritual Embellishing - Divinity

Η εκδοχή της παραμυθιακής ιστορίας «Η Πεντάμορφη και το Τέρας» σε τρεις διασκευές και μία διαηλικιακή ταινία (από τον 18ο στον 21ο αι.)

Χριστίνα Ευθυμιάδη
Νηπιαγωγός, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
efthymiadichristina@gmail.com ή ppr00191@uoi.gr

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στη συγκριτική μελέτη τριών σύγχρονων παραμυθιών και μιας διαηλικιακής ταινίας με μια παλιότερη έκδοση της ιστορίας «Η Πεντάμορφη και το Τέρας» της Γαλλίδας μυθιστοριογράφου και οικοδιδασκάλισσας Ιωάννας-Μαρίας ντε Μπωμόν, μεταφρασμένης από τον Γιώργο Χρ. Κυθραιώτη στην ελληνική έκδοση (2017).Το πρώτο παραμύθι, ελληνική εικονογραφημένη έκδοση (2005), είναι μετάφραση του έργου της Ιωάννας-Μαρίας ντε Μπωμόν από την Τουλγαρίδου. Το δεύτερο, γαλλική έκδοση (2011), γραμμένο και εικονογραφημένο από τη Γαλλίδα DelphineBodet, μεταφράζεται στην ελληνική του έκδοση (2012) από τη Μαρία Παπαγιάννη και αποτελεί συντόμευση και απλοποίηση του έργου της Ιωάννας-Μαρίας ντε Μπωμόν, προσαρμοσμένο στη νηπιακή ηλικία. Το τρίτο παραμύθι είναι ένα αφήγημα της Disney, μεταφρασμένο στην ελληνική έκδοση (2018) από τη Δέσποινα Δανιήλ. Διατηρώντας το βασικό κορμό της εκδοχής Ιωάννας-Μαρίας ντε Μπωμόν, υιοθετεί και πολιτισμικά στοιχεία κατοπινών χρόνων καθώς και νεωτερικά στοιχεία. Η ταινία «BeautyandtheBeast» (2017), με σκηνοθέτη τον BillCondon και σεναριογράφους τον StephenChbosky και τον Έβαν Σπηλιωτόπουλο, εγγράφεται στο πλαίσιο των κινηματογραφικών επινοήσεων της Disney.Η συγκριτική μελέτη των παραπάνω έργων γίνεται υπό το πρίσμα της αφηγηματικής και εικονογραφικής ανάλυσης αξιοποιώντας θεωρίες, όπως του Genette, Καψωμένου, της Γιαννικοπούλου, Κανατσούλη και Σπανάκη, και αναδύει την πολιτισμική και κοινωνική ιδεολογία κάθε εποχής.
Λέξεις κλειδιά: διασκευή, αφήγηση, εικονογράφηση, αγάπη, ομορφιά.

The version of the fairy tale story "The Beauty and the Beast" in three adaptations and an intergenerational(from the 18th to the 21st century)

Christina Efthymiadi
Kindergarten Teacher, Postgraduate Student of the Pedagogical Department of Kindergarten Teachers of the University of Ioannina

This paper focuses on the comparative study of three contemporary fairy tales and an intergenerational film with an older version of the story "The Beauty and the Beast" by the French novelist and home-teacher Ioanna-Maria de Beaumont, translated by George H. Kythraioti in the Greek edition (2017). The first tale, Greek illustrated edition (2005), is a translation of the work of Ioanna-Maria de Beaumont by Toulgaridou. The second, French edition (2011), written and illustrated by the French Delphine Bodet, is translated into its Greek edition (2012) by Maria Papagianni and is an abridgment and simplification of the work of Ioanna-Maria de Beaumont, adapted to infancy. The third tale is a Disney narrative, translated into the Greek version (2018) by Despina Daniel. Maintaining the basic body of the Ioanna-Maria de Beaumont version, it adopts cultural elements of later years as well as modern elements. The movie "Beauty and the Beast" (2017), directed by Bill Condon and screenwriters Stephen Chbosky and Evan Spiliotopoulos, is part of Disney's cinematic inventions. The comparative study of the above works is done in the light of narrative and pictographic analysis utilizing theories such as Genette, Kapsomenos, Giannikopoulou, Kanatsouli and Spanaki, and emerges the cultural and social ideology of each era.
Key words: adaptation, narration, illustration, love, beauty.

Χαρτογράφηση ως παιδαγωγική / εικαστική πρακτική

Γιάννης Χρηστάκος,
Επίκουρος Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ichristakos@uoi.gr
Παναγιώτης Δαφιώτης
ΕΔΙΠ, Σχολή Καλών Τεχνών, ΑΠΘ.
dafiotis@vis.auth.gr

Η προτεινόμενη εισήγηση η οποία συνδέεται με βιωματικό εργαστήριο αποσκοπεί στην παρουσίαση και ανάδειξη καινοτόμων πρακτικών στο μάθημα των εικαστικών με έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κεντρικό στοιχείο είναι η δημιουργία πολυτροπικών χαρτογραφήσεων της εμπειρίας του χώρου που ζουν τα παιδιά, με χρήση εικαστικών σημειωματάριων. Η μέθοδος αυτή εισάγεται στα νέα Προγράμματα Σπουδών ως κεντρικής σημασίας. Σε αυτά οι μαθητές/τριες δημιουργούν υποκειμενικές χαρτογραφήσεις του περιβάλλοντος τους (π.χ. αστικό τοπίο) μέσω φωτογραφιών, σκίτσων, σχημάτων, κειμένων (σημειώσεις/σχόλια/σκέψεις), συμβόλων και εικαστικών στοιχείων όπως χρωματικές επιφάνειες/φόρμες. Η μέθοδος αυτή εξοικειώνει τα παιδιά με συνθετικές, εξερευνητικές δημιουργικές πρακτικές που βασίζονται στην σύνδεση πολλαπλών σημειωτικών πόρων. Στο πλαίσιο του βιωματικού εργαστηρίου φοιτητές/τριες θα εφαρμόσουν την προτεινόμενη μέθοδο δημιουργώντας χαρτογραφήσεις της εμπειρίας τους από μια διαδρομή στο αστικό τοπίο, συνδέοντας το ορατό με το επιθυμητό και την προσωπική τους εμπλοκή στην μεθοδολογική προσέγγιση αυτή, με τις αυριανές τους διδακτικές πρακτικές. Επίσης, θα παρουσιαστούν στην εισήγηση και τα αποτελέσματα της παιδαγωγικής ερευνητικής δράσης του Γιάννη Χρηστάκου στο πεδίο αυτό με τους φοιτητές/τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με έμφαση σε χαρτογραφήσεις που έγιναν σε γειτονιές της πόλης των Ιωαννίνων, καθώς και η μεθοδολογική λογική του εικαστικού σημειωματάριου όπως εντάχθηκε από τον Παναγιώτη Δαφιώτη στα νέα Π.Σ.

Mapping as pedagogical/artistic practice

Yiannis Christakos,
Assistant Professor, School of Education, University of Ioannina.
ichristakos@uoi.gr
Panagiotis Dafiotis
Laboratory teaching staff, Faculty of Fine Arts, AUTH
dafiotis@vis.auth.gr

This presentation, linked to an experiential workshop, aims to present and highlight innovative practices in the field of visual arts with emphasis on primary education. A central element is the creation of multimodal mapping of the experience of the space in which the children live, using art sketchbooks. This method is introduced in the new Curricula as pivotal. In these sketchbooks students create subjective mappings of their environment (e.g., urban landscape) through photographs, sketches, shapes, texts (notes / comments / thoughts), symbols and visual elements such as colored surfaces / forms. This method acquaints children with synthetic, exploratory creative practices based on the connection of multiple semiotic resources. In the experiential workshop, students will apply this method by creating mappings of their experience from a route in urban landscape, connecting the visible with the desired and their personal involvement in this methodological approach, with their future teaching practices. Moreover, the results of the pedagogical research action of Yiannis Christakos in this field with the students of the Pedagogical Department of Kindergarten Teachers of the University of Ioannina, with

emphasis on mappings made in neighborhoods of the city of Ioannina will be presented, along with of the visual notebook method as included by Panagiotis Dafiotis in the new Curricula.

Το τοπίο της εικαστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Από τις προσδοκίες στην πραγματικότητα

Ιωάννα Τριάντου
Μέλος Ε.ΔΙ.Π, Εκπαίδευση και Τέχνη, Σχολή Καλών Τεχνών, Τμήμα εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, ΠανεπιστήμιοΙωαννίνων.
iotriantou@uoi.gr

Είναι σαφές και αποδεδειγμένο από την έρευνα ότι η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, η επαφή με την αισθητική αξία και η προσωπική δημιουργία είναι συστατικά στοιχεία της πολυεπίπεδης λειτουργίας της εκπαίδευσης. Η τέχνη μπορεί να αποτελέσει ένα σπουδαίο εργαλείο στην κατεύθυνση της απόκτησης αυτών των δεξιοτήτων από τα παιδιά είτε σαν ένα αυτόνομο μαθησιακό πεδίο στον χώρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είτε σε απόλυτη σχέση με κάθε ένα από τα μαθησιακά πεδία της σχολικής εκπαίδευσης. Η ερεύνα επιχειρεί να προσεγγίσει το φαινόμενο της διδασκαλίας των εικαστικών τεχνών και την θέση που αυτές κατέχουν στο ελληνικό σχολείο, μέσα από την διερεύνηση των απόψεων και των προσδοκιών των φοιτητών της σχολής καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε συνδυασμό με τις απόψεις για τη σχολική πραγματικότητα, όπως αποτυπώνονται από εκπαιδευτικούς των εικαστικών και των δύο βαθμίδων εκπαίδευσης της πόλης των Ιωαννίνων. Στη συζήτηση θα επιχειρηθεί η ανίχνευση των παραγόντων που καθορίζουν το σύγχρονο τοπίο της εικαστικής εκπαίδευσης από την εκπαίδευση των καλλιτεχνών ως την παρουσία τους στη σχολική διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: Εικαστικά, εκπαιδευτικοί, Σχολική διαδικασία

Performance Writing: μια πολυτροπική προσέγγιση ανάπτυξης δεξιοτήτων γραφής και προσωπικής ανάπτυξης

Δρ. Μαρία - Μάρω Γαλάνη
Χορογράφος, Performer, Ερευνήτρια Performancewriting
Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό ΤΕπΕΚΕ Πανεπιστήμιο Πατρών
galani@upatras.gr

Το Performance Writing είναι μια πολυτροπική (multimodal) προσέγγιση ανάπτυξης δεξιοτήτων γραφής, βασισμένη στην αλληλεπίδραση της συγγραφικής τέχνης με επιτελεστικές πρακτικές τέχνης.
Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετηθεί η εφαρμογή του PerformanceWriting ως παραγωγική, αποτελεσματική συγγραφική πρακτική και να διερευνηθούν τα πιθανά οφέλη σε ποικίλες προσωπικές, κοινωνικές δεξιότητες παράλληλα με τη βελτίωση του γραπτού λόγου και την ανάπτυξη της συνθετικής ικανότητας performance. Επι πλέον κατά την περίοδο της πανδημίας covid19 μελετήθηκε η αποτελεσματικότητά του ως προς την ανθεκτικότητα και τη λειτουργική ευχαρίστηση. Είχε διάρκεια δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα τριάντα έξι ώρες έκαστο συμμετείχαν, οι ίδιοι/ες, έντεκα φοιτητές/τριες. Ημεθοδολογία που επιλέχτηκε ήταν της διερευνητικής μελέτης περίπτωσης και η μέθοδος συλλογής υλικού ημεθοδολογική τριγωνοποίηση. Το περιεχόμενο του προγράμματος περιλαμβάνει διαλέξεις-συζήτηση και εργαστήρια [δημιουργικής γραφής, δραστηριότητες έκφρασης, επικοινωνίας, συγκέντρωσης, vocalimprove, movementimprovisation]. Ασκήσεις πεδίου [Σιτουασιονιστικό περίπατο] και αυτόνομη

μελέτη.Αποτελέσματα: Για την ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το «SPSS»Όσον αφορά στην αποτελεσματικότητα του προγράμματος στη βελτίωση συγγραφικών & επιτελεστικών δεξιοτήτων και στα οφέλη σε επίπεδο ψυχολογικό, υπαρξιακό και κοινωνικό οι μετέχοντες/σες τα θεωρούν πολύ θετικά σε ποσοστό 72,7%. Στην ερώτηση «η επαφή με το PW σας έκανε περισσότερο δημιουργικούς/ες;» απήντησαν σε ποσοστό 90,9% ναι πολύ και 9,1% ναι (πίνακας 1). Οι συνεντεύξεις αναλύθηκαν με τη φαινομενολογική ερμηνευτική μέθοδο (Macnamara, 2003). Δημιουργήθηκαν θεματικοί άξονες και υποθέματα. Ο λόγος των μετεχόντων/ουσών αναλύθηκε με τη μέθοδο ανάλυσης λόγου (Smith et al, 2009).Προεξάρχουσα είναι η διαπίστωση ότι οι μετέχοντες/ουσες βρίσκουν οτι τα οφέλη από τη συμμετοχή ήταν πάρα πολλά με επαυξημένη αποτελεσματικότητα στην: αυτογνωσία, αυτοπεποίθηση, ανθεκτικότητα, δημιουργικότητα, ευχαρίστηση, ενσυναίσθηση, συνεργασία, επικοινωνία. Ομοίως πάρα πολλά ήταν τα οφέλη που αφορούν σε συγγραφικές και επιτελεστικές δεξιότητες: εξέλιξη γραπτού λόγου, ικανότητα στην αξιολόγηση κειμένων, ικανότητα μετατροπής λέξεων σε performance et oppositum.Συμπεράσματα: Η μελέτη ανέδειξε το PerformanceWriting ως καλή πρακτική Δημιουργικής Γραφής.Τα ευρήματα τεκμηριώνουν ότι βοηθά στην ανάπτυξη: δημιουργικότητας, φαντασίας, ανθεκτικότητας, αυτοεκτίμησης, βελτίωση συγγραφικών και επιτελεστικών δεξιοτήτων. Επιδρά θετικά στην έκφραση συναισθημάτων, αίσθημα ευχαρίστησης, ανάπτυξη επικοινωνίας και ενσυναίσθησης.Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αξιοσημείωτα για τη λειτουργία προγράμματος PerformanceWriting στην εκπαίδευση και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν αφετηρία για περαιτέρω έρευνα με μεγαλύτερο δείγμα και σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: performancewriting, δημιουργική γραφή, επιτέλεση

Μουσειακή Εκπαίδευση, ψηφιακές τεχνολογίες και δεοντολογικές προσεγγίσεις

Δρ Σοφία Πάσχου,
Διδάσκουσα, Τμήμα Τεχνών, Ήχου και Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Πλατεία Τσιριγώτη 7, Κέρκυρα,
spaschou@ionio.gr
Δρ Γεώργιος Παπαϊωάννου
Αναπληρωτής καθηγητής, Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Ι. Θεοτόκη 72 Κέρκυρα
gpapaioa@ionio.gr

Η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας στην εκπαίδευση και τον πολιτισμό αποτελεί σύγχρονη πραγματικότητα. Κατά την πρόσφατη πανδημία, η ψηφιακή τεχνολογία αποτέλεσε βασική, αν όχι μοναδική, επιλογή λειτουργίας στην εκπαίδευση και στους πολιτιστικούς φορείς. Στο πλαίσιο αυτό, έννοιες όπως τα προσωπικά δεδομένα, η ορθή χρήση του διαδικτύου, της κάμερας και του μικροφώνου στις τηλε-επισκέψεις, τα δικαιώματα πρόσβασης και λήθης συναποτελούν κανόνες δεοντολογίας και νόμων, που καλείται το μουσείο και το σχολείο να γνωρίζουν, να λαμβάνουν υπόψη και να τηρούν στο πλαίσιο των συνεργασιών τους, ιδιαίτερα με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών από τους/τις ανήλικους μαθητές/ήτριες.Η παρούσα εργασία μελετά τη σχέση μουσείου και σχολείου στον ψηφιακό κόσμο, και επικεντρώνεται στη δεοντολογική διαχείριση της σχέσης αυτής. Τι (οφείλει να) προσέχει ο εκπαιδευτικός στο πλαίσιο μιας ψηφιακής μουσειακής επίσκεψης; Τι (οφείλουν να) λαμβάνουν υπόψη όσοι/ες σχεδιάζουν ψηφιακά μουσειοεκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις; Είναι κάποια από τα ερωτήματα που μας απασχόλησαν ερευνητικά, τα οποία προσεγγίσαμε με τη μεθοδολογία της ημιδομημένης συνέντευξης δημιουργών ψηφιακών εφαρμογών, εκπαιδευτικών και προσωπικού μουσείων, και στη συνέχεια με την ανάλυση περιεχομένου. Τα ευρήματα της

έρευνας, σε συνδυασμό με την ανάδειξη καλών πρακτικών και τη σχετική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ζητήματα δεοντολογίας, αναμένεται να συμβάλουν στην εξασφάλιση δεοντολογίας στη μουσειακή εκπαίδευση με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών.

Λέξεις – κλειδιά: Μουσειακή εκπαίδευση, ψηφιακές τεχνολογίες, μάθηση, δεοντολογία

Museum Education, digital technologies and ethical approaches

Dr Sofia Paschou, Adjunct Lecturer,
Department of Audio and Visual Arts, Ionian University, Tsirigoti Sq. 7, Corfu
spaschou@ionio.gr
Dr Georgios Papaioannou,
Associate Professor, Department of Archives, Library Sciences and Museology, Ionian University,
72 Ioannou Theotoki str., Corfu,
gpapaioa@ionio.gr

In the 21st century, the use of digital technology in education is a fact. During the recent pandemic, digital technology was the primary, if not the only, choice in the educational and cultural sector. Within this context, notions such as the personal data, the proper use of internet, camera and microphone (especially during a remote visit), the right to access and the right to be forgotten constitute ethical rules and laws. Museums and schools need to consider all these rights and abide by laws and ethical rules, especially when young students are involved. This paper discusses the relationship between museum and school in the digital world along with the ethical management of this relationship. What (should) teachers pay attention to during a digital museum visit? What (should) developers consider regarding the creation and development of digital museum programs and activities? We addressed these research questions by using semi-structured interviews with developers, teachers, and museum staff. Findings were discussed via content analysis. This research, together with good practices, will contribute towards securing the application of appropriate ethical standards in museum education with digital technologies.

Key words: Museum education, digital technologies, education, ethics

Χορός και λαϊκά δρώμενα: Μια πρόταση διδασκαλίας της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην εκπαιδευτική διαδικασία

Ελευθερία Γκαρτζονίκα
egartzonika@gmail.com

Ο χορός και τα λαϊκά δρώμενα είναι κάποια από τα στοιχεία της ζωντανής παράδοσης που εμπεριέχονται στον όρο Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά (ΑΠΚ). Η ΑΠΚ δίνει έμφαση στη διαφύλαξη και την ανάδειξη των στοιχείων που αναγνωρίζονται ως τέτοια από τις κοινότητες και στη μεταφορά τους από τη μια γενιά στην άλλη. Μία από τις βασικές πολιτικές διαφύλαξης που προτείνεται, με τη σύμβαση 2003 της UNESCO, είναι η ΑΠΚ να ενταχθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η προσέγγιση του χορού μέσα από τα λαϊκά δρώμενα συνεισφέρει με ποικίλους τρόπους στην επίτευξη των παραπάνω επιδιώξεων αλλά και στην υλοποίηση των στόχων του σχολείου. Ταυτόχρονα, η προτεινόμενη προσέγγιση ευνοεί την εφαρμογή σύγχρονων διδακτικών μεθόδων, όπως ανακαλυπτικές, βιωματικές, ομαδοσυνεργατικές και την αξιοποίηση διαθεματικών, διεπιστημονικών και διαπολιτισμικών προσεγγίσεων, ενώ παρέχει δυνατότητες συνεργασίας των εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων στο σχολικό περιβάλλον. Για την εφαρμογή της παραπάνω προσέγγισης στη διδακτική πράξη αξιοποιείται το μοντέλο του

διδακτικού σεναρίου. Η σύνδεση του χορού με τα λαϊκά δρώμενα και την ΑΠΚ εμπλουτίζει τις μαθησιακές διαδικασίες και συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των νέων γενεών για την πολιτιστική τους κληρονομιά, ενώ απομακρύνει την διδακτική του χορού από τη στείρα εκμάθηση των κινητικών μόνο στοιχείων του, που παγιώνει και «μουσειοποιεί» τις χορευτικές πρακτικές.

Λέξεις κλειδιά: Χορός, Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, Σχολείο, Διδασκαλία

STEAM και συνεργατικές πρακτικές στην προσχολική εκπαίδευση: Η περίπτωση ενός εργαστηρίου artbots

Δρ Αναστασία Ζωή Σουλιώτου
Εικαστικός
Διδάσκουσα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μέλος Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
asouliotou@gmail.com
Κατερίνα Παπαδανιήλ
Νηπιαγωγός, 1ο Νηπιαγωγείο Βόλου
papadaniil.k@gmail.com, mail@1nip-volou.mag.sch.gr
Αγγελική Βουλάγκα
Νηπιαγωγός, Διευθύντρια 1ου Νηπιαγωγείου Βόλου
mail@1nip-volou.mag.sch.gr

Οι πρακτικές STEAM είναι σημαντικές στην προσχολική εκπαίδευση καθώς διευκολύνουν τη μάθηση και εξοικειώνουν τα παιδιά με τις Επιστήμες, την Τεχνολογία, τη Μηχανική, τις Τέχνες και τα Μαθηματικά με βιωματικό τρόπο. Η εργασία παρουσιάζει την περίπτωση ενός εργαστηρίου artbots στην προσχολική εκπαίδευση. Τα artbots (ρομπότ-ζωγράφοι) είναι κατασκευές που κινούνται και σχεδιάζουν με προγραμματισμό, ηλεκτρική ενέργεια ή κινητήρες. Μπορούν να κατασκευαστούν από απλά υλικά ή παιχνίδια. Το εργαστήριο οργανώθηκε από μία εικαστικό –και γονέα– που προσκλήθηκε στο νηπιαγωγείο. Πραγματοποιήθηκε με την παρουσία και τη στενή συνεργασία της εικαστικού και των νηπιαγωγών που επικοινωνούσαν σε όλα τα στάδια. Η συνεργασία τους συνέβαλε στη δημιουργική αλληλεπίδραση κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου και επέτρεψε τη συμμετοχή και άλλων γονέων μέσω σχολίων και διαλόγου με τα παιδιά τους. Η όλη πρωτοβουλία παρείχε στα παιδιά μία πολυαισθητηριακή και συνεργατική εμπειρία και τα ενέπνευσε να κάνουν τα δικά τους πειράματα στο σπίτι. Τα παιδιά ένιωσαν δημιουργικά, περήφανα και γεμάτα αυτοπεποίθηση. Τέλος, το εργαστήριο artbots ενίσχυσε την αίσθηση της κοινότητας ενδυναμώνοντας τις σχέσεις μεταξύ του σχολείου και των οικογενειών των παιδιών και αποκάλυψε τη σημασία των συνεργατικών πρακτικών και των πρωτοβουλιών από την πλευρά του σχολείου να είναι ανοιχτό και καινοτόμο.

Λέξεις κλειδιά: STEAM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Τέχνες και Μαθηματικά), artbots, συνεργατικές πρακτικές, προσχολική εκπαίδευση

STEAM and collaborative practices in early childhood education: The case of an artbots workshop

Dr Anastasia Zoi Souliotou
Visual Artist
Adjunct Lecturer, University of Thessaly, Greece
Collaborating Academic Staff Member, Hellenic Open University, Greece.

asouliotou@gmail.com
Katerina Papadaniil
Early Childhood Educator, 1st Kindergarten of Volos, Greece
papadaniil.k@gmail.com,mail@1nip-volou.mag.sch.gr
Aggeliki Voulagka
Early Childhood Educator, Director of the 1st Kindergarten of Volos, Greece
mail@1nip-volou.mag.sch.gr

STEAM practices are important in early childhood education as they facilitate learning and familiarize children with Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics in an experiential way. The paper presents the case of an artbots workshop in early childhood education. Artbots (art + robots) are constructions which move and draw with the use of code, electricity or other kinds of motor movement. They can be made of simple materials or toys. The workshop was organized by a visual artist – and parent – who was invited to the kindergarden. It was carried out with the presence and close collaboration among the visual artist and the early childhood educators who communicated at all stages. This collaboration contributed to the creative interaction during the workshop and enabled other parents' involvement through comments, feedback and dialogue with their children. The whole initiative provided preschoolers with a multisensory and collaborative experience and inspired them to do their own artbots experiments at home. Children felt creative, proud and confident. Finally, the artbots workshop fostered the sense of community by reinforcing relations between School and children's families and revealed the significance of collaborative practices and initiatives from the part of the school to be open and innovative.

Key words: STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics), artbots, collaborative practices, early childhood education

Αναρτημένες εργασίες

Μαθαίνω ελληνικά διαβάζοντας και γράφοντας στη γλώσσα μου

Θεοδώρα Τσιαγκάνη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Δρ Παιδικής Λογοτεχνίας
dtsiagani@gmail.com

Η πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική ταυτότητα των μαθητών και των μαθητριών αποτελεί πλέον την ισχύουσα εκπαιδευτική κανονικότητα του ελληνικού σχολείου. Στον χώρο της σχολικής αίθουσας τα παιδιά, αν και φέρουν στο σχολείο πρακτικές γραμματισμού της μητρικής τους γλώσσας, αδρανοποιούνται παιδαγωγικά. Η εκπαίδευση στη μητρική γλώσσα (Γ1) και η εκπαίδευση στη γλώσσα-στόχο του σχολείου (Γ2), τα ελληνικά στην περίπτωσή μας, συνιστούν παράλληλες μαθησιακές διαδρομές. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παραμένει μονογλωσσικό, χωρίς να προσφέρει περιθώρια συνδιαλλαγής της άλλης μητρική γλώσσας με την ελληνική. Η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος με προσανατολισμό τη δίγλωσση ικανότητα βασίζεται στο μοντέλο της *Χωριστής Υποκείμενης Ικανότητας (SeparateUnderlynigProficiencySUP,* Cummins*)*, σύμφωνα με το οποίο τα δύο γλωσσικά συστήματα, Γ1 (μητρική γλώσσα) και Γ2 (γλώσσα-στόχος), λειτουργούν και αναπτύσσονται ανεξάρτητα: δεξιότητες και περιεχόμενο της μίας γλώσσα δεν μεταφέρονται στην άλλη. Αν και αποτελεί το κυρίαρχο μοντέλο γλωσσικής διδασκαλίας για τα δίγλωσσα παιδιά στην τυπική εκπαίδευση, η παράμετρος της συστηματικής διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας, η οποία παρέχεται σε άτυπες δομές εκπαίδευσης που λειτουργούν στις κοινότητες των μεταναστών/αλλοδαπών, δεν μπορεί επίσης να αγνοηθεί. Τα παιδιά το πρωί φοιτούν στο ελληνικό σχολείο και στη συνέχεια στο αντίστοιχο σχολείο της κοινότητάς τους, όπου και λαμβάνουν εκπαίδευση στη μητρική τους γλώσσα. Στην παρούσα ανακοίνωση θα μελετηθούν περιπτώσεις μαθητριών και μαθητών μεταναστευτικής καταγωγής και προσφύγων, που είτε λαμβάνουν συστηματική εκπαίδευση στη μητρική τους γλώσσα, την κινεζική και την αραβική, είτε, στην περίπτωση των προσφύγων, έχουν αλφαβητισμό στη γλώσσα τους. Μέσα από τις *φωνές* (Bakhtin) και την οπτική των μαθητών και των μαθητριών, θα διερευνηθεί πώς η μητρική και η ελληνική γλώσσα, επικοινωνούν, διεπιδρούν, λειτουργούν ως συγκοινωνούντα δοχεία και μεταφέρουν έννοιες, γνώσεις, δεξιότητες γραμματισμού από τη μία γλώσσα στην άλλη, βάσει της Κοινής Υποκείμενης Ικανότητας (*CommonUnderlyingProficiencyCUP*, Cummins) με στόχο την ενδυνάμωση, την εκμάθηση και την κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας.

Λέξεις κλειδιά: Διγλωσσία, μητρική γλώσσα, τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα, διαπολιτισμικότητα

I learn Greek by reading and writing in my language

Theodora Tsiagkani
Teacher, PhD in Children's Literature
dtsiagani@gmail.com

The multicultural and multilingual identity of the students is now the current educational regularity of the Greek school.In the classroom, children, although children bring to school literacy practices in their mother tongue, in the classroom , they are pedagogically inactivated.Education in the mother tongue (L1) and education in the target language of the school (L2), Greek in our case, are parallel learning paths. The Greek educational system remains monolingual, without offering room for conciliation of the other mother tongue with Greek.The

teaching of the language course with orientation of bilingual ability is based on the model of Separate Underlying Proficiency, SUP (Cummins), according to which the two language systems, L1 (mother tongue) and L2 (target language), work and develop independently: skills and content of one language are not transferred to the other.Although it is the dominant language teaching model for bilingual children in formal education, the parameter of systematic mother tongue teaching, which is provided in non-formal education structures operating in immigrant / foreigner communities, cannot be ignored either.
In the morning, the children attend the Greek school and then the corresponding school of their community, where they receive education in their mother tongue.This announcementwill study the cases of immigrant students and refugees who either receive systematic education in their mother tongue, Chinese and Arabic, or, in the case of refugees, have literacy in their language.Through the voices (Bakhtin) and the perspective of the students, it will be explored how the mother tongue and the Greek language, communicate, interact, function as communicating vessels and transfer concepts, knowledge, literacy skills from one language to another, based of the Common Underlying Proficiency, CUP (Cummins) with the aim of empowering, learning and mastering the Greek language.
Key words: Bilingualism, mother tongue, Greek as a second language, interculturalism

«Σκέψεις, συναισθήματα και δράσεις εκπαιδευτικών Ά/θμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την αντιμετώπιση της επιθετικότητας στο σχολείο»

Ελένη Ανδρέου
Καθηγήτρια Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
elandr@uth.gr
Αικατερίνη Τατσοπούλου
Εκπαιδευτικός ΠΕ70,
psychcentre@uth.gr

Η παρούσα εργασία εξέτασε τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις δράσεις των εκπαιδευτικών, όταν καλούνται να αντιμετωπίσουν περιστατικά αντιδραστικής, συνετελεστικής και κοινωνικής επιθετικότητας παιδιών στο χώρο του σχολείου. Στην έρευνα συμμετείχαν 14 εκπαιδευτικοί Ά/θμιας εκπαίδευσης. Για τη συγκέντρωση και ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος με εργαλεία μια ημιδομημένη συνέντευξη κι ένα ερωτηματολόγιο. Η συνέντευξη περιλάμβανε ερωτήσεις με την ταυτόχρονη παρουσία αφενός εικόνων που παρουσίαζαν 3 είδη επιθετικότητας -σωματική, λεκτική και επιθετικότητα σχέσεων- και αφετέρου ένα τροχό συναισθημάτων. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ερωτήσεις διερεύνησης των τρόπων δράσης των εκπαιδευτικών και εξελισσόταν σε 4 ενότητες: τιμωρητικές πρακτκές, συζήτηση, βοήθεια από άλλους και μη παρέμβαση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί βιώνουν ένα πλήθος συναισθημάτων κάθε φορά που έρχονται αντιμέτωποι με περιστατικά επιθετικότητας των παιδιών, που εξαρτώνται από το πού εστιάζουν την προσοχή τους. Τα αρνητικά συναισθήματά τους κατηγοριοποιούνται σε 3 κατηγορίες (θυμός, λύπη και φόβος), ενώ δεν έλλειψε η αναφορά και θετικών συναισθημάτων. Οι σκέψεις των εκπαιδευτικών προσανατολίζονται στους τρόπους με τους οποίους θα επιλύσουν το πρόβλημα, κατεύθυνση προς την οποία προσανατολίζεται και η δράση τους. Διαχειρίζονται τα περιστατικά επιθετικότητας με τη χρήση κυρίως της συζήτησης, αλλά και τιμωρητικών πρακτικών. Αναζητούν αρκετά συχνά βοήθεια από τους συναδέλφους τους και δεν παρεμβαίνουν στα περιστατικά, όταν θέλουν να τα παρατηρήσουν. Η συζήτηση αναδεικνύεται σε βασικό εργαλείο απάντησης στην επιθετικότητα των παιδιών. Περιλαμβάνει κυρίως δομικά στοιχεία, όπως ερωτήσεις, νουθεσίες, εντολές κ.λπ, τα οποία αξίζουν περαιτέρω διερεύνησης. Η συσχέτιση των συναισθημάτων με τις δράσεις των εκπαιδευτικών, μπορεί να φωτίσει ακριβέστερα το πως τα

συναισθήματα και υπό ποιες προϋποθέσεις οδηγούν τους εκπαιδευτικούς σε συγκεκριμένες στρατηγικές δράσεων. Τέλος, σχολιάζεται πώς η παρούσα μελέτη μπορεί να προσθέτει νέα δεδομένα στη δημιουργία προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση και πρόληψη της επιθετικότητας στο σχολείο.

Λέξεις – Κλειδιά: εκπαιδευτικοί Ά/θμιας, επιθετικότητα μαθητών, συναισθήματα, σκέψεις, δράσεις

Primary school teachers' thoughts, emotions and actions regarding management of aggression in school

Eleni Andreou
Professor in the Department of Primary Education, University of Thessaly
elandr@uth.gr
Aikaterini Tatsopoulou
Primary school teacher
psychcentre@uth.gr

The present study examined teachers' thoughts, emotions and actions in response to students' reactive, pro-active and relational aggression. 14 primary school teachers participated in the study. Data were collected with the use of semi-structured interviews and questionnaires. The interviews included questions with the presence of images that showed 3 types of aggression - physical, verbal and relational aggression - as well as a wheel of emotions. The questionnaire consisted of items exploring teachers' ways of acting. It was divided into 4 sections: punitive practices, discussion, asking for help and non-intervention. Results showed that teachers experience a variety of emotions every time they are confronted with incidents of students' aggression, depending on their focus of attention. Their negative emotions are categorized into 3 categories (anger, sadness and fear), while there were references to positive emotions too. Teachers' thoughts are focused on how to solve the problem. They manage incidents of aggression using mainly discussion, but also punitive practices. They often seek help from their colleagues and do not intervene in incidents in order to observe them. Discussion becomes a key tool in responding to children's aggression. It includes structural features, such as questions, instructions, commands, etc., worthy of further investigation. The association of emotions with teachers' actions can shed more light on how emotions and under what conditions and circumstances lead teachers to specific action strategies. Finally, the implications of the study for teacher training programs that will help address and prevent aggression in school are briefly discussed.

Key words: primary school teachers, students' aggression, emotions, thoughts, actions

Από την πολυαισθητηριακή αντίληψη στην πολυτροπική αφήγηση. Ερευνώντας την αισθητική εμπειρία και τους τρόπους επικοινωνίας του μαθητή της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσηςμέσα από ένα προσωπικό «Κουτί των αισθήσεων»

Κατερίνα Κοκκινάκη
Καθηγήτρια Εικαστικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ΠΕ08), Υποψήφια Διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
catykatis@gmail.com

Το κουτί των αισθήσεων είναι ένα παιχνίδι πολυαισθητηριακής αλληλεπίδρασης αλλά και μια προσωπική κιβωτός που αντιπροσωπεύει τον εαυτό του κάθε μαθητή. Οι επιλογές των μαθητών θα αποτυπωθούν πολυτροπικά σε ένα «χάρτη αισθήσεων» με σχεδιαστικές αναπαραστάσεις και λεκτικές ερμηνείες. Οι λέξεις μπορεί να είναι αφηρημένες σκέψεις και αυτόματες σκέψεις. Στόχος μας δεν είναι ένα αποπλαισιωμένο project έκφρασης και εικαστικών αναζητήσεων αλλά η «αισθητική ιστορία» που θα προκύψει από μια πολυτροπική αφήγηση που δεν είναι μόνο λεκτική αλλά και πολυαισθητηριακή, χωρίς να γνωρίζουμε που θα μας οδηγήσει αυτό το αφήγημα. Ο αισθητηριακός σχεδιασμός ενεργοποιεί την αφή, τον ήχο, την όσφρηση, τη γεύση και την όραση δίνοντας σε ένα παιδί ευκαιρίες για τη βιωματική εξερεύνηση του κόσμου. Ανακαλύπτοντας τα αισθητηριακά υλικά, δηλαδή τα υλικά που ορίζουν με το χαρακτήρα τους τοπία, χώρους και πράγματα, ο μαθητής αντιλαμβάνεται τη μοναδική του σχέση με την αισθητική της καθημερινότητάς του σε ένα επίπεδο πολυδιάστατης αντιληπτικής εμπειρίας. Όσο οι αισθήσεις ανακαλούνται και περιγράφονται χρησιμοποιούμε την επικοινωνία του λόγου και της γραφής. Πως αλληλεπιδρούν οι αισθήσεις μας με τη γλωσσική επικοινωνία; Τι χρώμα έχει μια λέξη και τη γεύση έχει μια εικόνα; Πως συνεργεί η εικονικότητα της γλώσσας και της γραφής στην περιγραφή των αισθήσεων και τελικά στην επικοινωνία; Μήπως όλα αυτά τα ξεχωριστά θραύσματα της καθημερινής μας πολυαισθητηριακής εμπειρίας μπορεί να τα αφηγηθεί ένα ποίημα haiku;

Λέξεις κλειδιά: Πολυαισθητηριακή αντίληψη, πολυτροπική αφήγηση, αισθητική εμπειρία, αισθητηριακά υλικά, ποίηση haiku

«Η αξιοποίηση της τέχνης στο δημοτικό σχολείο»

Τσιβγινίδη Αθανασία
Δασκάλα, ΠΕ70
1966nasia@gmail.com

Ο ρόλος της τέχνης στο σχολείο είναι αδιαμφισβήτητος. Η ευθύνη των εκπαιδευτικών στην καλλιέργεια του αισθητικού κριτηρίου των παιδιών μετακυλίεται από την ενασχόλησή τους με την αισθητική αγωγή, σε κάθε έκφανση της σχολικής ζωής. Στόχος της εισήγησης είναι η παρουσίαση αισθητικών παρεμβάσεων στις οποίες προχώρησαν μαθητές δημοτικού σχολείου της Πιερίας.Μέσω αλλαγών στα θρανία οι μαθητές έδωσαν χρώμα και πρωτοτυπία στις αίθουσες, σεβάστηκαν το αποτέλεσμα της δουλειάς τους και δεν επιχειρούσαν πλέον καταστροφές. Στο εγχείρημα συμμετείχαν εθελοντικά η δασκάλα, γονείς και μαθητές. Κατόπιν, αποφασίστηκε η αντικατάσταση των φθαρμένων ξύλινων επιφανειών των καθισμάτων. Μετά από εικονική περιήγηση στα σπουδαιότερα μουσεία του κόσμου και αναζήτηση πληροφοριών, επέλεξαν διάσημους πίνακες ζωγραφικής. Μέσω της τεχνικής decoupage, μετέτρεψαν παλιά καθίσματα σε πίνακες ζωγραφικής που ανάρτησαν στους σχολικούς διαδρόμους, μετατρέποντάς τους σε πινακοθήκη.Στα πλαίσια του εορτασμού της 25^{ης} Μαρτίου και της επερχόμενης συμπλήρωσης των 200 χρόνων (1821-2021), οι μαθητές της Στ΄ τάξης με αφόρμηση τον πίνακα του Ν. Γύζη «Το κρυφό σχολειό», αποφάσισαν, αναζητώντας την ιστορική αλήθεια, να ανεβάσουν στον ιερό ναό του χωριού θεατρικό έργο που έγραψαν οι ίδιοι. Το ιδιαίτερο σκηνικό διευκόλυνε την ελεύθερη έκφραση των μαθητών και η θεατρική αγωγή πέτυχε τον στόχο της αφού το σχολείο «ανοίχτηκε» επιτελώντας τον ρόλο του.

Λέξεις κλειδιά: τέχνη, θρανία, καθίσματα, θεατρική παράσταση

Η Εξέλιξη και η σημασία του θεσμού της Νομαρχιακής Επιτροπής Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε) Νομού Ευβοίας

Καλλιόπη Αργύρη
Παιδαγωγός
kellyargiry@yahoo.gr

Η ανάπτυξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην ελληνική πραγματικότητα συνδέεται άρρηκτα με την ανταπόκριση του ατόμου για διαρκή επιμόρφωση ενώ η ανάγκη του για μάθηση σηματοδοτεί την εναρμόνισή του με της πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές του περιβάλλοντός του. Σημαντικότερος φορέας της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα υπήρξε η Λαϊκή Επιμόρφωση, η οποία έχει ταυτιστεί με της δραστηριότητες του Υπουργείου Παιδείας της αναφέρει ο Βεργίδης (1989). Στο πλαίσιο τηςτης έρευνας εξετάστηκαν τα κίνητρα συμμετοχής των ενδιαφερομένων στα προγράμματα Λαϊκής Επιμόρφωσης σε γενικό και τοπικό επίπεδο στο Νομό Ευβοίας. Από την καταγραφή των απόψεων των συμμετεχόντων διαπιστώθηκε ότι η ενασχόλησή της με αυτά τα προγράμματα σχετίστηκε με την προσωπική της εξέλιξη, την κοινωνικοποίησή της, την ψυχαγωγία της, ενώ αποτέλεσαν αναπόσπαστο στοιχείο της βελτίωσης της ψυχολογίας της και της ποιότητας ζωής της. Από τα συμπεράσματα της έρευνας καταλήγουμε στη σημαντική συμβολή αυτών των προγραμμάτων στην κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του Νομού Ευβοίας.

Λέξεις κλειδιά: Λαϊκή επιμόρφωση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη.

The Evolution and the importance of the institution of the Prefectural Committee of Popular Education (NELE) of the Prefecture of Evia

Kalliopi Argiri
Educator
kellyargiry@yahoo.gr

The development of Adult Education in the Greek reality is inextricably linked to the individual's response to continuing education while his need for learning signals his harmonization with the political and social changes of his environment. The most important body of Adult Education in Greece was the Popular Education, which has been identified with the activities of the Ministry of Education as reported by Vergidis (1989).In the context of this research, the incentives for the participation of those interested in the Popular Education programs at general and local level in the Prefecture of Evia were examined. From the recording of the views of the participants it was found that their involvement with these programs was related to their personal development, their socialization, their entertainment, while they were an integral part of improving their psychology and quality of life.From the conclusions of the research, we conclude the important contribution of these programs to the social and cultural development of N. Evia.

Key words: Popular education, Adult Education, Social and cultural development

Ηγεσία και Διαχείριση κρίσης στη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση εν καιρώ πανδημίας.

Σμαράγδα Κωνσταντογιάννη
Νηπιαγωγός & Εκπαιδευτής Ενηλίκων
smaragda_konst@hotmail.com

Στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος «Εκπαίδευση Ενηλίκων» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου πραγματοποιήθηκε μια έρευνα η οποία έχει ως σκοπό τη διερεύνηση του ρόλου του ηγέτη της σχολικής μονάδας στα Νηπιαγωγεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευση στη διαχείριση της κρίσης, η οποία προκλήθηκε εξαιτίας της αλλαγής στον τρόπο διδασκαλίας, από δια ζώσης σε εξ αποστάσεως κατά την περίοδο της πανδημίας. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκεται η ανάδειξη του τρόπου διαχείρισης από την ηγεσία στην αντιμετώπιση της κρίσης εν μέσω αλλαγής. Για την υλοποίηση της έρευνας επιλέχτηκε η ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων φάνηκε ότι οι διευθυντές σε περιόδους κρίσης οι ενέργειες που επιλέγουν να πράξουν εξαρτώνται από τον χαρακτήρα τους και από τις σχέσεις που έχουν με τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας τους. Οι συνεργατικές ομάδες επιτρέπουν πιο εύκολα συμμετοχικούς τρόπους διαχείρισης από τον ηγέτη. Τα συμπεράσματα της έρευνας, παρόλο που δεν είναι γενικεύσιμα, συμβάλουν στην κατανόηση του τρόπου διαχείρισης των ηγετών των σχολικών μονάδων σε περιόδους κρίσης, καθώς και στην κατανόηση των αναγκών που προκύπτουν μέσα σε μια τέτοια συνθήκη. Επίσης, ενδέχεται να αποτελέσουν έναυσμα για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον, ώστε να βοηθήσουν στην βελτίωση της διαχείρισης παρόμοιων καταστάσεων από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων.

Λέξεις κλειδιά:Εκπαίδευση Ενηλίκων, Ηγεσία, Διαχείριση κρίσεων, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Πανδημία.

Leadership and Crisis Management in Primary Education in times of pandemic

Smaragda Konstantogianni
Kindergarten teacher & Adult Educator
smaragda_konst@hotmail.com

The present research was composed under the scope of fulfilling the requirements of “Adult Education'' Master's degree, a program facilitated by the Hellenic Open University. The goal and anticipated value of the research was the deep dive into discovering and deciphering the role of the leader of the school units in primary education preschool institutions in the management of crisis, that came as a result of the change caused in the teaching method, shifting from in-person learning to e-learning during the period of the pandemic occurred by the COVID-19 virus. The chosen methodology for the processing and implementation of the research was the qualitative approach analysis. The results of the research indicated that the actions that the headmasters chose to take in order to overcome the crisis depended on their character and their interpersonal relationships with the preschool unit’s teaching personnel. A group of team players in a preschool unit, allows for the headmaster to adopt synergies with the teaching professionals, initiating a collaborative crisis management approach from the leader. While the present research’s sample doesn’t allow for the results to have a more generic hue, the results do contribute to further understanding of the different ways the leaders of preschool units adopt during crisis periods, as well as the comprehension of emerging needs within the aforementioned situations. Moreover, it is likely that the present research might act as a stimulus for further research in the future and set a basis for deeper decoding and improvement of the ways a similar crisis can be managed by headmasters in a future instance.
Adult Education, Leadership, Crisis Management, Primary Education, Pandemic.

Μικροδιδασκαλίες υποψήφιων εκπαιδευτικών μέσω του διαδικτύου

Φώτιος Επ. Ζυγούρης
Οικονομολόγος - Εκπαιδευτής Ενηλίκων
zygourisfotis@yahoo.gr
Αθανάσιος Αν. Μαλέτσκος
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου - ΠΕΚΕΣ Δυτικής Μακεδονίας
maletskos@sch.gr

Η μικροδιδασκαλία, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων, αποτελεί ένα εκπαιδευτικό και διδακτικό μέσο βελτίωσης των γνωστικών, παιδαγωγικών και διδακτικών δεξιοτήτων του εκπαιδευτικού που τον βοηθά να βελτιώνεται και να αποκτά αυτοπεποίθηση για τις διδακτικές του ενέργειες. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι εμπειρίες από τις μικροδιδασκαλίες και τις πτυχιακές διδασκαλίες υποψήφιων εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικών που φοιτούν στο Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης της ΑΣΠΑΙΤΕ, οι οποίες υλοποιήθηκαν σύγχρονα μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας και συνδυάστηκαν και με ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Κατατίθενται προτάσεις, ως διδάσκοντες και επόπτες των διδασκαλιών, που αφορούν τη βελτίωση της πρακτικής άσκησης διδασκαλίας. Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί παρουσιάζονται οργανωμένοι και με καλή προετοιμασία για τις διδασκαλίες τους, ενώ – κατά πλειοψηφία- σχεδιάζουν κατάλληλες διδακτικές δραστηριότητες με στόχο την ανάπτυξη των γνωστικών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών. Οι εκπαιδευόμενοι είναι ικανοποιημένοι από τη διαδικασία, ενώ θεωρούν πως το χρονικό διάστημα υλοποίησης των μικροδιδασκαλιών χρειάζεται να είναι μεγαλύτερο. Σημαντικοί παράγοντες επιτυχίας της διαδικασίας αποτελούν η θεωρητική κατάρτιση και η εποικοδομητική συζήτηση-ανατροφοδότηση από τους επόπτες στο πλαίσιο της ομάδας. Η πρακτική άσκηση διδασκαλίας μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο βελτίωσης της διδακτικής πρακτικής, να μεταβάλει προϋπάρχουσες αντιλήψεις και να συνεισφέρει στην υιοθέτηση στοιχείων σύγχρονης διδακτικής μεθοδολογίας και εφαρμογής των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία.

Λέξεις κλειδιά: μικροδιδασκαλίες, πρακτική άσκηση, διαδίκτυο, εμπειρίες.

Adult education: Experiences and suggestions from prospective teacher training online

Fotios Ep. Zygouris
Economist - Adult Educator
zygourisfotis@yahoo.gr
Athanasios An. Maletskos
Educational Project Coordinator - PEKES of Western Macedonia
maletskos@sch.gr

Micro-teaching, in the context of adult education, is an educational and didactic tool for improving the cognitive, pedagogical and teaching skills of the teacher that helps him to improve and gain confidence in his teaching activities. The present work presents the experiences from the micro-teaching and the graduate teaching of candidate teachers and teachers studying in the Annual Pedagogical Training Program of ASPAITE, which were implemented simultaneously through an electronic platform and combined with asynchronous distance education. Proposals are submitted, as teachers and supervisors of the teaching, concerning the improvement of the practice of teaching exercise. Prospective teachers are organized and well-prepared for their teaching, while - for the majority- they plan appropriate teaching activities aimed at developing the cognitive, social and emotional skills of the students. The trainees are satisfied with the process, while they consider that the time period for the implementation of the micro-teaching

needs to be longer. Important factors for the success of the process are the theoretical training and the constructive discussion-feedback from the supervisors within the group. The exercise of teaching practice can be an important tool for improving the teaching practice, to change pre-existing perceptions and to contribute to the adoption of elements of modern teaching methodology and the application of new technologies in teaching.

Key words: micro-teaching, internships, internet, experiences.

Σχεδιαστική μάθηση: η σχεδιαστική σκέψη στη διδασκαλία της Νεοελληνικής γλώσσας

Σοφία Γκουζούνη
Φιλόλογος
sfiagzn@hotmail.com

Η καινοτομία στην εκπαίδευση αποτελεί ταυτόχρονα ζητούμενο και πρόταση απέναντι στις σύγχρονες προκλήσεις. Η διδασκαλία των μαθημάτων στο σχολείο του σήμερα πρέπει να γίνεται με ορίζοντα τις δεξιότητες που οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν για να αντεπεξέλθουν στις συνθήκες στις οποίες θα κληθούν να ζήσουν μελλοντικά. Η μάθηση, λοιπόν, χρειάζεται να αποσκοπεί στην εξασφάλιση των απαραίτητων εφοδίων -γνωστικών, κοινωνικών, ηθικών, ψυχικών, πολιτιστικών, πολιτικών- ώστε να εξελιχθούν προσωπικά και συλλογικά.Στο πνεύμα αυτό η σχεδιαστική μάθηση (designthinkingmethodology) του Stanfordd. school, βασισμένη σε τεχνικές της επιστήμης της μηχανικής, προσφέρει μια νέα εκπαιδευτική μεθοδολογία. Μέσω των επιμέρους σταδίων μπορεί να διαμορφώσει το κατάλληλο πλαίσιο για να αποβεί η εκπαιδευτική διαδικασία εποικοδομητική στην καλλιέργεια γνώσεων και δεξιοτήτων και στην αλλαγή ατελέσφορων στάσεων. Ειδικότερα, οι μαθητές με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού κατορθώνουν να περάσουν από α) την ενσυναίσθηση σε ένα κοινωνικό θέμα, β) στον προσδιορισμό του προβλήματος, γ) τον ιδεασμό, δ) τη δημιουργία του πρωτότυπου και ε) τη δοκιμή. Συγκεκριμένα, η μεθοδολογία εφαρμόστηκε στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Γυμνασίου σε σχέση με τη θεματική «Διατροφή και προβλήματα υγείας». Η παρούσα πρόταση με επίκεντρο την ομαδοσυνεργατική μέθοδο ανέδειξε ως κυρίαρχο πρόβλημα την παχυσαρκία και είχε θετική επίδραση στους μαθητές.

Λέξεις κλειδιά: σχεδιαστική μάθηση, νεοελληνική γλώσσα, εκπαιδευτική μεθοδολογία, διατροφή-υγεία

Ανάπτυξη αλγοριθμικής σκέψης στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού κάνοντας χρήση επαυξημένης πραγματικότητας

Χατζησταυρίδης Μιχαήλ
Εκπαιδευτικός Πληροφορικής – ΤΠΕ, 1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας
michatz@sch.gr
Κανιτσάκη Μαρίνα - Μαρία
Εκπαιδευτικός Πληροφορικής - ΤΠΕ, 1ο Δημοτικό Σχολείο Γλυκών Νερών
mmkanits@gmail.com

Η οικοδόμηση αλγοριθμικής σκέψης και η ανάπτυξη προγραμματιστικής ικανότητας αποτελούν δύο νέες εκπαιδευτικές προκλήσεις ως προς το πρόγραμμα σπουδών για τις πρώτες τάξεων του Δημοτικού. Πλέον, οι μαθητές καλούνται να εισαχθούν στον πληροφορικό γραμματισμό όχι μόνο μέσω της κατανόησης και χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών αλλά και μέσω της

υπολογιστικής σκέψης. Η εν λόγω διδακτική πρακτική αποτελεί μία καινοτόμο προσπάθεια στην οποία οι μαθητές Β'-Γ' Δημοτικού καλούνται να αναπτύξουν την αλγοριθμική τους σκέψη χρησιμοποιώντας τεχνολογίες επαυξημένης πραγματικότητας. Αν και ο κίνδυνος να σημειωθούν φαινόμενα διστακτικότητας, αδιαφορίας ή παραίτησης είναι πιθανός, το περιβάλλον προγραμματισμού Scratch έχει δείξει ότι αποτελεί αξιόπιστο εκπαιδευτικό εργαλείο για ένα τέτοιο εγχείρημα. Έχοντας ως υποκείμενη θεωρία μάθησης τη βιωματική θεωρία του DavidKolb, ο μαθητής εμπλέκεται ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία μέσα από βιωματικά ερεθίσματα που μπορεί να δώσει η χρήση της επαυξημένης πραγματικότητας. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση επέκτασης κάμερας – αισθητήρα δίνει την πολύτιμη δυνατότητα της ψευδαίσθησης στο μαθητή ότι βρίσκεται εντός της εικονικής πραγματικότητας. Αρχικά ο μαθητής γνωρίζει εμπειρικά ότι μπορεί να αλληλεπιδρά φαινομενικά με οντότητες – αντικείμενα (ζωάκια). Στη συνέχεια καλείται να επιλύσει προβλήματα (π.χ. επιλέγει σωστή τροφή) όντας ο ίδιος μία οντότητά σε κατάσταση εικονικής πραγματικότητας και τελικά να κατανοήσει με επιτυχία βασικές έννοιες της αλγοριθμικής.

Λέξεις κλειδιά: Επαυξημένη πραγματικότητα, Αλγοριθμική, προγραμματισμός, Scratch, Βιωματική Μάθηση

Περιβαλλοντικό πρόγραμμα : « Ανακαλύπτοντας την Πρέσπα»

Παπαδοπούλου Ελένη
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Αγγλικής Γλώσσας Νοτίου Αιγαίου
elenpapadop@sch.gr
Γιασιράνης Στέφανος
Εκπαιδευτικός ΠΕ86, Phd ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου ICT Teacher,
giasiranisst@gmail.com

Η περιοχή των Πρεσπών, με τη μεγάλη και μικρή Πρέσπα, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υγρότοπους στην Ελλάδα. Η μελέτη της περιοχής είναι ιδιαίτερα σημαντική τόσο για το φυσικό της περιβάλλον όσο και για τη γεωγραφική, ιστορική και κοινωνική αξία της. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει ένα προτεινόμενο πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, στο πλαίσιο των Σχολικών Προγραμμάτων και των εργαστηρίων Δεξιοτήτων, με θέμα «Ανακαλύπτοντας την Πρέσπα». Το πρόγραμμα μπορεί να υλοποιηθεί στις Ε' και Στ' τάξεις του Δημοτικού και στο Γυμνάσιο. Το πρόγραμμα στηρίζεται κατά κύριο λόγο στις αρχές της συνεργατικής και ανακαλυπτικής μάθησης και στη μέθοδο project. Χρησιμοποιούνται, επίσης, τεχνικές όπως: η επίσκεψη πεδίου, επίσκεψη σε φορείς, παιχνίδια και κατασκευές. Στόχος του είναι να δώσει την ευκαιρία να γνωρίσουν οι μαθητές τον υγρότοπο των Πρεσπών και να ευαισθητοποιηθούν στην ανάγκη προστασίας του.
Λέξεις κλειδιά: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Πρέσπες, project

Η εκπαιδευτική πολιτική των κυβερνήσεων του Θεόδωρου Δηλιγιάννη

Χρήστος Δεληγιάννης
Διδάκτωρ Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών,
xrdeligiannis@yahoo.gr
Ανδρονίκη Δημητσάντου
Υπ. Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών
a.dimitsantou@gmail.com

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στη μελέτη της Ιστορίας μέσα από την ανάλυση και αξιολόγηση της λειτουργίας των θεσμών καθώς και του πλαισίου που δομεί τις αλληλεπιδράσεις τους με την κοινωνία. Ο θεσμός της εκπαίδευσης κατά τον 19ο αιώνα στο ελληνικό κράτος αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης του εκσυγχρονισμού και της παράδοσης, όπως συνέβαινε και σε άλλους θεσμούς. Το ενδιαφέρον της έρευνας επικεντρώνεται στις εκπαιδευτικές θέσεις του βασικού εκπροσώπου της παραδοσιακής πολιτικής πλευράς, του Θεόδωρου Δηλιγιάννη. Ο Δηλιγιάννης προώθησε εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις μέσα σε χρονικό πλαίσιο τεσσάρων κυβερνητικών θητειών (1885-1886˙ 1890-1892˙ 1895-1897˙ 1904-1905).Βασικές διατάξεις των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών του Δηλιγιάννη ήταν η κατάργηση των διδάκτρων στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οριοθέτηση προσόντων στο διδακτικό προσωπικό σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και η προσπάθεια προσδιορισμού συνταξιοδότησης ορισμένων κατηγοριών εκπαιδευτικών. Επίσης, προχώρησε στη διαβάθμιση των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε ψήφιση διατάξεων που αφορούσαν στη μονιμότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού και την εξασφάλιση της έγκαιρης πληρωμής της μισθοδοσίας τους.Για τις ανάγκες της έρευνας χρησιμοποιείται η μέθοδος του ιστορικοκοινωνικού προτύπου. Η αποδελτίωση του υλικού έγινε στο Τμήμα Πρακτικών της Βιβλιοθήκης της Βουλής καθώς και στο Τμήμα εφημερίδων και περιοδικών της, στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη και στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.).
Λέξεις κλειδιά: Δηλιγιάννης, εκπαίδευση, μεταρρύθμιση, εκσυγχρονισμός, παράδοση

The government policy of Theodoros Diligiannis in education

Christos Deligiannis
PhD Modern Greek History University of Athens
xrdeligiannis@yahoo.gr
Androniki Dimitsantou,
PhD Candidate University of Athens
a.dimitsantou@gmail.com

The present paper is part of the study of History through the analysis and evaluation of institutions' operation and also of the ambit that structures their interactions with society. The institution of education in the 19th century in the Greek state is a field of confrontation between modernization and tradition, as was the case in other institutions. The interest of the research is focused on the educational perspectives of the main representative of the traditional political part, Theodoros Diligiannis. Diligiannis promoted educational reformations during his four political terms (1885-1886˙ 1890-1892˙ 1895-1897˙ 1904-1905).Some of Diligiannis' fundamental provisions were the abolition of tuition fees in primary schools, the establishment of the qualification standards required from educators in primary and secondary education and his attempt to define which of the educators should retire. Furthermore, he proceeded with the grading of primary schools, the enactment of provisions concerning the permanence of teaching staff and the timely payment of their salaries.The method used in order to complete the research was historical-social method. The method was indexed at the Department of Conference Proceedings of the Library of Parliament, at the Department of Parliament's newspapers and journals, at the Gennadius Library (American School of Classical Studies at Athens) and at General Archives of the State (G.A.K.).

Key words: Diligiannis, education, reform, modernization, tradition.

Η αναγκαιότητα υποστήριξης των πρωτοδιοριζόμενων εκπαιδευτικών στη σχολική κοινότητα

Κιτσάκης Βασίλειος,
Εκπαιδευτικός Δ.Ε., M.Ed, M.Sc,
bkitsakis@gmail.com

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο είναι ιδιαίτερα σημαντικός, πολύπλευρος και καθοριστικός. Ειδικότερα, τα πρώτα χρόνια διδασκαλίας σε μια σχολική τάξη είναι ένα ιδιαίτερα απαιτητικό διάστημα για τον εκπαιδευτικό, καθώς καλείται να αντιμετωπίσει καταστάσεις που ανακύπτουν καθημερινά σε μαθησιακό, συναισθηματικό και ψυχολογικό επίπεδο. Η ανάγκη υποστήριξης των νέων εκπαιδευτικών στα πρώτα τους επαγγελματικά βήματα είναι ιδιαιτέρως σημαντική για τη βελτίωση των ιδίων και την αναβάθμιση του έργου της σχολικής κοινότητας. Θεωρείται από τις πιο χρήσιμες πρακτικές για τη διευκόλυνση μετάβασής τους στη νέα επαγγελματική τους πορεία, την εξοικείωση με τις ευθύνες και τα καθήκοντα που θα αναλάβουν, την κοινωνικοποίησή τους και τη συμμετοχή τους στην κουλτούρα του σχολείου. Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζονται οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο νέος εκπαιδευτικός κατά την επαφή του με το σχολικό περιβάλλον, περιγράφονται οι ενέργειες της διεύθυνσης και του συλλόγου διδασκόντων για την ένταξή του στη σχολική μονάδα και αναδεικνύονται τα οφέλη από την επιτυχή υποστήριξή του στο σχολικό περιβάλλον. Η μελέτη στοχεύει στην ενημέρωση των υπευθύνων χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής, των στελεχών εκπαίδευσης και, γενικότερα, των φορέων υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου για την αναγκαιότητα υλοποίησης αποτελεσματικών προγραμμάτων υποστήριξης των νέων εκπαιδευτικών στη σχολική πρακτική.

Λέξεις κλειδιά: νέος εκπαιδευτικός, υποστήριξη, διευθυντής, σύλλογος διδασκόντων

The need to support first-time teachers in the school community

Kitsakis Vasileios
Secondary Education Math Teacher, M.Ed, M.Sc
bkitsakis@gmail.com

The role of the teacher in the modern school is very important, multifaceted and decisive. In particular, the first years of teaching in a school classroom is a very demanding period for the teacher, as he is called to face situations that arise daily on a learning, emotional and psychological level. The need to support young teachers in their first professional steps is particularly important for improving themselves and upgrading the work of the school community. It is considered one of the most useful practices to facilitate their transition to their new career path, familiarization with the responsibilities and tasks they will undertake, their socialization and participation in the school culture. In the present work, the difficulties the young teacher faces during his contact with the school environment are presented, the actions of the management and the teachers' association for his integration in the school unit are described and the benefits of his successful support in the school environment are highlighted. The study aims to inform educational policy makers, educators and, more generally, educational support providers about the need to implement effective support programs for young teachers in school practice.

Key words: new teacher, support, principal, teachers' association

Συγκριτική μελέτη των κριτηρίων επιλογής και των αρμοδιοτήτων των διευθυντών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την Αγγλία κατά την δεκαετία 2010-2020

Μηζύθρα Δήμητρα
Καθηγήτρια αγγλικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, MEd
dimizithra@gmail.com

Η εργασία συνιστά μια συγκριτική μελέτη των κριτηρίων επιλογής και των αρμοδιοτήτων των διευθυντών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την Αγγλία κατά την περίοδο 2010 – 2020. Ειδικότερα, διερευνάται η συσχέτιση των κριτηρίων επιλογής με τις αρμοδιότητες των διευθυντών καθώς και τα περιθώρια αυτονομίας που έχουν οι σχολικές μονάδες στην επιλογή διευθυντή στις δύο χώρες μέσω της ποιοτικής μεθόδου ανάλυσης περιεχομένου της σχετικής νομοθεσίας των δυο χωρών, και με βασικά αντικείμενα ανάλυσης τα χαρακτηριστικά του υποψηφίου, τα χαρακτηριστικά της θέσης και τα όργανα επιλογής.Διαπιστώθηκε ότι οι αρμοδιότητες των διευθυντών στην Ελλάδα είναι κυρίως διοικητικές και διεκπεραιωτικές ενώ στην Αγγλία αφορούν και τη διαμόρφωση της κουλτούρας του σχολείου. Στην Ελλάδα, στην σχολική μονάδα δεν δίνεται κανένα περιθώριο αυτονομίας στην επιλογή διευθυντή ενώ στην Αγγλία δίνεται σχεδόν πλήρης αυτονομία κάτι που φαίνεται και από την διαφορετική διαδικασία προσέλκυσης υποψηφίων. Τα κριτήρια επιλογής και στις δύο χώρες αφορούν την επιστημονική και παιδαγωγική συγκρότηση του υποψηφίου, την διοικητική και διδακτική εμπειρία και την προσωπικότητα αλλά στην Αγγλία δίνεται περισσότερη έμφαση στις πρακτικές του δεξιότητες μέσω δοκιμασιών και συστατικών επιστολών εκτός των πτυχίων και πιστοποιήσεων. Τέλος, τα κριτήρια επιλογής στην Αγγλία σχεδιάζονται από το σχολείο με βάση τις αρμοδιότητες του διευθυντή και φαίνεται να σχετίζονται περισσότερο με αυτές από ότι στη Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: επιλογή διευθυντών, αρμοδιότητες διευθυντών, κριτήρια επιλογής, αυτονομία σχολείων

A comparative study of the national standards and responsibilities of secondary education principals in Greece and England during the decade 2010-2020

Dimitra Mizythra
English teacher at secondary education, MEd
dimizithra@gmail.com

The present assignment is a comparative study of the selection criteria and the responsibilities of school principals at Greece and England during 2010-2020. Specifically, it examines the correlation between the selection criteria and the principals' responsibilities as well as the autonomy of the school unit in the principal selection for both countries through a qualitative method of content analysis of correlated legislation while the basic items of analysis are the candidate'scharacteristics, the characteristics of the position and the selection panel and process. The research resulted that in Greece, the principals' responsibilities are mainly administrative whereas in England they also involve the shaping of the school culture. The school units in Greece have no autonomy in the principal's selection but in England there is almost full autonomy as, among others, there is a great difference in the recruitment process. In both countries, the selection criteria cover the fields of the applicant's scientific and pedagogical knowledge, administrative and teaching experience and his/her personality but, in England, more emphasis is given in the applicant's functional skills through tests and references rather than mere certificates. Finally, the selection criteria in England are formed by the school

according to the principal's responsibilities and they seem to interrelate with them in greater extent than in Greece.

Key words: principal's selection, principal's responsibilities, selection criteria, school autonomy

Συναισθηματική νοημοσύνη και εκπαιδευτική ηγεσία σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης

Αντωνία Νίκου
Ειδική παιδαγωγός
antonianikou@gmail.com

Τα τελευταία χρόνια διάφοροι ερευνητές έχουν εστιάσει το ενδιαφέρον τους στην έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης σε συνάρτηση με την εκπαιδευτική ηγεσία αναγνωρίζοντας τη θέση κλειδί που κατέχει ο διευθυντής σε ένα σχολείο. Ο Goleman (1998) αναφέρει ότι η υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη οδηγεί στη συναισθηματική επάρκεια (emotional competence) (1998). Πρόκειται για μια μαθημένη δυνατότητα, η βάση της οποίας είναι η συναισθηματική νοημοσύνη, και η οποία μπορεί να οδηγήσει στην άριστη εργασιακή επίδοση. Έχοντας ως βάση την παραπάνω θεωρία δομήθηκε ένα ερωτηματολόγιο ανοιχτού τύπου και πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις. Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτέλεσαν 12 διευθυντές και διευθύντριες σχολείων ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι κλήθηκαν να προσδιορίσουν πώς αντιλαμβάνονται ικανότητες, προδιαθέσεις και χαρακτηριστικά γνωρίσματα που σχετίζονται με τη συναισθηματική νοημοσύνη.

Λέξεις κλειδιά: Συναισθηματική νοημοσύνη, σχολεία ειδικής αγωγής, εκπαιδευτική ηγεσία

Emotional intelligence and educational leadership in special education and training schools

Antonia Nikou
Special education teacher
antonianikou@gmail.com

In recent years, various researchers have focused their attention on the concept of emotional intelligence in relation to educational leadership by recognizing the key position held by the principal in a school. Goleman (1998) states that high emotional intelligence leads to emotional competence (1998). It is a learned ability, the basis of which is emotional intelligence, and which can lead to excellent job performance. Based on the above theory, an open-ended questionnaire was structured and interviews were conducted. The sample of the present study consisted of 12 principals of special education schools of primary and secondary education who were asked to determine how they perceive abilities, predispositions and characteristics related to emotional intelligence.

Key words: Emotional intelligence, special education schools, educational leadership

Ο ρόλος του οικογενειακού και του εκπαιδευτικού πλαισίου για την αποδοχή και συμπερίληψη παιδιών με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα

Μαρία Κυπριωτάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
mkypriotaki@uoc.gr
Μαρία Μαρκοδημητράκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
markodim@uoc.gr
Γεώργιος-Νικόλαος Φιοράκης
Προπτυχιακός φοιτητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
ptde7893@edc.uoc.gr

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανίχνευση του ρόλου της οικογένειας και των εκπαιδευτικών σχετικά με την αποδοχή και την συμπερίληψη μαθητών με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) στα πλαίσια αυτά. Το δείγμα της έρευνας συγκροτήθηκε από γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ και μέσα συλλογής των δεδομένων ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη (5 συνολικά συνεντεύξεις) για κάθε γονέα σχετικά με την αποδοχή ή μη της διαφορετικότητας γενικά και του παιδιού ειδικότερα, τις ενδοοικογενειακές σχέσεις και τον ρόλο που αυτές διαδραμάτισαν στην πορεία του παιδιού, την αντιμετώπιση και την σπουδαιότητα της υποστήριξης και των παρεμβάσεων από τους εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής, αλλά και τον ρόλο της διεπιστημονικής ομάδας. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας κατέδειξαν ότι οι γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ αντιμετωπίζουν καθημερινά πολλές προκλήσεις και δυσκολίες σε σχέση με την αποδοχή του παιδιού τους και την συμπτωματολογία· τονίζουν την ποικιλομορφία ως προς την αντιμετώπιση από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και τις διαφορετικές παρεμβάσεις που αυτοί αξιοποιούν και επισημαίνουν την ανάγκη ευαισθητοποίησης της κοινωνίας και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ. Δυο σημαντικά ζητήματα που αναδύθηκαν από τους γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ είναι ότι η παρέμβαση αμέσως μετά τη διάγνωση μπορεί να οδηγήσει σε πολύ θετικά αποτελέσματα αναφορικά με την αποδοχή του παιδιού στο οικογενειακό και σχολικό πλαίσιο, ειδικά σε σχέση με τους συνομηλίκους και την μείωση των συμπτωμάτων της υπερκινητικότητας και της διάσπασης προσοχής. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν, ώστε να βοηθήσουν τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ και τις οικογένειές τους (τόσο τα μέλη της άμεσης όσο και τα μέλη της εκτεταμένης οικογένειας), εκπαιδευτικούς ειδικής και γενικής αγωγής, αλλά και τους ειδικούς/επαγγελματίες που ασχολούνται με αυτό το αντικείμενο (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλες ειδικότητες) και τις υπηρεσίες που έχουν ως στόχο τον σχεδιασμό, την υλοποίηση, και την αξιολόγηση κατάλληλων προγραμμάτων υποστηρικτικής παρέμβασης, για να παρέχουν στήριξη και φροντίδα στα παιδιά με ΔΕΠ-Υ και τις οικογένειές τους.

Λέξεις κλειδιά: Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα, γονείς, αποδοχή, συμπερίληψη

The role of the familial and educational context in the acceptance and inclusion of children with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder

Maria Kypriotaki
Associate Professor, Department of Preschool Education, University of Crete
mkypriotaki@uoc.gr
Maria Markodimitraki

Associate Professor
markodim@uoc.gr
Georgios-Nikolaos Fiorakis
Undergraduate Student Department of Primary Education, University of Crete
ptde7893@edc.uoc.gr

The aim of the present study was to explore the role of family and school regarding the acceptance and inclusion of students with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (AD/HD). Participants were parents of children with AD/HD and data were collected through semi-structured interviews (5 for each parent) about the acceptance of diversity and their child, family relationships and their role in child's development, the treatment and the importance of support and interventions by educators, but also the role of the interdisciplinary team. Results of the present study showed that parents of children with AD/HD face challenges and difficulties in relation to their child's acceptance and symptoms; they emphasize on the different strategies and interventions they as well as educators use and they point out the need to raise public awareness and further educate teachers about AD/HD. Two important issues from parents of children with AD/HD are that the intervention immediately after the diagnosis can lead to very positive results regarding the acceptance of the child in the family and school context, especially in relation to peers and the reduction of symptoms of hyperactivity and distraction. These findings can be used to help children with AD/HD and their families, educators as well as professionals and services that aim at designing, implementing, and evaluating appropriate supportive intervention programs to provide support and care to children with AD/HD and their families.

Key words: Attention Deficit Hyperactivity Disorder with or without Hyperactivity, parents, acceptance, inclusion

Ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της κλίμακας πεποιθήσεων τελειόφοιτων φοιτητών/τριων για την αποτελεσματικότητά τους στη διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής

Κάμτσιος Σπυρίδων
PhD, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
skamtsios@uoi.gr
Στύλος Γιώργος
PhD, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gstylos@uoi.gr
Κώτσης Κώστας
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνήσει τις ψυχομετρικές ιδιότητες (δομική εγκυρότητα και αξιοπιστία) του ερωτηματολογίου «Αξιολόγησης των πεποιθήσεων αυτοαποτελεσματικότητας για τη διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής» (Physics Teaching Efficacy Belief Instrument-PTEBI-B) προκειμένου να αξιολογηθεί η χρήση του στην έρευνα σε ελληνικό φοιτητικό πληθυσμό. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 408 άτομα (80 φοιτητές & 328 φοιτήτριες) του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Οι συμμετέχοντας συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο PTEBI-B, το οποίο αποτελείται από δυο υπο-κλίμακες: (α) Προσωπικές πεποιθήσεις αυτό-αποτελεσματικότητας για τη διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής (Personal Physics Teaching Efficacy Beliefs – PPTEB), που αφορούν τις

πεποιθήσεις ενός ατόμου σχετικά με τις ικανότητές του να οργανώσει και να εκτελέσει μια σειρά δράσεων που απαιτούνται για να πετύχει τα επιθυμητά αποτελέσματα και (β) Προσδοκίες από τη διδασκαλία του μαθήματος της Φυσικής (PhysicsTeachingOutcomeExpectations – PTOE), που αφορούν τις πεποιθήσεις του ατόμου ότι συγκεκριμένες συμπεριφορές μπορούν να οδηγήσουν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα. Για τη μετάφραση και προσαρμογή του ερωτηματολογίου στην ελληνική γλώσσα χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της αμφίδρομης μετάφρασης Για την αξιολόγηση της παραγοντικής δομής της κλίμακας χρησιμοποιήθηκε, αρχικά, διερευνητική παραγοντική ανάλυση, που υποστήριξε το αρχικό μοντέλο των δυο παραγόντων, οι οποίοι ερμήνευσαν το 34.29% της συνολικής διακύμανσης. Η επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση επιβεβαίωσε την παραγοντική δομή του ερωτηματολογίου κατά τη μεταφορά του στην ελληνική γλώσσα, αναδεικνύοντας τους δυο παράγοντες που προτείνονται από τη διεθνή βιβλιογραφία: (α) PPTEB και (β)PTOE. Οι δείκτες προσαρμογής του μοντέλου ήταν: χ^2=286.68, *df*=223, *p*=.02, CFI=.94, SRMR=.06, NFI=.88, GFI=.90, TLI=.92, RMSEA=.03 [LO.02, HI.04]. Η αξιοπιστία των επιμέρους παραγόντων αξιολογήθηκε με το δείκτη α-Cronbach. Οι τιμές αξιοπιστίας των παραγόντων ήταν ικανοποιητικές και για τους δυο παράγοντες του ερωτηματολογίου: α=.81 και α=.77, αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα της μελέτης υποστηρίζουν τις ψυχομετρικές ιδιότητες του ερωτηματολογίου, ωστόσο κρίνεται σημαντική η επέκταση της αξιολόγησής του για περαιτέρω υποστήριξη της χρήσης τους σε προπτυχιακούς φοιτητές/τριες.

Λέξεις κλειδιά: αυτοαποτελεσματικότητα, ψυχομετρικές ιδιότητες

Διδάσκοντας το μάθημα των Φυσικών στη ΣΤ΄ Δημοτικού με …φαντασία

Κόρακας Δημήτρης
Διδάκτωρ Χημικός, Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Φυσικών Επιστημών Ηπείρου
dnkath@gmail.com

Η ικανότητα να φανταζόμαστε νέες πραγματικότητες σχετίζεται με πολλούς τομείς της ζωής μας, όπως είναι το παιχνίδι, η μοντελοποίηση, η αναλογικότητα, οι τέχνες, η μουσική, η λογοτεχνία κ.ά.Οι περισσότεροι επιφανείς επιστήμονες συμφωνούν στον πολύ σημαντικό ρόλο της φαντασίας στην κατανόηση των εννοιών και στην ανακάλυψη και διαμόρφωση νέων θεωριών στις Φυσικές Επιστήμες. Στην παρούσα εργασία προτείνεται μία καινοτόμος διδακτική προσέγγιση του μαθήματος των Φυσικών στη Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου. Η διδακτική προσέγγιση «Φαντάζομαι, δημιουργώ και πειραματίζομαι στις Φυσικές Επιστήμες» δίνει έμφαση στη διέγερση της φαντασίας των μαθητών, ώστε να εκφραστούν δημιουργικά μέσω σχεδίων, ζωγραφικής, πλαστελίνης ή απλών πειραμάτων, ώστε να κατανοήσουν βαθύτερα τις έννοιες του μαθήματος. Οι κατευθυντήριες υποθέσεις μας έχουν ως εξής: (α) Αναμένεται από τους μαθητές να κατανοήσουν έννοιες και φαινόμενα χρησιμοποιώντας μεθόδους και σχέδια μαθημάτων που διεγείρουν τη φαντασία τους. (β) Θα χρησιμοποιηθούν παρόμοια μοντέλα μαθημάτων, βασισμένα σε προηγούμενη μελέτη που αφορούσε μαθητές εφηβικής ηλικίας, αλλά και διάφορα πειράματα σχετικά με τις έννοιες των Φυσικών προσαρμοσμένα στο δημοτικό. (γ) Είναι σημαντικό να διερευνηθεί αν η διδασκαλία των παραπάνω εννοιών, μέσω της φαντασίας, φέρνει καλύτερα αποτελέσματα κατανόησης και μάθησης. (δ) Τέλος, είναι σημαντικό να προσεγγιστεί το θέμα μας από την οπτική των σπουδών της παιδικής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά: φαντασία, δημιουργικότητα, Φυσικές Επιστήμες, δημοτικό

Teaching the course of Sciences in the 6th grade with …imagination

Korakas Dimitris
Chemist PhD, Co-ordinator of Science teachers in Epirus, Greece
dnkath@gmail.com

Our ability to imagine new realities is associated with various aspects of our lives, such as splay, modeling, proportionality, arts, music, literature, etc. Most eminent scientists agree that imagination plays a crucial role in understanding concepts, making discoveries and developing new theories in sciences. This paper proposes an innovative approach for teaching sciences and in the 6th grade. This teaching approach, which is named "Imagine, Create and Experiment in Sciences (ICES)", emphasizes the importance of stimulating pupils' imagination so that they can express their creativity through drawing, painting, plasticine and simple experiments, in order to comprehend the concepts of a lesson in depth. Our guiding hypotheses are the following: (a) Using methods and lesson plans that fuel their imagination, pupils are expected to comprehend science concepts and phenomena. (b) In line with the findings of previous studies concerning the understanding of Science concepts by adolescent pupils, similar lesson plans will be employed, coupled with various experiments involving Science. (c) It is important to investigate whether teaching the aforementioned concepts on the basis of imagination yields better results in terms of learning and comprehension. (d) Lastly, it is crucial to approach this issue from the perspective of childhood studies.

Key words: imagination, creativity, Sciences, primary school

Διδασκαλία και μάθηση σε ψηφιακά STEM περιβάλλοντα

Σταύρου Δημήτρης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Κρήτης
dstavrou@uoc.gr
Μποτζάκη Ελένη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
lenibotzaki@gmail.com
Καπελώνης Νίκος
Υποψήφιος Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
kapelonis@uoc.gr
Κοκολάκη Αθανασία
Υποψήφια Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
akokolaki@edc.uoc.gr
Νιπυράκης Αργύρης
Υποψήφιος Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
agnipyrakis@edc.uoc.gr
Μιχαηλίδη Αιμιλία
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
em.michailidi@edc.uoc.gr

Για να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που δημιούργησε η πανδημία για την ανάπτυξη ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης, το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ERASMUS+ «DIGITALSTEMLABS »που αποτελεί μια συνεργασία μεταξύ 3 Πανεπιστημίων (Τουρκία, Ελλάδα, Ισπανία) και 3 σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Τουρκία, Ελλάδα, Λιθουανία), έχει ως στόχο την ανάπτυξη ψηφιακών STEM περιβαλλόντων μάθησης και την εκπαίδευση

εκπαιδευτικών στην αξιοποίησή τις. Ειδικότερα στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται: i. Η ανάπτυξη και εφαρμογή ψηφιακών STEM ενοτήτων σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και ii. Η υλοποίηση επιμορφωτικών δράσεων σε εκπαιδευτικούς των STEM πεδίων από τα συμμετέχοντα στο πρόγραμμα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, θα αναπτυχθεί τις οδηγός μεθοδολογίας για τις εκπαιδευτικούς που θα περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας εξ αποστάσεως STEM διδασκαλίας,Στο πλαίσιο λοιπόν τις παρούσας εργασίας, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα από την επισκόπηση που έχει πραγματοποιηθεί σχετικά με τις καλές πρακτικές που εφαρμόζονται στην Ελλάδα αναφορικάμε την STEM εκπαίδευση τόσο σε τυπικά όσο και σε άτυπα περιβάλλοντα μάθησης, καθώς και οι πρακτικές που ακολουθούνται για την υλοποίηση STEM εκπαίδευσης εξ αποστάσεως. Παράλληλα, θα παρουσιαστούν οι ψηφιακές STEM διδακτικές ενότητες που θα έχουν σχεδιαστεί μέσα από τη συνεργασία των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων και των εν ενεργεία εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Λέξεις Κλειδιά: Ψηφιακά Περιβάλλοντα Μάθησης, Σχολική Εκπαίδευση, Εκπαίδευση STEM, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών

Teaching and learning in digital STEM environments

Σταύρου Δημήτρης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Κρήτης
Stavrou Dimitris, Professor in Department of Primary Education University of Crete
dstavrou@uoc.gr
Botzaki Eleni
Master Student in Department of Primary Education University of Crete
lenibotzaki@gmail.com
Kapelonis Nikos
PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
kapelonis@uoc.gr
Kokolaki Athanasia
PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
akokolaki@edc.uoc.gr
Nipyrakis Argyris
PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
agnipyrakis@edc.uoc.gr
Michailidi Emily
Post-Doc Researcher in Department of Primary Education University of Crete
em.michailidi@edc.uoc.gr

To face the challenges stemming from the pandemic for the development of digital learning environments the ERASMUS+ project "DIGITALSTEMLABS" which is a collaboration between 3 Universities (Turkey, Greece, Spain) and 3 secondary schools (Turkey, Greece, Lithuania) under the European Erasmus + program, aims to develop digital STEM learning environments and teacher training in utilizing them. In particular, the program includes: i. the development and implementation of digital STEM modules in secondary schools and ii. the implementation of training activities for teachers of STEM fields by the participating higher education institutions. In addition, a methodology guide for teachers will be developed that will include guidelines for the design and implementation of a distance STEM teaching.In the context of this project, the results of the review conducted on the good practices applied in Greece regarding STEM education in both formal and non-formal learning environments, as well as the practices followed for implementation of STEM distance education, will be presented. At the same time, the digital

STEM teaching modules that will have been designed through the collaboration of the university institutions and the teachers, who participate in the program, will be presented.

Key words: Digital Learning Environments, School Education, STEM Education, Secondary Education, Teachers Professional Development

Σχολείο και κοινότητα:
Συγκρουόμενες όψεις της ίδιας μαθησιακής διαδικασίας

Αναστάσιος Ασάρβελης
Φιλόλογος (ΑΠΘ), Μεταπτυχιακός φοιτητής Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Διεπιστημονικής Ανθρωπολογίας ΑΠΘ
tassos12@hotmail.com

Το σχολείο και η ευρύτερη κοινότητα, στην οποία ζουν οι μαθητές, αποτελούν τα δύο περιβάλλοντα στα οποία αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους. Το περιεχόμενο της μάθησης, δεν εξαντλείται, όπως είναι γνωστό, μόνο στο χώρο του σχολείου αλλά συντελείται και μέσα στις ευρύτερες κοινωνικές ομάδες (κοινότητα, οικογένεια), στις οποίες υπεισέρχονται οι μαθητές, καθιστώντας, έτσι, τη μάθηση μια δυναμική διαδικασία.Στην παρούσα έρευνα, μέσα από βιβλιογραφικό ερευνητικό υλικό, επιχειρείται να αναδειχθούν εκείνα τα πεδία ετοιμότητας που οφείλει να αναπτύξει το σχολείο, για την αντιμετώπιση των απρόβλεπτων αποτελεσμάτων αυτής της διάνοιξης της μαθησιακής διαδικασίας, σε μια κοινότητα που ενδεχομένως το αντιμετωπίζει με δυσπιστία, καθώς επίσης και για την διαμόρφωση διαύλων επικοινωνίας και αγαστής συνεργασίας με την κοινότητα αυτή. Οι αρχές που διέπουν τις κοινότητες δεν είναι πάντοτε εξορθολογισμένες και συχνά παρατηρούνται κοινωνικές πρακτικές που πόρρω απέχουν από τις ενδεδειγμένες σχολικές παρεμβάσεις. Ωστόσο, η αμφίδρομη συμμετοχή των δύο αυτών θεσμών (σχολείου και κοινότητας) στην μαθησιακή διαδικασία, μόνο θεμιτά αποτελέσματα μπορεί να επιφέρει.Με το δεδομένο αυτό, ο διευθυντής και οι εκπαιδευτικοί, θα πρέπει να καλλιεργήσουν εκείνες τις προϋποθέσεις, που θα καταστήσουν δυνατή και αρμονική τη συνδιαλλαγή του σχολείου και της κοινότητας, και που θα ωφελήσουν την πολύπλευρη συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη των μαθητών. Και τούτο θα καταστεί δυνατό, όταν κατανοηθεί ότι τα δύο αυτά περιβάλλοντα, το σχολείο δηλαδή και η κοινότητα, ενσαρκώνουν διαφορετικούς ρόλους σε αυτή την σύνθετη μαθησιακή πραγματικότητα, επιδρώντας, συνεπώς, και με διαφορετικούς τρόπους στην πολύπλευρη ανάπτυξη των μαθητών. Με τρόπους συχνά αντικρουόμενους, μα σε κάθε περίπτωση συμπληρωματικούς, και άρα, με την κατάλληλη διαχείριση, θεμιτούς.

Λέξεις κλειδιά: σχολείο, κοινότητα, εμπειρίες, ψυχοκοινωνική ανάπτυξη

School and community:
Conflicting aspects of the same learning process

Anastasios Asarvelis
Philologist (AUTh), Postgraduate student of Philosophy - Education and Interdisciplinary Anthropology (AUTh)
tassos12@hotmail.com

The school and the wider community in which students live are the two environments in which they develop their personality. The content of learning is not limited, as it is known, only in the school setting but also takes place within the wider social groups (community, family), in which

students are involved, thus making learning a dynamic process.In the present research, through bibliographic research material, an attempt is made to showcase those areas of readiness that the school should develop, in order to deal with the unforeseen results of this opening of the learning process, in a community that may face it with distrust, as well as to form channels of communication and loyal cooperation with this community. The principles governing communities are not always streamlined and social practices are often observed that are far removed from appropriate school interventions. However, the two-way participation of these two institutions (school and community) in the learning process can only bring legitimate results.With this in mind, the headmaster and the teachers should cultivate those conditions which will make possible and harmonious the reconciliation of the school and the community, and which will benefit the multifaceted emotional and cognitive development of the students. And this will be possible when it is understood that these two environments, namely the school and the community, embody different roles in this complex learning reality, thus influencing in different ways the multifaceted development of students. In ways that are often conflicting, but in any case complementary, and therefore, with proper management, appropriate.

Key words: school, community, experiences, psychosocial development

Διερεύνηση στάσεων και απόψεων για την αποδοχή του εμβολίου για τον νέο κορονοϊόSARS-CoV-2 των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας

Μπενετάτου Ελένη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
elenabenetatoy@yahoo.gr

Ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα στη Δημόσια Υγεία είναι η ανακάλυψη των εμβολίων και επομένως η όσο πιο αποτελεσματική συλλογική ανοσία του πληθυσμού. Ο ιός SARS-CoV-2 αποτελεί σοβαρότατο πρόβλημα δημόσιας υγείας παγκοσμίως. Τα σχολεία αποτελούν εστίες για τον ιό αυτό, λόγω του μεγάλου αριθμού των μαθητών και του προσωπικού που έρχεται καθημερινά σε τόσο άμεση επαφή. Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των στάσεων και των απόψεων για την αποδοχή εμβολίου για το νέο κορωνοϊό SARS-CoV-2 των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Δυτικής Ελλάδας. Η συγχρονική αυτή έρευνα διεξάχθηκε κατά το χρονικό διάστημα 2020-2021. Η περιφέρεια που επιλέχθηκε είναι αυτή της Δυτικής Ελλάδας. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών ήταν προαιρετική. Το εργαλείο συλλογής των δεδομένων ήταν ένα δομημένο, κλειστού τύπου ερωτηματολόγιο. Συμπληρώθηκαν 399 ερωτηματολόγια. Σχετικά με την αποδοχή ενός εμβολίου για τον κορωνοϊόSARS-CoV-2 από τους εκπαιδευτικούς, οι ίδιοι αμφιταλαντεύονται για το αν θα έκαναν το εμβόλιο, με το 39,8% του δείγματος να μην προτίθεται να το κάνει, όταν αυτό θα είναι διαθέσιμο. Βέβαια την επόμενη χρονιά 2021-2022 υπήρξε διαφοροποίηση της πρόθεσης αυτής. Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύουν την ανάγκη της περαιτέρω ενημέρωσης των εκπαιδευτικών γενικότερα για τα οφέλη του εμβολιασμού και ειδικότερα κατά του SARS-CoV-2.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαιδευτικοί, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εμβόλιο, λοίμωξη Covid-19

Attitudes and opinions of educators of Primary Education of Western Greece concerning the acceptance of a new SARS-CoV-2 vaccine

Benetatou Eleni
Primary School Teacher
elenabenetatoy@yahoo.gr

One of the greatest achievements in public health is the breakthrough of vaccines and therefore the most effective possible collective immunity of the population. SARS-CoV-2 constitutes a major world-wide problem of public health. Schools are breeding grounds for the above virus, due to the high numbers of students and staff that come to direct contact on a daily basis. Therefore, educators have the chance to be a target group for the vaccination programmes. The aim of the present study is the probing of the attitudes and opinions of educators of Primary Education of Western Greece as far as the acceptance of a new SARS-CoV-2 vaccine is concerned. The synchronicstudy was conducted during the period of 2020-2021 in the Region of Western Greece. The participation of the educators was optional. The data collection tool was a structured, closed type questionnaire. 399 questionnaires were completed by the educators of Primary Education of Western Greece. Concerning the acceptance of the coronavirus vaccine by the educators, they are in doubt about whether they would be vaccinated and 39.8% of the sample does not intend to be vaccinated when the vaccine is available. However, during 2021-2022 the probing was completely different. The findings of the present study show the need for further information of the educators about the benefits of vaccination, especially against SARS-CoV-2.

Key words: educators, primary education, vaccine, infection Covid-19.

Το χιούμορ στην παιδική λογοτεχνία

Μηλίτση Χρυσάνθη
Νηπιαγωγός, Master «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση προγραμμάτων προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης» Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Υποψήφια Διδάκτωρ Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
cmilitsi@gmail.com

Ποικίλες είναι οι έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με το παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο και τη χρήση του στο σχολικό περιβάλλον. Οι απόψεις των ερευνητών φαίνεται να διίστανται όσον αφορά την δημιουργία ενός καθολικού ορισμού για την παιδική λογοτεχνία. Αρκετοί είναι, ωστόσο, εκείνοι που συγκλίνουν στην άποψη πως «παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο είναι το αισθητικώς δικαιωμένο λογοτεχνικό κείμενο που είναι σε θέση να φέρει το παιδί σε επαφή με το αισθητικό φαινόμενο της Τέχνης και ειδικότερα της Λογοτεχνίας» (Γιάκος, 1991: 8, όπ. αναφ. στο Παρρά, 2002: 29). Τα βιβλία παιδικής λογοτεχνίας αποτελούν σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αφού μέσω αυτών ο παιδαγωγός βοηθάει τα παιδιά να αναπτυχθούν πολύπλευρα (Norton, 2006: 11). Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται ο αριθμός των βιβλίων παιδικής λογοτεχνίας που έχουν ως στοιχείο τους το χιούμορ, επειδή με τον τρόπο αυτό το κείμενο γίνεται πιο προσιτό στα παιδιά (Bonnafé, 2017: 23). Η ραγδαία αύξηση της χρήσης του χιούμορ στην παιδική λογοτεχνία έδωσε το έναυσμα για την συγγραφή του εν λόγω άρθρου, στο οποίο θα παρουσιαστούν ορισμοί του χιούμορ και της παιδικής λογοτεχνίας και θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για το χιούμορ. Τέλος, θα γίνει μνεία στα χιουμοριστικά στοιχεία ενός βιβλίου παιδικής λογοτεχνίας , το οποίο καλύπτει το ηλικιακό φάσμα 6-10 ετών.

Λέξεις κλειδιά: Χιούμορ, παιδική λογοτεχνία, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

«ΦΩΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»
Μέθοδος πρώτης ανάγνωσης και γραφής

ΦάνηςΑγγελόπουλος
11ºΔ.Σ. Ιωαννίνων, Δάσκαλος
fanisgogo@sch.gr

Έως σήμερα η διδασκαλία της ανάγνωσης και της γραφής βασίζεται στα γράμματα. Η προκείμενη μέθοδος ξεκινάει από τους φθόγγους, τους ήχους που περιέχει κάθε λέξη. Με τη βοήθεια καρτελών και καρτών τούς κάνει χειροπιαστούς στο παιδί και μόνο αργότερα προχωράει στα γράμματα. Αντιμετωπίζει έτσι την έλλειψη του ακουστού φθόγγου στη γραπτή γλώσσα δηλαδή την πρώτη δυσκολία που παρουσιάζεται στο παιδί. Απευθύνεται στα παιδιά του Νηπιαγωγείου και της Α΄ Δημοτικού.

Λέξεις κλειδιά: Ψιλά σύμφωνα

"VOICES and LETTERS"
First reading and writing method

Fanis Angelopoulos
11th Primary School, Teacher
fanisgogo@sch.gr

Until now the teaching of reading and writing is based on letters. At kindergarten several objects have a label naming them (holistic method), while at the primary school, syllables and words are synthesized using letters (analytic- synthetic method).The present method starts from the phonemes, i.e. the sounds making up a word. With the help of cards and labels this method makes the phonemes tangible to the child and only later it moves on to the use of letters. In this way the lack of «material» sound symbols in the written language is dealt with, helping the child to overcome this first difficulty it faces.The proposed method is suitable for children of pre-school age (4,5- 6 years). It may also be useful to pupils of the first grade, especially in the opening months of school.

Key words:phonemics, "psila" consonants

«Η σχέση πρώτης και τρίτης ηλικίας σε επιλεγμένα έργα της νεοελληνικής τέχνης: μια παιδαγωγική προσέγγιση» Εκπαιδευτικές δράσεις για παιδιά και ενήλικες

Γεωργία Γκαβανούδη,
Μουσειοπαιδαγωγός - Παιδαγωγός Αισθητικής Αγωγής
georgiagavanoudi@yahoo.gr

Η ενασχόληση με τις εικαστικές τέχνες προσφέρει πολλά στην πνευματική, καλλιτεχνική, αισθητική, αλλά και τη σωματική αγωγή και ανάπτυξη των παιδιών. Τα οφέλη από τη χρήση της τέχνης ως εργαλείο διδασκαλίας και μετάδοσης γνώσης ποικίλλουν και καθιστούν την τέχνη σημαντική στο σύγχρονο σχολείο. Η συναλλαγή ανάμεσα στο θεατή/μαθητή, το έργο τέχνης και τον δημιουργό του είναι καταλυτική. Η τέχνη έχει τη δύναμη να διαμορφώσει την καρδιά και το μυαλό του αποδέκτη και αυτό στη βιβλιογραφία ονομάζεται αισθητική εμπειρία.. Η αισθητική εμπειρία, αν συνδυαστεί με κατάλληλες παιδαγωγικές μεθόδους, μπορεί να οδηγήσει στην

ανάπτυξη διαφορετικών ειδών νοημοσύνης, που συχνά παραγκωνίζονται σε τυπικά περιβάλλοντα μάθησης. Στην περίπτωση αυτή ο ρόλος του/της δασκάλας είναι διαμεσολαβητικός ανάμεσα στο δημιουργό, το έργο του και τον μαθητή.Με αφορμή την συγκεκριμένη έρευνα, έχοντας ως οδηγό το σύνολο των ζωγραφικών έργων που σχολιάστηκαν και λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα για τη σχέση των παιδιών προσχολικής ηλικίας με τον παππού και τη γιαγιά, προτάθηκε ένα σχέδιο εκπαιδευτικών δράσεων (project) για παιδιά του νηπιαγωγείου, με δυνατότητα προσαρμογής και για παιδιά δημοτικού. Σκοπός αυτού του σχεδίου δράσης είναι η δημιουργία δεσμών μεταξύ των παιδιών και των άμεσων οικογενειακών προγόνων τους (παππούδων-γιαγιάδων) μέσα από έργα τέχνης και η ανάδειξη των αμφίδρομων οφελών από αυτή τη σχέση,.

Λέξεις κλειδιά: Παιδί, (πρώτη) προσχολική ηλικία, τρίτη ηλικία, , νεοελληνική ζωγραφική, project

"The relation between the first and the third age in selected works of modern Greek painting: an educational approach".Educational actions about children and adults

Georgia Gkavanoudi
Museum educator, aesthetic education teacher
georgiagavanoudi@yahoo.gr

The engaging in fine arts offers much at the children's spiritual, artistic, aesthetic and the physical education and development.There is a variety of benefits from the arts as a teaching and knowledge transmission's tool, which make the arts significant at the contemporary school. The relations between the viewer-student, the artifact and the artist are catalytic. The arts have the power to "form" the addressee's heart and mind and in bibliography this is known as aesthetic experience. If this experience is combined with appropriate methods it can lead to the development of different types of intelligence that are often marginalized at the typical educational environments. In this case the teacher's role is intermediary between the creator, the artifact and the student. On the occasion of this research a project was proposed having as a guide the paintings that commented and considering the results about the relation between the preschool child and the grandparents. The project concerns kindergarten children and it can be adjusted also for elementary school children. Its purpose is to create relations between children and their grandparents throw paintings and to promote the benefits of this relation for the both parts.

Key words: Child, (first) preschool age, third age, modern Greek painting, project, The relationship between the first and third age in, selected works of modern Greek painting: an educational approach

Χριστουγεννιάτικη δράση Φιλαναγνωσίας, με εργαλεία το Θέατρο και τη Δημιουργική Γραφή

Καραγεωργίου Ζωή
Υποψήφια Διδάκτορας της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού του ΕΑΠ, Απόφοιτη του ΠΜΣ μέσω Έρευνας «Ευφυή Συστήματα Πληροφορικής» του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Απόφοιτη του Μεταπτυχιακού Τμήματος Γραφικές Τέχνες – Πολυμέσα του ΕΑΠ
zoikara@hotmail.com
Κυριακούλη Μαρία

Διευθύντρια του 2ου Δ.Σ Αιγινίου, με Ειδίκευση στην Ειδική Αγωγή και Μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Σχολικών Μονάδων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας
markiriakouli@sch.gr
Μαυρομμάτη Ειρήνη
Αναπλ. Καθηγήτρια της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου
mavrommati@eap.gr

Η εφαρμογή σχεδίων δράσης με διαδραστικές, βιωματικές και πρωτότυπες εμπειρίες χτίζει ισχυρές σχέσεις αγάπης ανάμεσα στο παιδί, το βιβλίο, τη γραφή, το θέατρο και τις τέχνες γενικότερα μεταλλάσσοντας την παραδοσιακή τάξη σε κοινότητα ενεργητικότερων αναγνωστών. Η παρούσα εργασία παρουσιάζει μία πρωτότυπη τρίωρη ενδοσχολική δραστηριότητα, που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Δικτύου Σχολικών Βιβλιοθηκών. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η δημιουργική γραφή, το διαδραστικό θέατρο και η διά ζώσης συνεργασία, μαθητών και δασκάλας με ηθοποιό-συγγραφέα. Σκοπός της παρούσας εναλλακτικής πρότασης αποτελεί η δημιουργική επαφή με τις τέχνες, με τελικό στόχο την προσθήκη θετικού πρόσημου στην φιλαναγνωσία, αλλά και την ανάπτυξη συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητών. Η πολυμορφία των ερεθισμάτων που δέχτηκαν οι τελευταίοι συμβάλει στην ανάπτυξη ικανοτήτων και κλίσεων, καλλιεργεί τη σκέψη και τη δημιουργική έκφραση, εξελίσσει τους συμμετέχοντες ως αυτόνομες προσωπικότητες και συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχικότητας, της αρμονικής ένταξης και της συνεργασία τους μέσα στην ομάδα. Η αξιολόγηση της δράσης πραγματοποιήθηκε μέσω της παρατήρησης, ενός ερωτηματολογίου που απάντησε η εκπαιδευτικός και του τελικού έργου που παράχθηκε. Η παρούσα εργασία μπορεί να αξιοποιηθεί από φορείς, ερευνητές και εκπαιδευτικούς που αναζητούν τρόπους διαμόρφωσης της αισθητικής και καλλιτεχνικής αντίληψης, κοινωνικής και πνευματικής ανάπτυξης, προώθησης του λογοτεχνικού βιβλίου και καλλιέργειας της φιλαναγνωσίας, μέσα από τη δημιουργική γραφή και το θέατρο.

Λέξεις κλειδιά*:* δημιουργική γραφή, φιλαναγνωσία, θέατρο, εκπαίδευση, διάδραση

Η Μουσική στην Εκπαίδευση – The Music at the Education

Νικόλαος Κεραμάς
Προπτυχιακός Φοιτητής Δημοτικής Εκπαίδευσης
keramasnikos1@gmail.com

Η εργασία έχει ως κύριο θέμα τη χρησιμότητα της μουσικής στην εκπαίδευση και κυρίως στην ειδική αγωγή των ατόμων με ειδικές ανάγκες . Σκοπός της μουσικής αγωγής στα σχολεία είναι να γίνει μέσο διαπαιδαγώγησης και δίοδος επικοινωνίας των παιδιών μεταξύ τους , να τα βοηθά να ηρεμούν από το καθημερινό φόρτο εργασίας των μαθημάτων τους και να συμβάλλει στην κοινωνικοποίηση τους . Στην εποχή μας παρατηρείται όλο και συχνότερα το φαινόμενο οι νέοι ,έφηβοι , ενήλικες και παιδιά να ακούνε καθημερινά όπου κι αν βρίσκονται μουσική , εξάλλου η τεχνολογία βοηθά αρκετά . Επομένως οι ίδιοι μαθητές μας δείχνουν το δρόμο για την καλύτερη προσέγγιση τους στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της μουσικής . Μπορούμε λοιπόν να κάνουμε προσπάθεια ένταξης αυτού του μοντέλου εκπαίδευσης και στα παιδιά με νοητική δυσλειτουργία . Τέλος η κατανόηση της μουσικής δεν εξαρτάται από την γρήγορη αντίληψη του κάθε παιδιού αλλά μπορεί να έχει αντίκρισμα σε κάθε μαθητή , να βοηθά να συγκεντρώνεται στο μάθημα και να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του δασκάλου .

Λέξεις Κλειδιά : μουσική , εκπαίδευση , ειδική αγωγή , νοητική δυσλειτουργία , επικοινωνία .

Τα επιτραπέζια παιχνίδια ως κινητήρια δύναμη αλλαγής στην εκπαίδευση: Δημοτικό σχολείο

Θεοχάρης Τσάγκας
Φοιτητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
tsagasharris@gmail.com

Εκπαιδευτικά επιτραπέζια παιχνίδια είχαν κατασκευασθεί από το 18ο αιώνα ωστόσο η χρήση τους στα εκπαιδευτκά συστήματα παγκοσμίως γίνεται σε πολύ μικρό ποσοστό, συνήθως μετά από πρωτοβουλία εκπαιδευτικών των τάξεων. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός επιτραπέζιων παιχνιδιών, όχι απαραίτητα αυτά που ανήκουν στην κατηγορία «παιχνίδια γνώσεων», που θα μπορούσαν να ενταχθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία, όπως συνεργατικά παιχνίδια, παιχνίδια μνήμης, παιχνίδια ρόλων. Ένας τρόπος επιλογής τους από τους εκπαιδευτικούς θα μπορούσε να είναι η χρήση της ταξινομίας Bloom και η επιλογή του παιχνιδιού ανάλογα με τους εκπαιδευτικούς στόχους που θέλουν κάθε φορά να επιτύχουν. Εναλλακτικά, το παιχνίδι δίνει την δυνατότητα σε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν ισότιμα, ανεξάρτητα από τις μαθησιακές ικανότητές τους, έτσι ώστε να ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους. Τα επιτραπέζια παιχνίδια σε μια τάξη προσφέρουν ένα ασφαλές πλαίσιο ανάπτυξης των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών (αλληλοβοήθεια, ομαδική εργασία, διαχείριση ήττας), εξασκούν τους μαθητές στη συγκέντρωση, τη διαχείριση του χρόνου, τον έλεγχο των συναισθημάτων, την ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης. Επιπλέον, αποτελούν ένα ακόμη εργαλείο για τον εκπαιδευτικό στην προσπάθειά του να προσεγγίσει μαθητές που έχουν ανάγκη από επιπλέον προσοχή, προσφέρουν επιπλέον κίνητρο για τους καλούς μαθητές ενώ δημιουργούν ευχάριστες αναμνήσεις από την εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, η εκπαίδευση γίνεται διασκεδαστική, ελκυστική και τελικά αποδοτική.

Λέξεις κλειδιά: επιτραπέζια παιχνίδια, εκπαίδευση, δεξιότητες, Bloom

Board games as a driving force for change in education: Elementary school

Theocharis Tsagas
Undergraduate student, Department of Primary Education, University of Ioannina
tsagasharris@gmail.com

Educational board games were first created in the 18th century but their use in educational systems worldwide is limited and usually depends on the individual teacher’s initiative.There is a large number of board games, not necessarily the ones belonging to the "trivia games" category, that could be included in the educational process, such as cooperative games, memory games or role-playing games. One way teachers could select them would be to use the Bloom’s taxonomy and choose the game according to the educational learning objectives they want to achieve each time. Alternatively, board games offer all students the chance to participate equally, regardless of their learning abilities, in order to enhance their self-confidence.Board games in the classroom offer a safe framework for the development of students' social skills (how to help each other, teamwork, how to deal with losing or with cheaters), the students practice in concentration, self control, time management, emotion control and creative thinking. In addition, they offer yet another tool for the teacher to approach students who need extra attention, provide challenges to very intelligent students and create positive memories while learning. Thus, education becomes fun, attractive and effective.

Key words: board games, education, skills, Bloom’s taxonomy

Γνώσεις και στάσεις κατοίκων απέναντι στην αιολική ενέργεια. Η περίπτωση του Καλπακίου Ιωαννίνων

Τσώλης Θεόδωρος
Μεταπτυχιακός Φοιτητής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
t.tsolis@uoi.gr
Γεροδήμου Νικολίνα
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
nikolgerodimou@hotmail.gr
Λάζου Μαρία
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
marialazou88@gmail.com
Κονάκη Κατερίνα
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
katerinakonaki@gmail.com

Η χρήση ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας είναι μία μη αειφόρος πρακτική, με την εξάντληση των αποθεμάτων να μειώνει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να εξυπηρετούν τις ανάγκες τους. Παράλληλα, η χρήση αυτών συμβάλει στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και στην αύξηση της αστικής ρύπανσης, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Από τα μέσα του 1970, το ενδιαφέρον έχει στραφεί στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με μία από αυτές να είναι η αιολική ενέργεια. Η εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας σε ηλεκτρική γίνεται πλέον μέσω ανεμογεννητριών. Η αιολική ενέργεια είναι φιλική προς το περιβάλλον ενέργεια, προσφέρει τεράστιο οικονομικό όφελος στις περιοχές που εγκαθίστανται οι ανεμογεννήτριες, είναι η φθηνότερη μορφή ενέργειας και αποτελεί μια βιώσιμη ενέργεια, δίνοντας λύση στον κίνδυνο της εξάντλησης των ορυκτών καυσίμων. Βέβαια υπάρχουν και αρκετά μειονεκτήματα είτε από την ίδια την αιολική ενέργεια, είτε από τις ανεμογεννήτριες από τις οποίες παράγεται. Τέτοια είναι ο τραυματισμός ή θανατώσεις πουλιών, η οπτικοαισθητική επίδραση καθώς και η επίδραση στις ραδιοσυχνότητες, ο χρόνος και το υψηλό κόστος για τη μελέτη και την κατασκευή τους, το μεταβαλλόμενο ποσό ενέργειας που παράγεται, ο θόρυβος από τις ανεμογεννήτριες και ο μικρός συντελεστής απόδοσης. Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε μία έρευνα σε κάτοικους της περιοχής του Καλπακίου Ιωαννίνων, όπου μελέτησε τις γνώσεις και τις στάσεις έναντι στη χρήση της αιολικής ενέργειας γενικά και στην παρουσία ανεμογεννητριών στην περιοχή τους. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι: α) η πλειοψηφία των κατοίκων της περιοχής, ενώ γνώριζαν για την αιολική ενέργεια, παρόλα αυτά θα επιθυμούσαν περισσότερη πληροφόρηση, β) το 98% συμφωνεί με την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας, είτε με επιφυλάξεις είτε όχι, με λιγότεροι από 1 στους 2 (43,5 %) να βλέπουν θετικά την κατασκευή αιολικού πάρκου στην περιοχή τους, γ) μοιρασμένες ήταν οι απόψεις όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη στην περιοχή ή τις νέες θέσεις εργασίας που υπήρξαν, δ) οι περισσότεροι κάτοικοι της περιοχής συμφωνούν με τα δύο σημαντικότερα μειονεκτήματα που έχει η χρήση της αιολικής ενέργειας, δηλαδή τη θανάτωση πουλιών και την απώλεια ενδιαιτημάτων. Επίσης πιστεύουν ότι η παρουσία του αιολικού πάρκου επηρεάζει αρνητικά την εικόνα του τοπίου, αλλά διαφωνούν ότι τα αιολικά πάρκα δημιουργούν προβλήματα στους κτηνοτρόφους και ότι οι ανεμογεννήτριες δημιουργούν ενοχλητικό θόρυβο. Τέλος πάντα με κάθε επιφύλαξη, μπορούμε να αποφανθούμε ότι η γνώση πάνω στην αιολική ενέργεια εξαρτάται από το μορφωτικό επίπεδο, υπενθυμίζοντάς μας πόσο σημαντική είναι η εκπαίδευση και πόσο μας επηρεάζει στο να αναζητούμε πληροφορίες για θέματα που μας αφορούν άμεσα.

Λέξεις κλειδιά: Αιολική Ενέργεια, Γνώσεις, Στάσεις, Καλπάκι Ιωαννίνων.

Knowledge and attitudes of residents towards wind energy. The case of Kalpaki, Ioannina

Tsolis Theodoros
Postgraduate Student of the University of Ioannina
t.tsolis@uoi.gr
Gerodimou Nikolina
Postgraduate Student of the University of Ioannina
nikolgerodimou@hotmail.gr
Lazou Maria
Postgraduate Student of the University of Ioannina
marialazou88@gmail.com
Konaki Katerina
Postgraduate Student of the University of Ioannina
katerinakonaki@gmail.com

The use of fossil fuels for energy production is an unsustainable practice, with depletion of reserves reducing the ability of future generations to meet their needs. At the same time, their use contributes to the greenhouse gas emissions and the increase of urban pollution, resulting in the degradation of the quality of the environment. Since the mid-1970s, the focus has been on renewable energy sources, one of which is wind energy. The exploitation of wind energy in electricity is now done through wind turbines. Wind energy is environmentally friendly, offers huge economic benefits to areas where wind turbines are installed, is the cheapest form of energy and is a sustainable energy, addressing the risk of fossil fuel depletion. Of course there are several disadvantages either from the wind energy itself, or from the wind turbines from which it is produced. Such are the injuries or deaths of birds, the aesthetic effect as well as the effect on radio frequencies, the time and high cost for their design and construction, the variable amount of energy produced, the noise from the wind turbines and the low efficiency factor. In the present study, a survey was conducted on residents of the area of Kalpaki, Ioannina, where it studied the knowledge and attitudes towards the use of wind energy in general and the presence of wind turbines in their area. The research findings showed that: a) the majority of the inhabitants of the area, while they knew about wind energy, nevertheless would like more information, b) 98% agree with the use of wind energy, whether with reservations or not, with less than 1 in 2 (43.5%) view positively the construction of a wind park in their area, (c) shared views on economic development in the area or the new jobs that existed, (d) most locals agree on the two major disadvantages of using wind energy, namely the killing of birds and the loss of habitat . They also believe that the presence of the wind park affects negatively the image of the landscape, but they disagree that the wind parks cause problems on the farmers and that the wind turbines create annoying noise. Finally, always with every reservation, we can say that knowledge about wind energy depends on the level of education, reminding us how important education is and how much it influences us on seeking information on issues that directly concern us.

Key words: Wind Energy, Knowledge, Attitudes, Kalpaki, Ioannina.

Εφαρμογή της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας (ΔΟΠ) στην εκπαίδευση δύο περιπτώσεων συνεργαζόμενων σχολείων της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσσαλονίκης

Ελένη Χειμαριού
Δρ. Παιδαγωγικής, Φιλόλογος στο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Πανεπιστημίου Μακεδονίας
susulikos@gmail.com
Διονύσιος Κουσκουλής
Πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ., Μεταπτυχιακός φοιτητής
dkouskoulis95@gmail.com

Με αφορμή ότι για τον χώρο της εκπαίδευσης η ολική ποιότητα ορίζεται ως η συνεχής προσπάθεια προσέγγισης στο άριστο αποτέλεσμα, η παρούσα εργασία αναδεικνύει τη συνεργασία Γυμνασίων και Λυκείων της Δυτικής Θεσσαλονίκης σε δύο περιπτώσεις. Η πρώτη αφορά την προσπάθεια τεσσάρων Γενικών Λυκείων να ενισχύσουν τη συστηματική καλλιέργεια του προφορικού λόγου – ειδικά του προσχεδιασμένου, και να συνδράμουν δυναμικά στην καθιέρωση αγώνων ανάλογων με τους Αγώνες Επιχειρηματολογίας - Αντιλογίας που τελούνταν από το Υ.ΠΑΙ.Θ. με επιτυχία για πολλά χρόνια. Η δεύτερη περίπτωση αφορά την πρωτοβουλία έξι σχολείων (Γυμνασίων και Λυκείων) να οργανώσουν μία κοινή δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τη δωρεά μυελού των οστών στο πλαίσιο της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα «Νοιάζομαι και Δρω». Μέσω της βιογραφικής μεθόδου παρουσιάζονται οι βασικοί στόχοι των πρωτοβουλιών αυτών που ανέλαβε μια ομάδα εκπαιδευτικών – κυρίως φιλολόγων- από τα σχολεία αυτά και στη συνέχεια υλοποίησε με τη συνδρομή του Τμήματος Πολιτιστικών Θεμάτων και Αγωγής Υγείας της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Θεσ/κης. Με κύρια επιδίωξη τη συνεχή βελτίωση και αναπροσαρμογή των διαδικασιών έτσι όπως την προτάσσει η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας (ΔΟΠ) στην εκπαίδευση, περιγράφεται η εφαρμογή των τεσσάρων σταδίων από τον κύκλο του Deming καθώς και η αξιοποίηση της μεθόδου Grid για ανατροφοδότηση και αυτοβελτίωση.

Λέξεις κλειδιά: Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στην Εκπαίδευση, κύκλος Deming, μέθοδος Grid, Ρητορική Παιδεία, Εθελοντισμός

Application of total quality management (TQM) in education two cases of collaborating schools of directorate of Secondary Education of Western Thessaliniki

EleniCheimariou
PHD in Education, Philologist, Experimental Senior High School of University of Macedonia
susulikos@gmail.com
DionysiosKouskoulis
Bachelor's Degree Holder of the School of History & Archaeology AUTh, Postgraduate Student
dkouskoulis95@gmail.com

On the occasion that, for the field of education, total quality is defined as the continuous effort to approach the excellent result, the present work highlights the cooperation of Gymnasiums and Lyceums of Western Thessaloniki in two cases. The first one concerns the effort of four General Lyceums to strengthen the systematic cultivation of oral speech - especially the pre-planned one, and to actively assist in the establishment of games analogous to the Argumentation - Controversy Games held by the Ministry of Education successfully for many years. The second case concerns the initiative of six schools (Gymnasiums and Lyceums) to organize a joint action to inform and raise public awareness about bone marrow donation in the context of their participation in the program "I care and I act". The biographical method presents the main objectives of these initiatives undertaken by a group of teachers - mainly Philologists-

from these schools and then implemented with the assistance of the Department of Cultural Affairs and Health Education of the Directorate of Secondary Education of West Thessaloniki. With the main aim of the continuous improvement and updating of the procedures as proposed by the Total Quality Management (TQM) in education, the application of the four stages from the Deming cycle is described as well as the utilization of the Grid method for feedback and self-improvement.

Key words: Total Quality Management in Education, Deming cycle, Grid method, Rhetorical Education, Volunteering

Εννοιολογική ανάλυση του νομικού και θεωρητικού πλαισίου της Αυτοαξιολόγησης Σχολικής Μονάδας στην Ελλάδα

Γεώργιος Νούτσος
Χειρουργός Οδοντίατρος, MSc Health Informatics, MSc Σχεδίαση Ολιστικών Συστημάτων στο Τομέα της Υγείας - Εκπαιδευτικός 87.01 (Ιατρικής)
Τάνια Κολυμπάρη
Διδάσκουσα, Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Γεώργιος Νούτσος
info@e-hellas.org
Δρ. Τάνια Κολυμπάρη
kolymparitania@gmail.com

Η “Σχολική Μονάδα ως Οργανισμός που Μαθαίνει” είναι ένα πολύπλοκο σύστημα. Το πλαίσιο της Αυτοαξιολόγησης της Σχολικής Μονάδας στην Ελλάδα και της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης είναι διττό και έχει διαμορφωθεί μετά από μία μακρόχρονη ζύμωση. Η νομική του διάσταση περιγράφεται κυρίως στο “ΦΕΚ 4189 10/09/2021 - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Αριθμ. 108906/ΓΔ4 - Συλλογικός προγραμματισμός, εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων ως προς το εκπαιδευτικό τους έργο” αλλά και σε πλήθος άλλων αποφάσεων ή τροπολογιών. Η θεωρητική του διάσταση περιγράφεται σε ένα πλήθος σελίδων και κειμένων που δημιούργησε η Ανεξάρτητη Αρχή, το ΙΕΠ και καταξιωμένοι επιστήμονες της αξιολόγησης. Ο εκπαιδευτικός, ως βασικός πράκτορας (agent/actor) της αξιολόγησης θεωρείται από τους Σχεδιαστές και Διαχειριστές του κρατικού συστήματος Αξιολόγησης ότι γνωρίζει και αντιλαμβάνεται πλήρως το παραπάνω πλαίσιο. Στην πράξη η έλλειψη γνώσεων μεγάλης μερίδας εκπαιδευτικών σε θέματα αξιολόγησης έχει επισημανθεί στη βιβλιογραφία ως ένας από τους βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες για την εφαρμογή της στην Ελλάδα. Πιλοτικές εφαρμογές της αυτοξιολόγησης των σχολικών μονάδων, δείχνουν, αντίστοιχα, ότι οι εκπαιδευτικοί συχνά νιώθουν “χαμένοι” μέσα στην πολυπλοκότητα του συστήματος της αυτοαξιολόγησης και της ίδιας της σχολικής μονάδας ως σύστημα. Ο εκπαιδευτικός καλείται μέσω σχεδίων δράσης να βελτιώσει την σχολική μονάδα αφού διαγνώσει τα αρνητικά σημεία, τα θετικά σημεία, τις δυνατότητες και τα προβλήματα που απειλούν τη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Με στόχο τη θεωρητική και πρακτική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών στο αντικείμενο της αξιολόγησης, η συγκεκριμένη εισήγηση αφορά στην εννοιολογική και σημασιολογική (semantics) ανάλυση του πλαισίου αυτοαξιολόγησης και στη δημιουργία ενός λεπτομερούς εννοιολογικού χάρτη (ontology) και αντίστοιχης βάσης δεδομένων, εννοιών και κειμένων που χαρτογραφούν το πολύπλοκο σύστημα της αυτοαξιολόγησης σε σχέση με τη σχολική μονάδα. Ο εκπαιδευτικός μπορεί μέσω του εννοιολογικού χάρτη: 1. να αναλύσει την δική του σχολική μονάδα και να βρίσκει μονοπάτια βελτίωσης σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς, 2. να εκπαιδευτεί στην ορολογία της αξιολόγησης και 3. να αναζητήσει ορισμούς, προτάσεις και θεωρητικές αρχές για όλες τις έννοιες της αξιολόγησης, ώστε να διαμορφώνει επιστημονικά σχέδια δράσης. Σκοπός

της ερευνητικής ομάδας είναι η δημιουργία από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς ενός ολοκληρωμένου, αποκεντρωμένου, προτυποποιημένου, ασφαλούς, ιδιωτικού και εξατομικευμένου συστήματος αξιολόγησης της σχολικής τους μονάδας ως “οργανισμού που μαθαίνει”.

Λέξεις κλειδιά: Εσωτερική αξιολόγηση, Τεχνητή νοημοσύνη, Συλλογική νοημοσύνη, Αποκεντρωμένα συστήματα, Οντολογίες

Semiotic Analysis of the legal and theoretical contexts of the Self-Evaluation in Greek Schools

Georgios Noutsos
DDS, MSc Health Informatics, MSc Holistic Health Systems Design, Teacher in Vocational School - Specialty Medicine (87.01)
Tania Kolympari
Lecturer, University of Ioannina, Philosophy Department
Georgios Noutsos,
info@e-hellas.org
Dr. Tania Kolympari
kolymparitania@gmail.com

The "School as a Learning Organization" is a complex system. The legal framework for the Self-Evaluation of the School Units in Greece and of the Educational Evaluation is twofold and has been formed after a long fermentation. Its legal dimension is mainly described in the Government Gazette 4189 10/09/2021 - DECISIONS No. 108906 / DG4 - Collective planning, internal and external evaluation of school units in terms of their educational work” but also in a number of other decisions or amendments. Its theoretical dimension is described in a number of pages and texts created by the Independent Authority, the IEP and renowned scholars of evaluation. The teacher, as the main agent (agent / actor) of the evaluation is considered by the Designers and Administrators of the Greek Educational Evaluation system that he knows and fully understands the above legal framework. In practice, the lack of knowledge of a large number of teachers on evaluation issues has been highlighted in the literature as one of the main inhibiting factors for its implementation in Greece. Pilot applications of school self-assessment show, respectively, that teachers often feel "lost" in the complexity of the self-assessment system and the school unit itself as a system. The teacher is called through action plans to improve the school unit after diagnosing the negative points, the positive points, the possibilities and the problems that threaten the operation of the school unit. Aiming at the theoretical and practical empowerment of teachers in the subject of evaluation, this paper concerns the conceptual and semantic analysis of the self-evaluation framework and the creation of a detailed conceptual map (ontology) and corresponding database, concepts and texts that map complex system of self-assessment in relation to the school unit. The teacher can through the concept map: 1. to analyze his own school unit and find ways to improve in collaboration with other teachers, 2. to be trained in the terminology of assessment and 3. to seek definitions, suggestions and theoretical principles for all concepts of evaluation, in order to formulate scientific action plans. The purpose of the research team is to help teachers to design and build a complete, decentralized, standardized, safe, private and personalized system of evaluation of their school unit as a "learning organization".

Key words: Evaluation, Artificial Intelligence, Collective Intelligence, Decentralized systems, Ontologies

Πρακτικές συνεργασίας σχολείου και οικογένειας με στόχο την ενίσχυση γνώσεων και δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού παιδιών προσχολικής ηλικίας

Νικολουδάκη Ελένη
Νηπιαγωγός-PhD
ptpep326@edc.uoc.gr
Μανωλίτσης Γεώργιος
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
gmanolitsis@uoc.gr
Τρούλη Καλλιόπη
Επικ.Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης
ktrouli@uoc.gr
Γραμματικόπουλος Βασίλης
Καθηγητής, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας
gramvas@ihu.gr

Η παρούσα μελέτη αξιολόγησε την επίδραση μιας παρέμβασης συνεργασίας σχολείου και οικογένειας. Συνολικά 142 γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας που φοιτούσαν σε δημόσια νηπιαγωγεία του Ν. Ρεθύμνης, γνώρισαν και στη συνέχεια εφάρμοσαν τεχνικές ανάγνωσης ιστοριών στο σπίτι. Οι γονείς τοποθετήθηκαν σε δυο πειραματικές ομάδες: (α) την ομάδα γονέων που συμμετείχε σε 8 βιωματικές συναντήσεις (*N=43*), και (β) την ομάδα γονέων που έλαβε σημειώσεις (*N=51*). Μια τρίτη ομάδα, αποτέλεσε την ομάδα ελέγχου, όπου οι γονείς απλά ακολούθησαν το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου (*N=48*). Οι επιδράσεις της γονικής εμπλοκής αποτυπώθηκαν στις επιδόσεις των παιδιών μέσα από σταθμισμένα τεστ αναδυόμενου γραμματισμού πριν και μετά την έναρξη της παρέμβασης. Επιπλέον, δόθηκε στους γονείς ένα ερωτηματολόγιο που αφορούσε στις πρακτικές ανάγνωσης ιστοριών που χρησιμοποιούν στο σπίτι, ενώ ελέγχθηκε και η επιρροή του μορφωτικού επιπέδου της μητέρας. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι οι δυο πειραματικές ομάδες διέφεραν στατιστικά σημαντικά από την ομάδα ελέγχου, ενώ βρέθηκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις δυο πειραματικές ομάδες. Επίσης, αναδείχθηκε ότι, παράγοντες όπως το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας και το οικογενειακό περιβάλλον γραμματισμού δεν επηρέασαν τα μαθησιακά αποτελέσματα των παιδιών, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η γονική συνεργασία είναι ωφέλιμη για όλους τους γονείς, παρά τις διαφορετικές τους αφετηρίες.

Λέξεις κλειδιά: συνεργασία, σχολείο, οικογένεια, ανάγνωση ιστοριών, αναδυόμενος γραμματισμός.

Family literacy practices to enhance preschool children's emergent literacy skills

Nikoloudaki Eleni
Preschool Teacher-PhD
ptpep326@edc.uoc.gr
Manolitsis Georgios, Professor
University of Crete
gmanolitsis@uoc.gr
Trouli Kalliopi
Assist.Professor, University of Crete
ktrouli@uoc.gr
Grammatikopoulos Vasilis
Professor, International Hellenic University
gramvas@ihu.gr

This research evaluated the effect of a family engagement program. 142 parents of preschool aged children attending public kindergartens in Rethimno, were introduced to, and then implemented storybook reading techniques. Parents were allocated in two experimental groups: (a) the group, were parents attended 8 workshop meetings (*N=43*), and (b) the group were parents received notes (*N=51*). Control group parents simply followed the school curriculum *(N=48*). The effects of parental engagement were captured on children's learning achievements, using emergent literacy development standardized tests, before and after the beginning of the research. A questionnaire regarding home story reading practices was given to parents, while the effect of mother education level was also tested. Research results indicated that both experimental groups, differed statistically from control group, while there were also some significant differences between the experimental groups. Also factors such as mother education level, or family literacy environment did not affect children's learning outcomes, which probably indicates that parental engagement is useful for all parents, despite their beginnings.

Key words: family engagement, preschool, family, storybook reading, emergent literacy skills

Ενίσχυση της γονικής εμπλοκής μέσα από τη συνεργασία νηπιαγωγείου-οικογένειας-κοινότητας με έμφαση στα ζητήματα γραμματισμού των παιδιών: Σχεδιασμός συνεργατικής έρευνα δράσης σε κοινωνικοπαιδαγωγικό πλαίσιο

Ειρήνη Παπαναστασάτου,
Υπ. Διδ. ΤΕΕΠΗΔΠΘ,
ΕυθυμίαΠεντέρη,
Επικ. ΚαθηγήτριαΤΕΕΠΗΔΠΘ,
epenteri@psed.duth.gr

Η παρούσα εισήγηση αφορά στον σχεδιασμό και τις μεθόδους αξιολόγησης μιας συνεργατικής έρευνας δράσης με θέμα τη γονική εμπλοκή και τη συνεργασία με την οικογένεια και την κοινότητα για την προαγωγή του γραμματισμού των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Η πρόταση αυτή εντάσσεται στο διεπιστημονικό πεδίο της κοινωνικής παιδαγωγικής, σύμφωνα με την οποία τα κοινωνικά και εκπαιδευτικά φαινόμενα αναγνωρίζονται ως προϊόντα αλληλεπίδρασης πολύπλοκων συστημάτων. Από τα θεωρητικά σχήματα που αφορούν στη σύνδεση σχολείου – οικογένειας - κοινότητας, εστιάζουμε στη βιο-οικοσυστημική προσέγγιση και στο μοντέλο των επικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της Epstein για τον σχεδιασμό ενός συνεργατικού προγράμματος μεταξύ νηπιαγωγείου, οικογένειας και κοινότητας, με στόχο την προαγωγή του γραμματισμού των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Παρουσιάζεται η προτεινόμενη πολυμεθοδική προσέγγιση διαμορφωτικής αξιολόγησης που συνδυάζει ποσοτικού και ποιοτικού τύπου διεργασίες με τη χρήση εργαλείων που κατασκευάστηκαν για τις ανάγκες της παρέμβασης. Για την αξιολόγηση του προγράμματος θα συγκριθούν τα δεδομένα που θα συλλεχθούν πριν και μετά την παρέμβαση στην πειραματική ομάδα και στην ομάδα ελέγχου. Τα αποτελέσματα ευελπιστούμε ότι θα συνεισφέρουν στην κατανόηση του τρόπου οργάνωσης και εφαρμογής στοχευμένων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με τη συνεργασία οικογένειας - σχολείου - κοινότητας σε σχέση με τον γραμματισμό και ότι θα αναδείξουν σημαντικά ευρήματα για τα στοιχεία της αλληλεπίδρασης των τριών αυτών συστημάτων που μπορούν να προάγουν τη γονική εμπλοκή για τον γραμματισμό των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά: νηπιαγωγείο, κοινωνική παιδαγωγική, έρευνα δράσης, γραμματισμός, γονική εμπλοκή

Συμμετοχή σε προγράμματα Erasmus+ για την καλλιέργεια ευρωπαϊκής ταυτότητας και συμπερίληψης: η περίπτωση του 9ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Αθηνά Σέβη
Εκπαιδευτικός , 9ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Υποψήφια Δρ, Πανεπιστήμιο Πατρών, Ελλάδα
athina_sevi@yahoo.gr
Γαλάνη Βασιλική
Εκπαιδευτικός , 9ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Δρ Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
siliagalani@yahoo.gr

Η παρούσα αναρτημένη εργασία, σχεδιασμένη από τους εκπαιδευτικούς του 9ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, σκοπεύει στη διάχυση τόσο της εμπειρίας που αποκτήθηκε από τη συμμετοχή μας σε πρόγραμμα Erasmus+ ΚΑ1 Σχολικής Κινητικότητας όσο και του αντίκτυπου της υλοποίησης του προγράμματος στη σχολική μονάδα. Η συμμετοχή σε προγράμματα Erasmus+ αφενός, μεν, συνεισφέρει στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, αφετέρου, δε, εμπλουτίζει τη σχολική κουλτούρα και ενδυναμώνει τις σχέσεις των μελών της σχολικής κοινότητας. Στο σύνθετο περιβάλλον του Διαπολιτισμικού Σχολείου, όπου το προφίλ των μαθητών παρουσιάζει γλωσσική και πολιτισμική ετερότητα, οι εκπαιδευτικοί εστίασαν στην επιμόρφωσή τους, ώστε να υπερβούν τις δυσκολίες και να ενισχύσουν τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία και τη διαπολιτισμική επικοινωνία. Η εργασία παρουσιάζει σχέδιο με τίτλο «Αξιοποιώντας την πολύμορφη ταυτότητα των προσφύγων μαθητών ως μοχλό ενίσχυσης της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και μάθησης», το οποίο υποβλήθηκε κι εγκρίθηκε από την Εθνική Μονάδα – ΙΚΥ τον χειμώνα 2019. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι ανάγκες της σχολικής μονάδας και οι στόχοι που τέθηκαν από τους εκπαιδευτικούς για την ικανοποίησή τους, καθώς και μέρος του υλικού από τη συμμετοχή της παιδαγωγικής ομάδας σε δύο κινητικότητες, που σκοπό είχαν την απόκτηση γνώσης αναφορικά με τις πολιτικές διαχείρισης της ετερότητας και την εφαρμογή πρακτικών συμπερίληψης. Τέλος, η αναρτημένη εργασία εκθέτει τον τρόπο που η γνώση και οι εμπειρίες εντάχθηκαν στη διαδικασία ανάπτυξης της σχολικής μονάδας και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημοσιοποίηση της ανωτέρω προσπάθειας και των αποτελεσμάτων της.

Λέξεις κλειδιά: Erasmus+, διαπολιτισμική επικοινωνία, συμπερίληψη, ετερότητα

Participation in Erasmus+ projects to develop a European identity and foster inclusion: the case of 9th Primary School of Ioannina Intercultural Education School

AthinaSevi
Teacher, 9th Primary School of Ioannina Intercultural Education School, Phd Candidate, University of Patras, Greece
athina_sevi@yahoo.gr
GalaniVassiliki
Teacher, 9th Primary School of Ioannina Intercultural Education School, Phd, University of Ioannina, Greece
siliagalani@yahoo.gr

This poster, designed by the teachers of the 9th Primary School of Ioannina – School of Intercultural Education, aims at disseminating both the experience on the realization of an

Erasmus+ KA1 School Education project and the impact this has had in the school context. Participation in Erasmus+ programmes not only contributes to the teachers' professional development, but it also enriches the school culture and strengthens the relationships among all members in the school community.Working in the complex environment of the Intercultural School, in which the pupils' profile features linguistic and cultural diversity, the teachers focused on their training, in order to surmount the barriers that impede an effective teaching and learning process and intercultural communication. The poster depicts the scheme entitled "Valorising refugee students' diverse identity as a vehicle of enhancing intercultural communication and learning", which was submitted and approved by the Greek National Agency – IKY in winter 2019. More specifically, we present the needs of the school unit and the goals set by the teachers to address them. Moreover, we demonstrate material of the two courses members of our pedagogical group attended during their mobility activities, which helped us to achieve our goals, namely gain knowledge of the best diversity policies and implement inclusion practices. Finally, the poster shows the way these competences and experiences have been integrated into the school's development and the means we used to publicise the effort and its results.

Key words: Erasmus+, intercultural communication, inclusion, diversity

Laboratory Electronic courses in MOOCs

Evangelos Evangelou
Associate Professor, Department of Physics, University of Ioannina, Greece
Jenny Pange
Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina, Greece
Alina Degteva
PhD Student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina, Greece
*eevagel@uoi.gr**

In recent years, the need for distance learning courses in Electronics has led researchers to ask for methods both pedagogically correct and technologically up to date that can meet the needs for a complete learning material and outcome in a comprehensive distance learning (DL) course. The rapid development of Information and Communication Technologies (ICT), as well as the introduction of advanced simulation software can be used for the design and implementation of DL courses in Electronics, for nearly every education level. One such recent field of intense research on DL is the case of Massive Open Online Courses (MOOCs) which has been hugely accepted and developed already. One major problem with MOOCs and DL courses in general is the case of traditional laboratory courses. Material where learners must use and experiment on/with modern, real and commonly used devices and instruments. Such is the case of Electrical and Electronic courses which can be found in the curriculum of many Engineering or Applied School Departments. The purpose of the present work is to propose a potential solution which is cheap and easily implemented while maintaining the core features of a traditional Laboratory course on Analog Electronics. A case study and preliminary results are presented showing how easily and effectively the new idea was adopted by the students of a Physics Department in Greece.

Key words: MOOC, Analog Electronics, Laboratory course, Distance learning

«Πρόταση εκπαιδευτικού σεναρίου με δράσεις Θεατρικής Αγωγής: οι μαθητές της Γ' Δημοτικού μαθαίνουν για τα Ζώα σε λίμνες-ποτάμια»

Παντελής Ιωακειμίδης
Εκπαιδευτικός-ΠΕ70
pioakimidis1977@gmail.com

Η εν λόγω ανακοίνωση αποτελεί μια πρόταση διδασκαλίας μιας διδακτικής ενότητας από το εγχειρίδιο της Μελέτης Περιβάλλοντος της Γ' Δημοτικού με την παράλληλη αξιοποίηση των διαφόρων μορφών δραματικής έκφρασης. Γενικό σκοπό του σεναρίου αποτέλεσε η γνωριμία των μαθητών της τρίτης τάξης με τα ζώα του γλυκού νερού, μέσα από τη βιωματική τους συμμετοχή σε πέντε (5) δράσεις Θεατρικής Αγωγής (διάρκειας 14 διδακτικών ωρών). Ειδικότερα, προτείνονται δράσεις: χάπενινγκ, παγωμένης εικόνας, θεατρικού παιχνιδιού, κουκλοθεάτρου και θεάτρου σκιών.

Λέξεις κλειδιά:*θεατρική αγωγή, σενάριο, διδασκαλία, Μελέτη Περιβάλλοντος, θεατρικό παιχνίδι.*

A teaching proposal with theatrical educational activities: 'Third Graders' learn about animals in rivers-lakes».

Pantelis Ioakeimidis
Teacher in Primary Education
pioakimidis1977@gmail.com

This teaching proposal-including activities related to the Theatrical Education field- suggests an educational scenario for the teaching of the book "Environmental Studies" in Third Grade. The general purpose of this scenario was to acquaint the 'Third Graders' with animals in rivers and lakes, through their experiential participation in five (5) Theatrical Educational activities (lasting 14 teaching hours). In particular, activities are suggested: happening, frozen image, dramatic play, puppet theater and greek shadow theater.
Key words:school drama, educational scenario, teaching, environmental studies, dramatic play.

Αντίκτυπος ενός Προγράμματος Οικολογικού Γραμματισμού Εκπαιδευτικών με βάση τις Αρχές Εμψύχωσης NDI και τη φύση Συν-Διδάσκουσα

Θεοδοσάκη Ζωή
z.theodosaki@hotmail.co.uk
Γεωργόπουλος Αλέξανδρος
ageorgop@nured.auth.gr
Γαβριλάκης Κωνσταντίνος
cgav@uoi.gr

Πρεσβεύοντας ότι λύση στην οικολογική κρίση αποτελεί η εκπαίδευση σε αξίες, σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε πρόγραμμα οικολογικού γραμματισμού για παιδαγωγούς με σκοπό: αναθεώρηση του σχετίζεσθαι με το *«πέρα-από-το-ανθρώπινο»*, επαναδιαπραγμάτευση της αυτοεικόνας μας ως κυρίαρχο είδος, επίγνωση του δικτύου αλληλεξάρτησης (οικοσύστημα) και της θέσης μας σε αυτό. Το 8μηνο πρόγραμμα διεξήχθη σε φυσικά τοπία της Δράμας και συμμετείχαν 12 παιδαγωγοί. Εφαρμόστηκαν αρχές *"wildpedagogies"*: δόθηκε χώρος και χρόνος στη φύση να διδάξει, σε διαδικασίες ανοιχτού αποτελέσματος, που διεύρυναν τις αισθήσεις, αξιοποίησαν ως μαθησιακό κανάλι το σώμα και έδωσαν χώρο στον διαισθητικό νου.

Εφαρμόστηκαν – μεταξύ άλλων - τεχνικές θεάτρου, διαλογισμός, τελετουργία. Η ομάδα εμψυχώθηκε με τη μέθοδο NDI: ενσυναισθητική ακρόαση σε κλίμα αποδοχής, αναστοχασμός των υποκειμενικών βιωμάτων. Οι αλλαγές αποτυπώθηκαν σε pre/post ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Τα ευρήματα δείχνουν: 1. ανάδυση ενός *Εαυτού* (κεφαλαίο Ε), που νιώθει μέρος του *«Όλου»* 2. αυξημένο αίσθημα θάμβους για τη φύση 3. καλλιέργεια συστημικής σκέψης δηλαδή κατανόηση των οικοσυστημάτων ως σχέσεων και αναθεώρηση της θέσης του ανθρώπου στο σύνολο 4. αίσθημα χειραφέτησης, δηλαδή καλλιέργεια *'εσωτερικού σημείου ελέγχου'*. Διατυπώνεται λοιπόν ότι η καλλιέργεια οικολογικού γραμματισμού των παιδαγωγών προάγει την αποκατάσταση σχέσεων με τον «*Εαυτό*» και με το «*Άλλο*» και μπορεί να οδηγήσει στο κτίσιμο υγιέστερων και πιο συμπεριληπτικών ηθικών κοινοτήτων.

Λέξεις κλειδιά: οικοκεντρισμός, οικολογικός γραμματισμός, εμψύχωση, αξίες

Impact of an ecoliteracy in-service training for teachers based on NDI facilitation principles and nature as co-teacher

Theodosaki Zoe
z.theodosaki@hotmail.co.uk
Georgopoulos Alexandros
ageorgop@nured.auth.gr
Gavrilakis Konstantinos
cgav@uoi.gr

In the belief that the solution to the ecological crisis lies in values education, an in-service program in ecoliteracy was designed for educators, aimed at: reconsidering our relationship with the *'more-than-human'*, re-negotiating our self-image as dominant species, awareness of the network of interdependence and our position in this. The 8-month program took place in outdoor settings around Drama region with the participation of 12 teachers. *Wild Pedagogies* principles were implemented: nature was given time and space to teach in open-ended processes that expanded the senses, used the body as a learning channel and gave space to the intuitive brain. Theatre techniques, meditation and ritual were among the activities implemented. The team was facilitated applying NDI methodology: empathic listening with unconditional acceptance, reflection on subjective experiences. The changes were recorded in pre/post semi-structured interviews. Findings show: 1. The emergence of *Self* (capital S) that feels part of the "*Whole*" 2. Enhanced sense of wonder towards nature 3. Cultivation of systemic thinking i.e. understanding ecosystems as relationships and reconsideration of human position in these 4. Sense of empowerment i.e. cultivation of *"internal locus of control".* It is maintained that cultivation of ecoliteracy of teachers promotes the remediation of relationship with "*Self*" and with "*Other*" and can lead to creating healthier and more inclusive moral communities.

Key words: ecocentrism, ecoliteracy, facilitation, values

Πρώτο συμπόσιο *Wild Pedagogies* στην Ελλάδα: εφαρμογή και διερεύνηση της θεωρίας

Θεοδοσάκη Ζωή
z.theodosaki@hotmail.co.uk
Δραγούνη Κωνσταντία-Ελπινίκη
drgniki@gmail.com
Γεωργόπουλος Αλέξανδρος
ageorgop@nured.auth.gr

Η θεωρία *Wild Pedagogies* επιγραμματικά πρεσβεύει: η επαφή με τη φύση είναι ουσιαστική μαθησιακή διαδικασία, η εκπαίδευση είναι διαδικασία ανοιχτή, χωρίς προκαθορισμένο αποτέλεσμα ή χρόνο, οι ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ ανθρώπων αλλά και προς τη φύση χρήζουν αναθεώρησης. Σε προσπάθεια διερεύνησης και διάδοσης των παραπάνω, διοργανώθηκε 5ήμερο συμπόσιο *Wild Pedagogies* στην Ελλάδα: 17 εκπαιδευτικοί συγκεντρώθηκαν και μοιράστηκαν παιδαγωγικές που ορίζουν ως "*wild*", όπως διαλογισμό στη φύση, διεύρυνση αισθήσεων, θεατρικό αυτοσχεδιασμό, τελετουργία, μουσική, περμακουλτούρα. Η εμψύχωση της ομάδας εφάρμοσε μεθοδολογία NDI: ενσυναισθητική ενεργητική ακρόαση και άνευ όρων αποδοχή ιδεών και συναισθημάτων. Οι συνεδρίες ήταν αποτέλεσμα της δυναμικής της ομάδας, διαρκώς επαναδιαπραγματευόμενες. Η αξιολόγηση της τελευταίας μέρας συνέδεσε πρακτικές με θεωρία, και επιβεβαίωσε ότι εφαρμόστηκαν *Wild Pedagogies* καθώς επιδιώχθηκε: 1. να δοθεί χρόνος και χώρος στη Φύση να Διδάξει. 2. ο χρόνος να είναι ευρύς, άπλετος και βαθύς. 3. η διαδικασία να είναι ανοιχτή, απρόβλεπτη και το απρόσμενο καλοδεχούμενο. 4. να δημιουργηθεί κοινότητα, με υψηλό επίπεδο αυτοοργάνωσης. Με γνώμονα ότι η θεωρία αυτή φέρει τη δυναμική του σχολείου του μέλλοντος, διατυπώθηκαν οι εξής προτάσεις: 1. διεξαγωγή 2ου συμποσίου μεγαλύτερης διάρκειας 2. διάχυση της θεωρίας 3. σχεδιασμό προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών.

First *Wild Pedagogies* colloquium in Greece: probe into theory and practice

Theodosaki Zoe[1]
z.theodosaki@hotmail.co.uk
Dragouni Konstantia-Elpiniki[2]
drgniki@gmail.com
Georgopoulos Alexandros[3]
ageorgop@nured.auth.gr

Wild Pedagogies theory in sum holds that: contact with nature comprises an essential educational process, education is an open-ended process, with no predetermined outcome or timespan, hierarchical relations between people and towards nature need reconsideration. In an attempt to investigate and disseminate the above, a 5-day colloquium on *wild pedagogies* was held in Greece: 17 educators gathered and shared pedagogies that they define as *"wild",* such as meditation in nature, sensory expansion, theatre improvisation, ritual, music, permaculture. Group facilitation applied NDI methodology: empathic active listening, unconditional acceptance of all ideas and emotions. The sessions were a result of the group dynamic, ever-negotiable. The final day evaluation session connected theory to practice and confirmed that *Wild Pedagogies* were applied, since they were aimed towards: 1. providing time and space for Nature to Teach 2. allowing ample time for processes 3. open, unpredictable processes, welcoming the unexpected 4. community building with a high level of self-organisation. In the belief that this theory bears the dynamic of the school of the future, the following proposals arose: 1. organizing a second, longer colloquium 2. dissemination of the theory 3. designing an in-service for teachers.

Key words:NDI, wildpedagogies

Η ενίσχυση των μαθητών που ανήκουν σε αποκλεισμένες κοινωνικά ομάδες μέσα από το νομοθετικό πλαίσιο του Δημοτικού Σχολείου γενικά και τις ενέργειες των Ε.Δ.Υ. ειδικά.

Πιτταροκοίλης Γεώργιος
Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, Διευθυντής σε Δημοτικό Σχολείο
pittarokg2@gmail.com

Ως Κοινωνικός αποκλεισμός ορίζεται η ακούσια ή εκούσια αποχή του ατόμου από τις κοινωνικές δραστηριότητες, καθώς και η έλλειψη δυνατότητας για την κοινωνική εξέλιξη και την συμμετοχή του στις καθημερινές δραστηριότητες σε σχέση πάντα με το συγκεκριμένο χρόνο και τόπο που ζει.(Πιτταροκοίλης Γ.2022) Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερα μεγάλο πρόβλημα για όλες τις ανεπτυγμένες κοινωνίες. Ανάλογα με την ηλικία ,το φύλο, την οικονομική κατάσταση και την καταγωγή μπορούμε να ταξινομήσουμε αλλά και να ονομάσουμε τις διάφορες ομάδες ως αποκλεισμένες, ευάλωτες κλπ. Στη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού ενός σχολείου συναντούμε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, όπως οι μαθητές Ρομά, οι μετανάστες, οι πρόσφυγες κτλ.Η ενίσχυση αυτών των ομάδων κρίνεται αναγκαία για την καλύτερη ενσωμάτωση τους στη μαθητική κοινότητα. Για το λόγο αυτό έχουν δημιουργηθεί τα τμήματα υποδοχής για αρχάριους και προχωρημένους δίγλωσσους μαθητές ΤΥ Ι (ΖΕΠ Ι),ΤΥ ΙΙ(ΖΕΠ ΙΙ). Αυτά τα τμήματα δημιουργούνται κυρίως με χρηματοδότηση ΕΣΠΑ. Αποφασιστικό ρόλο στην όλη διαδικασία έχει και το τμήμα ένταξης, το οποίο συμβάλλει αποφασιστικά στην ομαλή και ισότιμη συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.Τα Σχολεία μπορούν να ενταχθούν σε ΣΔΕΥ και να ιδρύσουν ΕΔΥ, έτσι ώστε σε συνεργασία με το ΚΕΔΑΣΥ να συμβάλλουν αποφασιστικά στην ένταξη των μαθητών. Οι αρμοδιότητες της ΕΔΥ καθορίζονται με την 134960/Δ3-ΦΕΚ Β 5009-27.10.2021 ΕΝΙΑΙΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ. Σε αυτή την εργασία θα παρατεθούν όλες οι διατάξεις που αφορούν τα ΤΕ, την ΕΔΥ, τις ΤΥ και την παράλληλη στήριξη.

Λέξεις κλειδιά :Ε.Δ.Υ, ΤΥ, Κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες.

Supporting students who belong to socially excluded groups through the legal framework of the Primary School in general and the actions of the EDY in particular.

Pittarokoilis Georgios
Teacher of Physical Education, Primary School Director.
pittarokg2@gmail.com

Social exclusion is defined as the involuntary or voluntary abstinence of the individual from social activities, as well as the lack of opportunity for social development and participation in daily activities always in relation to the specific time and place where a person lives. (Pittarokoilis G. 2022). Social exclusion is a particularly big problem for all developed societies. Depending on age, gender, financial status and origin we can classify but also name the different groups as excluded, vulnerable, etc. In the composition of the student population of a school we meet socially vulnerable groups, such as Roma students, immigrants, refugees etc.The strengthening of these groups is considered to be necessary for their better integration into the student community. For this reason, the Educational Zone Priority has been created for beginners and advanced bilinguals students TY I (ZEP I), TY II (ZEP II). These departments are created mainly with ESPA funding. The integration department also has a decisive role in the whole process, which contributes decisively to the smooth and equal participation of students in the educational process.The Schools can join an SDEY, School Educational Support Network, and establish an EDY, Interdisciplinary Support Committee, so that in cooperation with KEDASY, Center for

Interdisciplinary Assessment Counseling & Support, they can contribute decisively to the integration of the students. The responsibilities of an EDY are defined by 134960 / Δ3-ΦΕΚ Β 5009-27.10.2021 of the UNIFORM OPERATING REGULATION. In this work, all the provisions concerning the TE, the EDY, the ZEP, and the parallel support will be listed.

Key words: EDY, TY, socially excluded groups

Βιωματικά εργαστήρια

Μουσικοπαιδαγωγική - Μουσικοθεραπεία στην Ειδική Παιδαγωγική: Η συνεισφορά της Θεραπευτικής Ρυθμικής στην ειδική εκπαίδευση.

Lucia Kessler-Κακουλίδη
Εκπαιδευτικός της Ρυθμικής Jaques-Dalcroze
luciakessler@gmail.com

Το βιωματικό εργαστήριο αποσκοπεί στην αποσαφήνιση των όρων «Μουσικοπαιδαγωγική», «Μουσικοθεραπεία», «Θεραπευτική Ρυθμική» και στην ενημέρωση σχετικά με την εφαρμογή τους στην ειδική εκπαίδευση. Με δεδομένο ότι η μουσική διαδραματίζει βασικό ρόλο στην ευρύτερη ανάπτυξη του ατόμου και αποτελεί ένα πολύτιμο μέσο έκφρασης και βίωσης συναισθημάτων, αναγνωρίζεται δικαίως η εφαρμογή της στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης ως ιδιαιτέρως σημαντική. Είναι αποδεδειγμένο πως οι μουσικές και οι κινητικές δραστηριότητες συμβάλουν στη διευκόλυνση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και ενδυναμώνουν την ανάδυση εναλλακτικών επικοινωνιακών και συναισθηματικών δεξιοτήτων. Ως υποστηρικτικά μέσα η μουσική και η κίνηση διευκολύνουν την εκμάθηση γλωσσικών, κοινωνικών και κινητικών δεξιοτήτων προσάγοντας την από κοινού εκπαίδευση παιδιών με και δίχως αναπηρία. Η διεξαγωγή του εργαστηρίου περιλαμβάνει την παρουσίαση της μεθόδου Dalcroze και τις εφαρμογές της στα άτομα με νοητική αναπηρία και Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος. Στη συνέχεια, θα πραγματοποιηθεί ανάλυση βιντεοσκοπημένων επεισοδίων τα οποία αφορούν τόσο ατομικές, όσο και ομαδικές συνεδρίες. Στο τέλος, με βάση το ανθρώπινο σώμα ως μουσικό όργανο, θα διεξαχθούν βιωματικές ασκήσεις που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν από τους συμμετέχοντες/ουσες με τελικό σκοπό την εφαρμογή τους στον χώρο εργασίας τους.

Λέξεις κλειδιά: Μουσικοπαιδαγωγική, Μουσικοθεραπεία, Θεραπευτική Ρυθμική, Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Music Pedagogy - Music Therapy in special education: The contribution of Rhythmic Therapy in special education.

Lucia Kessler-Kakoulidis
Teacher of Rhythmics Jaques-Dalcroze
luciakessler@gmail.com

The experiential workshop aims to clarify the terms "Music Pedagogy", "Music Therapy", "Rhythmic Therapy" and to inform about their application in Special Education. Given that music plays a key role in the wider development of the individual and is a valuable mean of expressing and experiencing emotions, its application in the field of Special Education is fairly recognized as particularly important. Music and motoric activities have been shown to facilitate social interaction and support the emergence of alternative communication and emotional skills. As supportive means, music and movement facilitate the learning of language, social and motoric skills by promoting the joint education of typically developing children together with children with special educational needs. The workshop includes the presentation of the Dalcroze method and its applications to people with intellectual disabilities and Autism Spectrum Disorders. Next, there will be an analysis of videotaped episodes involving both, individual and group sessions. In the end, based on the human body as a musical instrument, experiential exercises will take place

that could be executed by the participants with the final purpose of applying them in their workplace.

Key words: music pedagogy, music therapy, rhythmic therapy, special education

Βιώνοντας το αόρατο: επαυξημένη πραγματικότητα στην εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες

Μιχάλης Δελημήτρος
Υποψήφιος διδάκτορας
mdelhmh@uoi.gr
Αναστάσιος Μικρόπουλος
Καθηγητής και Διευθυντής Εργαστηρίου Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση
amikrop@uoi.gr
Γεωργία Ιατράκη
Υποψήφια διδακτόρισσα
g.iatraki@uoi.gr
Ιωάννης Βρελλης
ΕΔΙΠ
ivrellis@uoi.gr
Ιωάννα Μπέλλου
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ibellou@uoi.gr
Σοφία Πέγκα
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
spegka@uoi.gr
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η επαυξημένη πραγματικότητα φαίνεται να έχει σημαντικές εφαρμογές στην εκπαίδευση. Η δυνατότητα που έχει να ενσωματώνει ψηφιακό περιεχόμενο στο πραγματικό περιβάλλον του χρήστη, μπορεί να μειώσει το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης, να διευκολύνει την κατανόηση και να δημιουργήσει πιο ελκυστικές και διαισθητικές μαθησιακές εμπειρίες. Η οπτικοποίηση και η ενσωμάτωση σύνθετων πληροφοριών με φυσικό τρόπο στο περιβάλλον του χρήστη μπορεί να διευκολύνει την κατανόηση δύσκολων εννοιών ή διαδικασιών. Ειδικά τα προηγμένα γυαλιά επαυξημένης πραγματικότητας, σε αντίθεση με τις φορητές συσκευές, αφήνουν ελεύθερα τα χέρια του χρήστη και του επιτρέπουν να εμπλακεί χωρίς περιορισμούς, πιο αποδοτικά και με ασφάλεια και σε πρακτικές μαθησιακές δραστηριότητες.Το εργαστήριο προσανατολίζεται στη διερεύνηση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών όταν η Επαυξημένη Πραγματικότητα χρησιμοποιείται για την αναπαράσταση φαινομένων που δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτά από τις αισθήσεις μας, προκειμένου να «βιωθεί το αόρατο» και να συνεισφέρει στη δημιουργία νοητικών μοντέλων. Ειδικότερα θα δοθεί η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν μια εφαρμογή Επαυξημένης Πραγματικότητας για την μελέτη των καταστάσεων της ύλης στις οποίες απαντάται το νερό στη φύση.Για το σκοπό αυτό θα χρειαστεί οι συμμετέχοντες να έχουν προηγούμενη εμπειρία στη διδασκαλία του υπό μελέτη φυσικού φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: ΕπαυξημένηΠραγματικότητα, Φυσική

Experiencing the Invisible: Augmented Reality in Science Education

Michael Delimitros
PhD Student
mdelhmh@uoi.gr
Tassos. A. Mikropoulos
Professor and Director of the Educational Approaches to Virtual Reality Technologies Lab
amikrop@uoi.gr
Georgia Iatraki
PhD Student
g.iatraki@uoi.gr
Ioannis Vrellis
Laboratory Teaching Staff
ivrellis@uoi.gr
Sofia Pegka
Laboratory Teaching Staff
spegka@uoi.gr
Department of Primary Education, University of Ioannina

Augmented reality seems to have important implications in education. The potential it has to integrate digital content into the real environment may narrow the gap between theory and practice, contribute to understanding and create more attractive and intuitive learning experiences. The visualization and integration of complex information in a natural way in the user's environment can facilitate the understanding of difficult concepts or processes. Especially the technologically advanced augmented reality glasses, unlike other portable devices, leave the user free and allow him to engage without restrictions, more efficiently and safely in learning activities.This workshop aims at exploring the experience of teachers when Augmented Reality is used to represent phenomena that cannot be perceived by our senses, in order to "experience the invisible" and contribute to the creation of mental models. In particular, the participants will be given the opportunity to use an application of Augmented Reality to study the states of matter in which water is found in nature. For this purpose, the participants will be required to have previous experience in teaching the phenomenon under study.

Key words: Augmented Reality, Physics

Πειράματα για τη διδασκαλία εννοιών της θερμοκρασίας και της θερμότητας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στύλος Γεώργιος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gstylos@uoi.gr
Γεωργόπουλος Κωνσταντίνος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kgeorgop@uoi.gr
Κώτσης Θ. Κωνσταντίνος,
Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kkotsis@uoi.gr

Το συγκεκριμένη εργαστήριο περιλαμβάνει την παρουσίαση εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της θεματικής ενότητας «Θερμότητα και Θερμοκρασία, Θερμοδυναμική» με γνώμονα το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα των Φυσικών στις Ε΄ και Στ΄ τάξεις του

Δημοτικού Σχολείου. Το εργαστήριο έχει ως κύριο σκοπό την πειραματική προσέγγιση των παραπάνω βασικών εννοιών με την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με απώτερο σκοπό την επίτευξη των διδακτικών στόχων και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι πειραματικές διατάξεις περιλαμβάνουν τη χρήση απλών και καθημερινών υλικών (χαμηλό κόστος, εύκολη εύρεση), τα οποία συμβάλλουν στη σύνδεση των διδασκόμενων εννοιών με την καθημερινή ζωή των μαθητών και στη δημιουργία θετικών στάσεων των τελευταίων για το μάθημα των Φυσικών. Επιπλέον, η χρήση των συγκεκριμένων υλικών οδηγεί στην απομυθοποίηση της επιστήμης, κάνοντάς την καθημερινή δραστηριότητα αναζήτησης και απάντησης ερωτημάτων.

Λέξεις κλειδιά: πείραμα, εκπαιδευτικοί, θερμότητα, θερμοκρασία

Experiments for teaching concepts of temperature and heat in Primary Education

Georgios Stylos
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
gstylos@uoi.gr
Konstantinos Georgopoulos
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
kgeorgop@uoi.gr
Konstantinos T. Kotsis
Professor, Department of Primary Education University of Ioannina
kkotsis@uoi.gr

The specific laboratory includes the presentation of educational material for the teaching of the field "Heat and Temperature, Thermodynamics" based on the new Curriculum for the subject of Physics in the last two grades of primary school.The main purpose of the workshop is the experimental approach of the above basic concepts with the active participation of Primary Education teachers in order to achieve the teaching objectives and improve the educational process. The experimental devices include the use of simple and everyday materials (low cost, easy to find), which contribute to the connection of the taught concepts with students' daily life and the creation of positive attitudes of the latter for the lesson of Physics. In addition, the use of these materials leads to the demystification of science, making it a daily activity of searching and answering questions.

Key words: experiment, teachers, heat, temperature

Μπες στη θέση μου»: υπαίθριο εργαστήριο οικοκεντρικής παιδαγωγικής

Ζωή Θεοδοσάκη
z.theodosaki@hotmail.co.uk
Αντωνία Δαρδιώτη
dardioti@gmail.com

Το εργαστήριο στηρίζεται στην ολιστική προσέγγιση της μάθησης, δηλαδή την αξιοποίηση της φαντασίας, της διαίσθησης, των συναισθημάτων και του σώματος, πέραν του λογικοαναλυτικού νού. Οι συμμετέχοντες αρχικά καλούνται να περιπλανηθούν ελεύθερα, σιωπηλά και σε μονάδες σε φυσικό περιβάλλον/υπαίθριο χώρο παρατηρώντας αβίαστα και με όλες τις αισθήσεις. Κατόπιν, σε κύκλο, καθοδηγούνται από την εμψυχώτρια μέσα από τεχνική καθοδηγούμενου

ονείρου να συνδεθούν συναισθηματικά και συναισθητικά με ένα ον που συνάντησαν, να συνομιλήσουν μαζί του και να «ακούσουν τη φωνή του». Στο επόμενο στάδιο οι συμμετέχοντες μεταφέρουν τα μηνύματα των όντων στην ολομέλεια, αναστοχαζόμενοι την εμπειρία τους, με τη διευκόλυνση και καθοδηγητικές ερωτήσεις από την εμψυχώτρια. Η δραστηριότητα μπορεί να εφαρμοστεί σε προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης για την Αειφορία που έχουν στόχο την ενίσχυση του οικοκεντρισμού, δηλαδή της ενσυναίσθησης προς άλλες μορφές ζωής, και της ανάδειξης των σχέσεων κυριαρχίας του ανθρώπου προς τα άλλα πλάσματα. Αναμενόμενος αντίκτυπος είναι η αναθεώρηση αυτών των σχέσεων και η ευαισθητοποίηση απέναντι στα δικαιώματα των υπόλοιπων μορφών ζωής, η αναγνώριση της αυταξίας τους και - κατά συνέπεια - η αύξηση σεβασμού προς κάθε μορφή ζωής.

Λέξεις κλειδιά: οικοκεντρισμός, καθοδηγούμενο όνειρο, αναστοχασμός

In my place": outdoor workshop on ecocentric pedagogy

Zoe Theodosaki
z.theodosaki@hotmail.co.uk
Antonia Dardioti
dardioti@gmail.com

The workshop is based on a holistic approach to learning, i.e. making use of imagination, intuition, emotions and body, apart from logico-analytical mind. Participants are initially invited to wander freely in silence and alone in natural/outdoor space, observing effortlessly with all senses. Afterwards, in circle, they are led by the facilitator through a guided dream technique to connect emotionally and intuitively with a being that they encountered, converse with it and "listen to its voice". Following that, participants share the messages of the beings in the plenary, reflecting upon their experience, aided by the facilitator's questions. The activity can be implemented in EE/ESD programs that aim to enhance ecocentrism, i.e. cultivating empathy towards other life forms, and showcasing human hierarchical relationship towards other beings. It is expected as impact that these relationships will be re-evaluated and that will result in sensitization towards the rights of other life forms, recognition of their intrinsic value and - as a result – increase of respect towards all life forms.

Key words: ecocentrism, guided dream, reflection

Η Ιστορία ως Ενσυναίσθηση: Ιστορική Γνώση, Ιστορική Συνείδηση, Ταυτότητα

Ελένη Αποστολίδου
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Λέκτορας
elaposto@uoi.gr

Αυτή η εργασία συγκρίνει τα ευρήματα δύο ερευνών περιορισμένης εμβέλειας και ποιοτικής μεθοδολογίας όσον αφορά την ανάλυση: Η μία, δημοσιευμένη, έρευνα πραγματοποιήθηκε την ακαδημαική χρονιά 2017-2018, περίοδος έξαρσης της προσφυγικής κρίσης για όλη την Ευρώπη, και με δείγμα 35 γραπτές απαντήσεις προπτυχιακών φοιτητών παιδαγωγικού τμήματος στην Ελλάδα (Apostolidou&Solé, 2019). Οι απαντήσεις αφορούσαν ανοιχτές ερωτήσεις σχετικά με τους στόχους της ιστορικής εκπαίδευσης για την προσφυγική νεολαία της χώρας, όπως και την ιστορική ύλη που θα ήταν προτιμητέα στην περίπτωση αυτή. Η ανάλυση συνέκρινε τις απαντήσεις των Ελλήνων φοιτητών με 35 άλλες απαντήσεις Πορτογάλων ανάλογου πανεπιστημιακού τμήματος και πάνω στο ίδιο θέμα. Η δεύτερη έρευνα αφορά έξι εκτεταμένες

γραπτές απαντήσεις σε ανοιχτές ερωτήσεις που επίσης αφορούν την εκπαίδευση των προσφύγων στην Ελλάδα, αλλά που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια γραπτών 'συνεντεύξεων', από απόφοιτους παιδαγωγικών τμημάτων και συγχρόνως επαγγελματιών σε χώρους τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης προσφύγων. Η ανάλυση των δεδομένων και στις δύο έρευνες, έγινε επαγωγικά, analyticinduction, ενώ οι 'κατηγορίες' στις οποίες καταχωρίσθηκαν τα ευρήματα της έρευνας, διαμορφώθηκαν μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων (Corbin&Strauss, 2008). Τα ευρήματα, συνέκλιναν σε χρήσεις προυπάρχουσας ιστορικής γνώσης ως σημείου επαφής και εξοικείωσης ανάμεσα σε διαφορετικές ομάδες: οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στην κοινή μεταξύ των Ελλήνων και των τωρινών προσφύγων εμπειρία του πολέμου και της προσφυγιάς, ενώ έγινε μνεία σχετικών γεγονότων από την ελληνική ιστορία. Η παρουσίαση θα κλείσει με επισήμανση σημείων όπου η παραπάνω έρευνα θα μπορούσε να έχει εφαρμογή στην ιστορική εκπαίδευση αλλά και την εκπαίδευση γενικά και ιδίως στην τρέχουσα πολιτική και κοινωνική συγκυρία της προσφυγικής αλλά και της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης.

Λέξεις κλειδιά: ιστορική εκπαίδευση, ιστορική συνείδηση, συλλογική ταυτότητα, ενσυναίσθηση, εκπαίδευση προσφύγων

History as Empathy: Historical Knowledge, Historical Consciousness, Identity

Eleni Apostolidou
University of Ioannina, Lecturer
elaposto@uoi.gr

This paper compares the findings of two small scale studies that adopt qualitative methodology in terms of analysis: the first, the published one, was conducted in the academic year 2017-2018, a period of exacerbation of the refugee crisis across Europe, and with a sample of 35 written responses from undergraduate students of a primary education department in Greece (Apostolidou & Solé, 2019). The answers related to open-ended questions about the objectives of historical education for the country's refugee youth, as well as the historical material that would be preferred in that case. The analysis compared the answers of the Greek students with 35 answers of Portuguese students of a similar university department in Portugal. The second research concerns six extensive written answers to open-ended questions, also related to the education of refugees in Greece, the latter were collected during written 'interviews', of graduates of pedagogical departments and at the same time professionals in places of formal and informal refugee education. The analysis of the data in both surveys was inductive, analytic induction, while the 'categories' in which the research findings were recorded, were formed through the responses of the participants (Corbin & Strauss, 2008). The findings converged on uses of pre-existing historical knowledge as a point of contact and familiarization between the two groups: the participants referred to the common war and refugee experience between the Greeks and the current refugees, while relevant events from the Greek history were mentioned. The presentation will close by highlighting points where the above research could be applied to historical education but also education in general and especially in the current political and social context of the refugee and the ongoing economic crisis.

Key words: history education, historical consciousness, collective identity, empathy, refugees' education.

Ίνα δια της παρουσίας ημών αναζωπυρούται το εθνικόν φρόνημα των εν απογνώσει διατελούντων πληθυσμών

Θεμιστοκλής Γκόγκας
Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Ιωαννίνων
thegogas@uoi.gr

Η Ελληνική εκπαίδευση στη Βόρειο Ήπειρο κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας δεν διαφέρει απ' αυτήν των λοιπών περιοχών της Οθ. Αυτοκρατορίας που κατοικούνται από Ελληνικούς πληθυσμούς. Διακρίνουμε δύο εξελικτικές φάσεις: εκείνη της περιόδου του Διαφωτισμού και την μεταγενέστερη, του «αιώνα των εθνικισμών». Ειδικά στη δεύτερη αυτή φάση τα κύρια χαρακτηριστικά της Ελληνικής εκπαίδευσης στη Β. Ήπειρο είναι η διείσδυση του σχολικού δικτύου και η ζεύξη της εκπαίδευσης στο άρμα του Ελληνικού εθνικισμού. Για τον λόγο αυτό οι ελληνορθόδοξες κοινότητες δέχονται τη συνδρομή σε μέσα, χρήματα και δασκάλους της *Επιτροπής προς Ενίσχυσιν της Ελληνικής Εκκλησίας και Παιδείας*, στην ουσία του εκτελεστικού βραχίονα του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών. Το τέλος των Βαλκανικών πολέμων (1913) βρίσκει το μεγαλύτερο μέρος της Β. Ηπείρου υπό Ελληνική κυριαρχία, γεγονός που παγιώνει τις ελληνικές εκπαιδευτικές δομές, καθώς τις εναρμονίζει προς τα θέσμια του Βασιλείου της Ελλάδας.Στα διπλωματικά και πολεμικά γεγονότα που ακολούθησαν καταιγιστικά, μέχρι το 1919, τα ελληνικά σχολεία λειτουργούν υποτυπωδώς και, φυσικά, μέσα σε ένα εχθρικό κλίμα. Το βέβαιο είναι πως αρχικά οι Αλβανικές και μεταγενέστερα οι Ιταλικές αρχές επιδιώκουν την παύση της λειτουργίας της ελληνικών σχολείων. Οι δάσκαλοι -όσοι τουλάχιστον παραμένουν στις θέσεις τους- τρομοκρατούνται, δέρνονται, συλλαμβάνονται και αρκετοί φυλακίζονται, με σκοπό να εγκαταλείψουν το έργο τους. Παράλληλα, το Ελληνικό κράτος δείχνει να έχει αποδεχθεί το εδαφικό status και εγκαταλείπει την Ελληνική Εθνική Μειονότητα και τα εκπαιδευτικά της πράγματα, αφήνοντας τους δασκάλους στην τύχη τους. Η απόγνωση των δασκάλων αποτυπώνεται γλαφυρά μέσα από επιστολές και αιτήσεις προς τις Ελληνικές αρχές, προκειμένου να λάβουν τις δεδουλευμένες αποδοχές τους, πολλές φορές εις μάτην. Παρόλο που τονίζουν την εθνική τους αποστολή και παρά το ότι διεκτραγωδούν τη δεινή θέση τους, το αίσθημα της εγκατάλειψης κυριαρχεί.Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τις συνθήκες υπό τις οποίες οι δάσκαλοι εργάστηκαν στο πλαίσιο της εθνικής αποστολής τους. Διακρίνουμε δύο προσεγγίσεις: η πρώτη αφορά τις ιστορικές συνθήκες που διαμόρφωσαν το πλαίσιο λειτουργίας της εκπαίδευσης της *Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας της Αλβανίας*, ενώ η δεύτερη αναλύει το πολιτισμικό πλαίσιο και, κυρίως, την κουλτούρα και την ιδεολογία, οι οποίες διέπουν την ατομική και συλλογική νοοτροπία των εκπαιδευτικών.Η ανακοίνωση βασίζεται σε ανέκδοτο αρχειακό υλικό από το Αρχείο της Μητρόπολης Ιωαννίνων, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και το Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών.

Λέξεις – κλειδιά: Ελληνική Εθνική Μειονότης, Βόρειος Ήπειρος, ιστορία εκπαίδευσης, αλύτρωτος Ελληνισμός, δάσκαλοι-απόστολοι

"...f'r, by our presence to beest rekindl'd the national sentiment of the populations in despair..."

Themistoklis Gogas
Associate Professor, Primary Education Dept., University of Ioannina
thegogas@uoi.gr

Examining Greek education in Northern Epirus, in nowadays Southern Albania, one may distinguish two evolutionary phases: the "primordial" one and that of the "century of nationalisms". This latter phase goes up to the eve of second World War and is characterised by

the expansion of the school network and the subjugation of education to the aims of Greek nationalism. Greek Orthodox communities were backed by the *Committee for the Support of the Greek Church and Education,* an executive branch of the Greek Ministry of Foreign Affairs. The period following the suppression of the struggle for autonomy of the Greek National Minority of Albania forced Greek schools to function underwhelmingly within a hostile climate. The aims of initially the Albanian and later the Italian authorities were to cease the operation of the Greek schools. Those teachers who remained in their posts were being terrorised, beaten, arrested and many imprisoned, to quit their work. At the same time, the Greek state seemed to have accepted the territorial status abandoning thus the minority along with its educational affairs. The desperation of the teachers is vividly reflected in letters and requests to the Greek authorities in order to receive their accrued salaries, but in vain. Despite stressing their national mission and despite asserting their plight, the feeling of abandonment prevails.The present paper reveals the conditions under which the teachers worked in the context of their national mission. The first part of the paper deals with the historical conditions under which the education of the Greek National Minority in Albania functioned, while the second one analyses the cultural context and, more importantly, the culture and ideology that governed the individual and collective mentality of teachers.The analysis is based on unpublished archival material from the Archives of the Bischopric of Ioannina, the General State Archives, and the Archives of the Greek Ministry of Foreign Affairs.

Key words: Greek National Minority, Northern Epirus, history of education, irredentist Hellenism, teachers-apostles

Εκπαίδευση και ετερότητα στα Ιωάννινα του Μεσοπολέμου

Δημήτριος Β. Ντούτσης
Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, M. Sc., Ph. D. στις Επιστήμες Αγωγής
ddoutsis@gmail.com

Η παρούσα εισήγηση αναδεικνύει ζητήματα ετερότητας στα σχολεία της πόλης των Ιωαννίνων την περίοδο του Μεσοπολέμου. Μέσα από τη μελέτη αδημοσίευτων πρωτογενών πηγών και με τη χρήση της ιστορικής ερευνητικής μεθόδου, αναδεικνύονται πολύτιμες πληροφορίες για το οθωμανικό σχολείο, το ρουμανικό, τα ισραηλιτικά και τα προσφυγικά σχολεία της στοιχειώδους εκπαίδευσης. Η έρευνα αναλύει την εκπαιδευτική πραγματικότητα των ανωτέρω σχολείων και το θεσμικό πλαίσιο των συνθηκών λειτουργίας τους, που αφορά στον χαρακτήρα της εκπαίδευσης, την εποπτεία και διοίκηση των σχολείων, το πρόγραμμα σπουδών, τα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, το διδακτικό προσωπικό και το μαθητικό δυναμικό. Ο προσδιορισμός των ανωτέρω ζητημάτων και η εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής στην πράξη από τους κύριους εκφραστές της, τους επιθεωρητές, εντάσσονται στο γενικότερο ιστορικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο. Βασική διαπίστωση είναι ότι η εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής στα συγκεκριμένα σχολεία επικεντρώνεται στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας προκειμένου να επιτευχθεί η διαδικασία της αφομοίωσης και η ανάγκη της εθνικής ομογενοποίησης. Το σχολείο είχε εθνική αποστολή και ακολουθούσε αφομοιωτική προσέγγιση με στόχο την εκμάθηση της ελληνικής, ώστε να επιτευχθεί η εθνική ενσωμάτωση στο πλαίσιο της αστικής εθνικής ολοκλήρωσης.

Λέξεις – κλειδιά: ετερότητα, εκπαίδευση, επιθεωρητής, Μεσοπόλεμος, Ιωάννινα

Education and diversity in Ioannina of the interwar period

Dimitrios V. Doutsis
Teacher PE 70, M. Sc., Ph. D. in Educational Sciences
ddoutsis@gmail.com

This paper highlights issues of diversity in the schools of the city of Ioannina during the interwar period. Through the study of unpublished primary sources and the use of the historical research method, valuable information about the Ottoman school, the Romanian, the Israeli and the refugee schools of elementary education is highlighted. The research analyzes the educational reality of the aforementioned schools and the institutional base of their operating conditions,that concerns the educational style, the supervision and administration of the schools, the curriculum, the textbooks, the teaching staff and the student body. The analysis of these issues and the implementation of the educational policy by its main spokespersons, the school inspectors, are part of the general historical and educational context. The main finding is that the implementation of the educational policy in these specific schools focused on teaching the Greek language in order to accomplish the refugee assimilation and satisfy the need for national homogenization in the context of urbanization.

Key words: diversity, education, school inspector, Interwar, ioannina

Απόψεις και αντιστάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για τις εναλλακτικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της Ιστορίας στο Δημοτικό Σχολείο

Ανδρίκου Ασημίνα
Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, Διδάκτορας Π.Δ.Μ.
mandrikou20@gmail.com

Σύγχρονες έρευνες τεκμηριώνουν ότι οι διδακτικές επιλογές στο μάθημα της Ιστορίας διαδραματίζουν καίριο ρόλο και επηρεάζουν το ενδιαφέρον των μαθητών και των μαθητριών, οι οποίοι/ες επιζητούν εναλλακτικές και καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας τονίζοντας την αποστροφή τους προς την απομνημόνευση και την αδιαφορία τους για το συγκεκριμένο διδακτικό αντικείμενο, όταν διεξάγεται με συμβατικούς όρους. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους, ενώ κατανοούν τους λόγους εξαιτίας των οποίων η Ιστορία αποτελεί για τους/τις περισσότερους/ες μαθητές/τριες ένα βαρετό και δυσνόητο μάθημα, θεωρούν αδύνατη την αποφυγή εμφάνισης πλήξης και επιτακτική την ανάγκη επιμόρφωσης πάνω σε εναλλακτικές διδακτικές πρακτικές. Το μάθημα της Ιστορίας, επομένως, δεν είναι δυνατόν να απελευθερωθεί ως διά μαγείας από τα δεσμά της μετωπικής αφήγησης και της μηχανικής αποστήθισης, καθώς κρίνεται απαραίτητη η αναμόρφωσή του με βάση τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης, οι οποίες στρέφονται και στην αξιοποίηση της Δημόσιας Ιστορίας. Κρίνεται, λοιπόν, απαραίτητη η εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών σε καινοτόμες διδακτικές πρακτικές που θα συμβάλλουν ενεργά στην ανανέωση του ιστορικού μαθήματος. Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί και η παρούσα έρευνα που μελετά τις απόψεις και τις αντιστάσεις των φοιτητών/τριών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας σχετικά με εναλλακτικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας στο Δημοτικό Σχολείο.

Λέξεις – Κλειδιά: εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις, Διδακτική της Ιστορίας, εκπαίδευση εκπαιδευτικών, έρευνα

Εκπαιδεύοντας και εξειδικεύοντας υποψηφίους φιλολόγους: διδακτική παρέμβαση στην πρακτική άσκηση των φοιτητών του μαθήματος της ιστορίας

Ελένη Καραμανώλη
Φιλόλογος, Δρ. Διδακτικής Μεθοδολογίας
ekaramanoli@edlit.auth.gr

Η διδασκαλία της ιστορίας αποσκοπεί στην καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης τόσο σε σχολικό όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Η διδακτική μεθοδολογία της ιστορίας σε ακαδημαϊκό επίπεδο αφορά επιστημολογικά θέματα ιστορίας, μεθόδους σύνδεσης της επιστήμης της ιστορίας με τη σχολική ιστορία, καθώς και την κατανόηση ορισμένων θεμελιωδών ιστορικών εννοιών απαραίτητων για τη διάρθρωση του μαθήματος της ιστορίας με βάση τα νέα Προγράμματα Σπουδών της Ιστορίας. Η παρούσα έρευνα θα εστιάσει στην προσέγγιση της ύλης με την αξιοποίηση των έξι δομικών ιστορικών εννοιών. Βασικός σκοπός της έρευνας είναι να εξεταστεί αν οι υποψήφιοι φιλόλογοι είναι σε θέση να αντιληφθούν τις δομικές ιστορικές έννοιες στο εκάστοτε ιστορικό πλαίσιό τους και αν είναι σε θέση να

οργανώνουν εννοιοκεντρικά το ιστορικό περιεχόμενο που θα κληθούν να διδάξουν. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αφορούν την κατανόηση της φύσης, της διδακτικής λειτουργίας των δομικών ιστορικών εννοιών και την εξοικείωση με αξιοποίηση κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας. Η ερευνητική μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί είναι αυτή της «μελέτης περίπτωσης» (case study). Η ανάλυση του υλικού της έρευνας θα πραγματοποιηθεί με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Η έρευνα έλαβε χώρα στη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου στο μάθημα Διδακτική Μεθοδολογία της Ιστορίας ενταγμένη στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης.

Λέξεις Κλειδιά: ιστορική εκπαίδευση, διδακτική μεθοδολογία, πρακτική άσκηση, στρατηγικές διδασκαλίας

Training and specializing philologist candidates: teaching intervention to the students' practical training at history lesson

Eleni Karamanoli
Philologist, Dr. Pedagogy
ekaramanoli@edlit.auth.gr

Teaching history aims at the cultivation of historical thinking and historical consciousness at school and academic level. The didactic methodology of history in academic level concerns the scientific issues of history, methods of how to connect the science of history with the school history and the comprehension of fundamental historical concepts which are essential for the history lesson according to the new History Curriculum. This survey will focus on approaching the teaching material with the utilization of six second order concepts. Basic research goal is to examine if the future philologists are aware of the historical concepts in each historical context and if they are capable to organize conceptually the historical context that they will teach. The willing results concern the understanding of the nature and the teaching function of second order concepts and the familiarization with the utilization of suitable teaching methods. The method of the research which will be followed is that of case study. The analysis of the research material will be held with the quantitative content analysis. The survey took place at the Faculty of Philosophy of Aristotle University at the lesson of Didactic Methodology of History as a part of practical training.

Key words: historical education, teaching methodology, practical trainee, teaching strategies

Ο εγγραμματισμός και οι αντιλήψεις των υποψήφιων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της νευροεπιστήμης

Βελώνη Μαλαματή
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
velonimatina@gmail.com
Κατσαρού Βασιλική
Νηπιαγωγός, MSc, Επιμορφώτρια ΤΠΕ Β' Επιπέδου, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
vakatsarou@gmail.com

Οι γνώσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις λειτουργίες του εγκεφάλου συνδέονται άμεσα με την μαθησιακή διαδικασία και έχουν θεωρηθεί σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τόσο τις

παιδαγωγικές, όσο και τις διδακτικές τους αποφάσεις. Λαμβάνοντας υπόψη την ολοένα αυξανόμενη επικράτηση των νευρομύθων στον τομέα της εκπαίδευσης, κρίνεται αναγκαία η περαιτέρω επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, όσον αφορά την νευροεπιστήμη και τα ευρήματα της. Ωστόσο, προκειμένου να είμαστε σε θέση να αναπτύξουμε και να σχεδιάσουμε προγράμματα που να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των εκπαιδευτικών, οφείλουμε να διερευνήσουμε τον εγγραμματισμό και τις αντιλήψεις τους στο συγκεκριμένο πεδίο.Η παρούσα έρευνα εντοπίζοντας τις ελλείψεις στην ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία, διερευνά τα επίπεδα εγγραμματισμού και τις αντιλήψεις των Ελλήνων υποψήφιων εκπαιδευτικών που φοιτούν στα παιδαγωγικά τμήματα της χώρας, όσον αφορά την νευροεπιστήμη, ενώ παράλληλα επιχειρεί να εντοπίσει τους παράγοντες που επηρεάζουν την αξιοποίησή τους στις διδακτικές πρακτικές. Οι συμμετέχοντες της έρευνας ήταν συνολικά 160 υποψήφιοι εκπαιδευτικοί, (άνδρες *n*= 19 και γυναίκες *n*=141). Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Ching, So, Lo, και Wong (2020), το οποίο απαρτίζονταν από 45 δηλώσεις (items) στην ελληνική γλώσσα και προσαρμόστηκε στην μορφή ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Η έρευνα έδειξε πως η πλειοψηφία των υποψήφιων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν διέθετε επιστημονικό υπόβαθρο με βάση τη Βιολογία, ούτε επαρκείς γνώσεις στον τομέα της νευροεπιστήμης. Επιπλέον, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων δεν ήταν σε θέση να ξεχωρίσει τους νευρομύθους από τις αληθείς δηλώσεις για την λειτουργία του εγκεφάλου και τη μάθηση, παρόλη την ανάγνωση επιστημονικών, ακαδημαϊκών και επαγγελματικών περιοδικών και/ ή την παρακολούθηση επιστημονικών τηλεοπτικών προγραμμάτων. Συμπέρασμα της παρούσας έρευνας αποτελεί το γεγονός πως η ημιμάθεια και η παραπληροφόρηση αποτελούν τα σημαντικότερα προβλήματα μεταξύ των υποψήφιων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας, όσον αφορά τις εφαρμογές της νευροεπιστήμης στην εκπαίδευση. Ενώ αρκετοί εξ αυτών έχουν τη διάθεση να αξιοποιήσουν τα ευρήματα της νευροεπιστήμης στις διδακτικές τους πρακτικές, τείνουν να τα απλουστεύουν ή να τα παρερμηνεύουν επηρεασμένοι από δημοφιλείς δηλώσεις που αναπαράγονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Λέξεις κλειδιά: νευρομύθοι, εκπαιδευτική νευροεπιστήμη, υποψήφιοι εκπαιδευτικοί, αντιλήψεις εκπαιδευτικών

Συν-κατασκευάζοντας ιστορίες της παιδικής (μας) ηλικίας: ένα πρότζεκτ βασισμένο στο βίωμα, την τέχνη και τις θεωρίες μεταδομισμού εφαρμοσμένο σε φοιτητές παιδαγωγικών προσχολικής αγωγής

Βαρβάρα Ρόζου
Υποψήφια Διδάκτωρ ΕΚΠΑ
vana_rozou@yahoo.gr.
Ευγενία Καζούλη-Πλαϊτάκη
Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης
natkazouli@hotmail.com.

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε μια εναλλακτική, βασισμένη στην τέχνη και το βίωμα, εφαρμογή της μεθόδου πρότζεκτ, σε φοιτητές παιδαγωγικών προσχολικής αγωγής, αναδυόμενο από τη διερεύνηση του ερωτήματος: «Τι είναι παιδική ηλικία;». Η θεωρητική πλαισίωση του πρότζεκτ έλαβε υπόψην μεταδομιστικές προσεγγίσεις του εαυτού, του βιώματος, της αφήγησης και της υποκειμενικότητας. Μεθοδολογικά, το πρότζεκτ στηρίχθηκε στην αμοιβαία δράση μεταξύ έντεκα εκπαιδευόμενων προπτυχιακού επιπέδου σχολής παιδαγωγικών όπου αξιοποιήθηκαν μέθοδοι όπως η φωτογραφία, το βίντεο, το πόστερ και η προοπτική της βιογραφικής αφηγηματικής προσέγγισης. Συγκεκριμένα, η διαδικασία συμπεριέλαβε το

συλλογικό, αφηγηματικά προσανατολισμένο μοίρασμα φωτογραφικού υλικού από την παιδική ηλικία των εκπαιδευόμενων, δίνοντας έμφαση σε ερωτήματα αναφορικά για παράδειγμα με τις επιλογές, τα νοήματα, τις αναμνήσεις, το πλαίσιο, τις υλικότητες, τα οποία συνέθεταν ένα κολλάζ παιδικών ηλικιών. Ακολούθως, οι εκπαιδευόμενοι/ες επέλεξαν κοντινά τους πρόσωπα και διενήργησαν ολιγόλεπτες ανώνυμες βιντεοσκοπημένες συνεντεύξεις αναφορικά με τις αναμνήσεις των προσώπων αυτών για την παιδική ηλικία των εκπαιδευόμενων. Οι κριτικοί αναστοχασμοί εντός της ομάδας, είχαν ως αποτέλεσμα μια τελική αναστοχαστική σύνθεση σε μορφή ποστερ, με στόχο να αναδείξουν την αφενός αλληλοσχετιζόμενη αλλά ταυτοχρόνως πολυφωνική και συν-κατασκευασμένη φύση της παιδικής ηλικίας όπως αυτή ανέκυψε όχι ως μόνο μια ατομική, βιωμένη εμπειρία, αλλά ως μια συλλογική σύνθεση αλληλοδιαπλεκόμενων ιστοριών.

Λέξεις κλειδιά: Μέθοδος πρότζεκτ, βιωματική προσέγγιση, βιογραφική αφηγηματική προοπτική, μεταδομιστικές θεωρίες, παιδική ηλικία.

Co-constructing (our) childhood stories: a project based on the experience, art and theories of post structuralism applied to early childhood students

Varvara Rozou
Ph.D candidate EKPA, Aiantos 4, Maroussi, 15122
vana_rozou@yahoo.gr,
Evgenia Kazouli-Plaitaki
Ph.D candidate University of Crete, Tmios Stavros, Rethymno, 74100
natkazouli@hotmail.com

The aim of this paper is to present an alternative approach of the project method, that makes use of art and experiential learning, to pre-school pedagogical students, emerging from the investigation of the question: "What is childhood?". The theoretical framework of the project took into consideration post structural approaches of the self, lived experience, narrative and subjectivity. Methodologically, the project was based on the interaction between eleven undergraduate students of early childhood studies, where methods such as photography, video, poster and the perspective of biographical narrative approach were used. The process included the narratively oriented sharing of photographs from the students' childhood, emphasizing questions about, for example, the choices, meanings, memories, context, and materialities that compose a childhood collage. The students selected people close to them and conducted short anonymous videotaped interviews regarding the memories of these people about the students' childhood. The critical reflections within the group resulted in a final reflective composition in the form of a poster, aiming to highlight the interrelated, but at the same time, polyphonic and co-constructed nature of childhood, emerging not only as an individual, lived experience, but as a synthesis of intertwined stories.

Key words: Project method, experiential approach, biographical narrative approach, post structural theories, childhood.

Ο καλός εκπαιδευτικός από παιδαγωγική σκοπιά: Ανασκόπηση σύγχρονων ερευνών

ΑγγελικήΧ. Τσατσούλη
ΦιλόλογοςΠΕ02, ΠΕ70
angeliki.tsatsouli@gmail.com

Η σημαντικότητα και ο καθοριστικός ρόλος που διαδραματίζει ο εκπαιδευτικός στη γνωστική και ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του μαθητή και, ευρύτερα, στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει οδηγήσει την εκπαιδευτική έρευνα, εδώ και πολλά χρόνια, στην αναζήτηση των χαρακτηριστικών του καλού εκπαιδευτικού. Αναμφίβολα, ο καλός εκπαιδευτικός είναι ο πιο ισχυρός παράγοντας αποτελεσματικότητας του σύγχρονου σχολείου, καθώς επιφέρει σημαντικές επιδράσεις στον μαθητή και την επίδοσή του. Τα ερωτήματα, αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του καλού εκπαιδευτικού, παραμένουν διαχρονικά και επίκαιρα, έως σήμερα, και διερευνώνται από διάφορες οπτικές. Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η ανασκόπηση των σύγχρονων ερευνών, στον διεθνή και ελληνικό χώρο, αναφορικά με τον καλό εκπαιδευτικό, με στόχο την ανάδειξη των σημαντικότερων ευρημάτων, σχετικά με τα χαρακτηριστικά του καλού εκπαιδευτικού από παιδαγωγική σκοπιά. Στα γνωρίσματα του καλού εκπαιδευτικού συγκαταλέγονται οι παιδαγωγικές, διδακτικές, επικοινωνιακές και αξιολογικές δεξιότητες, η γνώση του αντικειμένου, ο επαγγελματισμός, καθώς και ιδιότητες της προσωπικότητάς του, όπως, μεταξύ άλλων, να είναι δίκαιος, αμερόληπτος, να διαθέτει χιούμορ, ενσυναίσθηση, αγάπη και σεβασμό για τα παιδιά. Διαπιστώνεται ότι δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις σχέσεις που αναπτύσσει ο καλός εκπαιδευτικός με τους μαθητές και λιγότερο στις μεθοδολογικές στρατηγικές διδασκαλίας που ακολουθεί, τονίζοντας τον παιδαγωγικό του ρόλο.

Λέξεις κλειδιά: καλός εκπαιδευτικός, χαρακτηριστικά καλού εκπαιδευτικού, ανασκόπηση ερευνών

The good teacher from a pedagogical point of view: A review of modern research

AngelikiC. Tsatsouli
Philolog, M.Ed.
angeliki.tsatsouli@gmail.com

The importance and the determinant role the teacher plays in the cognitive and psychoemotional development of the student and, more broadly, in the educational process has led the educational research, since many years, in search for the characteristics of a good teacher. Without doubt, a good teacher is the most powerful factor in the effectiveness of the modern school, as it has significant effects on students and their performance. The questions, regarding the features of the good teacher, remain all-time great and topical, till this day, and are explored from different perspectives. Object of this present work is the review of the modern researches, in the international and Greek space, regarding the good teacher, with the aim of highlighting the most important findings, regarding the characteristics of a good teacher from a pedagogical point of view. The features of a good teacher include pedagogical, instructional, communication and evaluation skills, the knowledge of the subject, professionalism, as well as personality qualities, such as, among others, to be fair, impartial, to have humor, empathy, love and respect for children. It is established that special emphasis is placed on the relationships that the good teacher develops with the students and less on the methodological teaching strategies that are followed, laying emphasis on the teacher's pedagogical role.

Key words: good teacher, characteristics of good teacher, review of researches

Οι απόψεις των φοιτητών/τριών των ΠΤΔΕ για το επίπεδο και την ποιότητα της επαγγελματικής τους προετοιμασίας: αποτίμηση των προγραμμάτων σπουδών

Παυλίδου Όλγα
Υποψήφια Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
olgapavlidou91@gmail.com
Παπαδοπούλου Βασιλική
Καθηγήτρια ΦΠ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
vpapadopoulou@edlit.auth.gr

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των φοιτητών/τριών των εννιά ΠΤΔΕ της Ελλάδας για τα Προγράμματα Σπουδών των Τμημάτων τους. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 507 τεταρτοετείς φοιτητές. Ως εργαλείο για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ένα δομημένο γραπτό ερωτηματολόγιο, με 27 ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου, που κατασκευάστηκε για τους σκοπούς της έρευνας. Σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα από τα εννιά Τμήματα δείχνουν ότι οι περισσότεροι/ες φοιτητές/τριες νιώθουν αρκετά ικανοποιημένοι/ες από το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματός τους. Θεωρούν ότι κάποια μαθήματα τους/ις βοήθησαν πάρα πολύ στην προετοιμασία τους για το επάγγελμα, ενώ κάποια άλλα λιγότερο. Σχεδόν όλοι/ες συμφωνούν στο ότι η Πρακτική Άσκηση είναι απαραίτητη για την επαγγελματική τους προετοιμασία αλλά δεν είναι αρκετά ικανοποιημένοι/ες από τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε λόγω της πανδημίας του Covid-19. Οι περισσότεροι/ες νιώθουν αρκετά έτοιμοι/ες να διδάξουν στην τάξη, ωστόσο πιστεύουν ότι θα δυσκολευτούν στη διδασκαλία των Μαθηματικών, στη διαχείριση απείθαρχων και άτακτων μαθητών/τριών ή μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Τέλος, για τη βελτίωση του Προγράμματος Σπουδών, προτείνουν αλλαγές που αφορούν κυρίως τη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης, την προσθήκη πιο πρακτικών μαθημάτων και τη μεγαλύτερη έμφαση στις διδακτικές και στην εκπαίδευση ομάδων με ειδικά εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση εκπαιδευτικών, προγράμματα σπουδών, παιδαγωγικό τμήμα δημοτικής εκπαίδευσης, απόψεις φοιτητών

Χειραφετική διδασκαλία στο έργο του Ζακ Ρανσιέρ: Η διδασκαλία των αδαών

Ειρήνη Αγλαΐα Ράπτη
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
eiriniaglaia@gmail.com

Η παρούσα ανακοίνωση πραγματεύεται το χειραφετικό αίτημα υπό τη συνθήκη της διδασκαλίας, όπως αυτό προτάσσεται από τον σύγχρονο φιλόσοφο Ζακ Ρανσιέρ. Το θεσμοθετημένο εκπαιδευτικό σύστημα συνιστά για τον Ρανσιέρ έναν χώρο εξασφάλισης μιας ελάχιστης κοινωνικής κινητικότητας όπου οι κοινές πεποιθήσεις των εξουσιών αναπαράγονται στο πλαίσιο μιας φαινομενικής συναίνεσης, ενώ ταυτόχρονα οι διαφορετικές αφετηρίες των μαθητών παρακάμπτονται, θέτοντας την ανισότητα ως σημείο αφετηρίας. Υποστηρίζοντας πως για την επίτευξη της ισότητας η ανισότητα δεν μπορεί να τίθεται ως αφετηρία, ο Ρανσιέρ αντιτίθεται έντονα στην έννοια του δασκάλου αυθεντίας και στην αρνητική έκβαση της παιδαγωγικοποίησης της κοινωνίας. Η αξιοποίηση της εξήγησης ως μέσο μείωσης της ανισότητας φέρει την πεποίθηση ότι ο μαθητής είναι ανίκανος να μάθει κάτι μόνος του, ενώ η ρανσεριανή απόρριψή της συνιστά την προσπάθεια εναντίωσης στην παιδαγωγική διαδικασία η οποία οδηγεί σε μια διά βίου εκπαίδευση που απομακρύνει τους αποδέκτες της από την κοινωνικότητα των γνώσεων. Η συνεχιζόμενη παιδαγωγικοποίηση της κοινωνίας σε συνδυασμό με την αυξανόμενη εξειδίκευση αναθέτουν σε κάθε άτομο την εκπλήρωση ενός μόνο ρόλου. Η επίτευξη του χειραφετικού προτάγματος υπό αυτές τις συνθήκες στηρίζεται στην αποφασιστικότητα των εκπαιδευτικών να διδάξουν ως αδαείς, βάζοντας τους μαθητές σε ένα κλειστό πλαίσιο από το οποίο θα πρέπει μόνοι τους να βγουν.

Λέξεις – κλειδιά: Ζακ Ρανσιέρ, χειραφέτηση, εκπαιδευτικό σύστημα, αδαής, ισότητα

Emancipative teaching in Jacques Ranciere's work: Teaching the ignorant

Eirini Aglaia Rapti
Special Education Teacher
eiriniaglaia@gmail.com

The current announcement examines the emancipative request in teaching, as expressed by the contemporary philosopher Jacques Ranciere. The legislated educational system consists, according to Ranciere, a place which ensures a minimum social mobility where the authority's common beliefs are duplicated in the context of an ostensible consent, while students' different beginnings are omitted, turning inequality into the beginning point. Ranciere claims that inequality can not be posed as a beginning point in order to achieve equality and he strongly opposes to the meaning of the teacher as a master, as well as to the pedagogisation of society. Explanation as a means of reducing inequality carries the belief that the student is unable to learn something on his own, while the rancerian rejection of explanation suggests an effort of opposition to the pedagogical procedure which leads to a continuing education that alienates the recipients from the sociability of knowledge. The continuing pedagogisation of society and the increasing expertise assign to every person only one role. The accomplishment of the emancipative request under these circumstances depends on the teachers' decisiveness to teach as ignorant, putting their students in an enclosed context from which they should get out alone.
Key – words: Jacques Ranciere, emancipation, educational system, ignorant, equality

Παιδεία και ανοιχτή κοινωνία: φιλοσοφική προσέγγιση

Γεώργιος Σπ. Μπαρμπαρούσης
ΕΔΙΠ-Τμήμα Φιλοσοφίας
Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
gbarbar@philosophy.uoa.gr

Η παιδεία είναι αυταξία και αποτελεί ένα από τα απαραίτητα συστατικά της πολιτισμένης ζωής και επομένως ένα από τα βασικά κριτήρια που χρησιμοποιούμε όταν αξιολογούμε όχι μόνον τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και προγράμματα αλλά και ολόκληρες κοινωνίες. Η παιδεία λοιπόν αποτελεί το σημαντικό υπόβαθρο μιας ελεύθερης ανοιχτής κοινωνίας, η οποία σκοπό έχει τη μόρφωση των πολιτών της και την προαγωγή όλων των επιθυμητών ικανοτήτων, δεξιοτήτων και ενδιαφερόντων τους. Κάθε ανοιχτή κοινωνία προϋποθέτει την παιδεία και όχι τον δογματικό διαποτισμό, την προπαγάνδα ή την αποκλειστική επαγγελματική εκπαίδευση. Οι σημερινές κοινωνίες βρίσκονται αντιμέτωπες με μια πρωτόγνωρη και ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας. Είναι απαραίτητο η ανθρωπότητα, με την παιδεία και τους κατάλληλους θεσμούς, να δει με αισιοδοξία αυτήν την νέα προοπτική της νέας ανοιχτής κοινωνίας και να κάνει τη γνώση κτήμα ελεύθερων πολιτών, αλλά και να τους καταστήσει ικανούς να αξιολογούν, να κρίνουν, να αποδέχονται ή να απορρίπτουν.

Λέξεις κλειδιά:Παιδεία, Φιλοσοφία της Παιδείας, ανοιχτή κοινωνία, Εκπαίδευση

Education and open society: a philosophical approach

George Sp. Barbarousis
Laboratory Teaching Staff-Department of Philosophy
National kapodistrian university of Athens
gbarbar@philosophy.uoa.gr

Education is self-determination and is one of the essential components of civilized life and therefore one of the basic criteria we use when evaluating not only educational institutions and programs but also entire societies.Education is therefore the important background of a free open society, which aims to educate its citizens and promote all their desired abilities, skills and interests. Any open society presupposes education and not dogmatic impregnation, propaganda or exclusive vocational education.Today's societies are facing an unprecedented and rapid development of science and technology. It is necessary for humanity, with education and the appropriate institutions, to see with optimism this new perspective of the new open society and to make knowledge the property of free citizens, but also to enable them to evaluate, judge, accept or reject.Education, Philosophy of Education, Open Society, Education

Αρετιακή επιστημολογία: έννοιες και ζητήματα

Ντάγκα Χριστίνα
Εκπαιδευτικός
chrntagka@gmail.com

Η επιστημολογία μελετά τη φύση της γνώσης, τα στοιχεία που την ορίζουν, τις απαραίτητες συνθήκες για την ύπαρξή της και τα όριά της. Τα σημεία αυτά έχουν σταθεί αίτιο αντιπαράθεσης στον τομέα της παραδοσιακής φιλοσοφίας καθώς η κάθε προσέγγιση δημιουργεί αδιέξοδα και έχει προκύψει μεγάλη διαφοροποίηση τοποθετήσεων. Οι προκλήσεις

και αδυναμίες που προκύπτουν από προσεγγίσεις στη γνώση όπως η θεώρηση από εσωτερική και εξωτερική σκοπιά αποτέλεσαν την αιτία περαιτέρω προσεγγίσεων όπως αυτή της αξιοπιστοκρατίας. Η έννοια της διανοητικής αρετής εμφανίζεται για πρώτη φορά από τον E.Sosa (αρετιακή αξιοπιστοκρατία) ως πιθανή λύση προβλημάτων της αναλυτικής παραδοσιακής επιστημολογίας. Η αρετιακή επιστημολογία ορίζει τη γνώση με βάση τις διανοητικές αρετές. Οι δύο κύριες προσεγγίσεις της αρετιακής επιστημολογίας είναι αυτές με εκπροσώπους τους E. Sosa και L. Zagzebski. Για πρώτη φορά δίνεται έμφαση στο επιστημικό υποκείμενο και τον εσωτερικό του κόσμο αλλά και στο περιβάλλον του, την επιστημική κοινότητα που ανήκει. Αυτό έδωσε το έναυσμα για την ανάπτυξη άλλων αρετιακών προσεγγίσεων που αρχίζουν να διαφοροποιούνται από την παραδοσιακή επιστημολογία. Από τη στιγμή που η έμφαση έρχεται στο επιστημικό υποκείμενο, δημιουργείται το ερώτημα του πώς κανείς μαθαίνει να είναι ενάρετος. Υπάρχει έντονο ενδιαφέρον στον εκπαιδευτικό κόσμο για την αρετιακή επιστημολογία. Γίνεται έτσι αναφορά στις εφαρμογές της αρετιακής επιστημολογίας στην εκπαίδευση και τις προκλήσεις που παρουσιάζονται.

Λέξεις κλειδιά: αρετιακή επιστημολογία, διανοητική αρετή, επιστημική δικαιολόγηση

Virtue epistemology: concepts and issues

Ntagka Christina
Teacher
chrntagka@gmail.com

Epistemology studies the nature of knowledge, its defining elements, the necessary conditions for its existence and its limits. This has prompted controversy over the analysis of knowledge and its conditions and a bewildering differentiation of approaches has emerged. The challenges and weaknesses stemming from these approaches have caused the tree of epistemology to branch out even more, reliabilism being one of those branches. The concept of intellectual virtue was presented for the first time by E. Sosa (virtue reliabilism) as a possible solution to the problems of analytic traditional epistemology. Virtue epistemology defines knowledge using the concept of intellectual virtue. There are two main approaches in virtue epistemology and the two main representatives are E. Sosa and L. Zagzebski. For the first time there is a shift of emphasis to the epistemic subject and its inner world as well as to its environment, the epistemic community it belongs to. At this point virtue epistemology accounts have started to distance themselves from traditional epistemology. With the emphasis on the epistemic subject, the question that arises is how a subject can learn to be virtuous. There is great interest in the academic world of education in virtue epistemology. There is an account for the possible applications of virtue epistemology in education and the challenges that emerge.

Key words: virtue epistemology, intellectual virtue, epistemic justification

Μετακριτική της Γνωσιοθεωρίας

Κωνσταντίνος Ράντης
Αναπλ. Καθηγητής «Ιστορία της Φιλοσοφίας – Κοινωνική Φιλοσοφία»
krantis@uoi.gr

Η Γνωσιοθεωρία ως κλασικός τόπος της Φιλοσοφίας είχε την προτεραιότητα στη θεωρία της γνώσης ως τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού αι. Ωστόσο στην αυγή του 21ου αι. επιστημονικοί κλάδοι, ιδίως η Κοινωνιολογία της Γνώσης και η Βιοψυχολογία, αμφισβήτησαν την

προτεραιότητα της Γνωσιοθεωρίας στη θεωρία της γνώσης και απαίτησαν είτε τη διόρθωσή της επικεντρώνοντας στο γνωστικό υποκείμενο, το οποίο από ατομικό και πνευματικό πρέπει να γίνει κοινωνικό και υλικό, είτε την υπέρβασή της ως ξεπερασμένης. Η Γνωσιοθεωρία μπορεί να επιβιώσει μόνο ως Μετακριτική της Γνωσιοθεωρίας, καθ' όσον από τη μία τα εμπειρικά πορίσματα των επιστημών για τη γνώση καθίστανται αναγκαία για τη Γνωσιοθεωρία, αλλά από την άλλη αυτά εξαντλούνται στο πλαίσιο της Θεωρίας της Επιστήμης και δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την ιδιαίτερη συμβολή της Γνωσιοθεωρίας στη σύσταση της γνώσης. Αυτό καταδεικνύεται, όταν αναστοχαστούμε κριτικά το πρόβλημα σύστασης της γνώσης ως διαλεκτική σχέση της γένεσης και της εγκυρότητας της γνώσης, καθ' όσον η ολότητα της γνώσης δεν αφορά μόνο τη διαδικασία γένεσής της, αλλά και τη δικαιολόγηση της εγκυρότητάς της, που είναι το ιδιαίτερο έργο της Γνωσιοθεωρίας. Το ζητούμενο στην εποχή μας για τη Γνωσιοθεωρία είναι μια διεπιστημονική έρευνα της γνώσης, που αξιώνει τη συμβίωση, την αμοιβαία αναγνώριση και συνεργασία της Γνωσιοθεωρίας και της Θεωρίας της Επιστήμης. Η Γνωσιοθεωρία πρέπει να εντάξει στη θεωρία της τα εμπειρικά πορίσματα των επιστημών για τη γνώση, και η Θεωρία της Επιστήμης να αναγνωρίσει τη δυνατότητα της Γνωσιοθεωρίας τόσο για τη δικαιολόγηση της εγκυρότητας της γνώσης όσο και για τη σύνθεση της ολότητας της γνώσης.

Λέξεις κλειδιά: μετακριτική της γνωσιοθεωρίας, γένεση, εγκυρότητα, διεπιστημονική έρευνα της γνώσης, ολότητα της γνώσης

Metacritique of the Theory of Knowledge

Konstantinos Rantis
Associate Professor "History of Philosophy – Social Philosophy"
krantis@uoi.gr

Until the late decades of the 20th century, the Theory of Knowledge as a classical field of philosophy had priority in the theory of cognition. Its priority, however, has been interrogated at the beginning of the 21st century by the scientific disciplines, in particular the Sociology of Knowledge and Biopsychology. They demanded that either the Theory of Knowledge be focused on the cognitive subject that should be conceived as something social and material rather than individual and spiritual, or its transcendence as outdated. The Theory of Knowledge can survive only as a metacritique of the Theory of Knowledge, since on the one hand, the empirical results of the sciences of cognition have become necessary for the Theory of Knowledge, while on the other these are exhausted in the context of the Theory of Science and cannot replace its distinguishing contribution to the constitution of knowledge. This becomes clear when the conception of knowledge is critically viewed as a dialectic relationship between the genesis and validity of knowledge, since the wholeness of knowledge does not only imply the cognitive process, but also the assessment of its validity, which is the specific achievement of the Theory of Knowledge. Nowadays the interdisciplinary research of knowledge is a challenge to the Theory of Knowledge in that it requires the symbiosis, the mutual recognition and cooperation of the Theory of Knowledge and the Theory of Science. The Theory of Knowledge must incorporate the empirical results of the sciences, while the Theory of Science must recognize the ability of The Theory of Knowledge to assess the validity of knowledge and to transform knowledge into a synthetic whole.

Key words: metacritique of the theory of knowledge, genesis, validity, interdisciplinary research of the knowledge, the wholeness of knowledge

Η αναγκαιότητα της Βιοηθικής στην Εκπαίδευση: μια φιλοσοφική προσέγγιση.

Γεώργιος Δ. Σαλαμούρας
Υπ. Διδάκτωρ, Πάντειο Πανπιστήμιο
salamouras.g@gmail.com

Αποτελεί πλέον κοινό τόπο, ότι από τα νέα επιτεύγματα των επιστημών της ζωής και της βιοτεχνολογίας ανακύπτουν σημαντικά βιοηθικά ζητήματα, για τα οποία κάθε άνθρωπος, ανεξαρτήτου ηλικίας, σε κάποιο στάδιο της ζωής του, θα κληθεί να λάβει σημαντικές αποφάσεις που θα καθορίζουν τον ίδιο και ενδεχομένως τις μελλοντικές γενιές. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για ζητήματα τα οποία σχετίζονται με τις νέες εφαρμογές της γενετικής, την τεχνητή νοημοσύνη, την αρχή και το τέλος της ζωής, τη σχέση μας με το φυσικό περιβάλλον. Ως εκ τούτου, πριν την εφαρμογή και τη χρήση των νέων βιοεπιστημονικών κατακτήσεων πρέπει ο πολίτης να ενημερώνεται πλήρως για τα οφέλη αλλά και τους ενδεχόμενους κινδύνους. Για το τι διακυβεύεται από την υιοθέτηση ή την απόρριψή τους, καθώς και για τους τρόπους προσέγγισης αυτών των ζητημάτων.Σύμφωνα με τα παραπάνω, στη σύγχρονη κοινωνία, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη διδασκαλίας των βιοηθικών θεμάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Διότι, αναντίρρητα η εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει ουσιαστικό και καθοριστικό ρόλο απέναντι στις σύγχρονες βιοηθικές προκλήσεις. Στη σύντομη αυτή ανακοίνωση θα επιχειρήσουμε να καταδείξουμε την εν λόγω προκύπτουσα αναγκαιότητα της βιοηθικής στην εκπαίδευση, προσεγγίζοντας το ζήτημα από φιλοσοφικής ηθικής σκοπιάς.

Λέξεις κλειδιά: Βιοηθική, Εκπαίδευση, Αυτονομία, Δικαιώματα.

The necessity of Bioethics in Education: A Philosophical Approach.

George D. Salamouras
PhD Candidate of Bioethics – Panteion University
salamouras.g@gmail.com

It is now commonplace that new advances in life sciences and biotechnology give rise to important bioethical issues, for which every person, regardless of age, at some point in its life, will be called upon to make important decisions that will determine itself, and possibly future generations. These are, among other things, issues related to the new applications of genetics, artificial intelligence, the beginning and the end of life, our relationship with the natural environment. Therefore, before the implementation and use of the new bioscientific achievements, the citizen must be fully informed about the benefits and the potential risks. What is at stake in adopting or rejecting them, and how to approach these issues.According to the above, in modern society, the need to teach bioethical issues at all levels of education is considered imperative. Because, without a doubt, education can play an essential and decisive role in the face of modern bioethical challenges. In this short communication we will attempt to demonstrate this emerging necessity of bioethics in education by approaching the issue from a philosophical ethical point of view.

Key words: Bioethics, Education, Autonomy, Rights.

Ο ακυρωμένος μοντερνισμός και η γενίκευση του αυταρχικού σχολείου στον σύγχρονο δυτικό κόσμο

Αλέξανδρος Θεοδωρίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
atheodor@psed.duth.gr

Η κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική κριτική του μοντερνισμού, που έθεσε στο κέντρο του ενδιαφέροντός της το γεγονός της έκπτωσης των δυτικών κοινωνιών, ιδιαιτέρως κατά το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα και εξής, αναγνώρισε την ιδεολογία της προόδου, που κατέκλυσε τον δυτικό κόσμο, ως μια από τις βασικές αιτίες της. Σήμερα η πίστη στη διαρκή πρόοδο του ατόμου και των κοινωνιών και στις απεριόριστες δυνατότητες του ανθρώπινου νου έχει πια κονιορτοποιηθεί. Το ανθρώπινο ον παλινδρομεί σε θέσεις που είχε καταλάβει σε προηγούμενες σκοτεινές περιόδους της ιστορίας, καθιστάμενο ιδιαιτέρως φιλικό προς καθετί το αυταρχικό, καθετί που αποθεώνει την παντοδυναμία και την κυριαρχία. Σε αυτή την κοινωνική και πολιτική συνθήκη το σχολείο στον δυτικό κόσμο δεν μπορεί παρά να ενσαρκώνει κι αυτό μορφές του αυταρχικού, οι περισσότερες εκ των οποίων σχεδόν δεν γίνονται ορατές, παρά μόνον μερικώς, μέσα από τις οπτικές που ο μοντερνισμός δημιούργησε, στο πλαίσιο αυτοστοχαστικών διαδικασιών, προκειμένου να καταστήσει ορατή και τη διάκριση αυταρχικού-μη αυταρχικού. Η αδυναμία αυτή, που συνιστά και αδυναμία της σκέψης ή που δηλώνει την ακαταλληλότητα των υπαρχόντων τρόπων σκέψης, διογκώνει και καθιστά εκρηκτικό το μείζον ζήτημα της απουσίας νέων κατηγοριών, ικανών να συλλάβουν τη σύγχρονη κοινωνική, πολιτική και, συναφώς, εκπαιδευτική πραγματικότητα, ανάγκη που ο μοντερνισμός αδιαλείπτως έθετε στο κέντρο της στοχαστικής εργασίας της σκέψης.

Λέξεις κλειδιά: ακυρωμένος μοντερνισμός, ιδεολογία της προόδου, κυριαρχία, αυταρχικό σχολείο, νέοι τρόποι σκέψης

The invalidated modernism and the prevalence of the authoritarian school in the modern western world

Alexandros Theodoridis
Associate Professor, Department of Education Sciences in Early Childhood, Democritus University of Trace
atheodor@psed.duth.gr

The social, political and cultural critique of modernism, focused on the decline of western societies, especially from the last quarter of the 20th century onwards, recognized the ideology of progress, which pervaded the western world, as one of its main causes. Today, the faith in the continualprogress of the individual and societies and in the unlimited possibilities of the human mind has been lost. The human being regresses to positions they occupied in previous dark periods of history, becoming particularly friendly to anything authoritarian, anything that deifies omnipotence and domination.In this social and political condition, the school in the western world cannot but embody forms of the authoritarian, most of which are not quite visible, but only partially, through the perspectives created by modernism, in the context of self-reflective procedures, in order to make visible the distinction of authoritarian – non-authoritarian. This weakness, which is also a weakness of thinking or indicates the inadequacy of existing modes of thought, inflates and makes explosive the major issue of the absence of new categories, which are capable to capture the modern social, political and, consequently, educational reality, a need that modernism unceasingly put at the center of the deliberative thought.

Key words: invalidated modernism, ideology of progress, domination, authoritarian school, newmodes of thought

Από το «περιβάλλον» στην «αποστολή»: αναστοχαστικά βήματα στην πορεία της επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών, σύμφωνα με την προσέγγιση του πυρηνικού αναστοχασμού

Μαρία Μαμούρα
Επίκουρη Καθηγήτρια / Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης - ΕΚΠΑ
mmamoura@eds.uoa.gr

Η αναστοχαστική πρακτική ορίζεται και ως η ικανότητα να στοχάζονται οι εκπαιδευτικοί πάνω στη δράση τους και τους βοηθά να ανιχνεύσουν τα αδύναμα και τα δυνατά σημεία τους, αναθεωρώντας την σχέση θεωρίας και πράξης, ώστε να βελτιώσουν την πρακτική τους. Μια πρόσφατη προσέγγιση στην αναστοχαστική πρακτική, αυτή του πυρηνικού αναστοχασμού (corereflection), βασίζεται στις ποιότητες και τα ιδανικά των εκπαιδευτικών ως θεμελίων του αναστοχασμού και συνδέει ισόρροπα τις επαγγελματικές και προσωπικές διαστάσεις της επαγγελματικής τους ανάπτυξης.Στην παρούσα ποιοτική έρευνα διερευνώνται οι άτυπες προσωπικές θεωρίες φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΚΠΑ) για τη διδασκαλία και τον ρόλο τους ως εκπαιδευτικών, και η ενδεχόμενη τροποποίησή τους, όπως αποτυπώνεται στον αναστοχασμό τους μετά το πέρας της διδακτικής άσκησης. Η διερεύνηση έγινε με εργαλείο το μοντέλο του πυρηνικού αναστοχασμού του Korthagen. Οι ποικίλες «ανταλλαγές» επέτρεψαν στους φοιτητές σε αξιοσημείωτο βαθμό να συλλογιστούν για τη στάση τους απέναντι στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού, για τις ιδέες τους για τον εαυτό τους ως εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών, με τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους. Άρχισαν να ερμηνεύουν την πρακτική τους γνώση με θεωρητικούς όρους και να διευρύνουν την κατανόηση της έννοιας της ταυτότητάς τους ως εκπαιδευτικών, αποκτώντας σταδιακά επίγνωση της αποστολής τους.

From “environment” to “mission”: reflective steps in the process of student teachers’ professional development according to the approach of core reflection

Maria Mamoura
Assistant Professor / Department of Educational Sciences - NKUA
mmamoura@eds.uoa.gr

Reflective practice, defined as the ability of teachers to reflect on their actions, helps them to identify their strengths and weaknesses, reviewing the relationship between theory and practice, so as to improve their practice. A recent approach to reflection practice, that of core reflection, is based on the qualities and ideals of teachers as the foundation of reflection, and balances the professional and personal dimensions of their professional development.This qualitative research investigates the informal personal theories of student teachers of the Department of Educational Sciences (NKUA) about teaching and their role as teachers, and the possible transformation of those theories, as reflected in their oral and written reflection, after the completion of practicum. The research was conducted using the Korthagen’s model of core reflection.The various "interactions" allowed student teachers to reflect to a remarkable degree on their stance towards the teaching profession, on their ideas about themselves as trainee teachers, with their strengths and weaknesses. They began to interpret their practical knowledge in theoretical terms and broaden their understanding of the meaning of their identity as teachers, becoming gradually aware of their mission.

Λέξεις κλειδιά: πυρηνικός αναστοχασμός, διδακτική άσκηση, εκπαιδευόμενοι εκπαιδευτικοί
Key words: core reflection, practicum, student teachers

Επαγγελματική μάθηση εκπαιδευτικών στην Κύπρο: (Ανα)Στοχασμοί για την πορεία προς εμπλουτισμένες μεθοδολογίες διερευνητικού χαρακτήρα

Παυλίνα Χατζηθεοδούλου – Λοιζίδου
Προισταμένη Τομέα Επιμόρφωσης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου
hadjitheodoulou.p@cyearn.pi.ac.cy
Μαρία Ηρακλέους
Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου,
eracleous.m@cyearn.pi.ac.cy
Έφη Παπαριστοδήμου
Καθηγήτρια Παιδαγωγικών Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου,
paparistodemou.e@cyearn.pi.ac.cy
Χριστίνα Σταύρου
Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου,
stavrou.chr@cyearn.pi.ac.cy
Μαρία Πιτζιολή
Λειτουργός Τομέα Επιμόρφωσης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου
pitzioli.m@cyearn.pi.ac.cy

Από το 2015 έχει θεσπιστεί ένα νέο πλαίσιο για την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών στην Κύπρο που επικεντρώνεται στη μάθηση στο σχολείο. Τα κύρια χαρακτηριστικά του πλαισίου αντλούν από τον κύκλο έρευνας δράσης και τη συνεργασία του σχολείου με κριτικό φίλο (criticalfriend). Σήμερα, η μετακίνηση από την έρευνα-δράση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μεθοδολογιών συνδέεται με δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα σχολεία για την εφαρμογή στοιχείων όπως η αναγνώριση της φωνής και της οπτικής των παιδιών και η προώθηση του αναστοχασμού (IPA/SRSS (ΕΚ) Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας 2017).Η παρούσα εργασία παρουσιάζει δύο μελέτες περίπτωσης σχολείων που κατά την εφαρμογή του προγράμματος επαγγελματικής μάθησης υιοθέτησαν εναλλακτικές μεθοδολογίες. που υποστηρίζουν τη διερεύνηση και τον αναστοχασμό των εκπαιδευτικών σχετικά με τη δική τους πρακτική. Στόχος της παρουσίασης είναι να περιγράψει τις στρατηγικές, φάσεις και προκλήσεις, στην προώθηση της μάθησης των εκπαιδευτικών μέσω της υιοθέτησης των δύο μεθοδολογιών όπως αυτές καταγράφονται από την οπτική της υποστηρίκτριας-κριτικής φίλης από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Το πρώτο σχολείο επιχειρεί να υιοθετήσει στοιχεία μεθοδολογίας ποιοτικών κύκλων διδασκαλίας (Quality Teaching Rounds) (Bowe και Gore, 2017) στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε τρόπους υποστήριξης παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία. Η μεθοδολογία παρέχει το βασικό πλαίσιο γνώσεων που χρησιμοποιήθηκε για τη διάρθρωση των παρατηρήσεων και των αναστοχαστικών συζητήσεων προσωπικού μετά τις διδασκαλίες. Το δεύτερο σχολείο υιοθετεί στοιχεία της διερώτησης εκτίμησης (appreciativeinquiry) (Watersand White, 2015) θέτοντας ως προτεραιότητα την θετική εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα περιγράφουν τις πεποιθήσεις και τα συναισθήματα των εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των συγκεκριμένων μεθοδολογιών σε σχέση με προκλήσεις γραφειοκρατικών και συγκεντρωτικών πολιτικών στην προσπάθειας εδραίωσης μιας σχολικής κουλτούρας που λειτουργεί αυτόνομα ως κοινότητα μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: επαγγελματική μάθηση εκπαιδευτικών, κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, μεθοδολογίες διερευνητικού χαρακτήρα, ποιοτικοί κύκλοι διδασκαλίας (Quality Teaching Rounds), διερώτηση εκτίμησης (Appreciative Inquiry)

Teachers' Professional Learning in Cyprus: Reflections on the enrichment of Inquiry-based Methodologies

Pavlina Hadjitheodoulou – Loizidou
Head of the In-service Teacher Training Department, Cyprus Pedagogical Institute,
hadjitheodoulou.p@cyearn.pi.ac.cy
Maria Eracleous
In-service Teacher Training Department Officer,Cyprus Pedagogical Institute,*eracleous.m@cyearn.pi.ac.cy*
Efi Paparistodemou
Teacher Trainer in Pedagogics, Cyprus Pedagogical Institute
paparistodemou.e@cyearn.pi.ac.cy
Christina Stavrou
In-service Teacher Training Department Officer, Cyprus Pedagogical Institute,
stavrou.chr@cyearn.pi.ac.cy
Maria Pitzioli
In-service Teacher Training Department Officer, Cyprus Pedagogical Institute,
pitzioli.m@cyearn.pi.ac.cy

The aim of this paper is to reflect on the ways the new policy for teachers' professional learning in the Cyprus educational system has been developed and adopted by schools around Cyprus since 2015. The new framework focused on school-based teacher learning. Its main characteristics refer to the action research cycle and the participation of a facilitator who supports the process, by acting as a critical friend, in cooperation and collaboration with the school staff. However, today, a shift of emphasis lies ahead towards the enrichment of action research methodologies and is closely connected with difficulties faced by schools concerning recognising children voice and perspective and promoting reflection (IPA/SRSS (EC) Technical Assistance Project 2017).Therefore, this paper aims to describe two case studies of schools and their efforts to implement the professional learning programme by adopting alternative methodologies that support teachers' reflection upon their own practices. More specifically, the paper describes the critical friend's perspective on teachers professional learning challenges, strategies and phases. The first setting attempts to adopt elements of Quality Teaching Rounds methodology (Bowe and Gore, 2017) aiming at the empowerment of teachers towards the support of children with migrant background. The methodology supports the coding framework that has been applied for the discussions that took place after teaching. The second adopts elements of Appreciative Inquiry (Waters and White, 2015) to support positive education. The results are linked to teachers' beliefs and emotions regarding the implementation of the specific methodologies and refer to challenges reflecting the difficulties bureaucratic and centrally-led policies face when aiming at reversing the school culture into a decentralised professional learning community.

Key words: teachers professional learning, Cyprus educational system, inquiry-based methodologies, Quality Teaching Rounds, Appreciative Inquiry

Αναστοχαστικές διαδικασίες στην επαγγελματική ανάπτυξη των παιδαγωγών της Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας

Ευθαλία Νίνη
Παιδαγωγός Προσχολικής Αγωγής
nini.thalia1991@gmail.com
Τρυφαίνη Σιδηροπούλου
Καθηγήτρια στο Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία. Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
sidirofg@uniwa.gr

Ο παιδαγωγός μπορεί να παρουσιάζει καινοτομίες στο εκπαιδευτικό του πρόγραμμα, να εξελίσσεται σε ένα στοχαστικό-αναστοχαστικό επαγγελματία και μέσα από την αυτοπαρατήρηση να διερευνά τις ανάγκες των μαθητών του, με τις κατάλληλες τεχνικές μάθησης και με βάση την αναγκαιότητα του ίδιου να καθοδηγεί την επαγγελματική του εξέλιξη. Κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής ανάπτυξης, ο παιδαγωγός λαμβάνει μέρος ενεργά στη μάθηση, διαχειρίζεται τις παιδαγωγικές δραστηριότητες, τις αναστοχάζεται και πειραματίζεται με τη δική του πρακτική. Η μελέτη στοχεύει στη διερεύνηση νέων εργαλείων αναστοχασμού του παιδαγωγού στο έργο της τάξης του. Χρησιμοποιήθηκε ποιοτική έρευνα με τη μέθοδο της μελέτης περίπτωσης προσέγγισης παιδαγωγού προσχολικής αγωγής. Στα αποτέλεσμα της εργασίας αναδεικνύονται, ότι μέσω της επαγγελματικής ανάπτυξης, οι παιδαγωγοί αναπτύσσουν νέες δεξιότητες, αξιοποιούν μεθόδους και τεχνικές, για το σωστό σχεδιασμό και την παιδαγωγική δράση που συμβάλει σε ευκαιρίες μάθησης και ανάπτυξης στα παιδιά.
Λέξεις κλειδιά: αναστοχαστικό εργαλείο, παιδαγωγικό έργο, αναστοχασμός, επαγγελματική ανάπτυξη

Reflective processes in professional development of pre-school educators

Efthalia Nini
Preschool teacher
nini.thalia1991@gmail.com
Trifaini Sidiropoulou
Professor in the Department of Education & Care in Early Childhood University of West Attica*sidirofg@uniwa.gr*

The educator can introduce innovative ideas within their educational programme, develop themselves into a reflective professional, and through self-observation, analyse the needs of their pupils by means of the appropriate learning techniques, and based on the educator's own need to guide their professional development. During their professional development, the educator participates actively in the learning process, manages any paedagogical activities, reflects on them and experiments with their own educational practices. The aim of this study is to analyse new reflective tools of the educator used within their classroom work. For this purpose, there was qualitative research used in combination with the method of case study on the work of a pre-school educator. In the conclusions of this project, it is emphasised that through professional development, educators develop new capabilities, as well as make good use of methods and techniques for the right design and paedagogical action, which contribute to the creation of learning and development opportunities for children.

Key words:reflective tool, educational work, reflection, professional development

Κοινότητες μάθησης εκπαιδευτικών: με ποιους όρους αναδεικνύονται σε τόπους επαγγελματικής ανάπτυξης και μετασχηματισμού του εκπαιδευτικού έργου;

Ευαγγελία Φρυδάκη
Καθηγήτρια / Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης - ΕΚΠΑ
efrydaki@eds.uoa.gr

Οι επαγγελματικές κοινότητες μάθησης προτείνονται ως ιδεώδεις τόποι επαγγελματικής ανάπτυξης και βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου. Στους σχετικούς ακαδημαϊκούς λόγους αναδύεται μια διάκριση ανάμεσα: α) στους λόγους που συνδέουν τη συνεργασία με την αποτελεσματικότητα του σχολείου και τη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών, και β) εκείνους που περιγράφουν τη συνεργασία ως μια κοινή δυναμική διαμόρφωσης ενός σχολείου, όπου οι τάξεις θα μετασχηματιστούν, επίσης, σε κοινότητες μάθησης. Η έρευνα, σήμερα, προσανατολίζεται περισσότερο στις *επαγγελματικέςκοινότητες μάθησης* ως οργανωσιακά σχήματα επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών, αλλά υπολείπεται στην ανάδειξη των χαρακτηριστικών της συνεργασίας τους που την καθιστούν πιο επωφελή –σε σχέση με τον σκοπό της. Η εισήγηση παρουσιάζει μια «μελέτης περίπτωσης» που αναδεικνύει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της συνεργασίας των εκπαιδευτικών σε μια κοινότητα μάθησης, που ξεκίνησε ως ομάδα εργασίας για την εκπόνηση ενός Προγράμματος Σπουδών και μεταμορφώθηκε σε κοινότητα μάθησης με αντίστοιχο αποτύπωμα στο εκπαιδευτικό έργο. Σύμφωνα με την αναστοχαστική αποτίμηση, το αποτέλεσμα αυτό απέρρευσε από την ελεύθερη και διαλογική διαμόρφωση, από τους εκπαιδευτικούς, μιας κοινής αντίληψης για το τι συνιστά βελτίωση της διδασκαλίας και πώς συνδέεται με τη δική τους επαγγελματική ανάπτυξη. Η κοινή αυτή αντίληψη φαίνεται να μετέφερε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της συνεργασίας τους στις σχολικές τάξεις μετασχηματίζοντάς τες σε κοινότητες μάθησης.
Λέξεις κλειδιά:κοινότητες μάθησης, συνεργασία εκπαιδευτικών, ποιοτικά χαρακτηριστικά, μελέτη περίπτωσης

Teacher learning communities: under which terms do they emerge as places of professional development and transformation of the educational work?

Evangelia Frydaki
Professor / Department of Educational Sciences - NKUA
efrydaki@eds.uoa.gr

Vocational learning communities are proposed as ideal places for professional development and improvement of the educational work. In the relevant academic discourses a distinction emerges between: a) the discourses that link collaboration with school efficiency and the improvement of student performance, and b) those that describe collaboration as a shared dynamic of shaping a school, where classes will also transform into learning communities. Research, today, focuses more on professional learning communities as organizational schemes of teachers' professional learning, but lags behind in highlighting the characteristics of their collaboration that make it more beneficial - in relation to its purpose. The paper presents a "case study" that highlights the qualitative features of teacher collaboration in a learning community, which started as a working group for the development of a Curriculum and was transformed into a learning community with a corresponding imprint in the educational work. According to the reflective assessment, this result stemmed from teachers' free and dialogic formation of a common understanding of what constitutes improved teaching and how it relates to their own professional development. Due to this shared perception, the qualitative characteristics of their cooperation were transferred to their classrooms and transformed them into learning communities.
Key words: learning communities, teachers' collaboration, qualitative features, case study

Συμπεριληπτική εξ αποστάσεως μάθηση: Σχεδιασμός περιβαλλόντων μάθησης και διαδικτυακές κοινότητες πρακτικής στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Άννα Αποστολίδου
Καθηγήτρια-Σύμβουλος ΕΑΠ
annapostolidou@gmail.com
Ελίνα Τσιρόγκα
elina.tsiroga@gmail.com
Εκπαιδευτικός/Υποψήφια διδάκτορας ΤΕΑΠΗ-ΕΚΠΑ
Αλεξάνδρα Ανδρούσου
Καθηγήτρια Διδακτικής Μεθοδολογίας του ΕΚΠΑ
a.androusou@gmail.com
Μαρία Ιακώβου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας του ΕΚΠΑ
miakovou70@gmail.com

Αντλώντας από το πλαίσιο σχεδιασμού του επιμορφωτικού προγράμματος Teach.in.G (που υλοποιείται από το ΕΚΠΑ με την υποστήριξη της UNICEF), η εισήγηση περιγράφει ένα εγχείρημα δημιουργίας κοινοτήτων πρακτικής και συμπεριληπτικής μάθησης σε πλαίσιο ασύγχρονης εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, η οποία υποστηρίζεται από ένα τυπικό Σύστημα Διαχείρισης της Μάθησης. Δεδομένου ότι το πρόγραμμα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη συμπεριληπτική και διαφοροποιημένη παιδαγωγική, υποστηρίζεται ότι είναι σημαντικό οι παιδαγωγικές αρχές που διατρέχουν το περιεχόμενό του να αποτυπώνονται στη δομή, την αισθητική σχεδίαση και την εσωτερική διάρθρωση της πλατφόρμας μάθησης και του εκπαιδευτικού και υποστηρικτικού υλικού που αυτή περιέχει. Η ανακοίνωση θεμελιώνει θεωρητικά τις μεθοδολογικές επιλογές σχεδίασης του επιμορφωτικού προγράμματος στις προσεγγίσεις της εξατομικευμένης και διαφοροποιημένης μάθησης και της εμβύθισης των εκπαιδευόμενων σε δυνητικά περιβάλλοντα μάθησης. Παράλληλα, προτείνει μια ριζική επανεξέταση των απρόσωπων και καρτεσιανά συγκροτημένων περιβαλλόντων εξ αποστάσεως διδασκαλίας, που συχνά αποξενώνουν τις/τους συμμετέχουσες/συμμετέχοντες και ναρκοθετούν την ομαδοσυνεργατική μάθηση και τη σύναψη αλληλέγγυων σχέσεων κριτικού διαλόγου μεταξύ των συμμετεχόντων. Το παράδειγμα του συγκεκριμένου επιμορφωτικού προγράμματος προσφέρει μια δέσμη σχεδιαστικών πρακτικών, οι οποίες αφενός επικυρώνουν τη θέση του McLuhan για την ψηφιακή συνθήκη («Το μέσο είναι το μήνυμα») και αφετέρου καλλιεργούν τον πολυτροπικό γραμματισμό και τις συνεργατικές κουλτούρες μάθησης στην από απόσταση διδασκαλία.
Λέξεις κλειδιά: συμπεριληπτική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, διαφοροποιημένη παιδαγωγική, σχεδιασμός της μάθησης, συστήματα διαχείρισης της μάθησης, κοινότητες πρακτικής

Inclusive distance learning: Designing learning environments and online communities of practice in teacher training

Anna Apostolidou
Adjunct lecturer, Hellenic Open University
annapostolidou@gmail.com
Elina Tsiroga
Teacher / PhD Candidate TEAPI-EKPA
elina.tsiroga@gmail.com
Alexandra Androusou
Professor of Teaching Methodology of EKPA
a.androusou@gmail.com

Maria Iakovou
Associate Professor of Linguistics of EKPA
miakovou70@gmail.com

Drawing on the design framework of the Teach.in.G. training program (implemented by the University of Athens with the support of UNICEF), the paper outlines a design perspective that encourages inclusive learning and online communities of practice in an asynchronous distance learning framework, supported by a Learning Management System. Focusing on a program that places particular emphasis on inclusive and differentiated instruction, it is argued that it is crucial for the pedagogical principles to be reflected on the structure, the aesthetic design and internal configuration of the learning platform, as well as on the educational and supportive material it contains. The paper theoretically grounds the methodological and design choices on the approaches of individualized learning and the immersion of participants in virtual learning environments. At the same time, it proposes a radical re-examination of the impersonal and Cartesian-driven distance learning environments, which often alienate participants and undermine collaborative learning and critical dialogue. The example of the Teach.in.G. training program offers a set of design practices, which on the one hand validate McLuhan's position on the digital condition ("The medium is the message"), and on the other hand cultivate multimodal literacy and collaborative learning cultures in distance learning.

Key words: inclusive distance education, differentiated pedagogy, learning design, learning management systems, communities of practice

Όψεις ετοιμότητας και αντίστασης των εκπαιδευτικών στην αλλαγή της αξιολόγησης

Ευγενία Τσιουπλή
Φιλόλογος, Δρ. Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
evtsioupli@gmail.com
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
stadi@edlit.auth.gr

Η επιθυμία βελτίωσης της εκπαίδευσης, με κύριους άξονες αναφοράς την ποιότητα των αποτελεσμάτων της και την αποδοτικότητα της διοίκησης, οδήγησε σε επαναλαμβανόμενες προσπάθειες μεταρρύθμισης. Οι τρόποι με τους οποίους συμπεριφέρονται οι εκπαιδευτικοί, σε συνθήκες αλλαγής, αντανακλούν την πραγματικότητα των αντιλήψεων και των συναισθημάτων τους απέναντι στις επιδιωκόμενες μεταβολές. Η παρούσα έρευνα προσεγγίζει τις όψεις που λαμβάνουν η ετοιμότητα και η αντίσταση στην αξιολόγηση στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά και μετά την εμπειρία τους στην εφαρμογή γενικευμένης αξιολόγησης, κατά την χρονική περίοδο 2010-2015. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν οι μικρο-ομάδες εστίασης, ενώ για την επεξεργασία των δεδομένων επιλέχθηκε η οργανωσιακή ανάλυση λόγου, Στοιχεία τα οποία συνδιαμορφώνουν το βαθμό ετοιμότητας ή ενισχύουν την προδιάθεση για αντίσταση είναι: α) ο τρόπος με τον οποίο προσλαμβάνουν και αποκωδικοποιούν την έννοια της αλλαγής στην εκπαίδευση, β) η υφιστάμενη κουλτούρα, η οποία λειτουργεί, συνήθως, ανασταλτικά παγιώνοντας αρνητικά κατάλοιπα προηγούμενων περιόδων γ) η αυτοκριτική αναφορικά με το μέρος της ευθύνης που αναλογεί στον κλάδο για την απουσία αλλαγών και για την υποδοχή της αξιολόγησης δ) οι προτάσεις των συμμετεχόντων για την εφαρμογή της αξιολόγησης υποδηλώντας ετοιμότητα, έστω και σε

επίπεδο διαλόγου, για συνεργασία με το σύνολο των εμπλεκομένων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Λέξεις – κλειδιά: αξιολόγηση εκπαιδευτικών, αλλαγή, εκπαιδευτική κουλτούρα.

Δημιουργική αυτοαποτελεσματικότητα και Δυσλειτουργικοί Μύθοι: Η επίδρασή τους στην Επαγγελματική Εξουθένωση των εκπαιδευτικών

Άγγελος Γκοντέλος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
gkontelos@edlit.auth.gr
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
stadi@edlit.auth.gr

Στην παρούσα μελέτη διερευνώνται η *δημιουργική αυτοαποτελεσματικότητα* και οι *δυσλειτουργικοί μύθοι* των εκπαιδευτικών αναφορικά με την πιθανή επίδρασή τους στην *επαγγελματική* τους *εξουθένωση.* Η *επαγγελματική εξουθένωση* ορίζεται ως ο συνδυασμός της εξάντλησης -συναισθηματικής και γνωστικής- και της αποδέσμευσης από την εργασία. Χαρακτηρίζεται ως απότοκο των μειωμένων πόρων και των αυξημένων εργασιακών απαιτήσεων και αντικατοπτρίζει τη στρεσογόνη κατάσταση κατά την οποία ο εκπαιδευτικός αδυνατεί να προσαρμοστεί σε ένα περιβάλλον με αυξημένα επίπεδα εργασιακού στρες. Η *δημιουργική αυτοαποτελεσματικότητα* περιλαμβάνει τις προσωπικές αντιλήψεις του ατόμου για την ενεργό συμμετοχή του σε μια δημιουργική διαδικασία με στόχο την καινοτομία. Πρόκειται για τις πεποιθήσεις που υιοθετεί το άτομο αναφορικά με τις ικανότητές του να ολοκληρώσει επιτυχώς μια διαδικασία καινοτομίας στην οποία εμπλέκεται παράγοντας δημιουργικά αποτελέσματα. Οι *δυσλειτουργικοί μύθοι* παρατηρούνται συχνά σε γνωστικές καταστάσεις σηματοδοτώντας την έλλειψη ορθολογισμού και συχνά προκαλούν παρερμηνείες ή λανθασμένες αντιλήψεις αναφορικά με την προσωπικότητα και την ιδιοσυγκρασία του ατόμου. Εκδηλώνονται κάτω από διαφορετικές καταστάσεις και σε διαφορετικές μορφές και φαίνεται να επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά, καθώς συνδέονται με συναισθηματικές καταστάσεις όπως η απογοήτευση και το άγχος. Εφαρμόστηκαν πολυμεταβλητές αναλύσεις (Πολλαπλή Γραμμική Παλινδρόμηση, Ανάλυση Διαδρομών), ενώ προηγήθηκε στάθμιση των ερωτηματολογίων για τον ελληνικό πληθυσμό. Ερμηνεύοντας τα ευρήματα μιας εμπειρικής έρευνας (N=964) φαίνεται πως η *δημιουργική αυτοαποτελεσματικότητα* και οι *δυσλειτουργικοί μύθοι* δύνανται να λειτουργήσουν ως προβλεπτικοί παράγοντες της *επαγγελματικής εξουθένωσης* των εκπαιδευτικών. Νέα ερωτήματα τίθενται στον εκπαιδευτικό χώρο αιτιολογώντας το αυξημένο ερευνητικό ενδιαφέρον.

Λέξεις κλειδιά: δημιουργική αυτοαποτελεσματικότητα, δυσλειτουργικοί μύθοι, επαγγελματική εξουθένωση

Creative Self-Efficacy, Dysfunctional Myths, and their impact on teachers' Burnout

Angelos Gkontelos
PhD Candidate, Aristotle University of Thessaloniki
gkontelos@edlit.auth.gr
Dimitrios Stamovlasis
Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
stadi@edlit.auth.gr

The present study investigates teachers' Creative Self-Efficacy and Dysfunctional Myths about their potential impact on Burnout, which is defined as the combination of exhaustion -emotional and cognitive- and disengagement from work. It is characterized as the result of reduced resources and increased work demands and reflects the stressful situation in which the teacher is unable to adapt to an environment with increased levels of work stress. Creative Self-Efficacy includes the individual's personal perceptions of actively participating in a creative process aimed at innovation. It describes the beliefs that the individual adopts regarding his abilities to successfully complete an innovation process in which she/ he is involved in, producing creative results. Dysfunctional myths are often seen in cognitive situations signaling a lack of rationality and often cause misinterpretations or misconceptions about one's personality and temperament. They manifest under different situations and in different forms and seem to affect human behavior, as they are associated with emotional states such as frustration and stress. Multivariate analyzes were applied (Multiple Linear Regression, Path Analysis), while the investigation of the questionnaires' psychometric properties for the Greek population were preceded. Interpreting the findings of an empirical research (N = 964) it seems that Creative Self-Efficacy and Dysfunctional Myths can function as predictors of teachers' Burnout. New questions are posed in the educational field justifying the increased research interest.

Key words: creative self-efficacy, dysfunctional myths, burnout

Aspects of teachers' readiness and resistance to change in assessment

Eugenia Tsioupli
PhD, Philologist, PhD, Aristotle University of Thessaloniki
evtsioupli@gmail.com
Dimitrios Stamovlasis
Associate Professor, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124
stadi@edlit.auth.gr

The improvement of education, with the focus on the quality of its results and the efficiency of the administration, has led to repeated reform efforts. How teachers behave, in conditions of change, reflects the reality of their perceptions and feelings towards the desired changes. The present research approaches the aspects of readiness and resistance to assessment in teachers' perceptions, as they were formed during and after their experience in the application of generalized assessment, during the period 2010-2015. The method followed was the micro-focus groups, while for the data processing the chosen analysis was organizational speech analysis. Elements that co-shape the level of readiness or enhance the predisposition for resistance are: a) how they perceive and decode the meaning of change in education, b) the existing culture, which usually works inhibitory consolidating negative residues of previous periods c) the self-criticism regarding the part of the responsibility that belongs to the industry for the absence of changes and the reception of the evaluation d) the proposals of the participants for the implementation of the evaluation indicating readiness, even at the level of dialogue, for cooperation with all involved in educational processes.

Key words: teacher evaluation, change, educational culture

Συμπερίληψη μαθητών με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου στο Ελληνικό σχολείο

Ελένη Αργύρη
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
lena.argyri@gmail.com
Κατερίνα Βασιλικού
Ερευνήτρια Β', ΚΕΕΚ, Ακαδημία Αθηνών, ΣΕΠΕΑΠ, ΕπιστήμεςτηςΑγωγής
k.vassilikou@gmail.com

Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στις αντιλήψεις και στάσεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη συμπερίληψη κοινωνικών ετεροτήτων όπως οι μαθητές με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου. Πρόκειται για έρευνα στην οποία συμμετείχαν εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ως μεθοδολογία επιλέχθηκε η ποιοτική προσέγγιση μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Αντικείμενο της έρευνας ήταν η διερεύνηση των γνώσεων των Ελλήνων εκπαιδευτικών για τη σεξουαλικότητα, τυχόν ομοφοβικών/τρανσφοβικών αντιλήψεων, των απόψεών τους για τη σεξουαλική αγωγή και τη σχετική εκπαιδευτική πολιτική, καθώς και πώς αυτοί αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους ως προς τη συμπερίληψη και την ενδυνάμωση των ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτοτήτων. Οι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται να μη γνωρίζουν καλά τις ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες και να συγχέουν συχνά την ενήλικη με την παιδική σεξουαλικότητα, ενώ μοιάζει να μην αποφεύγουν στερεότυπα και προκαταλήψεις με αποτέλεσμα τη δυσκολία συμμετοχής τους στην ενδυνάμωση μαθητών/τριών που φέρουν τέτοιες ταυτότητες. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση δεν μπορεί εύκολα να επιτευχθεί καθώς απουσιάζει η σεξουαλική αγωγή από το αναλυτικό πρόγραμμα του ελληνικού σχολείου και οι εκπαιδευτικοί διστάζουν να αναλάβουν την ευθύνη προς μια τέτοια κατεύθυνση.

Λέξεις κλειδιά: Σεξουαλικότητα, ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητες, ομοφοβία/τρανσφοβία, συμπεριληπτική εκπαίδευση, σεξουαλική αγωγή

Inclusion of students with different sexual orientation and gender identity in the Greek school

Helen Argyri
Primary School Teacher
lena.argyri@gmail.com
KaterinaVasilikou
Associate Researcher, RCGS, Academy of Athens, Collaborating Teaching Staff, Hellenic Open University, Sciences of Education
k.vassilikou@gmail.com

The present communication focuses on the perceptions and attitudes of Greek primary school teachers about inclusion and social diversity regarding students with different sexual orientation and gender identity. The research involved primary school teachers and the chosen methodology was the qualitative approach with semi-structured interviews. The research examines Greek teachers' knowledge about sexuality, eventual homophobic/transphobic perceptions, how they perceive their role within the school community in terms of inclusion and empowerment of LGBTQI+ identities, as well as their views on sex education and education

policy regarding inclusion. Teachers seem to be unfamiliar with LGBTQI+ identities, they often confuse adult with child sexuality and do not usually avoid stereotypes and prejudices which results in their difficulty to empower students with such identities. The inclusive education cannot be achieved easily since sex education is not part of the Greek school curriculum and teachers are reluctant to take responsibility towards this direction.
Key words: Sexuality, LGBTQI+ identities, homophobia/transphobia, inclusive education, sex education

Διερεύνηση των προσεγγίσεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου των παιδιών

Ναγιάντα Κερίμι
Πτυχιούχος Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
antakerim@gmail.com
Στεργιανή Γκιαούρη
Επικ. Καθηγήτρια Σχολικής Ψυχολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
sgiaouri@uowm.gr

Ο τομέας της εκπαίδευσης αποτελεί κλειδί στη διαμόρφωση των αντιλήψεων, αλλά και στην καταπολέμηση ή διαιώνιση των διακρίσεων και των έμφυλων στερεοτύπων.Η παρούσα ποσοτική έρευνα επιχειρεί να μελετήσει τα θέματα που αφορούν τη σεξουαλική αγωγή στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκε η ετοιμότητα, καθώς και οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου των παιδιών σχολικής ηλικίας, καθώς και σε ζητήματα των ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών και της ομοφοβίας στο σχολείο.Συνολικά τα ευρήματα έδειξαν, ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν προσεγγίσει ιδιαίτερα τα ζητήματα που αφορούν τη σεξουαλική εκπαίδευση και το σεξουαλικό προσανατολισμό των παιδιών. Εκεί που φαίνεται να έχουν γίνει κάποια βήματα παραπάνω είναι στη συζήτηση κυρίως μέσα στην τάξη για θέματα που αναφέρονται στην προσωπική υγιεινή και στη γνώση του ανθρώπινου σώματος. Όσον αφορά τα θέματα που σχετίζονται με την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, οι εκπαιδευτικοί εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον να ενημερωθούν και να υποστηριχθούν σε ζητήματα κυρίως ομοφοβικού εκφοβισμού.Αναδεικνύονται επίσης, θέματα που αφορούν το επιμορφωτικό υλικό και τις εκπαιδευτικές πρακτικές προς την κατεύθυνση μιας συμπεριληπτικής σεξουαλικής εκπαίδευσης, μέσω της καλλιέργειας ενός γενικότερου κλίματος σεβασμού των δικαιωμάτων και συμπερίληψης κάθε έκφρασης ποικιλομορφίας των παιδιών και των οικογενειών τους.

Λέξεις κλειδιά: σεξουαλική αγωγή, σεξουαλικός προσανατολισμός, ταυτότητα φύλου, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Investigating primary school teachers' approaches to issues of sexual orientation and gender identity of children

Najada Qerimi
Graduate of the Department of Primary Education, University of Western Macedonia
Stergiani Giaouri
Assistant Professor of School Psychology, Department of Primary Education
University of Western Macedonia
sgiaouri@uowm.gr

The field of education is a key in shaping perceptions, but also in combating or perpetuating discrimination and gender stereotypes. The present quantitative research attempts to study the issues related to sex education in Primary Education. More specifically, the readiness was examined, as well as the perceptions of teachers on issues of sexual orientation and gender identity of school children, as well as on issues of LGBTQI + children and homophobia at school.
Overall, the findings showed that teachers have not been particularly concerned with issues related to children's sex education and sexual orientation. Where some of the above steps seem to have been taken is in the discussion mainly in the classroom on issues related to personal hygiene and the knowledge of the human body. Regarding the issues related to the LGBTQI + community, teachers are particularly interested in being informed and supported on issues mainly of homophobic bullying. Issues related to educational material and educational practices towards an inclusive sex education are also highlighted, through the cultivation of a general climate of respect for rights and the inclusion of any expression of diversity of children and their families.

Key words: sex education, sexual orientation, gender identity, primary education

Προοπτικές εναλλακτικών αφηγήσεων: Αναπαραστάσεις γυναικών στα σύγχρονα εικονογραφημένα βιβλία για παιδιά στην Ελλάδα.

Μαρέττα Σιδηροπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ)
masidiro@psed.duth.gr
Στεφανία Καλαθά
Φιλόλογος, ΜΑ Επιστήμες Αγωγής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)
std121801@ac.eap.gr

Πρόσφατα έχει παρατηρηθεί μια στροφή στη σύγχρονη παιδική λογοτεχνία σχετικά με τις αναπαραστάσεις του φύλου. Αυτή η αλλαγή μας επιτρέπει να αναδείξουμε την έμφυλη πραγματικότητα της παιδικής λογοτεχνίας (Κανατσούλη 1997). Εντοπίζονται τόσο συλλογικοί τόμοι που αναφέρονται σε γυναίκες που έχουν διακριθεί σε διάφορους τομείς (καλλιτεχνικό, επιστημονικό, πολιτικό, φιλοσοφικό κ.α.), όσο και βιβλία που αναφέρονται σε μεμονωμένες περιπτώσεις γυναικών με βιογραφικά στοιχεία. Υπάρχουν, επίσης, βιβλία με φανταστικούς χαρακτήρες που έχουν φεμινιστικά χαρακτηριστικά. Αυτές οι αναπαραστάσεις παρέχουν εναλλακτικές προοπτικές για αφηγήσεις που έχουμε μάθει να θεωρούμε καθολικά έγκυρες (Paul 1998). Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει και να αναδείξει, το πώς αποτυπώνεται στα σύγχρονα αναγνώσματα για παιδιά η ζωή και το έργο διακεκριμένων γυναικών. Μεταξύ των βασικών ερωτημάτων που θέτει η έρευνα είναι τα ακόλουθα:
• Σημειώνεται πράγματι μετατόπιση στο τοπίο των έμφυλων αναπαραστάσεων στα βιβλία για παιδιά τα τελευταία χρόνια σε σύγκριση με το παρελθόν;
• Ποιες γυναίκες παρουσιάζονται στα εικονογραφημένα βιβλία για παιδιά;
• Ποιους τομείς δράσης και δραστηριότητας καλύπτουν;
• Με ποιους τρόπους απεικονίζονται αυτές οι γυναίκες στα παιδικά αναγνώσματα;
Η έρευνα εστιάζει στην καταγραφή βιβλίων με αυτά τα χαρακτηριστικά που έχουν εκδοθεί τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Η μελέτη στοχεύει να ανιχνεύσει το πεδίο περιγράφοντας μια νέα κατεύθυνση που αρχίζει να παίρνει η λογοτεχνία για παιδιά στην Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: φύλο, εναλλακτικές αφηγήσεις, αναπαράσταση, εικονογραφημένα βιβλία για παιδιά

Η επίδραση των στερεοτύπων για το φύλο στις εκπαιδευτικές και μελλοντικές επαγγελματικές επιλογές μαθητών και μαθητριών Επαγγελματικών Λυκείων

Παρασκευή Ξυνοπούλου
Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος «Επιστήμες της Αγωγής: Ειδική Αγωγή, Παιδαγωγική του Σχολείου, Συνεχιζόμενη εκπαίδευση» του τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, ΑΠΘ
Πτυχιούχος τμήματος Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής, ΑΠΘ
evixyn@gmail.com
Αντιγόνη Σαρακινιώτη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, ΑΠΘ
sarakinioti@edlit.auth.gr

Οι εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των ατόμων, όπως δείχνει η σχετική βιβλιογραφία, καθορίζονται σημαντικά από τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για το φύλο οι οποίες επικρατούν στην κοινωνία. Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται το ζήτημα μέσα από 20 ημιδομημένες συνεντεύξεις με μαθητές και μαθήτριες επαγγελματικών λυκείων. Η έρευνα του θέματος στην επαγγελματική εκπαίδευση είναι περιορισμένη. Τα ευρήματα που προέκυψαν από τη θεματική ανάλυση των συνεντεύξεων έδειξαν ότι τα έμφυλα στερεότυπα είναι ισχυρά στο λόγο των μαθητών και των μαθητριών και επηρεάζουν τόσο τα βήματα και την πορεία τους στο σχολείο, όσο και τον τρόπο που σκέφτονται το μέλλον τους στην εργασία. Διαπιστώνεται ότι οι αντιλήψεις και τα στερεότυπα για το φύλο της οικογένειας, της ομάδας συνομηλίκων και της κοινωνίας ευρύτερα επιδρούν στον τρόπο σκέψης τους, προσδιορίζοντας το πλαίσιο μέσα στο οποίο θεωρούν ότι είναι «θεμιτό» να κινηθούν αναφορικά με την επιλογή ειδικότητας στο σχολείο και τομέα απασχόλησης μετά την ολοκλήρωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Τα στερεότυπα για το φύλο αναδεικνύεται ότι εξακολουθούν να λειτουργούν με τρόπο ο οποίος προσανατολίζει σε σημαντικό βαθμό τις επιλογές των μαθητών και των μαθητριών σε εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς τομείς οι οποίοι «ταιριάζουν στο φύλο τους», περιορίζοντας την ελευθερία επιλογής και την εξέλιξη τους σε τομείς του ενδιαφέροντός τους.

Λέξεις κλειδιά: έμφυλα στερεότυπα, προκαταλήψεις, ΕΠΑΛ, δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, επιλογές

The effect of gender stereotypes on the educational and future professional choices of students at the Vocational Secondary Schools

Paraskevi Xynopoulou
Graduate degree in “Education Sciences: Special Education, School Pedagogy, Continuing Education”, department of Philosophy and Education, AUTH
Degree in Philosophy & Education
evixyn@gmail.com
Antigone Sarakinioti
Assistant Professor, School of Philosophy and Pedagogy, AUTH
sarakinioti@edlit.auth.gr

People’s educational and professional choices, according to the relevant literature, are largely affected by the stereotypical perceptions of gender that prevail in society. In this research, the issue is examined through 20 semi-structured interviews with students of Vocational Secondary Schools. Research on the topic in vocational education is limited. The findings of the thematic analysis of the interviews showed that gender stereotypes are strong in students’ accounts and they affect both their steps and future pathways in school, and the way they think about their future at work. It is found that the perceptions and the stereotypes about gender of the family,

the peers and the society in broad influence their way of thinking, defining the context in which they consider it is 'legitimate' to make choices of the specialty of their education and the sector of employment after the completion of Vocational training. Gender stereotypes, as findings show, continue to operate in a way that significantly conduct the choices of students in educational and professional areas that 'fit their gender', restricting their freedom of choice and their progress in the areas of their interest.

Key words: gender stereotypes, prejudices, EPAL, secondary vocational education, choices

Προάγοντας την έμφυλη ισότητα σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παρουσίαση του Ομίλου Καινοτομίας και Δημιουργικότητας του Πειραματικού 10ου Δημοτικού Σχολείου Καλαμάτας με τίτλο «Φυλο...σοφούμε;»

Ελπινίκη Σακαρέλη
Ma Θεωρητικής & Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας, Πειραματικό-10ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας,
sakarely@hotmail.gr

Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) που δημοσιεύθηκε στις 28/10/2021 η Ελλάδα βρίσκεται στην 27η θέση μεταξύ των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης , με 52,5 στους 100 βαθμούς σε τομείς όπως η ισότητα στον εργασιακό χώρο, η οικονομική ανεξαρτησία, η κατανομή του χρόνου των δύο φύλων, η συμμετοχή σε κέντρα λήψης αποφάσεων, αλλά και η ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση. Σε αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκε ο όμιλος «Φυλο...σοφούμε;» με συμμετοχή μαθητών/ μαθητριών της Ε και ΣΤ τάξης από όλα τα σχολεία της πόλης. Στόχος του ομίλου η ενδυνάμωση της σκέψης, η κατανόηση των έμφυλων ρόλων και ταυτοτήτων, η αναγνώριση και αποδόμηση των στερεοτύπων στην καθημερινότητά των μαθητών/μαθητριών, η σαφής αντίληψη της συναίνεσης και των ορίων. Στόχος μας μια κοινωνία χωρίς έμφυλη βία, μια κοινωνία συμπεριληπτική που θα προάγει το σεβασμό στη διαφορετικότητα και την ισότητα όλων των μελών της. Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν οι δράσεις του ομίλου, η διδακτική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε καθώς και μέρος των παραγόμενων προϊόντων όπως κόμικς, αφίσες και κολλάζ, ανατροπές κλασσικών παραμυθιών, βίντεο, επιστολές στην τοπική κοινωνία με τις προτάσεις για την αντιμετώπιση των διακρίσεων με βάση το φύλο.

Λέξεις -Κλειδιά: φύλο, στερεότυπα, ισότητα, Ε-ΣΤ δημοτικού

Promoting gender equality in primary school students. Presentation of the Innovation and Creativity Group of the Experimental 10th Primary School of Kalamata entitled 'Meditation on Gender'

Elpiniki Sakareli
Ma in Theoretical & Applied Linguistics, English Language Teacher, Experimental-10th Primary School of Kalamata
sakarely@hotmail.gr

According to the report of the European Institute for Gender Equality (EIGE) published on 28/10/2021, Greece is in 27th place among the 27 countries of the European Union, with 52.5 out of 100 points in areas such as equality in workplace, financial independence, distribution of time, participation in decision-making centers, but also equal opportunities in education. In this context, the innovation and creativity educational group 'Meditation on Gender' was created with

the participation of students of 5th and 6th grade of primary school from the city. The aim of the group is the empowerment of thinking, the understanding of gender roles and identities, the recognition and deconstruction of stereotypes in the daily life of students, the clear understanding of consent and boundaries. Our goal is a society without gender-based violence, an inclusive society that will promote respect for diversity and equality of all its members. In this presentation the actions of the group, the teaching methodology followed as well as part of the products such as posters and collages, videos, reversals of classic fairy tales, and letters to the local community with suggestions for dealing with gender discrimination will be presented.

Key words: gender, stereotypes, equality, primary school

Έμφυλη βία και γυναικοκτονία την περίοδο της πανδημίας covid-19. Προβληματισμοί και ερευνητικά δεδομένα

Κωνσταντίνα Διαμάντη
Φιλόλογος, υποψήφια διδάκτωρ Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Τμήμα Παιδαγωγικό, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Konstantina.diamadi@gmail.com
Χαράλαμπος Μπαρμπαρούσης
Διδάκτορας Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης Παιδαγωγικό Τμήμα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Chmparmparousis@gmail.com
Σουζάννα Μαρία Νικολάου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης Παιδαγωγικό Τμήμα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
snikola@uoi.gr

Η έμφυλη βία είναι ένα σημαντικό, πολυδιάστατο και διαχρονικό κοινωνικό φαινόμενο συνυφασμένο με τη συγκρουσιακή σχέση των δύο φύλων. Εμφανίζεται και διαπιστώνεται με τη σωματική, ψυχική, λεκτική και σεξουαλική κακοποίηση της γυναίκας πολύ συχνότερα σε σχέση με τους άνδρες. Η άσκηση βίας οποιαδήποτε μορφής στη συντροφική σχέση με ή χωρίς γάμο αναφέρεται στην επιβλαβή συμπεριφορά και την κατάχρηση δύναμης του ενός συντρόφου προς τον άλλο. Ο εγκλεισμός και η κοινωνική απομόνωση που προκάλεσε η πανδημία Covid- 19 στη ζωή των ανθρώπων από το Μάρτιο του 2020 μέχρι σήμερα οδήγησε σε έκρηξη των φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας και γυναικοκτονιών που αντανακλούν την πιο αρνητική έκφραση των πατριαρχικών μοντέλων κοινωνικής οργάνωσης και τοξικής αρρενωπότητας. Στη συγκεκριμένη μελέτη θα παραθέσουμε ερευνητικά δεδομένα των γυναικοκτονιών που συνδέονται με την κοινωνική αποστασιοποίηση και τον κοινωνικό αποκλεισμό, τους παράγοντες που συντελούν στην έκρηξη του φαινομένου την τελευταία διετία και τις συνέπειες που προκαλούνται για την παιδεία και τον πολιτισμό του ανθρώπου.

Λέξεις κλειδιά : Έμφυλη βία, Ενδοοικογενειακή βία, Γυναικοκτονία, Πανδημία Covid- 19

Gender-based violence and femicide during the covid-19 pandemic. Concerns and research data

Konstantina Diamanti
Philologist, PhD Candidate Department of Education, University of Ioannina, Greece
Konstantina.diamadi@gmail.com
Charalampos Barbarousis
Phd, Teaching Staff Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece
Chbarmparousis@gmail.com

Sousanna Maria Nikolaou (Corresponding author)
Associate Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece,
snikola@uoi.gr

Gender-based violence is an important, multidimensional and timeless social phenomenon intertwined with/interwoven into the conflicting relationship between the sexes. It is an established fact that women suffer far more physical, mental, verbal and sexual abuse than men. Violence of any kind in a relationship with or without marriage refers to the harmful behaviour and abuse of power by one partner towards the other. The confinement and social isolation imposed on people's lives by the Covid-19 pandemic from March 2020 until today has led to an explosion in domestic violence and femicide that reflect the most negative expression of patriarchal patterns of social organisation and toxic masculinity. In this study we will present research data on femicide associated with social distancing and social exclusion, the factors that have contributed to the explosion of the phenomenon in the last two years and the consequences for human education and culture.

Key words: Gender-Based Violence, Domestic Violence, Femicide, Covid-19 Pandemic

Τα τεχνολογικά εργαλεία εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης

Ζάρρα Παναγιώτα
Υποψήφια Διδάκτορας
Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
panazarr@uth.gr

Τον Μάρτιο του 2020 που η παγκόσμια υγειονομική κρίση, η οποία προκλήθηκε εξαιτίας της πανδημίας COVID-19, επηρέασε τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δρώμενα, επέβαλε τη διακοπή της δια ζώσης εκπαίδευσης και την εφαρμογή της εξ αποστάσεως. Τα εκπαιδευτικά συστήματα ενεργοποίησαν εργαλεία σύγχρονης και ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με σκοπό την υποστήριξη της μάθησης.Το κείμενο εστιάζει στη διερεύνηση του βαθμού ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Λάρισας με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου της πανδημίας. Στην έρευνα συμμετείχαν 119 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τις επιμορφώσεις που πιθανόν είχαν υλοποιήσει σχετικά με αυτή, τα τεχνολογικά εργαλεία διαδικτύου που χρησιμοποιούσαν πριν και κατά την πανδημία και την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.Η έρευνα ανέδειξε ότι σε περιόδους κρίσης γίνεται εμφανής η ανάγκη ανάπτυξης εκπαιδευτικής πολιτικής, μέσα από την οποία θα ενισχύεται η καινοτομία στην εκπαίδευση, προσαρμοσμένη στις αλλαγές που προκύπτουν και στις ανάγκες της κοινότητας στην οποία απευθύνεται. Μέσα από τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οι εκπαιδευτικοί μπόρεσαν να έρθουν σε επαφή με νέα εργαλεία. Δύο έτη μετά την πρώτη χρήση των τεχνολογικών εργαλείων, είναι σημαντικό να εντοπιστεί κατά πόσο αυτά συνέβαλαν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Τεχνολογικά εργαλεία, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ψηφιακός μετασχηματισμός, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, υγειονομική κρίση.

The technological tools of distance learning during the health crisis

Zarra Panagiota
PhD Candidate
Department of Forestry, Wood Sciences and Design, University of Thessaly
panazarr@uth.gr

In March 2020, when the global health crisis, which was caused because of the COVID-19 pandemic, affected the social, economical and political events, it imposed the cessation of face-to-face learning and the implementation of distance learning. The educational systems activated the synchronous and asynchronous distance learning, in order to support learning. The text focuses on investigating the degree of response of the teachers of the primary education of Larisa with the use of digital tools, during the first period of the pandemic. 119 teachers participated in the research, which were called to respond to questions that were related to distance learning and the training they may have had on it, the technological tools of the Internet they used before and after the pandemic and the establishment of distance learning. The research showed that in times of crisis the need for the development of educational policy becomes apparent, through which innovation will be strengthened in education, adapted to the

resulting changes and the needs of the community to which it is addressed. Through the process of distance learning, teachers were able to come in contact with new tools. Two years after the first use of technological tools, it is important to find out if these contributed to the digital transformation of education.

Key words: Technological Tools, Distance Learning, Digital Transformation, Primary Education, Health Crisis.

Η εφαρμογή των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης στις πρακτικές των Πανεπιστημίων και στην επιμόρφωση των μελλοντικών εκπαιδευτικών

Ασπρίδης Μ. Γεώργιος
Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
aspridis@uth.gr
Ζάρρα Παναγιώτα
Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
panazarr@uth.gr
Παπαδόπουλος Ιωάννης
Καθηγητής, Τμήμα Δασολογίας, Επιστημών Ξύλου και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
papadio@uth.gr

Οι εκπαιδευτικοί ως πομποί μετάδοσης των θεμάτων αειφορίας θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι και καταρτισμένοι με όλα τα γνωστικά εφόδια και τις δεξιότητες που θα έχουν καταλυτικό ρόλο στο εκπαιδευτικό τους έργο προς μια αειφόρο κοινωνία. Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση μπορεί να παρέχει όλα τα αναγκαία εργαλεία που θα εξοπλίσουν τη νέα γενιά εκπαιδευτικών με γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες θα αναπτύσσονται παράλληλα με τις έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης και της μετασχηματιστικής μάθησης. Η έρευνα επιδιώκει να εξετάσει τις απόψεις των μελών του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) και του Ειδικού Εκπαιδευτικού και Εργαστηριακού Προσωπικού (ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ) των Ελληνικών Πανεπιστημίων σχετικά με την καλλιέργεια των ικανοτήτων των μελλοντικών εκπαιδευτικών αναφορικά με την πολυεπίπεδη έννοια της βιωσιμότητας. Ειδικότερα, διερευνάται η εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) στη διδασκαλία και η υιοθέτηση μιας ποιοτικής εκπαίδευσης για ένα βιώσιμο τρόπο ζωής, όπως αυτή προβάλλεται μέσα από τον Στόχο 4 της Ατζέντας 2030. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ιδιάζουσας σημασίας, καθώς αναδεικνύουν τον βαθμό εκπαίδευσης και κατάρτισης των εν δυνάμει εκπαιδευτικών σχετικά με τους ΣΒΑ, την επάρκεια των προγραμμάτων σπουδών στην καθοδήγηση της διδασκαλίας και, γενικότερα, τις ενέργειες των ιδρυμάτων, που γίνονται, με σκοπό την εφαρμογή των ΣΒΑ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Προγράμματα Σπουδών, Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

The implementation of the aims of sustainable development in university practices and in the training of future teachers

Aspridis M. George
Professor, Department of Forestry, Wood Sciences and Design, University of Thessaly
aspridis@uth.gr

Zarra Panagiota
PhD Candidate, Department of Forestry, Wood Sciences and Design, University of Thessaly
panazarr@uth.gr
Papadopoulos Ioannis
Professor, Department of Forestry, Wood Sciences and Design, University of Thessaly
papadio@uth.gr

Teachers as transmitters of transmission of sustainability issues, should be well prepared and trained with all the cognitive supplies and skills which will have a catalytic role in their educational work towards a sustainable society. University education can provide all the necessary tools that will equip the new generation of teachers with knowledge, abilities and skills, which will be developed in parallel with the concepts of sustainable development and transformational learning. The research seeks to examine the opinions of the members of the Teaching and Research Staff and Special Teaching and Laboratory Staff of Greek Universities regarding the cultivation of the abilities of the future teachers and the multilevel concept of sustainability. More specifically, the implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs) in teaching is being investigated and the adoption of a quality education for a sustainable way of living, as it is depicted through the Goal 4 of the Agenda 2030. The results of the research are of particular importance, as they show the degree of education and training of the potential teachers related to SDGs, the adequacy of the curricula in the guidance of teaching and generally, the actions of the institutions, which are made in order to implement SDGs in higher education.

Key words: Sustainable Development Goals, Education of Teachers, Curricula, Higher Education

Απόψεις φοιτητών/φοιτητριών για τη διδασκαλία, τη μάθηση και το ψηφιακό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Καρακατσάνη Βασιλεία
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
k.vassileia@gmail.com

Στην περίοδο της πανδημίας λόγω Covid-19, η εκπαίδευση της χώρας οδηγήθηκε σε μια επειγόντως εξ αποστάσεως υλοποίησή της και η μαθησιακή διαδικασία διεξαγόταν μέσα από τη χρήση του διαδικτύου. Οι εκπαιδευτικοί και οι φοιτητές/φοιτήτριες έπρεπε να προσαρμοστούν άμεσα και αποτελεσματικά σε ένα πλαίσιο αλληλεπίδρασης, διδασκαλίας και μάθησης που ήταν διαφορετικό. Στη συγκεκριμένη έρευνα σκοπός ήταν να ερευνηθούν οι απόψεις των φοιτητών/φοιτητριών πάνω σε ζητήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ειδικότερα τα ερευνητικά ερωτήματα είναι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση πώς η διδασκαλία επηρέασε τη μάθηση, πόσο αποτελεσματική ήταν η μάθηση σε αυτό πλαίσιο, και πώς το ψηφιακό υλικό επηρέασε τη μάθηση. Από μεθοδολογική άποψη, η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε σε google forms και που διαμοιράστηκε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και το οποίο συμπλήρωσαν 106 άτομα. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ενότητες που αντιστοιχούν στα ερευνητικά ερωτήματα και ειδικότερα χρησιμοποιεί τις κλίμακες Likert. Τέλος, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές/φοιτήτριες αξιολογούν ως αρκετά ικανοποιητική την εκπαιδευτική συμπεριφορά των καθηγητών/τριων, παρόλα αυτά δεν φαίνεται να είναι ικανοποιημένοι/ες από την γενικότερη μαθησιακή διαδικασία στο εξ αποστάσεως περιβάλλον. Ένα τελευταίο που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι δίνουν έμφαση στην

ποιότητα κατασκευής του διαδικτυακού υλικού.

Λέξεις κλειδιά: εξ αποστάσεως εκπαίδευση, διδασκαλία, μάθηση, διαδικτυακό υλικό, πανεπιστήμιο

Students' opinions on teaching, learning and online material in distance learning

Karakatsani Vasileia
Postgraduate student
k.vassileia@gmail.com

During the Covid-19 pandemic, the educational process of the country switched to an urgent situation of distance learning and the learning process was conducted through the use of the Internet. Professors and university students had to immediately and effectively adapt to a context of interaction, teaching and learning that was now different. The aim of this particular research is to ask about and study the university students' opinions on distance learning. Specifically, the research questions are on the context of distance learning and on how teaching affected learning, how effective learning was, and, finally, how the digital material affected learning. As far as the methodology is concerned, the research was carried out through a questionnaire, which was created in google forms, shared on social media, and was completed by 106 people. The questionnaire consists of sections relevant to the respective research questions and, in particular, uses the Likert scales. Finally, the results showed that the students evaluated the teachers' educational behavior as satisfactory enough, but they did not seem to be satisfied with the whole learning process of the distance learning environment. Last but not least, they considered the quality of online material development as very important.

Key words: distance education, teaching, learning, online material, university

Απόψεις εκπαιδευτικών και φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σχετικά με τις εφαρμογές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, για τα έτη 2020-2021.

Μαγγλάρα Βασιλική
Υποψήφια Διδάκτωρ του ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
v.magglara@uoi.gr

Η ψηφιακή επανάσταση έχει επιφέρει αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο πρέπει να ανταποκριθεί στις ανάγκες της κοινωνίας της πληροφορίας. Η εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην Εκπαίδευση διαμόρφωσε νέες προοπτικές στη μαθησιακή διαδικασία. Οι εξελίξεις παγκοσμίως δημιουργούν την ανάγκη για μια εκπαίδευση με πιο ευέλικτη μορφή που να ανταποκρίνεται σε όλα τα επίπεδα, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που ενσωματώνει διάφορα εργαλεία των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).Ο εκπαιδευτικός πλέον καλείται να ανταποκριθεί στο νέο αυτό παιδαγωγικό και κοινωνικό του ρόλο. Με αφορμή την πανδημία που προκάλεσε ο COVID19, έκτακτα και χωρίς προετοιμασία εφάρμοσε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ώστε να συνεχιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία και επικοινωνία με τους μαθητές του. Η δημιουργία εικονικής τάξης για τη διεξαγωγή μαθημάτων μέσω Διαδικτύου, δίνει στο σύγχρονο εκπαιδευτικό δυνατότητες αλλά και εργαλεία για να προσαρμόσει τις διδακτικές μεθόδους του στις ανάγκες της εποχής μας.Για να λειτουργήσει η σύγχρονη εκπαίδευση αποτελεσματικά, είναι απαραίτητη μία φιλική στο χρήστη πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης. Οι πιο γνωστές εφαρμογές για τηλεδιάσκεψη σήμερα είναι το Microsoft Teams, το Skype, το Zoom και το Cisco Webex (χρησιμοποιείται επίσημα από

το Υπουργείο Παιδείας). Εναλλακτικές πλατφόρμες τηλεκπαίδευσης είναι επίσης Google meet αλλά και το Jitsi Meet.Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται απόψεις εκπαιδευτικών και φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα σχετικά με την χρησιμότητα και την αλληλεπίδραση φοιτητών και εκπαιδευτικών στις πλατφόρμες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, για τα έτη 2020-2021. Θα παρουσιαστούν επίσης θέματα όπως η ασφάλεια, οι άδειες χρήσης, και η δωρεάν χρήση. Επίσης εξετάστηκε ο αριθμός των συμμετεχόντων στην τηλεκπαίδευση, η ποιότητα της εικόνας, του ήχου, ο διαμοιρασμός της οθόνης, η υποστήριξη ενσωματωμένου ηλεκτρονικού πίνακα, η δυνατότητα εγγραφής βιντεοκλήσης, η υποστήριξη κινητών συσκευών και διαφορετικών λειτουργικών συστημάτων, και η υποστήριξη της ελληνικής γλώσσας. Η Εργασία είναι σε εξέλιξη και τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την περιορισμένη αλληλεπίδραση εκπαιδευτικών φοιτητών, και την προτίμηση στις δωρεάν πλατφόρμες εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: ΤΠΕ, πλατφόρμες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, covid-19.

Η χρήση των ηλεκτρικών παιχνιδιών για τη διδασκαλία των μαθηματικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Γεώργιος Πολύδωρος
Ακαδημαϊκός Υπότροφος, Τμήμα Μαθηματικών Παν/μίου Κρήτης
georgiospolydoros@gmail.com

Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια βασίζονται γενικά σε ένα ψηφιακό μοντέλο που επιτρέπει την αναπαραγωγή μιας κατάστασης αναφοράς, μιας πραγματικής κατάστασης. Τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, καθώς αποτελούνται από ένα μείγμα παιχνιδιού και ηλεκτρονικών υπολογιστών, συνδυάζουν ελκυστικά χαρακτηριστικά όπως γραφικά, φυσική και κίνηση, για τη δημιουργία εικονικών περιβαλλόντων. Η μάθηση με βάση το παιχνίδι μπορεί να γίνει είτε με την υιοθέτηση των υπαρχόντων ψυχαγωγικών παιχνιδιών στην αγορά για εκπαιδευτική χρήση είτε με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών παιχνιδιών βασισμένα στην εποικοδομητική μάθηση. Έρευνες έχουν δείξει ότι η χρήση ψηφιακών παιχνιδιών στη μάθηση μπορεί να βελτιώσει τα αποτελέσματα των μαθητών. Σκοπός της έρευνας είναι να εξετάσει αν οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν ψηφιακά παιχνίδια μέσω υπολογιστή στο Δημοτικό για την εκμάθηση των μαθηματικών και να διερευνηθούν οι απόψεις τους για την απόδοση αυτών των παιχνιδιών στη διδασκαλία των μαθηματικών. Χρησιμοποιήθηκε ποιοτική προσέγγιση για την συλλογή των δεδομένων. Για τον λόγο αυτόν έγιναν συνεντεύξεις σε 12 δασκάλους τάξεων σχετικά με τη μάθηση των μαθηματικών στην ΣΤ΄ Δημοτικού με τη χρήση ψηφιακών παιχνιδιών και πώς αυτά επηρεάζουν το μαθησιακό αποτέλεσμα. Η δειγματοληψία ήταν συμπωματική και πραγματοποιήθηκε ανάλυση περιεχομένου στις συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να ενσωματώσουν τα ψηφιακά παιχνίδια στη διδασκαλία τους, ωστόσο είναι πρόθυμοι να τα χρησιμοποιήσουν.

Λέξεις κλειδιά: Διδασκαλία μαθηματικών, ψηφιακά παιχνίδια, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

The use of digital games to teach mathematics in primary education

Georgios Polydoros
Department of Mathematics, University of Crete
georgiospolydoros@gmail.com

Digital games are generally based on electronic model that allows the reproduction of reality. They combine attractive features such as graphics and motion, to create virtual environments.

Game-based learning can be done either by adopting existing recreational games for educational use or by developing educational digital games based on constructive learning. Research has shown that the use of digital games in learning can improve student outcomes. The purpose of the research is to examine whether teachers use digital games in elementary school and to explore their views on the performance of these games in teaching mathematics. A qualitative approach was used for data collection. For this reason, 12 class teachers teaching 6th grade students were interviewed. The sampling was random and content analysis was performed. The results showed that teachers find it difficult to integrate digital games into their teaching, yet they are willing to use them.

Key words: Teaching Mathematics, digital games, primary education

Υποστήριξη της σχεδιαστικής σκέψης σε μαθητές Δημοτικού Σχολείου στο πλαίσιο διαγωνισμών Τεχνολογιών – STEAM

Γιάννης Αρβανιτάκης
Υποψήφιος Διδάκτωρ Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
ioarvanit@gmail.com
Γιώργος Παλαιγεωργίου
gpalegeo@gmail.com
Θαρρενός Μπράτιτσης
Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
bratitsis@gmail.com
Σωτήρης Γεωργίου
Υποψήφιος Διδάκτωρ Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
samgeorg@gmail.com

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια προτεινόμενη προσέγγιση για την υποστήριξη της σχεδιαστικής σκέψης (design thinking) των μαθητών των μεγάλων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου για την παραγωγή ιδεών σε ανοιχτά προβλήματα, στο πλαίσιο STEAM. Η συγκεκριμένη πρόταση βασίζεται στην αξιοποίηση σχεδιαστικών καρτών, οι οποίες στοχεύουν στην υποστηριζόμενη διερεύνηση ιδεών για την αντιμετώπιση προβλημάτων σχεδίασης από τους μαθητές, τα οποία είναι ασαφώς ορισμένα και στηρίζεται σε μεθοδολογίες συμμετοχικής σχεδίασης όπως το We!Design, το We!Design!Fractions και το WeDesignForSTEAM. Η προτεινόμενη προσέγγιση σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της συμμετοχής ενός εκπαιδευτικού ομίλου ρομποτικής στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Ανοιχτών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση, με τη συμμετοχή 14 αγοριών και 7 κοριτσιών από 4 διαφορετικά σχολεία. Στο άρθρο παρουσιάζονται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της προσέγγισης, καθώς και αποτελέσματα σχετικά με την ποσότητα, την δημιουργικότητα και την καινοτομία των ιδεών που παρήχθησαν. Οι μαθητές υποστήριξαν ότι η προτεινόμενη μεθοδολογία σχεδίασης τούς επέτρεψε να διερευνήσουν το πρόβλημα με τρόπο απροσδόκητο, δημιουργικό και παραγωγικό. Παράλληλαπαρουσιάζονταιαδυναμίεςκαιπεριορισμοίτηςπροτεινόμενηςπροσέγγισης.The manuscript presents an approach that aims at supporting design thinking for elementary students in order to explore open ended problems in the context of STEAM. The proposed approach utilizes design cards for exploring the design space of an ill structured problem, and is based on participatory design methodologies like We!Design, We!Design!Fractions, and WeDesignForSTEAM. It was implemented in the context of an open educational technologies competition with the participation of 21 students from an educational robotics club and results from the quantity and perceived innovation of ideas are presented. Most students argued that

the proposed approach allowed them to explore the problem at hand in a creative and productive way. Limitations and weaknesses of the approach are also identified and reported.

Λέξεις κλειδιά: Σχεδιαστική σκέψη, Συμμετοχική σχεδίαση, STEAM, Σχεδιαστικές κάρτες

Διεπιστημονικές STEM διασυνδέσεις σε διδακτική ενότητα νανοεπιστήμης – νανοτεχνολογίας

Μπιτσάκη Χαρά
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
ptdep359@edc.uoc.gr
Νιπυράκης Αργύρης
Υποψήφιος Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
agnipyrakis@edc.uoc.gr
Μεταξάς Ιωάννης
Υποψήφιος Διδάκτορας Τμήματος Χημείας Πανεπιστημίου Κρήτης,
chemp1033@edu.chemistry.uoc.gr
Κοκολάκη Αθανασία
Υποψήφια Διδάκτορας Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
akokolaki@edc.uoc.gr
Μιχαηλίδη Αιμιλία
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης,
em.michailidi@edc.uoc.gr
Δημητριάδη Κυριακή
Διδάκτορας Διδακτικής Φ.Ε., Εκπαιδευτικός Δ.Ε.
Σταύρου Δημήτρης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Κρήτης,
dstavrou@uoc.gr

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού προγράμματος ERASMUS+ "IDENTITIES" το Εργαστήριο Διδακτικής των Θετικών Επιστημών του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Κρήτης ανέπτυξε μία ενότητα στο διεπιστημονικό πεδίο της Νανοεπιστήμης – Νανοτεχνολογίας (NET) για φοιτητές/μελλοντικούς εκπαιδευτικούς. Έμφαση δόθηκε στην ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων και των ασυνεχειών μεταξύ των S-T-E-M πεδίων που εμπλέκονται, καθώς και των μορφών διασύνδεσής τους λαμβάνοντας υπόψη επιστημολογικούς, μεθοδολογικούς και γλωσσολογικούς παράγοντες. Πιο συγκεκριμένα η ενότητα αποτελείται από τέσσερις υποενότητες:

- Στην πρώτη υποενότητα οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί καλούνται να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με τη διεπιστημονικότητα των S-T-E-M πεδίων που εμπλέκονται σε NET εφαρμογές.
- Στη δεύτερη υποενότητα παρουσιάζεται εκπαιδευτικό υλικό με διαδραστικές STEM δραστηριότητες σχετικές με τη NET.
- Στην τρίτη υποενότητα εντοπίζουν στις προηγούμενες δραστηριότητες τις διασυνδέσεις που επιτρέπουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των πεδίων αυτών.
- Τέλος, στην τέταρτη υποενότητα το εκπαιδευτικό υλικό αναλύεται από επιστημολογική, μεθοδολογική και γλωσσολογική σκοπιά.

Η παραπάνω ενότητα εφαρμόστηκε σε μελλοντικούς εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στα πλαίσια προπτυχιακών μαθημάτων STEM Εκπαίδευσης. Επίσης η ενότητα εφαρμόστηκε και σε διεθνές θερινό σχολείο του προγράμματος, όπου συμμετείχαν 25 φοιτητές/μελλοντικοί εκπαιδευτικοί από τις χώρες των εταίρων του

προγράμματος (Γαλλία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία). Η ενότητα που αναπτύχθηκε καθώς και πρώτα αποτελέσματα από την εφαρμογή της θα παρουσιαστούν στο συνέδριο.

Λέξεις κλειδιά: διεπιστημονικότητα, STEM εκπαίδευση, αντικείμενα σύγχρονης έρευνας, εκπαίδευση μελλοντικών εκπαιδευτικών, Νανοεπιστήμη – Νανοτεχνολογία

Interdisciplinary interactions between STEM disciplins in a module on nanoscience – nanotechnology

Bitsaki Chara
Master Student in Department of Primary Education University of Crete
ptdep359@edc.uoc.gr
Nipyrakis Argyris
PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
agnipyrakis@edc.uoc.gr
Metaxas Ioannis
PhD Student in Department of Chemistry University of Crete
chemp1033@edu.chemistry.uoc.gr
Kokolaki Athanasia
PhD Student in Department of Primary Education University of Crete
akokolaki@edc.uoc.gr
Michailidi Emily
Post-Doc Researcher in Department of Primary Education University of Crete
em.michailidi@edc.uoc.gr
Dimitriadi Kyriaki
Doctor in Science Education,High School Teacher
kdimitriadi1@gmail.com,
Stavrou Dimitris
Professor in Department of Primary Education University of Crete
dstavrou@uoc.gr

In the context of the ERASMUS + project “IDENTITIES” the Science Teaching Laboratory in the Department of Primary Education of the University of Crete elaborated on a module in the interdisciplinary field of Nanoscience- Nanotechnology (NST) for prospective teachers, emphasizing on the boundaries between S-T-E-M disciplines, as well as the forms of integration considering epistemological, methodological and linguistic aspects. More specifically, the module consists of four submodules:

- In the first submodule prospective teachers express their conceptions about interdisciplinarity between S-T-E-M disciplines involved in NST applications.
- In the second submodule teaching material consisted of interactive activities regard to NST is presented.
- In the third submodule prospective teachers recognize in the previous activities integrations that allow interaction between them.
- Finally, the teaching material is analyzed based on epistemological, methodological and linguistic aspects.

The module was implemented to prospective teachers of Primary and Secondary Education, in the context of undergraduate courses for STEM Education, as well as in the project’s international summer school to 25 prospective teachers from all partner countries of the project (France, Greece, Italy, Spain). The developed module, as well as preliminary results from the implementation will be presented in the conference.

Key words: interdisciplinarity, STEM education, advanced research topic, future teachers' education, nanoscience-nanotechnology

Εφαρμογή της εκπαίδευσης STEM: Προσαρμογή δύο εργαλείων για την αξιολόγηση της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα

Θεανώ Παπαγιαννοπούλου
Εκπαιδευτικός Πληροφορικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
papagiat@sch.gr
Γιούλη Βαϊοπούλου
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
jvaiopoulou@gmail.com

Η εκπαίδευση STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) είναι ένας από τους τρόπους αντιμετώπισης των προκλήσεων του 21ου αιώνα και υιοθετήθηκε στο ελληνικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, το σχολικό έτος 2021-2022. Οι εκπαιδευτικοί, ως μέντορες της εν λόγω καινοτομίας, είναι αναγκαίο να προετοιμαστούν με επαρκείς γνώσεις, να είναι ικανοί να συνδυάζουν τους τέσσερις επιμέρους κλάδους και να αναπτύξουν θετική στάση στη διδασκαλία πέρα από τον κλάδο τους, στη συνεργασία με συναδέλφους και στην αλλαγή των διδακτικών τους στρατηγικών. Στο πλαίσιο κάθε μεταρρύθμισης μπορεί να βιώσουν συναισθήματα, που θα επηρεάσουν τη διδακτική τους απόδοση. Η παρούσα μελέτη διερευνά την ετοιμότητα των Ελλήνων διδασκόντων να εφαρμόσουν το STEM από την γνωστική, συναισθηματική και συμπεριφορική διάσταση. Στην έρευνα συμμετείχαν 494 άτομα από όλες τις ειδικότητες.
Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων επιλέχθηκαν δύο ερωτηματολόγια κλειστού τύπου, το Technology, Engineering and Mathematics (STEM) Education from the Cognitive, Affective and Behavioural Aspects (Abduletal., 2017) και το The Attitude of Primary School Teachers towards STEM Education (Wei & Maat, 2020). Η παραγοντική τους δομή εξετάστηκε με την αξιοποίηση της διερευνητικής ανάλυσης παραγόντων και οι διαστάσεις που προέκυψαν λειτούργησαν ως εξαρτημένες και ανεξάρτητες μεταβλητές σε πολυμεταβλητές αναλύσεις. Τα ευρήματα συζητούνται στο πλαίσιο σχετικού ερευνητικού πεδίου.

Λέξεις κλειδιά: ετοιμότητα εκπαιδευτικών, γνωστική διάσταση, συναισθηματική διάσταση, συμπεριφορική διάσταση, πολυμεταβλητές αναλύσεις

Implementation of STEM education: Adjustment of two instruments to assess teachers' readiness in Greece

Theano Papagiannopoulou
Primary Education Informatics Teacher
papagiat@sch.gr
Julie Vaiopoulou
Post-Doctoral Researcher, Democritus University of Thrace
jvaiopoulou@gmail.com

STEM education (Science, Technology, Engineering and Mathematics) is one of the ways to meet the challenges of the 21st century and has been adopted in the Greek curriculum, during the school year 2021-2022. Teachers, as mentors of this innovation, need to be prepared with sufficient knowledge, to have the ability to combine the four individual disciplines, to develop a positive attitude towards teaching outside of their field, collaborating with colleagues and

changing their teaching strategies. In the context of any reform, they are likely to experience emotions, which may impact on their teaching performance. The present study investigates the readiness of Greek teachers to apply STEM from the cognitive, affective and behavioral dimension. A total of 494 people participated in this research from all teaching specialties. Two closed-ended questionnaires were selected as a data collection instrument, the Technology, Engineering and Mathematics (STEM) Education from the Cognitive, Affective and Behavioral Aspects (Abdul et al., 2017) and The Attitude of Primary School Teachers towards STEM Education (Wei & May, 2020). Their factor structure was examined using the exploratory factor analysis and the resulting dimensions were used as dependent and independent variables in multivariate analyses. The findings are discussed in the context of a relevant research field.

Key words: teachers' readiness, cognitive dimension, affective dimension, behavioral dimension, multivariate analyses

Αντιλήψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για τη σχέση της δημιουργικότητας με την Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία

Μαριάνθη Καλαφάτη
Μεταδιδάκτορας ερευνήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθήνας
m.kalafati@ecd.uoa.gr
Γεωργία Λιαράκου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθήνας,
gliarakou@ecd.uoa.gr

Η παρούσα εργασία αποτελεί μέρος μιας μεταδιδακτορικής έρευνας η οποία προσεγγίζει το φαινόμενο της δημιουργικότητας στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, τοποθετεί την έννοια στο επίκεντρο της αειφορίας, εκλαμβάνοντας την ως μια από τις βασικές ικανότητες που χρειάζεται να οικοδομήσει ο άνθρωπος για την επίτευξη των στόχων της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΕΠΑ). Εξετάζει τις γνώσεις και τις αντιλήψεις των φοιτητών/-τριών-μελλοντικών εκπαιδευτικών όσον αφορά τη σχέση της δημιουργικότητας με την ΕΠΑ, κατά τη διάρκεια μιας ειδικά σχεδιασμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης, αξιοποιώντας ως ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι φοιτήτριες/ές εντοπίζουν τη συνάφεια της δημιουργικότητας με την ΕΠΑ, ωστόσο δυσκολεύονται να προσδιορίσουν τα χαρακτηριστικά που συνδέουν τα δύο πεδία στην πράξη. Αναγνωρίζουν μεν τη διαθεματική υπόσταση της έννοιας, αλλά δεν τους είναι τόσο σαφές πώς μπορεί να νοηματοδοτηθεί και να προσδώσει προστιθέμενη αξία στο πλαίσιο της ΕΠΑ. Συσχετίζουν κυρίως τη δημιουργικότητα με τη δημιουργία και τη δημιουργική διδασκαλία, εστιάζοντας στους εναλλακτικούς τρόπους που μπορεί να αξιοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός για την προσέγγιση των γνωστικών πεδίων του ΑΠ. Επιπλέον, δεν φαίνεται να εμβαθύνουν στη σημασία της δημιουργικότητας ως βασική δεξιότητα-στόχο για τη σύγχρονη εκπαίδευση και ειδικότερα ως ικανότητα-κλειδί που επιτρέπει τη βαθιά σκέψη και δράση των εκπαιδευόμενων προς την επίλυση των κρίσιμων ζητημάτων περιβάλλοντος και αειφορίας.

Λέξεις κλειδιά: δημιουργικότητα, εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία, τριτοβάθμια εκπαίδευση, μελλοντικοί εκπαιδευτικοί

Students'-future educators' perceptions regarding the relationship between creativity and Environmental and Sustainability Education

Marianthi Kalafati
postdoctoral researcher, Department of Early Childhood Education, National and Kapodistrian University of Athens
m.kalafati@ecd.uoa.gr
Georgia Liarakou, Associate Professor
Department of Early Childhood Education, National and Kapodistrian University of Athens
gliarakou@ecd.uoa.gr

This paper is part of a postdoctoral study that investigates creativity in the context of higher education. It specifically places creativity at the heart of sustainability, perceiving it as one of the key-competencies that people need to develop in order to be able to achieve Environmental and Sustainability Education (ESE) goals. The study used a questionnaire as the main research tool to examine students'- future educators' knowledge and perceptions regarding the relationship between creativity and ESE, in the duration of a specially designed educational intervention. The results indicate that students identify the correlation between creativity and ESE; they have difficulty however in identifying specific characteristics that interconnect these two fields in practice. Although they recognize the interdisciplinary nature of creativity, how it can be conceptualized in order to add extra value to ESE is rather vague to them. They mainly associate creativity with creation as well as creative teaching, focusing mostly on creative methods and tools that teachers use to enhance school curriculum. In addition, they do not seem to delve into the importance of creativity as a key competence in education, nor as a core ability that allows students to think deeply and take action for critical environmental and sustainability issues.

Key words: creativity; environmental and sustainability education, higher education, future educators

Ο αστικός χώρος μέσα από τα μάτια των μικρών παιδιών. Η περίπτωση ενός νηπιαγωγείου στην Αθήνα

Φίλιππος Μπρέντας
Εκπαιδευτικός ΠΕ60 – Υποψήφιος Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Α.Π.Θ
filipposmprentas@gmail.com
Αναστασία Δημητρίου
Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Α.Π.Θ,
anadim@nured.auth.gr

Το αστικό περιβαλλοντικό τοπίο αποτελεί έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο χώρο, η διαμόρφωση του οποίου δημιουργεί θετικές και αρνητικές κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που βιώνουν τα άτομα στην καθημερινότητα τους. Παράλληλα, αποτελεί έναν οικείο χώρο τον οποίο βιώνουν τα μικρά παιδιά και επηρεάζονται από τα προβλήματα του. Είναι όμως τα παιδιά σε θέση να κατανοήσουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα του αστικού χώρου και να συμβάλουν στη συνδιαμόρφωσή του; Είναι σε θέση να σχεδιάσουν την πόλη που οραματίζονται και να προτείνουν τρόπους για τη διαμόρφωση της; Τα ερωτήματα αυτά αποτέλεσαν κεντρικά ζητήματα έρευνας που υλοποιήθηκε ανάμεσα σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Ειδικότερα, επιχειρήθηκε η μελέτη του αστικού περιβάλλοντος, των συναφών προβλημάτων και των συνεπειών τους μέσα από τις εμπειρίες δέκα (10) νηπίων Δημόσιου Νηπιαγωγείου στην Αθήνα. Μεθοδολογικά, εφαρμόστηκε η μελέτη περίπτωσης μέσα από τη συνάντησή της με την εκπαιδευτική πράξη, ενώ αξιοποιήθηκαν οι τεχνικές των ατομικών ημί-δομημένων συνεντεύξεων, της ανάλυσης των παιδικών ιχνογραφημάτων και του καθοδηγούμενου οραματισμού. Η εμπλοκή των μαθητών στις παραπάνω διαδικασίες προβάλλει το κοινό όραμα και σχέδια δράσης για την επίτευξη του. Από τα ερευνητικά αποτελέσματα αναδεικνύεται αειφορική ενσυναίσθηση των νηπίων που φαίνεται ότι προβληματίζονται για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του αστικού χώρου. Επιπλέον, οι ιδέες τους για την αναδιαμόρφωση της πόλης τους χαρακτηρίζονται από παρεμβάσεις συλλογικών δράσεων που διασφαλίζουν την αειφόρο εξέλιξη του αστικού τοπίου.

Λέξεις κλειδιά: Αειφορία, καθοδηγούμενος οραματισμός, αστικό περιβαλλοντικό τοπίο, συνδιαμόρφωση, συμμετοχικότητα.

The urban environmental landscape through the eyes of preschool children. Case study in a public preschool in Athens

Filippos Brentas
Preschool Teacher – PhD Candidate, School of Early Childhood Education, Aristotle University of Thessaloniki
filipposmprentas@gmail.com
Anastasia Dimitriou
Professor, School of Early Childhood Education, Aristotle University of Thessaloniki,
anadim@nured.auth.gr

The urban environmental landscape is constantly changing having both negative and positive effects because of human choices and activities. The result of these processes is a set of positive and negative social and environmental effects on people's social life. Preschoolers, living in the urban environmental landscape can be affected by its problems. But, are preschoolers able to realize the problems of urban environmental landscape contributing to its co-shaping? Moreover, are preschoolers able to express the city they visualize and propose co-shaping recommendations? These consist the present study's main research questions.In particular, the present study focuses on the urban environmental landscape, its problems and consequences through the experiences of ten (10) preschoolers of a public kindergarten in Athens. The research method of the present study is the case study, combined to the educational act, using at the meantime the techniques of the individual semi-structured interviews, the analysis of children's sketch and guided visualization. Students' involvement in the aforementioned activities creates the vision of the future. Within this framework all the team's action plans are organized. Taking advantage of the research data, preschoolers express their ideas about the development of the urban environmental Athenian landscape in the sustainability spectrum, assuring the environmental quality. Preschoolers' ideas reveal their concerns for the sustainable empathy, the urban landscape of the environmental problems and their cooperative ideas and actions based on development of the city's sustainability.

Key words: Sustainability, guided community visioning, urban environmental landscape, co-configuration, participation.

Διερευνώντας την περιβαλλοντική εμπειρία παιδιών προσχολικής ηλικίας στο πάρκο του σχολείου τους. Μια αφηγηματική προσέγγιση εκπαιδευτικής έρευνας.

Κατερίνα Χουλιαρά
MEd, Νηπιαγωγός
chouliara.kat@gmail.com
Μαρία Δασκολιά
Ph.D, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μέρος μιας αφηγηματικής έρευνας που διενεργήθηκε με παιδιά προσχολικής ηλικίας, με στόχο την ανάδειξη του τρόπου με τον οποίο τα ίδια προσλαμβάνουν και ερμηνεύουν την εμπειρία τους σε ένα αστικό πάρκο στη γειτονιά του σχολείου τους. Ανάμεσα στις ερευνητικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η 'περιπατητική

συνέντευξη'. Η ανάλυση των αφηγηματικών δεδομένων από τις συνεντεύξεις ανέδειξε ότι τα παιδιά αναπτύσσουν πολυδιάστατες σχέσεις και εμπειρίες στο πάρκο, καθώς κινούνται, παίζουν, συναντιούνται με άλλα παιδιά και ενήλικους και εξερευνούν γωνιές και σημεία του. Με κοινό στοιχείο την αφήγηση της εμπειρίας για το χώρο μέσα στον ίδιο τον χώρο, τα παιδιά εστιάζουν σε αγαπημένα και μη χαρακτηριστικά και σε σημαντικά στοιχεία του πάρκου για τα ίδια, αναδεικνύοντας αρνητικές ή θετικές πτυχές της εμπειρίας τους εκεί. Ανάμεσα στα θέματα που διαμορφώθηκαν ήταν η κοινωνική διάσταση του αστικού φυσικού χώρου, η δυνατότητα του να παρέχει φυσικά στοιχεία, οι δραστηριότητες ή τοποθεσίες, τα στοιχεία που συμβάλλουν στη σύνδεση με τον τόπο και οι δυσάρεστες εμπειρίες. Η έρευνα συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνεται η παιδική εμπειρία σε χώρους αστικού πρασίνου και εμπλουτίζει τη θεωρία και την πράξη γύρω από τον σχεδιασμό προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία.
Λέξεις κλειδιά: Αστικό πάρκο, παιδική εμπειρία, περιπατητική συνέντευξη, προσχολική εκπαίδευση, αφηγηματική εκπαιδευτική έρευνα

Exploring preschool children's environmental experience of an urban park nearby their school. A narrative approach to educational research.

Katerina Chouliara
Med, Kindergarten teacher
chouliara.kat@gmail.com
Maria Daskolia
Associate Professor in Environmental and Sustainability Education in the Department of Educational Studies (School of Philosophy) at the NKUA

This paper presents a part of a narrative research conducted among preschool children, aiming to highlight children's perceptions and interpretations about their experience in an urban park nearby their school. Among the research techniques used was the 'walking interview'. Analysis of the narrative interview data showed that the children developed the children developed multidimensional relationships and experiences in the park, as they move, explore, play and meet other children and adults.In their narratives,the children focused on favorite and least favorite features or important elements of the park, as well as on positive and negative aspects of their experience. Among the issues that emerged were the social dimension of an urban natural place, the unpleasant experiences, activities or locations and natural elements or other elements that contribute to their connection with the place.The research contributes to a better understanding of the ways in which children's experience is shaped in urban green spaces and informs the theory and practice of preschool environmental education programs.

Key words: Urban park, child experience, walking interview, preschool education, narrative educational research

Σάββατο 14 Μαΐου

Θεωρία και πράξη στη διδασκαλία και στη μάθηση
Αμφιθέατρο Ισογείου

Απόψεις και πρακτικές εν ενεργεία εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας για την αξιοποίηση της γωνιάς της βιβλιοθήκης στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Χρηστίνα Σιδηροπούλου
ΕΔΙΠ, Παν/μιο Δυτικής Μακεδονίας
chsidiropoulou@uowm.gr
Χαρίκλεια Παναγιωτίδου
Νηπιαγωγός
chara.panagiotidou1@gmail.com
Κωνσταντίνος Ντίνας
Καθηγητής, Παν/μιο Δυτικής Μακεδονίας
kdinas@uowm.gr

Στην παρούσα ποιοτική έρευνα γίνεται μία προσπάθεια καταγραφής του τρόπου με τον οποίο δέκα εκπαιδευτικοί προσχολικής ηλικίας εντάσσουν τη γωνιά της βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα, εξετάζεται α) πώς εξοπλίζουν και οργανώνουν τη συγκεκριμένη γωνιά, β) τι είδους δραστηριότητες σχεδιάζουν και με ποιους τρόπους εμπλέκουν τα παιδιά στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς και γ) ποιες παιδαγωγικές αντιλήψεις αντανακλούν οι πρακτικές τους. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων και η επεξεργασία τους βάσει της θεματικής ανάλυσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η γωνιά της βιβλιοθήκης είναι σημαντική στην τάξη των συγκεκριμένων νηπιαγωγών, οι οποίες την εμπλουτίζουν με ποικιλία βιβλίων κι εντύπων διαφορετικών κειμενικών ειδών και σημειωτικών τρόπων. Ως κυρίαρχη τάση αναδείχθηκε ότι έχουν οι ίδιες την οργάνωση και εποπτεία της και ότι συνδέουν τη συγκεκριμένη γωνιά με την εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της δανειστικής βιβλιοθήκης και οργανωμένων δραστηριοτήτων κυρίως από το μαθησιακό πεδίο της γλώσσας και των τεχνών. Τις περισσότερες φορές επικρατεί ένα μεικτό μοντέλο όπου η εκπαιδευτικός διατηρεί τον παραδοσιακό κυρίαρχο ρόλο της, αν και προσπαθεί να λάβει υπόψη της τα παιδιά. Μία μικρή μερίδα νηπιαγωγών του δείγματος φάνηκε ωστόσο να ενισχύει συνειδητά την ανάληψη πρωτοβουλιών από τα παιδιά και να συνδιαμορφώνει τη μαθησιακή διαδικασία μαζί τους.

Λέξεις κλειδιά: Γωνιά βιβλιοθήκης, προσχολική εκπαίδευση, απόψεις και πρακτικές εκπαιδευτικών

Preschool teachers' beliefs and practices concerning the role of classroom book corner in educational process

Christina Sidiropoulou
Laboratory teaching staff, University of Western Macedonia
chsidiropoulou@uowm.gr
Chara Panagiotidou
Preschool teacher
chara.panagiotidou1@gmail.com
Kostas Dinas

Professor, University of Western Macedonia
kdinas@uowm.gr

The purpose of this study is to examine preschool teachers' beliefs and practices concerning the role of the classroom book corner in the in Early Childhood educational processes in Greece. Specifically, the study explores a) the criteria whereby teachers equip, organize, and animate this specific area, b) the ways in which they involve children and, c) the theoretical framework reflected by the teachers` pedagogical perceptions and practices. The study is a qualitative research based on a sample of ten active preschool teachers. Semi-structured interviews were employed for the data collection. Data were analysed using thematic analysis. According to the findings, classroom book corner revealed as an important place, used systematically by preschool teachers in order to organize various activities, mostly related to language, literacy, and arts. The results also showed that the activities implemented in book corner mainly reflected a mixed model between teacher-centered and participatory/child-centered approaches.

Key words: classroom book corner, Early Childhood Education, teachers' beliefs, and practices

VOICE: Η διαδικασία κατασκευής ενός εκπαιδευτικού υλικού για την ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών στην λήψη αποφάσεων

Σοφία Αυγητίδου
Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
savgitidou@edlit.auth.gr
Μαρία Μπιρμπίλη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
mmpirmpi@nured.auth.gr
Κυριακή Βέλκου
Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
kikivelkou@gmail.com
Βασιλική Αλεξίου, Νηπιαγωγός, Δρ. Παιδαγωγικής
alexiouvaso7@gmail.com
Σόνια Λυκομήτρου, Νηπιαγωγός Δρ. Παιδαγωγικής
likomitrou@gmail.com
Σεβαστή Θεοδοσίου, Πληροφορικός
sev.theodosiou@gmail.com
Χριστίνα Σιδηροπούλου, Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
sidichris_4@yahoo.gr

Η ποιότητα των προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης έχει συνδεθεί με την εξασφάλιση συμμετοχικών, δημοκρατικών και συνεργατικών εκπαιδευτικών πρακτικών που επηρεάζουν την καθημερινή εμπειρία των παιδιών αλλά και την ενδυνάμωσή τους ως ενεργών και κριτικά σκεπτόμενων προσώπων (Dahlberg &Moss, 2005·Johansson &Sandberg, 2010). Παρά την ερευνητική γνώση που έχει αποκτηθεί και τις συμμετοχικές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί στην προσχολική εκπαίδευση (Clark & Moss, 2010· Edwards, Gandini & Forman, 1993· Παπανδρέου, 2020· Rinaldi, 1993), σύγχρονες έρευνες στον Ελληνικό χώρο δείχνουν ότι η γνώση αυτή δεν έχει επηρεάσει συστηματικά το καθημερινό εκπαιδευτικό έργο στο νηπιαγωγείο (Αλεξίου, 2018· Αυγητίδου, 2014· Λυκομήτρου 2015). Η διαπίστωση αυτή αποτέλεσε το έναυσμα για την δημιουργία ενός εκπαιδευτικού υλικού επιμόρφωσης των νηπιαγωγών και υποστήριξης των γονέων στις συμμετοχικές πρακτικές στο πλαίσιο του προγράμματος VOICE με την χρηματοδότηση του ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. Στην παρούσα ανακοίνωση

αναλύουμε την διαδικασία κατασκευής του εκπαιδευτικού υλικού με βάση τις τρεις αρχές κατασκευής του υλικού: τεκμηρίωση - διερεύνηση τόσο της πρακτικής των νηπιαγωγών όσο και της σύγχρονης βιβλιογραφίας, χρήση θεωρητικών, ερευνητικών και αναστοχαστικών εργαλείων για την αποδόμηση και τον μετασχηματισμό κυρίαρχων πεποιθήσεων και πρακτικών και δυνατότητα αξιοποίησής του τόσο σε δια ζώσης ή σύγχρονα βιωματικά εργαστήρια όσο και σε εξ αποστάσεως επιμόρφωση μέσω μιας ιστοσελίδας. Στην ανακοίνωση επίσης παρουσιάζουμε τους στόχους, τους άξονες, το περιεχόμενο και την μορφή του υλικού όπως προέκυψαν με βάση τις παραπάνω αρχές και τα συνδέουμε με τις διαδικασίες επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά: συμμετοχή των παιδιών, εκπαιδευτικό υλικό, προσχολική εκπαίδευση, γονείς

VOICE: A process for constructing an educational material to enhance children's participation in decision making

Sofia Avgitidou
Professor, Aristotle University of Thessaloniki
savgitidou@edlit.auth.gr
Maria Birbili
Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
mmpirmpi@nured.auth.gr
Kyriaki Velkou
Ph.D candidate, University of Western Macedonia
kikivelkou@gmail.com
Vassiliki Alexiou
Kindergarten teacher, Ph.D
alexiouvaso7@gmail.com
Sonia Likomitrou
Kindergarten teacher, Ph.D
likomitrou@gmail.com
ΣεβαστήΘεοδοσίου
Information Technology Specialist
sev.theodosiou@gmail.com
Christina Sidiropoulou
Special Teaching Staff, University of Western Macedonia
sidichris_4@yahoo.gr

Early Childhood education (ECE) programs' quality has been connected with opportunities for ensuring participatory, democratic and co-operative educational practices that affect both children's daily experience and their empowerment as critical agents (Dahlberg &Moss, 2005·Johansson &Sandberg, 2010). Although relevant research knowledge has been produced and participatory practices have been applied in different countries (Clark & Moss, 2010· Edwards, Gandini & Forman, 1993· Papandreou, 2020· Rinaldi, 1993), recent research in Greece has shown that this knowledge has not systematically affected ECE practice (Alexiou, 2018· Avgitidou, 2014· Likomitrou, 2015). This remark formed the starting point for creating an educational material for the support of both teachers and parents in participatory practices in the context of the program VOICE financed by H.F.R.I. In our presentation we analyse the process of constructing this material based on three principles: documentation of teachers' practice and utilization of current theories and research, the use of theoretical, research and reflective tools to deconstruct and transform dominant theories and practices and the suitability

of the material for both face to face and distance-learning education. We present the aims, axis, content and form of the material as it was created based on the previously mentioned principles and the processes to support teachers' professional learning.
Key words: Children's participation, educational material, early childhood education, parents

Fliperentiation: Η διαφοροποιημένη διδασκαλία στο πλαίσιο του μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης

Σιδηροπούλου Ζωή
Υπ. Διδάκτορας ΠΤΕΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
zoisidiropoulou@uth.gr
Μπότσογλου Καφένια
Καθηγήτρια ΠΤΕΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
kmpotso@uth.gr

Αν και η διαφοροποιημένη διδασκαλία αποτελεί την καταλληλότερη προσέγγιση ως προς την προσαρμογή της διδασκαλίας στις απαιτήσεις των σύγχρονων ανομοιογενών τάξεων, η εφαρμογή της στις σχολικές αίθουσες δεν είναι συχνή, εξαιτίας του περιορισμένου διδακτικού χρόνου και της δυσκολίας που συνεπάγεται η παράλληλη εργασία του εκπαιδευτικού προς τους μαθητές διαφορετικών επιπέδων (Burkett, 2013˙ Κουτσελίνη, 2009). Η αναδυόμενη εκπαιδευτική προσέγγιση που συναντάται στη διεθνή βιβλιογραφία με τον όρο Fliperentiation (FlippedLearningandDifferentiation) ενθαρρύνει τον διαφορετικό τρόπο οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας καλύπτοντας τις ανάγκες της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (Hirsch, 2014). Συνδυάζοντας το μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης και την προσέγγιση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, προσφέρει στον εκπαιδευτικό τον απαιτούμενο χρόνο προκειμένου να προσαρμόσει τη διδασκαλία του στις ανάγκες κάθε μαθητή (Carbaugh&Doubet, 2016). Το παρόν άρθρο παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη σύνθεση των διαθέσιμων ερευνητικών δεδομένων σχετικά με την προσέγγιση του Fliperentiation και τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών σχετικά με τη δυνατότητα διαφοροποίησης της διδασκαλίας στο περιβάλλον της ανεστραμμένης τάξης. Παράλληλα, μελετώνται οι δυσκολίες κατά την εφαρμογή των δύο προσεγγίσεων, καθώς και η ανάπτυξη στρατηγικών αντιμετώπισής τους.
Λέξεις κλειδιά: Fliperentiation, ανεστραμμένη τάξη, διαφοροποιημένη διδασκαλία, μικτή μάθηση

Fliperentiation: Differentiated instruction in the flipped classroom context

Sidiropoulou Zoi
Phd Student, University of Thessaly
zoisidiropoulou@uth.gr
Botsoglou Kafenia
Professor, University of Thessaly
kmpotso@uth.gr

With contemporary classrooms becoming increasingly diverse, differentiated instruction is regarded as the most effective approach for adapting teaching to students' different needs. However, its implementation is not frequent due to the limited class time and the difficulty involved in the parallel teaching to students of different levels (Burkett, 2013; Koutselini, 2009). The emerging approach "Fliperentiation" (Flipped Learning and Differentiation) provides the teacher with an alternative way of organizing the learning process. Combining the pedagogical model of the flipped classroom with the teaching strategy of differentiated instruction, offers the

teacher the time needed in order to adapt his instruction to the needs of each student (Carbaugh&Doubet, 2016; Hirsch, 2014). This literature review presents an overview of available research data on the Fliperentiation approach and the results of previous research on the possibility of differentiating teaching in the flipped classroom context. Moreover, challenges of implementing the two approaches, as well as the development of strategies to address them adequately are studied.

Key words: Fliperentiation, flipped classroom, differentiated instruction, blended learning

Ανεστραμμένη τάξη και ανάπτυξη κριτικής σκέψης στο δημοτικό σχολείο

Διαμαντή Παναγιώτα
Διδακτορική φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
giotadiam@hotmail.com
Καλδή Σταυρούλα
Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
kaldi@uth.gr

Σύμφωνα με το Partnership for 21st century skills 2015 ο 21ος αιώνας απαιτεί ένα σύνολο δεξιοτήτων (Καμπόλη, 2020), που οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να αναπτύξουν ώστε να καταφέρουν να ανταποκριθούν και να επιτύχουν στην εποχή της πληροφορίας. Σημαντικές δεξιότητες μάθησης και καινοτομίας θεωρούνται η κριτική σκέψη, η συνεργασία, η επικοινωνία και η δημιουργικότητα, όμως, η ανάπτυξή τους υστερεί εξαιτίας της δομής της παραδοσιακής εκπαιδευτικής διαδικασίας (Καμπόλη, 2020). Προς την κατεύθυνση αυτή, οι εκπαιδευτικοί υιοθετούν εναλλακτικές στρατηγικές διδασκαλίας και δημιουργούν σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης (Roehl, Reddy, & Shannon, 2013· Vasileiou, 2009). Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί το μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης – flipped classroom. Η «ανεστραμμένη τάξη» είναι μία καινοτόμος διδακτική μέθοδος, η οποία αντιστρέφει την παραδοσιακή δομή της διδασκαλίας, με την επαφή του περιεχομένου του μαθήματος να γίνεται στο σπίτι μέσω ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και την εξάσκηση και εμπέδωσή του να πραγματοποιείται στην τάξη μέσα από την εκπόνηση εποικοδομητικών δραστηριοτήτων (Bergmann & Sams, 2014).
Στον ελληνικό χώρο και ιδιαίτερα στο δημοτικό σχολείο παρόλο που έχουν εκπονηθεί ορισμένες αξιόλογες έρευνες για την ανεστραμμένη τάξη, δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς τα αποτελέσματα που επιφέρει σε άλλους γνωστικούς και ψυχοσυναισθηματικούς τομείς, πέραν της επίδοσης των μαθητών και των κινήτρων μάθησης (Yang & Chen, 2020· Ρακιτζή, Μπότσογλου & Ρουσσάκης, 2020· Μακροδήμου, Παπαδάκη & Κουτσούμπα, 2017· Aidinopoulou & Sampson, 2017· Μουζάκη, Κουτρομάνο & Ζερβό 2017). Όμοια, ο όγκος των ερευνητικών δεδομένων για την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης σε νέα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, είναι αρκετά περιορισμένος (Munir, Baroutian, Young, & Carter, 2018· Sletten, 2015).
Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου σχεδιασμού που βρίσκεται σε εξέλιξη και στοχεύει στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας του μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης σε μαθητές Δημοτικού. Αξιοποιώντας το μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης, σχεδιάζεται κατάλληλο ψηφιακό, διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό το οποίο οι μαθητές μελετούν κατ' οίκον πριν την έναρξη του μαθήματος και έχουν πρόσβαση από οποιαδήποτε τεχνολογικά μέσα διαθέτουν στο σπίτι τους (υπολογιστή, τάμπλετ, smartphone). Για τον σκοπό της συγκεκριμένης ερευνητικής πρότασης χρησιμοποιείται ως παράδειγμα σχολικής γνώσης το μάθημα της Κοινωνικής Πολιτικής Αγωγής της Στ΄ Δημοτικού το οποίο επιλέχθηκε λόγω της ιδιαιτερότητας του περιεχομένου του. Συγκεκριμένα όλη η φιλοσοφία του μαθήματος και το Αναλυτικό του Πρόγραμμα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των μαθητών για

τα κοινωνικά ζητήματα, στην ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των ατόμων και τη συμμετοχή τους στη σύγχρονη πολυπολιτισμική και δημοκρατική κοινωνία με κριτικό τρόπο (Δροσάτος, 2020).

Λέξεις κλειδιά: ανεστραμμένη τάξη, κριτική σκέψη, δημοτικό σχολείο

Το παράδειγμα του λοιμού των Αθηνών ως διδακτική της γλώσσας και παιδαγωγική πρακτική: μια μορφή διαχρονικής διαχείρισης κρίσεων πανδημιών στην μουσειακή εκπαίδευση με καινοτόμα διδακτικά μέσα στο Μουσείο Εκμαγείων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σμαράγδα Παπαδοπούλου
Κλεοπάτρα Καθάριου

Με αφετηρία τον Λοιμό των Αθηνών, όπως μας τον διηγείται ο Θουκυδίδης, την ηλεκτρονικά διαθέσιμη θεατρική παρουσίαση μιας αρχαίας πανδημίας και παράλληλα με την πανδημία του Covid-19 του 21ου αιώνα που επηρέασε μεταξύ των άλλων και την σύγχρονη ελληνική εκπαίδευση, επιχειρούμε μια διδακτική παιδαγωγική πρόταση διαχείρισης κρίσεων αυτής της μορφής. Ως διδακτικά μέσα αξιοποιούνται ιστορικά γεγονότα, αρχαιολογικά ευρήματα, αρχαία τέχνεργα και αντίγραφα πρωτοτύπων έργων που εκτίθενται στο Μουσείο Εκμαγείων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων προκειμένου να προαχθούν οι γλωσσικές δεξιότητες επικοινωνίας και σφαιρικής γνώσης των παιδιών που συμμετέχουν.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ερευνητικής προσέγγισης, πέραν από τα καινοτόμα διδακτικά εργαλεία που αξιοποιούνται για το σχεδιασμό του προτεινόμενου εκπαιδευτικού προγράμματος μουσείου, προτείνεται και ο αντίστοιχος εμπλουτισμός των διδακτικών εγχειριδίων Μητρικής Γλώσσας.

Λέξεις κλειδιά: Διδακτική Γλώσσας, Ιστορία Τέχνης, Αγωγή Υγείας, Πανδημία

The example of the plague of Athens as a language teaching and pedagogical practice: a form of timeless management of pandemic crises in museum education with innovative teaching tools in the Cast Museum of the University of Ioannina

Smaragda Papadopoulou
Kleopatra Kathariou

Taking the Plague of Athens, as described by Thucydides, as our starting point, along with an online available theatrical performance of the ancient pandemic, and in parallel with the first 21st century pandemic of Covid-19 that influenced, among others, also modern Greek education, we attempt a didactic pedagogical proposal for managing crises of this form. Historical events, archeological findings, ancient artifacts and copies of original works exhibited in the Cast Museum of the University of Ioannina are used as teaching tools in order to promote the language skills of communication and global knowledge of participating children. Within the frame of this research approach, besides the innovative teaching tools used for the suggested educational program, we further propose an appropriate enrichment of the teaching books of mother tongue.

Key words: Didactic of Language, History of Art, Health Education, Covid-19 pandemic

Η παιδαγωγική διαφοροποίηση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Εννοιολογικές ορίζουσες και προσδιορισμοί

Κανελλοπούλου Ευρυδίκη-Μαρία
Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
evikanell@gmail.com
Δάρρα Μαρία
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια (Ph.D), Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
darra@aegean.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι, μέσω της ανάλυσης περιεχομένου 30 δημοσιεύσεων στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία σε διάφορα επιστημονικά κείμενα, βιβλία, άρθρα περιοδικών και συνεδρίων, να διερευνήσει το εννοιολογικό περιεχόμενο της παιδαγωγικής διαφοροποίησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε προέκυψαν δώδεκα διαστάσεις ή αλλιώς χαρακτηριστικά της παιδαγωγικής διαφοροποίησης που παρουσίαζαν τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης και εντάχθηκαν σε τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες. Αυτές είναι: α. «διαδικασίες», β. «πλαίσιο», γ. «αποτελέσματα μάθησης» και δ. «αξιολόγηση». Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι η διάσταση με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι η τροποποίηση του υποστηρικτικού πλαισίου μάθησης και ακολουθούν κατά σειρά συχνότητας εμφάνισης η ικανοποίηση αναγκών των μαθητών και η μαθητοκεντρική διδασκαλία και μάθηση. Επίσης, στις διαστάσεις με τη μικρότερη συχνότητα εμφάνισης εντάσσονται η δυνατότητα μαθησιακής επιλογής/πολλαπλές επιλογές, η ανάπτυξη δεξιοτήτων διαδικαστικής γνώσης και τέλος τη μικρότερη συχνότητα από όλες εμφανίζει η συνεχής αξιολόγηση.
Λέξεις κλειδιά: παιδαγωγική διαφοροποίηση, διαστάσεις παιδαγωγικής διαφοροποίησης, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Pedagogical differentiation in primary education: Conceptual determinants and definitions

Eurydice – Maria Kanellopoulou
Teacher in Secondary Education (M.Ed.), Ph.D Candidate, University of the Aegean, Department of Primary Education
evikanell@gmail.com
Darra Maria
Associate Professor (Ph.D), University of the Aegean, Department of Primary Education
darra@aegean.gr

The purpose of this paper is, through content analysis of 30 publications in the Greek and international literature in scientific texts, books, journal articles and conferences to analyze the conceptual content of pedagogical differentiation in primary education as it emerges from the descriptions and discussion of authors, researchers and experts.From the analysis, twelve dimensions or characteristics of pedagogical differentiation emerged that presented the highest frequency of occurrence in four broad categories. These are: a. "processes", b. "context", c. the "learning outcomes" and d. "assessment".The results of the research show that in primary education the dimension with the highest frequency is the modification of the supportive learning context, followed by the order of frequency of meeting the needs of the students and student-centered teaching and learning. Furthermore, the dimensions with the lowest frequency

of occurrence include the possibility of learning option / multiple options, the development of procedural knowledge skills, and finally, the lowest is the continuous assessment.

Key words: pedagogical differentiation, dimensions of pedagogical differentiation, primary education

Κινητική και κοινωνική ανάπτυξη παιδιών προσχολικής ηλικίας: εξετάζοντας τη συμβολή του ελληνικού παραδοσιακού χορού στο νηπιαγωγείο

Ιωάννης Λίτος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Τμήμα Μουσικής Τέχνης & Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
gianlitos@uom.edu.gr
Χαρίλαος Ζάραγκας
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων
hzaragas@uoi.gr
Θεοχάρης Ράπτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωάννινων
chraptis@uoi.gr
Φωτεινή Βενετσάνου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
fvenetsanou@phed.uoa.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η μελέτη της συμβολής του ελληνικού παραδοσιακού χορού (ΕΠΧ) στην καλλιέργεια κινητικών και κοινωνικών δεξιοτήτων στο χώρο του νηπιαγωγείου. Στην έρευνα συμμετείχαν 38 παιδιά (18 αγόρια και 20 κορίτσια) προσχολικής ηλικίας (ΜΟ= 4,5 + 6,5 έτη), τα οποία ταξινομήθηκαν τυχαία στην πειραματική ομάδα (ΠΟ, N=19) και στην ομάδα ελέγχου (ΟΕ, N=19). Η ΠΟ παρακολούθησε το πρόγραμμα ΕΠΧ διάρκειας 10 εβδομάδων και συχνότητας δύο διδακτικών ωρών εβδομαδιαίως, ενώ η ΟΕ παρακολούθησε το καθημερινό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Οι κινητικές και οι κοινωνικές δεξιότητες των συμμετεχόντων αξιολογήθηκαν πριν και μετά την εφαρμογή του προγράμματος με τη χρήση του Motoriktest für vier- bis sechsjährige Kinder (Zimmer & Volkamer, 1987) και την Κλίμακα Αξιολόγησης της Κοινωνικής Συμπεριφοράς (Zimmer, 2007), αντίστοιχα. Από τα αποτελέσματα προέκυψε πως στις κινητικές δεξιότητες σημειώθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ αρχικής και τελικής μέτρησης στην ΠΟ και μεταξύ τελικών μετρήσεων της ΠΟ με την ΟΕ, ενώ στις κοινωνικές δεξιότητες, παρόλο που στην τελική μέτρηση παρουσιάστηκε διαφορά μεταξύ της ΠΟ και της ΟΕ, αυτή δεν ήταν στατιστικά σημαντική. Συμπερασματικά, ο ΕΠΧ δύναται να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση κινητικών δεξιοτήτων στο νηπιαγωγείο ενώ αναδεικνύεται και η δυνατότητά του να ενισχύσει περαιτέρω τις κοινωνικές δεξιότητες των νηπίων.

Λέξεις κλειδιά: Ελληνικός παραδοσιακός χορός, κινητική ανάπτυξη, κοινωνική ανάπτυξη, προσχολική ηλικία

Motor and social development of preschool children: studying the contribution of Greek traditional dance in kindergarten

Ioannis Litos
Phd Candidate, Department of Music Science and Art, University of Macedonia
gianlitos@uom.edu.gr
Harilaos Zaragas

Associate Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina
hzaragas@uoi.gr
Theoharis Raptis
Associate Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
chraptis@uoi.gr
Foteini Venetsanou
Associate Professor, School of Physical Education and Sport Science, National & Kapodistrian University of Athens
fvenetsanou@phed.uoa.gr

The aim of this current research was to study the contribution of the Greek traditional dance (GTD) at the development of motor and social skills at kindergarten. 38 pre-school children (18 boys and 20 girls) (Avg= 4,5 + 6,5 years old) took part in the research and were classified randomly into the experimental group (EG, N=19) and at control group (CG, N=19). EG followed the GTD program which conducted into 10 weeks with a duration of 2 didactic hours per week and the CG followed the daily program of kindergarten. Motor and social skills were evaluated before and after the implementation of the program with the use of Motoriktest für vier- bis sechsjährige Kinder (Zimmer & Volkamer, 1987) and the Evaluation Scale of Social Behavior (Zimmer, 2007). The research findings indicated that motor skills achieved a significant statistically improvement between the initial and the final measurement at EG and between final measurements at EG with CG. Social skills, on the other hand, didn't achieve a significant statistically improvement, even though EG showed improvement over the CG at final measurements. In conclusion, GTD can significantly contribute into motor development of pre-school children and, also, the ability of social skills improvement is highlighted.
Key words: Greek traditional dance, motor development, social development, pre-school education

Φιλοσοφία για Παιδιά: Η αξιολόγηση του Σχολικού Προγράμματος

Δρ Ουρανία Μαρία Βεντίστα
Εκπαιδευτικός
ouraniamaria.ventista@gmail.com

Η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητα είναι σημαντικές δεξιότητες και έχουν χαρακτηριστεί ως δεξιότητες απαραίτητες για τον άνθρωπο του 21ου αιώνα. Η Φιλοσοφία για Παιδιά είναι ένα πρόγραμμα που εφαρμόζεται σε πολλές χώρες και τόσο ο δημιουργός MatthewLipman (Lipman, 1976) όσο και οι υποστηρικτές του προγράμματος ισχυρίζονται ότι μπορεί να αναπτύξει τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη των μαθητών. Μπορεί όμως πράγματι η Φιλοσοφία για Παιδιά να αναπτύξει τη σκέψη των μαθητών; Η παρούσα έρευνα αξιολογεί το σχολικό πρόγραμμα της Φιλοσοφίας για Παιδιά και συγκεκριμένα τον αντίκτυπο του προγράμματος στην κριτική σκέψη και δημιουργικότητα μαθητών του δημοτικού σχολείου. Αρχικά, αυτές οι δύο έννοιες ορίζονται με βάση ορισμούς που υπάρχουν στη βιβλιογραφία (Ennis, 2015; Guilford, 1967; Torrance, Ball and Safter, 2008) και διευκρινίζεται ποιες δεξιότητες έχουν περιληφθεί στην κάθε έννοια. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μίας μελέτης με ημι-πειραματικό σχεδιασμό σε αγγλικά δημοτικά σχολεία. Στην έρευνα συμμετείχαν 817 μαθητές πέμπτης δημοτικού (Year 5, στην ομάδα παρέμβασης n=547 και στην ομάδα ελέγχου n=270). Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε για μία σχολική χρονιά σε 17 δημοτικά σχολεία. Οι μαθητές αξιολογήθηκαν στην αρχή (pre-test) και στο τέλος της χρονιάς (post-test). Η απόδοση των δύο ομάδων συγκρίνεται και παρουσιάζεται με effectsizes.
Λέξεις Κλειδιά: Φιλοσοφία για Παιδιά, Κριτική Σκέψη, Δημιουργικότητα, Αξιολόγηση

Προσεγγίζοντας τη γενική δημιουργικότητα: Ορισμοί και αξιολόγηση

Ιωάννα Τσελεντάκη
Υποψήφια Διδάκτορας, ΠΤΔΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
j_tsl@yahoo.com
Δέσποινα Δεσλή
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
ddesli@eled.auth.gr

Οι προσπάθειες των ερευνητών να κατανοήσουν τις σύνθετες και πολυδιάστατες πτυχές της δημιουργικότητας τούς οδήγησε στη διατύπωση πολλών ορισμών και θεωρητικών μοντέλων. Η δημιουργικότητα αποτελεί χαρακτηριστικό στοιχείο της προόδου στην ανθρώπινη κοινωνία και συναντάται μέσα από πρωτότυπα, καινοτόμα και αυθεντικά έργα. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα θεωρητική εργασία έχει στόχο την παρουσίαση των ορισμών, των θεωρητικών μοντέλων αλλά και των μέσων αξιολόγησης της δημιουργικότητας με σκοπό αφενός την καλύτερη κατανόηση της έννοιας και αφετέρου την ενίσχυσή της. Ειδικότερα, οι ορισμοί για τη δημιουργικότητα εστιάζουν σε τέσσερις συνιστώσες που αφορούν τη διαδικασία, το άτομο, το προϊόν και το περιβάλλον. Τα περισσότερα θεωρητικά μοντέλα που έχουν προταθεί προέρχονται από τον χώρο της ψυχολογίας και συνδέουν τη δημιουργικότητα με την αποκλίνουσα σκέψη (Guildford, 1967), την ευφυΐα, τις γνώσεις, το γνωστικό στυλ, την προσωπικότητα, τα κίνητρα και το περιβάλλον (Sternberg&Lubart, 1996), το χρονικό διάστημα κατά το οποίο εκδηλώνεται (Beghetto&Kaufman, 2007) καθώς και με τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις της (Csikzentmihalyi, 2014). Στην εργασία επίσης περιγράφονται τα πιο διαδεδομένα εργαλεία και μέσα για την αξιολόγηση της δημιουργικότητας τα οποία επικεντρώνονται στην ευχέρεια, την ευελιξία και την πρωτοτυπία των ατόμων.

Λέξεις Κλειδιά: Γενική δημιουργικότητα, ορισμοί, θεωρητικά μοντέλα, αξιολόγηση

Approaches to general creativity: Definitions and evaluation

Ioanna Tselentaki
PhD Student, School of Primary Education, Aristotle University of Thessaloniki
j_tsl@yahoo.com
Despoina Desli
Associate Professor, School of Primary Education, Aristotle University of Thessaloniki
ddesli@eled.auth.gr

Efforts to understand the complex and multidimensional aspects of creativity have led researchers to many definitions and theoretical models. General creativity is a characteristic element of progress in human society and it is found in original, innovative and authentic tasks. In this context, the present theoretical study aims to present the definitions, theoretical models and means of evaluating creativity in order to better understand the concept and to develop it further. In particular, the definitions of creativity focus on four elements concerning process, person, product and environment. Most of the theoretical models that have been proposed come from the field of psychology and connect creativity with divergent thinking (Guildford, 1967), intelligence, knowledge, cognitive style, personality, motivation and the environment (Sternberg & Lubart, 1996), the time it appears (Beghetto & Kaufman, 2007) as well as its social and cultural dimensions (Csikzentmihalyi, 2014). The paper also describes the most common tools and means for evaluating creativity that focus on fluency, flexibility and originality of individuals
Key words: General creativity, definitions, theoretical models, evaluation

Ψηφιακή πειραματική γραφή και μάθηση στον 21ο αιώνα: Ο ρόλος του συγγραφέα ως παιδαγωγού και ως αναμορφωτή διανοούμενου

Άννα Αποστολίδου
Καθηγήτρια-Σύμβουλος ΕΑΠ
annapostolidou@gmail.com

Η εισήγηση επιχειρεί να συνδέσει τις πρακτικές ψηφιακής γραφής με το θεωρητικό πλαίσιο της κριτικής παιδαγωγικής, που αναγνωρίζει τέσσερις διαφορετικές κατηγορίες εκπαιδευτικών ανάλογα με την τοποθέτησή τους απέναντι στην κυρίαρχη θεσμική και παιδαγωγική ιδεολογία (ηγεμονικοί διανοούμενοι, βολεμένοι διανοούμενοι, κριτικοί διανοούμενοι, αναμορφωτές διανοούμενοι). Υιοθετώντας την αναλογική λειτουργία του συγγραφέα ως παιδαγωγού, η εισήγηση υποστηρίζει ότι οι πειραματικές μορφές ψηφιακής γραφής ακαδημαϊκών κειμένων προσφέρουν μια δυνατότητα χειραφέτησης από τις ιεραρχικές διαβαθμίσεις των ρόλων στην εκπαιδευτική διαδικασία και, ακόμη, την εμπλοκή εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων σε παιγνιώδεις, εξερευνητικές και ερμηνευτικές οδούς μάθησης. Στην περίπτωση αυτή, η συγγραφική λειτουργία μπορεί να αφομοιώνει τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού ως αναμορφωτή διανοούμενου, προάγοντας την αυτοκριτική, τον αναστοχασμό, τη συναρμογή παιδαγωγικής και πολιτικής λειτουργίας της ανάγνωσης ως καταστατικές συνθήκες κριτικής σκέψης και αμφισβήτησης. Το άρθρο υποστηρίζει ότι οι αναδυόμενες μορφές ψηφιακής γραφής οφείλουν να προκαλούν τους εκπαιδευόμενους να εξετάσουν τις δομές εξουσίας και τα πρότυπα ανισότητας εντός του status quo μέσα στα οποία εργάζονται και/ή μαθαίνουν. Προς αυτή την κατεύθυνση, αναλύονται συγκεκριμένα παραδείγματα που δίνουν έμφαση στην πολυτροπικότητα και την αναθεώρηση των εργαλείων και προσεγγίσεων της ακαδημαϊκής γραφής, υποστηρίζουν την ενεργή εμπλοκή στη συν-κατασκευή της γνώσης και καλλιεργούν διαλογικές και κριτικές κουλτούρες μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: κριτική παιδαγωγική, πολυτροπική γραφή, ψηφιακή μάθηση, αναμορφωτής διανοούμενος

Digital experimental writing and learning in the 21st century: The role of the writer as educator and intellectual reformer

Anna Apostolidou
Adjunct lecturer, Hellenic Open University
annapostolidou@gmail.com

The paper attempts to link digital writing practices with the theoretical framework of critical pedagogy, which recognizes four different categories of teachers depending on their positionality vis-à-vis the dominant institutional and pedagogical ideology (hegemonic intellectuals, comfortable intellectuals, critical intellectuals, transformative intellectuals). Adopting the similar function of the *author* as a pedagogue, the paper argues that experimental forms of digital academic writing offer a possibility for emancipation from the hierarchical roles in formal education. In this analogy, the author may acquire the characteristics of the teacher as a transformative intellectual, promoting self-criticism, reflection, and the acknowledgment of the pedagogical and political functions of reading as statutory conditions of critical thinking and questioning.Following critical pedagogy's position that issues of social justice and democracy are

no different than teaching and learning practices themselves, the article argues that emerging forms of digital writing should challenge learners to examine power structures and patterns of inequality within the status quo in which they work and / or learn. To this end, specific examples are analyzed that emphasize multimodality and a revision of the traditional tools and approaches to academic writing towards the cultivation of more interactive and critical learning cultures.

Key words: critical pedagogy, multimodal writing, digital learning, transformative intellectuals

Διαδίκτυο των Πραγμάτων: Προκλήσεις στην μετά τον κορωνοϊό εποχή

Δημήτριος Βαγιάνος
Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Μηχανικός Υπολογιστών, Ε.ΔΙ.Π. Πανεπιστημίου Μακεδονίας
vagianos@uom.edu.gr
Κυριακή Κοκκινέλη
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Υποψήφια διδάκτωρ - Πανεπιστημίου Μακεδονίας,
kikikokkineli@gmail.com
Ελένη Τεχλικίδου
Γυμνάστρια Ειδικής Αγωγής – Διδάκτωρ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
texlikidoueleni@yahoo.gr

Η αναστολή της λειτουργίας των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων σε όλο τον κόσμο στις αρχές του 2020 λόγω της πανδημίας δεν διέκοψε τις μαθησιακές διαδικασίες μιας και η τεχνολογία αποδείχθηκε επαρκώς ώριμη για να βοηθήσει ποικιλοτρόπως την ανθρωπότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Στη συγκυρία αυτή, το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT) είναι μια από τις πιο ταχέως αναπτυσσόμενες ψηφιακές τεχνολογίες που ενδεχομένως ήρθε η ώρα εδραιώσει την παρουσία της και στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται οι εφαρμογές του IoT στην Εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης του σχολείου, της συλλογής και ανάλυσης δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, της διαχείρισης πόρων και της δυνατότητας παγκόσμιας διασύνδεσης. Παρουσιάζονται σενάρια υλοποίησης που ενσωματώνουν δισεκατομμύρια διασυνδεδεμένες συσκευές μαζί με τις αντίστοιχες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που υποστηρίζουν, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να βοηθηθούν οι μαθητές με ειδικές δεξιότητες ώστε να λαμβάνουν μέρος ισότιμα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στη μετά τον κορωνοϊο εποχή, το IoT, φερόμενο και ως η 3η Επανάσταση της Πληροφορικής, φαίνεται μεταξύ άλλων ικανό να βοηθήσει στην αποτροπή της εξάπλωσης του ιού, παρέχοντας ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης κατά την επιστροφή στα μαθήματα με φυσική παρουσία. Οι πολύπλευρες πτυχές αυτής της πραγματικότητας σκιαγραφούνται και αναλύονται υπό το πρίσμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και των ζητημάτων ασφάλειας που εγείρουν τέτοια σενάρια υλοποίησης.

Λέξεις κλειδιά: Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT), Διοίκηση Σχολικών Μονάδων, Πανδημία, Προσωπικά Δεδομένα

Internet of Things in Education: Challenges in the post Covid19 era

Dimitrios Vagianos
Electrical & Computer Engineer, Laboratory Teaching Personnel in the University of Macedonia
vagianos@uom.edu.gr
Kyriaki Kokkineli
Special Education Teacher, PhD Candidate in the University of Macedonia

kikikokkineli@gmail.com
Eleni Techlikidou
Teacher of Adapted Physical Education, , PhD in the Democritus University of Trace
texlikidoueleni@yahoo.gr

The suspension of Academic Institutions around the world in early 2020 due to the COVID-19 virus did not stop the learning process and the available e-learning tools proved to be mature enough to assist humanity at different levels across the globe. The Internet of Things (IoT) is one of the most rapidly developing technologies in today's digital world and attempts to grab the opportunity to establish a presence in the academic landscape. This article highlights the promising implications of IoT in Education including efficient school management, real-time data collection and analysis, resource management and global interconnectedness. Implementation scenarios incorporating billions of devices of ubiquitous nature are presented along with the corresponding educational activities they support, including the potential to help the specially-abled students to equally get a normal and detailed education. In the post Covid19 era, the IoT as the so called 3rd revolution of Information technology, seems able to support the protection of students in terms of virus spreading, giving them a safe learning environment in their coming back to the classrooms. The multifaceted aspects of this potential are outlined and analysed through the lens of data privacy rights and the general security concerns that such implementation scenarios raise.

Key words: Internet of Things (IoT), School Management, post Covid19 era, Data Privacy

Ο Θεός ευλογεί όσους κάνουν "like" στο post»: Φυσική Επεξεργασία Γλώσσας (NLP) των like-farming ειδήσεων στην Ελληνική γλώσσα για τη διαμόρφωση διδακτικών προτάσεων στο πλαίσιο του Κριτικού Ψηφιακού Γραμματισμού

Μαρία-Άννα Γαλανάκη
Υποψήφια Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Κρήτης, PhD candidate of University of Crete
galanakymaria@gmail.com
ΕλένηΚατσαρού, EleniKatsarou
Καθηγήτρια, ΠανεπιστήμιοΚρήτης, Professor, University of Crete
katsarou@uoc.gr

Τα fakenews αποτελούν ένα σύνθετο ερευνητικό αντικείμενο για το οποίο έχουν προταθεί διαφορετικές ταξινομίες και ορισμοί (Jack, 2017: 1; Molinaetal., 2019: 2-3). Αυτή η ευρεία κατασκευή του ορισμού των fakenews, ωστόσο, επιτρέπει την υπέρβαση της σκοποθεσίας του Γραμματισμού των Μέσων και την εστίαση στον Κριτικό Ψηφιακό Γραμματισμό, προκειμένου να αναπτυχθεί η κριτική ψηφιακή επίγνωση των μαθητών (Sipitanos, 2021). Αναγνωρίζοντας ότι μέχρι τώρα δεν υπάρχει ένα τέτοιου είδους εκπαιδευτικό μοντέλο, ειδικά για τα fakenews στην Ελληνική γλώσσα, εστιάζουμε στο like-farming, μια ελάχιστα γνωστή πρακτική διάδοσης των fakenews (Δανιηλίδης, 2013) που ομοιάζει στην πρακτική response-farming των clickbaits (Abel, 2021). Συγκεκριμένα, αντλούμε παραδείγματα από την ποικιλία της συναισθηματικής εκμετάλλευσης στο Facebook (Charles, 2016) και διαμορφώνουμε ένα μικρό factcheckeddataset για τη φυσική επεξεργασία γλώσσας (NLP) στην Ελληνική γλώσσα, ακολουθώντας την αντίστοιχη έρευνα και στα clickbaits(Chakrabortyetal., 2016; Manjeshetal., 2017; Chua, Pal&Banerjee, 2021). Τα μοτίβα των μεταδεδομένων και των γλωσσολογικών στοιχείων που εντοπίζονται θα χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη χρήσιμων στρατηγικών και τη

συγκρότηση ενός προτεινόμενου εκπαιδευτικού μοντέλου κριτικού ψηφιακού γραμματισμού με σκοπό την ενδυνάμωση των μαθητών κατά της παραπληροφόρησης.

Λέξεις Κλειδιά: Κριτικός Ψηφιακός Γραμματισμός, fake news, like-farming, click baits, εκπαιδευτικό μοντέλο

Fake news has been a complex research subject with different proposed taxonomies and definitions (Jack, 2017: 1; Molina et al., 2019: 2-3). The broad definition construction makes researchers move beyond News Media Literacy scope and poses the need for Critical Digital Literacy in order to raise students' critical digital awareness (Sipitanos, 2021). Since there is no such educational model provided, at least for fake news in Greek, we focus our research on like-farming, a little known fake news practice (Daniilidis, 2013) that resembles response-farming with click baits (Abel, 2021). More specifically we draw attention in our research on the emotional exploitation variation on Facebook (Charles, 2016), and create a small data set of fact checked instances for natural language processing (NLP) in Greek, also making use of the relevant click bait research (Chakraborty et al., 2016; Manjesh et al., 2017; Chua, Pal & Banerjee, 2021). The linguistic and metadata patterns acquired in Greek like-farming fake news will be used to deploy strategies and construct a critical digital literacy educational model, possibly useful to teachers who need to empower their students against disinformation.
Key words: Critical digital literacy, fake news, like-farming, click baits, educational model

Ανάπτυξη μοντέλου Σύγχρονης εξ αποστάσεως υποστήριξης για εκπαιδευτικούς Προσχολικής Εκπαίδευσης με την μέθοδο της «Έρευνας που βασίζεται στον σχεδιασμό»(Design-Based Research)

Καραπά Βασιλική
Νηπιαγωγός, MSc Επιστήμες της Αγωγής με Νέες Τεχνολογίες
vasilikikarapa@gmail.com
Πλιόγκου Βασιλική
Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΝ-ΠΔΜ
vpliogou@uowm.gr
Γρίβα Ελένη
Καθηγήτρια ΠΤΔΕ-ΠΔΜ
egriva@uowm.gr

Η παρούσα μελέτη προέκυψε από τις ανάγκες που δημιουργήθηκαν με την εφαρμογή της Σύγχρονης εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο, λόγω της υγειονομικής κρίσης του κορονοϊού. Στόχος μας ήταν η δημιουργία ενός μοντέλου Σύγχρονης εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης για τους/τις εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας με την μορφή ψηφιακών τάξεων, με την μέθοδο της «Έρευνας που βασίζεται στον σχεδιασμό» (Design-Based Research) και περιλαμβάνει τρεις φάσεις. Στην πρώτη φάση, ερευνήθηκαν οι πρότερες γνώσεις των νηπιαγωγών για τη Σύγχρονη εξ Αποστάσεως εκπαίδευση στο νηπιαγωγείο. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τις δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι νηπιαγωγοί από την εφαρμογή της εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης. Επίσης, αναδείχθηκαν πληροφορίες σχετικά με τα υλικά και τους παράγοντες που διευκόλυναν το έργο τους. Στη δεύτερη φάση, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα, διατυπώθηκε το πρόβλημα, αναπτύχθηκε η λύση με τη δημιουργία ψηφιακών τάξεων, με τις παρουσιάσεις του GoogleDrive, και έγινε η επίδειξή τους σε πέντε νηπιαγωγούς της Θεσσαλονίκης. Στην τρίτη φάση, εφαρμόστηκε από τις νηπιαγωγούς το προτεινόμενο μοντέλο. Κατακλείδα ήταν η παραγωγή ενός ηλεκτρονικού βιβλίου, που περιελάμβανε όλες τις ψηφιακές τάξεις. Οι παρεμβάσεις αξιολογήθηκαν με τη χρήση της

παρατήρησης και της ημιδομημένης συνέντευξης. Από τα αποτελέσματα διαπιστώθηκε ότι το προτεινόμενο μοντέλο βρήκε ανταπόκριση και συνέβαλε στη βελτίωση της διαδικασίας της Σύγχρονης εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο.

Λέξεις κλειδιά: Σύγχρονη εξ Αποστάσεως εκπαίδευση, Νηπιαγωγείο, Ψηφιακές τάξεις, «Έρευνα που βασίζεται στον Σχεδιασμό»

Development of a synchronous distance learning support model for educators who teach Kindergarten students with the "Design-Based Research" method

Karapa Vasiliki
Kindergarten Teacher, MSc Sciences of Education with New Technologies,
vasilikikarapa@gmail.com
Pliogou Vasiliki
Assistant Professor at UOWM
vpliogou@uowm.gr
Griva Eleni
Professor at UOWM
egriva@uowm.gr

The present study emerged from the needs created by the implementation of Synchronous Distance Education in kindergarten, due to the health crisis of the Coronavirus. Our goal was to create a model of Synchronous Distance Learning for kindergarten teachers as digital classrooms, using the method of "Design-Based Research" which includes three phases.In the first phase, we researched the prior knowledge of the kindergarten teachers for the Synchronous Distance Education in the kindergarten.The results highlighted the difficulties and problems that kindergarten teachers faced from the implementation of distance education. Information on the materials and factors that facilitated their work were also highlighted.In the second phase, taking the data into account, the problem was formulated, the solution was developed by creating digital classrooms, with Google Drive presentations, which were demonstrated to five kindergarten teachers in Thessaloniki.In the third phase, the kindergarten teachers applied the proposed model. The conclusion was the production of an e-book, which included all digital classes.Interventions were evaluated using observation and semi-structured interviews. The results showed that the proposed model found response and contributed to the improvement of the process of Synchronous Distance Education in kindergarten.

Key words: Synchronous Distance Learning, Kindergarten, Digital Classrooms, Design Based Research

Η εφαρμογή της μικτής μάθησης -blendedlearning- σε πανεπιστημιακά μαθήματα: Μια εμπειρική διερεύνηση της επίδρασης των στόχων επίτευξης

Χαράλαμπος Χρ. Τσανίδης
Υπ. Διδάκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
tsanidis@ad.auth.gr
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
stadi@edlit.auth.gr

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται μια διεπιστημονική έρευνα που αφορά την εφαρμογή της μικτής μάθησης (blendedlearning). Η εκπαιδευτική διαδικασία αναφέρεται σε μάθημα στατιστικής εφαρμοσμένης στις κοινωνικές επιστήμες. Συνδυάζοντας την εκπαίδευση δια ζώσης με την εξ αποστάσεως, αξιοποιείται ένα ολοκληρωμένο σύστημα εκπαίδευσης, στο πλαίσιο του οποίου δημιουργήθηκε μια σελίδα στο ιντερνέτ με το λογισμικό Moodle, το οποίο περιέχει κείμενα, βίντεο τεστ και διαφάνειες. Η διαδραστική πλατφόρμα είναι ιδιαίτερα εύκολη στην πλοήγηση για τους χρήστες και ευνοεί την μελέτη και μάθηση από το σπίτι. Το ερευνητικό μέρος της παρούσας εργασίας αφορά την αλληλεπίδραση των φοιτητών με το εν λόγο Moodle σε σχέση με κάποιες ατομικές διαφορές. Από τον χώρο της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, υιοθετείται η *Θεωρία Στόχων Επίτευξης* (AchievementgoalTheory, AGT), σύμφωνα με την οποία τα άτομα εμπλέκονται σε μια ακαδημαϊκή δραστηριότητα έχοντας διαφορετικά κίνητρα και στόχους. Οι στόχοι οριοθετούνται από τα ίδια τα άτομα και ονομάζονται προσωπικοί προσανατολισμοί στόχων, για τους οποίου η έρευνα στο πεδίο έχει δείξει ότι αποτελούν προβλεπτικές μεταβλητές για την ακαδημαϊκή συμπεριφορά των φοιτητών. Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα έρευνα διερευνά την επίδραση των προσανατολισμών στόχων στην εμπλοκή και αποτελεσματικότητα των φοιτητών με το εν λόγο Moodle. Τα εμπειρικά δεδομένα συλλέχθηκαν με ερωτηματολόγια και αναλύθηκαν με ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους. Στην επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η *ανάλυση δικτύων* (NetworkAnalysis, SNA) για την ανάδειξη των σχέσεων μεταξύ των λανθανουσών μεταβλητών (στόχων) και των μεταβλητών της συμπεριφοράς (εμπλοκή, επίδοση). Τα αποτελέσματα και οι συνέπειες για την εκπαίδευση συζητούνται στο πλαίσιο συγχρόνων θεωριών.
Λέξεις κλειδιά: μικτής μάθησης, Moodle, θεωρία στόχων επίτευξης, ανάλυση δικτύων

Applications of blended learning in university courses: An empirical research on the impact of students' achievement goals

Charalampos Chr. Tsanidis
PhD Candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124
tsanidis@ad.auth.gr
Dimitrios Stamovlasis
Associate Professor, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124
stadi@edlit.auth.gr

This paper presents an interdisciplinary research on the application of blended learning in university education and particularly in a statistics for social science course, which utilizes an integrated education system formed by combining lifelong learning with distance learning elements. A web page has been created with Moodle software that contains text, video tests, and slides, which is particularly easy to navigate for users and facilitates home learning. The research part of this paper concerns the interaction of students with this Moodle and it is driven by theories of educational psychology. Achievement goal Theory (AGT) is adopted, according to which individuals are engaged in an academic activity with different motivations and goals. The latter are called personal goal orientations, and they have been proved main predictive variables for students' academic behavior. In this context, the present study investigates the effect of goal orientations on student engagement and performance within this Moodle. Empirical data were collected through questionnaires and analyzed by qualitative and quantitative methods. In the data processing, Network Analysis (SNA) was used to highlight the relationships between latent variables (goals) and behavioral variables (engagement, performance). The results showed that

specific goal orientations play significant role in shaping students' academic behavior. The finding and their implications are discussed within the current theories.

Key words:blended learning, Moodle, achievement goal theory, network analysis

Advancing technology assisted learning in English through integrating apps

Lizettede Jager
Associate Professor, University of Pretoria, South Africa
lizette.dejager@up.ac.za

The 21st century workplace requires preparation of students for a future steered by global connectedness. Through connectivism and intertextuality between knowledge fields, complex ways of meaning-making are negotiated between lecturers and students, and teachers and learners. In the South African pedagogical context, the traditional way of understanding literacy (referred to as the autonomous model where the mechanical act of reading and writing is the only perspective on literacy) is still alive and well. Firstly, it is not yet undersood that literacy is not mono-lingual, mono-cultural, nor mono-modal. Secondly, there is still a need to transform classroom resources and learners of all disciplines to implement the ideological model of literacies, which encompasses numerous literacies, all creating meaning in a complex world. Through demonstrating a repertoire of multiliteracies skills, learners could respond to the challenges of the ever-changing world of work, nationally and internationally. As part of the wave of globalisation, technology forms an intrinsic part of each and every domain in the school and tertiary education context. Teachers are the agents of this mutating myriad of learning experiences, mediated by the pedagogy of multiliteracies. Leu et al (2004) claim that the question of "how do we teach children to be literate?" has evolved to "how do we teach children to continuously become literate?" It was from this assumption that we implemented a transdisciplinary research project on advancing technology assisted learning, with the aim of transforming practice and developing multiliteracies. We used a framework for technology integration into programmes, modules and units based on relevant pedagogical principles and theories that will assist in developing the 21st century graduate attributes required from university students and thus prepare them for the world of work. Findings indicate that although students think differently about integrating technology, their practice remains traditional and untransformed.

Key words: Apps; digital literacies; multiliteracies; technology integration; TPACK

Διερεύνηση των απόψεων των Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη Σύγχρονη και Ασύγχρονη εξ Αποστάσεως Διδασκαλία και Μάθηση

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Παναγιώτα Στράτη
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
panagiotastrati@yahoo, grpstrati@uoi.gr
Πολυξένη Μήτση
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
p.mitsi@uoi.gr

Μαρία Μπάνου
Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
mbanou@hotmail.gr
Μαρίνα Μπέση
Διδάκτωρ, Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marinabesi@gmail.com
Νάτσια Ελευθερία
Εκπ/κος Α/θμιας Εκπ/σης, Med Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
elnatsia@gmail.com
Αικατερίνη Παπουτσή
Υπ. Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
a.papoutsi@uoi.gr

Στο πλαίσιο των ολοένα αυξανόμενων αλλαγών και απαιτήσεων της σύγχρονης εκπαιδευτικής πραγματικότητας, αναδύεται άμεσα η ανάγκη επαναπροσδιορισμού και αναβάθμισης της ποιότητας της εκπαίδευσης μέσω του μετασχηματισμού και του προσανατολισμού του σχολείου και της μάθησης με την αναζήτηση καινοτόμων εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας. Σημαντική εναλλακτική μέθοδο διδασκαλίας αποτελεί το μοντέλο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, το οποίο αναδείχθηκε μέσα από τις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις και υιοθετήθηκε για να καλύψει τις εκπαιδευτικές ανάγκες, κυρίως κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για θέματα σχετικά με τη διδακτική αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, να αναδειχθούν οι βασικές διαστάσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και να διατυπωθούν συμπεράσματα αναφορικά με τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις πρακτικές και τις ανάγκες τους κατά την περίοδο της πανδημίας. Στην ερευνητική μας μελέτη, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, συμμετείχαν 441 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Ηπείρου. Τα αποτελέσματα της ερευνητικής μελέτης κατέδειξαν ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ήταν αρκετά αποτελεσματικοί κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν. Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν την ανάγκη επιμόρφωσης και εξοικείωσης των εκπαιδευτικών με τις αρχές και τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση των τεχνολογικών μέσων, αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Με δεδομένο ότι το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προσπάθειες άρσης του τεχνολογικού αναλφαβητισμού και ενίσχυσης της τεχνολογικής ενημερότητας, αλλά και της ψηφιακής παιδείας, η ανάγκη για ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης καθίσταται απαραίτητη.

Λέξεις κλειδιά: Σύγχρονη και Ασύγχρονη εξ Αποστάσεως Διδασκαλία, Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Investigation on the views of Primary Education Teachers on Synchronous and Asynchronous Distant Teaching and Learning

Maria Sakellariou
Professor, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Panagiota Strati
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina,
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr

Polyxeni Mitsi
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
p.mitsi@uoi.gr
Maria Banou
PhD Candidate, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
mbanou@hotmail.gr
Marina Besi
PhD, Director of Primary Education, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marinabesi@gmail.com
Eleftheria Natsia
Pre-School Teacher, Med Department of Pre-School Education, University of Ioannina
elnatsia@gmail.com
Ekaterini Papoutsi
PhD Candidate, Department of Primary School Education, University of Ioannina
a.papoutsi@uoi.gr

Within the context of ever increasing changes and demands of contemporary educational reality, dire emerges the need for re-determination and upgrade of the quality of education through reshaping and redirecting school and learning by the pursuit of innovative and alternative instruction methods. A highly significant teaching alternative comprises the model of distant education, which has been highlighted via to-day technological breakthroughs and has been adopted on the purpose of meeting the educational needs, primarily during the Covid-19 pandemic. The objective of the current study is to explore the views of Primary Education Teachers on issues that relate with the teaching utilisation of modern technological means, to give prominence to the basic aspects of distant educating and to vocalise conclusions regarding their knowledge, skills, practices and needs during the pandemic. In our exploratory study, during the 2020-2021 academic year, 441 Primary Education workers from the Region of Epirus, Greece took part. The findings of the study have testified to the fact that most of the educationalists were efficient enough during distant education despite the difficulties emerged. The findings of the research do testify for the need for retraining and familiarising the educationalists with the principles as well as the methodology of distant education but also for the necessity for its quality to be upgraded. Given that the educational system comprises one of the most important efforts to abrogate technological illiteracy and enhance technological awareness, no less computer literacy, the need for digitalisation of education becomes necessary.

Key words: Synchronous and Asynchronous Distant Teaching, Primary Education Teachers

Η προσωπικότητα ενός ρομπότ κοινωνικής αρωγής για την εκπαίδευση: Αναπαραστάσεις φορέων της εκπαίδευσης

Χριστοδούλου Παναγιώτα
Υπ. Διδακτόρισσα, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, 3ºχλμ Εθνικής Οδού-Φλώρινας Νίκης
pchristodoulou@uowm.gr
Πνευματικός Δημήτριος
Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, 3ºχλμ Εθνικής Οδού-Φλώρινας Νίκης
dpnevmat@uowm.gr

Οι αναδυόμενες τεχνολογίες, όπως τα Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής (ΡΚΑ) αξιοποιούνται ολοένα και περισσότερο στην εκπαίδευση. Ερευνητικά δεδομένα αναδεικνύουν, ότι οι άνθρωποι τείνουν να «ανθρωποποιούν» άψυχα αντικείμενα, ζώα ή άλλες οντότητες, προκειμένου να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τη συμπεριφορά τους. Ωστόσο, η προσωπικότητας ενός ΡΚΑ είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, όπως του κοινωνικού ρόλου ή του έργου που αυτό εκτελεί. Εντούτοις, η δράση και η συμπεριφορά που επιδεικνύει το ΡΚΑ στη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον τρόπο οικοδόμησης της γνώσης. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει μέσω ομάδων εστίασης τις αναπαραστάσεις φορέων της εκπαίδευσης σχετικά με την προσωπικότητα ενός ΡΚΑ για την εκπαίδευση (n=24). Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω Λογισμικού Ποιοτικής Ανάλυσης Δεδομένων (Atlas.ti), ακολουθώντας την προσέγγιση της επαγωγικής ανάλυσης περιεχομένου. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν δύο ευρύτερες κατηγορίες, οι οποίες αναπαριστούν την προσωπικότητα ενός ΡΚΑ ως βοηθού του εκπαιδευτικού και ως μέντορα/εκπαιδευτή. Ειδικότερα, αποδίδονται στην προσωπικότητα του ΡΚΑ, χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την παιδαγωγική γνώση περιεχομένου των εκπαιδευτικών αλλά και με τις αντιλήψεις τους γύρω από τη γνώση και τη φύση του γιγνώσκειν. Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης ρίχνουν φως στα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να αποδοθούν στην «παιδαγωγική» προσωπικότητας ενός ΡΚΑ για την εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: Ρομπότ Κοινωνικής Αρωγής, Προσωπικότητα, Εκπαίδευση, Φορείς της Εκπαίδευσης

Αλληλεπίδραση με Εργαστηριακό Εξοπλισμό στις Φυσικές Επιστήμες μέσω πλήρους Εμβύθισης σε Περιβάλλον Εικονικής Πραγματικότητας

Ευγενία Παξινού
Μεταδιδακτορική Υπότροφος, Σχολή Θετικών Επιστημών & Τεχνολογίας Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, Ελλάδα
paxinou.evgenia@ac.eap.gr
Δημήτριος Καλλές
Καθηγητής
Σχολή Θετικών Επιστημών & Τεχνολογίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα, Ελλάδα.
kalles@eap.gr

Αποστολή ενός εκπαιδευτικού λογισμικού είναι να βοηθά τον εκπαιδευόμενο να αποσαφηνίσει και να εμπεδώσει τη νέα γνώση. Στην περίπτωση των εργαστηριακών μαθημάτων στις Φυσικές Επιστήμες, οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να αφομοιώνουν τη νέα γνώση αλλά και να αποκτούν παράλληλα, συγκεκριμένες πρακτικές εργαστηριακές δεξιότητες. Η απόκτηση αυτών των χειραπτικών (hands-on) δεξιοτήτων, παραδοσιακά απαιτεί τη φυσική παρουσία των εκπαιδευομένων σε ένα εργαστήριο και τη χρήση του κατάλληλου εργαστηριακού εξοπλισμού. Καταστάσεις κρίσης, όπως αυτή της πρόσφατης πανδημίας, αλλά και οικονομικοί περιορισμοί όπου δεν επιτρέπουν σε έναν εκπαιδευτικό φορέα να διαθέτει εργαστηριακά σκεύη και μηχανήματα για κάθε εκπαιδευόμενο, η χρήση λογισμικών εικονικής πραγματικότητας είναι μία μαθησιακά αποτελεσματική λύση. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζουμε το XRLabs, μία εκδοχή του Onlabs ενός λογισμικού που αναπτύσσεται στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο για εκπαιδευτική χρήση, από το 2013. Το XRLabs χρησιμοποιεί την τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας με στόχο να εκπαιδεύσει εξ αποστάσεως τους εκπαιδευομένους στο πείραμα της παρασκευής διαλυμάτων. Μία μικρής κλίμακας αξιολόγηση του XRLabs οδήγησε σε ενδεικτικά αποτελέσματα ότι είναι ένα πολλά υποσχόμενο εκπαιδευτικό λογισμικό το οποίο θα

μπορούσε να χρησιμοποιηθεί τόσο στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης των διδασκόντων της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, όσο και στο πλαίσιο μιας υβριδικής διδασκαλίας ή μιας ανεστραμμένης τάξης για την εξ αποστάσεως εξάσκηση και προετοιμασία των εκπαιδευομένων πάνω στα εργαστηριακά τους πειράματα.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτικό Λογισμικό, Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Εικονική Πραγματικότητα Πλήρους Εμβύθισης, Φυσικές Επιστήμες, Εργαστηριακές Ασκήσεις.

Interaction with Laboratory Equipment in Natural Sciences through a Full Immersion Virtual Reality Environment

Evgenia Paxinou
Postdoctoral Fellow, School of Science & Technology
Adjunct Professor, School of Humanities, Hellenic Open University, Patras, Greece
paxinou.evgenia@ac.eap.gr
Dimitrios Kalles
Professor, School of Science & Technology, Hellenic Open University, Patras, Greece
kalles@eap.gr

The main aim of an educational software is to help the learners assimilate the new knowledge. In laboratory courses in Natural Sciences, the trainees should absorb the new knowledge and also acquire specific practical laboratory skills. Acquiring these hands-on skills traditionally requires the physical presence of the trainees in a laboratory, and the operation of appropriate laboratory equipment. Crisis situations, such as the recent pandemic, but also financial constraints that do not allow an educational institution to provide laboratory utensils and instruments for each learner, the use of a virtual reality software is an effective learning solution. In this study we present XRLabs, a version of the Onlabs, a software developed for educational use at the Hellenic Open University. XRLabs uses virtual reality technology to train learners in the lab experiment of the solution preparation. A small-scale evaluation of XRLabs has led to indicative results showing that it is a promising educational software that could be used for the lifelong learning of primary and secondary school teachers and also in a blended or flipped classroom teaching model aiming to prepare learners for their laboratory experiments.

Key words: Educational Software, Distance Learning, Full Immersion Virtual Reality, Natural Sciences, Lab Experiments.

Η «Σκοτεινή» Πλευρά της Σχολικής Ηγεσίας μέσα από την οπτική εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μάγγου Αγγελική
Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70 &ΠΕ88.02
aggelikimaggou@gmail.com
Κουτούζης Μανώλης
Καθηγητής Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών ΕΑΠ
ekoutouzis@eap.gr

Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει ένα αναδυόμενο πεδίο έρευνας, κυρίως στον επιχειρηματικό κόσμο, που αφορά στη μελέτη της αποκαλούμενης «σκοτεινής πλευράς» της ηγεσίας και επικεντρώνεται στον προσδιορισμό των τρόπων με τους οποίους εκδηλώνεται, στον εντοπισμό των αιτιών καθώς και στη διερεύνηση των επιπτώσεών της σε επίπεδο ανθρώπων και οργανισμού. Ωστόσο στην εκπαίδευση, αντίστοιχες μελέτες για πτυχές της σκοτεινής εκπαιδευτικής ηγεσίας είναι πρόσφατες και αριθμητικά περιορισμένες. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η διερεύνηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη «σκοτεινή πλευρά» της εκπαιδευτικής ηγεσίας. Για τον σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε μια ποιοτική έρευνα, μέσω συνέντευξης, στην οποία συμμετείχαν 12 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι είχαν βιώσει μακροχρόνια (δηλαδή, από 6 μήνες και πάνω) και σημαντική καταχρηστική συμπεριφορά από τον διευθυντή του σχολείου τους. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, οι εκπαιδευτικοί, ανακαλούν ένα πλήθος πρακτικών τις οποίες σχετίζουν με την σκοτεινή πλευρά της σχολικής ηγεσίας, όπως συμπεριφορές που είναι εχθρικές, καταχρηστικές και αποκλίνουσες από την αποδεκτή και ηθική συμπεριφορά ενός ηγέτη ή οδηγούν σε υπονόμευση του εννόμου συμφέροντος μιας σχολικής μονάδας και αναγνωρίζουν πλήθος δυσμενών επιπτώσεων για την συναισθηματική και σωματική ευεξία τους καθώς και για την εργασιακή απόδοση και ικανοποίησή τους.

Λέξεις – κλειδιά: Σκοτεινή πλευρά της εκπαιδευτικής ηγεσία, επιπτώσεις, καταχρηστικές συμπεριφορές

The "Dark" Side of School Leadership through the perspective of primary and secondary school teachers.

Maggou Aggeliki
Primary & Secondary School Teacher
aggelikimaggou@gmail.com
Koutouzis Manolis
Professor at School of Humanities, Hellenic Open University
ekoutouzis@eap.gr

In recent years, there has been an emerging field of research, mainly in the business world, that studies the so-called "dark side" of leadership and focuses on identifying the ways in which it manifests itself, identifying the causes as well as investigating its effects on people and the organization. In education, however, corresponding studies on aspects of dark educational leadership are recent and numerically limited. This paper attempts to explore the perceptions of

primary and secondary school teachers about the "dark side" of educational leadership. For this purpose, a qualitative research was conducted, through an interview, in which 12 primary and secondary school teachers participated who had experienced long-term (ie, 6 months and over) and significant abusive behavior by their school principal. According to the research findings, teachers recall a number of practices that are related to the dark side of school leadership, such as behaviors that are hostile, abusive and deviant from the accepted and moral behavior of a leader or lead to undermining the legitimate interest of a school unit and recognize a number of adverse effects on their emotional and physical well-being as well as on their job performance and satisfaction.

Key words: Dark side of educational leadership, implications, abusive behaviors

Η συναισθηματική νοημοσύνη του διευθυντή ως συνθήκη εμπλοκής στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού: Μια ποσοτική προσέγγιση

Μπουμπλέκα Μαρία
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Εκπαιδευτικός
boumplekamaria@gmail.com
Κουτούζης Μανώλης
Καθηγητής
ekoutouzis@eap.gr
Χριστοδούλου Μιχαήλ
Επίκουρος Καθηγητής
mchristodoulou@eled.auth.gr

Η συναισθηματική νοημοσύνη (ΣΝ) ή αλλιώς «νοημοσύνη της καρδιάς» σύμφωνα με τον Goleman (2000), πρωτοστατεί στις συναισθηματικές δεξιότητες που σχετίζονται με την ικανότητα αναγνώρισης ενδοπροσωπικών και διαπροσωπικών συναισθημάτων. Έτσι, η ΣΝ αναφέρεται ως ένα αναπόσπαστο εργαλείο στον εργασιακό χώρο, καθώς έχει αποδειχτεί ότι σχετίζεται άμεσα με την αύξηση της αποδοτικότητας (Wong & Law, 2008) και την επιτυχία στην εργασία, ενώ συμβάλλει στην ανάπτυξη της οργανωσιακής αποτελεσματικότητας και την αύξηση της παραγωγικότητας (Sinha & Jain, 2004). Η μελέτη μας διερεύνησε τη σχέση της ΣΝ του διευθυντή με την οργανωσιακή δέσμευση των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται ο βαθμός συσχέτισης της ΣΝ του διευθυντή με τη συναισθηματική δέσμευση, τη δέσμευση συνέχισης και την κανονιστική δέσμευση των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, συγκρίνεται ο βαθμός ΣΝ μεταξύ των διευθυντών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα καθώς και ο βαθμός οργανωσιακής δέσμευσης των εκπαιδευτικών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Στην έρευνα συμμετείχαν 651 εκπαιδευτικοί που εργάζονται στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στην Ελλάδα. Το ερευνητικό εργαλείο ήταν το ερωτηματολόγιο το οποίο λειτούργησε ως μοναδικό μέσο συλλογής των δεδομένων. Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν τη συσχέτιση της ΣΝ του διευθυντή με την οργανωσιακή δέσμευση των εκπαιδευτικών, ενώ αναδεικνύεται η θετική συσχέτιση της ΣΝ του διευθυντή με τη συναισθηματική δέσμευση των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά: Συναισθηματική νοημοσύνη, οργανωσιακή δέσμευση, συναισθηματική δέσμευση, κανονιστική δέσμευση, δέσμευση συνέχισης

Principal's emotional intelligence as a condition of involvement in the teaching profession: A quantitative approach

Boumpleka Maria
postgraguatestudent, Educator
boumplekamaria@gmail.com
KoutouzisManolis
Professor
ekoutouzis@eap.gr
Christodoulou Michail
Assistant Professor
mchristodoulou@eled.auth.gr

Emotional intelligence (EI), or "intelligence of the heart" according to Goleman (2000), is at the forefront of emotional skills related to the ability to recognize intrapersonal and interpersonal emotions. Thus, EI is referenced as an integral tool in the workplace, as it has been proven that it is directly related to increased efficiency (Wong & Law, 2008) and success at work, while contributing to the development of organizational efficacy and increased productivity (Sinha & Jain, 2004). The purpose of this research is to investigate the relationship between Principal's emotional intelligence and teachers' organizational commitment. Specifically, the degree of correlation between Principal's EI with emotional commitment, continuance commitment and normative commitment is analyzed. In addition, the degree of EI is compared between public and private Principals, as well as the degree of organizational commitment of public and private teachers. The study involved 651 teachers working in public and private sector, in Primary and Secondary Education in Greece. The research tool was the questionnaire which served as the sole means of data collection. The results of the research confirm the correlation between Principal's EI with teachers' organizational commitment and shown the positive relation between Principal's EI with teachers' emotional commitment.

Key words: Emotional intelligence, organizational commitment, affective commitment, continuance commitment, normative commitment

Ο ρόλος του Διευθυντή στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών»

Καφαντάρη Ευαγγελία
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 Teacher
kafadarieva@yahoo.gr
Εμμανουήλ Κουτούζης
Καθηγητής (Ε.Α.Π.) Professor (H.O.U.)
kafadarieva@gmail.com

Ο σύγχρονος κόσμος με τις συνεχείς αλλαγές και τις νέες ανάγκες έχει αναμφισβήτητα επηρεάσει και το χώρο της εκπαίδευσης (VillegasReimers, 2003), δημιουργώντας νέα δεδομένα στα οποία καλούνται να ανταπεξέλθουν οι εκπαιδευτικοί, υιοθετώντας ένα ρόλο σαφώς πιο διευρυμένο (Day, 2003· Lieberman, 1996). Κλειδί σε όλες τις παραπάνω εξελίξεις αποτελεί η επαγγελματική ανάπτυξη, η οποία αποτελεί σημαντικό παράγοντα βελτίωσης της ποιότητας των εκπαιδευτικών οργανισμών (DarlingHammond, 1998· Desimoneetal, 2007· Kennedy, 1998· Smithetal, 2005).
Στην παρούσα έρευνα επιχειρούμε να διερευνήσουμε το ρόλο του διευθυντή στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Η

έρευνα βασίστηκε στον τύπο της ημιδομημένης συνέντευξης με τη συμμετοχή 15 διευθυντών/ντριών σχολικών μονάδων της περιοχής της Ανατολικής Θεσσαλονίκης και των προαστίων της.Σύμφωνα με τα ευρήματα, ο ρόλος του διευθυντή στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, ενώ αναφέρεται ως σημαντικός από τους διευθυντές/ντριες, δεν συνοδεύεται από τις ανάλογες προσπάθειες και παρακινήσεις στην πράξη, ενώ περιορίζεται από τη γραφειοκρατική και συγκεντρωτική δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Ταυτόχρονα, διατυπώνεται τόσο η έντονη απουσία του κράτους από κατάλληλα επιμορφωτικά προγράμματα όσο και οι μη ξεκαθαροι κυβερνητικοί και σε πολλές περιπτώσεις συνδικαλιστικοί χειρισμοί σχετικά με το θέμα της αξιολόγησης δημιουργώντας έντονο άγχος και αρνητικό κλίμα.

Λέξεις κλειδιά: επαγγελματική ανάπτυξη, διευθυντής, διευρυμένος ρόλος

Διαχείριση της ετερότητας και οργανωτική κουλτούρα της σχολικής μονάδας: Ο ρόλος του διευθυντή

Κούλη Διονυσία
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Πανεπιστημίου Πατρών
www.dionyk@gmail.com
Παναγόπουλος Επαμεινώνδας
MasterinEducation, Υποψήφιος Διδάκτορας (Τομέας: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης)
Πανεπιστημίου Πατρών
epameinondaspanagopoulos@gmail.com
Γούγα Γεωργία,
Διδ. Κοινωνιολογίας, Επιστ. Συνεργάτης Παν. Δυτικής Αττικής
georgiagouga@uniwa.gr
Καμαριανός Ιωάννης
Διδ. Κοινωνιολογίας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών,
kamarian@upatras.gr

Είναι κοινός τόπος των διεθνών μελετών αλλά και των μελετών της ελληνικής επιστημονικής κοινότητα πως η εισαγωγή της ετερότητας στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στο ελληνικό σχολείο αποτέλεσαν σημαντική διαδικασία ενταγμένη στο πλέγμα μεταλλαγών της σύγχρονης σχολικής μονάδας. Οι πρόσφατες πιέσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο που αφορούσαν την προσφυγική κρίση επηρέασαν σημαντικά και τη λειτουργία του ελληνικού σχολείου. Ιδιαίτερα όμως στην Ελλάδα η προσφυγική κρίση αποτέλεσε μέρος μιας ευρύτερης συνθήκης συνεχούς κρίσης που έχει την αφετηρία της στο 2009 όπου ξεσπάει η χρηματοοικονομική κρίση, συνεχίζει η προσφυγική και την ενισχύεις τη σφοδρότητά της η πανδημική κρίση. Στα χρόνια αυτά, περίπου 20χρόνια, το ελληνικό σχολείο βίωσε σημαντικές πιέσεις που επέφεραν σημαντικέ αλλαγές τόσο το πεδίο της εκπαιδευτικής πρακτικής όσο και στο πεδίο της σχολικής λειτουργίας. Η εκπαίδευση της ετερότητας στη σχολική τάξη αποτέλεσε όλα αυτά τα χρόνια σημαντικό πυλώνα αλλά και διακύβευμα. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού το οποίο χαρακτηρίζεται ως κοινωνικό επηρεάζεται από τις μεταβολές στο κοινωνικό-οικονομικό και πολιτισμικό συγκείμενο. Οι αλλαγές που συμβαίνουν στην κοινωνία επιδρούν άμεσα στην οργάνωση και στην λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, δύο θέματα υψίστης σημασίας, καθώς απαιτείται σωστή κατανομή των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων των εκπαιδευτικών. Εντός αυτού του πλαισίου, το σχολείο οφείλει να προασπίζεται τη δημοκρατικότητα, να αποτελεί αποτελεσματικό φορέα κοινωνικοποίησης για τους μαθητές, και να προσφέρει όσο το δυνατόν καλύτερη ποιότητα εκπαίδευσης. Για να πραγματοποιηθούν όλα τα παραπάνω χρειάζεται η παρουσία κατάλληλων διευθυντικών στελεχών. Στην Ελλάδα, το σύστημα της εκπαίδευσης

χαρακτηρίζεται ως συγκεντρωτικό, καθώς όλες οι εξουσίες συγκεντρώνονται στο πρόσωπό ενός μόνο ατόμου και συγκεκριμένα, στον χώρο της εκπαίδευσης, αυτό το άτομο είναι ο διευθυντής. Ο ρόλος του διευθυντή σε μια σχολική μονάδα είναι ιδιαίτερα σημαντικός, αφού είναι υπεύθυνος για την αντιμετώπιση οποιονδήποτε προβλημάτων προκύψουν, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας εκτός απ' αυτά, καλείται ακόμα να προσαρμόσει την οργάνωση και την λειτουργία του σχολείου στις νέες συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί και οι οποίες αφορούν την πολυπολιτισμικότητα. Ουσιαστικά, χρειάζεται να αναγάγει την σχολική μονάδα σε ένα σχολείο, όπου όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από τις πολιτισμικές τους καταβολές, θα έχουν την δυνατότητα να μορφώνονται και να ζουν μαζί. Με αυτόν τον τρόπο ο διευθυντής συμβάλλει στην αναγνώριση της ιδιαιτερότητας του κάθε ατόμου, καθώς και στην δημιουργία ενός κλίματος αλληλεγγύης, σεβασμού και συνεργατικότητας. Στην παρούσα έρευνα, λοιπόν, σκοπός είναι η παρουσίαση του ρόλου του διευθυντή ως προς τη διαχείριση της ετερότητας στη σχολική μονάδα. Επικεντρώνοντας, βασικό ερώτημα αποτελεί το εάν η διαχείριση της ετερότητας αναφορικά με την οργανωτική κουλτούρα της σχολικής μονάδας, από την πλευρά του διευθυντή πάντα, είναι σημαντική για την σχολική μονάδα και συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία της.

Λέξεις κλειδιά: Ετερότητα, εκπαίδευση, διευθυντική λειτουργία, κρίση

Απόψεις και πρακτικές διευθυντών/ριών δημοτικής εκπαίδευσης σε θέματα αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας

Σοφία Κολοσίδου
Δασκάλα, κάτοχος Μεταπτυχιακού
sofiakolosidou@hotmail.com
Δόμνα Κακανά
Καθηγήτρια, ΑΠΘ
dkakana@nured.auth.gr

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει τεθεί από την εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική των χωρών διεθνώς, η αναγκαιότητα να εφαρμοστεί ένα αξιολογικό σύστημα στις σχολικές μονάδες για την αυτοαξιολόγησή τους, με σκοπό να λειτουργήσουν αποτελεσματικότερα και να σημειώσουν βελτίωση σε όλους τους τομείς. Στη βιβλιογραφία υποστηρίζεται η άποψη πως ο σημαντικότερος παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει την αποτελεσματικότητα και τη βελτίωση ενός σχολείου είναι ο/η διευθυντής/ρια. Ως εκ τούτου, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η ανάδειξη των απόψεων και πρακτικών των διευθυντών/ριών δημοτικής εκπαίδευσης σχετικά με την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας κατά το σχολικό έτος 2020-2021. Το δείγμα της ποιοτικής έρευνας αποτέλεσαν 12 διευθυντές/ριες δημοτικών σχολείων της Δυτικής Θεσσαλονίκης. Ως ερευνητικό εργαλείο αξιοποιήθηκε η ημι-δομημένη συνέντευξη και ως ερευνητική τεχνική η υβριδική θεματική ανάλυση. Από τα αποτελέσματα προέκυψε πως τα στελέχη δεν ένιωθαν ενήμερα και έτοιμα να εφαρμόσουν τις κείμενες διατάξεις της αυτοαξιολόγησης. Αν και η πλειοψηφία των στελεχών συμμετείχε στις ολιγόωρες ενημερωτικές δράσεις του ΙΕΠ, φάνηκε ότι εξακολουθεί να εκφράζει προβληματισμό σχετικά με την ετοιμότητά της να υλοποιήσει το αξιολογικό πλαίσιο. Ως βασική αιτίαπου επηρέασε την ετοιμότητα των στελεχών αναδείχθηκε η μη επαρκής ενημέρωσή τους από τους αρμόδιους φορείς. Επίσης, παρουσιάστηκαν ως αιτίες και τονίστηκαν οι δυσμενείς συνθήκες λόγω κορωνοϊού. Όσον αφορά τις πρακτικές τους αναδείχθηκε πως τα στελέχη εστιάζουν περισσότερο σε διοικητικά θέματα παρά στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Αυτές είναι οι δύο από τις τρεις σχολικές λειτουργίες που προτείνει το επίσημο πλαίσιο αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας του ΙΕΠ, ενώ η τρίτη προτεινόμενη σχολική λειτουργία,

η παιδαγωγική και μαθησιακή διαδικασία στα σχολεία, δεν μελετήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης.

Λέξεις κλειδιά: αυτοαξιολόγηση σχολικής μονάδας, στελέχη εκπαίδευσης, απόψεις και πρακτικές διευθυντών, πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Views and practices of primary school principals on school-self evaluation

Sofia Kolosidou,
Teacher, Master's degree
sofiakolosidou@hotmail.com
Domna Kakana,
Professor, Aristotle University of Thessaloniki
dkakana@nured.auth.gr

In recent decades, educational policy internationally has raised the need to implement self-evaluation in the school units in order to improve. The literature supports the point of view that the most important factor that can affect the effectiveness and improvement of a school is the school principal. Therefore, the purpose of this research is to highlight the views and practices of primary school principals regarding self-evaluation of the school unit during the school year 2020-2021. The sample of our qualitative research consisted of 12 principals of primary schools in Western Thessaloniki. Semi-structured interviews were used as a research tool and data were analyzed through the hybrid thematic analysis. The results showed that the executives did not feel informed and ready to apply the existing measures on self-evaluation administered by the Ministry of Education. Although the majority of the executives participated in the short briefing conducted by the Institute of Educational Policy (IEP), it seemed that it still expresses a negative position regarding its readiness to implement the evaluation framework. According to data from the research, the main reason that affected the executives' readiness to implement evaluation was their insufficient briefing by IEP, along with the adverse conditions due to coronavirus. Regarding their practices, it emerged that the executives focus more on administrative issues than on professional teacher development. These are the two of the three school operations that the formal school self-evaluation frame proposes for evaluation by IEP, issues regarding the pedagogical and learning procedure in schools were not studied in the frame of the present study. (It is pointed out that the third operation, which is the pedagogical and learning operation, was not studied in the context of the present study).

Key words: school self-evaluation, school principal, views, practices, primary education

Η οργανωσιακή καινοτομία και η διαχείριση γνώσης ως βασικοί παράγοντες στην οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης

Βαλκάνος Ευθύμιος
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
evalkan@uom.edu.gr
Φώτιος Επ. Ζυγούρης
Οικονομολόγος - Εκπαιδευτής Ενηλίκων
zygourisfotis@yahoo.gr

Η διαχείριση γνώσης είναι η δημιουργία, η συλλογή, η ανάπτυξη και η διάχυση της γνώσης. Επιπλέον περιλαμβάνει την μετατροπή της ατομικής σε συλλογική γνώση. Η διαχείριση γνώσης ενισχύει την καλλιέργεια ενός συνεργατικού και αλληλεπιδραστικού κλίματος στους

οργανισμούς. Παράλληλα η διαχείριση γνώσης αποτελεί ουσιαστικά μία οργανωτική δραστηριότητα. Αυτή έχει ως βασικό στόχο τις ενέργειες των διοικούντων των οργανισμών για την επίτευξη των στόχων. Στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς αναπτύσσεται ένα σημαντικό κεφάλαιο από εμπειρίες και γνώσεις των μελών τους. Όταν τα προηγούμενα στοιχεία συσσωρεύονται και διαμοιράζονται στα μέλη των εκπαιδευτικών οργανισμών τότε αυξάνεται η οργανωσιακή καινοτομία και η αποτελεσματικότητά τους. Η ορθή εφαρμογή της διαχείρισης γνώσης αναπτύσσει την καινοτομία, την μάθηση, την ποιότητα και αποδοτικότητα των οργανισμών. Η ανταλλαγή γνώσης διευκολύνει την διαχείριση γνώσης και ενισχύει την καινοτομία και αποδοτικότητα των οργανισμών. Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί αποτελούν ένα ανοικτό δυναμικό σύστημα εισροών και εκροών. Από την μία πλευρά εισάγονται οι πόροι και μέσω των λειτουργιών παράγονται αποτελέσματα. Η οργανωσιακή καινοτομία και η διαχείριση γνώσης βοηθούν καταλυτικά στην οργάνωση αλλά και την διοίκηση της εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί μέσω αυτών των εργαλείων έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν αποτελεσματικότερα το έργο τους και παράλληλα να διαχειριστούν και να οργανώσουν το σύνολο των λειτουργιών τους.

Λέξεις κλειδιά: Οργανωσιακή καινοτομία, διαχείριση γνώσης, εκπαίδευση, οργάνωση.

Organizational innovation and knowledge management as key factors in the organization and management of education

Valkanos Efthymios
Professor, University of Macedonia
evalkan@uom.edu.gr
Fotios Ep. Zygouris
Economist - Adult Educator
zygourisfotis@yahoo.gr

Knowledge management is the creation, collection, development and dissemination of knowledge. In addition, it includes the transformation of the individual into collective knowledge. Knowledge management enhances the cultivation of a collaborative and interactive climate in organizations. At the same time, knowledge management is essentially an organizational activity. It has as its main goal the actions of the managers of the organizations to achieve the goals. An important chapter is developed in the educational organizations from the experiences and knowledge of their members. When the previous data are accumulated and shared among the members of the educational organizations then the organizational innovation and their efficiency increases. Proper application of knowledge management develops the innovation, learning, quality and efficiency of organizations. Knowledge exchange facilitates knowledge management and enhances the innovation and efficiency of organizations. Educational organizations are an open dynamic system of inputs and outputs. On the one hand the resources are introduced and through the functions results are produced. Organizational innovation and knowledge management help catalyze the organization and management of education. Through these tools, educational organizations have the ability to develop their work more effectively and at the same time to manage and organize all their functions.

Key words: Organizational innovation, knowledge management, education, organization.

Εκφράσεις και χαρακτηριστικά σχολικής ηγεσίας: Εμπειρική έρευνα

Άννα-Μαρία Καταπόδη
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης, Υποψήφια διδάκτωρ, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών
a.katapodi@upatras.gr
Αμαλία Α. Υφαντή
Καθηγήτρια Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού και Πολιτικής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Πατρών
ifanti@upatras.gr

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της εκπαιδευτικής ηγεσίας στο επιστημονικό περιοδικό *EducationalManagementAdministrationandLeadership (EMAL)*, κατά την περίοδο 2000-2019 κυκλοφορίας του. Σε αυτό το πλαίσιο, τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν ήταν τα εξής: ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της σχολικής ηγεσίας που αναδεικνύονται στην αρθρογραφία του *EMAL* στην εν λόγω περίοδο; ποιες είναι οι βασικές συνιστώσες της σχολικής ηγεσίας και ποιες οι συγκλίσεις της με τον διεθνή λόγο; Στη θεωρητική προσέγγιση, επιχειρήθηκε η εξέταση της σχετικής ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας, με στόχο να παρουσιαστούν η έννοια και οι τύποι της σχολικής ηγεσίας. Στην εμπειρική έρευνα, εντοπίστηκαν 870 άρθρα δημοσιευμένα στο *EMAL*, στη συγκεκριμένη περίοδο, και έγινε αποδελτίωση στα 554 από αυτά, που σχετίζονταν με το αντικείμενο της έρευνας. Ως προς τη μέθοδο της εργασίας, αξιοποιήθηκε η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, όπου αποκαλύφθηκαν οι συχνότερες εκφράσεις της σχολικής ηγεσίας: συνεργασία, ευ ζην, αποτελεσματικότητα, αλλαγή/ανάπτυξη. Τα ερευνητικά αποτελέσματα συνοψίστηκαν στα εξής χαρακτηριστικά της σχολικής ηγεσίας: συνεργασία, αλλαγή/ανάπτυξη, ευ ζην, αποτελεσματικότητα, οργάνωση/διοίκηση, αξίες, συμπερίληψη, υποστήριξη/ανάδραση, αξιολόγηση, κουλτούρα/όραμα. Οι συγκλίσεις τους με τη διεθνή βιβλιογραφία εντοπίστηκαν στη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων, στη σχολική κουλτούρα και στην προώθηση του ευ ζην. Συμπερασματικά, η σχολική ηγεσία φάνηκε να εκφράζεται με την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων, την προώθηση κοινωνικών αξιών, την επαγγελματική ανάπτυξη, την ολιστική προσέγγιση στη σχολική εκπαίδευση και τη διάνοιξη νέων προοπτικών για τον ρόλο του διευθυντή στο σχολείο.
Λέξεις κλειδιά: Σχολική ηγεσία, τύποι σχολικής ηγεσίας, χαρακτηριστικά σχολικής ηγεσίας, EMAL

Aspects and characteristics of school leadership: Empirical research

Anna-Maria Katapodi
M.Ed., Ph.D student, Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, University of Patras
a.katapodi@upatras.gr
Amalia A. Ifanti
Professor of Educational Planning and Policy, Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, University of Patras
ifanti@upatras.gr

The purpose of this study was to investigate educational leadership issues in the Educational Management Administration and Leadership (EMAL) journal, during the period 2000-2019. In this context, the following research questions were raised: what are the main characteristics of school leadership that are revealed in the *EMAL*, in the period under investigation? what are the

predominant variables of school leadership and what are their convergences with the international research findings? In the theoretical approach, an attempt was made to examine the relevant Greek and international literature on the topic, in order to point out the concept and types of school leadership. In the empirical research, 870 articles published in *EMAL* in the specific period were identified, and 554 of them were indexed, which were relevant to our study. A qualitative content analysis was applied, and the most frequent aspects of school leadership were revealed, i.e.: collaboration, well-being, effectiveness, change/development. The results of our research were representative of the following school leadership characteristics: collaboration, change/development, well-being, effectiveness, organization/management, values, inclusiveness, support/feedback, evaluation, culture/vision. Their convergences with the international literature were focused on the cooperation between teachers and parents, the school culture and the promotion of well-being. In conclusion, school leadership seemed to be expressed by addressing social inequalities, promoting social values, professional development, a holistic approach to school education, and opening new perspectives for the role of the school principal.

Key words: School leadership, types of school leadership, characteristics of school leadership, EMAL

Εκπαιδευτική Ηγεσία και σχολικός εκφοβισμός. Όρια – πρόληψη – αντιμετώπιση.

Γιώργος Νικολάου
Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών.
gnikolaou@upatras.gr
Ελένη Νικολάου
Νομικός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ Οργάνωση Διοίκηση της Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ
eleana.nkl@gmail.com

Ο σχολικός εκφοβισμός και γενικότερα οι πράξεις σχολικής βίας εμφανίζονται με ανησυχητική συχνότητα κατά τις τελευταίες δεκαετίες και στα ελληνικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο εκπαιδευτικός κόσμος παρακολουθεί με αμηχανία το φαινόμενο, χωρίς να έχει βάλει μέχρι τώρα σε εφαρμογή αποτελεσματικούς τρόπους αντιμετώπισής του.Η διεθνής αρθρογραφία αποδίδει μεγάλη σημασία στον ρόλο της εκπαιδευτικής ηγεσίας όσον αφορά τη δημιουργία του κατάλληλου κλίματος, το οποίο συμβάλλει σημαντικά τόσο στην πρόληψη όσο και στην αντιμετώπιση της βίας μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Η εισήγησή μας επιχειρεί, μέσα από ερευνητικά δεδομένα, να αναδείξει το ρόλο των Διευθυντών στη διαχείριση των βίαιων περιστατικών στα σχολεία τους. Από τα ευρήματά μας φαίνεται ότι οι στάσεις και οι δράσεις των τελευταίων μπορούν να επηρεάσουν καταλυτικά στην εμπέδωση ενός κλίματος συνεργασίας και εποικοδομητικού διαλόγου μέσα στη σχολική κοινότητα. Φαίνεται επίσης ότι οι Διευθυντές, παρά το γεγονός ότι κατανοούν τη σοβαρότητα του φαινομένου δεν γνωρίζουν, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο πώς να το αντιμετωπίσουν. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι ο παιδαγωγικός λόγος των δύο τελευταίων δεκαετιών σχετικά με το θέμα της βίας και του σχολικού εκφοβισμού ευαισθητοποιεί και ενεργοποιεί όλο και περισσότερους Διευθυντές.

Λέξεις κλειδιά: Σχολική βία, σχολικός εκφοβισμός, σχολική κουλτούρα, σχολικό κλίμα, εκπαιδευτική ηγεσία, διευθυντές σχολείων.

Educational Leadership and School Bullying. Boundaries – prevention – treatment

George Nikolaou
Professor, Department of Educational Sciences and Social Work, University of Patras.
gnikolaou@upatras.gr
Eleni Nikolaou
Lawyer, Postgraduate student MEd Policy and Management in Education, Department of Educational Studies of National and Kapodistrian University of Athens
eleana.nkl@gmail.com

School bullying and acts of school violence in general appear with alarming frequency during the lastdecades and the Greek schools of Primary and Secondary Education are also very concerned about.The educational world is watching the phenomenon with embarrassment, without having, until now,activated effective ways of dealing with it. According to the international literature, the role of the educational leadership is very important in creating the right environment with significant affect to both the prevention and treatment of violenceat school.Our contribution attempts, through research data, to highlight the role of the Principals in managingviolent incidents in their schools. Our findings show that the attitude and the actions of the Principalshave significant influence to the creation of cooperation climate and constructive dialogue at the
school community. It also appears that the Principals, despite the fact that they understand the importance of the schoolbullying phenomenon, they don't know, both in theoretical and practical ways, how to deal with it.However, it is noted that the engagement of the Science of Education with school violence and schoolbullying, especially during the last two decades, is making more and more Principals aware and active to these phenomena.

Key words: School violence, school bullying, school culture, school climate, educational leadership, school principals.

Τα ελληνικά δημοτικά σχολεία ειδικής αγωγής ως επαγγελματικές κοινότητες μάθησης

Πατσατζάκη Ελένη
Υποψήφια Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
deled00120@uowm.gr
ΙορδανίδηςΓεώργιος, Καθηγητής, ΠανεπιστήμιοΔυτικήςΜακεδονίας
giordanidis@uowm.gr

Σύμφωνα με σύγχρονα ερευνητικά και εμπειρικά δεδομένα η διαμόρφωση επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης συνιστά μία από τις πλέον αποτελεσματικές πρακτικές σχολικής βελτίωσης καθότι σχετίζεται με την επαγγελματική ανάπτυξη, αποτελεσματικότητα και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών και συμβάλλει στη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιτευγμάτων των μαθητών. Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.) μελετώντας τον βαθμό και τον τρόπο λειτουργίας των ελληνικών ειδικών δημοτικών σχολείων ως επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 421 επαγγελματίες Ε.Α.Ε. διαφόρων ειδικοτήτων που υπηρετούσαν κατά το σχολικό έτος 2020-2021 σε 127 δημοτικά σχολεία Ε.Α.Ε. ανά την Ελλάδα και τα ερευνητικά δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου "ProfessionalLearningCommunitiesAssessment-Revised". Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα ελληνικά δημοτικά σχολεία Ε.Α.Ε. λειτουργούν ως επαγγελματικές κοινότητες μάθησης σε μέτριο βαθμό, ενώ ήταν επίσης αποκαλυπτικά για τον

βαθμό στον οποίο κάθε διάσταση και κάθε συγκεκριμένη πρακτική μιας επαγγελματικής κοινότητας μάθησης έχει ενσωματωθεί στη λειτουργία των δημοτικών σχολείων Ε.Α.Ε., συμβάλλοντας στην εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις πρακτικές που χρειάζεται να υιοθετήσουν οι επαγγελματίες Ε.Α.Ε. προς όφελος των μαθητών. Ακόμα, ελέγχθηκε η επίδραση του μεγέθους του σχολείου, της σχολικής περιοχής, των ετών εμπειρίας και της εργασιακής σχέσης του προσωπικού στη λειτουργία των δημοτικών σχολείων Ε.Α.Ε. ως επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: επαγγελματική κοινότητα μάθησης, ειδική αγωγή και εκπαίδευση, σχολική βελτίωση

Τα προσόντα στο σύστημα επιλογής Διευθυντών Σχολικών Μονάδων με βάση τον νόμο 4823/2021. Μια κριτική προσέγγιση από τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ιωαννίνων

Διονύσης Υφαντής ΠΕ 70
MSc διοίκηση και οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων
d_yfantis@yahoo.gr

Η διαδικασία επιλογής Διευθυντών σχολικών μονάδων παρουσιάζει πάντα ενδιαφέρον μιας και η διαχείριση των σχολείων, ο τρόπος διοίκησης, και η αποτελεσματικότητα του έργου των διευθυντών είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την κατοχή ιδιαίτερων ικανοτήτων και προσόντων. Στην παρούσα ερευνητική εργασία προσπαθούμε να αποτυπώσουμε τα προσόντα που πρέπει να χαρακτηρίζουν έναν Διευθυντή, έτσι ώστε να θεωρείται αποτελεσματικός στην άσκηση των καθηκόντων του προσεγγίζοντας κριτικά τον τελευταίο νόμο επιλογής 4823/2021 και ιδιαιτέρα στο αν και πόσο τα προσόντα αυτά λαμβάνονται πραγματικά υπόψη για τη διεκδίκηση των διευθυντικών θέσεων. Για να επιτευχθεί ο σκοπός της έρευνας διερευνήθηκαν οι απόψεις εκπαιδευτικών από 10 δημοτικά σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ιωαννίνων. Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων επιλέχθηκε ένα γραπτό ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου, βασισμένων στην κλίμακα ιεράρχησης Likert.

Λέξεις κλειδιά: Νόμος 4823/2021, Διευθυντές , προσόντα επιλογής, απόψεις εκπαιδευτικών.

The qualifications in the selection system of the Principals of School Units based on the law 4823/2021. A critical approach by the teachers of the primary education of Ioannina

Dionysios Yfantis PE 70
MSc administration and organization of educational units
d_yfantis@yahoo.gr

The process of selecting school principals is always of interest since school management, administration, and principal work effectiveness are inextricably linked with special abilities and qualifications.In the current research work we sought to describe the qualifications that should characterize school principals in order to be considered effective in the way they perform their duties by critically considering the last selection law 4823/2021, and in particular whether and to what extent these qualifications are actually taken into account when claiming managerial positions. To achieve this objective we investigated the views of teachers in ten primary education school units in Ioannina. A written questionnaire with closed-ended questions, based on the Likert scale, was chosen as the data collection tool.
Key words: Law 4823/2021, principals, selection qualifications, teachers' views.

Ορατές και αόρατες αντιστάσεις στηνεσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων.

Παναγιώτης Παπακωνσταντίνου
τ. Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ppakonst@uoi.gr

Το θέμα της αξιολόγησης (του έργου) των εκπαιδευτικών, ως μόνιμο πολιτικο-εκπαιδευτικό επίδικο της Μεταπολίτευσης, αναδείχθηκε κατά την τελευταία τριετία σε σημαίνουσα προτεραιότητα της ασκούμενης πολιτικής στην εκπαίδευση. Η θεσμική επιβολή των διαδικασιών από τις αρχές του σχολικού έτους 2020-2021 (Υπ. Απόφαση 108906/ΓΔ4 της 10.09.2021), πυροδότησε αυτομάτως σειρά αναμενόμενων αντιδράσεων στην εφαρμογή της εσωτερικής αξιολόγησης των σχολείων. Οι αντιδράσεις αυτές που εκδηλώθηκαν αρχικά στο μάκρο-επίπεδο ως ορατές αντιστάσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων ενεργοποίησαν στο μικρό-επίπεδο της σχολικής μονάδας μια σειρά, αόρατων πλέον, αντιστάσεων, διαφοροποιημένων και εξειδικευμένων, που αποτυπώνουν την εσωτερική λογική/άρθρωση των μελών της και την ιδιαίτερη κουλτούρα λειτουργίας της. Αξιοποιώντας την αναλυτική ισχύ της έννοιας του πεδίου (champ), που αντλείται από τη θεωρία του P. Bourdieu, η επιχειρούμενη κριτική ανάλυση εστιάζει σε τέσσερεις μορφές αόρατων αντιστάσεων, που η ανάδυσή τους μπορεί να αλλοιώσει, να δυσχεράνει ή να ακυρώσει την εσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων.Η κωδικοποίησή τους περιλαμβάνει:

- Αποποίηση ευθυνών και απόσυρση/παραίτηση με πρόσχημα τη χρόνια ματαίωση.
- Οι «κρυφές» θεωρίες των εκπαιδευτικών, οι παραδοσιακές και εμμονικές παιδαγωγικές αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, οι οποίες στερεοποιημένες συντηρούνται στην εσωτερική δυναμική του συλλόγου διδασκόντων.
- Απαξίωση των λειτουργικών προβλημάτων ως προδήλων και κοινότυπων
- Συσκότιση και απόκρυψη της πραγματικότητας
- Τάση ωραιοποίησης καταστάσεων, διαδικασιών και πρακτικών

Λέξεις κλειδιά: εσωτερική αξιολόγηση, ορατές και αόρατες αντιδράσεις, συνδικάτα εκπαιδευτικών, Bourdieu, πεδίο.

Visible and invisible resistances against schools' units' internal evaluation.

Panagiotis Papakonstantinou
ex Professor of Sociology of Education, Department of Philosophy, University of Ioannina
ppakonst@uoi.gr

Teachers' evaluation, asa permanent political-educational contested issue of the Metapolitefsi, has emerged during the last three years as a significant priority of the current policy pursued in education. The institutional enforcement of the procedures, at the beginning of the school year 2020-2021 (Ministry Decision 108906 / DG4 of 10.09.2021), automatically triggered a series of expected reactions against the implementation of the schools' internal evaluation.These reactions, which initially manifested at the macro-level as visible resistance of the teachers' unions, activated at the micro-level of the school unit a series of invisible resistances, differentiated and specialized, which in turn reflect the internal logic / articulation of staff members and the school's culture.By utilizing the P. Bourdieu's theory of fields (champs), the attempted critical analysis focuses on four forms of invisible resistances, the emergence of which can alter, complicate or invalidate the internal evaluation of school units.Coding of these resistances includes:

- The disclaimer and withdrawal / resignation under the pretext of chronic cancellation.

- The "hidden" teachers' theories, the traditional and the obsessive pedagogical perceptions of teachers, which are solidified and preserved in the internal dynamics of the teachers' association.
- The depreciation of problems relating to schools' operation as obvious and commonplace
- The obfuscation and the hiding of the reality
- The tendency to beautify situations, procedures and practices.

Key words: internal evaluation, visible and invisible resistances, teachers' unions, Bourdieu's theory, fields

Προσαρμοσμένες πολλαπλές συγκρίσεις των Πρώιμων Μαθηματικών Δεξιοτητων παιδιών με Νοητικές Αναπηρίες μεταξύ ηλικιακών ομάδων (4-7 ετών)

Γαρυφαλιά Χαριτάκη
Υποψήφια Μετα-Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα
g.charitaki@uoi.gr
Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα
ssoulis@uoi.gr
Αναστασία Αλευριάδου
Καθηγήτρια Τμήμα Ψυχολογίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, Θεσσαλονίκη
alevriadou@psy.auth.gr

Η διερεύνηση των πολλαπλών συγκρίσεων των Πρώιμων Μαθηματικών Δεξιοτήτων των παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας μεταξύ ηλικιακών ομάδων καθώς και αιτιολογικής βάσης της Νοητικής Αναπηρίας (ΝΑ) αποτελούν τα βασικά ζητούμενα της παρούσας μελέτης. Αξιοποιήθηκε η ποσοτική προσέγγιση μεσω της της χορήγησης του κριτηρίου Πρώιμης Μαθηματικής Επάρκειας της Ουτρέχτης (UtrechtEarlyNumeracyTest,2008), καθώς και του κριτηρίου Μαθησιακής Επάρκειας (DetroitTestofLearningAptitude-P:3,2008), σε δείγμα N=*155* παιδιών με ΝΑ, νοητικής ηλικίας από *5;02* (έτη;μήνες) έως *6;10* (M = *5.11*, SD = *0.974*). Εξετάστηκε και επιβεβαιώθηκε μέσω επιβεβαιωτικής ανάλυσης παραγόντων η μετρική ισοδυναμία (measurementequivalence) ως προς το φύλο και την αιτιολογία της ΝΑ (οργανικής και μη οργανικής αιτιολογίας). Επιπλέον, το αρχικό δείγμα επιμερίστηκε σε τρεις ηλικιακές ομάδες [<*5* (≤ *69* μηνών), *6* (*70-81* μηνών) και ≥*7* (≥*82* μηνών)] προκειμένου να διερευνηθεί η επιδραση της ηλικίας στις Πρώιμες Μαθηματικές Δεξιότητες, καθώς και στις παραμέτρους που σχετίζονται με τη Μαθησιακή Επαρκεια. Η αξιοποίηση των προσαρμοσμένων πολλαπλών συγκρίσεων κατά Bonferroni κατέδειξε στατιστικώς σημαντικές διαφορές ως προς τις Πρώιμες Μαθησιακές Δεξιότητες μεταξύ των συγκρινόμενων ομάδων. Η συζήτηση των ευρημάτων γίνεται με άξονα την ανάδειξη της πρακτικής εφαρμογής τους για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας των παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας με ΝΑ.

Λέξεις κλειδιά: Πρώιμη Μαθηματική Επάρκεια, Μαθησιακή Επάρκεια, προσχολική ηλικία, Νοητικές Αναπηρίες

Bonferroni-adjusted multiple comparisons of Early Numeracy Skills in children with Intellectual Disabilities between age groups (4-7 years)

Garyfalia Charitaki
Teaching Fellow, Department of Primary Education, University of Ioannina, Ioannina
g.charitaki@uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis
Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina, Ioannina
ssoulis@uoi.gr
Anastasia Alevriadou
Professor, Department of Psychology, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki
alevriadou@psy.auth.gr

The aim of the present study was to investigate the Early Numerical Skills between age groups as well as the etiological basis of Intellectual Disabilities (IDs) by conducting Bonferroni-adjusted multiple comparisons. The quantitative approach was employed through the administration of the Utrecht Early Numeracy Test (2008) and the Detroit Criteria (Detroit Test of Learning Aptitude-P: 3, 2008), in a sample of N=155 children with IDs, with mental age ranging from 5;02 (years; months) to 6;10 (M = 5.11, SD = 0.974). The measurement equivalence in terms of gender and etiology of IDs (organic and non-organic etiology) was examined and confirmed through confirmatory factor analysis. In addition, the initial sample was divided into three age groups [<5 (≤ 69 months), 6 (70-81 months) and ≥7 (≥82 months)] to investigate the effect of age on Early Numeracy Skills, as well as parameters related to Learning Aptitude. Applying the Bonferroni-adjusted multiple comparisons between the groups, statistically significant differences were revealed in Early Numeracy Skills between the compared groups. Findings are discussed with reference to their practical application, with the aim of improving the instructional practices of numeracy skills in preschool and first grade children with IDs.

Key words: Early Numeracy Skills, Learning Aptitude, preschool age, Intellectual Disabilities

Η προβλεπτική εγκυρότητα της Μορφολογικής Επίγνωσης για την Αναγνωστική Κατανόηση στην Ελληνική

Ελένη Μορφίδη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
emorfidi@uoi.gr

Η υπόθεση για την ποιότητα των λεξικών αναπαραστάσεων (LQH, Perfetti 2007) τονίζει το ρόλο που κατέχει η μορφολογία των λέξεων στις διεργασίες της ανάγνωσης. Η παρούσα μελέτη ενταγμένη στο θεωρητικό πλαίσιο της υπόθεσης για την ποιότητα των λεξικών αναπαραστάσεων, διερευνά την επίδραση της μορφολογικής επίγνωσης στην αναγνωστική κατανόηση παιδιών που είχαν την ελληνική ως πρώτη και ως δεύτερη γλώσσα. Δύο ομάδες 50 μονόγλωσσων (ΓΛ1 Ελληνική) και 50 δίγλωσσων (ΓΛ1 Αγγλική, ΓΛ2 Ελληνική) μαθητών ηλικίας 10,27 ετών συμμετείχαν στην παρούσα μελέτη. Οι μετρήσεις αφορούσαν φωνολογική επίγνωση, μορφολογική επίγνωση, λεξιλόγιο, αφηγηματική ικανότητα, αναγνωστική αποκωδικοποίηση και κατανόηση.Για κάθε εξαρτημένη μεταβλητή εφαρμόστηκαν δύο μοντέλα ιεραρχικής παλινδρόμησης, όπου διερευνήθηκε, αν η μορφολογική επίγνωση αποτελεί προβλεπτικό παράγοντα για την αναγνωστική κατανόηση στην ελληνική, ακόμα και όταν η επίδραση της ανάγνωσης λέξεων έχει ελεγχθεί. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η μορφολογική επίγνωση, με συνέπεια συνεισέφερε στα μοντέλα πρόβλεψης της αναγνωστικής κατανόησης και στις δύο ομάδες που εξετάστηκαν, χωρίς να επηρεάζεται από την παρουσία της αναγνωστικής αποκωδικοποίησης.Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την ανεξάρτητη συνεισφορά της μορφολογικής επίγνωσης στην αναγνωστική κατανόηση πέρα και πάνω από την επίδραση (μετα)γλωσσικών και αναγνωστικών ικανοτήτων. Η αλληλεπιδραστική τους σχέση καθιστά τη διδασκαλία της μορφολογίας σημαντικό μέσο για την κατάκτηση της αναγνωστικής κατανόησης.

Λέξεις κλειδιά: Μορφολογική επίγνωση, αναγνωστική κατανόηση, διγλωσσία

The predictive validity of Morphological Awareness for Reading Comprehension in Greek

Eleni Morfidi
Assistant Professor, University of Ioannina
emorfidi@uoi.gr

The Lexical Quality Hypothesis (LQH, Perfetti 2007) has underscored the role of morphology in the reading processes. The present study is set within the theoretical framework of LQH and investigates the impact of morphological awareness on the reading comprehension of children who had Greek as a first and second language. Two groups of 50 monolinguals (L1 Greek) and 50 bilinguals (L1 English, L2 Greek) with a mean age of 10,27 years have participated in the present study. Measures involved phonological and morphological awareness, vocabulary, narrative ability, word decoding and reading comprehension. Two hierarchical regression models have been conducted for each dependent variable. It was examined whether morphological awareness is a predictor for reading comprehension in Greek, even after the effects of word reading have been controlled. The results indicated that morphological awareness consistently contributed to the prediction of reading comprehension in both linguistic groups and had not been influenced by the presence of decoding in the models. The results confirm the independent contribution of morphological awareness in reading comprehension above and beyond the influence of (meta)linguistic and reading abilities. Their interactive relationship poses that the teaching of morphology is an important means for achieving reading comprehension.

Key words: Morphological awareness, reading comprehension, bilingualism

Μορφοσυντακτικές δεξιότητες μονόγλωσσων και δίγλωσσων μαθητών πρώτης σχολικής ηλικίας με ειδική δυσκολία κατανόησης κειμένου.

Κυριακούλα Μ. Ρόθου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
krothou@nured.auth.gr
Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου
Αναπληρωτής Καθηγητής, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
as_antoniou@primedu.uoa.gr
Φωτεινή Πολυχρόνη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
fpolychr@psych.uoa.gr

Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνήσει τις μορφοσυντακτικές δεξιότητες μονόγλωσσων και δίγλωσσων μαθητών που φοιτούσαν στη Γ΄τάξη δημοτικού με ειδική δυσκολία κατανόησης κειμένου (ΕΔΚΚ). Συμμετείχαν 4 ομάδες: α) 38 Έλληνες μαθητές με καλή κατανόηση κειμένου (ΚΚΚ), β) 21 δίγλωσσοι μαθητές με ΚΚΚ γ) 6 Έλληνες μαθητές με ΕΔΚΚ και δ) 19 δίγλωσσοι μαθητές με ΕΔΚΚ. Όλοι οι συμμετέχοντες δεν είχαν διαγνωσμένα προβλήματα προφορικού λόγου, προβλήματα ακοής ή γνωστικά ελλείμματα. Η επίδοση των μαθητών με ΕΔΚΚ σε σταθμισμένη δοκιμασία αναγνωστικής κατανόησης έπρεπε να είναι κάτω από το 30οεκατοστημόριο, ενώ η επίδοσή τους στην δοκιμασία αποκωδικοποίησης του ίδιου τεστ έπρεπε να είναι μεταξύ του 40ου και 80ου εκατοστημορίου. Για την αξιολόγηση των μορφοσυντακτικών δεξιοτήτων και του εκφραστικού λεξιλογίου χρησιμοποιήθηκαν σταθμισμένα τεστ. Διαπιστώθηκε πως οι δίγλωσσοι μαθητές με ΕΔΚΚ είχαν φτωχότερη επίδοση από τους δίγλωσσους συμμαθητές τους με ΚΚΚ στις δοκιμασίες μορφοσύνταξης και εκφραστικού λεξιλογίου. Ωστόσο οι αντίστοιχες ομάδες των Ελλήνων μαθητών διέφεραν μόνο

ως προς την επίδοσή τους στις δοκιμασίες κλιτικής και παραγωγικής μορφολογίας. Οι Έλληνες μαθητές με ΕΔΚΚ και οι δίγλωσσοι μαθητές με ΕΔΚΚ δεν διέφεραν στις μορφοσυντακτικές δεξιότητες. Ωστόσο, οι Έλληνες μαθητές με ΚΚΚ είχαν καλύτερη επίδοση από τους δίγλωσσους με ΚΚΚ στην κλιτική μορφολογία και στο εκφραστικό λεξιλόγιο.

Λέξεις κλειδιά: ειδική δυσκολία κατανόησης, προφορικός λόγος, μορφοσύνταξη

Morphosyntactic skills of school-aged monolingual Greek children and bilingual children with poor reading comprehension.

Kyriakoula M. Rothou
Assistant Professor, Aristotle University of Thessaloniki
krothou@nured.auth.gr
Alexander-Stamatios Antoniou
Associate Professor, National & Kapodistrian University of Athens
as_antoniou@primedu.uoa.gr
Fotini Polychroni
Associate Professor, National & Kapodistrian University of Athens
fpolychr@psych.uoa.gr

The study explored the morphosyntactic skills of grade 3 monolingual Greek children and bilingual children with poor reading comprehension. There were four groups: a) 38 Greek children with good reading comprehension (GRC),b) 21 bilingual GRCs, c) 6 Greek children with poor reading comprehension (PRC) and d) 19 bilingual PRCs. None of the participants had documented oral language difficulties, hearing or cognitive deficits. PRCc were required to score below the 30th percentile on a standardized reading comprehension test, while their scores on a standardized decoding test should be above the 40th percentile but below the 80th percentile. Morphosyntactic and vocabulary skills were assessed with oral standardized tests. It was revealed that bilingual PRCs had poorer performance than their bilingual GRC peers on morphosyntactic tasks and on vocabulary. On the contrary Greek PRCs had poorer performance than their peer GRCs only on inflectional and derivational morphology. Interestingly, Greek and bilingual PRCs did not differ in morphosyntax. However, Greek GRCs reached higher scores than bilingual GRCs on tasks measured inflectional morphology and vocabulary.

Key words: poor reading comprehension, oral language, morphosynatx

Μορφολογικά και φωνολογικά λάθη κατά την παραγωγή γραπτού λόγου σε παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή

Γεωργία Ανδρέου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
andreou@uth.gr
Βασιλική Ασλάνογλου
Υποψήφια διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
vaaslano@uth.gr
Βασιλική Λυμπεροπούλου
Υποψήφια διδάκτωρ Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
vlymperop@uth.gr

Τα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε όλα τα επίπεδα της γλωσσικής τους ανάπτυξης τόσο στον προφορικό, όσο και στο γραπτό λόγο. Παρόλο που ο προφορικός λόγος των παιδιών με ΑΓΔ έχει μελετηθεί ευρέως, ο γραπτός τους λόγος δεν έχει ερευνηθεί αρκετά διεθνώς. Η παρούσα έρευνα μελετά την παραγωγή γραπτού λόγου μαθητών με ΑΓΔ στην ελληνική γλώσσα. Συγκεκριμένα, συμμετείχαν 31 παιδιά με ΑΓΔ και 31 παιδιά τυπικής ανάπτυξης αντίστοιχης χρονολογικής ηλικίας και φύλου. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να ολοκληρώσουν δύο γραπτές δοκιμασίες προκειμένου να ερευνηθούν τα φωνολογικά και μορφολογικά λάθη που πραγματοποιούσαν αναφορικά με τον αριθμό αλλά και το είδος τους. Η πρώτη δοκιμασία αφορούσε τη συγγραφή κειμένου σε ορισμένο χρόνο και θεματική, ενώ η δεύτερη δοκιμασία την παραγωγή μιας ή περισσότερων προτάσεων σχετικών με μια σειρά δέκα έγχρωμων εικόνων. Η καταμέτρηση του συνολικού αριθμού των μορφολογικών και φωνολογικών λαθών έδειξε ότι οι μαθητές με ΑΓΔ πραγματοποίησαν αριθμητικά περισσότερα μορφολογικά και φωνολογικά λάθη σε όλες σχεδόν τις μετρήσεις σε σύγκριση με τους μαθητές τυπικής ανάπτυξης. Επιπλέον, ο προσδιορισμός του είδους των φωνολογικών και μορφολογικών λαθών παρέχει σημαντικά στοιχεία που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό παρεμβάσεων με στόχο τη βελτίωση του γραπτού λόγου των παιδιών με ΑΓΔ.

Λέξεις κλειδιά: Γραπτός λόγος, Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή, Μορφολογικά λάθη, Φωνολογικά λάθη

Θυματοποίηση μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και δεπυ

Γεώργιος Βρακάς
Μαθηματικός – ΜΑ Μαθησιακών Δυσκολιών, Υποψήφιος Διδάκτορας, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
georgevrakaskav73@gmail.com
Βασιλική Γιαννούλη
Επίκουρη Καθηγήτρια Σχολικής Ψυχολογίας, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
giannouliv@yahoo.com
Σαρρής Δημήτριος
Επίκουρος Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
sarrisdem@gmail.com
Γεώργιος Παυλίδης
Καθηγητής Ψυχολογίας και Μαθησιακών Δυσκολιών σε πανεπιστήμια της Αγγλίας, Ελλάδας και ΗΠΑ
gpavlidiss@yahoo.com

Πρωταρχικός ερευνητικός στόχος της παρούσας έρευνας υπήρξε η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της θυματοποίησης μαθητών γυμνασίου και της ύπαρξης μαθησιακών δυσκολιών και δεπυ. Αναμέναμε λοιπόν να επιβεβαιωθεί το γεγονός ότι οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και δεπυ αποτελούν μία ομάδα υψηλής επικινδυνότητας συμμετέχοντας σε εκφοβιστικά γεγονότα με τον ρόλο του θύματος. Οι συμμετέχοντες σε αυτή την έρευνα ήταν στο σύνολο 700 παιδιά (με ή χωρίς μαθησιακές / δεπυ) τα οποία φοιτούν σε γυμνάσια της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Δυτικής Θεσσαλονίκης στα οποία λειτουργούν τμήματα ένταξης. Διαπιστώθηκε, ότι για κάθε αύξηση του ποσοστού κατά μία μονάδα (δηλαδή κατά 1%) του παράγοντα των μαθησιακών δυσκολιών και της ΔΕΠΥ με διάγνωση η μέση τιμή της μεταβλητής του να πέσει ένα άτομο θύμα bullying αυξάνεται κατά 1.21 μονάδες ($p<0.001$). Επιπλέον διερευνήθηκαν και άλλοι παράγοντες, όπως η μορφή της βίας που δέχθηκαν οι μαθητές με

μαθησιακές δυσκολίες και δεπυ σε σχέση με τους τυπικά αναπτυσσόμενους μαθητές, με τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες/δεπυ να δηλώνουν ότι έχουν υποστεί πιο έντονα κάθε είδους από τις τρεις διαφορετικές μορφές βίας [σωματική(*U*=11395, *p*=0.001)], [λεκτική (*U*=6335.50, *p*<0.001)], [λεκτική και σωματική (*U*=6698, *p*<0.001)].

Λέξεις κλειδιά : Μαθησιακές δυσκολίες, ΔΕΠΥ, θυματοποίηση

Victimization of students with learning difficulties and adhd

George Vrakas
Mathematician - MA of Learning Disabilities, PhD Candidate, Department of Educational and Social Policy, University of Macedonia
georgevrakaskav73@gmail.com
Vasiliki Giannouli
Assistant Professor of School Psychology, Department of Educational and Social Policy, University of Macedonia
giannouliv@yahoo.com
Sarris Dimitrios
Assistant Professor of the Pedagogical Department ofKindergarten Teachers, University of Ioannina
sarrisdem@gmail.com
George Pavlidis
Professor of Psychology and Learning Disabilities at universities in England, Greece and the USA
gpavlidiss@yahoo.com

The primary research goal of the present study was to investigate the relationship between the victimization of high school students and the existence of learning disabilities. So we expected to confirm the fact that students with learning disabilities and adhd are a high risk group participating in bullying events with the role of victim. The participants in this research were a total of 700 children (with or without learning / adhd) who attend high schools of Secondary Education in Western Thessaloniki in which integration departments operate. It was found that for each increase in the percentage by one unit (ie by 1%) of the factor of learning disabilities and adhd with a diagnosis, the average value of the variable of falling victim to bullying increases by 1.21 points (p <0.001). In addition, other factors were investigated, such as the form of violence experienced by students with learning disabilities and adhd in relation to typically developing students, with students with learning disabilities / adhd stating that they have suffered most strongly from any of the three different forms violence [physical (U = 11395, p = 0.001)], [verbal (U = 6335.50, p <0.001)], [verbal and physical (U = 6698, p <0.001)].

Key words: learning difficulties, ADHD, victimization

Πρόγραμμα Παρέμβασης: Ενίσχυση της Αναγνωστικής Κατανόησης μαθητών με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες

Β. Κόκκαλη
Υποψήφια Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
vaskok@eds.uoa.gr
Φ. Αντωνίου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
fayeantoniou@eds.uoa.gr

Α. Θεοδώρου
Προπτυχιακή Φοιτήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
kate.theod02@gmail.com
Ι.Μ. Μπουκουβάλα
Προπτυχιακή Φοιτήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
Mariannaboukou@gmail.com
Β.Π. Σκουτελάκη
Προπτυχιακή Φοιτήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
vasiliki.paulina.s@gmail.com
Μ. Χρηστίδη
Προπτυχιακή Φοιτήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ΕΚΠΑ
marianna.christidis@gmail.com

Η κατάκτηση της αναγνωστικής κατανόησης, η οποία είναι στενά συνδεδεμένη με την αναγνωστική ικανότητα και ειδικότερα με την ευχέρεια, αποτελεί μια απαιτητική διαδικασία ιδιαίτερα για τους μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες (ΜΔ). Η περιορισμένη γνώση λεξιλογίου, τα χαμηλά επίπεδα μεταγνώσης και η αδυναμία εξαγωγής συμπερασμάτων και ανάκλησης πληροφοριών δυσχεραίνουν το έργο τους. Αντικείμενο της παρούσας έρευνας αποτέλεσε η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος παρέμβασης για την ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης και των μεταγνωστικών δεξιοτήτων μαθητών Ε΄ και Στ' Δημοτικού με ΜΔ. Η αποτελεσματικότητα του προγράμματος, διάρκειας 16 ωρών, διερευνήθηκε μέσω της εφαρμογής του στα Τμήματα Ένταξης της Αττικής από τους ειδικούς παιδαγωγούς τους. Οι μαθητές χωρίστηκαν τυχαία σε 2 ομάδες: (i) την πειραματική ομάδα, η οποία εφάρμοσε το πρόγραμμα και (ii) την ομάδα ελέγχου που διδάσκονταν με την παραδοσιακή μέθοδο για το ίδιο διάστημα. Χρησιμοποιήθηκαν σταθμισμένα τεστ πριν και μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης. Μέσω της ανάλυσης ANCOVA, αποδείχθηκε ότι η επίδοση της πειραματικής ομάδας στην αναγνωστική κατανόηση και στις μεταγνωστικές δεξιότητες ήταν στατιστικώς σημαντικά υψηλότερη από αυτή της ομάδας ελέγχου καταδεικνύοντας ότι συστηματικές, πλήρως δομημένες παρεμβάσεις βασιζόμενες σε στρατηγικές αυτορρύθμισης συμβάλουν σημαντικά στην ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης των μαθητών με ΜΔ.

Λέξεις κλειδιά: παρέμβαση, αναγνωστική κατανόηση, μαθησιακές δυσκολίες, μεταγνώση

An intervention program: Enhancement reading comprehension for students with learning disabilities

V. Kokkali
Phd Candidate of Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
vaskok@eds.uoa.gr
F. Antoniou
Associate Professor of Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
fayeantoniou@eds.uoa.gr
A.Theodorou
Undergraduate Student of Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
]*kate.theod02@gmail.com*
I.M. Boukouvala

Undergraduate Student of Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University
Mariannaboukou@gmail.com
V.P. Skoutelaki
Undergraduate Student of Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
vasiliki.paulina.s@gmail.com
M. Xristidi
Undergraduate Student of Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
marianna.christidis@gmail.com

Acquiring reading comprehension, which is closely related to reading ability and in particular to fluency, is a demanding process especially for students with Learning Disabilities (LD). Poor vocabulary knowledge, low levels of metacognition and the inability to draw conclusions and retrieve information make their work difficult. The aim of the current study was to investigate the effectiveness of an intervention program to enhance reading comprehension and metacognitive skills of Greek 5th-6th graders with LD. The effectiveness of the proposed 16-h intervention program was investigated via its implementation in Greek resource rooms by the corresponding teachers. The students were randomly assigned into 2 groups: (i) the experimental group, which implemented the program, and (ii) the control group taught by the traditional method for the same period. Standardized tests were used for students' assessment during pretests and post-tests. Importantly, the results obtained via ANCOVA demonstrated that the performance of the experimental group in reading comprehension and metacognitive skills was statistically significantly higher than that of the control group, demonstrating that systematic, fully structured interventions based on self-regulatory strategies contribute significantly to enhancing the reading comprehension of students with LD.

Key words: intervention, reading comprehension, learning disabilities, metacognition

Διαχρονική έρευνα για τον αριθμό των εγκεκριμένων αιτημάτων παράλληλης στήριξης μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης

Ζωή Κρόκου
Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
krokou.zoi@ac.eap.gr
Βασίλειος Παπαδημητρίου
Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΣΕΠ) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
papadimitriou.vasileios@ac.eap.gr

Η παράλληλη στήριξη είναι ένα μοντέλο εξειδικευμένης και εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μέσα στη γενική τάξη, που σταδιακά έχει γίνει αποδεκτό ως το πλέον ενταξιακό στο υπάρχον ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρά τις δομικές αδυναμίες του. Αυτή η μελέτη συνέκρινε τον αριθμό των εγκεκριμένων αιτημάτων παράλληλης στήριξης στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση από το σχολικό έτος 2010-2011 έως το 2020-2021. Τα αποτελέσματα έδειξαν μια διαρκή αύξηση του αριθμού των μαθητών που υποστηρίχθηκαν και στις δύο βαθμίδες, επιβεβαιώνοντας τη χρησιμότητα αλλά και την ευρεία αποδοχή του μοντέλου αυτού. Ωστόσο, το πιο ενδιαφέρον εύρημα ήταν πως ο αριθμός των εγκεκριμένων αιτημάτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ήταν πολύ

μεγαλύτερος σε σύγκριση με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με τη διαφορά να παραμένει στατιστικά σημαντική σε όλο το διάστημα που εξετάστηκε. Διαπιστώθηκε, λοιπόν, μια ασυνέχεια στην εκπαιδευτική πολιτική, καθώς η απόσυρση της αναγκαίας επιπρόσθετης παιδαγωγικής υποστήριξης σε έναν σημαντικό αριθμό μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση συνιστούσε δυνητικό δομικό εμπόδιο στη φοίτησή τους σε αυτή τη βαθμίδα.

Λέξεις κλειδιά: παράλληλη στήριξη, αναπηρία, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Longitudinal study for the number of the approved requests for parallel support of students with disabilities and/or special educational needs in the two levels of education

Zoi Krokou
Adjunct Lecturers in the Hellenic Open University
krokou.zoi@ac.eap.gr
Vassilios Papadimitriou
Adjunct Lecturers in the Hellenic Open University
papadimitriou.vasileios@ac.eap.gr

Parallel support is a model of specialized and individualized support for students with disabilities and/or special educational needs in the mainstream classroom that has gradually been accepted as the most inclusive in the Greek educational system despite its structural weaknesses. This study compared the number of approved requests for parallel support in primary and secondary education from the school year 2010-2011 to 2020-2021. The results showed a steady increase in the number of students supported at both levels confirming the usefulness but also the widespread acceptance of this model. However, the most interesting finding was that the number of approved requests in primary education was much higher compared to secondary education with the difference remaining statistically significant throughout the whole period examined. The researchers concluded that there was a discontinuity in education policy, as the withdrawal of the necessary additional pedagogical in-class support to a significant number of students with disabilities and/or special educational needs in secondary education constituted a potential structural barrier to their attendance at this level.

Key words: parallel support, disability, special educational needs, primary and secondary education

Συνέπειες της πανδημίας της νόσου COVID-19 σε φοιτητές/τριες με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες

Ασημίνα Τσιμπιδάκη
Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής: Ψυχοπαιδαγωγικές διαστάσεις στην οικογένεια και το σχολείο, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
tsimpidaki@rhodes.aegean.gr

Η μελέτη πραγματεύεται τις συνέπειες της πανδημίας της νόσου COVID-19 σε φοιτητές/τριες με ή χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες (ε.ε.α./α.). Συμμετείχαν 194 φοιτητές/τριες, 41 (21,1%) άντρες και 153 (78,9%) γυναίκες, με μέσο όρο ηλικίας 23,35 έτη. Στο δείγμα συμπεριλαμβάνονταν 26 περιπτώσεις που σχετίζονταν με διάγνωση ε.ε.α./α. Για τη συλλογή των δεδομένων χορηγήθηκε ένα Αυτοσχέδιο Ερωτηματολόγιο. Η ανάλυση των

δεδομένων βασίστηκε σε περιγραφική στατιστική. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων/ουσών ανέφερε πως συμφωνεί ή συμφωνεί απόλυτα ότι η πανδημία έχει επηρεάσει την καθημερινή τους ζωή, με θετικές και αρνητικές συνέπειες. Οι κυριότερες θετικές επιδράσεις της πανδημίας ήταν ότι τους/τις ώθησε να επαναπροσδιορίσουν τις προτεραιότητές τους, να γίνουν περισσότερο προσαρμοστικοί/ες, ευέλικτοι/ες και δημιουργικοί/ές, να βελτιώσουν την επικοινωνία και τις σχέσεις με τα άλλα μέλη της οικογένειάς τους, καθώς και να εκφράζουν και να μοιράζονται τα συναισθήματα που βίωναν. Στις αρνητικές συνέπειες της πανδημίας αναφέρθηκαν η ανησυχία και τα δυσάρεστα συναισθήματα. Επιπλέον, εντοπίστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις περισσότερες συνέπειες, με βάση την ύπαρξη ή μη της συνθήκης της ε.ε.α./α. Η μελέτη προτείνει ότι η πανδημία έχει πολλαπλές συνέπειες για τα άτομα, και σε μία περίοδο υγειονομικής κρίσης οι θετικές επιδράσεις που βιώνουν, θα τους ενισχύσουν, ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις προκλήσεις της πανδημίας COVID-19.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19, συνέπειες, φοιτητές/τριες, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία/ες

COVID-19 pandemic's effects on university students with and without special educational needs and disabilities

Assimina Tsibidaki
Assistant Professor of Special Education: Psychopedagogical dimensions in the Family and the School, Department of Primary Education
tsimpidaki@rhodes.aegean.gr

This study explored the effects of the COVID-19 pandemic on university students with and without special educational needs and disabilities (SEND). Study population consisted of 194 university students, 41 (21.1%) males and 153 (78.9%) females, mean age 23.35 years. 26 cases related to a diagnosis of SEND. A Self-report Questionnaire was used for data collection. Analysis was based on descriptive statistics. The findings showed that most participants stated they agreed or strongly agreed that the pandemic had affected their daily lives, in positive and negative ways. The main positive effects of the pandemic were that it urged them to redefine their priorities, to become more adaptive, flexible and creative, to improve communication and relationships with their family members, as well as to express and share the emotions they experienced. Anxiety and unpleasant feelings were reported in the negative consequences of the pandemic. Moreover, there were statistically significant positive correlations between the effects of the pandemic COVID-19 with the existence or not of SEND. The study suggests that the COVID-19 pandemic has multiple effects, and that in a time of health crisis the positive effects that individuals experience will help them respond effectively to the challenges of the COVID-19 pandemic.

Key words: COVID-19, effects, university students, special educational needs and disability (SEND)

Παραγωγή των ελληνικών φωνηέντων από ενήλικες με σύνδρομο Down

Φιορέντζη Κρυσταλλένια
Υποψήφια διδάκτωρ ΕΚΠΑ
kristalliafiore@gmail.com
Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος

Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΚΠΑ
as_antoniou@primedu.uoa.gr

Υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τύποι του συνδρόμου Down (ΣD) εξαιτίας μεταβολών στο χρωμόσωμα 21, οδηγώντας σε ανωμαλίες στο κεντρικό νευρικό σύστημα και επομένως σε άλλα προβλήματα όπως οι διαφορετικές γλωσσικές λειτουργίες. Οι δυσκολίες στην καταληπτότητα λόγου ενδεχομένως προέρχονται από δυσπλασίες στη στοματική κοιλότητα, απώλεια ακοής και ελλείμματα στη φωνολογική επεξεργασία. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία στην παραγωγή λόγου στο ΣD, με την καταληπτότητα να αυξάνεται με την ηλικία. Το δείγμα της μελέτης αποτέλεσαν ενήλικες με ΣD και τυπικοί ενήλικες. Τα στοιχεία για τους Έλληνες ομιλητές με ΣD είναι ελάχιστα, τουλάχιστον από όσα γνωρίζουμε. Οι λέξεις που εξετάστηκαν περιείχαν τα ελληνικά φωνήεντα σε τονισμένη και άτονη θέση και η ανάλυση συμπεριέλαβε τη διάρκεια των φωνηέντων, σε ms και τις συχνότητες F1 και F2. Τα αποτελέσματα έδειξαν μειωμένο φωνηεντικό χώρο για την τονισμένη και την άτονη θέση για τους συμμετέχοντες με ΣD· αυτό το εύρημα μαζί με τις δυσκολίες άρθρωσης στα σύμφωνα δυσχεραίνουν την κατανόηση του λόγου που παράγεται από άτομα με ΣD. Συνεπώς, η μελέτη επιβεβαιώνει την ανάγκη παρέμβασης και ειδικά της συμπερίληψης από νεαρή ηλικία, καθώς άτομα με ΣD έχει βρεθεί ότι επωφελούνται αρκετά στην παραγωγική γλώσσα σε συμπεριληπτικά περιβάλλοντα.

Λέξεις κλειδιά: Σύνδρομο Down, παραγωγή ομιλίας, ελληνικά φωνήεντα

Production of Greek vowels by adults with Down Syndrome

Fiorentzi Krystallenia
PhD candidate UoA
kristalliafiore@gmail.com
Antoniou Alexandros-Stamatios
Associate Professor UoA
as_antoniou@primedu.uoa.gr

Three different types of Down Syndrome emerge due to alternations in chromosome 21, leading to abnormalities in the central nervous system, resulting in turn in other problems such as disparate language functions. Difficulties in speech intelligibility may result from physical malformations in the oral cavity, hearing loss and phonological processing deficits. There is great variability regarding speech production in DS, with intelligibility increasing with age. The sample of the study included adults with DS and typical adults. Evidence for Greek speakers with DS is little, at least to our knowledge. The words examined included the Greek vowels in stressed and unstressed position and the analysis included the duration of the vowels in ms, F1 and F2 frequencies. Results showed a reduced vowel space in both stressed and unstressed condition for the participants with DS; this finding along with additional articulation difficulties found for consonants complicate the understanding of speech produced by individuals with DS. As a result, the study attests to the need for intervention and especially inclusion from a very young age, as individuals with DS have been found to benefit from inclusive contexts with regards to expressive language.

Key words: Down Syndrome, speech production, Greek vowels

Δημιουργεί ευχαρίστηση η λογοτεχνική ανάγνωση; Αναγνωστικές συνήθειες υποψήφιων εκπαιδευτικών

Μαρίνα Λουάρη
ΕΔΙΠ
mlouari@uth.gr
Μαρίτα Παπαρούση
Καθηγήτρια,
mpaparou@uth.gr

Η ανάγνωση για ευχαρίστηση αποτελεί μια δημοφιλή δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου καθώς κατά κύριο λόγο ψυχαγωγεί, καλλιεργεί την φαντασία, ταξιδεύει τον αναγνώστη, κ.α. Δυστυχώς όμως, τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται διεθνώς μία πτώση ως προς την ψυχαγωγική ανάγνωση. Η σύγχρονη κοινωνία έχει κατακλυστεί από πληθώρα πολυμέσων τα οποία απορροφούν εξ ολοκλήρου τόσο τον χρόνο όσο και το ενδιαφέρον παιδιών, εφήβων αλλά και ενηλίκων. Εξαίρεση δεν αποτελούν οι φοιτητές των παιδαγωγικών τμημάτων, οι οποίοι είναι οι αυριανοί δάσκαλοι. Οι αναγνωστικές συνήθειες για ευχαρίστηση των Ελλήνων φοιτητών των παιδαγωγικών τμημάτων, δεν έχουν διερευνηθεί παρότι ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί θα δώσουν το κίνητρο στους μαθητές να αναπτύξουν αυτή την συνήθεια . Για το λόγο αυτό, σκοπός αυτής της έρευνας είναι η διερεύνηση των αναγνωστικών συνηθειών των φοιτητών υποψηφίων δασκάλων. Στην έρευνα συμμετείχαν 104 φοιτητές παιδαγωγικών τμημάτων (84,4% γυναίκες). Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι οι Έλληνες φοιτητές παιδαγωγικών τμημάτων φαίνεται να συνηθίζουν να διαβάζουν κυρίως την περίοδο των διακοπών. Υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί στην έρευνα και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα. Το θέμα πρόκειται μελλοντικά να διερευνηθεί διεξοδικά καθώς αυτή η έρευνα είναι πιλοτική.

Λέξεις κλειδιά: ψυχαγωγική ανάγνωση, φοιτητές, υποψήφιοι εκπαιδευτικοί

Does recreational reading bring pleasure? Reading habits of pre-service teachers

Marina louari
Laboratory Teaching Staff
mlouari@uth.gr
Marita Paparousi
Professor
mpaparou@uth.gr

Reading for pleasure is a popular leisure time activity as it mainly entertains, cultivates the imagination, etc. Unfortunately, in recent decades there has been internationally a decline in reading for pleasure. Modern society is flooded by a multitude of multimedia that completely absorb both the time and the interest of children, adolescents, and adults. The exception is not the students-future teachers. The reading habits for pleasure of the Greek students-teachers have not been explored, although as future teachers must motivate their students to get into this habit. For this reason, the purpose of this research is to investigate future teachers reading habits.The research involved 104 students-teachers (84.4% women). The analysis of the data highlights that Greek future teachers seem to be accustomed to read mainly during their holidays. Their interest is mainly in literature and the reading habits of the family seem to have

influenced this habit. These results may contradict international research data which argue that there is generally a lack of interest in recreational reading both among future teachers and in practice teachers. There are limitations but the issue is going to be thoroughly investigated in the future.

Key words: future- teachers, recreational reading, reading-habits

Οι γραφικοί οργανωτές ως εκπαιδευτικό εργαλείο για την οπτική αναπαράσταση αφηγηματικών λογοτεχνικών κειμένων

Μεταξούλα Μανικάρου
Ε.ΔΙ.Π., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
mmanika@uoi.gr

Τα παιδαγωγικά αιτήματα για την εισαγωγή των πολυγραμματισμών, ο λόγος περί της πολυτροπικότητας των κειμένων, η κυριαρχία της οπτικής σκέψης, του οπτικού γραμματισμού έναντι των γλωσσικών /λεκτικών στοιχείων, η ιδιαίτερη αξία που αποκτά η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζουν τα σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Εστιάζοντας ειδικότερα στην περίπτωση της διδασκαλίας της λογοτεχνίας, οι σύγχρονες θεωρίες αναγνωρίζουν ότι η λογοτεχνία αποτελεί ένα σύνθετο πολιτισμικό φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από την ιστορικότητα του συγγραφέα, του κειμένου, αλλά και των αναγνωστών του, εκπαιδευτικών και μαθητών. Παράλληλα, υποστηρίζουν ότι η διδασκαλία στρατηγικών (γνωστικών, μεταγνωστικών, κοινωνικών-συναισθηματικών) αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην αναγνωστική κατανόηση των κειμένων. Στην εισήγησή μας θα παρουσιάσουμε τους γραφικούς οργανωτές (ορισμός, ιστορική αναδρομή, τύποι, αξία) ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο για την οπτικοχωρική αναπαράσταση και οργάνωση, τη σχηματοποιημένη απόδοση της δομής και των αφηγηματικών στοιχείων ενός λογοτεχνικού κειμένου, με σκοπό τη βαθύτερη αναγνωστική κατανόησή του. Για την εφαρμογή της πρότασης επιλέγεται η παραμυθιακή ιστορία του Χρήστου Μπουλώτη με τίτλο «Η Βροχούλα, ο Μουτζούρης κι ένα χριστουγεννιάτικο όνειρο» που περιλαμβάνεται στο *Ανθολόγιο Λογοτεχνικών κειμένων* της Ε΄ και Στ΄ τάξης του Δημοτικού και προτείνονται τρόποι παραδειγματικής αξιοποίησής της στην τάξη.

Λέξεις κλειδιά: λογοτεχνικά αφηγηματικά κείμενα, διδακτικές στρατηγικές, γραφικοί οργανωτές, οπτικός γραμματισμός

Graphic organizers as an educational tool for the visual representation of narrative literary texts

Metaxoula Manikarou,
Laboratory Teaching Staff, University of Ioannina
mmanika@uoi.gr

The pedagogical demands for the introduction of polygraphs, the reason for the multimodality of texts, the dominance of visual thinking, visual literacy over linguistic / verbal elements, the growing value that the theory of multiple intelligences, acquires in the educational process influence modern analytics curricula.Focusing especially on the case of teaching literature, modern theories recognize that literature is a complex cultural phenomenon, characterized by the historicity of the author, the text, but also of its readers, teachers and students. At the same time, they argue that the teaching of strategies (cognitive, metacognitive, social-emotional) is an

important factor in the reading comprehension of texts.In our paper we will present the graphic organizers (definition, historical background, types, value) as an educational tool for the visual-spatial representation and articulation, the constructed rendering of the structure and narrative elements of a literary text, in order to have a deeper reading comprehension. For the implementation of the proposal, Christos Boulotis's fairy tale "Vrochoula, Moutzouris and a Christmas dream" story has been selected which is included in the Anthology of Literary Texts in the 5th and 6th grade of the Primary School and we suggest ways of exemplary use.

Key words: literary narrative texts, teaching strategies, graphic organizers, visual literac

Διπλοί κώδικες στο παιδικό και νεανικό μυθιστόρημα τύπου sequel: Μυθοπλασία, δίκτυο σχέσεων και οπλική δεξιοτεχνία

Μαριάνα Σπανάκη
Επίκουρη Καθηγήτρια Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
mspanaki@uoi.gr

Η ανακοίνωση εξετάζει το ζήτημα των διπλών κωδίκων στην παραγωγή λογοτεχνικών κειμένων για παιδιά και νέες/ους που συνεχίζουν την πλοκή γνωστών ιστοριών οι οποίες ανήκουν στον κανόνα της λογοτεχνίας. Η διερεύνηση θα δείξει ποια στοιχεία εισέρχονται στη νέα δημιουργία αλλάζοντας/μεταμορφώνοντας πρόσωπα και είδη δίδοντας μια προοπτική στην περιπέτεια με σύγχρονη μυθοποιία και απροσδόκητη ως προς το παλιότερο κείμενο κατεύθυνση. Η ανάπτυξη της πλοκής στο έργο που επιχειρεί να λειτουργήσει ως sequel χρησιμοποιεί μια τρέχουσα πρακτική αυτή της συνέχισης της πλοκής την οποία έχουμε δει να χαρακτηρίζει πολύτομα έργα. Αυτά κυρίως εκδίδονται με τον ένα τόμο μετά τον άλλο, με απόσταση χρόνου μεταξύ τους, παρακολουθώντας τους ήρωες να ενηλικιώνονται. Τη συλλογιστική αυτή υιοθετεί και η μυθοπλασία σε περιπτώσεις που συνεχίζει την πλοκή ενός εμβληματικού έργου του κανόνα της λογοτεχνίας. Η ανακοίνωση θα επισημάνει το δίκτυο σχέσεων ως κεντρική αρχή σε περίπτωση sequel νέας γενιάς σε περιπέτεια. Ο χρόνος στο sequel προχωρά στο αμέσως επόμενο διάστημα με την οικογενειακή συγκυρία των πρωταγωνιστικών προσώπων να παίζει ρυθμιστικό ρόλο στην πορεία της εξέλιξης της πλοκής. Οι ήρωες θα χρειαστεί να περάσουν δοκιμασία στο πλαίσιο μιας αναζήτησης Ακολουθώντας το πατρικό υπόδειγμα οι ήρωες θα κινηθούν μέσα σε παράλληλες και επικαλυπτόμενες σφαίρες μεταξύ φαντασίας και ρεαλισμού.

Λέξεις κλειδιά: Παιδική Λογοτεχνία, Λογοτεχνικός Κανόνας, Gender, Sequel, Οπλική Δεξιοτεχνία

Double codes and sequel writing in a children's and young adults fiction: relations network and weapon virtuosity

Mariana Spanaki
Assistant Professor Department of Early Childhood Education University of Ioannina
mspanaki@uoi.gr

This paper examines the double codes in the production of literary texts for children which are sequels of canonical texts. It will explore their additional features transforming characters and changing genres offering new perspectives and the mythopoetic dynamics. Sequels may transform and extend existing plots in novels published in several volumes over a few years and in the case of books for young audiences they may reach the stage of the heroes coming of age. The same pattern is also noted in fiction extending the story of a key text in the literary canon. The paper will discuss the role of a network of relations as a principal story line in a sequel. A

young generation (from the same family in the initial story) are the protagonists taking part in the adventure. Time sequence in the fiction moves on to the next period with the hero's family circumstances influencing the development of the plot. Young heroes will travel searching for paternal ancestry with action moving in a parallel or overlapping space between fantasy and realism.

Key words: Children's Literature, Literary Canon, Gender, Sequel, Weapon Virtuosity

Η γονεϊκή επιλογή και η διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης γλώσσας.

Δέσποινα Τσακίρη
Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής
tsakiri.despina@gmail.com
Γεωργίου Ζωή
Εκπαιδευτικός ΠΕ06, υποψήφια διδάκτωρ Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής.
zoe.georgiou@yahoo.com

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η ανάδειξη ενός κοινωνιολογικού «παράδοξου» που αφορά τις επιλογές των γονέων σχετικά με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας. Ως παράδοξο εκλαμβάνεται η παράλληλη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο δημόσιο σχολείο και εξωσχολικά. Θεωρούμε ότι πρόκειται για δύο αντιδιαμετρικά αντίθετους κοινωνικούς χώρους διότι ενώ ο ρόλος του σχολείου είναι ή τουλάχιστον οφείλει να είναι συμπεριληπτικός-εξισωτικός, ο χώρος των εξωσχολικών μαθημάτων ρυθμίζεται από τους κανόνες της αγοράς και ευνοεί τους κοινωνικά και οικονομικά ισχυρότερους. Μέσω της παρούσας εργασίας, η οποία εντάσσεται στο επιστημονικό παράδειγμα της ποιοτικής έρευνας, επιχειρούμε να αναδείξουμε τις σημασίες που αποδίδουν οι ίδιοι οι γονείς στις επιλογές τους και να φωτίσουμε το φαινόμενο, όπως θεωρούμε, μιας ιδιότυπης συναίνεσης στο καθεστώς της εξωσχολικής εκμάθησης της αγγλικής ως ξένης γλώσσας. Στην έρευνά μας συμμετείχαν δεκαπέντε γονείς μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από την περιοχή της Αθήνας στο πλαίσιο ημι-δομημένων συνεντεύξεων. Αναδείχθηκε ένα ιδιάζον εκπαιδευτικό τοπίο «αντεστραμμένων ρόλων» (invertedroles) στο οποίο το σχολείο βρίσκεται στη «σκιά» εξωσχολικών μαθημάτων που υπερέχουν ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Εξωσχολικά μαθήματα σε οποιαδήποτε μορφή οδηγούν με μεγάλο ποσοστό επιτυχίας στην απόκτηση πιστοποίησης στην αγγλική γλώσσα και δίνουν την δυνατότητα στους γονείς να είναι ρυθμιστές της εκπαιδευτικής πορείας.

Λέξεις κλειδιά: αγγλική γλώσσα, εξωσχολικά μαθήματα, επιλογή, συναίνεση

Parental choice and the teaching of English as a foreign language.

This study focuses on a sociological "paradox" concerning parents' choices in students' learning of English as a foreign language. The paradox refers to the parallel teaching of English in public school and in out-of-school lessons. We hold that these are two opposing educational spaces because while the role of school is, or at least should be, inclusive and equalizing, the role of extracurricular classes is regulated by market forces and favours the socially and economically stronger. Through a qualitative research approach, we attempt to explore the meanings that parents attribute to their choices and shed light on an atypical consensus in extracurricular learning of English as a foreign language in Greece. Fifteen parents of secondary school students from the Athens area were interviewed in semi-structured interviews. A particular educational landscape of "inverted roles" has emerged in the interviews, in which school is in the "shadow"

of the extracurricular courses that excel in terms of their effectiveness. Extracurricular courses lead to a high success rate in obtaining a certificate in English and enable parents to be the regulators of their children's educational pathways.

Key words: english language, extracurricular activities, choice, consensus

Κείμενα ελληνικής λογοτεχνίας στα εγχειρίδια διδασκαλίας της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Ρουμανία

Ευανθία Παπαευθυμίου, Υποψήφια διδάκτορας στο Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών, Δ.Π.Θ.
evanthiapapae@gmail.com
Μαρία Δημάση
Καθηγήτρια στο Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών, Δ.Π.Θ.
mdimasi@bscc.duth.gr

Στο πλαίσιο της προτεινόμενης εισήγησης θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της μελέτης του συνόλου των σχολικών εγχειριδίων του μαθήματος της λογοτεχνίας στα δευτεροβάθμια σχολεία της Ρουμανίας με σημείο αναφοράς την παρουσία κειμένων ελληνικής λογοτεχνίας σε αυτά. Αφόρμηση για τη συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί το γεγονός πως στη συγκεκριμένη χώρα υπάρχει νομοθετημένη αναγνώριση των εθνικών μειονοτήτων και προωθείται η γλώσσα και ο πολιτισμός της εκάστοτε μειονότητας. Διερευνάται, κατά συνέπεια, και αποτιμάται αξιολογικά η θέση που η ελληνική λογοτεχνία κατέχει στη διδακτέα ύλη σε συνάρτηση με τα υπόλοιπα κείμενα ξένων λογοτεχνών και το επιτρεπτό ποσοστό παρουσίας της ξένης λογοτεχνίας στα μελετώμενα εγχειρίδια, τα ειδολογικά χαρακτηριστικά των κειμένων, οι μεταφραστικές διαδρομές τους στη ρουμανική γλώσσα, οι διδακτικοί σκοποί και στόχοι υπό την οπτική και του ισχύοντος Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών και η δυνατότητα επίτευξης διαπολιτισμικής στοχοθεσίας. Θα παρουσιαστεί και θα σχολιαστεί, επίσης, η λίστα με τα προτεινόμενα έργα ελλήνων λογοτεχνών τα οποία διδάσκονται στην ελληνική σε θεωρητικά σχολεία, στο πρόγραμμα των οποίων περιλαμβάνεται η διδασκαλία –στους μαθητές ελληνικής καταγωγής ή στους ρουμάνους μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά– της ελληνικής ως Γ1 ή ως ΞΓ.

Λέξεις κλειδιά: Ρουμανία, δευτεροβάθμια σχολεία, ελληνική λογοτεχνία

Greek literary texts in the textbooks used for teaching literature in Secondary Education in Romania

Evanthia Papaefthymiou
Phd student, Department of Language, Literature and Civilization of the Black Sea Countries, DUTH
evanthiapapae@gmail.com
Maria Dimasi, Professor
Department of Language, Literature and Civilization of the Black Sea Countries, DUTH
mdimasi@bscc.duth.gr

The currentarticlefeatures the presentation of study results that pertain to the textbooks used for teaching literature in secondary education in Romania and in particular their use of Greek literary texts. The reason for this study stems from the fact that Romania acknowledges ethnic minorities and promotes their language and culture. As a result, the role of the Greek literature in the syllabusis studied and assessed in relation to that of other foreign literary textsand to the percentage of foreign literary texts included in the particular textbooks. At the same time the

study includes the generic features of the Greek texts, their Romanian translations, their purpose and teaching objectives within the curriculum as well as theirpotential to foster intercultural objectives. There will also be a presentation of the list with the proposed literary works by Greek novelists,taught in Greek in schools with human studies whose curriculum includes teaching Greek as an L1 or FL to students of Greek origin or to Romanian students learning Greek.

Key words: Romania, Secondary Schools, Greek Literature

Αξιολογώντας και αξιοποιώντας την φωνή των θυμάτων
Προσφυγικές φωνές και τρόποι παιδαγωγικής αξιοποίησης

Ελένη Καρασαββίδου
ΕΔΙΠ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
ekarasavvidou@uoi.gr

Σύμφωνα με την κοινωνιολογία της Λογοτεχνίας αν τα αυτοβιογραφικά κείμενα είναι σημαντικά είναι γιατί μπορούν να δώσουν φωνή σε όσους μένουν έξω από τις ποικίλες ηγεμονικές αφηγήσεις και ρητορικές. Εκατό χρόνια από την μικρασιατική καταστροφή προσπαθούμε, μέσα από σταχυολογημένα κείμενα αφηγήσεων που δεν έχουν δει το φως της δημοσιότητας όσο και όπως θα έπρεπε, να καταγράψουμε την φωνή των ίδιων των θυμάτων σε σχέση με την διαμονή τους στα τότε στρατόπεδα προσφύγων στην Ελλάδα. Και να προτείνουμε, μέσα από δάνεια μεθόδων πρόσληψης και ανάλυσης από την διαπολιτισμική λογοτεχνία και την κοινωνική ανθρωπολογία, τρόπους παιδαγωγικής τους αξιοποίησης.Οι αφηγήσεις των προσφύγων του 22 που έζησαν ή πέθαναν στα λεγόμενα «σύρματα» στις παρυφές των ελληνικών πόλεων, παραμένουν αποκομμένες από το κυρίαρχο λογοτεχνικό σώμα, αφού η αγριότητα εναντίον τους σπάει τις κυρίαρχες εθνοπολιτισμικές αφηγήσεις. Και αυτό σε μία χώρα όπου παρά τους χιλιάδες νεκρούς δεν έχει εναποθέσει ουσιαστικά καμία αναθηματική πλάκα στους τόπους αυτούς. Όμως «η αναζήτηση νοήματος δε γίνεται... ποτέ δίχως κόστος: συγκροτείται μέσα από επιλογές και συσχετισμούς» (Todorov, Tz., 2003, σελ. 14). Ο στόχος δεν είναι μόνο να φέρουμε στην επιφάνεια τους τρόπους περιγραφής του «Άλλου», και τι σημαίνει για την αντίληψη του ατομικού και συλλογικού μας 'εαυτού' και πώς αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί παιδαγωγικά και ευρύτερα (στον βαθμό που μας αναλογεί) κοινωνικά.

Λέξεις κλειδιά:Λογοτεχνία και Ετερότητα, θεωρία των αναπαραστάσεων, παιδαγωγική χρήση

Evaluating and using the voice of the victims
Refugee voices and ways of their pedagogical utilization

Eleni Karasavvidou
LTS Department of Primary Education Universityof Ioannina
ekarasavvidou@uoi.gr

According to the sociology of Literature, if autobiographical texts are important, it is because they can give a voice to the excluded from the various hegemonic narratives and rhetoric. One hundred years after the catastrophe in Asia Minor, we try to register the voice of the victims that stayed in the Greek refugee camps of that era, through gleaned narrative texts that have not come to public consciousness as much as they should. And to propose,- using selective methods of recruitment and analysis from intercultural literature and social anthropology- ways of their pedagogical utilization. The narratives of the refugees of 22 who lived or died in the so-called

"wires" on the outskirts of Greek cities, remain cut off from the dominant literary body, since the savagery against them challenges the dominant ethno-cultural narratives. And this in a country where, despite the thousands of dead,, has not deposited any votive plaque in these places. But "the search for meaning is never without cost: it is composed through choices and correlations". The aim is not just to bring to the surface the ways of describing the "Other", and what it means for the perception of our individual and collective 'self,' but also how this can be used pedagogically and more broadly (to the appropriate extent) socially.

Key words: Literature and Otherness, Representations, Pedagogical utilization

Κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου για μικτές τάξεις. Σχεδιασμός υλικού σύμφωνα με το νέο ΠΣ (2021)

Μαγουλά Ευγενία
Καθηγήτρια ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ
magoula.ptde@gmail.com
Στύλου Γεωργία
Δρ., εκπ/κός Α/θμιας Εκπ/σης απ/νη στο ΠΤΔΕ ΕΚΠΑ
gstylou@gmail.com

Στην παρούσα εργασία αναλύεται το θέμα του σχεδιασμού διδακτικού υλικού για την καλλιέργεια των δεξιοτήτων της κατανόησης και της παραγωγής προφορικού λόγου, οι οποίες προβλέπονται από το ΠΣ 2021 για τη Γλώσσα στο Δημοτικό. Η καλλιέργεια αυτών των δεξιοτήτων κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική για την ανάπτυξη της γενικής αλλά και εστιασμένης ακρόασης των μαθητών, ειδικά σε καιρούς που τα οπτικά ερεθίσματα έχουν κυρίαρχο ρόλο.Αρχικά οι προδιαγραφές προετοιμασίας κατάλληλου υλικού σχεδιάστηκαν σύμφωνα με τη βιβλιογραφία και στη συνέχεια δόθηκαν στους φοιτητές του ΠΤΔΕ προκειμένου να ετοιμάσουν σχετικό υλικό για μικτές τάξεις στο πλαίσιο εργασίας. Θα παρουσιαστούν ενδεικτικά παραδείγματα σχεδιασμού για διαφοροποιημένη διδασκαλία και θα συζητηθούν προβληματισμοί που ανακύπτουν. Κάθε διδακτικό σχέδιο περιλαμβάνει ακουστικό αρχείο και δραστηριότητες που είναι να γίνουν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την ακρόαση όπως προτείνονται για τη διδασκαλία της Γλώσσας (Richards 2008, Gibbons 2015). Το υλικό σχεδιάστηκε με τρόπο ώστε να μπορεί να γίνει διαθεματική προσέγγιση από τους εκπαιδευτικούς στην τάξη. Μετά την κατανόηση του προφορικού λόγου έχουν διαμορφωθεί δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου που σχετίζονται με το ακουστικό αρχείο ή/και την θεματική του.

Λέξεις κλειδιά: Νέο ΠΣ 2021 Γλώσσας, Διδακτικό υλικό, Κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου

Listening comprehension and speaking in mixed classrooms. Teaching material design according to the New Curriculum (2021)

Magoula Evgenia
Professor PTDE EKPA
magoula.ptde@gmail.com
Stylou Georgia
PhD, primary school teacher posted to PTDE EKPA
gstylou@gmail.com

In the present paper we discuss the design of teaching material for the development of the listening and teaching skills as they are outlined in the New Currriculum 2021 for the Greek language in Primary School. The development of those skills is considered important for the improvement of both general and focused listening skills of the pupils, especially in times when the visual stimuli play a dominant role. First, the specifications for the preparation of appropriate material were laid out according to the literature and then given to the students of the Department of Primary School Education (PTDE EKPA) in order to prepare relevant material for mixed classes in the context of a personal project. Indicative examples of the material for differentiated instruction will be presented and emerging concerns will be discussed. Each lesson plan includes an audio file and activities to be done before, during and after the listening as suggested for language teaching (Richards 2008, Gibbons 2015). The materials were designed in a way that allows for an interdisciplinary approach by teachers in the classroom. After listening comprehension, oral language production activities have been formulated that relate to the audio file and/or its topic.

Key words: New curriculum 2021 Greek language, teaching material, listening comprehension and speaking

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας

Παπαγεωργίου Θεοδώρα
Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ
tpapageorgiou@aspete.gr
Φραγκούλης Ιωσήφ
Καθηγητής ΑΣΠΑΙΤΕ
sfaka@otenet.gr

Η ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών στη σχολική πρακτική αποτελεί κομβικό σημείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με την ενσωμάτωση των Νέων Τεχνολογιών αλλάζουν οι διδακτικές πρακτικές και διαφοροποιούνται ποιοτικά οι διαδικασίες μάθησης. Παρέχονται δυνατότητες και ανοίγονται προοπτικές που δεν φανταζόμασταν μέχρι σήμερα.Ωστόσο, για να πετύχουμε τα μέγιστα δυνατά οφέλη από την ενσωμάτωση αυτή, είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη κάποιες παράμετροι, όπως ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη σύγχρονων υπολογιστικών περιβαλλόντων μάθησης που θα υποστηρίζουν με ποιοτικά διαφορετικό τρόπο τη διδασκαλία και τη μάθηση, η παραγωγή των κατάλληλων εκπαιδευτικών σεναρίων, καθώς και η κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που συνεπάγεται τεχνολογικό αλφαβητισμό και παιδαγωγική κατάρτιση στη χρήση των Νέων Τεχνολογιών.Στο πλαίσιο αυτό θα επιχειρήσουμε μέσα από τη δημιουργία σεναρίου να προσεγγίσουμε μια μεγάλη ιστορική περίοδο της λογοτεχνίας σε συνδυασμό με την εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας. Η διδασκαλία θα γίνει με χρήση υπολογιστή, φύλλου εργασίας και κατάλληλου εκπαιδευτικού λογισμικού και μπορεί να πραγματοποιηθεί σε μαθητές Γ' Γυμνασίουστα μαθήματα της ιστορίας, της Νέας Ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας, των Αρχαίων Ελληνικών μέσα σε ένα όμως διαθεματικό πλαίσιο που θα έχει τη μορφή project. Το σενάριο θα στηριχθεί και στη διερευνητική μάθηση, μέσω της οποίας οι μαθητές θα συνειδητοποιήσουν τη διαχρονικότητα της ελληνικής γλώσσας στο πέρασμα των αιώνων και θα περιδιαβούν σε μια επισκόπηση της εξέλιξης της λογοτεχνίας με αντιπροσωπευτικά είδη του λόγου και αντιπροσωπευτικούς δημιουργούς.Το όλο ενδιαφέρον εστιάζεται στη προσπάθεια διατύπωσης υποθέσεων και τεκμηριωμένης ερμηνείας αυτών μέσα από πηγές επεξεργασίας και ανάλυσης πληροφοριών. Θα τους δοθεί η δυνατότητα να εξασκηθούν στην ικανότητα επιστημονικού διαλόγου και επιχειρηματολογίας, η οποία διευκολύνει την εμβάθυνση και τη

διευκρίνιση δυσνόητων εννοιών. Έτσι, οι ψηφιακές τεχνολογίες μπορούν να αποτελέσουν αφενός αφορμή για εστιασμένο διάλογο και αφετέρου μέσω των εργαλείων επικοινωνίας από απόσταση να εμπλακούν σε συλλογική συζήτηση και διάλογο, είτε με γραπτό είτε με προφορικό λόγο. Το σενάριο μπορεί να επεκταθεί και σε άλλες τάξεις, επιτρέποντας να επαναχρησιμοποιηθούν και να επεκταθούν οι προτεινόμενες δραστηριότητες σε διαφορετικό κοινό, ηλικία και εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Λέξεις κλειδιά: Νέες Τεχνολογίες, ελληνική γλώσσα, διερευνητική μάθηση, διαθεματικότητα, project

Κοινωνία των Πολιτών και Εκπαίδευση. Η ρητορική ταυτότητα του νέου εθελοντή

Ελένη Παγώνη
MSc Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης Τμήμα Φιλοσοφίας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
elepagoni@gmail.com
Χρήστος Ζάγκος
Επίκουρος Καθηγητής Τμήμα Φιλοσοφίας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
chzagkos@uoi.gr
Νίκος Μποζατζής
Επίκουρος Καθηγητής Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
nikobo@uoi.gr

Η προώθηση της κοινωνικής συνοχής και η διατήρηση μιας συνεκτικής Κοινωνίας των Πολιτών σε όλους τους τομείς αναδεικνύει τη σημασία της εκπαίδευσης στη δημιουργία μιας ισχυρής ταυτότητας συμμετοχικού πολίτη. «Καθώς ο εθελοντισμός γίνεται όλο και πιο δημοφιλής [...] μία κριτική προοπτική είναι απαραίτητη για να διασφαλίσει ότι ούτε οι μαθητές μαθαίνουν να κανονικοποιούν τις κοινωνικές ανισότητες ούτε η κοινωνική αδικία διαιωνίζεται» (Holdsworthetal, 2010). Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να φωτίσει τις διαφορετικές οπτικές των νέων εθελοντών - φοιτητών όσον αφορά στα κίνητρα που τους ωθούν σε συμμετοχική δράση. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με 14 ημιδομημένες, ατομικές συνεντεύξεις. Το μεθοδολογικό εργαλείο που επιλέχθηκε είναι η ανάλυση λόγου με έμφαση στο μοντέλο Λόγου-Δράσης (Edwards&Potter, 1992). Η έρευνα Εστιάζει στον τρόπο που οι συμμετέχοντες κατασκευάζουν στο λόγο εκδοχές της Κοινωνίας των Πολιτών, του Εθελοντισμού και του Ενεργού πολίτη, τα διλήμματα που εμπλέκονται όταν λογοδοτούν για την κοινωνική τους δράση, το πώς συγκροτούν τις ταυτότητες του ακτιβιστή, του φοιτητή καθώς και τα κίνητρα που οι ίδιοι εντοπίζουν ως σημαντικά για τη συμμετοχή τους στις κοινωνικές δράσεις. Τα αποτελέσματα αναλύθηκαν σε τρεις άξονες. Στην ρητορική κατασκευή του εθελοντισμού, στη νοηματοδότηση της έννοιας «Κοινωνία των Πολιτών» και στην περιγραφή των κινήτρων που τους οδήγησαν στην εθελοντική συμμετοχή.

Λέξεις κλειδιά: Κοινωνία των Πολιτών, Εκπαίδευση, Εθελοντισμός, Βιωματική μάθηση, Ενηλικίωση

Civil Society and Education. The rhetorical identity of the young volunteer

Eleni Pagoni
MSc Sociology of Education, University of Ioannina
elepagoni@gmail.com
Christos Zagkos,
Assistant Professor, University of Ioannina
chzagkos@uoi.gr
Nikos Bozatzis
Assistant Professor, University of Ioannina,
nikobo@uoi.gr

Promoting social cohesion and maintaining a robust civil society in all sectors highlights the importance of education in creating a strong identity of participatory citizenship. “As volunteering becomes more mainstream within higher education [...] a critical perspective is necessary to ensure that it neither normalizes students to social inequalities, nor perpetuates social injustice” (Holdsworth et al., 2010). This research attempts to shed light on the different perspectives of young student volunteers regarding the motivations that drive them to participate. The survey was conducted through 14 semi-structured, individual interviews. The methodological tool chosen is discourse analysis with emphasis on Discursive-Action Model (DAM) (Edwards & Potter, 1992). It focuses on how participants construct discursive versions of Civil Society, Volunteerism and Active Citizenship, the dilemmas involved in holding themselves accountable for their social action, how they construct the identities of activist and student and the motivations they identify as important for their participation in social actions. The results were analysed along three axes. The rhetorical construction of volunteering, the meaning of the concept "Civil Society" and the description of the motivations that led them to volunteer participation

Key words: Civil Society, Education, Volunteerism, Experiential Learning, Adulthood

Ο σχολικός εκφοβισμός μέσω διαδικτύου (cyberbullying) και η επίδρασή του στην κοινωνικοποίηση των παιδιών.

Μέτσιου Αναστασία
Υποψήφια διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
diees00004@uowm.gr
Μπρώνη Γεωργία
Επίκουρος καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
gbroni@uowm.gr
Κική Μαγδαληνή
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
mkiki@uowm.gr
Παπαχρήστου Ελένη
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
mpf00107@uowm.gr

Το cyberbullying αποτελεί πλέον μια δεινή πραγματικότητα και περιλαμβάνει τον εκφοβισμό μέσω ψηφιακών συσκευών. Πρόκειται για ένα φαινόμενο που πλήττει κυρίως τις νεαρές ηλικίες και παιδιά της μαθητικής ηλικίας, με ολέθρια απότοκα, οδηγώντας τα «θύματα» των εκφοβιστικών συμπεριφορών σε ψυχολογικής φύσεως προβλήματα, όπως κατάθλιψη και άγχος, δημιουργώντας συναισθήματα θλίψης και μοναξιάς, οδηγώντας στην εκούσια απομόνωση και στην απώλεια ενδιαφέροντος για ποικίλες κοινωνικές δραστηριότητες. Σε ακραίες περιπτώσεις μπορεί να οδηγήσει ακόμα και σε απροθυμία παρακολούθησης των μαθημάτων και σε επιθυμία εγκατάλειψης του σχολείου και δυστυχώς πολλές φορές τα αποτελέσματα είναι ολέθρια οδηγώντας πολλά παιδιά ακόμα και στην αυτοκτονία. Σκοπός είναι η διερεύνηση του βαθμού εισχώρησης του σχολικού εκφοβισμού μέσω διαδικτύου (cyberbullying) στο άμεσο και οικείο περιβάλλον των παιδιών σχολικής ηλικίας. Δευτερεύων στόχος είναι η διερεύνηση του βαθμού επιρροής του στις κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών, μέσα από την επίδρασή του στην ψυχοσύνθεση των παιδιών. Συγκεκριμένα, θα ερευνηθεί η παρουσία του φαινομένου και οι κοινωνικές του προεκτάσεις στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, σε επίπεδο επαρχιακών πόλεων, όπου οι κοινωνικοί δεσμοί παρουσιάζονται πιο ισχυροί με τα απότοκα να μελετώνται εν συγκρίσει με μεγαλουπόλεις ώστε να μελετηθούν οι ομοιότητες και διαφορές. Το δείγμα της

έρευνας θα επιλεχθεί με τη μέθοδο της τυχαίας στρωματοποιημένης δειγματοληψίας, προερχόμενο από τα σχολεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Για τη συλλογή των δεδομένων που θα οδηγήσουν στην απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων, θα διαμοιραστεί δομημένο ερωτηματολόγιο, μέσω του οποίου θα επιτευχθεί η συλλογή ποσοτικών και μετρήσιμων δεδομένων.

Λέξεις κλειδιά: cyberbullying, κοινωνικοποίηση, απότοκα, σχολικό περιβάλλον, Δυτική Μακεδονία.

Cyber bullying at school and its effect on children's socialization.

Metsiou Anastasia
PhD candidate, University of Western Macedonia
diees00004@uowm.gr
Broni Georgia
Assistant Professor, University of Western Macedonia
gbroni@uowm.gr
Kiki Magdalini
Postgraduate student, University of Western Macedonia
mkiki@uowm.gr
Papachristou Eleni
Postgraduate student, University of Western Macedonia
mpf00107@uowm.gr

Cyberbullying is the term that describes bullying through digital means. It is a phenomenon that mainly affects young people and school children and has tremendous consequences, leading to various psychological problems to the "victims" of bullying, such as depression and anxiety, feelings of sadness and loneliness, it can lead to voluntary isolation and loss of interest in a variety of social activities. In extreme cases it can even lead to reluctance to attend classes and a desire to drop out of school and in many occasions the results are disastrous, leading many children even to suicide. The paper's purpose is to investigate the extent to which cyber bullying has penetrated the immediate and intimate environment of school-age children. A secondary goal is to investigate the degree of its influence on children's social skills and the child's psychology. Specifically, the investigation will be conducted in the region of Western Macedonia, at the level of provinces, where social ties are stronger with the results being compared to large cities, in order to study the similarities and differences. The research sample will be selected by the method of random stratified sampling, and the participants will come from the schools of the Region of Western Macedonia. In order to collect the data a structured questionnaire will be distributed, through which the collection of quantitative and measurable data will be achieved.

Key words: cyberbullying, socialization, abyss, school environment, Western Macedonia.

FRIEND-Ship: Βελτιώνοντας την κοινωνική συμμετοχή μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσω ενός προγράμματος παρέμβασης.

Χρυσόθεμις Νικολοπούλου
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
cnikolopoulou@uth.gr
Ηλίας Αβραμίδης
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

avramidis@uth.gr
Αναστασία Τουλιά
ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο & Ακαδημαϊκός Υπότροφος Πανεπιστημίου Θεσσαλίας – atoulia@uth.gr

Το άρθρο παρουσιάζει τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος παρέμβασης FRIEND-SHIP που σχεδιάστηκε με σκοπό να ενδυναμώσει ορισμένες κοινωνικο-συναισθηματικές δεξιότητες των μαθητών (ενσυναίσθηση, συνεργασία, αυτοέλεγχος, αυτοπεποίθηση) και να προωθήσει την αποδοχή της διαφορετικότητας συμβάλλοντας στη κοινωνική συμμετοχή όλων των μαθητών. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 85 μαθητές (46 κορίτσια και 39 αγόρια) ηλικίας 8-12 χρονών που προέρχονταν από 5 τάξεις δύο δημοτικών σχολείων. Συλλέχθηκαν ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα τόσο από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς όσο και από τους συμμετέχοντες μαθητές. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε ατομικές συνεντεύξεις πριν και μετά την παρέμβαση, συμπλήρωσαν ημερολόγια αλλά και ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια. Οι συμμετέχοντες μαθητές συμπλήρωσαν ηλεκτρονικά και έντυπα ερωτηματολόγια (κοινωνιομετρική και ψυχομετρική αξιολόγηση) πριν και μετά την παρέμβαση. Τα αποτελέσματα κατέδειξαν σημαντικά κοινωνικά οφέλη για τους μαθητές που ήταν κοινωνικά απομονωμένοι πριν από την έναρξη του προγράμματος. Συγκεκριμένα, η κοινωνιομετρική αξιολόγηση κατέδειξε ότι οι μαθητές αυτοί βελτίωσαν την κοινωνική θέση τους στο δίκτυο της τάξης τους ενώ οι ψυχομετρικές κλίμακες που χορηγήθηκαν κατέδειξαν ενισχυμένη αυτοπεποίθησή στις συνδιαλλαγές με τους συμμαθητές τους. Ιδιαίτερα θετικά ήταν τα αποτελέσματα για τους συμμετέχοντες μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες οι οποίοι ωφελήθηκαν ιδιαίτερα από το πρόγραμμα αφού ανέπτυξαν σημαντικά τις κοινωνικές τους δεξιότητες βελτιώνοντας την κοινωνική τους υπόσταση μέσα στην τάξη.

Λέξεις κλειδιά: συμπεριληπτική εκπαίδευση, κοινωνική συμμετοχή, πρόγραμμα παρέμβασης, παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες

Το φαινόμενο Knife crime: ετερότητα, εκπαίδευση, διεθνής εμπειρία. Μια συμβολή στην ελληνική περίπτωση υπό την οπτική της κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης.

Παναγόπουλος Επαμεινώνδας
Master in Education, Υποψήφιος Διδάκτορας (Τομέας: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης)
Πανεπιστημίου Πατρών
epameinondaspanagopoulos@gmail.com
Γούγα Γεωργία
Διδ. Κοινωνιολογίας, Επιστ. Συνεργάτης Παν. Δυτικής Αττικής
georgiagouga@uniwa.gr
Καμαριανός Ιωάννης
Διδ. Κοινωνιολογίας, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών
kamarian@upatras.gr

Η συγκεκριμένη μελέτη επιχειρεί να συμβάλει στην ανάδυση ενός κοινωνικού φαινομένου μαθητές να φέρουν και ενίοτε να χρησιμοποιούν ελαφράς μορφής μαχαίρια. Το ενδιαφέρον της ελληνικής επιστημονικής κοινότητας και της ελληνικής κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης σχετικά με το θέμα είναι εξαιρετικά περιορισμένο. Καθώς το φαινόμενο παρουσιάζεται σύμφωνα με τα δεδομένα αυξανόμενο, οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες φαίνεται να ευνοούν την ανάπτυξη σχετικών παραβατικών συμπεριφορών. Η φτώχεια, το άγχος, η έλλειψη εμπιστοσύνης στην εκπαιδευτική διαδικασία και ο κίνδυνος που προκαλούνται από την αδυναμία είναι χαρακτηριστικές πτυχές.Η συνέχεια της κρίσης στην Ελλάδα και οι

κοινωνικοοικονομικές της συνέπειες έχει αποκαλύψει τα προϋπάρχοντα προβλήματα κοινωνικής προστασίας και τις αδυναμίες του κοινωνικού κράτους, με σημαντικότερες αυτές του σχολείου. Από την μία οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές δομές τόσο στο επίπεδο των υποδομών αλλά και του ανθρώπινου δυναμικού φαίνεται να υστερούν από την άλλη κοινωνικά υποκείμενα που έπρεπε να είναι στο σχολείο, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες (URM) στην Ελλάδα, λόγω της αδυναμία εκπαιδευτικών πολιτικών, οδηγούνται σε παραβατική ή επισφαλή κατάσταση καθώς παγιδεύονται σε άθλιες συνθήκες που παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι μελετητές υπολογίζουν πως υπάρχουν μόνο στην Αθήνα περισσότερες από 600 τέτοιες περιπτώσεις.Σύμφωνα με τις στατιστικές της Eurostat (2021) περισσότερο από το 24% των νέων που γεννήθηκαν στη χώρα και το 40% των νέων που γεννήθηκαν στο εξωτερικό διέτρεχαν τον κίνδυνο να βρεθούν στη φτώχεια ή κοινωνικά αποκλεισμένοι το 2019 (Eurostat 2021). Υπό το θεωρητικό πρίσμα της 'βιοπολιτικής' του Γάλλου διανοητή M. Foucault η παρούσα εργασία επιχειρεί να συμβάλλει στο προβλήματισμό της εκπαιδευτικής κοινότητας και της ελληνικής κοινωνίας διερευνώντας τις επιπτώσεις της συνθήκη της κρίσης, (κοινωνικοοικονομική, προσφυγική, υγειονομική και συγκρίνοντας τα δεδομένα από τη διεθνή εμπειρία).
Λέξεις κλειδιά: Knife crime, ετερότητα, κρίση, εκπαίδευση

The Knife crime phenomenon: diversity, education, international experience. A contribution to the Greek case from the perspective of the sociology of Education.

Panagopoulos Epameinondas
Master in Education, PhD Candidate in Sociology of Education, University of Patras
epameinondaspanagopoulos@gmail.com
Gouga Georgia
Doctor of Sociology, Scientific Associate, University of West Attica
georgiagouga@uniwa.gr
Kamarianos Ioannis
Doctor of Sociology, Professor, University of Patras
kamarian@upatras.gr

This study attempts to contribute to the emergence of a social phenomenon of students carrying and sometimes using knives. However, unfortunately, the interest of the Greek scientific community and the Greek sociology of education on the subject is limited.As the presented phenomenon increases according to the data, the socio-economic conditions seem to favor the development of relevant delinquent behaviors. Poverty, stress, lack of trust in the educational process, and the risk posed by weakness are distinct aspects.The continuation of the crisis in Greece and its socio-economic consequences has revealed the pre-existing problems of social protection and the welfare state's weaknesses. The most critical weakness is about the school. On the one hand, the existing educational structures in terms of infrastructure and human resources seem to lag. Nevertheless, on the other hand, social subjects that should have been in school, unaccompanied refugees minors (URM) in Greece, due to the lack of educational policies, are led to a delinquent or precarious situation as they are trapped in miserable conditions. These conditions violate human rights. Researchers estimate that there are more than 600 such cases only in Athens.According to Eurostat (2021) statistics, more than 24% of young people born in the country and 40% of young people born abroad were at risk of becoming poor or socially excluded in 2019 (Eurostat 2021). In the theoretical light of Foucault's 'biopolitics', the present study attempts to contribute to the concern of the educational community and the Greek society by researching the effects of the crisis condition (socio-economic, refugee, health, and comparing the data from the international experience).
Key words: Knife crime, diversity, crisis, education

Χώρος, χρόνος και αλληλεπίδραση στην τηλεκπαίδευση: Μελέτη κυβερνοεθνογραφίας

Μαγδαληνή Κολοκυθά
Επίκουρη Καθηγήτρια
mkolokitha@uth.gr
Κατερίνα Ελένη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια
aeleni@uth.gr
Αθανάσιος Θεοδώρου
Προπτυχιακός Φοιτητής
attheodorou@uth.gr

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει μία εθνογραφική μελέτη για την οριοθέτηση του χώρου, του χρόνου και της αλληλεπίδρασης σε πρώτες τάξεις του δημοτικού κατά τη διάρκεια τηλεκπαίδευσης στη διάρκεια της καραντίνας του 2021 λόγω της πανδημίας COVID-19. Στόχος είναι να διερευνηθούν οι τρόποι υλοποίησης μίας νεοσύστατης και καινοφανούς εκπαιδευτικής πολιτικής μέσα στη σχολική τάξη, και ειδικά η επίδρασή της στην Παιδαγωγική Πρακτική. Μεθοδολογικά το άρθρο υιοθετεί προσέγγιση κυβερνοεθνογραφίας «cyber-ethnographyindigitallymediatedclassrooms». Επιλέγεται η κυβερνοεθνογραφία (cyber-ethnography), η οποία υλοποιείται στα πλαίσια ψηφιακών διαμεσολαβούμενων τάξεων (digitallymediatedclassrooms), έναντι της ψηφιακής (digital) εθνογραφίας, που αφορά την εθνογραφική προσέγγιση σε εικονικούς (virtual) χώρους. Σε αυτό το μεθοδολογικό πλαίσιο, τα δεδομένα της παρούσας έρευνας αφορούν διαδικτυακή παρατήρηση σε πρώτες τάξεις του δημοτικού και διαδικτυακές συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς. Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει ζητήματα που άπτονται της χωρικής και χρονικής οργάνωσης της παιδαγωγικής πρακτικής και της διαδικτυακής σχολικής τάξης, καθώς και των συνθηκών και μορφών αλληλεπίδρασης που αναπτύσσονται μεταξύ των συμμετεχόντων της παιδαγωγικής πρακτικής, του αναλυτικού προγράμματος και των ψηφιακών στοιχείων. Η ανάλυση εμφανίζει στοιχεία που απομακρύνουν εννοιολογικά την παιδαγωγική αλληλεπίδραση από την κοινωνική δικαιοσύνη.

Λέξεις Κλειδιά: Κυβερνοεθνογραφία, τηλεκπαίδευση, παιδαγωγική πρακτική

Space, Time and interaction in digitally mediated education: A cyberethnography

Magdalini Kolokitha
Assistant Professor
mkolokitha@uth.gr
Katerina Eleni
MA Student
aeleni@uth.gr
Athanasios Theodorou
Undergraduate Student
attheodorou@uth.gr

This paper derives from an ethnographic research for the exploration of time, space and symbolic interaction in primary school classrooms during digitalised education due to COVID-19 pandemic. The aim is to explore the enactment of a newly conceived and 'fast-tracked' education policy at classroom level and its effect on pedagogical practice. Methodologically the paper adopts the notion of «cyber-ethnography in digitally mediated classrooms». We made the choice of using the notion of cyber ethnography over the notion of digital ethnography as we

understand and use cyber ethnography, as an ethnography realised in virtual spaces and digital ethnography as an ethnography that uses digital means. The data collections associated with the research consist of observations of lessons in digitally meditated classrooms and digital interviews with teachers. The observations were conducted in first- and second-year primary classrooms, with students' age from 6-8 and the interviews were conducted with the teachers of those classrooms. Data analysis highlights issues that relate to pedagogical practice's time and space organisation in digitilised classrooms, issues that relate to forms of symbolic interaction in digitilised classrooms and finally, issues related to national curriculum in digitilised classrooms. The analysis reveals concerns that digitalised classrooms distant pedagogical practice from social justice.

Key words:Cyberethnography, digital classroom, pedagogical practice

Η Κοινωνική Δικαιοσύνη στο πλαίσιο ενός σύγχρονου Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Χρήστος Μηλιτσόπουλος
Εκπαιδευτικός Β/θμιας Εκπ/σης, ΠΕ86 Πληροφορικής,
aga8wn@gmail.com
Μαγδαληνή Κολοκυθά
Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης,
m.kolokitha@uth.gr

Οι εξελίξεις στην εκπαίδευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν οριοθετηθεί από την συνθήκη της Μπολόνια όπου η κοινωνική διάσταση – social dimension είναι ένας σημαντικός παράγοντας λήψης αποφάσεων. Σήμερα, οι παγκόσμιες κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις αναδεικνύουν την ανάγκη η εκπαίδευση να παίξει κεντρικό ρόλο προς μια δικαιότερη κοινωνία. Η σύνδεση της κοινωνικής διάστασης της εκπαίδευσης με ένα πλαίσιο κοινωνικής δικαιοσύνης υπήρξε αποτέλεσμα παγκόσμιων αλλά και ευρωπαϊκών ζυμώσεων και συμφωνιών, οι οποίες ενέταξαν την διασφάλιση αυτού του πλαισίου μέσα στις διαδικασίες Διασφάλισης Ποιότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να εξετάσει σε ποιο βαθμό οι υπάρχουσες διαδικασίες Διασφάλισης Ποιότητας τόσο σε πανευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο ικανοποιούν την παραπάνω συνθήκη. Αρχικά καθορίζονται οι έννοιες της Κοινωνικής Δικαιοσύνης και της Διασφάλισης Ποιότητας και παρουσιάζονται οι σχετικές αποφάσεις και σχεδιασμοί σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στη συνέχεια μέσα από την ανάλυση λόγου – discourse analysis των ετήσιων αναφορών των αρχών που εποπτεύουν τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας σε Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα, στόχος είναι να αναδειχθούν, εφόσον υπάρχουν, τα συμπεράσματα εκείνα που σχετίζονται με την κοινωνική διάσταση της εκπαίδευσης. Επιπλέον εξετάζεται κατά πόσο οι προτάσεις που προκύπτουν από αυτά κινούνται προς το ζητούμενο, δηλαδή μια εκπαίδευση που θα βασίζεται στις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και κατά συνέπεια θα τις ενισχύει στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, Κοινωνική Δικαιοσύνη, Διασφάλιση Ποιότητας

Social Justice inside a modern Quality Assurance in Higher Education framework

Militsopoulos Christos
ICT Teacher in Secondary Education
aga8wn@gmail.com
Magdalini Kolokitha

Assistant Professor Sociology of Education
mkolokitha@uth.gr

Within the European Union [EU] the Bologna Process Framework has guided educational developments whereas the social dimension is an important factor of decision making. Today's worldwide socio-political developments highlight the importance of education towards a more fair society. The link between the social dimension of education and a framework of social justice was the result of both global and European negotiations and arrangements, which incorporated that framework inside the procedures of Quality Assurance [QA] in Higher Education. This article examines up to which point the current QA procedures live up to the task above at European and national level. At the beginning of the article, notions such as Social Justice and QA are theoretically defined and presented along with the respective decisions and plans at both global and European level. Next, through a discourse analysis of the annual reports from the authorities responsible for the QA procedures in EU and Greece we aim to highlight those conclusions, provided that they actually exist, that are relative with the social dimension of education. Furthermore, we discuss whether the concurrent proposals move education towards the main goal, that of an education based on the principals of social justice, which as a result will lead to a more fair society.

Key words: Education, Social Justice, Quality Assurance

Διαγενεακή κοινωνική κινητικότητα: Μελέτη περίπτωσης

Θεώνη Φιλιππακοπούλου
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Υποψήφια Διδάκτωρ στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδριστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
theoni2016@hotmail.com

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται το ζήτημα της διαγενεακής κοινωνικής κινητικότητας. Πρόκειται για έννοια, που για να εκτιμηθεί, αξιοποιούνται οι δείκτες της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής κινητικότητας, με άξονες την εκπαίδευση και το επάγγελμα, αντίστοιχα. Σύμφωνα με τα παραπάνω, επιχειρήθηκε η διερεύνηση του φαινομένου στην ευρύτερη περιοχή των Καλαβρύτων, που σκοπό έχει να επαληθεύσει ή μη την ερευνητική υπόθεση: Το χαμηλό κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο (εκπαίδευση και επάγγελμα) αναμένεται να μεταβιβάζεται από τη μία γενιά στην άλλη, σε εύρος τριών γενεών.Αξιοποιώντας την «στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία», κι έπειτα, την δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα, επιλέχθηκε το δείγμα που αποτελούταν από 65 οικογενειες. Ως μέθοδος για την ερευνητική διαδικασία αξιοποιήθηκε η μελέτη περίπτωσης για μία κοινωνική ομάδα, ενώ, ως μεθοδολογικό εργαλείο η συνέντευξη. Κατά τη διαδικασία, εκμαιεύθηκαν στοιχεία που αφορούσαν στο εκπαιδευτικό και επαγγελματικό επίπεδο των γόνων της τρίτης γενεάς, αλλά, και των δύο προηγούμενων γενεών αυτών, μητροπλευρικά και πατροπλευρικά. Ύστερα, οι γενεαλογικοί πίνακες που δομήθηκαν, υποβλήθηκαν σε ποσοτική και ποιοτική ανάλυση, και ερμηνεύθηκαν με τη χρήση ειδικά σταθμισμένων εργαλείων στο δείγμα. Εν κατακλείδι, η ερευνητική υπόθεση επιβεβαιώθηκε, καθώς, το οικονομικό και κοινωνικό κεφάλαιο μεταβιβάζονται διαγενεακά στους γόνους την επόμενης γενεάς, σε εύρος τριών γενεών, στις 55 από τις 65 οικογένειες που ερευνήθηκαν.

Λέξεις κλειδιά: διαγενεακή κοινωνική κινητικότητα, οικονομικό κεφάλαιο, κοινωνικό κεφάλαιο, εκπαιδευτική κινητικότητα, επαγγελματική κινητικότητα

Η επιλογή φοίτησης των καταρτιζόμενων στα Δ.ΙΕΚ. Η περίπτωση του Νοτίου Αιγαίου

Χαράλαμπος Συργιάννης
Υπ. διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
psed15015@rhodes.aegean.gr
Διονύσης Γουβιάς
Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
dgouvias@rhodes.aegean.gr

Στην παρούσα έρευνα γίνεται μια προσπάθεια μελέτης ομάδας καταρτιζόμενων από τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.ΙΕΚ) Νοτίου Αιγαίου, μέσα από μια ποσοτική έρευνα σχετικά με τη φοίτηση τους. Διανεμήθηκε σε δυο χρονικές φάσεις ερωτηματολόγιο για την καταγραφή απόψεων και προσδοκιών των καταρτιζόμενων που φοιτούν σε Ρόδο, Κω, Κάλυμνο, Σύρο, Νάξο. Από την ανάλυση προκύπτει, η αυξανόμενη πίεση πάνω στους νέους για απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και πιστοποιημένης εξειδίκευσης σε τομείς της τοπικής αγοράς εργασίας η οποία είναι βασικά προσανατολισμένη στα τουριστικά επαγγέλματα. Επίσης, οι απόψεις τους για εξειδίκευση-κατάρτιση μέσα από τα θεωρητικά μαθήματα και κυρίως μέσα από τα εργαστηριακά μαθήματα και την πρακτική άσκηση των Δ.ΙΕΚ και οι προσδοκίες των καταρτιζόμενων για εύρεση εργασίας. Οι καταρτιζόμενοι θεωρούν ότι τα μαθήματα κατάρτισης στα Δ.ΙΕΚ μπορούν να οδηγήσουν σε επαγγελματική εξέλιξη σε μεγάλο ποσοστό των απαντήσεων τους ενώ ταυτόχρονα ως προς την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας οι απόψεις τους ήταν απαισιόδοξες. Είναι ικανοποιημένοι από τη φοίτησή τους και θεωρούν ότι η λειτουργία των Δ.ΙΕΚ σήμερα χρειάζεται περισσότερο «εκσυγχρονισμό» με βάση της ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας.

Λέξεις κλειδιά: επαγγελματική κατάρτιση, αγορά εργασίας, Δ.ΙΕΚ

The choice of study of the trainees in DIEK. The case of the South Aegean

Charalambos Syrgiannis
Ph.D. candidate, UniversityoftheAegean
psed15015@rhodes.aegean.gr
Dionysios Gouvias
AssociateProfessor, UniversityoftheAegean
dgouvias@rhodes.aegean.gr

This paper is part of case a study, which has been carried out in the South Aegean and dealt with Public Vocational Training Institutes' (DIEK) trainees, through quantitative & qualitative research methods, which explored their experiences from attending those Institutes. A questionnaire was distributed, at two different times, to record the views and expectations of the trainees on the islands of Rhodes, Kos, Kalymnos, Syros, Naxos. The analysis shows that on the one hand, there is a growing pressure on young people to acquire knowledge, skills and certified specialization in the local labor market, which is mainly oriented towards tourism. On the other hand, the trainees' points of view on their specialization-training and their expectations about finding a job are evident from the data analysis. The trainees consider that their training should be directed more towards laboratory courses and practice, rather than theoretical courses. The trainees believe that the training courses at DIEK can lead to professional development, while at the same time they are pessimistic about their prospects in the labor market. They seem to be satisfied with their studies, but they consider that the operation of DIEK needs "modernization" (or updating) and should take into consideration the ever-growing requirements of the society and the labor market.

Key words: vocational training, labor market, DIEK

Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & Προοπτικές Εκπαιδευόμενων. Ελληνική & Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πραγματικότητα (Εκπαίδευση Ενηλίκων)

Ανδρέας Ζέρβας
Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αχαΐας, Υπ. Διδάκτωρ Πανεπιστημίου
zerandre@yahoo.gr

Ο θεσμός των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) έλαβε χώρα στην Ελλάδα το 1997, προσφέροντας την ευκαιρία σε ενήλικες άνω των 18 ετών, να βελτιώσουν τα προσόντα τους σε ακαδημαϊκό και επαγγελματικό επίπεδο, είτε με σκοπό τη συνέχιση των σπουδών τους στην τυπική εκπαίδευση, είτε την ένταξη τους στην αγορά εργασίας. Το 2000 ιδρύθηκε στο Δήμο Περιστερίου το 1ο ΣΔΕ και από τότε έως σήμερα, λειτουργούν στην Ελλάδα 76 αντίστοιχες σχολικές μονάδες, οι οποίες κατανέμονται στις περιφέρειες της χώρας. Το ελληνικό κράτος συμπλέοντας με την ευρωπαϊκή πολιτική, η οποία είχε εφαρμόσει πιλοτικά τα προγράμματα ΣΔΕ, σε 13 ευρωπαϊκές χώρες την περίοδο 1997-2000, αποσκοπούσε λειτουργώντας προληπτικά, να άρει τα υπάρχοντα εμπόδια της επιτυχούς σχολικής φοίτησης. Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να καταδείξει μέσα στην εικοσαετή και πλέον πορεία των ΣΔΕ, τις αλλαγές που έχει επιφέρει ο καινοτόμος εκπαιδευτικός θεσμός στους αποφοίτους σε οικονομικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο, σε Ελλάδα και Ευρώπη. Η εισήγηση θα βασιστεί στην πραγματοποίηση βιβλιογραφικής ανασκόπησης, προγενέστερων ερευνών της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας για τη λειτουργία των ΣΔΕ, εστιάζοντας στη διενέργεια μίας συγκριτικής ανάλυσης, προκειμένου να καταδειχθούν οι πιθανές διαφοροποιήσεις και οι κοινοί τόποι της ελληνικής και της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, ως προς τον προαναφερόμενο εκπαιδευτικό θεσμό.

Λέξεις κλειδιά : ΣΔΕ, Ευρωπαϊκή- Ελληνική Εκπαίδευση

Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση της Σχολικής Διαρροής των μαθητών Ρομά στο Δημοτικό

Βλάχου Όλγα
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
olgavl1@yahoo.gr
Γεωργόπουλος Κωνσταντίνος
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
kostas_teach@hotmail.com
Αντωνίου Ιωάννης
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
giantoniou@gmail.com
Σγούρου Αικατερίνη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
katsgourou@gmail.com

Η αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής και της ελλιπούς ή μη συστηματικής φοίτησης μαθητών Ρομά έχει ως αποτέλεσμα τη μη ολοκλήρωση της θεσμοθετημένης υποχρεωτικής εκπαίδευσης και την έλλειψη γραμματισμού. Στο πλαίσιο αντιμετώπισης του φαινομένου το σχολείο μας εφαρμόζει ένα πολυεπίπεδο σχέδιο δράσης. Σε αυτό περιλαμβάνεται η υλοποίηση ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+ με σχετικό θέμα, όπου οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί έρχονται σε επαφή με διεθνείς πρακτικές για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής, καθώς και η εφαρμογή ενός προγνωστικού μοντέλου, το οποίο εντοπίζει έγκαιρα μαθητές Ρομά που πρόκειται να εγκαταλείψουν το σχολείο. Βασισμένο σε δείκτες, μάς προειδοποιεί πότε κάποιος μαθητής συγκεντρώνει πιθανότητες για να εγκαταλείψει τη φοίτηση, δίνοντάς μας τη δυνατότητα έγκαιρης παρέμβασης. Η ομάδα αντιμετώπισης θέτει υπό διαρκή επιτήρηση τους μαθητές «υψηλού ρίσκου», σχεδιάζει και υλοποιεί παρεμβάσεις που αφορούν τη διάγνωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, την εφαρμογή και την υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών καθώς και την αξιολόγηση του προγνωστικού συστήματος και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων. Παράλληλα ενέργειες όπως τα υποστηρικτικά προγράμματα του Πανεπιστημίου Πατρών και του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, οι παρεμβατικές δράσεις του Κοινωνικού Τομέα του Δήμου Πατρέων ταυτόχρονα με τη λειτουργία τμημάτων ΖΕΠ έχουν ως αποτέλεσμα τη εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου παρέμβασης για την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής.

Λέξεις κλειδιά: σχολική διαρροή, σχέδιο δράσης, εκπαίδευση Ρομά

Action Plan for Dealing with School Dropout of Roma pupils in Primary School

Vlachou Olga
Primary School Teacher, MEd
olgavl1@yahoo.gr
Georgopoulos Konstantinos
Primary School Teacher, MEd
kostas_teach@hotmail.com
Antoniou Ioannis
Primary School Teacher

giantoniou@gmail.com
Sgourou Aikaterini
Primary School Teacher, MEd
katsgourou@gmail.com

Dealing with school dropout and incomplete or non-systematic attendance of Roma students results in non-completion of statutory compulsory education and lack of literacy. Within this framework, our school implements a multi-level action plan. This includes the implementation of a relevant European Erasmus+ project, in which participating teachers come into contact with international practices for the prevention and treatment of school dropout, as well as the implementation of a prognostic model, which identifies Roma students who are about to drop out from school. Based on indicators, it warns us when a student has a chance to drop out of school, giving us the opportunity to intervene in a timely manner. The response team constantly monitors "high risk" students, designs and implements interventions related to the diagnosis of special educational needs, the implementation of targeted actions, as well as the evaluation of the prognostic system and the effectiveness of interventions. At the same time, actions such as the support programs of the University of Patras and the Kapodistrian University of Athens, the intervention actions of the Social Sector of the Municipality of Patras simultaneously with the operation of the Zone of Educational Priority departments result in the implementation of a comprehensive intervention plan to address school dropout.

Key words: school dropout, action plan, Roma education

Θρησκεία και ειρήνη στην εκπαιδευτική πολιτική

Πανταζής Θάνος
ΕΚΠΑ, Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων και Ασιατικών Σπουδών
pantazisthanos99@gmail.com

Η διαρκής, αλληλεπιδραστική συνάρτηση των εννοιών «ειρήνη» και «θρησκεία» γίνεται αντιληπτή ιδιοτρόπως και ενίοτε ερμηνεύεται με θετικό ή με αρνητικό τρόπο. Με μια νέα συλλογιστική για τη θρησκεία, οι σκέψεις για την υπερνίκηση των συγκρούσεων στον κόσμο ανακαλούνται εύκολα και διακυβεύονται σημαντικά ζητήματα: θρησκευτικός σοβινισμός και θρησκευτική άγνοια, θρησκευτική μισαλλοδοξία και αποκλεισμός, θρησκευτική ενθυλάκωση και αντικουλτούρα, υποκίνηση και θρησκευτικό μίσος, θρησκευτική βία και δίωξη, θρησκευτική εξουσία και καταπίεση. Στην ευρωπαϊκή κοινότητα, λόγω της υποδοχής μεταναστευτικών και προσφυγικών πληθυσμών από χώρες διαφορετικών θρησκευτικών παραδόσεων, φαίνεται να συστηματοποιούνται πολυπολιτισμικές και πολυθρησκευτικές διαστάσεις που παλιότερα δεν ήταν ορατές. Συνεπώς, στις τοπικές κοινωνίες καλούνται να συνυπάρξουν ποικιλόμορφες θρησκευτικές ταυτότητες, με σκοπό την ειρηνική συνύπαρξηκαι συνεργασία προς όφελος του συνόλου της κοινωνίας. Λαμβάνοντας υπόψιν τις συγκρούσεις μεταξύ των λόγων της θρησκείας και της ειρήνης, είναι σημαντικό να διερευνηθούν ζητήματα που αφορούν στον ανοιχτό διάλογο μεταξύ διαφορετικών θρησκευτικών ταυτοτήτων. Ερωτήματα που αναδεικνύονται αφορούν σε ζητήματα της έννοιας «ειρήνη», της θρησκευτικής εκπαίδευσης και ηθικής σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τις πολιτικές εκδοχές της έννοιας «θρησκεία». Στόχος είναι να διερευνηθούν οι συγκρούσεις των λόγων μεταξύ της θρησκείας και της ειρήνης, καθώς και οι μηχανισμοί και οι στρατηγικές που εμφανίζονται ως συνέπειες αυτών των συγκρούσεων, αναδεικνύοντας τον ρόλο των επιμέρους εκπαιδευτικών πολιτικών γύρω από το ζήτημα αυτό.
***Λέξεις κλειδιά*:** Ειρήνη, θρησκεία,πολιτκή, ανθρώπινα δικαιώματα

Religion and peace in educational policy

Pantazis Thanos
National and Kapodistrian University of Athens, Faculty of Turkish Studies and Modern Asian Studies
pantazisthanos99@gmail.com

The constant, interactive function of the concepts of "peace" and "religion" is perceived in a peculiar way and is sometimes interpreted in a positive or negative way. With a new rationale for religion, thoughts of overcoming conflicts in the world are easily recalled and important issues are at stake: religious chauvinism and religious ignorance, religious intolerance and exclusion, religious encapsulation and counterculture, religious incitement and hatred, religious violence and persecution, religious power and oppression .In the European community, due to the reception of immigrant and refugee populations from countries of different religious traditions, it seems that multicultural and multi-religious dimensions are being systematized that were previously not visible. Thus, in local communities, various religious identities are called to coexist, with the aim of peaceful coexistence and cooperation for the purpose of society as a whole. Taking into consideration the reasons behind the conflicts between religious beliefs and peace, it is important to explore the issues related to an open dialogue among different religious identities .Questions that arise concern issues of the concept of "peace", religious education and ethics in relation to human rights, as well as the political aspects of the concept "religion". The aim is to explore the conflicts between religious beliefs and peace, as well as the mechanisms and strategies that emerge as a consequence of these conflicts, highlighting the role of individual education policies concerning this issue.

Key words: Peace, religion, politics, human rights

Συμπερίληψη προσφύγων μαθητών στο ελληνικό σχολείο: Εμπόδια και προκλήσεις

Σιατήρα Ευαγγελία
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση», Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100048@uoi.gr
Γελάτσορα Κωνσταντίνα- Ολυμπία
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση», Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
pel100038@uoi.gr
Σούλης Σπυρίδων- Γεώργιος
Καθηγητής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Διευθυντής στο εργαστήριο «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση», Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ssoulis@uoi.gr

Το δικαίωμα της πρόσβασης και της ισότιμης συμμετοχής στην εκπαίδευση αναφέρεται, μεταξύ άλλων, και στα άτομα με προσφυγική καταγωγή. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να διερευνήσει το μοντέλο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης όπως αυτό αποτυπώνεται στη διδασκαλία προσφύγων μαθητών. Ειδικότερα ως επιμέρους στόχοι τίθενται: α) η ανίχνευση των στάσεων που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τον βαθμό και τον τρόπο συμπερίληψης των προσφύγων μαθητών στις σχολικές τάξεις, β) ο εντοπισμός των εμποδίων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή της συμπερίληψης των προσφύγων μαθητών και γ) η διερεύνηση των επιπτώσεων του Covid-19 στην διδασκαλία των προσφύγων μαθητών. Το

δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν εκπαιδευτικοί από σχολεία της πόλης των Ιωαννίνων, οι οποίοι συμπλήρωσαν ανάλογο ερωτηματολόγιο που παρουσίαζε υψηλό δείκτη αξιοπιστίας ενώ κλήθηκαν να απαντήσουν και σε ημιδομημένη συνέντευξη. Η επιλογή της μεικτής μεθόδου για την διεξαγωγή της έρευνας διασφαλίζει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν οι θετικές στάσεις των συμμετεχόντων απέναντι στους πρόσφυγες μαθητές και καταγράφηκαν πολλαπλά εμπόδια στα πλαίσια της συμπερίληψης τους, τα οποία επαυξήθηκαν λόγω της πανδημίας Covid-19. Τα ευρήματα, υπό το πρίσμα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης, μπορούν να αξιοποιηθούν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων επιμόρφωσης προσανατολισμένα σε μια κοινωνία συμπερίληψης.

Λέξεις κλειδιά: Συμπερίληψη, Πρόσφυγες, Μαθητές, Εκπαιδευτικοί, Ειδική εκπαίδευση

Inclusion of refugee students in Greek schools: Obstacles and challenges

Siatira Evangelia
Postgraduate student of the MSc “Special Education”, Department of Primary Education, University of Ioannina
pel100048@uoi.gr
Gelatsora Konstantina-Olympia
Postgraduate student of the MSc “Special Education”, Department of Primary Education, University of Ioannina
pel100038@uoi.gr
Spyridon-Georgios Soulis
Professor of Special Education, Director of the laboratory “Special Education”, Department of Primary Education, University of Ioannina
ssoulis@uoi.gr

The right of access and equal participation in education refers, among others, to persons of refugee origin. This paper attemps to explore the model of inclusive education as reflected in the teaching of refugee students. More specifically, is tried to indetify: a) the attitudes adopted by primary school teachers regarding the extent and manner of inclusion of refugee students in classrooms, b) the obstacles that arise in the implementation of inclusion of refugee students and c) the impact of Covid-19 on the teaching of refugee students. The research sample consisted of teachers from schools in the city of Ioannina who completed a questionnaire that had a high realibility index and also teachers were asked to respond to a semi-structured interview. The choice of the mixed method for conducting the survery ensures the reliability and validity of the results. Data analysis revealed positive attitudes of the participants towards refugee students and recorded multiple barriers to their inclusion, which were amplified due to the Covid-19 pandemic. The findings, in the light of special education can be used in the design and implementation of training programmes oriented towards an inclusive society.

Key words: Inclusion, Refugees, Students, Teachers, Special Education

Ενόραση στη διαμόρφωση Διαπολιτισμικά και Οικουμενικά Ικανών Εκπαιδευτικών

Παπαδοπούλου Κωνσταντίνα
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
std509302@ac.eap.gr
Παλαιολόγου Νεκταρία

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
nekpalaiologou@eap.gr
Καρανικόλα Ζωή
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
karanikolazoi@ac.eap.gr

Οι πολυπολιτισμικές τάξεις, νόρμα της σημερινής εποχής, οδηγούν στην δημιουργία νέων, συγκεκριμένων και στοχευμένων αναγκών που χρήζουν αντιμετώπισης. Οι εκπαιδευτικοί σήμερα πρέπει να αναθεωρήσουν και να προσαρμόσουν τις στρατηγικές και πρακτικές που εφαρμόζουν, ώστε να είναι σε θέση να καλύψουν συγκεκριμένες μαθησιακές ανάγκες. Επομένως, η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών χρήζει επανεξέτασης, αξιολόγησης και εμπλουτισμού. Υπό αυτό το πρίσμα, η παρούσα μελέτη ερευνά τις γλωσσικές αντιλήψεις και στάσεις των αποφοίτων του μεταπτυχιακού προγράμματος του Ανοικτού Πανεπιστημίου "LRM: LanguageEducationforRefugeesandMigrants", ώστε να διαπιστώσει το επίπεδο της διαπολιτιστικής ικανότητας και ετοιμότητας ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί σε πολυπολιτισμικά και πολυγλωσσικά περιβάλλοντα. Επιπροσθέτως, επιχειρεί να αξιολογήσει το πρόγραμμα, υπό το πρίσμα των προσωπικών εμπειριών των αποφοίτων ως προς την αποδοτικότητα, τις αδυναμίες και τα πλεονεκτήματα του και ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη και ανέλιξη. Η έρευνα χρησιμοποιεί ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους για την τριγωνοποίηση και επαλήθευση των ευρημάτων. Ερωτηματολόγια κλειστού τύπου, και ημι-δομημένες συνεντεύξεις σε δύο μορφές ήταν τα ερευνητικά εργαλεία. Τα αποτελέσματα φανερώνουν ότι οι συμμετέχοντες κατά πλειοψηφία νιώθουν αρκετή σιγουριά στην διαχείριση των προκλήσεων που ανακύπτουν, ωστόσο μερικοί ανάμεσά τους παραμένουν αβέβαιοι. Η έρευνα ολοκληρώνεται με την συνολική εντύπωση των συμμετεχόντων για το πρόγραμμα και προτάσεις για μελλοντική του βελτίωση.

Λέξεις κλειδιά: Διαπολιτισμική Ικανότητα και Ετοιμότητα, Εκπαίδευση Εκπαιδευτών, Γλωσσικές Αντιλήψεις, Πολυπολιτισμικά και Πολυγλωσσικά Περιβάλλοντα, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα σπουδών LRM .

Insights on sculpting Interculturally and Globally Competent Teachers

Papadopoulou Konstantina
Hellenic Open University
std509302@ac.eap.gr
Palaiologou Nektaria
Hellenic Open University
nekpalaiologou@eap.gr
Karanikola Zoe
Hellenic Open University
karanikolazoi@ac.eap.gr

Multicultural classrooms being the norm nowadays, give rise to new, particular and targeted needs to be accommodated. Teachers now need to reflect on and adjust the strategies and practices they apply to meet the specific learning needs of their students. Therefore, teachers' education should be re-examined, evaluated and enriched. In this light, this original study explores the language perceptions and attitudes of graduates of a Hellenic Open University Master's program, entitled "LRM: Language Education for Refugees and Migrants" in order to ascertain their level of intercultural competence and readiness as future teachers in multilingual and multicultural settings. Additionally, it attempts to evaluate the program through the lens of the graduates' personal experiences, regarding its efficiency, weaknesses and strengths as well

as vocational development and advancement. The research employs both quantitative and qualitative methods to triangulate and verify the emerging results. Close-ended questionnaires and semi-structured interviews conducted in two different formats, were the research instruments. The results point that the majority of the participants are confident enough to manage the challenges arisen, however few among them still feel uncertain to do so. The research concludes with the participants' overall impression of the program and recommendations for further amelioration and improvement.
Key words: Intercultural Competence and Readiness, Teacher's Training, Language Perceptions, Multicultural and Multilingual Settings, LRM MA programme.

Η εφαρμογή των Δικαιωμάτων του Παιδιού σε πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα προσχολικής εκπαίδευσης: Μια ερευνητική μελέτη

Κωνσταντίνα, Βαβαρούτα
Εκπαιδευτικός ΠΕ60, Med
kvavarouta@gmail.com
Χαρίκλεια Πίτσου
PhD, Med. μέλος ΕΔΙΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών, μέλος ΣΕΠ, ΕΑΠ
xpitsou@upatras.gr
Γεώργιος Νικολάου
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών
gnikolaou@upatras.gr
Αλέξανδρος Χάιδας
Med, Msc, cPhd Πανεπιστήμιο Πατρών
alchaidas@yahoo.gr

Τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔτΠ) ολοένα και συχνότερα περιλαμβάνονται στην ατζέντα διεθνών, ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών. Σταθμό στην ιστορία τους αποτελεί η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔτΠ) (ΟΗΕ, 1989). Οργανισμοί, όπως η Unicef και το Συμβούλιο της Ευρώπης, προτρέπουν τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώνουν το περιεχόμενο της ΔΣΔτΠ στα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούν καθώς ο διδακτικός μετασχηματισμός του συμβάλλει στη διαμόρφωση μελλοντικών πολιτών ικανών να δείχνουν σεβασμό στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις τόσο των ίδιων όσο και των άλλων προάγοντας έτσι την ομαλή συμβίωση σε δημοκρατικές κοινότητες στις οποίες κυριαρχούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δικαιοσύνη και η ειρήνη. Σκοπός της παρούσας ποσοτικής μελέτης είναι να εξετάσει από τη μια τις απόψεις νηπιαγωγών για τα ΔτΠ και από την άλλη να ερευνήσει την συχνότητα και τον τρόπο ένταξης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων αναδείχθηκε, εκτός των άλλων, τόσο ο υψηλός βαθμός ένταξης των ΔτΠ από τους/τις νηπιαγωγούς στην εκπαιδευτική διαδικασία όσο και η αναγκαιότητα επιμόρφωσης τους σε αυτά. Η συζήτηση διαμορφώνεται γύρω από τα αποτελέσματα που ανέδειξαν επιπλέον την αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε παιδαγωγικά ζητήματα σχετικά με τα ΔτΠ, όπως επίσης, την ανάγκη αναβάθμισης του ρόλου του σχολείου στην προώθηση αυτών.

Λέξεις κλειδιά: δικαιώματα του παιδιού, προσχολική εκπαίδευση, πολυπολιτισμικότητα, απόψεις νηπιαγωγών

The integration of the content of the United Nations Convention on the Rights of the Child into the Greek multicultural kindergarten schools: A research study

Konstantina Vavarouta,
Teacher PE60, Med
kvavarouta@gmail.com
Charikleia Pitsou
PhD, Med. Lab Teaching Staff University of Patras & Adjunct Lecturer, Hellenic Open University.
xpitsou@upatras.gr
Georgios Nikolaou, Professor
University of Patras
gnikolaou@upatras.gr
Alexander Chaidas
Med, Msc, cPhd. University of Patras
alchaidas@yahoo.gr

Children's rights are increasingly being integrated into the agendas of the international, European and national policies. The United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC, 1989) is a milestone in the history of children's rights and the basis of many International Organizations (IOs), such as Unicef and the Council of Europe. Through their official documents and instruments these IOs urge teachers to integrate the content of the UNCRC into their educational curricula. This content can contribute to the process of shaping future citizens into people who respect and adopt human rights, thus promoting peaceful coexistence, democracy and justice. This paper presents a quantitative study which examines the views of Greek kindergarten teachers on the Rights of the Child, the strategies they use to integrate them into the learning process and the consistency of this implementation. The analysis of the research data shows that kindergarten teachers often integrate the Rights of the Child into their educational programs and that they emphasise on the necessity of being trained on them. Discussion arises from the kindergarten teachers' training needs on children's rights and the necessity for the Rights of the Child to be promoted by the school system.

Key words: Children's rights, Greek kindergarten teachers' views, preschool education

Γιατί δεν ήρθε ο Μωχαμάτ σήμερα στο σχολείο; Σκέψεις και προβληματισμοί για μια εκπαίδευση σε πλαίσια μετακίνησης

Μαρία Παπαδοπούλου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΑΠΘ
mpapadopoulou@nured.auth.gr
Γιάννης Μιχάλης,
ΕΔΙΠ, ΑΠΘ
imichal@nured.auth.gr
Ελένη Χοντολίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΑΠΘ
hodol@edlit.auth.gr
Δόμνα Κακανά
Καθηγήτρια ΑΠΘ
dkakana@nured.auth.gr

Από το 2017, όταν δημιουργήθηκε στην Ελλάδα το πρώτο πλαίσιο των ΔΥΕΠ για την άμεση ένταξη παιδιών με προσφυγική εμπειρία σε σχολικές δομές, η εκπαίδευση των παιδιών έγινε με τρόπους που αρχικά απαντούσαν στις ανάγκες εκείνης της δεδομένης στιγμής και επιχειρούσαν να προβλέψουν πιθανές εκπαιδευτικές δυνατότητες στο άμεσο ή ευρύτερο μέλλον. Εάν η κύρια ανάγκη ήταν η (επαν)ένταξη των παιδιών στο σχολικό σύστημα, καθώς πολλά από αυτά απείχαν για αρκετό χρόνο (από 6 μήνες έως κάποια χρόνια) ή δεν είχαν καθόλου συμμετάσχει σε μία συστηματική εκπαιδευτική διαδικασία, σημαντική επίσης ήταν η ανάγκη να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες που θα μπορούσαν να τα διευκολύνουν στην περίπτωση που έμεναν στην Ελλάδα ή μετακινούνταν σε άλλες χώρες της Ευρώπης, ισχυρή πιθανότητα για πολλά από τα παιδιά σχολικής ηλικίας. Ταυτόχρονα, όμως, η απογευματινή λειτουργία των ΔΥΕΠ επέτρεπε την απορρόφηση αντιστάσεων εκ μέρους μερίδας του πληθυσμού που έβλεπε την ένταξη των παιδιών στο σχολείο ως την αιχμή του δόρατος για τη μόνιμη εγκατάσταση προσφύγων στον ελληνικό χώρο. Τελικά, παρότι οι αντιδράσεις δεν αποσοβήθηκαν πλήρως κατά τον πρώτο καιρό λειτουργίας των ΔΥΕΠ, πέντε χρόνια μετά η κατάσταση δείχνει να είναι αρκετά διαφορετική. Η ένταξη των παιδιών προσφύγων στο σχολείο της γειτονιάς τους γίνεται συνήθως (αν και όχι πάντα) με ομαλό τρόπο, τα παιδιά εντάσσονται σε κανονικές τάξεις και υπό προϋποθέσεις παρακολουθούν μαθήματα ελληνικής γλώσσας σε τάξεις υποδοχής. Παρότι αυτή η προτεινόμενη διαδικασία για την εκπαίδευση των παιδιών φαίνεται σε ένα πρώτο επίπεδο ως η πλέον λογική, στην πράξη παραγνωρίζεται το γεγονός ότι τα παιδιά βρίσκονται ακόμη και σήμερα σε ένα πλαίσιο μετακίνησης με εν δυνάμει ποικίλους και διαφορετικούς τελικούς προορισμούς. Η επιστροφή στην πατρίδα, η μετακίνηση σε άλλη χώρα της Ευρώπης (ή του κόσμου) η παραμονή στην Ελλάδα (πιθανώς σε διαφορετική πόλη) όλες οι πιθανότητες είναι ανοικτές και εξίσου πιθανές. Στην ανακοίνωση συζητάμε το πώς το ασαφές πλαίσιο μετακίνησης μπορεί να επηρεάσει την εκπαιδευτική πορεία των παιδιών με προσφυγική εμπειρία και την ανάγκη μίας εκπαίδευσης à lacarte που να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των παιδιών σε συνεργασία με τις οικογένειές τους

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση παιδιών προσφύγων, μετακίνηση, εξατομικευμένη διδασκαλία

Why did not Mohammad come to school today?
Thoughts and reflections on education on the move

Maria Papdopoulou,
Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
mpapadopoulou@nured.auth.gr
Giannis Mihalis
ΕΔΙΠ, Aristotle University of Thessaloniki
imichal@nured.auth.gr
Eleni Hodolidou
Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
hodol@edlit.auth.gr
Domna Kakana,
Professor, Aristotle University of Thessaloniki
dkakana@nured.auth.gr

Since 2017, when the first school framework was created in Greece for the immediate integration of children with refugee experience in school structures, the education of children was delivered in ways that initially met the needs of the moment and also it was attempted to provide possible educational opportunities in the immediate or wider future. Many children were far from any school provision for a long time (from 6 months to some years) or had not participated at all in a systematic educational process, so the main effort was the (re)integration

of these children in the school system. It was also important for them to acquire knowledge and skills that could facilitate them in case they lived in Greece or moved to other European countries, a strong possibility for many of those children. At the same time, however, the operation of the afternoon schools allowed the absorption of resistance by a portion of the population that saw the inclusion of children in our schools as the means for the permanent settlement of refugees in Greece. Finally, although the reactions were not completely eliminated during the first period of operation of the afternoon schools, five years later the situation seems to be quite different. The integration of refugee children in the school of their neighborhood is usually (though not always) smooth, the children are included in regular classes and under certain presuppositions they attend Greek language classes in "reception classes". Although this proposed process for educating migrant children makes some sense, in practice it ignores the fact that children are still in a context of education on the move with potentially varied and different end destinations. Returning home, moving to another country in Europe (or elsewhere), staying in Greece (probably in a different city) all possibilities are open and equally possible. In our paper we discuss how the unclear context of movement can affect the educational process of children with refugee experience and the need for an à la carte education that takes into account the needs of children in cooperation with their families

Key words: refugee child education, mobility, personalized teaching

Η Διαγλωσσικότητα στο Ελληνικό Δημοτικό Σχολείο: η εμπειρία ενός μαθητή με προσφυγικό υπόβαθρο

Αθηνά Σέβη
Εκπαιδευτικός, Υποψήφια Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Ελλάδα
athina_sevi@yahoo.gr
Θεόδωρος Βαβίτσας
Διδάσκων, Τμήμα Φιλοσοφίας & Μεταδιδακτορικός Ερευνητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
Ιουλία – Αθηνά Σπινθουράκη
Αφυπηρετήσασα Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών, Ελλάδα
jspin@upatras.gr
Σουζάννα – Μαρία Νικολάου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
snikola@uoi.gr

Η συζήτηση αναφορικά με τις πλέον κατάλληλες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και πρακτικές που δύνανται οι εκπαιδευτικοί να υιοθετήσουν, ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα της διδασκαλίας τους και να εξασφαλίσουν ισότιμη πρόσβαση στη μάθηση για όλους τους μαθητές στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές τάξεις, αναπτύσσεται εδώ και δεκαετίες. Η απρόσκοπτη συμπερίληψη αυτών των μαθητών στη δημόσια εκπαίδευση, συχνά, αναστέλλεται από την αδυναμία επιτυχούς γλωσσικής επικοινωνίας. Οι συγγραφείς του παρόντος άρθρου εξετάζουν τη διαγλωσσικότητα ως μια παιδαγωγική που βοηθά τους μαθητές να κάνουν χρήση του συνόλου του γλωσσικού τους ρεπερτορίου. Παρουσιάζεται μελέτη περίπτωσης πρόσφυγα μαθητή αφγανικής καταγωγής σε ελληνικό Δημοτικό Σχολείο. Τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης εξετάζουν τον βαθμό που η διαγλωσσικότητα έχει εφαρμογή μέσα στην αίθουσα και την επίδρασή της στους μαθητές. Διερευνάται αν και πώς η διαγλωσσικότητα μπορεί να υποστηρίξει και να βοηθήσει στην ανάπτυξη όλων των γλωσσών των ομιλητών. Συγκεκριμένα, η ημιδομημένη συνέντευξη, βασισμένη στη θεωρία της παιδαγωγικής της διαγλωσσικότητας, θεωρήθηκε το πλέον ενδεδειγμένο εργαλείο συλλογής δεδομένων για την παρούσα έρευνα. Η

ανάλυση των απαντήσεων του μαθητή φαίνεται να επιβεβαιώνει την αρχή ότι το γλωσσικό ρεπερτόριο των δίγλωσσων αποτελείται από χαρακτηριστικά από όλες τις γλώσσες που μιλούν, και, συνεπώς, τους επιτρέπει την ουσιαστική κατανόηση. Τα ευρήματα δείχνουν πως η διαγλωσσσικότητα ενθαρρύνει τη συμμετοχή των μαθητών και προάγει τη γλωσσική και μεταγλωσσική επίγνωση. Τέλος, παρουσιάζονται, εν συντομία, προτάσεις περαιτέρω έρευνας, με σκοπό την υποστήριξη των μαθητών στο να κατανοήσουν και να αποκτήσουν γνώση κι εμπειρία σε ασφαλές περιβάλλον.

Λέξεις κλειδιά: παιδαγωγική της διαγλωσσικότητας, δίγλωσσοι μαθητές, συμπερίληψη

Translanguaging in the Greek Primary School: a refugee student's experience

Athina Sevi
Teacher, Phd Candidate, University of Patras, Greece
athina_sevi@yahoo.gr
TheodorosVavitsas
Adjunct Lecturer & Postdoctoral Researcher, University of Ioannina, Greece
v.vavitsas@uoi.gr
Julia – Athena Spinthourakis
Professor (Retd), University of Patras, Greece
jspin@upatras.gr
Souzanna – Maria Nikolaou
Associate Professor, University of Ioannina, Greece
snikola@uoi.gr

The multi-decade dialogue on the most appropriate pedagogic approaches and practices educators can adopt to improve the quality of their teaching and ensure equal learning access for all students in contemporary multicultural classrooms is ongoing. The seamless inclusion of these students in the public education system is often hindered by language communication. The authors of this paper discuss translanguaging as a pedagogy that helps students draw on all their linguistic resources. They present a case study of a refugee student of Afghan origin in a Greek Primary School. The research questions of the study examine the extent to which translanguaging approach is put into practice in the classroom and its impact on the learners. They investigate if and how translanguaging can support and develop all languages used by learners. More specifically, the semi-structured interview based on the theory of translanguaging pedagogy was used as the qualitative data collection strategy most suited to this case study. The analysis of the student's answers appears to support the principle that the bilinguals' linguistic repertoire consists of features of all the languages they speak and, thus, enables them to more effectively negotiate meaning. From the study findings it appears that translanguaging encourages student participation and promotes metalinguistic and language awareness. We close with a brief presentation of further research options, to help bilingual students make meaning and shape knowledge and experience in a safe environment.

Key words: translanguaging pedagogy, bilingual students, inclusion

Educating through intercultural exchanges: South African and Greek students interconnect through art

Raita Steyn
Senior Lecturer, University of Pretoria
raita.steyn@up.ac.za
Stergios Proios
Senior lecturer, University of Thessaloniki
proios@thea.auth.gr

This paper examines the role of *intercultural education* has played during the disruption, which, due to COVID-19, was transformed from the conventional face-to-face teaching, to instantaneous online approach. In line with an innovative solution, to ensure the continuation of the practical art classes during the lock-down period, an educational collaboration between the Aristotle University of Thessaloniki and the University of Pretoria was initiated. The collaboration resulted in an *intercultural education* project, entitled *Banners for Liberty*, which led to two exhibitions in Greece in 2021. Based on this case study, our empirical knowledge will support the critical analysis of our subject matter and evaluation of the relevant findings. From a pedagogical point of view, the research is guided from three viewpoints: a. linguistic barriers: interaction between speakers of different languages; b. cultural differentiation: different worldviews and ethical value systems in terms of social justice and inclusion; 3. globalisation: the development of 21st Century skills in terms of creative and critical thinking aptitudes. Consequently, the aim of the study is twofold: to demonstrate the pedagogical value of an intercultural interaction among different students and educators and to propose different teaching strategies by the use of modern technologies under unfamiliar and challenging circumstances.

Key words: Innovation, intercultural education, 21st Century skills, social justice, inclusion

Αναρτημένες εργασίες

«Το σχολικό κλίμα μεταξύ των εκπαιδευτικών δημοσίων γυμνασίων και λυκείων της πόλης της Αθήνας, σε σχέση με την επαγγελματική τους ικανοποίηση»

Αναστασία Κεχράκου
ΠΕ60 Νηπιαγωγός, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια του προγράμματος Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση των Πανεπιστημίων Πατρών & Nicosia
anastasiakexrakou@gmail.com

Σκοπό της παρούσας μελέτης αποτελεί η διερεύνηση του βαθμού επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και του βαθμού συσχέτισής της με το σχολικό κλίμα. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν είκοσι τέσσερις εκπαιδευτικοί (24), άντρες και γυναίκες, εργαζόμενοι σε δημόσια Γυμνάσια και Λύκεια της πόλης της Αθήνας, στο νομό Αττικής. Οι συμμετέχοντες ανήκαν στο ηλικιακό φάσμα 31 έως 60 ετών και άνω. Πρόκειται για ποσοτική έρευνα. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου με κλειστές ερωτήσεις. Το ερωτηματολόγιο ήταν προσβάσιμο μέσω της πλατφόρμας googleforms και στους εκπαιδευτικούς στάλθηκε ηλεκτρονικά ο κατάλληλος σύνδεσμος. Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων έγινε μέσω υπολογιστικών φύλλων και του προγράμματος SPSS. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ικανοποιημένοι από τις σχέσεις τους με μαθητές και συναδέλφους, την εργασία τους, τη συνεργασία τους με συναδέλφους και λιγότερο ικανοποιημένοι από τις οικονομικές απολαβές, την υλικοτεχνική υποδομή των σχολικών τους μονάδων και την επαγγελματική τους ανέλιξη. Δήλωσαν επίσης ότι υπάρχει υποστήριξη των νέων συναδέλφων, ανταλλαγή εκπαιδευτικού υλικού, εφαρμογή καινοτομιών και συνδιδασκαλιών. Το σύγχρονο σχολείο οφείλει να προσανατολίζεται προς τη βελτίωση της σχολικής κουλτούρας και την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών. Για την επίτευξη αυτών, απαιτείται η ύπαρξη θετικού σχολικού κλίματος αλλά και το αίσθημα της ικανοποίησης των εκπαιδευτικών σχετικά με όλες τις συνιστώσες του επαγγέλματός τους.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικοί, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχολικό κλίμα, συνεργασία, επαγγελματική ικανοποίηση.

The school climate among teachers of public secondary schools of Athens, in relation to their professional satisfaction

Anastasia Kechrakou
Kindergarten Teacher, Postgraduate student of the programme Special Education and Education of Patras' and Nicosia's Universities
anastasiakexrakou@gmail.com

The aim of the present study is to investigate the degree of professional satisfaction of secondary school teachers and the correlation to the school climate. The sample of the survey consisted of twenty-four teachers (24) working in public high schools in the city of Athens, in the region of Attica. Participants were in the 31 to 60 years and older, agerange. It is about a quantitative research. The data were collected through a closed-ended questionnaire, accessible through the google forms platform. The teachers were sent the appropriate link electronically. Results were processed using spreadsheets and SPSS. According to the results of the survey, most teachers were satisfied with their work, their relationships with the students and their cooperation with colleagues, while they were less satisfied with their financial rewards, the physical infrastructure of their schools and their professional development. They also stated that

at their schools there is support for new colleagues, exchange of training material, implementation of innovations and co-teaching. Modern school should be oriented to tools improving both school culture and psycho-emotional state of students. To achieve this, a positive school climate and a sense of satisfaction among teachers regarding all components of their profession, are required.

Key words:teachers, secondaryeducation, schoolclimate, cooperation, professionalsatisfaction.

Ζώα συντροφιάς και γονεϊκό άγχος

Μιχάλης Λιναρδάκης
Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
michalis@uoc.gr
Μαρία Μαρκοδημητράκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
markodim@uoc.gr
Μαρία Κυπριωτάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
mkypriotaki@uoc.gr

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες όλο και περισσότεροι επιστήμονες ασχολούνται με τα ζώα συντροφιάς και τις θετικές επιδράσεις τους στον άνθρωπο, τόσο σε ψυχολογικό, όσο και σε σωματικό επίπεδο, από τη συνύπαρξη με αυτά (Chandler, 2019·Headey&Grabka, 2007·Sable, 1995). Ωστόσο δεν υπάρχουν έρευνες που να εξετάζουν το γονεϊκό άγχος σε συνάρτηση με την ύπαρξη ή μη ζώου συντροφιάς. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει παράγοντες που σχετίζονται με την ύπαρξη ή μη ζώου συντροφιάς (π.χ. ύπαρξη ζώου συντροφιάς στην πατρική οικογένεια, συνθήκες κάτω από τις οποίες διαμένει το ζώο συντροφιάς, ευθύνη ή όχι για το ζώο συντροφιάς κ.ά) και τα επίπεδα γονεϊκού άγχους που βιώνουν οι γονείς. Ακολούθως τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώνονται ως εξής: 1.Υπάρχουν διαφορές ως προς τα επίπεδα άγχους των γονέων με βάση το αν είναι ή όχι κηδεμόνες ζώου συντροφιάς; 2. Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα σε μητέρες και πατέρες ως προς τα επίπεδα άγχους και την ύπαρξη ή μη ζώου συντροφιάς; 3. Υπάρχουν παράγοντες που σχετίζονται με τα ζώα συντροφιάς (π.χ. πένθος λόγω απώλειας ζώου) που επηρεάζουν τα επίπεδα γονεϊκού άγχους; Το δείγμα συγκροτήθηκε από 102 γονείς, κηδεμόνες ή μη ζώων συντροφιάς. Τα μέσα συλλογής δεδομένων ήταν το ερωτηματολόγιο, το πρώτο μέρος του οποίου περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με την έρευνα, δημογραφικά στοιχεία του δείγματος (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση, εισόδημα, δομή της οικογένειας, αλλά και στοιχεία σχετικά με το ζώο συντροφιάς και το δεύτερο μέρος αποτελείται από την *Κλίμακα Γονεϊκού Άγχους* (ParentingStressIndex, Abidin, 1995). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι η ύπαρξη ζώου συντροφιάς συμβάλλει σε χαμηλότερα επίπεδα γονεϊκού άγχους και για τους πατέρες και για τις μητέρες. Μέσα από την συγκεκριμένη μελέτη αναδύονται και συζητιούνται σημαντικά ζητήματα που αφορούν στην ψυχική υγεία και ευεξία των γονιών κηδεμόνων τους.

Λέξεις κλειδιά: Ζώο συντροφιάς, γονείς, γονεϊκό άγχος

Pets and Parental Stress

Michalis Linardakis
Assistant ProfessorDepartment of Preschool Education, University of Crete
michalis@uoc.gr
Maria Markodimitraki
Associate Professor, Department of Preschool Education, University of Crete
markodim@uoc.gr
Maria Kypriotaki
Associate Professor, Department of Preschool Education, University of Crete
mkypriotaki@uoc.gr

Last decades researchers investigate the positive effects of human-animal coexistence especially in psychological and physical level (Chandler, 2019· Headey & Grabka, 2007· Sable, 1995). However, there is no research, as far as we know, on parental stress while a pet leaves in the family. The aim of the present study is to examine factors related to the existence or non-existence of a pet (e.g. existence of a pet in the paternal family, living conditions, responsibility for the pet, etc.) and the levels of parental stress experienced by parents. The research questions are the following: 1. Are there differences in parental stress levels based on whether or not they are guardians of a pet? 2. Are there differences between mothers and fathers in terms of stress levels and the presence or absence of a pet? 3. Are there pet-related factors (e.g., grief over the loss of an animal) that affect parental stress levels? The sample consisted of 102 parents. The measure of data collection was a questionnaire, the first part of which includes data on the survey, demographic data of the sample [sex, age, education, income, family structure and also data of the pet, and the second part consists of the Parenting Stress Index (Abidin, 1995)]. Results of the study showed that the existence of a pet contributes to lower levels of parental stress for both fathers and mothers. Through this study, important issues are discussed concerning the well-being of pets' guardian parents.

Key words: Pet, parents, parental stress

Νευροεκπαίδευση στη Διδασκαλία Φυσικών Επιστημών: Μελέτη περίπτωσης των μοντέλων brain based learning & brain targeted teaching

Ιωάννης Κωστίκας
ikostikas@phys.uoa.gr
Ζαχαρούλα Σμυρναίου
zsmyrnaiou@eds.uoa.gr

Στον απόηχο της δεκαετίας του '90, που χαρακτηρίστηκε ως η δεκαετία του εγκεφάλου, και της ολοένα αυξανόμενης γνώσης για τις λειτουργιές και τη δομή του εγκεφάλου έχει αναδυθεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο κλάδος της νευροεκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική νευροεπιστήμη είναι το ερευνητικό πεδίο που περιλαμβάνει θέματα που αφορούν το νου, τον εγκέφαλο και την εκπαίδευση και επιδιώκει να μεταφράσει τα ερευνητικά ευρήματα γύρω από τους νευρικούς μηχανισμούς μάθησης στην εκπαιδευτική πρακτική και πολιτική. Στόχος της τρέχουσας εργασίας είναι η μελέτη των τελευταίων εξελίξεων στον τομέα της νευροεκπαίδευσης, η κάλυψη του χάσματος μεταξύ νευροεπιστήμης και εκπαίδευσης, μέσω της εξάλειψης των «νευρομύθων», με σκοπό την περαιτέρω εξέλιξη του σχεδιασμού και της ανάπτυξης νέων μαθησιακών περιβαλλόντων στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών. Σε πρακτικό επίπεδο, εφαρμόστηκαν δύο από τα πιο διαδεδομένα μοντέλα μάθησης και διδασκαλίας βασισμένα στον

εγκέφαλο, το μοντέλο BrainBasedLearning (Caine&Caine, 2009) και το BrainTargetedTeaching (Hardiman, 2012), τα οποία μπορούν να θεωρηθούν ως τεχνικές και στρατηγικές από έρευνα στις νευροεπιστήμες, που χρησιμοποιούνται τόσο για την ενίσχυση της διδασκαλίας των εκπαιδευτικών, όσο και της ικανότητας των μαθητών να μαθαίνουν, χρησιμοποιώντας τρόπους με τους οποίους αισθάνονται πιο άνετα, βοηθώντας τον εγκέφαλο να κατανοήσει και να αφομοιώσει ευκολότερα την πληροφορία.

Λέξεις – Κλειδιά:Νευροεπιστήμες, Νευροεκπαίδευση, Brain-based learning, Brain-targeted teaching, STEM.

Neuroeducation in STEM: Case study of brain based learning & brain targeted teaching models

Ioannis Kostikas
ikostikas@phys.uoa.gr
Zacharoula Smyrnaiou
zsmyrnaiou@eds.uoa.gr

In the aftermath of the 1990s, characterized by many experts as the “brain decade”, and the growing knowledge of the functions and structure of the brain, the field of Neuroeducation has emerged in the last two decades. Educational neuroscience is the field of research that includes topics related to the mind, brain and education and seeks to translate research findings around neural learning mechanisms into educational practice and policy. The aim of the current work is to study the latest developments in the field of neuroeducation, to bridge the gap between neuroscience and education, through the elimination of “neuromyths”, in order to further develop the design and development of new learning environments in the teaching of STEM disciplines. On a practical level, two of the most popular brain-based learning and teaching models were implemented, the Brain Based Learning model (Caine & Caine, 2009) and the Brain Targeted Teaching (Hardiman, 2012). Both are based on the principles of neuroeducation and can be considered as techniques and strategies from research in neurology and cognitive science, used to enhance teaching and students' ability to learn, using ways in which they feel more comfortable, helping the brain to understand and assimilate information more easily.

Key words: Neurosciences, Neuroeducation, Brain-based learning, Brain-targeted teaching, STEM

Η αναζήτηση της ταυτότητας των νέων, μέσω ενναλακτικών εικαστικών μεθόδων.

Μπέλλου Βερόνικα
Msc Εικαστικός – Εκπαιδευτικός

Η εφηβική ηλικία, αφορά μία κρίσιμη ηλικία για τη διαμόρφωση και την αναζήτηση της ταυτότητας, διότι χτίζεται ο χαρακτήρας και καλλιεργείται η ταυτότητα των νέων! Η χρησιμότητα της ταυτότητας στο άτομο, είναι πως με την απόκτηση αυτής το ανθρώπινο ον δύναται να συνδέσει τον εαυτό του με τον κοινωνικό κόσμο. Ένα παιδαγωγικό μέσο για την εκπαίδευση του ατόμου με σκοπό τη “σωστή” διαμόρφωση της ταυτότητας του είναι η τέχνη.Η τέχνη αποτελεί εκφραστικό μέσο, επομένως ο νέος μέσω της τέχνης δημιουργεί οπτικές μορφές μέσω των οποίων εκφράζει στοιχεία της ταυτότητας του. Τα εικαστικά μέσα ποικίλουν, στην μελέτη περίπτωση που αναλύεται αναφέρεται η χρήση ενός εξ’ αυτών των μέσων, το οποίο

είναι η μάσκα. Το υλικό αυτό αντικείμενο, αποτελεί το όχημα για την ανάδειξη της διαφορετικότητας και της διερεύνησης των ατομικών απόψεων και προθέσεων, άρα καθίσταται ως κατάλληλο εικαστικό μέσο για την καλλιέργεια της ατομικής , πολιτισμικής, σεξουαλικής ταυτότητας.

Λέξεις κλειδιά: τέχνη, μάσκα, ταυτότητα, εφηβική ηλικία.

The search for the identity of young people, through alternative artistic methods.

Bellou Veronica
Msc Artist – Art Teacher
Veronicabel0102@gmail.com

Teenage age is a crucial age in shaping and searching for identity, because in this period the character is built and its identity is being cultivated! The individual usefulness of identity, is that by acquiring it the human being is capable to connect himself with the social world. The art consists a pedagogical means of educating the young people in order to shape his identity with the "correct" way. Art is an expressive medium, through teenager could create visual forms, which express elements of its identity. One of the visual medias, could be the mask. Since that material object, is the vehicle for the emergence of diversity and the exploration of individual views and intentions, it becomes an appropriate visual medium for cultivating individual cultural, sexual identity.

Key words: art, mask, identity, teenage age.

Κριτική Παιδαγωγική και Συναισθηματική Νοημοσύνη: το πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης

Παυλίδου Αικατερίνη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70, ΠΕ86
pavlidou.kat@gmail.com
Pavlidou Aikaterini
Educational ΠΕ70, ΠΕ86
pavlidou.kat@gmail.com

Οι περισσότεροι άνθρωποι νομίζουν ότι υπάρχει μόνο μια νοημοσύνη. Σύμφωνα με τον Gardner η θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης υποστηρίζει ότι ο καθένας μας έχει οκτώ ή περισσότερες νοημοσύνες, τις οποίες μπορούμε να χρησιμοποιούμε στην επιτέλεση των κάθε είδους δραστηριοτήτων μας. Με αυτές τις φράσεις, οριοθετεί και περιγράφει τη θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης, και εξακολουθεί μέχρι σήμερα να βρίσκεται στην επικαιρότητα, να εξελίσσεται και να προσελκύει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών. Η νοημοσύνη δεν εμφανίζεται πάντοτε με τον ίδιο τρόπο, ενώ τα ανθρώπινα όντα εκτιμούν διαφορετικές δεξιότητες και ικανότητες σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και υπό διαφορετικές συνθήκες. Μάλλον διαθέτουν διαφορετικές νοημοσύνες που εκτιμώνται ή περιφρονούνται ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες. Το να εμβαθύνουμε σε εκπαιδευτικές μεθόδους επιδιώκοντας την ενίσχυση της πολλαπλής νοημοσύνης, σημαίνει ικανότητα σύνθεσης των αντιλήψεων για τον ίδιο μας τον εαυτό. Αυτό που θέλουμε είναι οι μαθητές να δείχνουν όλες τις δεξιότητες και τις σκέψεις τους, μέσω των δημιουργημάτων που θα καλούνται να κατασκευάζουν. Δεν υπάρχουν ούτε καν δύο άτομα με την ίδια σκέψη. Αυτή τη μοναδικότητα του καθενός επιδιώκουμε να εξερευνήσουμε και να της δώσουμε τη θέση που της αρμόζει στη διδακτική διαδικασία. Σε αυτό

το πλαίσιο, σχεδιάσαμε διδακτική παρέμβαση βασισμένη στις δεξιότητες που συνίσταται η Συναισθηματική Νοημοσύνη αποσκοπώντας στη διαχείριση των συναισθημάτων και των εκφάνσεων της συναισθηματικής συμπεριφοράς των παιδιών μέσα στο σχολικό περιβάλλον.

Λέξεις κλειδιά: Gardner, πολλαπλή νοημοσύνη, δεξιότητα, συναισθήματα

Critical pedagogy and Emotional Intelligence: the framework of an educational context. Theory and practice in teaching and learning.

Most people believe that there is only one intelligence. According to Gardner, the theory of multiple intelligences claims that each one of us has eight or more intelligences, which we can employ to perform all of our activities. With these words, he defines and describes the theory of multiple intelligence, which continues to apply today, evolves and attracts the interest of teachers. Intelligence does not always appear in the same way, while human beings value different skills and abilities in different time periods and under different circumstances. Rather, they bear different intelligences which are valued or ignored, depending on the prevailing conditions. Delving into educational methods which seek to support multiple intelligence, indicates competence in devising perceptions about ourselves. What we seek for is for students to show their every skill and thought through the creations they are enquired to make. None of us shares the exact same thoughts with someone else. It is this uniqueness that we attempt to explore and accredit it the role it should hold within the whole educational process. In this context, we designed a teaching intervention based on the skills which Emotional Intelligence consists of, aiming at moderating the feelings and facets of emotional behavior of children within the school context.

Key words: Gardner, multiple intelligence, skill, feelings

Στα χρόνια του Όθωνα - Διδακτική πρόταση για ιστορικό περίπατο στην Αθήνα με αφορμή επίσκεψη στη Βουλή των Ελλήνων

Κωνσταντίνα Πορίκη
Εκπαιδευτικός ΠΕ07
ntinaporiki@gmail.com

Κάθε χρόνο δεκάδες μαθητικές ομάδες από όλη την Ελλάδα προγραμματίζουν διδακτικές εκδρομές στην Αθήνα στο πλαίσιο του θεσμού των επισκέψεων στη Βουλή των Ελλήνων. Η διδακτική πρόταση με ενδεικτικό τίτλο *Στα χρόνια του Όθωνα* αφορά και συνδυάζει τη συγκεκριμένη δράση με έναν ιστορικό περίπατο στο κέντρο της Αθήνας όπου οι μαθητές Δ/θμιας Εκπαίδευσης καθώς και της τελευταίας τάξης του Δημοτικού έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά κτήρια που κατασκευάστηκαν στην εποχή του Βασιλιά Όθωνα, και καταλήγοντας στην Πνύκα συζητούν αναστοχαστικά την περιήγησή τους. Μέσα από στάσεις σε επιλεγμένα σημεία και στοχευμένες δραστηριότητες που γίνονται σε αυτά, η δράση στοχεύει στο να κατανοήσουν οι μαθητές τους παράγοντες εκείνους που διαμόρφωσαν το χαρακτήρα της πρωτεύουσας του Ελληνικού Κράτους από τα χρόνια της βασιλείας του Όθωνα ως τις μέρες μας και να προβληματιστούν σε ζητήματα που αφορούν γενικότερα τη βιωσιμότητα των σύγχρονων πόλεων και τη δυνατότητα παρέμβασης και συμμετοχής των πολιτών στις κεντρικές αποφάσεις. Η παρούσα διδακτική πρόταση επιδιώκει να εμπλουτίσει τις δυνατότητες που προσφέρει η διδακτική εκδρομή στο πλαίσιο του θεσμού των επισκέψεων στη Βουλή των Ελλήνων και να αναδείξει τι/ποιες διαστάσεις μπορεί να εισάγει στη μάθηση. Στηρίχθηκε στο πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ που αναζητούσε εναλλακτικές μορφές διδασκαλίας οι οποίες στοχεύουν σε ουσιαστική μάθηση και ταυτόχρονα συμβάλλουν στην επικοινωνία και αλληλεπίδραση, τόσο ανάμεσα στην ομάδα των μαθητών και του δασκάλου, όσο και μεταξύ σχολείου και κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό η εκπαιδευτική επίσκεψη διαφέρει από την "απλή" ξενάγηση ή "άσκοπη" περιπλάνηση με σκοπό την απλή έξοδο των μαθητών από την τάξη. Αντιθέτως, οι μαθητές σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς, παρατηρούν, υποθέτουν ανταλλάσουν απόψεις, προβληματίζονται, δίνουν προσωπικές ερμηνείες, κρίνουν και συγκρίνουν, εκφράζουν συναισθήματα, δημιουργούν, και μελετώντας κατανοούν "τα αντικείμενα" και τα ίχνη του χώρου/χρόνου, τα οποία αποτελούν πολυσήμαντες πηγές πληροφοριών. Ως εργαλείο υλοποίησης της διδακτικής πρότασης προτείνεται η χρήση μιας ψηφιακής-διαδραστικής αφίσας (https://edu.glogster.com/glog/4bl4n9hujr0/4bl4n9hujr0) η οποία δημιουργήθηκε με σκοπό να υποστηρίξει τον εκπαιδευτικό αλλά και τους μαθητές, προσφέροντας συγκεντρωμένο σε μία αφίσα όλο το υλικό (εικόνες, χάρτες, βίντεο), χρήσιμες πληροφορίες καθώς και ενδεικτικές προτάσεις για δραστηριότητες και φύλλα εργασίας, για όλα τα στάδια της διδακτικής επίσκεψης.

Λέξεις κλειδιά: Αθήνα, Βουλή των Ελλήνων, Όθωνας, ιστορικός περίπατος

Αναγνωρίζοντας και αντιμετωπίζοντας έναν «αόρατο εχθρό» στην διαδικασία της γνωστικής & συναισθηματικής ανάπτυξης με την βοήθεια της Μεθόδου Tomatis®

Ελένη Ντέτσικα
Ακουστικο-Ψυχοπαιδαγωγός
Ειδικός Σύμβουλος Tomatis
elenintetsika@gmail.com
Eleni Ntetsika
Audio-Psychopedagogist
Tomatis® Senior Consultant
elenintetsika@gmail.com

Η παρουσία μου στο Διεθνές Συνέδριο «Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: Σύγχρονες προκλήσεις και προβληματισμοί» που διοργανώνει το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχει στόχο να αναδείξει την σπουδαιότητα της σωστής λειτουργίας του αυτιού (ως προς την ικανότητα ακρόασης) στην γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη, έτσι όπως μελετήθηκε και εδραιώθηκε μέσα από το επιστημονικό έργο του καθηγητή AlfredTomatis. ΟΑ. Tomatis (1920-2001) ήταν Γάλλος ιατρός με ειδίκευση στην ωτορινολαρυγγολογία και ειδικότερα στην φωνιατρική. Ανέπτυξε την επιστημονική μέθοδο της Ακουστικο-Ψυχοφωνολογίας, έργο της οποίας είναι αφ' ενός η διάγνωση, αφ' ετέρου η αποκατάσταση της παθολογίας της ακρόασης, ενός «αοράτου εχθρού» ο οποίος εμφανίζεται στο αυτί και:

- επηρεάζει την γνωστική, συναισθηματική και κινητική ανάπτυξη,
- παρεμποδίζει την νευροαισθητηριακή ολοκλήρωση και
- συμβάλλει τα μέγιστα στην εμφάνιση σύγχρονων προβλημάτων και διαταραχών (μαθησιακές δυσκολίες, Δ.Ε.Π.Υ., εναντιωματική/προκλητική συμπεριφορά, παραβατικότητα κ.α.)

Το τεστ Ψυχο-Ακουστικής Διερεύνησης Tomatis® φαίνεται να αποτελεί έως σήμερα, ίσως το μοναδικό διαγνωστικό εργαλείο ανίχνευσης της παθολογίας της ακρόασης, η οποία μπορεί να υπάρχει και όταν η ακοή είναι πολύ καλή. Η παθολογία της ακρόασης, διεθνώς γνωστή ως Διαταραχή Ακουστικής Επεξεργασίας (AuditoryProcessingDisorder) μπορεί να έχει τις ρίζες της ήδη από την ενδομήτριο ζωή, σύμφωνα με τις μελέτες του Α. Tomatis, καθώς το αυτί είναι πλήρως λειτουργικό στις 18 εβδομάδες της κύησης και βρίσκεται σε θέση να αλληλεπιδρά στα ερεθίσματα που δέχεται από την μητέρα και να επηρεάζεται από αυτά. Η θεραπευτική - εκπαιδευτική τεχνική που θεμελίωσε ο Α. Tomatis για την επίλυση των προβλημάτων της ακρόασης στηρίχθηκε στην επιστημονική ανακάλυψη που κατοχυρώθηκε το 1957 στην Ακαδημία Επιστημών της Γαλλίας και στην Ακαδημία Ιατρικής του Παρισιού υπό τον τίτλο «Φαινόμενο Tomatis» ("TomatisEffect"). Η τεχνική αυτή έλαβε από τον ίδιο τον χαρακτηρισμό «Παιδαγωγική της Ακρόασης» και αποφέρει θεαματικά και μόνιμα αποτελέσματα στην βελτίωση των μαθησιακών δυσκολιών και των διαταραχών συμπεριφοράς.

Λέξεις κλειδιά: Ακρόαση, Ακουστικο-Ψυχο-Φωνολογία, Μέθοδος Tomatis

Recognizing and dealing with an «invisible enemy» in the process of cognitive & emotional development, with the help of the Tomatis® Method

My presence at the International Conference "Education in the 21st Century: Contemporary Challenges and Concerns" organized by the Department of Primary Education of the University of Ioannina aims to highlight the importance of proper ear function (in terms of listening ability) in cognitive and emotional development. , as studied and established through the scientific work

of Professor Alfred Tomatis.A. Tomatis (1920-2001) was a French physician specializing in otolaryngology and especially phoniatrics. He developed the scientific method of Audio-Psycho-Phonology, whose work is both the diagnosis and the recovery of the listening deficit, an "invisible enemy" that appears in the ear and:

• affects cognitive, emotional, and motor development,
• inhibits neurosensory integration and
• contributes the most to the emergence of modern problems and disorders (learning difficulties, ADHD, provocative behavior, delinquency, etc.)

The Tomatis Psychoacoustic - Listening Test seems to be, perhaps, the only diagnostic tool for detecting the listening deficit, which can exist even when hearing is very good. This pathology of listening, known internationally as “Auditory Processing Disorder”, can be traced back to uterine life, according to studies by A. Tomatis, as the ear is fully functional at 18 weeks of gestation and is able to interact with and be influenced by stimuli received from the mother. The therapeutic - educational technique founded by A. Tomatis in order to solve listening deficits was based on a scientific discovery patented in 1957 at the French Academy of Sciences and the Paris Academy of Medicine under the title "Tomatis Effect". This technique has been described as a "Pedagogy of Listening" and has spectacular as well as lasting results in improving learning difficulties and behavioral disorders.

Key words: Listening, Audio-Psycho-Phonology, Tomatis Method

Η επίδραση της εργασιακής ανθεκτικότητας στην επαγγελματική εξουθένωση και την αντίληψη ποιότητας ζωής εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα

Αλεξάνδρα-Μαρία Αχή MA
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ψυχολόγος- MA Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Συμβουλευτική
alexandramaria.achi@gmail.com
Κάμτσιος Σπυρίδων PhD
ΤμήμαΨυχολογίας, ΠανεπιστήμιοΙωαννίνων
skamtsios@uoi.gr

Οι σύγχρονες κοινωνικοπολιτικές και τεχνολογικές συνθήκες έχουν μετατρέψει την εργασία σε πηγή άγχους. Η παρούσα εργασία επιδιώκει να εξετάσει τη σχέση της εργασιακής ανθεκτικότητας και των επιμέρους διαστάσεών της (δέσμευση, έλεγχος, πρόκληση) με την επαγγελματική εξουθένωση και την ποιότητα ζωής. Στόχος της μελέτης είναι να αποδειχθεί ότι τα επιμέρους χαρακτηριστικά της εργασιακής ανθεκτικότητας συμβάλουν στη μείωση της επαγγελματικής εξουθένωσης και στην αύξηση της ποιότητας ζωής. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 150 άτομα, άνδρες και γυναίκες, εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα. Οι Κλίμακες: (α) MaslachBurnoutInventory (MBI)- Greek, (β) OccupationalhardinessQuestionnaire (OHQ), Moreno- Jiménez- Greek, (γ) OxfordHappinessQuestionnaire – Greek, χορηγήθηκαν στους συμμετέχοντες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η παραγοντική δομή του ερωτηματολογίου της εργασιακής ανθεκτικότητας επιβεβαιώθηκε κατά την προσαρμογή του στην ελληνική γλώσσα, όπου αναδείχθηκαν τρεις παράγοντες (δέσμευση, έλεγχος και πρόκληση). Οι δείκτες προσαρμογής του μοντέλου είχαν ως εξής: $x2=123.56$, $p<.05$, $x2/df=1.48$. CFI=.95, TLI=.93, RMESE=.05 [LO .03, HI .06], SRMR=.045. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η δέσμευση προβλέπει θετικά: (α) την προσωπική επίτευξη ($\beta=.39$, $p<.05$), (β) την ποιότητα ζωής ($\beta=.21$, $p<.05$), αρνητικά τη συναισθηματική εξάντληση ($\beta=.-52$, $p<.05$), ενώ η υψηλή αντιλαμβανόμενη προσωπική επίτευξη προβλέπει θετικά την ποιότητα ζωής ($\beta=.33$, $p<05$). Τα παραπάνω

συζητούνται στη βάση της θεωρητικής προσέγγισης της έννοιας της ψυχολογικής ανθεκτικότητας.

Λέξεις κλειδιά:Επαγγελματική εξουθένωση, Εργασιακή ανθεκτικότητα, Ποιότητα ζωής

Σχολική επίδοση και αυτοαποτελεσματικότητα μαθητών και μαθητριών στα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες (STEMself-efficacy)
Ερευνητικά ευρήματα και προεκτάσεις για την επαγγελματική συμβουλευτική

Χαροκοπάκη Αργυρώ
Σύμβουλος Σ.Ε.Π. Ι.Ε.Π. / Υ.ΠΑΙ.Θ.
Δρ Συμβουλευτικής & Επαγγελματικού Προσανατολισμού

Η εργασία πραγματεύεται την έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας μαθητών και μαθητριών στα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες. Αρχικά γίνεται αναφορά στο εννοιολογικό και το θεωρητικό της πλαίσιο της έννοιας και στην αναγκαιότητα ανάπτυξης σχετικών δεξιοτήτων σε νέους και νέες, σύμφωνα με διεθνείς αναφορές και προτροπές (Unesco, Ευρωπαϊκή Επιτροπή), οι οποίες αποτυπώθηκαν στην ενσωμάτωση σχετικής θεματικής στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων για τους μαθητές και μαθήτριες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στη χώρα μας από το τρέχον σχολικό έτος 2021-2022 (ΦΕΚ 3567/ 04-08-2021). Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα ερευνητικά ευρήματα από την προσπάθεια ανίχνευσης των επιπέδων αυτοαποτελεσματικότητας μαθητών και μαθητριών δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης στα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες (STEMself-efficacy), καθώς και των όποιων διαφοροποιήσεων στην αυτοαποτελεσματικότητα με βάση το φύλο και την σχολική επίδοση στα συναφή γνωστικά αντικείμενα του σχολείου (μαθηματικά και θετικές επιστήμες). Η εργασία ολοκληρώνεται με την αναφορά προτάσεων για προγράμματα παρέμβασης επαγγελματικής συμβουλευτικής με άξονα εφαρμογής την σχολική κοινότητα αναδεικνύοντας το ρόλο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στη διαμόρφωση των εν λόγω αντιλήψεων αυτοαποτελεσματικότητας , δεδομένης της σημαντικής επίδρασης των αντιλήψεων αυτών στη διαμόρφωση σχετικών επαγγελματικών ενδιαφερόντων και την επιλογή σχετικών σπουδών και επαγγελματικών δραστηριοτήτων.

Λέξεις κλειδιά: αυτοαποτελεσματικότητα στα μαθηματικά και τις θετικές επιστήμες (STEMself-efficacy), μαθητές και μαθήτριες δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης, σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός

School performance grades and Science, Technology and Mathematics Self-Efficacy.
Research findings and implementations for Career Counseling

Charokopaki Argiro
Scientific Counselor for Career Counseling and Guidance in School in Institute of Educational Policy- Ministry of Education and Religious Affairs
PhD in Career Counseling and Guidance

The present study deals with Science, Technology and Engineer Self-Efficacy of secondary school students. Initially, we define the conceptual and theoretical framework of the concept and mention the need to develop relevant skills in young people, according to international reports and records (Unesco, European Commission). The new reformist programme in education attributes a clear priority to skills development of 4cs (Critical thinking, Creativity, Collaboration, Communication). Within this concept, the newly formed “Skills Labs” help young students

develop skills including STEM skills (4704/2020, 4763/2020 and 4823/2021 laws of Greek government).
The study presents the research findings about the levels of STEM self-efficacy of secondary education students in compulsory education (middle school students with mean age 15 years old) and how they differ based on gender, school performance grades and correlate with the relevant subjects of the school curriculum (mathematics and sciences). Finally, suggestions about career counselling intervention programmes are discussed, highlighting the role of Career Counselling and Guidance in development of STEM self-efficacy beliefs.

Key words: STEM self-efficacy, high school students, career counselling and guidance

Η αξιοποίηση της Θεατρικής Κούκλας στην Ειδική Αγωγή και τη θεραπεία

Αγγέλη Ευαγγελία
Νηπιαγωγός- Κουκλοπαίχτρια- Κουκλουθεραπεύτρια- Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
aggelievita@gmail.com

Το Θεραπευτικό Κουκλοθέατρο είναι ένα είδος δημιουργικής θεραπείας που χρησιμοποιεί τη Θεατρική Κούκλα ως μέσο για την σωματική, συναισθηματική ή ψυχική αποκατάσταση και θεραπεία, αξιοποιώντας την εγγενή θεραπευτική αξία που έχουν οι τέχνες που σχετίζονται με το Κουκλοθέατρο όπως: η κατασκευή κούκλας και η δημιουργία κουστουμιών, το παιχνίδι με τις Θεατρικές Κούκλες (puppet play) και η διαδικασία της δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης παράστασης. Σύμφωνα με τον Matthew Bernier (2003), το Θεραπευτικό Κουκλοθέατρο συνδυάζει τη λεκτική και μη- λεκτική επικοινωνία και έκφραση χάρη στην ενδογενή καλλιτεχνική και δραματουργική υπόσταση της Θεατρικής Κούκλας με αποτέλεσμα να μπορεί να απευθυνθεί σε ένα ευρύ ηλικιακό κοινό (παιδιά-ενήλικες-ηλικιωμένους) προσφέροντας ποικίλα θεραπευτικά αποτελέσματα δουλεύοντας ατομικά, ομαδικά και ,όταν κρίνεται απαραίτητο, με όλη την οικογένεια. Στην παρούσα μελέτη παρουσιάζονται τα οφέλη του Θεραπευτικού Κουκλοθέατρου σε τάξεις Τυπικής Ανάπτυξης και σε παιδιά με Ειδικές Ανάγκες. Γίνεται αναφορά στους στόχους που θέτουν οι εκπαιδευτικοί και στους τρόπους αξιοποίησής τους, καθώς και στον τρόπο που ανταποκρίνονται τα παιδιά όταν χρησιμοποιείται η Θεατρική Κούκλας στην τάξη. Τέλος, επισημαίνονται οι βασικές οδηγίες για την έναρξη των συνεδριών και την ομαλή ένταξη των παιδιών στο θεραπευτικό πλαίσιο όπως επίσης και οι τρόποι που οργανώνεται, δομείται και εφαρμόζεται το Θεραπευτικό Κουκλοθέατρο στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: Θεραπευτικό Κουκλοθέατρο, Θεατρική κούκλα, Ειδική Αγωγή,

Puppet's contribution in Special Education and therapy

Angeli Evangelia
Pre-school Teacher- Puppeteer- Puppet Therapist, Postgraduate Student at School of Fine Art at University of Ioannina
aggelievita@gmail.com

Therapeutic Puppetry is a type of creative therapy that uses the puppet as a means of physical, emotional or mental healing, remediation and rehabilitation, capitalizing the innate therapeutic value of puppetry-related arts such as puppet making and costume creation, puppet play and the process of creating a puppet show. According to Matthew Bernier (2003), Therapeutic

Puppetry combines verbal and non-verbal modes of expression through the intrinsic artistic and dramatic elements of puppetry so that it can be adapted to a variety of people of all ages, to meet various treatment goals working individually, with couples, groups or family. This study presents the benefits of Therapeutic Puppetry in Education not only to children with Typical Development but also to children with Special Needs. Reference is made to the goals set by teachers and the ways of their utilization as well as to the children's respond to the use of puppetry in educational process. Finally, it is highlighted basic instructions for the beginning of therapeutic sessions and the children's smooth inclusion in the therapeutic context and furthermore how Therapeutic Puppetry is organized, structured and applied in Education.

Key words: Therapeutic Puppetry, Puppet, Special Education,

Η προσέγγιση του θυμού στα παιδικά βιβλία και η διαχείρισή του μέσω της βιβλιοθεραπείας

Χούσου Βασιλική,
Πτυχιούχος Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων
evelinhousou@hotmail.com

Καθώς η εύθραυστη παιδική ψυχή έρχεται συχνά αντιμέτωπη με καταστάσεις που διεγείρουν δυσάρεστα συναισθήματα, η ανθεκτικότητά της δοκιμάζεται και παράλληλα διαμορφώνεται. Σ' αυτή τη διαδρομή, ο θυμός διαγράφει τη δική του πορεία, άλλοτε σταθερή και άλλοτε με διακυμάνσεις, άλλοτε αποκομμένος από τα υπόλοιπα συναισθήματα και άλλοτε εξουσιάζοντάς τα, άλλοτε αναίτια και άλλοτε δικαιολογημένα, άλλοτε ως αντίδραση στα μικρά και καθημερινά και άλλοτε ως αντίδραση σε καταστάσεις που ξεφεύγουν από τον έλεγχο του ανθρώπου. Στην εποχή της Covid-19, τα παιδιά θυμώνουν γιατί δεν μπορούν να αντιληφθούν το μέγεθος της απειλής, γιατί δεν μπορούν να κατανοήσουν την ευθύνη που ξαφνικά τους αναλογεί, γιατί δεν μπορούν και δεν θέλουν να αποδεχθούν τον περιορισμό της ελευθερίας τους και την οποιαδήποτε έκπτωση στις επιλογές τους. Εξακολουθούν, όμως, να θυμώνουν και γιατί οι γονείς τους φροντίζουν περισσότερο τα αδέρφια τους, γιατί οι φίλοι τους κερδίζουν πάντα στο παιχνίδι, γιατί ο κόσμος δεν ενδιαφέρεται για τις ανάγκες τους.Αυτοί οι μικροί και μεγάλοι θυμοί αποτυπώνονται, αρκετά συχνά, στην παιδική λογοτεχνία. Η παρούσα εργασία, μέσω της βιβλιοθεραπευτικής προσέγγισης εννέα παιδικών βιβλίων και της επιλογής εμπνευσμένων βιβλιοθεραπευτικών μεθόδων, αποσκοπεί να βοηθήσει το παιδί να αντιληφθεί ότι ο θυμός είναι ένα αποδεκτό συναίσθημα, ότι δεν αναδύεται τυχαία, ότι η εξωτερίκευσή του είναι σημαντική. Αποσκοπεί, τέλος, να βοηθήσει τον ενήλικα να συναισθανθεί το θυμωμένο παιδί και να του υποδείξει τους κατάλληλοτερους τρόπους εκτόνωσης του θυμού του, εκείνους που θα τον ανακουφίσουν και θα ενισχύσουν την ενσυναίσθηση, την ψυχική του ανθεκτικότητα και ισορροπία.

Λέξεις κλειδιά: παιδικό βιβλίο, θυμός, βιβλιοθεραπεία

The approach of anger in children's books and its management through book therapy

Housou Vasiliki
Degree in Primary Education
evelinhousou@hotmail.com

As the fragile child's soul is often confronted with situations that provoke unpleasant emotions, its resilience is tested and shaped at the same time. In this approach, anger charts its own

course, sometimes constant and sometimes with fluctuations, sometimes cut off from other emotions and sometimes dominating them, sometimes unnecessarily and sometimes justified, sometimes as a reaction to small or petty things, sometimes as a reaction to situations beyond human control.In the era of Covid-19, children are angry because they cannot comprehend the magnitude of the threat, they cannot understand the responsibility that suddenly falls on them, they cannot and do not want to accept the restriction of their freedom and any restriction on their choices. They are also still angry because they think that their parents care more about their siblings, their friends always win the game and people do not care about their needs. The less or more intense anger is quite often reflected in children's literature. The present work, through the bibliotherapeutic approach of nine children's books and the selection of inspired bibliotherapeutic methods, aims to help the child realize that anger is an acceptable emotion, that does not emerge by chance and its externalization is important. Finally, it aims to help the adult to show empathy to the angry child and to show him or her the most appropriate way to vent his anger, in order to calm him down and strengthen his empathy, mental resilience and balance.

Key words: children's book , anger, book therapy

Θρησκευτικές πεποιθήσεις και σχολική ένταξη

Γιώτη Ουρανία
Εκπαιδευτικός Π.Ε. – Μ.Δ.Ε. Επιστήμες της Αγωγής - Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε.
g.rania93@gmail.com

Σημαντικά ερωτήματα εγείρονται στη σύγχρονη εκπαιδευτική κοινότητα σχετικά με την εκπαίδευση και ένταξη των μεταναστών ή/και προσφύγων μαθητών στο σχολικό περιβάλλον. Αμφιλεγόμενες είναι οι απόψεις σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει η θρησκεία σε αυτές τις διαδικασίες. Είναι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των γηγενών ανασταλτικός παράγοντας για την προσέγγιση των αλλοπαδών συμμαθητών τους; Είναι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των μεταναστών ανασταλτικός παράγοντας για την εκπαιδευτική και κοινωνική τους εξέλιξη στο σχολείο; Παρόλο που η ελληνική και διεθνής βιβλιογραφία έχει διερευνήσει το εύρος αλληλεπίδρασης μεταξύ θρησκείας και κοινωνικοποίησης των αλλοδαπών, εν τούτοις το φαινόμενο είναι δυναμικό και διαρκώς εξελισσόμενο. Με δεδομένη την πολυπλοκότητα του εύρους αλληλεπίδρασης μεταξύ θρησκείας και ένταξης/ενσωμάτωσης, προβήκαμε στη διεξαγωγή έρευνας, αποσκοπώντας να εξετάσουμε αν οι θρησκευτικές αντιλήψεις των μαθητών στο πλαίσιο μιας κοινωνικής και πολιτικής κουλτούρας επηρεάζουν την καθημερινότητα των αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο. Βασικός σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να καταγράψει τα δεδομένα εμπειρικής έρευνας σχετικά με τη λειτουργία της θρησκείας και τον ρόλο που διαδραματίζει στην κοινωνικοποίηση των αλλοδαπών μαθητών. Επιχειρεί να εντοπίσει και να αναδείξει τις απόψεις μαθητών Λυκείου, για τη συνύπαρξη, συμπερίληψη και συνδιδασκαλία των μαθητών που προέρχονται από μεταναστευτικές ή προσφυγικές ομάδες και ασπάζονται διαφορετική θρησκεία από την επικρατούσα στην Ελλάδα. Επιπλέον, στόχος της έρευνας είναι να συλλέξει πληροφορίες, από τις μέχρι τώρα εμπειρίες των συμμετεχόντων, σχετικές με τη συμμετοχή των αλλόθρησκων μαθητών στα κοινωνικά δρώμενα του σχολικού περιβάλλοντος. Τέλος, η ερεύνα στοχεύει να εξετάσει τυχόν αντιστάσεις των συμμετεχόντων απέναντι στις μειονοτικές ομάδες. Αυτές οι αντιστάσεις συνδέονται με παγιωμένες αντιλήψεις που συμπεριλαμβάνονται στην ελληνική κουλτούρα και ενδεχομένως να παίρνουν ρατσιστικές προεκτάσεις. Τα δεδομένα της έρευνας αντλήθηκαν με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου με ερωτήσεις κλειστού τύπου, το οποίο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά.
Λέξεις κλειδιά: ένταξη αλλοδαπών, θρησκεία, εκπαίδευση, διαπολιτισμικότητα.

Religious beliefs and school integration

Gioti Ourania
Phd student
g.rania93@gmail.com

An important issue concerning education and integration of immigrant students deals with religion. Are religious beliefs of native students an inhibiting factor for immigrants' education and social development? Although the literature indicates some sort of correlation, the relation between these two factors is evolving. Taking into account the complexity of the issue, we conducted research aiming to examine whether native students' religious beliefs affect the school life of immigrant students. Main purpose of this paper is to present a research on the function of religion and the role it plays in the socialization of immigrant students. In particular, the research identifies and highlights the opinions of upper secondary school students on the co-existence and inclusion of students from immigrant background who espouse a religion other than the dominant in Greece. The research gathers information coming out of the participants' experiences during their school years. The questions examine the participation of non-orthodox students in school´s social events. Moreover, it focuses on perceptions of majority students that are based upon stereotypical thinking in the domain of religion. The data was collected by a structured, close-ended questionnaire, which was electronically distributed.

Key words: integration of foreigners, religion, education, interculturalism.

Υποστηρίζοντας τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα στη διδασκαλία - SiDIT Erasmus+ Project

Ουρανία Χρ. Γκικοπούλου
Μετα-Διδάκτωρ ΕΚΠΑ, Εκπαιδευτικός
gikopoulou@gmail.com
Ευστράτιος Χρ. Καπότης
Διδάκτωρ ΕΚΠΑ, Φυσικός
ekapotis@phys.uoa.gr
Γεώργιος Θεοφ. Καλκάνης
ομ. Καθηγητής ΕΚΠΑ
kalkanis@primedu.uoa.gr

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ήδη από το 2016, αναγνώρισε τον ζωτικό ρόλο των σχολείων στη διασφάλιση της επιτυχούς ενσωμάτωσης των παιδιών μεταναστών ή προσφύγων στην κοινωνία και τόνισε ότι πρέπει να υποστηριχθεί η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και η ένταξη όλων των παιδιών, ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό, πολιτιστικό, θρησκευτικό και γλωσσικό τους υπόβαθρο ή τις ικανότητές τους, καθώς αποτελεί ένα ζωτικό πρώτο βήμα για να αποκτήσουν τα παιδιά τις δεξιότητες που θα χρειαστούν για να ενσωματωθούν επιτυχώς σε όλο και ευρύτερες κοινωνικές ομάδες και τελικά στην κοινωνία. Στόχος του προγράμματος είναι να προωθήσουμε την κοινωνική συμπερίληψη (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών μεταναστών-προσφύγων) μακροπρόθεσμα, μέσω: Α) μιας διδακτικής μεθοδολογίας που επικεντρώνεται στη διασφάλιση της συμπερίληψης όλων των μαθητών σε δραστηριότητες στην τάξη, ενώ ταυτόχρονα διδάσκει εγκάρσιες δεξιότητες που είναι εξίσου σημαντικές για την κοινωνική ένταξη και Β) της ενίσχυσης της ικανότητας των εκπαιδευτικών να διδάσκουν με συμπεριληπτικό τρόπο, χωρίς αποκλεισμούς, ανεξάρτητα από τις διαφορετικές ικανότητες και το υπόβαθρο των μαθητών τους (Teacher Training Course – TTC). Το έργο υλοποιείται με

συνεργασία του Goethe-Institut, δημοτικών σχολείων των Βρυξελλών, ινστιτούτων κατάρτισης εκπαιδευτικών (Ιρλανδία-Κροατία), οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της συμπερίληψης (Βέλγιο-Ιταλία), έναν ειδικό στο εκπαιδευτικό λογισμικό (Ιρλανδία) και το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Κατά την πιλοτική εφαρμογή συμμετείχαν 5 δάσκαλοι και 100 μαθητές. Στο 2ο έτος πάνω από 20 δάσκαλοι θα το εφαρμόσουν στις τάξεις τους με 15-20 μαθητές ο καθένας, ενώ κατά το 3ο έτος προγραμματίζεται να εφαρμοστεί σε επιπλέον 180-200 εκπαιδευόμενους. Τα αποτελέσματα της πιλοτικής εφαρμογής είναι αρκετά ενθαρρυντικά και μας προδιαθέτουν θετικά για τη συνέχιση του προγράμματος και τη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων.

Λέξεις κλειδιά: συμπερίληψη, δεξιότητες, διδακτική μεθοδολογία, δημοτικό σχολείο

Supporting Inclusion and Diversity in Teaching –
SIDiT Erasmus+ Project

Ourania Gikopoulou
Post-Doctorial Researcher of National and Kapodistrioan University of Athens, Teacher
gikopoulou@gmail.com
Efstratios Kapotis
Dr of National and Kapodistrioan University of Athens, Physics Teacher
ekapotis@phys.uoa.gr
George Kalkanis
em. Professor of National and Kapodistrian University of Athens
kalkanis@primedu.uoa.gr

The European Commission, already in 2016, recognized the vital role of schools in ensuring the successful integration of immigrant or refugee children into society and stressed the need to support inclusive education and the integration of all children, regardless of their socio-economic, cultural, religious and linguistic background or skills, as it is a crucial first step in providing children with the skills they will need to successfully integrate into wider social groups and eventually into society.The aim of the project is to promote social inclusion (including migrant or refugee children) in the long run, through: A) a teaching methodology that focuses on ensuring the inclusion of all students in classroom activities, while teaching transversal skills that are important for social inclusion and B) enhancing teachers' ability to teach in an inclusive manner, regardless of their students' different abilities and backgrounds (Teacher Training Course - TTC).The project is implemented in collaboration with the Goethe-Institut, Brussels primary schools, teacher training institutes (Ireland-Croatia), organizations active in the field of inclusion (Belgium-Italy), an education software specialist (Ireland) and the University of Athens. 5 teachers and 100 students participated in the pilot application. In the 2nd year more than 20 teachers will apply it in their classrooms with 15-20 students each, while in the 3rd year it is planned to be applied to additional 180-200 students. The results of the pilot implementation are quite encouraging and predispose us positively for the continuation of the program and the optimization of the results.

Key words: inclusion, skills, teaching methodology, primary school

Ο ρόλος του οικογενειακού και του εκπαιδευτικού πλαισίου για την αποδοχή και συμπερίληψη παιδιών με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα

Μαρία Κυπριωτάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
mkypriotaki@uoc.gr
Μαρία Μαρκοδημητράκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
markodim@uoc.gr
Γεώργιος-Νικόλαος Φιοράκης
Προπτυχιακός φοιτητής Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
ptde7893@edc.uoc.gr

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανίχνευση του ρόλου της οικογένειας και των εκπαιδευτικών σχετικά με την αποδοχή και την συμπερίληψη μαθητών με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα (ΔΕΠ-Υ) στα πλαίσια αυτά. Το δείγμα της έρευνας συγκροτήθηκε από γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ και μέσα συλλογής των δεδομένων ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη (5 συνολικά συνεντεύξεις) για κάθε γονέα σχετικά με την αποδοχή ή μη της διαφορετικότητας γενικά και του παιδιού ειδικότερα, τις ενδοοικογενειακές σχέσεις και τον ρόλο που αυτές διαδραμάτισαν στην πορεία του παιδιού, την αντιμετώπιση και την σπουδαιότητα της υποστήριξης και των παρεμβάσεων από τους εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής, αλλά και τον ρόλο της διεπιστημονικής ομάδας. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας κατέδειξαν ότι οι γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ αντιμετωπίζουν καθημερινά πολλές προκλήσεις και δυσκολίες σε σχέση με την αποδοχή του παιδιού τους και την συμπτωματολογία· τονίζουν την ποικιλομορφία ως προς την αντιμετώπιση από τους εκπαιδευτικούς, αλλά και τις διαφορετικές παρεμβάσεις που αυτοί αξιοποιούν και επισημαίνουν την ανάγκη ευαισθητοποίησης της κοινωνίας και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σχετικά με τη ΔΕΠ-Υ. Δυο σημαντικά ζητήματα που αναδύθηκαν από τους γονείς παιδιών με ΔΕΠ-Υ είναι ότι η παρέμβαση αμέσως μετά τη διάγνωση μπορεί να οδηγήσει σε πολύ θετικά αποτελέσματα αναφορικά με την αποδοχή του παιδιού στο οικογενειακό και σχολικό πλαίσιο, ειδικά σε σχέση με τους συνομηλίκους και την μείωση των συμπτωμάτων της υπερκινητικότητας και της διάσπασης προσοχής. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν, ώστε να βοηθήσουν τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ και τις οικογένειές τους (τόσο τα μέλη της άμεσης όσο και τα μέλη της εκτεταμένης οικογένειας), εκπαιδευτικούς ειδικής και γενικής αγωγής, αλλά και τους ειδικούς/επαγγελματίες που ασχολούνται με αυτό το αντικείμενο (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλες ειδικότητες) και τις υπηρεσίες που έχουν ως στόχο τον σχεδιασμό, την υλοποίηση, και την αξιολόγηση κατάλληλων προγραμμάτων υποστηρικτικής παρέμβασης, για να παρέχουν στήριξη και φροντίδα στα παιδιά με ΔΕΠ-Υ και τις οικογένειές τους.

Λέξεις κλειδιά:Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με ή χωρίς Υπερκινητικότητα, γονείς, αποδοχή, συμπερίληψη

The role of the familial and educational context in the acceptance and inclusion of children with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder

Maria Kypriotaki
Associate Professor, Department of Preschool Education, University of Crete
mkypriotaki@uoc.gr
Maria Markodimitraki

Associate Professor, Undergraduate
markodim@uoc.gr
Georgios-Nikolaos Fiorakis
Student Department of Primary Education, University of Crete
ptde7893@edc.uoc.gr

The aim of the present study was to explore the role of family and school regarding the acceptance and inclusion of students with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (AD/HD). Participants were parents of children with AD/HD and data were collected through semi-structured interviews (5 for each parent) about the acceptance of diversity and their child, family relationships and their role in child's development, the treatment and the importance of support and interventions by educators, but also the role of the interdisciplinary team. Results of the present study showed that parents of children with AD/HD face challenges and difficulties in relation to their child's acceptance and symptoms; they emphasize on the different strategies and interventions they as well as educators use and they point out the need to raise public awareness and further educate teachers about AD/HD. Two important issues from parents of children with AD/HD are that the intervention immediately after the diagnosis can lead to very positive results regarding the acceptance of the child in the family and school context, especially in relation to peers and the reduction of symptoms of hyperactivity and distraction. These findings can be used to help children with AD/HD and their families, educators as well as professionals and services that aim at designing, implementing, and evaluating appropriate supportive intervention programs to provide support and care to children with AD/HD and their families.

Key words: Attention Deficit Hyperactivity Disorder with or without Hyperactivity, parents, acceptance, inclusion

Συνδιδασκαλία και Γλωσσικό Μάθημα: Μια σύγχρονη διδακτική προσέγγιση συνδιδασκαλίας στο μάθημα της Γλώσσας Β δημοτικού

Δρ. Βασιλική Μάλαμα
Phd Ειδικής Αγωγής, Εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής, Πειραματικό-10ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας
vasilikimalama@yahoo.gr
Δρ.Αικατερίνη Βίγκου
Phd Επιστημών της Αγωγής, εκπαιδευτικός ΠΕ70, Πειραματικό 10ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας
vigkou@gmail.com

Η εποχή της πανδημίας και η απομάκρυνση από το σχολικό πρόγραμμα και τις διαδικασίες του, απορρύθμισε τη μαθησιακή διαδικασία και επέφερε πιθανότητες δυσκολιών, απώλειας ενδιαφέροντος καθώς και απομάκρυνση από το γραπτό λόγο ειδικά στις μικρές τάξεις του δημοτικού (Onyema et al.,2020). Η συνδιδασκαλία ως διδακτική προσέγγιση πιθανόν να μπορεί να προσφέρει λύσεις και επιλογές σε διάφορα επίπεδα. Η συνδιδασκαλία συνδυάζει την εξειδίκευση ενός εκπαιδευτικού γενικής αγωγής με ενός εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής σε τάξεις μικτής ικανότητας (Murawski & Dieker, 2004). Οι παραλλαγές της μεθόδου εντοπίζονται στους ρόλους που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί στην διαδικασία της διδασκαλίας αλλά και στην ένταση με την οποία εκτελούνται τα παραπάνω μέσα στην τάξη (Tremblay, 2015). Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται ένα πρόγραμμα συνδιδασκαλίας 7 εβδομάδων κατά το οποίο 25 μαθητές και μαθήτριες της Β΄ δημοτικού εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά με την εκπαιδευτικό

της τάξης και του τμήματος ένταξης με θεματικό άξονα την διδασκαλία των ρημάτων. Περιγράφεται η διδακτική προσέγγιση της συνδιδασκαλίας και η εφαρμογή της , τα εργαλεία και οι μέθοδοι που αξιοποιήθηκαν στην προσπάθεια κατάκτησης των γνωστικών στόχων με πολύπλευρο τρόπο(Singh AS, Saliasi E, van den Berg V, et al., 2019; Bekhanova & Jurayev, 2021). Τέλος, η αξιολόγηση της εφαρμογής οδηγεί σε συμπεράσματα και προτάσεις για προεκτάσεις/μελλοντικές εφαρμογές.

Λέξεις -Κλειδιά: συνδιδασκαλία, διδακτικό σενάριο, παιχνιδοποίηση, διαφοροποίηση, ΤΠΕ

Co-teaching & Greek language: A modern way of teaching verbs in the 2nd Grade

Vasiliki Malama
Phd in Special Education, Inclusive classroom teacher, Experimental-10th Primary School of Kalamata
vasilikimalama@yahoo.gr
Aikaterini Vigkou
In Educational Studies, teacher, Experimental-10th Primary School of Kalamata
vigkou@gmail.com

The pandemic deregulated the learning process and brought about possibilities of difficulties, loss of interest as well as departure from the written word especially in the first grades (Onyema et al., 2020). Co-teaching as an approach may be able to offer solutions and choices. It combines the specialization of a general education teacher with a special education teacher in mixed education classes (Murawski & Dieker, 2004). The variations of the method are underlined by the roles that teachers undertake in the teaching process but also by the intensity with which the above are performed in the classroom (Tremblay, 2015). This paper presents a 7-week co-teaching program in which 25 students of the 2nd grade in elementary worked in groups with the teacher of the class and the special education teacher with a thematic focus on the teaching of verbs. The didactic approach of co-teaching and its application are described, along with the tools and methods used in the effort to achieve the cognitive goals in a multifaceted way (Singh AS, Saliasi E, van den Berg V, et al., 2019; Bekhanova & Jurayev, 2021). Finally, the evaluation of the application leads to conclusions and suggestions for extensions and future applications.

Key words: co-teaching, teaching scenario, gamification, differentiation, ICT

Ένταξη παιδιών με αυτισμό και εξατομικευμένα προγράμματα παρέμβασης

Μιχαλοπούλου Κατερίνα
Δασκάλα ειδικής αγωγής, Υποψήφια Διδάκτωρ Πανεπιστημίου της Córdoba
katerina.michalopoulou94@gmail.com
Juan Manuel Muñoz González
Professor in the department of Education in University of Cordoba in Spain
juan.manuel@uco.es
María Dolores Hidalgo-Ariza
Professor in the department of Education in University of Cordoba in Spain
lola.hidalgo@uco.es

Σύμφωνα με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τον όρο “ένταξη” εννοούμε την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και συγκεκριμένα την παροχή σημαντικών βάσεων για την εξασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών για άτομα με αναπηρία και ευέλικτα εκπαιδευτικά

συστήματα που ικανοποιούν τις διαφορετικές ανάγκες αυτών των μαθητών. Τα τελευταία χρόνια, η ένταξη παιδιών με αυτισμό απασχολεί ιδιαίτερα την εκπαιδευτική κοινότητα. Πολλές έρευνες δείχνουν ότι οι μαθητές με αυτισμό δεν ενσωματώνονται και δε συμμετέχουν στο σχολικό περιβάλλον Ωστόσο, η ουσιαστική ένταξη των παιδιών με ιδιαίτερες ανάγκες προϋποθέτει την κοινωνική συναλλαγή με τους συμμαθητές τους, αλλά και τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της σχολικής ζωής. Υπάρχουν διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με την ένταξη παιδιών με αυτισμό στο γενικό σχολείο που βοηθούν στη δημιουργία προγραμμάτων χωρίς αποκλεισμούς. Τα περισσότερα από αυτά τα προγράμματα προωθούν την εξατομικευμένη παρέμβαση, την ανάγκη ειδικού πλαισίου, τη μοντελοποίηση κατάλληλων συμπεριφορών και τη συμμετοχή τυπικά αναπτυσσόμενων συνομηλίκων του μαθητή με αυτισμό για την επιτυχία ενός προγράμματος ένταξης στο γενικό σχολείο. Οι παρεμβάσεις που προωθούν την ένταξη των αυτιστικών παιδιών στο σχολείοκατηγοριοποιούνται ως: άμεση διδασκαλία, μεσολάβηση τυπικά αναπτυσσόμενων συνομηλίκων και ενεργή συμμετοχή του ίδιου του παιδιού με αυτισμό.

Λέξεις – Κλειδιά: Αυτισμός, συμπερίληψη, παρέμβαση, συνομήλικοι, σχολική κοινότητα.

«Η συμβολή των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων στην συνεκπαίδευση παιδιού με ΔΑΦ Υψηλής Λειτουργικότητας και παιδιών τυπικής ανάπτυξης»

Αικατερίνη Σταύρου
Διδάκτωρ Ειδικής Αγωγής
stavrouek@gmail.com

Όλγα Σακελλαρίου
Εκπαιδευτικός ΠΕ60
olsak4@gmail.com

Στη σύγχρονη βιβλιογραφία παρατηρείται ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανάπτυξη των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού, στα πλαίσια της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η προαγωγή της συνεκπαίδευσης νηπίου με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (Υψηλής Λειτουργικότητας) στο γενικό σχολείο, με στόχο την ανάπτυξη των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων τόσο του παιδιού με ΔΑΦ όσο και των υπολοίπων παιδιών τυπικής ανάπτυξης. Η έρευνα διεξήχθη αξιοποιώντας την ανακαλυπτική και βιωματική προσέγγιση, στα πλαίσια καινοτόμου σχεδίου δράσης - εργαστηρίων δεξιοτήτων, στη θεματική ενότητα: *Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ-Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη-Αλληλοσεβασμός και Διαφορετικότητα,* με τίτλο: «*Πρόγραμμα ανάπτυξης του αλληλοσεβασμού και της διαφορετικότητας σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*» (Νικολιδάκη, 2020), σε Τμήμα Νηπιαγωγείου 22 νηπίων (21 νήπια με τυπική ανάπτυξη και 1 νήπιο με ΔΑΦ) και διήρκησε με την ανατροφοδότησή της συνολικά έξι μήνες. Τα ερευνητικά δεδομένα συλλέχθηκαν με εννοιολογικούς χάρτες (pre-post), ατομικά φύλλα εργασίας, ομαδικές δραστηριότητες και δομημένα ερωτηματολόγια αξιολόγησης (νηπίων και εκπαιδευτικών). Η ανάλυση των δεδομένων έγινε σε δύο άξονες, βάσει: α) τον Αυτοσεβασμό (ως προς το νήπιο με ΔΑΦ) και β) τον Σεβασμό προς τους άλλους (ως προς όλο το Τμήμα). Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της μελέτης υποδεικνύουν ότι τα καινοτόμα σχέδια δράσης - Εργαστήρια Δεξιοτήτων για την ανάπτυξη των κοινωνικοσυναισθηματικών δεξιοτήτων των νηπίων, μπορούν να αξιοποιηθούν εποικοδομητικά και για την προαγωγή της συνεκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) Υψηλής Λειτουργικότητας, Εργαστήρια Δεξιοτήτων, Συνεκπαίδευση, Κοινωνικο-συναισθηματικές Δεξιότητες.

The contribution of Skills Workshops in the inclusive education of a High - Functioning ASD student and students of typical development

Dr. Aikaterini Stavrou
stavrouek@gmail.com
Olga Sakellariou
olsak4@gmail.com

In recent literature, in the field of inclusive education, an increased interest has been observed in the development of the social-emotional skills of kids in the autistic spectrum. The aim of this research was to promote the inclusion of a kindergarten student with High - Functioning Autism Spectrum Disorder in the mainstream school classroom, with the main objective being the development of the social-emotional skills both for the ASD student and the other students of typical development. The research was conducted using the approaches of inquiry-based and experiential learning, in the framework of the Skills Workshop, a curriculum's innovative action plan, its module: Care and Act - Empathy and Social Responsibility - Mutual Respect and Diversity and the course: *"Plan for the development of mutual respect and understanding of diversity to kindergarten and primary school starting years age"* (Nikolidaki, 2020). The research was conducted in a kindergarten class of 22 students (21 of them of typical development and 1 with ASD) and lasted for 6 months, feedback included. The data consisted of concept maps (pre-test), individual worksheets, team activities and self-evaluation questionnaires, both for the students and the educators. The analysis of the data occured in the basis of A. self-respect for the ASD students, and B. respect towards others for the rest of the class. In conclusion, the results indicate that the innovative action plan of the Skills Workshops aimed at the enhancement of students' social-emotional skills can be used effectively for the promotion of inclusive education.

Key words: High - Functioning Autism Spectrum Disorders (ASD), Skills Workshops, Inclusive Education, Social - emotional skills

Κριτική παιδαγωγική, ετερότητα και παιδεία του πολίτη: το σχολείο μπροστά σε νέες προκλήσεις

Φωτεινή Καλογερογιάννη
MA, PhD.
fkalogerogianni@yahoo.com

Στον ευρωπαϊκό χώρο η *κριτική παιδαγωγική,* έτσι όπως αυτή εμφανίζεται στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα, αντανακλά στο πεδίο της παιδαγωγικής σκέψης και της εκπαιδευτικής πρακτικής ιδέες και αντιλήψεις για τη διαδικασία παραγωγής και κοινωνικής χρήσης της γνώσης οι οποίες προέρχονται από το ευρύτερο ρεύμα της *κριτικής θεωρίας*. Ειδικά στην Ελλάδα, η *κριτική παιδαγωγική* εμφανίζεται στις αρχές της δεκαετίας του ΄80 και συνιστά κυρίως κριτικό *επιστημονικό έλεγχο* των ιδεολογικών παραδοχών της παραδοσιακής παιδαγωγικής σκέψης πάνω βασίστηκε η θεμελίωση του αξιακού προσανατολισμού του σχολείου, η επιλογή των περιεχομένων και των στόχων μάθησης και η νομιμοποίηση των καθημερινών εκπαιδευτικών πρακτικών. Η μετανάστευση, αλλά και η εσωτερική γλωσσική, πολιτισμική και κοινωνικο-οικονομική διαφοροποίηση οδήγησαν στην μετατόπιση της έμφασης της παιδαγωγικής έρευνας στο φαινόμενο της *ετερότητας* και της εκπαιδευτικής της διαχείρισης. Στο πλαίσιο αυτό προέκυψε μια νέα αμφισβήτηση τόσο της δομής, όσο και του περιεχομένου του σχολικού προγράμματος, βασισμένη όχι τόσο σε έναν κριτικό έλεγχο των παραδοχών και των αξιωμάτων της επικρατούσας παιδαγωγικής σκέψης και των εκπαιδευτικών της εφαρμογών, όσο σε μια νέα

ιδεολογία των ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων. Εγγενές στοιχείο της ιδεολογίας αυτής είναι η προβολή του σχολείου ως χώρου σύγκρουσης μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών συστημάτων, πράγμα που καθιστά αναγκαία τη διαμεσολάβησή της από μια αντίρροπη παιδαγωγική τάση γνωστής ως *παιδεία του πολίτη*.

Λέξεις κλειδιά: κριτική παιδαγωγική, ετερότητα, μειονότητες, παιδεία του πολίτη

Critical pedagogy, diversity and civic education:
school education in the face of new challenges

Foteini Kologerogianni
MA, PhD, project manager
fkalogerogianni@yahoo.com

Critical pedagogy, as it appears in the second half of the 20th century in Europe, reflects in the field of pedagogical thought and educational practice ideas and perceptions about the process of production and social use of knowledge that come from the wider stream of critical theory. Especially in Greece, critical pedagogy emerged in the early 80's and is mainly a critical examination of the ideological assumptions of traditional pedagogical thought on which the foundation of the school's value orientations, the choice of contents and learning objectives, as well as the legitimacy of everyday teaching practices relied. Migration, but also the linguistic, cultural and socio-economic diversity within Greece have led to a shift of emphasis in educational research including diversity and its educational management. In this context, a new challenge arose both to the structure and the content of the school curriculum, based not so much on a critical examination of the assumptions of the prevailing pedagogical thought, but on a new ideology of individual and collective rights. An inherent element of this ideology is the tendency to project the school as a place of conflict and confrontation between different cultural poles and value systems, which necessitates its mediation by a counter-pedagogical tendency known as citizenship education.

Key words: critical pedagogy, diversity, minority rights, civic education

Πρόταση εκπαιδευτικού σεναρίου με δράσεις Θεατρικής Αγωγής: οι μαθητές της Γ' Δημοτικού μαθαίνουν για τα Ζώα σε λίμνες-ποτάμια

Παντελής Ιωακειμίδης
Εκπαιδευτικός-ΠΕ70
pioakimidis1977@gmail.com

Η εν λόγω ανακοίνωση αποτελεί μια πρόταση διδασκαλίας μιας διδακτικής ενότητας από το εγχειρίδιο της Μελέτης Περιβάλλοντος της Γ' Δημοτικού με την παράλληλη αξιοποίηση των διαφόρων μορφών δραματικής έκφρασης. Γενικό σκοπό του σεναρίου αποτέλεσε η γνωριμία των μαθητών της τρίτης τάξης με τα ζώα του γλυκού νερού, μέσα από τη βιωματική τους συμμετοχή σε πέντε (5) δράσεις Θεατρικής Αγωγής (διάρκειας 14 διδακτικών ωρών). Ειδικότερα, προτείνονται δράσεις: χάπενινγκ, παγωμένης εικόνας, θεατρικού παιχνιδιού, κουκλοθεάτρου και θεάτρου σκιών.

Λέξεις κλειδιά: θεατρική αγωγή, σενάριο, διδασκαλία, Μελέτη Περιβάλλοντος, θεατρικό παιχνίδι.

A teaching proposal with theatrical educational activities:
'Third Graders' learn about animals in rivers-lakes

Pantelis Ioakeimidis
Teacher in Primary Education
pioakimidis1977@gmail.com

This teaching proposal-including activities related to the Theatrical Education field- suggests an educational scenario for the teaching of the book "Environmental Studies" in Third Grade. The general purpose of this scenario was to acquaint the 'Third Graders' with animals in rivers and lakes, through their experiential participation in five (5) Theatrical Educational activities (lasting 14 teaching hours). In particular, activities are suggested: happening, frozen image, dramatic play, puppet theater and greek shadow theater.

Key words: school drama, educational scenario, teaching, environmental studies, dramatic play.

STEM - Καταγραφή διεθνούς και εθνικής εμπειρίας

Πρεβέντας Ευθύμιος
εκπαιδευτικός ΠΕ70, MSc Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
preve21@gmail.com
Παπάζογλου Μαγδαληνή
υποψήφια διδάκτορας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
mapapazo@uth.gr

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, στην οποία η κοινωνία προσπαθεί να ανταποκριθεί, ενώ η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή θέτει προκλήσεις σε όλους τους τομείς. Μία πρόκληση που γίνεται έντονα αισθητή σε παγκόσμιο επίπεδο είναι η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού κατάλληλα καταρτισμένου, ώστε να καλυφθούν οι αναδυόμενες ανάγκες σε θέσεις εργασίας που σχετίζονται με το STEM (Science, Technology, Engineering & Mathematics). Σύμφωνα με το WorldEconomicForum (2020) οι νέες θέσεις εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν θα αφορούν στους τομείς της ανάλυσης δεδομένων, της τεχνητής νοημοσύνης, της μηχανικής και του cloudcomputing. Υπό αυτό το πρίσμα, οι περισσότερες χώρες καλούνται να διαμορφώσουν μία εθνική στρατηγική για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της κοινωνίας και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και εν τέλει την οικονομία τους. Ένας τρόπος με τον οποίο προσπαθούν να το πραγματοποιήσουν είναι μέσω της ένταξης του STEM στην εκπαίδευση. Ωστόσο, υπάρχουν πολλές προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται για την επωφελή ένταξη του STEM στην εκπαίδευση, όπως η παροχή κατάλληλων υποδομών και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Στην παρούσα εργασία γίνεται καταγραφή της κατάστασης σε διεθνές αλλά και εθνικό επίπεδο αναφορικά με την ενσωμάτωση της μεθόδου STEM στην εκπαίδευση και παρουσιάζονται ορισμένες προτάσεις για τη διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής.

Λέξεις κλειδιά: STEM, ψηφιακές δεξιότητες, Τ.Π.Ε., εθνική στρατηγική.

STEM - International and national experience

Preventas Efthymios
primary school teacher, MSc Special Education, University of Thessaly
preve21@gmail.com
Papazoglou Magdalini
PhD candidate, Department of Primary Education, University of Thessaly
mapapazo@uth.gr

In recent years there has been a rapid development of technology to which society is trying to respond, while the transition to the digital era poses challenges in many areas. One challenge on a global level is the lack of well-trained candidates to meet the emerging needs of STEM-related positions (Science, Technology, Engineering & Mathematics). According to the World Economic Forum (2020) the new positions that are expected to emerge will be in the fields of data analysis, artificial intelligence engineering and cloud computing. In this light, most countries need to establish a national strategy to meet the needs of society and to improve their competitiveness, innovation and economy. One way of implementing this is through the integration of STEM into education. However, there are many conditions that must be met in order for STEM Education to be beneficial, such as the provision of the appropriate infrastructure and teacher training. In this paper, we present the situation on an international and national level regarding the integration of the STEM method into education and a number of proposals for the establishment of a national strategy.

Key words: STEM, digital skills, ICT, national strategy.

Σχολεία υπερασπιστές της γης: Μια συμμαχία, για την διάδοση των 17 στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Αρκουλή Ανθή
Νηπιαγωγός, Msc, Προϊσταμένη
Επιμορφώτρια Β επιπέδου ΤΠΕ, 2ο Νηπιαγωγείο Περιστερίου
anthiark@hotmail.com
Τσαπάρα Μαρία
Νηπιαγωγός, Msc, Υποψ. Διδάκτωρ Παν Δυτ. Μακεδονίας, 2οΝηπιαγωγείοΠεράματος
Scientix Ambassador, Leading teacher Eu Code Week
m.tsapara@hotmail.com
Παπαδόγκωνα Κωνσταντίνα
Νηπιαγωγός, Προϊσταμένη 22ου Νηπιαγωγείου Κερατσινίου
kon.papadogona@gmail.com
Ρεντζέπη Κατερίνα
Νηπιαγωγός, Προϊσταμένη 2ου Νηπιαγωγείου Περάματος
katerinarentzepi@gmail.com
Mindavalli Neslin
Νηπιαγωγός, Akdeniz Ilkokulu, Anamur, Turkey
neslincim@gmail.com
Αρχοντή Βαϊα
Νηπιαγωγός, 2ο Νηπιαγωγείο Περάματος
banaarx@hotmail.com
Γεωργαντή Πηνελόπη
Νηπιαγωγός, Med,2ο Νηπιαγωγείο Περάματος

penny_georgant@hotmail.com
Πριόνα Ευαγγελία
Νηπιαγωγός, Med, 2ο Νηπιαγωγείο Περάματος
valia.priona@gmail.com
Όθου Άννα
9 Νηπιαγωγός, 22ου Νηπιαγωγείου Κερατσινίου
annaothou1@gmail.com
Θεοδώρου Κωνσταντίνα
10 Νηπιαγωγός, Προϊσταμένη 18ου Νηπιαγωγείου Αγίου Δημητρίου
ktheodorou1970@gmail.com
Κόμζια Ευαγγελία
11 Νηπιαγωγός, Προϊσταμένη 6ου Νηπιαγωγείου Αγίου Δημητρίου
eyaggeliakom@gmail.com
Νιανιάρα Παναγιώτα
Νηπιαγωγός, Προϊσταμένη 1ου Νηπιαγωγείου Ηλιούπολης
pnianiara@gmail.com

Το έργο "Σχολεία υπερασπιστές της γης" βασίζεται στη συνεργασία επτά νηπιαγωγείων κατά το σχολικό έτος 2020 - 2021, σε Ελλάδα και Τουρκία, διήρκησε συνολικά 10 μήνες και συμμετείχαν συνολικά 152 μαθητές και μαθήτριες τόσο δια ζώσης όσο και στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Βασική επιδίωξη, του έργου ήταν η συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών για τους 17 στόχους της Βιώσιμης ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό δημιούργησαν μία συμμαχία που βασίστηκε στο 13ο στόχο της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Οι εκπαιδευτικοί σχεδίασαν σε ένα συνεργατικό πλαίσιο ένα πρόγραμμα που είχε ως βασικό σκοπό την ευαισθητοποίηση των παιδιών απέναντι στην κλιματική αλλαγή, τη συνειδητοποίηση ότι αποτελεί ένα ταυτόχρονα παγκόσμιο αλλά και τοπικό φαινόμενο, το οποίο δεν γνωρίζει σύνορα. Οι μαθητές/τριες είχαν τη δυνατότητα να προβληματιστούν για τα περιβαλλοντικά ζητήματα της πόλης και του σχολείου τους, να προσπαθήσουν να τα βελτιώσουν και να συνειδητοποιήσουν σταδιακά και τα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα. Ανέπτυξαν δεξιότητες στοχαστικής παρατήρησης και έμαθαν να παρατηρούν με μεγαλύτερη προσοχή τον κόσμο που τους περιβάλλει, εστιάζοντας σε πραγματικά προβλήματα, ενώ πρότειναν λύσεις. Η εμπλοκή παιδιών και εκπαιδευτικών και η υλοποίηση συνεργατικών δράσεων, έδωσε τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, συνεργασίας, δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης, μέσα σε ένα ελκυστικό πλαίσιο μάθησης. Το έργο πλαισιώθηκε από μια σειρά δραστηριοτήτων που είχε ως βασικούς άξονες την καλλιέργεια τόσο ψηφιακών όσο και συνεργατικών δεξιοτήτων. Ιδιαίτερα η χρήση νέων τεχνολογιών, η αξιοποίηση Web 2.0 εργαλείων και η ενσωμάτωση δραστηριοτήτων προγραμματισμού και εκπαιδευτικής ρομποτικής συνέβαλαν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων οπτικού προγραμματισμού και υπολογιστικής σκέψης, ενώ παράλληλα βοήθησε τους μαθητές/τριες, να αποκτήσουν σημαντικές εμπειρίες, να επικοινωνήσουν, να εξοικειωθούν, να κατανοήσουν την παιδαγωγική σημασία της αξιοποίησης των τεχνολογικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία και πάνω απ' όλα να κινητοποιηθούν, με παιγνιώδη τρόπο, αλληλεπιδρώντας και ενώνοντας τις δυνάμεις τους για ένα κοινό σκοπό και στόχο, αυξάνοντας τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα τους για μάθηση.
Λέξεις κλειδιά: Νηπιαγωγείο, βιώσιμη ανάπτυξη, συνεργασία, ΤΠΕ

Schools defenders of the Earth: An alliance, for the dissemination of the 17 goals for sustainable development

Arkouli Anthi
Early Childhood Educator, Msc, ICT Trainer, 2nd Kindergarten of Peristeri
anthiark@hotmail.com
Tsapara Maria

Early Childhood Educator, Msc, PhD Cand. University of Western Macedonia, 2nd kindergartenof Perama Scientix Ambassador, Leading teacher Eu Code Week
m.tsapara@hotmail.com
Papadogkona Konstantina
Early Childhood Educator, 22nd Kindergarten of Keratsini
kon.papadogona@gmail.com
Rentzepi Katerina
Early Childhood Educator, 2nd kindergarten of Perama
katerinarentzepi@gmail.com
Mindavalli Neslin
Early Childhood Educator, Akdeniz İlkokulu, Anamur, Turkey
neslincim@gmail.com
Archonti Vaia
Early Childhood Educator, 2nd kindergarten of Perama
banaarx@hotmail.com
Georganti Penelope
Early Childhood Educator, Med,2nd kindergarten of Perama
penny_georgant@hotmail.com
Priona Evangelia
Νηπιαγωγός, Med, 2nd kindergarten of Perama
valia.priona@gmail.com
Othou Anna
Early Childhood Educator, 22nd Kindergarten of Keratsiniou
annaothou1@gmail.com
Theodorou Konstantina
Early Childhood Educator, 18th Kindergarten of Aghiou Dimitriou
ktheodorou1970@gmail.com
Komzia Evangelia
Early Childhood Educator, 6th Kindergarten of Aghiou Dimitriou
eyaggeliakom@gmail.com
Nianiara Panagiota
Early Childhood Educator, 1st Kindergarten of Ilioupolis
pnianiara@gmail.com

The project "Schools Defenders of the Earth" is based on the collaboration of seven kindergartens during the school year 2020 - 2021, in Greece and Turkey, lasted a total of 10 months and involved a total of 152 students in both face-to-face and distance education. The main objective of the project was the collaboration between teachers and students on the 17 Sustainable Development Goals. For this purpose they created an alliance based on the 13th SDG. In a collaborative framework, the teachers designed a project that had the main purpose of raising children's awareness of climate change, the realization that it is both a global and local phenomenon that knows no borders. The pupils were able to reflect on the environmental issues of their city and school, to try to improve and gradually become aware of global environmental problems. They developed reflective observation skills and learned to observe the world around them more carefully, focusing on real problems and proposing solutions. Engaging children and teachers and implementing collaborative activities enabled them to develop communication, collaboration, creativity and critical thinking skills in an engaging learning context. The project was accompanied by a series of activities that focused on cultivating both digital and collaborative skills. In particular, the use of new technologies, the exploitation of Web 2.0 tools and the integration of programming and educational robotics activities contributed to the development of visual programming and computational thinking skills, while helping

students to gain important experiences, to communicate, to familiarize themselves, to understand the pedagogical importance of the use of technological means in the educational process and, above all, to be motivated, in a playful way, by interacting and joining forces.

Keywords: Kindergarten, sustainable development, collaboration, ICT.

Το ποτάμι της Έρκυνας πηγή ζωής για την πόλη

Φωτεινή Νταλαγιάννη
Εκπαιδευτικός Βιολόγος με κατεύθυνση Φυσιοπαθολογική
fotidala@gmail.com

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης το οποίο έλαβε χώρα στη Λιβαδειά το σχολικό έτος 2019-2020 από μαθητές του 3ου Γυμνασίου Λιβαδειάς.Σκοπός του Προγράμματος*:* Η γνωριμία με την έννοια του νερού, η κατανόηση των προβλημάτων που σχετίζονται με την ποσοτική και ποιοτική υποβάθμισή του, η ευαισθητοποίηση, η ενεργός συμμετοχή στην προσπάθεια ορθολογικότερης διαχείρισης και χρήσης του, για την βιωσιμότητά του. Η ανάδειξη του ρόλου της Επιστήμης και της Τεχνολογίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Ο τρόπος σύνδεσης του ποταμού με τη μυθολογία η χρησιμότητα του στο ιστορικό παρελθόν και η σύνδεση του με το μέλλον, πηγή ζωής για την πόλη της Λιβαδειάς και τον τουρισμό. Στόχοι/Επιδιωκόμενα αποτελέσματα: Γνωστικοί, ευαισθητοποίησης, δεξιοτήτων βιωματική μάθηση, θεωρία και πράξη στη διδασκαλία και τη μάθηση, διαθεματική, ομαδοσυνεργατική κ.α.
Θεματικές ενότητες- Ομάδες μαθητών:
1. «Εξερευνώντας το ποτάμι». Μαθησιακό επίπεδο γ΄ γυμνασίου.
2. «Βιοποικιλότητα και τουρισμός». Μαθησιακό επίπεδο α΄ και β΄ γυμνασίου.
3. «Το ποτάμι μας οδηγεί στα μυστικά της μυθολογίας». Μαθησιακό επίπεδο β΄ γυμνασίου.

Μετά την υλοποίηση του προγράμματος, οι μαθητές/τριες : Κατανοούν διαγράμματα και εξάγουν συμπεράσματα. Αποκτούν θετική στάση σε θέματα που αφορούν την αξία του νερού (αειφορία, οικονομία).

Λέξεις κλειδιά: νερό- ζωή, αειφορία, βιοποικιλότητα, οικονομία.

The river of Erkyna source of life for the city

Fotini Ntalagianni
Teacher of Biology – Physiopathology
fotidala@gmail.com

Environmental Education Program which took place in Livadia, in the school year 2019-20, by students of the 3rd High School of Livadia.Aim of the Program: To get acquainted with the concept of water, to understand problems related to water quality and quantity degradation, to raise awareness, to actively get involved in the effort for rational water management and use, for water sustainability. In addition, to highlight the role of science and technology in environmental protection, to examine the way the river is connected to mythology, its usefulness in the past and its connection to the future as a source of life for the city of Livadia and tourism.Objectives: Cognitive, awareness, skills, experiential learning, theory and practice in teaching and learning, interdisciplinarity, teamwork, etc.
Topics – Groups of students:
1. “Exploring the river” Grade 3, High school

2. “Biodiversity and Tourism” Grade 1 and 2, High school
3. “The river leads us to the secrets of mythology” Grade 2, High school
By the end of the program, the students will be able to: Understand diagrams and make conclusions, have a positive attitude on issues related to the value of water (sustainability, economy).

Key words: water-life, sustainability, biodiversity, economy

Διερεύνηση των αντιλήψεων μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με έννοιες του Μαγνητισμού

Δέσποινα Μαρία Ευσταθιάδου
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
dmeustathiadou@gmail.com
Στύλος Γεώργιος
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
gstylos@uoi.gr

Οι μαθητές στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν τα φυσικά φαινόμενα που συμβαίνουν στην καθημερινότητά τους, σχηματίζουν ιδέες (εναλλακτικές αντιλήψεις) για τον τρόπο που λειτουργεί η φύση (έννοιες και φαινόμενα των Φυσικών επιστημών) οι οποίες συνήθως αποκλίνουν από τις επιστημονικές. Έτσι, αναπτύχθηκαν νέα αναλυτικά προγράμματα και διδακτικές στρατηγικές με σημείο αναφοράς αυτές τις ιδέες. Προς αυτή την κατεύθυνση, η παρούσα εργασία διερευνά τις αντιλήψεις μαθητών Δ’, Ε’, και ΣΤ΄ Δημοτικού αναφορικά με τις έννοιες του Μαγνητισμού. Για το λόγο αυτό συλλέχθηκαν δεδομένα με τη χρήση ερωτηματολογίου ανοικτού και κλειστού τύπου, από 319 μαθητές Δημοτικού Σχολείου. Οι περιγραφικές στατιστικές αναλύσεις ανέδειξαν πως ένα μεγάλο μέρος των μαθητών έχει εναλλακτικές αντιλήψεις για τις έννοιες του Μαγνητισμού. Ενδεικτικά, πολλοί μαθητές θεωρούν πως ο μαγνήτης μπορεί να έλξει μέταλλα όπως ο χαλκός, ο χρυσός ή το ασήμι και ότι ο χαλκός μπορεί να αποτελέσει το υλικό κατασκευής ενός μαγνήτη. Ως εναλλακτικές αντιλήψεις καταγράφονται και οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ασκούνται οι μαγνητικές δυνάμεις, καθώς σε μεγάλο ποσοστό δήλωσαν πως ασκούνται μόνο με επαφή ή μόνο με απόσταση και όχι και με τους δύο τρόπους. Επίσης αρκετοί ερωτώμενοι πιστεύουν πως οι ομώνυμοι πόλοι έλκονται και οι μαγνητικές ιδιότητες είναι ίδιες είτε στο κέντρο του μαγνήτη είτε στους μαγνητικούς πόλους. Οι στατιστικές συγκρίσεις ως προς το φύλο και την τάξη έδειξαν πως αυτές οι δύο μεταβλητές δεν επηρεάζουν τη συνολική επίδοση των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: εναλλακτικές αντιλήψεις, μαγνητισμός, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Primary School Students’ perceptions about concepts of Magnetism

Despoina Maria Efstathiadou
Primary Education Teacher
dmeustathiadou@gmail.com
Georgios Stylos
Teaching Staff, Department of Primary Education University of Ioannina
gstylos@uoi.gr

Students in their attempt to explain the natural phenomena that occur in their everyday life, form ideas (alternative perceptions) about the way nature works (concepts and phenomena of the Natural Sciences) which are usually different from the scientific knowledge. Thus, new curricula and teaching strategies were developed with a reference to these ideas. In this direction, the present work explores the alternative ideas of the students in the 4th, 5th and 6th grade of the Greek Primary School about Magnetism. For this reason, data were collected from 319 primary school students by using open-ended and closed-ended questions. Descriptive statistical analyzes showed that many students have alternative perceptions about Magnetism. Indicatively, many students believe that the magnet can attract metals such as copper, gold or silver and that copper can be the building material of a magnet. The answers given by the students about the way in which the magnetic forces are exerted are also recorded as alternative perceptions, as a large percentage stated that they are exerted only by contact or only by distance and not in both ways. Also, many respondents believe that the homonymous poles are attracted and the magnetic properties are the same either in the center of the magnet or in the magnetic poles. Statistical comparisons of gender and class showed that these two variables did not affect students' overall performance.

Key words: alternative perceptions, magnetism, Primary Education

Βιωματικά εργαστήρια

Βιώνοντας το αόρατο: επαυξημένη πραγματικότητα στην εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες

Μιχάλης Δελημήτρος
Υποψήφιος διδάκτορας
mdelhmh@uoi.gr
Αναστάσιος Μικρόπουλος
Καθηγητής και Διευθυντής Εργαστηρίου Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση
amikrop@uoi.gr
Γεωργία Ιατράκη
Υποψήφια διδακτόρισσα,
g.iatraki@uoi.gr
Ιωάννης Βρελλης
ΕΔΙΠ
ivrellis@uoi.gr
Ιωάννα Μπέλλου
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ibellou@uoi.gr
Σοφία Πέγκα
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
spegka@uoi.gr

Η επαυξημένη πραγματικότητα φαίνεται να έχει σημαντικές εφαρμογές στην εκπαίδευση. Η δυνατότητα που έχει να ενσωματώνει ψηφιακό περιεχόμενο στο πραγματικό περιβάλλον του χρήστη, μπορεί να μειώσει το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης, να διευκολύνει την κατανόηση και να δημιουργήσει πιο ελκυστικές και διαισθητικές μαθησιακές εμπειρίες. Η οπτικοποίηση και η ενσωμάτωση σύνθετων πληροφοριών με φυσικό τρόπο στο περιβάλλον του χρήστη μπορεί να διευκολύνει την κατανόηση δύσκολων εννοιών ή διαδικασιών. Ειδικά τα προηγμένα γυαλιά επαυξημένης πραγματικότητας, σε αντίθεση με τις φορητές συσκευές, αφήνουν ελεύθερα τα χέρια του χρήστη και του επιτρέπουν να εμπλακεί χωρίς περιορισμούς, πιο αποδοτικά και με ασφάλεια και σε πρακτικές μαθησιακές δραστηριότητες.Το εργαστήριο προσανατολίζεται στη διερεύνηση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών όταν η Επαυξημένη Πραγματικότητα χρησιμοποιείται για την αναπαράσταση φαινομένων που δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτά από τις αισθήσεις μας, προκειμένου να «βιωθεί το αόρατο» και να συνεισφέρει στη δημιουργία νοητικών μοντέλων. Ειδικότερα θα δοθεί η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν μια εφαρμογή Επαυξημένης Πραγματικότητας για την μελέτη των καταστάσεων της ύλης στις οποίες απαντάται το νερό στη φύση. Για το σκοπό αυτό θα χρειαστεί οι συμμετέχοντες να έχουν προηγούμενη εμπειρία στη διδασκαλία του υπό μελέτη φυσικού φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: ΕπαυξημένηΠραγματικότητα, Φυσική

Experiencing the Invisible: Augmented Reality in Science Education

Michael Delimitros
PhD Student
mdelhmh@uoi.gr
Tassos. A. Mikropoulos

Professor and Director of the Educational Approaches to Virtual Reality Technologies Lab
amikrop@uoi.gr
Georgia Iatraki
Student
g.iatraki@uoi.gr
Ioannis Vrellis
Laboratory Teaching Staff
ivrellis@uoi.gr
Sofia Pegka
ΕΔΙΠ, Laboratory Teaching Staff
spegka@uoi.gr

Augmented reality seems to have important implications in education. The potential it has to integrate digital content into the real environment may narrow the gap between theory and practice, contribute to understanding and create more attractive and intuitive learning experiences. The visualization and integration of complex information in a natural way in the user's environment can facilitate the understanding of difficult concepts or processes. Especially the technologically advanced augmented reality glasses, unlike other portable devices, leave the user free and allow him to engage without restrictions, more efficiently and safely in learning activities.This workshop aims at exploring the experience of teachers when Augmented Reality is used to represent phenomena that cannot be perceived by our senses, in order to "experience the invisible" and contribute to the creation of mental models. In particular, the participants will be given the opportunity to use an application of Augmented Reality to study the states of matter in which water is found in nature. For this purpose, the participants will be required to have previous experience in teaching the phenomenon under study.

Key words: AugmentedReality, Physics

Βιώνοντας την αυτιστική εμπειρία μέσω γυαλιών Επαυξημένης Πραγματικότητας

Αικατερίνη Στεργιούλη
Υποψήφια διδακτόρισσα
a.stergiouli@uoi.gr
Μιχάλης Δελημήτρος
Υποψήφιος διδάκτορας
mdelhmh@uoi.gr
Αναστάσιος Μικρόπουλος
Καθηγητής και Διευθυντής Εργαστηρίου Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση
amikrop@uoi.gr
Ιωάννα Μπέλλου
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ibellou@uoi.gr
Σοφία Πέγκα
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
spegka@uoi.gr

Η ενσυναίσθηση ατόμων στο περιβάλλον αυτιστικών και νευροτυπικών ατόμων αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την κατανόηση, την αποδοχή, και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Η αποτύπωση της αυτιστικής εμπειρίας, κυρίως όσον αφορά την υπερευαισθησία σε οπτικά και

ακουστικά ερεθίσματα αποτελεί τη βάση για την έρευνα στο πεδίο της ειδικής αγωγής. Το βιωματικό εργαστήριο αφορά τη «βίωση» οπτικών και ακουστικών ερεθισμάτων και εμπειριών αισθητηριακής υπερφόρτωσης από τον γενικό πληθυσμό στο περιβάλλον αυτιστικών και νευροτυπικών ατόμων. Η «βίωση» αυτή υλοποιείται μέσω της τεχνολογίας της επαυξημένης πραγματικότητας και εξειδικευμένων συστημάτων και λογισμικού.

Λέξεις κλειδιά: Ενσυναίσθηση, Αισθητηριακή Υπερφόρτωση, Ακουστική και οπτική υπερευαισθησία

Experiencing the autistic experience through Augmented Reality glasses

Aikaterini Stergiouli
PhD Student
a.stergiouli@uoi.gr
Michael Delimitros
PhD Student
mdelhmh@uoi.gr
Tassos. A. Mikropoulos
Professor and Director of the Educational Approaches to Virtual Reality Technologies Lab
amikrop@uoi.gr
Ioanna Mpellou
Laboratory Teaching Staff
ibellou@uoi.gr

Empathising with stakeholders in the environment of autistic and neurotypical individuals is an important step in understanding, accepting, and improving their quality of life. The mapping of the autistic experience, particularly in terms of hypersensitivity to visual and auditory stimuli, is the basis for research in the field of special education. The experiential workshop concerns the 'experiencing' of visual and auditory stimuli and sensory overload experiences by the general population in the environment of autistic and neurotypical individuals. This 'experience' is implemented through augmented reality technology and certain hardware and software systems.

Key words: Empathy, Sensory overload, Auditory and visual hypersensitivity

Επιτελεστική γραφή (Performance writing) σώμα και λέξη:
από την περιπλάνηση της επιτέλεσης που εγγράφεται, στο κείμενο που δρα

Δρ. Μαρία - Μάρω Γαλάνη
Χορογράφος –Ερευνήτρια Performancewriting
Ειδικό Εκπαιδευτικό προσωπικό ΤΕπΕΚΕ Πανεπιστήμιο Πατρών
galani@upatras.gr

Το PerformanceWriting είναι μια πολυτροπική /multimodal προσέγγιση δημιουργικής γραφής, συγγραφικής εργασίας και της Performance. Έχει εφαρμογή στην τυπική, μη τυπική και άτυπη (περιβαλλοντική, διαπολιτισμική, μουσειοπαιδαγωγική κ.λπ.) εκπαίδευση Προάγει τη δημιουργικότητα, φαντασία, ενσυναίσθηση, συνεργασία, εξωστρέφεια, τόλμη στη συγγραφική χωρίς το φόβο της γλωσσικής έκθεσης, ικανότητα στη έκφραση και την «μετεγγραφή» ιδεών σε επιτέλεση. Το εργαστήρι διαπραγματεύεται τις βασικές αρχές της επιτελεστικής γραφής και την πρακτική εφαρμογή της στην εκπαίδευση. Σκοπός του είναι οι μετέχοντες /ουσες να έρθουν σε

επαφή με μια μεθοδολογία και τα απαραίτητα εργαλεία Performance Writing για την κατασκευή αισθητικού κειμένου [αισθητικό κείμενο είναι κάθε κείμενο που παρουσιάζει αισθητικά χαρακτηριστικά].Εκκινώντας από μια ιδέα, η οποία διερευνάται και εξελίσσεται συλλογικά θα εργαστούμε παράλληλα «επί χώρου» και «επί χάρτου» για να μεταθέσουμε ένα κείμενο προς την Performance και το αντίθετο την Performance προς το κείμενο.Εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διαδικασία είναι: επανάληψη / υπερβολή/ κινητική ρυθμική δράση/ φωνή, ηχηρότητα, ηχοτοπία. Συγγραφικές και δραματολογικές τεχνικές είναι: αυτόματη γραφή/ ανακύκλωση, κειμένων/ αποσπασματικότητα/ αυτοαναφορές και αυτοβιογραφικά στοιχεία. Παράλληλα μέσα από τη βιωματική διαδικασία θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στο ερώτημα: Ποιες είναι οι προσαρμογές τεχνικών του performance writing που θα εξασφαλίσουν τη λειτουργικότητά του σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα;Διάρκεια Εργαστήριου: δύο ώρες. Αριθμός Συμμετεχόντων/ουσών: 20 άτομα

Λέξεις κλειδιά: δημιουργική γραφή, performance writing, σώμα, λέξη

Το ψυχόδραμα και η συμβολή του στη διδασκαλία της φυσικής αγωγής για την προαγωγή της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης παιδιών (προ)σχολικής ηλικίας

Χαρίλαος Κ. Ζάραγκας
Αναπληρωτής Καθηγητής Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
hzaragas@uoi.gr

Σκοπός του βιωματικού εργαστηρίου είναι η μετάδοση γνώσεων στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, σχετικά με την προσέγγιση των εννοιών της υπευθυνότητας, του σεβασμού, της ελευθερίας, της ισονομίας, του δικαίου και της συναισθηματικής κατανόησης, οι οποίες αποτελούν βασικές κοινωνικές αξίες και προωθούνται μέσα από τον αθλητισμό και την εκπαίδευση. Στόχος του βιωματικού εργαστηρίου είναι οι εκπαιδευτικοί να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να καθοδηγήσουν και να εμπνεύσουν τους μαθητές, έτσι ώστε οι ανθρώπινες αξίες να γίνουν αντιληπτές και εφαρμόσιμες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, ενισχύοντας την κοινωνική και συναισθηματική μάθηση. Έχοντας σαν βασικό εργαλείο, το συνδυασμό της μεθόδου του ψυχοδράματος και την ιστορία της φυσικής αγωγής, θα εστιάσουμε στις αρχές και τις αξίες που προάγει ο αθλητισμός και το Ολυμπιακό Ιδεώδες. Μέσα από την αναβίωση παρελθοντικών αθλητικών γεγονότων ενσωματώνονται στοιχεία, όπως: η δυναμική της ομάδας, το παιχνίδι ρόλων, η αυτοπαρουσίαση μέσω της δραματικής έκφρασης, ο αυθορμητισμός και η δημιουργικότητα, η μέθεξη. Το βιωματικό εργαστήριο θα προσφέρει: α) ιδέες για καινοτομία και δημιουργικότητα, β) ευκαιρίες για συζήτηση, γνώση, κατανόηση, ανάλυση, σύνθεση και εφαρμογή των κοινωνικών αξιών, γ) στο διαχωρισμό μεταξύ συναισθηματικής και γνωστικής πλευράς των πληροφοριών και γ) τη μέθοδο για τη μεταλαμπάδευση των κοινωνικών αξιών στους μαθητές.

Λέξεις κλειδιά: φυσική αγωγή, ψυχόδραμα, κοινωνικοσυναισθηματική μάθηση

Psychodrama and its contribution to the teaching of physical education to promote the (pre) school children's social and emotional learning

Harilaos K. Zaragas
Associate Professor E.C.E.D.U., University of Ioannina
hzaragas@uoi.gr

The purpose of the experiential workshop is to communicate knowledge to the participating teachers on the approach of the concepts of responsibility, respect, freedom, equality, law and emotional understanding, which constitute basic social values and they are promoted through sports and education. The aim of the experiential workshop is for teachers to know how they can guide and inspire students, so that human values are perceived and applied on an individual and collective level, thus enhancing social and emotional learning. Having as a basic tool the combination of the method of psychodrama and the history of physical education, we will focus on the principles and values promoted by sports and the Olympic Ideal. Through the revival of past sporting events, elements are incorporated, such as: team dynamics, role play, self-presentation through dramatic expression, spontaneity and creativity, intoxication. The experiential workshop will be offer: a) ideas for innovation and creativity, b) opportunities for discussion, knowledge, understanding, analysis, synthesis and application of social values, c) separation between the emotional and cognitive side of information and c) the method for diffusing social values to students.

Key words: physical education, psychodrama, socio-emotional learning

Αντιμετωπίζοντας τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: Διαδικτυακός εκφοβισμός σε εφήβους

Ιωάννα Ντέρη,
Φιλόλογος-Ψυχολόγος, πρώην Υπεύθυνη του Τμήματος Αγωγής Υγείας της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης
ioannanteri@gmail.com
Όλγα Παντούλη,
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό, ΑΠΘ
pantouli@edlit.auth.gr

Το σχολείο αποτελεί κατάλληλο πεδίο παρέμβασης με σκοπό την πρόληψη και την ευαισθητοποίηση των νέων ατόμων προκειμένου να προστατεύουν την ιδιωτική τους ζωή και να αποφεύγουν καταχρηστικές συμπεριφορές προς τους άλλους. Στο βιωματικό εργαστήριο που θα πραγματοποιηθεί εντοπίζεται στη ρητορική μίσους μέσω διαδικτύου, επομένως η θυματοποίηση συντελείται διαδικτυακά, αλλά οι συνέπειές της επεκτείνονται στον πραγματικό κόσμο με πολλαπλές συνέπειες ανάλογα με το ενισχυτικό ή όχι περιβάλλον του θύματος, την ψυχική του ανθεκτικότητα κλπ.Σκοπός των δραστηριοτήτων *«Μοιραζόμαστε χωρίς να εκθέτουμε τον εαυτό μας»* και *«Αντιμετωπίζοντας τον Κυβερνοεκφοβισμό»* είναι οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες να είναι σε θέση α) να αναγνωρίζουν τις μορφές που παίρνει ο εκφοβισμός στο διαδίκτυο και οι συνέπειες που έχει αυτή η μορφή θυματοποίησης β) να αναπτύξουν δεξιότητες ώστε να μπορούν κατάλληλα σε καταχρηστικές συμπεριφορές που προσβάλλουν ή βλάπτουν γ) να κατανοήσουν την αναγκαιότητα διατήρησης των ορίων ανάμεσα στο δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης, στην αξία της ίσης αντιμετώπισης των ανθρώπων χωρίς διακρίσεις και στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, όπως ορίζονται και προστατεύονται στη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Συμπερασματικά, ο Διαδικτυακός Γραμματισμός δρα ενισχυτικά στην ενδυνάμωση των νέων ατόμων καθώς τα βοηθά να κατανοήσουν τί διακυβεύεται στο διαδίκτυο, να προστατεύονται και να αντιδρούν σε καταχρηστικές συμπεριφορές.

Λέξεις κλειδιά: Μη τυπική μάθηση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Διαδικτυακός εκφοβισμός, Εκπαίδευση στην αποφυγή της ρητορικής μίσους, Διαδικτυακός Γραμματισμός

Tackling Internet Hate Rhetoric: Cyberbullying in teens

Ioanna Nteri,
Philologist-Psychologist, former Head of the Department of Health Education D.D.E. Eastern Thessaloniki
ioannanteri@gmail.com
Olga Pantouli,
Laboratory Teaching Staff, AUTH
pantouli@edlit.auth.gr

The school is an appropriate field of intervention in order to prevent and raise awareness of young people in order to protect their privacy and avoid abusive behavior towards others. In the experiential workshop that will take place, hate rhetoric is found online, so the victimization takes place online, but its consequences extend to the real world with multiple consequences depending on the supportive environment or not of the victim, his mental resilience, etc.The purpose of the activities "Sharing without exposing ourselves" and "Tackling Cyberbullying" is for the participants to be able to a) recognize the forms of bullying on the internet and the consequences of this form of victimization b) develop skills so that they can properly engage in abusive or damaging abusive behaviors and be protected by the Convention on the Rights of the Child, the Universal Declaration of Human Rights and the European Convention on Human Rights. In conclusion, Internet Literacy enhances the empowerment of young people as it helps them understand what is at stake online, protect themselves and react to abusive behaviors.

Key words: Non-formal Human Rights Learning, Cyberbullying, Hate Rhetoric Training, Internet Literacy

Εκπαίδευση Γλωσσικών Μειονοτήτων και Αρχαιοελληνικό Θέατρο: Ένα σχέδιο εργασίας βασισμένο στους «Ιππείς» του Αριστοφάνη, με τη χρήση μεθόδων/τεχνικών του Εκπαιδευτικού Δράματος και του ForumTheatre

Μ.Α. Γιάννης Πουταχίδης,
Θεατροπαιδαγωγός
mgrjanis@hotmail.com

Έναυσμα του εργαστηρίου αποτελεί η κωμωδία του Αριστοφάνη, «Ιππείς», η οποία μας επιτρέπει να δουλέψουμε με ασφάλεια σ' ένα περιβάλλον, και με χαρακτήρες που σχετίζονται με τη σημερινή πραγματικότητα. Η ιστορία αυτή αγγίζει μια πληθώρα θεμάτων, όπως: ειλικρίνεια, ενσυναίσθηση, πονηρια, τιμιοτητα και αλληλοσεβασμός. Ο στόχος του σχεδίου διδασκαλίας είναι να εντοπίσουν τα παιδιά τα αίτια που οδηγούν σε προστριβές μεταξύ των συμπολιτών μέσα σε μια δημοκρατία. Επιπλέον, επιδιώκουμε τα παιδιά να αναπτύξουν ικανότητες όπως να συνεργάζονται, να κατονομάζουν τα συναισθήματά τους, να εκφράζουν τις γνώμες τους και τις σκέψεις τους. Μέσα από τις δραστηριότητες στήνεται ένα πλέγμα αλληλεπίδρασης μεταξύ της μητρικής γλώσσας των παιδιών και της ελληνικής. Οι μαθητές ενθαρρύνονται με παιγνιώδη τρόπο να εκφράσουν σύνθετα συναισθήματα και αφηρημένες έννοιες στη δεύτερη γλώσσα, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνουν εργαλεία για να εξερευνήσουν, χαρακτήρες διαμέσου του παιχνιδιού ρόλων, ν' αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και την έκφρασή τους, να μάθουν να σέβονται τους άλλους, να γνωρίσουν τρόπους και τεχνικές ώστε να μεταδίδουν και να μοιράζονται τις εμπειρίες τους. Οι συμμετέχοντες του βιωματικού εργαστηρίου, θα εξοικειωθούν με τις δημιουργικές μεθόδους του Εκπαιδευτικού Δράματος και του Forum Theatre, ενθαρρύνει να τους εμπνεύσει να αξιοποιήσουν τις τεχνικές του δράματος

στην εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη, καθώς και να τους δώσει εναύσματα για να ανεβάσουν μία παράσταση.

Λέξεις κλειδιά: Θέατρο, Εκπαιδευτικό Δράμα, Θέατρο Forum, μειονοτική εκπαίδευση, ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Η αξιοποίηση της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας και Μάθησης στην Εκπαίδευση. Μια ερευνητική προσέγγιση

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Πολυξένη Μήτση ,Διδάκτωρ
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
p.mitsi@uoi.gr
Παναγιώτα Στράτη
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr
Ροδόκλεια Αναγνωστοπούλου
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
rodoklia@yahoo.gr

Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Μάθηση αποτελεί πρόκληση τόσο για την αναδιαμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, όσο και για την ανανέωση και ενδυνάμωση του ρόλου του εκπαιδευτικού. Η εφαρμογή της απαιτεί εναλλακτικούς και καινοτόμους τρόπους διδακτικής πράξης και σκέψης, ώστε να γίνει εφικτή η σταδιακή και ποιοτική πρακτική αξιοποίησή της. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθεί ο βαθμός, οι λόγοι και ο τρόπος πρακτικής αξιοποίησης της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας και Μάθησης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Στην ερευνά μας, που πραγματοποιήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, συμμετείχαν εκπαιδευτικοί από όλες της βαθμίδες Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα, N:112 Βρεφονηπιοκόμοι, N:200 Νηπιαγωγοί, N:290 Δάσκαλοι και N:206 Εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, της Περιφερειακής Ενότητας Ηπείρου. Από την ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας προέκυψαν διαφοροποιήσεις όσον αφορά τη συχνότητα εφαρμογής, τους λόγους υλοποίησης αλλά και τις στρατηγικές και τεχνικές που επιλέχθηκαν από τους εκπαιδευτικούς, ενώ ως κοινό στοιχείο καταγράφηκε ο βαθμός ικανοποίησής τους και η πρόθεση μελλοντικής αξιοποίησης της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας και Μάθησης. Με δεδομένο ότι οι παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις αδυνατούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στη σύγχρονη πλουραλιστική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Μάθηση δύναται να αποτελέσει ισχυρό μέσο για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας.

Λέξεις Κλειδιά: Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Μάθηση, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, στρατηγικές

Utilisation of Differentiated Instruction and Learning within Education. An exploratory approach

Maria Sakellariou
Professor, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Polyxeni Mitsi
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
p.mitsi@uoi.gr

Panagiota Strati
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr
Rodokleia Anagnostopoulou
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
rodoklia@yahoo.gr

Differentiated Instruction and Learning poses a challenge not only towards the reformation and modernisation of the educational system, but towards the renovation and empowerment of the educationalist's role as well. Its implementation calls for alternative and groundbreaking ways of teaching acting and thinking, so that its gradual and high-quality practical utilisation becomes possible. The aim of this study is to investigate on the degree, reasoning and manner to practically utilise Differentiated Instruction and Learning within all the educational ranks. In our research, which was carried out during the 2020-2021 academic year, professionals from every educational rank participated, more specifically N: 112 Daycare Instructors, N:200 Kindergarten Educators, N:290 Elementary School Teachers and N:206 Secondary Education Teachers, all from the Region of Epirus, Greece. From the analysis and interpretation of the research data, diversification in terms of frequency of implementation, reasons for applying, as well as strategies and techniques that were favoured by the educationalists came to surface, while the degree of their satisfaction and the intention of future utilisation of Differentiated Teaching and Learning, was recorded as a common topic. Given the fact that traditional teaching approaches fail to comprehensively meet our modern, pluralistic educational reality, Differentiated Instruction and Learning has the potentiality to become the means most powerful towards elevating the quality of education and fighting scholar failure.

Key words: Differentiated Instruction and Learning, Daycare Centres, Primary and Secondary Education, strategies

Η Ομαλή Μετάβαση των Παιδιών στη Σύγχρονη Εκπαιδευτική Διαδικασία: Τάσεις, Εμπόδια και Προοπτικές

Πρόεδρος: Μαρία Σακελλαρίου
Συζητητής: Μαρίνα Μπέση

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Το παρόν Συμπόσιο αναδεικνύει σύγχρονα ζητήματα που εμπίπτουν στην Επιστήμη της Παιδαγωγικής και της Προσχολικής Παιδαγωγικής. Βασικός άξονας του Συμποσίου είναι η μετάβαση των παιδιών με τυπική και μη τυπική ανάπτυξη από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον και από την μια βαθμίδα εκπαίδευσης στην άλλη. Η μετάβαση έχει απασχολήσει τη διεθνή επιστημονική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, λόγω της συμβολής της στην ομαλή προσαρμογή του παιδιού στη σχολική ζωή και τη μείωση των σχολικών διαρροών. Στο Συμπόσιο θα αναδειχθούν τόσο οι απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τις αιτίες αύξησης του ενδιαφέροντος για τη μετάβαση, τη συνεκπαίδευση, τη σχολική ετοιμότητα και την ομαλή μετάβαση από τη μια εκπαιδευτική βαθμίδα στην άλλη, καθώς και για τις σημαντικές παραμέτρους που σχετίζονται με το πλαίσιο μετάβασης των παιδιών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες όσο και οι απόψεις γονέων για τις βασικές ικανότητες που πρέπει να έχουν κατακτήσει τα παιδιά για την ομαλή μετάβαση στα κέντρα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας και η ερευνητική διεθνής βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν τους βασικούς φορείς

κοινωνικοποίησης και απόκτησης δεξιοτήτων των παιδιών. Η συνεργασία και ο από κοινού σχεδιασμός Αναπτυξιακά Κατάλληλων Προγραμμάτων στο πλαίσιο της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας και Μάθησης και της Συνεκπαίδευσης, αναβαθμίζει την ποιότητα εκπαίδευσης των παιδιών, με αποτέλεσμα την ολόπλευρη ανάπτυξή τους, τη θετική στάση για το σχολείο και τη μάθηση. Μάλιστα η ερευνητική βιβλιογραφία αναδεικνύει την επιτυχή ακαδημαϊκή και προσωπική εξέλιξη των παιδιών ως αποτέλεσμα ομαλής μετάβασης από την μια εκπαιδευτική βαθμίδα στην άλλη με καθοριστική τη μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο.Η εκπαίδευση και οι ομαλές μεταβάσεις σύμφωνα με τα Δικαιώματα του παιδιού αποτελούν στόχο για τις εκπαιδευτικές πολιτικές που επιδιώκουν υψηλής ποιότητας εκπαίδευση για όλα τα παιδιά. Τα προγράμματα ομαλής μετάβασης και οι αποτελεσματικές πρακτικές συμβάλλουν προς αυτήν την κατεύθυνση.

Λέξεις Κλειδιά: μετάβαση, σχολική ετοιμότητα, παιδικός σταθμός, νηπιαγωγείο, δημοτικό σχολείο,οικογένεια

Smooth Transition of Children into Modern Educational Process: Trends, Obstacles and Perspectives

President: Maria Sakellariou
Debater: Marina Besi

SYMPOSIUM GENERAL ABSTRACT

The present Symposium brings forward contemporary issues which fall under the Science of Pedagogy and Preschool Pedagogy. The basic axis of the Symposium is transition of children with typical and non-typical development from family to scholar environment and from one educational rank to the other. Transition has been a matter of concern for the global scientific community over the last decades, due to its contribution in a smooth adaptation of the child to school life and the lessening of educational leakage. On the Symposium, the views of not only the Primary Education teachers shall be highlighted regarding the reasons for the increasing interest about transition, coeducation, school readiness and smooth transition from a certain rank of education to the next, along with the parametres critical that relate with the transition context of children with disability or/and special educational needs, but the thoughts of parents regarding the basic abilities their children ought to have conquered for a well-tempered transition into the centres of preschool training and education, as well. The results of the research and international exploratory literature attest to the fact that both, family and school comprise the two basic bodies of child socialisation and skills acquisition. Collaboration and collective designing of Developmentally Appropriate Programmes within the context of Differentiated Instruction and Learning, hand-in-hand with that of Coeducation, upgrades the quality of children's education, resulting in their wholesome development, their positive attitude towards school and learning. More on this, exploratory literature accentuates children's successful academic and personal growth as the result of a smooth transition through successive educational ranks, with transition from kindergarten to elementary school being the most crucial one. Education and smooth transitions according to the Children's Rights, are the very goal for educational policies which seek for premium-quality education for all children. Smooth Transition Programmes along with appropriate practices do contribute to this orientation.

Key words: transition, school readiness, daycare centre, kindergarten, elementary school, family

Αιτίες αύξησης του ενδιαφέροντος για τη σχολική μετάβαση, από την οπτική των εκπαιδευτικών

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Μαρίνα Μπέση
Διδάκτωρ, Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marinabesi@gmail.com

Το ζήτημα της ομαλής μετάβασης των παιδιών από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο απασχολεί τη διεθνή επιστημονική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, γιατί συμβάλει στην ομαλή ένταξη και προσαρμογή του παιδιού στη σχολική ζωή και τη μείωση των σχολικών καθυστερήσεων. Στην Ελλάδα η σχολική μετάβαση μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να ενδιαφέρει την εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς η χρήση αποτελεσματικών πρακτικών μετάβασης έχει θετικό αντίκτυπο στα παιδιά, τόσο σε κοινωνικό/συναισθηματικό, όσο και σε ακαδημαϊκό επίπεδο και ενισχύει την ικανότητά τους για επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων στο μέλλον. Στην παρούσα εργασία συζητείται ακριβώς αυτή η μετάβαση των παιδιών στο Δημοτικό Σχολείο και επιχειρείται να διερευνηθεί το ζήτημα της μετάβασης στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Ειδικότερα, διερευνώνται και αναλύονται οι απόψεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών που υπηρετούν ως νηπιαγωγοί, δάσκαλοι ή διευθυντές Δημοτικών Σχολείων, σχετικά με τις αιτίες αύξησης του ενδιαφέροντος για τη μετάβαση. Ακόμη εξετάζεται κατά πόσο διαφοροποιούνται οι απόψεις τους ανάλογα με το φύλο και τη θέση υπηρεσίας τους. 1602 εκπαιδευτικοί από τις 13 εκπαιδευτικές περιφέρειες της Ελλάδας απάντησαν σε ερωτηματολόγιο κλειστών ερωτήσεων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι μεγαλύτερες απαιτήσεις γνώσεων που έχει η σύγχρονη κοινωνία σε συνδυασμό με τη μεγαλύτερη πίεση από την πλευρά των γονέων και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την εξασφάλιση της ακαδημαϊκής επιτυχίας των μαθητών, οδήγησαν στην επιδίωξη υλοποίησης προγραμμάτων μετάβασης. Επιπλέον, το σχολείο βρίσκεται σε δυναμική σχέση αλληλεξάρτησης με τη διαρκώς μεταβαλλόμενη κοινωνία και είναι αυτονόητο να εναρμονίζεται με τη σύγχρονη πραγματικότητα, επανασχεδιάζοντας και υιοθετώντας νέες εκπαιδευτικές πρακτικές. Η ετερογένεια του μαθητικού πληθυσμού (εθνική, γλωσσική, θρησκευτική, μαθησιακή κλπ.), η αύξηση της αστικοποίησης και του μεγέθους του Δημοτικού Σχολείου, συμβάλει στην διεύρυνση του ενδιαφέροντος για την ομαλή μετάβαση των παιδιών από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. Η εκπαίδευση είναι οικουμενικό δικαίωμα κάθε παιδιού και έχουμε υποχρέωση να παρέχουμε ίσες ευκαιρίες και καλής ποιότητας εκπαίδευση σε όλους. Κι ένα πρόγραμμα μετάβασης με αποτελεσματικές πρακτικές μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά σ΄ αυτό.

Λέξεις κλειδιά: Μετάβαση, Νηπιαγωγοί, Δάσκαλοι, Διευθυντές Δημοτικών Σχολείων

Reasons for the increase of interest about school transition, from the educationalists' viewpoint

Maria Sakellariou
Professor, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Marina Besi
PhD, Director of Primary Education, Department of Pre-School Education, University of Ioannina, marinabesi@gmail.com

The matter of children's smooth transition from Kindergarten to Elementary School has been of discourse within the international scientific community throughout the last decades, since it contributes in the child's well-tempered integration and adaptation into school life, reducing thus school latency. In Greece, transition only over the last years has started to concern the educational society, since the use of effective transition practices has a positive impact on children not only on a social/emotional level but also on an academic one, while it boosts their ability for a successful confrontation of the challenges to come. Within the present study, this precise transition of children to Elementary School is put on debate but also an effort is made to scrutinise on the issue of transition that accounts for the Greek educational reality. More specifically, the views of Greek educationalists who serve as kindergarten educators, elementary school teachers or Elementary School heads are investigated and analysed, regarding the causes for the increase of interest about transition. Additionally, the question about how much do these views are diversified according to gender and position they hold, is examined. A close-ended questionnaire was filled in by 1602 educationalists from all 13 educational districts of Greece. The findings of the research have shown that it was the greater demands for knowledge posed by modern society in hand with the ever growing pressure on the parents' and primary education sides for the assurance of the pupils' academic success, that have led to the pursuit for implementing transition programmes. Furthermore, school is under a dynamic interdependence relation with the perpetually changing society, it therefore comes naturally that it is in full alignment with modern reality, by reshaping and adopting new educational practices. Heterogeneity within pupil population (national, lingual, religious, cognitive etc.), the increase in urbanisation thus in the magnitude of Elementary School, contribute into the broadening of interest over a smooth child transition from Kindergarten to Elementary School. Education is every child's ecumenical entitlement and it is our duty to provide equal opportunities and high-quality education to all. And it is a transition programme of effective practices the one to resolutely contribute in this.

Key words: Transition, Kindergarten Educators, Elementary School Teachers, Elementary School Heads

Η ομαλή μετάβαση του παιδιού από το οικογενειακό περιβάλλον στον παιδικό σταθμό: Ανησυχίες και προσδοκίες γονέων

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Ροδόκλεια Αναγνωστοπούλου
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
rodoklia@yahoo.gr
Παναγιώτα Στράτη
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr
Πολυξένη Μήτση
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
p.mitsi@uoi.gr

Η ζωή του ανθρώπου σηματοδοτείται από ραγδαίες εξελίξεις σε όλους του τομείς ανάπτυξης και από ποικίλες αλλαγές. Μία από αυτές συντελείται, όταν το παιδί εγκαταλείπει το στενό και προστατευμένο οικογενειακό περιβάλλον προκειμένου να μεταβεί στον παιδικό σταθμό. Στην παρούσα μελέτη ανιχνεύονται οι ανησυχίες των γονέων για το θέμα της μετάβασης των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον στον παιδικό σταθμό όσο και οι προσδοκίες τους για

το σχολικό περιβάλλον, αφού όπως τεκμηριώνει η έρευνα, η συμμετοχή της οικογένειας στα προγράμματα μετάβασης είναι σημαντική για την ομαλή έκβαση της μετάβασης του παιδιού στο νέο προσχολικό περιβάλλον και την υποστήριξη της σχολικής ετοιμότητας. Στη συγκεκριμένη μελέτη επιλέχθηκε η ημι-δομημένη συνέντευξη ως βασικό εργαλείο για την καταγραφή των απόψεων των γονέων αναφορικά με το ζήτημα της μετάβασης προκειμένου να συλλεχθούν έγκυρα δεδομένα και σε βάθος πληροφορίες για το προς διερεύνηση ζήτημα. Το δείγμα της έρευνάς μας αποτέλεσαν 55 οικογένειες από την Περιφερειακή Ενότητα της Ηπείρου. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, προέκυψε ως πρωταρχικός προβληματισμός των γονέων για τη μετάβαση του παιδιού στον παιδικό σταθμό ο αποχωρισμός και η προσαρμογή στο νέο πλαίσιο. Η ενεργητική συμμετοχή των γονέων στο παιδαγωγικό έργο του παιδικού σταθμού θα διευκολύνει τη διαδικασία της μετάβασης του παιδιού από το ένα πλαίσιο στο άλλο δημιουργώντας οικεία περιβάλλοντα για το παιδί, προσφέροντας του ασφάλεια και ενισχύοντας την αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθησή του.

Λέξεις κλειδιά: Μετάβαση, Οικογένεια, Παιδικός Σταθμός, Ανησυχίες, Προσδοκίες

Smooth child transition from family environment to daycare centre; Concerns and anticipations of the parents

Maria Sakellariou
Professor, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Rodokleia Anagnostopoulou
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
rodoklia@yahoo.gr
Panagiota Strati
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr
Polyxeni Mitsi, PhD
Department of Pre-School Education, University of Ioannina
p.mitsi@uoi.gr

Human life is marked by rapid evolution within all of the sections of development, no less by various changes. One of them takes place the day a child leaves their narrow and secure family environment in order to transcend into the daycare centre. Within the current study, the concerns of the parents about the matter of children's transition to daycare are traced, along with their anticipations of the school environment, since, as the research testifies, participation of the family in the transition programmes is critical for a smooth outcome of the child's transition to the new preschool world and the support of school readiness. In this particular study, semi-structured interviewing was opted for, as the basic tool for recording the parents' opinions regarding the issue of transition on the purpose of gathering valid data and in-depth information over the matter under investigation. The sample of our research consists of 55 families, all from the Region of Epirus, Greece. On the basis of the research findings, separation and adaptation to the new context emerged as the primary concern of parents about their child's transition to daycare. Active participation of the parents to the pedagogical labour of the daycare shall facilitate the child's transition process from one context to the other, creating environments that are familiar to them, offering then safety and empowering their self-esteem and confidence.

Key words: Transition, Family, Daycare Centre, Concerns, Anticipations

Η Απόκτηση Βασικών Ικανοτήτων κατά τη Μετάβαση από τον Παιδικό Σταθμό στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση: Μια ερευνητική προσέγγιση

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Ροδόκλεια Αναγνωστοπούλου
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
rodoklia@yahoo.gr
Παναγιώτα Στράτη
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr
Πολυξένη Μήτση
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
p.mitsi@uoi.gr
Μαρία Μπάνου
Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
mbanou@hotmail.gr
Πέτρος Τζίμας
Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ptzimas@cs.uoi.gr

Στη σύγχρονη εποχή των ραγδαίων κοινωνικοοικομικών και τεχνολογικών αλλαγών καθίσταται αναγκαία η οικοδόμηση των βασικών ικανοτήτων, ως μια δυναμική διαδικασία που έχει ως αφετηρία το οικογενειακό περιβάλλον και η οποία συνεχίζει να εξελίσσεται στα περιβάλλοντα αγωγής και μάθησης. Το προσχολικό περιβάλλον δημιουργεί κλίμα ασφάλειας, εμπιστοσύνης και αποδοχής για τα παιδιά και τις οικογένειές τους, όταν εξασφαλίζει αφενός τις προϋποθέσεις για μια ομαλή μετάβαση στα Προσχολικά Κέντρα Αγωγής και Εκπαίδευσης και αφετέρου όταν ενισχύει δεξιότητες και ικανότητες των παιδιών που είναι απαραίτητες για την προώθηση της προσωπικής και κοινωνικής τους ανάπτυξης, την απόκτηση θετικής στάσης για το σχολείο, τη μάθηση και γενικότερα για τη μετέπειτα ζωή τους. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των Νηπιαγωγών, των Βρεφονηπιαγωγών και τωνΟικογενειών αναφορικά με τις βασικές ικανότητες που πρέπει να έχουν κατακτήσει τα παιδιά για την ομαλή μετάβαση τους στα Κέντρα Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Στην έρευνα μας, που πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2018-2019, συμμετείχαν Ν: 194 Νηπιαγωγοί, Ν: 217 Βρεφονηπιαγωγοί και Ν: 55 Γονείς / κηδεμόνες από την Περιφερειακή Ενότητα Ηπείρου. Η ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων της μελέτης συνηγορεί στη διαπίστωση ότι α) οι Νηπιαγωγοί και οι Βρεφονηπιαγωγοί αξιολογούν ως σημαντικότερες τις κοινωνικές δεξιότητες σε σχέση με τις προ-ακαδημαϊκές ικανότητες, τόσο για τον παιδικό σταθμό, όσο και για το νηπιαγωγείο και β) οι γονείς έχουν υψηλές προσδοκίες από τα περιβάλλοντα μάθησης και θεωρούν σημαντική τη συμβολή τους στην ανάπτυξη και εξέλιξη του παιδιού, στην εξασφάλιση συνθηκών που επιτρέπουν τη θετική προσαρμογή του προκειμένου να βελτιώσει και να αποκτήσει κοινωνικές δεξιότητες και προ-ακαδημαϊκές ικανότητες. Η έρευνα ανέδειξε την αναγκαιότητα της συνεργασίας των προσχολικών δομών και της οικογένειας για τη διασφάλιση συνέχειας, μέσα από τον σχεδιασμό Αναπτυξιακά Κατάλληλων Προγραμμάτων και της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας και Μάθησης για τα παιδιά του παιδικού σταθμού και του νηπιαγωγείου, ώστε να διευκολυνθεί το πέρασμα από τις μονάδες φροντίδας, προσχολικής αγωγής και διαπαιδαγώγησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: Μετάβαση, Βασικές Ικανότητες, Παιδικός Σταθμός, Νηπιαγωγείο, Οικογένεια

Acquisition of Basic Skills during Transition from Daycare to Mandatory Education; An exploratory approach

Maria Sakellariou
Professor, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Rodokleia Anagnostopoulou
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
rodoklia@yahoo.gr
Panagiota Strati
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
panagiotastrati@yahoo.gr, pstrati@uoi.gr
Polyxeni Mitsi
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
p.mitsi@uoi.gr
Maria Banou
PhD Candidate, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
mbanou@hotmail.gr
Petros Tzimas
PhD Candidate, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
ptzimas@cs.uoi.gr

In our modern era of rapid socio-economic and technological change, dire becomes the need to construct basic skills, as a dynamical procedure that has family environment as its starting point and which continues to evolve within the environments of training and learning. Preschool environment creates an atmosphere of safety, trust and acceptance for children and their families when it ensures the prerequisites for a smooth transition to Preschool Training and Education Centres on one hand, and enhances the children's skills and abilities on the other, abilities that are necessary for promoting their personal and social development, obtaining a positive attitude towards school, learning, their future life in general. The purpose of the hereunto study is to explore the views of Kindergarten Educators, Daycare Instructors and Families regarding the basic abilities children ought to have acquired for their well-tempered transition to Preschool Training and Education Centres. In our research which was carried out during the 2018-2019 school year, N:194 Kindergarten Educators, N:217 Daycare Instructors and N:55 Parents/Guardians from the Region of Epirus, Greece, took part. The analysis and interpretation of the research findings advocate for the conclusion that a) Kindergarten Educators and Daycare Instructors would evaluate social skills in relevance to pre-academic abilities as being of higher significance, for both, daycare an kindergarten, and b) Parents hold high anticipations of the learning environments, deeming their contribution as important for their children's development and evolution, the ensuring of conditions that allow for their positive adaptation, in order for their children to improve and obtain social skills and pre-academic abilities. The research highlighted the need for collaboration between early childhood structures and the family towards the safeguarding of continuity via the designing of Developmentally Appropriate Programmes and Differentiated Instruction and Learning for daycare and kindergarten pupils, so that their passing from daycare, preschool training and educating, to mandatory education is facilitated.

Key words: Transition, Basic Abilities, Daycare Centre, Kindergarten, Family

Σχολική Ετοιμότητα και Παράγοντες Επιτυχημένης Μετάβασης από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο για τα παιδιά με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Μαρία Σακελλαρίου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Παναγιώτα Στράτη
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων,
panagiotastrati@yahoo.grpstrati@uoi.gr
Πολυξένη Μήτση
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
p.mitsi@uoi.gr
Ροδόκλεια Αναγνωστοπούλου
Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
rodoklia@yahoo.gr
Μαρία Μπάνου
Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
mbanou@hotmail.gr
Πέτρος Τζίμας, Υπ. Διδάκτωρ
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ptzimas@cs.uoi.gr

Η ομαλή μετάβαση στο σχολικό πλαίσιο για τα παιδιά με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τις οικογένειές τους είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία. Το παιδί είναι ενταγμένο σε ένα σύστημα αλληλεπιδράσεων οικογένειας, σχολείου, κοινότητας και κοινωνικών σχέσεων, το οποίο βρίσκεται σε διαρκή εξέλιξη. Η πολυπλοκότητα της ομαλής μετάβασης αποτελεί θέμα μελέτης της επιστημονικής κοινότητας προκειμένου να την κατανοήσουν καλύτερα και να προσδιορίσουν τρόπους για τη βελτίωση των εμπειριών για τα παιδιά με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τις οικογένειές τους.Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθούν οι σημαντικοί παράμετροι που σχετίζονται με το πλαίσιο μετάβασης των παιδιών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στην έρευνά μας, που πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2018-2019, συμμετείχαν N:520 εκπαιδευτικοί (νηπιαγωγοί και δάσκαλοι) από την Περιφερειακή Ενότητα Ηπείρου που απάντησαν σε ερωτήματα για θέματα συνεκπαίδευσης και ομαλής μετάβασης από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Τα δεδομένα της έρευνας αναδεικνύουν δραστηριότητες που ενισχύουν τους μαθητές με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ακαδημαϊκές ικανότητεςκαι παράγοντες για την αξιολόγηση των μαθητών στο πλαίσιο της επιτυχημένης μετάβασης.Από την ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας προέκυψε ότι για την αποτελεσματικότητα της προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης είναι αναγκαίες οι κατάλληλες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, ώστε να υπάρχει συνέχεια για τους μαθητές στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα όσον αφορά τις κοινωνικές και ακαδημαϊκές δεξιότητες. Επίσης, από την έρευνα προκύπτει ότι η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία και Μάθηση δύναται να αποτελέσει ισχυρό μέσο για την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, τόσο στο νηπιαγωγείο όσο και στο δημοτικό σχολείο. Τα ευρήματά μας συνηγορούν υπέρ της συνεκπαίδευσης που θα εφαρμόζεται με τα κατάλληλα, αποτελεσματικά και υψηλής ποιότητας προγράμματα ομαλής μετάβασης. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υποστηρίξουν τη μετάβαση των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά απαιτούνται ευρύτερες αλλαγές στα σχολεία και συνεργασία τόσο με τις οικογένειες των παιδιών όσο και με τις κοινότητες.

Λέξεις Κλειδιά: Μετάβαση, Σχολική Ετοιμότητα, Κοινωνικές και Ακαδημαϊκές Δεξιότητες

School Readiness and Factors for a Successful Transition from Kindergarten to Elementary School of children with disability or/and special educational needs

Maria Sakellariou
Professor, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Panagiota Strati
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
panagiotastrati@yahoo.grpstrati@uoi.gr
Polyxeni Mitsi
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
p.mitsi@uoi.gr
Rodokleia Anagnostopoulou
PhD, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
rodoklia@yahoo.gr
Maria Banou
PhD Candidate, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
mbanou@hotmail.gr
Petros Tzimas
PhD Candidate, Department of Pre-School Education, University of Ioannina
ptzimas@cs.uoi.gr

Smooth transition in the school context of children with disability or/and special educational needs is an intricate process. The child is integrated within a system of interactions among the family, school, community and social relations which is undergoing a perpetual evolution. The complexity of smooth transition comprises the issue under discourse amongst the scientific community in order it becomes more comprehensively understood as well as for ways to be determined by which the experiences of children with disability or/and special educational needs and of their families, to be improved. The goal of the current study is to scrutinise upon the critical parametres associated with the context of the transition of children with disability or/and special educational needs. In our research, conducted during the 2018-2019 school year, N: 520 educationalists (kindergarten educators and elementary school teachers) all from the Region of Epirus, Greece, participated answering questions on matters of co-education and smooth transition from kindergarten to elementary school. The data extracted from the research highlight activities that empower pupils with disability or/and special educational needs, academic abilities and factors for assessing the pupils within the context of successful transition. From the analysis and interpretation of the research findings it emerged that in order for preschool and early school education to be effective, appropriate pedagogical approaches are necessary so that continuity regarding social and academic skills within the educational environments is ensured for pupils. More on this, from the research it is concluded that Differentiated Instruction and Learning is able to become a means most powerful for the upgrade of the educational quality, not only when it comes to kindergarten but within elementary school, as well. Our findings plead for co-education which shall be implemented under suitable, effective and premium-quality programmes of smooth transition. Educationalists can truly support the transition of pupils with disability or/and special educational needs, wider changes in school as well as collaboration not only with the children's families but with the community as well, are nevertheless required.

Key words: Transition, School Readiness, Social and Academic Skills

«Ειδική Αγωγή-Αναπτυξιακές Διαταραχές»
Στάσεις γονέων παιδιών τυπικής ανάπτυξης ως προς τη συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Πρόεδρος: Σαρρής Δημήτριος
Κεντρικός ομιλητής: Χριστοπούλου Φωτεινή

Χριστοπούλου Φωτεινή,
Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Ερευνήτρια Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α)
foteinichr007@gmail.com
Σαρρής Δημήτριος,
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Διευθυντής Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α.)
dsarris@uoi.g
Ζάραγκας Χαρίλαος,
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Διευθυντής Εργαστηριακής Μονάδας Κινητικής Έκφρασης του Εργαστηρίου Τεχνών Κινητικής Έκφρασης και Διδακτικών Εφαρμογών,
Χριστοδούλου Πηνειώ,
Διδάκτωρ Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
xripinio@gmail.com
Παπαδημητροπούλου Παναγούλα,
Διδάσκουσα Ψυχολογίας, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Πατρών
yioulipapad@gmail.com

Υπό το πλαίσιο της ισότιμης συμμετοχής όλων των παιδιών στο αγαθό της παιδείας, η συμπεριληπτική εκπαίδευση αναγνωρίζει το δικαίωμα κάθε μαθητή για μόρφωση στο σχολείο της γειτονιάς του, ανεξάρτητα από τις δυνατότητές του, τη μητρική του γλώσσα, την πολιτισμική του ταυτότητα, το φύλο του και άλλους παράγοντες. Όμως, η υλοποίηση της φιλοσοφίας της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης εξαρτάται είτε με άμεσο, είτε με έμμεσο τρόπο από την αλληλεπίδραση πολλών παραγόντων. Ένας από αυτούς τους παράγοντες είναι και οι στάσεις των γονέων παιδιών τυπικής ανάπτυξης. Η παρούσα έρευνα επικεντρώθηκε στη διερεύνηση των στάσεων των γονέων παιδιών τυπικής ανάπτυξης, ως προς την εκπαιδευτική συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης, διερευνήθηκε η επίδραση ορισμένων δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων στις στάσεις τους. Στη συγκεκριμένη έρευνα συμμετείχαν 110 γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης που φοιτούσαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του ερωτηματολογίου «Attitude Toward Inclusion/Mainstreaming Scale» (Leyser & Kirk, 2004). Η στατιστική ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS, version 21.0. Στατιστικά σημαντική σχέση αναδείχθηκε μεταξύ των μεταβλητών στάσεις γονέων παιδιών τυπικής ανάπτυξης, μορφωτικό επίπεδο γονέων και βαθμός αναγκών μαθητών. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι οι γονείς έχουν περισσότερο θετική στάση ως προς τη συμπερίληψη μαθητών με ήπιες εκπαιδευτικές ανάγκες, συγκριτικά με τη συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία. Επίσης, προέκυψε ότι οι συμμετέχοντες με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο διάκεινται περισσότερο θετικά προς τη συμπερίληψη μαθητών με αναπηρία. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας αναμένεται να συμβάλλουν στην αποτελεσματική υλοποίηση και επίτευξη του εγχειρήματος της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: συμπεριληπτική εκπαίδευση, στάσεις γονέων

Σχολικός εκφοβισμός μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σαρρής Δημήτριος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Διευθυντής Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α
dsarris@uoi.gr
Χριστοπούλου Φωτεινή
Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Ερευνήτρια Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α.)
foteinichr007@gmail.com
Θάνος Θεόδωρος
ΑναπληρωτήςΚαθηγητής, ΠαιδαγωγικόΤμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ththanos@uoi.gr
Παπαδημητροπούλου Παναγούλα
Διδάσκουσα Ψυχολογίας, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Πατρών
yioulipapad@gmail.com
Μπουκουβάλα Παρασκευή
ΕΔΙΠ – Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
vboukouv@uoi.gr

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η μελέτη του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ως σχολικός εκφοβισμός ορίζεται η χρήση απρόκλητης, συστηματικής, επαναλαμβανόμενης βίας και επιθετικής συμπεριφοράς μεταξύ μαθητών ή συνομηλίκων παιδιών, με σκοπό την επιβολή, το φόβο, την αναστάτωση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους, τόσο εντός, όσο και εκτός σχολικού πλαισίου. Ο σχολικός εκφοβισμός αποτελεί ένα πολυδιάστατο κοινωνικό φαινόμενο με συνεχώς αυξανόμενες διαστάσεις και σοβαρές συνέπειες στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του ατόμου, καθώς και στη μαθησιακή του διεργασία. Έχει καταδειχθεί ερευνητικά, ότι οι μαθητές με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι περισσότερο πιθανό να γίνουν θύματα σχολικού εκφοβισμού. Αποτελούν, λόγω της διαφορετικότητάς τους, μια ευάλωτη ομάδα στον κοινωνικό κύκλο της σχολικής ζωής και συνακόλουθα τους πιθανότερους στόχους για εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς από τους συνομηλίκους τους. Τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης αναμένεται να συμβάλλουν στην πρόληψη του οικείου φαινομένου, καθώς και στην ανάδειξη αποτελεσματικών προσεγγίσεων και στοχευμένων παρεμβάσεων αντιμετώπισής του στο σχολικό πλαίσιο.

Λέξεις – κλειδιά: σχολικός εκφοβισμός, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Η φυσική - αθλητική και καλλιτεχνική δραστηριότητα και η συμβολή της στη βελτίωση της καθημερινότητας ατόμων με διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού.

Ρογκότη Αγγελική
Νηπιαγωγός – Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ppr0178@uoi.gr
Ζάραγκας Χαρίλαος

Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Διευθυντής Εργαστηριακής Μονάδας Κινητικής Έκφρασης του Εργαστηρίου Τεχνών Κινητικής Έκφρασης και Διδακτικών Εφαρμογών
hzaragas@uoi.gr
Σαρρής Δημήτριος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Διευθυντής Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α), Sarris Dimitrios, Associate Professor
dsarris@uoi.gr
Χριστοπούλου Φωτεινή
Υποψήφια Διδάκτωρ, ΠαιδαγωγικόΤμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Ερευνήτρια Εργαστηρίου Ειδικής και Θεραπευτικής Αγωγής (ΕΡ.Ε.Θ.Α.)
foteinichr007@gmail.com

Τα άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) αντιμετωπίζουν πλήθος δυσκολιών στην καθημερινότητά τους, γεγονός που τα οδηγεί στην απομόνωση και τον αυτοπεριορισμό. Τα παιδιά ακόμα και με σαφείς ενδείξεις αυτισμού χαμηλής λειτουργικότητας κατά τη νηπιακή και πρώιμη παιδική ηλικία παρουσιάζουν σημαντική πρόοδο, όταν η διάγνωση είναι έγκαιρη και τα συμπτώματα αντιμετωπίζονται με εντατικά και αποτελεσματικά προγράμματα πρώιμης παρέμβασης. Έτσι, ένα αποτραβηγμένο και σιωπηλό μέχρι πρότινος παιδί, είναι σε θέση να παίζει με συνομηλίκους του και να εμπλέκεται σε κοινωνικές δραστηριότητες. Η φυσική δραστηριότητα είναι ο ευρύτερος όρος στον οποίο περιλαμβάνονται όλες οι μορφές της κίνησης του ανθρωπίνου σώματος, κάθε σωματική άσκηση και σπορ που ενεργοποιούν τους μυς του σώματος και απαιτούν αυξημένη κατανάλωση ενέργειας.Σκοπός της εργασίας, είναι να μελετηθεί η συμβολή της φυσικής - αθλητικής δραστηριότητας για την άρση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους τα παιδιά με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος. Η μέθοδος της παρούσας μελέτης είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση και για την πραγματοποίησή της χρησιμοποιήθηκαν, τελικά 77 ερευνητικές εργασίες, 62 ελληνόγλωσσες (80,50%) και 15 ξενόγλωσσες (19,50%). Διερευνήθηκαν θέματα που αφορούν στην επίδραση της φυσικής δραστηριότητας, του παιχνιδιού, των σπορ, της ιπποθεραπείας, της yoga αλλά και θεμάτων που άπτονται της Τέχνης, όπως ο ρόλος της μουσικοθεραπείας, της χοροθεραπείας, της δραματοθεραπείας και των εικαστικών στον κατά το δυνατό αποτελεσματικότερο περιορισμό των συνοδών χαρακτηριστικών της ΔΑΦ.Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αθλητική δραστηριότητα, το παιχνίδι κάθε μορφής, η σωματική άσκηση επιδρούν θετικά στην καθημερινότητα ατόμων με ΔΑΦ. Περιορίζουν την επιθετικότητα, βελτιώνουν τα αρνητικά συναισθήματα (θυμός, άγχος, απομόνωση), τις κινητικές δυσκολίες συντονισμού, καθώς και τις δυσκολίες γλωσσικής επικοινωνίας. Ταυτόχρονα, βελτιώνεται και η φυσική κατάσταση, η υγεία και η ευεξία των ατόμων με ΔΑΦ με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Εξάλλου, οι ασκήσεις χαλάρωσης μέσα από τη γιόγκα ή το παιχνίδι ρόλων περιορίζουν τις εκρήξεις θυμού, το άγχος και τον παρορμητισμό. Βέβαια, η συμβολή και ο ρόλος της αθλητικής και φυσικής δραστηριότητας στις ΔΑΦ δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί σε βάθος και σε όλες τις πτυχές, όπως το είδος και η μέθοδος της δραστηριότητας, το χρονικό πλαίσιο, η συχνότητα και η τακτικότητα αυτής, η κατάρτιση του προπονητή. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη μια ενδελεχέστερη έρευνα προς αυτές τις κατευθύνσεις.

Λέξεις κλειδιά: φυσική - αθλητική δραστηριότητα, καλλιτεχνική δραστηριότητα, αυτισμός

Οι δυσκολίες του προφορικού και του γραπτού λόγου των μαθητών.

Χαρμπάτσης Χρήστος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
chcharmpatsis@outlook.com.gr
Ζάραγκας Χαρίλαος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Διευθυντής Εργαστηριακής Μονάδας Κινητικής Έκφρασης του Εργαστηρίου Τεχνών Κινητικής Έκφρασης και Διδακτικών Εφαρμογών
hzaragas@uoi.gr
Παπαδημητροπούλου Παναγούλα
Διδάσκουσα Ψυχολογίας, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Πατρών
yioulipapad@gmail.com
Μπουκουβάλα Παρασκευή
ΕΔΙΠ – Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
vboukouv@uoi.gr

Δεν ανταποκρίνονται όλοι οι μαθητές στη μάθηση και επομένως στην εκπαίδευση με την ίδια ευκολία. Μερικοί άνθρωποι έχουν μεγάλη δυσκολία στην εξάσκηση των βασικών δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής, ενώ άλλοι αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στις ανώτερες τάξεις του δημοτικού σχολείου και ακόμη μεγαλύτερεςστη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τα παιδιά με δυσκολίες στην ανάγνωση και τη γραφή φαίνεται να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε όλους σχεδόν τους τομείς της μάθησης και να έχουν σοβαρές συνέπειες αναφορικά με την ακαδημαϊκή τους καριέρα, και μάλιστα οδηγούνται και σε ακαδημαϊκή αποτυχία. Εκτός από το να δίνουν προσοχή στην κατάσταση αυτών των μαθητών, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κατανοήσουν τις αιτίες των δυσκολιών τους προκειμένου να τις εντοπίσουν, να αξιολογήσουν τη σοβαρότητά τους και να αναπτύξουν στρατηγικές παρέμβασης. Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, ως επί το πλείστον, συναντούν σοβαρές δυσκολίες στον τομέα της ανάγνωσης. Το παρόν άρθρο εστιάζει στις διαταραχές του προφορικού και του γραπτού λόγου που παρουσιάζουν τα παιδιά και παρουσιάζει τα προφίλ και τα χαρακτηριστικά των μαθητών που παρουσιάζουν τις ανωτέρω δυσκολίες.

Λέξεις κλειδιά: διαταραχές προφορικού και γραπτού λόγου

Προχωρημένες Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στην Εκπαιδευτική Έρευνα- Θεωρητικά και Επιστημολογικά Ζητήματα

Οργανωτής:
Δημήτριος Σταμοβλάσης, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
stadi@edlit.auth.gr
Συζητητή:
Μιχάλης Καλογιαννάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Προσχολικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
mkalogian@uoc.gr

Το Συμπόσιο με τίτλο «Προχωρημένες Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις στην Εκπαιδευτική Έρευνα- Θεωρητικά και Επιστημολογικά Ζητήματα» παρουσιάζει μια επιλογή από τις τελευταίες εξελίξεις στο χώρο της Μεθοδολογίας της Έρευνας. Η αφετηρία είναι μια σειρά προβληματισμών που αφορούν στην εξέλιξη των νέων τεχνολογιών και τις θεωρητικές

προοπτικές των κοινωνικών επιστημών στον σύγχρονο κοσμο με τις μεγάλες κοινωνικοπολιτικές αλλαγές και τα απρόβλεπτα που πραγματοποιούνται σε παγκόσμια κλίμακα. Τα παραπάνω θέτουν ιδιαίτερες προκλήσεις στην επιστημονική έρευνα, όπου η μεθοδολογία, διαδραματίζει κεντρικό ρόλο. Οι επιστημολογικές παραδοχές που επηρεάζουν τις αναπαραστάσεις του ανθρώπου για την πραγματικότητα δεν παραμένουν σταθερές, αλλά συμμεταβάλονται με τις εξελισσόμενες μεθοδολογικές προοπτικές, την προστιθέμενη αξία των οποίων μπορεί να παρατηρήσει κανείς στην πληθώρα των καινοτομικών προσεγγίσεων που κατακλύζουν την σχετική βιβλιογραφία. Οι επιλεγείσες μέθοδοι που εμπεριέχονται στο Συμπόσιο έχουν κάτι κοινό που δεν είναι προφανές με την πρώτη ματιά. Ουσιαστικά αμφισβητούν βασικές παραδοσιακές αντιλήψεις και θεωρήσεις οντολογικού και επιστημολογικού χαρακτήρα. Οι μέθοδοι που παρουσιάζονται είναι η ανάλυση λανθανουσών τάξεων, τα μη γραμμικά μοντέλα της θεωρίας καταστροφών, οι ομάδες εστίασης και η ανάλυση δικτύων σε ποσοτικές και ποιοτικές προσεγγίσεις. Η συζήτηση που θα πραγματοποιηθεί στο Συμπόσιο φιλοδοξεί να ξεκινήσει ένα διάλογο για τα Μεθοδολογικά και Επιστημολογικά ζητήματα της Εκπαιδευτικής Έρευνας.

Advanced Methodologies in Education Research – Theoretical and Epistemological Issues

Organizer:
Dimitrios Stamovlasis, Associate Professor, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki,
stadi@edlit.auth.gr
Discussant:
Michael Kalogiannakis, Associate Professor, Department of Pre-school Education, University of Crete,
mkalogian@uoc.gr

The Symposium entitled "Advanced Methodologies in Educational Research- Theoretical and Epistemological Issues" presents a selection of the latest developments in the field of Research Methodology. The starting point is the problematization and the reflections on the evolution of new technologies and the theoretical perspectives of the social sciences in a world with drastic socio-political changes and unpredictable future on a global scale. The above posit particular challenges in scientific research, where methodology plays the central role. The epistemological presupposition that determine people's representations of reality do not remain constant, but change with the evolving methodological advances, the added value of which can be observed in the plethora of innovative approaches that pervade the relevant literature. The selected methods included in the Symposium have something in common that is not obvious at the first glance. They essentially challenge basic traditional notions and views on ontological and epistemological issues. The methodologies presented are: the latent class analysis, the application of the catastrophe theory, the micro focus-groups method and the network analysis, applied to quantitative approaches and to qualitative content analysis. The discussion that will be initiated in the Symposium aspires to (re)start a dialogue on the Methodological and Epistemological issues in educational research.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Ανάλυση Λανθανουσών Τάξεων: Μεθοδολογικά ζητήματα των προσωποκεντρικών προσεγγίσεων στην εκπαιδευτική έρευνα

Ελένη Κανελλιά
Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
elekanellia@gmail.com
Γιούλη Βαϊοπούλου
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Τμήμα Προσχολικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
jvaiopoulou@gmail.com

Η έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες αντιμετωπίζει δυσκολίες εξ αιτίας της φύσης των εξεταζόμενων μεταβλητών, οι οποίες δεν είναι άμεσα παρατηρήσιμες στο εμπειρικό επίπεδο, αλλά λανθάνουσες (latent). Η σύγχρονη θεωρία λανθανουσών μεταβλητών προσεγγίζει το ζήτημα αυτό με μια σειρά μοντέλων από τα οποία η ανάλυση λανθανουσών τάξεων (LCA) αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο για την εκπαιδευτική έρευνα επειδή διαχειρίζεται κατηγορικά δεδομένα. Η LCA χρησιμοποιεί Bayesian στατιστική και αξιοποιεί τις υπό συνθήκη πιθανότητες για την εξαγωγή ομάδων/ προφίλ με ερμηνεύσιμα χαρακτηριστικά, ενώ μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο σε διερευνητικές προσεγγίσεις, όταν οι ομάδες είναι άγνωστες, όσο και σε επιβεβαιωτικές, όταν οι ομάδες θεωρούνται εκ των προτέρων γνωστές. Επιπλέον, οι αναδεικνυόμενες ομάδες/προφίλ μπορούν να εξετασθούν ως εξαρτημένες μεταβλητές που επηρεάζονται από άλλους παράγοντες, καθώς και ως ανεξάρτητες/προγνωστικές μεταβλητές άλλων. Στη παρουσίαση αυτή, εκτός του θεωρητικού πλαισίου των προσωποκεντρικών προσεγγίσεων δίνονται παραδείγματα εφαρμογών της LCA και συζητούνται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής έρευνας.

Presentations

LatentClassAnalysis: Methodological issues of the person-centered approaches in educational research

Eleni Kanellia
PhD candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki,
elekanellia@gmail.com
Julie Vaiopoulou
Post-doctoral researcher Department of Pre-school Education, University of Crete,
jvaiopoulou@gmail.com

Research in the social sciences is severely limited due to the nature of the variables under study, which are not directly observable at the empirical level. The contemporary latent variable theory adopts the assumption that latent variables function as the cause of empirical indicators, and presents, among other models, the latent class analysis (LCA) specialized for categorical data. LCA is an advanced cluster analysis that uses similarity patterns and Bayesian statistics to classify cases into group. The classification process is based on conditional probabilities and results into groups with different response patterns. LCA is a valuable tool for any scientist in the field of social science research, as it can be used in an exploratory and confirmatory mode. The main advantage of LCA is that the resulting latent classes can be used either as dependent or as predictor variables associated with external factors. Selected important applications of LCA are presented and discussed within educational research.

Μη γραμμικές μέθοδοι στην εκπαιδευτική έρευνα: θεωρητική παρουσίαση και εμπειρικά παραδείγματα

Γεωργία Σταυροπούλου
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
gnstavro@edlit.auth.gr
Άγγελος Γκοντέλος
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
gkontelos@edlit.auth.gr

Στην κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα, η γραμμικότητα ως έκφανση της πραγματικότητας που δηλώνει την αναλογία μεταξύ αιτίου και αιτιατού, αποτελεί την κύρια επιστημολογική παραδοχή και επηρεάζει την επιστημονική σκέψη σε όλες τις μεθοδολογικές - ποσοτικές και ποιοτικές- προσεγγίσεις. Η γραμμικότητα όμως που είναι μία ιδιότητα των μηχανικών συστημάτων δεν συνάδει με την φύση των ανθρώπινων συστημάτων, τα οποία οντολογικά χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα και δυναμική. Η δυνατότητα ανάδειξής μη γραμμικών φαινομένων στην εκπαιδευτική έρευνα έχει οδηγήσει στην ανάδυση ενός άλλου παραδείγματος που στηρίζεται στη θεωρία πολυπλοκότητας και μη γραμμικών συστημάτων. Στο πλαίσιο αυτό η θεωρία καταστροφών παρέχει ένα σύνολο μοντέλων για την ερμηνεία ποιοτικών αλλαγών που αναδύονται μέσα από την δυναμική αλληλεπίδραση των στοιχείων ενός συστήματος. Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται το μοντέλο καταστροφής cusp, το οποίο περιγράφεται από δύο παράγοντες: τον παράγοντα ασυμμετρίας και τον παράγοντα διακλάδωσης. Ερευνητικά ευρήματα που αφορούν θεωρία προσανατολισμού στόχων, όπου οι στόχοι επίδοσης-προσέγγισης και επίδοσης-αποφυγής, έχουν εντοπιστεί στο ρόλο του παράγοντα διακλάδωσης. Επιπλέον, εμπειρική έρευνα που αφορά την καινοτομική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών έχει αναδείξει μη γραμμικές σχέσεις, όπου στο ρόλο του παράγοντα διακλάδωσης εντοπίζονται οι δυσλειτουργικοί μύθοι ή παράλογες πεποιθήσεις. Η σημασία των εμπειρικών ευρημάτων αναλύεται και εξηγείται στο πλαίσιο των συγχρόνων θεωριών.

Nonlinear methods in educational research: A theoretical introduction and empirical paradigms

Georgia Stavropoulou, Post-doctoral researcher, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki,
gnstavro@edlit.auth.gr
Angelos Gkontelos, PhD Candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki
gkontelos@edlit.auth.gr

In social and educational research, linearity as a manifestation of reality that reflects the proportionality between ‘cause’ and ‘effect’ is the common epistemological assumption and influences scientific thinking in all methodological - quantitative and qualitative - approaches. Nonetheless, linearity is a property of mechanical systems and it is not in line with the nature of human systems, which ontologically are characterized by complexity and dynamics. The possibility of detecting nonlinear phenomena in educational research has led to the emergence of a new paradigm based on complexity theory. In this context, catastrophe theory offers reasonable interpretation of qualitative changes, which emerge from the interaction of the

system's elements. In this presentation, the cusp catastrophe model is explicated, which involves two factors: the asymmetry and the bifurcation factor. Changes in the dependent variable are smooth and linear within certain region, however, beyond a critical value of bifurcation factor, abrupt, nonlinear changes can occur. Empirical research within achievement goal theory, showed that variables such as performance goal orientations act as bifurcation factors. Empirical findings related to teachers' innovative behavior has also shown that nonlinear phenomena occur, induced by dysfunctional myths or irrational beliefs. Discussion of empirical findings within contemporary theories are provided.

Οι μικρο-ομάδες εστίασης: πλεονεκτήματα και προκλήσεις

Ευγενία Τσιουπλή
Φιλόλογος, Δρ. Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης /
evtsioupli@gmail.com

Η μελέτη συλλογικοτήτων έχει αναδειχθεί σε προνομιακό πεδίο των κοινωνικών ερευνών, με της ομάδες εστίασης να αποτελούν μία από της σημαντικότερες μεθοδολογικές επιλογές. Η αξιοποίηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των συμμετεχόντων ενέχει το πλεονέκτημα της συλλογής δεδομένων σε συνθήκες αυθεντικότητας και σε οριοθετημένο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, της μικρο-ομάδες εστίασης (3-5 ατόμων) παρατηρείται ερευνητικό κενό, αναφορικά με τα πλεονεκτήματα και της προκλήσεις της συγκεκριμένης μεθόδου, ειδικότερα στον χώρο της εκπαίδευσης. Μια έρευνα από την οποία αντλούνται στοιχεία τα οποία διαφωτίζουν της μεθοδολογικές πτυχές των μικρο-ομάδων αφορά της στάσεις, αντιλήψεις και συναισθήματα των εν ενεργεία εκπαιδευτικών για την αξιολόγηση της. Τα ερωτήματα που τίθενται: Είναι επαρκές ένα σύνολο 3-5 συμμετεχόντων ώστε να αναπτυχθεί η απαραίτητη δυναμική που θα οδηγήσει στην επιδιωκόμενη ποικιλομορφία των απαντήσεων; Παρουσιάζουν οι μικρο-ομάδες τα πλεονεκτήματα του εύρους των δεδομένων που παρατηρείται της μεγαλύτερες ομάδες εστίασης; Είναι αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης των καταγεγραμμένων προκλήσεων των μεγαλύτερων ομάδων (group thinking, φαινόμενο του παγωνιού κτλ.); Πώς διαμορφώνεται ο ρόλος του ερευνητή; Τα δεδομένα που παρουσιάζονται δεικνύουν ότι η μέθοδος είναι αποθεματική σε θέματα που παρουσιάζουν έντονα συγκρουσιακά χαρακτηριστικά. Επιπλέον προκύπτουν στοιχεία διαφοροποίησης και για τον ρόλο του ερευνητή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας (οργάνωση, υλοποίηση, επεξεργασία) των μικρο-ομάδων.

Micro-focus groups: advantages and challenges of the method

Eugenia Tsioupli
Philologist, PhD, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki
evtsioupli@gmail.com

The study of collectivities has emerged as a privileged field of social research, with focus-groups being one of the most important methodological choices. Utilizing the interactions between the participants has the advantage of collecting a significant amount of authentic data within a limited period of time. However, for the micro focus-groups (3-5 people) there is a research gap regarding the advantages of this method, especially in the field of education. Examples of research that sheds light on the methodological aspects of the micro-groups are those investigating attitudes, perceptions and feelings of teachers discussing issues on educational evaluation. The questions asked are: Is a set of 3-5 participants sufficient to develop the necessary dynamics that will lead to the desired diversity of answers? Do micro-groups are capable to reach the advantages of the data range observed in larger focus groups? Is this an

effective way of dealing with the recorded challenges of the larger groups (group thinking, peacock effect, etc.)? How the role of the researcher is shaped? The micro focus-groups is a suitable approach with less drawbacks than the larger focus-groups, while the crucial role of the researcher in all stages of the process (organization, implementation, processing) is highlighted.

Ανάλυση δικτύων στην ποσοτική εκπαιδευτική έρευνα

Χαράλαμπος Χρ. Τσανίδης
Υποψήφιος Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
tsanidis@ad.auth.gr

Η ανάλυση δικτύων είναι μια ενδιαφέρουσα μέθοδος για την αναπαράσταση και διερεύνηση συστημάτων που αποτελούνται από στοιχείων που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Η δομή ενός δικτύου αποτελείται από κόμβους και ακμές που απεικονίζουν σχέσεις αλληλεξάρτησης ή δεσμούς, όπως φιλία, αντιπάθεια, συγκρούσεις, και επηρεάζει συμπεριφορές και αντιλήψεις. Μεθοδολογικά, στην ανάλυση κοινωνικών δικτύων, εξετάζονται συγκεκριμένα: α) το ειδικό βάρος του κόμβου μέσα στο δίκτυο, β) ο τρόπος και οι συνδέσεις που μεταδίδουν μία πληροφορία γ) και η τοπολογία του. Η έννοια του δικτύου μπορεί να περιγράψει μεταβλητές που συσχετίζονται μεταξύ τους και, αν πρόκειται για λανθάνουσες μεταβλητές, μπορεί να περιγράψει τις σχέσεις μεταξύ εμπειρικών δεικτών, καθώς και τις συσχετίσεις με άλλες μεταβλητές. Την τελευταία δεκαετία, εκτός από τη κλασσική κοινωνιομετρία, η ανάλυση δικτύων μπορεί να εφαρμοστεί στην ανάλυση παραγόντων, ανάλυσης συσχέτισης και στις πολυμεταβλητές αναλύσεις, υιοθετώντας σε θεωρητικό επίπεδο, μια διαφορετική οντολογία η οποία συνάδει με την φύση των συστημάτων που εξετάζονται. Θα παρουσιαστούν παραδείγματα εμπειρικής έρευνας που αφορά την αποτελεσματική μάθηση φοιτητών σε περιβάλλον MOOC και μικτής μάθησης, όπου επιλεγμένες ατομικές διαφορές αλληλεπιδρούν ως κόμβοι σε ένα γνωστικό δίκτυο και επηρεάζουν τις συνδέσεις και τη συμπεριφορά του δικτύου.

Network Analysis in quantitative educational research

Charalampos Chr. Tsanidis
PhD Candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki
tsanidis@ad.auth.gr

Social network analysis is suitable for studying systems consisting by elements that interact with each other forming a dynamical assembly. The structure of a social network includes nodes and edges that depict interdependent relationships which can represent friendship, dislike, conflict, and influence of behaviors and perceptions. Methodologically, in the analysis of social networks, the following aspects are examined: a) the specific weight of the node within the network, b) the way and the connections that transmit an information c) and its topology. The network concept, besides depicting human systems, can describe variables that are correlated with each other. A relative application is the case of latent variables that can be described by the relationships between empirical indicators, and in addition, the case of representing and describing a set of correlations with other latent or observable variables. Besides as classical sociometrics, network analysis can be applied instead of factor analysis, correlation analysis, and multivariate analysis, adopting at the theoretical level a different ontology. Examples of empirical research on effective student learning in a MOOC and blended learning environment will be presented, where

selected individual differences interact as nodes in a knowledge network and influence network connections and behavior.

Εφαρμογή ανάλυσης δικτύων σε εννοιολογικούς χάρτες στην Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου

Μαρία Γκέβρου
Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
marigkev@edlit.auth.gr

Η επιστήμη των δικτύων τα τελευταία χρόνια, γνωρίζει σημαντική αναγνώριση στις κοινωνικές επιστήμες και αξιοποιείται για τον εντοπισμό κοινωνικών ή γνωστικών μοτίβων σχέσεων σε ποικίλα περιβάλλοντα. Πρόκειται για έναν τομέα της επιστήμης της πολυπλοκότητας που μελετά δίκτυα, όπου εκτός των φυσικών δικτύων, σημαντικό ενδιαφέρον έχουν και τα άυλα δίκτυα που μπορεί να είναι εννοιολογικά, όπως είναι τα σημασιολογικά και γλωσσικά δίκτυα. Σε αυτό το πλαίσιο, ένα κείμενο μπορεί να αντιστοιχηθεί με ένα εννοιολογικό χάρτη, ένα δίκτυο εννοιών που αποδίδουν ένα γνωστικό σύνολο, το οποίο αντιπροσωπεύει τις βασικές γνώσεις, αντιλήψεις ή πεποιθήσεις του δημιουργού του. Σε ένα τέτοιο εννοιολογικό χάρτη μια έννοια δεν είναι μια μεμονωμένη θεωρητική κατηγορία, αλλά ένας ιδεατός, αφηρημένος πυρήνας που συγκεκριμενοποιείται με τη σύνδεση της με άλλες έννοιες. Τα ποσοτικά χαρακτηριστικά ενός δικτύου σε μικρο-επίπεδο, καθορίζουν την αναδυόμενη ποιοτική μορφή του κειμένου σε ένα μακρο-επίπεδο. Η εξαγωγή εννοιολογικών χαρτών από κείμενα αξιοποιείται στην ποιοτική ανάλυση περιεχομένου και με την εξέλιξη των πληροφοριακών συστημάτων, αποτελεί μια προχωρημένη μεθοδολογική προσέγγιση που πραγματοποιείται εύκολα, με κύρια πλεονεκτήματα την ταχύτητα, την αποφυγή ανθρώπινων σφαλμάτων, όπως η μεροληψία, και την καλύτερη κατανόηση. Θα παρουσιαστούν παραδείγματα ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου (semantic analysis) διαφόρων κειμένων και θα συζητηθούν ζητήματα μεθοδολογικών προοπτικών στην εκπαιδευτική έρευνα.

Network analysis of concept maps in qualitative content analysis

Maria Gkevrou
PhD Candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki
marigkev@edlit.auth.gr

In recent years, network science has offered significant applications in the social sciences, in the identification of relationships in a variety of environments. Apart from physical networks, intangible networks that are conceptual, such as semantic and linguistic networks, are also of a great interest. In this context, a text can be matched with a concept map, a diagrammatic representation of a network consisting of interconnected concepts rendering a cognitive set that can represent the fundamental knowledge, perceptions or beliefs of its creator. In such map, a concept is not a single isolated category, but an abstract nucleus that is concretized in connection with other concepts. The strength of the connection, as well as the size of the nodes in text-network, are the quantitative characteristics at the micro-level, which, however, determine the emerging qualitative form at the macro-level. The extraction of conceptual maps from texts is utilized in qualitative content analysis with the aid of specialized software, and consists an advanced method with the advantages of easy-to-use, speed, avoidance of human errors and bias and deeper understanding. Examples of semantic analysis of various texts will be presented and issues of methodological perspectives in educational research will be discussed.

Ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις σε παιδιά

Οργανωτής συμποσίου
Ανδρέας Μπρούζος, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συζητητές συμποσίου
Στέφανος Βασιλόπουλος, Βασίλειος Κούτρας, Αγγελική Λεονταρή, Ανδρέας Μπρούζος

Οι ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις είναι ένας διαδεδομένος τρόπος ομαδικής εργασίας με παιδιά. Οι δομημένες συναντήσεις, το συγκροτημένο θεραπευτικό πρωτόκολλο, η αντιμετώπιση παραγόντων επικινδυνότητας και η σύντομη χρονική διάρκεια ενισχύουν την ευελιξία εφαρμογής τους και την αποτελεσματικότητά τους σε διαφορετικά πλαίσια. Πλήθος ερευνών έχει αναδείξει τη θετική επίδραση ψυχοεκπαιδευτικών ομάδων διαφορετικής θεματικής στα μέλη τους στρέφοντας το ενδιαφέρον στη μελέτη της έκβασης αντίστοιχων παρεμβάσεων. Το συμπόσιο περιλαμβάνει εισηγήσεις που αξιολογούν συνολικά τις δυνατότητες τους και παρουσιάζουν ενθαρρυντικά στοιχεία για την αποτελεσματικότητά τους. Η πρώτη εισήγηση αξιολογεί ένα καθολικό πρόγραμμα εκπαίδευσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την ενίσχυση της σχολικής εμπλοκής παιδιών δημοτικού σχολείου και τη βελτίωση των αντιλήψεων τους για το σχολικό περιβάλλον μέσα από την εκμάθηση και την εφαρμογή των δικαιωμάτων στη σχολική καθημερινότητα. Η δεύτερη εισήγηση διερευνά την αποτελεσματικότητα ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος θετικής ψυχολογίας που εφαρμόστηκε στο σχολικό πλαίσιο και επεδίωξε να βελτιώσει την ψυχική ανθεκτικότητα και την ψυχολογική ευζωία φτωχών προ-εφήβων. Η τρίτη εισήγηση εστιάζει στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός ομαδικού προγράμματος προσανατολισμένου στην προσωποκεντρική παιγνιοθεραπεία και την αφηγηματική συμβουλευτική για την ενίσχυση της ευζωίας παιδιών σχολικής ηλικίας με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά εξωτερικής εμφάνισης. Τέλος, η τέταρτη εισήγηση εξετάζει την έκβαση ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος για τη διαχείριση του φόβου και του άγχους που προκαλεί σε παιδιά πρώιμης εφηβείας ο θάνατος, επιχειρώντας την αναπλαισίωση των σχετικών στάσεων και την ενίσχυση ενός αισιόδοξου τρόπου σκέψης.

1η εργασία

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος εκπαίδευσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τη βελτίωση της σχολικής εμπλοκής και των αντιλήψεων για το σχολικό περιβάλλον σε μαθητές δημοτικού σχολείου

Σταύρου Βαΐα
Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Ψυχολογία-Συμβουλευτική, Υπ. ΔιδάκτωρτουΠαιδαγωγικούΤμήματοςΔημοτικήςΕκπαίδευσηςΠανεπιστημίουΙωαννίνων
v.stavrou@uoi.gr
Μπρούζος Ανδρέας
Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Διευθυντής του Εργαστηρίου Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Συμβουλευτικής και Έρευνας
abrouzos@uoi.gr
Βασιλόπουλος Φ. Στέφανος
Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής του Εργαστηρίου Σχεσιοδυναμικής Παιδαγωγικής και Συμβουλευτικής
Vassilopoulos P. Stephanos
stephanosv@upatras.gr

Κούτρας Βασίλειος
Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
vkoutras@uoi.gr

Η εξάσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολικό πλαίσιο φαίνεται να έχει θετική επίδραση στη σχολική καθημερινότητα των παιδιών. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας ενός βραχυπρόθεσμου προγράμματος εκπαίδευσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων 12 συναντήσεων στην ενίσχυση της σχολικής εμπλοκής και των αντιλήψεων των παιδιών για το σχολικό περιβάλλον. Οι συμμετέχοντες ήταν Έλληνες μαθητές δημοτικού σχολείου (*n* = 340), οι οποίοι διαχωρίστηκαν σε ομάδα παρέμβασης (*n* = 187) και ομάδα ελέγχου (*n* = 153). Όλοι οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα γραπτό ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση μεταβλητών της σχολικής εμπλοκής και των αντιλήψεων για το σχολικό περιβάλλον μία εβδομάδα πριν και μία εβδομάδα μετά από τη διεξαγωγή της παρέμβασης, καθώς και σε μία επαναληπτική μέτρηση έπειτα από τέσσερις μήνες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η παρέμβαση ενίσχυσε τη σχολική εμπλοκή και τις αντιλήψεις των μελών της ομάδας παρέμβασης για το σχολικό περιβάλλον. Αντίθετα, τα μέλη της ομάδας ελέγχου παρουσίασαν σταδιακή μείωση σε όλες τις μεταβλητές. Τα ερευνητικά ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία εφαρμογής προγραμμάτων εκπαίδευσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολικό πλαίσιο. Οι περιορισμοί της έρευνας αναλύονται και γίνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Λέξεις κλειδιά: δικαιώματα, εκπαίδευση, παρέμβαση, σχολική εμπλοκή, αντιλήψεις

2η εργασία

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας μιας θετικής ψυχολογικής παρέμβασης για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής ευζωίας «φτωχών» προ-εφήβων

Τάσση Χριστίνα
Εκπαιδευτικός, Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Ψυχολογία-Συμβουλευτική, Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
christina_tassi@yahoo.gr
Μπρούζος Ανδρέας
Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Διευθυντής του Εργαστηρίου Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Συμβουλευτικής και Έρευνας
abrouzos@uoi.gr
Βασιλόπουλος Φ. Στέφανος
Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής του Εργαστηρίου Σχεσιοδυναμικής Παιδαγωγικής και Συμβουλευτικής
stephanosv@upatras.gr
Κούτρας Βασίλειος
Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
vkoutras@uoi.gr

Ο αριθμός των παιδιών που ζουν σε συνθήκες φτώχειας είναι πολύ μεγάλος σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες και η συζήτηση της ανάπτυξης σ' αυτά πλήθους ψυχολογικών προβλημάτων καλά εδραιωμένη. Ωστόσο, έλλειμμα παρατηρείται στη βιβλιογραφία ως προς τη διενέργεια ομαδικών ψυχολογικών παρεμβάσεων σε φτωχά παιδιά. Γι' αυτό, σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της έκβασης μιας θετικής ψυχολογικής παρέμβασης 10

συναντήσεων, σχεδιασμένης να ενισχύσει την ψυχική ανθεκτικότητα και την ψυχολογική ευζωία φτωχών προ-εφήβων στο σχολικό πλαίσιο. Στην έρευνα συμμετείχαν 270 μαθητές (131 αγόρια, 139 κορίτσια) της ΣΤ΄ Δημοτικού (*Μ.Ο.*$_{ηλικίας}$=11.07, *Τ.Α.*=0.26), από τους οποίους οι 145 συγκρότησαν την πειραματική ομάδα και οι 125 την ομάδα ελέγχου, που δεν έλαβε καμίας μορφής παρέμβαση. Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης επιχειρήθηκε συλλέγοντας δεδομένα δύο εβδομάδες πριν-και-μετά την παρέμβαση και επαναληπτικά, έπειτα από δύο μήνες, μέσω ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν οι μαθητές και μετρούσαν το επίπεδο της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής ευζωίας τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν στατιστικά σημαντική αύξηση του επιπέδου της ψυχικής ανθεκτικότητας και της ψυχολογικής ευζωίας μόνο στους συμμετέχοντες της πειραματικής ομάδας. Ακόμη, το αυξημένο επίπεδο των εν λόγω μεταβλητών φάνηκε να διατηρείται κατά την επαναληπτική μέτρηση. Η πρακτική αξία των ευρημάτων και προτάσεις μελλοντικής έρευνας συζητώνται.

Λέξεις κλειδιά: ψυχική ανθεκτικότητα, ψυχολογική ευζωία, φτώχεια, θετικές ψυχολογικές παρεμβάσεις

3η εργασία

Η αξιοποίηση της ομαδικής συμβουλευτικής για την ενίσχυση της ευζωίας παιδιών δημοτικού σχολείου με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην εξωτερική τους εμφάνιση

Μόσχου Δ. Καλλιόπη
Εκπαιδευτική σύμβουλος, Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Ψυχολογία-Συμβουλευτική, Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
mosxou_kalliopi@hotmail.com
Μπρούζος Ανδρέας
Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Διευθυντής του Εργαστηρίου Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Συμβουλευτικής και Έρευνας
abrouzos@uoi.gr
Βασιλόπουλος Φ. Στέφανος
Καθηγητής του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών, Διευθυντής του Εργαστηρίου Σχεσιοδυναμικής Παιδαγωγικής και Συμβουλευτικής
stephanosv@upatras.gr

Η παρούσα έρευνα είχε ως αντικείμενο τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός ομαδικού συμβουλευτικού προγράμματος για παιδιά σχολικής ηλικίας που διακρίνονται από κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό στην εξωτερική τους εμφάνιση, με απώτερο στόχο την ενίσχυση της ευζωίας τους. Συγκεκριμένα, υλοποιήθηκε ένα πρόγραμμα παρέμβασης έξι (6) συναντήσεων βασισμένο στις αρχές της προσωποκεντρικής παιγνιοθεραπείας και της αφηγηματικής συμβουλευτικής, το οποίο απευθυνόταν σε τρεις (3) κατηγορίες συμμετεχόντων: α) παιδιά που φέρουν γυαλιά οράσεως, λόγω οφθαλμολογικών παθήσεων, β) παιδιά με ορθοδοντικό μηχανισμό, λόγω ορθοδοντικών προβλημάτων και γ) παιδιά με υπερβάλλον βάρος (παχύσαρκα ή/και υπέρβαρα). Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά διακόσια τριάντα επτά (*N* = 237) παιδιά ηλικίας 9-12 ετών (*Μ.Ο.* = 10.51, *Τ.Α.* = 0.99). Από αυτά, τα εκατόν τριάντα εννιά (*n* = 139) συγκρότησαν την ομάδα παρέμβασης (*Μ.Ο.* = 10.37, *Τ.Α.* = 0.96) και τα ενενήντα οκτώ (*n* = 98), την ομάδα ελέγχου (*Μ.Ο.* = 10.71, *Τ.Α.* = 1.00). Τα παιδιά κάθε κατηγορίας χωρίστηκαν σε έξι (6) ομάδες. Πριν από την έναρξη του προγράμματος αλλά και μετά την ολοκλήρωσή του χορηγήθηκαν σε αυτά -υπό μορφή ερωτηματολογίων- οι ακόλουθες κλίμακες: Κλίμακα Κοινωνικού Άγχους για παιδιά (La Greca & Stone, 1993), Κλίμακα Μοναξιάς και Έλλειψης Κοινωνικοποίησης (Cassidy & Asher, 1992), ΠΑΤΕΜ ΙΙ (Μακρή-Μπότσαρη, 2001), Κλίμακα Εξωτερικής Ντροπής (Goss, Gilbert, & Allan, 1994), Κλίμακα Κοινωνικού Σωματικού Άγχους (Hart,

Leary, & Rejeski, 1989) και Κλίμακα Ντροπαλότητας (Banerjee & Smith, 1999). Ανάλογα δε με τη θεματολογία της κάθε συνάντησης, το πρόγραμμα περιλάμβανε ατομικές ή/και ομαδικές δραστηριότητες. Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν στατιστικά σημαντικές μεταβολές σε όλες τις ανωτέρω κλίμακες ανάμεσα στις πριν (pre-test) και μετά μετρήσεις (post-test) ενισχύοντας έτσι την υπόθεση ότι η εφαρμογή ανάλογων παρεμβάσεων θα μπορούσε να είναι επωφελής στις περιπτώσεις παιδιών με όμοια ή συναφή εξωτερικά γνωρίσματα, κυρίως σε τομείς που άπτονται της συναισθηματικής και, κατ' επέκταση, της ψυχολογικής τους διάθεσης.

Λέξεις κλειδιά: αφηγηματική προσέγγιση, εξωτερικές φυσικές ιδιαιτερότητες, ευζωία, παιδιά, προσωποκεντρική παιγνιοθεραπεία

4η εργασία

Ένα ψυχοεκπαιδευτικό πρόγραμμα σε παιδιά πρώιμης εφηβείας για τη μείωση του αισθήματος του φόβου-άγχους και την αλλαγή στάσεων αναφορικά με το πλαίσιο του θανάτου

Δικαίου Γιαννούλα
Εκπαιδευτική Σύμβουλος, Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Ψυχολογία-Συμβουλευτική, Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
joandikaiou@gmail.com
Μπρούζος Ανδρέας
Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Διευθυντής του Εργαστηρίου Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, Συμβουλευτικής και Έρευνας
abrouzos@uoi.gr
Λεονταρή Αγγελική
Ομότιμη Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
leontari@uth.gr

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην αξιολόγηση ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος για τη μείωση του φόβου-άγχους παιδιών πρώιμης εφηβείας και την αλλαγή στάσεων απέναντι στο πλαίσιο του θανάτου. Στην έρευνα συμμετείχαν 226 μαθητές Δημοτικών και Γυμνασίων Σχολείων των Ιωαννίνων (103 στην ομάδα παρέμβασης και 123 στην ομάδα ελέγχου) 11-14 ετών (*Μ.Ο.* = 12,28 ± 15,61, 12,80 ± 4,38). Συμπεριλήφθηκαν δραστηριότητες για την αναγνώριση του γνωστικού τριγώνου, τη γνωστική αναδόμηση, την εκμάθηση και εφαρμογή κατάλληλων στρατηγικών διαχείρισης, καθώς και την ενίσχυση ενός αισιόδοξου τρόπου σκέψης σχετικά με το πολύτιμο δώρο της ζωής. Οι μαθητές της ομάδας παρέμβασης σημείωσαν στατιστικά σημαντική μείωση στο αίσθημα του φόβου-άγχους απέναντι στον θάνατο συγκριτικά με τους μαθητές της ομάδας ελέγχου. Τα ευρήματα από την επαναληπτική μέτρηση -6 μήνες μετά τη λήξη του προγράμματος παρέμβασης- έδειξαν είτε τη διατήρηση των χαμηλών επιπέδων του φόβου-άγχους είτε την περαιτέρω μείωσή τους με στατιστικά σημαντικό τρόπο. Θετικά ήταν και τα αποτελέσματα ως προς την αλλαγή των στάσεων των μαθητών απέναντι στον θάνατο και στις δύο μετρήσεις. Συμπερασματικά, η παρούσα έρευνα υποδεικνύει ότι μια ομαδική ψυχοεκπαιδευτική παρέμβαση μειώνει σε σημαντικό βαθμό το αίσθημα του φόβου-άγχους των παιδιών για τον θάνατο και συμβάλλει στην αλλαγή των στάσεων δίνοντας έμφαση στην αξία της ζωής.

Λέξεις κλειδιά: φόβος-άγχος θανάτου, μείωση, αλλαγή στάσεων, πολύτιμο ζωής, ψυχοεκπαίδευση

Λαϊκός Πολιτισμός και Εκπαίδευση

Οργανωτής συμποσίου
Χρήστος Παπακώστας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Συζητητές συμποσίου
Ρέα Κακάμπουρα, Γιώργος Κατσαδώρος, Έλενα Μπαζίνη, Χρήστος Παπακώστας

Το συμπόσιο έχει ως βασικό στόχο την ανάδειξη της εκπαιδευτικής αξίας του λαϊκού πολιτισμού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αφού, λόγω της φυσιογνωμίας του, συνιστά ένα διεπιστημονικό και διαθεματικό και διαπολιτισμικό σταυροδρόμι. Για τον λόγο αυτό δίνεται έμφαση στην ανάλυση όψεων του λαϊκού πολιτισμού (κοινωνική συγκρότηση, ήθη και έθιμα, λαϊκή λογοτεχνία, υλικός πολιτισμός/ λαϊκή τέχνη) που εμπεριέχονται σε πολλά αντικείμενα που διδάσκονται στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέσα από τα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος (γλώσσα, ιστορία, περιβαλλοντική εκπαίδευση, γεωγραφία, θρησκευτικά, μουσική, εικαστικά, θεατρική αγωγή, φυσική αγωγή) και αποτελούν τη βάση σχολικών γιορτών, πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης.

1η εργασία

Λαϊκός πολιτισμός και βιώσιμη ανάπτυξη στην εκπαίδευση: Εστιάζοντας σε αειφόρες πρακτικές για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος στη σχολική πράξη

Κακάμπουρα Ρέα
Αναπληρώτρια Καθηγητρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
rkakamp@primedu.uoa.gr

Ο λαϊκός πολιτισμός συνιστά μια περιεκτική έννοια που αφορά τόσο στον παραδοσιακό, προβιομηχανικό και προκαπιταλιστικό πολιτισμό όσο και στο σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό έτσι όπως αυτός διαμορφώνεται στην εποχή της μετανεωτερικότητας και της παγκοσμιοποίησης. Η έννοια της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς που έχει προβληθεί από τη Σύμβαση για τη διαφύλαξή της από την UNESCO (2003) αφορά σε ζώσες παραδόσεις του σύγχρονου λαϊκού πολιτισμού, τις οποίες οι κοινότητες και οι ομάδες αναγνωρίζουν ως σημαντικά στοιχεία της ιδιαίτερης πολιτισμικής τους ταυτότητας και επιδιώκουν να τις διαφυλάξουν και να τις μεταβιβάσουν στις επόμενες γενιές.
Η εισήγηση επιχειρεί να αναδείξει τη γόνιμη αξιοποίηση όψεων της ζώσας λαϊκής παράδοσης στη διδακτική πράξη εστιάζοντας σε εκπαιδευτικές προτάσεις και υλοποιημένα προγράμματα που αφορούν σε εθνογραφικά παραδείγματα αγροδιατροφικών παραδόσεων και καλών πρακτικών που αφορούν τη φύση και συνδέονται με τους στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη του ΟΗΕ (Agenda 2030) και κυρίως με το δεύτερο που αφορά στη «μηδενική πείνα». Σήμερα, η υποβάθμιση των φυσικών πόρων (έδαφος, γλυκό νερό, ωκεανοί, δάση) και της βιοποικιλότητας εντείνεται και από την κλιματική αλλαγή αυξάνοντας έτσι τους κινδύνους που συνδέονται με καταστροφές, όπως οι ξηρασίες και οι πλημμύρες. Στους φιλόδοξους στόχους του ΟΗΕ είναι, ως το 2030, ο τερματισμός της πείνας και η διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανθρώπων, χωρίς διάκριση ηλικίας, φύλου, εθνικότητας, ιδίως των φτωχών και ευάλωτων ανθρώπων, σε ασφαλή, θρεπτική και επαρκή τροφή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μέσα από το διπλασιασμό της αγροτικής παραγωγικότητας και των εισοδημάτων των μικροπαραγωγών τροφίμων, ιδίως των γυναικών, των αυτόχθονων λαών, των οικογενειακών εκμεταλλεύσεων, των βοσκών και των ψαράδων.

Στο Εθνικό Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας και των άλλων χωρών που έχουν κυρώσει τη Σύμβαση της UNESCO έχουν καταχωρηθεί τεκμηριωμένα πολλά στοιχεία που αφορούν σε αγροδιατροφικές πρακτικές που εκκινούν από το παρελθόν και συνεχίζουν στο παρόν, έχουν οικολογικό χαρακτήρα και αναδεικνύουν τη θέληση των ανθρώπων να συνεργαστούν συλλογικά, να εκφράσουν την ιδιαίτερη ταυτότητά τους και να μεταβιβάσουν αειφόρες γνώσεις και δράσεις στις νέες γενιές. Σε διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, την Αγωγή Υγείας, τα Πολιτιστικά θέματα ενταγμένα στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων, σε Πολιτιστικούς Ομίλους και σε σύνδεση με το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ των Αναλυτικών Προγραμμάτων μπορούν να αναδειχθούν δράσεις των κοινοτήτων από την Ελλάδα και το διεθνή χώρο για τη διαφύλαξη οικολογικών πρακτικών διαχείρισης των φυσικών πόρων, δράσεις που μπορούν να εμπνεύσουν με ιδέες, γνώσεις αλλά και με τις αξίες της συλλογικότητας, του σεβασμού στη φύση και στη διαφορετικότητα, της πολιτισμικής ενσυναίσθησης και της πολιτειακής επίγνωσης για το δικαίωμα κάθε ανθρώπου στην τροφή, στην υγεία, στην παιδεία, στην ελεύθερη, χωρίς διακρίσεις, έκφραση του πολιτισμού του, σε μια ζωή με αξιοπρέπεια.

2η εργασία

Αξιοποίηση του λαϊκού πολιτισμού και καλλιέργεια της τοπικής συνείδησης σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η περίπτωση του προγράμματος «Τοπογνωσία»

Κατσαδώρος Γιώργος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου
katsadoros@aegean.gr
Βαλασιάδης Ευάγγελος
Δρ, του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου-Δάσκαλος Πρωτοβάθμιας
air_vag@yahoo.com

Η σχέση της εκπαίδευσης με τον λαϊκό πολιτισμό θεωρείται στενή και διαχρονική, καθώς συνιστούσε ανέκαθεν μέρος της ταυτότητας κάθε λαού αλλά και φορέα αξιών, ο ενστερνισμός των οποίων αποτελούσε για την κοινωνία θεμέλιο λίθο της ανατροφής των παιδιών.
Στο σχολείο του 21ου αιώνα, η διδασκαλία του λαϊκού πολιτισμού αναγνωρίζεται επισήμως στις Γενικές Διατάξεις του νόμου 1566/1985, χωρίς ωστόσο να υπάρχει κάποιο ξεχωριστό μάθημα. Διάσπαρτα στοιχεία του ενυπάρχουν φυσικά στα διδακτικά εγχειρίδια όλων των μαθημάτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, θα μπορούσε ωστόσο να υποστηριχθεί ότι καθώς η παρουσία της λαογραφίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μάλλον περιορισμένη, οι νέοι εκπαιδευτικοί σε πολλές περιπτώσεις δεν έχουν αποκτήσει επαρκείς επιστημονικές γνώσεις ώστε να τις εκμεταλλευτούν κατάλληλα, π.χ. στα εργαστήρια δεξιοτήτων που περιλαμβάνουν σχετική ενότητα.
Οι δυνατότητες γόνιμης αξιοποίησης του λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση είναι ιδιαίτερα σημαντικές, τόσο σε σχέση με την παραδοσιακή όσο και με τη συγχρονική του διάσταση. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι εξ ορισμού πηγάζει από τη λαϊκή καθημερινότητα, αφενός προσδίδει στις ποικίλες εκφάνσεις του μοναδική επικοινωνιακή αμεσότητα με τους εκπαιδευόμενους, επιτρέποντας τη λειτουργία του ως διαμεσολαβητή ανάμεσα στην επιστημονική γνώση *των λίγων* και τη *δόξα των πολλών*· αφετέρου, δίνει στη διδακτική διαδικασία τόνο πιο βιωματικό και αλληλεπιδραστικό, καθώς επιτρέπει στους μαθητές να συμμετέχουν με δικές τους εμπνεύσεις και δημιουργίες. Επιπλέον, συμβάλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της προσωπικότητας των μαθητών, ψυχαγωγεί, διευρύνει τη φαντασία και τον νοητό τους κόσμο και βοηθά στην κατανόηση του τρόπου που λειτουργούν οι μηχανισμοί

συγκρότησης της συλλογικής ταυτότητας, αυξάνοντας το ενδιαφέρον τους για την οικογενειακή ιστορία και την τοπική κοινότητα και εξυπηρετώντας ζητήματα αυτοπροσδιορισμού και ετεροπροσδιορισμού. Το ανεξάντλητο, πολυδιάστατο και διαρκώς ανανεούμενο περιεχόμενο του λαϊκού πολιτισμού μπορεί να αξιοποιηθεί για να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών κάθε μορφωτικού επιπέδου και ηλικιακής ομάδας, από το νηπιαγωγείο μέχρι και την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται μια πρόταση αξιοποίησης του λαϊκού πολιτισμού στο πλαίσιο ενός μοντέλου *Εκπαίδευσης για την Τοπική Συνείδηση,*που αφενός ενεργοποιεί μαθησιακές πρακτικές προσανατολισμένες στην πολιτισμική εκπαίδευση, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και τη δημοκρατική αγωγή και αφετέρου αποβλέπει μέσω μιας παιγνιώδους και ψυχαγωγικής διαδικασίας στον εμπλουτισμό των γνώσεων των μαθητών για τον τόπο τους, την ενίσχυση των δεσμών τους με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και την ενθάρρυνσή τους να συμμετέχουν στα κοινά, όπως και να αναλαμβάνουν δράσεις σε αντίστοιχο επίπεδο.
Στο εν λόγω πρόγραμμα δόθηκε το όνομα «Τοπογνωσία» και υλοποιήθηκε κατά την περίοδο 2016/7 σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που διαβιούσαν εντός του λεκανοπεδίου Αττικής και συγκεκριμένα στον Δήμο Γαλατσίου. Τα αποτελέσματα της εφαρμογής του έκαναν φανερό τον τρόπο με τον οποίο η αξιοποίηση του λαϊκού πολιτισμού και των ψηφιακών παιχνιδιών μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της τοπικής συνείδησης των μαθητών μιας αστικής περιοχής. Επιπλέον, αναδείχθηκε η σημασία που έχει η διερεύνηση της ποιότητας της σχέσης των μαθητών με τον τόπο που ζουν, ο θετικός ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η επίσημη εκπαίδευση στην καλλιέργεια μιας ισορροπημένης σχέσης ανθρώπου – αστικού περιβάλλοντος, φωτίστηκε το ψηφιακό παιχνίδι ως έκφανση του σύγχρονου λαϊκού πολιτισμού και υπογραμμίστηκε η συμβατότητά του με τον παραδοσιακό, ενώ επισημάνθηκε η σπουδαιότητα του τόπου ως παράγοντα σχηματισμού σύγχρονων συλλογικών ταυτοτήτων και η σημασία αξιοποίησης του λαϊκού πολιτισμού στην εν λόγω διαδικασία.
Το πρόγραμμα επιδιώκεται να αποτελέσει παράδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο σε συνεργασία και με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να ενισχύσει την τοπική συνείδηση (παράγοντα που διασυνδέει χαρακτηριστικά όπως το αίσθημα του ανήκειν, την επιθυμία παραμονής στον τόπο, τη συμμετοχικότητα στα κοινά, κ.ο.κ.) των νεαρών δημοτών, ακόμα και σε αστικές περιοχές με πολυπολιτισμικό χαρακτήρα.

3η εργασία

Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και Εκπαίδευση: ανασκόπηση των δράσεων της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς για την ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Μπαζίνη Έλενα
ΠΕ Λαογράφων/Κοινωνικών Ανθρωπολόγων/Εθνολόγων, Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΥΠΠΟΑ, Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων.
Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού
ebazini@culture.gr

Η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ευαισθητοποίηση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών/-τριών για την άυλη πολιτιστική κληρονομιά και για τον ρόλο της στην εκπαιδευτική πράξη. Στο πλαίσιο αυτό από το 2016 υλοποιεί σειρά δράσεων, όπως εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές/-τριες α/θμιας και β/θμιας εκπαίδευσης, επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, ενώ συνεργάζεται και με το Δίκτυο Συνδεδεμένων Σχολείων της UNESCO (ASPnet). Η ανακοίνωση επιχειρεί να συνοψίσει την εμπειρία από την εφαρμογή των δράσεων

αυτών αλλά και από την εν γένει αξιοποίηση της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO 2003) στην εκπαίδευση.

4η εργασία

Από την 'έρευνα' στη ΄διδασκαλία'. Χορεύοντας με το Youtube

Χρήστος Παπακώστας,
Επίκουρος Καθηγητής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
chrispapakostas@uoi.gr

Είναι κοινά αποδεκτό ότι οι νέες τεχνολογίες έχουν αλλάξει την ανθρώπινη κοινωνία, τον πολιτισμό και την επικοινωνία καθοριστικά. Νέα φαινόμενα εμφανίζονται και αυτή η καινούρια πραγματικότητα αποτελεί πρόκληση σε πολλά επίπεδα. Η μαζική επέκταση του Internet από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 δημιούργησε νέες καταστάσεις σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο, καθώς και νέες μορφές συμπεριφοράς και έκφρασης. Το YouTube ιδρύθηκε το 2005 από τρεις νεαρούς υπαλλήλους που εργαζόταν στον εμπορικό τομέα της ιστοσελίδας της εταιρείας PayPal. Η καινοτομία του YouTube αφορά στο γεγονός ότι ένας χρήστης, μέσα από μια σχετικά απλή διαδικασία, μπορεί να «ανεβάσει» ένα σύντομο βίντεο και να το μοιραστεί με άλλους χρήστες. Το YouTube παρέχει ένα χώρο όπου μορφές λαϊκής κουλτούρας όπως ο χορός και η μουσική ανα-συντάσσονται και επαναπροσδιορίζονται κάτω από «αναρχικές» και «δημοκρατικές» συνθήκες .
Αυτή η άποψη μας θυμίζει την έννοια των μη-χώρων του Auge (1995). Μια έννοια που αφορά έναν υπερμοντέρνο χώρο, χωρίς ιστορία, ταυτότητα ή σχέσεις. Ωστόσο, λόγω της κυκλοφορίας, παραγωγής και αναπαραγωγής ενός μεγάλου αριθμού χορευτικών βίντεο και με δεδομένο τον διαδραστικό τους χαρακτήρα, το YouTube θα μπορούσε να προκαλέσει τη θεωρία του Auge και να αντιπροτείνει την πιθανή δημιουργία ενός χώρου προερχόμενου από έναν μη-χώρο, μέσω της κοινωνικής αλληλεπίδρασης (Harvie, 1996).
Τα τελευταία χρόνια, αποτελεί βασική πρακτική των δασκάλων χορού να αναζητούν και να «κατεβάζουν» βίντεο με παραδοσιακούς χορούς από το Ιντερνέτ και ιδιαίτερα από το YouTube. Με αυτό τον τρόπο, το YouTube αποτέλεσε ένα είδος ψηφιακού αρχείου λαϊκής κουλτούρας. Το YouTube κατέστησε δυνατή την παραγωγή, διανομή και «αξιολόγηση» του περιεχομένου που βρέθηκε στα χέρια της κοινότητας. Έτσι, μια ψηφιακή πλατφόρμα μετατράπηκε σε ένα μαζικό και ετερογενές, αλλά επίσης τυχαίο και ανακατωμένο αρχείο λαϊκής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Φυσικά, αυτό δημιουργεί θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα σε θεσμούς όπως μουσεία και βιβλιοθήκες.
Υπάρχει μια αίσθηση ότι χάρη σε κάποιον «θεϊκό» νόμο, μια βιντεοκάμερα κατέγραψε την «πλήρη χορευτική αλήθεια» και όχι απλά την αλήθεια μιας δεδομένης στιγμής, κάτι που αποτελεί ένα είδος παραλλαγής –ή καινούριας ερμηνείας– της βιντεοσκόπησης, με τα δικά της αυτόνομα δεδομένα. Η «αλήθεια» των εικόνων του βίντεο υπερ-αξιολογείται και η όλη διαδικασία «αναζήτησης» εκ μέρους των υπευθύνων στοχεύει στην εύρεση μιας απλής «αυθεντικής» παρουσίασης ενός χορού ή ενός παραδοσιακού συγκροτήματος. Αυτό αντανακλά τον τρόπο προσέγγισης από μεγάλη μερίδα του δικτύου(ή της κοινότητας πρακτικής) του ελληνικού παραδοσιακού χορού και επομένως, ο χοροδιδάσκαλος διαμορφώνει τους χορούς γύρω από τις έννοιες της «έρευνας», της «διδασκαλίας» και της «χορευτικής εκτέλεσης».

Η τηλεκπαίδευση από τη 'φωνή' των μαθητών/τριών

Βασιλική Τζίκα
Εκπαιδευτικός, Υποψ. Διδάκτωρ, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
vatzika@pre.uth.gr
Σταυρούλα Καλδή
ΚαθηγήτριαΠΤΔΕ, ΠανεπιστήμιοΘεσσαλίας
kaldi@uth.gr
Ευστάθιος Ξαφάκος
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 & Διδάκτωρ ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
stathisxafakos@yahoo.com
Αγγελική Λαζαρίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
alazarid@uth.gr

Η παρούσα μελέτη διερευνά τη 'φωνή' των μαθητών και μαθητριών γυμνασίου και λυκείου σχετικά με τις εμπειρίες τους και τα συναισθήματά τους κατά τη διάρκεια της τηλεκπαίδευσης την περίοδο της πανδημίας του COVID-19, τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν, τη χρησιμότητα της τηλεκπαίδευσης σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και γενικά θέματα που τους απασχόλησαν αυτή την περίοδο. Στην έρευνα συμμετείχαν 20 μαθητές/ήτριες γυμνασίου και λυκείου. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσω δομημένων συνεντεύξεων και η ανάλυσή τους μέσω της ποιοτικής θεματικής ανάλυσης. Τα αποτελέσματα φανέρωσαν πως οι μαθητές/ήτριες θεώρησαν την τηλεκπαίδευση ως λύση ανάγκης και ως μέσο επαφής με τη σχολική διαδικασία και τους φίλους τους, παρόλο που αντιμετώπισαν αρκετές δυσκολίες συγκέντρωσης ή τεχνικής φύσεως. Αναγνώρισαν τη χρησιμότητα της τηλεκπαίδευσης σε έκτακτες καταστάσεις αλλά δεν τη συγκρίνουν με τη δια ζώσης διδασκαλία ενώ τέλος υποστήριξαν πως τους απασχόλησαν αρκετά θέματα όπως ο φόβος για πιθανή ασθένεια αλλά και η μαθησιακή τους πορεία. Τα παραπάνω ευρήματα θα συζητηθούν στο πλαίσιο του προβληματισμού που απορρέει από την αντίφαση ανάμεσα στον βαθμό προσαρμοστικότητας σε αυτή τη νέα μορφή διδασκαλίας και μάθησης και στην αμφισβήτηση της μακροπρόθεσμης αξίας της όπως τη βιώνουν οι μαθητές/ήτριες.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19, εμπειρίες, τηλεκπαίδευση, μαθητές, συναισθήματα.

Online teaching and learning through pupils' voice

Vassiliki Tzika
Primary School Teacher, PhD Candidate, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
vatzika@pre.uth.gr
Stavroula Kaldi
Professor, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
kaldi@uth.gr
Efstathios Xafakos
Primary Education School Teacher, PhD, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
stathisxafakos@yahoo.com
Aggeliki Lazaridou
Associate Professor, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
alazarid@uth.gr

The present study explores the 'voice' of high school pupils about their experiences and emotions during onlineteaching and learning due to Covid-19, the challenges they encountered, the usefulness of online teaching and learning in emergency situations and other issues that concerned them during that difficult period. Participants were 20 high school pupils. The data were collected through structured interviews and analysis followed the qualitative paradigm of thematic analysis. The results showed that the pupils considered online teaching and learning as a necessary solution and as a means of contact with the school process and especially with their friends, although they faced several issues of concentration or technical issues. They acknowledge the usefulness of online teaching and learning in emergent situations but they do not compare it to face to face (f2f) teaching and learning. Finally they argue that issues such as fear of possible illness and successful learning are of great concern to them. The findings will be discussed in the context of the reflection that arises from the contradiction between the level of adaptability to this new form of teaching and learning and the questioning of its long-term value as experienced by pupils.

Key words: COVID-19, experiences, online teaching and learning, pupils, emotions.

Αντιλήψεις και συναισθήματα των γονέων για την τηλεκπαίδευση

Αικατερίνη Βάσιου
ΕΔΙΠ Σχολικής Ψυχολογίας, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
evasiou@uowm.gr
Βασιλική Τζίκα
Εκπαιδευτικός, Υποψ. Διδάκτωρ ΠΤΔΕ, ΠανεπιστήμιοΘεσσαλίας
vatzika@pre.uth.gr
Γιώργος Τέκος
ΕΔΙΠ Πρακτικής Άσκησης, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
gtekos@uth.gr

Η μελέτη εξέτασε τις απόψεις των γονέων σχετικά με την τηλεκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 στην Ελλάδα. Σχεδιάστηκε μία έρευνα μεικτών μεθόδων, με συγκλίνοντα παράλληλο σχεδιασμό. 367 γονείς συμπλήρωσαν ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς και 28 εξ αυτών συμμετείχαν σε συνεντεύξεις μέσω Skype. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι γονείς βίωσαν χαμηλά επίπεδα άγχους για την εκπαίδευση των παιδιών τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας – ιδιαίτερα εξαιτίας των δυσκολιών της σύνδεσης στο διαδίκτυο και της πολυπλοκότητας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Μάλιστα, οι μητέρες ανέφεραν περισσότερο άγχος, επειδή ήταν επιπλέον επιφορτισμένες με τις εργασίες που έπρεπε να εκπονήσουν τα παιδιά τους μέσω διαδικτύου. Οι γονείς διατύπωσαν, επίσης, ανησυχίες για την τηλεκπαίδευση, αν και αναγνώρισαν ορισμένες θετικές πτυχές της. Επιπλέον, δήλωσαν θετικά συναισθήματα, γιατί η τηλεκπαίδευση συνέβαλε στη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας. Θεώρησαν, τέλος, τη διαδικτυακή διδασκαλία και μάθηση χρήσιμη και εύκολη υπόθεση, κυρίως λόγω της δικής τους ετοιμότητας και γνώσης, καθώς και της υποστήριξης από τους εκπαιδευτικούς και τις σχολικές μονάδες. Τα ευρήματα της μελέτης θα συζητηθούν στο πλαίσιο της σύγχρονης πρόκλησης της τηλεκπαίδευσης, με στόχο την καλύτερη διαχείριση παρόμοιων καταστάσεων στο μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19, Ελλάδα, αντιλήψεις, γονείς, συναισθήματα, τηλεκπαίδευση.

Parents' views and emotions about online learning

Aikaterini Vasiou
Member of the Laboratory Teaching Staff, Pedagogical Department of Primary Education, University of Western Macedonia
evasiou@uowm.gr
Vassiliki Tzika
Primary School Teacher, PhD Candidate, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
vatzika@pre.uth.gr
George Tekos
Member of the Laboratory Teaching Staff, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
gtekos@uth.gr

The study examined parents' views about online teaching and learning during the pandemic of COVID-19 in Greece. A mixed method research was designed, with a convergent parallel design. 367 parents completed an online self-report questionnaire and 28 of them participated in Skype interviews. The results showed that parents experienced low levels of stress about their children's education during the pandemic - particularly because of the difficulties of internet connection and the complexity of the online platform. In fact, mothers reported more stress, because they were mainly charged with the arrangements of their children's online tasks. Parents also expressed concerns about distance learning, although they acknowledged some of its positive aspects. In addition, they expressed positive feelings, because online learning helped to strengthen relationships between family members. Finally, they considered online teaching and learning to be useful and easy, mainly due to their own readiness and knowledge, as well as the support of teachers and schools. The findings of the study will be discussed in the context of the modern challenge of distance learning, with the aim of better managing similar situations in the future.

Key words: COVID-19, Greece, parents' views, parents' emotions, online teaching and learning.

Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για την πρόκληση της τηλεκπαίδευσης

Ευστάθιος Ξαφάκος
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 & Διδάκτωρ ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
stathisxafakos@yahoo.com
Βασίλειος Σταυρόπουλος
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου κλ. ΠΕ70 - ΠΕΚΕΣ Στερεάς Ελλάδας, Διδάκτωρ ΠΤΔΕ - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
bstavro@uth.gr
Αλεξάνδρα Σταυριανουδάκη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 & Διδάκτωρ, Συμβασιούχος 407/80, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
alexia_stavr89@yahoo.co.uk

Η παρούσα ανακοίνωση διερευνά τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών για την πρόκληση της τηλεκπαίδευσης που εφαρμόστηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 και τον ρόλο τους σε αυτή στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, εξέτασε τις αντιλήψεις 991 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι απάντησαν σε ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι εκπαιδευτικοί φανέρωσαν μέτρια προς υψηλά επίπεδα αυτοαποτελεσματικότητας, μέτρια προς μικρή θετική ανταπόκριση

των μαθητών/τριών ως προς τη διαδικασία και αρνητική συμφωνία ως προς τα παιδαγωγικά οφέλη της τηλεκπαίδευσης ενώ ταυτόχρονα εξέφρασαν σε μικρό βαθμό και θετικά και αρνητικά συναισθήματα και κίνητρα. Τα παραπάνω ευρήματα συμβάλλουν στη συζήτηση αναφορικά με το παιδαγωγικό όφελος της παρεχόμενης τηλεκπαίδευσης αλλά και πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί σε συσχετισμό με την αυτοαποτελεσματικότητα, τα θετικά συναισθήματα και τα κίνητρα των εκπαιδευτικών για την νέα πρόκληση στον ρόλο τους.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19, Ελλάδα, τηλεκπαίδευση, αντιλήψεις, εκπαιδευτικοί.

Teachers' views about the challenge of online teaching and learning

Efstathios Xafakos
Primary School Teacher, PhD, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
stathisxafakos@yahoo.com
Vasileios Stavropoulos
Primary Education Teachers' Coordinator - Central Greece's Regional Centre of Educational Planning, PhD, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
bstavro@uth.gr
Alexandra Stavrianoudaki
Primary School Teacher, PhD & adjunct lecturer, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
alexia_stavr89@yahoo.co.uk

The present study explores in service teachers' perceptions of the challenge of online teaching and learning during COVID-19 period and their role in it in Greece. More specifically, 991 views of primary and secondary school teachers were examined who responded to an electronic self-report questionnaire. The results showed that teachers during online teaching and learning maintained moderate to high levels of self-efficacy, moderate to low pupils' positive response to the learning process and negative agreement on the pedagogical benefits of online teaching and learning while at the same time they expressed both positive and negative emotions and motivations to a small extent. These findings contribute to the discussion regarding the pedagogical benefits of the provided online teaching and learning but also how it could be improved in relation to self-efficacy, positive emotions and teachers' motivation for this new challenge in their role.

Key words: COVID-19, Greece, online teaching and learning, views, teachers.

Νέες απαιτήσεις του εκπαιδευτικού έργου κατά την διάρκεια της πανδημίας του COVID-19

Μαρία Χατζή
ΕΔΙΠ ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
mxatzi02@uth.gr
Αλεξάνδρα Σταυριανουδάκη
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 & Διδάκτωρ, Συμβασιούχος 407/80 ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
alexia_stavr89@yahoo.co.uk
Αθανάσιος Τασιός
ΕΔΙΠΠΤΔΕ, ΠανεπιστήμιοΘεσσαλίας
atasios@uth.gr

Ο σκοπός της παρούσας ποιοτικής έρευνας ήταν να επιχειρήσει να καταγράψει τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών κατά την διάρκεια της πανδημίας του COVID-19 στην Ελλάδα, τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν, την αντίσταση που προέβαλαν και τις αλλαγές που προέκυψαν. Ακολουθήθηκε η ποιοτική προσέγγιση και τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω δομημένων συνεντεύξεων με 32 συμμετέχοντες/ουσες εκπαιδευτικούς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί βίωσαν αυτό που ο Fullan (2007) περιέγραψε ως "κύκλους αλλαγής", ότι πέρασαν δηλαδή από το συναίσθημα της άρνησης της τηλεκπαίδευσης σε μια στάση αποδοχής των νέων προκλήσεων του επαγγέλματός τους. Επαναπροσδιόρισαν την αδιαμφισβήτητη αξία του ρόλου τους στη φυσική τάξη και τον διαρκή μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού τους έργου. Από την άλλη αναγνώρισαν τις δυνατότητες που προσφέρουν στους/ις μαθητές/ήτριες τους τα ψηφιακά εργαλεία (σύγχρονης και ασύγχρονης διδασκαλίας) για έκφραση, εξατομίκευση αναγκών και διαμόρφωση ενός πιο ελκυστικού περιβάλλοντος μάθησης. Η ανταπόκρισή τους στις απαιτήσεις της τηλεκπαίδευσης φαίνεται ότι οφείλεται κυρίως στις σχέσεις συνεργασίας μεταξύ τους αλλά και στην άντληση υποστήριξης μέσω κοινωνικών δικτύων. Οι δυσκολίες σχετίζονται με τεχνικής φύσεως ζητήματα, με την έλλειψη σχετικής τεχνογνωσίας και με τη μειωμένη ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών/ριών. Στο συμπόσιο θα συζητηθεί αξιοποίηση εργαλείων τηλεκπαίδευσης μελλοντικά ως επικουρικό εργαλείο στη δια ζώσης διδασκαλία αλλά και η ανάγκη για σχετική επιμόρφωση και καλύτερη τεχνολογική υποστήριξη και υποδομή.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19, Ελλάδα, τηλεκπαίδευση, εκπαιδευτικοί, κύκλοι αλλαγής.

New requirements of the educational work during the COVID-19 pandemic

Maria Chatzi
Member of the Laboratory Teaching Staff, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
mxatzi02@uth.gr
Alexandra Stavrianoudaki
Primary School Teacher, PhD & adjunct lecturer, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
alexia_stavr89@yahoo.co.uk
Athanasios Tasios
Member of the Laboratory Teaching Staff, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
atasios@uth.gr

The purpose of this qualitative study was to report the experiences of teachers during the COVID-19 pandemic in Greece, the challenges they faced, the resistance they presented and the changes that occurred. A qualitative approach was followed and the data were collected through 32 structured interviews with teachers. The results showed that teachers experienced what Fullan (2007) described as "cycles of change" i.e. they went through from the feeling of rejection of online teaching and learning to an attitude of acceptance of the new challenges of their profession. They redefined the indisputable value of their role in the physical environment of the classroom and the ongoing transformation of their educational work. On the other hand, they recognized the possibilities which digital tools (modern and asynchronous teaching) offered to their students for expression, personalization of needs and formation of a more attractive learning environment. Their response to the online learning requirements seems to be mainly due to the cooperative relations between them but also due to the support through social networks with other colleagues. The difficulties are related to technical issues, the lack of relevant know-how and the reduced effective students' participation. In the symposium will be

discussed the future use of online learning tools as an auxiliary tool in learning but also the need for relevant training and better technological support and infrastructure.

Key words: COVID-19, Greece, online teaching and learning, teachers, cycles of change

Εξ-αποστάσεως σπουδές φοιτητών/ριών-υποψηφίων δασκάλων λόγω πανδημίας

Σταυρούλα Καλδή
Καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
kaldi@uth.gr
Χρήστος Γκόβαρης
Καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
govaris@uth.gr
Αγγελική Λαζαρίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
alazarid@uth.gr

Τα πανεπιστήμια στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες χώρες παγκοσμίως, αναγκάστηκαν να κλείσουν λόγω της πανδημίας του COVID-19 και να διεξαγάγουν τηλεκπαίδευση αξιοποιώντας διαφορετικές ψηφιακές πλατφόρμες. Η παρούσα ποσοτική έρευνα εξέτασε τις αντιλήψεις 414 φοιτητών/τριών-υποψηφίων εκπαιδευτικών που φοιτούσαν στο 2ο, 3ο και 4ο έτος σπουδών σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση στα πανεπιστήμια κατά τη διάρκεια της πανδημίας μέσω ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι φοιτητές/ήτριες προσαρμόστηκαν αρκετά γρήγορα στην τηλεκπαίδευση, αναζητώντας υποστήριξη όταν χρειαζόταν από διάφορες πηγές, όπως είναι το διαδίκτυο, οι φίλοι και η προσωπική τους έρευνα. Ωστόσο, αξιολόγησαν χαμηλά τις πανεπιστημιακές υποδομές. Επιπλέον, οι φοιτητές/ήτριες δήλωσαν θετικά συναισθήματα για τη συμμετοχή τους στην τηλεκπαίδευση, υποστηρίζοντας ότι, αν και η τηλεκπαίδευση μπορεί να καλύψει το αναλυτικό πρόγραμμα, ωστόσο δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον διαδραστικό χαρακτήρα της δια ζώσης διδασκαλίας. Οι φοιτητές/ήτριες αξιολόγησαν, επίσης, αρνητικά την πιθανότητα η τηλεκπαίδευση να αντικαταστήσει τη δια ζώσης διδασκαλία στο μέλλον. Δήλωσαν, τέλος, ότι τους/ις άρεσε που συνέχισαν απρόσκοπτα τις σπουδές τους από το σπίτι τους, αλλά θα ήθελαν να παρέμενε το ίδιο ανεπηρέαστη και η κοινωνική τους ζωή. Στο συμπόσιο θα συζητηθεί ο προβληματισμός που απορρέει από την αντίφαση ανάμεσα στο επίπεδο της προσαρμοστικότητας των φοιτητών/τριών στην τηλεκπαίδευση, ως απάντηση στην επείγουσα κατάσταση της πανδημίας COVID-19 και στην αμφισβήτηση της μακροπρόθεσμης αξίας της.

Λέξεις κλειδιά: COVID-19, εξ αποστάσεως διδασκαλία και μάθηση, φοιτητές-υποψήφιοι δάσκαλοι, Ελλάδα.

Pre-service teachers' distance learning due to pandemic of the COVID-19

Stavroula Kaldi, Professor
Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
kaldi@uth.gr
Christos Govaris
Professor, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
govaris@uth.gr
Aggeliki Lazaridou
Associate Professor, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
alazarid@uth.gr

Universities in Greece, as in most countries worldwide, were forced to close due to the COVID-19 pandemic and to conduct distance learning via digital educational platforms. The present quantitative research examined the views of 414 pre-service teachers in the 2nd, 3rd and 4th year of their study about teaching and learning in universities during the pandemic through self-reported questionnaires. The results showed that pre-service teachers quickly adapted to distance learning, seeking support when needed from various resources, such as the internet, friends or personal research. However, they underestimated the university infrastructure. Additionally, they expressed positive feelings about their participation in distance learning, arguing that although online learning may cover the curriculum, it cannot replace the interactive face-to-face teaching. The pre-service teachers also negatively assessed the possibility of distance learning replacing physical learning in the future. Finally, they stated that they liked continuing their studies smoothly from home, but they would prefer their social life to remain unaffected. The issue arising from the contradiction between the level of adaptability of pre-service teachers in distance learning as an emergency response to the COVID-19 pandemic and the questioning of its long-term value will be discussed in the symposium.

Key words: COVID-19, distance teaching and learning, pre-service teachers, Greece.

Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις στις Φυσικές Επιστήμες σε τυπικά και μη τυπικά περιβάλλοντα μάθησης

Ελένη Κολοκούρη
Ε.ΔΙ.Π., Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ekolokouri@uoi.gr
ΣυζήτησηΑικατερίνη Πλακίτση, Καθηγήτρια Διδακτικής των Φ.Ε., Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
kplakits@uoi.gr

Στο παρόν συμπόσιο επιχειρείται να αναδειχθεί η κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση των Φυσικών Επιστημών μέσα από μία σειρά ερευνών που πραγματοποιήθηκαν σε τυπικά και μη τυπικά περιβάλλοντα μάθησης. Στην πρώτη εργασία παρουσιάζεται η ανάπτυξη ενός εξ αποστάσεως μαθήματος για φοιτητές κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid 19. Στη δεύτερη εργασία περιγράφεται η ανάπτυξη μιας μαθησιακής εμπειρίας για τις Φυσικές Επιστήμες, στο πλαίσιο της οποίας γλυπτά και υλικά, ενσωματώθηκαν σε ένα πρωτότυπο διαδικτυακό παιχνίδι και αξιοποιήθηκαν ως βασικά συστατικά ενός αφηγηματικού σεναρίου. Η τρίτη εργασία μας μεταφέρει στα πανεπιστημιακά εργαστηριακά μαθήματα σχετικά με τις έννοιες «Υλικά» και «Ταχύτητα» με κοινό πλαίσιο οργάνωσης και σχεδιασμού τη θεωρία της Δραστηριότητας και κεντρικό ζήτημα μελέτης τη διερεύνηση του ρόλου των εναλλακτικών ιδεών των φοιτητών/τριών και τη διαχείρισή τους. Στην τέταρτη εργασία, παρουσιάζεται η χρήση του σπιτιού του Σωκράτη για την εισαγωγή των φοιτητών στο βιοκλιματικό σχεδιασμό και για τον τρόπο με τον οποίο συνετέλεσε να βελτιωθούν συνολικά οι γνώσεις, αντιλήψεις και στάσεις τους απέναντι στην εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη. Τέλος, η πέμπτη εργασία περιγράφει μία εφαρμοσμένη εκπαιδευτική παρέμβαση για την προσέγγιση δεξιοτήτων του 21ου αιώνα στο αειφόρο νηπιαγωγείο Κληματιάς Ιωαννίνων. Η παρέμβαση περιλαμβάνει δραστηριότητες τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μορφής μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: Μουσειακή εκπαίδευση, φορητή μάθηση, εναλλακτικές ιδέες, βιοκλιματική αρχιτεκτονική, δεξιότητες 21ου αιώνα

Sociocultural Approaches in Science Education in Formal and Non-formal Learning Environments

Eleni Kolokouri
Laboratory Teaching Staff, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina
ekolokouri@uoi.gr,
Discussant: Katerina Plakitsi, Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina
kplakits@uoi.gr

In the present work we approach the sociocultural aspects of Science Education through five studies which were summarized in a symposium that encompasses a wide range of topics pertaining to Formal and Non-formal Learning Environments. The first study concerns the development of a distance learning Science Education course for university students connected with Museums and Technology during Covid 19. The second study proposes a hybrid activity that combines an online and an outdoor learning experience and includes sculptures and materials, which were incorporated to an online game and offered an original narrative. The third study moves on to the university laboratories connected with the concepts «Materials» and «Speed» within the frame of Cultural Historical Activity Theory and focuses on the role of the misconceptions of university students. The fourth study presents the use of Socrates' house for the introduction of university students to the bioclimatic design of houses as well as the way it contributed to improving the students' knowledge and aspects of the Education for Sustainable Development. The fifth study describes an educational intervention connected with the development of the 21st century skills in a sustainable pre-primary school. The activities included combine formal, informal and non-formal learning.

Key words: Museum Education, Mobile Learning, Misconceptions, Bioclimatic Architecture, 21st century skills

Εξ αποστάσεως μουσειακή εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες σε καιρούς πανδημίας

Ελένη Κολοκούρη
Ε.ΔΙ.Π., Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
ekolokouri@uoi.gr,
Αθηνά-Χριστίνα Κορνελάκη
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
akornelaki@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα περιγράφει την ανάπτυξη ενός εξ αποστάσεως μαθήματος για φοιτητές, το οποίο σχετίζεται με τη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών σε μουσειακούς χώρους με τη χρήση τεχνολογίας και πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid 19. Στόχος της εργασίας είναι να προσδιορίσει το βαθμό στον οποίο η διδασκαλία του μαθήματος οδήγησε στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα με τη μορφή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Τα ερευνητικά ερωτήματα αφορούν τις απόψεις των φοιτητών για τη μουσειακή εκπαίδευση, τις συγκρούσεις/αντιφάσεις που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τέλος, τις συνδέσεις των εννοιών των Φυσικών Επιστημών που επεξεργάστηκαν οι φοιτητές σε σχέση με τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ. Η μεθοδολογία βασίστηκε στη θεωρία της Δραστηριότητας και ειδικότερα στο μεθοδολογικό εργαλείο SCOPES (Systems of Activity, Contradictions, Outcomes, Praxis, Expansive learning, Science Education). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι περισσότεροι φοιτητές

πιστεύουν ότι η μουσειακή εκπαίδευση μπορεί να πραγματοποιηθεί εξ αποστάσεως κυρίως μέσω εικονικών περιηγήσεων και με τη χρήση της τεχνολογίας. Συμπερασματικά, η έρευνα παρουσιάζει εναλλακτικά περιβάλλοντα διδασκαλίας και μάθησης στην τυπική αλλά και τη μη τυπική εκπαίδευση και δίνει την ευκαιρία για σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού σε ένα πλαίσιο επεκτατικής μάθησης και αναστοχασμού.

Λέξεις κλειδιά: Μουσειακή εκπαίδευση, Φυσικές Επιστήμες, θεωρία της Δραστηριότητας

Distance Learning in Museum Science Education

Eleni Kolokouri
Laboratory Teaching Staff, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
ekolokouri@uoi.gr,
Athina - Christina Kornelaki
Post doc Researcher, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
akornelaki@uoi.gr

This research study presents the development of a distance learning course for university students which focuses on science education in museums with the use of technology during the pandemic of Covid 19. The purpose was mainly to adapt to the new situation of the pandemic and offer university students teachers an online version and to identify the extent to which the course's learning outcomes were achieved by the university students, even though the course was offered in a distance learning mode. The research questions concern the university students' views about distance museum education, conflicts during the distance learning course, and the connections of scientific topics with the 17 Sustainable Development Goals. Cultural Historical Activity Theory (CHAT) was used as a theoretical framework and SCOPES (Systems of Activity, Contradictions, Outcomes, Praxis, Expansive learning, Science Education) was the methodological framework for the design and the analysis of the course. The results showed that museum education can be implemented with distant learning courses, mainly through virtual museums and the use of technology. All in all, the development of this course shows an example of alternative methods of learning that can be implemented in crisis situations.

Key words: Museum Education, Science Education, Cultural Historical Activity Theory (CHAT)

Φορητή μάθηση, εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες και Πολιτιστική Κληρονομιά

Ποτσίκας Μιχαήλ
Υποψήφιος Διδάκτορας Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
m.potsikas@uoi.gr
Προύσκα Κωνσταντίνα
Υποψήφια Διδάκτορας Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
k.prouska@uoi.gr
Ευθυμίου Γεώργιος
Υποψήφιος διδάκτορας Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
g.efthimiou@uoi.gr
Αικατερίνη Πλακίτση
Καθηγήτρια Διδακτικής των Φ.Ε., Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
kplakits@uoi.gr

Τα κινητά τηλέφωνα έχουν πάψει να αποτελούν ένα απλό μέσο επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων και αρχίζουν και διαδραματίζουν ολοένα και πιο ενεργό ρόλο στη διαμεσολάβηση των ανθρώπων με τον φυσικό και τεχνητό κόσμο, τον αναδυόμενο κόσμο της πληροφορίας. Η χρήση τους από παιδιά, εφήβους και νέους έχει οδηγήσει αυξανόμενο αριθμό ερευνών σχετικά με την αξιοποίηση τους στην εκπαίδευση. Η φορητή μάθηση συνιστά πλέον μια ευέλικτη και πολλά υποσχόμενη εναλλακτική που υπερβαίνει το χώρο και το χρόνο και συνδυαζόμενη με αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης μπορεί να οδηγήσει σε πρωτόγνωρες πολυαισθητηριακές εκπαιδευτικές εμπειρίες. Στη δράση μας αξιοποιήσαμε έναν τόπο ιδιαίτερης φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς με την ανάπτυξη μιας υβριδικού τύπου εξ αποστάσεως και δια ζώσης μαθησιακής εμπειρίας για τις Φυσικές Επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση. Σημεία ενδιαφέροντος της περιοχής, γλυπτά και υλικά, ενσωματώθηκαν σε διαδικτυακό παιχνίδι και έγιναν βασικά συστατικά μιας πρωτότυπης αφήγησης. Μέσα από ένα παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού επιχειρείται ένας διδακτικός μετασχηματισμός με εργαλείο το κινητό, που προσκαλεί τον επισκέπτη να ανακαλύψει την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, να καταγράψει τη βιοποικιλότητα, διατηρώντας απρόσκοπτη την επαφή του με το μάρμαρο. Τέλος, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της δράσης από τους συμμετέχοντες και γίνεται η ανάλυση της δράσης υπό το πρίσμα της Θεωρίας της Δραστηριότητας.

Λέξεις κλειδιά: Φορητή μάθηση, Φυσικές επιστήμες, Πολιτιστική Κληρονομιά, Εκπαίδευση για την Αειφορία, Θεωρία της Δραστηριότητας

M-Learning, Science Education and Cultural Heritage

Potsikas Michail
Phd Student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
m.potsikas@uoi.gr
Prouska Konstantina
Phd Student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
k.prouska@uoi.gr
Eftymiou George
Phd Student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
g.efthimiou@uoi.gr
Katerina Plakitsi
Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
kplakits@uoi.gr

Mobile phones have long ceased to be a mere means of communication between people playing an increasingly active role in mediating people with the natural and artificial world, the emerging world of information. Their use by children, adolescents and young people has led to an increasing volume of studies that investigate their use in education. Mobile learning is now a flexible and promising alternative that transcends space and time and combined with authentic learning environments can lead to unprecedented multi-sensory educational experiences. We engineered a hybrid activity that combines an online and an outdoor learning experience that takes place in a place of outstanding natural and cultural beauty proposing an alternative in Science Education in Early Childhood future teachers. Points of special interest, sculptures and materials, were incorporated into an online game and served as key components of an original narrative. Our endeavor is a didactic transformation that utilizes mobile phone in a hidden treasure game inviting the user to discover the cultural heritage of the area and record the biodiversity, maintaining unhindered his contact with marble. Finally, the results of the

evaluation of the activity are presented followed by an analysis through the lens of Activity Theory.

Key words: Mobile Learning, Science Education, Cultural Heritage, Education for Sustainability, Activity Theory

Οι εναλλακτικές ιδέες των φοιτητών του Π.Τ.Ν. Ιωαννίνων κατά τη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών και ο ρόλος τους στο σύστημα Δραστηριότητας

Γιώργος Κουκούλης
MSc, ΠΕ86-Πληροφορικής, Υποψήφιος Διδάκτορας Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
g.koukoulis@uoi.gr
Μαριάνθη Νάστου
Med, MSc, ΠΕ70-Δασκάλα, Υποψήφια Διδάκτορας Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
m.nastou@uoi.gr
Αικατερίνη Πλακίτση
Καθηγήτρια Διδακτικής των Φ.Ε., Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
kplakits@uoi.gr

Η παρούσα έρευνα μελετά το ρόλο των εναλλακτικών ιδεών στη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και αναζητά τα μεθοδολογικά εργαλεία που μπορούν να οδηγήσουν στο μετασχηματισμό τους. Η έρευνα διεξήχθη σε δύο κύκλους εργαστηριακών μαθημάτων για τις έννοιες «Υλικά» και «Ταχύτητα» με κοινό πλαίσιο οργάνωσης και σχεδιασμού την Πολιτισμική Ιστορική Θεωρία της Δραστηριότητας CHAT (Cultural Historical Activity Theory). Δείγμα της ήταν φοιτήτριες/τές του ΠΤΝΙ, κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2020-22. Αρχικά καταγράφτηκαν, μέσω ερωτηματολογίων, οι εναλλακτικές ιδέες των φοιτητών. Ακολούθησαν πειραματικές παρεμβάσεις σε ομάδες, θεωρητική παρουσίαση των εννοιών και ανάλυση των παραγόντων της δραστηριότητας σύμφωνα με τις αρχές και τα εργαλεία της CHAT. Στη συνέχεια οι φοιτητές σχεδίασαν μαθησιακές ακολουθίες, για να ενσωματώσουν έννοιες και διδακτικές τεχνικές που διδάχτηκαν στα εργαστήρια. Οι μαθησιακές ακολουθίες αναλύθηκαν θεματικά και εξετάστηκε κατά πόσο οι εναλλακτικές ιδέες μετασχηματίστηκαν μετά τις παρεμβάσεις. Επιπλέον, εξετάστηκε η σχεδιαστική τους επάρκεια και ο τρόπος διεξαγωγής πειραμάτων. Η έρευνα αποτελεί τμήμα ευρύτερης ερευνητικής μελέτης για την ανάδειξη ενός διδακτικού μοντέλου για τις Φ.Ε. υπό την CHAT, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη. Στο παρόν άρθρο επικεντρωνόμαστε στον ρόλο των εναλλακτικών ιδεών ως μίας εκ των αντιφάσεων της δραστηριότητας στοχεύοντας στην επαγγελματική ανάπτυξη των μελλοντικών εκπαιδευτικών για αποτελεσματικότερες διδακτικές παρεμβάσεις για τις Φ.Ε.

Λέξεις Κλειδιά: Παρανοήσεις, Φυσικές Επιστήμες, Αντιφάσεις, Πολιτισμική Ιστορική Θεωρία της Δραστηριότητας

The misconceptions of the students of E.C.EDU. Ioannina in Science Education teaching and their role in the Activity System

George Koukoulis
MSc, ICT Teacher, PhD student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
g.koukoulis@uoi.gr
Marianthi Nastou

Med, MSc, Teacher, PhD student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
m.nastou@uoi.gr
Katerina Plakitsi
Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
kplakits@uoi.gr

The present research studies the role of misconceptions in Science Education teaching and seeks the methodological tools that can lead to their transformation. The research was conducted in two cycles of laboratory courses about the concepts "Materials" and "Speed" with the Cultural Historical Activity Theory (CHAT) as their common design framework. The research took part during the academic years 2020-22 and the sample was students of the Department of Early Childhood Education, University of Ioannina. Initially, the students' misconceptions were recorded through questionnaires. This was followed by experimental-group interventions, as well as analysis of the concepts and the factors of the activity according to the principles and tools of CHAT. Subsequently, students designed learning sequences to incorporate concepts and teaching techniques that had been taught in the laboratory courses. The method of analysis of the learning sequences was thematic. Through this it was investigated whether the initial misconceptions had been transformed after the interventions. In addition, students design competency and the way of conducting experiments had been also investigated. The research is part of a wider research study in order to highlight a didactic model for Science Education under CHAT, which is ongoing. In this paper we focus on the role of misconceptions as one of the contradictions of the activity aiming at the professional development of future teachers for more effective educational interventions for Science Education.

Key words: Misconceptions, Natural Sciences, Contradictions, Cultural Historical Activity Theory

Τα σπίτια: ένα ζωντανό βιβλίο για την αειφορία

Ανθούλα Μαΐδου
Αρχιτέκτονας Μηχανικός, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Διδάκτορας Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
anthoula.maidou@gmail.com
Αικατερίνη Πλακίτση
Καθηγήτρια Διδακτικής των Φ.Ε., Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
kplakits@uoi.gr
Χαρίτων Πολάτογλου
Καθηγητής του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.
hariton@auth.gr

Τα σπίτια είναι ένα οικείο θέμα για όλους τους ανθρώπους, κάθε ηλικίας και πολιτισμικού υπόβαθρου. Είναι ο χώρος όπου τα παιδιά εκπαιδεύονται στην αποδεκτή κοινωνική συμπεριφορά κάθε κοινωνικής ομάδας. Επιπλέον, για όλες τις κοινωνικές ομάδες έχουν συναισθηματικές, ψυχολογικές και σημασιολογικές σημασίες. Ακόμη, τα σπίτια μπορούν να μελετηθούν ως οικονομικές οντότητες, ενώ τα αποτελέσματα από ακατάλληλες συνθήκες στέγασης έχουν κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ιδανική εισαγωγή στη βιοκλιματική αρχιτεκτονική, δηλαδή στον τρόπο σχεδιασμού ενός σπιτιού, ώστε να εκμεταλλεύεται την ενέργεια του ήλιου για θέρμανση το χειμώνα και το διαμπερή αερισμό για δροσισμό το καλοκαίρι, αποτελεί το απόσπασμα των Απομνημονευμάτων του Ξενοφώντα, όπου ο Σωκράτης περιγράφει με ποιο τρόπο πρέπει να κτιστεί ένα σπίτι ώστε να είναι ευχάριστο να

ζει κανείς σε αυτό χειμώνα και καλοκαίρι. Στην εργασία αυτή θα παρουσιάσουμε τη χρήση του σπιτιού του Σωκράτη για την εισαγωγή των φοιτητών του Τμήματος Νηπιαγωγών στο βιοκλιματικό σχεδιασμό και πως οι φοιτητές/τριες αντιλήφθηκαν και επέκτειναν τη βασική περιγραφή του σπιτιού του Σωκράτη μέσα από αναπαραστάσεις που δημιούργησαν για το σπίτι του Σωκράτη και επιπλέον πώς η χρήση του σπιτιού του Σωκράτη συντέλεσε να βελτιωθούν συνολικά οι γνώσεις, αντιλήψεις και στάσεις τους απέναντι στην εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, βιοκλιματική αρχιτεκτονική, σπίτι του Σωκράτη, εκπαίδευση φοιτητών

Houses: a living book for sustainability

Anthoula Maidou
M.A., PhD, Architect, Secondary School Teacher
anthoula.maidou@gmail.com
Katerina Plakitsi
Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
kplakits@uoi.gr
Hariton Polatoglou
Professor, School of Physics, Aristotle University of Thessaloniki,
hariton@auth.gr

Houses are a familiar subject to people of all ages and backgrounds. It is the place where children are educated in the acceptable social behavior of each social group. In addition, they have emotional, psychological, and semiological meanings for all social groups. Furthermore, houses can be studied as economic entities, while the results of inadequate housing conditions have social, economic, and environmental consequences. An ideal introduction to bioclimatic architecture, i.e., the design of a house to harness the sun's energy for heating in winter and to use natural ventilation for cooling in summer, is an excerpt from Xenophon's Memoirs, where Socrates describes how to build a house to be pleasant to live in during winter and summer. In this paper we will present the use of the house of Socrates for the introduction of the pre-service teachers of the Early Childhood Department of the University of Ioannina to bioclimatic design and how the students perceived and extended the basic description of the house of Socrates through representations they created for the house of Socrates. The use of the Socrates' house proved to have contributed to the overall improvement of the pre-service teachers' knowledge, perceptions and attitudes towards education for sustainable development.

Key words: Education for sustainable development, bioclimatic architecture, Socrates' house, pre-service teachers training

Προσέγγιση δεξιοτήτων του 21ου αιώνα μέσα από την αξιοποίηση της εκπαιδευτικής ρομποτικής και το «άνοιγμα» του αειφόρου νηπιαγωγείου στην κοινότητα

Maria Topoliati
PhD student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
m.topoliati@uoi.gr
Katerina Plakitsi
Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
kplakits@uoi.gr

Η έρευνα αυτή εστιάζεται στη μελέτη εφαρμοσμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης, που αφορά στην προσέγγιση δεξιοτήτων του 21ου αιώνα στο αειφόρο νηπιαγωγείο Κληματιάς Ιωαννίνων. Κατά τη φάση του σχεδιασμού και της διεξαγωγής του προγράμματος υλοποιείται έρευνα δράσης και έρευνας πεδίου στο πλαίσιο εφαρμογής δια ζώσης και εξ αποστάσεως μορφής εκπαίδευσης. Ως μεθοδολογικά εργαλεία αξιοποιούνται η κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση στη διδακτική των φυσικών επιστημών, οι ψηφιακές τεχνολογίες, η εκπαιδευτική ρομποτική, η μηχανική, οι τέχνες και τα μαθηματικά. Στο εμπειρικό μέρος, τα νήπια χρησιμοποιούν σε δραστηριότητες προγραμματισμού επιδαπέδια ρομποτικά συστήματα με στόχο τη δημιουργική επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με την καθημερινή ζωή τους. Βασιζόμενοι στη θεωρία της Δραστηριότητας και την πεποίθηση ότι η μάθηση αποτελεί προϊόν αλληλεπίδρασης, κυρίαρχο μέλημα της εκπαιδευτικής δράσης αποτελεί το «άνοιγμα» του σχολείου στην ευρύτερη κοινότητα και η εφαρμογή τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μορφής εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η συνεργασία με το οικογενειακό περιβάλλον και την τοπική κοινότητα των μαθητών, η ενεργός συμμετοχή του σχολείου σε καινοτόμα διεθνή εκπαιδευτικά προγράμματα και σε θεματικά δίκτυα, καθώς και η συνεργασία με φορείς εκπαίδευσης. Η έρευνα ολοκληρώνεται με τη διαδικασία συνολικής αποτίμησης και ηλεκτρονικής διάχυσης των επιτυχημένων μαθησιακών αποτελεσμάτων της παιδαγωγικής και διδακτικής δράσης από τους ίδιους τους μαθητές και την εκπαιδευτικό.

Λέξεις κλειδιά: Δεξιότητες 21ου αιώνα, αειφόρος εκπαίδευση, εκπαιδευτική ρομποτική, εκπαίδευση STEAM, σχολική «ανοικτότητα»

Approaching 21st century skills through the exploitation of educational robotics and STEAM education in the sustainable kindergarten

Maria Topoliati
PhD student, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
m.topoliati@uoi.gr
Katerina Plakitsi
Professor, Department of Early Childhood Education, University of Ioannina,
kplakits@uoi.gr

This research study focuses on the approach of the 21st century skills in the sustainable kindergarten of Klimatia, in Ioannina. During the design and implementation phase of the educational intervention, action research and field research are applied, while the socio-cultural approach to the teaching of Science, New Technologies and Educational Robotics, Engineering, Arts and Mathematics are mobilized as methodological tools. This interdisciplinary approach stimulates the interaction of STEAM education and educational robotics with the goals of sustainable development. In the empirical part, children exploit robotic systems in programming activities, in order to solve problems which are connected with their daily lives. Based on Activity theory and the belief that learning is the result of interaction, dominant concern is the openness of the school to the local and wider community through the application of formal, non-formal and non-formal education. The research is completed with the process of evaluation and dissemination of the learning outcomes of this pedagogical and didactic action.

Key words: 21st century skills, education for sustainability, robotics, STEAM Education, openness

Δεξιότητες 21ου αιώνα

Μαρία Δημουλέα
Νηπιαγωγός, Med
mariadimouleag@gmail.com

Η αλματώδης ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει δημιουργήσει νέες ανάγκες και νέες προκλήσεις για τον πολίτη του 21 αιώνα, καθώς καλείται να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά συνεχείς αλλαγές και σύνθετες καταστάσεις που αφορούν την σύγχρονη ζωή αλλά και ταυτόχρονα να διαχειριστεί και να κατανοήσει μεγάλο όγκο πληροφοριών.Ο πολίτης του 21ου αιώνα προκειμένου να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της σημερινής εποχής και να είναι ενεργός, παραγωγικός και αποτελεσματικός σε όλα τα περιβάλλοντα που συμμετέχει, θα πρέπει να διαθέτει δεξιότητες όπως κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, συνεργατικότητα και επίλυση προβλήματος, δηλ. "δεξιότητες του 21ου αιώνα". Το σχολείο δεν θα μπορούσε να μείνει αμέτοχο μπροστά στις νέες προκλήσεις που γεννά η σημερινή εποχή καθώς έχει την ευθύνη να εφοδιάσει τους σημερινούς μαθητές με τις δεξιότητες του 21ου αιώνα καθώς είναι οι μελλοντικοί πολίτες του αύριο. Τα παιδιά από την προσχολική ηλικία θα πρέπει να προετοιμάζονται για τις προκλήσεις και τις απαιτήσεις του μέλλοντος. Οι μαθητές στην ηλικία αυτή που διακρίνονται από φυσική περιέργεια και ενθουσιασμό για μάθηση, θα πρέπει να τους παρέχονται μαθησιακές εμπειρίες που άπτονται στα ενδιαφέροντά τους και θα τα βοηθήσουν να σκέφτονται δημιουργικά, να αιτιολογούν τις απόψεις τους, να εργάζονται ομαδοσυνεργατικά και να επιλύουν προβλήματα. Η κατάκτηση των δεξιοτήτων αυτών από το μαθητή θα τον βοηθήσουν να προσαρμόζεται σε νέες αλλαγές, να μαθαίνει συλλογικά, να θέτει στόχους, να αλληλοεπιδρά αποτελεσματικά με άλλους, να εργάζεται σε ποικιλόμορφες ομάδες, να παράγει έργο και να σκέφτεται κριτικά τις πληροφορίες που προσλαμβάνει. Ο σημερινός μαθητής του νηπιαγωγείου που μεγαλώνει και αναπτύσσεται στην εποχή της πληροφορίας θα πρέπει να αποκτήσει στις δεξιότητες αυτές μέσα από δραστηριότητες που θα τον εκπαιδεύσουν πως να μαθαίνει καθώς οι μαθησιακές του ανάγκες κατά τη διάρκεια της ζωής του, τόσο στο σχολικό περιβάλλον όσο και στο εργασιακό περιβάλλον αργότερα, θα μεταβάλλονται συνεχώς. Ο μαθητής που γνωρίζει πώς να μαθαίνει θα γίνει δια βίου μαθητής και θα αποκτήσει την ικανότητα να γνωρίζει τι χρειάζεται να μάθει την κατάλληλη στιγμή.Ωστόσο, η ενσωμάτωση των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα στο νηπιαγωγείο απαιτεί την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος και δη του αναλυτικού προγράμματος, προκειμένου οι μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες που να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες προκλήσεις. Τα αναλυτικά προγράμματα, οι μέθοδοι διδασκαλίας, η αξιολόγηση είναι παράγοντες που αλληλοσυνδέονται μεταξύ τους και επομένως θα πρέπει να λάβουν την ιδιάζουσα προσοχή για την αναδιαμόρφωσή τους, ώστε το νηπιαγωγείο να μπορέσει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις της εποχής.

Λέξεις κλειδιά: δεξιότητες 21ου αιώνα, προσχολική εκπαίδευση, μέθοδοι διδασκαλίας

21st Century Skills

Maria Dimoulea
Preschool Teacher, Med
mariadimouleag@gmail.com

Thehugedevelopment in new technologies has made significant changes in all human aspects and has created new needs and challenges for the 21st century citizen, since he has to face constant changes and complicated situations concerning modern life. Meantime he has to deal with with a big amount of information.The citizen of the 21st century has to be active, productive and effective in every frame in order to be able to cope with every single requirement; he needs to have skills such as critical thinking, creative thinking, collaboration and problem solving skills, in other words to acquire the 21st century's skills.Considering all that schools have to face the contemporary challenges and is responsible for offering students all the necessary skills since they are the citizens of tomorrow. Since preschool age children should be preparing to face these challenges and requirements of the future. Students at this stage who have natural curiosity and enthusiasm to learn should be provided with learning experiences according to their interests that will help them think creatively, justify their point of view, work together and solve problems. These skills will contribute to their adjusting to new conditions, learning in groups, setting goals, interacting effectively, working in diverse groups, creating and using critical thinking.The kindergarten pupil of today who is growing and developing in the times of information must acquire these skills through activities that are going to train him how to learn, since his learning needs during his life inside school and outside in the real working environment later on will be altering constantly. The student will have the skill then to learn at every stage of his life. Nevertheless, significant changes must be applied in the educational system and school program in order to teach those skills. School programs, teaching methods and evaluation are relevant factors which must be taken into consideration.

Key words: 4cs (21st century skills), preschool grade, teaching methods.

Συμπεριληπτική εκπαίδευση και δεξιότητες του 21ου αιώνα

Μαρία Κυβελίδου
Νηπιαγωγός, ΜΑ στη Σχολική Συμβουλευτική και Καθοδήγηση
mariakyv28@gmail.com

Στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας και μιας κοινωνίας στην οποία ζουν άτομα με ειδικές ανάγκες και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, η ανάγκη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης είναι στην εποχή που διανύουμε ακόμα πιο επιτακτική. Συμπερίληψη στην εκπαίδευση σημαίνει πως δίνω σε ένα κοινό μαθησιακό περιβάλλον ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες μάθησης με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξη και καλλιέργεια των δεξιοτήτων του παιδιού. Η εξέλιξη της τεχνολογίας και των συνθηκών διαβίωσης έχουν επιφέρει αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον και στον τρόπο ζωής, γεγονός που καθιστά πιο απαραίτητη την καλλιέργεια όλων των δεξιοτήτων του ατόμου που θα συντελέσουν στην ένταξη των αλλοδαπών και των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Οι δεξιότητες του 21ου αιώνα αφορούν κυρίως στη συνεργασία, δημιουργική και κριτική σκέψη και επικοινωνία. Αυτές οι δεξιότητες μπορεί να ενισχύσουν την αυτό-αντίληψη του ατόμου και την αυτοεκτίμηση αλλά να δώσουν και τα εφόδια για να αναπτυχθούν σε ατομικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο, ξεκινώντας από το πρώτο κοινωνικά και μαθησιακά οργανωμένο περιβάλλον του νηπιαγωγείου. Ωστόσο όταν σε μία τάξη συμπερίληψης, προσπαθώντας να εξασφαλίσουμε τις πολυπόθητες ίσες ευκαιρίες και την ομαλή ένταξη όλων οι δυσκολίες που καλείται ο εκπαιδευτικός να αντιμετωπίσει είναι πολλές αν στηριχτεί στις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Αυτό οφείλεται στις ιδιαιτερότητες των μαθητών και στις αντικειμενικές δυσκολίες. Η γλώσσα, η προσβασιμότητα, οι σωματικές και νοητικές αναπηρίες, η έλλειψη

εξοπλισμού και κατάρτισης των εκπαιδευτικών καθώς και η αδυναμία των αναλυτικών προγραμμάτων και των αρμόδιων φορέων να εξασφαλίσουν σε μια τάξη συμπερίληψης σε όλους τους μαθητές τα κίνητρα και τη δυνατότητα να αποκτήσουν αυτές τις δεξιότητες είναι κάποιες από τις δυσκολίες. Με γνώμονα τις ανάγκες αλλά και τις δυσκολίες λοιπόν ο εκπαιδευτικός πρέπει να βρει ορισμένες φορές εναλλακτικούς τρόπους να πετύχει τους στόχους του χρησιμοποιώντας κάθε δυνατό μέσο γιατί ακριβώς το κάθε παιδί που ανήκει σε αυτές τις κατηγορίες μπορεί να αδυνατεί να καλλιεργήσει λόγω του προβλήματός του μία ή και περισσότερες δεξιότητες από αυτές.

Λέξεις κλειδιά: συμπεριληπτική εκπαίδευση, ειδική αγωγή, διαπολιτισμικότητα, δεξιότητες 21ου αιώνα.

Inclusive education and 21st Century Skills

Maria Kyvelidou
Preschool Teacher, MA in School Counselling and Guidance
mariakyv28@gmail.com

Since living nowadays in a multicultural society, where children with special needs and special educational needs are part of it, inclusive education seems to be of great significance. Inclusive education means giving equal chances to every student in a common environment, aiming to have full development and growing skills. Technology development and new conditions of living have brought changes in the working environment and lifestyle, which makes the acquirement of skills important; skills that will help also foreign students, both refugees and migrants, and students with special needs and special educational needs become part of this society, giving the same chances.When talking about the 21st Century Skills we mean collaboration, creative and critical thinking and communication. Those skills not only can reinforce self-perception and self-esteem but also give all the necessary qualification to students to develop personally, acquire social skills and have all the skills needed in the future working environment. Kindergarten is the first well organized environment for this purpose. Nevertheless, in an inclusive classroom, where trying to ensure that every single student will have equal chances and everyone will be able to adjust, teachers face great difficulties and challenges. So traditional teaching methods fail to help. Language, accessibility, lack of equipment and knowledge along with school programs and other factors are some of the problems. So teachers are in search of alternative methods in order to work in an inclusive classroom effectively and grow the 4cs.

Key words: inclusive education, special education, multiculturalism, 21st Century Skills

Οι θέσεις και οι επιρροές της CHAT στην εκπαίδευση STEAM στο νηπιαγωγείο

Χαρίκλεια Θεοδωράκη
Διδάκτορας στη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών, Νηπιαγωγός
xarikleia85@gmail.com,

Η παρούσα έρευνα, οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε βασισμένη στις αρχές, των σύγχρονων κοινωνικοπολιτισμικών θεωριών μάθησης, εμπλουτίζοντας και χρησιμοποιώντας καινοτόμα εργαλεία της STEAM εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο. Πιο συγκεκριμένα, μέσω της παρούσας εργασίας θα επιχειρήσουμε να δημιουργήσουμε διαύλους επικοινωνίας και συνεργασίας στη διδακτική των Φυσικών Επιστημών στην προσχολική και στην πρωτοσχολική ηλικία, χρησιμοποιώντας καινοτόμα παιδαγωγικά εργαλεία. Η κοινωνικοπολιτισμική Θεωρία της Δραστηριότητας, την τελευταία δεκαετία έχει αναπτύξει διαφορετικές και καινοτόμες

προεκτάσεις τόσο στο χώρο της Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών, όσο και στο χώρο των Νέων Τεχνολογιών και της STEAM εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο. Οι συνεχείς εξελίξεις στο χώρο της επιστήμης και της τεχνολογίας, δημιουργούν την αναγκαιότητα εξέλιξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και, ταυτόχρονα, τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών μεθόδων. Η αξιοποίηση λοιπόν της Cultural Historical Activity Theory (CHAT), μέσα από τη STEAM εκπαίδευση ενισχύθηκε, καθώς η CHAT ως εργαλείο σχεδιασμού και ανάλυσης, προσφέρει έναν δυναμικό μηχανισμό για να εξερευνήσουμε τους πολλαπλούς ρόλους, τα καθήκοντα και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται μέσα σε μια δυναμική κοινωνική και εκπαιδευτική διαδικασία. Βασικός στόχος της παρούσας έρευνας αποτελεί ο εντοπισμός των αλληλεπιδρώντων συστημάτων που διαμορφώνονται κατά τη διδασκαλία θεμάτων των Φυσικών Επιστημών, της Τεχνολογίας, της Μηχανικής και των Μαθηματικών, υπό το πρίσμα της Τέχνης, ο οποίος αποτελεί βασικό άξονα στην Προσχολικής και Πρωτοσχολική Εκπαίδευση.
Λέξεις κλειδιά: STEAM, CHAT, κοινωνικοπολιτισμικές Θεωρίες, Προσχολική Εκπαίδευση.

Cultural Historical Activity Theory (CHAT) and STEAM approaches for early grades education

Dr. Xarikleia Theodoraki
Doctor of Science Education for early grades, Preprimary school teacher
xarikleia85@gmail.com

This research is based on the principles of modern sociocultural learning theories and especially on CHAT approaches. The research try to use innovative tools of STEAM education in early grades classes. More specifically, through the present work we will try to make fruitful connections of communication and cooperation in the teaching of Science Education in preschool and primary school age, using innovative pedagogical tools. The socio-cultural CHAT Theory, in the last decade has developed different and innovative extensions in the field of Science Education, as well as in the field of New Technologies and STEAM education in early grades. The continuous developments in the field of Science and Technology, create the necessity of evolution of the educational process, using innovative educational and pedagogical methods. The utilization of the Cultural Historical Activity Theory (CHAT), through STEAM training was strengthened, using this method as a designing and analysis tool. This aspect creates a dynamic mechanism to explore the multiple roles, tasks and tools, while used an innovative social and educational process in practice. The main objective of this research is to identify the interactive systems that are formed during the teaching of Science Education, Technology, Engineering and Mathematics, in the light of Art, in Preprimary and Primary Education.

Key words: STEAM, CHAT, Sociocultural Theories, Science Education.

STEAM στην Ειδική Αγωγή. Ο Μηχανικός Σχεδιασμός στην εκπαίδευση μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες

Μιχάλης Ιωάννου
MSc Νηπιαγωγός, Υποψήφιος Διδάκτορας στη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών
michalissioannou@yahoo.gr

Η εκπαίδευση STEAM κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος στον χώρο του νηπιαγωγείου. Συνήθως, οι δραστηριότητες STEAM οργανώνονται μέσα από την αξιοποίηση των Φυσικών Επιστημών ή των ΤΠΕ. Το πεδίο που παρουσιάζει ένα μεγάλο ενδιαφέρον, διότι είναι εκείνο που δεν προσεγγίζεται τόσο συχνά, είναι η Μηχανική (Engineering). Ειδικότερα, μια διαδικασία επίλυσης προβλημάτων της Μηχανικής, ο Μηχανικός Σχεδιασμός, φαίνεται να μπορεί να εφαρμοστεί στο νηπιαγωγείο. Έτσι, τα παιδιά ακολουθώντας μια διαδικασία τεσσάρων σταδίων

να είναι σε θέση να λύσουν προβλήματα STEAM αλλά και γλώσσας, έκφρασης και δημιουργικότητας. Ο Μηχανικός Σχεδιασμός κατευθύνει τα παιδιά και τα οδηγεί στις δραστηριότητές τους, ενθαρρύνοντας τις αλλαγές και την δυνατότητα έκφρασης των παιδιών. Σταδιακά, μπορεί να τα βοηθήσει στην αυτονομία τους και στην υιοθέτηση των σταδίων του και σε καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η σύνδεση του Μηχανικού Σχεδιασμού με την Ειδική Αγωγή, και ιδιαίτερα η αξιοποίησή του σε δραστηριότητες με παιδιά που εμφανίζουν δυσκολία στην φωνολογική επίγνωση, την ομιλία, τον προφορικό ή γραπτό λόγο, το συλλογισμό, την αδρή, την λεπτή κινητικότητα ή τα μαθηματικά. Το νηπιαγωγείο αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα της πρώιμης ανίχνευσης μαθησιακών δυσκολιών και μέσα από δραστηριότητες που αξιοποιούν τον Μηχανικό Σχεδιασμό δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην έκφραση και τους παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν τον εκπαιδευτικό της τάξης να βοηθήσει αποτελεσματικότερα τα παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Τέλος, στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται θεωρητικά ο Μηχανικός Σχεδιασμός και αναλύονται παραδείγματα εφαρμογής του στην τάξη του νηπιαγωγείου.

Λέξεις κλειδιά: Μηχανικός Σχεδιασμός, STEAM, μαθησιακές δυσκολίες

STEAM in Special Education. Engineering Design in the education of students with learning difficulties.

Michalis Ioannou
MSc, Preprimmary school Teacher, PhD Candidate
michalissioannou@yahoo.gr

STEAM education is gaining more and more ground in the field Science Education for Early Grades. STEAM activities are organized through the use of Science or ICT. The field of STEAM education offers a fruitful platform on designing alternative tasks for early grades students. Engineering is the field that not used as much as the other fields of STEAM in early grades. In particular, a problem-solving process in Engineering, Engineering Design Process, seems to be applicable in early grades. Thus, students following a four-step process to be able to solve STEAM problems, but also language, expression and creativity. Engineering Design Process guides children and guides them in their activities, encouraging change and children's ability to express themselves. Gradually, it can help students of early grades in their autonomy and in the adoption of everyday skills. In the present work, the connection of Engineering Design Process with Special Education is attempted, and especially use activities for students who have difficulty in phonological awareness, speech, oral or written speech, reasoning, roughness, fine motor skills or mathematics. Preprimary school is an important factor in the early detection of learning difficulties. Through activities that utilize Engineering Design Process, special emphasis is given to expression and the factors that can lead the class teacher to help students with difficulties more effectively. Finally, in the present work, Engineering Design Process is presented and analyzed in early grades classroom.
Key words: Engineering Design Process, STEAM, learning difficulties

The Future of Education and the Fourth Industrial Revolution

Basilio Monteiro

Throughout history societies have concerned themselves about shared values, shared knowledge and shared economic welfare. The system of education has played a key role in shaping the societal values and economic standards. In the course of time the evolution of ideas

and technologies and emerging professions demanded an industrialized educational system. Pedagogies were adjusted to meet the metrics of the industries. This presentation will focus on the prevailing philosophy of education in a globalized and networked society as it accommodates to the demands of the Fourth Industrial Revolution characterized by digitization and informatics. The abnegation by the governments of education as public good and increasing privatization of education of the professions is a serious concern in post-pandemic world, while facing catastrophic climate change impact globally. Education as public good rather than mere human resources for the industry will be explored. Sociological dimensions of the education will be discussed, and how the education of humanities and of the professions must find symbiotic value. Problem-solving pedagogies will be proposed.

Η Αξιολόγηση στην εκπαίδευση: Θεματικοί άξονες και κανονιστικές οριοθετήσεις στις εκθέσεις του ΟΟΣΑ (1990-2000)

Καλεράντε Ευαγγελία
Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
ekalerante@yahoo.gr
Πούλος Χαράλαμπος
Διδάκτορας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας ,
mpapou34@gmail.com
Λογιώτης Γεώργιος
Διδάκτορας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου,
glogiotis@sch.gr

Στην εργασία μας εξετάζουμε εκπαιδευτικές θέσεις και αρχές που εξελίσσονται τη δεκαετία του ’90 και σηματοδοτούν τη μετάβαση σε ένα μοντέλο ταξινομήσεων-κατατάξεων και επικαθορισμών για την εκπαίδευση, με οικονομικούς και πολιτικούς όρους. Αξιοποιείται αρχειακό υλικό, ώστε να αναλυθεί ο κειμενικός λόγος του ΟΟΣΑ, με έμφαση στην ανάλυση περιεχομένου, που ερμηνεύει και εννοιολογεί ποσοτικές και ποιοτικές κατηγοριοποιήσεις. Απώτερος στόχος είναι ο συσχετισμός των στοιχείων για την Ελλάδα με τις διαμορφούμενες πολιτικές στην ελληνική εκπαιδευτική πολιτική. Δίνεται έμφαση στον κειμενικό λόγο και στις αντίστοιχες συναρθρώσεις πολιτικού και εκπαιδευτικού λόγου. Με βάση αυτή την ανάλυση προσδιορίζονται οι διαδικασίες μετατροπής των οικονομικών στοιχείων σε αποκρυσταλλώσεις πολιτικού-οικονομικού νοήματος. Μέσα σε αυτή τη μακρά ιστορική περίοδο εισάγεται ένα ευρύ φάσμα πολιτικών επικαθορισμών και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να εννοιολογηθεί και η διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής. Επομένως, στην παραγωγική ανάλυση λόγου των εκθέσεων του ΟΟΣΑ για την εκπαίδευση διακρίνονται χαρακτηριστικά του ιδεολογικού λόγου, που χαρακτηρίζει τις εκπαιδευτικές πρακτικές. Στην εργασία μας προσδιορίζονται διαδικασίες διαμόρφωσης του «εκπαιδευτικού παραδείγματος» μέσα και από τις επικοινωνιακές διαδικασίες που ακολουθεί ο ΟΟΣΑ σε μια μορφή «διαπραγμάτευσης» του εκπαιδευτικού νοήματος και με τα κράτη μέλη του Οργανισμού. Επισημαίνονται ιδιαίτερες ιστορικές στιγμές, όπου η εκπαιδευτική πολιτική επικαλείται το ρηματικό λόγο του ΟΟΣΑ, προκειμένου να επιταχύνει νομοθετικές διαδικασίες και εκπαιδευτικές πρακτικές. Ανακεφαλαιώνοντας, μέσα από τα κείμενα του ΟΟΣΑ ερμηνεύονται τα κύρια εκπαιδευτικά- πολιτικά σημαίνοντα και οι αλυσίδες ισοδυναμίας λόγου, που επηρεάζουν την εκπαιδευτική πολιτική και συγκροτούν λόγο για την αλλαγή μοντέλων εκπαίδευσης, που τελικά αναδεικνύουν την «ηγεμονική» παρέμβαση του Οργανισμού.

Λέξεις κλειδιά: Εκθέσεις ΟΟΣΑ, εκπαιδευτική πολιτική, εκπαιδευτικό παράδειγμα, ιδεολογικός λόγος, οικονομικό σύστημα, πολιτικό σύστημα, ηγεμονική παρέμβαση

Ο ρόλος της αξιολόγησης στον μετασχηματισμό του σχολείου σε οργανισμό που μαθαίνει: εμπειρική μελέτη

Ιωάννα Συρίου
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αιγαίου, Διευθύντρια Γυμνασίου Ν. Χαλκηδόνας
ioanna.syriou@gmail.com

Μάνος Κόνσολας
Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
konsolas@aegean.gr
Νικόλαος Ανδρεαδάκης
Καθηγητής, Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. ΠανεπιστήμιοΑιγαίου
nandread@aegean.gr
Σταυρούλα Καλδή

Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ Παν/μιο Θεσσαλίας
kaldi@uth.gr

Ο μετασχηματισμόςτου σχολείου σε οργανισμό που μαθαίνει αποτελεί αναγκαιότητα εξαιτίας των προκλήσεωντης κοινωνίας της γνώσης. Η αξιολόγηση ως σύστημα μάθησης αποτελεί μιαεπαναλαμβανόμενη κυκλική διαδικασία συλλογής πληροφοριών, ανατροφοδότησης καιδιορθωτικής δράσης που θα μπορούσε να συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωσητου σχολείου. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της σχέσης της αξιολόγησης και του σχολείου ως οργανισμού που μαθαίνει σύμφωνα με τις απόψεις των Διευθυντών 148 Γυμνασίων και Δημοτικών σχολείων της Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Αττικής. Για την συλλογή των δεδομένων αξιοποιήθηκε το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείτο από τις ενότητες: α) σχολείο ως οργανισμός που μαθαίνει (α= ,96), και β) αξιολόγηση (α= ,97). Στις στατιστικές αναλύσεις αξιοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης Kendall's tau και η βηματική πολλαπλή παλινδρόμηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ της αξιολόγησης και του σχολείου ως οργανισμού που μαθαίνει. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι η αξιολόγηση είχε μικρή θετική συσχέτιση με τις 4 από τις 6 επιμέρους διαστάσεις του σχολείου-οργανισμού που μαθαίνει, ήτοι τη «δημιουργία και υποστήριξη συνεχούς επαγγελματικής μάθησης», την «προώθηση ομαδικής μάθησης και συνεργασίας», τη «δημιουργία κουλτούρας έρευνας και καινοτομίας» και τη «συλλογή και ανταλλαγή γνώσης». Η «ικανότητα για αξιολόγηση» ήταν η μόνη διάσταση του παράγοντα «αξιολόγηση» που είχε σημαντική θετική συσχέτιση με τον παράγοντα «σχολείο ως οργανισμός που μαθαίνει».

Λέξεις κλειδιά: αξιολόγηση, σχολείο ως οργανισμός που μαθαίνει, Διευθυντές σχολείων

The role of evaluation in transforming schools into learning organizations: an empirical study

Ioanna Syriou
PhD University of the Aegean, Secondary School Principal
ioanna.syriou@gmail.com
Manos Konsolas
Professor, University of the Aegean
konsolas@aegean.gr
Nikolaos Andreadakis
Professor, University of the Aegean
nandread@aegean.gr
StavroulaKaldi
Professor, University of Thessaly
kaldi@uth.gr

Transforming schools into learning organizations is a requirement imposed by the challenges of the knowledge society. School evaluation as a learning system is a recurring cyclical process of collecting information, feedback and corrective action that could significantly contribute to

school improvement.The purpose of this research was to investigate the relationship between evaluation andschool as a learning organization according to the views of 148 Primary and Secondary school principals in four RegionalEducation Directorates in Attica. Internet-based questionnaires were used to collect research data, which consisted of two sections: a) school as learning organization (α = .96), and b) evaluation (α = .97). Kendall's tau correlation coefficient and a stepwise multiple regression were used in the statistical analyses. The results showed a small positive correlation between evaluation and the school as learning organization. It was also found that evaluation had a small positive correlation with 4 out of the 6 sub-dimensions of the school-organization that learns, namely "creating and supporting continuous professional learning", "promoting grouplearning and collaboration", "creating a culture of research and innovation" and "knowledgecollection and exchange". "Evaluation capacity" was the only factor that had a significant positive correlationwith the "school as learning organization".

Key words: evaluation, school as learning organization, school principals

Συγκριτική ανάλυση των τρόπων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε συγκεντρωτικά και αποκεντρωτικά συστήματα: παραδείγματα από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τάνια Κολυμπάρη
Διδάσκουσα, Τμήμα Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
kolymparitania@gmail.com

Αποτελεί γενική διαπίστωση ότι η αποτίμηση του έργου των εκπαιδευτικών επηρεάζει, μέσω της ανατροφοδότησης, θετικά τη διδακτική τους συμπεριφορά και υποβοηθεί την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Ωστόσο οι μορφές και οι τρόποι αξιολόγησης που εφαρμόζονται σε διάφορες χώρες εμφανίζουν μεταξύ τους σημαντικές αποκλίσεις ως προς τη δομή και την οργάνωση των διαδικασιών που ακολουθούν, τους φορείς υλοποίησής τους, τις μεθόδους που εφαρμόζουν και τις επιπτώσεις που έχουν στους εκπαιδευτικούς και στη λειτουργία του σχολείου γενικότερα. Με αφετηρία την παραδοχή ότι η διαφοροποίηση αυτή εξαρτάται από την ιστορική παράδοση κάθε χώρας αλλά και από την επίδραση που ασκεί στον τομέα αυτόν το ευρύτερο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο και, κυρίως, η συγκεντρωτική ή αποκεντρωτική δομή και διοίκηση του εκπαιδευτικού της συστήματος, η συγκεκριμένη μελέτη εστιάζει: α) στην εξέταση του ρόλου που διαδραματίζουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά και ιδιαίτερα το τελευταίο στη διαμόρφωση των πολιτικών αξιολόγησης των εκπαιδευτικών στον ευρωπαϊκό χώρο και β) στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητάς των αντίστοιχων συστημάτων. Για το σκοπό αυτό γίνεται σύγκριση μεταξύ τεσσάρων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία στηρίζεται: α) στην ανάλυση θεσμικών κειμένων που αφορούν τις υπό εξέταση χώρες και β) σε ποιοτική έρευνα που διεξάγεται με συνεντεύξεις σε εκπαιδευτικούς των χωρών αυτών.

Λέξεις κλειδιά: αξιολόγηση εκπαιδευτικών, συγκριτική ανάλυση, συγκεντρωτικά-αποκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα, Ευρωπαϊκή Ένωση.

Comparative analysis of teacher evaluation modes in centralized and decentralized systems: examples from European Union countries

Tania Kolympari
Adjust Faculty, Department of Philosophy, University of Ioannina
kolymparitania@gmail.com

It is common knowledge that teachers' evaluation positively affects, through feedback, their teaching behavior and helps their professional development. However, the modes of evaluation used in different countries present discrepancies and are differentiated with regard to the procedures and methods applied, the bodies who are responsible of the implementation process as well as the impact have on teachers and schools, in general. Assuming that this discrepancy is influenced both by the historical tradition of each country and the nature of the broader socio-economic and political context, as well as by the centralized or decentralized character of the administration of the educational systems, this study focuses on a) the analysis of the above characteristics, especially of the latter, which influence the educational policies in countries-members of the European Union and b) the effectiveness of the evaluation systems used in each countries.To this aim a comparison analysis between four countries-member of the European Union implemented which is based on: a) the analysis of each country's institutional texts and b) qualitative research conducted through interviews with teachers of these countries.

Key words: teachers' evaluation, comparative analysis, centralized-decentralized educational systems, European Union.

Η αυτοαξιολόγηση σχολικής μονάδας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (2010-2014 & 2021). Συγκριτική αποτίμηση εφαρμογής, (αντί)στάσεων και αντιδράσεων των εκπαιδευτικών

Κύρου Άρτεμις
Εκπαιδευτικός Π.Ε.70
kyroarte@outlook.com.gr
Κουτούζης Μανώλης
Καθηγητής Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών ΕΑΠ
ekoutouzis@eap.gr

Το θέμα της αξιολόγησης αποτελεί φλέγον ζήτημα στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα για περισσότερο από 30 χρόνια. Οι τελευταίες προσπάθειες συγκρότησης αξιολογικού συστήματος στην Ελλάδα υπεισέρχονται σε κατάσταση αδράνειας ή/και καταργούνται εξαιτίας της σφοδρής αντίστασης που παρουσιάζεται από τον εκπαιδευτικό κλάδο και τις Συνδικαλιστικές Ομοσπονδίες. Οι πιο πρόσφατες προσπάθειες θεσμοθέτησης αυτό - αξιολογικού συστήματος αφορούν την Αυτοαξιολόγηση Εκπαιδευτικού Έργου (Α.Ε.Ε. 2010-2014) και την Υπουργική Απόφαση 6603/ΓΔ4/20-01-2021 (ΦΕΚ 140Β/20-01/2021). Η δεύτερη έμελλε να συναντήσει λυσσαλέες αντιδράσεις, με αποκορύφωμα την κήρυξη απεργίας – αποχής από τη Δ.Ο.Ε. και τη μετάθεσή εφαρμογής της για το σχολικό έτος 2021-2022. Τα τεκταινόμενα γεγονότα οδήγησαν το ερευνητικό κριτήριο στην εξέταση των παραγόντων εκείνων, που διαμόρφωσαν την απόφαση των εκπαιδευτικών περί συμμετοχής ή απεργίας – αποχής από τις διαδικασίες αυτοαξιολόγησης αλλά και την επίδραση του δημογραφικού τους προφίλ στην, εν λόγω, απόφαση. Αναδεικνύεται, κατά αυτόν τον τρόπο, ένα προβλεπτικό μοντέλο παραγόντων που συντέλεσαν στην απόφαση των εκπαιδευτικών για απεργία – αποχή από την Αυτοαξιολόγηση Σχολικής Μονάδας. Εν τέλει, με την απόρριψη ενός ακόμη αυτό – αξιολογικού συστήματος η συζήτηση επανέρχεται στην Α.Ε.Ε. και την επίσημη – και ανεπίσημη – αποτίμησή της, εξετάζοντας συγκριτικά τους λόγους αντίστασης σε μια προσπάθεια διαπίστωσης της χρονικής «συνέπειας» τούτων των αντιρρήσεων, τόσο από τους εκπαιδευτικούς αλλά και από τα μέλη Συνδικαλιστικών Φορέων.

Λέξεις κλειδιά: Αυτοαξιολόγηση Σχολικής Μονάδας, απεργία – αποχή, Α.Ε.Ε., αντιδράσεις εκπαιδευτικών

School self-evaluation in the Greek educational system (2010-2014 & 2020). A comparative evaluation of the (resi)stance and response of educators

Kyrou Artemis
Primary School Teacher
kyroarte@outlook.com.gr
Koutouzis Manolis
Professor at Hellenic Open University
ekoutouzis@eap.gr

The issue of evaluation has been a burning issue in the Greek educational reality for more than 30 years. The latest attempts to establish an evaluation system in Greece are entering a state of inactivity and/or are abolished due to the strong resistance presented by the education sector and the Trade Unions.The last two attempts to institutionalize a self-evaluation system concern the Self-Evaluation of the Educational Work (A.E.E. 2010-2014) and the Ministerial Decision 6603/ΓΔ4/20-01-2021 (Government Gazette 140B/20-01/2021). The second was to meet violent reactions, culminating in the announcement of a strike - abstention from the Teachers' Federation of Greece (TFG/Δ.Ο.Ε) and the postponement of its implementation for the school year 2021-2022. The events that took place led the research criterion to the examination of those factors, which led the teachers to participate or strike – abstain from self-assessment procedures and the impact of their demographic profile on their decision. In this way, a predictive model of factors that contributed to the teachers' decision to strike - abstention from the Self-Evaluation of the School Unit is highlighted. In the end, with the rejection of another self-evaluation system, the discussion returns to the A.E.E. .The data that emerged were commented in comparison with the official - and unofficial - evaluation of the A.E.E. in an attempt to ascertain the temporal "consistency" of the objections, both by teachers and by members of Trade Unions.

Key words: Self-assessment, strike - abstention, A.E.E., teacher's reactions

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ως συνθήκη για την αυτοαξιολόγηση του σχολείου: Μελέτη του βαθμού ετοιμότητας των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας

Θεοδώρου Α. Ιωάννης
Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Πανεπιστημίου Κρήτης
gi.theodorou@gmail.com
Καρράς Κωνσταντίνος
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης
kgkarras@uoc.gr

Τις τελευταίες δεκαετίες αξιοποιείται η αυτοαξιολόγηση του σχολείου ως μια πρακτική για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Στη διεθνή αρθρογραφία αναφέρονται τα πλεονεκτήματα της πρακτικής αυτής (MacBeath, 1996·Shewbridge, 2013), αλλά και οι δυσκολίες (McNamaraa, O'Hara, Lisib&Davidsdottir, 2011) που ενδεχομένως προκύπτουν με το κλείσιμο σχολείων και απολύσεις εκπαιδευτικών (Charteris&Thomas, 2016·Derrington&Campbell, 2018). Κύριος σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση του βαθμού ετοιμότητας των εκπαιδευτικών για την υλοποίηση της αυτοαξιολόγησης του σχολείου. Ως κύριο μεθοδολογικό εργαλείο αξιοποιήθηκαν οι ημί-δομημένες συνεντεύξεις και για την εξαγωγή συμπερασμάτων πραγματοποιήθηκε η ποιοτική τους ανάλυση.Ειδικότερα, επιχειρήθηκε η μελέτη του επιπέδου της γνώσης που έχουν οι εκπαιδευτικοί στα γνωστικά

αντικείμενα της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και της Μεθοδολογίας Εκπαιδευτικής Έρευνας, τα οποία αποτελούν απαραίτητα προαπαιτούμενα για την υλοποίηση της αυτοαξιολόγησης του σχολείου. Επίσης, διερευνήθηκε ο βαθμός της ανησυχίας των εκπαιδευτικών σχετικά με πιθανές μειώσεις μισθών, κατηγοριοποιήσεις σχολείων ακόμα και απολύσεις, γεγονός στο οποίο αποδίδεται η αρνητική στάση του κλάδου για την υλοποίηση της αυτοαξιολόγησης του σχολείου. Η εργασία ολοκληρώνεται με τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την αναγκαιότητα ύπαρξης μιας ολοκληρωμένης επιμόρφωσης, η οποία θα θέσει την επιστημονική βάση της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης που, επί του παρόντος τουλάχιστον, φαίνεται να απουσιάζει.

Λέξεις κλειδιά: επιμόρφωση εκπαιδευτικών, αυτοαξιολόγηση σχολείου, εκπαιδευτική πολιτική

Teacher training as a condition for school self-evaluation: astudy of the degree of readiness of primary school teachers

Theodorou A. Ioannis
Postdoctoral Researcher, University of Crete
gi.theodorou@gmail.com
Karras Konstantinos
Associate Professor, University of Crete
kgkarras@uoc.gr

In recent decades, school self-assessment has been used as a practice to improve the quality of the provided education. The international literature mentions not only the benefits of this practice (MacBeath, 1996; Shewbridge, 2013), but also the difficulties (McNamaraa, O'Hara, Lisib & Davidsdottir, 2011) that may arise with school closures and teachers' dismissal (Charteris & Thomas, 2016; Derrington & Campbell, 2018). The main purpose of this work is to investigate the degree of teachers' readiness for the implementation of school self-assessment. Semi-structured interviews were used as the main methodological tool, while their qualitative analysis enabled the researchers to reach conclusions. In particular, the level of knowledge that teachers have in the field of Educational Assessment and Educational Research Methodology, which are necessary prerequisites for the implementation of school self-assessment, is studied. The current study also examines the degree of teachers' concern about possible pay cuts, school categorizations and even dismissals; the latter being in charge of teachers' negative attitude towards the implementation of school self-evaluation. The study concludes with the teachers' views regarding the necessity of having a comprehensive training, which will lay the scientific basis of Educational Evaluation that, for the time being, seems to be absent.

Key words: teacher training, school self-evaluation, educational policy

Αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου: Επιφυλάξεις, προϋποθέσεις, προοπτικές

Μαρία Λιακοπούλου
Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
liakopouloum@uoi.gr

Την τελευταία εικοσαετία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αυτοαξιολόγηση ως μια πρακτική βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου. Η αυτοαξιολόγηση είναι μια κυκλική διαδικασία η οποία συνίσταται στη συστηματική συλλογή πληροφοριών, ξεκινά από το ίδιο το σχολείο, στοχεύει στην αποτίμηση της λειτουργίας του και της επίτευξης των στόχων του με σκοπό την υποστήριξη της λήψης αποφάσεων και την προώθηση της σχολικής βελτίωσης. Αν και αναγνωρίζεται πλέον η αξία της αυτοαξιολόγησης τόσο από τους παράγοντες που χαράσσουν εκπαιδευτική πολιτική όσο και από την ερευνητική και εκπαιδευτική κοινότητα, διαπιστώνεται από τη σύγχρονη διεθνή έρευνα ότι δεν έχει εδραιωθεί ως πρακτική στα σχολεία, συναντά εμπόδια και αντιστάσεις, αλλά και όταν εφαρμόζεται έχει ένα χαρακτήρα επιφανειακό, μηχανιστικό και γραφειοκρατικό. Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα και συγκεκριμένα στα ερωτήματα: α) Ποιοι είναι οι παράγοντες που παρεμποδίζουν την εδραίωση της αυτοαξιολόγησης ως πρακτική βελτίωσης και β) Υπό ποιες προϋποθέσεις θα μπορούσε να αποτελέσει η αυτοαξιολόγηση πρακτική βελτίωσης του σχολείου. Για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα αξιοποιούνται οι συναφείς έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα κατά την τελευταία πενταετία (ανασκόπηση ερευνών), οι οποίες υπερβαίνουν τις τριάντα. Για την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα αξιοποιείται η σχετική θεωρία και έρευνα, αλλά και η μελέτη παραδειγμάτων εφαρμογής της αυτοαξιολόγησης στο διεθνή χώρο.

Λέξεις κλειδιά: αυτοαξιολόγηση, εσωτερική αξιολόγηση, βελτίωση εκπαιδευτικού έργου

School self-evaluation: Reservations, conditions, prospects

Maria Liakopoulou
Assistant Professor, University of Ioannina
liakopouloum@uoi.gr

During the past twenty years, special emphasis has been placed on self-evaluation as a practice which improves the effectiveness of the school. Self-assessment is a cyclical process which lies on the systematic collection of information, starts from the school itself and aims at evaluating school operation and school goal achievement in order to support decision-making and promote school improvement. Despite the fact that the importance of self-evaluation is now recognised by both educational policy makers and the research and education community, modern international research shows that it has not been established as a practice in schools, it encounters obstacles and resistance and, when applied, it has a superficial, mechanistic and bureaucratic character. The paper focuses on the Greek educational reality and, more specifically, on the following questions: a) What factors hinder the consolidation of self-evaluation as a practice of schoolimprovement? b) Under what conditions could self-evaluation serve as a practice of school improvement? In order to address the first question, relevant surveys that have been conducted in the country during the last five years (a review of more than thirty surveys) are examined. As for the second question, the relevant theory, research and examples of the implementation of self-evaluation internationally are investigated.

Key words: self-evaluation, internal evaluation, improvement of educational work

Διερεύνηση της συνεκτικότητας των επιστημολογικών πεποιθήσεων: Εμπειρική έρευνα με φοιτητές και φοιτήτριες της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ.

Μαρία Γκέβρου
Υπ. Διδάκτορας, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
marigkev@edlit.auth.gr
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 54124
stadi@edlit.auth.gr

Η παρούσα εργασία εντάσσεται σε μια ευρύτερη ερευνητική μελέτη η οποία στοχεύει στη διερεύνηση των υφιστάμενων επιστημολογικών και οντολογικών παραδοχών που αφορούν στην πραγματικότητα και τη φύση της γνώσης. Η πλούσια σχετική βιβλιογραφία έχει εστιάσει κυρίως στη μέτρηση των επιστημολογικών πεποιθήσεων και τη συσχέτιση τους με άλλες ατομικές διαφορές, όπως τα κίνητρα, μαθησιακά στυλ ή τις επιδόσεις φοιτητών ή μαθητών. Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται αποτελέσματα μιας πιλοτικής εμπειρικής έρευνας με φοιτητές και φοιτήτριες της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ που εστιάζει στη διερεύνηση της συνεκτικότητας των εν λόγω αντιλήψεων. Η έννοια της συνεκτικότητας για τις πεποιθήσεις και τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη φύση της γνώσης, αποτελεί εκτίμηση του βαθμού στον οποίο οι συμμετέχοντες έχουν συνεπή γνώση για τη λειτουργία της επιστήμης και κατ' ακολουθία σταθερό επιστημολογικό πλαίσιο. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγια αυτό-αναφοράς. Για την επεξεργασία τους αξιοποιήθηκε η Ανάλυση Λανθανουσών Τάξεων (Latent Class Analysis, LCA), μια ψυχομετρική μέθοδος που εφαρμόζεται για την ανίχνευση συνεκτικών νοητικών μοντέλων. Η LCA υπέδειξε τρεις διακριτές ομάδες/τάξεις συμμετεχόντων, των οποίων τα μοτίβα των απαντήσεων δεν ήταν συνεπή με κανένα από τους αναμενόμενους επιστημολογικούς προσανατολισμούς. Οι εικόνες και των τριών λανθανουσών ομάδων υποδεικνύουν ότι οι επιστημολογικές πεποιθήσεις των φοιτητών/τριών είναι κατακερματισμένες. Τα αποτελέσματα και η σημασία τους συζητούνται στο πλαίσιο της Επιστημολογίας και της Μεθοδολογία της εκπαιδευτικής έρευνας.

Λέξεις κλειδιά: επιστημολογία, συνεκτικότητα, μεθοδολογία, Ανάλυση λανθανουσών Τάξεων

Investigating the coherence of epistemological beliefs: Empirical research with students of the Faculty of Philosophy at Aristotle University of Thessaloniki

Maria Gkevrou
PhD Candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124,
marigkev@edlit.auth.gr
Dimitrios Stamovlasis
Associate Professor, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki, Thessaloniki 54124
stadi@edlit.auth.gr

The present work is part of a broader research study, which aims to investigate the existing epistemological and ontological believes concerning the reality and nature of knowledge. The relevant rich literature has focused mainly on measuring epistemological beliefs and correlating them with other individual differences, such as motivations, learning styles, or student or student performance. This paper presents the results of a pilot empirical research with students of School of Philosophy at Aristotle University of Thessaloniki that focuses on exploring the coherence of these beliefs. The notion of coherence of participants' beliefs and perceptions about the nature of knowledge represents a measure of the extent to which students have consistent knowledge of the function of science and consequently a stable epistemological framework. Data collection was performed with self-report questionnaires, while Latent Class Analysis (LCA), a psychometric method was used to analyze the data and detect coherent mental representations associated with the issues under study. The LCA detected three distinct groups / latent classes of participants, whose response patterns were inconsistent with any of the expected epistemological orientations. This latent profiles in all three latent groups indicate that the epistemological views of the students are fragmented, lacking any consistency with particular epistemology that appears in educational research context. The results and their importance are discussed in the context of the Epistemology and Methodology of educational research.

Key words: epistemology, coherence, methodology, Latent Class Analysis

Exploring the consistency of students' mental models of Force:
A Latent Class Analysis approach

Eleni Kanellia
PhD candidate, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki,
elekanellia@gmail.com
Julie Vaiopoulou
Post-doctoral researcher
University of Crete,
jvaiopoulou@gmail.com
Dimitrios Stamovlasis
Associate Professor, Department of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki,
stadi@edlit.auth.gr

During the last decades, in research concerning the nature of students' knowledge prior to the acquisition of the scientific view, two competing theoretical approaches have dominated. The one perceives pre-existing knowledge as a framework theory with universal explanatory power, while the other as a set of quasi-independent elements, which come together to form an explanation. Even though these prospects are totally different, they are both supported by empirical evidence. The purpose of this work is to investigate the nature of children's knowledge and the main question is whether their knowledge is coherent or fragmented. Data were collected by junior high students. The instrument used is the Force-RQ, forced-choice inventory comprised by ten questions, specifically designed to identify certain mental models of Force that have been proposed in the literature. The rationale is that, if mental models do exist and they have explanatory power, then students will be able to answer consistently the posed questions. The data were analyzed via Latent Class Analysis (LCA), a robust statistical methodology, which can group participants to clusters, based on their patterns of responses. Moreover, gender was analyzed as covariance in cluster formation. LCA was used in a confirmatory way and showed

that no coherent mental model was identified except the scientific one. The findings are discussed for their theoretical and practical implications.

Key words: Coherent and fragmented knowledge, consistency of responses, Latent Class Analysis (LCA), confirmatory procedure, forced-choice inventory.

Διερεύνηση των νοητικών μοντέλων των παιδιών για τη Δύναμη: Μια Ανάλυση Λανθανουσών Τάξεων

Ελένη Κανελλιά
Υποψήφια Διδάκτωρ, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
elekanellia@gmail.com
Γιούλη Βαϊοπούλου
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης,
jvaiopoulou@gmail.com
Δημήτριος Σταμοβλάσης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,
stadi@edlit.auth.gr

Τις τελευταίες δεκαετίες, στην έρευνα σχετικά με τη φύση της γνώσης των μαθητών πριν από την απόκτηση της επιστημονικής άποψης, έχουν κυριαρχήσει δύο ανταγωνιστικές θεωρητικές προοπτικές. Η πρώτη αντιλαμβάνεται την προϋπάρχουσα γνώση ως μια θεωρία πλαισίου με καθολική επεξηγηματική ισχύ, ενώ η άλλη ως ένα σύνολο ημιανεξάρτητων στοιχείων, τα οποία, όταν ζητηθεί, ενώνονται για να σχηματίσουν και να διατυπώσουν μια εξήγηση. Παρόλο που οι προοπτικές αυτές είναι τελείως διαφορετικές, υποστηρίζονται και οι δύο από εμπειρικά δεδομένα. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τη φύση της γνώσης των παιδιών και το βασικό ερώτημα είναι εάν η γνώση τους είναι συνεκτική ή κατακερματισμένη. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από μαθητές Γυμνασίου. Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι το Force-RQ, ένα κλειστού τύπου ερωτηματολόγιο που αποτελείται από δέκα ερωτήσεις, ειδικά σχεδιασμένες για τον εντοπισμό των συγκεκριμένων νοητικών μοντέλων της Δύναμης, που έχουν διατυπωθεί στη βιβλιογραφία.. Το κύριο σκεπτικό στη μεθοδολογία αυτή είναι ότι, εάν υπάρχουν νοητικά μοντέλα και έχουν επεξηγηματική ισχύ, τότε οι μαθητές θα είναι σε θέση να απαντούν με συνέπεια στις ερωτήσεις που τίθενται. Τα δεδομένα αναλύθηκαν μέσω της Ανάλυσης Λανθανουσών Τάξεων (LCA), μιας ψυχομετρικής μεθόδου, η οποία μπορεί να ταξινομήσει τους συμμετέχοντες σε ομάδες, με βάση τα μοτίβα των απαντήσεών τους. Επιπλέον, εξετάσθηκε και το φύλο ως συμμεταβλητή στο προσδιορισμό των ομάδων. Η LCA χρησιμοποιήθηκε με επιβεβαιωτικό τρόπο και έδειξε ότι δεν εντοπίστηκε κανένα συνεκτικό νοητικό μοντέλο εκτός από το επιστημονικό. Τα ευρήματα εξετάζονται για τις θεωρητικές και πρακτικές προεκτάσεις τους.

Λέξεις κλειδιά: Συνεκτική και κατακερματισμένη γνώση, συνέπεια των απαντήσεων, Ανάλυση Λανθανουσών Τάξεων (LCA), επιβεβαιωτική διαδικασία, κλειστού τύπου ερωτηματολόγιο.

Διερευνώντας τη μάθηση ως εμπειρία στον ορίζοντα μιας φαινομενολογικής προσέγγισης: η εκπαιδευτική έρευνα με τη χρήση βινιετών

Παπαδοπούλου Βασιλική
Καθηγήτρια Α.Π.Θ. Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
vpapadopoulou@edlit.auth.gr
Συμεωνίδης Βασίλειος
Μεταδιδακτορικός Ερευνητής Πανεπιστήμιο Γκράτς Αυστρίας
vasileios.symeonidis@uni-graz.at.
Θωίδης Ιωάννης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Δ.Μ , Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
ithoidis@uowm.gr

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προσεγγίσει το φαινόμενο της σχολικής μάθησης ως εμπειρία από την σκοπιά της Φαινομενολογικής Παιδαγωγικής. Βασικό, προγραμματικό ζητούμενο μίας τέτοιας παιδαγωγικής προσέγγισης είναι η συγκρότηση ενός αντι-παραδείγματος σε σχέση με τον κυρίαρχο Λόγο(discource) μιας ψυχολογοποιημένης μαθησιοκρατίας (learnification) στο παιδαγωγικό και διδακτικό πλαίσιο της σχολικής μάθησης. Πρόκειται για μια μαθησιοκρατία που συνεπικουρούμενη από τις πρόσφατες θεωρίες μάθησης του εποικοδομισμού, έχει μετατοπίσει το επίκεντρο της εκπαιδευτικής ατζέντας από τη διδασκαλία και τον εκπαιδευτικό σε μία σχολική μάθηση στη λογική των μετρήσιμων μαθησιακών αποτελεσμάτων και των μαθητών και μαθητριών ως των πρωτεργατών της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αντίθετα από την προοπτική της παιδαγωγικής προσέγγισης που θα παρουσιάσουμε ο «βιόκοσμος» της διδασκαλίας κατέχει μια κεντρική θέση, καθώς η μάθηση συλλαμβάνεται *ως* εμπειρία αυτή καθεαυτή, εμπειρία έμφορτη με παιδαγωγικές διαστάσεις και προεκτάσεις. Σε αυτό το πλαίσιο όπου η διδασκαλία και μάθηση είναι αλληλένδετα φαινόμενα, αυτά που συμβαίνουν μέσα στην τάξη είναι εσωτερικά, υποκειμενικά γεγονότα για κάθε άτομο, τόσο για τον/την εκπαιδευτικό όσο και για τους/τις μαθητές/τριες, στα οποία αξίζει κανείς να στρέψει το ενδιαφέρον του και να τα «αφουγκραστεί». Για να το επιτύχουν αυτό μπορούν να χρησιμοποιούν ως εργαλείο, τη βινιέτα, δηλ. μία «πυκνή» περιγραφή ενός συμβάντος, το οποίο έχει τραβήξει την προσοχή τους(ή την προσοχή των ερευνητών) και αναφέρεται στην περιγραφή της εμπειρίας των συμμετεχόντων/ουσών μαθητών/τριών, όπως τη συν-αισθάνονται οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί ή οι ερευνητές/τριες (*co-experience*). Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης μας θα παρουσιάσουμε επίσης αυτό το μεθοδολογικό εργαλείο και τη χρήση του στον ορίζοντα μιας φαινομενολογικά προσανατολισμένης εκπαιδευτικής έρευνας.

Λέξεις κλειδιά: εμπειρία, μάθηση, φαινομενολογία, βινιέτα

Exploring learning as experience in the framework of a phenomenological approach: using vignettes as a research tool

Papadopoulou Vassiliki
Professor at Aristotle University
vpapadopoulou@edlit.auth.gr
Symeonidis Vasileios
Postdoctoral researcher at University of Graz
vasileios.symeonidis@uni-graz.at
Thoidis, Jannis
Associate Professor at University of Western Macedonia
ithoidis@uowm.gr

The purpose of this announcement is to approach the phenomenon of school learning as experience from the point of view of Phenomenological Pedagogy. A programmatic issue of such a pedagogical approach is the constitution of a counter-"paradigm" in relation to the dominant discourse of a psychologized learning (learnification) in the pedagogical and didactic context of school learning. It is a learnification empowered by recent learning theories of constructivism that shifted the focus of the educational agenda from teaching and the teacher to learning in the logic of measurable learning outcomes.Contrary, in the perspective of the pedagogical approach that we will present, the "*Lebenswelt*" of teaching plays a central role as learning is conceived as an experience in itself, an experience laden with pedagogical dimensions. In this context where teaching and learning are interrelated phenomena, what happens in the classroom is internal,subjective facts for each person, both for the teacher and for the students, in which one deserves to turn his / her interest and to "listen" to them. To achieve this kind of "listening" they can use as a tool, the vignette, thatand refers to the description of the experience. In the context of our announcement we will also present this methodological tool and its usage in the framework of a phenomenologically oriented educational research.

Key words: experience, learning, phenomenology, vignette

Διαδρομές Κειμένων: μελετώντας τη διαδικασία παραγωγής τους

Δημήτριος Ντανόπουλος
Δάσκαλος, MEd, PhD, ΠΤΔΕ-ΑΠΘ
dimntan@gmail.com

Το ακαδημαϊκό ερευνητικό ενδιαφέρον των Σπουδών για τον Γραπτό Λόγο συνήθως εστιάζει στη μελέτη της δομής και των συστατικών στατικών και ολοκληρωμένων κειμένων. Πώς όμως τα κείμενα φτάνουν στην παγιωμένη μορφή τους; Μελέτες υπό το πρίσμα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου έχουν καταδείξει τη σημασία μελέτης τού κάθε κειμένου ως ιδεολογικής δομής. Μέσα από τις συγκεκριμένες αναπαραστάσεις και οπτικές ενός θέματος που προβάλλει, κάθε συντάκτης/συντάκτρια προτείνει και τη δική του στάση στο πλέγμα των στάσεων και τοποθετήσεων που κυριαρχούν σε έναν συγκεκριμένο Χρονότοπο. Με την παρούσα ανακοίνωση θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε τη σημασία της μελέτης της διαδικασίας παραγωγής ενός κειμένου ή μιας εκδοχής του κειμένου. Αξιοποιούμε στοιχεία μιας μακροχρόνιας ιδιότυπης εθνογραφικής έρευνας που παρακολούθησε την εξέλιξη της διασκευής ενός αυτοβιογραφικού μυθιστορήματος σε κινηματογραφικό σενάριο. Μέσα από την Κριτική Ανάλυση Λόγου δείχνουμε πώς μέσα από την πρόταξη διαφορετικών Λόγων και ταυτοτήτων -μέσα από αλλεπάλληλες χρονοτοπικές επιστρωματώσεις (chronotopic laminations)-, δημιουργείται κάθε φορά ένα είδος παλίμψηστου κειμένου που κουβαλάει στοιχεία που οι συντάκτες του προσπάθησαν να προτάξουν. Η σημασία αυτών των δεδομένων καταδεικνύει την ανάγκη προσέγγισης του γραπτού λόγου εν γένει ως μιας δυναμικής κοινωνικής πράξης που δεν μπορεί παρά να συσχετίζεται πάντοτε με τα κοινωνικά συμφραζόμενα. Οι κριτικές αυτές αναπλαισιώσεις συνιστούν ένα πλαίσιο μέσα από το οποίο πρέπει να μελετηθεί κάθε κείμενο σε σχολικές κοινότητες και ειδικότερα κάθε κείμενο που παράγεται μέσα από το διάλογο των μαθητών/τριών με λογοτεχνικά και μη κείμενα.

Textual Trajectories: studying their production process

Demetrios Ntanopoulos
Elementary school teacher, MEd, PhD, ELED-AUTH
dimntan@gmail.com

The academic research interest of Writing Studies usually focuses on the structure and components of static and finished texts. The question is how these texts reach their fixed form? Studies conducted through the prism of Critical Discourse Analysis have demonstrated the importance of studying each text as an ideological construction. Through the particular representations and viewpoints of the topic projected in a text, each writer makes his/her own suggestion on the network of prevailing attitudes and stances in a given Chronotope. With this presentation, we attempt to bring out the importance of studying the writing production process of a text or a version of it. We make good use of the data of a specific lengthy ethnographic research that traced the adaptation process of an autobiographical novel into a screenplay. By means of Critical Discourse Analysis, it is demonstrated how a kind of a palimpsest text that bears the elements the writers attempted to give prominence to is created each time through the promotion of different Discourses and identities –through successive chronotropic laminations. The significance of these data illustrates the need to approach written discourse in general as a dynamic social act which is inevitably associated with its social context. Within the school community, these critical recontextualizations constitute a framework through which every text needs to be studied and, in particular, every text that is produced by means of a dialogic process between learners and literary and non-literary texts.

Key words: Ethnography, writing production, Critical Discourse Analysis, social identities, Chronotope

Η συμβολή της Grounded Theory στην οικοδόμηση θεωρίας. Ένα παράδειγμα εφαρμογής της στην εκπαιδευτική έρευνα

Μιχάλης Χριστοδούλου
Επίκουρος καθηγητής, ΠΤΔΕ – ΑΠΘ
mchristodoulou@eled.auth.gr

Η μεθοδολογική καινοτομία του βιβλίου Η ανακάλυψη της Θεμελιωμένης Θεωρίας των Barney Glaser and Anselm Strauss έγκειται στο γεγονός ότι, αντί να εξετάζουν το πως τα ερευνητικά ευρήματα χρησιμοποιούνται με τρόπο ώστε να επαληθεύσουν προ-δομημένες κατηγορίες, αναπτύσσουν μεθοδολογικά σκεπτικά για το πώς η βασισμένη στη σύγκριση κοινωνική έρευνα συμβάλλει στην ανάπτυξη νέων θεωρητικών εξηγήσεων. Η Θεμελιωμένη Θεωρία κατάφερε εδραιώσει μια μετατόπιση του επιστημολογικού παραδείγματος στον τρόπο με τον οποίο κάνει κανείς ποιοτική έρευνα προωθώντας τρεις συγκεκριμένες ιδέες: πρώτον, τη διάκριση μεταξύ εμπειρικής (substantive) και τυπικής θεωρίας, δεύτερον, την αλληλεπίδραση της διαρκούς σύγκρισης με την θεωρητική δειγματοληψία και, τρίτον, την από κοινού εφαρμογή του παραγωγικού, του επαγωγικού και του απαγωγικού συλλογισμού. Με την πρώτη ιδέα ο σκοπός είναι η συσχέτιση των θεωρητικών προτάσεων με τον προσδιορισμό των περιπτώσεων εφαρμογής τους, η δεύτερη υπογραμμίζει την σημασία των αποκλινόντων περιπτώσεων και η τρίτη πριμοδοτεί το πλαίσιο της ανακάλυψης. Στην παρούσα εισήγηση θα δείξουμε πως μπορεί να εφαρμόσει κανείς το παραπάνω σκεπτικό σε υλικό εκπαιδευτικής έρευνας που έχει συλλεχθεί με ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Η έρευνα αφορούσε την διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί διαχειρίζονται πολυπολιτισμικές τάξεις, τι διδακτικές μεθόδους εφαρμόζουν και πως επιχειρούν να φέρουν σε επαφή την σιωπηρή πολιτισμική γνώση των μαθητών με την επίσημη γνώση του σχολείου.

Λέξεις κλειδιά: Θεμελιωμένη θεωρία, νέα γνώση, διαρκής σύγκριση, διαπολιτισμική εκπαίδευση

The contribution of Grounded Theory to theory development. Application to educational research

Michalis Christodoulou
Assistant professor, School of Primary Education, Aristotle University of Thessaloniki
mchristodoulou@eled.auth.gr

The methodological innovation of Glaser and Strauss' Discovery of Grounded Theory lies at the fact that, instead of discussing how bits of data verify predefined categories, they developed methodological arguments on how comparison-oriented research enables researchers to develop novel theoretical explanations in qualitative research. Grounded Theory managed to establish a switch in the gestalt of the dominant methodological paradigm as far as qualitative research is concerned by promoting three ideas: first, the distinction between substantive and formal theory, second, the interaction of constant comparison with theoretical sampling and, third, the intermingling of deductive, inductive and abductive reasoning. The first aims at relating theoretical propositions with scope conditions, the second underlines the importance of deviant cases and the third prioritizes the context of discovery. In our contribution we will show how one could apply the above line of methodological reasoning to educational research material collected through semi-structured interviews. The research concerned the exploration of how teachers deal with multicultural classes, what teaching methodologies they implement and how they manage to bring to contact pupil's cultural tacit knowledge with official school knowledge.

Key words: Grounded Theory, novel theory, constant comparison, intercultural education

Η εκπαιδευτική έρευνα ως *podcast*

Αθανάσιος Βέρδης
Επίκουρος Καθηγητής Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΕΚΠΑ
averdis@ppp.uoa.gr
Αθηνά Θεοδοσίου
Υποψήφια Διδάκτωρ Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, ΕΚΠΑ
atheodosiou@theatre.uoa.gr

Η εισήγηση εξετάζει τις δυνατότητες και τα όρια του podcasting [όρος αμετάφραστος] ως μορφής δημοσίευσης, επικοινωνίας και έκφρασης στην εκπαιδευτική και κοινωνική έρευνα. Τα τελευταία χρόνια η «ηγεμονία της γραπτής κειμενικότητας» τείνει να αμφισβητείται και νέες ψηφιακές υλικότητες εμφανίζονται στην Εθνογραφία. Στο αυτό το θεωρητικό πλαίσιο παρουσιάζουμε την ιστορία των ηχητικών τεκμηρίων ως μέσων συλλογής δεδομένων και αναπαράστασης και προτείνουμε μια μορφή ακαδημαϊκού podcast, κατάλληλο για την ακαδημαϊκή κοινότητα και καταληπτής από τους μη ειδικούς στην εκπαιδευτική έρευνα. Σε εμπειρικό επίπεδο παρουσιάζουμε αποσπάσματα ηχητικών πολυμεσικών καταγραφών από σκηνοθέτες και σκηνοθέτριες, ηθοποιούς, φιλολόγους και θεατρολόγους του μεταπτυχιακού προγράμματος «Ελληνικό και Παγκόσμιο Θέατρο. Δραματουργία, Παράσταση, Εκπαίδευση» του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Πρόκειται για τα έργα «Χρωματική πανδαισία αν(οι)αμνήσεων» της Μαρίας Κορωνέλου, «Το σημάδι» της Στέλλας Μαγγανά, «Ο ίσκιος» της Μαρίας Καπίρη, «Τα υπόγεια της μνήμης» της Όλγας Λιατήρη και «Unseen» της Δάφνης Καφετζή. Η εμπειρία των δημιουργών στις παραστατικές τέχνες συνέβαλε στο να υποβληθούν έργα άρτια ως προς την ηχητική σκηνοθεσία και το μιξάζ και αυθεντικά ως προς τη μεταφορά

του συναισθήματος, την πρόζα, τη μουσική επένδυση, την ηχητική ατμόσφαιρα, την αφηγηματική ριζοσπαστικότητα και τους συμβολισμούς.

Educational research as podcast

Athanasios Verdis
Assistant Professor in Educational Research and Evaluation, Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
averdis@ppp.uoa.gr
Athena Theodosiou
PhD candidate, Department of Theatrical Studies, National and Kapodistrian University of Athens
atheodosiou@theatre.uoa.gr

This paper examines the potential and limits of podcasting as a form of educational and social research. In recent years, the "hegemony of written textuality" is being challenged and new materialities are evolving in digital Ethnography. Based on this, we present the history of audio documents as a means of data collection and representation and we propose a form of podcast for educational research both for the academic community and the non-experts in education. We will listen to excerpts of audio recordings created by actors and actresses, literary scholars and theatrologists –all students at the postgraduate programme "Hellenic and World Theatre. Dramaturgy, Performance, and Education" of the Department of Theatre Studies of the University of Athens. The titles of the podcasts are the "Rainbow of an(o)amnesia" by Maria Koronelou, "The Sign" by Stella Mangana, "The Ghost" by Maria Kapiri, "Shelters of Memory" by Olga Liatiri and "Unseen" by Daphne Kafetzi. Directors' experience in performing arts contributed to the production of podcasts that are seamless in terms of sound staging and mixing and authentic in terms of emotional conveyance, prose, musical scoring, sound character, narrative edginess, and symbolism.

Επιδράσεις της μη κατευθυντικής εμψύχωσης στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης για την Αειφορία

Καρμπά Άρτεμις
Νηπιαγωγός, ΜΑ «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική εκπαίδευση»
artemis.edu@gmail.com
Γεωργόπουλος Αλέξανδρος
Ομότιμος καθηγητής, Τμήμα Προσχολικης Αγωγής και Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
ageorgop@nured.auth.gr
Γαβριλάκης Κώστας
Αναπληρωτής καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
cgav@uoi.gr
Μπιρμπίλη Μαρία
Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Τμήμα Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
mmpirmpi@nured.auth.gr

Στο πλαίσιο των σπουδών τους, οι φοιτητές/τριες του ΔΠΜΣ «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» του Α.Π.Θ (2013-2015) συμμετείχαν στην διετούς διάρκειας «Ομάδα συνάντησης» (2013-2015), στην οποία ακολουθήθηκαν οι αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης και της Μη Κατευθυντικότητας των K. Lewin, C. Rogers, M. Lobrot. Η παρούσα έρευνα αποσκοπούσε στο να διερευνήσει πώς βίωσαν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες την μη κατευθυντική εμψύχωση της ομάδας τους και την επίδραση αυτής στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη ως εκπαιδευτικοί ΠΕ/ΕΑ. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τις αναστοχαστικές αναφορές (self-report/reflections) των 11 φοιτητών/τριών και η μέθοδος που επιλέχθηκε είναι η Θεμελιωμένη Θεωρία. Τα κύρια αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες/ουσες βίωσαν, όπως οι ίδιοι/ες το διατυπώνουν, ένα «τελείως διαφορετικό μοντέλο διδασκαλίας και μάθησης» και διαμόρφωσαν νέα οπτική για την εκπαίδευση, τη μάθηση/ανάπτυξη, το ρόλο του/της δασκάλου/ας γενικά και του/της εκπαιδευτικού ΠΕ/ΕΑ ειδικότερα. Αναγνωρίζουν ότι επήλθαν αλλαγές που αφορούν στην «προσωπική τους ανάπτυξη και ωρίμανση ως πρόσωπα που χαρακτηρίζονται από ενσυναίσθηση και μεγαλύτερη αποδοχή για τον Άλλο». Επίσης, δηλώνουν πρόθεση να εφαρμόσουν τη βιωματική προσέγγιση και τις αντίστοιχες αρχές και στάσεις της μη κατευθυντικής εμψύχωσης στη διδακτική τους πράξη καθώς πλέον αναγνωρίζουν ότι μπορούν να συμβάλουν ώστε η ΠΕ/ΕΑ να επιδράσει βαθύτερα και ουσιαστικότερα στην ανάπτυξη κριτικά σκεπτόμενων και ενδυναμωμένων πολιτών.

Λέξεις κλειδιά:Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία, Βιωματική εκπαίδευση, Παρεμβαίνουσα Μη Κατευθυντικότητα-NDI, Δυναμική των ομάδων, Εκπαίδευση εκπαιδευτικών

Το αστικό τοπίο στον ιστορικό χρόνο ως εργαλείο για την εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης κατά τον 19ο-21ο αιώνα

Μαρία-Ευαγγελία Πολύζου
Υποψήφια Διδάκτορας, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Α.Π.Θ,
polyzoma@nured.auth.gr
Αναστασία Δημητρίου
Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης, Α.Π.Θ,
anadim@nured.auth.gr

Η διαχρονική εξέλιξη του αστικού τοπίου επηρεάζεται από πλήθος περιβαλλοντικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και ιστορικών παραγόντων. Η μελέτη των παραγόντων αυτών, συνεισφέρει στην αποτύπωση των πολλαπλών όψεων του και στην κατανόηση της εξέλιξης του φυσικού περιβάλλοντος σε ανθρωπογενές. Επομένως, αποτελεί εργαλείο στην εκπαίδευση του ατόμου για την κατανόηση του ρόλου του στο σχεδιασμό, στη διαχείριση και στην προστασία του περιβαλλοντικού τοπίου.Στο πλαίσιο αυτό διερευνήθηκε η διαχρονική εξέλιξη του γεωγραφικού χώρου της Θεσσαλονίκης κατά τον 19ο-21ο αιώνα. Για τη συγκέντρωση του εμπειρικού υλικού αξιοποιήθηκε αρχειακό υλικό, πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, χάρτες και φωτογραφικό υλικό. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μέρος της έρευνας αυτής, που εστιάζει στη μελέτη του γεωγραφικού χώρου του παραλιακού μετώπου της πόλης. Ειδικότερα, παρουσιάζονται ζητήματα που αφορούν στη σύνδεση της μορφολογίας του γεωγραφικού χώρου με τις κοινωνικές πρακτικές χρήσης του, στις κοινωνικό-πολιτικές καταστάσεις και γεγονότα που επέφεραν αλλαγές στο αστικό τοπίο και στην επιλογή των χρήσεων γης. Παράλληλα εξετάζεται το κοινωνικό πλαίσιο οργάνωσης του αστικού χώρου και ο ρόλος των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων στη διαμόρφωση του. Τα αποτελέσματα της μελέτης αξιοποιούνται στη διαμόρφωση διεπιστημονικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για την κατανόηση του ρόλου του ατόμου στη διαμόρφωση του αστικού χώρου και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής για τη διασφάλιση αειφόρων πόλεων.

Λέξεις κλειδιά: αστικό τοπίο, Θεσσαλονίκη, εκπαίδευση για την αειφορία, χρήσεις γης, αειφόρες πόλεις.

The urban landscape in space and time as a tool for environmental and sustainability education. Case study, Thessaloniki (19th – 21st century)

Maria-Evangelia Polyzou
PhD Candidate, School of Early Childhood Education, Aristotle University of Thessaloniki,
polyzoma@nured.auth.gr
Anastasia Dimitriou
Professor, School of Early Childhood Education, Aristotle University of Thessaloniki,
anadim@nured.auth.gr

Environmental, social, cultural, and historical factors influence the evolution of urban space. The study of these factors contributes to the understanding of the natural environmental configuration into anthropogenic environment. Therefore, the results of this study could be used as an educational tool that helps the individual to understand his role in the design, management, and protection of the environmental landscape.In this frame, a research project was carried out, which aim is the investigation of the urban landscape evolution of Thessaloniki during 19th-21st century. Empirical data were collected through archival material, primary and secondary sources, maps, and photographic documents. In this paper, in particular, there are enlightened issues concerning ecological, historical, and societal factors that affected the

configuration of the coastal front of Thessaloniki from 19th to 21st century. The results of the study are used to propose interdisciplinary educational programs that promote the understanding that changes of the urban landscape in space and time are a result of the choices of human beings at both individual and social levels, and to strengthen individual for active participation in the configuration sustainable cities.

Key words: urban landscape, Thessaloniki, environmental and sustainability education, land uses, sustainable cities.

Η συνεργασία σχολείου-κοινότητας μέσα από το πρίσμα εκπαιδευτικών της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία

Χριστίνα Τριανταφύλλη
Δασκάλα, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στη «Διδακτική και Τεχνολογίες Μάθησης των Φυσικών Επιστημών», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110 Ιωάννινα
christinaki.roses@gmail.com
Κώστας Γαβριλάκης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 45110 Ιωάννινα
cgav@uoi.gr

Η συνεργασία του σχολείου με την ευρύτερη κοινότητα αποτελεί βασικό πυλώνα της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΕΠΑ). Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν η διερεύνηση του βαθμού εμπλοκής εκπαιδευτικών της ΕΠΑ σε συνεργασίες με την κοινότητα. Ειδικότερα, διερευνήθηκε αν εκπαιδευτικοί που υλοποιούν προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων αναπτύσσουν τέτοιες συνεργασίες και τι είδους, ποιες αξίες αποδίδουν σε αυτές, ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν και ποια στοιχεία θεωρούν ότι οδηγούν στην επιτυχία τους. Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα με ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις σε έντεκα στελέχη εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών της ΕΠΑ. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι αυτοί οι έμπειροι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν αρκετές συνεργασίες με φορείς και πρόσωπα της κοινότητας, που αφορούν περιβαλλοντικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δράσεις, κατασκευές κ.ά. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν πολλαπλά οφέλη μιας συνεργασίας, για τους μαθητές, το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και την κοινότητα. Αναφέρθηκαν επίσης σε πολλούς παράγοντες που ευνοούν τη συνεργασία, όπως η ποιότητα των σχέσεων των συμμετεχόντων, η χρηματοδότηση κ.ά. Από την άλλη, αναδείχθηκαν αρκετές δυσκολίες που αφορούν τον ρόλο των γονέων, των υπόλοιπων εκπαιδευτικών, τη λειτουργία του σχολείου, την κινητοποίηση μαθητών και φορέων της κοινότητας. Οι πρακτικές έμπειρων εκπαιδευτικών εκτιμάται ότι μπορούν να εμπνεύσουν την ανάπτυξη συνεργασιών και είναι χρήσιμο να αξιοποιηθούν από τους φορείς της ΕΠΑ και τα παιδαγωγικά τμήματα.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία, συνεργασία σχολείου-κοινότητας, εκπαιδευτικοί

School-community collaboration through the prism of teachers of Environmental and Sustainability Education

Christina Triantafylli
Teacher, Graduate of the Postgraduate Program "Science Education and Learning Technologies", Department of Primary Education, University of Ioannina, 45110 Ioannina
christinaki.roses@gmail.com
Costas Gavrilakis
Associate Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina, 45110 Ioannina
cgav@uoi.gr

School-community collaboration is a key pillar of Environmental and Sustainability Education (ESE). The purpose of this research was to investigate the degree of involvement of ESE teachers in collaborations with the community. In particular, it was investigated whether teachers who implement extracurricular school programs (i.e., environmental, health and cultural education) develop such collaborations and what kind, what values they attach to them, what difficulties they face and what elements they consider to lead to their success. This is a qualitative research with individual semi-structured interviews of eleven ESE coordinators and teachers. The data were analyzed with thematic analysis. The results show that these experienced teachers develop several collaborations with organizations and individuals in the community, concerning environmental, social and cultural activities, constructions, etc. Participants reported a lot of benefits of a collaboration for the students, school, teachers, and community. They also referred to many factors that favor collaboration, such as the quality of the participants' relationships, funding, etc. On the other hand, several difficulties emerged regarding the role of parents and other teachers, the operation of the school, students and community organizations' motivation. The practices of experienced teachers are estimated to be able to inspire the development of collaborations and it is useful for ESE organizations and departments of education to take these practices into consideration.

Key words: environmental and sustainability education, school-community collaboration, teachers

Προς μια παιδαγωγική των συναρμογών: η περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφορία ως «σχεσιακή εκπαιδευτική πράξη» και «οικολογία εν κινήσει»

Ματρώνα Παππά,
Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής Α/θμιας Εκπ/σης - Υποψήφια Διδάκτωρ, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
matronapappa@yahoo.gr
Μαρία Δασκολιά,
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
mdaskol@eds.uoa.gr

Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται το ερευνητικό ενδιαφέρον γύρω από μετα-ανθρωπιστικές και νεο-ματεριαλιστικές προσεγγίσεις στον χώρο της εκπαίδευσης, με στόχο την ανάδειξη πιο ολιστικών μοντέλων σκέψης και παιδαγωγικής πρακτικής πάνω στη βάση πιο αυθεντικών συνδυασμών ζωής και γνώσης. Πρόκειται για ένα νέο παράδειγμα σκέψης που θεωρείται συμβατό και ανανεωτικό και για τον χώρο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για την αειφορία.

Μια τέτοια προσέγγιση, η οποία ακολουθεί τις παραδοχές μιας πλαισιοθετημένης σχεσιακής οντολογίας και επιστημολογίας, αντλεί έμπνευση από την έννοια της 'συναρμογής' (assemblage) των Deleuze&Guattari (1987) και τις αρχές και πρακτικές της 'παιδαγωγικής των συναρμογών' κι επιδιώκει τη διαμόρφωση 'παιδαγωγικών συναντήσεων' ανάμεσα στα παιδιά/μαθητές με τον 'πέρα-από-τον-ανθρώπινο-κόσμο', υιοθετείται ως 'εργαλείο πλοήγησης' στην ερευνητική μας πρακτική.Στην παρούσα εργασία παρουσιάζουμε την προσέγγιση αυτή, μέσα από την οποία προτείνεται μια (ανα)θεώρηση της ανθρώπινης ύπαρξης, του τρόπου σκέψης, της ευθύνης, της σχέσης και δράσης μας με/στον κόσμο στην Ανθρωπόκαινη εποχή. Μέσω αυτής η εκπαίδευση επαναπροσδιορίζεται ως (α) 'σχεσιακή πράξη', που ενθαρρύνει την ανάπτυξη νέων μορφών γνώσης, και (β) μια 'οικολογία εν κινήσει', επιδιώκοντας να συνυφάνει φιλοσοφικές, οντολογικές και εμπειρικές πραγματικότητες με τις ηθικές, πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του 'εαυτού' και της διαμεσολάβησης με τη φύση, στο πλαίσιο αυθεντικών 'παιδαγωγικών συναντήσεων' (pedagogicalencounters) των παιδιών με τον τόπο τους.

Λέξεις κλειδιά: Περιβαλλοντική εκπαίδευση για την αειφορία, συναρμογές, παιδαγωγικές συναντήσεις, μετα-ανθρωπισμός, νεοματεριαλισμός

Towards a pedagogy of assemblages: environmental education for sustainability as a 'relational educational practice' and an 'ecology on the move'

Matrona Pappa,
Physical Education Teacher in Primary Education - PhD researcher
Environmental Education Lab, Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
matronapappa@yahoo.gr
Maria Daskolia,
Associate Professor, Environmental Education Lab, Department of Educational Studies
National and Kapodistrian University of Athens
mdaskol@eds.uoa.gr

Over the last years, there has been a growing research interest in post-humanistic and neo-maternalistic approaches within education, with a view to the advancement of more holistic models of thinking and practice based on more authentic forms of living and knowing. This is a new paradigm which is deemed compatible as well as innovative also for the field of environmental education for sustainability. This approach, which adheres to the assumptions of a situated relational ontology and epistemology; draws on the concept of 'assemblage' by Deleuze & Guattari (1987) and the principles and practices of 'pedagogy of assemblages'; and aspires to create 'pedagogical encounters' between children/students with the 'beyond-human-world', is hereby employed as a 'navigational tool' into our research practice.Here we introduce this approach, through which we propose a (re)consideration of what it means to 'be' and think within the world, relate to it and be responsible for it in the Anthropocene. Education is thus redefined as (a) a 'relational practice', encouraging the development of new forms of knowledge, and (b) an 'ecology on the move', by seeking to interweave philosophical, ontological and empirical realities with the ethical, political, social and cultural dimensions of 'self' and engagement with nature, in the context of authentic 'pedagogical encounters' between children and their place.

Key words: Environmental education for sustainability, assemblages, pedagogical encounters, post-humanism, new materialism

Διερεύνηση γνώσεων και αντιλήψεων σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια από λιγνίτη και τη μεταλιγνιτική εποχή από μαθητές Δημοτικού της Πτολεμαΐδας

Μάνου Αγάπη
Δασκάλα ΠΕ70,
agapi-manou@hotmail.gr
Παπανικολάου Αναστάσιος,
Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
apapanikolaou@uowm.gr

Στη χώρα μας δρομολογούνται και υλοποιούνται σημαντικές αλλαγές στο χώρο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με κύριες επιδιώξεις: την αύξηση της παραγόμενης ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και τη μείωση της παραγόμενης ενέργειας από συμβατικές τεχνολογίες καύσης που βασίζονται στο λιγνίτη, Οι αλλαγές αυτές αφορούν άμεσα την Πτολεμαΐδα και την ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην καταγραφή των γνώσεων και των αντιλήψεων σχετικά με την ηλεκτρική ενέργεια από λιγνίτη και τη μεταλιγνιτική εποχή από μαθητές Δημοτικού της Πτολεμαΐδας. Η έρευνα διενεργήθηκε τον Ιανουάριο του 2022. Διεξήχθη με τη μέθοδο της επισκόπησης, ενώ ως βασικό εργαλείο της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο περιείχε κυρίως κλειστές και κάποιες ανοιχτές ερωτήσεις. Στην έρευνα συμμετείχαν 44 μαθητές και μαθήτριες των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν τα πεδία στα οποία πρέπει να εστιάσει η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την αειφορία στο Δημοτικό Σχολείο, αλλά και γενικότερα, για την ενίσχυση της προσπάθειας των τοπικών κοινοτήτων για δίκαιη μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή.

Λέξεις κλειδιά: μεταλιγνιτική εποχή, κλιματική αλλαγή, δημοτικό σχολείο, περιβαλλοντική εκπαίδευση

Investigation of knowledge and perceptions about lignite-based electricity production and the post-lignite era by primary school students of Ptolemaida

Manou Agapi
Teacher PE70,
agapi-manou@hotmail.gr
Papanikolaou Anastasios
Assistant Professor, Department of Primary Education, University of Western Macedonia,
apapanikolaou@uowm.gr

In our country, significant changes in the field of electricity production are being initiated and implemented with main objectives: the increase of energy produced from renewable energy sources and the reduction of energy produced from conventional combustion technologies based on lignite. These changes directly affect Ptolemaida and the wider area of the Region of Western Macedonia.The present study aims to explore the knowledge and perceptions about lignite-based electricity production and the post-lignite era by primary school students of Ptolemaida. The survey was conducted in January 2022. It was conducted using the survey method, while a questionnaire was used as the main tool of the survey, which contained mainly closed and some open questions. 44 students in the last grades of primary school participated in the survey. The results of the survey highlight the areas in which Environmental Education for

sustainability in Primary School, and more generally, should focus on in order to strengthen the efforts of local communities to make a just transition to the post-lignite era.

Key words: postlignite era, climate change, elementary school, environmental education

Διερεύνηση γνώσεων και αντιλήψεων σχετικά με την αιολική ενέργεια από μαθητές Δημοτικού σε περιοχή κοντά σε αιολικό πάρκο

Παπανικολάου Αναστάσιος,
Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
apapanikolaou@uowm.gr
Δέλλας Χρήστος,
Δάσκαλος ΠΕ70,
dellas.cris@yahoo.gr

Η αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας είναι σημαντική για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης. Η εγκατάσταση των αιολικών πάρκων όμως συχνά δημιουργεί αρκετούς προβληματισμούς στις τοπικές κοινωνίες και εγείρει ενστάσεις. Αυτό δυσχεραίνει την προσπάθεια για τη δίκαιη μετάβαση σε μία περισσότερο ανθεκτική και ευημερούσα κοινωνία. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την αειφορία, γενικά, και ιδιαίτερα στο Δημοτικό Σχολείο μπορεί και καλείται να παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή, καθώς είναι μια εκπαίδευση ανοιχτή στην κοινωνία, δημοκρατική και με σκοπό τη διάπλαση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών. Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην καταγραφή των γνώσεων και των αντιλήψεων σχετικά με την αιολική ενέργεια από μαθητές Δημοτικού σχολείου σε περιοχή που βρίσκεται κοντά σε αιολικό πάρκο. Η έρευνα διενεργήθηκε τον Ιανουάριο του 2022. Διεξήχθη με τη μέθοδο της επισκόπησης, ενώ ως βασικό εργαλείο της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο περιείχε κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις. Η έρευνα διαφωτίζει σημαντικές πτυχές προσέγγισης του ζητήματος τις οποίες μπορεί να αξιοποιήσει η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την αειφορία στο Δημοτικό Σχολείο, αλλά και γενικότερα.

Λέξεις κλειδιά: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανεμογεννήτριες, κλιματική αλλαγή, δημοτικό σχολείο, περιβαλλοντική εκπαίδευση

Investigation of knowledge and perceptions about wind energy by primary school students in an area near a wind farm

Papanikolaou Anastasios
Assistant Professor, Department of Primary Education, University of Western Macedonia,
apapanikolaou@uowm.gr
Dellas Christos
Teacher PE70
dellas.cris@yahoo.gr

Harnessing wind energy is important for tackling climate change and achieving sustainable development. However, the installation of wind farms often raises many concerns and objections in local communities. This hampers the effort to achieve a just transition to a more resilient and prosperous society. Environmental education for sustainability in general, and particularly in primary schools, can and should play a very important role in this effort, as it is an

education open to society, democratic and aimed at shaping environmentally responsible citizens. The present study aims to explore the knowledge and perceptions about wind energy by primary school students in an area near a wind farm. The survey was conducted in January 2022. It was conducted using the survey method, and a questionnaire containing closed and open questions was used as the main survey instrument. The survey sheds light on important aspects of approaching the issue which can be used by Environmental Education for sustainability in primary schools and more generally.

Key words: renewable energy, wind turbines, climate change, elementary school, environmental education

Διαπολιτισμική ικανότητα εκπαιδευτών ενηλίκων σεΣχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας εντός Καταστημάτων Κράτησης

Χαρίκλεια Πίτσου,
PhD, Med. μέλος ΕΔΙΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών, μέλος ΣΕΠ, ΕΑΠ
xpitsou@upatras.gr
Αλέξανδρος Χάιδας,
Med, Msc, cPhd Πανεπιστήμιο Πατρών.
alchaidas@yahoo.gr
Αθανάσιος Γιαννούλης,
cPhd Πανεπιστήμιο Πατρών
a.giannoulis@upatras.gr
Σωτηρία-Ήρα Αντωνοπούλου,
Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών,
hera@upatras.gr

Στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα λειτουργούν Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) τα οποία απευθύνονται σε ενήλικους εκπαιδευόμενους προκειμένου να ολοκληρώσουν την 9ετή υποχρεωτική εκπαίδευση. ΣΔΕ, επίσης, λειτουργούν εντός Καταστημάτων Κράτησης στα οποία οι εκπαιδευτές ενηλίκων καλούνται να εμπλέκουν εκπαιδευόμενους διαφορετικού υποβάθρου παρέχοντας τους ένα περιβάλλον που «επιτρέπει θετικές αλλαγές» και το οποίο δύνανται να συνδράμει στην «σημαντική συμβολή στο ταξίδι τους προς την αποκατάσταση και την επανένταξη στην κοινωνία» (Muñoz, 2009: 25). Στο πλαίσιο αυτό, η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ικανότητας στους εκπαιδευτές ενηλίκων θεωρείται πολύτιμο εργαλείο. Ποιες είναι, όμως, οι διαπολιτισμικές ικανότητες που πρέπει να διακρίνουν τους συγκεκριμένους εκπαιδευτές; Το ερώτημα επιχειρείται να απαντηθεί με βάση το μοντέλο του Martyn Barret (2018), το οποίο βασίζεται στο Πλαίσιο Αναφοράς που υιοθέτησε το Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με τις δεξιότητες για μια δημοκρατική κουλτούρα. Συνολικά, αυτή η εργασία ασχολείται με τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στα καταστήματα κράτησης δίνοντας έμφαση στις διαπολιτισμικές ικανότητες που είναι ανάγκη να διαθέτουν οι εκπαιδευτές με στόχο την αποτελεσματικότερη εργασία τους: να προσαρμόζονται, δηλαδή, στο πλαίσιο και την υποκουλτούρα ενός σχολείου που λειτουργεί σε ένα σωφρονιστικό κατάστημα, να γνωρίζουν και να αξιοποιούν τις ιδιαιτερότητες των κρατουμένων, όπως, επίσης, να προσαρμόζουν το έργο τους σε αυτές τις προκλήσεις.

Λέξεις κλειδιά: διαπολιτισμική ικανότητα, εκπαιδευτές ενηλίκων, ΣΔΕ, καταστήματα κράτησης

Intercultural competency of adult trainers in educational context within penitentiary facility

Charikleia Pitsou,
Phd, Med. Lab Teaching Staff, University of Patras & Adjunct Lecturer, Hellenic Open University
xpitsou@upatras.gr
Alexandros Chaidas,
Med, MA, cPhd University of Patras
alchaidas@yahoo.gr
Athanasios Giannoulis

cPhd University of Patras
a.giannoulis@upatras.gr
Sotiria- Hera- Antonopoulou
Professor, University of Patras
hera@upatras.gr

Second Chance Schools are operating in some Greek prisons for adult inmates who are interested in completing the 9-year compulsory education. In this educational context of formal adult education, adult trainers/educators play an important and essential role, as they should involve trainees of different backgrounds and provide an environment that both «enables positive change» for prisoners and makes a «significant contribution in their journey towards rehabilitation and reintegration into society» (Muñoz, 2009: 25). According the aforementioned, the development of intercultural competency to adult trainers becomes a valuable tool. So, the arisen question is: «What is the intercultural competency that such an educator should have»? The question is answered based on the model of Martyn Barret (2018), relied on the Reference Framework produced by the Council of Europe on Skills for a Democratic Culture. All in all, this paper deals with Second Chance Schools in Greek Prisons and put emphasis on interculturally competent educators teaching in prisons so that they can do their job effectively: to be adapted to the context and subculture of an educational institution run in a penitentiary facility, to learn about the peculiarities of the inmates, and to adjust one's work to these challenges.
Key words: intercultural competency, adult trainers, Second Chance Schools, penitentiary facility

«Η αξιοποίηση του mentoring στο πλαίσιο λειτουργίας της σχολικής μονάδας»

Ιωσήφ Φραγκούλης
Καθηγητής Παιδαγωγικό Τμήμα Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
sfaka@otenet.gr
Μαρία Σαυρογιαννοπούλου
Msc Φιλόλογος
maria.st97@gmail.com
Στέφανος Αρμακόλας
ΕΔΙΠ Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
stefarmak@upatras.gr

Το mentoring θεωρείται ως μια αποτελεσματική μέθοδος για την ανάπτυξη και εκπαίδευση του προσωπικού. Στην εκπαίδευση οι εκπαιδευτικοί αναζητούν μέντορα όταν θέλουν να εξελιχθούν, να βελτιώσουν τις εκπαιδευτικές και διδακτικές τους πρακτικές και να αισθανθούν ασφαλείς. Στην παρούσα έρευνα αποτυπώνονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας ως προς την αξιοποίηση του mentoring στο πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών μονάδων. Η έρευνα υλοποιήθηκε σε δείγμα 51 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ως εργαλεία συλλογής δεδομένων αξιοποιήθηκαν το ερωτηματολόγιο και η συνέντευξη. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε πως ο θεσμός του μέντορα βοηθά στο να επαναπροσδιοριστούν οι επιδιώξεις της σχολικής μονάδας και συμβάλλει αποφασιστικά στο δομικό και λειτουργικό μετασχηματισμό της. Ως εμπόδια της λειτουργίας του mentoring οι εκπαιδευτικοί θεωρούν την απουσία κουλτούρας αξιοποίησης mentoring στο πλαίσιο λειτουργίας της σχολικής μονάδας, την απουσία καταρτισμένων εκπαιδευτικών σε θέματα συμβουλευτικής καθοδήγησης-mentoring, την απουσία καλών πρακτικών στην ανάπτυξη διαδικασιών mentoring.
Λέξεις κλειδιά: mentoring, μέντορας, σχολική μονάδα

Εννοιολογικές συγγένειες μεταξύ της φιλοσοφίας του Krishnamurti Jiddu και της Θεωρίας Μετασχηματισμού

Νικολαϊδου Αθηνά
Εκπαιδευτικός
athinanikolaidou14@gmail.com
Κουλαουζίδης Γιώργος
Επίκουρος Καθηγητής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
gkoulaouzidis@eap.gr

Η εργασία αυτή διερευνά την εννοιολογική συγγένεια μεταξύ των απόψεων του φιλοσόφου Krishnamurti Jiddu και των θεμελιακών στοιχείων της Θεωρίας Μετασχηματισμού. Η Θεωρία Μετασχηματισμού του JackMezirow υποστηρίζει μια διεργασία μάθησης που έχει στόχο την συνειδητοποίηση παραδοχών, τον έλεγχο δυσλειτουργικών πεποιθήσεων, την επανεξέταση λανθασμένων εκτιμήσεων και τον εκ νέου καθορισμό προσωπικών και κοινωνικών κριτηρίων δράσης. Κινητήριες δυνάμεις της διεργασίας είναι ο κριτικός στοχασμός και ο στοχαστικός διάλογος. Η φιλοσοφική θεώρηση του Krishnamurti ενθαρρύνει μια εσωτερική διεργασία η οποία μπορεί να οδηγήσει σε πλήρη επίγνωση του παρόντος, απελευθέρωση από καταπιεστικές διδαχές του παρελθόντος και απαλλαγή του ατόμου από όλες τις αντιλήψεις που εμποδίζουν την πλήρη ανάπτυξη του. Σε αυτή τη θεώρηση κεντρική θέση έχουν οι έννοιες της νοημοσύνης και της αυθεντικής επικοινωνίας. Στην εργασία αυτή, παρουσιάζονται αποτελέσματα από μια εκτενή ανάλυση κειμένων που είχε στόχο την αναζήτηση εννοιολογικών συγγενειών στη σκέψη των δύο διανοητών. Κατά την άποψή μας η θεώρηση του Krishnamurti προσφέρει τη φιλοσοφική υποστήριξη που χρειάζεται η θεωρία του Mezirow ώστε αυτή να εξελιχθεί σε μια περισσότερο ολοκληρωμένη μαθησιακή θεωρία που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου, στην αναδιάταξη του τρόπου σκέψης του, στον επαναπροσδιορισμό των στόχων του, και στην πνευματική και συναισθηματική καλλιέργεια της κοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά:μετασχηματίζουσα μάθηση, στοχαστικός διάλογος, κριτικός στοχασμός, νοημοσύνη, επικοινωνία

Conceptual affinities between the philosophy of Jiddu Krishnamurti and Transformation Theory

Nikolaidou, Athina
Educator
athinanikolaidou14@gmail.com
Koulaouzidis, George
Assistant Professor, Hellenic Open University
gkoulaouzidis@eap.gr

This paper explores the conceptual affinity between the views of the well-known philosopher Krishnamurti Jiddu and the foundational elements of Transformation Theory developed by Jack Mezirow. The later advocates a process of learning that aims at realizing assumptions, examining dysfunctional beliefs, revisiting erroneous evaluations, and redefining personal and social criteria for action. The core elements of this process are critical reflection and reflective dialogue. Krishnamurti's philosophy encourages an inner process which leads to full awareness of the present, liberation from oppressive teachings of the past and freeing the individual from all perceptions that hinder full development. The concepts of intelligence and authentic communication are central in this philosophical approach. In this paper, we present results from

an extensive analysis of documents which aimed at exploring conceptual affinities in the thought of these two thinkers. In our view, Krishnamurti's approach offers the philosophical support that Mezirow's theory needs in order for it to develop into a more comprehensive learning theory that can contribute to the development of man's personality, the reordering of his way of thinking, the redefinition of his goals, and the intellectual and emotional advancement of society.

Key words: transformative learning, reflective dialogue, critical reflection, intelligence, communication

Εκπαίδευση και Ανάπτυξη Κοινωνικών Επιχειρηματιών: Μια μελέτη περίπτωσης στο Νομο Θεσσαλονικης

Πολύμνια Βασιλειάδου
vasiliadoupoly@gmail.com
Θεόδωρος Α.Κουτρούκης
tkoutro@econ.duth.gr

Η ανα χείρας εργασία έχει ως αντικειμενικό σκοπό να εξετάσει τις απόψεις των κοινωνικών επιχειρηματιών όσον αφορά την εκπαίδευση και την ανάπτυξή τους στο Νομό Θεσσαλονίκης. Ως επιμέρους στόχοι της έρευνας έχουν καθοριστεί οι κάτωθι: Α) Να διερευνηθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες των κοινωνικών επιχειρηματιών όπως τις αντιλαμβάνονται οι ίδιοι, Β) Να αποτιμηθεί η εκπαίδευση που λαμβάνουν οι κοινωνικοί επιχειρηματίες σήμερα, Γ) Να διακριβωθεί ποια μορφή εκπαίδευσης θεωρούν οι κοινωνικοί επιχειρηματίες την καταλληλότερη για εκείνους.Η έρευνα διεξήχθη στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις του Νομού Θεσσαλονίκης το καλοκαιρι του 2021. Ειδικότερα οι κοινωνικοί επιχειρηματίες τέθηκαν ενώπιον μια διαδικασίας συνέντευξης, με σκοπό να διερευνηθούν: 1) Ποιες είναι οι εκπαιδευτικές ανάγκες των σύγχρονων κοινωνικών επιχειρηματιών; 2) Πώς αποτιμάται η παρεχόμενη εκπαίδευση των κοινωνικών επιχειρηματιών; 3) Ποια θεωρείται η καταλληλότερη μορφή εκπαίδευσης των κοινωνικών επιχειρηματιών;.Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκαν 21 επιχειρηματίες που ερωτήθηκαν για όλα τα παραπάνω ζητήματα., ώστε να αντληθούν οι απαραίτητες για την έρευνα πληροφορίες και αποτιμήσεις με τη χρήση ενός εργαλείου λήψης ερευνητικής συνέντευξης. Ο έλεγχος των ερευνητικών ερωτημάτων κατέδειξε ότι η πλειοψηφία των κοινωνικών επιχειρηματιών δηλώνει την ανάγκη να εκπαιδευτεί, επιθυμεί να λάβει κοινωνική επιχειρηματική επιμόρφωση, ενώ αποτιμώνται θετικά από το 1/3 των κοινωνικών επιχειρηματιών οι εκπαιδευτικές τους εμπειρίες και η συνεργασία τους με τα δίκτυα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Επιπλέον οι κοινωνικοί επιχειρηματίες θεωρούν την επαγγελματική κατάρτιση και τη μη τυπική και άτυπη επιμόρφωση ως τις καταλληλότερες για αυτούς μορφές εκπαίδευσης.
Λέξεις κλειδιά: Επαγγελματική Εκπαίδευσή, Κοινωνική Επιχειρηματίκότητα, Θεσσαλονίκη, Δεξιότητες κοινωνικού επιχειρηματία.

Εφαρμογή ευρωπαϊκών πολιτικών διά βίου μάθησης στο εθνικό επίπεδο: Η περίπτωση ενός ΚΕΔΙΒΙΜ ελληνικού πανεπιστημίου

Μαρία Παπαδημητρίου
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια – Πανεπιστήμιο Πατρών
papadimart@gmail.com
Άγγελος Καβασακάλης
Επίκουρος καθηγητής – Πανεπιστήμιο Πατρών
agkav@upatras.gr

Στη σύγχρονη εποχή πολιτικές στο χώρο της εκπαίδευσης, κατάρτισης και ευρύτερα της διά βίου μάθησης αντανακλούν αλλαγές στην τεχνολογία, στην πληροφορία και στις δομές παραγωγής και απασχόλησης που εξελίσσονται κυρίως από την τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα και μετά. Οι αλλαγές αυτές, οδηγούν σε μία νέα «επανάσταση» ίσως εφάμιλλης σημασίας με αυτήν της βιομηχανικής επανάστασης και στην έλευση της «κοινωνίας της γνώσης». Εντός αυτού του πλαισίου η γνώση καθίσταται κεντρικός άξονας για την παραγωγή και μέσο για να επιτύχει το άτομο κοινωνικά και οικονομικά, καθιστώντας τη διά βίου μάθηση απαραίτητη. Στην παρούσα ανακοίνωση εστιάζουμε στην εφαρμογή πολιτικών δια βίου μάθησης στα ελληνικά πανεπιστήμια και συγκεκριμένα στην ίδρυση και λειτουργία των Κέντρων Διά Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) μέσα από την ανάλυση των Προγραμμάτων ενός ΚΕΔΙΒΙΜ. Η έρευνα έχει επικεντρωθεί στα χαρακτηριστικά (θεματολογία, μέθοδος υλοποίησης, κόστος και διάρκεια των προγραμμάτων, μοριοδότηση ή μη και μοντέλο αξιολόγησης) των ενεργών Προγραμμάτων κατά το ακαδημαϊκό έτος 2020-21 ενός ΚΕΔΙΒΙΜ ελληνικού πανεπιστημίου. Αρχικώς θα αναφερθούμε επιγραμματικά στην έννοια της κοινωνίας της γνώσης και θα επισημανθούν τα σημεία καμπής στον τομέα των πολιτικών διά βίου μάθησης σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν συνοπτικά οι μεθοδολογικές επιλογές της έρευνας και θα πραγματοποιηθεί η παρουσίαση και ανάλυση των ευρημάτων.

Λέξεις κλειδιά: Πολιτικές Διά Βίου Μάθησης, Πανεπιστήμιο, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ)

Implementation of European lifelong learning policies at national level: The case of a LLLC of a Greek university

Papadimitriou Maria
Postgraduate student – University of Patras
papadimart@gmail.com
Kavasakalis Aggelos
Assistant Professor – University of Patras
agkav@upatras.gr

In modern times, education and training policies and more broadly lifelong learning policies reflect changes in technology, information and production / employment structures that have evolved mainly since the last decade of the 20th century. These changes lead to a new 'revolution' of perhaps equal importance to that of the industrial revolution and the establishment of the 'knowledge society'. Within this context, knowledge becomes a central axis for production and a means for individuals to succeed socially and economically, making lifelong learning essential.
In this paper, we focus on the implementation of lifelong learning policies in Greek universities and specifically on the establishment and operation of Lifelong Learning Centres (LLLCs) through the analysis of the Programmes of a LLLC. The research has focused on the characteristics (subjects, method of implementation, cost and duration of the programmes, crediting or not and evaluation model) of the active programmes during the academic year 2020-21 of a LLLC of a Greek university. First, we will briefly refer to the concept of the knowledge society and highlight the turning points in the field of lifelong learning policies at European and national level. Then the methodological choices of the research will be briefly presented and the findings will be presented and analysed.

Key words: Lifelong learning policies; university; lifelong learning centres (LLLCs)

Εκπαίδευση προσφύγων
Αίθουσα 7 (1ος όροφος)

Δυσκολίες και Εμπόδια στην Εκπαίδευση Προσφύγων: Απόψεις Εκπαιδευτικών Πολυπολιτισμικών Τάξεων

Μήνα Κούκου
Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
minakoukou11@yahoo.com
Αμαρυλλίς Στεργίου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Τ.Ν., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
lstergiu@uoi.gr

Η εκπαίδευση των μαθητών/τριων με προσφυγικό υπόβαθρο είναι ένα από τα σύγχρονα ζητήματα που απασχολούν έντονα τον εκπαιδευτικό κόσμο. Η Ελλάδα έχει δεχτεί ως χώρα υποδοχής, ειδικά τα τελευταία χρόνια, έναν σημαντικό αριθμό προσφύγων, με αποτέλεσμα η εκπαίδευση και η ένταξη παιδιών προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και η εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερη/ξένη γλώσσα να απασχολήσουν τη δημόσια και επιστημονική συζήτηση. Στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό σχολείο η εκπαιδευτική διαδικασία γίνεται ολοένα και πιο απαιτητική λόγω της αυξανόμενης ετερογένειας των σχολικών τάξεων. Η σημερινή σχολική πραγματικότητα που αφορά στην φοίτηση και την ένταξη μαθητών/τριων με προσφυγικό υπόβαθρο, όπως επίσης και στα ζητήματα διγλωσσίας/πολυγλωσσίας, επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκπαιδευτικές πρακτικές που υιοθετούνται. Το θέμα της ένταξης, και των εμποδίων επίτευξής της, αλλά και της διγλωσσίας/πολυγλωσσίας των μαθητών/τριων με προσφυγικό υπόβαθρο έχει γίνει αντικείμενο ερευνών σε εθνικό, αλλά και διεθνές επίπεδο. Το ερώτημα που εγείρεται στην παρούσα εισήγηση, αφορά τους τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν, αντιμετωπίζουν και ερμηνεύουν τις δυσκολίες και τα εμπόδια που συναντούν στην εκπαίδευση και την ένταξη των μαθητών/τριων με προσφυγικό υπόβαθρο. Αντλώντας δεδομένα από ευρύτερη ποιοτική έρευνα, θα παρουσιαστεί ο λόγος εκπαιδευτικών Τάξεων Υποδοχής και εκπαιδευτικών Τυπικών Τάξεων που καταθέτουν τις απόψεις και τα βιώματά τους σχετικά με τις δυσχέρειες που συναντούν στις τάξεις τους, εκπαιδεύοντας μαθητές/τριες με προσφυγικό υπόβαθρο. Τα ερευνητικά δεδομένα προκύπτουν από ημιδομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες αναλύονται θεματικά. Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζεται ένα μέρος των αποτελεσμάτων σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικοί, πολυπολιτισμικές τάξεις, μαθητές με προσφυγικό υπόβαθρο, δυσκολίες-εμπόδια, ένταξη-διγλωσσία.

Δεν θα μαζεύω ιστορίες

Ελένη Χοντολίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.,
hodol@edlit.auth.gr

Από τον Μάρτιο-Σεπτέμβριο του 2016 η εισηγήτρια ήταν υπεύθυνη για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρέμβασης στο Κέντρο Φιλοξενίας προσφύγων στα Διαβατά και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής για την Υποστήριξη των Παιδιών Προσφύγων του ΥΠΕΠΘ. Από τον Φεβρουαρίου-Ιούνιο 2017 ήταν συνεργάτης του ΙΕΠ στην ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση όλων των εκπαιδευτικών που εργάζονται στους καταυλισμούς (νηπιαγωγεία) ή έξω από αυτά στα απογευματινά σχολεία (ΔΙΕΠ=Δομές για την Υποστήριξη των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων)

στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Στην ανακοίνωση γίνεται αυτοαναφορικός αναστοχασμός πάνω στις ιστορίες που μάζεψε η εισηγήτρια (παρά την αντίθετη αρχική της απόφαση) ως εθελόντρια και ακτιβίστρια στον καταυλισμό των Διαβατών επί ενάμιση χρόνο: ιστορίες των προσφύγων, των ασυνόδευτων παιδιών, του προσωπικού των διεθνών Οργανισμών, των ΜΚΟ, του προσωπικού τού στρατού, εντέλει, την ιστορία της οικογένειάς της και την προσωπική της ιστορία. Από την ενασχόληση με τους πρόσφυγες και τη συνάντηση με τον στρατό, τις ΜΚΟ, τους διεθνείς οργανισμούς, την Ύπατη Αρμοστεία, τα μουσεία και τα σχολεία της πόλης προκύπτουν διάφορα θέματα σχετικά με τη διαπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση, την ετοιμότητά μας ως εκπαιδευτικού συστήματος και την ικανότητά μας ως εκπαιδευτικών να εντάξουμε τα προσφυγόπουλα στην κοινωνία μας.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση προσφύγων, καταυλισμός Διαβατών, διαπολιτισμική εκπαίδευση

I will not be collecting stories

Eleni Hodolidou
Associate Professor
hodol@edlit.auth.gr

From March until September 2016, I was responsible for the educational intervention program at the Refugee Accommodation Center in Diavata (a small village outside Thessaloniki) and a member of the Scientific Committee for the Support of Refugee Children of the Ministry of Education. From February-June 2017 I was an associate of the Institute of Educational Policy for the in-service training of all teachers working in the camps (nursery schools) or in the afternoon schools (DIEP = Structures to Support Educational Programs) in the Region of Central Macedonia. The paper is a self-referential reflection on the stories collected by me (despite my contrary initial decision) as a volunteer and activist in the Diavata camp for a year and a half: stories of refugees, unaccompanied children, staff of international organizations, NGOs army personnel, finally, my own family and personal history. Dealing with refugees and meeting with the military, NGOs, international organizations, the UNHCR, museums and schools in the city raises a variety of issues related to intercultural education, our readiness as an education system and our ability as teachers to integrate refugee children into our society.

Key words: refugee education, Diavata refugee camp, intercultural education

«Πρακτικές γραμματισμού» στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών Ρομά

Μαρία Χατζή
ΕΔΙΠ ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
mxatzi02@uth.gr
Ελένη Γκανά
Επίκουρη Καθηγήτρια ΠΤΕΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
egana@uth.gr
Χρήστος Γκόβαρης
Καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
govaris@uth.gr
Χαρούλα Σταθοπούλου
Καθηγήτρια ΠΤΕΑ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
hastath@uth.gr

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση και αποτίμηση πρακτικών γραμματισμού που υλοποιήθηκαν σε Δημοτικά και Γυμνάσια της πόλης του Βόλου, στα οποία φοιτά ένας σημαντικός αριθμός μαθητριών και μαθητών Ρομά. Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής δράσης στηρίχτηκε σε γενικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της διγλωσσίας. Ως εκπαιδευτικό υλικό για τη διεύρυνση των τυπικών σχολικών πρακτικών χρησιμοποιήθηκαν: α) οπτικά, γλωσσικά και πολυτροπικά κείμενα καθημερινής επικοινωνίας, β) παραμύθια και λογοτεχνικά βιβλία, γ) κείμενα ταυτότητας (identitytexts), δ) κείμενα ταύτισης και ε) προσωπικές αφηγήσεις και βιωμένες εμπειρίες των ίδιων των μαθητών/τριών. Οι ίδιοι οι μαθητές και οι μαθήτριες κατασκεύασαν μια ποικιλία πολυτροπικών κειμένων, «μικρά βιβλία», ηχοϊστορίες, τρισδιάστατες αναπαραστάσεις. Ακόμη, δημιούργησαν προφορικά ή και γραπτά κείμενα όχι ως μονοσήμαντες εφαρμογές πρότυπων μορφών του κυρίαρχου (σχολικού) λόγου αλλά αναπλαισιώνοντας κοινωνικές και πολιτισμικές εμπειρίες και επικοινωνιακούς πόρους από την τοπική και σχολική τους κοινότητα. Σε μία προσπάθεια αποτίμησης των πρακτικών γραμματισμού μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η αξιοποίηση του γνωστικού, γλωσσικού και πολιτισμικού κεφαλαίου των μαθητών/τριών Ρομά στο πλαίσιο το σχολικού γραμματισμού: α) διευκολύνει τη διαδικασία της μάθησης καθώς ενεργοποιεί το ενδιαφέρον τους αλλά και το θυμικό των μαθητών β) αποενοχοποιεί το λάθος με τη συμβατική έννοια του όρου στο σχολικό πλαίσιο και δίνει «φωνή» στους μαθητές/τριες Ρομά, και γ) ενδυναμώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες ως προς την μαθητική τους ταυτότητα, ενισχύει τη συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: Πρακτικές γραμματισμού, Ρομά μαθητές

Literacy practices in the Education of the Roma students

Maria Chatzi
Member of the Laboratory Teaching Staff, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
mxatzi02@uth.gr
Eleni Gana
Assistant Professor, Department of Special Education, University of Thessaly
egana@uth.gr
Christos Govaris
Professor, Pedagogical Department of Primary Education, University of Thessaly
govaris@uth.gr
Charoula Stathopoulou
Professor, Department of Special Education, University of Thessaly
hastath@uth.gr

The purpose of this paper is to present and evaluate literacy practices implemented in primary and secondary schools of Volos, which are attended by a substantial number of Roma students. The design of the educational action was based on general principles of intercultural education and bilingualism. The following educational material was used for the extension of formal school practices: (a) visual, linguistic and multimodal everyday communication texts, (b) fairy tales and literary books, (c) identity texts, (d) identification texts and (e) personal narratives and lived experiences of the students themselves. The students themselves constructed a variety of multimodal texts, 'little books', sound stories and three-dimensional representations. Furthermore, they created oral and/or written texts which were not one-off applications of standard forms of dominant (school) discourse but rather by recreating social and cultural experiences and communicative resources from their local and school community. In an attempt to assess literacy practices, it can be argued that the use of Roma students' cognitive, linguistic

and cultural capital in the context of school literacy: (a) facilitates the learning process as it activates their interest as well as the students' memory; (b) de-legitimizes error in the conventional sense of the term in the school context and gives "voice" to Roma students; and (c) empowers students in terms of their learning identity, enhancing their participation in the educational process.
Key words: Literacypractices, Romastudents

Μάθηση σε πλαίσιο ετεροτήτων: μελέτη περίπτωσης προσφυγόπουλων σε Δημοτικό σχολείο της Θεσσαλονίκης

Δόμνα Κακανά,
Καθηγήτρια ΑΠΘ
dkakana@nured.auth.gr
Γιάννης Μιχάλης,
ΕΔΙΠ, ΑΠΘ
imichal@nured.auth.gr
Μαρία Παπαδοπούλου,
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΑΠΘ
mpapadopoulou@nured.auth.gr
Ελένη Χοντολίδου,
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΑΠΘ
hodol@edlit.auth.gr

Η Ελλάδα από το 2016 έχει γίνει χώρα υποδοχής προσφύγων από τη Συρία αλλά και από άλλες χώρες. Από το 2018 η πλειοψηφία των παιδιών σχολικής ηλικίας φοιτά είτε στις ΔΥΕΠ (όταν πρόκειται για παιδιά που διαμένουν σε Κέντρα Υποδοχής) είτε σε σχολεία στον αστικό ιστό (όταν πρόκειται για παιδιά που διαμένουν σε διαμερίσματα). Η συμμετοχή μας σ' ένα πρόγραμμα Erasmus (που διεκόπη όπως και οτιδήποτε άλλο λόγω πανδημίας) αποτυπώνεται στην ανακοίνωση αυτή. Το Δημοτικό Σχολείο που συμμετείχε εξαρχής υποδεχόμενο προσφυγόπουλα βρίσκεται σε σχετικά υποβαθμισμένη περιοχή στα δυτικά του Δήμου Θεσσαλονίκης. Αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε πλειάδα ερευνητικών μεθόδων: συνεντεύξεις με φορείς της εκπαίδευσης και υπευθύνους ΜΚΟ –που λειτουργούν ως μεσολαβητές μεταξύ σχολείου και γονέων–, συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων αλλά και με αυτούς των τάξεων υποδοχής, με γονείς και τα ίδια τα παιδιά με προσφυγικό υπόβαθρο, καθώς και παρατήρηση στη σχολική τάξη και στην αυλή του σχολείου για να μελετήσουμε την εκπαιδευτική πορεία παιδιών με προσφυγική εμπειρία. Επιδιώκουμε μέσω τριγωνοποίησης να ανιχνεύσουμε, να κατανοήσουμε και να καταγράψουμε τα προβλήματα που υπάρχουν αλλά και να αναδείξουμε καλές πρακτικές. Ειδικότερα στόχος μας είναι να εξετάσουμε τον βαθμό ετοιμότητας του συστήματος, την προετοιμασία των εκπαιδευτικών για την ομαλή ένταξη των παιδιών με προσφυγικό υπόβαθρο. Οι πρώτες ενδείξεις που έχουμε είναι ότι η καλή διάθεση από πλευράς υπευθύνων και εκπαιδευτικών δημιουργεί ένα θετικό κλίμα στην τάξη που διευκολύνει την ένταξη των παιδιών, ωστόσο η παρουσία παιδιών που η μητρική τους γλώσσα δεν είναι τα ελληνικά υπαγορεύει ξεκάθαρα μία αλλαγή του διδακτικού παραδείγματος με έμφαση στον προφορικό λόγο και την επικοινωνία. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και η ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού αποκλειστικά για αυτή την κατηγορία μαθητικού κοινού αναδεικνύεται ως ιδιαίτερα σημαντική. Τέλος, η περίοδος της πανδημίας και η τηλεκπαίδευση φαίνεται ότι επηρέασαν με αρνητικό τρόπο την εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων, παρά τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών για σταθερή επικοινωνία.

Λέξεις κλειδιά: Προσφυγόπουλα, πρακτικές εκπαιδευτικών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, ενταξιακό σχολείο

Learning otherness in school context: a case study of refugee children in a primary school in Thessaloniki

Domna Kakana,
Professor, Aristotle University of Thessaloniki
dkakana@nured.auth.gr
Giannis Mihalis
ΕΔΙΠ, Aristotle University of Thessaloniki
imichal@nured.auth.gr
Maria Papadopoulou,
Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
mpapadopoulou@nured.auth.gr
Eleni Hodolidou
Associate Professor, Aristotle University of Thessaloniki
hodol@edlit.auth.gr

Greece since 2016 has become a host country for refugees from Syria and other countries. From 2018, the majority of school-age children attend either special afternoon schools (when it comes to children living in Reception Centers) or schools in the urban area (when it comes to children living in apartments). Our participation in an Erasmus program (which was interrupted like anything else due to the pandemic) is reflected in this paper. The Primary School that participated from the beginning in welcoming refugee children is located in a relatively degraded area in the west of the Municipality of Thessaloniki. We decided to use a variety of research methods: interviews with educators and NGO leaders –who act as mediators between school and parents–, interviews with classroom teachers as well as those in reception classes, with parents and children with a refugee background, as well as observation in the classroom and in the school yard to study the educational course of children with refugee experience. We seek through triangulation to detect, understand and record the problems that exist but also to highlight good school practices. In particular, our goal is to examine the degree of readiness of the system, the preparation of teachers for the smooth integration of children with a refugee background. Our first indications are that the good mood on part of the managers and the teachers creates a positive atmosphere in the classroom that facilitates the integration of children, however the presence of children whose mother tongue is not Greek clearly dictates a change of the teaching paradigm with emphasis on oral speech and communication. The training of teachers in the field of teaching Greek as a second language and the development of educational material exclusively for this category of students is emerging as particularly important. Finally, the pandemic and distance learning seem to have influenced in a negative way the education of refugee children, despite teachers efforts for consistent communication.

Key words: Refugee children, teacher practices, teacher training, inclusive school

Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα και οι προεκτάσεις του στον εκπαιδευτικό χώρο: η εικόνα του προσφυγόπουλου στα σχολικά βιβλία του Δημοτικού και η αναζήτηση εθνικών και θρησκευτικών αναφορών

Γρηγόριος Δουλγέρης
Εκπαιδευτικός ΠΕ70
gdoulger@eled.duth.gr

Η προκείμενη εργασία πραγματεύεται το θέμα των προσφυγόπουλων και της εκπαίδευσής τους. Αρχικά, συνοψίζονται οι προσφυγικές ροές που εισήλθαν τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα και περιγράφεται η κινητοποίηση από πλευράς Πολιτείας για την εξυπηρέτηση των μορφωτικών αναγκών των παιδιών- και νεαρών προσφύγων. Για αντιπαραβολή, ακολουθεί η περίπτωση των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων και της εκπαιδευτικής μέριμνας για τα ξενιτεμένα Ελληνόπουλα του Εμφυλίου. Στο δεύτερο μέρος παρατίθενται από παλαιά και τωρινά σχολικά βιβλία ερανίσματα που αφενός έχουν ως περιεχόμενο προσφυγικές εμπειρίες μικρών και μεγάλων (από Μικρασιατική καταστροφή, τουρκική εισβολή στην Κύπρο, διαμάχες στην Ευρύτερη Μέση Ανατολή) κι αφετέρου είναι εμποτισμένα με εθνικής και θρησκευτικής φύσεως αναφορές. Συμπληρωματικά, αφιερώνεται χρόνος και χώρος για σχετική ανάλυση κι επιλογικά επισημαίνονται αστοχίες/αδυναμίες στην ισχύουσα εκπαιδευτική πολιτική κι αποτυπώνονται προτάσεις για τη διαχείρισή τους.

Λέξεις/φράσεις-κλειδιά: προσφυγόπουλα, εκπαιδευτική πολιτική, σχολικά βιβλία, εθνικότητα, θρησκεία

The refugee issue in Greece and its extensions in education: the image of the refugee child in primary school textbooks and the search of national and religious references

Grigorios Doulgeris
Primary school teacher
gdoulger@eled.duth.gr

The following paper deals with the subject of refugee children and their education. At first, it summarizes the refugee streams that immigrated to Greece over the last decades and describes the actions taken by the state to serve the educational needs of their children. In juxtaposition, the case of Greek political refugees and the educational care for the expatriated Greek children during the civil war follows. As far the second section, the research includes a collection of extracts taken from old and current textbooks which, on the one hand, pertains to refugee experiences of young and old (from the Asia Minor Disaster, the Turkish invasion in Cyprus and controversies in the Middle East) and on the other, is imbued with references of national and religious nature. Additionally, a relevant analysis is presented and finally, failures/weaknesses in the current educational politics are underscored and suggestions for their management are being put forward.

Key words/phrases: refugee children, educational politics, school textbooks, nationality, religion

Η διαφορετικότητα στα παιδικά βιβλία

Δημήτρης Θ. Ζάχος
Αναπληρωτής Καθηγητής
Παιδαγωγικής – Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης ΠΤΔΕ – ΑΠΘ
dimzachos@eled.auth.gr
Σαββίνα Μαρία Φραγκουλάκη
Φοιτήτρια ΠΤΔΕ – ΑΠΘ
savvinaf@eled.auth.gr

Τα παιδικά βιβλία επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις των μαθητών/τριών, αφού μέσω αυτών μαθαίνουν για τους κοινωνικούς κανόνες τις κοινωνικές δομές και για τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις. Τα παιδιά έρχονται εύκολα σε επαφή με παιδικά βιβλία είτε μέσω της αγοράς τους από τους γονείς τους είτε μέσω των σχολικών ή εξωσχολικών βιβλιοθηκών. Επιπρόσθετα, φαίνεται ότι αρκετοί και αρκετές εκπαιδευτικοί αναθέτουν στους μαθητές και στις μαθήτριές τους να διαβάζουν παιδικά βιβλία, τα οποία στη συνέχεια παρουσιάζουν στην τάξη.Η παρούσα εργασία στηρίζεται σε έρευνα, η οποία διερευνά την διαφορετικότητα στα παιδικά βιβλία. Στόχος της έρευνάς μας είναι να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται / απεικονίζονται οι κοινωνικές διαφοροποιήσεις στα πέντε πρώτα σε πωλήσεις κατά το έτος 2020 παιδικά βιβλία στην Ελλάδα και στις Ενωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Επιλέξαμε τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής επειδή είναι μια χώρα με μεγάλες εθνοτικές διαφοροποιήσεις στη σύνθεση του πληθυσμού της και γιατί στη χώρα αυτή έχουν -σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους- αναδειχτεί διάφορα κινήματα υπεράσπισης / προώθησης της κοινωνικής πολυμορφίας και των δικαιωμάτων των «διαφορετικών» ανθρώπων.Το βασικό ερευνητικό μας ερώτημα είναι: Σε ποιο βαθμό παρουσιάζονται οι κοινωνικές διαφοροποιήσεις στα παιδικά βιβλία; Με ποιο τρόπο και πρόσημο (θετικό, αρνητικό, ουδέτερο);Η έρευνα αξιοποιεί τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου. Διαβάζοντας τα κείμενα ή/και τις εικόνες, το ύφος τους και τους χαρακτήρες του επιχειρούμε να εντρυφήσουμε στα νοήματά τους. Γι' αυτό δημιουργήσαμε αντιπροσωπευτικές κατηγορίες, με τις οποίες κρίναμε εάν τα βιβλία επιτυγχάνουν ή όχι να προσφέρουν στα παιδιά θετικές και ρεαλιστικές εικόνες της διαφορετικότητας και της πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά: βιβλία, παιδική λογοτεχνία, διαφορετικότητα, εκπαίδευση

Διερεύνηση πηγών επαγγελματικού στρες και επιπέδου επαγγελματικής εξουθένωσης νηπιαγωγών

Κλειούση Βασιλική
Νηπιαγωγός, Φιλόλογος
vkliousi@gmail.com
Καρολίνα Ρετάλη
Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
kretali@uowm.gr

Το επάγγελμα του νηπιαγωγού είναι ένα απαιτητικό επάγγελμα, το οποίο φέρνει τον κάθε νηπιαγωγό αντιμέτωπο με πολλές προκλήσεις. Μια από αυτές είναι η εκδήλωση επαγγελματικού στρες, το οποίο συνδέεται με τη θέση εργασίας και έχει συχνά σημαντικές επιπτώσεις – σωματικές, ψυχολογικές, συμπεριφορικές και κοινωνικές. Στενά συνδεδεμένο με το επαγγελματικό στρες είναι και το σύνδρομο της επαγγελματικής εξουθένωσης, το οποίο περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις, τη συναισθηματική εξουθένωση, την αποπροσωποποίηση και το αίσθημα χαμηλής προσωπικής επίτευξης. Στην παρούσα έρευνα διερευνήθηκαν πηγές επαγγελματικού στρες σε συνάρτηση με το σύνδρομο επαγγελματικής εξουθένωσης νηπιαγωγών της χώρας κατά την περίοδο της πανδημίας. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 323 νηπιαγωγούς του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα. Για τη συλλογή των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ελληνική προσαρμογή του Ερωτηματολογίου Πηγών Επαγγελματικού στρες Εκπαιδευτικών (Kyriacou & Sutcliffe, 1978) και του Ερωτηματολογίου Επαγγελματικής Εξουθένωσης (Maslach & Jackson, 1986). Οι πηγές επαγγελματικού στρες που ανέφεραν οι νηπιαγωγοί της παρούσας έρευνας συνδέονται με θέματα που ανάγονται κυρίως στον όγκο της εργασίας και την χρονική πίεση των νηπιαγωγών, αλλά και ζητήματα σχέσεων εντός των τάξεων και με το σχολικό περιβάλλον. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν υψηλό επίπεδο συναισθηματικής εξουθένωσης, μέτριο επίπεδο αποπροσωποποίησης αλλά υψηλό επίπεδο προσωπικής επίτευξης. Τέλος, όλοι οι στρεσογόνοι παράγοντες βρέθηκαν να σχετίζονται θετικά με τη συναισθηματική εξουθένωση και την αποπροσωποποίηση των νηπιαγωγών της έρευνας.

Λέξεις κλειδιά: Πηγές επαγγελματικού στρες, Σύνδρομο Επαγγελματικής Εξουθένωσης, απόψεις νηπιαγωγών

Examination of the sources of occupational stress and level of burn out among preschool educators

Kleiousi Vasiliki
Kindergarten teacher, Philologist
vkliousi@gmail.com
KarolinaRetali
Assistant Professor, Department of Primary Education, University of Western Macedonia
kretali@uowm.gr

Being a kindergarten teacher constitutes a demanding profession, which is connected to many challenges. One of those challenges is the manifestation of occupational stress, which is strongly

associated with the specific job and has an important effect on people – to physical, psychological, behavioral and social level. Strongly related to the concept of occupational stress is as well the syndrome, known as burnout syndrome, which entails three dimensions: emotional exhaustion, depersonalization and personal accomplishment. In the present master thesis, sources of occupational stress were reviewed, in conjunction to the burnout syndrome, in what concerns kindergarten teachers in Greece during the pandemic. The research sample consists of 323 kindergarten teachers of public and private sector. A Greek adaptation of the Sources of Occupational Stress in Teachers (Kyriacou & Sutcliffe, 1978) and the Maslach Burnout Inventory (Maslach & Jackson, 1986) was employed for the collection of the data. The sources mentioned by the participants in the present study are related to issues that concern the workload and the time frames of the teachers in question, but also to issues that concern the classroom and the school environment. At the same time, the participants in the research present higher level of emotional exhaustion, a moderate level of depersonalization and a low level of personal appreciation. Finally, it was established that the sources of professional stress are positively related to emotional exhaustion and depersonalization of the participating in the present research kindergarteners.

Key words: Sources of Occupational Stress, Burnout Syndrome, Kindergarten Teacher Views

Ναρκισσισμός, θεωρία του νου και ενσυναίσθηση: Διερεύνηση της σχέσης τους σε παιδιά ηλικίας 9 έως 12 ετών

Χαλιάσος Ευάγγελος & Μισαηλίδη Πλουσία
EvangelosChaliasos&PlousiaMisailidi
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
vaggelischaliasos@yahoo.gr

Η έρευνα εξέτασε τη σχέση ανάμεσα στον ναρκισσισμό και σε διαστάσεις της κοινωνικο-γνωστικής και της συναισθηματικής ικανότητας παιδιών ηλικίας 9 έως 12 ετών. Πιο συγκεκριμένα, εξετάστηκε εάν ο ναρκισσισμός των παιδιών αυτής της ηλικίας συσχετίζεται: (α) με την ικανότητά τους να κατανοούν τις νοητικές καταστάσεις των άλλων (θεωρία του νου) και (β) με διαστάσεις (γνωστική και συναισθηματική) της ενσυναίσθησής τους. Στην έρευνα πήραν μέρος 95 παιδιά με μέσο όρο ηλικίας M=9,6 έτη και των δύο φύλων. Χορηγήθηκαν η αναθεωρημένη έκδοση του Ερωτηματολογίου Ναρκισσιστικής Προσωπικότητας για Παιδιά (Ang & Raine, 2009), δύο πειραματικά έργα θεωρίας του νου (Baron-Cohen, Wheelwright, Hill, Raste, & Plumb, 2001. White, Hill, Happe, & Frith, 2009) καιηΚλίμακα ΕνσυναίσθησηςγιαΠαιδιά (Reid, Davis, Horlin, Anderson, Baughman, & Campbell, 2013). Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, τα παιδιά που σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες στο ερωτηματολόγιο του ναρκισσισμού και ειδικότερα στις ερωτήσεις που αφορούν τον 'ευάλωτο ναρκισσισμό', ο οποίος υποδηλώνει την έντονη ανάγκη για αναγνώριση και θαυμασμό και την υπερευαισθησία του παιδιού στις αξιολογήσεις των άλλων, είχαν καλύτερες επιδόσεις στα έργα θεωρίας του νου. Επιπλέον, τα παιδιά με υψηλές βαθμολογίες στο ερωτηματολόγιο του ναρκισσισμού σημείωσαν χαμηλές επιδόσεις στην υποκλίμακα της συναισθηματικής ενσυναίσθησης. Τα αποτελέσματα συζητούνται στο πλαίσιο προηγούμενων ερευνών που εξέτασαν τη σχέση του ναρκισσισμού με τη θεωρία του νου και την ενσυναίσθηση σε δείγματα ενηλίκων και της ανάγκης υλοποίησης προγραμμάτων παρέμβασης για την πρόληψη των αρνητικών επιπτώσεων του παιδικού ναρκισσισμού.

Λέξεις κλειδιά: Ναρκισσισμός, θεωρία του νου, ενσυναίσθηση, παιδική ηλικία

The present study focused on the relationship between narcissism and dimensions of 9- to 12-year-old children's socio-cognitive and emotional ability. More specifically, the study examined whether narcissism is related to children's: (a) ability to understand the mental states of others (theory of mind) and their (b) cognitive and affective empathy. Ninety five boys and girls with a mean age M = 9.6 years took part in the study. Children completed the revised version of the Narcissistic Personality Questionnaire for Children (NPQC-R; Ang & Raine, 2009), two theory of mind tasks (Baron-Cohen, Wheelwright, Hill, Raste, & Plumb, 2001; White, Hill, Happe, &Frith, 2009) and the Kids' Empathy Development Scale (KEDS;Reid, Davis, Horlin, Anderson, Baughman, & Campbell, 2013). Results showed that children scoring high on NPQC-R, and particularly on the vulnerable narcissism items, which indicate a strong need for recognition and admiration and the child's hypersensitivity to the evaluation of others, performed better on the theory of mind tasks. Moreover, children, scoring high on NPQC-R, performed poorly on the emotional empathy scale of KEDS. Results are discussed in the light of previous research that examined the relationship between narcissism, theory of mind and empathy in adult samples and the need to implement intervention programs aiming to prevent the negative effects of child narcissism.

Key words: Narcissism, theory of mind, empathy, childhood

Συνεκπαίδευση και σχολική ψυχολογική υποστήριξη στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου: Εκτιμήσεις των εκπαιδευτικών για το σχολικό κλίμα και το ρόλο του ψυχολόγου στην εκπαίδευση.

Ηλίας Βασιλειάδης, ΣχολικόςΨυχολόγος
il.vasileiadis@uowm.gr
Σπύρος Κούτρας,
skoutras@qmu.ac.uk
Ιωάννα Δημητριάδου
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
iodimitriadou@uth.gr
Ευθύμιος Ορφανός
Εκπαιδευτικός
orfanosefth@gmail.com

Οι σύγχρονες ερευνητικές προσεγγίσεις αναφορικά με τη συνεκπαίδευση στο δημοτικό σχολειό δίνουν έμφαση στην αναγκαιότητα της διεπιστημονικής συνεργασίας. Στην Ελλάδα, πρόσφατα έχει προωθηθεί η σχολική ψυχολογική υποστήριξη για τους μαθητές που φοιτούν στη γενική εκπαίδευση στο πλαίσιο του θεσμού των Επιτροπών Διεπιστημονικής Υποστήριξης (ΕΔΥ). Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να αποτυπώσει τις διαπιστώσεις των εκπαιδευτικών των τριών πρώτων τάξεων του δημοτικού αναφορικά με το ρόλο του σχολικού ψυχολόγου στην προώθηση της συνεκπαίδευσης, ως νεοτερισμό και σύγχρονη εκπαιδευτική πρακτική. Με τη χρήση ημι- δομημένων συνεντεύξεων και με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχόμενου διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις τριάντα έξι εκπαιδευτικών που συνεργάστηκαν με σχολικούς ψυχολόγους στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν, μεταξύ άλλων, την αναγκαιότητα σαφούς προσδιορισμού του διακριτού ρόλου του σχολικού ψυχολόγου. Επιπλέον, για τους συμμετέχοντες ιδιαίτερα καθοριστικός παράγοντας, για την εφαρμογή της συνεκπαίδευσης, είναι η ανάπτυξη σχολικού κλίματος μάθησης που δεν εστιάζει μόνο στην κατάκτηση γνωστικών επιτευγμάτων για τους μαθητές, αλλά παράλληλα ενισχύει τη κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί υπογραμμίζουν την επιθυμία ύπαρξης μιας συστηματικότερης υποστήριξης μέσω

επιμόρφωσης σε ό,τι αφορά το ρόλο τους στις διαδικασίες συνεκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα δύναται να εξεταστούν (?) στο πλαίσιο της διερεύνησης των ευρημάτων σε ευρύτερο δείγμα εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά: Σχολική ψυχολογική υποστήριξη, συνεκπαίδευση και ενταξιακές πρακτικές, σχολική κουλτούρα, απόψεις εκπαιδευτικών.

Inclusive education and school psychological support in the first grades of primary school: Teachers' assessments of the school climate and the role of the psychologist in education.

Ilias Vasileiadis, School Psychologist
il.vasileiadis@uowm.gr
Spyros Koutras, Lecturer in Department of Speech and Hearing Sciences, Queen Margaret University
skoutras@qmu.ac.uk
Ioanna Dimitriadou, Special Education Teacher
iodimitriadou@uth.gr
Efthymios Orfanos, Teacher
orfanosefth@gmail.com

Modern research approaches to inclusive education in primary school emphasize the need for interdisciplinary collaboration. In Greece, school psychological support for students attending general education has recently been promoted by Interdisciplinary Support Committees (EDY). The present study aimed to capture the teachers' findings of the primary school's first three grades regarding the school psychologist's role in promoting inclusive education as a novelty and modern educational practice. Using semi-structured interviews and the method of qualitative content analysis, the perceptions of thirty-six teachers who collaborated with school psychologists were studied in the wider Thessaloniki area. The results of the research highlighted, among other things, the need for a clear definition of the distinct role of the school psychologist. In addition, for the participants, a particularly decisive factor for the implementation of inclusive education is the development of a school learning climate that focuses on the achievement of cognitive achievements for students and enhances their social and emotional development. Finally, teachers emphasize the desire for more systematic support through training in their role in inclusive education processes. The results can be extended in investigating the findings of a broader sample of teachers.

Key words: School psychological support, inclusive education and integration practices, school culture, teachers' attitudes.

Κλίμακα Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας για παιδιά προσχολικής ηλικίας 5-6 ετών (Κ.Α.Σ.Ε.Π.Π.Η.)

Τσαούση Δέσποινα
Υπ. Διδάκτωρ, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
detsa@otenet.gr
Ράλλη Μ. Ασημίνα
Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
asralli@psych.uoa.gr
Ρούσσος Πέτρος
Αν. Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών,

roussosp@psych.uoa.gr
Αντωνίου Φαίη
Επ. Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
fayeantoniou@ppp.uoa.gr

Η σχολική ετοιμότητα περιλαμβάνει τρεις αλληλένδετες διαστάσεις: την ετοιμότητα των παιδιών, την ετοιμότητα της οικογένειας και την ετοιμότητα του σχολείου και της κοινωνίας. Η παρούσα μελέτη εστιάζει στη σχολική ετοιμότητα των παιδιών, η οποία έχει αναγνωριστεί ως ένας από τους σημαντικούς προβλεπτικούς παράγοντες της ακαδημαϊκής επιτυχίας και της σχολικής προσαρμογής των παιδιών στο δημοτικό σχολείο. Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν α) ο σχεδιασμός μιας κλίμακας αξιολόγησης της σχολικής ετοιμότητας παιδιών 5-6 ετών που να χρησιμοποιείται από τους νηπιαγωγούς και β) ο έλεγχος των ψυχομετρικών της χαρακτηριστικών και η στάθμισή της. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε πιλοτική μελέτη και στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η κύρια μελέτη, όπου η κλίμακα συμπληρώθηκε από 80 εκπαιδευτικούς για 648 παιδιά. Ελέγχθηκε η αξιοπιστία και η προβλεπτική εγκυρότητά της. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, η κλίμακα χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα εσωτερικής συνέπειας και αξιοπιστίας καθώς και συγχρονικής και προβλεπτικής εγκυρότητας. Τα αποτελέσματα συζητούνται ως προς την αξιοποίηση της Κλίμακας Αξιολόγησης Σχολικής Ετοιμότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας 5-6 ετών από τους νηπιαγωγούς.
Λέξεις κλειδιά: κλίμακα, αξιολόγηση, σχολική ετοιμότητα, προσχολική ηλικία, νηπιαγωγοί

A rating scale for the assessment of school readiness for preschool children

TsaoussiDespoina
PhD Candidate, Department of Psychology, National and Kapodistrian University of Athens
detsa@otenet.gr
Ralli M. Asimina
Associate Professor, Department of Psychology, National & Kapodistrian University of Athens
asralli@psych.uoa.gr
Roussos Petros
Associate Professor, Department of Psychology, National & Kapodistrian University of Athens
roussosp@psych.uoa.gr
Antoniou Faye
Assistant Professor, Department of Secondary Education, National & Kapodistrian University of Athens
fayeantoniou@ppp.uoa.gr

School readiness includes three interrelated dimensions: the readiness of the children, the readiness of the family, the readiness of the school and society. The present study focuses on children's school readiness, which has been recognized as one of the important predictors for children’s academic achievement and school adjustment. The purpose of this study was a) to design a school readiness assessment tool for children aged 5-6 years of age that will be completed by their kindergarten teachers and b) to investigate its psychometric characteristics and work towards standardization. Once the pilot study was conducted, the main study took place in which 80 kindergarten teachers completed the scale for 648 children. Its reliability and predictive validity was tested. According to the results, the scale is characterized by high levels of internal consistency and reliability as well as concurrent and predictive validity. The results are discussed in terms of the use of the School Readiness Assessment Scale for preschool children aged 5-6 years by the kindergarten teachers
Key words: rating scale, assessment, school readiness, preschoolers, kindergarten teachers

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για συμπεριφορές των μαθητών/τριών που δυσχεραίνουν τη λειτουργία της σχολικής τάξης.

Καντή Μαρία
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια
maria98k@outlook.com.gr
ΚαρακατσάνηΒασιλεία
Μεταπτυχιακήφοιτήτρια
k.vassileia@gmail.com

Στο περιβάλλον του σχολείου τα παιδιά ενδεχομένως να εμφανίσουν προβληματικές συμπεριφορές εξωτερίκευσης (δηλαδή συμπεριφοράς) ή εσωτερίκευσης (δηλαδή συναισθήματος) που οφείλονται σε ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες. Η παρούσα έρευνα είχε ως στόχο να εξετάσει ποιες συμπεριφορές των μαθητών/τριών θεωρούν οι εκπαιδευτικοί ότι τους/τις δημιουργούν πρόβλημα στην τάξη/σχολείο. Ειδικότερα, ποιες συμπεριφορές θεωρούν προβληματικές, αν τις εντοπίζουν και αν έχουν την τάση να τις παρατηρούν σε παιδιά με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως είναι το φύλο και η κοινωνικοοικονομική προέλευση.
Το δείγμα αποτέλεσαν 314 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας καιΔευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Θεσσαλονίκης. Οι εκπαιδευτικοίσυμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο για την κατασκευή του οποίουχρησιμοποιήθηκαν δηλώσεις από γνωστά εργαλεία, τις οποίες ομαδοποιήσαμε σε πέντε κατηγορίες. Τα συμπεράσματα είναι ότι για τους/τις εκπαιδευτικούς δεν δημιουργείταιπρόβλημα στην τάξη από τη σχολική και συναισθηματική επάρκεια των παιδιών αλλά τους/τις απασχολούνσε μεγάλο βαθμό τα προβλήματα συμπεριφοράς - διαγωγής και τα προβλήματα στις σχέσεις με συνομηλίκους. Όσον αφορά την κοινωνική επάρκεια άλλοτε φαίνεται να αποτελεί μεγάλη δυσχέρεια και άλλοτε όχι. Επίσης οι γυναίκες εκπαιδευτικοί σε σχέση με τους άνδρεςεκπαιδευτικούς, εμφανίζουν υψηλότερους στατιστικά μέσους όρους για το πόσο μιασυμπεριφορά αποτελεί πρόβλημα για αυτές.

Λέξεις κλειδιά: προβλήματα συμπεριφοράς, εκπαιδευτικοί, φύλο εκπαιδευτικών, σχολείο, παιδική ηλικία

Teachers' opinions on students' behaviors that impede class function

Kanti Maria
Postgraduate student
maria98k@outlook.com.gr
Karakatsani Vasileia
Postgraduate student
k.vassileia@gmail.com

Children may develop problematic behaviors within the school environment, that are externalized (i.e. behavioral) or internalized (i.e. emotional), due to endogenous and exogenous factors. This research aimed to examine the behaviors of students that are considered problematic by the teachers in the classroom/school. More specifically, it examines what kind of behaviors they consider problematic, if they can identify them, and if the tend to observe these behaviors in children with specific characteristics, such as gender and socio-economic background. The sample consisted of 314 primary and secondary education school teachers of the Municipality of Thessaloniki. The teachers completed a questionnaire, that consisted of statements coming from well-known tools. The statements were grouped into five categories. The results showed that in the classroom teachers have no problem with students' school

competence and emotional adequacy, but they are concerned about behavioral problems-conduct and problems in the students' relationships with their peers. The social competence sometimes seems to be a great difficulty and sometimes not. Also female teachers, in contrast to male teachers, display statistically higher average percentages to the degree a behavior constitutes a problem to them.

Key words: behavioral problems, teachers, teacher's gender, school, childhood

Διαχείριση των ψυχοκοινωνικών δυσκολιών των εφήβων με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και ο ρόλος του εκπαιδευτικού: η οπτική των εφήβων με δυσλεξία

Ελένη Δρενοβιάδου
Υποψήφια Δρ.
elenadrenov@gmail.com

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση στρατηγικών αντιμετώπισης που έχουν αναπτύξει οι έφηβοι με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες για την αντιμετώπιση των δυσκολιών τους στον ψυχοκοινωνικό τομέα, καθώς και η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους μπορεί ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει αυτούς τους μαθητές. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με 16 μαθητές και μαθήτριες ηλικίας 15 έως 18 ετών με διαγνωσμένες ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας οι έφηβοι μαθητές και μαθήτριες με μαθησιακές δυσκολίες παρουσιάζουν εσωτερικευμένα προβλήματα και δυσκολίες στον τομέα των κοινωνικών σχέσεων, με σοβαρές αδυναμίες ως προς τη χρήση κατάλληλων στρατηγικών αντιμετώπισης αυτών των δυσκολιών. Ακόμη, από τις μαρτυρίες τους φάνηκε να υπάρχει μια στενή σύνδεση μεταξύ της κοινωνικής στήριξης και της υιοθέτησης θετικών στρατηγικών, καθώς και της ανάπτυξης θετικότερης αυτοαντίληψης και αποδοχής της μαθησιακής τους δυσκολίας. Τέλος, μέσω της κατάθεσης των εμπειριών των συμμετεχόντων και των συμμετεχουσών δημιουργείται εύλογα ο προβληματισμός ως προς τον τρόπο που προσεγγίζονται οι μαθησιακές δυσκολίες από τους εκπαιδευτικούς και θέτει ερωτήματα ως προς τις πρακτικές και τη στάση που έχουν απέναντί τους.

Λέξεις κλειδιά: ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοκοινωνικές δυσκολίες, στρατηγικές αντιμετώπισης, εκπαιδευτικός, κοινωνική στήριξη

Managing the psychosocial difficulties of students with learning disabilities and the teacher's role: the perspective of adolescents with dyslexia

Eleni Drenoviadou
PhD Candidate
elenadrenov@gmail.com

The purpose of the present study was the investigation of coping strategies that students with specific learning disabilities have developed in the psychosocial field to deal with such difficulties, as well as to analyse the ways in which the teacher can aid these students. In this context, semi-structured interviews were conducted with 16 students, boys and girls, aged 15-18 years old with specific learning disabilities. According to the research findings, adolescent students with learning disabilities present internalized problems and difficulties in the field of social relations, with serious weaknesses in the use of appropriate strategies to address these difficulties. Furthermore, their testimonies showed that there is a close connection between social support and the adoption of positive strategies, as well as the development of a more positive self-

perception and acceptance of their learning difficulty. In addition, through their own words it appeared that there is a close connection between social support and the adoption of positive strategies, and also connection between social support with the development of positive self-perception and acceptance of their learning difficulty. Finally, through the presentation of the experiences of the participants, a reasonable concernis raised in terms of how the learning difficulties are approached by the teachers and it raises questions regarding the practices and the attitude they have towards them.

Key words: learning disabilities, psychosocial difficulties, coping strategies, teacher, social support

Οι διδακτορικές σπουδές στην Ελλάδα στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Μπολώνιας: Ηπερίπτωσηтωνβιομηχανικώνδιδακτορικών

Γιωτάκου Αγγελική,
Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας,
ΔΔΠΜΣ: Πολιτική Ανώτατης Εκπαίδευσης: Θεωρία και Πράξη
angiotakou@gmail.com
Βασιλόπουλος Ανδρέας, PhD
Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας,
ΔΔΠΜΣ: Πολιτική Ανώτατης Εκπαίδευσης: Θεωρία και Πράξη
andreasv@upatras.gr

Με τη Διαδικασία της Μπολώνιας, τέθηκαν οι βάσεις για τη διαμόρφωση του τρίτου κύκλου σπουδών στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ). Οι διδακτορικές σπουδές αποτέλεσαν τον συνδετικό κρίκο με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (ΕΧΕ) και ως εκ τούτου, η διαμόρφωση υψηλής ποιότητας προγραμμάτων διδακτορικών σπουδών θεωρήθηκε ως ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των ερευνητικών στόχων των χωρών της Ευρώπης. Υπό αυτό το πρίσμα, στο κείμενο αυτό επιχειρούμε να αποτυπώσουμε τις μεταρρυθμίσεις στις διδακτορικές σπουδές από τη Συνάντηση του Βερολίνου και τις δέκα βασικές αρχές του Salzburg ως τις πιο πρόσφατες δεσμεύσεις του Παρισιού και να αναζητήσουμε τις μορφές που έλαβε η μεταφορά τους στο εθνικό επίπεδο μέσα από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τις διδακτορικές σπουδές στην Ελλάδα. Παρουσιάζουμε, ταυτόχρονα, τις τελευταίες εξελίξεις στη χώρα που σχετίζονται με την εισαγωγή των Βιομηχανικών Διδακτορικών -διδακτορικές διατριβές που εκπονούνται στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.

Λέξεις κλειδιά: Διαδικασία της Μπολώνιας, τρίτος κύκλος σπουδών, συγκριτική προσέγγιση, βιομηχανικά διδακτορικά

Νεοφιλελεύθερες και νεοσυντηρητικές επιρροές στην παγκόσμια εκπαιδευτική πολιτική

Δρ Δήμητρα Παυλίνα Νικήτα
Λέκτορας στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης, Nottingham Trent University
ndpavlina@gmail.com

Η κυριαρχία του νεοφιλελεύθερου πολιτικού και ιδεολογικού πλαισίου στον χώρο της εκπαίδευσης έχει εξεταστεί και αναλυθεί σε μεγάλο βαθμό στην παγκόσμια βιβλιογραφία, με ιδιαίτερη αναφορά στην εφαρμογή πολιτικών που εφαρμόστηκαν στην Αγγλία από τη δεκαετία του 1980 και οι οποίες επηρέασαν την μετέπειτα εκπαιδευτική πολιτική άλλων χωρών. Αυτό που συχνά δε λαμβάνει την απαραίτητη σημασία, ωστόσο, είναι το γεγονός ότι οι εν λόγω πολιτικές και συγκεκριμένα, για παράδειγμα, στην Αγγλία, εφαρμόστηκαν εντός ενός νεοσυντηρητικού πολιτικού πλαισίου. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στο να αναδείξει την αλληλεπίδραση μεταξύ νεοφιλελεύθερων και νεοσυντηρητικών δυνάμεων στον χώρο της εκπαιδευτικής πολιτικής αντλώντας παραδείγματα από πολιτικές που εφαρμόστηκαν κατά κύριο λόγο στην Αγγλία. Η παρουσίαση θα κάνει αναφορά σε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές

πολιτικές ώστε να αναδείξει την πολυπλοκότητα του εν λόγω φαινομένου και τον τρόπο με τον οποίο νεοφιλελεύθερες και νεοσυντηρητικές δυνάμεις επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία, πρακτική και λογική.

Λέξεις κλειδιά: νεοφιλελευθερισμός, νεοσυντηρητισμός, εκπαιδευτική πολιτική

Το φιλοσοφικό υπόβαθρο του Εργαστηριακού Σχολείου και η σημασία του σήμερα

Δημήτρης Αλεξάκης,
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Π. Κρήτης
d.alexakis@uoc.gr

Το Εργαστηριακό Σχολείο του JohnDewey υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους παιδαγωγικούς πειραματισμούς των αρχών του 20ου αιώνα. Η σημασία του δεν έγκειται τόσο στην εισαγωγή νέων διδακτικών πρακτικών όσο στη σύνδεση φιλοσοφίας και εκπαίδευσης. Στην παρούσα ανακοίνωση θα εξετάσουμε τις βασικές γνωσιοθεωρητικές ιδέες που δοκίμασε ο Dewey στο Εργαστηριακό Σχολείο και τη σημασία τους για τους σύγχρονους θεωρητικούς προβληματισμούς γύρω από την εκπαίδευση. Θα επικεντρωθούμε στην προσπάθεια του Dewey να διαμορφώσει μια νέα πραγματιστική προοπτική, η οποία επιθυμεί να υπερβεί τον δυισμό σκέψης και πραγματικότητας, θεωρίας και πράξης της παραδοσιακής φιλοσοφίας και τοποθετεί στο κέντρο της φιλοσοφίας την έννοια της εμπειρίας. Επίσης, θα αναφερθούμε στον τρόπο με τον οποίο η γνωσιοθεωρητική αυτή προοπτική μεταφράζεται στο επίπεδο του αναλυτικού προγράμματος.
Τέλος, θα εξετάσουμε τη σημασία αυτών των ιδεών στην εκπαίδευση του 21ου αιώνα. Θα υποστηρίξουμε πως η ντιουιανή κατανόηση της εμπειρίας παραμένει εξαιρετικά γόνιμη. Ωστόσο είναι αναγκαίο να συμπληρώσουμε την ντιουιανή ανάλυση με μια σύγχρονη κοινωνική θεωρία για την εμπειρία των παιδιών. Επιπλέον, θα ισχυριστούμε πως το ντιουιανό αίτημα για σύνδεση γνώσης και πράξης παραμένει επίκαιρο διότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα εξακολουθεί να είναι κατά βάση γνωσιοκεντρικό. Ταυτόχρονα, είναι αναγκαίο να διευρύνουμε την ντιουιανή κατανόηση της πράξης, ώστε να συμπεριλαμβάνει και άλλες πτυχές της πράξης πέρα από την κατασκευή.

Λέξεις – Κλειδιά: JohnDewey, Εργαστηριακό Σχολείο, πραγματισμός, εμπειρία, πράξη

The Philosophical Ideas of the Laboratory School and its significance today

Dimitris Alexakis,
Laboratory Teaching Staff, Department of Sociology, University of Crete
d.alexakis@uoc.gr

John Dewey's Laboratory School was one of the most important pedagogical experiments at the beginning of the 20th century. Its significance does not lie in the new teaching methods but in the connection between philosophy and education. In this paper we analyze the basic epistemological ideas which Dewey put in practice in the Laboratory School and their importance about the contemporary theoretical discussion on education. We focus on Dewey's effort to formulate a new pragmatic perspective which aims at overcoming the dualism between theory and praxis of traditional philosophy and at putting to the center of philosophy the concept of experience. Moreover, we examine the educational consequences of Dewey's epistemology at the level of curriculum. Furthermore, we analyze the importance of Dewey's ideas about the education of the 21st century. We support that Dewey's notion of experience remains fertile.

However, it is essential to complement Dewey's analysis with a contemporary social theory about children's experience in our days. In addition, we claim that Dewey's aim to connect knowledge with praxis remains critical because our educational system is still cognitively oriented. At the same time, we claim that we should enlarge Dewey's notion of praxis.

Key words: John Dewey, Laboratory School, pragmatism, experience, praxis

Φιλοσοφικές και παιδαγωγικές προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση της ετερότητας στην τάξη

Λιασκοπούλου Αικατερίνη
Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
kliaskou3est@gmail.com

Στη παρούσα εργασία επιχειρείται να ερευνηθεί η φιλοσοφική βάση πάνω στην οποία θα στερεωθεί το οικοδόμημα της συμπερίληψης και οι εκπαιδευτικές πρακτικές , τόσο σε επίπεδο εθνικής, φυλετικής, γλωσσικής, θρησκευτικής ετερότητας όσο και σε επίπεδο αναπηρίας στην τάξη.Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρχίζει να διαφαίνεται η ανάγκη σύγκλισης όλων των πολιτών σε μια ενιαία κοινότητα με ίδια δικαιώματα. Πρόεκυψε λοιπόν, η δημιουργία κοινού-συγκλίνοντος προγράμματος προς όφελος όλης της ομάδας των παιδιών. Η συνεκπαίδευση συνυπάρχει με το φιλελεύθερο πολιτικό σύστημα και τη πλουραλιστική κουλτούρα, ορίζει τις ίσες ευκαιρίες και την αδελφοσύνη και είναι σύμφωνη με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αν οι αξίες αυτές βασιστούν μόνο στη πολιτική και όχι σε ένα οικοσυστημικο μοντέλο, σε εμπειρίες και στην αλληλεξάρτηση τότε δε θα υπάρχει συνέχεια. Η συνεκπαίδευση επικεντρώνεται στη διδακτέα ύλη, στα υποστηρικτικά συστήματα στις μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας αλλά πρέπει να κάνει ένα βήμα ακόμη. Να έχει σχέση με την κοινωνία και την αλληλεπίδρασή της με τα σχολεία και τους φορείς που παρέχουν γνώση. Χρειάζεται όμως η συμπαράσταση της τοπικής κοινότητας και της ευρύτερης πολιτικής. Απαραίτητες είναι οι σχέσεις με τους γονείς, που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των στρατηγικών του σχολείου, χωρίς αποκλεισμούς.

Λέξεις κλειδιά: Διαπολιτισμική εκπαίδευση, ετερότητα, συμπερίληψη

Κυριακή 15 Μαΐου

Βιωματικά Εργαστήρια

Ηθική εκπαίδευση μαθητών και μαθητριών για τη διαχείριση των συγκρούσεων τους στη σχολική τάξη

Αικατερίνη Βάσιου
ΕΔΙΠ Σχολικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
evasiou@uowm.gr
Αφροδίτη Πούλιου
Φιλόλογος, Med ΣχολικήςΨυχολογίας,
afroditip@hotmail.com

Οι συγκρούσεις μεταξύ των μαθητών και των μαθητριών εντός του σχολικού περιβάλλοντος είναι ένα σύνηθες φαινόμενο, το οποίο μπορεί να προκαλέσει αποσταθεροποίηση της μαθησιακής διαδικασίας και διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί συχνά εφαρμόζουν στρατηγικές πρόληψης και τεχνικές αντιμετώπισης προκειμένου να διαχειριστούν αυτές τις συγκρούσεις, με ανεπιτυχή όμως αποτελέσματα. Στόχος του εργαστηρίου είναι η εξοικείωση με πρακτικές της ηθικής εκπαίδευσης, μέσω της καλλιέργειας ηθικής σκέψης και ηθικής συμπεριφοράς των μαθητών και των μαθητριών, για τη διαχείριση συγκρούσεων στη σχολική τάξη. Το εργαστήριο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και φοιτητές/τριες παιδαγωγικών τμημάτωνκαι καθηγητικών σχολών.Θα αξιοποιηθεί το μοντέλο ηθικής νοημοσύνης της Borba, το οποίο περιλαμβάνει γνωστικές, συναισθηματικές και συμπεριφορικέςσυνιστώσες, όπως η ενσυναίσθηση, ο αυτοέλεγχος, ο σεβασμός, η καλοσύνη, η συνείδηση, η δικαιοσύνη και η ανεκτικότητα. Οι συμμετέχοντες/ουσες θα κληθούν να δουλέψουν σε μελέτη περιστατικού που αναφέρεται σε σύγκρουση μαθητών και μαθητριών στη σχολική τάξη και θα εξασκηθούν σε δραστηριότητες, η μεθοδολογία των οποίων ακολουθεί τις αρχές της βιωματικής εκπαίδευσης και της θεωρίας του αυτοπροσδιορισμού.Τα αποτελέσματα του εργαστηρίου θα αξιολογηθούν από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, στο πλαίσιο της δυνατότητας της ηθικής εκπαίδευσης να προσφέρει μια νέα προσέγγιση για τη διαχείριση των σύγχρονων προκλήσεων και προβληματισμών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στη σχολική τάξη.

Λέξεις κλειδιά: βιωματικό εργαστήριο, διαχείριση συγκρούσεων, εκπαιδευτικοί, ηθική εκπαίδευση, ηθική νοημοσύνη μαθητών/τριών.

Students' moral education for managing their conflicts in the classroom

Aikaterini Vasiou
Academic Staffin School Psychology, University of Western Macedonia
evasiou@uowm.gr
Afroditi Pouliou
Teacher of Greek language, Medin School Psychology
afroditip@hotmail.com

Conflicts between students in the school environment are a common phenomenon, which can cause destabilization of the learning process and disruption of the schools' operation. Teachers often apply prevention strategies and coping techniques to manage these conflicts but without success. The aim of the workshop is to help participants to use moral education practices,

through the cultivation of students' moral thinking and moral behavior, so as to manage their conflicts in the classroom. Workshop can be attended by up to 20 in practice and in service teachers. Barba's moral intelligence model will be utilized, which includes cognitive, emotional and behavioral components, such as empathy, self-control, respect, kindness, conscience, justice and tolerance. Participants will be invited to work on a case study about students' conflicts and will be engaged in a range of activities, the methodology of which follows the principles of experiential education and the self-determination theory. The results of the workshop will be evaluated by the participants, in the context of the possibility of ethical education to offer a new approach to managing challenges and concerns that teachers face in the classroom.

Key words: experiential workshop, conflict management, moral education, students' moral intelligence, teachers.

Η λογοτεχνία συνομιλεί με τις κινηματογραφικές ταινίες στο σχολείο.

Κατερίνα Γιωτοπούλου
Φιλόλογος, δρ. Επιστημών Αγωγής
kgioto@hotmail.com

Η συνάντηση του πλούτου της εκφραστικής γλώσσας του κινηματογράφου και της λογοτεχνίας στο σχολείο αποφέρει σημαντικά μορφωτικά και παιδαγωγικά οφέλη. Στο εργαστήριο θα παρουσιάσουμε μια πρόταση διδασκαλίας λογοτεχνικών κειμένων, ολόκληρων ή αποσπάσματων, με αφετηρία και παράλληλη επεξεργασία κινηματογραφικών ταινιών ή τηλεοπτικών σειρών που αποτελούν μεταφορές ή "μετενσαρκώσεις" των συγκεκριμένων λογοτεχνικών κειμένων είτε έχουν κοινή θεματική. Η ομάδα θα εξοικειωθεί με στοιχεία της γλώσσας των οπτικοακουστικών κειμένων, θα σχολιάσει αποσπάσματα από κινηματογραφικές ταινίες και θα μεταβεί στα αντίστοιχα λογοτεχνικά κείμενα κάνοντας συγκρίσεις και αναζητώντας τους τρόπους με τους οποίους κατασκευάζεται η αφήγηση σε κάθε μέσο.Οι πρακτικές αφορούν το μάθημα λογοτεχνίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ωστόσο τα παραδείγματα από την ελληνική και παγκόσμια λογοτεχνία και φιλμογραφία είναι περισσότερο κατάλληλα για το μάθημα της λογοτεχνίας στο γυμνάσιο και το λύκειο.
Λέξεις κλειδιά: λογοτεχνία, κινηματογράφος

Literature teaching and cinema

Katerina Giotopoulou
Greek language & literature teacher, Ph.D. in Education
kgioto@hotmail.com

Exploring literature through films enriches literature education. In the workshop we will demonstrate teaching literary texts together with movie or TV series adaptions of these novels or other texts with similar topics. The participants will become familiar with film language, will watch film scenes and will comment on the literary texts by making comparisons and observing the narrative construction in each medium. The workshop applies in all levels of education, with examples from Greek and international books and films, however is more suitable for high school.

Key words: literature, films

Βιώνοντας το αόρατο: επαυξημένη πραγματικότητα στην εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες

Μιχάλης Δελημήτρος
Υποψήφιος διδάκτορας
mdelhmh@uoi.gr
Αναστάσιος Μικρόπουλος
Καθηγητής και Διευθυντής Εργαστηρίου Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση *amikrop@uoi.gr*
Γεωργία Ιατράκη
Υποψήφια διδακτόρισσα
g.iatraki@uoi.gr
Ιωάννης Βρελλης
ΕΔΙΠ
ivrellis@uoi.gr
Ιωάννα Μπέλλου
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ibellou@uoi.gr
Σοφία Πέγκα
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
spegka@uoi.gr

Η επαυξημένη πραγματικότητα φαίνεται να έχει σημαντικές εφαρμογές στην εκπαίδευση. Η δυνατότητα που έχει να ενσωματώνει ψηφιακό περιεχόμενο στο πραγματικό περιβάλλον του χρήστη, μπορεί να μειώσει το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης, να διευκολύνει την κατανόηση και να δημιουργήσει πιο ελκυστικές και διαισθητικές μαθησιακές εμπειρίες. Η οπτικοποίηση και η ενσωμάτωση σύνθετων πληροφοριών με φυσικό τρόπο στο περιβάλλον του χρήστη μπορεί να διευκολύνει την κατανόηση δύσκολων εννοιών ή διαδικασιών. Ειδικά τα προηγμένα γυαλιά επαυξημένης πραγματικότητας, σε αντίθεση με τις φορητές συσκευές, αφήνουν ελεύθερα τα χέρια του χρήστη και του επιτρέπουν να εμπλακεί χωρίς περιορισμούς, πιο αποδοτικά και με ασφάλεια και σε πρακτικές μαθησιακές δραστηριότητες.Το εργαστήριο προσανατολίζεται στη διερεύνηση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών όταν η Επαυξημένη Πραγματικότητα χρησιμοποιείται για την αναπαράσταση φαινομένων που δεν μπορούν να γίνουν αντιληπτά από τις αισθήσεις μας, προκειμένου να «βιωθεί το αόρατο» και να συνεισφέρει στη δημιουργία νοητικών μοντέλων. Ειδικότερα θα δοθεί η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να χρησιμοποιήσουν μια εφαρμογή Επαυξημένης Πραγματικότητας για την μελέτη των καταστάσεων της ύλης στις οποίες απαντάται το νερό στη φύση.Για το σκοπό αυτό θα χρειαστεί οι συμμετέχοντες να έχουν προηγούμενη εμπειρία στη διδασκαλία του υπό μελέτη φυσικού φαινομένου.

Λέξεις κλειδιά: Επαυξημένη Πραγματικότητα, Φυσική

Experiencing the Invisible: Augmented Reality in Science Education

Michael Delimitros
PhD Student
mdelhmh@uoi.gr
Tassos. A. Mikropoulos
Professor and Director of the Educational Approaches to Virtual Reality Technologies Lab
amikrop@uoi.gr
Georgia Iatraki
PhD Student
g.iatraki@uoi.gr

Ioannis Vrellis
Laboratory Teaching Staff
ivrellis@uoi.gr
Sofia Pegka
Laboratory Teaching Staff, *Department of Primary Education*, *University of Ioannina*
spegka@uoi.gr

Augmented reality seems to have important implications in education. The potential it has to integrate digital content into the real environment may narrow the gap between theory and practice, contribute to understanding and create more attractive and intuitive learning experiences. The visualization and integration of complex information in a natural way in the user's environment can facilitate the understanding of difficult concepts or processes. Especially the technologically advanced augmented reality glasses, unlike other portable devices, leave the user free and allow him to engage without restrictions, more efficiently and safely in learning activities.This workshop aims at exploring the experience of teachers when Augmented Reality is used to represent phenomena that cannot be perceived by our senses, in order to "experience the invisible" and contribute to the creation of mental models. In particular, the participants will be given the opportunity to use an application of Augmented Reality to study the states of matter in which water is found in nature. For this purpose, the participants will be required to have previous experience in teaching the phenomenon under study.

Key words: Augmented Reality, Physics

Βιώνοντας την αυτιστική εμπειρία μέσω γυαλιών Επαυξημένης Πραγματικότητας

Αικατερίνη Στεργιούλη
Υποψήφια διδακτόρισσα
a.stergiouli@uoi.gr
Μιχάλης Δελημήτρος
Υποψήφιος διδάκτορας
mdelhmh@uoi.gr
Αναστάσιος Μικρόπουλος
Καθηγητής και Διευθυντής Εργαστηρίου Εφαρμογών Εικονικής Πραγματικότητας στην Εκπαίδευση
amikrop@uoi.gr
Ιωάννα Μπέλλου
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ibellou@uoi.gr
Σοφία Πέγκα
ΕΔΙΠ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
spegka@uoi.gr

Η ενσυναίσθηση ατόμων στο περιβάλλον αυτιστικών και νευροτυπικών ατόμων αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την κατανόηση, την αποδοχή, και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Η αποτύπωση της αυτιστικής εμπειρίας, κυρίως όσον αφορά την υπερευαισθησία σε οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα αποτελεί τη βάση για την έρευνα στο πεδίο της ειδικής αγωγής. Το βιωματικό εργαστήριο αφορά τη «βίωση» οπτικών και ακουστικών ερεθισμάτων και εμπειριών αισθητηριακής υπερφόρτωσης από τον γενικό πληθυσμό στο περιβάλλον αυτιστικών και νευροτυπικών ατόμων. Η «βίωση» αυτή υλοποιείται μέσω της τεχνολογίας της επαυξημένης πραγματικότητας και εξειδικευμένων συστημάτων και λογισμικού.

Λέξεις κλειδιά: Ενσυναίσθηση, Αισθητηριακή Υπερφόρτωση, Ακουστική και οπτική υπερευαισθησία

Experiencing the autistic experience through Augmented Reality glasses

Aikaterini Stergiouli
PhD Student
a.stergiouli@uoi.gr
Michael Delimitros
PhD Student
mdelhmh@uoi.gr
Tassos. A. Mikropoulos
Professor and Director of the Educational Approaches to Virtual Reality Technologies Lab
amikrop@uoi.gr
Ioanna Mpellou
Laboratory Teaching Staff, Department of Primary Education, University of Ioannina
ibellou@uoi.gr

Empathising with stakeholders in the environment of autistic and neurotypical individuals is an important step in understanding, accepting, and improving their quality of life. The mapping of the autistic experience, particularly in terms of hypersensitivity to visual and auditory stimuli, is the basis for research in the field of special education. The experiential workshop concerns the 'experiencing' of visual and auditory stimuli and sensory overload experiences by the general population in the environment of autistic and neurotypical individuals. This 'experience' is implemented through augmented reality technology and certain hardware and software systems.

Key words: Empathy, Sensory overload, Auditory and visual hypersensitivity

Mentimeter: εργαλείο καλλιέργειας πολυγραμματισμών

Μεταλληνού Αγγελική
Εκπαιδευτικός ΠΕ07 MEd
angela4kids@hotmail.com
Μπούζιου Αγγελική
Εκπαιδευτικός ΠΕ06 MEd
angeland@sch.gr
Μαυρίδου Λήδα Μαρία
Εκπαιδευτικός ΠΕ05 MEd PhD
lidamavr@gmail.com
Επιμορφώτριες στις Τ.Π.Ε. Β' επιπέδου για τις ξένες γλώσσες

Στο σύγχρονο εκπαιδευτικό συγκείμενο προκύπτει ως αναγκαία μια νέα παιδαγωγική για τη σφυρηλάτηση του ενεργού πολίτη του 21ου αιώνα με έμφαση στους νέους και πολλαπλούς κώδικες (προφορικούς, γραπτούς, οπτικούς, ακουστικούς, συναισθηματικούς, χειρονομιακούς, απτικούς, χωρικούς) κατασκευής νοήματος. Η δυναμική εμπλοκή, η αυτενέργεια, η ομαδοσυνεργατικότητα, η διαπραγμάτευση, η σύνθεση πολυτροπικών προϊόντων, ο αναστοχασμός, η ανατροφοδότηση μέσω ψηφιακών μέσων συνιστούν μέρος των "νέων ταυτοτήτων" που αναμένεται να αναπτύξουν εκπαιδευτικοί και μαθητές. Στην κατηγορία Προσαρμοσμένων Λογισμικών Παρουσίασης (ΠΛΠ) ανήκει το 'σύστημα ανταπόκρισης κοινού'

Mentimeter. Στο παρόν εργαστήριο, ανοικτό σε εκπαιδευτικούς όλων των γνωστικών αντικείμενων, αφού αναλυθεί το θεωρητικό υπόβαθρο των πολυγραμματισμών και του συγκεκριμένου ΠΛΠ, θα γίνει επίδειξη των χαρακτηριστικών του. Σκοπός είναι με την καθοδήγηση και τη στήριξη συντονιστριών και εταίρων οι επιμορφούμενοι να βιώσουν τη λειτουργία του, να αξιολογήσουν τις δυνατότητές του, να δημιουργήσουν δείγματα τα οποία θα διαμοιραστούν στην ολομέλεια, να σχολιάσουν τακτικές και αποτελέσματα, να αντιληφθούνότι είναι οι κατάλληλες διαδραστικές πρακτικές που καθιστούν το όποιο εργαλείο σε μέσο ενίσχυσης της μάθησης. Οι συμμετέχοντες καλούνται να εκλάβουν τους προτεινόμενους τρόπους χρήσης του λογισμικού ως ενδεικτικούς που υπόκεινται σε βελτιώσεις, προσθήκες ή μεταβολές ανάλογα με το πλαίσιο εργασίας του καθενός προκειμένου να το αξιοποιούν με τους μαθητές τους στη δική τους διδακτική πράξη.

Λέξεις Κλειδιά: Mentimeter, πολυγραμματισμοί, Προσαρμοσμένα Λογισμικά Παρουσίασης, εναλλακτική αξιολόγηση, διαδραστικά εργαλεία

Υλοποίηση διαδραστικής πολυμεσικής εφαρμογής σε Scratch 3.0 με σκοπό την αξιολόγηση γνώσεων κάνοντας χρήση ερωτήσεων κλειστού τύπου με παιγνιώδη τρόπο

Χατζησταυρίδης Μιχαήλ
Εκπαιδευτικός Πληροφορικής - ΤΠΕ, 1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας
michatz@sch.gr

Η χρήση ανοικτών τεχνολογιών και η ενσωμάτωση τους μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία δίνει πολλά πλεονεκτήματα στον εκπαιδευτικό μια και όχι μόνο αποφεύγονται περιοριστικές λογικές χρήσης, αλλά οι δυνατότητες επέκτασης και εξέλιξης είναι ολοένα μεγαλύτερες. Μέσα από εφαρμογές διαμορφωτικής αξιολόγησης η διαδικασία της μάθησης αναβαθμίζεται σημαντικά. Στο παρόν βιωματικό εργαστήριο οι συμμετέχοντες καλούνται να εργαστούν μέσα στο περιβάλλον οπτικού προγραμματισμού Scratch με σκοπό να γνωρίσουν πώς να υλοποιούν μία εφαρμογή αξιολόγησης με ερωτήσεις κλειστού τύπου. Αρχικά δίνονται οι κατάλληλες εξηγήσεις καθώς και το διάγραμμα ροής που το πρόγραμμα ακολουθεί. Η υλοποίηση γίνεται σταδιακά μέχρι τη τελική επιτυχή δοκιμή του πρώτου ερωτήματος. Κατόπιν ο κάθε συμμετέχων μπορεί να φτιάξει τις δικές του ερωτήσεις, προσθέτοντας κάτω από τον υφιστάμενο κώδικα, ίδια επαναλαμβανόμενα μοτίβα με σκοπό να αφομοιώσει βιωματικά τον τρόπο λειτουργίας. Στη συνέχεια, ο κάθε συμμετέχων θα κάνει χρήση μίας ολοκληρωμένης έκδοσης της εφαρμογής όπου θα γνωρίσει τις δυνατότητες αξιοποίησης του ανοικτού λογισμικού ως προς την επεκτασιμότητα και την ευκολία χρήσης τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές. Στο τέλος επιχειρείται διερεύνηση περαιτέρω επεκτάσεων της εφαρμογής όπως αν μπορεί να εισάγει ερωτήσεις ανοικτού τύπου ή να ενσωματώσει άλλου τύπου εκπαιδευτικά εργαλεία που προωθούν μεθόδους αυθεντικής αξιολόγησης και άλλες βιωματικές στρατηγικές διδασκαλίας.

Λέξεις – Κλειδιά:Εφαρμογή, Αξιολόγηση, Scratch, Ανοικτός Κώδικας, Προγραμματισμός

Implementation of an interactive multimedia application with Scratch 3.0 for knowledge assessment using closed-ended questions in a playful way

Chatzistavridis Michail
Teacher of Informatics - ICT, 1st Primary School of Peania
michatz@sch.gr

The use of open technologies that are integrated into the educational process gives many advantages to the teacher because not only are restrictive logics of use avoided, but the possibilities for their expansion and development become more and more greater. Through formative assessment applications, the learning process is significantly enhanced. In this experiential workshop participants are invited to work into the visual programming environment of Scratch, in order to learn how to implement an assessment application with closed-ended questions. Initially, appropriate explanations are given as well as a program execution flowchart. The implementation proceeds gradually till the final successful test of the first question. After that, participants create their own questions, adding identical repetitive patterns below the existing code, in order to assimilate the mode of operation experientially. Then, they will use a completed version of the application in order to know the possibilities of utilizing open-source software in terms of scalability and ease of use for both teachers and students. In the end, an attempt will be made to inquire further upgrades for the application such as whether open-ended questions or other types of educational tools that promote authentic assessment methods and other experiential teaching strategies, can be integrated

Key words: Application, Assessment, Scratch, Open Source, Coding

Νόμισμα και χρήμα: Εισάγοντας το παιδί στον κόσμο της οικονομίας μέσα από τις ψηφιακές εφαρμογές του Νομισματικού Μουσείου.

Ελένη Ε. Μακρή
Διδάσκουσα Πανεπιστημίου Πατρών
elemakri@upatras.gr
Ευάγγελος Μ. Θεοδώρου
Υποψ. Διδάκτορας ΕΜΠ
vagtheodorou@gmail.com

Σύμφωνα και με την Παγκόσμια Τράπεζα (2014) η διδασκαλία των οικονομικών στην εκπαίδευση δεν έχει την ένταση που θα έπρεπε αναφορικά με τη σημασία τους, γεγονός που καθιστά τις οικονομικές έννοιες δυσνόητες για τους περισσότερους ανθρώπους πολύ περισσότερο για τα παιδιά, τα οποία επηρεασμένα από την πρόσφατη οικονομική κρίση λόγω της φυσικής τους εξάρτησης από τους ενηλίκους (Δασκαλάκης, 2013), ένιωσαν να κλονίζεται το αίσθημα ασφάλειάς τους. Σε ένα κόσμο που αλλάζει με ταχείς ρυθμούς, με το απροσδόκητο και το διαφορετικό να αποτελεί κομμάτι του και την τεχνολογία να εξελίσσεται, μια διαφορετική εκπαίδευση η οποία αναπτύσσει και τις οικονομικές δεξιότητες καθίσταται αναγκαία. Αφενός οι νέες τεχνολογίες, ενσωματώνονται όλο και περισσότερο στην εκπαιδευτική καθημερινότητα και εξελίσσονται οι προοπτικές της χρήσης τους, αφετέρου τα μουσεία αναδεικνύονται σε σημαντικούς φορείς για τη διευκόλυνση των ατόμων στην ανάπτυξη απαραίτητων δεξιοτήτων για τη νέα εποχή. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προσεγγίσει διαστάσεις οικονομικής εκπαίδευσης, όπως η πληροφόρηση του παιδιού για την προέλευση του χρήματος και τις χρήσεις του, τη σύνθετη λειτουργία της οικονομίας, τη διαχρονικότητα, την κατηγοριοποίηση, την αποταμίευση, μέσα από τις ψηφιακές εφαρμογές του Νομισματικού Μουσείου Αθηνών, ώστε το παιδί να εξοικειωθεί και να κατανοήσει έννοιες, αλλά κυρίως να βοηθηθεί στην απόκτηση δεξιοτήτων ζωής.

Λέξεις κλειδιά: παιδί, οικονομία, μουσειακή εκπαίδευση, ψηφιακές εφαρμογές.

Currency and money: Introducing the child to the world of economics through the digital applications of the Numismatic Museum.

Eleni E. Makri
Lecturer at the University of Patras
elemakri@upatras.gr
Evaggelos M. Theodorou
NTUA PhD candidate
vagtheodorou@gmail.com

According to the World Bank (2014) the teaching of economics in education does not have the intensity it should in terms of their importance, which makes economic concepts difficult for most people much more for children, who, influenced by the recent financial crisis due to their physical dependence on adults (Daskalakis, 2013), felt their sense of security shaken. In a world that is changing rapidly, with the unexpected being a part of it and technology evolving, a different education that develops key financial skills becomes necessary. On the one hand, new technologies are increasingly integrated into the everyday life and the prospects of their use are evolving, on the other hand, museums are emerging as important part of developing necessary

skills. The purpose of this paper is to approach important dimensions of financial education, such as informing the child about the origin of money and its uses, its timeless nature, and the complex operations of the economy, through the digital applications of the Numismatic Museum of Athens, and how these applications may contribute in familiarizing children with the aforementioned concepts and, above all, help them acquire life skills.

Key words: child, economy, museum education, digital applications.

Η εμπειρία τριών παιδιών προσχολικής ηλικίας από την εφαρμογή του πακέτου εκπαιδευτικών αφηγηματικών παιχνιδιών "Μικροί ερευνητές, μεγάλοι αφηγητές"

Αναστασία Μαγίδου
Υποψήφια Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Frederick
s.mayides@gmail.com

Το παιχνίδι είναι υψίστης σημασίας για την ανάπτυξη των παιδιών, ειδικά κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής τους. Είναι αυτό που τους δίνει τη δυνατότητα να κατανοήσουν τον κόσμο, να επικοινωνήσουν με τους γύρω τους και να χτίσουν νέες εμπειρίες. Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας δράσης είναι η λεπτομερής περιγραφή, ανάλυση, τεκμηρίωση και εν τέλει κατανόηση της εμπειρίας που αποκόμισαν τα παιδιά από την εφαρμογή του πακέτου εκπαιδευτικών παιχνιδιών *"Μικροί ερευνητές, μεγάλοι αφηγητές"*. Το εν λόγω πακέτο εκπαιδευτικών αφηγηματικών παιχνιδιών είναι οργανωμένο σε τρεις κύκλους, και υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια είκοσι επτά συναντήσεων των σαράντα λεπτών η κάθε μια. Ως πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε δημόσιο νηπιαγωγείο το πρώτο τρίμηνο της σχολικής χρονιάς 2021-2022 και αφορά μελέτη περίπτωσης τριών παιδιών προσχολικής ηλικίας. Η επιλογή των παιδιών έγινε με συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία αφορούσαν το ιδιαίτερο προφίλ τους. Η κάθε συνάντηση ξεκινούσε με 15λεπτη αφήγηση μιας ιστορίας μυστηρίου για παιδιά προσχολικής ηλικίας και στη συνέχεια ακολουθούσε το εκπαιδευτικό αφηγηματικό παιχνίδι ή ημιδομημένες παιγνιώδεις δραστηριότητες εναλλάξ ανά συνάντηση. Η αξιολόγηση ήταν συντρέχουσα και με την ολοκλήρωση κάθε κύκλου πραγματοποιούνταν η τελική αξιολόγηση, με τη βοήθεια αυτοσχέδιων καρτών δημιουργικής γραφής, τις οποίες τα παιδιά αξιοποιούσαν για να αφηγηθεί το καθένα τη δική του ιστορία μυστηρίου. Η συλλογή των στοιχείων για την κοινωνική εγκυρότητα της μελέτης έγινε μέσα από ημιδομημένες συνεντεύξεις με τα παιδιά. Τα παιδιά στο τέλος του προγράμματος περιέγραψαν με ενθουσιασμό την εμπειρία του παιχνιδιού και, χαρακτηριστικά, υποστήριξαν ότι οι συναντήσεις θα έπρεπε να γινόντουσαν σε καθημερινή βάση και να είχαν μεγαλύτερη διάρκεια. Τους άρεσε περισσότερο που υποδύονταν ρόλους μαζί με την ερευνήτρια, έπαιρναν δαχτυλικά αποτυπώματα και απέδιδαν δικαιοσύνη. Όπως ανέφεραν, το παιχνίδι τα βοήθησε να μάθουν πώς λειτουργούν «οι αληθινοί ντετέκτιβ» και μέσα από αυτό κατανόησαν τη χρήση εργαλείων που αφορούν το αστυνομικό μυστήριο (μεγεθυντικός φακός, χειροπέδες κ.α.). Η αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος, φαίνεται πως βοήθησε στη βελτίωση των σχέσεών τους κυρίως στο εν λόγω πλαίσιο.

Λέξεις κλειδιά: Έρευνα δράσης, Προσχολική εκπαίδευση, Αφηγηματικά παιχνίδια

The experience of three preschool children through an educational narrative game package "Little investigators, great storytellers"

Anastasia Magidou
PhD candidate
Frederick University
s.mayides@gmail.com

Play is crucial for children's development, especially during the early years. It is what enables them to understand the world, communicate with others and build new experiences. The purpose of this research is to describe, analyze, document, and ultimately understand how the children who participated in the study responded to the educational narrative game "Little investigators, great storytellers". The game is a package of narrative play activities divided into three stages and includes twenty-seven sessions, forty minutes each. The package was being integrated into the school program of a public kindergarten in Cyprus during the first quarter of the school year 2021-2022. The research concerns a case study of three preschool children, selected based on specific criteria in relation to their learning profile. Each meeting began with a 15-minute narration of a mystery book for preschoolers, and it was followed by an educational narrative play or semi-structured play activities. The evaluation was continuous, and a final evaluation was conducted with the completion of each level. All final assessments were completed by using improvised creative writing cards that enabled children to tell their own mystery story. The data collection for the social validity of the study was done through semi-structured interviews with the children. At the end of the program, the children enthusiastically described their experience and suggested that meetings should take place daily and with longer duration. They were delighted with the role playing, the fingerprint taking and the delivery of justice. They mentioned that the game helped them to understand how "real detectives" work, and through this, they learned how to use tools related to police mysteries (magnifying glass, handcuffs, etc.). The interaction among the children during this educational program seems to have had a positive impact on their relationship, especially in the context of play. The present research is a part of a wider research study.

Key words: Action research, Preschool education, Narrative games

Η Μέθοδος Jigsaw ως εργαλείο στη Διδακτική της Ιστορίας. Ένα project σε μαθητές Στ΄ Δημοτικού

Γώγου Αλκμήνη
M.Ed., Εκπαιδευτικός ΠΕ70
alkminigogou@gmail.com

Η διδασκαλία της Ιστορίας στο σύγχρονο δημοτικό σχολείο αποτελεί πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς, μιας και συχνά ο τρόπος με τον οποίο διδάσκεται είναι γεγονοτολογικός και δασκαλοκεντρικός. Ως αποτέλεσμα οι μαθητές αισθάνονται πως αποτελεί ένα μάθημα, το οποίο διαβάζουν αναγκαστικά, ενώ συχνά καταλήγουν να το βαριούνται. Έτσι, η αξιοποίηση ενναλακτικών μεθόδων διδασκαλίας που θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών κάνοντας την Ιστορία πιο ευχάριστη, κρίνεται απαραίτητη. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει πως η μέθοδος Jigsaw (ή μέθοδος συνεργατικής συναρμολόγησης) αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια του εκπαιδευτικού. Η μέθοδος εφαρμόστηκε στους μαθητές της Στ΄ τάξης του 1ου Δημοτικού Σχολείου Μαλίων στο νομό Ηρακλείου. Οι συμμετέχοντες χωρίστηκαν σε πειραματική ομάδα και σε ομάδα ελέγχου. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν πως οι

μαθητές της πειραματικής ομάδας κατανόησαν σε βάθος το γνωστικό αντικείμενο μέσω της Jigsaw, απέκτησαν γνώσεις μέσω της συνεργατικής μάθησης, τις οποίες μάλιστα ήταν σε θέση να ανακαλέσουν ευκολότερα, ενώ θεωρούν πως το μάθημα της Ιστορίας είναι πιο ενδιαφέρον μέσω των δραστηριοτήτων. Αντίθετα οι μαθητές της ομάδας ελέγχου αντιμετώπισαν προβλήματα στην ανάκληση γνώσεων, δεν κατανόησαν σε μεγάλο βαθμό το μάθημα με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας και θεωρούν πως το μάθημα της Ιστορίας μπορεί να γίνει πιο ενδιαφέρον μέσω ενναλακτικών δραστηριοτήτων.

Λέξεις κλειδιά: Διδακτική της Ιστορίας, Jigsaw, Project, Ενναλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας, Συνεργατική μάθηση.

Η εφαρμογή ενός προγράμματος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως πρακτική προώθησης της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης

Κυριακοπούλου Άννα
Φιλόλογος, ΜΑ Επιστημών Αγωγής
Kyranna83@yahoo.gr
Βασιλική Πλιόγκου
Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΝ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Πρόεδρος ΟΜΕΡ ΠΣ Κεντρικής Μακεδονίας
vpliogou@uowm.gr
Χαρίλαος Ζάραγκας
Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
hzaragas@uoi.gr

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό την παρουσίαση ενός προγράμματος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως πρακτική προώθησης της Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης. Η συμβολή του Προγράμματος είναι καθοριστική για την προώθηση αξιών, όπως ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, η εκτίμηση προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η απόκτηση γνώσεων, εμπειριών και δεξιοτήτων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ενισχύοντας το αίσθημα του σεβασμού, της κατανόησης και της εκτίμησης προς την ποικιλομορφία (ιδιαίτερα τη μαθησιακή, τη φυλετική, την εθνική, τη θρησκευτική και τη γλωσσική) και τη δημιουργία στάσεων και συμπεριφορών που προκαλούν το σεβασμό για τα δικαιώματα των άλλων. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2021-2022 και εφαρμόστηκε εκτός του σχολικού ωραρίου για 5 μήνες, με συχνότητα μία φορά την εβδομάδα για δύο διδακτικές ώρες. Συνολικά συμμετείχαν 43 μαθητές (22 αγόρια και 21 κορίτσια). Συνέδραμαν φορείς της ευρύτερης κοινότητας και έλαβαν χώρα κυρίως εντός του σχολείου πολλές δράσεις. Το πρόγραμμα προήγαγε το σεβασμό προς το συνάνθρωπο και τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αποδοχή της διαφορετικότητας, ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση των παιδιών να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να προστατεύουν τους άλλους. Εν κατακλείδι, η εφαρμογή προγραμμάτων συμπεριληπτικής εκπαίδευσης συντελεί στην εξάλειψη των διακρίσεων και εκδηλώσεων κοινωνικού ρατσισμού σε βάρος των ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων.

Λέξεις κλειδιά: Ανθρώπινα Δικαιώματα, σεβασμός, διαφορετικότητα, Συμπεριληπτική Εκπαίδευση, πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων

The implementation of a program on Human Rights as a means of promoting Inclusive Education

KyriakopoulouAnna
Greek language Teacher, MA Education
Kyranna83@yahoo.gr
Vassiliki Pliogou
Assistant Professor, ECEDU, University of Western Macedonia, President OMEP, RC of Central Macedonia
vpliogou@uowm.gr
Harialaos Zaraggas
Associate Professor, ECEDU, University of Ioannina
hzaragas@uoi.gr

The purpose of the present work is the presentation of a programon Human Rights that promotes Inclusive Education. The contribution of this project is crucial to the promotion of values such as respect for diversity and appreciation of human dignity, as well as the acquisition of knowledge, experience and skills related to Human Rights, while enhancing a sense of respect, understanding and appreciation of diversity regarding learning styles, race, religion, and language. At the same time, it helps shape attitudes and behaviors that evoke respect for the rights of others. It was implemented for 5 months, once a week, for two forty five-minute periods after school during the school year 2021-2022. A total of 43 students (22 boys and 21 girls) and stakeholders from the wider community participated in it.Many activities took place mainly within school premises. It promoted respect for human beings and human rights and the acceptance of diversity and boosted children's self-confidence to stand up for their rights and protect those of others. In conclusion, the implementation of inclusive education programs helps to eliminate discrimination and manifestations of social racism against individuals from vulnerable social groups.

Εκμάθηση Γεωμετρίας σε Μαθητές Νηπιαγωγείου:
Ανάπτυξη Μαθηματικής Δημιουργικότητας με Εστίαση στην Κατανόηση των Σχημάτων και του Χώρου

Γρίδος Παναγιώτης
c. Ph.D, Μαθηματικός, Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σχολείο, Ελληνικό, Αθήνα
p.gridos@eps.edu.gr
Μπελίτσου Νατάσα
Ph.D, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σχολείο, Ελληνικό, Αθήνα*n.mpelitsoy@eps.edu.gr*
Καργιωτάκης Γιώργος
Ph.D, Μαθηματικός, Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σχολείο, Ελληνικό, Αθήνα
g.kargiotakis@eps.edu.gr
Μαμουζέλου Ελευθερία
Νηπιαγωγός, Ευρωπαϊκό Πρότυπο Σχολείο, Ελληνικό, Αθήνα
e.mamoyzeloy@eps.edu.gr

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μια όλο και μεγαλύτερη ανάγκη ανάπτυξης της σκέψης των ατόμων ώστε να προσφέρουν δημιουργικές και καινοτόμες λύσεις σε προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία σήμερα. Η δημιουργικότητα είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό, προσωπικό και κοινωνικό, που δίνει ώθηση στην ανθρώπινη πρόοδο και εξέλιξη. Ένας από τους

σημαντικότερους στόχους της σημερινής εκπαίδευσης είναι η απελευθέρωση της σκέψης και η ανάπτυξη της δημιουργικότητας των μαθητών. Η ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης θα πρέπει να ξεκινά από πολύ μικρές ηλικίες κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας. Στον τομέα των μαθηματικών και κυρίως της γεωμετρίας, η εμπλοκή μαθητών με προβλήματα πολλαπλών λύσεων, θεωρείται ένας από τους πιο διαδεδομένους τρόπους ανάπτυξης της δημιουργικής σκέψης των μαθητών. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει πώς η μαθηματική δημιουργική σκέψη (ευχέρεια, ευελιξία, πρωτοτυπία) μαθητών νηπίου, μεταβάλλεται ύστερα από παρεμβατικό πρόγραμμα 2 μηνών το οποίο στοχεύει στην ανάπτυξη της κατανόησης γεωμετρικού σχήματος των μαθητών και της χωρικής τους ικανότητας. Η συλλογή των δεδομένων έγινε από 12 μαθητές μίας τάξης νηπίου και οι μαθητές αξιολογήθηκαν πριν, κατά τη διάρκεια και στο τέλος του παρεμβατικού προγράμματος. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων δείχνει ότι ο τρόπος που οι μαθητές αντιλαμβάνονται το γεωμετρικό σχήμα και ο τρόπος που αντιλαμβάνονται το χώρο γενικότερα είναι παράγοντες που μπορούν να προβλέψουν και αναπτύξουν τη μαθηματική δημιουργικότητα των μαθητών από μικρή ηλικία.
Λέξεις Κλειδιά: Γεωμετρία, Κατανόηση Γεωμετρικού Σχήματος, Μαθηματική Δημιουργικότητα, Νηπιαγωγείο, Χωρικός Συλλογισμός

Geometry Learning in the Early Years: Developing Mathematical Creativity with a Focus on Understanding Shapes and Space

Gridos Panagiotis
c. Ph.D, Mathematician, European Philosophy of Schools, Greece, Athens
p.gridos@eps.edu.gr
Belitsou Natasa
Ph.D, Special Education Teacher, European Philosophy of Schools, Greece, Athens
n.mpelitsoy@eps.edu.gr
Kargiotakis Giorgos
Ph.D, Mathematician, European Philosophy of Schools, Greece, Athens,
g.kargiotakis@eps.edu.gr
Mamouzelou Eleftheria
Kindergarten teacher, European Philosophy of Schools, Greece, Athens
e.mamoyzeloy@eps.edu.gr

In recent years, there is a growing need to develop the capability of people to offer creative and innovative solutions to problems facing society today. Creativity is an important characteristic, personal and social, that stimulates human progress and evolution.One of the most important goals of today's education is the liberation of thought and the development of students' creativity. The development of creative thinking should begin at a very young age during teaching.In the mathematics classroom recommended to use multiple solution problems in order to develop mathematical creativity.The aim of this study is to examine how the mathematical creativity (fluency, flexibility, originality) of kindergarten students, changes after a two month intervention program which aims to develop students' geometrical figure apprehension and their spatial ability.The data were collected by 12 students of a kindergarten class and the students were evaluated before, during and at the end of the intervention program.The analysis of the results shows that the way students perceive the geometric figures and the way they perceive space in general are factors that can predict and develop students' mathematical creativity from an early age.

Key Words: Geometry, Geometrical Figure Apprehension, Kindergarten, Mathematical Creativity, Spatial Ability

Η διδασκαλία της φιλοσοφίας στο Δημοτικό:
διαπλάθοντας τους αυριανούς ενεργούς πολίτες.

Δήμητρα Βαγενά/ Dimitra
Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
dvagena@ppp.uoa.gr
Παναγιώτα Βάσση
Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
pvassi@philosophy.uoa.gr
Παναγιώτης Δέδες
ΜΑ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
padedes@hotmail.gr
Βασιλική Μπάκα/
Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
vicbaka@philosophy.uoa.gr
Γιώργος Ν. Πολίτης/ George N. Politis
Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνικής Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
gpolitis@philosophy.uoa.gr

Η παρούσα εισήγηση καταδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η διδασκαλία της Φιλοσοφίας στο Δημοτικό, μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και την οικοδόμηση της προσωπικότητας των μαθητών αλλά και στην ανάπτυξη της ορθολογικής, δημιουργικής και κριτικής τους σκέψης. Με αυτόν τον τρόπο εξυπηρετείται η διάπλαση των αυριανών ενεργών πολιτών, που διαθέτουν τα θεωρητικά εφόδια, προκειμένου να συμβάλλουν στη συλλογική πρόοδο, μέσα από τη διαμόρφωση του κοινωνικού, πολιτικού και νομοθετικού πλαισίου. Οι μαθητές, ερχόμενοι σε επαφή με τις αρχές της Λογικής και της Ηθικής, αποκομίζουν πολλαπλά οφέλη: αναπτύσσουν γνωστικές δεξιότητες χρήσιμες για τις σχολικές τους επιδόσεις, αλλά, κυρίως, μαθαίνουν να σκέπτονται, να αμφιβάλλουν δημιουργικά και να αποτιμούν κριτικά πεποιθήσεις και αξίες. Η Λογική καθιστά τα παιδιά ευέλικτα, ανοιχτόμυαλα, ικανά να συμμετέχουν σε συζητήσεις, αναπτύσσοντας παράλληλα την κοινωνικότητα και ανεκτικότητα στη διαφορετική γνώμη. Η Ηθική, ως «οδηγός» σχετικά με το σε τι συνίσταται το καλό και σε τι το κακό, δεν επιχειρεί να «νουθετήσει» τα παιδιά για τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούν, αλλά να τα βοηθήσει να κατανοήσουν ότι προϋπόθεση για την αρμονική κοινωνική συμβίωση είναι η αναγνώριση ενός γενικού πλαισίου κανόνων.

Λέξεις κλειδιά: φιλοσοφία στο Δημοτικό, δημιουργική και κριτική σκέψη

Teaching Philosophy in Primary School: creating tomorrow's active citizens.

Dimitra Vagena
PhD Student in Philosophy, UoA
dvagena@ppp.uoa.gr
Panagiota Vassi
PhD in Philosophy, UoA
pvassi@philosophy.uoa.gr
Panagiotis Dedes
Philosophy MA, UoA,
padedes@hotmail.gr
Vasiliki Baka
Phd Student in Philosophy, UoA
vicbaka@philosophy.uoa.gr

George N. Politis
Associate Professor of Social Philosophy, UoA
gpolitis@philosophy.uoa.gr

This presentation demonstrates the way in which teaching philosophy in Primary School is contributing to the formation of students' character and personality. Introducing students to the philosophical way of thinking is critical to their intellectual cultivation. It can help the development of their rational, creative and critical thinking, thus molding tomorrow's active citizens, who acquire the theoretical qualifications in order to contribute to the collective progress, by participating in the shaping of the social, political and legislative framework.By getting to know the principles of Logic and Ethics, students benefit in many ways; they develop cognitive skills useful in their school performance in general, but, above all, they learn how to think, how to question creatively, and how to critically evaluate beliefs and values. Logic supports children's adaptability, open-mindedness and ability to participate in discussions, while developing both their sociability and their tolerance. Ethics, as a "guide" on what is good and what is bad, does not "instruct" children on the rules to follow, but helps them understand that recognition of a general framework of rules serves as a necessary condition for harmonious social coexistence.

Key words: philosophy, Primary School, creative & critical thinking.

Τα παιδιά ως παίκτες/σχολιαστές και ως συν-δημιουργοί ψηφιακών παιχνιδιών για το περιβάλλον και την αειφορία

Ζαχαρένια Δασκαλάκη
Εκπαιδευτικός Α/θμιας Εκπαίδευσης - Υποψήφια Διδάκτωρ, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
meniadask@yahoo.com
Μαρία Δασκολιά
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ)
mdaskol@eds.uoa.gr

Η παιδαγωγική αξιοποίηση ψηφιακών παιχνιδιών για το περιβάλλον και την αειφορία απασχολεί έναν αυξανόμενο αριθμό ερευνών τα τελευταία χρόνια. Αρκετές από αυτές εστιάζονται στις αλλαγές που παρατηρούνται σε επίπεδο γνώσεων, στάσεων και συμπεριφορών ως αποτέλεσμα της παιγνιδικής ενασχόλησης, ενώ άλλες εξετάζουν πώς η παιχνιδική ενασχόληση κινητοποιεί τη μάθηση. Αντίθετα, ελάχιστες έρευνες έχουν εξετάσει τον ρόλο των μαθητών/τριών ως δημιουργών τέτοιων παιχνιδιών. Η παρούσα εργασία περιγράφει την έρευνα που διενεργήσαμε με σκοπό την εξέταση του βαθμού και των τρόπων που η ενασχόληση μαθητών/τριών με ψηφιακά παιχνίδια για το περιβάλλον και την αειφορία, είτε ως 'σχολιαστές' είτε ως 'σχεδιαστές', συμβάλλει στην ανάπτυξη κινήτρων για μάθηση. Πρόκειται για μια μελέτη περίπτωσης με 22 μαθητές/τριες Δημοτικού Σχολείου (10-11 ετών), που έπαιξαν και στη συνέχεια δημιούργησαν τα δικά τους ψηφιακά παιχνίδια με περιβαλλοντικά θέματα και ζητήματα. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν έρευνα σχεδιασμού. Η συλλογή δεδομένων έγινε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων με τους/τις μαθητές/τριες, ενώ η ανάλυσή τους στηρίχθηκε στη θεματική ανάλυση. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι διαφορετικοί τρόποι ενασχόλησης των μαθητών/τριών με ψηφιακά παιχνίδια για το περιβάλλον και την αειφορία συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία κινήτρων για μάθηση. Αναδείχτηκαν επίσης

χαρακτηριστικά ελκυστικότητας των ψηφιακών παιχνιδιών ως επιπρόσθετα κίνητρα για μάθηση, αλλά και οι περιορισμοί που θέτουν σε επίπεδο περιβαλλοντικού και ψηφιακού γραμματισμού.

Λέξεις κλειδιά: Ψηφιακά παιχνίδια για το περιβάλλον και την αειφορία, μάθηση βασισμένη στα ψηφιακά παιχνίδια, σχεδιασμός ψηφιακών παιχνιδιών, κίνητρα, έρευνα σχεδιασμού

Children as players/ commentators and co-creators of digital games on the environment and sustainability

Zacharenia Daskalaki
Primary Education Teacher - PhD researcher, Environmental Education Lab, Department of Educational Studies, National and Kapodistrian University of Athens
meniadask@yahoo.com
Maria Daskolia
Associate Professor, Environmental Education Lab, Department of Educational Studies
National and Kapodistrian University of Athens
mdaskol@eds.uoa.gr

The pedagogical potential of digital games on environment and sustainability has been the topic of a growing number of research in recent years. Several of these focus on the observed changes in knowledge, attitudes and behaviours as a result of game play, while others examine how game play motivates learning. Few studies, on the other hand, have examined the role of students as designers of such games. This paper describes the research we conducted to examine the extent to and ways in which students' engagement with digital games on the environment and sustainability, either as 'players' and 'commentators' of others' games or as 'designers' of their own games, has a contribution to motivating learning. This is a case study of 22 primary school students (10-11 years old) who first played and then designed their own digital games. Design-based research was used as the study's methodology. Data was collected through semi-structured interviews with the students and then analyzed with the use of thematic analysis. The findings show that different ways of engaging students with digital games on the environment and sustainability contribute substantially to stimulating learning. It also reveals what features of engagement with digital games act as additional learning incentives, as well as the constraints they pose in terms of developing environmental and digital literacy.

Key words: Digital games on the environment and sustainability, digital game-based learning, digital game design, incentives, design-based research

Διδάσκοντας την έννοια της Αειφορίας μέσα από τη Βιώσιμη Μόδα

Πάνου Γεωργία
Εκπαιδευτικός ΠΕ-70, M. Ed.
georgiapanou73@gmail.com

Στο δημοτικό σχολείο η υλοποίηση ολοκληρωμένων και άρτια σχεδιασμένων διδακτικών παρεμβάσεων μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη και αποδοχή ενός αξιακού συστήματος από τους μαθητές και τη διαμόρφωσή τους σε υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες. Στην παρούσα εργασία εστιάζουμε στη σχεδίαση και την εφαρμογή διδακτικού σεναρίου για το θέμα της Βιώσιμης Μόδας. Αξιοποιώντας εκπαιδευτικό υλικό, έντυπο και ψηφιακό, από διεθνείς φορείς

και οργανισμούς, υλοποιήθηκαν δραστηριότητες σχετικές με το θέμα με χρονική διάρκεια πέντε διδακτικών ωρών. Βασικό διδακτικό σκοπό αποτέλεσε η ανάγκη ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των μαθητών/τριών σχετικά για ζητήματα του περιβάλλοντος, άμεσα συνδεδεμένα με τις καθημερινές συνήθειες των παιδιών. Οι τομείς που εξετάστηκαν αφορούσαν την περιβαλλοντική, την οικονομική και την ηθική διάσταση κατασκευής και εμπορίας των ρούχων που αποτελούν βασικό αγαθό στον τρόπο ζωής όπως αυτός διαμορφώνεται στην οικογένεια και στις σύγχρονες κοινωνίες. Η εκπαιδευτική δράση έλαβε χώρα σε δημοτικό σχολείο κατά το σχολικό έτος 2021-2022 με συμμετέχοντες μαθητές της ΣΤ΄ τάξης. Στη συγκεκριμένη μελέτη, μετά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, επισημαίνεται μεταξύ άλλων η κατανόηση των εννοιών της αειφορίας, της βιώσιμης μόδας, της ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα και του εδάφους, της διατήρησης των φυσικών πόρων καθώς επίσης και ο ρόλος της ολιστικής προσέγγισης του θέματος στη διαμόρφωση των διδακτικών πρακτικών και την υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων.

Λέξεις κλειδιά: αειφορία, βιώσιμη μόδα, γρήγορη μόδα, υπεύθυνος καταναλωτής

Teaching Sustainability through Sustainable Fashion

Georgia Panou
Primary School Teacher, M.Ed.
georgiapanou73@gmail.com

In primary school, the implementation of comprehensive and well-designed teaching interventions can lead to the development and acceptance of a value system by students and their formation into responsible and active citizens. In this concept occupation we focus on the planning and application of teaching scenario about the topic of *Sustainable Fashion*. With a good use of our digital and printed teaching material, by international bodies and organizations, activities related to the subject were implemented with a duration of five teaching hours.The main teaching goal was the need to inform and raise awareness of students about environmental issues, directly related to the daily habits of children. The areas examined concerned the environmental, economic and ethical dimensions of the manufacture and marketing of clothing, which is a basic commodity in the way of life as it is shaped in the family and in modern societies.The educational action took place in a primary school during the school year 2021-2022 with participating students of the 6th grade. This study, after evaluating the results, points out, among other things, the understanding of the concepts of sustainability, sustainable fashion, aquifer and soil pollution, conservation of natural resources and the role of holistic approach to the issue in shaping teaching practices and the implementation of educational activities.

Key words: sustainability, sustainable fashion, fast fashion, responsible consumer

Συνεργατικός σχεδιασμός εκπαιδευτικών σεναρίων με στόχο την ένταξη της Επιστήμης των Πολιτών στη σχολική Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: μεθοδολογία και αποτελέσματα της έρευνας αξιολόγησης

Μαρία Δασκολιά
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

mdaskol@eds.uoa.gr
Άννα Τρίγκατζη
Υποψήφια Διδάκτορας , Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
anna.trigatzi10@gmail.com
Ματρώνα Παππά
Υποψήφια Διδάκτορας, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
matronapappa@yahoo.gr
Ζαχαρένια Δασκαλάκη
Υποψήφια Διδάκτορας, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
meniadask@yahoo.com
Δημήτριος Γκότζος
Διδάκτορας - Επιστημονικός συνεργάτης, Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
dmgtzs@gmail.com

Η Επιστήμη των Πολιτών (ΕτΠ) επιδιώκει την εξοικείωση και τη γνώση των πολιτών για την επιστήμη και την έρευνα και μέσα από αυτές την ενδυνάμωσή τους ως πολίτες και τη διευκόλυνση της συμμετοχής τους στη δημοκρατική λήψη αποφάσεων σε ζητήματα των τοπικών τους κοινωνιών. Ένας μεγάλος αριθμός δράσεων ΕτΠ στην Ευρώπη και διεθνώς χρησιμοποιεί δομές, τεχνολογίες και πρακτικές με σκοπό την ενεργοποίηση των πολιτών στη συλλογή επιστημονικών δεδομένων και παρατηρήσεων για το περιβάλλον και τα διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα, συμβάλλοντας έτσι και στην επίτευξη των 17 Στόχων για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Από τη δική της πλευρά, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) υποστηρίζει μαθησιακές διαδικασίες που αποβλέπουν στην καλλιέργεια αξιών και ικανοτήτων για δημοκρατική συμμετοχή των νέων στη διαμόρφωση των όρων για ένα πιο αειφορικό μέλλον.
Στην εργασία αυτή υποστηρίζεται ότι η ανάπτυξη συνεργιών ανάμεσα στην ΕτΠ και στην ΠΕ είναι όχι μόνο δυνατή και συμβατή λόγω των πολλών κοινών σημείων αναφοράς τους, αλλά και προς όφελος της εκπαίδευσης και της συλλογικής προσπάθειας στην κατεύθυνση της αειφορίας. Παρουσιάζεται το πλαίσιο αρχών και πρακτικών που έχει τεθεί σε εφαρμογή από το Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού έργου Cos4Cloud με στόχο την υποστήριξη της ένταξης της ΕτΠ στη σχολική ΠΕ. Το ενδιαφέρον στην εργασία αυτή εστιάζεται ειδικότερα στον συνεργατικό σχεδιασμό μιας σειράς εκπαιδευτικών σεναρίων από ομάδες εκπαιδευτικών, που επιδιώκουν τον περιβαλλοντικό, επιστημονικό, πολιτειακό και ψηφιακό γραμματισμό μαθητών/τριών μέσα από δραστηριότητες που αξιοποιούν τις ψηφιακές πλατφόρμες και εφαρμογές Παρατηρητηρίων Πολιτών (ΠΠ) που συμμετέχουν στο έργο. Περιγράφεται η μεθοδολογία του συνεργατικού σχεδιασμού των σεναρίων και παρουσιάζονται αποτελέσματα από την έρευνα αξιολόγησης της εμπειρίας των εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με αυτά, η ενσωμάτωση της ΕτΠ στην ΠΕ επιτελείται σε τέσσερα επίπεδα, μέσα από α) την εισαγωγική γνωριμία των μαθητών/τριών με την ΕτΠ, β) τη συμβολή τους στην καταγραφή και καταχώρηση παρατηρήσεων στις πλατφόρμες των ΠΠ, γ) την ανάπτυξη επιστημονικών ικανοτήτων στους μαθητές/τριες καθώς λειτουργούν ως φυσικοί και κοινωνικοί επιστήμονες, και δ) την ενδυνάμωσή τους στην ενεργό πολιτειότητα.

Λέξεις κλειδιά: Επιστήμη των Πολιτών, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ευρωπαϊκό έργο Cos4Cloud, εκπαιδευτικά σενάρια, συνεργατικός σχεδιασμός, έρευνα αξιολόγησης

Collaborative design of educational scenarios aiming at the integration of Citizen Science in school Environmental Education: methodology and results of the evaluation study

Citizen Science (CS) aims to familiarize citizens with scientific knowledge and research, advance their scientific literacy, and empower them as citizens through participation in scientific procedures and decision-making on issues affecting their local communities. Many CS activities in Europe and internationally use a range of structures, technologies, and practices to engage citizens in the collection of data and observations on the environment and various environmental problems, thus also contributing to the achievement of the 17 Sustainable Development Goals (SDGs). From its own perspective, Environmental Education (EE) supports learning processes aiming to foster values and competences for environmental and citizenship literacies and empower young people in democratic participation with the aim to shape their conditions of life for a more sustainable future.
This paper argues that developing synergies between CS and EE is not only possible and compatible due to their many common points of reference, but also for the benefit of education and the collective efforts towards sustainability. The paper presents the framework of principles and practices put in place by the Environmental Education Lab at the NKUA in the context of the European project Cos4Cloud to support the integration of CS in school-based EE. The focus is notably on the co-design of a set of educational scenarios by 6 teams of teachers, the aim of which is to promote the environmental, scientific, citizenship and digital literacies of students through activities that make use of the Citizen Observatories' platforms and applications participating in the project. The methodology of the co-design of the scenarios is described and findings from the evaluation of the teachers' experience are presented. According to these, the integration of CS in EE is achieved at four levels, namely through a) introducing students to CS, b) contributing to data collection and uploading them to the platforms, c) developing scientific competences in students who think and act as natural and social scientists, and d) empowering students to become active citizens.

Key words: Citizen Science, Environmental Education, European project Cos4Cloud, educational scenarios, co-design, evaluation research

Δίκτυα κειμένων στη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε μαθητές Α' δημοτικού: η συμβολή τους στη δημιουργία νοήματος

Ακριβούση Ευαγγελία
Εκπαιδευτικός, Υποψήφια Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Θεσσαλίας
evakrivousi@yahoo.gr

Η αντιμετώπιση των κειμένων ως παλίμψηστο «ανοιχτό σύστημα», το οποίο διαρκώς ανανεώνεται με την προσθήκη νέων κειμένων και τη διαφορετική αλληλεπίδραση του κάθε αναγνώστη, αλλάζει τη δυναμική του λογοτεχνικού μαθήματος, θέτοντας στο επίκεντρο τα βιώματα, τις γνώσεις και τις προσλαμβάνουσες του αναγνώστη, ενώ ταυτόχρονα καταδεικνύει τη σημαντικότητα της χρήσης δικτύων ανάγνωσης, τα οποία επιτρέπουν την περιπλάνηση από το ένα λογοτεχνικό κείμενο στο άλλο, καθιστώντας τη νοηματοδότηση μια «βαθιά κριτική διαδικασία». Στο πλαίσιο αυτό επιχειρήθηκε η διδασκαλία του λογοτεχνικού μαθήματος μέσα από δίκτυα κειμένων σε μαθητές Α' δημοτικού, αξιοποιώντας τη συναλλακτική θεωρία, με στόχο

να διερευνηθούν οι ανταποκρίσεις των μαθητών κατά την αναγνωστική διαδικασία και να εξεταστεί κατά πόσο η νοηματοδότηση ενός κειμένου επηρεάζεται από άλλα κείμενα του δικτύου. Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα- έρευνα δράσης, όπου οι μαθητές μέσα από ποικίλες ατομικές κι ομαδικές δραστηριότητες, συνεντεύξεις και συζητήσεις καλούνται να αξιοποιήσουν τα δίκτυα αναγνώσεων στο συσχετισμό κειμένων, καθώς και στην κριτική προσέγγιση κι εμβάθυνση όσων διαβάζουν. Η ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε την επίδραση των πολλαπλών οπτικών στην αισθητική ανάγνωση, τη δημιουργία συνδέσεων και την παραγωγή νοήματος.

Λέξεις Κλειδιά: δίκτυα κειμένων, νοηματοδότηση, συναλλακτική θεωρία

Διερευνώντας τον λόγο της 'εντατικοποίησης' του περιεχομένου στην προσχολική εκπαίδευση: Ένα πλαίσιο ανάλυσης

Αλέξανδρος Μόκιας
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
alexmok25@gmail.com
Αναστάσιος Σιάτρας
Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
asiatras@uth.gr
Αικατερίνη Μιχαλοπούλου
Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
kmihal@uth.gr

Η εργασία αναφέρεται στην ανάπτυξη ενός μεθοδολογικού πλαισίου για τη διερεύνηση του λόγου της 'εντατικοποίησης' στην προσχολική εκπαίδευση. Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στα προγράμματα σπουδών αναδεικνύουν μια σειρά από απαιτητικές διεργασίες που διαμορφώνουν ανταγωνιστικές ταυτότητες στα μικρά παιδιά. Αντλώντας από κριτικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις, στην εργασία παρουσιάζεται η ανάπτυξη πλαισίου ανάλυσης για την αλληλεπίδραση του αφηρημένου ακαδημαϊκού λόγου και του λόγου των καθημερινών πρακτικών-εμπειριών, με στόχο τη διερεύνηση των σχέσεων και λειτουργιών της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε τρεις (3) άξονες (περιεχόμενο, διδακτικές μέθοδοι και αξιολόγηση). Ο άξονας 1 εστιάζει στην αλληλεπίδραση μεταξύ του ακαδημαϊκού λόγου που προωθεί αφηρημένες και εξειδικευμένες έννοιες ή του λόγου των καθημερινών πρακτικών-εμπειριών που ενισχύει την ολιστική εννοιολογική προσέγγιση για τη γνώση. Ο άξονας 2 αναφέρεται στην αλληλεπίδραση του λόγου που θεμελιώνει αποπλαισιωμένες εκπαιδευτικές εφαρμογές και του λόγου που ενισχύει την ενεργή εμπλοκή των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο άξονας 3 εστιάζει στη διερεύνηση του λόγου που αναπτύσσει τυποποιημένες αξιολογικές προσεγγίσεις ή του λόγου που ενισχύει την ανάπτυξη βιωματικών δράσεων για την υποστήριξη της κοινωνικο-πολιτισμικής ταυτότητας των παιδιών. Συμπερασματικά, στην εργασία αναδεικνύεται η ανάγκη μετατόπισης της εστίασης από τον λόγο της 'εντατικοποίησης' στο νηπιαγωγείο προς μια ενταξιακή προσχολική παιδαγωγική για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά: προσχολική ηλικία και εκπαίδευση, εντατικοποίηση περιεχομένου, κριτική παιδαγωγική, μεθοδολογικό πλαίσιο.

Η γιαγιά, ο παππούς και το νηπιαγωγείο:
απόψεις και όψεις της εμπλοκής

Μπαλτά Βασιλική, M.Ed.
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας
baltavicki@yahoo.gr
Παπακωνσταντίνου Αντιγόνη-Άλμπα
Επικ. Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
apapakonst@eds.uoa.gr

Οι θετικές ενδείξεις πως οι σχέσεις και οι εμπειρίες που αποκτούν τα παιδιά από τη συναναστροφή τους με τις γιαγιάδες και τους παππούδες κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής τους έχουν μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στις γνωστικές και κοινωνικές ικανότητες, αλλά και στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών (Nyland, Zeng, Nyland&Tran, 2009), σε συνδυασμό με την παρατήρηση και την παραδοχή ότι στη χώρα μας η διαγενεακή οικογενειακή εκπαίδευση είναι συνήθης, αποτέλεσαν το εφαλτήριο για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης. Ο στόχος που τέθηκε ήταν να εξεταστεί ο ρόλος των παππούδων και των γιαγιάδων στην προσχολική εκπαίδευση των παιδιών και η συμβολή τους στην υποστήριξη της μάθησης. Αποσκοπώντας στην καταγραφή πρακτικών και συνηθειών και στη μέτρηση απόψεων, ακολουθήθηκε μία ποσοτική στρατηγική και κατασκευάστηκε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου (Creswell, 2016). Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσα από βολική δειγματοληψία και δειγματοληψία-χιονοστιβάδας και το δείγμα αποτελείται από 125 παππούδες και γιαγιάδες, των οποίων τα εγγόνια φοιτούν σε ελληνικά δημόσια νηπιαγωγεία ανά την Ελλάδα. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι γιαγιάδες και οι παππούδες αφιερώνουν αρκετό χρόνο στα εγγόνια τους, πραγματοποιώντας ποικίλες δραστηριότητες και υποβοηθώντας την σχολική μάθηση διαβάζοντας μαζί τους βιβλία, παραμύθια και ιστορίες. Επίσης, συχνά επιλύουν απορίες των εγγονών τους, κάνουν μαζί ασκήσεις γραφής, ανάγνωσης και μαθηματικών και δηλώνουν ότι επιδιώκουν να λειτουργούν συμπληρωματικά προς το σχολείο, με στόχο τα εγγόνια τους να κατακτούν καλύτερα τις σχολικές γνώσεις. Τέλος, η σχέση τους με τον/τη νηπιαγωγό των εγγονών τους περιορίζεται σε τυπικά επίπεδα και οι επαφές τους πραγματοποιούνται λίγες φορές το χρόνο, συνήθως σε εορταστικές εκδηλώσεις.

Λέξεις κλειδιά: προσχολική εκπαίδευση, απόψεις γιαγιάδων και παππούδων, σχέσεις οικογένειας-σχολείου, οικογενειακή εκπαίδευση

Αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων στη διδασκαλία της φιλοσοφίας στο Δημοτικό.

Δήμητρα Βαγενά
Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
dvagena@ppp.uoa.gr
Παναγιώτα Βάσση
Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
pvassi@philosophy.uoa.gr
Παναγιώτης Δέδες
ΜΑ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
padedes@hotmail.gr
Βασιλική Μπάκα
Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
vicbaka@philosophy.uoa.gr
Γιώργος Ν. Πολίτης

Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνικής Φιλοσοφίας, ΕΚΠΑ
gpolitis@philosophy.uoa.gr

Η παρούσα εισήγηση διερευνά την αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης, προκειμένου να εμπλουτίσει τη διδασκαλία της Φιλοσοφίας στο Δημοτικό, καθιστώντας την έτσι πιο εύληπτη, θελκτική και ενδιαφέρουσα για τους μικρούς μαθητές. Συγκεκριμένα, η χρήση ψηφιακών μέσων, όπως τα πρωτότυπα κινούμενα σχέδια και η «παιγνιοποίηση» απλοποιούν τους βασικούς κλάδους της φιλοσοφίας, ώστε οι καταστατικές τους αρχές να γίνουν ευρύτερα κατανοητές και ευκολότερα προσβάσιμες. Ταυτόχρονα συμβάλλουν στο να γίνουν τα μαθήματα διασκεδαστικά και ελκυστικά για μαθητές μικρής ηλικίας. Παράλληλα, τα ψηφιακά παιχνίδια μάθησης όχι μόνο ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών και κεντρίζουν την προσοχή τους, αλλά ταυτόχρονα διεγείρουν μηχανισμούς βαθύτερης μάθησης και κατανόησης του διδακτικού αντικειμένου και τους βοηθούν να καλλιεργήσουν ιδιαίτερες και σημαντικές ικανότητες και δεξιότητες, όπως κριτική σκέψη, δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων, επικοινωνία, συνεργασία και ψηφιακό γραμματισμό, συμβάλλοντας δραστικά στην πνευματική τους καλλιέργεια.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακά εκπαιδευτικά μέσα, ψηφιακή εκπαίδευση

Utilizing digital means in Primary School philosophy teaching.

Dimitra Vagena
PhD Student in Philosophy, UoA
dvagena@ppp.uoa.gr
Panagiota Vassi
PhD in Philosophy, UoA
pvassi@philosophy.uoa.gr
Panagiotis Dedes
Philosophy MA, UoA,
padedes@hotmail.gr
Vasiliki Baka
Phd Student in Philosophy, UoA
vicbaka@philosophy.uoa.gr
George N. Politis
Associate Professor of Social Philosophy, UoA
gpolitis@philosophy.uoa.gr

This presentation investigates different ways in which utilizing digital technology and artificial intelligence can facilitate and enrich the teaching of philosophy in Primary School. In particular, the use of digital means, such as animation and gamefication, facilitates the understanding of the basic branches of philosophy, so that their principles become easily accessible, while at the same time contributes in creating more engaging classes for young students. At the same time, digital game-based learning not only encourages students' active participation by attracting their attention, but at the same time it stimulates mechanisms of deeper learning and understanding of the subject. It contributes to the acquirement of special and important intellectual skills, such as critical thinking, problem solving, communication, collaboration and digital literacy, thus adding to their intellectual cultivation.

Key words: Philosophy, Primary School, digital education

Συμπεριληπτική εκπαίδευση και στελέχη πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Απόψεις και προτάσεις που αφορούν την ένταξη και εκπαίδευση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Ζήσης Ζίκος
Δάσκαλος, Π.Ε. Λάρισας
zzikospar@yahoo.gr
Αθανάσιος Μαλέτσκος
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου - ΠΕΚΕΣ Δυτικής Μακεδονίας
maletskos@sch.gr

Βασικές παράμετροι της διαπολιτισμικής προσέγγισης σε μια κοινωνία αποτελούν η ισοτιμία μεταξύ των πολιτισμών, η παροχή δίκαιων ευκαιριών στη ζωή και στην εκπαίδευση, η καλλιέργεια της αλληλεγγύης, της αλληλοκατανόησης και η ειρηνική συνύπαρξη των ανθρώπων. Η εργασία διερευνά τις απόψεις των στελεχών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη συμπερίληψη και την ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων καθώς και τους παράγοντες που εμποδίζουν ή συνεισφέρουν στην ομαλή ένταξη και εκπαίδευση τους. Επιπλέον, μελετά τις καλές πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στην ελληνική εκπαίδευση στην κατεύθυνση της ανάπτυξης του σεβασμού στη διαφορετικότητα και στην άμβλυνση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα ύπαρξης της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, ενώ παράγοντες που εμποδίζουν την ομαλή ένταξη και εκπαίδευση αναδεικνύονται το οικονομικό-κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών και οι προκαταλήψεις της κοινωνίας. Θετικοί παράγοντες για την ομαλή ένταξη και εκπαίδευση καταγράφονται η συνδρομή της πολιτείας και των κρατικών και κοινωνικών φορέων και η συνεργασία ανάμεσα στον σύλλογο διδασκόντων και την οικογένεια. Τέλος προβάλλεται η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα κοινωνικής - μαθησιακής ένταξης. Το ζητούμενο είναι ένα σχολείο για όλα τα παιδιά σε ένα πλαίσιο καλύτερης οργάνωσης, συνεργασίας των εκπαιδευτικών και εφαρμογής καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων, με επίκεντρο τον μαθητή.

Λέξεις κλειδιά: συμπερίληψη, διαπολιτισμικότητα, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, στελέχη εκπαίδευσης.

Inclusive education and primary education staff: Views and suggestions regarding the integration and education of students with special educational needs

Zisis Zikos
Teacher, P.E. Of Larissa
zzikospar@yahoo.gr
Athanasios Maletskos
Educational Project Coordinator - PEKES of Western Macedonia
maletskos@sch.gr

The basic parameters of the intercultural approach in a society are the parity between cultures, the provision of fair opportunities in life and education, the cultivation of solidarity, mutual understanding and the peaceful coexistence of people. The paper explores the views of primary education executives on the inclusion and integration of students with special educational needs

and vulnerable social groups as well as the factors that hinder or contribute to their smooth integration and education. In addition, it studies the good practices that can be applied in Greek education in the direction of developing respect for diversity and alleviating educational inequalities. The results of the research confirm the necessity of the existence of inclusive education, while factors that hinder the smooth integration and education highlight the economic-social environment of students and the prejudices of society. Positive factors for smooth integration and education are the support of the state and state and social institutions and the cooperation between the teachers' council and the family. Finally, the necessity of teacher training in issues of social - learning integration is highlighted. The aim is a school for all children with better organization, cooperation of teachers and implementation of innovative teaching approaches, focusing on the student.

Key words: inclusion, interculturalism, special educational needs, education executives

Ο ρόλος της συνέντευξης στη διαδικασία επιλογής Διευθυντών δημοτικών σχολείων. Παράδειγμα αναφοράς στο νομό Έβρου.

Ουζούνης Δημήτριος
Υποψήφιος Διδάκτορας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
douzouni@eled.duth.gr

Το δημοτικό σχολείο αποτελεί έναν οργανισμό που καλείται να εκπληρώσει πολλαπλούς και σύνθετους στόχους μέσα στη συνεχώς εξελισσόμενη κοινωνία της γνώσης. Η ανάγκη για την αποτελεσματική και ποιοτική λειτουργία του προϋποθέτουν την ύπαρξη μιας αποτελεσματικής και ικανής ηγεσίας, καθώς ο Διευθυντής του δημοτικού σχολείου είναι αυτός που μπορεί να συμβάλλει στην ποιοτική λειτουργία του και στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ποιον Διευθυντή όμως θέλουμε στο δημοτικό σχολείο; Με ποιες διαδικασίες και με ποια κριτήρια θα τον επιλέξουμε; Από το 1992 μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί πληθώρα νομοθετημάτων που επιχειρούν να διαμορφώσουν το πλαίσιο επιλογής των Διευθυντών, οι οποίες μέχρι σήμερα πραγματοποιούνται βάσει αντικειμενικών και μετρήσιμων κριτηρίων αλλά και βάσει συνεκτιμώμενων κριτηρίων που διαπιστώνονται με τη διαδικασία της «συνέντευξης».Αντικείμενο της παρούσας εισήγησης αποτελεί η κριτική προσέγγιση του κριτηρίου της «συνέντευξης» των υποψηφίων διευθυντών δημοτικών σχολείων ενώπιον των υπηρεσιακών συμβουλίων επιλογής και ειδικότερα η αποτίμηση και ερμηνεία του ρόλου της στην τελική κατάταξη των υποψηφίων. Το περιεχόμενο της εισήγησης στηρίζεται σε έρευνά μας στις επιλογές των Διευθυντών στα δημοτικά σχολεία του νομού Έβρου.

Λέξεις κλειδιά: διοίκηση της εκπαίδευσης, διευθυντής δημοτικού σχολείου, συνέντευξη, επιλογή στελεχών εκπαίδευσης, Συμβούλια Επιλογής.

Στηρίζοντας τους νέους εκπαιδευτικούς κατά την είσοδό τους στο σχολείο. Οι απόψεις των Διευθυντών/τριών σχολείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τις διαδικασίες στήριξης και υποδοχής των νεοεισερχόμενων εκπαιδευτικών.

Λάζαρος Κωστανάσιος
Προϊστάμενος Εκπαιδευτικών Θεμάτων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων
kostanasio@gmail.com

Ο ρόλος του διευθυντή στη σύγχρονη εκπαιδευτική μονάδα είναι πολυδιάστατος. Πέρα από τα διοικητικά καθήκοντα που του αναλογούν, ο διευθυντής καλείται να ανταποκριθεί με επιτυχία στις αυξανόμενες απαιτήσεις του σύγχρονου σχολείου και αφορούν στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και την κοινωνία γενικότερα. Σ' αυτό το πλαίσιο ο Διευθυντής του σχολείου είναι λογικό να έχει «φύσει και θέσει» τη μεγαλύτερη βαρύτητα στους νέους συναδέλφους. Η στήριξη προς τον νεοδιόριστο, εφόσον είναι ουσιαστική και όχι τυπική, τοποθετεί επιπρόσθετα αιτήματα στους «ώμους» του Διευθυντή, καθώς πέρα από τις συμβατικές υποχρεώσεις, συναρτάται με την ισχυρή παρουσία του στο πλευρό του νέου εκπαιδευτικού.Η παρούσα μελέτη έχει σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων, και των στάσεων/πεποιθήσεων των Διευθυντών/ντριών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που υπηρετούν σε δημόσια σχολεία της ευρύτερης περιοχής της Δ.Π.Ε. Ιωαννίνων, κατά το σχολικό έτος 2021-2022, σχετικά με τις διαδικασίες στήριξης και υποδοχής των νεοεισερχόμενων εκπαιδευτικών. Το ενδιαφέρον της έρευνας εστιάστηκε κυρίως στην ανίχνευση:

- Των απόψεων των Διευθυντών/ντριών για τις πρωτοβουλίες που μπορεί να αναλάβει ένας Διευθυντής/ντρια για την υποδοχή και υποστήριξη των νεοτοποθετημένων εκπαιδευτικών σε ένα σχολείο.
- Των απόψεων των Διευθυντών/ντριών σε ό,τι αφορά τις ανάγκες των νεοτοποθετημένων εκπαιδευτικών τις οποίες μπορεί να καλύψει ένα πρόγραμμα υποδοχής.
- Των προτάσεων των Διευθυντών/ντριών για τη θεσμοθέτηση διαδικασιών υποδοχής και στήριξης των νεοεισερχομένων εκπαιδευτικών

Λέξεις Κλειδιά: Νεοεισερχόμενος εκπαιδευτικός, υποδοχή, αντιλήψεις, μέντορας.

Supporting new teachers as they enter school. The views of Primary School Principals on the procedures for supporting and welcoming new teachers.

Lazaros kostanasios
Head of Educational Affairs of Primary Education of Ioannina.
kostanasio@gmail.com

The role of the director in the modern educational unit is multidimensional. In addition to his / her administrative duties, the principal is called upon to successfully meet the growing demands of the modern school and concern teachers, students, parents and society at large. In this context, it is logical that the school principal has "naturally" placed the greatest emphasis on the new colleagues. Support for the new appointee, if it is substantial and not formal, places additional demands on the "shoulders" of the Director, as in addition to the contractual obligations, it depends on his strong presence on the side of the new teacher.The present study aims at investigating the views and attitudes / beliefs of the Principals of Primary Education, who serve in public schools in the wider area of Primary Education in Ioannina, during the school year 2021-2022, regarding the support and reception procedures of new teachers. The research mainly focused on detection of:

- The Principals' viewpoints on the initiatives that a Principal can take to welcome and support newly hired teachers in a school.
- The Principals' viewpoints regarding the needs of the newly hired teachers that can be covered by a reception program
- The Principals' suggestions for the institutionalization of procedures regarding the reception and support of new teachers

Key words: New teacher, reception, perceptions, mentor.

Η διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας από τη σκοπιά των διευθυντών σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Ευτέρπη Μπαμπίτσα
Ιδιότητα: Φιλόλογος, ΜΔΕ στην Παιδαγωγική Επιστήμη (κατεύθυνση: Διεθνής Εκπαίδευση)
efterpib@gmail.com
Αναστασία Κεσίδου
Ιδιότητα:Επίκουρη Καθηγήτρια Συγκριτικής Παιδαγωγικής και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής ΑΠΘ
akesidou@edlit.auth.gr

Το σχολείο καλείται σήμερα να επιδεικνύει καινοτομία, ώστε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της ποιότητας και της ισότητας σε πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Στο επίκεντρο του εγχειρήματος αυτού βρίσκεται ο διευθυντής και η συνεισφορά του στην εφαρμογή διαπολιτισμικών αρχών, ώστε να μεγιστοποιείται το όφελος της εκπαιδευτικής διαδικασίας για όλα τα παιδιά. Η εισήγηση εστιάζει σε μια έρευνα που ανιχνεύει τις απόψεις και τις πρακτικές των διευθυντών σχολείων με εμπειρία στη διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας. Ειδικότερα, διερευνώνται οι απόψεις των διευθυντών για την εκπαιδευτική πολιτική που εφαρμόζεται, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το σχολείο τους, η επιλογή πρακτικών από τους ίδιους, οι οποίες αντανακλούν την ισότιμη ένταξη των μαθητών που φέρουν διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα, καθώς και ο ρόλος τους για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου.Από τα ευρήματα διαφαίνεται η θετική συνεισφορά της ηγεσίας στην εύρυθμη λειτουργία του σχολείου μέσα από τη μέριμνα που οι διευθυντές επιδεικνύουν για τους σημαντικότερους παράγοντες αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου. Παράλληλα, όμως, διαπιστώνεται ότι η ελληνική εκπαίδευση συνεχίζει να ακολουθεί μία αφομοιωτική προσέγγιση στη διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας, ενώ προκύπτει ότι δεν έχει ακόμη κεφαλαιοποιηθεί η εμπειρία που έχει αποκτήσει η εκπαιδευτική κοινότητα κατά τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας στο πεδίο αυτό, ώστε να αποτελέσει προστιθέμενη αξία για τη συνέχεια.

Λέξεις κλειδιά: πολιτισμική ετερότητα, διαπολιτισμική εκπαίδευση, διευθυντές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαιδευτική ηγεσία

The management of cultural diversity in Greek secondary education from the view of school principals

Efterpi Bampitsa
Affiliation: Humanities teacher, MA in Educational Science (Specialization: International Education)
efterpib@gmail.com
Anastasia Kesidou
Affiliation: Assistant Professor in Comparative and Intercultural Education, School of Philosophy and Education, Aristotle University of Thessaloniki
akesidou@edlit.auth.gr

Schools are nowadays asked to demonstrate innovation and creativity in order to meet the challenges of quality and equality in multicultural educational contexts. At the heart of this effort is the school principal with his/her contribution to the implementation of intercultural principles, in order to maximize the benefit of the educational process for all students. The presentation focuses on a research that examines the views and practices of experienced secondary school principals with regard to managing cultural diversity in their schools. The research investigates in particular the views of principals on the educational policy implemented, the challenges faced by

their schools, the choice of practices by them, which reflect the inclusion of students with different cultural identities, as well as their role in improving the educational work as a whole. Research findings have underlined the positive contribution of leadership to the appropriate operation and effectiveness of the school. However, at the same time, it is revealed that the Greek education system still seems to follow an assimilative approach in managing cultural diversity. It is highlighted that the experience acquired by the educational community in the last decades with regard to the education of immigrant students has not yet been capitalized in order to create added value for the future.

Key words: cultural diversity, intercultural education, secondary school principals, educational leadership.

Ο ρόλος του τεχνολογικού ηγέτη στην εκπαίδευση κατά την εποχή της πανδημίας και η συμβολή του στην ανάπτυξη των μαθησιακών επιτευγμάτων

Ευστράτιος Παπάνης
Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου
e.papanis@soc.aegean.gr
Ειρήνη Καραμπάση
Υπ. Δρ. Πανεπιστημίου Αιγαίου, Νηπιαγωγός
karampasirini@gmail.com
Μαρία Γιουμούκη
Υπ. Δρ. Πανεπιστημίου Αιγαίου, Εκπαιδευτικός Π.Ε.
mariayioumouki@hotmail.com

Οι έρευνες που διεξάγονται κατά τη διάρκεια της επιτέλεσης ενός κοινωνικού φαινομένου έχουν ιδιαιτερότητες, επειδή καταγράφουν τα δεδομένα, ενώ αυτά παράγονται, αλλά αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στη σύλληψη της συνολικής εικόνας και στην αποτύπωση της κοινωνικής πραγματικότητας.Ο διευθυντής-ηγέτης της σχολικής μονάδας, ως μέλος της κοινωνικής πραγματικότητας, αποτελεί βασικό παράγοντα αναβάθμισης του εκπαιδευτικού της έργου και γενικότερα της εκπαίδευσης μιας χώρας. Η συμβολή του στην ποιοτική αναβάθμιση του έργου της σχολικής μονάδας άρχισε να αναγνωρίζεται σε χώρες του εξωτερικού εδώ και μισό περίπου αιώνα, ενώ τα τελευταία είκοσι περίπου χρόνια το θέμα αυτό αρχίζει και στη χώρα μας να απασχολεί τους ερευνητές. Διαπιστώνοντας την ανεξέλεγκτη «εισβολή» των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση θελήσαμε να καταγράψουμε τις στάσεις του γενικού πληθυσμού απέναντι σε αυτές κατά τη διάρκεια της πανδημίας (Ιανουάριος 2021 - Ιούνιος 2021) και να αναγνωρίσουμε την αναγκαιότητα ανάδειξης του τεχνολογικού ηγέτη τόσο στην κοινωνική ζωή όσο και στην εκπαίδευση. Οι πιθανότητες παγίωσης των τεχνολογικών εξελίξεων και η αποδοχή τους από την κοινωνία μελετήθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίου, που απαντήθηκε από περισσότερα από 2000 άτομα. Οι μεταβλητές που μελετήθηκαν αφορούν τις στάσεις των πολιτών για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στη γενική και ειδική αγωγή και εκπαίδευση, την επίδραση τους στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στην αναγκαιότητα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, που θα εξελιχθούν σε τεχνολογικούς ηγέτες, συμβάλλοντας πολλαπλασιαστικά στην εγκαθίδρυση ψηφιακής κουλτούρας στα σχολεία. Η αρχική διερεύνηση δείχνει μια θετική αποδοχή των νέων τεχνολογιών, αλλά σκεπτικισμού, όσον αφορά τη δυνατότητα τους να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη.

Λέξεις κλειδιά:Τεχνολογικός ηγέτης, Εκπαίδευση, Νέες Τεχνολογίες, Πανδημία, Ψηφιακή κουλτούρα

Διοίκηση Ολικής Ποιότητας (Δ.Ο.Π.) στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Νικόλαος Καϊσέρογλου
Εκπαιδευτικός Π.Ε.70, Ph.D
nikkaisero@gmail.com

Με βάση τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε χώρας, η εφαρμογή της Διοίκησης Ολικής Ποιότητας (ΔΟΠ) στην εκπαίδευση μπορεί να ενισχύσει τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της και να βελτιώσει την ποιότητα παροχής υπηρεσιών με τη συμμετοχή όλων όσων εμπλέκονται στο έργο της σχολικής κοινότητας.Η παρούσα έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση της υφιστάμενης κατάστασης στο χώρο της Διοίκησης στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αναφορικά με την ύπαρξη δράσεων - πολιτικών για την εφαρμογή της ΔΟΠ, και στην ανάλυση δυνατοτήτων εφαρμογής δεικτών ποιότητας. Συμμετείχαν 2088 εκπαιδευτικοί Α/θμιας, του μεγαλύτερου νομού της καθεμιάς από τις δεκατρείς (13) περιφέρειες της Ελλάδας.Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι εφαρμόζονται σε αρκετό βαθμό στοιχεία-αρχές της ΔΟΠ στο σχολείο παρά τα εμπόδια. Σε πολύ μεγάλο βαθμό υπάρχουν λόγοι που καθιστούν αναγκαία την υιοθέτηση της ΔΟΠ με προϋποθέσεις. Σε ανάλογο βαθμό, μπορεί ο Διευθυντής να συμβάλει στη διασφάλιση κατανόησης αποστολής, οράματος, αξιών και στρατηγικών της εκπαιδευτικής μονάδας, στην ενθάρρυνση, υποκίνηση και υποστήριξη της εμπλοκής/συμμετοχής των μελών της, στην εισαγωγή και εφαρμογή καινοτομιών. Οι εκπαιδευτικοί, σε μικρότερο βαθμό, μπορούν να συμβάλουν με την εκτίμηση των επιμορφωτικών τους αναγκών, τη διάχυση πληροφοριών και καλών πρακτικών, την αναζήτηση, αξιολόγηση και εφαρμογή καινοτόμων και δημιουργικών ιδεών, την εύστοχη κατανομή του σχολικού χρόνου. Τέλος, οι μη έμψυχοι παράγοντες όπως αναλυτικό πρόγραμμα, βιβλία, δομή της εκπαίδευσης και υπάρχουσα νομοθεσία επηρεάζουν την εφαρμογή της ΔΟΠ, σε μικρότερη κλίμακα.
Λέξεις κλειδιά: Διοίκηση Ολικής Ποιότητας, Ποιότητα, Εκπαιδευτικό έργο, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Total Quality Management (T.Q.M.) in Primary Education

Nikolaos Kaiseroglou
Teacher P.70, Ph.D.
nikkaisero@gmail.com

Based on the characteristics of each country, the application of Total Quality Management (TQM) in education can strengthen its anthropocentric character and improve the quality of service with the participation of all those involved in school communitywork.The present research aims to investigate the current situation in the field of Administration in Primary Education, regarding the existence of actions - policies for the implementation of TQM, and to analyze the possibilities of implementing quality indicators. 2088 primary school teachers participated, from the largest prefecture of each of the thirteen (13) regions of Greece.The research findings were that TQM principles are applied to a considerable extent in school despite the obstacles. To a large extent there are reasons necessitating the implementation of TQM under conditions. To a similar extent, the Director can contribute to ensuring an understanding of the mission, vision, values and strategies of the school unit, encouraging, motivating and supporting the involvement / participation of its members, and introducing/applying innovations. Teachers, to a lesser extent, can contribute by assessing their training needs, disseminating information and good practices, searching for, evaluating and implementing innovative and creative ideas, and appropriately allocating school time. Finally, non-life factors such as curriculum, books, structure of education and existing legislation affect the implementation of TQM, on a smaller scale.
Key words: Total Quality Management, Quality, Educational work, Primary Education

Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου. Μια μελέτη για τον ρόλο τους στην Ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Δήμητρα Μόσχου
Εκπαιδευτικός
moschoudimitra134@gmail.com

Το σύγχρονο Εκπαιδευτικό Σύστημα απαιτεί τη στελέχωσή του με άτομα ικανά να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των προκαθορισμένων στόχων. Οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου (ΣΣΕ) με την επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγησή τους προς τους/τις εκπαιδευτικούς κατέχουν σημαντικό ρόλο στη σωστή λειτουργία και βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Σκοπός της παρούσας ποιοτικής έρευνας είναι να αναδείξει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου κατά τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους. Η έρευνα έρχεται να καλύψει ένα κενό που υπάρχει στη βιβλιογραφία σχετικά με τον συγκεκριμένο θεσμό. Τα ερευνητικά δεδομένα συλλέχθηκαν από ένα δείγμα 22 Συντονιστών/στριών Εκπαιδευτικού Έργου με την τεχνική της ημιδομημένης συνέντευξης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως υπάρχουν τέσσερα κυρίως εμπόδια τα οποία δυσχεραίνουν την εκτέλεση των καθηκόντων των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα στελέχη της εκπαίδευσης, η επαναφορά της αξιολόγησης, το διάστημα της πανδημίας και τέλος το θεσμικό και νομικό πλαίσιο του θεσμού. Οι παράγοντες αυτοί φαίνεται όχι μόνο να δυσκολεύουν το έργο των Συντονιστών Εκπαίδευσης αλλά και να συμβάλλουν ταυτόχρονα στην υποτίμηση του θεσμού και σε ένα αίσθημα δυσπιστίας ως προς τη χρησιμότητα του ρόλου τους. Τα αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιηθούν για να προσεγγισθεί ο ρόλος μέσα από μια σύγχρονη οπτική, η οποία θα συμβάλλει στη βελτίωση του ρόλου και κατ' επέκτασιν της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: συντονιστής εκπαίδευσης, εκπαιδευτικό σύστημα

Educational Project Coordinators. A study about their role in the Greek primary education

Dimitra Moschou
Teacher
moschoudimitra134@gmail.com

The modern Education System needs to be stuffed with people, who are capable to contribute effectively to the achievement of predetermined goals. Educational Project Coordinators with their scientific and pedagogical guidance to teachers play a pivotal role in the proper functioning and improvement of the educational system. The purpose of this qualitative research is to highlight the challenges faced by Educational Project Coordinators while carrying out their duties. The research comes to fill a gap that exist in the literature regarding this institution. The research data were collected from a sample of 22 Coordinators of the Education Project using the technique of semi-structured interview. The results of the research revealed that there are four main obstacles that hamper the performance of Educational Project Coordinators' duties. Specifically, the executives of the training, the resumption of the evaluation, the period of the pandemic and the institutional and legal framework of the institution are mentioned. These factors not only seem to complicate the work of Education Coordinators but at the same time contribute to devaluation of the institution and to a sense of distrust as to the usefulness of their role. The results can be used to approach the role through a modern perspective, which will contribute to enhance the role and hence the educational process.

Key words: educational project coordinator, educational system

Διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για το καινοτομικό σχολικό κλίμα: μία έρευνα μεικτών μεθόδων

Βασιλική Τζίκα Εκπαιδευτικός
Υποψ. Διδάκτωρ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
vatzika@pre.uth.gr
Ευστάθιος Ξαφάκος
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 & Διδάκτωρ ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
stathisxafakos@yahoo.com

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να εξετάσει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και των διευθυντών/ριών σχετικά με το καινοτομικό σχολικό κλίμα στο ελληνικό συγκείμενο καθώς θεωρείται ότι αποτελεί παράγοντα σχολικής βελτίωσης (Geijsel, 2001). Αποτελεί μια έρευνα μεικτών μεθόδων και αξιοποιήθηκε η συγκλίνουσα παράλληλη σχεδίαση. Στο ποσοτικό σκέλος συμμετείχαν 184 εκπαιδευτικοί, συμπληρώνοντας ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς και στο ποιοτικό σκέλος συμμετείχαν σε δομημένη συνέντευξη 10 εκπαιδευτικοί και 10 διευθυντές. Η συνάρθρωση των ποσοτικών και ποιοτικών αποτελεσμάτων φανέρωσε ότι οι εκπαιδευτικοί προσπάθησαν να ορίσουν το καινοτομικό σχολικό κλίμα και ανέφεραν στοιχεία που το ευνοούν χωρίς ωστόσο να αναφερθούν στην αξιολόγηση των νέων ιδεών και πρακτικών, η οποία αποτελεί βασικό συστατικό για τη βιωσιμότητά του καινοτομικού κλίματος (Sarafidou&Xafakos, 2015). Επίσης, αν και οι εκπαιδευτικοί τόνισαν εμφατικά την αναγκαιότητα του καινοτομικού σχολικού κλίματος, εξέφρασαν ουδέτερη προς ασθενή θετική συμφωνία αναφορικά με την ύπαρξή του, σε αντίθεση με τους/ις διευθυντές/ύντριες που υποστήριξαν ότι υπάρχει παρά τις όποιες δυσκολίες. Ακόμη, εντοπίστηκαν κάποιοι ανασταλτικοί παράγοντες ανάπτυξής του. Συμπερασματικά, τίθεται ο προβληματισμός αλλά και η πρόκληση, αναφορικά με την ανάπτυξη και τις προϋποθέσεις διατήρησης ενός καινοτομικού σχολικού κλίματος σε ένα σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο ως κοινό αποτέλεσμα ουσιαστικής συμμετοχής όλων των εμπλεκομένων.

Λέξεις κλειδιά: καινοτομικό σχολικό κλίμα, έρευνα μεικτών μεθόδων, εκπαιδευτικοί και διευθυντές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Exploring Teachers' Perceptions of the Innovative School Climate: A Mixed Methods Research

Vassiliki Tzika
Primary Education Teacher, PhD Candidate, University of Thessaly
vatzika@pre.uth.gr
Efstathios Xafakos
Primary Education Teacher, PhD, University of Thessaly
stathisxafakos@yahoo.com

The present research examines the perceptions of teachers and principals about the innovative school climate in the Greek context as it is considered to be a factor of school improvement (Geijsel, 2001). It is a mixed-methods research and the convergent parallel design was utilized. 184 teachers participated in the quantitative part, completing a self-report questionnaire and in the qualitative part, 10 teachers and 10 school principals participated in a structured interview. The articulation of quantitative and qualitative results showed that teachers tried to define the innovative school climate and cited elements that favor it without, however, referring to the evaluation of new ideas and practices, which is a key component for the sustainability of the

innovative climate (Sarafidou & Xafakos, 2015). Also, although the teachers emphasized the need for an innovative school climate, they expressed a neutral to weak positive agreement regarding its existence, in contrast to the school principals who claimed that it exists despite any difficulties. In addition, inhibitory barriers of its development have been identified. In conclusion, there is a questioning regarding the development and the conditions for maintaining an innovative school climate in a democratic school as a common result of the meaningful and active participation of all respondents.

Key words: innovative school climate, mixed methods research, teachers, school principals, Primary Education.

Μετασχηματίζοντας τον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου στην προσχολική εκπαίδευση στο πλαίσιο μιας συνεργατικής έρευνας –δράσης

Κυριακή Βέλκου
Υποψήφια Διδάκτωρ
Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
kikivelkou@gmail.com

Σοφία Αυγητίδου
Καθηγήτρια
Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
savgitidou@edlit.auth.gr

Η σημασία ενός συμμετοχικού προγραμματισμού στην προσχολική εκπαίδευση έχει αναδειχθεί ως ζητούμενο στην προοπτική της βελτίωσης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Παρόλα αυτά η διερεύνηση των πρακτικών προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου από τις νηπιαγωγούς στον ελλαδικό χώρο ανέδειξε ότι συχνά οι νηπιαγωγοί λειτουργούν ως αποδέκτες των αποφάσεων του θεσμικού και νομικού πλαισίου, ακολουθώντας οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας και της Σχολικής Συμβούλου (Βέλκου, 2015). Επίσης έχει διαπιστωθεί ότι οι νηπιαγωγοί, αν και αναφέρουν ότι σέβονται και λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις πρότερες εμπειρίες των μαθητών τους και ότι αναγνωρίζουν την αξία της συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, εντούτοις δεν ενθαρρύνουν την συμμετοχή των παιδιών και των γονέων στη λήψη αποφάσεων στο εκπαιδευτικό τους έργο (Δάβουλου, 2020· Νάστου, 2015· Μιχαλοπούλου, 2014). Γι' αυτό, στο πλαίσιο μιας συνεργατικής έρευνας-δράσης, δεκαπέντε νηπιαγωγοί υποστηρίχτηκαν στον μετασχηματισμό των πεποιθήσεων και των πρακτικών τους σχετικά με τον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου μέσα από θεωρητικές, ερευνητικές και αναστοχαστικές στρατηγικές ενίσχυσης της επαγγελματικής τους μάθησης. Η συγκεκριμένη έρευνα αντλεί από την ανάλυση των πεποιθήσεων και των πρακτικών προγραμματισμού των νηπιαγωγών και τα ημερολόγια της διευκολύντριας για να παρουσιάσει τις αρχικές νοηματοδοτήσεις και πρακτικές του προγραμματισμού τους. Επίσης, αναλύονται οι διαδικασίες που εφαρμόστηκαν για την υιοθέτηση ενός τριπλού ρόλου από τις εκπαιδευτικούς με στόχο την διερεύνηση, τον αναστοχασμό και τον τεκμηριωμένο σχεδιασμό δράσεων ως προϋπόθεση ενός συμμετοχικού σχεδιασμού. Τέλος, παρουσιάζονται οι έμπρακτες αλλαγές στον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου ως αποτέλεσμα της υποστήριξης των νηπιαγωγών στην κριτική επίγνωση και αναθεώρηση των προηγούμενων πρακτικών τους μέσα από συλλογικές διαδικασίες.

Λέξεις κλειδιά:προσχολική εκπαίδευση, εκπαιδευτικός προγραμματισμός, συνεργατική έρευνα-δράση

Transforming educational planning in early childhood education in the context of a participatory action-research project

Kyriaki Velkou
Ph.D candidate
University of Western Macedonia
kikivelkou@gmail.com
Sofia Avgitidou
Professor,
Aristotle University of Thessaloniki,
savgitidou@edlit.auth.gr

Participatory planning in early childhood education has emerged as a demand for improving the quality of educational work. However, research of Greek ECE teachers' practices regarding their educational planning has shown that they usually function as recipients of the institutional and legal context following the instructions of the Ministry of Education and those of the School Counselor (Velkou, 2015). It has also been found that although ECE teachers claim that they respect and take into account the needs, desires and previous experience of their pupils and also recognize the value of parental involvement, they do not encourage either children's or parents' participation in decision making processes (Davoulou, 2020· Nastou, 2015· Michalopoulou, 2014). Thus, fifteen kindergarten teachers were supported to rethink their beliefs and practices regarding educational planning and act as researchers and reflective practitioners within an action research project. This paper presents teachers' initial beliefs and practices and reveals how their beliefs and practices in educational planning were transformed by acquiring a triple role as researchers, reflective practitioners and informed designers of their work through documentation. It also analyzes the procedures to support teachers' triple role in exploring, reflecting and documenting an action plan as a prerequisite for participatory planning. Examples of educational change are presented as results of critical awareness and collective processes.

Key words: preschool education, school planning, participatory action research

Απόψεις Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης περί της Επιχειρηματικής Ηγεσίας στο Σχολείο τους

Αικατερίνη Μπαλάση
Συμβασιούχος Διδάσκουσα & Μεταδιδακτορική ερευνήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ, Δασκάλα ΠΕ70
aff00571@uowm.gr
Γεώργιος Ιορδανίδης
Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
giordanidis@uowm.gr
Χριστίνα Καραγιάννη
Εκπαιδευτικός ΠΕ02Διευθύντρια Γυμνασίου (με λυκειακές τάξεις) Λαιμού Πρεσπών, M.Ed.
kriskaragianni@gmail.com

Σήμερα καθίσταται αναγκαίος ο ρόλος του σχολικού διευθυντή ως επιχειρηματικού ηγέτη, ανταποκρινόμενου στις ανάγκες των μαθητών και στις μεταβαλλόμενες προκλήσεις/απαιτήσεις του σχολικού περιβάλλοντος. Η παρούσα πανελλαδική ποσοτική έρευνα διερεύνησε, μέσω των απόψεων των εκπαιδευτικών (N=630), την επιχειρηματική ηγετική συμπεριφορά (ΕΗΣ) των

διευθυντών δημοτικών σχολείων, βάσει αξιοποίησης καινοτομίας, ευκαιριών, και ρίσκων σε προσωπικό/ηγετικό και οργανωσιακό επίπεδο. Χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο «Entrepreneurial Leadership Questionnaire».Βάσει των αποτελεσμάτων, οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται πρακτικές/χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής ηγεσίας στο σχολείο τους (Μ.Ο.=3.60/Τ.Α.=0.77), η οποία ερμηνεύεται από πέντε διαστάσεις ΕΗΣ. Η «παραγωγική ηγετική συμπεριφορά» (Μ.Ο.=3.72/Τ.Α.=0.74) παραπέμπει σε δημιουργικό έργο των σχολικών διευθυντών, καινοτόμες προσεγγίσεις επίλυσης προβλημάτων, συμμετοχική λήψη αποφάσεων. Η «ηγετική συμπεριφορά εγρήγορσης» (Μ.Ο.=3.69/Τ.Α.=0.83) υποδηλώνει ενθάρρυνση δημιουργικής σκέψης και βελτίωση μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων, δοκιμής/πειραματισμού. Βάσει της «διερευνητικής ηγετικής συμπεριφοράς» (Μ.Ο.=3.57/Τ.Α.=0.81), οι διευθυντές επιδιώκουν οργανωσιακή ανάπτυξη και επίδοση μέσω αξιοποίησης νέων ευκαιριών και δημιουργικών στρατηγικών, οραματιζόμενοι το καινοτόμο μέλλον του οργανισμού. Ως τέταρτη, η «ηγετική συμπεριφορά ενσωμάτωσης/ενοποίησης» (Μ.Ο.=3.53/Τ.Α.=0.81) υποδηλώνει χαμηλότερου βαθμού επικοινωνία του οργανωσιακού οράματος στο προσωπικό, ενθάρρυνση επιχειρηματικής σκέψης, και παροχή κατάλληλων πόρων για καινοτόμες ιδέες, ενώ ως τελευταία η «γενική επιχειρηματική ηγετική συμπεριφορά» (Μ.Ο.=3.49/Τ.Α.=0.82) καταδεικνύει μη επαρκή εφαρμογή της επιχειρηματικής προσέγγισης στο σχολικό/οργανωσιακό πλαίσιο.Συμπερασματικά, αν και οι σχολικοί διευθυντές επιδεικνύουν ηγετικές συμπεριφορές προαγωγής της καινοτομίας και δημιουργικότητας, ωστόσο, εκλείπει η καλλιέργεια οργανωσιακής/σχολικής κουλτούρας επιχειρηματικού προσανατολισμού. Το συγκεντρωτικό-γραφειοκρατικό εκπαιδευτικό σύστημα και η έλλειψη σχολικής αυτονομίας και λογοδοσίας αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες, ενώ στην ομοιομορφία (εσωτερικής) εκπαιδευτικής πολιτικής αποδίδεται η μη ανεύρεση στατιστικά σημαντικών διαφορών.

Λέξεις κλειδιά: επιχειρηματική ηγεσία, ηγετική συμπεριφορά, σχολικοί διευθυντές, εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δημοτικά σχολεία

Ερευνητικό Κλίμα και Ηγεσία στο Δημοτικό Σχολείο: ο διαμεσολαβητικός ρόλος της λειτουργίας του ως Σχολείου που Μαθαίνει

Ευστάθιος Ξαφάκος
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 & Διδάκτωρ ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
stathisxafakos@yahoo.com

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να μελετήσει την ύπαρξη ερευνητικού κλίματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τη σχέση της με το στυλ ηγεσίας και λειτουργίας του σχολείου. Ειδικότερα εξετάζονται παράγοντες όπως ο βαθμός λειτουργίας του σχολείου ως μανθάνοντος οργανισμού και το παρωθητικό καθώς και το κατανεμημένο στυλ ηγεσίας. Η έρευνα υλοποιήθηκε με συλλογή ερωτηματολογίων από ένα δείγμα 304 εκπαιδευτικών, που υπηρετούσαν σε δημόσια Δημοτικά Σχολεία με καινοτομική δραστηριότητα, ευρεία γεωγραφική εκπροσώπηση και ποικιλία μεγέθους. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε κλίμακες για το ερευνητικό κλίμα, το ΣΟΜ και τη σχολική ηγεσία που κατασκευάστηκαν ειδικά για τη συγκεκριμένη έρευνα, αξιοποιώντας τη διεθνή καθώς και την ελληνική εμπειρία μέτρησης των σχετικών εννοιών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν φαίνεται να εντοπίζουν στοιχεία ερευνητικού κλίματος στα σχολεία που υπηρετούν, αν και υπήρξε μία διαφοροποίηση μεταξύ εκπαιδευτικών των κλασσικών και Πειραματικών Σχολείων, με τα δεύτερα να υπερέχουν. Ακόμη, προέκυψε μέσα από την ανάλυση διαδρομών ότι η ανάπτυξη ερευνητικού κλίματος είναι συνεπακόλουθο της ανάπτυξης του σχολείου ως οργανισμού που μαθαίνει και ότι η λειτουργία του σχολείου ως μανθάνοντος οργανισμού αποτελεί διαμεσολαβητικό παράγοντα για την επίδραση της παρωθητικής και της κατανεμημένης ηγεσίας.

Λέξεις κλειδιά: ερευνητικό σχολικό κλίμα, Το Σχολείο ως οργανισμός που μαθαίνει (ΣΟΜ), σχολική ηγεσία, εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Research School Climate and School Leadership: the mediating role of its function as a Learning School

Efstathios Xafakos
Primary School Teacher, PhD, University of Thessaly
stathisxafakos@yahoo.com

The present research attempts to study the existence of a research climate in primary education and its relationship with the leadership style and operation of the school. In particular, factors such as the degree of operation of the school as a learning organization and the stimulating as well as the distributed leadership style are examined.The research was carried out by collecting questionnaires from a sample of 304 teachers, who served in public Primary Schools with innovative activity, wide geographical representation and a variety of sizes. The questionnaire included scales for the research climate, the School as Learning Organization and the school leadership that were constructed specifically for this research, utilizing the international as well as the Greek experience of measuring the relevant concepts.The results show that teachers do not seem to find evidence of a research climate in the schools they serve, although there has been a difference between teachers in the Classical and Experimental Schools, with the latter predominating. Furthermore, it emerged from the path analysis that the development of a research climate is a consequence of the development of the school as a learning organization and that the functioning of the school as a learning organization is a mediating factor for the influence of the stimulating and distributed leadership.

Key words: research school climate, The School as a learning organization (LSO), school leadership, Primary Education teachers

Σχολικοί Σύμβουλοι: Πολιτικοί ή Οργανικοί Διανοούμενοι;

Χριστίνα-Μαρία Ευθυμίου
Εκπαιδευτικός, ΜΔΕ στις Επιστήμες της Αγωγής, Δεύτερο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων, Δωδώνης 6, 45332 Ιωάννινα
efthxrima@gmail.com
Θεμιστοκλής Γκόγκας
Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Πανεπιστημιούπολη, 45110 Ιωάννινα
thegogas@uoi.gr

Η κατάργηση των Επιθεωρητών και η εισαγωγή του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με τον Ν. 1304/1982, αποτέλεσε μια χρονική τομή. Στον συνδικαλιστικό εκπαιδευτικό τύπο διαφαίνεται μια ευφορία, όπως τουλάχιστον είναι διατυπωμένη μέσα από τα ενθουσιώδη κείμενα της εποχής. Η πολιτική συγκυρία με την πρώτη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, μόλις ένα χρόνο πριν, δημιούργησε ένα κλίμα αισιοδοξίας στον εκπαιδευτικό κόσμο, δεδομένης της υπεσχημένης «Αλλαγής». Η προσδοκώμενη αλλαγή στα εκπαιδευτικά πράγματα, ωστόσο, καθηλώθηκε στην αναμονή της έκδοσης των Προεδρικών Διαταγμάτων, που αφορούσαν τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των Σχολικών Συμβούλων και που δεν εκδόθηκαν ποτέ. Οι νέοι -τότε- Σχολικοί Σύμβουλοι, μην έχοντας κάποιο θεσμικό πρότυπο να ακολουθήσουν, επέλεξαν μια μη παρεμβατική παρουσία στα εκπαιδευτικά πράγματα. Με ελάχιστες εξαιρέσεις δεν αναπτύχθηκαν εκείνες οι πρωτοβουλίες που θα έδιναν

ένα πρόσφορο βήμα διαλόγου στους εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της αναδιαμόρφωσης του πολιτικού πλαισίου το 1982, σε συνάρτηση με την denovo συμμετοχή των εκπαιδευτικών στα της διοίκησης της εκπαίδευσης (λ.χ. συμμετοχή αιρετών στα Υπηρεσιακά Συμβούλια), θα ανέμενε κανείς ότι οι εκπρόσωποι του νέου θεσμού θα αναλάμβαναν ρόλο πολιτικών διανοουμένων, οργανώνοντας τον εκπαιδευτικό κλάδο στη διαμόρφωση ενός ανοιχτού και συμμετοχικού θεσμικού πλαισίου. Κάτι τέτοιο προϋπέθετε την ανάληψη ευρύτερων πρωτοβουλιών εκ μέρους των εκπαιδευτικών επιτρέποντας την άρθρωση ενός κανονιστικού λόγου από την πλευρά μείζονος οργανωτικού φορέα, όπως λ.χ. η ΔΟΕ ή η ΟΛΜΕ. Κάτι τέτοιο δεν έγινε κατορθωτό, εξ αιτίας των ιδεολογικών και επικοινωνιακών στεγανών, οπότε οι Σχολικοί Σύμβουλοι βαθμηδόν μετέβησαν σε ένα επίπεδο οργανικών διανοουμένων. Αποτέλεσμα: με την πάροδο του χρόνου, ο θεσμός οδηγήθηκε σε παροπλισμό και εν μέρει σε απαξίωση του έργου των Σχολικών Συμβούλων από τους εκπαιδευτικούς της τάξης.
Αυτό ερμηνεύεται από την ηγεμονική επίδραση που άσκησε ο «επιθεωρητισμός», αλλά και από την απουσία διάδοχης κατάστασης σε θεσμικό επίπεδο. Ο Γκράμσι το αποδίδει ανάγλυφα γράφοντας «... Η κρίση έγκειται ακριβώς στο γεγονός ότι το παλιό πεθαίνει και το καινούργιο δεν μπορεί ακόμη να γεννηθεί. Σ' αυτό το μεσοδιάστημα εμφανίζεται μια μεγάλη ποικιλία νοσηρών συμπτωμάτων».
Η παρούσα ανακοίνωση διερευνά τον κανονιστικό και τον δημόσιο λόγο γύρω από το θεσμό των Σχολικών Συμβούλων. Εξετάζει κείμενα της εποχής, όπου σε συγκριτικό επίπεδο παρουσιάζονται και αναλύονται οι ιδεολογικές διαστάσεις του φαινομένου από τη εμφάνιση του θεσμού ως τη μετεξέλιξή του (Ν. 4547/2018). Το θεωρητικό πλαίσιο δίνεται μέσα από το έργο του Γκράμσι, με κύρια ερμηνευτικά εργαλεία την ηγεμονία, την κουλτούρα και τους διανοούμενους.

Λέξεις – κλειδιά: επιθεωρητισμός, Σχολικοί Σύμβουλοι, ηγεμονία, κουλτούρα, διανοούμενοι

School Consultants: Political or Organic Intellectuals?

Christina-Maria Efthymiou
Teacher, MDE in Educational Sciences, Second Experimental Primary School of Ioannina, Dodonis 6, 45332 Ioannina
efthxrima@gmail.com
Themistoklis Gogas
Associate Professor of the University of Ioannina, Department of Primary Education, University of Ioannina, Campus, 45110 Ioannina
thegogas@uoi.gr

In 1982, the institution of School Inspectorate was abolished and replaced by the newly established body of 'School Consultants'. This change marked the beginning of a new period in Greek education. The euphoria spread among teachers was expressed in enthusiastic texts that circulated through trade union leaflets as well as in nationwide newspapers. The change took place just one year after the rise to the office of the first Socialist government, hence the climate of optimism among educators, that was reflected in the moto of the new government: "Change". However, the expected modifications were subject to a series of legal amendments concerning the duties of School Consultants. The legal frame was never completed, leading to a depreciation of the institution and a consequent disrespect of School Consultants by the classroom teachers.
This present paper examines the regulatory and public discourse around the issue of School Consultants. The narrative covers the initial period of the institutionalisation of School Consultants for it reveals the causal facts that framed the new institution. The examination considers two major factors. The first is the reshaping of the educational realm according to the

political and ideological framework. The second is the remodelling of the educational administration to a participatory scheme. For instance, Education Councils of Local, Regional and National levels were composed by both administrators and elected Union members. In this context one would expect that the representatives of the new institution (School Consultants) would undertake the role of political intellectuals, reforming education according to a participatory institutional frame. Moreover, this would launch wider initiatives by teachers, allowing the articulation of a regulatory discourse on behalf of the Teachers Unions. This never happened. School Consultants, lacking any model to follow, chose a non-intervening presence in educational matters. This is partly explained by the hegemonic influence that the Inspectorate exercised upon education. To another extent this is explained by the lack of a succession state, as Gramsci argues. Accordingly, transitional periods may just provide the grounds for the application of a particular hegemony, irrespective of ideologies. In addition to these, the way Union leaderships operated formulated administrative layers not accessible to teachers.
With few exceptions, those initiatives that could provide the podium for a wider discourse on education were never developed, thus School Consultants transformed to organic intellectuals.

Key – words: School Inspection, School Consulants, hegemony, culture, intellectuals

Κουλτούρα Συνεργασίας και Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: Μια έρευνα δράσης στην πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Δήμητρα Μπάρδα
Δασκάλα - Υποψήφια Διδάκτωρ
Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο
dimitra_barda@yahoo.gr

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να ανιχνεύσει και να αξιολογήσει την κουλτούρα συνεργασίας στα σχολεία και την ανάπτυξή της με χρήση συνεργατικών πρακτικών επαγγελματικής ανάπτυξης και ειδικότερα της συνεργατικής έρευνας δράσης. Αποτελεί μια μικρής κλίμακας παρέμβαση στη λειτουργία του πραγματικού κόσμου και μια προσεκτική εξέταση των επιπτώσεων αυτής. Κρίθηκε ως η καταλληλότερη μέθοδος για την υλοποίηση της έρευνάς μας, όντας εμπεριστατωμένη, συνεργατική, συμμετοχική και αυτό-αξιολογική. Έρευνες δράσης πραγματοποιημένες στην Ελλάδα παρείχαν περιγραφές γεγονότων που αντιμετώπισαν οι συμμετέχοντες και έδειξαν την αξία αυτής της διαδικασίας, αλλά δεν υπέδειξαν πώς οι δάσκαλοι μπορούν ή πρέπει να χειριστούν τα δεδομένα που συλλέγονται. Η μελέτη μας ενδιαφέρεται για το πώς οι εκπαιδευτικοί δύνανται να διατηρήσουν συνεργατικές πρακτικές, ώστε με αυτήν την αλλαγή νοοτροπίας και κουλτούρας να ενισχύσουν και να βελτιώσουν την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Εστιάζουμε στην κατανόηση και αντιμετώπιση των παραγόντων που δυσκολεύουν τη δημιουργία κλίματος συνεργασίας στα σχολεία. Μέσω της έρευνας αναμένεται να ελαχιστοποιηθούν οι λόγοι που απωθούν τους εκπαιδευτικούς από την εφαρμογή συνεργατικών πρακτικών και να ενισχυθεί η μεταξύ τους εμπιστοσύνη. Η δημιουργία συνεργασίας στο διδακτικό και διοικητικό προσωπικού στα σχολεία, η οποία εστιάζει τόσο στις διδακτικές πρακτικές αλλά και στην αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από διοικητικούς και οργανωτικούς περιορισμούς, αναμένεται να συμβάλει στη βελτίωση της επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά:επαγγελματική ανάπτυξη, κουλτούρα συνεργασίας, έρευνα- δράση

Collaboration and Teacher's Professional Development: Action Research in Primary Education

Dimitra Barda
Elementary teacher/ Phd Candidate
Hellenic Open University
dimitra_barda@yahoo.gr

The present research attempts to detect and evaluate the culture of collaboration in schools and its development through the use of collaborative professional development practices and in particular collaborative action research. It is a small-scale intervention in the operation of the real world and a close examination of its effects. It was considered as the most appropriate method for the implementation of our research, as it is collaborative, participatory and self-evaluative. Action research conducted in Greece have provided descriptions of the events faced by participants and highlighted the value of this process, but did not indicate how teachers can or should handle the data collected. Our study is interested in how teachers are able to maintain collaborative practices so that with this change in mindset and culture they can reinforce and improve their professional development. We focus on understanding and addressing those factors that make it difficult to create a collaborative climate in schools. Through our research, the reasons that deter teachers from the implementation of collaborative practices are expected to be minimized and the trust between them to be strengthened. The establishment of collaboration between teaching and administrative staff in schools, which focuses both on teaching practices and on overcoming problems arising from administrative and organizational constraints, is expected to contribute to the improvement of the professional development of teachers.

Key words: professional development, collaboration, action research

Το κινηματογραφικό σενάριο και οι παιδαγωγικές του συνεπαγωγές

ΔημήτριοςΝτανόπουλος
δάσκαλος, MEd, PhD, ΠΤΔΕ-ΑΠΘ
dimntan@gmail.com

Οι Σπουδές για τη Διασκευή της Λογοτεχνίας (AdaptationStudies) ασχολούνται με το αρχικό κείμενο (λογοτεχνία) και το τελικό προϊόν (κινηματογραφική ταινία), ξεχνώντας όμως το ενδιάμεσο, εύπλαστο, ανοιχτό και συνήθως χαρακτηριζόμενο ως τεχνικό κείμενο, που ονομάζεται σενάριο. Η συγγραφή σεναρίων (screenwriting) αποτελεί ένα πεδίο στενού ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος που εντάσσεται στις Κινηματογραφικές Σπουδές. Με την παρούσα ανακοίνωση θα προσπαθήσουμε να αναζητήσουμε απαντήσεις στα εξής ερωτήματα: Θα μπορούσε το σενάριο να αποτελέσει ένα αυτόνομο λογοτεχνικό είδος; Ποια η χρησιμότητα της διαπραγμάτευσης αυτού του κειμενικού είδους στην Εκπαίδευση; Ειδικότερα, όταν πρόκειται για τη διασκευή ενός λογοτεχνικού έργου πώς θα μπορούσε αυτή η πρακτική να συμπεριληφθεί στο μάθημα της Λογοτεχνίας και της Γλώσσας στο σχολείο; Πώς η Παιδαγωγική μπορεί να αξιοποιήσει τη συγκεκριμένη πρακτική μιας εξωσχολικής συγγραφικής κοινότητας προς όφελος της σχολικής; Οι προβληματισμοί, οι ισχυρισμοί και οι προτάσεις μας υποστηρίζονται από τη βιβλιογραφική μελέτη μας, παράλληλα με την ιδιότυπη μακροχρόνια εθνογραφική έρευνα που πραγματοποιήσαμε, παρακολουθώντας τη διαδικασία διασκευής ενός αυτοβιογραφικού μυθιστορήματος σε κινηματογραφικό σενάριο.
Λέξεις κλειδιά: κινηματογραφικό σενάριο, κειμενικό είδος, λογοτεχνία, διασκευή, κινηματογραφική εκπαίδευση

Screenplay and its pedagogic implications

Demetrios Ntanopoulos
Elementary school teacher, MEd, PhD, ELED-AUTH
dimntan@gmail.com

Adaptation Studies deal with the initial text (literature) and the final product (film) ignoring, however, the screenplay, an intermediate, flexible, open text often characterized as a technical text. Screenwriting constitutes a tight academic research field that belongs to Film Studies. This presentation attempts to answer the following questions: Could screenplay form an autonomous literature genre? What is the value of approaching this textual genre in Education? More specifically, when it comes to the adaptation of literature, how could this practice form a part of the school subjects of Literature and Language? In which ways could Pedagogy make use of a specific practice of a writing community outside school to the advantage of the school community? Our questions, arguments and suggestions are supported by our literature review in conjunction with a lengthy ethnographic research we conducted which traced the adaptation process of an autobiographical novel into a screenplay.

Key words: screenplay, genre, literature, film adaptation, film education

Του γιοφυριού της Άρτας: Διδακτικό σενάριο Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για ξενόγλωσσους σπουδαστές

AidaZoto
Εκπαιδευτικός, Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης, Πανεπιστημιακό Κολέγιο ΛΟΓΟΣ
aida.zoto@kulogos.edu.al
Λίνα Μπασούκου-Εκπαιδευτικός, Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης, Πανεπιστημιακό Κολέγιο ΛΟΓΟΣ
lina.basoukou@kulogos.edu.al

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται ένα διδακτικό σενάριο Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για ξενόγλωσσους (αλβανόφωνους) σπουδαστές επιπέδου ελληνομάθειας Β1, υπό το πρίσμα αξιοποίησης της λογοτεχνίας στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η ταυτότητα του διδακτικού σεναρίου, το πλαίσιο υλοποίησης, η διδακτική μεθοδολογία, οι φάσεις υλοποίησης και η πορεία της διδασκαλίας, με βάση το κείμενο του δημοτικού τραγουδιού "Του γιοφυριού της Άρτας". Προτείνεται το υβριδικό μοντέλο μάθησης-συνδυασμός δραστηριοτήτων παραδοσιακής μάθησης μαζί με εργαλεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη μορφή της Μικτής Μάθησης (Blended Learning). Ως προς τις θεωρίες της διδακτικής της λογοτεχνίας, το σενάριο στηρίζεται στην κειμενοκεντρική θεώρηση του I. A. Richards και στην αναγνωστική θεωρία της L. Rosenblatt.Ως προς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, αναμένεται η ενίσχυση του επιπέδου ελληνομάθειας των φοιτητών, η ανάπτυξη του λογοτεχνικού τους γραμματισμού, η βιωματική προσέγγιση της ποίησης μέσα από δραστηριότητες δημιουργικής γραφής και θεατρικής προσαρμογής (δραματοποίησης), η ενίσχυση της αισθητικής καλλιέργειας και της ευαισθησίας τους, η καλλιέργεια των εποικοινωνιακών τους δεξιοτήτων στο πλαίσιο της συνεργατικής και βιωματικής μάθησης, η εξάσκηση στη χρήση των ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων και αλληλεπιδραστικών συνεργατικών τεχνολογιών. Μέσα από τη συγκριτική μελέτη των αλβανικών παραλλαγών του τραγουδιού, αναμένεται επίσης η ανάπτυξη διαπολιτισμικής συνείδησης.

Λέξεις κλειδιά: Νεοελληνική Λογοτεχνία, Νεοελληνική γλώσσα, διδακτικό σενάριο, κειμενοκεντρική θεώρηση, ψηφιακά εργαλεία

"Tou giofyriou tis Artas" ("The bridge of Arta"): A teaching scenario of Modern Greek Literature for foreign language students

Aida Zoto
M.A., Assistant Lecturer at LOGOS University College
aida.zoto@kulogos.edu.al
Lina Basoucou
M.A., Assistant Lecturer at LOGOS University College
lina.basoukou@kulogos.edu.al

This paper presents a teaching scenario of Modern Greek Literature for foreign language (Albanian-speaking) students of B1 level of Greek studies, with regard to the use of literature in foreign language learning. It mainly focuses on the teaching scenario, implementation framework, teaching methodology, different phases and course of teaching based on the text of the folk song "Tou giofyriou tis Artas"" ("The bridge of Arta"). What is hereby proposed is the hybrid learning model - a combination of traditional learning activities with distance learning tools in the form of Blended Learning. In the field of theories of teaching literature, the scenario is based on I.A. Richards's text-centered approach and L. Rosenblatt's reader response theory. As

far as learning outcomes are concerned, students are expected to enhance their level of Greek literacy, develop their literary literacy, approach poetry experientally through creative writing and theatrical adaptation acrivities (dramatization), enhance their aesthetic culture and sensitivity, improve their communication skills in the context of collaborative and experiential learning, as well as to practice the use of digital educational tools and interactive collaborative technologies. Through the comparative study of Albanian variants of the song, it is expected a development of intercultural awareness as well.

Key words: Modern Greek Literature, Modern Greek Language, teaching scenario, text-centered approach, digital tools

Το Μουσείο ως τόπος συνάντησης και αλληλεπίδρασης διαφορετικών κοινωνικών ομάδων με την ιστορία και την τέχνη. Το παράδειγμα του 1821 στη μη τυπική εκπαίδευση.

Κατερίνα Τζαβάρα
Εκπαιδευτικός MSc – Συγγραφέας, Εκπαιδευτικά Προγράμματα ΙΜΜΑ
kemit.education@imma.edu.gr

Τα σύγχρονα μουσεία αποτελούν χώρους μάθησης, εκπαίδευσης αλλά και ψυχαγωγίας. Ο διευρυμένος ρόλος της λειτουργίας τους ως φορείς ανάδειξης και προώθησης της ιστορικής μνήμης αλλά και κοινωνικής, εκπαιδευτικής και πολιτιστικής εκπαίδευσης, σε ένα διαφορετικό περιβάλλον μάθησης από αυτό του σχολείου, προκαλεί την ανάγκη αναζήτησης νέων μορφών συνεργασίας και εναλλακτικής παρουσίασης του εκθεσιακού υλικού στο ευρύ κοινό, όπως είναι τα εικαστικά εργαστήρια. Την ίδια στιγμή, η εκπαίδευση των παιδιών στην ιστορική γνώση και η ανάδειξη της ατομικής τους ταυτότητας στο παρόν, αποτελεί δύσκολο έργο. Προς την κατεύθυνση αυτή συγκλίνουν και οι εκπαιδευτικές δράσεις του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, με την πρωτοβουλία υλοποίησης βιωματικών εργαστηρίων ιστορίας και τέχνης για παιδιά. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι στόχοι, η μεθοδολογία, τα στάδια και το περιεχόμενο των δράσεων των καλοκαιρινών εργαστηρίων του Μουσείου, για παιδιά ηλικίας 5-12 ετών, στο πλαίσιο των επετειακών του εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης με έμφαση στην προώθηση του ιστορικού γραμματισμού και της γνώσης μέσω ψυχαγωγίας. Τα αποτελέσματα του project αναδεικνύουν τον ξεχωριστό ρόλο της οργανωμένης μουσειακής εμπειρίας στις διαδικασίες της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Μουσειακή εκπαίδευση, Μη τυπική εκπαίδευση, Τέχνη στην Εκπαίδευση, Ιστορικός γραμματισμός.

The Museum as a meeting point and interaction space of different social groups with history and art. The example of the Greek War of Independence in 1821 in non-formal education.

Katerina Tzavara
Educator MSc – Author, Educational Programmes IMMA
kemit.education@imma.edu.gr

Today's museums are becoming learning environments, spaces of education and entertainment. Their extended role as leading organizations that support and promote historical memory but also social, educational and cultural education, in a different learning environment than that of school, causes the need to seek new forms of cooperation and alternative presentation of

exhibition material to the public, such as art workshops. Meanwhile, history education for children and highlighting their individual identity at the present time is a difficult task. The educational and cultural activities of IMMA converge in this direction, with the initiative of implementing experiential history and art workshops for children. This paper presents the goals, methodology, stages and content of the activities of the summer workshops of the Museum, in the context of its anniversary celebrations for the Greek Revolution, by promoting historical literacy and knowledge, through entertainment. The results of the project highlight the special role of organized museum experience in non-formal education.

Key words: Museum education, Non-formal education, Arts in Education, Historical literacy.

Ποιος είν΄τούτος που λαλεί...; Προσεγγίζοντας βιωματικά στο Μουσικό Σχολείο τις αφηγήσεις ζωής καλλιτεχνών. Η περίπτωση της Γιώτας Βέη

Μαρία Βε
Φιλόλογος MEd-Μουσικός
Εκπαιδευτικός στο Μουσικό Σχολείο Λαμίας
vemariatr@gmail.com

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία διδακτική πρόταση για την εφαρμογή της βιογραφικής προσέγγισης στη λαογραφική έρευνα μέσα από τις Αφηγήσεις Ζωής ,έχοντας ως casestudy μία καταξιωμένη εκπρόσωπο του δημοτικού τραγουδιού, τη Γιώτα Βέη, σε ένα σχολείο ιδιαίτερης φυσιογνωμίας όπως το Μουσικό Σχολείο.Η Λαογραφία εντάσσει ουσιαστικά τις Αφηγήσεις Ζωής στην έρευνά της ως νέο αφηγηματικό υλικό εξαιρετικού ενδιαφέροντος (Γκασούκα, Φουλίδη, 2017).Το ενδιαφέρον για την έρευνα προήλθε από τη διαπίστωση ότι οι μαθητές-τριες έδειξαν να έχουν περιορισμένο πεδίο γνώσης εκπροσώπων της γνήσιας δημοτικής παράδοσης ενώ ταυτόχρονα ενδιαφέρθηκαν να γνωρίσουν την προσωπικότητα και την προσφορά τους καθώς και τη μέθοδο προσέγγισής τους.Σκοπός είναι η γνωριμία των μαθητών –τριών με τις Αφηγήσεις Ζωής και τα μεθοδολογικά τους εργαλεία (κατευθυνόμενη-ημιδομημένη συνέντευξη, Κακάμπουρα 2011, Κάβουρας, 1999) και η ανάπτυξη ερευνητικών δεξιοτήτων, η παράλληλη καλλιέργεια του οπτικού εγγραμματισμού τους (visualliteracy), η καταγραφή και αξιοποίηση οπτικοακουστικών τεκμηρίων (Κακάμπουρα, Κασσαβέτη,2018) ,η παραγωγή πρωτότυπου ψηφιακού υλικού, η αξιοποίηση του διαδικτύου στην ψηφιακή Λαογραφία και εθνογραφική έρευνα (Καπανιάρης, Γκασούκα στο Αυδίκος,2016). Έμφαση δίνεται στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο (Piaget, 1979, Bruner, 1995,Ματσαγγούρας, 1987) και στην ανακαλυπτική μάθηση (Vygotsky, 1997) μέσω βιωμάτων- εμπειριών (Κακάμπουρα, 2016:284-293,Χρυσαφίδης,2000).

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, Λαογραφία , Αφηγήσεις Ζωής, Δημοτικό τραγούδι, Οπτική Εθνογραφία

Φρίντα Κάλο: Ο χαρακτήρας και το παιδικό βιβλίο

Μαργαρίτα- Ευθυμία Γούκου,
Υποψήφια Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,
margaritagoukou@yahoo.com

Η διάσημη Μεξικανή ζωγράφος, Φρίντα Κάλο πέραν του σπουδαίου καλλιτεχνικού έργου που άφησε στην ανθρωπότητα έγινε σύμβολο και παράδειγμα ψυχικής δύναμης για την πορεία της

εξέλιξής της ξεπερνώντας ατομικές, προσωπικές και κοινωνικές δυσκολίες. Τα παιδικά βιβλία παρέχουν στα παιδιά εφόδια να αντιληφθούν και να αντιμετωπίσουν τις διακρίσεις (Taylor, 2003) και σύμφωνα με τους Prater και Dyches (2008), το βιβλίο δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να αποκτήσει γνώση , να καλλιεργήσει τη συνείδηση, την αποδοχή και το σεβασμό της διαφορετικότητας και κάθε μορφής αναπηρίας του εαυτού του και των γύρω του. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η σύγκριση δύο εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων σύγχρονων εκδόσεων με βασικό ήρωα τη Φρίντα Κάλο: 1) Κάλο, Φ., «Οι δύο Φρίντες, Αναμνήσεις δια χειρός Φρίντα Κάλο» 2) Brownridge, L. «ΠΟΡΤΡΕΤΑ ΖΩΓΡΑΦΩΝ, ΦΡΙΝΤΑ ΚΑΛΟ». Η διερεύνηση και η ανάλυση των δύο ελληνικών εκδόσεων χαρτογραφεί τις διαφορετικές εκδοχές της Φρίντα Κάλο ως χαρακτήρας παιδικής λογοτεχνίας και εστιάζει στα κοινωνικά ζητήματα που αναδεικνύει ο εκάστοτε συγγραφέας μέσα από τα βιογραφικά στοιχεία της ζωγράφου.

Frida Kahlo: The character and the children's book

Margarita-Eftymia Goukou
PhD candidate in the Department of Early Childhood Education at University of Ioannina
margaritagoukou@yahoo.com

Frida Kahlo, the great Mexican painter, apart from the great works of art that she left to humanity, she herself became a symbol as the person who demonstrated a lot of mental strength, by overcoming individual, personal and social difficulties.Children's books provide children with the tools to be able to recognize and deal with discrimination (Taylor, 2008) and according to Prater and Dyches (2008) books enable the child to acquire knowledge, to cultivate consciousness, acceptance and respect for diversity and any form of disability of himself and of those around him.
The purpose of this paper is to compare two illustrated children's books of modern editions with Frida Kahlo figuring as the main character: 1) Kahlo, F. The Two Fridas, 2) Brownridge, L. Portrait of an Artist: Frida Kahlo . The analysis of the two Greek editions examines the different versions of Frida Kahlo as a character of children's literature texts by focusing on the social issues that the authors highlight through biographical data concerning the painter.
Key words: FridaKahlo, ζωγράφος, παιδική λογοτεχνία, βιογραφία, παιδικό βιβλίο

Τα σύνολα μουσικών οργάνων ως πλαίσιο ενίσχυσης πλευρών της κοινωνικοσυναισθηματικής συμπεριφοράς μαθητών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Αγιοπετρίτου Σοφία
Msc**,** Μουσικολόγος/Εκπαιδευτικός Μουσικής Αγωγής Α/θμιας Εκπαίδευσης.
sofayio@gmail.com
Ράπτης Θεοχάρης
chraptis@uoi.gr

Η τάξη μέσα από δραστηριότητες με σύνολα μουσικών οργάνων μετασχηματίζεται σε μια ομάδα που δρα συλλογικά, αλληλεπιδρώντας, αναλαμβάνοντας ευθύνες, εξερευνώντας, ανακαλύπτοντας και δημιουργώντας. Μέσα από τις ομάδες αυτές επιβεβαιώνεται ο κοινωνικός χαρακτήρας της μουσικής, καθώς οι μαθητές συνειδητοποιούν ότι το μουσικό αποτέλεσμα είναι παράγωγο συλλογικής εργασίας και ότι ο καθένας συνεισφέρει μοναδικά σε αυτό.Πρόκειται για μια ενεργή και δημιουργική διαδικασία που δεν βοηθά μόνο στην καλλιέργεια μουσικών δεξιοτήτων αλλά και στην ενίσχυση και βελτίωση βασικών και σημαντικών στοιχείων της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών. Η αλληλεπίδραση που πραγματοποιείται βελτιώνει την επικοινωνία και τις σχέσεις της ομάδας μέσα από διαδικασίες όπως η ενίσχυση

της αυτοπεποίθησης, της εμπιστοσύνης και του σεβασμού για τον άλλον, και μπορεί να οδηγεί στην επίλυση διαφωνιών και κατά συνέπεια στη μείωση επιθετικών συμπεριφορών. Στην παρούσα έρευνα δράσης που παρουσιάζεται παρατηρήθηκαν και αξιολογήθηκαν συστηματικά πλευρές της κοινωνικοσυναισθηματικής συμπεριφοράς των μαθητών και της αλληλεπίδρασή τους κατά την ομαδική μουσική εκτέλεση. Η έρευνα δράσης διεξήχθη στην πόλη των Ιωαννίνων, ήταν διάρκειας 14 εβδομάδων και τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τα μέσα Σεπτεμβρίου 2019 έως και τα τέλη Φεβρουαρίου 2020. Το δείγμα αποτελείτο από ένα τμήμα Στ΄ τάξης Δημοτικού και ως μέσα συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν η παρατήρηση με βασικά εργαλεία το ημερολόγιο της ερευνήτριας και ενός κριτικού φίλου και οι ηχογραφήσεις, καθώς και η ομαδική συνέντευξη.

Λέξεις κλειδιά: Μουσικά σύνολα οργάνων, κοινωνικοσυναισθηματική συμπεριφορά , ενίσχυση αυτοπεποίθησης, αντιμετώπιση άγχους, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η ολιστική προσέγγιση διδασκαλίας.
Το παράδειγμα του χορού «Με τις ελιές Ελένη μου».

Τοπάτση Αναστασία
Δασκάλα-Υπ. Διδάκτωρ Σ.Ε.Φ.Α.Α. ΔΠΘ
atopatsi@phyed.duth.gr
Κατέρης Κωνσταντίνος
Καθηγητής Φυσικής Αγωγής
kkateris@sch.gr
Παυλίδου Δάφνη
Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής
dafnipavlidou17@gmail.com
Μπεμπέτσος Ευάγγελος
Καθηγητής Σ.Ε.Φ.Α.Α. ΔΠΘ
empempet@phyed.duth.gr
Δέρρη Βασιλική
Καθηγήτρια Σ.Ε.Φ.Α.Α. ΔΠΘ
vaderri@phyed.duth.gr
Φιλίππου Φίλιππος
Καθηγητής Σ.Ε.Φ.Α.Α. ΔΠΘ
ffilippo@phyed.duth.gr

Η ολιστική προσέγγιση διδασκαλίας προσεγγίζει τον παραδοσιακό χορό σφαιρικά ως αδιάσπαστο σύνολο με επιμέρους στοιχεία του Λαϊκού Πολιτισμού μέσω ανακαλυπτικών, βιωματικών και ομαδοσυνεργατικών στρατηγικών. Σκοπός της έρευνας ήταν η σύγκριση δύο προσεγγίσεων διδασκαλίας, της ολιστικής και της τυπικής διδασκαλίας, στην εκμάθηση του χορού «Με τις ελιές Ελένη μου». Στην έρευνα συμμετείχαν 105 μαθητές/τριες Στ΄ Δημοτικού και το παρεμβατικό πρόγραμμα, που πραγματοποιήθηκε στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής στα πλαίσια διδακτορικής έρευνας, διήρκησε 6 εβδομάδες. Η πειραματική ομάδα ακολούθησε την ολιστική προσέγγιση διδασκαλίας και η ομάδα ελέγχου την τυπική προτεινόμενη διδασκαλία από το σχολικό εγχειρίδιο της Φυσικής Αγωγής. Για την αξιολόγηση του κινητικού μέρους χρησιμοποιήθηκε η «Κλίμακα Διαβαθμισμένων Κριτηρίων (ρούμπρικα) για την Αξιολόγηση του Ελληνικού Παραδοσιακού Χορού» και για το θεωρητικό μέρος κατασκευάστηκε ένα Κριτήριο Αξιολόγησης. Από την ανάλυση διακύμανσης με επαναλαμβανόμενες μετρήσεις (repeated measures ANOVA) στο κινητικό μέρος δεν παρατηρήθηκε αλληλεπίδραση μεταξύ ομάδας και μέτρησης, ενώ στο θεωρητικό μέρος βρέθηκε στατιστικά σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ των

δύο παραγόντων και διατήρηση της μάθησης στην πειραματική ομάδα. Επομένως, η ολιστική προσέγγιση διδασκαλίας μπορεί να αποτελέσει έναν εξίσου αποτελεσματικό τρόπο εκμάθησης του ελληνικού χορού, συνδυάζοντας την κινητική και θεωρητική μάθηση με τη βιωματικότητα και με επιμέρους στοιχεία του Λαϊκού Πολιτισμού.

Λέξεις κλειδιά: ελληνικός χορός, διδασκαλία, ολιστική προσέγγιση, Φυσική Αγωγή

The holistic approach of teaching.
The example of the dance "Me tis elies Eleni mou"

Topatsi Anastasia
Teacher-PhD Candidate of S.P.E.S.S. DUTH
atopatsi@phyed.duth.gr
Kateris Konstantinos
Teacher of Physical Education
kkateris@sch.gr
Pavlidou Dafni
Teacher of Physical Education
dafnipavlidou17@gmail.com
Bebetsos Evangelos
Professor of S.P.E.S.S. DUTH
empempet@phyed.duth.gr
Derri Vasiliki
Professor of S.P.E.S.S. DUTH
vaderri@phyed.duth.gr
Filippou Filippos
Professor of S.P.E.S.S. DUTH
ffilippo@phyed.duth.gr

The holistic approach of teaching approaches traditional dancespherically as an inseparable whole with individual elements of Folk Culture through exploratory, experiential and collaborative strategies.The aim of the research was to compare two teaching approaches in the learning of the dance "Me tis elies Eleni mou". In this study participated 105 students of 6th grade from Primary Schools and the intervention program, which took place in Physical Education courses and in the context of doctoral research, lasted 6 weeks. The experimental group followed the holistic approach and the control group the suggested teaching from the Physical Education textbook. For the kinetic part evaluation was used the "Scale Classified Criteria (rubric) for the Evaluation of Greek Traditional Dance" and for the theoretical part was constructed an evaluation test. From the analysis of variance with repeated measures, in the kinetic part wasn't observed any interaction between group and measurement, while in the theoretical part was found a statistically significant interaction between the two factors and learning was maintained in the experimental group. Therefore, the holistic approach of teaching can be an equally effective way of learning Greek dance, combining kinetic and theoretical learning with experientiality and individual elements of Folk Culture.

Key words: Greek dance, teaching, holistic approach, Physical Education

Ακουστική γλυπτοθήκη: Ένα πρόγραμμα ακουστικών ξεναγήσεων στα γλυπτά της πόλης των Ιωαννίνων

Χρύσα Ταμίσογλου
Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
chtamisoglou@uoi.gr

Κάθε τόπος φιλοξενεί άλλοτε ένα μικρό και άλλοτε ένα μεγάλο αριθμό δημόσιων γλυπτών. Παρόλο που αποτελούν ένα συνεχές, δημόσιο και σταθερό στοιχείο της εκάστοτε τοπικότητας, συχνά καθίσταται «αόρατα» για τα μέλη που διαβιούν σε αυτή. Η εισήγηση παρουσιάζει ένα πρόγραμμα το οποίο εκπονήθηκε από φοιτητές/τριες του Εργαστηρίου Κοινωνικών Επιστημών και Εκπαίδευσης του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Στόχος του προγράμματος ήταν να χαρτογραφήσει τα δημόσια γλυπτά της πόλης των Ιωαννίνων και να τα συστήσει στο ευρύ κοινό μέσα από τη δυνατότητα μίας ακουστικής ξενάγησης, η οποία θα παρέχει πληροφορίες για κάθε δημόσιο γλυπτό ιστορικού ενδιαφέροντος, δημιουργώντας έτσι μία ακουστική γλυπτοθήκη. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, χαράχτηκαν διαδρομές ξενάγησης σε σημεία της πόλης και σχεδιάστηκαν ανάλογες ακουστικές ξεναγήσεις. Μέσω της πλατφόρμας izi.travel, ο περιπατητής έχει τη δυνατότητα μέσω μίας έξυπνη ηλεκτρονικής συσκευής να κατεβάσει την εφαρμογή, να επιλέξει τη διαδρομή που θέλει, να περιηγηθεί σε αυτή και να ακούσει τις πληροφορίες για κάθε γλυπτό τη στιγμή που θέλει και όσες φορές το επιθυμεί. Οι διαδρομές αυτές προσφέρονται όχι μόνο για ενήλικες αλλά και για παιδιά. Η υλοποίηση και η δημιουργία αυτής της ακουστικής γλυπτοθήκης ανέσυρε τα δημόσια γλυπτά από την καθημερινή «αφάνεια», ενέπλεξε τους φοιτητές/τριες σε μία διαδικασία προσέγγισης της ιστορικής γνώσης και πρόσφερε στην τοπική κοινωνία μία εύχρηστη και προσιτή εφαρμογή, συμβάλλοντας στην σύζευξη του παρελθόντος με το παρόν.
Λέξεις κλειδιά: Δημόσια Γλυπτά, Ιστορία, Τοπική Ιστορία, Συλλογική μνήμη, Ακουστική ξενάγηση

Audio glyptotheque: An audio guides project based on the public sculptures of Ioannina

Chrysa Tamisoglou
Laboratory Teaching Staff, Department of Primary Education, University of Ioannina
chtamisoglou@uoi.gr

Each place hosts either a small or big number of public sculptures. Although, those sculptures constitute a continuous, public, and constant element of each locality, they usually are considered as “invisible” by the people who live in this locality. This paper presents a project which has been conducted by the student members of the Laboratory of Social Sciences and Education, Department of Primary Education, University of Ioannina. The aim of this project was to map the public sculptures of historical interest of Ioannina city and introduce them to the public using an audio guide. This audio guide offers information for each sculpture of historical interest. By doing so, an audio glyptotheque has been created. For this aim to be achieved, students designed some guide routes in several places of the city and created corresponding audio guides. Using a smart device, the platform izi.travel and its application, a stroller can pick up a guide route, listen to the information provided for each sculpture whenever and as many times as (s)he wishes. The guide routes are not only available for adults yet, for young audience as well. This project managed to rescue those sculptures from everyday oblivion, engaged students into the procedure of approaching historical knowledge and offered a friendly and easy use application to the local community. So, the project contributed to connect the past and the present.
Key words: Public sculptures, History, Local history, Collective memory, Audio guide

Συνομιλώντας με τις εικόνες

Κατερίνα Γιωτοπούλου,
Φιλόλογος, δρ. Επιστημών Αγωγής
kgioto@hotmail.com
Μαρία Αναστασία Μοσχοβάκου
Καθ. Πληροφορικής, ΜΔΕ Εκπαίδευση Ενηλίκων
nmoschov@yahoo.com

Σε ένα Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας μία φιλόλογος και μία καθηγήτρια πληροφορικής υλοποίησαν μια δράση που στόχευε στην επαφή των ενήλικων εκπαιδευόμενων με την οπτικοακουστική αφήγηση. Ήταν μέρος της συμμετοχής στο πρόγραμμα «Μια βαλίτσα με εικόνες και ήχους» του εκπαιδευτικού κέντρου ΚΑΡΠΟΣ. Οι δραστηριότητες είχαν διαθεματικό χαρακτήρα και συσχετίστηκαν με τον κοινωνική εκπαίδευση, τον πληροφορικό γραμματισμό και τη λογοτεχνική εκπαίδευση. Στην ανακοίνωση θα παρουσιάσουμε τη δράση και θα διατυπώσουμε ορισμένα συμπεράσματα ως προς τους άξονες: ποια ήταν η σχέση των εκπαιδευόμενων με την εικόνα, ποια στάση ανέπτυξαν και σε ποιο βαθμό η δράση συνέβαλε στην ανάπτυξη της κριτικής τους στάσης; Λαμβάνουμε υπόψη την πολυσημία της εικόνας (Barthes 1988), την αναγνώριση ότι η οπτική γλώσσα και επικοινωνία έχει τη δικιά της γραμματική και η παραγωγή και η πρόσληψη της έχει κοινωνική πλαισίωση (Berger 1972, Kress & Van Leeuwen 2010) και τη διάκριση ανάμεσα στον ανυποψίαστο και κριτικό θεατή (Γρόσδος 2010 & 2013, Silverblatt & Ανδριοπούλου 2017). Επιπλέον λειτουργούμε υπό τη σκέπη του κριτικού γραμματισμού και αποδεχόμαστε ότι η εικόνα μεταβάλλει την παραδοσιακή εγγράμματη κουλτούρα, αμφισβητεί την αντικειμενικότητα της γνώσης και τον κεντρικό ρόλο του εκπαιδευτικού, επομένως η εκπαίδευση είναι διαδικασία ενεργητικής και συνεργατικής μάθησης (Πλειός 2005, Φρυδάκη 2009).

Λέξεις κλειδιά: εικόνα, ενήλικες, κριτική σκέψη, ΤΠΕ

Interacting with images

Katerina Giotopoulou
Greek language & literature teacher, Ph.D. in Education
kgioto@hotmail.com
Maria Anastassia Moschovakou
Informatics teacher/Adult educator, MEd in Adult Education
nmoschov@yahoo.com

We will present a project implemented by a Greek literature and a computer science teacher in a Second Chance School regarding the adult student's interaction with audiovisual narration. These activities were part of the media literacy training project "A suitcase full of sounds and images" created by the center for education and intercultural communication KARPOS. The interdisciplinary activities were included in social studies, computer literacy and literature courses. We will present conclusions regarding the questions: what was the student's interaction with images, what attitude did they develop during the project and to what extent did the activities contributed to the development of their critical thinking? Our study takes into account the theory of polysemy of images (Barthes 1988), the grammar of images and media communication and the social context connected with the viewer's reception (Berger 1972, Kress & Van Leeuwen 2010) along with the distinction between the non-critical and critical viewer (Grosdos 2010 & 2013, Silverblatt & Andriopoulou 2017). Furthermore, we accept critical literacy and the conception that images can change the traditional concept of literacy, challenge the

concept of objective knowledge and the teacher-centered education, therefore we operated active and collaborative learning education activities (Pleios 2005, Frydaki 2009).

Key words: images, adults, critical thinking, ICT

Μια Διαδικτυακή Εφαρμογή Παιχνιδοποίησης Εμπνευσμένη από το Αρχαιολογικό Μουσείο του Πειραιά ως Εργαλείο Μουσειακής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Κάραλη Μαρία – Γερασιμούλα
ΠΕ Αρχαιολόγος – ΠΜΣ Ψηφιακός Πολιτισμός, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
wpol21022@unipi.gr
Κοτσιφάκος Δημήτριος
MSc, PhD, Post-Doc, Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
kotsifakos@unipi.gr
Δουληγέρης Χρήστος
Καθηγητής, Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
cdoulig@unipi.gr

Τα τελευταία χρόνια, η μουσειακή εκπαίδευση γνωρίζει ραγδαία ανάπτυξη και αποδεικνύεται πολύτιμο εργαλείο μάθησης για τα παιδιά. Η πανδημία και η πολύμηνη αναστολή λειτουργίας των χώρων πολιτισμού ώθησε τα μουσεία να επαναπροσδιορίσουν την ύπαρξή τους μέσα στις νέες συνθήκες, αγκαλιάζοντας τις νέες τεχνολογίες και τις προοπτικές τους, καθιστώντάς τα περισσότερο ελκυστικά και για τα παιδιά. Άλλωστε πρέπει να θυμόμαστε, ότι οι νέες γενιές παιδιών, μεγαλώνουν, κοινωνικοποιούνται, και αλληλεπιδρούν μέσα σε ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως τα κοινωνικά δίκτυα και τα βιντεοπαιχνίδια, γι' αυτό και είναι ιδανική η αξιοποίηση στοιχείων τους στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τόσο για τη διεύρυνση των οριζόντων τους όσο και για την ανάδειξη των χώρων πολιτισμού, όπως το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά που φιλοξενεί σημαντικά ευρήματα αλλά δεν τυγχάνει ιδιαίτερης προβολής και ψηφιακής παρουσίας. Συνδυάζοντας, λοιπόν, πρακτικές μουσειακής εκπαίδευσης και νέες τεχνολογίες και αξιοποιώντας το εργαλείο δημιουργίας ψηφιακών συλλογών Artsteps (https://www.artsteps.com/), το οποίο επιτρέπει τη δημιουργία ψηφιακών περιβαλλόντων με οπτικοακουστικό και τρισδιάστατο περιεχόμενο, δημιουργήσαμε ένα ψηφιακό εκπαιδευτικό παιχνίδι, σαν ένα εικονικό δωμάτιο διαφυγής (escape room), για μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο οποίο τα παιδιά κινούμενα σε εικονικούς χώρους θα κληθούν να λύσουν γρίφους προκειμένου να ολοκληρώσουν την αποστολή τους, ερχόμενα παράλληλα σε επαφή με επιλεγμένα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά σε ψηφιακή μορφή.

Λέξεις κλειδιά: Ψηφιακός πολιτισμός, μουσειακή εκπαίδευση, τεχνολογία, παιχνιδοποίηση

A Web Gamification Platform Inspired by the Archaeological Museum of Piraeus as a Museum Education Tool in Primary Education

Karali Maria - Gerasimoula
Archaeologist – Postgraduate Student at MSc. Digital Culture, University of Piraeus
wpol21022@unipi.gr
Kotsifakos Dimitrios
MSc, PhD, Post-Doc, Department of Informatics, University of Piraeus
kotsifakos@unipi.gr
Douligeris Christos

Professor, Department of Informatics, University of Piraeus
cdoulig@unipi.gr

In recent years, museum education has evolved rapidly and is proving to be a valuable learning tool for children. The pandemic and the months-long suspension of cultural venues prompted museums to redefine their existence in the new circumstances, and embrace new technologies and their potential, thus becoming more attractive to children. Besides, we must keep in mind that new generations of children grow up, socialize and interact in digital environments, such as social media or videogames, which is why it is ideal to use some of their elements while creating educational programs, both to broaden children's horizons and to highlight cultural sites, such as the Archaeological Museum of Piraeus, which hosts important findings but does not have enough exposure or a digital presence. Combining museum education practices with new technologies and utilizing Artsteps (https://www.artsteps.com/), a digital tool for creating virtual exhibitions with audiovisual and 3D content, we created a digital educational game, like a virtual escape room, for primary school students, where children, moving in virtual rooms, will encounter selected exhibits of the Archaeological Museum of Piraeus in digital form and solve riddles in order to complete their mission.

Key words: Digital culture, museum education, technology, gamification

Καλλιέργεια κινηματογραφικής παιδείας στο δημοτικό σχολείο: από τις παρυφές της μη-τυπικής εκπαίδευσης (Όμιλος Καινοτομίας) στην τυπική σχολική τάξη

Μαύρος Ευάγγελος
Απόφοιτος Τμήματος Τεχνών Ήχου και Εικόνας, MA
ev.mavros@gmail.com
Αμαραντίδου Κυριακή
Δασκάλα, Δρ. Ιστορίας
kikiamarantidou@yahoo.gr

Το παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις στο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Φλώρινας: (α) πιλοτικά, στο πλαίσιο λειτουργίας του Ομίλου Πολυγραμματισμών και Δημιουργικότητας και (β) στο πλαίσιο λειτουργίας κινηματογραφικής λέσχης, στην Ε' τάξη. Θα αναφερθούμε στους στόχους και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος, στη διάρθρωσή του, σε ενδεικτικές δραστηριότητες, στο διδακτικό υλικό που αξιοποιήθηκε και στο παραγόμενο αποτέλεσμα. Με γνώμονα την αποτίμηση της πρώτης χρονιάς εφαρμογής του, το πρόγραμμα αναπροσαρμόστηκε και εμπλουτίστηκε κατά την τρέχουσα χρονιά. Τα συμπεράσματα που εξήχθησαν, κατά τον απολογισμό της πρώτης χρονιάς εφαρμογής, ήταν πολύ ενθαρρυντικά. Ωστόσο, το γεγονός ότι το πρόγραμμα αρχικά εφαρμόστηκε στο πλαίσιο ενός ομίλου καινοτομίας, δημιούργησε ερωτήματα σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του στο εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα. Για τον λόγο αυτό, την τρέχουσα χρονιά εφαρμόζεται στο πλαίσιο κινηματογραφικής λέσχης, στο πρωινό πρόγραμμα, στις ώρες που διατίθενται στα καλλιτεχνικά μαθήματα και στα εργαστήρια δεξιοτήτων. Με δεδομένο το διαφορετικό πλαίσιο υλοποίησης, θα επιχειρηθεί να απαντηθεί το εξής ερώτημα: πόσο διαφοροποιείται ο τρόπος εφαρμογής αλλά και τα αποτελέσματα ενός εκπαιδευτικού προγράμματος καλλιέργειας κινηματογραφικής παιδείας, από έναν όμιλο καινοτομίας (στις παρυφές της μη τυπικής εκπαίδευσης) σε μία τυπική σχολική τάξη;

Λέξεις κλειδιά: οπτικοακουστικός γραμματισμός, κινηματογραφικός γραμματισμός, πολυγραμματισμοί, πολυτροπικότητα

Cultivation of Film Literacy in elementary school: from an Innovation Club to a formal classroom

Mavros Evangelos
Audio and Visual Arts dept., MA
ev.mavros@gmail.com
Amarantidou Kyriaki
Teacher, PhD
kikiamarantidou@yahoo.gr

This educational program was implemented in two phases at the Experimental Elementary School of Florina: (a) in a pilot phase, in the context of the Multiliteracies and Creativity Club, and (b) in the context of the operation of a film club, in the 5th grade. We will refer to the objectives and expected learning outcomes of the program, in its structure, in indicative activities, the teaching material used, and the result produced. Based on the evaluation of the first year of implementation, the program has been updated and enriched in the current year. The conclusions drawn from the evaluation of the first year of implementation were very encouraging. However, the fact that the program was implemented in the context of an innovation club raised questions about its applicability to the national curriculum. For this reason, in the current year, it is being implemented in the context of a film club, in the morning program. Given the different context of implementation, the following question will be attempted to be answered: how different is the way of implementation and the results of an educational program for the cultivation of film literacy from an innovation club to a formal classroom?

Key words: audiovisual literacy, film literacy, multiliteracies, multimodality

Αναπαραστάσεις της κοινωνιογλωσσικής πραγματικότητας στα κείμενα της μαζικής κουλτούρας: Η περίπτωση της Μαριλένας και της Ζουμπουλίας από την τηλεοπτική σειρά *Στο Παρά Πέντε*

Αλέξανδρος Πήχας
Φιλόλογος – M. Ed.
alexpihas@hotmail.com

Η ανάλυση των κειμένων της μαζικής κουλτούρας αποτελεί αρωγό στην προσπάθεια επαφής των μαθητών με την κοινωνιογλωσσική πραγματικότητα και τις αναπαραστάσεις αυτής. Στην παρούσα εργασία, θα επιχειρηθεί η κοινωνιογλωσσολογική ανάλυση χαρακτήρων που εμφανίζονται στην τηλεοπτική σειρά "Στο Παρά Πέντε" με βάση τέσσερις άξονες, τον γλωσσολογικό, τον κοινωνιογλωσσολογικό, τον σημειωτικό και τον ιδεολογικό, οι οποίοι έχουν προταθεί για την κριτική ανάγνωση του μυθοπλαστικού λόγου στον οποίο εμφανίζεται η γλωσσική ποικιλότητα, ενώ θα διερευνηθεί και η λειτουργία των κωδίκων τους, το πώς, δηλαδή, οι χαρακτήρες αξιοποιούν τους διάφορους κώδικές, καθώς και σε ποια συμφραζόμενα γίνονται ο αντίστοιχες υφολογικές επιλογές. Υπό το πρίσμα, λοιπόν, της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης (critical language awareness) και των πολυγραμματισμών, η γλωσσική ποικιλότητα αποκτά το νόημα της ετερογλωσσίας και οδηγεί τους μαθητές να εισάγουν και τις δικές τους εμπειρίες στην εκπαιδευτική διαδικασία, με αποτέλεσμα να γίνουν και οι ίδιοι μέτοχοι στην κοινωνική αλλαγή και δημιουργοί της ίδιας της μελλοντικής κοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά: κείμενα μαζικής κουλτούρας, κριτική γλωσσική επίγνωση, κοινωνιογλωσσολογική ανάλυση χαρακτήρων, γλωσσική ποικιλότητα, πολυγραμματισμοί.

Mediation of sociolinguistic reality through mass culture: The case of Marilena and Zoumboulia in the TV series *Sto para pente.*

Alexandros Pichas
Philologist – M.Ed.
alexpihas@hotmail.com

Research exploring the interrelation between popular cultural texts and children's out-of-school literacy practices has stressed the central role that such texts play, showing their benefits to learning. The aim of the present study is to explore the way linguistic varieties and sociolectal variation are represented in an under-researched genre, that of TV series. The analysis of the TV series is informed by the framework of Coupland (2007) on the study of "style". Specifically, the analytical framework applied to the characters under study consists of four components: a "linguistic", a "sociolinguistic", a "semiotic" and an "ideological" one. The analysis showed that both characters drew upon a variety of stylistic resources, both social and geographical, which were associated with particular language ideologies. In conclusion, this study suggests that sociolinguistic style in TV series constitutes a powerful tool for teaching children the linguistic prejudice and social discriminations targeted to different social groups, while raising student's critical language awareness and using their background knowledge in the classroom.

Key words: mass media culture, critical cultural awareness, character analysis, linguistic diversity, multiliteracies

Η μοντέρνα τέχνη στο σχολικό εγχειρίδιο Ιστορίας της Γ΄ Λυκείου

Δρ. Κωνσταντίνος Αργιανάς
Ειδικός επιστήμονας ιστορίας και θεωρίας της τέχνης, Τμήμα Καλών Τεχνών, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Konstantinos.argianas@gmail.com

Η χρήση των έργων τέχνης ως πηγών στο μάθημα της ιστορίας στο σχολείο παρουσιάζει ιδιαίτερη άνθηση τα τελευταία χρόνια. Παρόλα αυτά, τα σχολικά εγχειρίδια ιστορίας στην Ελλάδα, αν και διακρίνονται για την πλούσια εικονογράφησή τους, χαρακτηρίζονται από αρκετά λάθη με αποτέλεσμα οι εικονιστικές πηγές και ειδικότερα τα έργα τέχνης να έχουν συχνά διακοσμητικό ρόλο. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να συζητήσει πτυχές του ζητήματος, παίρνοντας ως μελέτη περίπτωσης το σχολικό εγχειρίδιο Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα) για το μάθημα «Ιστορία Γενικής Παιδείας» της Γ΄ Λυκείου. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζοντας στις αφηγήσεις για τις ιστορικές πρωτοπορίες, θα εξετάσω και θα σχολιάσω τους τρόπους πρόσληψης και παρουσίασης της μοντέρνας τέχνης στο εν λόγω βιβλίο. Βασική θέση της παρούσας εργασίας είναι ότι η μοντέρνα τέχνη προσλαμβάνεται από τους συγγραφείς του βιβλίου με αυστηρά μορφολογικά κριτήρια, ενώ αποσιωπώνται πλήρως οι πολιτικές, κοινωνικές, ιδεολογικές και άλλες παράμετροι. Με άλλα λόγια, στο εν λόγω βιβλίο η μοντέρνα τέχνη παρουσιάζεται ως μια απλή διαδοχή των μορφών μέσα στον χρόνο, αποκομμένη από το ιστορικό της συγκείμενο, γεγονός που, κατά τη γνώμη μου, κάθε άλλο παρά συμβάλλει στην καλλιέργεια της ιστορικής μάθησης μέσω της τέχνης.

Λέξεις κλειδιά: Μοντέρνα τέχνη, σχολικό εγχειρίδιο, Ιστορία, διδακτική

Εντοπίζοντας τον ρατσισμό στον αντιρατσιστικό λόγο:
Μια πρόταση κριτικού γραμματισμού και εκπαιδευτικού δράματος*

Ράνια Καραχάλιου
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών
raniakarahaliou@gmail.com

Πρόσφατες έρευνες αποκαλύπτουν ότι, ενώ ο αντιρατσιστικός λόγος εναντιώνεται σε ποικίλες μορφές απαξιωτικής διάκρισης, ενίοτε καταλήγει να απηχεί κοινωνικές ανισότητες (Archakis 2021, Tsakona κ.ά. 2020). Στο πλαίσιο αυτό, στόχος μου είναι να αναδείξω πως κείμενα που προσδιορίζονται ως αντιρατσιστικά μπορούν να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία για την ανάπτυξη της κριτικής γλωσσικής επίγνωσης (Fairclough 1992) σχετικά με ζητήματα ρατσισμού/αντιρατσισμού. Έχοντας ως ερέθισμα την ελληνική αντιρατσιστική ταινία μικρού μήκους *Τζαφάρ* (2013), διαμορφώνω μια εκπαιδευτική πρόταση για μαθητές/τριες Ε' και ΣΤ' δημοτικού, συνδυάζοντας αρχές του κριτικού γραμματισμού και του εκπαιδευτικού δράματος (Martello 2001). Δεδομένου ότι ο κριτικός γραμματισμός προσβλέπει στη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εντοπίζουν κοινωνιογλωσσικές ασυμμετρίες (Baynham 2000) και το εκπαιδευτικό δράμα επιδιώκει την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης μέσα από το βίωμα, τη δημιουργικότητα και τον αναστοχασμό (Αυδή & Χατζηγεωργίου 2007), μέσω της πρότασης τα παιδιά θα έχουν τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι σε ένα 'αντιρατσιστικό' κείμενο μπορούν να συνυπάρχουν τόσο αντιρατσιστικές όσο και ρατσιστικές θέσεις. Πιο συγκεκριμένα, θα μπορούν να εντοπίσουν αναπαραστάσεις όπως *ο/ηφιλεύσπλαχνος/η 'άλλος/η'* που αντιστέκεται στο στερεότυπο του/της εγκληματία μετανάστη/τριας (αντιρατσιστική θέση) και *ο/η χρήσιμος/η 'άλλος/η',* που υπαγορεύει την αποδοχή των μεταναστευτικών πληθυσμών μέσα από κριτήρια καταλληλότητας/επιλεξιμότητας (ρατσιστική θέση).

Λέξεις κλειδιά: αντιρατσιστικός λόγος, ρατσισμός, κριτικός γραμματισμός, εκπαιδευτικό δράμα

*Η μελέτη αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «TRACE: Ανιχνεύοντας τον ρατσισμό στον αντιρατσιστικό λόγο: Μια κριτική προσέγγιση στον ευρωπαϊκό δημόσιο λόγο για τη μεταναστευτική και προσφυγική κρίση» του Πανεπιστημίου Πατρών, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. 2019-2022, TRACE/HFRI-FM17-42).

Το μαθητικό περιοδικό Bookbusters: προς μια «πολιτισμική δημοκρατία» και μια «εξανθρωπιστική παιδαγωγική»[1]

Αλεξάνδρα Μητσιάλη
φιλόλογος, συγγραφέας, PhD Παιδαγωγικής
alexmitsiali@gmail.com

Η ανακοίνωση στο συνέδριο αφορά τη δημιουργία του ηλεκτρονικού περιοδικού Bookbusters (https://issuu.com/our.bookbusters) , τη σχολική χρονιά 2020-2021 και κατά τη διάρκεια της τηλεκπαίδευσης, από ομάδα δεκαεφτά (17) μαθητών και μαθητριών και τριών (3) εκπαιδευτικών του 1ου Πρότυπου Γυμνασίου Θεσσαλονίκης. Θα παρουσιαστούν το σκεπτικό της δημιουργίας του περιοδικού, η σχέση του με τη μαθητική αυτοδιαχειριζόμενη βιβλιοθήκη *Bookbusters: Η βιβλιοθήκη στο πλατύσκαλο* του σχολείου μας, οι συνεργατικές διαδικασίες διαμόρφωσης της αισθητικής και της ύλης του περιοδικού, το δημοκρατικό πλαίσιο λειτουργίας της ομάδας στις εβδομαδιαίες συναντήσεις της, οι πρωτοβουλίες, η αυτενέργεια και η ανάληψη ευθυνών από τα μέλη της, οι αυτοστοχαστικές και αναστοχαστικές διεργασίες βελτίωσης τους, η διάδραση εκπαιδευτικών- μαθητών/τριών στην εξέλιξή της κατά τη διάρκεια της διαμόρφωσης και δημοσίευσης των τεσσάρων (4) τευχών του περιοδικού (Ιανουάριος-Φεβρουάριος-Απρίλιος 2021-Μάρτιος 2022)[2]. Με το βλέμμα στην ιστορία του σχολικού εντύπου (Célestin Freinet 1896-1966), θα αναδειχτούν ζητήματα που άπτονται του κριτικού γραμματισμού, ως διαδικασίας που περιλαμβάνει αφενός την κριτική στάση απέναντι σε όσα ένας/μια μαθητής/τρια διαβάζει, βλέπει, ακούει και αφετέρου την προσέγγιση διαφορετικών πολιτισμικών οπτικών, την ανακάλυψη και ανάπτυξη προσωπικών ενδιαφερόντων αλλά και τη λήψη αποφάσεων που λειτουργούν για το καλό της ομάδας και της σχολικής κοινότητας (Apple 1998 στο Γούναρη, Γρόλλιος 2010). Ακόμα, θα υποστηριχθεί η θέση ότι η δουλειά με το περιοδικό αφενός αξιοποίησε τη θεωρία της ανακαλυπτικής-διερευνητικής-εποικοδομητικής μάθησης (Bruner 1977), αφετέρου την υπερέβη προς μια ουσιαστικά κριτική κατεύθυνση, προσδίδοντας «διανοητική διάσταση στην εκπαιδευτική διαδικασία» και καλλιεργώντας την ικανότητα «ανάγνωσης του κόσμου και όχι της λέξης», δηλαδή την ικανότητα των μαθητών/τριών να μελετούν και να κατανοούν τα γεγονότα στην αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδρασή τους και τον ίδιο τον κοινωνικό κόσμο ως ένα σύνθετο φαινόμενο που η μελέτη του έχει ενδιαφέρον, ενεργοποιεί και τροφοδοτεί τον νου (Macedo στο Γούναρη, Γρόλλιος 2010). Επίσης, θα δειχτεί η αξία προσέγγισης της πραγματικότητας όχι μέσα από προκαθορισμένα σώματα γνώσεων, συχνά αποσυνδεδεμένων από την κοινωνική πραγματικότητα και την πραγματικότητα των μαθητών/τριών που τους/τις αντιμετωπίζει σαν «κενά δοχεία» (Freire 1974), αλλά εκκινώντας από τα ενδιαφέροντα, τους προβληματισμούς, τις ευαισθησίες, τα ερωτηματικά τους (Apple 1996 στο Γούναρη, Γρόλλιος 2010).

Λέξεις κλειδιά: Bookbusters, ηλεκτρονικό περιοδικό, κριτικός γραμματισμός, πολιτισμική δημοκρατία, εξανθρωπιστική παιδαγωγική, έκφραση & δημιουργία, ψυχοκοινωνική στήριξη.

[1] Όροι που εισήγαγε η κριτική παιδαγωγός Lilia I. Bartolomé.
[2] Υπάρχει ακόμα ένα τεύχος, το πρώτο (Δεκέμβριος 2020), το οποίο όμως έχει κατεβεί από την ηλεκτρονική πλατφόρμα issuu.com.

Ανάλυση της πρόσληψης των λαθών του γραπτού λόγου από τους μαθητές μέσα από την εφαρμογή της έρευνας δράσης στην εκπαίδευση

Δρ. Ζαρκογιάννη Ευανθία
Φιλόλογος
zareva@otenet.gr

Ο προσδιορισμός του γλωσσικού λάθους στον γραπτό λόγο αναφέρεται σε μια πολυδιάστατη διαδικασία αναγνώρισης, περιγραφής, ερμηνείας και αξιολόγησης της βαρύτητάς του από τους διδάσκοντες. Τα στάδια αυτά εμπλέκουν ταυτόχρονα και τον μαθητή ως αποδέκτη της διόρθωσης σε μια προσέγγιση του λάθους, η οποία πολλές φορές παραμένει αφανής στη διδακτική πράξη και διαφέρει συχνά, σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, από τον τρόπο θεώρησης του λάθους από τους διδάσκοντες. Η απόκλιση αυτή καθορίζει, ωστόσο, σημαντικά τον βαθμό αποτελεσματικότητας των πρακτικών ανατροφοδότησης, καθώς ο τρόπος με τον οποίο ο μαθητής εκλαμβάνει το λάθος δεν συμπίπτει απαραίτητα με τις προθέσεις του εκπαιδευτικού μέσα από τη διόρθωση. Ειδικότερα, σκοπός της εισήγησης που ακολουθεί είναι η ανάδειξη της πρόσληψης του γλωσσικού λάθους από τον μαθητή μέσα από την εφαρμογή μιας έρευνας - δράσης σε μαθητές του Γυμνασίου η οποία επιδιώκει να διερευνήσει τα εξής ερωτήματα: α. τι αναγνωρίζουν οι μαθητές ως λάθη στον γραπτό λόγο, β. πώς περιγράφουν και ερμηνεύουν οι ίδιοι τα λάθη τους, γ. πώς αξιολογούν τη βαρύτητα των λαθών που αναγνωρίζουν. Η ανάλυση αυτή, αποσκοπεί στο να λειτουργήσει ανατροφοδοτικά για τους διδάσκοντες, ώστε να προβαίνουν σε πιο κατάλληλες διδακτικές παρεμβάσεις κατά τη διδασκαλία του γραπτού λόγου λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω παραμέτρους προσδιορισμού του λάθους από τους μαθητές.
Λέξεις κλειδιά:είδη λαθών, αυτοδιόρθωση, ανατροφοδότηση

Οικολογικές προσεγγίσεις στη διαχείριση της τάξης: Διερευνώντας τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την προληπτική διαχείριση της τάξης

Σταυρούλα Κυριακοπούλου
Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ΠΕ80, Υποψήφια Διδάκτωρ Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
s.kyriakopoulou@uoi.gr

Η διαχείριση της τάξης, συχνά, θεωρείται από τους εκπαιδευτικούς συνώνυμη με την πειθαρχία. Δεν είναι όμως. Η πειθαρχία αφορά στις ενέργειες των εκπαιδευτικών να επιβάλλουν βελτιωμένη συμπεριφορά σε μαθητές, που δε συμμορφώνονται με τις προσδοκίες τους, ενώ η διαχείριση της τάξης, αποτελώντας έναν όρο ομπρέλα, περιλαμβάνει τις ενέργειες των εκπαιδευτικών για τον καθορισμό τόσο του πλαισίου της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και για την επίβλεψη των δραστηριοτήτων και της συμπεριφοράς των μαθητών. Βάσει της οικολογικής προσέγγισης, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να οδηγηθούν σε επιλογές διαχείρισης της τάξης αντίστοιχες με εκείνες που πρέπει να υιοθετήσουν στο πλαίσιο της προληπτικής διαχείρισης, ενέργειες, δηλαδή, που να αφορούν στη μείωση της επίδειξης ακατάλληλης συμπεριφοράς. Σκοπός της εν λόγω έρευνας αποτελεί η διερεύνηση της χρήσης προληπτικών στρατηγικών διαχείρισης της τάξης από εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων που υπηρετούν σε γυμνάσια της Ελλάδας και ο προσδιορισμός των πιο διαδεδομένων στρατηγικών διαχείρισης. Η σημασία της έγκειται στο γεγονός ότι στη χώρα μας δεν υφίστανται ερευνητικά δεδομένα που να αναφέρονται στην προληπτική διαχείριση της τάξης. Πολύ δε περιορισμένες είναι και οι σχετικές με τη διαχείριση της τάξης ερευνητικές μελέτες. Διεθνώς, απουσιάζουν μελέτες που να εστιάζουν σε ένα ολοκληρωμένο μοτίβο προληπτικής διαχείρισης της τάξης.
Λέξεις κλειδιά: διαχείριση τάξης, προληπτική, οικολογική προσέγγιση

Ecological approaches to classroom management: Exploring the perceptions of secondary school teachers about proactive classroom management

Stevie Kyriakopoulou
Secondary School Teacher, PhD Candidate of the Department of Primary Education,
University of Ioannina
s.kyriakopoulou@uoi.gr

Classroom management is often seen by teachers as synonymous with discipline. But it is not. Discipline refers to teachers' actions to impose improved behavior on students, who do not conform to their expectations, while classroom management, being an umbrella term, includes teachers' actions to determine both the context of the educational process and to supervise students' activities and behavior. Based on the ecological approach, teachers should be led to classroom management options like those they should adopt in the context of proactive classroom management, as to reduce the display of inappropriate behavior. The purpose of this research is to investigate the use of proactive classroom management strategies by teachers of all specialties serving in middle schools in Greece and to identify the most common management strategies. Its importance lies in the fact that in our country there are no research data that refer to the proactive classroom management. Research studies related to classroom management are also very limited. Internationally, there are no studies focusing on an integrated pattern of proactive classroom management.

Key words: classroom management, proactive, ecological approach

Αρχίζει το μάθημα...ανοίξτε τα κόμικς: Το ψηφιακό κόμικ ως πρωτότυπο εργαλείο εκπαίδευσης για το μάθημα της Ν. Λογοτεχνίας στο σχολείο.

Γεωργίου Μαρία
Εκπαιδευτικός Πληροφορικής
georguoum@yahoo.gr

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια διδακτική πρόταση για το μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο σχολείο, αξιοποιώντας τη στρατηγική της αφήγησης και της εικονικής αναπαράστασης με τη χρήση σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων, για τη μεταφορά του λογοτεχνικού κειμένου σε κόμικ. Η εργασία εξελίχθηκε στα πλαίσια του μαθήματος «Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων», για την Α΄τάξη ΕΠΑΛ. Τα κόμικς είναι η «Τέχνη της Αφήγησης μέσα από εικόνες». Η διαμεσική μεταφορά από το λογοτεχνικό κείμενο σε μορφή εικονικής αφήγησης, είναι μια δημιουργική πορεία καθώς ο δημιουργός, έχει την δυνατότητα να αποτυπώσει το περιεχόμενο μιας ιστορίας με περισσότερους από ένα σημειωτικούς τρόπους : κείμενο, εικόνα, χρώμα, χειρονομίες, εκφράσεις (πολυτροπικότητα) και να προβάλλει με ένα καλλιτεχνικό τρόπο έκφρασης την προσωπική του ανάγνωση και κατανόηση για τον κόσμο. Αφορμή για τη διδακτική παρέμβαση, αποτέλεσε η διερεύνηση της δυνατότητας αξιοποίησης του κόμικ στην εκπαιδευτική διαδικασία για την ενίσχυση της μάθησης και η ανάδειξή του ως αξιόλογο εκπαιδευτικό εργαλείο, καθώς ο «*παραδοσιακός τρόπο*ς» διδασκαλίας της Ν. Λογοτεχνίας, δημιουργεί δυσκολίες και συνθήκες αδιαφορίας στους μαθητές. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να ενταχθούν σε μια ενεργητική διαδικασία μάθησης, μέσω της οποίας τους δόθηκε η δυνατότητα να εμπλακούν σε δραστηριότητες που αφορούν στη δημιουργία, συγγραφή, σχεδίαση και δημοσίευση σε κόμικς κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, με σκοπό τη βελτίωση των γλωσσικών τους δεξιοτήτων, την κατανόηση της μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας μέσα από την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων, την απόκτηση σαφούς αντίληψης της

σχέσης της Λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία, την ανάπτυξη των επικοινωνιακών τους δεξιοτήτων στο πλαίσιο του ομαδοσυνεργατικού περιβάλλοντος που αναπτύχθηκε στην τάξη.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακό κόμικ, κείμενα, νεοελληνική λογοτεχνία, αφήγηση, εκπαίδευση

GeorgiouMaria
Teacher of Informatics
georguoum@yahoo.gr

This paper presents a teaching proposal for the teaching of Modern Greek Literature at school, using the strategy of narration and virtual representation with the use of modern digital tools, for the transfer of the literary text into comics. The project was developed in the context of the course "Creative Activities Zone", for the 1st grade of the techical school. Comics are the "Art of Storytelling through images". The transversal transfer from the literary text to the form of virtual narrative is a creative process as the creator is given the option to capture the content of a story in more than one semiotic way: text, image, colour, gestures, expressions (multimodality) and to project with an artistic way of expression his personal reading and understanding of the world.
The reason for the didactic intervention was the investigation of the possibility of using comics in the educational process to enhance learning and its emergence as a significant educational tool, as the "traditional way" of teaching modern literature creates difficulties and conditions of indifference in students. The students had the opportunity to join an active learning process, through which they were given the opportunity to engage in activities related to the creation, writing, designing and publishing in comics of Modern Greek Literature texts, in order to improve their language skills, the understanding of the metaphorical function of language through the use of digital tools, the acquisition of a clear understanding of the relationship between literature and human experience, the development of their communication skills in the context of the collaborative environment developed in the classroom.

Key words: digital comic, literacy text, Greek Literature, strory telling, education

Ο ρόλος του Συμβούλου Σχολικής Ζωής στη στήριξη και στην ψυχοσυναισθηματική ενδυνάμωση των μαθητών. Παιδαγωγικές πρακτικές

Ευγενία Α. Δανιηλίδου
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου φιλολόγων
daniieugenia@gmail.com
Ιωάννα Π. Βορβή
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου φιλολόγων
ioaborb@gmail.com
Φωτεινή Ε. Παπαγάλου
Εκπαιδευτικός ΠΕ86
foteinh@gmail.com

Οι διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της σύγχρονης πραγματικότητας εμπερικλείουν παράγοντες επικινδυνότητας, όπως χαλάρωση των οικογενειακών δεσμών, περιπτώσεις ακραίων αντικοινωνικών στάσεων και εκδηλώσεων και κοινοτική και ενδοσχολική βία, που επηρεάζουν αρνητικά την εκπαιδευτική διαδικασία, την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη και τις επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο. Επιπρόσθετα, η υγειονομική κρίση συνετέλεσε στην απομάκρυνση των μαθητών από το σχολικό περιβάλλον, τους συμμαθητές και φίλους και στην ψυχοσυναισθηματική επιβάρυνσή τους, η οποία, σε ορισμένες περιπτώσεις,

οδήγησε σε ανεπιθύμητες αντιδράσεις εντός και εκτός σχολείου. Σε αυτό το πλαίσιο, ο νέος θεσμός του Συμβούλου Σχολικής Ζωής είναι σημαντικός, καθώς η εκπαιδευτική διαδικασία προϋποθέτει την κοινωνική και συναισθηματική ευημερία μαθητών και εκπαιδευτικών και μια ασφαλή υποστηρικτική ατμόσφαιρα στο σχολείο. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδειχθεί η συμβολή του Συμβούλου Σχολικής Ζωής στην πρόληψη και αντιμετώπιση αρνητικών συμπεριφορών μέσα από κατάλληλες διαδικασίες και παρεμβάσεις. Παρουσιάζεται ο ρόλος του, ο οποίος είναι καθοδηγητικός, υποστηρικτικός, ενθαρρυντικός και επισημαίνονται δεξιότητες που είναι σημαντικές για την άσκηση των καθηκόντων του. Επίσης, εξετάζονται δυνατότητες συνεργασίας του με εκπαιδευτικούς και άλλους θεσμικούς φορείς και προτείνονται παιδαγωγικές πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης ανεπιθύμητων συμπεριφορών όπως τεχνικές ακρόασης, διερεύνηση ιστορικού συμπεριφοράς μαθητή, δικτύωση με υποστηρικτικές δομές, συνεργατικές παρεμβάσεις, συλλογική διαμόρφωση μοντέλων πρόληψης – παρέμβασης και επιμορφωτικές δράσεις.

Λέξεις κλειδιά: Σύμβουλος Σχολικής Ζωής, σχολικό κλίμα, προβλήματα συμπεριφοράς

Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη:
Παράδειγμα εφαρμογής στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας & Γραμματείας

Ευφροσύνη Ν. Κωσταρά
Δρ. Εκπαίδευσης Ενηλίκων-Φιλόλογος, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
kostara.effrosyni@ac.eap.gr

Σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής, το ζήτημα της καλλιέργειας των δεξιοτήτων αποτελεί σημείο αναφοράς, έτσι όπως αυτό αναδεικνύεται από στοχευμένες δράσεις του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής μέσω των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων και της αλλαγής ή/και αναμόρφωσης των Προγραμμάτων Σπουδών. Στο πλαίσιο αυτής της δυναμικής, στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να προτείνει έναν τρόπο μεθόδευσης της ενίσχυσης ή/και ανάπτυξης των επιμέρους γνωστικών δεξιοτήτων της κριτικής σκέψης μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας. Ειδικότερα, θα παρουσιαστούν τόσο το περιεχόμενο όσο και τα αποτελέσματα εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθοδολογίας που σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε στο νομό Αττικής το διάστημα 2017-2021. Η ερευνήτρια διαμόρφωσε δραστηριότητες εξ ολοκλήρου προσανατολισμένες στη μεθοδική και συστηματική καλλιέργεια της κριτικής σκέψης με αφορμή την *Ελένη* του Ευριπίδη και την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή. Ακολούθως, επιμόρφωσε 22 εκπαιδευτικούς, οι οποίοι και υλοποίησαν τις δραστηριότητες με τους μαθητές στην τάξη. Όπως θα αναδειχθεί και από την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, οι μαθητές σταδιακά ανταποκρίθηκαν πιο αποτελεσματικά σε αυτού του τύπου δραστηριότητες και, εξελικτικά, σε αυτού του τύπου γνωστικές διαδικασίες. Η μεθοδολογία που θα παρουσιαστεί αποτελεί μια πρόταση προς αξιοποίηση για όλους τους φιλολόγους που διδάσκουν το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, ενώ θα μπορεί να αξιοποιηθεί και στο πλαίσιο του νέου Προγράμματος Σπουδών του μαθήματος.

Λέξεις κλειδιά: κριτική σκέψη, διδακτική μεθοδολογία, αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία

Critical thinking in Teaching Practice:
An example of application in the Ancient Greek language & Literature course

Dr Effrosyni Kostara
Adult Education, Hellenic Open University
kostara.effrosyni@ac.eap.gr

As part of the current educational policy, the development of students' skills constitutes a basic point of reference, as this is underlined by the activities of the Institute of Educational Policy, namely the development of the curricula as well as seminars on the development of students' basic skills. The aim of the present paper is to propose a teaching methodology for the enhancement and development of the cognitive processes associated with the skill of critical thinking. The methodology was addressed to students of secondary education, for the teaching of the Ancient Greek Language and Literature course. During the presentation, the content as well as the results of the application of the teaching methodology will be presented. The research was run in Athens, in 2017-2021 and 22 schools participated. The researcher had the opportunity to structure activities that aimed in the development of critical thinking for the Ancient Greek Language and Literature course, particularly for the teaching of Euripides' *Helen* and Sophocles' *Antigone*. Towards this aim, the researcher trained 22 teachers. According to the findings of the research, the students who participated in the research managed to develop a better way of thinking. The proposed methodology is addressed to all the teachers of Ancient Greek Language and Literature and could be applicable even after the application of the new curricula.

Key words: critical thinking, teaching methodology, Ancient Greek Language and Literature

Μελέτη της αποτελεσματικότητας του μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης. Έρευνα-δράση στην Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου

Αντζουλάτου Ελένη
καθηγήτρια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Med (ΕΑΠ),
secondaryeducationteacher*eleniantzoulatou@gmail.com*

Στην ανεστραμμένη τάξη (flipped classroom) οι παραδοσιακοί ρόλοι των μαθητών και του εκπαιδευτικού αντιστρέφονται δημιουργικά με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Στην ελληνική βιβλιογραφία οι ακαδημαϊκές ερευνητικές εργασίες μελετούν το μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης κυρίως θεωρητικά. Στην παρούσα εργασία επισκοπούνται βιβλιογραφικά δέκα (10) ερευνητικές εργασίες αποτιμώντας με απολογιστικού τύπου αξιολόγηση το μοντέλο της ανεστραμμένης τάξης θετικά. Η προσφορά της παρούσας εργασίας στη διεθνή βιβλιογραφία είναι ότι επιχειρεί να εντοπίσει μέσω διαμορφωτικής αξιολόγησης τις προδιαγραφές που καθιστούν την ανεστραμμένη τάξη ως μοντέλο μικτής εξΑΕ σχολικής μάθησης αποτελεσματική στο πλαίσιο εφαρμογής της στο μάθημα της Ιστορίας. Δημιουργήθηκε πειραματική τάξη μέσω της εφαρμογής EDpuzzle στη Γ΄ Γυμνασίου με τριάντα πέντε (35) μαθητές οι οποίοι για οκτώ (8) διδακτικές ώρες διδάχτηκαν συγκεκριμένα κεφάλαια του μαθήματος της Ιστορίας. Για το περιεχόμενο των βιντεομαθημάτων χρησιμοποιήθηκε αποκλειστικά το υλικό του Ψηφιακού Σχολείου του Υ.ΠΑΙ.Θ. Αξιολογήθηκε διαμορφωτικά η διαδικασία εφαρμογής του μοντέλου της ανεστραμμένης τάξης, η συμμετοχή των μαθητών και η ανταπόκρισή τους στο πρόγραμμα κατά τις φάσεις «πριν την τάξη» και «μέσα στην τάξη». Παράλληλα χρησιμοποιήθηκαν και εργαλεία απολογιστικής αξιολόγησης προκειμένου να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα περί της

αποτελεσματικότητας του μοντέλου. Από τα ερευνητικά δεδομένα προέκυψε ότι η ανεστραμμένη τάξη είναι ένα δυνάμει επιτυχημένο μοντέλο μικτής σχολικής εξΑΕ.

Λέξεις κλειδιά: Ανεστραμμένη τάξη, μικτή μάθηση, αποτελεσματικότητα, αξιολόγηση, ψηφιακό σχολείο

Study of the effectiveness of the flipped classroom model. Research-action in the History class of the 3rd grade of lower High

Antzoulatou Eleni
Med (HOU)
eleniantzoulatou@gmail.com

In the flipped classroom, the traditional roles of students and teachers are creatively reversed using digital tools. In the Greek literature, academic research studies the model of the flipped classroom mainly theoretically. In the present work, ten (10) research papers from the literature are reviewed, evaluating positively the model of the flipped classroom with the follow-up assessment method. The offer of the present work in the international literature is that it attempts to identify, through the formative assessment approach, the specifications that make the flipped classroom model effective as a model of mixed school learning in its application in the history lesson. An experimental class was created through the EDpuzzle application in the 3rd grade of lower High School (Gymnasium) with thirty five (35) students who were taught specific chapters of History in eight (8) lessons. For the video lessons, the material of the Digital School of Greek Ministry of education (Y.PAI.TH) was used exclusively. The process of the application of the flipped classroom model, the students' participation and their response to the program during the "pre- class" and "during -class" phases were evaluated formatively. At the same time, formative assessment tools were used in order to draw safe conclusions about the effectiveness of the model. The research action has shown that the flipped classroom model is potentially successful for the mixed school distance learning.

Key words: Flipped classroom, mixed learning, efficiency, assessment, digital school

Μαθητές σε ρόλο διαμεσολαβητή: φροντίζουμε για την ειρηνική συνύπαρξη στο σχολείο μας

Μακαρώνα Ανατολή
anitamakarona@yahoo.gr
Μητσιάλη Αλεξάνδρα
alexmitsiali@gmail.com
Κοραντζή Ευαγγελία
lkorantzi@gmail.com
Φιλόλογοι

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται υλικό που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο δράσεων ΣχολικήςΔιαμεσολάβησης, κατά τη σχολική χρονιά 2020 -2021. Η Διαμεσολάβησηείναι ένας εναλλακτικός τρόπος επίλυσης διαφορών με τον οποίο οι εμπλεκόμενες πλευρές μέσω μιας κοινά αποδεκτής διαδικασίας και με τη συμβολή ενός τρίτου προσώπου επιλογής τους, του διαμεσολαβητή, καταλήγουν σε μια κοινά αποδεκτή επίλυσητης διαφοράςτους μέσω μιας συμφωνίαςπου ικανοποιεί και τις δύο πλευρές. Ειδικότερα, η σχολική διαμεσολάβηση αφορά τη διαχείριση ενδοσχολικών συγκρούσεων με τη βοήθεια μαθητών-διαμεσολαβητών, που έχουν

εκπαιδευτεί και έχουν καλλιεργήσει τις απαραίτητες δεξιότητες, για να διαμεσολαβούν στην επίλυση διαφορών ανάμεσα σε συμμαθητές/τριές τους. Οι δράσεις που περιγράφονται υλοποιήθηκαν αποκλειστικά εξ αποστάσεως από μαθητές της Α΄ Γυμνασίου, στο πλαίσιο Προγράμματος Αγωγής Υγείας. Οι συγκεκριμένες δράσεις στηρίχθηκαν στη βιωματική και ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, δημιουργώντας συνθήκες κατάλληλες για την ανάπτυξη της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας ανάμεσα στους μαθητές και τις μαθήτριες και συμβάλλοντας μ' αυτό τον τρόπο στην οικοδόμηση της καινούριας γνώσης. Τέλος, αξιοποιήθηκαν οι δυνατότητες ψηφιακών εργαλείων και πλατφορμών, που ενισχύουν τον ενεργητικό ρόλο στη μάθηση, την καλλιέργεια δεξιοτήτων διερεύνησης και ψηφιακού γραμματισμού καθώς και τις αναστοχαστικές πτυχές της μάθησης.

Students as mediators: we aim at a peaceful coexistence at our school

Makarona Anatoli
anitamakarona@yahoo.gr
Mitsiali Alexandra
alexmitsiali@gmail.com
Korantzi Evaggelia
lkorantzi@gmail.com
Teachers of Greek Language and Literature

At the present paper educational material prepared during activities about school mediation at the year 2020-2021 is presented. Mediation is an alternative way of solving disputes· both sides following an acceptable procedure and with the contribution of a third person of their choice, the mediator, finally manage to reach an acceptable solution through an agreement that satisfies both. Particularly, school mediation has to do with solving disputes taking place at school with the contribution of students-mediators, who have been trained and acquired the necessary skills in order to implement the procedure of mediation. The activities described below had been taken place only from distance by students of 1st class of Junior High School in the context of an educational program. Those activities were based on approaches relating to experience and cooperation, encouraging interaction and communication between students and construction of new knowledge. Additionally, digital tools were used empowering the active role of students in learning, the acquisition of skills of inquiry based learning and digital literacy and the reflection of learning implications.

Λέξεις κλειδιά: διαμεσολάβηση ομηλίκων, βιωματικές δράσεις, ψηφιακός γραμματισμός
Key words: peers' mediation, approaches relating to experience, digital literacy

Γραμματισμός στα Μέσα Ενημέρωσης σε eTwinning έργο

Πελέκη Αικατερίνη
Καθηγήτρια δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
katerina_peleki@hotmail.com

Ο Γραμματισμός στα Μέσα Ενημέρωσης είναι η απόκτηση της ικανότητας προσέγγισης, ανάλυσης, αξιολόγησης και μετάδοσης γραπτών και άγραφων, μηνυμάτων, τα οποία μπορούν να προβληθούν με ποικίλες μορφές. Στην πλατφόρμα eTwinning, υλοποιήθηκε το σχολικό έργο ASPARAGAS (2021) με τη συμμετοχή σχολείων από διάφορες χώρες που αφορά στον Γραμματισμό στα Μέσα. Σκοπός ήταν η κριτική αμφισβήτηση στα μηνύματα που δίνονται, η σωστή αντίληψη του περιεχόμένου τους από τον παραλήπτη, η διάκριση μεταξύ πραγματικού

και εικονικού και η συνειδητοποίηση των δυνατοτήτων των μέσων ενημέρωσης να κατευθύνουν το άτομο. Στους επιμέρους στόχους περιλαμβάνονται η κριτική αμφισβήτηση των πληροφοριών ανεξάρτητα από την πηγή και την εξάσκηση στη χρήση διαφορετικών εργαλείων web 2.0, η καλλιέργεια της επικοινωνιακής δεξιότητας και η συνεργασία. Οι μαθητές χρησιμοποίησαν την Αγγλική γλώσσα και ψηφιακές εφαρμογές για να επεξεργαστούν ειδήσεις, να απαντήσουν σε ερωτηματολόγια, δημιούργησαν βίντεο και δικά τους άρθρα αναπτύσσοντας τις γλωσσικές και ψηφιακές δεξιότητες καθώς επίσης, και την κριτική σκέψη. Το έργο ολοκληρώθηκε με την κοινή έκδοση διαδικτυακής εφημερίδας και περιοδικού προωθώντας τις διαφορετικές κουλτούρες και πολιτισμούς. Στο έργο απονεμήθηκαν ετικέτες ποιότητας του eTwinning και εθνικές ετικέτες ποιότητας . Οι μαθητές ανέπτυξαν δεξιότητες ζωής συνδέοντας τη σχολική ζωή με την ευρύτερη ευρωπαϊκή κοινότητα.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαίδευση, ευρωπαϊκά προγράμματα, e-Twinning, σχολείο και κοινωνία, αγγλική γλώσσα

Media Literacy on an eTwinning Project

Peleki Aikaterini
Secondary education Teacher
katerina_peleki@hotmail.com

Media Literacy is the acquisition of the ability to approach, analyze, evaluate and transmit written and unwritten messages, which can be displayed in a variety of forms. On the eTwinning platform, the school project ASPARAGAS (2021) related to Media Literacy was implemented with the participation of schools of various countries. The purpose was to critically challenge the messages given, to acquire the correct perception of the content by the recipient, and to realize the difference between real and virtual messages and the possibilities of the media to guide the people. The objectives include critically challenging information regardless of the source and practicing the use of different web 2.0 tools, developing communication skills and collaboration. Students used the English language and digital applications to process news, answer questionnaires, and create videos and their own articles developing linguistic and digital skills as well as critical thinking. The project was completed with the joint publication of an online newspaper and magazine promoting different cultures and civilizations. The project was awarded eTwinning quality labels and national quality labels. Students developed life skills by connecting school life with the wider European community.

Key words: education, european programs, e-Twinning, school and society, English language

Αντιλήψεις μαθητών δ/θμιας εκπ/σης σχετικά με την αξιοποίηση των εκπαιδευτικών ηλεκτρονικών παιχνιδιών στη μαθησιακή διαδικασία. Η ελληνική εμπειρία.

Δρ. Χαράλαμπος Μπαρμπαρούσης
Κοινωνιολόγος, Διδακτικό προσωπικό, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
Chbarmparousis@gmail.com
Ρούσκας Νικόλαος
Κοινωνιολόγος, εκπ/κός δ/θμιας εκπ/σης, MSc.
rounikos@gmail.com
Κωνσταντίνα Διαμάντη

Φιλόλογος, Υποψήφια Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελλάδα
Konstantina.diamadi@gmail.com

Ένας αυξανόμενος αριθμός μελετών καταδεικνύει ότι η νέα γενιά μαθητών διαφέρει θεμελιωδώς από τις προηγούμενες, κυρίως λόγω των αλλαγών στα πρότυπα κατανάλωσης των μέσων ενημέρωσης. Οι σύγχρονοι μαθητές -που αναφέρονται επίσης ως «ψηφιακοί αυτόχθονες», «γενιά του δικτύου», «Generation Z» ή «γενιά των ηλεκτρονικών παιχνιδιών»- δεν έχουν βιώσει ποτέ ένα κόσμο χωρίς ΤΠΕ. Όλο και περισσότεροι νέοι χρησιμοποιούν με μεγάλη ευκολία τα σύγχρονα εργαλεία και μέσα δικτύωσης, επικοινωνίας ενημέρωσης και ψυχαγωγίας. Έτσι, υποστηρίζεται ότι αυτοί οι νέοι έχουν αποκτήσει συγκεκριμένες τεχνικές δεξιότητες, νέους τρόπους σκέψης και διαφορετικές μαθησιακές προτιμήσεις, οι οποίες απαιτούν μια νέα εκπαιδευτική προσέγγιση. Αν και η αποδοχή των ηλεκτρονικών παιχνιδιών για ψυχαγωγικούς λόγους θεωρείται δεδομένη, ωστόσο η δυνατότητα αξιοποίησής τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς είναι ένα θέμα υπό εξέταση. Στόχος αυτής της μελέτης είναι να διερευνήσει επιλεγμένους παράγοντες που επηρεάζουν τις αντιλήψεις μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την αποδοχή των ηλεκτρονικών παιχνιδιών για εκπαιδευτικούς σκοπούς στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο: το φύλο, η αντιληπτή χρησιμότητα, η προγενέστερη εμπειρία, η αίσθηση αυτο-αποτελεσματικότητας σε σχέση με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, η αντιληπτή ευκολία χρήσης, ο υποκειμενικός κοινωνικός κανόνας, η δημιουργία μαθησιακών ευκαιριών. Η θεωρητική βάση του ερευνητικού σκέλους της μελέτης βασίζεται στο Μοντέλο Τεχνολογικής Αποδοχής. Η μέθοδος συλλογής των ερευνητικών δεδομένων βασίστηκε στη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Στη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν τρεις κύριες αναλυτικές μέθοδοι: διερευνητική παραγοντική ανάλυση, επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση, μοντελοποίηση δομικών εξισώσεων για την εξέταση των ερευνητικών υποθέσεων. Τέλος, προτείνεται ένα μοντέλο για την κατανόηση και την πρόβλεψη της αποδοχής των εκπαιδευτικών ηλεκτρονικών παιχνιδιών από τους μαθητές που αποτελεί προέκταση του Μοντέλου Τεχνολογικής Αποδοχής.

Λέξεις κλειδιά: εκπαιδευτικά ηλεκτρονικά παιχνίδια, παράγοντες αποδοχής, Μοντέλο Τεχνολογικής Αποδοχής.

Perceptions of secondary school students about the use of educational electronic games in the learning process. The Greek experience.

Dr. Charalampos Barmparousis
Sociologist, Teaching staff, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece
Chbarmparousis@gmail.com
Nikolaos Rouskas
Sociologist, teacher of secondary education, MSc.
rounikos@gmail.com
Konstantina Diamadi
Philologist, PhD Candidate, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece
Konstantina.diamadi@gmail.com

A growing number of studies show that the new generation of students is fundamentally different from the previous ones, mainly due to changes in media consumption patterns. Modern students - also referred to as "digital natives", "network generation", "Generation Z" or "video game generation" - have never experienced a world without ICT. More and more young people are using modern tools and means of networking, information-communication and entertainment with great ease. Thus, it is argued that these young people have acquired specific

technical skills, new ways of thinking and different learning preferences, which require a new educational approach. Although the acceptance of electronic games for entertainment purposes is taken for granted, the possibility of using them for educational purposes is a matter under consideration. The aim of this study is to investigate specific factors that influence the perceptions of secondary school students regarding the acceptance of electronic games for educational purposes in the Greek educational context: gender, perceived usefulness, previous experience, sense of self-efficacy in relation to electronic games, perceived ease of use, subjective social norm, the creation of learning opportunities. The theoretical basis of the research part of the study is based on the Technological Acceptance Model. The method of data collection was based on the use of an electronic questionnaire. In the study, three main analytical methods were used: exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, modelling of structural equations for the examination of research hypotheses. Finally, a model is proposed for the understanding and prediction of the acceptance ofeducational electronic games by students which is an extension of the Technological Acceptance Model.

Key words: serious games, acceptance factors, Technological Acceptance Model.

Η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών μέσω του χορού ως εκπαιδευτική καινοτομία σε διεπιστημονική και φιλοσοφική εξέταση.

Άννα Λάζου
Επίκουρη καθηγήτρια ΕΚΠΑ
lazou@uoa.gr

Σε συνέχεια προηγούμενων δημοσιοποιημένων εργασιών μας σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια (2017- σήμερα) και της μακρόχρονης έρευνάς μας, εξετάζεται η δυνατότητα μεθόδου διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γλώσσας για όλες τις ηλικιακές βαθμίδες και την δια βίου μάθηση μέσω του χορού (όρχησης ως ενότητας τριών στοιχείων, μέλους, κίνησης, λόγου) από φιλοσοφική και διεπιστημονική σκοπιά. Στο πλαίσιο αναζήτησης της εκπαιδευτικής καινοτομίας αναλύονται έννοιες όπως κίνηση, μορφή, συνείδηση, όρχηση-χορός, σώμα-ψυχή με στόχο τον εντοπισμό των ρευμάτων σκέψης και τη σύνδεσή τους με ορισμένα επιστημονικά πεδία τα οποία συστηματικά έχουν σημαντικό και εν πολλοίς καθοριστικό λόγο στην εξήγησή τους. Εξετάζεται η σχέση γλώσσας – χορού και μάλιστα με παραστατικά παραδείγματα αρχαίας όρχησης (λόγος – μέλος – κίνηση) στην κατανόηση, εκμάθηση, μετάδοση και απομνημόνευση εννοιών. Η χορευτική - μουσική ενσωμάτωση του λόγου θα δειχθεί ως τρόπος αναβίωσης του φιλοσοφικού και γνωσιακού νοήματος του αρχαίου λόγου με την παρουσίαση εργαστηρίου αναπαράστασης αποσπάσματος αρχαίου δράματος για παιδιά και εφήβους, εφαρμόζοντας τις θεωρητικές προδιαγραφές της έρευνας και σύγχρονες χοροθεατρικές πρακτικές. Οι κινητικές χειρονομίες προκαλούνται με ειδικές τεχνικές σωματικού θεάτρου και αυτοσχεδιασμού για να εκφράσουν τα βιώματα και τις έννοιες, ενώ οι εκπαιδευόμενοι μέσα από καίριες λέξεις και χαρακτηριστικούς ορισμούς συνδέονται με κοινωνικά μορφώματα του κλασικού αρχαίου πολιτισμού.

Λέξεις κλειδιά:*όρχησις*, χορός, γλώσσα, λόγος, βιωματική μάθηση

Ερεύνηση της τοπικής Ιστορίας του Μεσολογγίου μέσω υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων μουσειακής αγωγής

Δαλάρη Αιμιλία
Υποψήφια Δρ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
Emilydalar93@yahoo.gr

Στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, το παιχνίδι δε βρίσκει το ρόλο που του αρμόζει καθώς συνηγορούν όλες εκείνες οι αντιλήψεις που αντιμετωπίζουν δογματικά τη γνώση. Το παιχνίδι προσφέρει στα παιδιά ευκαιρίες να εξερευνήσουν τις ιδέες τους και να προβούν σε νέες αποκαλύψεις εντός του δικού τους κοινωνικοπολιτισμικού πλαισίου. Σε όλα τα παραπάνω, προστίθεται και το μάθημα της Μουσειακής Αγωγής. Η προώθησή της γίνεται μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στηρίζονται στη διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση, τη βιωματική και ενεργητική μάθηση, την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, την παρατήρηση, την εξερεύνηση, την ανακάλυψη και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών. Πρόκειται για ένα μάθημα στο δημοτικό σχολείο που προσφέρει αυτό ακριβώς που ζητούν οι μαθητές, μάθηση και διδασκαλία έξω από τη σχολική αίθουσα όπως επισκέψεις σε μουσεία, χώρους πολιτιστικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος, αρχαιολογικούς χώρους, πινακοθήκες κ.ά. Οι μαθητές βγαίνουν έτσι από τα στενά όρια της τάξης και μαθαίνουν έξω από αυτήν με διάφορα εργαλεία μάθησης όπως παιχνίδια ρόλων, δραματοποιήσεις, ζωγραφική. Συμπερασματικά, για να μπορέσουν όλα τα μέλη μιας σχολικής μονάδας να συνυπάρχουν και να μην προσφέρεται η στείρα γνώση τόσων ετών στους μαθητές αποκλειστικά και μόνο από τα βιβλία, πρέπει να καθιερωθεί μία νέα παιδαγωγική προσέγγιση της γνώσης αξιοποιώντας τις εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις.

Λέξεις κλειδιά: Ιστορία, παιχνίδι, μουσειακή αγωγή, Μεσολόγγι.

Investigation of the local history of Messolonghi through the implementation of educational programmes of museum education

Dalari Aimilia
PhD candidate, University of the Aegean, Teacher of Special Education
Emilydalar93@yahoo.gr

In the Greek educational system, the game does not find the role that it deserves, as all those concepts that treat knowledge dogmatically are advocated. The game offers children opportunities to explore their ideas and make new discoveries within their own socio-cultural context. In addition, there is also the lesson of Museum Education that is promoted through educational programmes based on an interdisciplinary and interdisciplinary approach, experiential and active learning, cooperative team teaching, observation, exploration, discovery and the cultivation of students' critical thinking. It is a course in primary school that offers exactly what students are looking for, learning and teaching outside the classroom, such as visits to museums, places of cultural and heritage interest, archaeological sites, galleries, etc.Students are thus taken out of the confines of the classroom and learn outside with various learning tools such as role-playing, drama and painting. In conclusion, in order to enable all members of a school society to coexist and not offer the sterile knowledge of so many years to students exclusively from books, a new pedagogical approach to knowledge must be established, utilizing alternative teaching approaches.

Key words: History, game, museum education, Messolonghi.

Code it Local

ΤσαπάραΜαρία
Νηπιαγωγός, Msc, Υποψ. Διδάκτωρ Παν Δυτ. Μακεδονίας
m.tsapara@hotmail.com
Αρκουλή Ανθή
Νηπιαγωγός, Msc, Επιμορφώτρια Β επιπέδου ΤΠΕ, Πιστοποιημένη εκπαιδεύτρια STEAM
anthiark@hotmail.com
Μπράτιτσης Θαρρενός
Καθηγητής, Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
Διευθυντής του Ερευνητικού Εργαστηρίου Δημιουργικότητας, Καινοτομίαςκαι Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση
bratitsis@uowm.gr

Η δράση CodeitLocal αποτελεί μία σειρά επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν σε τοπικό επίπεδο έχοντας ως στόχο να εκπαιδεύσουν και να εμπνεύσουν Νηπιαγωγούς, να γνωρίσουν και να διερευνήσουν τρόπους προσέγγισης και ενσωμάτωσης του προγραμματισμού, της εκπαιδευτικής ρομποτικής και της υπολογιστικής σκέψης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παρούσα δράση υλοποιείται υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής εβδομάδας προγραμματισμού (EU Code Week) και σε συνεργασία με το Ερευνητικό Εργαστήριο Δημιουργικότητας, Καινοτομίαςκαι Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Οι επιμορφούμενοι/ες, έχοντας διάθεση για πειραματισμό και καινοτομία στην τάξη, γνώρισαν εργαλεία και μεθοδολογίες που τους/τις ενέπνευσαν, να εφαρμόσουν στην εκπαιδευτική τους πρακτική. Παράλληλα ανέπτυξαν δεξιότητες, απέκτησαν γνώσεις προκειμένου να συμμετάσχουν στην Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Προγραμματισμού κατά τα έτη 2021 και 2022, με τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που σχεδίασαν και υλοποίησαν στην τάξη τους, αποτελώντας ταυτόχρονα μια βασική κοινότητα μάθησης εκπαιδευτικών που θα μπορέσει να συνεργαστεί σε μελλοντικές εκπαιδευτικές δράσεις. Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα και τα οφέλη αυτής της δράσης όπως προέκυψαν μέσα από την αξιολόγηση του προγράμματος.

Λέξεις κλειδιά: Επιμόρφωση σε τοπικό επίπεδο, νηπιαγωγοί, προγραμματισμός, υπολογιστική σκέψη

Code it Local

Tsapara Maria
Early Childhood educator, Msc, PhD Candidate University of Western Macedonia
Leading teacher Eu Code Week
m.tsapara@hotmail.com
Arkouli Anthi
Early Childhood educator, Msc, ICT Trainer, Certified Educator in STEAM
anthiark@hotmail.com
Bratitsis Tharrenos
Professor, Early Childhood Department, University of Western Macedonia

Director of the Creativity, Innovation and Technology in Education Lab
bratitsis@uowm.gr

Code it Local is a training course at a local level that aims to equip kindergarten teachers with new ideas, educate, inspire and help them to build their confidence on different approaches to teaching coding and implement computational thinking in their educational process. With the support of the European Code Week. With the support of EU Code week, and in collaboration with the Creativity, Innovation and Technology in Education Lab, of the University of Western Macedonia. Educators having a disposition for experimentation and innovation in the classroom, they learnt tools and methodologies that inspired them to apply with their students. At the same time, they developed skills, acquired knowledge in order to participate in the EU Code Week, with educational activities that they designed and implemented in their classroom, while participants formed a learning community and have the opportunity to collaborate in the future. This paper will present the results and benefits of this action as they emerged through the evaluation of the program.

Key words: training in a local level, early childhood educators, coding, computational thinking

Το portfolio ως μέσο αξιολόγησης στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων για τους/τις μαθητές/-ήτριες του Νηπιαγωγείου και των πρώτων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου

Δρ Ευθύμιος Σταμούλης,
Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
estamoulis@iep.edu.gr
Δρ Σοφία Καραγιάννη,
Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ
skaragianni@iep.edu.gr
Δρ Σοφία Χωλίδη,
Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
scholidi@iep.edu.gr

Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων εντάχθηκαν στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου, όλων των τάξεων του Δημοτικού και του Γυμνασίου κατά το σχολικό έτος 2021-2022 με σκοπό την ενίσχυση της καλλιέργειας ήπιων δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής και δεξιοτήτων τεχνολογίας και επιστήμης των μαθητών/τριών. Μέσα από τέσσερις θεματικούς κύκλους (Ζω Καλύτερα - Ευ Ζην, Φροντίζω το Περιβάλλον, Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ - Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη, Καινοτομώ και Δημιουργώ - Δημιουργική Σκέψη και Πρωτοβουλία) και αξιοποιώντας τις αρχές της εργαστηριακής, συνεργατικής και διερευνητικής μάθησης τα Εργαστήρια στοχεύουν στην προώθηση και αξιολόγηση δεξιοτήτων, μέσα από δράσεις που οδηγούν στην αλλαγή στάσης των μαθητών/τριών, έναν από τους κύριους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με σκοπό την αξιολόγηση του/ης μαθητή/-ήτριας στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων αναπτύχθηκε ένας φάκελος υλικού αξιολόγησης (Portfolio, Φύλλο προόδου). Το portfolio αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία της περιγραφικής αξιολόγησης και αποτιμά την εξέλιξη των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια της συμμετοχής στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων. Ουσιαστικά, αξιολογεί ως εργαλείο την πορεία τους κατά την υλοποίηση των δράσεων, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και μέθοδο αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η παρουσίαση του ίδιου του εργαλείου, ως μία πρόταση που διαμορφώθηκε για το Νηπιαγωγείο και τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου (Α΄ και Β΄ Δημοτικού) με στόχο την αξιοποίησή του από την εκπαιδευτική κοινότητα. Επιπρόσθετα, αναδεικνύεται το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο στηρίχθηκε, η φιλοσοφία του, καθώς και η πρακτική εφαρμογή του μέσα από τα σχέδια

δράσης που υλοποιήθηκαν από εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων κατά την πιλοτική εφαρμογή.

Λέξεις κλειδιά: Εργαστήρια Δεξιοτήτων, portfolio, περιγραφική αξιολόγηση, Νηπιαγωγείο, Α΄ και Β΄ τάξη Δημοτικού

Portfolio as an assessment tool in Skills Lab for students of Kindergarten and first and second grades of Primary School

Dr Efthimios Stamoulis,
Consultant A' IEP
estamoulis@iep.edu.gr
Dr Sophia Karagianni,
Consultant B΄ IEP
skaragianni@iep.edu.gr
Dr Sophia Cholidi,
Consultant B' IEP
scholidi@iep.edu.gr

Skills Lab was integrated in the curriculums of Kindergarten, Primary School, and Junior High School during the school year 2021-2022, in order to enhance the development of students' soft skills, life skills and technology and science skills. Through four thematic cycles such as Well – Being, Environment, Social Empathy and Accountability, Creative Thinking and Initiative and by making use of the principles of laboratory, collaborative and exploratory learning, Skills Lab aims at promoting and assessing skills, through projects that result in change of students' attitude, which is one of the most important goals of educational practice. Aiming at student's evaluation in terms of Skills Lab, a portfolio of achievement was developed (Portfolio of Achievement, Assessment Sheet). The portfolio is one of the basic tools of descriptive evaluation and, in this case, assesses student's progress during their participation in Skills Lab. In particular, the portfolio as a tool evaluates their performance during the Skills Lab projects' implementation, while simultaneously it is a method of self-evaluation and hetero evaluation. The purpose of this study is the presentation of the tool itself, as a proposal that was elaborated for Kindergarten, and for first and second grades of Primary School. In addition, the tool's theoretical framework is highlighted, its philosophy as well as its practical implementation through the projects applied by teachers in the context of Skills Lab during pilot implementation.

Key words: Skills Lab, portfolio, descriptive evaluation, Kindergarten, A' - B' grades of Primary School

Ιδιοκατασκευές Πειραματισμού στα Νέα Προγράμματα Σπουδών Φυσικών και Φυσικής – Προτροπές και Ευκαιρίες

Ευστράτιος Χ. Καπότης
Φυσικός Δρ. ΕΚΠΑ
ekapotis@phys.uoa.gr
Ουρανία Χρ. Γκικοπούλου
Μετα-Διδάκτωρ ΕΚΠΑ-Εκπαιδευτικός
gikopoulou@gmail.com

Προτροπές και ευκαιρίες για τη σχεδίαση και ιδιοκατασκευή πειραμάτων, από τους ιδίους τους μαθητές που τα εκτελούν, δίνονται από τα νέα Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) Φυσικών και

Φυσικής του 2020. Οι ιδιοκατασκευές αφορούν σε μαθητές όλων των βαθμίδων, προσφέρονται όμως περισσότερο σε μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ιδιοκατασκευές είναι ενταγμένες στη διερευνητική μεθοδολογία που κατευθύνει την όλη εκπαιδευτική διαδικασία και δίνει την ευκαιρία στους μαθητές - μελλοντικούς πολίτες να ανακαλύψουν νέες γνώσεις και αναπτύξουν νέες δεξιότητες, όχι μόνο κατά την εκτέλεση των πειραμάτων αλλά και κατά τη σχεδίαση και τη σύνθεση των πειραματισμών.
Η αποτίμηση της εκπαιδευτική αξίας των ιδιοκατασκευών έχει μελετηθεί για πολλά χρόνια από πολλούς ερευνητές σε ολόκληρο τον κόσμο. Προσπαθώντας κάποιος να παρουσιάσει μια συνοπτική εικόνα της εκπαιδευτικής τους αξιοποίησης στην εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες, διαπιστώνει τα θετικά μαθησιακά αποτελέσματα που προκύπτουν.
Πέραν των μαθητών, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί εμπλέκονται πολλές φορές σε διαδικασίες που αναπτύσσουν την εφευρετικότητά τους για τη δημιουργία ή τη βελτιστοποίηση μιας ιδιοκατασκευασμένης συσκευής ή διάταξης για τη μελέτη κάποιου φυσικού φαινομένου. Ακόμη, πολλές φορές, παρακάμπτονται έτσι και προβλήματα προμήθειας και χρήσης ακριβού εξοπλισμού πειραμάτων ή ακόμη και εκπαιδευτικών τεχνολογιών (δημιουργία αυτοσχέδιου έξυπνου πίνακα κ.ά.).
Ως προς τις θεματικές και τις γνωσιακές περιοχές, οι ιδιοκατασκευές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κάθε μια από αυτές που προβλέπουν τα ΠΣ. Παρατίθενται παραδείγματα εφαρμογής των ιδιοκατασκευών που αποδεικνύεται να ενδιαφέρουν τους μαθητές και να μπορούν να ενταχθούν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπως: ιδιοκατασκευή για τη μελέτη της λειτουργίας των πνευμόνων του διαφράγματος και της αναπνοής, αυτοσχέδια δυναμόμετρα, ηλεκτρικά κυκλώματα ειδικής χρήσης (διακόπτες εναλλαγής - aller-retour, φωτεινός παντογνώστης).
Η σημαντικότητα της ένταξης και χρήσης ιδιοκατασκευών έχει πιστοποιηθεί από την εκπαιδευτική έρευνα αλλά και από την εφαρμογή στη σχολική πραγματικότητα. Δεν πρέπει όμως να παραλείψουμε το γεγονός ότι η ένταξη των ιδιοκατασκευών πρέπει να συνοδεύεται από μια μεθοδολογική προσέγγιση. Όταν αυτές εντάσσονται καταλληλά (και στα αντίστοιχα μεθοδολογικά βήματα κάθε φορά) σε εκπαιδευτικές παρεμβάσεις, σενάρια και φύλλα εργασίας η εκπαιδευτική τους αξία πολλαπλασιάζεται.
Συνεκτιμώντας τα προαναφερθέντα, προκύπτει ότι η αξιοποίηση και η χρήση των ιδιοκατασκευών, με τον εκπαιδευτικά καταλληλότερο τρόπο, είναι μια ευκαιρία που προσφέρουν να νέα ΠΣ που δεν πρέπει να παραμείνει ανεκμετάλλευτη. Η ύπαρξη αποθετηρίων, πρωτότυπων και υποδειγματικών προτάσεων ιδιοκατασκευών συνοδευόμενων από αντίστοιχα φύλλα εργασίας, η δημιουργία και ο διαμοιρασμός υλικού από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς αλλά και η πρόβλεψη της αξιοποίησης των ιδιοκατασκευών στο υποστηρικτικό υλικό που θα εκπονηθεί είναι σημαντικές και απαραίτητες προϋποθέσεις προς την επίρρωση αυτού.

Λέξεις κλειδιά: ιδιοκατασκευές, προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικός πειραματισμός

The self-construction experimentation in the New Educational Science and Physics Curricula: Prompts and Opportunities
Topic: Curricula and textbooks

Efstratios Kapotis
PhD, Researcher of National and Kapodistrian University of Athens
ekapotis@phys.uoa.gr
Ourania Gikopoulou
Post-Doctorial Researcher of National and Kapodistrian University of Athens, Teacher
gikopoulou@gmail.com

Prompts and opportunities for the design and self-construction of experiments by the students who perform them are given by the new Science Education and Physics curricula of 2020. Self-constructions are addressed to students of all educational levels but are more suitable to students in primary education. Self-constructions are part of the exploratory methodology that guides the whole educational process and offers the opportunity to students - future citizens - to discover new knowledge and develop new skills during the execution of experiments and the design and synthesis of experiments. Stressing the educational value of self-constructions has been a field of study and research worldwide for many years. When students use constructions in science education, positive learning outcomes emerge.
In addition to the students, the teachers themselves are often involved in processes that develop their ingenuity in creating or optimising self-made devices, or devices for studying a natural phenomenon. Also, many times, problems of supply and use of expensive equipment of experiments or even educational technologies are bypassed (creation of the improvised smart board, etc.). As for the thematic/specific scientific topics and cognitive areas, self-constructions can be used in each of those provided by the curricula. There are examples of the application of self-constructions that prove to be of interest to students and can be included in primary education, such as self-construction for the study of the function of the diaphragm and breathing lungs, improvised dynamometers, and special-purpose electrical circuits (alternating switches [aller-retour] or light-and-learn game).
The importance of integrating and using self-construction has been certified by educational research and application in any school classroom. However, we must underline that a methodological approach must accompany the integration of self-constructions. Their educational value is multiplied when they are properly integrated (and in the respective methodological steps each time) in educational interventions, scenarios, and worksheets. Considering the above, it appears that the utilisation and use of self-construction, in the most educationally appropriate way, is an opportunity offered to new curricula that should not be left unexploited. The existence of repositories, original and exemplary proposals of self-construction accompanied by respective worksheets, the creation and distribution of material by the teachers, and the prediction of the utilisation of self-construction in the supporting material that will be prepared are important and necessary preconditions for its reinforcement.

Key words: self-construction experimentation, science education curricula, educational experimentation

Επανασχεδιασμός μαθηματικών δραστηριοτήτων της Α΄ Γυμνασίου για διδακτική αξιοποίησή τους στην Στ΄ Δημοτικού

Σωτήριος Κατσομήτρος
Υπ. Διδάκτωρ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
s.katsomitros@uoi.gr,
Κωνσταντίνος Τάτσης
Αν. Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
ktatsis@uoi.gr

Έρευνες σχετικές με τη μετάβαση στα Μαθηματικά από την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση επισημαίνουν την αναγκαιότητα της συνέχειας των αναλυτικών προγραμμάτων των Μαθηματικών ανάμεσα στις δύο αυτές βαθμίδες, καθώς και τον ρόλο της γνώσης των εκπαιδευτικών για αυτά. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη μιας εκπαιδευτικού δημοτικής εκπαίδευσης, κατά τη διαδικασία τροποποίησης μαθηματικών δραστηριοτήτων με εξισώσεις του σχολικού εγχειριδίου της Α΄ Γυμνασίου με στόχο την πιθανή διδακτική

αξιοποίησή τους στην Στ΄ Δημοτικού. Οι τροποποιήσεις των μαθηματικών δραστηριοτήτων της εκπαιδευτικού μελετήθηκαν ως προς την μαθηματική επίλυση, τη γλωσσική και τη μαθηματική τους πολυπλοκότητα. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν ότι οι τροποποιήσεις αυτές αφορούσαν κυρίως τη γλωσσική και μαθηματική πολυπλοκότητα των δραστηριότητων και αιτιολογούνται από τις αντιλήψεις της εκπαιδευτικού αναφορικά με συγκεκριμένες όψεις της μετάβασης στα Μαθηματικά από την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Λέξεις κλειδιά: μετάβαση, σχεδιασμός προβλήματος, αντιλήψεις, μαθηματική δραστηριότητα

Redesigning mathematical tasks of the 7th grade for a didactical use in the 6th grade

Sotirios Katsomitros
PhD candidate, Department of Primary Education, University of Ioannina
s.katsomitros@uoi.gr
Konstantinos Tatsis
Associate Professor, Department of Primary Education, University of Ioannina
ktatsis@uoi.gr

The research related to the transition in mathematics from primary to secondary education indicates the need for a continuity of mathematics curricula between these two levels, as well as the role of teachers' knowledge of them. In the present paper we study a primary school teacher during her redesigning/modifying of mathematical tasks on equations of the 7th grade textbook, in order to be hypothetically used in the 6th grade. The modifications of the mathematical tasks were studied in terms of mathematical solvability, linguistic complexity and mathematical complexity. The results of our study have shown that these modifications mainly concerned the linguistic and mathematical complexity of the tasks; this is justified by the teacher's perceptions regarding specific aspects of the transition to mathematics from primary to secondary education.

Key words: transition, problem posing, attitudes, mathematical task

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Μαθηματικών IDEA (European heritage 3D games platform for teaching mAths) για τις τρεις πρώτες τάξεις του δημοτικού

Δωροθέα Λαμπρίδη
Msc Ειδικής Αγωγής, Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, Πειραματικό-10ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας
dlambridi@gmail.com
Δρ. Βασιλική Μάλαμα
Phd Ειδικής Αγωγής, Εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής, Πειραματικό-10ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας
vasilikimalama@yahoo.gr
Ελπινίκη Σακαρέλη
Μα Θεωρητικής & Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας Πειραματικό-10ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμάτας
sakarely@hotmail.gr
Ιωάννης Χριστόπουλος, Μα Ηθικής Φιλοσοφίας, Διευθυντής Πειραματικού – 10ου Δημοτικού Σχολείου Καλαμάτας
ichristopo@sch.gr
Ηλίας Παπαδόγιαννης

Υπ.Δρ. Παν/μίου Πελοποννήσου Ανάλυση Εκπαιδευτικών Δεδομένων ΠΔΕ Πελοποννήσου
i.papadogiannis@uop.gr

Το πρόγραμμα Erasmus IDEA είναι μια σύμπραξη καινοτομίας φορέων και εκπαιδευτικών οργανισμών με στόχο την καταπολέμηση της υποεπίδοσης στα μαθηματικά και του άγχους που τα συνοδεύει από τις πρώτες κιόλας τάξεις του δημοτικού. Συντονιστής του προγράμματος είναι η Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Πελοποννήσου. Βασίζεται στη δημιουργία τρισδιάστατων περιβαλλόντων που αναπαριστούν πολιτιστικές διαδρομές από τις τέσσερις χώρες που συμμετέχουν. Οι μαθητές καλούνται παίζοντας ένα παιχνίδι, να ολοκληρώσουν μαθηματικές αποστολές περιδιαβαίνοντας μέσω ψηφιακής αναπαράστασης τις πραγματικές ιστορικές τοποθεσίες. Η πλατφόρμα συνδυάζει την ιστορία, την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα της κάθε χώρας με τα μαθηματικά και φιλοδοξεί μέσα από την αλλαγή της στάσης των μικρών μαθητών απέναντι σε αυτά, να καλλιεργήσει παράλληλα την έννοια του ενεργού ευρωπαίου πολίτη. Παρουσιάζονται τα διάφορα στάδια του προγράμματος και πιο ειδικά η εμπειρία-συμμετοχή του Πειραματικού 10ου Δημοτικού Σχολείου Καλαμάτας ως σχολείο – εταίρος στο πρόγραμμα καθώς και προτάσεις για την προώθηση της παραγωγής καινοτόμου υλικού από τα σχολεία, με υποστήριξη από τους κατάλληλους φορείς, με βάση τις ανάγκες τους, σαν μελλοντική προέκταση τέτοιων πρωτοβουλιών. Τα παραγόμενα προϊόντα είναι μια δυναμική πλατφόρμα ελεύθερη προς χρήση με δυνατότητα παρέμβασης για την εκπαιδευτική κοινότητα.

Λέξεις κλειδιά: καινοτομία, παιχνιδοποίηση, μαθηματικά, πολιτισμός, Α-Β-Γ δημοτικού

IDEA Erasmus+ (European heritage 3D gamEs platform for teaching mAths) Teaching maths in an alternative way in the first three grades of primary school

Dorothea Lampridi
Msc Special Education, Physical Education Teacher, Experimental-10th Primary School of Kalamata
dlambridi@gmail.com
Vasiliki Malama
Phd in Special Education, Inclusive classroom teacher, Experimental-10th Primary School of Kalamata
vasilikimalama@yahoo.gr
Elpiniki Sakareli
Ma of Theoritical & Applied Linguistics, English Language Teacher, Experimental-10th Primary School of Kalamata
sakarely@hotmail.gr
Ioannis Christopoulos , Ma of Ethical Philosophy, Headmaster Experimental-10th Primary School of Kalamata
ichristopo@sch.gr
Ilias Papadogiannis
PHD student University of Peloponnese Educational Data Minoning, Regional Directorate of Education of Peloponnese
i.papadogiannis@uop.gr

The Erasmus IDEA program is a partnership of innovation among educational institutions and organizations with the aim of combating the underperformance and the stress in mathematics that accompanies students from early stages in primary. The coordinator of the program is the Regional Directorate of Education of Peloponnese. It is based on the creation of three-dimensional environments that represent cultural routes from the four participating countries.

Students are asked to play a game, to complete mathematical missions by navigating through digital representation the real historical sites. The platform combines history, customs and traditions of each country with mathematics and aspires through the change of attitude of young students towards them, to cultivate at the same time the concept of an active European citizen. The various stages of the program are presented and more specifically the experience of the Experimental 10th Primary School of Kalamata as a partner in the program. Proposals for the production of innovative material by schools, with support from appropriate agencies, based on needs as a future extension of such initiatives are discussed. The main deliverable is a dynamic platform free to use for the educational community.

Key words: innovation, gaming, math, culture, primary

Παλατινή Ανθολογία: Μαθηματική και παιδαγωγική αξιοποίηση μιας αρχαίας συλλογής ρητορικών προβλημάτων Αριθμητικής

Μαστρογιάννης Αλέξιος
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου, ΠΕ70, ΠΕΚΕΣ Δυτικής Ελλάδας
alexmastr@upatras.gr

Τα μαθηματικά προβλήματα μπορούν να ταξινομηθούν με πολλούς και ποικίλους τρόπους. Μια κατηγοριοποίηση κατατάσσει τα μαθηματικά προβλήματα σε αυτά που παρουσιάζονται μέσω λεκτικών διατυπώσεων, χωρίς μαθηματικές εκφράσεις, και σε αυτά που βασίζονται σε σύμβολα,εικόνες, γραφήματα, διαγράμματα, πίνακες και σε μαθηματικούς τύπους και εκφράσεις. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα (καλώς ορισμένα) προβλήματα της λεγόμενης «Πρακτικής Αριθμητικής» («Word Problems» ή «StoryProblems»). Τα προβλήματα αυτά, αν επιχειρηθεί να επιλυθούν «ρητορικά», με γνήσια επιχειρηματολογία σε πεζό λόγο (όλες οι υποθέσεις οι συλλογισμοί και οι απαντήσεις αποτυπώνονται μόνο με λέξεις της καθομιλούμενης γλώσσας, χωρίς αλγεβρικούς συμβολισμούς και αλγεβρικές διαδικασίες), απαιτούν ισχυρή και επίμονη πνευματική αφοσίωση, συγκέντρωση και περισυλλογή. Τέτοιου είδους προβλήματα βρίσκονται και στην Παλατινή Ανθολογία, η οποία στο 14ο από τα 15 βιβλία της, με τίτλο «Προβλήματα αριθμητικά, Αινίγματα, Χρησμοί», περιέχει 104 αινίγματα και χρησμούς και 46 προβλήματα και αποτελεί την καλύτερη, αρχαία συλλογή προβλημάτων Αριθμητικής. Η παρούσα εργασία θα παρουσιάσει αρκετά (ομαδοποιημένα) προβλήματα, αντλημένα από την Παλατινή Ανθολογία, με σκοπό τη μαθηματική και παιδαγωγική τους αξιοποίηση στο Δημοτικό Σχολείο και την Υποχρεωτική Εκπαίδευση, γενικότερα. Θα παρουσιαστούν τρόποι, μοντέλα, μέθοδοι και τεχνικές, μέσω των οποίων μπορούν να επιλυθούν τέτοια ρητορικά, καθημερινά προβλήματα, ώστε να υπηρετείται και να ενισχύεται η πεμπτουσία του μαθήματος των Μαθηματικών και η ύψιστη παιδαγωγική και κοινωνική συνεισφορά του, δηλαδή η επίλυση προβλημάτων.

Λέξεις κλειδιά: Παλατινή Ανθολογία, ρητορικά προβλήματα, Αριθμητική

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης στην Εκπαιδευτική Διαδικασία την εποχή της Πανδημίας

Ελένη Τεχλικίδου
Γυμνάστρια Ειδικής Αγωγής–Διδάκτωρ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
texlikidoueleni@yahoo.gr
Δημήτριος Βαγιάνος
Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Μηχανικός Υπολογιστών, Ε.ΔΙ.Π. Πανεπιστημίου Μακεδονίας

vagianos@uom.edu.gr
Κυριακή Κοκκινέλη
Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής, Υποψήφια διδάκτωρ – Πανεπιστημίου Μακεδονίας
kikikokkineli@gmail.com

Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, γνωστά και ως εφαρμογές του συμμετοχικού Διαδικτύου, έχουν ήδη συμπληρώσει δύο δεκαετίες παρουσίας και οι κοινωνικές, συναισθηματικές και γνωστικές τους επιπτώσεις σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι αδιαμφισβήτητες. Έχοντας υπόψη τη διαφορά μεταξύ των αμιγώς εκπαιδευτικών πλατφορμών μάθησης και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, η αποτύπωση των θετικών και αρνητικών πλευρών των τελευταίων αποτελεί αντικείμενο δυναμικής έρευνας. Οι εφαρμογές του συμμετοχικού Διαδικτύου είναι γνωστό ότι αποτελούν ένα εξαιρετικό μέρος για επικοινωνία, διάδοση γνώσης, ανταλλαγή ιδεών, επικοινωνία μεταξύ συμμαθητών και δασκάλων, δημιουργώντας πολυτροπικές κοινότητες μάθησης με έντονη κοινωνική και γνωσιακή αλληλεπίδραση. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης είναι όμως δυνατόν να επιφέρουν και υπερβολική κατανάλωση ελεύθερου χρόνου, απόσπαση της προσοχής από τις εκπαιδευτικές διαδικασίες εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος, ενώ μπορούν να οδηγήσουν τους διδασκόμενους να επιζητούν τη μάθηση περισσότερο από τους συνομηλίκους τους παρά από τους δασκάλους ή τους γονείς τους. Όλα αυτά μπορούν να οδηγήσουν τελικά στην υποβάθμιση των σχολικών επιδόσεων παράλληλα με την πιθανή εμπλοκή σε καταστάσεις που εγκυμονούν κοινωνικούς κινδύνους άλλης μορφής.

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην ακριβή αποτύπωση της κατάστασης που αφορά στη χρήση Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στην Ελλάδα, σε μια εποχή αμέσως μετά τις δραστικές κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας του Covid19 που οδήγησε στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση με τη χρήση της διαθέσιμης τεχνολογίας. Με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου θα ερευνηθούν περιοχές που αφορούν στις συμμετοχικές πλατφόρμες και συνεργατικά εργαλεία που προτιμώνται στην εκπαιδευτική κοινότητα, στους επικρατέστερους τρόπους χρήσης και στα αποτελέσματά τους, στα επίπεδα της επίσημης ενσωμάτωσης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία από τους διδάσκοντες ή στην άτυπη χρήση από διδασκόμενουςκαι στα επίπεδα υποβάθμισης των σχολικών επιδόσεων, ως πιθανή συνέπεια της χρήσης των συμμετοχικών εφαρμογών του Διαδικτύου.Τα αποτελέσματα αποσκοπούν να φωτίσουνσε μια ιδιαίτερη περίοδο παρατήρησης, μια δυναμικά μεταβαλλόμενη περιοχή έρευνας που από τη φύση της ακροβατεί μεταξύ θετικών συνεπειών και κινδύνων, επιβεβαιώνοντας τη διαρκή ανάγκη για καταγραφή της εκάστοτε ισχύουσας κατάστασης και την κατάρτιση πλαισίων καθοδήγησης ασφαλούς και δημιουργικής χρήσης των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.

Λέξεις Κλειδιά: Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, Εκπαίδευση, Πανδημία Covid19, Εικονικές Κοινότητες.

Social Media use in Education during the Covid19 Pandemic

Eleni Techlikidou
Teacher of Adapted Physical Education, , PhD in the Democritus University of Trace
texlikidoueleni@yahoo.gr
Dimitrios Vagianos
Electrical & Computer Engineer, Laboratory Teaching Personnel in the University of Macedonia

vagianos@uom.edu.gr
Kyriaki Kokkineli
Special EducationTeacher, PhD Candidate in the University of Macedonia
kikikokkineli@gmail.com

Social Media, also known as participatory Internet applications, have already completed two decades of presence with social, emotional and cognitive implications at all levels of education. Capturing their pros and cons in the educational process has always been subject of dynamic research. Communication between classmates and teachers, knowledge dissemination, exchange of ideas, and the creation of multimodal learning communities with strong social and cognitive interaction are some of their benefits. However, Social Media can also lead to excessive consumption of free time, distraction from educational processes inside and outside the school environment, while they can lead students to seek learning more from their peers than from teachers or parents. All of this can ultimately lead to a decline in school performance along with the potential to get involved in situations that carry other forms of social risk.

The present study aims to accurately capture the situation regarding the use of Social Media at all levels of education in Greece, right after the drastic social impact of the Covid19 pandemic that led to distance learning processes. Using a structured questionnaire, the participatory platforms and the collaborative tools preferred by the educational community at that times are investigated. Moreover, the prevailing ways of their use and their corresponding results, the levels of their integration in the educational process by teachers and the levels of degradation of school performance, as a possible consequence of their use, are also analyzed. The results will help to illuminate, at a very special period of observation, a dynamically evolving field of research that constantly features both opportunities and risks, highlighting at the same time the everlasting need to adopt guidelines for a safe and creative educational use of Social Media.

Key Words: Social Media, Education, Covid19 Pandemic, Virtual Communities

Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε μαθητές με οπτική αναπηρία. Η περίπτωση των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων Τυφλών στην Ελλάδα.

Πασπαράκη Βασιλική
Εκπαιδευτικός ΠΕ 70/ΠΕ 70.50
vasopasp@yahoo.gr
Κυριαζή Βιλελμίνη
Εκπαιδευτικός ΠΕ 70/ΠΕ 70.50
vilelminik@hotmail.com

Η έναρξη της πανδημίας τον χειμώνα του 2020 επέφερε μια σωρεία αλλαγών παγκοσμίως. Η συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο σύνολό της κρίθηκε επιτακτική από την πολιτεία το εκτενές διάστημα επιβολής των περιοριστικών μέτρων. Οι μαθητές με οπτική αναπηρία αποτελούν μια ιδιαίτερη πληθυσμιακή ομάδα καθώς καλούνται ν' ανταποκριθούν στις ανάγκες μιας εκπαίδευσης που στηρίζεται κυρίως στην μετάδοση εικόνας.Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην μελέτη της εφαρμογής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα σχολεία τυφλών από την σκοπιά των εκπαιδευτικών. Κύριος στόχος της είναι η ανάδειξη των ωφελειών και των δυσκολιών που αποκόμισαν οι εκπαιδευτικοί μέσα από την πρωτόγνωρη αυτή εμπειρία.Για την επίτευξη του σκοπού αυτού διενεργήθηκαν ατομικές συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς και μέλη ΕΕΠ που εφάρμοσαν την τηλεκπαίδευση στα σχολεία κατά το διάστημα αναστολής λειτουργίας.

Συμπερασματικά, κατά την ερευνητική διαδικασία, αναδείχθηκαν σημαντικά στοιχεία όπως οι δυσκολίες προσαρμογής του εκπαιδευτικού υλικού στην συνθήκη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η οργάνωση και εκμάθηση των διαδικτυακών εργαλείων τηλεκπαίδευσης καθώς και εμπλοκή-παρέμβαση όσων δεν συμμετείχαν στην διδακτική διαδικασία. Διαφοροποίηση παρατηρήθηκε ως προς την εκπαιδευτική υποστήριξη των μαθητών μεταξύ των δασκάλων και των μελών ΕΕΠ λόγω της φύσης των καθηκόντων τους στο σχολείο. Ολοκληρώνοντας, φαίνεται η τηλεκπαίδευση να αποτελεί ένα μέσο που δεν υποκαθιστά την δια ζώσης διδασκαλία.

Λέξεις κλειδιά: οπτική αναπηρία, εξ αποστάσεως εκπαίδευση

The application of distance education to students with visual disability.
The case of Special Primary Schools for the Blind in Greece.

Pasparaki Vasiliki
Teacher
vasopasp@yahoo.gr
Kyriazi Villelmini
Teacher
vilelminik@hotmail.com

The onset of the pandemic in the winter of 2020 brought about a host of changes worldwide. The continuation of the educational process as a whole was deemed imperative by the state for the extended period of enforcement of the restrictive measures. Students with visual impairments are a special group of people as they are called to meet the needs of an education that relies mainly on image transmission.The present work aims to study the implementation of distance education in schools for the blind from the perspective of teachers. Its main goal is to highlight the benefits and difficulties that teachers have gained through this unprecedented experience.To achieve this goal, individual interviews were conducted with teachers and VET members who applied e-learning in schools during the suspension period.In conclusion, during the research process, important elements emerged such as the difficulties of adapting the educational material to the condition of distance education, the organization and learning of online e-learning tools as well as the involvement-intervention of those who did not participate in the teaching process. Differentiation was observed in the educational support of students between teachers and SPE members due to the nature of their duties at school. In conclusion, e-learning seems to be a medium that does not replace lifelong learning.

Key words: visual disability, distance education

Ανασχεδιάζοντας τις Πρακτικές της Γλώσσας

Δρ. Μακρογιάννη Τσαμπίκα
Δασκάλα, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου
makrogianni@aegean.gr

Εστιάζοντας στη διαφορετικότητα των μαθητών μέσα στις ετερογενείς τάξεις που συναντούμε στα σχολεία μας αξιοποιήσαμε συνδυασμό θεωριών,(Νέα Μάθηση των Kalantzis&Cope, 2005, Cummins, 2005) στις Πρακτικές Ασκήσεις των φοιτητών/τριών του Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Αιγαίου στο μάθημα της Διδακτικής της Γλώσσας στη Β' και Γ' Φάση Πρακτικών Ασκήσεων. Προσαρμόσαμε τις συγκεκριμένες θεωρίες στη διδασκαλία της Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο και εκπαιδεύσαμε τους φοιτητές/τριες του τμήματος στην παρατήρηση των εγκαθιδρυμένων

διδακτικών μεθόδων και στην εφαρμογή των νέων θεωριών. Στο αρχικό στάδιο της παρατήρησης, στις Πρακτικές Ασκήσεις Β' Φάσης, οι φοιτητές/τριες παρατήρησαν και συσχέτισαν τις διδασκαλίες από τους/τις εκπαιδευτικούς των Δημοτικών Σχολείων της πόλης της Ρόδου από την Γ' ως την Στ' τάξη με την προτεινόμενη μέθοδο διδασκαλίας. Στη συνέχεια, οι φοιτητές/τριες κατασκεύασαν ένα υποθετικό σενάριο διδασκαλίας του μαθήματος της Γλώσσας, από Γ' ως Στ' τάξη στη βάση της Νέας Μάθησης και της θεωρίας του Cummins, (2005), όπως αυτή προσαρμόστηκε και παρουσιάστηκε στα μαθήματα των Πρακτικών Ασκήσεων. Στις Πρακτικές Ασκήσεις Γ' φάσης του εαρινού εξαμήνου, οι φοιτητές/τριες πήγαν στα Δημοτικά Σχολεία και εφάρμοσαν στις τάξεις την προτεινόμενη μέθοδο στο μάθημα της Γλώσσας. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και στην προσέγγιση του γνωστικού μετασχηματισμού, έτσι ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν στις μαθησιακές διαδικασίες όλοι οι μαθητές/τριες της τάξης ανεξάρτητα από το κοινωνικοπολιτισμικό τους υπόβαθρο.

Λέξεις Κλειδιά: Νέα Μάθηση, Πρακτικές Ασκήσεις στη Γλώσσα, Μετασχηματιστική Παιδαγωγική και Γλώσσα, Ετερότητα, Δημιουργικότητα

Redesigning Language Practices

Makrogianni Tsampika
PhD, Teacher, Primary School Principal
makrogianni@aegean.gr

Focusing on the diversity of students in the heterogeneous classes we encounter in our schools, we utilized a combination of theories, (New Learning by Kalantzis & Cope, 2005, Cummins, 2005) in the Practical (Teacher) Training of the students at the Department. of Primary Education of the University of the Aegean in the course of Language Teaching in the 2nd and 3rd Phase of Practical (Teacher) Training. We adapted the specific theories to the teaching of Language in the Primary School and we trained the students of the Department in the observation of the established teaching methods and in the application of the new theories.In the initial stage of the observation, in the Practical Exercises of the second 'Phase, the students observed and correlated the teachings of the Primary School teachers of the city of Rhodes from the 3rd to the 6th grade with the proposed teaching method. The students then constructed a hypothetical scenario for teaching the language course, from 3rd to 6th grade, based on Cummins' New Learning and Theory, (2005), as it was adapted and presented in the Practical (Teacher) Training courses. In the Practical (Teacher) Training of the third phase of the spring semester, the students went to Primary Schools and applied to the classes the proposed method in the Language lesson. Particular emphasis was placed on the development of creativity and the approach to cognitive transformation, so that all students in the classroom can participate in the learning process regardless of their socio-cultural background.

Key words: New Learning, Practical Exercises in Language, Transformational Pedagogy and Language, Otherness, Creativity

Στηρίζοντας την αυτονομία των παιδιών προσχολικής ηλικίας: Πρακτικές εκπαιδευτικών

Βρετουδάκη Ελένη (Med, PhD)
Μέλος Ε.ΔΙ.Π. του Π.Τ.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Κρήτης
evretudaki@edc.uoc.gr
hellenvretudaki@gmail.com

Είναι ερευνητικά επιβεβαιωμένο ότι, σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της αυτονομίας των παιδιών διαδραματίζει το περιβάλλον εντός του οποίου αναπτύσσονται και κυρίως τα πρότυπα των ενηλίκων. Ενήλικες με αυτορυθμισμένη συμπεριφορά και υψηλό αίσθημα αυτονομίας φαίνεται να επιδρούν θετικά στην εδραίωση αυτόνομων μορφών συμπεριφοράς των παιδιών. Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι να αναδείξει ποιες πρακτικές εκπαιδευτικών της προσχολικής τάξης ενισχύουν και ενδυναμώνουν την ανάδυση αυτόνομων μορφών συμπεριφοράς των παιδιών. Πρακτικές των εκπαιδευτικών όπως η αναγνώριση του αρνητικού συναισθήματος των παιδιών, η ενίσχυση της έμφυτης τάσης τους για αυτενέργεια και πρωτοβουλία, η παροχή ξεκάθαρων εξηγήσεων για τις δόκιμες μορφές συμπεριφοράς, η μείωση της χρήσης ελεγκτικών διαδικασιών κατά τη δραστηριοποίησή τους, η επιδοκιμασία και ο έπαινος κ.λπ. είναι μερικές από τις αναγκαίες διαδικασίες οι οποίες λειτουργούν θετικά στην τόνωση του αυτοσυναισθήματος των μικρών παιδιών και στην ενίσχυση της αυτονομίας τους. Στις σύγχρονες εκπαιδευτικές συνθήκες, όπου ένας ολοένα αυξανόμενος αριθμός παιδιών προσέρχεται στις προσχολικές τάξεις με μειωμένες δεξιότητες αυτονομίας σε επίπεδο διαχείρισης των ατομικών, συναισθηματικών αλλά και γνωστικών τους αναγκών είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να μυηθούν σε αποτελεσματικές πρακτικές ενδυνάμωσης των συγκεκριμένων αναγκών εντός της σχολικής κοινότητας αλλά και έξω από αυτήν σε συνεργασία με τους σημαντικούς άλλους (φροντιστές) της ζωής των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά: Προσχολική, αυτορρύθμιση, αυτονομία, πρακτικές εκπαιδευτ

Διασκευαστικές τεχνικές και εικονογράφηση στο έργο *Ορέστεια* της Σοφίας Ζαραμπούκα

Αναστασία Βασιλάκη
Φιλόλογος, M.Sc
anastasiavee@gmail.com

Η παρούσα εργασία εξετάζει τη διασκευή της τριλογίας του Αισχύλου *Ορέστεια* (Αγαμέμνων, Χοηφόροι, Ευμενίδες) για παιδιά της Σοφίας Ζαραμπούκα στο ευρύτερο πλαίσιο μελέτης των διασκευών και συζητά τη σχέση της με το αρχαίο κείμενο, το λογοτεχνικό είδος του αφηγήματος, τη πολυτροπικότητά του και τη σχέση εικόνας και κειμένου. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για την ανάλυση της διασκευής συνδυάζει τη θεωρία της διακειμενικότητας με τη θεωρητική προσέγγιση της εικονογράφησης με βάση τις μελέτες του PerryNodelman και της Αγγελικής Γιαννακοπούλου. Γενικότερα, η εργασία εστιάζει στα παρακειμενικά στοιχεία της έκδοσης της διασκευής και στη σχέση εικόνας και κειμένου. Από την ανάλυση της διασκευής διαπιστώνεται η έντονη θεατρικότητα της εικονογράφησης και η ενδογλωσσική μετάφραση του αρχικού έργου, ενώ συγχρόνως προκύπτει και η έκδηλη προσπάθεια της διασκευάστριας και εικονογράφου, να φέρει το αναγνωστικό κοινό από πολύ νεαρή ηλικία σε επαφή με την πολιτιστική του κληρονομιά.

Λέξεις κλειδιά:Διασκευαστικές τεχνικές, Εικονογράφηση, *Ορέστεια*, Παρακειμενικά στοιχεία, Σοφία Ζαραμπούκα

Adaptation techniques and illustration in the work *Oresteia* of Sophia Zarabouka

Anastasia Vasilaki
Philologist, M.Sc
anastasiavee@gmail.com

The paper focuses the adaptation of the trilogy of Aeschylus Oresteia (Agamemnon, Hoifori, Eumenides) for children by Sofia Zarabouka in the broader context of the study of adaptations and discusses its relation with the ancient text, the literary genre of the narrative, its multimodality and the relationship between image and text. The methodology which is used for the analysis of adaptations combines the theory of the intertextuality with the theoretical approach of illustration based on the studies of Perry Nodelman and Aggeliki Giannakopoulou. Generally, the paper focuses on the paratext elements of the adaptation and the relation between image and text. The analysis of adaptation reveals the intense theatricality of the illustration and the intralingual translation of the original work, while it shows the effort of the adaptor/illustrator to introduce young audiences to their cultural heritage.

Key words: Adaptation techniques, Illustration, Oresteia, Paratext elements, Sophia Zarabouka

Ο επιθυμητός και αποδεκτός εκπαιδευτικός από τη σκοπιά των μαθητών Δημοτικού Σχολείου και Γυμνασίου

Κωνσταντίνου Χ. Ιωάννης,
Εκπαιδευτικός Π.Ε., Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
jeankonstantinou@gmail.com
Λογοθέτη Γ. Σταματούλα
Εκπαιδευτικός Δ.Ε., Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
stlogothety@gmail.com

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να αναδείξει τα χαρακτηριστικά του επιθυμητού και αποδεκτού εκπαιδευτικού από τη σκοπιά του μαθητή. Αρχικά, γίνεται προσέγγιση του ρόλου του εκπαιδευτικού σε σχέση με την αποστολή του σχολείου και διαχωρίζεται στους επιμέρους ρόλους του παιδαγωγού, του διδασκάλου, του αξιολογητή και του επόπτη. Επιπλέον, αναδεικνύονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τον εκπαιδευτικό στην αποτελεσματικότητα άσκησης του ρόλου του. Ακολούθως, προσδιορίζονται τα γνωρίσματα του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού μέσα από σχετικά ευρήματα ερευνών. Στη συνέχεια, περιγράφονται η μεθοδολογία της έρευνας, το δείγμα και το ερωτηματολόγιό της, το οποίο περιλαμβάνει, κατά κύριο λόγο, κλειστές ερωτήσεις, οι οποίες χρειάζονται διαβαθμισμένες απαντήσεις από τους μαθητές. Στη συνέχεια, αναλύονται και ερμηνεύονται τα ευρήματα της έρευνας, η οποία διεξήχθη το πρώτο δεκαήμερο Νοεμβρίου 2021 με τη συμμετοχή μαθητών Δημοτικού Σχολείου και Γυμνασίου της πόλης των Ιωαννίνων, από τους οποίους ζητήθηκε να εκφράσουν τις απόψεις τους για τον επιθυμητό και αποδεκτό εκπαιδευτικό, αλλά και για άλλα ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο που ο εκπαιδευτικός οργανώνει την παιδαγωγική επικοινωνία με τους μαθητές του. Τα ευρήματα θεωρούμε ότι αποκτούν ιδιαίτερη αξία από άποψη παιδαγωγική, γιατί αναδεικνύουν τη σημαντικότητα του παιδαγωγικού αξιώματος της οργάνωσης της επικοινωνίας από τον εκπαιδευτικό. Η εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα και τις τελικές επισημάνσεις.

Λέξεις κλειδιά:ρόλος εκπαιδευτικού, αποτελεσματικός εκπαιδευτικός

The desired and accepted teacher from the point of view of Primary and High School students

Konstantinou Ch. Ioannis
Teacher of Primary education, Doctor of the University of Ioannina
jeankonstantinou@gmail.com
Logotheti G. Stamatoula
Teacher of Secondary education, Doctor of the University of Ioannina
stlogothety@gmail.com

The purpose of this research is to highlight the characteristics of the desired and accepted teacher from the student's point of view. Initially, the role of the teacher is approached in relation to the school mission and is divided into individual roles of the educator, the teacher, the assessor as well as the supervisor. In addition, the factors that influence the teacher in the effectiveness of exercising his role are highlighted. Next, the characteristics of the effective teacher are identified through relevant research findings. Next, the research methodology, the sample and the questionnaire are described, which includes, mainly, closed-ended questions, which need graded answers from the students. Then, the findings of the research are analyzed and interpreted, which was conducted in the first ten days of November 2021 with the participation of students of Primary School and High School of the city of Ioannina, who were asked to express their views on the desired and accepted teacher, but also for other questions about how the teacher organizes pedagogical communication with his students. We find that the findings acquire special value from a pedagogical point of view, because they highlight the importance of the pedagogical office of the organization of communication by the teacher. The work is completed with the conclusions and the final remarks.

Key words: teacher ΄s role, effective teacher

Επαγγελματική Ικανοποίηση και Γενικευμένη Αυτοαποτελεσματικότητα του Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ) σε σχέση με τους Εκπαιδευτικούς και το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ) κατά τη Διάρκεια της Πανδημίας Covid-19

Αδριανός Γ. Μουταβελής
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου, Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης
moutavelis@sch.gr
Σταματία Σαπουντζή
Ψυχολόγος, MSc Σχολική Ψυχολογία
matinasap@yahoo.gr
Φωτεινή Γεωργακοπούλου
Ψυχολόγος, MSc Σχολική Ψυχολογία
faihgeo@yahoo.gr

Η έλευση της πανδημίας Covid-19 επέφερε σημαντικές μεταβολές στην καθημερινότητα των ανθρώπων επηρεάζοντας ιδιαίτερα την εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, το σύνολο των εκπαιδευτικών δομών της χώρας μετέβησαν σε διαδικασίες εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και παροχής υπηρεσιών, πλην των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής & εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), οι οποίες συνέχισαν τη δια ζώσης εκπαίδευση, με ιδιαίτερα ζητήματα.Ταυτόχρονα, στην ειδική εκπαίδευση εργάζονται τρεις διαφορετικές ομάδες προσωπικού, με διακριτούς ρόλους: Οι εκπαιδευτικοί, το Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ) και το Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ). Οι τελευταίοι, εργάζονται ως βοηθοί των εκπαιδευτικών με κυρίαρχο καθήκον την

υποστήριξη της φυσιολογίας των μαθητών.Η παρούσα μελέτη διερευνά, στις προαναφερόμενες συνθήκες, την επαγγελματική ικανοποίηση και την αυτοαποτελεσματικότητα του ανωτέρω προσωπικού. Συμμετείχαν 758 εκπαιδευτικοί, ΕΒΠ και ΕΕΠ, οι οποίοι εργάζονταν σε σχολεία γενικής αγωγής ή ΣΜΕΑΕ, σε Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης (ΚΕΣΥ), καθώς και σε ιδιωτικά πλαίσια. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων, η κλίμακα Καταγραφής της Επαγγελματικής Ικανοποίησης (Employee Satisfaction Inventory, ESI), καθώς και η κλίμακα Γενικευμένης Αυτοαποτελεσματικότητας (General Self-Efficacy Scale, GSE). Κατά τη διάρκεια της στατιστικής διερεύνησης, διενεργήθηκε έλεγχος πολλαπλών συγκρίσεων με το κριτήριο Bonferroni, εμφανίζοντας συστηματικές διαφορές ανάμεσα στις τιμές των διαφορετικών ομάδων συμμετεχόντων. Τα μέλη του ΕΒΠ εμφάνισαν τους χαμηλότερους δείκτες στην ικανοποίηση από την αμοιβή και τις εργασιακές δυνατότητες για προαγωγή, ενώ παρουσίασαν την υψηλότερη αυτοαποτελεσματικότητα σε σχέση με τις υπόλοιπες ειδικότητες του δείγματος. Τα παρόντα ευρήματα σχετίζονται με τον ιδιαίτερο ρόλο του ΕΒΠ, ο οποίος κρίνεται σημαντικός στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής παρέμβασης και της σχολικής καθημερινότητας.

Λέξεις κλειδιά: επαγγελματική ικανοποίηση, γενικευμένη αυτοαποτελεσματικότητα, Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό

Job Satisfaction and General Self-efficacy of Special Supporting Staff in comparison with Teachers and Special Educational Staff during Pandemic Covid-19

Adrianos G. Moutavelis
Coordinator of Special & Inclusive Education
moutavelis@sch.gr
Stamatia Sapountzi
Psychologist, MSc School Psychology
matinasap@yahoo.gr
Foteini Georgakopoulou
Psychologist, MSc School Psychology
faihgeo@yahoo.gr

The advent of Covid-19 pandemic brought about significant changes in people's daily lives, particularly affecting education. Specifically, all the educational institutions of the country shifted from traditional, live teaching to online courses and work, except for the special education schools, which continued live teaching, with many difficulties. At the same time, three different groups of staff work in special schools, with distinct roles: Teachers, Special Education Staff (SES) and Teachers' Assistants (TA). The last, help teachers, mainly by supporting students' physiology and learning. The present study investigates, in the above conditions, job satisfaction and self-efficacy of the above-mentioned staff. In this study took part 758 teachers, TA and SES, who were working in schools of typical and special education, in educational diagnostic centers, as well as in private working sector. They completed a questionnaire which included demographic data, the Employee Satisfaction Inventory (ESI) and the General Self-Efficacy Scale (GSE). During the statistical analysis, multiple comparisons with the Bonferroni criterion were performed, showing systematic differences between the values of the different groups of participants. The members of TA showed the lowest satisfaction from their payment and their job opportunities for promotion, while they showed the highest self-efficacy compared to the other specialties of the sample. The present results are related to the special role of TA, which is considered important in supporting school and school routine.

Key words: job satisfaction, general self-efficacy, Special Supporting Staff

Η «αρχή της αντιστάθμισης» στη μέτρηση: Μια πρόκληση για υποψήφιους εκπαιδευτικούς

Ξένια Βαμβακούση
Αν. Καθηγήτρια
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Παν/μιο Ιωαννίνων
xvamvak@uoi.gr
Μαρία Καλδρυμίδου
Καθηγήτρια
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Παν/μιο Ιωαννίνων
mkaldrim@uoi.gr

Η μέτρηση είναι μια θεμελιώδης συνιστώσα του περιεχομένου των σχολικών μαθηματικών. Βασική αρχή της μέτρησης είναι η «αρχή της αντιστάθμισης»: αν η υπό μέτρηση ποσότητα παραμένει σταθερή ενώ η μονάδα μέτρησης μεταβάλλεται, τότε το αριθμητικό αποτέλεσμα της μέτρησης είναι αντιστρόφως ανάλογο της μονάδας μέτρησης. Οι σχέσεις αντίστροφης αναλογίας είναι σημαντικές, αλλά απαιτητικές για τους μαθητές. Η κατάσταση της μεταβαλλόμενης μονάδας στη μέτρηση αποτελεί ένα προνομιακό πλαίσιο πραγμάτευσης τέτοιων σχέσεων που δεν αξιοποιείται επαρκώς στη μαθηματική εκπαίδευση. Για την εργασία αυτή ζητήσαμε από 41 πτυχιούχους ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, με δηλωμένη πρόθεση φοίτησης σε Παιδαγωγικό Τμήμα, να επιλύσουν το εξής πρόβλημα: «Ένας ξυλουργός μετράει το μήκος μιας σανίδας με ένα ραβδί και βρίσκει ότι είναι ίσο με 18 ραβδιά. Τι θα έβρισκε αν το μετρούσε με τα δύο τρίτα του ραβδιού;». Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι α) ελάχιστοι αναγνώρισαν το πρόβλημα αυτό ως πρόβλημα «αντιστρόφως ανάλογων ποσών», β) ένα μικρό μέρος αξιοποίησε το πλαίσιο της μέτρησης ώστε να επιλύσει το πρόβλημα. γ) η πλειοψηφία επέλεξε ακατάλληλες αριθμητικές πράξεις και κατέληξε σε αποτέλεσμα ασύμβατο με την «αρχή της αντιστάθμισης». Τα αποτελέσματα αυτά αναδεικνύουν την αναγκαιότητα για πιο ουσιαστική προσέγγιση της μέτρησης στο σχολικό πλαίσιο, αλλά και στο πλαίσιο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών.

Λέξεις κλειδιά:Μέτρηση, αρχή της αντιστάθμισης, μορφωμένοι ενήλικες

The "inversion principle" in measurement: A challenge for prospective educators

Xenia Vamvakoussi
Associate Professor
Department of Early Childhood Education, University of Ioannina
xvamvak@uoi.gr
Maria Kaldrimidou
Professor
Department of Early Childhood Education, University of Ioannina
mkaldrim@uoi.gr

Measurement is a fundamental component of school mathematics. An important principle of measurement is the "inversion principle": if the quantity to be measured is constant while the unit of measurement varies, then the arithmetical result is inversely proportional to the unit of measurement. Inverse proportional relations are significant, albeit challenging for students. The "varying unit" situation constitutes a privileged context for addressing such relations that is typically not exploited in instruction. We asked 41 university graduates aspiring to obtain a degree in Education to solve the following problem: "A carpenter measures the length of a plank by a stick and finds that it equals 18 such sticks. What would he find if he measured the same

length with two thirds of the stick?". We found that very few participants solved the problem, either because they recognized that this is an "inverse proportionality" problem and used a related method or by exploiting the context of measurement; the majority of the participants selected inappropriate arithmetical operations resulting in solutions that violated the "inversion principle". These results indicate that more attention should be paid to measurement and its principles in school mathematics as well as in teacher education.

Key words: Measurement, inversion principle, educated adults

Οι στρατηγικές δια βίου μάθησης στην Ελλάδα και την Κύπρο την περίοδο της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας. Οικονομική ορθολογικότητα και αποσπασματική κοινωνική πολιτική

Δουργκούνας Γιώργος
Ακαδημαϊκός Υπότροφος, Πανεπιστήμιο Πατρών
Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
dourgkounas@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να αναδείξει τις ομοιότητες των στρατηγικών δια βίου μάθησης της Ελλάδας και της Κύπρου από τη δεκαετία του 2010 έως σήμερα. Τη δεκαετία του 2010, οι δύο χώρες βρέθηκαν στον κυκλώνα μίας δεινής οικονομικής κρίσης, ενώ πλέον πρόσφατα βρέθηκαν να διαχειρίζονται την υγειονομική κρίση της πανδημίας Covid-19. Αναπαράγοντας τις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, οι δύο χώρες αντιλαμβάνονται τη δια βίου μάθηση ως έναν μηχανισμό διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς εργασίας και συστατικό στοιχείο της οικονομικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας. Στόχοι όπως η ισότητα και η κοινωνική δικαιοσύνη που χαρακτηρίζουν την εκπαίδευση ενηλίκων παραμερίζονται ή συνδιαλέγονται με την επιδίωξη της οικονομικής αποτελεσματικότητας. Έτσι, οι στρατηγικές δια βίου μάθησης των δύο χωρών εμμένουν σε στόχους όπως είναι η απασχολησιμότητα του εργατικού δυναμικού και ειδικά των ανέργων, η πιστοποίηση προσόντων και η διασφάλιση της ποιότητας, έστω και αν τα δεδομένα ερευνών καταδεικνύουν τις έντονες κοινωνικές ανισότητες που χαρακτηρίζουν τα συστήματα διά βίου μάθησης τους. Καθώς, η δια βίου μάθηση αποτελεί όλο και περισσότερο βασική διάσταση της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα και την Κύπρο, τόσο πιο δύσκολη γίνεται η άρση των κοινωνικών ανισοτήτων, ιδίως σε περιόδους κρίσεων που η διασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών γίνεται πιο επίκαιρη από ποτέ.

Λέξεις κλειδιά: Διά βίου μάθηση, κοινωνική πολιτική, εκπαιδευτική πολιτική, απασχολησιμότητα, κοινωνική δικαιοσύνη, στρατηγική δια βίου μάθησης, covid-19

Lifelong learning strategies in Greece and Cyprus during the economic crisis and the pandemic. Economic rationality and fragmented social policy

Dourgkounas Georgios
Academic Scholar, University of Patras
Adjunct Academic Staff, Hellenic Open University
dourgkounas@yahoo.gr

The study seeks to highlight the similarities of the lifelong learning strategies of Greece and Cyprus from the 2010s to the present day. In the 2010s, the two countries found themselves in the midst of a dire economic crisis, and more recently they found themselves managing the health crisis of the Covid-19 pandemic. Reflecting on the priorities of European education policy, the two countries perceive lifelong learning as a mechanism for ensuring the proper functioning of the labour market and a component of economic growth and competitiveness. Objectives such as equality and social justice that characterize adult education are being sidelined or conversed in the pursuit of economic efficiency. Thus, the lifelong learning strategies of the two countries insist on objectives such as the employability of the workforce and especially the unemployed, the certification of qualifications and quality assurance, even if the research data show the strong social inequalities that characterize their lifelong learning systems. As lifelong learning is increasingly a key dimension of social policy in Greece and Cyprus, the more difficult it becomes to eliminate social inequalities, especially in times of crisis when safeguarding citizens' social rights is becoming more relevant than ever.

Key words: lifelong learning, social policy, education policy, employability, social justice, lifelong learning strategy, covid-19

200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821: θυμάμαι, τιμώ, παίζω και δημιουργώ

Γεωργία Παπαδοπούλου
Δασκάλα
georgia.papado@yahoo.gr

Στόχος της εισήγησης είναι η παρουσίαση τριών δίμηνων σχεδίων δράσης που προσεγγίζουν τα γεγονότα της επανάστασης του ΄21 μέσα από διερευνητικές, βιωματικές, εναλλακτικές και παιγνιώδεις δράσεις/πρακτικές και διαδρομές, ενσωματώνοντας την Τέχνη και το Παιχνίδι στο διδακτικό έργο κι αξιοποιώντας τα καλλιτεχνικά μαθήματα στο δημοτικό σχολείο (θεατρική αγωγή,εικαστικά, τέχνες και ΤΠΕ στην εκπαίδευση: α)Το πρώτο σχέδιο δράσης αφορά το «ΕΠΙΔΑΠΕΔΙΟ ΦΙΔΑΚΙ ΤΟΥ ΄21». Πρόκειται για την αποτύπωση στο δάπεδο του αύλειου χώρου του 2ου Δημοτικού σχολείου Σητείας ενός επιτραπέζιου παιχνιδιού που εμπνευστήκαμε από το Ε.Ι.Μ και τα playmobil (Το΄21 αλλιώς). Στο επιδαπέδιο φιδάκι αναπαριστώνται σπουδαίες μάχες της επανάστασης, ήρωες, σπαθιά, τείχη που σ΄ανεβάζουν ψηλά και βόμβες που σου στερούν τη νίκη. Οι μαθητές της ΣΤ΄ αφού ζωγράφισαν το τεράστιο φιδάκι με τη βοήθεια του δασκάλου της τάξης και του εικαστικού, χωρίστηκαν σε ομάδες κι έπαιξαν με το ζάρι, ανεβαίνοντας και κατεβαίνοντας σκάλες, κερδίζοντας και χάνοντας βαθμούς ανάλογα με την έκβαση της εκάστοτε μάχης. Έτσι η ιστορία έγινε ένα συναρπαστικό ταξίδι μέσα σ ένα όμορφο παιχνίδι. β) Το «Παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού του 1821» ενέπλεξε όλο το σχολείο στον εορτασμό των 200 χρόνων. Αφορούσε τρεις διδακτικές ώρες, μία ώρα την εβδομάδα ώστε να υπάρχει χρόνος για προετοιμασία και εκμάθηση των απαραίτητων γνώσεων από τους μαθητές. Κάθε εβδομάδα σχετιζόταν με διαφορετική θεματική-ενώ υπήρχαν τρία επίπεδα δυσκολίας ανάλογα με την ηλικία, την τάξη των μαθητών, τον βαθμό δυσκολίας και τις προαπαιτούμενες γνώσεις. Η πρώτη θεματική αφορούσε γενικές γνώσεις για την επανάσταση, η δεύτερη τους οπλαρχηγούς ενώ η τρίτη εβδομάδα τους αγωνιστές με την πένα (Οι θεματικές και οι εβδομάδες μπορούσαν να επεκταθούν στην τοπική ιστορία, στους ζωγράφους της επανάστασης, στις γυναίκες της επανάστασης, στο φιλελληνισμό κ.λ.π, έτσι ώστε το παιχνίδι να διαρκέσει περισσότερες εβδομάδες). Οι τάξεις που ανταγωνίστηκαν μεταξύ τους ήταν η Α΄με Β΄, η Γ΄με Δ΄και η Ε΄με τη Στ΄. Κάθε τμήμα των τάξεων αποτελούσε μία ομάδα.Κατά τη διάρκεια κάθε διδακτικής ώρας οι μαθητές καλούνται να λύσουν έναν αριθμό από γρίφους (αινίγματα, σταυρόλεξα,κρυπτόλεξα στον Η/Υ), τους οποίους έψάχνουν στους εσωτερικούς κι εξωτερικούς χώρους του σχολείου για να τους βρουν. Νικήτρια ομάδα αυτή που θα έβρισκε πρώτη τον θησαυρό του ’21 γ) «Καζαντζάκης-Καπετάν Μιχάλης». Η ζωή των μικρών παιδιών της σκλαβωμένης Κρήτης όπως την βίωσε και αποτύπωσε ο Ν.Καζαντζάκης στο σπουδαίο λογοτεχνικό έργο του «Καπετάν Μιχάλης» και στην οποία μύησε τους μικρούς μαθητές της Δ΄ τάξης η θεατρολόγος του σχολείου μέσα από θεατρικό παιχνίδι και θέατρο σκιών.

Λέξεις κλειδιά: θέατρο σκιών,θεατρικό παιχνίδι, κρυμμένος θησαυρός, επιδαπέδιο φιδάκι του ΄21

Η παιδαγωγική και εκπαιδευτική αξία του παραμυθιού στην εκμάθηση δεύτερης/ξένης γλώσσας: δύο διδακτικές παρεμβάσεις

Γεωργία Παπαδοπούλου
Αποσπασμένη εκπαιδευτικός στη Μόσχα
georgia.papado@yahoo.gr

Ο Στόχος της εισήγησης είναι η ανάδειξη του «παραμυθιού» ως μια πολύ αποτελεσματική στρατηγική εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, αφού η παιγνιώδης μορφή του συνάδει με την παιδική ηλικία. Παρουσιάζονται δύο διδακτικές παρεμβάσεις όπου, αφενός στοχεύουμε στη δημιουργία συνθηκών γλωσσικής και πολιτισμικής επαφής, αφετέρου επιδιώκουμε να προετοιμάσουμε τους μαθητές μας ώστε να ανταποκρίνονται ικανοποιητικά, γραπτά και προφορικά σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας. Η μέθοδος διδασκαλίας που επελέγη ήταν η δραστηριοκεντρική μέθοδος, η οποία είναι μαθητοκεντρική και επικοινωνιακή καθώς εστιάζει στην εκμάθηση της γλώσσας μέσα από καταστάσεις επικοινωνίας της καθημερινής ζωής. Την επιλέξαμε καθώς μας ενδιέφεραν περισσότερο τα στάδια από τα οποία θα περάσουν οι μαθητές μας για να καταλήξουν στην επισήμανση στοιχείων της γλώσσας, παρά η εστίαση από την αρχή στο φαινόμενο.α)Πρώτη διδακτική παρέμβαση: «Η Κάλλω και οι καλικάτζαροι». Πρόκειται για την ελληνικό παραδοσιακό παραμύθι της καλής κόρης που μένει ολομόναχη το βράδυ στο μύλο και κινδυνεύει να φαγωθεί από τα καλικαντζαράκια αλλά γλιτώνει αφού συνέχεια και μέχρι το πρωί τους ζητά ρούχα και αξεσουάρ...γιατι έτσι μονάχα τρώγεται... Ο Ειδικότερος στόχος της διδασκαλίας ήταν να καταστήσει τους μαθητές (παιδιά 9-10 ετών από τη Ρωσία επιπέδου Α1), έτοιμους να κατανοούν λέξεις, προτάσεις και εκφράσεις οι οποίες εμφανίζονται συχνά στην καθημερινή μας ζωή και αφορούν την ένδυσή μας και να μπορούν να τις χρησιμοποιούν στον προφορικό και γραπτό τους λόγο.Οι μικρές φράσεις αντί για απλές λέξεις, (Η Κάλλω θέλει φουστάνι, η Κάλλω θέλει παλτό, γάντια, παπούτσια...), η συνεχής επανάληψή τους, η παραγωγή ολοκληρωμένων προτάσεων τόνωσε την αυτοπεποίθησή των μικρών μαθητών και ενίσχυσε το κίνητρό τους για μάθηση. β)Δεύτερη διδακτική παρέμβαση: Αφορά τη συγγραφή τριών μυθοπλαστικών ιστοριών από τα Ελληνόπουλα του Τ.Ε.Γ Μόσχας, υπό τη μορφή δίμηνων projects, που πραγματοποίθηκαν στο διάστημα 2016-2018, τα οποία συνέδεαν αντίστοιχα τη Μόσχα με την Αθήνα: «Μόσχος και Αθηνά-Piaga Bovlu», τη Μόσχα με τη Θεσσαλονίκη:«Μόσχος και Νίκη»(σε συνεργασία με το 27ο Δημοτικό Σχολείο της Θεσσαλονίκης) και όλη την Ελλάδα με όλη τη Ρωσία: «ΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΕΝΙΟ ΤΑΞΙΔΙ». Στο τελευταίο παραμύθι συντρόφους, συνοδοιπόρους και βοηθούς στο ταξίδι είχαμε τους ήρωες των σημαντικότερων ελληνικών και ρώσικων παραδοσιακών παραμυθιών. Απώτερος εκπαιδευτικός στόχος ήταν, μέσω της σύνδεσης και της αναδειξης των φυσικών και πολιτιστικών μνημείων και των σύγχρονων κατασκευών, να μάθουν οι μαθητές/τριες αβίαστα με τρόπο ευχάριστο και βιωματικό, την ιστορία και τη γεωμορφολογία των δυο κρατών μας και μέσα από τη λαϊκή παράδοση να γνωρίσουν και την ιδιαίτερη ψυχοσύνθεση των δύο λαών μας, προσφέροντάς τους περισσότερες ευκαιρίες για έκθεση σε πολιτισμικές πληροφορίες και διαπολιτισμικές συγκρίσεις.

Λέξεις κλειδιά: παραμύθι, παραδοσιακό παραμύθι, ταξιδιωτική μυθοπλασία, εγκιβωτισμός, σύνδεση πόλεων-χωρών

Έξοδος στην Ελευθερία» - Ένα διαθεματικό σενάριο για τη ΣΤ΄ Δημοτικού

Νικόλαος Μάνεσης
ΕΔΙΠ, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
nmanesis@upatras.gr
Βαρουχάκη Ιωάννα
Φοιτήτρια, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
up1071024@upnet.gr
Μανουσάκη Δήμητρα
Φοιτήτρια, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
up1067864@upnet.gr
Σάκκου Ελένη
Φοιτήτρια, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών -
up1067913@upnet.gr
Σαπουνά Παναγιώτα
Φοιτήτρια, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
up1067913@upnet.gr

Έρευνες δείχνουν ότι οι μαθητές/μαθήτριες έχουν μία αρνητική στάση για το μάθημα της Ιστορίας, καθώς συχνά η διδασκαλία του μαθήματος δίνει έμφαση στην απομνημόνευση ιστορικού περιεχομένου, όπως ονόματα, ημερομηνίες, γεγονότα. Συχνά αξιοποιείται η διάλεξη, ενώ η αξιολόγηση στοχεύει στην απομνημόνευση. Για τον λόγο αυτό, το μάθημα γίνεται λιγότερο ελκυστικό, κάτι που επηρεάζει τη συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών. Σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, το μάθημα της Ιστορίας εστιάζει στην καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης, της ιστορικής συνείδησης και στην υιοθέτηση ιδανικών και αξιών θεμελιωδών για τη ζωή του ανθρώπου από τις αρχές του 19ου αιώνα έως και σήμερα. Η Ιστορία μάς συνδέει με το παρελθόν, αλλά παρέχει αφηγήσεις για το μέλλον. Για την κατανόηση των ιστορικών εννοιών προτείνεται η αξιοποίηση των ιστορικών πηγών, σε ποικίλα πλαίσια και σε διαδραστικές δραστηριότητες.Το παρόν διδακτικό σενάριο διάρκειας οκτώ (8) διδακτικών ωρών αποτελεί επέκταση του μαθήματος της Ιστορίας «Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου - Ο Διονύσιος Σολωμός». Στόχος του σεναρίου είναι, με αφορμή την Έξοδο του Μεσολογγίου, να αναδειχθεί το ιδανικό της ελευθερίας, η σημασία της για τη ζωή των ανθρώπων, τα είδη ελευθερίας καθώς και οι μορφές καταπάτησής της στον σύγχρονο κόσμο. Με βάση την κοινωνικοπολιτισμική θεωρία μάθησης του Lev Vygotsky, αξιοποιούνται συνεργατικές στρατηγικές, πολυτροπικά κείμενα και οι Τ.Π.Ε. (Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών). Το σενάριο εφαρμόστηκε σε μία σχολική τάξη. Οι μαθητές/μαθήτριες αξιολόγησαν θετικά την εμπειρία αυτή.

Λέξεις κλειδιά: Διαθεματικό Σενάριο, Ιστορία, Ελευθερία, Συνεργατική Μάθηση, Vygotsky

Exit to Freedom- A cross-thematic scenario for the 6th grade of Primary School

Nikolaos Manesis
Laboratory Teaching Staff, Department of Educational Sciences & Social Work
University of Patras
nmanesis@upatras.gr
Varouchaki Joanna
Student, Dept. of Educational Sciences & Social Work
up1071024@upnet.gr
Manousaki Dimitra

Student, Dept. of Educational Sciences & Social Work
up1067864@upnet.gr
Sakkou Helen
Student, Dept. of Educational Sciences & Social Work
up1067913@upnet.gr
Sapouna Panagiota
Student, Dept. of Educational Sciences & Social Work
up1067913@upnet.gr

Research has shown that students express a negative attitude towards the subject of history, since history teaching often focuses on memorizing the historical content, such as names, dates and events. Teachers often use just a lecture, while the students' evaluation aims mostly at memorizing the content of this lecture. For this reason, the history subject becomes less attractive to students, thus it affects their participation in the history courses.According to the New School Curriculum, the history course focuses on cultivating the historical thought, the awareness about history and adopting fundamental ideals and values, as formed from the beginning of the 19th century until today. History connects us to the past, but it also provides narratives for the future. In order for students to understand historical notions, historical resources are used, as presented within various contexts and through interactive activities.The present teaching scenario lasts eight (8) teaching hours is an extension of the History lesson "The second siege of Messolongi - Dionysios Solomos". Starting from the historical event of Exodus of Messolongi, the aim of the scenario is to highlight the ideal of freedom, its importance for human life, the forms of freedom and how it can be violated in the modern world. Based on Lev Vygotsky's sociocultural learning theory, collaborative strategies, multimodal texts and ICT are used in this scenario. The scenario was applied in a classroom. The students positively evaluated this teaching experience.

Key words: Cross-thematic Scenario, History, Freedom, Collaborative Learning, Vygotsky

Ειδική Αγωγή: Εκφράζομαι ελεύθερα, κατανοώ, χτίζω σχέσεις εμπιστοσύνης με τους καθηγητές μου

Παρασκευή Πουλογιαννοπούλου
Φιλόλογος Ειδικής Αγωγής
PhD Επιστημών Εκπαίδευσης
parplgn@gmail.com

Σκοπός της εισήγησής μας είναι να εξετάσουμε τις πραγματικές σκέψεις, τα συναισθήματα και τις επιθυμίες που έχουν οι μαθητές για τους εκπαιδευτικούς τους σε ένα ειδικό σχολείο. Στα πλαίσια του προγράμματος αξιολόγησης σχολικών μονάδων του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για το 2022 διεξήγαμε μία ποιοτική έρευνα σε όλους τους μαθητές (137 μαθητές) του Γυμνασίου και του Λυκείου του ΕΝΕΕΓΥΛ Αθήνας. Στόχος της έρευνάς μας είναι να εστιάσουμε σε αυτό που θέλουν οι μαθητές από εμάς τους εκπαιδευτικούς στην προσπάθειά μας να συσφίξουμε τις σχέσεις μας και να δώσουμε το έναυσμα να μας προσεγγίζουν με συμπάθεια. Επιπλέον με μία σειρά εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων προσπαθήσαμε να καλλιεργήσουμε πνεύμα εμπιστοσύνης και να δημιουργήσουμε το κατάλληλο κλίμα για να δουλεύουμε σε ένα πλαίσιο ομαλής συνεργασίας. Από τη συνολική παρουσίαση της έρευνάς μας, απώτερος στόχος μας είναι να χτίσουμε υγιείς σχέσεις διότι θεωρούμε ότι η καλή συνεργασία μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα στο πεδίο της ειδικής αγωγής, αποτελεί τη βάση και την προϋπόθεση για τη θετική διεκπεραίωση της παιδαγωγικής και

μαθησιακής διαδικασίας. Ευρύτερα, τα δεδομένα που προκύπτουν άμεσα από τη φωνή των μαθητών μπορούν να αποτελέσουν ενδεικτική βάση ανάπτυξης γενικότερων προγραμμάτων για τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών στα πλαίσια της ειδικής αγωγής.

Λέξεις κλειδιά:Ειδική αγωγή, συνεργασία, μαθητές, εκπαιδευτικοί, σχέση εμπιστοσύνης

Special Education: Expressing myself freely, understanding, building relationships based on trust with my teachers

Paraskevi Poulogiannopoulou
Special Education Philologist
PhD Educational Sciences
parplgn@gmail.com

The purpose of this study is to examine the actual thoughts, feelings and desires students have regarding their teachers in a special education school. Within the framework of the school unit assessment program administered by the Institute of Educational Policy (IEP) for 2022, we conducted qualitative research on all students (137 students) attending the Gymnasium and Lyceum of ENEGYL (Special Vocational High School) of Athens. The aim of our research is to focus on what students require from us as teachers, in an effort to strengthen our student-teacher relationship and to encourage them to approach us with affection. In addition, with the integration of events and activities, we attempted to cultivate a sense of trust and to create the appropriate environment to be able to work within a framework of smooth cooperation. Through the overall presentation of our research, our ultimate goal is to build healthy student-teacher relationships because we believe that good cooperation between students and teachers, especially in the field of special education, is the foundation and a requirement for the positive implementation of the pedagogical and learning process. More broadly, the data that emerges directly from the students' voice can be indicative for the development of additional programs aimed at improving the student-teacher relationship within the context of special education.

Key words: special education, cooperation, students, teachers, relationship of trust

Εξερευνώντας τον μαγικό κόσμο της επιστήμης!

Αναγνώστου Μαρία
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας, Υποψήφια Διδάκτορας Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ.
verenikim@gmail.com

Στο παρόν διδακτικό σενάριο εστιάσαμε το ενδιαφέρον μας στη σχολική εκδοχή του επιστημονικού εγγραμματισμού, διαμορφώνοντας το μεθοδολογικό μας πλαίσιο από τις βασικές αρχές του κινήματος Φιλοσοφίας για παιδιά. Οι θεωρητικές συνιστώσες του είναι δυνατόν να καθοδηγήσουν την καλλιέργεια της επιστημονικής ενημερότητας των μαθητών, την ενίσχυση της πνευματικής τους ελευθερίας και ταυτόχρονα την αίσθηση της κοινωνικής συμπληρωματικότητας. Στο συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο ήταν ζητούμενο οι μικροί μαθητές του Δημοτικού να γνωρίσουν με έναν διαθεματικό και παιχνιώδη τρόπο την επιστημονική κληρονομιά του προηγούμενου αιώνα, να ερμηνεύσουν τις προεκτάσεις των ανακαλύψεων στην ζωή του ανθρώπου, να προβληματιστούν για τη χρήση των τεχνολογικών επιτευγμάτων, να διερευνήσουν, μυούμενοι σε έναν ενεργά κριτικό τρόπο σκέψης, που συντελεί ταυτόχρονα στη διανοητική τους χειραφέτηση και στη συναισθηματική τους ωρίμανση.Οι συναντήσεις μας στηρίχθηκαν σε δράσεις στοχαστικού διαλόγου που στόχο είχαν να

κινητοποιήσουν τα παιδιά και να τα ωθήσουν στην διερεύνηση και απόκτηση τόσο της εννοιολογικής όσο και της πραγματολογικής γνώσης. Η προσέγγιση της θεματικής πραγματοποιήθηκε μέσω πολυαισθητηριακών δράσεων με προτεραιοποίηση των Τεχνών, αναδεικνύοντας τον δημιουργικό δυναμισμό της αλληλεπιδραστικής σχέσης Τέχνης-Επιστήμης. Σε αυτή τη βάση προωθείται η κοινωνική κατεύθυνση του επιστημονικού εγγραμματισμού, μιας πρακτικής που προσανατολίζεται στην επαφή με την επιστημονική συλλογιστική με εναλλακτικούς τρόπους και αποδέκτες το σύνολο των μαθητών. Αυτή η οπτική δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την αναπλαισίωση της επιστημονικής γνώσης στη σχολική τάξη, καλλιεργώντας την επανατοποθέτησή της σε ανθρωπιστική βάση.

Λέξεις κλειδιά: Επιστημονικός εγγραμματισμός, Φιλοσοφία για παιδιά, κριτική-δημιουργική σκέψη, διαθεματικότητα.

Exploring the magical world of science!

Anagnostou Maria
Primary Teacher, PhD Candidate of Philosophy EKPA.
verenikim@gmail.com

In the present didactic scenario we focused our interest on the school version of scientific literacy, shaping our methodological framework from the basic principles of the Philosophy for children movement. Its theoretical components can guide the cultivation of students' scientific awareness, the strengthening of their intellectual freedom and at the same time the sense of social complementarity.In this particular teaching scenario, the young elementary school students were asked to get acquainted in a cross-curricular and playful way with the scientific heritage of the last century, to interpret the extensions of discoveries in human life, to reflect on the use of technological achievements, to exploreinitiated into an actively critical way of thinking, which contributes at the same time to their mental emancipation and their emotional maturation.
Our meetings were based on thoughtful dialogue activities that aimed to mobilize children and push them to explore and acquire both conceptual and factual knowledge. The approach of the theme was realized through multi-sensory actions with prioritization of the Arts, highlighting the creative dynamism of the interactive Art-Science relationship. On this basis, the social direction of scientific literacy is promoted, a practice that is oriented towards the contact with scientific reasoning in alternative ways and is aimed to all students. This view creates a fertile ground for reframing of scientific knowledge in the classroom, cultivating its repositioning on a humanitarian basis.

Key words: Scientific literacy, Philosophy for children, critical-creative thinking, interdisciplinarity.

Διαμορφώνοντας στάσεις και αντιλήψεις για το παρελθόν και το παρόν: η αρχαιολογία και ο υλικός πολιτισμός στα εγχειρίδια του Δημοτικού Σχολείου

Σάσα Ελευθεριάδου
Αρχαιολόγος- ΜΑ Επιστήμες της Αγωγής
s.eleftheriadou@yahoo.com

Τα σχολικά εγχειρίδια δεν αποτελούν απλώς ένα παιδαγωγικό εργαλείο για την προσέγγιση της γνώσης, αλλά, ταυτόχρονα, συμβάλλουν στη διαμόρφωση στάσεων και πεποιθήσεων στους

μαθητές. Επιπλέον, οι αντιλήψεις που φέρουν οι ενήλικες σχετικά με την αρχαιολογία και το παρελθόν δομούνται ως ένα βαθμό στην παιδική και εφηβική ηλικία. Συνεπώς, αν οι μαθητές, ιδιαίτερα του Δημοτικού Σχολείου, οι οποίοι βρίσκονται στα πιο ευεπηρέαστα στάδια της ζωής τους, διδαχθούν τις βασικές αρχές της αρχαιολογίας, θα εξελιχθούν σε ενήλικες ευαισθητοποιημένους γύρω από το θέμα. Καίρια θέση στη συζήτηση αυτή κατέχει η εξέταση των τρόπων με τους οποίους παρουσιάζεται η αρχαιολογία και το υλικό παρελθόν στα σχολικά εγχειρίδια, με την έμφαση να μετατοπίζεται στο πώς προβάλλεται η αρχαιολογία ως επιστήμη, στις αρχαιολογικές ερμηνείες που προκύπτουν σε σχέση με το παρελθόν, στο πώς παρουσιάζονται τα αρχαιολογικά τεχνουργήματα, ο εθνικός «εαυτός» και ο εθνικός «άλλος», αλλά και στους τρόπους με τους οποίους ο υλικός πολιτισμός χρησιμοποιείται για ιδεολογικές και πολιτικές σκοπιμότητες. Το ερώτημα που προκύπτει είναι ποιους τρόπους ανάγνωσης του παρελθόντος θα πρέπει να προτείνουμε στους μαθητές, με βάση το τι τελικά επιθυμούμε να «αναδείξουμε» από το παρελθόν: την «αντικειμενική» ερμηνεία των ειδικών ή τις προσωπικές ερμηνείες των μαθητών διαθλασμένες μέσα από τις δικές τους δυνατότητες πρόσληψης;

Λέξεις κλειδιά:Αρχαιολογία, υλικός πολιτισμός, σχολικά εγχειρίδια, δημοτικό σχολείο, εκπαίδευση

Shaping attitudes and perceptions of the past and present: archaeology and material culture in Primary Education textbooks

Sassa Eleftheriadou
Archaeologist- MA Educational Sciences
s.eleftheriadou@yahoo.com

Textbooks, apart from being a pedagogical tool for approaching knowledge, they also contribute to the formation of attitudes and beliefs in students. In addition, adults' perceptions of archaeology and past are structured in some degree in childhood and adolescence. Therefore, if students, especially in Primary School, who are in the most influential stages of their lives, are taught the basic principles of archaeology, they will develop into adults aware of the issue. Central to this discussion is the examination of the ways in which archaeology and material past are presented in textbooks, with the emphasis shifting to how archaeology is projected as a science, to the archaeological interpretations that emerge in relation to the past, to how archaeological artifacts, the national "self" and the national "other" are presented, as well as the ways in which material culture is used for ideological and political purposes. The question arising is which ways of reading the past should we suggest to students, based on what we eventually want to "highlight" from the past: the "objective" interpretation of the experts or students' personal interpretations refracted through their own perception potentials?

Key words: Archaeology, material culture, textbooks, primary school, education

Διαθεματικές εφαρμογές της μουσικής για τη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων του δημοτικού σχολείου. Διδακτικέςπροτάσειςκαιπρωτότυπεςδραστηριότητες

Ειρήνη Νικολάου
MSc, PhD, Μουσικολόγος, μέλος ΕΕΠ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
enikolau@uoi.gr
Αλεξάνδρα Φώτη
Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
el09060@uoi.gr

Νίκος Παπαδογιώργος
Εκπαιδευτικός, MSc Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
papanidog@gmail.com
Αναστασία Ζώη
Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
azandfriends@hotmail.com

Στην παρούσα εργασία προτείνονται διδακτικές προτάσεις και πρωτότυπες δραστηριότητες για τη διδασκαλία θεματικών από τα βιβλία της Γλώσσας, των Μαθηματικών, και των Φυσικών του δημοτικού σχολείου,με τη χρήση διδακτικών εργαλείων από τον χώρο της Μουσικής Παιδαγωγικής μέσω της διαθεματικής προσέγγισης. Στόχος είναι τόσο η δημιουργία ενός ενδιαφέροντος και δημιουργικού μαθησιακού περιβάλλοντος για τους μαθητές, αλλά και η πρόταση εναλλακτικών και πιο δημιουργικών τρόπων διδασκαλίας για τους/τις εκπαιδευτικούς. Τα κοινά χαρακτηριστικά της μουσικής και της γλώσσας επικεντρώνονται στις δεξιότητες που συνδέονται με την ακρόαση, την ομιλία, την ανάγνωση και τη γραφή. Η μουσική και τα μαθηματικά μοιράζονται έννοιες όπως το μέτρο, το μοτίβο, η ομαδοποίηση, η χρήση συμβόλων, η έννοια της ακολουθίας. Τέλος, αντικείμενο τόσο της μουσικής όσο και της φυσικής είναι ο ήχος. Στις διδακτικές προτάσεις προτείνονται δραστηριότητες μουσικής ακρόασης, εκτέλεσης και δημιουργίας, όπως το τραγούδι, οι ηχοϊστορίες, η δραματοποίηση, η δημιουργία και μελοποίηση ποιήματος

Λέξεις κλειδιά: μουσική, γλώσσα, μαθηματικά, φυσική, διαθεματικότητα

Interdisciplinary applications of music for the teaching of primary education school subjects. Didactic suggestions and original activities

Eirini Nikolaou
MSc, PhD, Musicologist, Senior Teaching Fellow, University of Ioannina
enikolau@uoi.gr
Alwxandra Foti
Undergraduate student, University of Ioannina,
el09060@uoi.gr
Nikos Papadogiorgos
Teacher, MSc of Philosophy, University of Ioannina
papanidog@gmail.com
Anastasia Zoi
Postgraduate student, University of Ioannina
azandfriends@hotmail.com

This paper proposes didactic suggestions and original activities for teaching Language, Mathematics, and Physics taking as an occasion thematic from the schoolbooks of primary education, using didactic tools from the field of Music Pedagogy, through the interdisciplinary approach. The aim is both to create an interesting and creative learning environment for students, but also to suggest alternative and more creative ways of teaching to teachers. The common features of music and language focus on the skills associated with listening, speaking, reading, and writing. Music and mathematics share concepts such as measure, pattern, grouping, the use of symbols, the concept of sequence. Finally, the object of both music and physics is sound. The didactic suggestions propose activities of listening, performing and creating music, such as singing, sound stories, dramatization, creating and composing a poem.
Key words: music, language, mathematics, physics, interdisciplinarity

Σύγχρονες τάσεις στη μουσειακή εκπαίδευση: η επικοινωνία με το μουσειακό αντικείμενο

Λαμπρινή Εξάρχου
Ε.ΔΙ.Π. Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Φιλοσοφική Σχολή
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
lexarchou@eds.uoa.gr

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις στη μουσειακή εκπαίδευση εστιάζουν στη διαλεκτική σχέση και την επικοινωνία του επισκέπτη με το μουσειακό αντικείμενο. Στο πλαίσιο αυτό καθίσταται σημαντικός ο ρόλος ενός συνδετικού κρίκου ανάμεσα στο κοινό του μουσείου και το μουσειακό έκθεμα, με άλλα λόγια, μιας διαμεσολάβησης (mediation), η οποία αναλαμβάνει τη διατήρηση της ενδιάμεσης θέσης μεταξύ των δύο αυτών πόλων. Στην πράξη αναφέρεται σε ένα σύνολο δράσεων που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο του μουσείου και υλοποιούνται με τα μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα, προκειμένου οι επισκέπτες να προσεγγίσουν, να ανακαλύψουν, να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν τα νοήματα που εν δυνάμει εμπεριέχουν τα μουσειακά αντικείμενα, βιώνοντας μια μορφή οικειοποίησης.Τα σύγχρονα μουσειοπαιδαγωγικά προγράμματα σηματοδοτούν τη μετάβαση σε έναν ανανεωμένο τύπο μουσείου, όπου η σχέση μουσείου-επισκέπτη προσδιορίζεται εντός ενός ενεργού κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των προγραμμάτων γίνονται με άξονα συμμετοχικές διαδικασίες, με στόχο τη δόμηση προσωπικών νοημάτων από την πλευρά του επισκέπτη, καθώς και τη δημιουργική συνέργειά του. Η συμμετοχή στη διαμόρφωση της πολιτισμικής εμπειρίας και η εξατομίκευσή της, καθώς και ο ενεργητικός ρόλος του επισκέπτη αποσκοπούν στη γνήσια ενεργοποίηση της γνώσης που εκπορεύεται από το μουσείο. Ως εκ τούτου, τα μουσεία δεν εκλαμβάνονται αποκλειστικά ως φορείς πολιτισμικού κεφαλαίου, αλλά κυρίως δυναμικά περιβάλλοντα μάθησης και δημιουργικότητας.

Λέξεις κλειδιά: επικοινωνία με το μουσειακό αντικείμενο, διαμεσολάβηση, συμμετοχή.

Ο προσανατολισμός στην εκπαιδευτική αλλαγή σε σχέση με την εφαρμογή του Μοντέλου Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης

Αδριανός Γ. Μουταβελής
Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου Ειδικής Αγωγής & Ενταξιακής Εκπαίδευσης
moutavelis@sch.gr
Σωτηρία Τζιβινίκου
Επίκουρος Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος
Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
sotitzivi@uth.gr

Το Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ) αποτελεί νόμιμο δικαίωμα κάθε μαθητή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Από την άλλη, έχει από νωρίς επισημανθεί ότι στη χώρα μας η χρήση του δεν είναι σταθερή στα σχολεία, με σοβαρό αντίκτυπο στην εκπαιδευτική παρέμβαση. Ως εκ τούτου, δημιουργήθηκε Μοντέλο, το οποίο καθοδηγεί κάθε σχολική μονάδα ειδικής αγωγής & εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), μέσα από συγκεκριμένη διαδικασία και υλικό, να παράγει ΕΠΕ. Στην παρούσα μελέτη διερευνάται η αποδοχή του Μοντέλου ΕΠΕ σε σχέση με τον προσανατολισμό των εκπαιδευτικών κοινοτήτων στην εκπαιδευτική αλλαγή. Έτσι, μετά τη δόμηση του Μοντέλου ΕΠΕ, έλαβε χώρα επιμόρφωση του προσωπικού (N=112) έξι ΣΜΕΑΕ και κατόπιν εφαρμογή της διαδικασίας και του υλικού στην πράξη. Αρχικά, αποδόθηκε στους

συμμετέχοντες συστοιχία ερωτηματολογίων με δημογραφικά στοιχεία, Κλίμακα Αξιολόγησης Αποτελεσματικότητας για το προτεινόμενο Μοντέλο, ανοικτές ερωτήσεις με θετικά ζητήματα, προβληματισμούς και προτάσεις, που προκύπτουν από την εφαρμογή και η κλείδα, FacultyChangeOrientationScale, η οποία διερευνά τον προσανατολισμό της σχολικής κοινότητας στην εκπαιδευτική αλλαγή. Στη λήξη του σχολικού έτους επαναλήφθηκε η ίδια μέτρηση. Εμφανίστηκε, θετική συσχέτιση των τιμών αξιολόγησης του Μοντέλου με τον προσανατολισμό για την αλλαγή στα σχολεία. Οι εκπαιδευτικές κοινότητες, οι οποίες προσανατολίζονταν στην αλλαγή και κυρίως σε αυτές, που ο Διευθυντής τους θεωρήθηκε από το προσωπικό ότι ήταν ανοιχτός στην αλλαγή, υιοθέτησαν θετικότερες απόψεις σχετικά με την εφαρμογή και αποτελεσματικότητα του Μοντέλου ΕΠΕ.Η υιοθέτηση και γενίκευση της εφαρμογής του Μοντέλου ΕΠΕ στα σχολεία, θα επίλυε τη συστηματική απουσία τους και ταυτόχρονα θα συνιστούσε μια ισχυρή καινοτομία και θετική αλλαγή στη ελληνική σχολική κοινότητα ειδικής εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Μοντέλο Εξατομικευμένου Προγράμματος Εκπαίδευσης, εκπαιδευτική αλλαγή, ειδικό σχολείο

Orientation to educational change in relation to the implementation of the Individual Educational Program Model

Adrianos G. Moutavelis
Coordinator of Special & Inclusive Education
moutavelis@sch.gr
Sotiria Tzivinikou
Assistant Professor of Department of Special Education
of the University of Thessaly
sotitzivi@uth.gr

The Individual Educational Program (IEP) is a legal right of every student with special educational needs. On the other hand, it has been pointed out that in our country its use is not stable in schools, with a serious impact on educational intervention. Therefore, a Model was created, which guides each special schools, through a specific process and material, to produce IEP.The present study investigates the acceptance of the IEP Model in relation to the orientation of school communities to educational change. Thus, after the construction of the IPE Model, the training of the staff (N = 112) of six special schools took place and then implementation of the procedure and the material in every day practice. Initially, participants were given a questionnaire battery with demographic data, Effectiveness Evaluation Scale for the proposed Model, open-ended questions with positives-negatives resulting from the implementation and the Faculty Change Orientation Scale, which explores the school community's orientation towards educational change. The same measurement was repeated at the end of the school year.A positive correlation of the evaluation values of the Model with the orientation for change in schools appeared. The change-oriented educational communities and especially those whose principal was considered by staff to be open to change, adopted more positive views on the implementation and effectiveness of the IEP Model.
The adoption and generalization of the implementation of the IEP Model by the schools, would solve their systematic absence and at the same time would be a strong innovation and a positive change in the Greek school community of special education.

Key words: Individual Educational Program Model, educational change, special school

«Το αμίλητο νερό»: Ο Κλήδονας του Πόντου και της Κρήτης.
Σχεδιασμός και εφαρμογή Διδακτικού Σεναρίου με την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και τη διαθεματική προσέγγιση

Προκοπίδου Μαρία
Εκπαιδευτικός, συγγραφέας. M.Ed. Επιστήμες Αγωγής και Νέες Τεχνολογίες.
Κατεύθυνση: Ανθρωπιστικές Σπουδές (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας).
M. Ed. Ειδική (Ενιαία) Εκπαίδευση (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου).
maria92teach@gmail.com

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να συνδέσουμε τις λαϊκές παραδόσεις με την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων φέρνοντας τες στην εκπαιδευτική πραγματικότητα του 21ου αιώνα μέσω της καλλιέργειας δεξιοτήτων και της επιστράτευσης των κοινωνικοπολιτισμικών θεωριών μάθησης και του εποικοδομητισμού. Μέσα από αυτό το διδακτικό σενάριο στοχεύουμε στο να γνωρίσουν οι μαθητές μία κοινή παράδοση του Ελληνισμού, αλλά σε διαφορετικό τοπικό πλαίσιο, θέτοντας υπόστρωμα για τη διαπολιτισμική προσέγγιση (Δαμιανού, 2013) και να επεξεργαστούν διαθεματικά την έννοια του νερού. Το σενάριο εφαρμόστηκε στα πλαίσια της συνεκπαίδευσης, χωρίς να αποτελεί μέρος μίας επίσημης έρευνας, αλλά με πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών στο μάθημα των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων στη θεματική «Παγκόσμια και Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά». Η εφαρμογή γίνεται στη Στ' Τάξη του Δημοτικού Σχολείου Προμάχων και η αξιολόγηση του σεναρίου πραγματοποιείται με ημιδομημένη συνέντευξη των μαθητών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και με την αξιοποίηση των πληροφοριών από το ημερολόγιο των εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα δεν μπορούν να γενικευθούν στο σύνολο του πληθυσμού, αλλά αποτέλεσαν σημαντικούς πυλώνες ανατροφοδότης για τους εκπαιδευτικούς και είναι δυνατόν να γίνουν αφόρμηση για τον σχεδιασμό ολοκληρωμένης έρευνας σε μεγαλύτερο δείγμα με σκοπό τη μελέτη της παρουσίας λαογραφικών θεμάτων στην Εκπαίδευση του 21ου αιώνα με αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών και τη συμβολή τους στη διαπολιτισμική προσέγγιση και τη διατήρηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας.

Λέξεις κλειδιά: Κλήδονας, νερό, Διδακτική Λαογραφίας, διαθεματικότητα, εκπαιδευτικά ψηφιακά εργαλεία

"The silent water": The Klidonas of Pontus and Crete. Design and implementation of a Didactic Scenario with the use of digital tools and the interdisciplinary approach.

Prokopidou Maria
Educator, writer. M.Ed. Education Sciences and New Technologies
Specialization: Humanities (University of Western Macedonia)
M. Ed. Special (Inclusive) Education (European University Cyprus).
maria92teach@gmail.com

The purpose of this research is to connect folk traditions with the use of digital tools, bringing them to the educational reality of the 21st century through the cultivation of skills and the mobilization of sociocultural theories of learning and constructivism. Through this teaching scenario we aim to introduce students to a common tradition of Hellenism, but in a different local context, setting a substrate for the intercultural approach (Damianou, 2013) and to process interdisciplinary the concept of water.The scenario was implemented in the context of co-education, not being part of a formal research, but on the initiative of teachers in the course of Skills Workshops on the theme "World and Local Cultural Heritage". The application takes place in the sixth grade of the Primary School of Promahon and the evaluation of the scenario is carried out with a semi-structured interview of the students who participated in the program and

with the use of the information from the teachers' diary. The results cannot be generalized to the entire population, but they have been important feedback pillars for teachers and it is possible to become an impetus for the design of integrated research in a larger sample in order to study the presence of folklore issues in 21st century Education by exploiting New Technologies and their contribution to the intercultural approach and the preservation of cultural diversity.

Key words: Klidonas, water, Didactics of Folklore, interdisciplinarity, educational digital tools

Σχέδιο εργασίας τοπικής ιστορίας:
Τα μυστικά της μαγικής καστροπολιτείας των Ιωαννίνων

Μαρία Γιαννακού, MEd., PhD
Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου
mgiannakou19@gmail.com

Η συγκεκριμένη παρουσίαση πραγματεύεται τη διάρθρωση, υλοποίηση και εφαρμογή του σχεδίου εργασίας με τίτλο «Τα μυστικά της μαγικής καστροπολιτείας των Ιωαννίνων» το οποίο εντάχθηκε στο γνωστικό αντικείμενο της νεότερης ιστορίας και συγκεκριμένα στην υποενότητα της τοπικής ιστορίας. Υλοποιήθηκε από τους μαθητές του ΣΤ3 τμήματος του 10ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων, από τον Οκτώβριο έως και τον Μάιο του σχολικού έτους 2016-17, και υποστηρίχτηκε από ομάδα εκπαιδευτικών του Σχολείου. Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην ανάδειξη της μελέτης της τοπικής ιστορίας από μια άλλη οπτική, η οποία αναβαθμίζει τον ρόλο του μαθητή και τον αναδεικνύει σε πρωταγωνιστή των καθημερινών πρακτικών στη σχολική τάξη. Τα συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας δρομολογήθηκε στις αρχές των project των JohnDewey και WilliamKilpatrick, ενώ η ανακαλυπτική-διερευνητική μάθηση του Bruner χαρακτήρισε τα στάδια έρευνας, μελέτης και μάθησης.Ειδικότερα, η διαδικασία που ακολουθήθηκε συμπεριελάμβανε, τον προσδιορισμό των στόχων, τη σύνταξη του εκπαιδευτικού συμβολαίου, την οριστικοποίηση της ομαδοποίησης, τους τομείς έρευνας της κάθε ομάδας, τις συνεργασίες εντός και εκτός Σχολείου, το παραγόμενο υλικό και την αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας. Όλες οι φάσεις της διαδικασίας σχεδιάστηκαν από κοινού με τους μαθητές, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους και μέσα στο πλαίσιο της διαφοροποίησης της διδασκαλίας.

Λέξεις κλειδιά: τοπική ιστορία, σχέδιο εργασίας, διαφοροποιημένη μάθηση

Local history project:
The secrets of the magical Castletown of Ioannina

Maria Giannakou, MEd., PhD
Coordinator of Educational Outcome
mgiannakou19@gmail.com

This presentation is engaged in the structure, materialization and implementation of the project named “The secrets of the magical Castletown of Ioannina”, which was introduced in the subject of modern history and its subdivision of local history. The project was implemented by the pupils of ST3 class at 10th Primary School of Ioannina, from October 2016 to May 2017, while it was supported by a group of teachers. However, the main purpose is to bring into discussion the research of local history from a different point of view, where the pupil’s role is upgraded by distinguish him/her as the protagonist of the everyday classroom practices. As from this, the project has been produced gaining insight from Dewey’s and Kilpatrick’s theories on the project principles while Bruner’s theory ‘exploring learning’ characterized the stages of research, study,

and learning.Namely, the followed procedure included the definition of targets, the drawing up of the pedagogical contract, the finalization of grouping, the sectors of research, the collaborations that were developed with individuals and institutions, the produced material, and the evaluation of the whole project. All stages of implementation were planned by teachers and pupils, according to pupils' desires and necessities within the framework of differentiated learning.

Key words: local history, project, differentiated learning

Επετειακή εκπαιδευτική δράση για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821 Βαλάνειος Σχολή

Α. Κ. Κουτσουκτώνη
Εκπαιδευτικός 5ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων
a.koutsouktoni@gmail.com
Θ. Κοκκίνη
Εκπαιδευτικός 5ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων
Loula.kokkini@gmail.com
Αικ. Σουλίδου
Εκπαιδευτικός 5ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων
kathrins@sch.gr

Με αφορμή τη συμμετοχή του σχολείου στον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, οι μαθητές/τριες μας ασχολήθηκαν με την ιστορία της Βαλανείου Σχολής που εξελίχθηκε σε μεγάλο πνευματικό κέντρο του έθνους και συνέβαλε στην ανάπτυξη εθνικής συνείδησης στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Στη σχολή θήτευσαν σχολάρχες που είχαν έντονο ενδιαφέρον και επιθυμία για μια παιδεία στα ευρωπαϊκά πρότυπα και εισήγαγαν για την εποχή πολλές καινοτομίες τόσο σε επίπεδο διδακτικών αντικειμένων (αριστοτελική φιλοσοφία, αστρονομία, φυσική και τριγωνομετρία) όσο και σε μεθόδους διδασκαλίας (αλληλοδιδακτική - ψυχαγωγική). Σκοπός της εκπαιδευτικής δράσης ήταν να αναδειχτεί η ιστορική συνέχεια του σχολείου μέσα από τη μελέτη και την παρουσίαση πηγών. Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά και ασχολήθηκαν με τη ζωή και τη διδασκαλία των ονομαστότερων δασκάλων της Βαλανείου Σχολής. Υλοποίησαν ένα σχέδιο εργασίας αξιοποιώντας δημιουργικά εργαλεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και της δια ζώσης διδασκαλίας. Αρχικά, με τη βοήθεια των δασκάλων τους και οργανωμένων ιστοεξερευνήσεων αναζήτησαν το κατάλληλο υλικό μέσα από βιβλία, ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες και επιστημονικά άρθρα. Στη συνέχεια, αξιοποίησαν τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν και παρήγαγαν μια παρουσίαση όπου τονίζονται οι ιστορικές πληροφορίες για τη Σχολή, τα προγράμματα σπουδών, οι μέθοδοι διδασκαλίας των διδασκάλων, καθώς και μια διαδραστική χρονογραμμή όπου καταγράφεται η ιστορική συνέχεια της Βαλανείου Σχολής.

Λέξεις κλειδιά:Βαλάνειος Σχολή, ομαδοσυνεργατική μέθοδος, χρονογραμμή

Educational Activity for the celebration of the 200th anniversary of the Greek Revolution Valanios School

A.K. Koutsouktoni
Teacher of the 5th Primary School of Ioannina
a.koutsouktoni@gmail.com
Th. Kokkini
Teacher of the 5th Primary School of Ioannina

Loula.kokkini@gmail.com
Aik. Soulidou
Teacher of the 5th Primary School of Ioannina
kathrins@sch.gr

Motivated by the school's participation in the celebration of the 200th anniversary of the Greek Revolution, our students engaged studying the history of the Valanios School which evolved into the nation's great spiritual center and contributed to the development of national consciousness during the years of Ottoman occupation. Several important schoolmasters have been appointed to serve in this school, who had a strong interest and desire for an education according to European standards and introduced many innovations, given the time,both in terms of teaching subjects (Aristotelian philosophy, astronomy, physics and trigonometry) and in teaching methods (interdisciplinary). The aim of the educational activity was to highlight the historical continuity of the school through the study and presentation of resources. The students worked in groups and involved in studying the life and teaching of the most distinguished teachers of the Valanios School. They carried out a work plan utilizing creative tools of distance and in-person learning. Initially, with the help of their teachers and organized webquests, they searched for the appropriate material within books, online encyclopedias and scientific articles. Then, they created a presentation using the gathered information, which highlights the historical information about the School, the curricula, the teaching methods, as well as an interactive timeline where the historical continuity of the Valanios School is listed.

Key words: Valanios School, project method, timeline

Καινοτόμο Πρόγραμμα Περιθανάτιας Αγωγής στο Νηπιαγωγείο μέσω της Κινηματογραφικής Εκπαίδευσης.

Μαστοροδήμου Σταυρούλα
MScΝηπιαγωγός, Σχολική Ψυχολογία
stavrouli.mast@yahoo.gr

Η παρούσα εργασία αναφέρεται στην υλοποίηση ενός καινοτόμου προγράμματος πρωτογενούς πρόληψης περιθανάτιας αγωγής στο Πειραματικό Νηπιαγωγείο του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης μέσω της κινηματογραφικής εκπαίδευσης. Σκοπός της παρέμβασης είναι να εξοπλίζει τους μαθητές με κατάλληλες δεξιότητες ζωής προκειμένου να ανταποκρίνονται στο συνεχώς μεταβαλλόμενο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Το σχολείο του 21ου αιώνα είναι ένα πλαίσιο στο οποίο μαθαίνουμε δεξιότητες για τη ζωή και η απώλεια είναι μέρος της ζωής. Το νηπιαγωγείο αποτελεί ιδανικό περιβάλλον εφαρμογής προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης, που στόχο έχουν την καλλιέργεια της ψυχικής ανθεκτικότητας των μαθητών. Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται ως εποχή του θεάματος και των εξελιγμένων μορφών επικοινωνίας. Οι νέες ψηφιακές μορφές έκφρασης (κινηματογράφος, βίντεο, πολυμέσα, διαδίκτυο), επαναπροσδιορίζονται και μπορούν να αποκτήσουν εκπαιδευτική αξία. Η επιλεγμένη χρήση ταινιών μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική μάθηση, να καλλιεργήσει τον κοινωνικό προβληματισμό στους μαθητές και να αποτελέσει εργαλείο εισαγωγής δύσκολων και δυσνόητων εννοιών στην προσχολική ηλικία. Η εν λόγω παρέμβαση προτείνει τη χρήση συγκεκριμένων αποσπασμάτων παιδικών ταινιών ώστε τα παιδιά προσχολικής ηλικίας να προσεγγίσουν την έννοια της απώλειας, να συζητήσουν για αυτήν, να εκφράσουν τις απορίες τους και τα συναισθήματά τους και σταδιακά να αποκτήσουν δεξιότητες και στάσεις ζωής . Στο τέλος της παρέμβασης προτείνονται παιχνίδια που αξιοποιούν τις μεταγνωστικές δεξιότητες των νηπίων και αξιολογούν την πορεία της δράσης.

Λέξεις κλειδιά: Καινοτόμο Πρόγραμμα, Νηπιαγωγείο, Περιθανάτια Αγωγή, Κινηματογραφική Εκπαίδευση.

Innovative Intervention Program: Death education through film education in kindergarten.

Mastorodimou Stavroula
Kindergarten teacher, School Psychology
stavrouli.mast@yahoo.gr

The present work refers to the implementation of an innovative program of primary prevention of death education in the Experimental Kindergarten of the University of Thessaloniki through film education. The purpose of the intervention is to equip students with appropriate life skills so that they can respond to the ever-changing natural and social environment. The 21 st century school is a context in which we learn life skills, and, loss is part of life. The kindergarten is an ideal environment for the implementation of primary prevention programs, which aim to cultivate the mental resilience of students. The present time is an era of spectacle and advanced forms of communication. New digital forms of expression (cinema, video, multimedia, internet) are being redefined and can have educational value. The selected use of films can enhance social learning, cultivate social thinking in students and be a tool for the introduction of harsh and obscure concepts in preschool. This intervention proposes the use of specific excerpts from children's films so that preschoolers approach the concept of loss, discuss it, express their questions and feelings, and gradually acquire life skills and attitudes. At the end of the intervention, there are suggestions about games that utilize the metacognitive skills of infants and evaluate the progress of the program.

Key words: Innovative Program, Kindergarten, Death Education, Film Education

Παιδαγωγική του Χορού, Καλλιτεχνικές Πρακτικές και Σύγχρονη Παιδαγωγική: μια επαναπροσέγγιση

Τσιντζιλώνη Στεριανή
tsintziloni.steriani@gmail.com

Τα τελευταία χρόνια η παιδαγωγική του χορού και οι καλλιτεχνικές πρακτικές του έχουν απομακρυνθεί τόσο από το παραδοσιακό μοντέλο μίμησης της κίνησης του δασκάλου όσο και από το ενδιάμεσο μοντέλο της δημιουργικότητας (Smith-Autard, 2002). Από την άλλη μεριά, η κριτική παιδαγωγική του χορού (Shapiro, 1999) επηρεασμένη από την κριτική παιδαγωγική του PauloFreire εστίασε ιδιαίτερα στη χειραφέτηση μέσω του 'σκεπτόμενου σώματος' (Todd, 2008 [1937]) και ανέδειξε τις φαινομενολογικές διαστάσεις της χορευτικής εμπειρίας (SheetsJohnstone, 2015 [1966]). Αντιθέτως, η παρούσα εισήγηση υποστηρίζει ότι οι πρακτικές του χορού δεν εξαντλούνται στις φαινομενολογική τους διάσταση αλλά μπορούν να λειτουργήσουν ως ευρύτερες παιδαγωγικές πρακτικές (Chappel&Hathaway, 2019). Οι πρακτικές αυτές δηλαδή αποτελούν «γνώσεις από το περιεχόμενο του χορού» (dancecontentknowledge) που μπορούν να γίνουν «γνώσεις για τη διδασκαλία και τη μάθηση» γενικά (Sööt&Viskus, 2013:290), ιδίως σε μια κοινωνικά ευαισθητοποιημένη και συμπεριληπτική παιδαγωγική. Με αφορμή τις πρακτικές αυτοσχεδιασμού τριών Ελλήνων χορογράφων η εισήγηση θα διερευνήσει τις έννοιες της 'ακρόασης' και της 'γλωσσικής χορογραφίας' ως μεθοδολογίες που προέρχονται από τη μη-τυπική εκπαίδευση και προάγουν τη μετα-γνώση. Επιδιώκεται να αναδειχθούν

διδακτικές μεθοδολογίες του χορού που τονίζουν μια σχεσιακή σχέση (relational) του ατόμου με το περιβάλλον του, κοινωνικό και φυσικό και μπορούν να εφαρμοστούν τόσο στο πλαίσιο της χορευτικής εκπαίδευσης όσο και της εκπαίδευσης συνολικά.

Λέξεις κλειδιά: καλλιτεχνικές πρακτικές του χορού, μετα-γνώση, ακρόαση, γλωσσική χορογραφία

Dance Pedagogy, Artistic Practices and Contemporary Pedagogy: a re-approach

Steriani Tsintziloni
tsintziloni.steriani@gmail.com

During the last years dance pedagogy and artistic practices have moved away from both the traditional model of imitating teacher's movement and from the midway model (2002 [1994]). On the other hand, critical dance pedagogy (Shapiro, 1999) influenced by the critical pedagogy of Paulo Freire focused particularly on emancipation through the 'thinking body' (Todd, 2008 [1937]) and highlighted the phenomenological dimensions of dance experience (Sheets Johnstone, 2015 [1966]). On the contrary, this presentation is based on the thesis that dance practices are not limited to their phenomenological dimension but can function as broader pedagogical practices (Chappel & Hathaway, 2019). These practices are conceived as "knowledge from the content of dance" that can become "knowledge about teaching and learning" (Sööt & Viskus, 2013:290) in general, especially in a socially sensitive and inclusive pedagogy.Using as case studies the improvisational practices of three contemporary dance artists the presentation will explore the concepts of “listening” and “language choreography” as methodologies stemming from the context of non-formal education that promote metacognition. The aim is to highlight methodologies of teaching dance that emphasize a relational dynamic of the individual to the environment, social and natural; methodologies that can be applied to dance and education in general.

Key words: artistic dance practices, metacognitive knowledge, listening, language choreography

Αντιλήψεις γονέων μαθητών με χρόνια νοσήματα σχετικά με τον ρόλο του σχολείου στο νοσοκομείο στην εκπαίδευση των παιδιών τους

Γεωργιάδη Μαρία
Δρ. Ειδικής Αγωγής, Ε.ΔΙ.Π Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας.Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης
m.georgiadi@uoc.gr
Ζαζά Νεκταρία
M.Sc. Ειδική Αγωγή
zazanektaria@gmail.com
Τόμπρου Δήμητρα-Μαρία
Δρ. Ειδικής Αγωγής, Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό Πανεπιστήμιο Frederick
dledu.td@frederick.ac.cy
Πλεξουσάκης Στέφανος
Δρ. Κλινικής Ψυχολογίας, Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό Πανεπιστήμιο Frederick,
dledu.ps@frederick.ac.cy
Λοϊζίδου-Ιερείδου Νάταλη
Επίκουρη Καθηγήτρια Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Frederick
pre.nl@frederick.ac.cy

Τα παιδιά που πάσχουν από χρόνια μη ιάσιμα νοσήματα αρκετές φορές εισάγονται και νοσηλεύονται για μεγάλα χρονικά διαστήματα στο νοσοκομείο. Αυτό σημαίνει ότι διακόπτεται η σχολική τους φοίτηση, την οποία καλείται να καλύψει το σχολείο μέσα στο νοσοκομείο. Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων, απόψεων και βιωμάτων των γονέων παιδιών με χρόνια μη ιάσιμα νοσήματα αναφορικά με το ρόλο του ειδικού σχολείου μέσα στο νοσοκομείο στην ακαδημαϊκή και ψυχοσυναισθηματική πορεία του παιδιού τους. Πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με 20 γονείς παιδιών με χρόνια νοσήματα. Η μέθοδος συλλογής των δεδομένων έγινε με βάση ένα πρωτόκολλο συνέντευξης. Στη συνέχεια, τα δεδομένα αναλύθηκαν με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι γονείς μέσα από τη φοίτηση του παιδιού τους στο σχολείο μέσα στο νοσοκομείο βλέπουν τα παιδιά τους να συνεχίζουν τη διαδικασία της μάθησης, να κοινωνικοποιούνται και να είναι χαρούμενα και έτσι οι γονείς αποκτούν μια αισιόδοξη στάση για την έκβαση της πορείας του παιδιού τους. Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι γονείς το ρόλο του σχολείου μέσα στο νοσοκομείο μπορεί να βοηθήσει τους επαγγελματίες που εργάζονται στις δομές υγείας να βελτιώσουν τις παροχές υποστήριξης των γονέων και των παιδιών τους.

Λέξεις κλειδιά: γονείς, παιδιά με χρόνιο νόσημα, σχολείο στο νοσοκομείο

Parents' views of students with chronic illness about the role of hospital school for the education of their children

Georgiadi Maria, Ph.D. Special Education
Laboratory Teaching Staff, Department of Psychology , Applied Psychology Laboratory,University of Crete
m.georgiadi@uoc.gr

Zaza Nektaria
M.Sc. Special Education
zazanektaria@gmail.com
Tomprou Dimitra-Maria
Ph.D. Special Education, Adjunct Lecturer, Frederick University
dledu.td@frederick.ac.cy
Plexousakis Stefanos
Ph.D. Clinical Psychology, Adjunct Lecturer, Frederick University
dledu.ps@frederick.ac.cy
Loizidou Ieridou
Nataly, Assistant Professor
Psychologyand Social Sciences Department, Frederick University
pre.nl@frederick.ac.cy

Children who suffer from chronic illness are hospitalized and treated for several periods of time in hospitals. That means that their school attendance is interrupted and hospital school is being asked to fill this gap. The present study aims to gain an insight but also thoughts, views and experiences of parents having their children suffering from chronic and non-curable diseases in relation to the role of hospital school in the academic and emotional pathways of their child. Individual interviews were conducted with 20 parents of children suffering from chronic illnesses. The data collection method was based on an interview protocol and interviews were analyzed using thematic analysis. The results of the study suggested that parents realize the positive role of the hospital school in their child's pathways for academic and socioemotional progress. At the same time they feel an optimistic attitude for the outcome of the illness of their children. The way that parents realize the role of the hospital school can help health professionals to improve the supportive sources for parents and their children.

Key words: parents, children with chronic illness, hospital school

Ανώτατη Εκπαίδευση: Διαπολιτισμικές Πολιτικές των ευρωπαϊκών και αραβικών Πανεπιστημίων για την προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών

Γιώργος Νικολάου
Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας Πανεπιστημίου Πατρών
gnikolaou@upatras.gr
Ειρήνη Καϊμάκη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια του ΠΜΣ "Πολιτική Ανώτατης Εκπαίδευσης: θεωρία και πράξη"
kaim.rene@gmail.com, pde6911@upnet.gr

Το θέμα της εισήγησής μας είναι ο χώρος της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρώπη και τον Αραβικό κόσμο. Πιο συγκεκριμένα μας απασχολούν οι διαπολιτισμικές εκπαιδευτικές πρακτικές των Πανεπιστημίων προκειμένου να προσελκύσουν αλλοδαπούς φοιτητές. Παρουσιάζουμε τις βασικές προτεραιότητες του περιεχομένου της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρώπη σε σχέση με τις αντίστοιχες προτεραιότητες του Αραβικού κόσμου. Εν συνεχεία εκθέτουμε τις διαπολιτισμικές πολιτικές που ακολουθούν τα ΑΕΙ της Ευρώπης προκειμένου να προσελκύουν φοιτητές προερχόμενους από μουσουλμανικές και κυρίως αραβικές χώρες. Προκειμένου να κατανοήσουμε την επιλογή αυτών των φοιτητών, αναλύουμε τους λόγους για τους οποίους επιλέγονται τα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια. Στο τρίτο μέρος της εισήγησής μας ασχολούμαστε με την «ανάπτυξη» που έχουν αρχίσει να γνωρίζουν τα Πανεπιστήμια του αραβικού κόσμου.

Επιχειρούμε να διερευνήσουμε το φαινόμενο της ολοένα και αυξανόμενης επιλογής Ευρωπαίων και άλλων φοιτητών να πραγματοποιήσουν σπουδές στον Αραβικό κόσμο.

Λέξεις κλειδιά: Ανώτατη Εκπαίδευση, Ευρωπαϊκά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, Αραβικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, Διαπολιτισμικές Πολιτικές Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης

Higher Education: Intercultural Policies of European and Arab Universities to attract foreign students

Yiorgos Nikolaou
Professor, Department of Educational Sciences and Social Work
University of Patras
gnikolaou@upatras.gr
Eirini Kaimaki
Postgraduate Student of Higher Education Policy: Theory and Praxis
kaim.rene@gmail.com, pde6911@upnet.gr

The topic of our presentation is the field of Higher Education in Europe and the Arab World. More specifically, we are concerned with the intercultural educational practices of the Universities in order to attract foreign students. We present the main priorities of the content of Higher Education in Europe in relation to the respective priorities of the Arab World. Furthermore, we display the intercultural policies pursued by European Universities in order to attract students from Muslim and mainly Arab countries. In order to understand the selection of these students, we analyze the reasons why European Universities are selected. In the third part of our presentation, we deal with the development that Universities of the Arab world have begun to know. We are trying to explore the phenomenon of the increasing choice of Europeans and other students to study in the Arab World.

Key words: Higher Education, European Higher Education Institutions, Arabic Higher Education Institutions, Intercultural Policies of Higher Education Institutions

Αλλοδαποί μαθητές και μαθησιακές δυσκολίες

Κακκέ Χριστίνα
Εκπαιδευτικός ΠΕ70 (Δασκάλα), MSc Ειδική Εκπαίδευση
xristinakixrist88@gmail.com

Στις νέες πολυπολιτισμικές τάξεις των σχολείων, όλοι οι μαθητές καλούνται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του Αναλυτικού Προγράμματος κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο, παρουσιάζοντας πολλές φορές δυσκολίες, οι οποίες χαρακτηρίζονται συνήθως ως μαθησιακές δυσκολίες. Στόχος λοιπόν της συγκεκριμένης έρευνας, είναι η ουσιαστική μελέτη πάνω στις γλωσσικές επιδόσεις μονόγλωσσων και δίγλωσσων μαθητών, εξετάζοντας με αυτόν τον τρόπο την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ διγλωσσίας και μαθησιακών δυσκολιών. Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει και να συγκρίνει τις επιδόσεις των μονόγλωσσων και δίγλωσσων μαθητών, συγκρίνοντας την αναγνωστική τους ικανότητα. Για το σκοπό αυτό διεξάχθηκε έρευνα σε 80 μονόγλωσσους και δίγλωσσους μαθητές Αλβανικής καταγωγής της Α΄ και Ε΄ τάξης Δημοτικού, με τη χορήγηση συγκεκριμένων τεστ ανάγνωσης και διερεύνησης δυσκολιών, μελετώντας τις δεξιότητες της Αναγνωστικής Αποκωδικοποίησης, Αναγνωστικής Κατανόησης και Φωνολογικής Επίγνωσης των μαθητών της Α΄ Δημοτικού και τις δεξιότητες της Αποκωδικοποίησης, Ευχέρειας, Μορφολογίας-Σύνταξης και Κατανόησης των μαθητών της Ε΄ Δημοτικού. Από την

έρευνα προέκυψε, ότι δεν παρουσιάστηκαν μεγάλες αποκλίσεις στις γλωσσικές επιδόσεις και κατ' επέκταση στην αναγνωστική ικανότητα μεταξύ μονόγλωσσων και δίγλωσσων μαθητών. Επίσης, προτάθηκε η ανάγκη διαμόρφωσης του υπάρχοντος Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών, ώστε να ανταποκρίνεται στις μαθησιακές ανάγκες όλων των μαθητών ανεξαιρέτως, καλύπτοντας όλο το εύρος των διάφορων προκλήσεων που θα αντιμετωπίσει ο εκπαιδευτικός μέσα στην τάξη.

Λέξεις κλειδιά:μαθησιακές δυσκολίες, διγλωσσία, , φωνολογική επίγνωση

Foreign student and learning difficulties

Kakke Christina
Primary School: Greek Teacher, Msc Special Education
xristinakixrist88@gmail.com

Nowadays, schools consist of multicultural classrooms, in which students are asked to meet the requirements of the Curriculum in exactly the same way. Due to this fact, studentsoften deal with a variety of difficulties, usually characterized as learning difficulties. The aim of this research is an in- depth study on the language performance of monolingual and bilingual students, thus examining the correlation between bilingualism and learning difficulties.The purpose of the research is to study and compare the performance of monolingual and bilingual students, examining their reading ability. For this purpose, a survey was conducted on 80 monolingual and bilingual Grade 1 and 5 primary students of Albanian origin. Students underwent specific reading and learning difficulties tests. The findings of the research did not reveal significant differences in the language performance and consequently in the reading ability of monolingual and bilingual students. In addition, the need to update the existing Curriculum was proposed, so as to meet the learning needs of all students, discussing at the same time, a wide range of challenges that the teacher may encounter in the classroom.

Key words: learning difficulties, bilingualism, Phonological Awareness

Ένα μπαμ!... Μια ιστορία ως τα πέρατα του κόσμου και πάλι πίσω: Ουτοπικές διαστάσεις στη Λογοτεχνία για Παιδιά και Νέους με αφορμή το βιβλίο της Μαρί Μπεραχά

Μυλωνάς Κωνσταντίνος
Υποψήφιος Διδάκτορας, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η.-Πανεπιστήμιο Πατρών
mylonask@upnet.gr
Πολίτης Δημήτρης
Αναπληρωτής Καθηγητής, Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η.-Πανεπιστήμιο Πατρών
dimpolitis@upatras.gr

Στο λογοτεχνικό βιβλίο για μη ενήλικους αναγνώστες της Μαρί Μπεραχά, *Ένα μπαμ!... Μια ιστορία ως τα πέρατα του κόσμου και πάλι πίσω*, τα παιδιά και οι μη ανθρώπινοι λογοτεχνικοί χαρακτήρες εμφανίζονται ως φορείς δράσης και αντίστασης. Αποτελούν φορείς ενός ατομικού ουτοπικού οράματος το οποίο δύναται να έχει μετασχηματιστική δύναμη, ώστε να καταλήγει σε μία συλλογική μεταβολή. Ο νεαρός αναγνώστης/Η νεαρή αναγνώστρια έρχεται σε επαφή με εναλλακτικές μορφές του μέλλοντος μέσα από τη λογοτεχνική έκφραση ενός ουτοπικού οραματισμού. Ένα τέτοιο παράδειγμα προβολής ουτοπικών στοιχείων είναι κατάλληλο για αξιοποίησή του στη διδακτική πράξη. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναγνωρίζουν το ρόλο της ελπίδας στη δυνατότητα της δράσης να επιφέρει αλλαγές στη ζωή τους. Η αισιόδοξη οπτική της

Λογοτεχνίας για Παιδιά καθίσταται ένας δίαυλος ανάμεσα στις πραγματικότητες και στις επιθυμίες, καθώς μέσα από το λογοτεχνικό κείμενο μορφοποιείται η δυνατότητα του εφικτού, ώστε να διαμορφωθούν οι κατάλληλοι κοινωνικοί σχηματισμοί. Στην παρούσα εργασία αξιοποιούμε τους ερευνητικούς άξονες του ιδεολογικού πλαισίου, της θρησκείας και της έννοιας του θανάτου, του φυσικού περιβάλλοντος, της δράσης, της αντίστασης και του ουτοπικού μετασχηματισμού, ώστε να μελετήσουμε την ουτοπική προβολή του λογοτεχνικού κειμένου, χάρη στην οποία διατηρείται η ικανότητά του να αμφισβητεί και να αντιστέκεται σε κυρίαρχες ιδεολογίες και κοινωνικές πρακτικές.

Λέξεις κλειδιά:Μαρί Μπεραχά,ουτοπία, Λογοτεχνία για Παιδιά, περιβάλλον, μετασχηματισμός

Ena mpam!... Mia istoria os ta perata tou kosmou kai pali piso [A bang! ... A story to the ends of the world and back again]:Utopian dimensions in Literature for Children and Young Adults on the occasion of Marie Beraha's book

Mylonas Konstantinos
Phd student
D.E.S.E.C.E.-University of Patras
mylonask@upnet.gr
Politis Dimitris
Associate Professor
D.E.S.E.C.E.-University of Patras
dimpolitis@upatras.gr

In Marie Beraha's non-adult fiction, *A Bam! ... A Story to the End of the World and Back Again*, children and non-human literary characters appear as agents of action and resistance. They are bringers of an individual's utopian vision that could have transformative power, resulting in a collective change. The young reader comes in contact with alternative forms of the future through the literary diction of an utopian vision. Such an example of projecting utopian elements is suitable for its use in teaching practice. Students recognize the role of hope in the potential of action to bring about changes in their lives. The optimistic perspective of Literature for Children becomes a channel between realities and desires, as through the literary text the possibility of the achievable is formed, in order for the appropriate social formations being shaped. In the present paper, we utilize the research axes of the ideological framework, of religion, of the concept of death, of the natural environment and action, of the resistance and utopian transformation, in order to study the utopian projection of the literary text, which maintains its ability to challenge and resist dominant ideologies and social practices.

Key words: MarieBeraha, Utopia, Children's Literature, Environment, Transformation

Στάσεις Των Εκπαιδευτικών Απέναντι Στην Επιχειρηματικότητα, Ηγεσία και τη Διδασκαλία τους στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Πελέκη Αικατερίνη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
katerina_peleki@hotmail.com
Σπινθηρόπουλος Κωνσταντίνος
Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
kspinthiropoulos@uowm.gr
Αντωνιάδης Ιωάννης

Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
iantoniadis@uowm.gr

Η διαπραγμάτευση των αναγκών των μαθητών σχετικά με τις ικανότητες και τις μελλοντικές επαγγελματικές τους ανησυχίες και των θεωρήσεων των εκπαιδευτικών για τη διδακτική διαδικασία μπορούν να καθορίσουν το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του γενικού γυμνασίου και λυκείου. Η επιχειρηματική εκπαίδευση εισαγμένη στην τυπική δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα μπορούσε να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς ως προς την επιλογή διδακτικών εγχειριδίων και την συμμετοχή τους σε προγράμματα επιχειρηματικής εκπαίδευσης αναπτύσσοντας συνέργειες με τοπικές επιχειρήσεις ή/και σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά προγράμματα. Η μελέτη παρουσιάζει τις στάσεις των εκπαιδευτικών δημόσιας τυπικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Δυτικής Ελλάδας σχετικά με τη διδασκαλία της επιχειρηματικότητας και την ανάδειξη των ηγετικών ικανοτήτων των μαθητών. Οι στόχοι μελετήθηκαν με το συνδυασμό ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας χρησιμοποιώντας ένα δομημένο ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε από 112 εκπαιδευτικούς. Παρουσιάζονται συσχετισμοί, στατιστική ανάλυση των ευρημάτων και στοιχεία που θα βοηθήσουν να κατανοηθεί σε βάθος η πραγματικότητα στα ελληνικά γενικά δημόσια γυμνάσια και λύκεια της περιοχής με περαιτέρω προβληματισμούς για την επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών και τη δημιουργία αναλυτικών προγραμμάτων. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν την προδιάθεση και στάση των εκπαιδευτικών που διατυπώνουν ανησυχίες και προτάσεις, και θέτουν προϋποθέσεις που αποτελούν αφόρμηση για περαιτέρω έρευνα για τη δημιουργία ανανεωμένων εγχειριδίων και την εισαγωγή σύγχρονων και καινοτόμων μαθημάτων.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, Επιχειρηματικότητα, Ηγεσία, Επιμόρφωση, αναλυτικό πρόγραμμα

Teachers' Attitudes towards Entrepreneurship, Leadership and Their Teaching in Secondary Education in the Region of Western Greece

Peleki Aikaterini,
Post-graduate student, University of Western Macedonia
katerina_peleki@hotmail.com
Spinthiropoulos Konstantinos
Assistant Professor, University of Western Macedonia
kspinthiropoulos@uowm.gr
Antoniadis Ioannis
Associate Professor, University of Western Macedonia
iantoniadis@uowm.gr

The negotiation of the students' needs regarding their skills and future professional concerns and the teachers' views on the teaching process can determine the curriculum of the state formal secondary education. The teaching of entrepreneurship introduced in the formal secondary education could instruct teachers in the selection of proper textbooks and towards their participation in entrepreneurship education programs by developing synergies with local companies and / or in corresponding European programs. The study presents the attitudes of teachers of state formal secondary education in Western Greece regarding the teaching of entrepreneurship and the promotion of students' leadership skills. The objectives were studied by combining quantitative and qualitative research using a structured questionnaire answered by 112 teachers. Correlations, statistical analysis of the findings and data that will help to understand in depth the reality in the Greek general public junior and senior high schools of the region are presented developing further considerations for teacher training and education and course design. The results demonstrate the predisposition and attitude of teachers who express

concerns and suggestions, and set the conditions that can lead to further research so that new updated textbooks and innovative courses are designed and implemented.

Key words: Education, Entrepreneurship, Leadership, Teacher Training, curriculum

Η εφαρμογής της περιγραφικής αξιολόγησης στη Γενική τάξη στο ελληνικό Δημοτικό σχολείο. Οι απόψεις των γονέων-κηδεμόνων των μαθητών.
Μια μελέτη περίπτωσης

Ιωάννης Λάμπρος
Δάσκαλος 1ου Δημοτικού Σχολείου Ανατολής Ιωαννίνων
giannilamp@gmail.com
Τηλέμαχος Τσάντας
Μεταπτυχιακός φοιτητής NeapolisUniversityPafos
t.tsantas@nup.ac.cy

Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή, ως αναπόσπαστο στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα θέματα που ταλανίζουν καθημερινά την εκπαιδευτική κοινότητα.Ως έννοια, η αξιολόγηση, αποτελεί μια δυναμική διαδικασία, που συνοδεύεται από συγκεκριμένους στόχους και κριτήρια και ανάλογα προσαρμόζεται με τη συγκεκριμένη εκπαιδευτική περίσταση, με το σκοπό, το αντικείμενο, το φορέα, τις μεθόδους, τις διαδικασίες και τα μέσα απόδοσης και αποτύπωσής της να αποτελούν τις θεμελιώδεις παραμέτρους της (Κωνσταντίνου & Κωνσταντίνου, 2017).Πιο συγκεκριμένα, η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή παρουσιάζεται ως ένα φαινόμενο θεωρητικό, πρακτικό, παιδαγωγικό, επιστημονικό, πολιτικό, προσωπικό και ηθικό και ως μέσο υπαρκτό και απαραίτητο στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει αντίκτυπο τόσο σε κοινωνικό επίπεδο όσο και σε ατομικό. Προκαλεί δηλαδή συνέπειες θετικές ή αρνητικές στο ίδιο το άτομο που αξιολογείται αλλά και στο στενότερο και ευρύτερο κοινωνικό σύνολο που ανήκει (Κωνσταντίνου, 2000).Η δε αποτύπωση της αξιολόγησης της επίδοσης του μαθητή με τους βαθμούς, αποτελεί εξίσου ένα πολύ σοβαρό θέμα, τόσο με θετικές όσο και με αρνητικές επιπτώσεις στο σχολικό και όχι μόνο περιβάλλον (Λάμπρος & Τσίγγρος, 2020).Στον αντίποδα αυτού του μεγάλου θέματος, οι βαθμοί και οι επιπτώσεις τους όταν αυτοί εκλείπουν και παράλληλα η εφαρμογή της περιγραφικής αξιολόγησης, είναι που απασχολούν την παρούσα εργασία, από τη σκοπιά των γονέων-κηδεμόνων των μαθητών, όπου εμπειρικά, με την παρατήρηση και τη μέτρηση δηλαδή, θα προσπαθήσουμε να τα προσεγγίσουμε.

Λέξεις κλειδιά: Αξιολόγηση, Περιγραφική Αξιολόγηση, Βαθμοί

The application of descriptive assessment in the General classroom in the Greek Primary school.The views of students's arents - guardians.A case study

Ioannis Lampros
Teacher of the 1st Primary School of Anatoli Ioannina
giannilamp@gmail.com
Telemachus Tsantas
Postgraduate student Neapolis University Pafos
t.tsantas@nup.ac.cy

Assessing students' performance, as an integral part of the educational process, constitutes one of the most important issues that concern the educational community on a daily basis. As a

concept, assessment is a dynamic process which is accompanied by specific objectives and criteria and it is adapted accordingly to the specific educational environment, the set goals, the object, the body, the methods, the procedures and the means of its implementation and recording, which are its fundamental parameters (Konstantinou & Konstantinou, 2017). More specifically, the evaluation of students' performance is presented as a theoretical, practical, pedagogical, scientific, political, personal and moral phenomenon and as an existing and necessary means in the educational process it has an impact on both a social and an individual level. In other words, it affects either in a positive or a negative way not only the individual being evaluated but also the closer and wider social group to which they belong (Konstantinou, 2000). Grade-based assessment of students' performance, on the other hand, is an equally serious issue, both with positive and negative effectsnot merely on the school environment but also on other aspects of students' lives (Lampros & Tsingros, 2020).On the opposite side of this important issue, the present work deals with the absence of grades and their effects and at the same time with the application of descriptive evaluation from the point of view of the parents-guardians of the students, empirically, through observation and measurement.

Key words: Evaluation, DescriptiveEvaluation, Scores

Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών: Ανάλυση των απόψεων και πρακτικών των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Ηπείρου

Μπασούνας Αθανάσιος
Εκπαιδευτικός Δ/θμιας Εκπαίδευσης
basounas@sch.gr
Σακελλαρίου Μαρία
Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
marisak@uoi.gr
Τζίμα Σταυρούλα
ΕΔΙΠ Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
stzima@uoi.gr

Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα της εκπαίδευσης. Η παρούσα εργασία στοχεύει στην μελέτη και ανάλυση των απόψεων και των πρακτικών των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών. Εφαρμόστηκε ποιοτική έρευνα, με χρήση ημιδομημένων συνεντεύξεων και συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς της Περιφέρειας Ηπείρου. Η έρευνα έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν το σημαντικό ρόλο της αξιολόγησης στην διδασκαλία και τη μάθηση. Εντοπίζουν σημαντικά προβλήματα και δυσλειτουργίες στην αξιολόγηση των μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως εφαρμόζεται σήμερα. Χρησιμοποιούν κυρίως παραδοσιακές τεχνικές, αν και αναγνωρίζουν τα μειονεκτήματά τους. Εκτιμούν τις δυνατότητες των εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης, όμως εντοπίζουν σημαντικά εμπόδια στη χρήση τέτοιων τεχνικών. Επίσης θεωρούν απαραίτητη τη συστηματική επιμόρφωση και οργανωμένη στήριξη των εκπαιδευτικών, για να μπορέσουν να καθιερωθούν οι εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης στην ελληνική εκπαίδευση. Τέλος, στο ζήτημα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας που γίνεται στα σχολεία λόγω πανδημίας από τον κορωνοϊό COVID-19, θεωρούν ότι δεν είναι εφικτή η αντικειμενική, έγκυρη και αξιόπιστη αξιολόγηση των μαθητών. Θεωρούν άδικη τη βαθμολόγησή των μαθητών, κυρίως λόγω των ανισοτήτων σε επίπεδα εξοπλισμού και συνθηκών παρακολούθησης των διαδικτυακών μαθημάτων. Τέλος, πιστεύουν ότι οι εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης θα μπορούσαν να αποδειχθούν χρήσιμες στην συγκεκριμένη μορφή διδασκαλίας από απόσταση.

Λέξεις κλειδιά:Αξιολόγηση μαθητή, δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εναλλακτική αξιολόγηση, εξ αποστάσεως διδασκαλία, COVID-19

Student assessment: Analysis of the perceptions and practices of Secondary Education teachers in the Region of Epirus

Bassounas Athanasios
Secondary education teacher
basounas@sch.gr
Sakellariou Maria
Professor,Department of Pre-School Education , University of Ioannina
marisak@uoi.gr
Tzima Stavroula,
S.T.S. Department of Fine Arts and Art Sciences, University of Ioannina
stzima@uoi.gr

Student assessment affects and determines the quality of education. The present study aims to explore and analyze the perceptions and practices of Secondary Education teachers regarding student assessment. The study was based on a qualitative approach, using semi-structured inteviews with teachers in the region of Epirus (Northwest Greece). The research findings indicate that teachers appreciate the role of assessment in the learning process. They believe that the traditional way of assessment applied in schools nowadays causes problems and dysfunctions, but they mainly use traditional forms of assessment. They are positive about the alternative forms of evaluation, but they make little use of them, mainly due to the time they require. They believe that systematic training and organized support of teachers is needed to establish alternative forms of assessment in Greek education. Finally, on the issue of distance learning used due to the COVID-19, they consider that an objective, valid and reliable assessment of students is not feasible. They believe that student grading is unfair, mainly due to inequalities between students in terms of equipment levels and conditions of attending online courses. Finally, they believe that alternative forms of assessment could be useful in distance education.

Key words: Student assessment, secondary education, alternative assessment, remote teaching, COVID-19

Φυσική Αγωγή και Περιβάλλον: Οι επιδράσεις της Φυσικής Αγωγής σε ασκούμενους σε εξωτερικό και εσωτερικό χώρο

Τρίκα Παναγιώτα
Εκπαιδευτικός ΠΕ11, MSc Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Πανεπιστήμιο Αιγαίου
panag1971@gmail.com
Ματζάνος Δημήτριος
ΣΕΕ ΠΕ70, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αιγαίου
dmatzanos@sch.gr

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων των ατόμων που αθλούνται σε εξωτερικό ή εσωτερικό χώρο αναφορικά με το Περιβάλλον και την συμβολή του στις σωματικές και ψυχολογικές επιδράσεις στα άτομα αυτά.Η έρευνα ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2021 και ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2021.Οι συνθήκες της συγκεκριμένης περιόδου, όπου έγινε και ο διαμοιρασμός του ερωτηματολογίου, ήταν άκρως ιδιαίτερες, λόγω της

πανδημίας από τον ιό Covid-19 και το κλείσιμο των δομών άθλησης. Το δείγμα της έρευνας ήταν 136 άτομα που ασκούνται σε εξωτερικό χώρο ή εσωτερικό. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο δήμο Διρφύων - Μεσσαπείων του Ν. Ευβοίας.Από τα αποτελέσματα, προκύπτει ότι η άσκηση σαν κινητική δραστηριότητα όταν λαμβάνει χώρα σε υπαίθριο, ανοιχτό χώρο, εξασφαλίζει πολλά σωματικά και ψυχολογικά οφέλη. Ο αθλητισμός με σεβασμό στο περιβάλλον αποτελεί μια καινούρια έννοια τόσο στους αθλητικούς όσο και στους περιβαλλοντικούς κύκλους. Ως φυσική ανθρώπινη δραστηριότητα, η άθληση προϋποθέτει ένα υγιές φυσικό περιβάλλον και έτσι μπορεί να αποτελέσει κίνητρο και έμπνευση για βαθύτερο σεβασμό προς τη φύση. Τα αποτελέσματα της έρευνας κρίνονται σημαντικά και ικανοποιητικά, δεδομένου ότι κατέδειξαν την αναγκαιότητα της σωματικής άσκησης ως σημαντικού παράγοντα της σωματικής και ψυχικής υγείας των ασκούμενων καθώς και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης τους.

Λέξεις κλειδιά:φυσική αγωγή, σωματική άσκηση, περιβάλλον

Pilot program for learning English as a foreign language (EFL) in early childhood institutions (Greek kindergarten): Views of kindergarten teachers on the entrance of English teachers in preschool education

EleniZerva
Teacher PE60,Med.
elen.23@hotmail.com
Charikleia Pitsou
PhD, Med. Lab Teaching Staff University of Patras & Adjunct Lecturer, Hellenic Open University
xpitsou@upatras.gr
Konstantina Priovolou
Teacher PE06, Med.
k.priovolou@gmail.com

In April 2020, the Greek Ministry of Education and Religious Affairs decides by law (4692/2020) the introduction of English as a foreign language (EFL) in the compulsory program of the public kindergarten institution, with pilot implementation for the school year 2020-21. This research paper explores through semi-structured interviews the views of 15 preschool teachers (PE60), who participated in this pilot program, about the entrance of English teachers (PE06) in kindergarten. The data analysis shows that the entrance of PE06 teachers in the kindergarten seems to be an important issue that has concerned the interviewees. Most PE60 identify difficulties in classroom management encountered by PE06, while emphasizing the important role of their presence in the classroom. Despite the aforementioned, the acceptance of PE06 by pupils seems to have been satisfying due to the personal characteristics of each PE06. The resulting discussion is based on the proposals of PE60 about the training of PE06 on kindergarten philosophy, and on the need to create appropriate programs, material and training courses by both specialties teachers, so that the introduction of EFL in the kindergarten would be implemented after having considered the special features and needs of preschool learners and mainly in a collaborative atmosphere.

Key words: Kindergarten teachers' views, EFL pilot program, English language and literature teachers, pre-school education

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των ερευνητικών εργασιών στη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας

Ιάκωβος Τσιπλακίδης,
Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης
Σχολή Καλών Τεχνών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σ.Ε.Π. στο Ε.Α.Π.
itsiplak@uoi.gr

Οι έρευνες σχετικά με την ενσωμάτωση των ερευνητικών εργασιών στη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας έχουν δείξει ότι προωθεί τη μαθητοκεντρική διδασκαλία, αυξάνει τα μαθησιακά κίνητρα, την αυτονομία των μαθητών και την ενεργητική τους συμμετοχή. Συμβάλλει, επίσης, στην ανάπτυξη κοινωνικών και συνεργατικών δεξιοτήτων, της δημιουργικής, κριτικής και αναλυτικής σκέψης. Επιπλέον οφέλη αποτελούν η ενσωμάτωση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.) στη μαθησιακή διαδικασία και η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων. Τα οφέλη αυτά απορρέουν από το γεγονός ότι η διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας με την αξιοποίηση ερευνητικών εργασιών προωθεί την συμμετοχή σε δραστηριότητες για την επίτευξη αυθεντικών επικοινωνιακών στόχων.Στην εργασία αυτή συνδέουμε την θεωρία με την πράξη. Στην αρχή παρουσιάζουμε μια σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση των ερευνών για την αξιοποίηση των ερευνητικών εργασιών και παρουσιάζουμε την θεωρητική θεμελίωση. Στη συνέχεια παρουσιάζεται μια ερευνητική εργασία για μαθητές μεσαίου επιπέδου γλωσσομάθειας. Ειδικότερα, περιγράφονται τα στάδια και η αλληλουχία υλοποίησής της, οι ρόλοι μαθητών και εκπαιδευτικών, ενώ παρέχονται προτάσεις πρακτικού χαρακτήρα που αποσκοπούν στην αύξηση των κινήτρων και την ενσωμάτωση των γλωσσικών δεξιοτήτων. Η σύνδεση αυτή θα βοηθήσει στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχονται από τη διδασκαλία με την χρήση ερευνητικών εργασιών.

Λέξεις κλειδιά: ερευνητικές εργασίες, Τ.Π.Ε., κίνητρα, γλωσσικές δεξιότητες

Pedagogical exploitation of project work in the EFL classroom

Iakovos Tsiplakides
Senior Teaching Fellow in EAP/ESP, Department of Fine Arts and Art Sciences, School of Fine Arts, University of Ioannina, HOU Tutor
itsiplak@uoi.gr

Research into the incorporation of project work in EFL settings has shown that it promotes learner-centeredness, increases student motivation, learner autonomy and active engagement. It also results in improved social and cooperative skills, inspires creativity, critical and analytical thinking skills. Other reported benefits include the integration of Information and Communication Technology (ICT) in the language teaching process and enhanced language skills. These benefits stem from the fact that project work does not involve decontextualized learning, but engagement in meaningful tasks for authentic communicative purposes.In this study we link theory to practice. We first provide a short review of the literature on project work and present its theoretical basis. In the next part we showcase a real-world project designed for intermediate EFL students. To this end, the steps of the project, the sequence of the activities and the roles of the students and the teacher are described and analysed. This is followed by practical suggestions concerning the design and implementation of projects with the aim of increasing involvement, integrating and enhancing language skills. The link between theory and practice will help educators maximize the full potential of project work in the EFL classroom.

Key words: project, ICT, motivation, language skills

Δημιουργική Γραφή και Πολυτροπικότητα μέσα από παραδείγματα για την Ξένη Γλώσσα

Ιωάννα Θ. Τύρου

Ιωάννα Τύρου
Ειδικό Διδακτικό Προσπωπικό (ΕΔΙΠ) , Ιταλική Γλώσσα και Φιλολογία, ΕΚΠΑ, Μ.Α. Πληροφορική στην Εκπαίδευση, ΠΤΔΕ- ΕΚΠΑ, Διδάκτωρ Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας και Διδακτικής, Φιλοσοφικής Σχολής, ΕΚΠΑ, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, ΕΜΠ, ΠΕ 34, ΠΕ 70
ioannatyrou@gmail.com, iotyrou@ill.uoa.gr

Στην ξενόγλωσση εκπαίδευσή μας θέλουμε να εμπλέξουμε προσωπικές εμπειρίες και συναισθήματα των μαθητών, να διεγείρουμε τη φαντασία, να κινητοποιήσουμε τη δημιουργική διάθεση και την αυθεντικότητα στη γραπτή παραγωγή. Μια δυναμική παιδαγωγική παρέμβαση μπορεί να πραγματοποιηθεί με την ενσωμάτωση της Δημιουργικής Γραφής και της Πολυτροπικότητας. Η Δημιουργική Γραφή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετατρέψουμε τις σκέψεις μας σε γραφή και για να έρθουμε σε επαφή με εναλλακτικούς τρόπους συγγραφής και πειραματισμού στη ξένη γλώσσα. Η Πολυτροπικότητα, ως καινοτόμος μέθοδος, προσφέρει νέους τρόπους ανάγνωσης και γραφής, απαραίτητα εφόδια στις σύγχρονες απαιτήσεις. Μέσα από λέξεις ή στατικέςκαι κινούμενες εικόνες, διαγράμματα, ή ήχους οι μαθητές οδηγούνται στην κατανόηση, στην παραγωγή και τέλος στην μάθηση. Οι έξυπνες διαφημίσεις, τα κόμικ, οι ξενόγλωσσες εφημερίδες, σκέψεις για τραγούδια ή αγαπημένα γεγονότα, πρόσωπα και κείμενα απελευθερώνουν τη φαντασία, ενεργοποιούν τη συγγραφική επινοητικότητα και γενικά την πολυτροπική επικοινωνία. Οι μαθητές της ξένης γλώσσας προχωρούν σε ενδιαφέρουσες ψηφιακές αφηγήσεις σημαντικών γεγονότων, προώθηση ιδεών και επιχειρηματολογίας ή σε δημιουργικές συνεντεύξεις και εικονογραφημένα λεξικά, ψηφιοποίηση γεγονότων της ζωής τους, εκμάθηση προφοράς ή ευφάνταστο τρόπο διδασκαλίας της ύλης. Είναι σημαντικό να απελευθερωθεί η σκέψη των μαθητών μας, η δημιουργική τους διάθεση και να ακολουθήσει ο καθένας τα δικά του προσωπικά μονοπάτια γραφής και έκφρασης στα πλαίσια και της ξενόγλωσσης τάξης.

Λέξεις κλειδιά: Δημιουργική Γραφή, Πολυτροπικότητα, Ξενόγλωσση τάξη, Διδακτικά Παραδείγματα

Creative Writing and Multimodality through Examples of Foreign Language

Ioanna Th. Tyrou
Special Teaching Staff, Italian Language and Literature, National and Kapodistrian University of Athens, M.A. Informatics in Education, Pedagogical Department of Primary Education, National and Kapodistrian University of Athens, Doctor of Educational Technology and Teaching , School of Philosophy, National and Kapodistrian University of Athens, Postdoctoral Researcher, NTUA, PE 34, PE 70
ioannatyrou@gmail.com, iotyrou@ill.uoa.gr

In our foreign language education, we want to involve students' personal experiences and feelings, to stimulate the imagination, to mobilize the creative mood and authenticity in the written production. A dynamic pedagogical intervention can be accomplished by integrating Creative Writing and Multimodality. Creative Writing can be used to turn our thoughts into writing and to come up with alternative ways of writing and experimenting in a foreign language. Multimodality, as an innovative method, offers new ways of reading and writing, essential supplies to modern requirements. Through words or static images, animations, diagrams, or

sounds, students are led to comprehension, production, and finally learning. Smart advertisements, comics, foreign language newspapers, thoughts on songs or favorite events, persons and texts free the imagination, activate writing ingenuity and multimodal communication in general. Foreign language learners get involved in interesting digital narratives of important events, promoting ideas and argumentation or in creative interviews and illustrated dictionaries, digitizing life events, learning pronunciation or imaginative way of teaching material. It is important to release the thinking of our students, their creative mood and to follow their own personal paths of writing and expression in the context of the foreign language classroom.

Key words: Creative Writing, Multimodality, Foreign Language Classroom, Teaching Examples

Η Δια Βίου Μάθηση στα Καταστήματα Κράτησης
Μελέτη περίπτωσης: Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
(εμπόδια, κίνητρα, αντιλήψεις εκπαιδευομένων)

Θεώνη Κούλα
Κοινωνική Ανθρωπολόγος-Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων
thkoula@gmail.com

Η έρευνα γύρω από τη Δια Βίου Μάθηση εντός των Καταστημάτων Κράτησης έχει δείξει μια θετική συσχέτιση των ευκαιριών εκπαίδευσης με την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και την αποφυγή της υποτροπής στη παραβατικότητα. Από αυτήν την άποψη, οι ευκαιρίες για απόκτηση γνώσεων και συνέχιση των σπουδών εντός των φυλακών αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της μετέπειτα κοινωνικής ένταξης των κρατουμένων. Στην Ελλάδα, η περίπτωση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας έρχεται να ενισχύσει αυτήν ακριβώς την ένταξη και να δώσει μια ευκαιρία για εφοδιασμό των βασικών γνώσεων γύρω από την εκπαίδευση. Η παρούσα εισήγηση εξετάζει το βαθμό επιρροής αυτών των σχολείων στους κρατουμένους και αποτυπώνει τις δικές τους απόψεις σχετικά με τα οφέλη και τα εμπόδια, που αναδύονται από τη συμμετοχή τους σε ένα τέτοιο πρόγραμμα εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας Φυλακών, Δια Βίου Μάθηση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σωφρονισμός, Κοινωνική Ένταξη

Lifelong Learning in Detention Centers
Case study: The Second Chance Schools (obstacles, motivations, learners' perceptions)

Theoni Koula
Social Anthropologist-Adults Educator
thkoula@gmail.com

Research on Lifelong Learning in Detention Centers has shown a positive correlation between education opportunities and the elimination of social exclusion and the prevention of recidivism. In this respect, opportunities for acquiring knowledge and continuing their studies in prisons are an important part of the prisoners' subsequent social integration. In Greece, the case of Second Chance Schools comes to strengthen this integration and to give an opportunity to supply the basic knowledge around education. This paper examines the degree of influence of these schools on detainees and reflects their own views on the benefits and obstacles that arise from their participation in such an education program.

Key words: Second Chance Schools in Prisons, Lifelong Learning, Adult Education, Reformation, Social Inclusion

Η όψιμη θρησκευτική εκπαίδευση στην Ελλάδα (2016-2020)
Συνταγματικές θεωρήσεις και Φιλοσοφικές προοπτικές

Δημοσθένης Πανταζόπουλος
Ασκούμενος δικηγόρος Θεσσαλονίκης, Φιλόλογος ΑΠΘ, Msc Πολιτικής Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ
μεταπτυχιακός φοιτητής Διεπιστημονικής Ανθρωπολογίας ΑΠΘ
pantazw@gmail.com

Σε μια εποχή με έντονες και τάχιστες κοινωνικές και πολιτισμικές ωσμώσεις, οι κοινωνίες οφείλουν να επαναξιολογούν τη σπουδαιότητα και το πλαίσιο λειτουργίας της θρησκευτικής εκπαίδευσης.Στην παρούσα έρευνα, εξετάζεται αρχικώς το χρονικό της προσβολής του ΦΕΚ 2920/2016 (περί του νέου προγράμματος σπουδών του μαθήματος των θρησκευτικών), ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, με σύντομες συνταγματικές διευκρινήσεις για το χαρακτήρα που οφείλει να λαμβάνει η θρησκευτική εκπαίδευση, σύμφωνα την κρίση του δικαστηρίου (ΣτΕ Ολ.660/2018). Ακολούθως, αναδεικνύονται οι φιλοσοφικές διαστάσεις (κριτικός ρεαλισμός, φαινομενολογία) που διαποτίζουν τη δομή και τους στόχους του εν λόγω ΑΠΣ και που ήγειραν επικουρικά τις δικαστικές κρίσεις περί αντισυνταγματικότητας. Η έρευνα εστιάζει στο πώς εκλαμβάνει το δικαστήριο το περιεχόμενο, το «τί», του μαθήματος των θρησκευτικών για να στηρίξει την περί αντισυνταγματικότητας κρίση του αλλά και στο πώς αντιμετωπίζει τις φιλοσοφικές του προεκτάσεις και πρακτικές διδασκαλίας.Συγκρίνοντας, εν συνεχεία, το εν λόγω πρόγραμμα σπουδών, με αυτό του ισχύοντος σήμερα ΦΕΚ 698/2020 ως προς τις ενότητες, τα μαθησιακά αποτελέσματα και τις διδακτικές μεθόδους, αναδεικνύονται σε μεγάλο βαθμό οι παιδαγωγικές και ιδεολογικές αναντιστοιχίες του τελευταίου με τις ευρωπαϊκές εξαγγελίες, τόσο σε παιδαγωγικό (Debray 2002), όσο και σε θεσμικό επίπεδο (ΕΣΔΑ άρ.9, 14 και ΕΔΔΑ 29/06/2007 κ.ά.). Μπορεί να εξευρεθεί μια κοινή αντίληψη περί θρησκευτικής εκπαίδευσης σήμερα; Η απάντηση της έρευνας είναι καταφατική και για το λόγο αυτό σταχυολογεί τις συνταγματικές και παιδαγωγικές προοπτικές στις οποίες πρέπει αυτή να ερείδεται.Κλείνοντας, αντιλαμβανόμαστε ότι προς την κατεύθυνση αυτή, αναφύεται, όπως και σε κάθε μετανεωτερικό προβληματισμό, ένα πρωτεύον ζήτημα ταυτότητας· η ελληνοχριστιανική παράδοση που διαπνέει (;) την κοινωνία, βρίσκεται μάλλον αντιμέτωπη με μια διάνοιξη σε ένα πολυπολιτισμικό μοντέλο κοινωνικής οργάνωσης, που εγείρει νέου τύπου απαιτήσεις για την πολιτισμική και θρησκευτική μας αυτοκατανόηση. Το μάθημα των θρησκευτικών οφείλει να είναι υποχρεωτικό, τόσο για την ενίσχυση του ρόλου του σχολείου και την αποφασιστικότερη ένταξή του στην κοινωνία, όσο και για το θρησκευτικό εγγραμματισμό των μαθητών. Για να καταστεί όμως αυτό δυνατό, πρέπει να απεμπολήθεί ο ομολογιακός του χαρακτήρας και να υιοθετηθούν πιο κριτικές και πλουραλιστικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις.

Λέξεις κλειδιά: Θρησκευτική Εκπαίδευση, ΑΠΣ, Θρησκευτικά

The late religious education in Greece (2016 – 2020)
Constitutional considerations and philosophical prospects

Demosthenes Pantazopoulos
Trainee Lawyer, Philologist (AUTh), Msc Political Theory and Philosophy (UoA) , Postgraduate student of Anthropology (AUTh)
pantazw@gmail.com

At a time of intense and rapid social and cultural osmosis, societies must re-evaluate the importance and operating framework of religious education.In this research, it is examined the

chronicle of the insult of FEK (Official Journal of the Government) 2920/2016 (regarding the new curriculum of the subject of religion), before the Council of State, with brief constitutional clarifications about the character that religious education should receive, according to the court's judgment (Council of State 660/2018). Subsequently, the philosophical dimensions (critical realism, phenomenology) that permeate the structure and objectives of this APS and that raised the judicial judgments on unconstitutionality are emerged. The research focuses on how the court perceives the content, the "substance", of the religious course to support its unconstitutional judgment and how it deals with its philosophical extent and teaching practices.Comparing, then, this curriculum with that of the current FEK (Official Journal of the Government) 698/2020 in terms of chapters, learning outcomes and teaching methods, the pedagogical and ideological inconsistencies of the second one with the European announcements are raised in a large extent both in pedagogy (Debray 2002) and at an institutional level (ECHR nos.9, 14 and ECtHR 29/06/2007, etc.). Can a common understanding of religious education be found today? The research answers affirmatively and for this reason it gleans the constitutional and pedagogical perspectives on which it should be based. In closing, we realize that in this direction, as in any post-modern concern, a primary issue of identity arises; the Greek-Christian tradition that transpires society, is rather faced with an opening up to a multicultural model of social organization, which raises new types of demands for our cultural and religious self-understanding. The religious education should be obligatory, both for the amplification of the role of the school and its more decisive integration into society, as well as for the religious literacy of the students. However, for this to be possible, its confessional character must be renounced, and more critical and pluralistic pedagogical approaches should be adopted.

Key words: Religious Education, Program of Studies

Το Σχολικό Εγχειρίδιο ως παράγοντας διαμόρφωσης του Διδακτικού Χρόνου και της Μαθητικής Συμμετοχής στη Μαθησιακή Διαδικασία

Γκολφινοπούλου Βασιλική
Εκπαιδευτικός – Υποψήφια Διδάκτωρ
golvasoula@yahoo.gr
Τζιοβάρα Χάρις
Εκπαιδευτικός – Υποψήφια Διδάκτωρ
charistziovara1@gmail.com

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση της διαχείρισης του διδακτικού χρόνου στο μάθημα της Γλώσσας από τους εκπαιδευτικούς σε συνάρτηση με την ανάδειξη της αναγκαιότητας ανάπτυξης μηχανισμών μάθησης από τους μαθητές μέσω των σχολικών εγχειριδίων και με τελικό στόχο την κάλυψη της ύλης που προβλέπει το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας μελέτης στηρίζεται στο Δυναμικό Μοντέλο Εκπαιδευτικής Αποτελεσματικότητας. Το Αναλυτικό Πρόγραμμα αποτελεί θεμελιώδη διάσταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τα Αναλυτικά Προγράμματα και τα σχολικά εγχειρίδια, μέσω των οποίων υλοποιούνται αυτά, αποτελούν το σύνολο των παρεχόμενων γνώσεων και εκφράζουν τους σκοπούς της εκπαίδευσης. Ο διδακτικός χρόνος αποτελεί βασικό παράγοντα με βάση τον οποίο ο εκπαιδευτικός ρυθμίζει την ολοκλήρωση της ύλης και παράλληλα επιτυγχάνει την ενεργητική ή παθητική συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Η μεθοδολογία που ακολουθείται στην έρευνα είναι ποιοτική και το ερευνητικό εργαλείο είναι η επιτόπια μη συμμετοχική παρατήρηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος δεν επαρκεί ώστε οι εκπαιδευτικοί να εφαρμόσουν πλήρως το Αναλυτικό Πρόγραμμα μέσω του

σχολικού εγχειριδίου και να μπορέσουν ταυτόχρονα να επιτύχουν ενεργητική συμμετοχή των μαθητών. Επίσης παρατηρήθηκε ότι τα σχολικά εγχειρίδια περιορίζουν την παιδαγωγική αυτονομία του εκπαιδευτικού και τον οδηγούν σε αδυναμία ενίσχυσης των μαθητών για ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης.

Λέξεις κλειδιά: Διδακτικός χρόνος, Σχολικά εγχειρίδια, Αναλυτικό Πρόγραμμα, Μαθητική συμμετοχή.

The School Textbook as a factor in shaping teaching time and student participation in the Learning Process

Golfinopoulou Vasiliki
Kindergarten Teacher- PhD Candidate
golvasoula@yahoo.gr
Tziovara Charis
English Teacher- PhD Candidate
charistziovara1@gmail.com

The aim of this study is to investigate the management of teaching time in language course by teachers in relation to the necessity of developing learning mechanisms by students through textbooks and with the ultimate goal of covering the material provided by the syllabus. The theoretical framework of this study is based on the Dynamic Model of Educational Effectiveness. The Curriculum is a fundamental dimension of the educational process. The curricula and the textbooks through which they are implemented constitute the totality of the knowledge provided and express the aims of education. Teaching time is a key factor on the basis of which the teacher regulates the completion of the material and at the same time achieves the active or passive participation of students in the learning process. The methodology followed in the research is qualitative and the research tool is on-site non-participatory observation. The results showed that the available teaching time is not sufficient for teachers to fully implement the syllabus through the textbook and at the same time to achieve active student participation. It was also observed that textbooks limit the pedagogical autonomy of the teacher and lead to an inability to support students to develop learning strategies.

Key words: Teaching time, School textbooks, Curriculum, Student participation

Η καλλιέργεια της μορφολογικής επίγνωσης στην εκμάθηση σύνθετου και απαιτητικού λεξιλογίου από μαθητές του δημοτικού σχολείου

Ιωάννα Σκαρμούτσου
Φιλόλογος, M.Ed. & Μόνιμη Λέκτορας, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών, Ρίο
lit3527@upnet.gr
Στυλιανή Ν. Τσεσμελή
stsesmeli@upatras.gr

Σκοπός της μελέτης ήταν να διερευνήσει την επίδραση της άσκησης της μορφολογικής επίγνωσης στην εκμάθηση σύνθετου και απαιτητικού λεξιλογίου από 72 μαθητές της Γ΄ και Δ΄ τάξης ενός δημοτικού σχολείου. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε μια ομάδα παρέμβασης και σε μια ομάδα ελέγχου ανά σχολική τάξη. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλάμβανε 5 συνεδρίες, μια προ-αξιολόγηση και μια μετα-αξιολόγηση, και εφαρμόστηκε στους μαθητές μέσω ομαδο-

συνεργατικών δραστηριοτήτων στα πλαίσια της σχολικής τάξης από τον/την εκπαιδευτικό κάθε τάξης, μετά από συστηματική καθοδήγηση τους και εξ αποστάσεως εποπτεία μέσω τηλεδιάσκεψης (λόγω της πανδημίας). Οι μαθητές σε κάθε συνεδρία ασκούνταν με τη βοήθεια χειραπτικών υλικών (π.χ., κάρτες λέξεων, τουβλάκια, κ.ά.) στην εσωτερική δομή των σύνθετων λέξεων μέσω δραστηριοτήτων ανάλυσης, σύνθεσης ή αντιστροφής των συστατικών τους. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές της ομάδας παρέμβασης κατάφεραν να βελτιώσουν σημαντικά την ορθογραφική και σημασιολογική τους επίδοση στις σύνθετες λέξεις σε σχέση με τους μαθητές της ομάδας ελέγχου μετά από ένα μικρό αριθμό συνεδριών, ενώ παρατηρήθηκε γενίκευση της σημασίας των σύνθετων λέξεων από τις διδαγμένες στις αδίδακτες σύνθετες λέξεις ομόλογης δομής στους μαθητές της ομάδας παρέμβασης. Τα αποτελέσματα αυτά είναι συμβατά με τη διεθνή βιβλιογραφία και υπογραμμίζουν τη συνεισφορά εναλλακτικών εκπαιδευτικών στρατηγικών στην εκμάθηση ενός σύνθετου και απαιτητικού λεξιλογίου προς όφελος όλων των μαθητών στα πλαίσια της σχολικής τους τάξης.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτική Παρέμβαση, Μορφολογική Επίγνωση, Ορθογραφία, Σημασία

Η ανάπτυξη του προφορικού λόγου σε μαθητές δημοτικού μέσω μουσικοπαιδαγωγικών πρακτικών. Ένα διδακτικό σενάριο με θέμα τους μήνες και τις εποχές του χρόνου

ΕιρήνηΝικολάου
MSc, PhD, Μουσικολόγος, μέλος ΕΕΠ Π.Τ.Δ.Ε, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
enikolau@uoi.gr
Δημήτρης Γ. Θεοδωρακόπουλος
Εκπαιδευτικός, MSc, ArtsandEducation, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
salvation1982@gmail.com
Παναγιώτα Κωστάκη
Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
el08934@uoi.gr
Αθηνά Μουμούρη
Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
athmoumouri@gmail.com
Δανάη Παπαγεωργίου
Φοιτήτρια Τμήμα Εικαστικών Τεχνών & Επιστημών της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
danaippg@gmail.com

Η ανάπτυξη του προφορικού λόγου είναι ένας από τους στόχους του μαθήματος της γλώσσας στο δημοτικό σχολείο, μια δεξιότητα που εξελίσσεται προοδευτικά σε όλες τις τάξεις. Η συμβολή της μουσικής στην ανάπτυξη του προφορικού λόγου καθίσταται δυνατή καθώς εκείνη και η γλώσσα αναπτύσσονται με προφορικό τρόπο και γίνονται αντιληπτές μέσω της ακοής. Κύριος σκοπός του σεναρίου είναι η ανάπτυξη του προφορικού λόγου, μέσω της καλλιέργειας της ικανότητας κατανόησης κειμένου και απόδοσής του με προφορικό τρόπο, της χρήσης ενός ολοένα αυξανόμενου λεξιλογίου και της αφήγησης από μνήμης, μέσω της αξιοποίησης μουσικοπαιδαγωγικών πρακτικών. Επιπλέον στόχοι αποτελούν η ανάπτυξη της δημιουργικότητας των μαθητών, της κοινωνικοποίησής τους, και η εξοικείωση με δραστηριότητες που συνδυάζουν τη μουσική με άλλες τέχνες. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε βασίστηκε σε ομαδοσυνεργατικές τεχνικές και την κατευθυνόμενη ανακάλυψη.Πρόκειται για ένα εφαρμοσμένο διδακτικό σενάριο στην γ΄ τάξη του δημοτικού με θέμα τους μήνες και τις εποχές του χρόνου. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή συμπερασμάτων βασίστηκαν στην παρατήρηση, την τήρηση ημερολογίου και την ηχογράφηση. Τα πρώτα συμπεράσματα δείχνουν ότι ενισχύθηκε η λεκτική έκφραση των

μαθητών, καθώς και η κατανόηση τόσο του κειμένου όσο και μουσικών παραμέτρων, ενώ συγχρόνως ενδυναμώθηκε η αυτοπεποίθηση και η εξωστρέφειά τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Λέξεις κλειδιά: μουσική, γλώσσα, διαθεματικότητα, σενάριο, μήνες

The development of speech and oral skills in primary school students through music pedagogy practices. A didactic scenario about months and seasons

Eirini Nikolaou
MSc, PhD, Musicologist, Senior Teaching Fellow, University of Ioannina
enikolau@uoi.gr
Dimitris G. Theodorakopoulos
Teacher, MSc, Arts and Education, University of Ioannina
salvation1982@gmail.com
Panagiota Kostaki
Undergraduate student, University of Ioannina
el08934@uoi.gr
Athina Moumouri
Undergraduate student, University of Ioannina
athmoumouri@gmail.com
Papageorgiou Danai
Undergraduate student, University of Ioannina
danaippg@gmail.com

The development of speech and oral skills is one of the goals of Language in primary education, a skill that develops progressively in all grades. The contribution of music to the development of speech becomes possible as music and language are developed orally and perceived through hearing. The main purpose of the didactic scenario is to develop speech, by developing the ability to understand text and render it orally, the use of an ever-increasing vocabulary and narration from memory, through the utilization of music pedagogical practices. Additional goals are the development of students' creativity, their socialization and the acquaintance with activities that combine music with other arts. The methodology used was based on collaborative techniques, and guided discovery. This is an applied didactic scenario in the third grade of primary school about learning months and seasons. The tools used to draw conclusions were based on observation, diary keeping, and recording .The first conclusions show that the verbal expression of the students was enhanced, as well as the understanding of both the text and the musical parameters, while at the same time their self-confidence and extroversion in the learning process was strengthened.

Key words: music, language, interdisciplinarity, didactic scenario, months

Η μαιευτική μέθοδος σε συνδυασμό με τη διαλεκτική ως ύψιστη παιδαγωγική αρχή κατά Πλάτωνα

Γεώργιος Κουμάκης
Επ. Καθηγητής Φιλοσοφίας
g_koumakis@yahoo.gr
Δρ Φιλ. Αναστασία Οικονόμου
φιλόλογος

oikonomounatasa1@gmail.com

Ο Πλάτων είναι ο μοναδικός φιλόσοφος στην ιστορία του φιλοσοφικού στοχασμού, ο οποίος δήλωσε με ιδιαίτερη έμφαση ότι ούτε είπε ούτε έγραψε τη φιλοσοφία του, διότι αυτή ούτε λέγεται ούτε γράφεται, όπως τα άλλα μαθήματα, εξαιτίας της αδυναμίας του λόγου να συλλάβει ικανοποιητικά την ουσία των όντων. Το θέμα αυτό εγείρει αναπόφευκτα το ερώτημα πώς δίδασκε και έγραφε τη φιλοσοφία του. Ο ίδιος απαντά ότι χρησιμοποιούσε τη μαιευτική μέθοδο με μια λανθάνουσα διαλεκτική, την οποία έπρεπε να αποκαλύψει ο μαθητής, ώστε να δημιουργήσει μόνος του τη γνώση. Αυτό σημαίνει ότι δεν έδινε έτοιμη τροφή, δηλαδή γνώση στον μαθητή, αλλά προσπαθούσε με κατάλληλες ερωτήσεις να εκμαιεύσει, δηλαδή να αποσπάσει την απάντηση από τον συνομιλητή του, ο οποίος με μικρή βοήθεια, δηλαδή λίγες ενδείξεις, βρίσκει το ζητούμενο γεννώντας έτσι τη γνώση. Ο δάσκαλος παρέχει τη γνώση όχι με σαφήνεια και καθαρότητα, αλλά υπό μορφή αινίγματος, του οποίου καλείται ο μαθητής να βρει τη λύση, δημιουργώντας έτσι μόνος του τη γνώση, πράγμα που επιτυγχάνεται με το δεύτερο στάδιο της διαλεκτικής μεθόδου, που έγκειται στο να κατανοήσει, δηλαδή να φανερώσει την κρυμμένη διαλεκτική του δασκάλου του.Αυτό σημαίνει περαιτέρω ότι το αίνιγμα, που προβάλλεται υπό τον τύπο της κρυμμένης, λανθάνουσας και αφανούς διαλεκτικής, τίθεται ως αντικείμενο έρευνας στον μαθητή, ο οποίος φανερώνοντάς την, δηλαδή εξηγώντας την με τεκμηριωμένα επιχειρήματα και κατ' επέκταση λύνοντας το προβαλλόμενο αίνιγμα, γεννά γνήσια και αυτόνομη γνώση. Το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα συνδυασμού μαιευτικής και διαλεκτικής μεθόδου είναι ο αινιγματικός και ο πιο σκοτεινός διάλογος *Παρμενίδης*. Έτσι στο λεγόμενο παιδαγωγικό τρίγωνο, δάσκαλος, μαθητής, διδακτέα ύλη, πρωταρχικό ρόλο για την αυτόνομη γέννηση της γνώσης παίζει η ακολουθητέα μέθοδος. Η σπουδαιότητα της κατάλληλης μεθόδου για την απόκτηση της γνώσης επισημάνθηκε πολλούς αιώνες αργότερα και από τον Γάλλο φιλόσοφο Descartes. Η διαλεκτική συνεπώς είναι το αποδοτικότερο μέσον, δηλαδή το όργανο, δια του οποίου με την καθοδήγηση του δασκάλου, γεννάται η γνώση κατά την ενασχόληση με το πράγμα. Όλη αυτή η διαδικασία λέγεται μαιευτική επιστήμη ή τέχνη, αφού σκοπός της διαλεκτικής είναι η αυτόνομη παραγωγή βέβαιης γνώσης και υψηλού ήθους δια του παραδείγματος, και όχι μάθησης με την απομνημόνευση. Η ακολουθητέα μέθοδος διδασκαλίας αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο και την πεμπτουσία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η χρήση της μαιευτικής μεθόδου αποσκοπεί στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας του ανθρώπου για ανοιχτό ορίζοντα της γνωστικής διαδικασίας.